

การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์วิชาฟิสิกส์
เรื่อง โมเมนตัมและการชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

วรรณดี สันโท

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

พ.ศ. 2557

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์วิชาฟิสิกส์
เรื่อง โมเมนตัมและการชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

วรรณดี สันโห

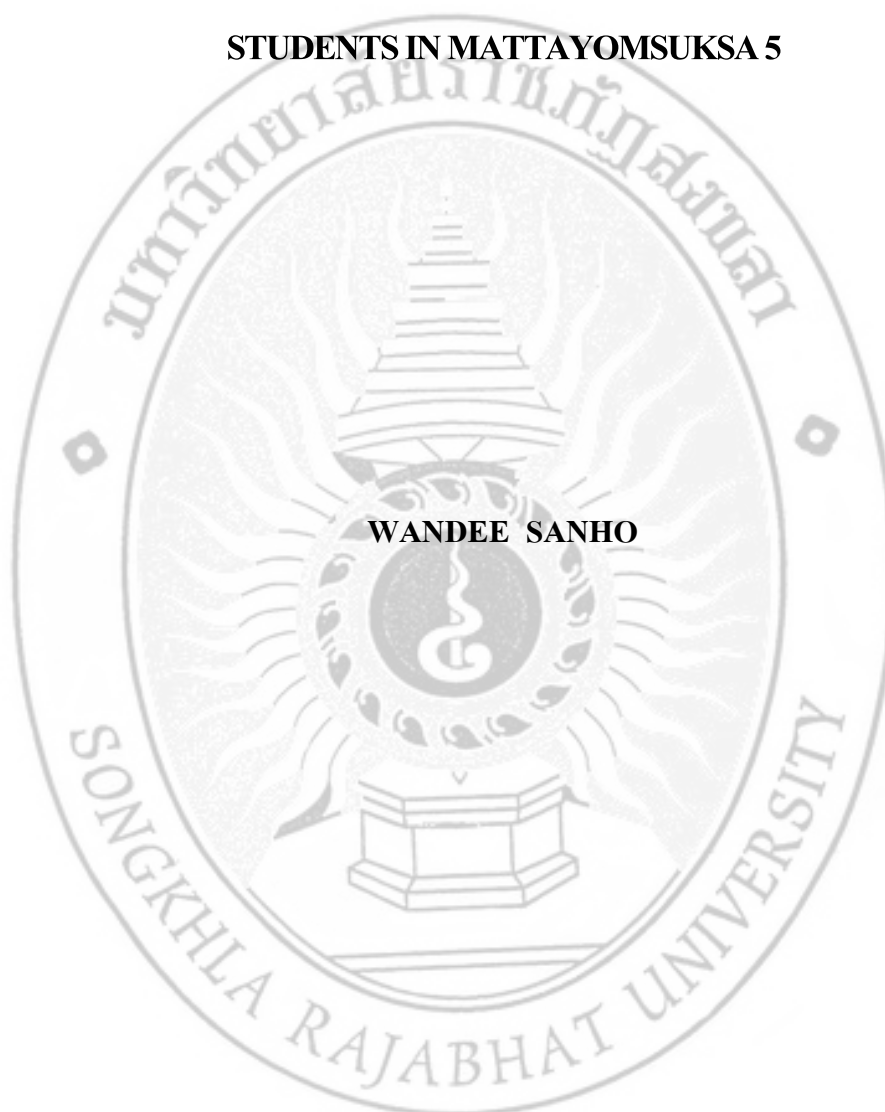
วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

พ.ศ. 2557

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

THESIS

**THE DEVELOPMENT OF COMPUTER SIMULATION INSTRUCTION FOR
PHYSICS IN THE TOPIC OF MOMENTUM AND COLLISION FOR
STUDENTS IN MATTAYOMSUKSA 5**

WANDEE SANHO

**A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS FOR
THE DEGREE OF MASTER OF EDUCATION PROGRAM IN SCIENCE EDUCATION
OF GRADUATE SCHOOL SONGKHLA RAJABHAT UNIVERSITY**

2014

COPYRIGHTED FOR SONGKHLA RAJABHAT UNIVERSITY.

ใบรับรองวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา

ชื่อวิทยานิพนธ์ การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์วิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

THE DEVELOPMENT OF COMPUTER SIMULATION INSTRUCTION FOR PHYSICS IN THE TOPIC OF MOMENTUM AND COLLISION FOR STUDENTS IN MATTAYOMSUKSA 5

ผู้วิจัย นางสาววรรณดี สันโห

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ดร.อนุมัติ เดชนะ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม และ
(ดร.สธน เสนาสวัสดิ์) ประธานกรรมการบริหารหลักสูตร

..... กรรมการและเลขานุการหลักสูตร
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทวีสิน นาวารัตน์)

..... กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
(ดร.สุวิทย์ คงภักดี)

..... กรรมการจากบัณฑิตวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรัณย์ ชุคติ)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา รับรองวิทยานิพนธ์แล้ว

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุระพรรณ จุลสุวรรณ)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ชื่อวิทยานิพนธ์	การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์วิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
ผู้วิจัย	นางสาววรรณดี สันโท ปีการศึกษา 2557
ปริญญา	ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	ดร.อนุวัติ เดชนะ
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม	ดร.ศรณ เสนาสวัสดิ์

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์วิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 75/75 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ด้านมโนคติทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์กับการสอนแบบปกติ 3) เปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์กับการสอนแบบปกติ 4) เปรียบเทียบความคงทนในการเรียนรู้ด้านมโนคติทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์กับการสอนแบบปกติ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 แผนการเรียนวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ โรงเรียนวรรณริเฉลิม จังหวัดสงขลา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 2 ห้องเรียน รวม 81 คน ได้จากการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 37 คน ได้รับการสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ และกลุ่มควบคุม จำนวน 44 คน ได้รับการสอนแบบปกติ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง โมเมนตัมและการชน 2) บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ วิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านมโนคติทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน 4) แบบวัดเจตคติ ต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย (mean: \bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation: S.D.) และการทดสอบที (t-test)

ผลการวิจัยพบว่า 1) บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์วิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 77.07/75.95 เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน 75/75 ที่กำหนดไว้ 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านมโนคติทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลอง

สถานการณ์กับการสอนแบบปกติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านมโนคติทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ 3) เจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์กับการสอนแบบปกติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์มีเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ 4) ความคงทนในการเรียนรู้ด้านมโนคติทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์กับการสอนแบบปกติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์มีความคงทนในการเรียนรู้ด้านมโนคติทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ

Thesis Title	The Development of Computer Simulation Instruction for Physics in the topic of Momentum and Collision for Students in Mattayomsuksa 5	
Researcher	Miss Wandee Sanho	Academic year: 2014
Degree	Master of Education Program in Science Education	
Advisors	1. Dr. Anumust Deachana 2. Dr. Sathon Senaswasdi	

Abstract

The purposes of this research were 1) develop and validate the efficiency of computer simulation instruction on “Momentum and Collision” 2) compare the learning achievement in the Concept Physics on “Momentum and Collision” based on simulated computer with regular instruction 3) compare the physics learning attitude on “Momentum and Collision” based on simulated computer with regular instruction 4) compare the retention in the concept physics on “Momentum and Collision” based on simulated computer with regular instruction, The researcher samples consisted of 81 mathayomsuksa 5 students in 2013 academic year at Worranarichalerm Songkhla School, Meuang Songkhla, Songkhla by cluster random sampling. They were divided into two groups; one with 37 students in experimental group which was taught by the simulated computer and the other with 44 students in control group which was taught by regular instruction. The research instruments were 1) lesson plans on “Momentum and Collision” 2) the simulated computer lesson on “Momentum and Collision” 3) a learning achievement test in the concept physics on “Momentum and Collision” 4) a physics learning attitude test on “Momentum and Collision”. Earned data were analyzed to obtain mean, standard deviation and t-test.

The results of this research indicated that; 1) the computer simulation lessons had the efficiency of 77.07/75.95 2) students who were taught by simulated computer had a learning achievement in the concept physics on “Momentum and Collision” score higher than students who were taught by regular instruction at .05 level of significant. 3) students who were taught by simulated computer had a physics learning attitude on “Momentum and Collision” score higher than students who were taught by regular instruction at .05 level of significant. 4) students who were taught by simulated computer had a retention in the concept physics on “Momentum and Collision” score higher than students who were taught by regular instruction at .05 level of significant.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาช่วยเหลือ แนะนำ และให้คำปรึกษาอย่างดียิ่ง จาก ดร.อนุมัติ เดชนะ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และ ดร.สชน เสนาสวัสดิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วมและประธานกรรมการบริหารหลักสูตรวิทยาศาสตรศึกษา เป็นทั้งผู้ถ่ายทอดความรู้ แนวคิด วิธีการ คำแนะนำและตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่งตลอดมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่งและขอขอบพระคุณอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ อาจารย์ในมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชา ถ่ายทอดความรู้ แนวคิด เกี่ยวกับการสอนวิทยาศาสตร์ คอยให้คำปรึกษา แนะนำ เป็นอย่างดีตลอดระยะเวลาที่ศึกษา ซึ่งทำให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์และผู้วิจัยประสบความสำเร็จสามารถนำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนได้มากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.นิคม ชูศิริ อาจารย์ประจำภาควิชาฟิสิกส์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์วัฒนา เดชนะ อาจารย์ประจำโปรแกรมฟิสิกส์และวิทยาศาสตร์ทั่วไป คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ดร.สุวิทย์ คงภักดี อาจารย์ประจำภาควิชาฟิสิกส์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ นายไพรัช ศรีมณีรัตน์ และนายทวิศักดิ์ บัวทอง ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัย ที่กรุณาสละเวลาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขอขอบคุณเพื่อน ๆ สาขาวิทยาศาสตรศึกษา เจ้าหน้าที่บัณฑิตวิทยาลัย และกัลยาณมิตรทุกท่าน ที่ไม่สามารถกล่าวนามในที่นี้ได้หมด ที่คอยให้ความช่วยเหลือผู้วิจัย ขอขอบคุณท่านเหล่านั้นไว้ ณ โอกาสนี้

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูทเวทิตาแต่บิดา มารดา บุรพจารย์ ที่ให้ความรัก ความหวังใย ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่าน

วรรณดี สันโท

พฤษภาคม 2558

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(1)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(3)
กิตติกรรมประกาศ	(4)
สารบัญ	(5)
สารบัญตาราง	(9)
สารบัญภาพ	(13)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	6
สมมติฐานการวิจัย	6
ขอบเขตการวิจัย	7
กรอบแนวคิดการวิจัย	8
นิยามศัพท์เฉพาะ	10
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	11
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	12
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา	13
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545	13
หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	14
หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์	17
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้	27
ความหมายของการเรียนรู้	27
ลักษณะของการเรียนรู้	28

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 2 (ต่อ)	
กระบวนการเกิดการเรียนรู้และปัจจัยส่งเสริมการเรียนรู้	28
ทฤษฎีการเรียนรู้ Constructivism	29
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสื่อการสอนและคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์	34
ความหมายของสื่อการสอน	34
ประโยชน์ของสื่อการสอน	35
ประเภทของสื่อการสอน	37
คอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์	42
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับมโนคติทางการเรียน	47
ความหมายของมโนคติ	48
ประเภทของมโนคติ	49
การสอนเพื่อให้เกิดมโนคติ	49
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	51
ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	51
องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	52
การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	53
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความคงทนในการเรียนรู้	54
ความหมายของความคงทนในการเรียนรู้	54
ความหมายของการจำ	55
กระบวนการเรียนรู้และระบบการจำ	56
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจำ	58
หลักการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความคงทนในการเรียนรู้	58
การวัดความคงทนในการเรียนรู้	59
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเจตคติ	60
ความหมายของเจตคติ	60
ลักษณะของเจตคติ	61
องค์ประกอบของเจตคติ	63

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 2 (ต่อ)	
การสอนเพื่อให้เกิดเจตคติ	63
การวัดเจตคติ	64
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	65
งานวิจัยภายในประเทศ	65
งานวิจัยต่างประเทศ	68
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	71
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	71
แบบแผนการวิจัย	72
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	73
การสร้างและหาคคุณภาพเครื่องมือ	74
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	92
การวิเคราะห์ข้อมูล	93
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	101
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	101
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	102
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	111
สรุปผลการวิจัย	114
อภิปรายผลการวิจัย	115
ข้อเสนอแนะ	122

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บรรณานุกรม	123
ภาคผนวก	131
ภาคผนวก ก ราชานามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ	132
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ	134
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	140
ภาคผนวก ง การหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	249
ภาคผนวก จ การเผยแพร่ผลงานวิจัย	281
ประวัติผู้วิจัย	296

สารบัญญัตินาง

ตาราง	หน้า
1 ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง มาตรฐาน ว 4.1 ชั้น ม.4-6	21
2 ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง มาตรฐาน ว 4.2 ชั้น ม. 4-6	22
3 ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง มาตรฐาน ว 5.1 ชั้น ม. 4-6	23
4 ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง มาตรฐาน ว 8.1 ชั้น ม. 4-6	25
5 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยร้อยละของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2556 แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์	72
6 แบบแผนการวิจัยกึ่งทดลอง	73
7 เนื้อหาและจำนวนชั่วโมงแต่ละหน่วยการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ วิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน	74
8 เกณฑ์การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรูปแบบช่วงคะแนนเป็นร้อยละ ของกระทรวงศึกษาธิการ	98
9 ค่าประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ เรื่อง โมเมนตัมและ การชน ทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มเล็ก	103
10 ค่าประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ เรื่อง โมเมนตัมและ การชน ทดลองใช้ภาคสนาม	103
11 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านมโนคติทางการเรียน วิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ก่อนเรียนกับหลังเรียนของนักเรียน ที่ได้รับการสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์	104
12 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านมโนคติทางการเรียน วิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ก่อนเรียนกับหลังเรียนของนักเรียน ที่ได้รับการสอนแบบปกติ	105
13 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลต่างของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านมโนคติ ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ก่อนเรียนกับหลังเรียน ระหว่างนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์กับ การสอนแบบปกติ	106

สารบัญตาราง (ต่อ)

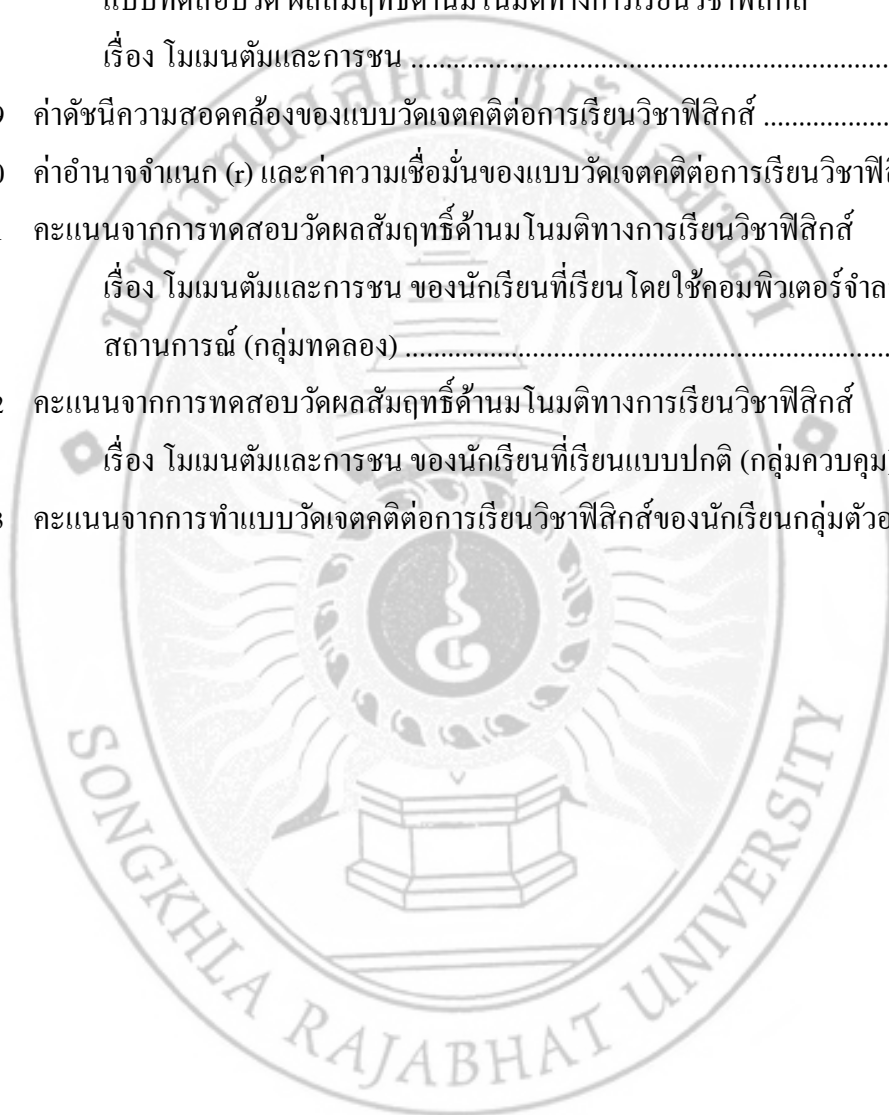
ตาราง	หน้า
14 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ค่าเฉลี่ยร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนผลสัมฤทธิ์ด้านมโนคติทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน หลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอน โดยใช้คอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ และการสอนแบบปกติ	107
15 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ก่อนเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอน โดยใช้คอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์กับการสอนแบบปกติ	108
16 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน หลังเรียนระหว่างนักเรียนที่ได้รับการสอน โดยใช้คอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์กับการสอนแบบปกติ	108
17 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านมโนคติทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ของนักเรียนที่ได้รับการสอน โดยใช้คอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์จากการสอบหลังเรียนทันทีและจากการสอบหลังเรียน 2 สัปดาห์	109
18 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านมโนคติทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ของนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ จากการสอบหลังเรียนทันทีและจากการสอบหลังเรียน 2 สัปดาห์	110
19 ผลการประเมินคุณภาพของคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน (คู่มือนักเรียน คู่มือครู ใบงาน ใบความรู้) ด้านกระบวนการนำเสนอของบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์	250
20 ผลการประเมินคุณภาพของคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน (คู่มือนักเรียน คู่มือครู ใบงาน ใบความรู้) ด้านเนื้อหาของบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์	251
21 ผลการประเมินคุณภาพของคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน (คู่มือนักเรียน คู่มือครู ใบงาน ใบความรู้) ด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์	252

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
22 ผลการประเมินคุณภาพของคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน (คู่มือนักเรียน คู่มือครู ใบงาน ใบความรู้) ด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์	252
23 ค่าเฉลี่ยรวมผลการประเมินคุณภาพของคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน (คู่มือนักเรียน คู่มือครู ใบงาน ใบความรู้)	253
24 ค่าประสิทธิภาพกระบวนการของบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ เรื่อง โมเมนตัม และการชน (E_1) ทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มเล็ก 9 คน	253
25 ค่าประสิทธิภาพผลลัพธ์ของบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน (E_2) ทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มเล็ก 9 คน	254
26 ค่าประสิทธิภาพกระบวนการของบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน (E_1) ทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง 37 คน	256
27 ค่าประสิทธิภาพผลลัพธ์ของบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน (E_2) ทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง 37 คน	258
28 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)ของแผนการจัดการเรียนรู้	260
29 ผลการประเมินคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง โมเมนตัม	261
30 ผลการประเมินคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง แรงและการเปลี่ยนโมเมนตัม	262
31 ผลการประเมินคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง การดลและแรงดล	263
32 ผลการประเมินคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง กฎการอนุรักษ์โมเมนตัม	264
33 ผลการประเมินคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง การชนในหนึ่งมิติ	265
34 ผลการประเมินคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 เรื่อง การชนในสองมิติ	266
35 ผลการประเมินคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7 เรื่อง การระเบิด	267
36 ค่าเฉลี่ยรวมผลการประเมินคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้	268
37 ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านมโนคติทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน	268

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
38	ระดับความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่นของ แบบทดสอบวัด ผลสัมฤทธิ์ด้านมโนคติทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน	271
39	ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์	272
40	ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์	274
41	คะแนนจากการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านมโนคติทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ของนักเรียนที่เรียนโดยใช้คอมพิวเตอร์จำลอง สถานการณ์ (กลุ่มทดลอง)	275
42	คะแนนจากการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านมโนคติทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ของนักเรียนที่เรียนแบบปกติ (กลุ่มควบคุม)	277
43	คะแนนจากการทำแบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง	279

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
1 กรอบแนวคิดการวิจัย	9
2 กรวยประสบการณ์ของ Edgar Dale	39
3 ความคงทนในการเรียนรู้ตามแนวคิดกรวยประสบการณ์ของ Edgar Dale	41
4 ขั้นตอนการสร้างและการตรวจสอบคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้	79
5 ขั้นตอนการสร้างและการตรวจสอบคุณภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลอง สถานการณ์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน	85
6 ขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ด้านมโนคติทางการเรียน	88
7 ขั้นตอนการสร้างแบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์	91
8 ตัวอย่างโปรแกรมคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ เรื่อง โมเมนตัม	118

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 22 ได้กล่าวถึงการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ และมาตรา 24 ได้กล่าวถึงการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยให้จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกให้ผู้เรียนมีทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน โดยให้ผู้สอนจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ (กรมวิชาการ, 2546: 12-14) สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งทางร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็น พระประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ และการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 4)

ในการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความสมดุลได้นั้นต้องคำนึงถึงหลักพัฒนาการทางสมองและพหุปัญญา หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงได้มีการกำหนดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จาก 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 8) และได้มีการบรรจุกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ไว้ใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังนั้นผู้เรียนทุกคนจึงมีความจำเป็นต้องเรียนวิทยาศาสตร์เพื่อพัฒนาตนเองให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุล ตามที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 92) ระบุว่า

“วิทยาศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่งในสังคมโลกปัจจุบันและอนาคต เพราะความรู้ทางวิทยาศาสตร์มีความเกี่ยวข้องทั้งในการดำรงชีวิตประจำวันและในงานอาชีพต่าง ๆ ตลอดจนเทคโนโลยี เครื่องมือเครื่องใช้และผลผลิตต่าง ๆ ที่มนุษย์ใช้เพื่ออำนวยความสะดวกในชีวิตและการทำงาน วิทยาศาสตร์ช่วยให้มนุษย์ได้พัฒนาวิถีคิด มีทักษะสำคัญในการค้นคว้าหาความรู้ มีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ วิทยาศาสตร์เป็นวัฒนธรรมของโลกสมัยใหม่ซึ่งเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ (knowledge-based society) ดังนั้นทุกคนจึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ทางวิทยาศาสตร์ เพื่อที่จะมีความรู้ความเข้าใจในธรรมชาติและเทคโนโลยีที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้นสามารถนำความรู้ไปใช้อย่างมีเหตุผล มีคุณธรรม”

ท่านองเดียวกันจากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ฟิสิกส์ซึ่งเป็นสาขาหนึ่งของวิทยาศาสตร์ที่มีความสำคัญมากและมุ่งศึกษาเกี่ยวกับความจริงที่เกิดขึ้นในธรรมชาติ เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจปรากฏการณ์ธรรมชาติ และสามารถค้นคว้าหาข้อเท็จจริงอย่างมีเหตุผล ฟิสิกส์จึงมีส่วนสนับสนุนให้ผู้เรียนรู้จักการค้นพบความรู้เป็นอย่างมาก นอกจากนี้ฟิสิกส์ยังเป็นพื้นฐานของการนำไปประยุกต์ใช้ในศาสตร์อื่น ๆ อีกมากมาย เช่น ในด้านวิศวกรรมศาสตร์ ด้านการแพทย์ เป็นต้น รวมทั้งการนำไปใช้ในการพัฒนาด้านเทคโนโลยีอันนำไปสู่การพัฒนาประเทศในอนาคต ดังนั้นครูฟิสิกส์จึงมีความจำเป็นต้องช่วยกันสรรค์สร้างเยาวชนให้มีพื้นฐานความรู้ทางฟิสิกส์ให้มากที่สุดเท่าที่ความสามารถของเขาจะพัฒนาไปได้ (พจนานุกรม, 2546: 2)

สภาพการณ์ปัจจุบันพบว่าการสอนฟิสิกส์ยังมีลักษณะครูเป็นศูนย์กลาง มุ่งเน้นให้นักเรียนจดจำสมการคณิตศาสตร์และการนำไปใช้ จึงทำให้ผู้เรียนขาดความรู้ความเข้าใจแนวคิดทางฟิสิกส์ไม่เข้าใจหลักการพื้นฐานทางฟิสิกส์ (สุระ วุฒิพรหม, 2547: 20) เช่นเดียวกับ อารมณีย์ เพชรชื่น (2548: 78) ได้กล่าวถึงปัญหาของผู้เรียนวิชาวิทยาศาสตร์ระดับชั้นมัธยมศึกษา ปัญหาสำคัญอันดับแรกคือผู้เรียนส่วนมากขาดความรู้ความเข้าใจในหลักการทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์ เมื่อให้ผู้เรียนตอบคำถามที่เกี่ยวข้องในเชิงการให้เหตุผล ผู้เรียนจะแสดงการให้เหตุผลที่สับสนและผิดหลักการที่ถูกต้อง และส่วนมากไม่ได้สนใจที่จะเรียนรู้ฟิสิกส์ด้วยความอยากรู้ แต่มักจะมุ่งไปที่การทำโจทย์ยาก ๆ ให้ได้เพียงอย่างเดียว เพราะต้องเตรียมตัวไปสอบแข่งขันเพื่อเข้ามหาวิทยาลัย และรูปแบบการจัดการเรียนการสอนฟิสิกส์ปัจจุบันส่วนใหญ่มุ่งเน้นไปที่การแก้โจทย์ปัญหาโดยวิธีการทางคณิตศาสตร์มากกว่าที่จะให้นักเรียนซึมซับแนวความคิดหลักหรือมโนคติทางการเรียนฟิสิกส์ (พจนานุกรม, 2546: 2) นอกจากนี้ปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งของการจัดการเรียนการสอนฟิสิกส์ก็คือ ธรรมชาติของวิชาฟิสิกส์ที่มีลักษณะเนื้อหาเป็นนามธรรม ไม่สามารถมองเห็นภาพในเชิงประจักษ์ได้ ผู้สอนจัดการเรียนการสอนได้ยากเพราะผู้เรียนไม่สามารถสังเกตได้โดยตรง และในบางหัวข้อไม่สามารถจัดการทดลอง สาธิตหรือ

จัดประสบการณ์ตรงให้กับผู้เรียนได้ ทำให้ผู้เรียนไม่เข้าใจในสถานการณ์ที่เกิดขึ้น (มนต์ชัย สิทธิจันทร์, 2547: 5) สอดคล้องกับ ศุภชัย ทวี (2548: 2) ที่ได้แสดงความคิดเห็นว่า “วิชาฟิสิกส์มีลักษณะเป็นนามธรรม กฎและทฤษฎีต่าง ๆ ทำความเข้าใจได้ยากเนื่องมาจากจำนวนตัวแปรทางฟิสิกส์มีมาก ตัวแปรแต่ละตัวมีความสัมพันธ์กันแบบต่าง ๆ การเรียนการสอนต้องประยุกต์ให้ผู้เรียนเห็นเป็นรูปธรรมมากขึ้น” ดังนั้นหากผู้เรียนเรียนด้วยความไม่เข้าใจตั้งแต่เริ่มต้นจะทำให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ไม่ดีต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์ ขาดแรงจูงใจในการเรียนรู้จนเกิดความเบื่อหน่าย ไม่อยากเรียนหรือเรียนเพื่อที่จะท่องจำสูตรและฝึกทำโจทย์เพื่อเตรียมตัวสอบเท่านั้น ทั้งที่จุดมุ่งหมายของการเรียนวิชาฟิสิกส์คือเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจในปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ หลักการ ทฤษฎีและกฎที่เป็นพื้นฐานของวิชาฟิสิกส์ เข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลที่สังเกตได้จากปรากฏการณ์จริงกับคำอธิบายทางทฤษฎี รู้จักค้นคว้าหาความรู้ จนกระทั่งนำความรู้หลักการทางฟิสิกส์ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในด้านต่าง ๆ ต่อไป การสอนฟิสิกส์จึงควรสอนให้ผู้เรียนเข้าใจในแนวความคิดหลักหรือเกิดมโนคติทางการเรียนฟิสิกส์ก่อน เนื่องจาก การคำนวณนั้นเป็นทักษะที่สามารถฝึกฝนได้ การสอนที่ทำให้ผู้เรียนเกิดมโนคติจะช่วยพัฒนาความคิดอย่างเป็นระบบ ผู้เรียนสามารถนำมโนคติที่ได้ไปใช้เป็นพื้นฐานสำหรับการเรียนสาขาอื่นหรือการเรียนในระดับที่สูงขึ้นได้ การเรียนการสอนฟิสิกส์ในปัจจุบันจึงยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควรเพราะนักเรียนยังไม่เข้าใจในมโนคติทางการเรียนฟิสิกส์ที่แท้จริงหรือบางครั้งมีมโนคติทางการเรียนฟิสิกส์ที่คลาดเคลื่อนส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฟิสิกส์เป็นอย่างยิ่ง สอดคล้องกับผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐาน (Ordinary National Educational Test: O-NET) ของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 วิชาวิทยาศาสตร์ ปี พ.ศ. 2550-2555 ระดับประเทศ พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 34.62, 33.70, 31.03, 30.90, 27.90 และ 33.10 ตามลำดับ นอกจากนี้เมื่อพิจารณา ผลการสอบแยกรายสาระ ได้แก่ สาระแรงและการเคลื่อนที่ พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 33.60, 34.83, 23.93, 30.41, 22.58 และ 27.95 ตามลำดับ สาระที่ 5 พลังงานมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 38.33, 31.29, 30.97, 31.56, 27.40 และ 23.26 ตามลำดับ (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.), 2556) จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า คะแนนผลการสอบวัดความรู้ขั้นพื้นฐานวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยเฉพาะสาระที่เกี่ยวข้องกับวิชาฟิสิกส์มีผลคะแนนน้อยมากเมื่อเทียบกับคะแนนเต็ม 100 คะแนน จึงนับได้ว่าเป็นปัญหาที่ควรได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน

การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และตามจุดมุ่งหมายของการเรียนวิชาฟิสิกส์ ครูควรจัดการเรียนรู้โดยยึดหลักว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด และจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมผู้เรียนให้ได้รับการพัฒนา

อย่างเต็มความสามารถด้วยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย มิใช่จัดการเรียนการสอนโดยครูมีบทบาท เป็นผู้ถ่ายทอดเพียงอย่างเดียวและสอน โดยให้ผู้เรียนจดจำเนื้อหาเพื่อทำข้อสอบเท่านั้น ซึ่งเป็นความจำเป็นในระยะเวลาสั้น ไม่ได้ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจความคิดรวบยอดที่แท้จริงได้ และจากธรรมชาติของวิชาฟิสิกส์ ที่มีเนื้อหาเป็นลักษณะนามธรรม ดังนั้นการถ่ายทอดความรู้เพื่อให้ผู้เรียนเห็นเป็นรูปธรรมเป็นเรื่องที่จำเป็นสำหรับครูผู้สอน แต่จะทำได้อย่างไรหากครูผู้สอนยังใช้รูปแบบการสอนที่ครูเป็นผู้บรรยายเพียงอย่างเดียวโดยมิได้คิดที่จะปรับกระบวนการเรียนการสอนของตนเองเพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้มีความเข้าใจในเนื้อหาที่เป็นนามธรรมให้มากขึ้น ด้วยการสรรหาเทคนิควิธีการสอน เทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้เป็นสื่อการสอน

ปัจจุบันนักการศึกษาได้นำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนมากขึ้น เพื่อกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน และลดความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน การใช้เทคโนโลยีช่วยในการจัดการเรียนการสอนที่น่าสนใจและมีความสำคัญประการหนึ่งคือ คอมพิวเตอร์ เนื่องจากบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนจัดเป็นสื่อการเรียนการสอนที่สามารถสนองตอบความมุ่งหมายของการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง (สินุพล พิมพ์พอก, 2550: 2) สอดคล้องกับทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) ที่เชื่อว่าการเรียนรู้เป็นกระบวนการพัฒนาการทางสติปัญญา ที่ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ของตนเอง กระบวนการสร้างความรู้เกิดจากการที่ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรง จากการใช้ประสาทสัมผัส การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และกระบวนการคิด นอกจากนี้ข้อดีอีกประการหนึ่งของคอมพิวเตอร์ช่วยสอนคือ ความสามารถในการนำเสนอข้อมูลได้ ทั้งอักษร ภาพ เสียง การเคลื่อนไหว การจำลองสถานการณ์ ผู้เรียนสามารถมีปฏิสัมพันธ์หรือโต้ตอบได้ทันที ได้รับความสนใจ ซึ่งหากผู้เรียนได้รับประสบการณ์การเรียนรู้เช่นนี้จะทำให้ความรู้ที่ผู้เรียนได้รับมีความคงทนทางการเรียนสูงสอดคล้องกับทฤษฎีกรวยประสบการณ์ของ Edgar Dale โดยเฉพาะคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบจำลองสถานการณ์ ซึ่งเป็นโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่สามารถจำลองปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในธรรมชาติหรือกระบวนการต่าง ๆ ตามทฤษฎีและหลักการทางวิทยาศาสตร์ที่นำมาแสดงสาธิต หรือทดลองให้นักเรียนเห็นเป็นรูปธรรมได้

คอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบจำลองสถานการณ์จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถสังเกต สำรวจและค้นหา สามารถจัดกระทำตัวแปรเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ นำไปสู่การเกิดการเรียนรู้และเกิดความเข้าใจ ในเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริงได้ (Smentana and Bell, 2006: 267; ถนอมพร เลหาจรัสแสง, 2541: 133; อลิศรา ชูชาติ, 2549: 192 อ้างถึงใน ชัยณรงค์ แก้วสุก, 2550: 17) สอดคล้องกับศุภชัย ทวี (2548: 4) ได้ศึกษาการใช้คอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์แบบปฏิสัมพันธ์ ในการสอนตามแบบจำลองเชิงความคิด (Mental Model Approach) เพื่อการพัฒนาการเรียนรู้ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 เรื่อง กฎการเคลื่อนที่ของนิวตัน พบว่าคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์แบบปฏิสัมพันธ์ทำให้ผู้เรียน

เรียนเรื่องที่ซับซ้อนเป็นนามธรรมให้เป็นรูปธรรมได้ สามารถเห็นเหตุการณ์ต่าง ๆ ซึ่งสถานการณ์จริงไม่สามารถแสดงให้เห็นได้ และผลการเรียนรู้นักศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 นอกจากนี้ ชัยณรงค์ แก้วสุก (2550: บทคัดย่อ) ศึกษาผลของการจัดการเรียนการสอนวิชาชีววิทยาโดยใช้รูปแบบ ED³U ร่วมกับคอมพิวเตอร์สถานการณ์จำลองที่มีต่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และความคงทนในการเรียนรู้นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่านักเรียนกลุ่มทดลองที่เรียนโดยใช้รูปแบบ ED³U ร่วมกับคอมพิวเตอร์สถานการณ์จำลองมีคะแนนเฉลี่ยทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์สูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบที่เรียนแบบปกติและมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองทันทีและหลังการทดลอง 2 สัปดาห์ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีความคงทนทางการเรียน เช่นเดียวกับที่ Bozkurt and Ilik (2010: 4587) ได้ทำการศึกษาผลจากการใช้คอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ที่มีต่อความเชื่อและความสำเร็จในการเรียนฟิสิกส์ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาฟิสิกส์ทั่วไป 1 พบว่านักเรียนที่เรียนด้วยคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ประสบความสำเร็จในการเรียนฟิสิกส์มากกว่ากลุ่มที่เรียนแบบปกติ และกลุ่มที่เรียนด้วยคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์จะมีความเชื่อด้านแนวคิดหลักหรือมโนคติทางการเรียนฟิสิกส์สูงกว่ากลุ่มที่เรียนแบบปกติเช่นกัน สอดคล้องกับการศึกษาผลของการใช้คอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์และเจตคติทางการเรียนเรื่องไฟฟ้าสถิตพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้คอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์สูงกว่านักเรียนที่เรียนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่เจตคติทางการเรียนของนักเรียนทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกัน (Cigrik and Eugul, 2009: 2470-2474)

จากความสำคัญ สภาพปัญหา และการศึกษางานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า ปัญหาในการเรียนการสอนฟิสิกส์มีสาเหตุสำคัญประการหนึ่งคือ กระบวนการสอนที่มีได้มุ่งเน้นปลูกฝังความรู้ แนวคิดหลัก หรือมโนคติทางการเรียนฟิสิกส์ แต่เป็นการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนท่องจำ ตอบได้ในช่วงระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น ไม่ใช่ความรู้ที่คงทน นอกจากนี้ครูผู้สอนยังขาดการนำเทคนิควิธีการสอนหรือสื่อการสอนที่ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อิงฟิสิกส์ที่มีลักษณะเนื้อหาส่วนใหญ่เป็นนามธรรมให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจด้วยการเห็นเชิงประจักษ์หรือเป็นรูปธรรมได้ ส่งผลต่อความเข้าใจ เจตคติ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฟิสิกส์เป็นอย่างยิ่ง ปัญหาดังกล่าวจึงมีความสำคัญควรได้รับการแก้ไขและพัฒนาอย่างเร่งด่วนด้วยการปรับกระบวนการเรียนเปลี่ยนวิธีการสอนของครูเลือกใช้สื่อการสอนที่ทันสมัย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดองค์ความรู้จากการเรียนฟิสิกส์มากที่สุด และองค์ความรู้ที่เกิดขึ้นมานั้นมีความคงทนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อไปได้ ดังนั้นการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยจึงได้สร้างและวิเคราะห์สื่อคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์มาใช้เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนวิชาฟิสิกส์ให้มีความน่าสนใจและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาผู้เรียน โดยการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติ

และความคงทนในการเรียนรู้ด้านมโนคติทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์เปรียบเทียบกับการสอนแบบปกติ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์วิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 75/75
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านมโนคติทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์กับการสอนแบบปกติ
3. เพื่อเปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์กับการสอนแบบปกติ
4. เพื่อเปรียบเทียบความคงทนในการเรียนรู้ด้านมโนคติทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์กับการสอนแบบปกติ

สมมติฐานการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐาน ดังนี้

1. บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์วิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 75/75
2. นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านมโนคติทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์มีเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์มีความคงทนในการเรียนรู้ด้านมโนคติทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรของการศึกษาวิจัยในครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ ของโรงเรียนวรนาเรลิม จังหวัดสงขลา จำนวน 3 ห้องเรียน รวม 150 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ โรงเรียนวรนาเรลิม จังหวัดสงขลา ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) จำนวน 2 ห้องเรียน แล้วจับฉลากสุ่มแยกเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยกลุ่มทดลองได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับการสอนแบบปกติ เป็นเวลา 18 ชั่วโมง ทั้ง 2 กลุ่ม

ขอบเขตตัวแปร

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่

1.1 บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์

1.2 วิธีการสอน แบ่งเป็น 2 แบบ คือ การสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ และการสอนแบบปกติ

2. ตัวแปรตาม คือ

2.1 ประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์

2.2 ผลสัมฤทธิ์ด้านมโนคติทางการเรียน เจตคติต่อการเรียน และความคงทนในการเรียนรู้ ด้านมโนคติทางการเรียนวิชาฟิสิกส์

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์วิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ศึกษาผลสัมฤทธิ์ด้านมโนคติทางการเรียน เจตคติต่อการเรียน และความคงทนในการเรียนรู้ โดยใช้เนื้อหาตามหนังสือเรียนรายวิชาเพิ่มเติม ฟิสิกส์ เล่ม 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

พุทธศักราช 2551 จัดทำโดยสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงศึกษาธิการ มีเนื้อหา ดังนี้

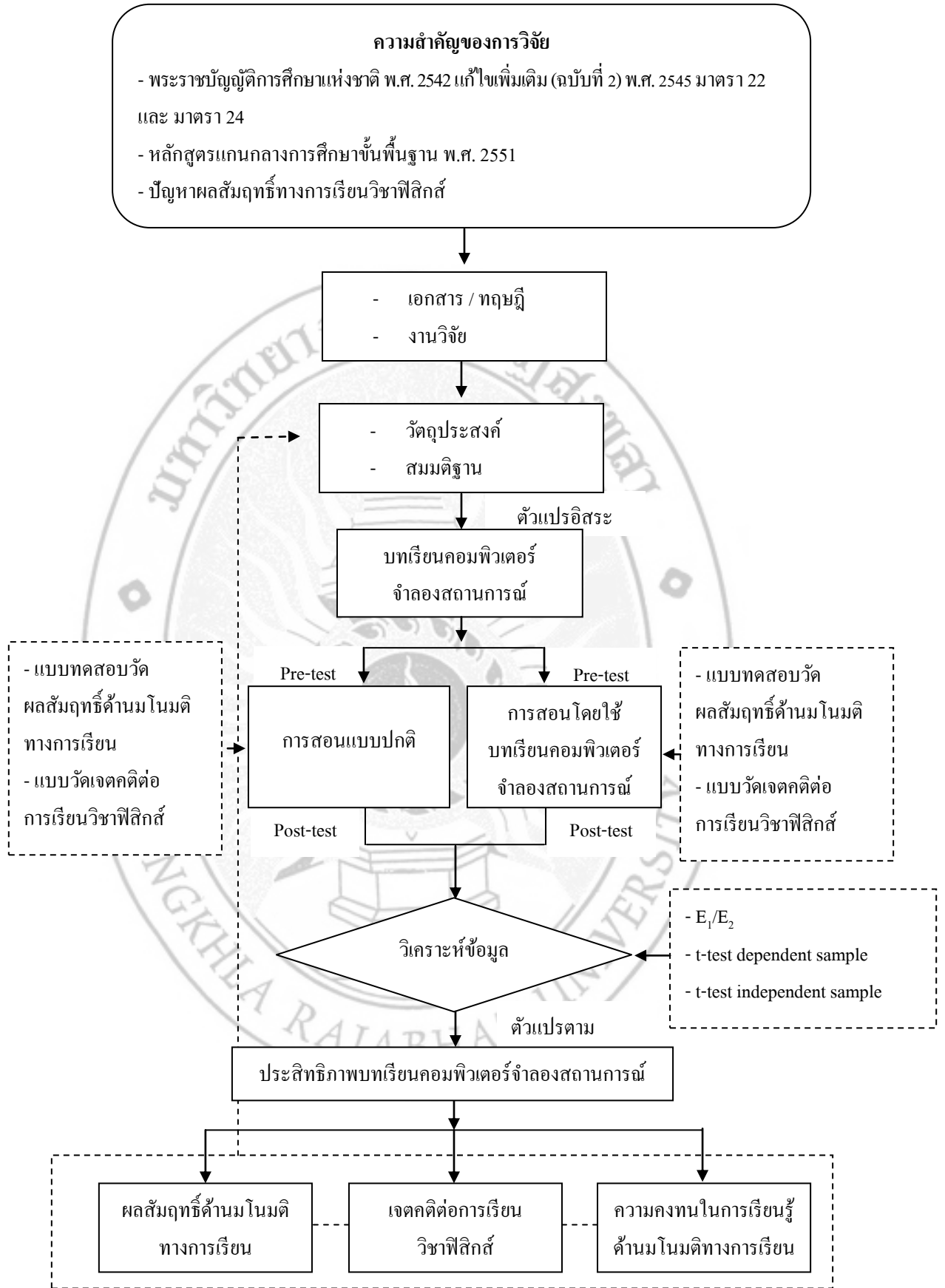
1. โหมดเมนตัม
2. แรงและการเปลี่ยนโมเมนตัม
3. การดลและแรงดล
4. การชน
 - 4.1 การชนในหนึ่งมิติ
 - 4.2 กฎการอนุรักษ์โมเมนตัม
 - 4.3 การชนในสองมิติ
 - 4.4 การระเบิด

ขอบเขตระยะเวลา

ระยะเวลาในการทำวิจัย ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ใช้เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งสิ้น 18 ชั่วโมง

กรอบแนวคิดการวิจัย

สภาพปัญหาการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้วิชาฟิสิกส์ในปัจจุบันที่พบว่าผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไม่สอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 22 และมาตรา 24 และไม่บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ที่วางไว้ ดังนั้นการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้วิชาฟิสิกส์จึงเป็นปัญหาสำคัญควรได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน และจากการศึกษาหลักการ ทฤษฎี ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาฟิสิกส์ ทางเลือกหนึ่งที่น่าสนใจคือการนำคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์มาใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีผู้วิจัยทั้งภายในประเทศและต่างประเทศนำมาใช้ในการแก้ปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังนั้นผู้วิจัยจึงทำวิจัยเพื่อสร้างและพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ ทำการศึกษาและเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติ และความคงทนในการเรียนรู้ด้านมโนคติทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์เปรียบเทียบกับนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบแบบปกติ โดยมีกรอบแนวคิดของการวิจัยดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

คอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ หมายถึง โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่มีการจำลองหลักการ กระบวนการ การทดลอง สถานการณ์การเคลื่อนที่ของวัตถุ ที่นักเรียนจะเป็นผู้จัดการกระทำตัวแปรนั้น ๆ ซึ่งจะแสดงออกมาในรูปของเหตุการณ์หรือสถานการณ์ตามตัวแปรที่เลือกไว้ โดยมีลักษณะของเนื้อหาที่ ให้ศึกษาเป็นตัวเลือกตามหัวข้อใน เรื่อง โมเมนตัมและการชน

การสอนแบบปกติ หมายถึง รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางการจัดการเรียนรู้ ในหนังสือคู่มือครูรายวิชาเพิ่มเติม ฟิสิกส์ เล่ม 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 4-6 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จัดทำโดยสถาบันส่งเสริม การสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง โมเมนตัมและการชน

การสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยให้นักเรียนใช้คอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ควบคู่ไปกับการทำใบงานและใบความรู้ ส่วนครูผู้สอน จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวทางการจัดการเรียนรู้ในคู่มือครู รายวิชาเพิ่มเติม ฟิสิกส์ เล่ม 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ของสถาบัน ส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยมีการสอดแทรกคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ ทุกกิจกรรม

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านมโนคติทางการเรียน หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับมโนคติ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ที่สามารถวัดได้จากคะแนนจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียนด้านมโนคติทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ที่มีลักษณะเป็นข้อสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก ที่ผู้วิจัย สร้างขึ้น

เจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์ หมายถึง ความรู้สึกและพฤติกรรมที่แสดงต่อการเรียน รายวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ซึ่งทำให้นักแสดงปฏิกิริยาในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง โดยเฉพาะต่อการร่วมทำกิจกรรมในขณะที่เรียนหรือหลังจากที่เรียนเสร็จเรียบร้อยแล้ว สามารถวัด ได้จากคะแนนจากการทำแบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์ ที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับ ของ Likert และมีข้อความที่ครอบคลุมองค์ประกอบเจตคติต่อการเรียนวิชา ฟิสิกส์ 4 ด้าน ดังนี้

1. ความคิดเห็นทั่วไปต่อวิชาฟิสิกส์
2. การเห็นความสำคัญของวิชาฟิสิกส์
3. ความสนใจในวิชาฟิสิกส์
4. ความนิยมชมชอบในวิชาฟิสิกส์

ความคงทนในการเรียนรู้ด้านมโนคติทางการเรียน หมายถึง ความสามารถในการคงไว้ซึ่ง ความรู้ความเข้าใจในการเรียนฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ในระยะเวลา 2 สัปดาห์ ซึ่งวัดจาก การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านมโนคติทางการเรียน วิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ระหว่างการทดสอบหลังเรียนทันที และการทดสอบหลังเรียน 2 สัปดาห์ โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านมโนคติทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัม และการชน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งหากค่าเฉลี่ยของคะแนนจากการทดสอบ 2 ครั้ง ไม่แตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าผู้เรียนมีความคงทนในการเรียนรู้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ใ้ค้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ที่สามารถนำไปใช้ป็นสื่อในการสอน เรื่อง โมเมนตัมและการชน
2. เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาสื่อการสอนทั้งในรายวิชาฟิสิกส์และรายวิชาอื่น ๆ
3. เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ครูผู้สอนพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้ของตนเองโดยการนำ สื่อต่าง ๆ มาใช้เพื่อพัฒนาผู้เรียนต่อไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์วิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัม และการชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา
 - 1.1 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545
 - 1.2 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
 - 1.3 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้
 - 2.1 ความหมายของการเรียนรู้
 - 2.2 ลักษณะของการเรียนรู้
 - 2.3 กระบวนการเกิดการเรียนรู้และปัจจัยส่งเสริมการเรียนรู้
 - 2.4 ทฤษฎีการเรียนรู้ Constructivism
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสื่อการสอนและคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์
 - 3.1 ความหมายของสื่อการสอน
 - 3.2 ประโยชน์ของสื่อการสอน
 - 3.3 ประเภทของสื่อการสอน
 - 3.4 คอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์
4. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับมโนคติทางการเรียน
 - 4.1 ความหมายของมโนคติ
 - 4.2 ประเภทของมโนคติ
 - 4.3 การสอนเพื่อให้เกิดมโนคติ
5. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 5.1 ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 5.2 องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 5.3 การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

6. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความคงทนในการเรียนรู้
 - 6.1 ความหมายของความคงทนในการเรียนรู้
 - 6.2 ความหมายของการจำ
 - 6.3 กระบวนการเรียนรู้และระบบการจำ
 - 6.4 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจำ
 - 6.5 หลักการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความคงทนในการเรียนรู้
 - 6.6 การวัดความคงทนในการเรียนรู้
7. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเจตคติ
 - 7.1 ความหมายของเจตคติ
 - 7.2 ลักษณะของเจตคติ
 - 7.3 องค์ประกอบของเจตคติ
 - 7.4 การสอนเพื่อให้เกิดเจตคติ
 - 7.5 การวัดเจตคติ
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 8.1 งานวิจัยภายในประเทศ
 - 8.2 งานวิจัยต่างประเทศ

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา

แนวทางในการปฏิรูปการศึกษาให้สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงเพื่อนำไปสู่สังคมฐานความรู้ได้อย่างมั่นคงอย่างหนึ่งก็คือการพัฒนาการจัดการศึกษาที่ทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพทั้งด้านความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง และรู้จักแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ดังนั้นในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพได้ครูผู้สอนจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในแนวทางการจัดการศึกษาที่จำเป็นดังนี้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้ดำเนินการในกระบวนการทางนิติบัญญัติจัดทำพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 (มาตรา 81) โดยได้กล่าวถึงการจัดการศึกษา (กรมวิชาการ, 2546: 12-14) สรุปได้ดังนี้

มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ควรจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาได้ ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีความรอบรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ

ดังนั้นสรุปได้ว่าตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ให้ยึดหลักว่าผู้เรียนสำคัญที่สุดและผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ผู้สอนต้องจัดกระบวนการเรียนรู้ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความถนัดและความสนใจของผู้เรียน จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง มีการฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการนำความรู้มาประยุกต์ใช้แก้ปัญหาได้ รวมทั้งต้องจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และสามารถพัฒนาได้เต็มตามศักยภาพ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นกรอบและทิศทางในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพด้านความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) มีรายละเอียดดังนี้

1. วิสัยทัศน์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนทุกคนเป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาคือ การประกอบอาชีพ และการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 4)

2. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ ซึ่งการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดนั้นจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 6-7) ดังนี้

2.1 ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร สามารถใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์อันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม

2.2 ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ และคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้าง องค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

2.3 ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

2.4 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน

2.5 ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือกและใช้เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อพัฒนาตนเองและสังคม

3. สาระและมาตรฐานการเรียนรู้

การพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความสมดุล ต้องคำนึงถึงหลักการพัฒนาการทางสมองและพหุปัญญา หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จึงกำหนดให้ผู้เรียนเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 8) ดังนี้

- 3.1 ภาษาไทย
- 3.2 คณิตศาสตร์
- 3.3 วิทยาศาสตร์
- 3.4 สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
- 3.5 สุขศึกษาและพลศึกษา
- 3.6 ศิลปะ
- 3.7 การงานอาชีพและเทคโนโลยี
- 3.8 ภาษาต่างประเทศ

ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

4. สื่อการเรียนรู้

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 27) ได้กล่าวถึงสื่อการเรียนรู้ไว้ว่าสื่อการเรียนรู้เป็นเครื่องมือส่งเสริมสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเข้าถึงความรู้ ทักษะกระบวนการ และคุณลักษณะตามมาตรฐานของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ สื่อการเรียนรู้มีหลากหลายประเภท ทั้งสื่อธรรมชาติ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี และเครือข่ายการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่มีในท้องถิ่น การเลือกใช้สื่อควรเลือกให้มีความเหมาะสมกับระดับพัฒนาการและลีลาการเรียนรู้ที่หลากหลายของผู้เรียน

ในการจัดหาสื่อการเรียนรู้ ผู้เรียนและผู้สอนสามารถจัดทำและพัฒนาขึ้นเองหรือปรับปรุงเลือกใช้อย่างมีคุณภาพจากสื่อต่าง ๆ ที่มีอยู่รอบตัว เพื่อนำมาใช้ประกอบในการจัดการเรียนรู้ที่สามารถส่งเสริมและสื่อสารให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยสถานศึกษาควรจัดให้มีอย่างพอเพียง เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้มีหน้าที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรดำเนินการดังนี้

4.1 จัดให้มีแหล่งการเรียนรู้ ศูนย์การเรียนรู้ ระบบสารสนเทศการเรียนรู้ และเครือข่ายการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพทั้งในสถานศึกษาและในชุมชน เพื่อการศึกษาค้นคว้าและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษา ท้องถิ่น ชุมชน สังคมโลก

4.2 จัดทำและจัดหาสื่อการเรียนรู้สำหรับการศึกษาค้นคว้าของผู้เรียน เสริมความรู้ให้ผู้สอน รวมทั้งจัดหาสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้เป็นสื่อการเรียนรู้

4.3 เลือกและใช้สื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ มีความเหมาะสม มีความหลากหลาย สอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ ธรรมชาติของสาระการเรียนรู้ และความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน

4.4 ประเมินคุณภาพของสื่อการเรียนรู้ที่เลือกใช้อย่างเป็นระบบ

4.5 ศึกษา ค้นคว้า วิจัย เพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน

4.6 จัดให้มีการกำกับ ติดตาม ประเมินคุณภาพและประสิทธิภาพเกี่ยวกับสื่อและการใช้สื่อการเรียนรู้เป็นระยะ ๆ และสม่ำเสมอ

ในการจัดทำ การเลือกใช้ และการประเมินคุณภาพสื่อการเรียนรู้ที่ใช้ในสถานศึกษาควรคำนึงถึงหลักการสำคัญของสื่อการเรียนรู้ เช่น ความสอดคล้องกับหลักสูตร วัตถุประสงค์การเรียนรู้ การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียน เนื้อหา มีความถูกต้องและทันสมัย ไม่กระทบความมั่นคงของชาติ ไม่ขัดต่อศีลธรรม มีการใช้ภาษาที่ถูกต้อง รูปแบบการนำเสนอที่เข้าใจง่ายและน่าสนใจ

ดังนั้นสรุปได้ว่า หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นหลักสูตรที่จัดทำขึ้นเพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาใช้เป็นกรอบและแนวทางในการจัดการเรียนรู้ มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนทุกคนเป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ และคุณธรรม โดยมีมาตรฐานการเรียนรู้เป็นตัวกำหนดในการพัฒนาคุณภาพ ซึ่งหากพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดนั้นจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ คือ ผู้เรียนมีความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ในการจะพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลพร้อมได้นั้น ผู้เรียนต้องได้รับการพัฒนาทั้งทางสมองและพหุปัญญา หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงกำหนดให้ผู้เรียนเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ และให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยเฉพาะครูผู้สอนจัดหาสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมมาเป็นเครื่องมือส่งเสริมสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนเข้าถึงความรู้ ทักษะกระบวนการ และคุณลักษณะตามมาตรฐานของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์
วิทยาศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่งในสังคมโลกปัจจุบันและอนาคต เพราะวิทยาศาสตร์เกี่ยวข้องกับทุกคนทั้งในชีวิตประจำวันและการงานอาชีพต่าง ๆ ตลอดจนเทคโนโลยี เครื่องมือเครื่องใช้และผลผลิตต่าง ๆ ที่มนุษย์ได้ใช้เพื่ออำนวยความสะดวกในชีวิตและการทำงาน เหล่านี้ล้วนเป็นผลของความรู้วิทยาศาสตร์ ผสมผสานกับความคิดสร้างสรรค์และศาสตร์อื่น ๆ วิทยาศาสตร์ช่วยให้มนุษย์ได้พัฒนาวิธีคิด ทั้งความคิดเป็นเหตุเป็นผล คิดสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์ วิจัย มีทักษะสำคัญในการค้นคว้าหาความรู้ มีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ สามารถตัดสินใจโดยใช้ข้อมูลที่หลากหลายและมีประจักษ์พยานที่ตรวจสอบได้ วิทยาศาสตร์เป็นวัฒนธรรมของโลกสมัยใหม่ซึ่งเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ ดังนั้นทุกคนจึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้รู้วิทยาศาสตร์ เพื่อที่จะมีความรู้ความเข้าใจในธรรมชาติและเทคโนโลยีที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้น สามารถนำความรู้ไปใช้อย่างมีเหตุผล สร้างสรรค์ และมีคุณธรรม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 92) โดยกล่าวถึงคุณภาพผู้เรียนดังต่อไปนี้

1. คุณภาพผู้เรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ได้กำหนดคุณภาพผู้เรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 98-99) ไว้ดังนี้

- 1.1 เข้าใจการรักษาคุณภาพของเซลล์และกลไกการรักษาคุณภาพของสิ่งมีชีวิต
- 1.2 เข้าใจกระบวนการถ่ายทอดสารพันธุกรรม การแปรผัน มีวาทชน วิวัฒนาการของสิ่งมีชีวิต ความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตและปัจจัยที่มีผลต่อการอยู่รอดของสิ่งมีชีวิตในสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ
- 1.3 เข้าใจกระบวนการ ความสำคัญและผลของเทคโนโลยีชีวภาพต่อมนุษย์ สิ่งมีชีวิต และสิ่งแวดล้อม
- 1.4 เข้าใจชนิดของอนุภาคสำคัญที่เป็นส่วนประกอบในโครงสร้างอะตอม การจัดเรียงธาตุในตารางธาตุ การเกิดปฏิกิริยาเคมีและเขียนสมการเคมี ปัจจัยที่มีผลต่ออัตราการเกิดปฏิกิริยาเคมี
- 1.5 เข้าใจชนิดของแรงยึดเหนี่ยวระหว่างอนุภาคและสมบัติต่าง ๆ ของสารที่มีความสัมพันธ์กับแรงยึดเหนี่ยว
- 1.6 เข้าใจการเกิดปิโตรเลียม การแยกแก๊สธรรมชาติและการกลั่นลำดับส่วนน้ำมันดิบ การนำผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมไปใช้ประโยชน์และผลต่อสิ่งมีชีวิตและสิ่งแวดล้อม
- 1.7 เข้าใจชนิด สมบัติ ปฏิกิริยาที่สำคัญของพอลิเมอร์และสารชีวโมเลกุล
- 1.8 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณที่เกี่ยวกับการเคลื่อนที่แบบต่าง ๆ สมบัติของคลื่นกล คุณภาพของเสียงและการได้ยิน สมบัติ ประโยชน์และโทษของคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า กัมมันตภาพรังสี และพลังงานนิวเคลียร์
- 1.9 เข้าใจกระบวนการเปลี่ยนแปลงของโลกและปรากฏการณ์ทางธรณีที่มีผลต่อสิ่งมีชีวิตและสิ่งแวดล้อม
- 1.10 เข้าใจการเกิดและวิวัฒนาการของระบบสุริยะ กาแล็กซี เอกภพและความสำคัญของเทคโนโลยีอวกาศ
- 1.11 เข้าใจความสัมพันธ์ของความรู้วิทยาศาสตร์ที่มีผลต่อการพัฒนาเทคโนโลยีประเภทต่าง ๆ และการพัฒนาเทคโนโลยีที่ส่งผลให้มีการคิดค้นความรู้ทางวิทยาศาสตร์ที่ก้าวหน้า ผลของเทคโนโลยีต่อชีวิต สังคม และสิ่งแวดล้อม
- 1.12 ระบุปัญหา ตั้งคำถามที่จะสำรวจตรวจสอบ โดยมีการกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ สืบค้นข้อมูลจากหลายแหล่ง ตั้งสมมติฐานที่เป็นไปได้หลายแนวทาง ตัดสินใจเลือกตรวจสอบสมมติฐานที่เป็นไปได้

1.13 วางแผนการสำรวจตรวจสอบเพื่อแก้ปัญหาหรือตอบคำถาม วิเคราะห์ เชื่อมโยงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ โดยใช้สมการทางคณิตศาสตร์หรือสร้างแบบจำลองจากผลหรือความรู้ที่ได้รับจากการสำรวจตรวจสอบ

1.14 สื่อสารความคิด ความรู้จากผลการสำรวจตรวจสอบโดยการพูด เขียน จัดแสดง หรือใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

1.15 ใช้ความรู้และกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการดำรงชีวิต การศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม ทำโครงการหรือสร้างชิ้นงานตามความสนใจ

1.16 แสดงถึงความสนใจ มุ่งมั่น รับผิดชอบ รอบคอบและซื่อสัตย์ในการสืบเสาะหาความรู้ โดยใช้เครื่องมือและวิธีการที่ได้ผลถูกต้องเชื่อถือได้

1.17 ตระหนักในคุณค่าของความรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ใช้ในชีวิตประจำวัน การประกอบอาชีพ แสดงถึงความชื่นชม ภูมิใจ ยกย่อง อ้างอิงผลงาน ชิ้นงานที่เป็นผลจากภูมิปัญญาท้องถิ่นและการพัฒนาเทคโนโลยีที่ทันสมัย

1.18 แสดงความซาบซึ้ง ห่วงใย มีพฤติกรรมเกี่ยวกับการใช้และรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างรู้คุณค่า เสนอตัวองร่วมมือปฏิบัติกับชุมชนในการป้องกัน ดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น

1.19 แสดงถึงความพอใจ และเห็นคุณค่าในการค้นพบความรู้ พบคำตอบ หรือแก้ปัญหาได้

1.20 ทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ แสดงความคิดเห็น โดยมีข้อมูลอ้างอิงและเหตุผลประกอบ เกี่ยวกับผลของการพัฒนาและการใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างมีคุณธรรม ต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม และยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

2. การเรียนรู้อุทยานศาสตร์

กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์มุ่งหวังให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้วิทยาศาสตร์ที่เน้นการเชื่อมโยงความรู้กับกระบวนการ มีทักษะสำคัญในการค้นคว้าและสร้างองค์ความรู้ โดยใช้กระบวนการในการสืบเสาะหาความรู้ และการแก้ปัญหาที่หลากหลาย ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ทุกขั้นตอน มีการทำกิจกรรมด้วยการลงมือปฏิบัติจริงอย่างหลากหลาย เหมาะสมกับระดับชั้น โดยได้กำหนดสาระสำคัญการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 92-93) ไว้ดังนี้

สาระที่ 1 สิ่งมีชีวิตกับกระบวนการดำรงชีวิต สิ่งมีชีวิต หน่วยพื้นฐานของสิ่งมีชีวิต โครงสร้าง และหน้าที่ของระบบต่าง ๆ ของสิ่งมีชีวิต และกระบวนการดำรงชีวิต ความหลากหลายทางชีวภาพ การถ่ายทอดทางพันธุกรรม การทำงานของระบบต่าง ๆ ของสิ่งมีชีวิต วิวัฒนาการและความหลากหลายของสิ่งมีชีวิต และเทคโนโลยีชีวภาพ

สาระที่ 2 ชีวิตกับสิ่งแวดล้อม สิ่งมีชีวิตที่หลากหลายรอบตัว ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตกับสิ่งแวดล้อม ความสัมพันธ์ของสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ ในระบบนิเวศ ความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติ การใช้และจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ในระดับท้องถิ่น ประเทศ และ โลก ปัจจัยที่มีผลต่อการอยู่รอดของสิ่งมีชีวิตในสภาพแวดล้อมต่าง ๆ

สาระที่ 3 สารและสมบัติของสาร สมบัติของวัสดุและสาร แรงยึดเหนี่ยวระหว่างอนุภาค การเปลี่ยนสถานะ การเกิดสารละลายและการเกิดปฏิกิริยาเคมีของสาร สมการเคมี และการแยกสาร

สาระที่ 4 แรงและการเคลื่อนที่ ธรรมชาติของแรงแม่เหล็กไฟฟ้า แรงโน้มถ่วง แรงนิวเคลียร์ การออกแรงกระทำต่อวัตถุ การเคลื่อนที่ของวัตถุ แรงเสียดทาน โมเมนต์การเคลื่อนที่แบบต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน

สาระที่ 5 พลังงาน พลังงานกับการดำรงชีวิต การเปลี่ยนรูปพลังงาน สมบัติและปรากฏการณ์ของแสง เสียง และวงจรไฟฟ้า คลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า กัมมันตภาพรังสีและปฏิกิริยานิวเคลียร์ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสารและพลังงานการอนุรักษ์พลังงาน ผลของการใช้พลังงานต่อชีวิตและสิ่งแวดล้อม

สาระที่ 6 กระบวนการเปลี่ยนแปลงของโลก โครงสร้างและองค์ประกอบของโลก ทรัพยากรทางธรณี สมบัติทางกายภาพของดิน หิน น้ำ อากาศ สมบัติของผิวโลก และบรรยากาศ กระบวนการเปลี่ยนแปลงของเปลือกโลก ปรากฏการณ์ทางธรณี ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของบรรยากาศ

สาระที่ 7 ดาราศาสตร์และอวกาศ วิวัฒนาการของระบบสุริยะ กาแล็กซี เอกภพ ปฏิสัมพันธ์และผลต่อสิ่งมีชีวิตบน โลก ความสัมพันธ์ของดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์ และ โลก ความสำคัญของเทคโนโลยีอวกาศ

สาระที่ 8 ธรรมชาติของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ การสืบเสาะหาความรู้ การแก้ปัญหา และจิตวิทยาศาสตร์

3. ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 40-48) ได้กำหนดตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง สาระที่ 4 แรงและการเคลื่อนที่ สาระที่ 5 พลังงาน และสาระที่ 8 ธรรมชาติของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ไว้ดังนี้

สาระที่ 4 แรงและการเคลื่อนที่

มาตรฐาน ว 4. 1 เข้าใจธรรมชาติของแรงแม่เหล็กไฟฟ้า แรงโน้มถ่วง และแรงนิวเคลียร์ มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์อย่างถูกต้องและมีคุณธรรม

ตาราง 1 ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง มาตรฐาน ว 4.1 ชั้น ม.4-6

ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
1. ทดลองและอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างแรงกับการเคลื่อนที่ของวัตถุในสนามโน้มถ่วง และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์	- ในสนามโน้มถ่วงจะมีแรงกระทำต่อวัตถุ ทำให้วัตถุมีน้ำหนัก เมื่อปล่อยวัตถุ วัตถุจะตกแบบเสรี สนามโน้มถ่วงทำให้วัตถุต่าง ๆ ไม่หลุดจากโลก เช่น การโคจรของดาวเทียมรอบโลก และอาจใช้แรงโน้มถ่วงไปใช้ประโยชน์เพื่อหาแนวคิ่งของช่างก่อสร้าง
2. ทดลองและอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างแรงกับการเคลื่อนที่ของอนุภาคในสนามไฟฟ้าและนำความรู้ไปใช้ประโยชน์	- เมื่ออนุภาคที่มีประจุไฟฟ้าอยู่ในสนามไฟฟ้าจะมีแรงกระทำต่ออนุภาคนั้น ซึ่งอาจทำให้สภาพการเคลื่อนที่ของอนุภาคเปลี่ยนไป สามารถนำสมบัตินี้ไปประยุกต์สร้างเครื่องมือบางชนิด เช่น เครื่องกำจัดฝุ่น ออสซิลโลสโคป
3. ทดลองและอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างแรงกับการเคลื่อนที่ของอนุภาคในสนามแม่เหล็ก และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์	- เมื่ออนุภาคที่มีประจุไฟฟ้าเคลื่อนที่ในสนามแม่เหล็ก จะมีแรงกระทำต่ออนุภาคนั้น ซึ่งอาจ ทำให้สภาพการเคลื่อนที่ของอนุภาคเปลี่ยนไป สามารถนำสมบัตินี้ไปประยุกต์สร้างหลอดภาพโทรทัศน์

มาตรฐาน ว 4.2 เข้าใจลักษณะการเคลื่อนที่แบบต่าง ๆ ของวัตถุในธรรมชาติ มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้และจิตวิทยาาสตร์ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

ตาราง 2 ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง มาตรฐาน ว 4.2 ชั้น ม. 4-6

ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
1. อธิบายและทดลองความสัมพันธ์ระหว่างการกระจัดเวลา ความเร็ว ความเร่งของการเคลื่อนที่ในแนวตรง	- การเคลื่อนที่แนวตรงเป็นการเคลื่อนที่ในแนวใดแนวหนึ่ง เช่น แนวราบหรือแนวตั้งที่มีการกระจัด ความเร็ว ความเร่ง อยู่ในแนวเส้นตรงเดียวกันโดยความเร่งของวัตถุหาได้จากความเร็วที่เปลี่ยนไปในหนึ่งหน่วยเวลา
2. สังเกตและอธิบายการเคลื่อนที่แบบโพรเจกไทล์ แบบวงกลม และแบบฮาร์มอนิกอย่างง่าย	- การเคลื่อนที่แบบโพรเจกไทล์เป็นการเคลื่อนที่วิถีโค้ง มีความเร็วในแนวราบคงตัวและความเร่งในแนวตั้งคงตัว - การเคลื่อนที่แบบวงกลมเป็นการเคลื่อนที่ที่มีความเร็วในแนวเส้นสัมผัสวงกลมและมีแรงในทิศทางเข้าสู่ศูนย์กลาง - การเคลื่อนที่แบบฮาร์มอนิกอย่างง่ายเป็นการเคลื่อนที่กลับไปกลับมาซ้ำทางเดิม เช่น การแกว่งของลูกตุ้มอย่างง่าย โดยที่มุมสูงสุดที่เบนจากแนวตั้ง มีค่าคงตัวตลอด
3. อภิปรายผลการสืบค้นและประโยชน์เกี่ยวกับการเคลื่อนที่แบบโพรเจกไทล์ แบบวงกลม และแบบฮาร์มอนิกอย่างง่าย	- การเคลื่อนที่แบบโพรเจกไทล์สามารถนำไปใช้ประโยชน์ เช่น การเล่นเทนนิส บาสเกตบอล - การเคลื่อนที่แบบวงกลมสามารถนำไปใช้ประโยชน์ เช่น การวิ่งทางโค้งของรถยนต์ให้ปลอดภัย - การเคลื่อนที่แบบฮาร์มอนิกอย่างง่ายสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการสร้างนาฬิกาแบบลูกตุ้ม

สาระที่ 5 พลังงาน

มาตรฐาน ว 5.1 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างพลังงานกับการดำรงชีวิต การเปลี่ยนรูปพลังงาน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสารและพลังงาน ผลของการใช้พลังงานต่อชีวิตและสิ่งแวดล้อม มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ ไปใช้ประโยชน์

ตาราง 3 ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง มาตรฐาน ว 5.1 ชั้น ม. 4-6

ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
1. ทดลองและอธิบายสมบัติของคลื่นกล และอธิบายความสัมพันธ์ระหว่าง อัตราเร็ว ความถี่และความยาวคลื่น	- คลื่นกลมีสมบัติ การสะท้อน การหักเห การแทรกสอด และการเลี้ยวเบน - อัตราเร็ว ความถี่และความยาวคลื่นมีความสัมพันธ์กัน ดังนั้น อัตราเร็ว = ความถี่ × ความยาวคลื่น
2. อธิบายการเกิดคลื่นเสียงบีตส์ ของเสียง ความเข้มเสียง ระดับความเข้มเสียง การได้ยินเสียง คุณภาพเสียงและนำความรู้ไปใช้ประโยชน์	- คลื่นเสียงเกิดจากการสั่นของแหล่งกำเนิดเสียง - บีตส์ของเสียงเกิดจากคลื่นเสียงจากแหล่งกำเนิดสองแหล่งที่มีความถี่ต่างกันเล็กน้อย มารวมกัน ทำให้ได้ยินเสียงดังค่อยเป็นจังหวะ - ความเข้มเสียง คือ พลังงานเสียงที่ตกตั้งฉากบนหนึ่งหน่วยพื้นที่ในหนึ่งหน่วยเวลา - ระดับความเข้มเสียงจะบอกความดังค่อยของเสียงที่ได้ยิน - เครื่องดนตรีแต่ละชนิดที่ใช้ตัวโน้ตเดียวกัน จะให้รูปคลื่นที่แตกต่างกัน เรียกว่ามีคุณภาพเสียงต่างกัน
3. อภิปรายผลการสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับมลพิษทางเสียงที่มีต่อสุขภาพของมนุษย์ และการเสนอวิธีป้องกัน	- มลพิษทางเสียงมีผลต่อสุขภาพของมนุษย์ ถ้าฟังเสียงที่มีระดับความเข้มเสียงสูงกว่ามาตรฐานเป็นเวลานาน อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อการได้ยินและสภาพจิตใจได้ การป้องกันโดยการหลีกเลี่ยงหรือใช้เครื่องครอบหู หรือลดการสั่นของแหล่งกำเนิดเสียง เช่น เครื่องจักร

ตาราง 3 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
4. อธิบายคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า สเปกตรัมคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า และนำเสนอผลการสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับประโยชน์ และการป้องกันอันตรายจากคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า	- คลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า ประกอบด้วยสนามแม่เหล็กและสนามไฟฟ้าที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา สเปกตรัมคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้ามีความถี่ต่อเนื่องกัน โดยคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าช่วงความถี่ต่างๆ มีลักษณะเฉพาะตัว ซึ่งสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้แตกต่างกัน เช่น การรับส่งวิทยุ โทรทัศน์ การป้องกันอันตรายจากคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า เช่น ไม่อยู่ใกล้เตาไมโครเวฟขณะทำงาน
5. อธิบายปฏิกิริยานิวเคลียร์ ฟิชชัน ฟิวชัน และความสัมพันธ์ระหว่างมวลกับพลังงาน	- ปฏิกิริยานิวเคลียร์เป็นปฏิกิริยาที่ทำให้นิวเคลียสเกิดการเปลี่ยนแปลง ปฏิกิริยาที่นิวเคลียสของธาตุที่มีเลขมวลมากแตกตัว เรียกว่า ฟิชชัน ปฏิกิริยาที่เกิดจากการหลอมรวมนิวเคลียสของธาตุที่มีเลขมวลน้อย เรียกว่า ฟิวชัน ความสัมพันธ์ระหว่างมวลและพลังงานเป็นไปตามสมการ $E = mc^2$
6. สืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับพลังงานที่ได้จากปฏิกิริยานิวเคลียร์และผลต่อสิ่งมีชีวิต และสิ่งแวดล้อม	- ปฏิกิริยานิวเคลียร์ทำให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งมีชีวิตและสิ่งแวดล้อม
7. อภิปรายผลการสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับโรงไฟฟ้านิวเคลียร์ และนำไปใช้ประโยชน์	- โรงไฟฟ้านิวเคลียร์เป็นโรงไฟฟ้าพลังงานความร้อนประเภทหนึ่ง ซึ่งได้พลังงานความร้อนจากพลังงานนิวเคลียร์
8. อธิบายชนิดและสมบัติของรังสีจากธาตุกัมมันตรังสี	- รังสีจากธาตุกัมมันตรังสีมี 3 ชนิด คือ แอลฟา บีตาและแกมมา ซึ่งมีอำนาจทะลุผ่านต่างกัน
9. อธิบายการเกิดกัมมันตภาพรังสี และบอกวิธีการตรวจสอบรังสีในสิ่งแวดล้อม การใช้ประโยชน์ ผลกระทบต่อสิ่งมีชีวิต และสิ่งแวดล้อม	- กัมมันตภาพรังสีเกิดจากการสลายของไอโซโทปของธาตุที่ไม่เสถียร สามารถตรวจจับได้โดยเครื่องตรวจวัดรังสี ในธรรมชาติมีรังสีแต่ส่วนใหญ่อยู่ในระดับต่ำมาก - รังสีมีประโยชน์ในด้านอุตสาหกรรม การเกษตร การแพทย์ โบราณคดี รังสีในระดับสูงมีอันตรายต่อสิ่งมีชีวิต

สาระที่ 8 ธรรมชาติของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

มาตรฐาน ว 8.1 ใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ในการสืบเสาะหาความรู้ การแก้ปัญหา รู้ว่าปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่มีรูปแบบที่แน่นอน สามารถอธิบายและตรวจสอบได้ ภายใต้อข้อมูลและเครื่องมือที่มีอยู่ในช่วงเวลานั้น ๆ เข้าใจว่า วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคม และสิ่งแวดล้อมมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน

ตาราง 4 ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง มาตรฐาน ว 8.1 ชั้น ม. 4-6

ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
1. ตั้งคำถามที่อยู่บนพื้นฐานของความรู้และความเข้าใจทางวิทยาศาสตร์ หรือความสนใจ หรือจากประเด็นที่เกิดขึ้นในขณะนั้น ที่สามารถทำการสำรวจตรวจสอบ หรือศึกษาค้นคว้าได้อย่างครอบคลุมและเชื่อถือได้	-
2. สร้างสมมติฐานที่มีทฤษฎีรองรับ หรือคาดการณ์สิ่งที่จะพบ หรือสร้างแบบจำลอง หรือสร้างรูปแบบเพื่อนำไปสู่การสำรวจตรวจสอบ	-
3. ค้นคว้ารวบรวมข้อมูลที่ต้องพิจารณาปัจจัยหรือตัวแปรสำคัญ ปัจจัยที่มีผลต่อปัจจัยอื่น ปัจจัยที่ควบคุมไม่ได้ และจำนวนครั้งของการสำรวจ ตรวจสอบ เพื่อให้ได้ผลที่มีความเชื่อมั่นเพียงพอ	-
4. เลือกวัสดุ เทคนิควิธี อุปกรณ์ที่ใช้ในการสังเกต การวัด การสำรวจตรวจสอบอย่างถูกต้องทั้งทางกว้างและลึกในเชิงปริมาณและคุณภาพ	-
5. รวบรวมข้อมูลและบันทึกผลการสำรวจตรวจสอบอย่างเป็นระบบถูกต้อง ครอบคลุมทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยตรวจสอบความเป็นไปได้ ความเหมาะสม หรือความผิดพลาดของข้อมูล	-
6. จัดกระทำข้อมูล โดยคำนึงถึงการรายงานผลเชิงตัวเลขที่มีระดับความถูกต้องและนำเสนอข้อมูลด้วยเทคนิควิธีที่เหมาะสม	-

ตาราง 4 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
7. วิเคราะห์ข้อมูล แปลความหมายข้อมูล และประเมินความสอดคล้องของข้อสรุป หรือสาระสำคัญ เพื่อตรวจสอบกับสมมติฐานที่ตั้งไว้	-
8. พิจารณาความน่าเชื่อถือของวิธีการและผลการสำรวจตรวจสอบ โดยใช้หลักความคลาดเคลื่อนของการวัดและการสังเกต เสนอแนะการปรับปรุงวิธีการสำรวจตรวจสอบ	-
9. นำผลของการสำรวจตรวจสอบที่ได้ ทั้งวิธีการและองค์ความรู้ที่ได้ไปสร้างคำถามใหม่ นำไปใช้แก้ปัญหาในสถานการณ์ใหม่และในชีวิตจริง	-
10. ตระหนักถึงความสำคัญในการที่จะต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบการอธิบาย การลงความเห็น และการสรุปผลการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ที่นำเสนอต่อสาธารณชนด้วยความถูกต้อง	-
11. บันทึกและอธิบายผลการสำรวจตรวจสอบอย่างมีเหตุผลใช้พยานหลักฐานอ้างอิงหรือค้นคว้าเพื่อเติมเพื่อหาหลักฐานอ้างอิงที่เชื่อถือได้และยอมรับว่าความรู้เดิมอาจมีการเปลี่ยนแปลงได้ เมื่อมีข้อมูลและประจักษ์พยานใหม่เพิ่มเติมหรือโต้แย้งจากเดิม ซึ่งท้าทายให้มีการตรวจสอบอย่างระมัดระวัง อันจะนำมาสู่การยอมรับเป็นความรู้ใหม่	-
12. จัดแสดงผลงาน เขียนรายงาน และ/หรืออธิบายเกี่ยวกับแนวคิด กระบวนการ และผลของโครงการหรือชิ้นงานให้ผู้อื่นเข้าใจ	-

จากคุณภาพผู้เรียน สาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ จะเห็นได้ว่า หลักสูตรได้กำหนดให้ผู้เรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เป็นผู้เรียนที่มีคุณภาพ โดยผู้เรียนต้องมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาวิทยาศาสตร์ ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ รวมทั้งมีเจตคติที่ดีต่อวิชาวิทยาศาสตร์ ทั้งนี้ผู้เรียนต้องผ่านการเรียนรู้สาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ทั้งหมด 8 สาระ และแต่ละสาระได้มีการกำหนดตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาแนวทางการพัฒนาผู้เรียนในสาระที่ 4 แรงและการเคลื่อนที่ สาระที่ 5 งานและพลังงาน และสาระที่ 8 ธรรมชาติของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เนื่องจากเป็นสาระที่สำคัญเชื่อมโยงอยู่กับชีวิตประจำวันของมนุษย์ โดยใช้เครื่องมือสื่อคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์มาช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามเป้าหมายของหลักสูตร โดยนำมาเปรียบเทียบกับวิธีการสอนแบบปกติ

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้

ในการพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณภาพบรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตร ครูผู้สอนจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในหลักการจัดการเรียนรู้ที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้สูงสุด ซึ่งหลักสำคัญของการจัดการเรียนรู้มีรายละเอียด ดังนี้

ความหมายของการเรียนรู้

การเรียนรู้ (learning) เป็นคำที่ใช้ในศาสตร์ทางจิตวิทยา มีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

ชนาธิป พรกุล (2544: 53) กล่าวถึงการเรียนรู้เอาไว้ว่า การเรียนรู้ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างต่อเนื่องหรือการเปลี่ยนความสามารถในการแสดงพฤติกรรมในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งซึ่งเป็นผลมาจากการฝึกปฏิบัติหรือได้รับประสบการณ์

อารีย์ พันธุ์ณี (2546: 176) ได้สรุปความหมายของการเรียนรู้ไว้ว่า การเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเดิมสู่พฤติกรรมใหม่ที่ค่อนข้างถาวร และเป็นผลมาจากประสบการณ์หรือการฝึกฝน มิใช่ผลมาจากการตอบสนองตามธรรมชาติ สัญชาตญาณ หรือความบังเอิญ

สุวรี ศิวะแพทย์ (2549: 154) กล่าวถึงการเรียนรู้ว่าหมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ค่อนข้างถาวร (long-lasting changes) อันเป็นผลมาจากสภาพแวดล้อม กระบวนการนี้อาจจัดได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของการปรับตัว (adaptation) เนื่องจากการเปลี่ยนพฤติกรรมเกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์กับ

สิ่งต่าง ๆ ในสังคม กล่าวคือ ภายใต้ง่อนไขที่มีการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมถูกกำจัดออกไปและเกิด มีพฤติกรรมใหม่ขึ้นมา

อากรณ ใจเที่ยง (2550: 14) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ไว้ว่า การเรียนรู้ คือ กระบวนการ ที่บุคคลเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างค่อนข้างถาวร อันเนื่องมาจากประสบการณ์หรือการฝึกหัด จากความหมายของการเรียนรู้ที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การเรียนรู้ คือ กระบวนการที่ บุคคลเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันเนื่องมาจากการ ได้รับประสบการณ์หรือการฝึกฝน ซึ่ง กระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เกิดขึ้นนี้จะเปลี่ยนไปเป็นประสบการณ์ที่ค่อนข้างถาวร

ลักษณะของการเรียนรู้

อากรณ ใจเที่ยง (2550: 15-16) ได้กล่าวถึงลักษณะที่บ่งบอกได้ว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้คือ ผู้เรียนจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปจากเดิม อันเนื่องมาจากประสบการณ์หรือการฝึกหัด และเป็นพฤติกรรมที่เป็นไปอย่างค่อนข้างถาวร

ดังนั้นสรุปได้ว่า ลักษณะที่แสดงให้ทราบว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้นั้นคือผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมไปจากเดิมอันเนื่องมาจากประสบการณ์และการฝึกฝน โดยการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ เกิดขึ้นนั้นเป็นพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างค่อนข้างถาวรจึงจะถือได้ว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

กระบวนการเกิดการเรียนรู้และปัจจัยส่งเสริมการเรียนรู้

1. กระบวนการเกิดการเรียนรู้

การเรียนรู้ (อากรณ ใจเที่ยง, 2550: 16) เกิดขึ้นได้ตามลำดับ ดังนี้

1.1 การรับรู้ หมายถึง การที่ผู้รับ “รับ” เอาข้อมูลข่าวสารและองค์ความรู้ต่าง ๆ จาก แหล่งความรู้ที่หลากหลายโดยผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า

1.2 การเข้าใจ หมายถึง การที่ผู้รับสามารถแปลความหมาย ตีความ หรือสรุปความสำคัญ ในสิ่งที่รับรู้ได้ สามารถเชื่อมโยงประสบการณ์ความรู้เดิมกับความรู้ใหม่รวมทั้งสามารถอธิบายโดย ให้เหตุผลประกอบได้

1.3 การปรับเปลี่ยน หมายถึง การที่บุคคลนำความเข้าใจที่เกิดจากการรับรู้มาสร้างแบบแผน พฤติกรรมของตนขึ้น

2. ปัจจัยส่งเสริมการเรียนรู้

การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ก็จะต้องอาศัยปัจจัยส่งเสริมหลายด้าน อากรณ ใจเที่ยง (2550: 17) ได้เสนอปัจจัยส่งเสริมการเรียนรู้ไว้ 4 ด้าน คือ

2.1 ตัวผู้เรียน ได้แก่ วุฒิภาวะ อายุ ความพร้อม ประสบการณ์เดิม แรงจูงใจ ระดับสติปัญญา อารมณ์ และสภาพร่างกายของผู้เรียน เป็นองค์ประกอบสำคัญในตัวผู้เรียนที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ ได้มากหรือน้อย เร็วหรือช้า

2.2 บทเรียน ได้แก่ ความยากง่ายของบทเรียน ความยาวของบทเรียน และการมีความหมาย ของบทเรียน เป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ โดยบทเรียนที่มีความง่าย สั้น และมีความหมายจะ ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีและเร็วกว่าบทเรียนที่มีความซับซ้อนหรือยาวเกินไป

2.3 วิธีการจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม มีการเสริมแรงเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจในการเรียน การแนะนำการเรียนอย่างถูกต้องเหมาะสม และการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการถ่ายโอนการเรียนรู้ จะทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ดี รวดเร็ว และคงทนถาวรยิ่งขึ้น นอกจากนี้ช่วงเวลาในการเรียนและการฝึกฝนจะทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ดีและคงทนเช่นกัน

2.4 สภาพแวดล้อม สภาพแวดล้อมที่ดีและเอื้อต่อการเรียนรู้จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี

ดังนั้นสรุปได้ว่า กระบวนการเกิดการเรียนรู้ของผู้เรียนเริ่มต้นจากการที่ผู้เรียน ได้รับรู้สิ่งต่าง ๆ ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า จากนั้นเมื่อผู้เรียนสามารถนำสิ่งที่รับรู้มาแปลความหมาย ตีความ สรุปความสำคัญ รวมทั้งสามารถอธิบายในสิ่งที่รับรู้มาได้ อันแสดงถึงความเข้าใจในสิ่งที่รับรู้มาของผู้เรียนนั้น สุดท้ายจะทำให้ผู้เรียนเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในที่สุด โดยการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เกิดขึ้นอาจมีทั้งด้านบวกและด้านลบ ขึ้นอยู่กับปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน ได้แก่ ตัวผู้เรียน บทเรียน วิธีการจัดการเรียนการสอน และสภาพแวดล้อมด้วย ดังนั้นเพื่อให้การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้บรรลุผลตามที่วางไว้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ครูผู้สอนจึงควรคำนึงถึงปัจจัยดังกล่าวร่วมด้วย

ทฤษฎีการเรียนรู้ Constructivism

ทฤษฎีการเรียนรู้เป็นแนวความคิดที่ได้รับการยอมรับว่าสามารถใช้อธิบายลักษณะของการเกิดการเรียนรู้ หรือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้ ในช่วงศตวรรษที่ 20 ได้มีแนวคิดของนักจิตวิทยา เกี่ยวกับการเรียนรู้เกิดขึ้นมากมาย และแนวคิดหรือทฤษฎีการเรียนรู้ในยุคนี้ส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นวิทยาศาสตร์มากขึ้นกว่ายุคที่ผ่านมา ตัวอย่างของแนวคิดที่มีอิทธิพลมากในยุคนี้ได้แก่

ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ (Piaget) แนวความคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ของทฤษฎีนี้เน้นเรื่องพัฒนาการทางสติปัญญาของบุคคลที่เป็นไปตามวัยและเชื่อว่ามนุษย์เลือกที่จะรับรู้สิ่งที่ตนเองสนใจและการเรียนรู้เกิดจากระบวนการการค้นพบด้วยตนเอง หลักการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีนี้ คือ คำนึงถึงพัฒนาการทางสติปัญญาของผู้เรียนและจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนอย่าง

เหมาะสมกับพัฒนาการนั้น ให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์และมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมมาก ๆ ได้ค้นพบการเรียนรู้ด้วยตนเอง ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้คิดอย่างอิสระและสอนการคิดแบบรวบยอดเพื่อช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน

ทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความหมายของออสซูเบล (Ausubel) ที่เชื่อว่า การเรียนรู้จะมีความหมายแก่ผู้เรียน หากการเรียนรู้นั้นสามารถเชื่อมโยงกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่รู้มาก่อน หลักการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีนี้ คือ มีการนำเสนอความคิดรวบยอดหรือกรอบมโนทัศน์ หรือกรอบแนวคิดในเรื่องใดเรื่องหนึ่งแก่ผู้เรียนก่อนการสอนเนื้อหาสาระนั้น ๆ จะช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนเนื้อหาสาระนั้นอย่างมีความหมาย

ทฤษฎีประวัติศาสตร์สังคมของวิกตอทสกี (Vygotsky's Socialhistorical) ที่เชื่อว่าสังคมและวัฒนธรรมเป็นส่วนหนึ่งที่จะส่งเสริมความรู้และกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังนั้นหลักการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีนี้คือ จัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่น หรือมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรืองานในสถานะสังคม (social context) ซึ่งเป็นตัวแปรที่สำคัญทำให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยการเปลี่ยนแปลงความเข้าใจเดิมให้ถูกต้องหรือซับซ้อนกว้างขวางขึ้น

ดังนั้นกล่าวโดยสรุป ในการจัดการเรียนรู้ในเรื่องต่าง ๆ ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้นั้น ครูผู้สอนจำเป็นต้องนำเอาทฤษฎีการเรียนรู้มาใช้ประกอบการสอนแต่ไม่ใช่ยึดเอาทฤษฎีใดทฤษฎีหนึ่งมาใช้เพียงทฤษฎีเดียว ควรมีการผสมผสานกันจึงจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีที่สุด เช่น ทฤษฎี Constructivism ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ความหมายของทฤษฎีการเรียนรู้ Constructivism

ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) เป็นทั้งปรัชญาและทฤษฎีที่เกี่ยวกับความรู้และการรู้ ซึ่งมีพื้นฐานมาจากปรัชญาและจิตวิทยาการศึกษาที่หลากหลาย เช่น ปรัชญาการศึกษาของ John Dewey ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของ Piaget ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์และวัฒนธรรมของ Bruner ทฤษฎีประวัติศาสตร์สังคมของ Vygotsky ทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความหมายของ Ausubel และได้รับอิทธิพลจากนักจิตวิทยากลุ่ม Gestalt (Gestalt psychologists) เป็นต้น (Woolfolk, 1995: 275 อ้างถึงใน สุวิมล ชินชูศักดิ์, 2547: 14) โดยทฤษฎีที่ถือว่าเป็นพื้นฐานสำคัญของทฤษฎี Constructivism มี 2 ทฤษฎี คือ ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของ Piaget และทฤษฎีประวัติศาสตร์สังคมของ Vygotsky (สุรางค์ ใคว์ตระกูล, 2548)

ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง จึงเป็นทฤษฎีที่ให้ความสำคัญกับกระบวนการและวิธีการของบุคคลในการสร้างความรู้ความเข้าใจจากประสบการณ์ รวมทั้งโครงสร้างทางปัญญาและความเชื่อที่ใช้ในการแปลความหมายเหตุการณ์และสิ่งต่าง ๆ เป็นกระบวนการที่ผู้เรียนจะต้องจัดกระทำกับข้อมูล นอกจากกระบวนการเรียนรู้จะเป็นกระบวนการปฏิสัมพันธ์ภายในสมองแล้ว ยังเป็นกระบวนการทางสังคมด้วย การสร้างความรู้จึงเป็นกระบวนการทั้งด้านสติปัญญาและสังคม

ควบคู่กันไป หลักการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีนี้จะมุ่งเน้นไปที่กระบวนการสร้างความรู้ (Process of Knowledge Construction) เป้าหมายของการสอนจะเปลี่ยนจากการถ่ายทอดให้ผู้เรียนได้รับสาระความรู้ที่แน่นอนตายตัว ไปสู่การสาธิตกระบวนการแปลและสร้างความหมายที่หลากหลาย ผู้เรียนจะต้องเป็นผู้จัดกระทำกับข้อมูลหรือประสบการณ์ต่าง ๆ และจะต้องสร้างความหมายให้กับสิ่งนั้นด้วยตนเอง โดยการให้ผู้เรียนอยู่ในบริบทจริง ในการจัดการเรียนการสอนครูจะต้องพยายามสร้างบรรยากาศทางสังคมจริยธรรมให้เกิดขึ้น ผู้เรียนได้มีบทบาทในการเรียนรู้ อย่างเต็มที่โดยผู้เรียนจะนำตนเองและควบคุมตนเองในการเรียนรู้ บทบาทของครูจะเป็นผู้ให้ความร่วมมือ อำนวยความสะดวกและช่วยเหลือผู้เรียนในการเรียนรู้ การประเมินผลการเรียนรู้ตามทฤษฎีนี้มีลักษณะที่ยืดหยุ่นกันไปในแต่ละบุคคล การประเมินควรใช้วิธีการที่หลากหลาย การวัดผลจะต้องใช้กิจกรรมหรืองานในบริบทจริงด้วย ซึ่งในกรณีที่จะต้องจำลองของจริงมา ก็สามารถทำได้ แต่เกณฑ์ที่ใช้ควรเป็นเกณฑ์ที่ใช้ในโลกความจริงด้วย

ดังนั้นกล่าวโดยสรุป ทฤษฎีการเรียนรู้แบบ Constructivism เป็นทฤษฎีที่เชื่อว่าผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ได้หากผู้เรียนเป็นผู้สร้างความเข้าใจในสิ่งที่เรียนรู้นั้นด้วยตนเอง โดยผู้เรียนจะใช้ประสบการณ์หรือความรู้ที่มีอยู่เดิมร่วมกับการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ การจัดสภาพแวดล้อม รวมทั้งการทำกิจกรรมที่คล้ายคลึงกับชีวิตจริงจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ อย่างมีความหมาย

2. การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามแนว Constructivism

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) (2548) กล่าวเอาไว้ว่า Constructivism ไม่มีแนวปฏิบัติหรือวิธีการสอนอย่างเหมาะสม ดังนั้นนักการศึกษาโดยเฉพาะนักวิทยาศาสตร์ศึกษา ซึ่งเป็นกลุ่มแรกที่น่าแนวคิดนี้มาประยุกต์ใช้ พบว่า มีวิธีสอน 2 วิธีที่ใช้ประกอบกันแล้วช่วยให้แนวคิดของ Constructivism ประสบผลสำเร็จในการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี จากแนวทางของ Constructivism ที่เน้นการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตัวเอง วิธีการเรียนการสอนที่เหมาะสม คือ การเรียนรู้แบบค้นพบ (discovery learning) ประกอบการเรียนรู้จากกลุ่ม (cooperative learning) ซึ่งการเรียนรู้ทั้ง 2 ลักษณะ มีดังนี้

2.1 การเรียนการสอนแบบค้นพบ เป็นการเรียนการสอนลักษณะเดียวกับแบบสืบเสาะหาความรู้ (inquiry method) ซึ่งมีขั้นตอนในการเรียนการสอน 5 ขั้นตอนคือ

2.1.1 การนำเข้าสู่บทเรียน กิจกรรม ประกอบด้วย การซักถามปัญหา ทบทวนความรู้เดิม กำหนดกิจกรรมที่จะเกิดขึ้นในการเรียนการสอนและเป้าหมายที่ต้องการ

2.1.2 การสำรวจ เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวกับการทดลอง การสำรวจ การสืบค้นด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ นักเรียนเป็นผู้ปฏิบัติเองโดยมีครูเป็นเพียงผู้แนะนำหรือผู้เริ่มต้น

2.1.3 การอธิบาย กิจกรรมประกอบด้วย การนำข้อมูล ผลการทดลองมาร่วมกันอภิปราย

2.1.4 การลงข้อสรุป เป็นการสรุปเนื้อหาหรือข้อมูลการทดลองเพื่อให้เห็นถึงความเข้าใจ ทักษะ กระบวนการ และความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจะช่วยให้ นักเรียนมีโอกาส ปรับแนวความคิดหลักของตนเองในกรณีที่ไม่สอดคล้องกับความคิดของตนเอง

2.1.5 การประเมินผล เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนตรวจสอบแนวคิดหลักที่ตนเอง ได้เรียนรู้มาแล้ว โดยการประเมินผลด้วยตนเอง ทั้งนี้ จะรวมถึงการประเมินผลของครูต่อการเรียนรู้ ของนักเรียนด้วย

2.2 การเรียนการสอนแบบเรียนรู้จากกลุ่ม เป็นกระบวนการเรียนการสอนที่เกิดจากการผสมผสานระหว่างทักษะของการอยู่ร่วมกันในสังคมและทักษะในด้านเนื้อหาวิชาการต่าง ๆ เป็นการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยจัดให้ผู้เรียนที่มีความสามารถต่างกันเรียนและ ทำงานด้วยกันเป็นกลุ่ม ๆ ละ 2-4 คน โดยมีจุดหมายเดียวกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกันภายในกลุ่ม ผู้เรียนเก่งจะช่วยผู้เรียนอ่อนกว่า และต้องยอมรับซึ่งกันและกันเสมอ ความสำเร็จของกลุ่มขึ้นอยู่กับ สมาชิกภายในกลุ่ม โดยบทบาทของครูผู้สอน จะเป็นดังนี้

2.2.1 จัดเตรียมแหล่งความรู้สำหรับผู้เรียนค้นคว้า หัวข้ออุปกรณ์ที่ต้องใช้ร่วมกัน

2.2.2 จัดเตรียมแบบฝึก (work sheet) หรือมอบหมายงานที่ต้องทำร่วมกันในกลุ่ม

2.2.3 จัดกลุ่มผู้เรียนโดยเฉลี่ยความรู้ ความสามารถให้แต่ละกลุ่มใกล้เคียงกัน เช่น สมาชิกในกลุ่มมี 4 คน ควรเป็นนักเรียนเก่ง 1 คน ปานกลาง 1 คน อีก 2 คนอาจจะเรียนอ่อนหรือ ค่อนข้างอ่อน และประการสำคัญที่ต้องคำนึงถึง คือ ด้านความประพฤติ ไม่ควรจัดให้ผู้เรียนที่มีความประพฤติเบี่ยงเบน หรือไม่ค่อยสนใจในการเรียนอยู่ร่วมกันทั้งหมด ต้องเฉลี่ยเข้ากลุ่มต่าง ๆ กลุ่มนี้อาจจัดเป็นกลุ่มที่ถาวร หรือเปลี่ยนไปตามความเหมาะสมก็ได้

2.2.4 ครูผู้สอนควรปูพื้นฐานทักษะเบื้องต้นให้ผู้เรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เช่น จัดกลุ่มอย่างรวดเร็ว ทำงานในกลุ่มของตนเอง ไม่รบกวนกลุ่มอื่น ผลัดเปลี่ยนการทำงานหน้าที่ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ได้ตอบ อภิปราย ยอมรับฟังความคิดเห็น มีน้ำใจแบ่งวัสดุอุปกรณ์ใช้ร่วมกัน

2.2.5 วางแผนการวัดผลและประเมินผลอย่างเป็นระบบ

นอกจากนี้ Driver และ Oldham (1986 อ้างถึงใน พิมพันธ์ เตชะคุปต์, 2544: 48) ได้ กำหนดขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามแนว Constructivism ไว้ ดังนี้

1) ขั้นนำ (orientation) เป็นขั้นที่ผู้เรียนจะรับรู้ถึงจุดมุ่งหมายและมีแรงจูงใจในการเรียน บทเรียน

2) ขั้นทบทวนความรู้เดิม (elicitation of the prior knowledge) เป็นขั้นที่ผู้เรียนแสดงออก ถึงความรู้ความเข้าใจเดิมที่มีอยู่เกี่ยวกับเรื่องที่จะเรียน วิธีการให้ผู้เรียนแสดงออก อาจทำได้โดย

การอภิปรายกลุ่ม ชี้แจงทำให้เกิดความขัดแย้งทางปัญญา (cognitive conflict) หรือเกิดภาวะไม่สมดุล (unequilibrium)

3) ขั้นปรับเปลี่ยนความคิด (turning restructuring of ideas) นับเป็นขั้นตอนที่สำคัญหรือเป็นหัวใจสำคัญตามแนว Constructivism ขั้นนี้ประกอบด้วยขั้นตอนย่อย ดังนี้

3.1) ทำความกระจ่างและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันและกัน (clarification and exchange of ideas) ผู้เรียนจะเข้าใจได้ดีขึ้น เมื่อได้พิจารณาความแตกต่างและความขัดแย้งระหว่างความคิดของตนเองกับของคนอื่น ผู้สอนจะมีหน้าที่อำนวยความสะดวก เช่น กำหนดประเด็นกระตุ้นให้คิด

3.2) การสร้างความคิดใหม่ (construction of new ideas) จากการอภิปรายและการสาธิต ผู้เรียนจะเห็นแนวทางแบบวิธีการที่หลากหลายในการตีความปรากฏการณ์ หรือเหตุการณ์แล้วกำหนดความคิดใหม่ หรือความรู้ใหม่

3.3) ประเมินความคิดใหม่ (evaluation of the new ideas) โดยการทดลองหรือการคิดอย่างลึกซึ้ง ผู้เรียนควรหาแนวทางที่ดีที่สุดในการทดสอบความคิดหรือความรู้ในขั้นตอนนี้ ผู้เรียนอาจจะรู้สึกไม่พึงพอใจความคิดความเข้าใจที่เคยมีอยู่ เนื่องจากหลักฐานการทดลองสนับสนุนแนวคิดใหม่มากกว่า

4) ชี้นำความคิดไปใช้ (application of ideas) เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนมีโอกาสใช้แนวคิดหรือความรู้ความเข้าใจที่พัฒนาขึ้นมาใหม่ในสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งที่คุ้นเคยและไม่คุ้นเคย เป็นการแสดงว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย

5) ขั้นทบทวน (review) เป็นขั้นตอนสุดท้าย ผู้เรียนจะได้ทบทวนว่า ความคิด ความเข้าใจของเขาได้เปลี่ยนไป โดยการเปรียบเทียบความคิดเมื่อเริ่มต้นบทเรียนกับความคิดของเขาเมื่อสิ้นสุดบทเรียน ความรู้ที่ผู้เรียนสร้างด้วยตนเองนั้นจะทำให้เกิด โครงสร้างทางปัญญา (cognitive structure) ปรากฏในช่วงความจำระยะยาว (long-term memory) เป็นการเรียนรู้ที่มีความหมาย

ดังนั้นสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามแนว Constructivism ยังไม่มีรูปแบบวิธีการสอนที่เฉพาะเจาะจงหรือแนวปฏิบัติที่แน่นอน แต่นักการศึกษาโดยเฉพาะนักวิทยาศาสตร์ศึกษาได้เสนอแนะวิธีสอน 2 วิธีที่ใช้ประกอบกันแล้วช่วยให้แนวคิดของ Constructivism ประสบผลสำเร็จในการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดีตามแนวทางของ Constructivism คือ การเรียนรู้แบบค้นพบ ประกอบการเรียนรู้จากกลุ่ม โดยการเรียนรู้แบบค้นพบมีลักษณะเช่นเดียวกับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ สอดคล้องกับ Matthews (1994 อ้างถึงใน พิมพันธ์ เตชะคุปต์, 2544: 49) ที่ได้เสนอไว้ว่าลักษณะของห้องเรียนแบบสืบเสาะไม่แตกต่างจากห้องเรียนที่สอนตามแนว Constructivism ดังนั้นการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยจึงเลือกใช้วิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ประกอบการเรียนรู้จากกลุ่ม

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสื่อการสอนและคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์

ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้นั้น นอกจากครูผู้สอนต้องมีความรู้เกี่ยวกับแนวทางการจัดการศึกษา หลักการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมแล้ว ยังต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสื่อการสอนด้วยเช่นกัน เพราะสื่อการสอนจะเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยส่งเสริมสนับสนุนการจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเข้าถึงความรู้ ทักษะกระบวนการ และคุณลักษณะตามมาตรฐานของหลักสูตร ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นครูผู้สอนจึงควรศึกษาเอกสารเกี่ยวกับสื่อการสอนดังนี้

ความหมายของสื่อการสอน

กิดานันท์ มลิทอง (2548: 100) กล่าวถึง คำว่า “สื่อ” และ “สื่อการสอน” เอาไว้ว่า สื่อ เป็นคำมาจากภาษาละติน “medium” แปลว่า “ระหว่าง” หมายถึง สิ่งใดก็ตามที่บรรจุข้อมูลเพื่อให้ผู้ส่งและผู้รับสามารถสื่อสารกันได้ตรงตามวัตถุประสงค์ และ “สื่อการสอน” หมายถึง สื่อใดก็ตามไม่ว่าจะเป็น เทปบันทึกเสียง สไลด์ วิดยู โทรทัศน์ วิทยุทัศน์ แผ่นภูมิ รูปภาพ ฯลฯ ซึ่งได้บรรจุเนื้อหาหรือเป็นอุปกรณ์สำหรับถ่ายทอดเนื้อหาและเป็นสิ่งที่ใช้สำหรับเป็นเครื่องมือหรือช่องทางสำหรับการสอนของผู้สอนส่งไปถึงผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายที่ผู้สอนวางไว้เป็นอย่างดี

ชาอุชัย ยมดิษฐ์ (2548: 417) อธิบายว่า สื่อการเรียนการสอนเป็นตัวกลางเชื่อมโยงความเข้าใจระหว่างสารที่ครูส่งไปยังนักเรียน โดยสื่อที่ครูใช้สอนเรียกว่า สื่อการเรียนการสอน ก็แปลว่า นักเรียนก็เรียนรู้ ครูก็ใช้สอนด้วยนั่นเอง

สิริพัชร เจษฎาวิโรจน์ (2550: 71) กล่าวว่า สื่อการเรียนรู้ หมายถึง สิ่งใด ๆ ก็ตามที่ เป็นเครื่องช่วยถ่ายทอดความรู้จากบทเรียน ไปสู่นักเรียน ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ อย่างมีประสิทธิภาพ

ณรงค์ กาญจนะ (2553: 83) กล่าวถึง เทคนิคการใช้สื่อการสอนว่าหมายถึง กลวิธีต่าง ๆ ที่ครูใช้ในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้สิ่งใดก็ตามที่บรรจุเนื้อหาเกี่ยวกับการเรียนการสอน ในรูปของวัสดุ อุปกรณ์ และเทคนิควิธีการต่าง ๆ ที่ช่วยให้กิจกรรมการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล และที่สำคัญนักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของบทเรียน

ดังนั้นกล่าวโดยสรุป สื่อการสอนเป็นตัวกลางที่ช่วยนำความรู้จากครูผู้สอนหรือแหล่งความรู้ไปสู่ผู้เรียน ซึ่งอาจอยู่ในรูปของวัสดุอุปกรณ์หรือเทคนิควิธีการต่าง ๆ ที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายที่วางไว้ ส่งผลให้กิจกรรมการเรียนรู้อมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ประโยชน์ของสื่อการสอน

นักการศึกษาได้กล่าวถึงประโยชน์ของสื่อการสอนเอาไว้มากมาย ทั้งประโยชน์ที่เกิดกับผู้เรียนและประโยชน์ที่เกิดกับผู้สอน ซึ่งมีรายละเอียดสรุปได้ดังนี้

1. ประโยชน์ของสื่อการสอนที่มีต่อผู้เรียน

สิริพัทธ์ เจษฎาวิโรจน์ (2550: 75-77) กล่าวถึงประโยชน์ของสื่อการสอนที่มีต่อผู้เรียนไว้หลายประการ ในที่นี้นำเสนอบางประการ ดังนี้

- 1) ช่วยให้ประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรมแก่นักเรียน
- 2) ช่วยให้เรียนรู้ในสิ่งที่ศึกษาได้ยากลำบากและทำให้การสอนง่ายขึ้น เช่น ทำสิ่งที่ซับซ้อนให้ง่ายขึ้น ทำสิ่งที่เป็นนามธรรมให้เป็นรูปธรรม ทำสิ่งที่เคลื่อนไหวเร็วให้เคลื่อนที่ช้าลง นำสิ่งที่อยู่ไกลมาศึกษาได้ นำสิ่งที่ในอดีตกลับมาศึกษาได้ เป็นต้น

ศักดิ์ศรี ปาณะกุล (2550: 7-8) กล่าวถึงคุณค่าของสื่อการเรียนรู้ต่อผู้เรียนไว้หลายประการ ดังเช่น

- 1) ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ดีขึ้น ด้วยการเปลี่ยนแปลงประสบการณ์ที่เป็นนามธรรมให้เป็นรูปธรรมที่สามารถสัมผัสและเข้าใจได้ง่าย
- 2) ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้มากขึ้นในเวลาที่กำหนดหรือรวดเร็วกว่าไม่ใช้สื่อ
- 3) ช่วยให้ผู้เรียนจดจำสิ่งที่เรียนได้มากขึ้น แม่นยำ และคงทนถาวรยิ่งขึ้น
- 4) ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเรื่องราวต่าง ๆ ได้ตรงกัน
- 5) ช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์การเรียนรู้อย่างกว้างขวาง ทั้งสิ่งที่เกิดขึ้นในอดีต ปัจจุบัน และสิ่งที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต

ณรงค์ กาญจนะ (2553: 92) ได้สรุปถึงประโยชน์ของสื่อการสอนที่มีต่อผู้เรียนไว้หลายประการ ดังเช่น

- 1) ช่วยให้การเรียนรู้ง่ายขึ้น
- 2) ช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในเนื้อหาบทเรียนที่ยุ่งยากซับซ้อนได้ง่ายขึ้นในระยะเวลาอันสั้น และสามารถช่วยให้เกิดความคิดรวบยอดในเรื่องนั้น ได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว
- 3) ช่วยให้ประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรมแก่ผู้เรียน
- 4) ช่วยกระตุ้นและสร้างความสนใจให้แก่ผู้เรียน ทำให้เกิดความสุขและไม่เบื่อหน่ายการเรียน
- 5) ช่วยให้ผู้เรียนจดจำสิ่งที่เรียนได้มาก แม่นยำ และมีความคงทนถาวรยิ่งขึ้น

2. ประโยชน์ของสื่อการสอนที่มีต่อครู

สิริพัทธ์ เจษฎาวิโรจน์ (2550: 77) กล่าวถึงประโยชน์ของสื่อการสอนต่อครูไว้หลายประการ ดังเช่น

- 1) ช่วยให้ความสะดวกแก่ครูในการสอน
- 2) ช่วยผ่อนแรงในการอธิบายและอธิบายได้ตรงประเด็น
- 3) ช่วยประหยัดเวลาในการสอน
- 4) ช่วยให้ครูและนักเรียนมีความเข้าใจตรงกัน

ศักดิ์ศรี ปาณะกุล (2550: 6-7) กล่าวถึงคุณค่าของสื่อการเรียนรู้ต่อครูไว้หลายประการ ดังเช่น

- 1) ช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี น่าสนใจมากขึ้น
- 2) ช่วยแบ่งเบาภาระการจัดการเรียนรู้
- 3) ช่วยให้ครูจัดประสบการณ์การเรียนรู้ได้หลายรูปแบบ สามารถนำแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ภายนอกห้องเรียนมานำเสนอต่อผู้เรียนและทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่มีความหมาย

4) ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครูโดยตรง
 ณรงค์ กาญจนะ (2553: 96) ได้สรุปถึงประโยชน์ของสื่อการสอนที่มีต่อครูไว้หลายประการ ดังเช่น

- 1) ช่วยสร้างบรรยากาศการจัดการเรียนรู้ที่ดี
- 2) ช่วยให้ครูสอนได้ตรงตามจุดประสงค์
- 3) ช่วยแบ่งเบาภาระการจัดการเรียนรู้
- 4) ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ให้กับครู
- 5) ช่วยให้ครูสามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้ได้หลายรูปแบบ

ดังนั้นกล่าวโดยสรุป สื่อการสอนมีประโยชน์อย่างยิ่งในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ไม่ว่าจะเป็นประโยชน์ต่อตัวผู้เรียนเอง ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม สามารถเรียนรู้ในสิ่งที่ยุ่งยากซับซ้อนได้ง่ายในระยะเวลาไม่นาน ได้รับความคิดรวบยอดที่ถูกต้องและคงไว้ซึ่งความรู้มากยิ่งขึ้น และสำหรับครูผู้สอนสื่อการสอนที่เหมาะสมช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ ครูสามารถจัดประสบการณ์ที่หลากหลายที่ไม่มีในห้องให้กับผู้เรียนได้ภายในเวลาที่จำกัด ส่งผลให้กระบวนการเรียนรู้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ สร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนไม่รู้สึกเบื่อหน่ายในบทเรียน

ประเภทของสื่อการสอน

Robert E. de Kieffer (De Kieffer, 1965: 9-64 อ้างถึงใน กิดานันท์ มลิทอง, 2548: 101) แบ่งสื่อการสอนออกเป็น 3 ประเภทตามลักษณะที่ใช้ในการสื่อความหมายทางเสียงและภาพรวม เรียกว่า ‘สื่อโสตทัศน’ (audiovisual materials) ได้แก่

1. สื่อไม่ใช้เครื่องฉาย (non projected materials) เป็นสื่อที่ใช้การทางทัศนะ โดยไม่ต้องใช้เครื่องฉายร่วมด้วย แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ สื่อภาพ (illustrative materials) เป็นสื่อที่สามารถถ่ายทอดเนื้อหา เช่น ภาพกราฟิก กราฟ แผนที่ ของจริง ของจำลอง กระดานสาธิต (demonstration boards) ใช้ในการนำเสนอเนื้อหา เช่น กระดานชอล์ก กระดานนิเทศ กระดานแม่เหล็ก กระดานผ้าสำลี ฯลฯ และกิจกรรม (activities)

2. สื่อเครื่องฉาย (projected and equipment) เป็นวัสดุและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เพื่อการสื่อสารด้วยภาพหรือทั้งภาพทั้งเสียง อุปกรณ์มีทั้งแบบฉายตรงและฉายอ้อมเพื่อถ่ายทอดเนื้อหาจากวัสดุแต่ละประเภทที่ใช้เฉพาะอุปกรณ์นั้นเพื่อให้เป็นภาพปรากฏขึ้นบนจอ หรือให้ทั้งภาพและเสียง

3. สื่อเสียง (audio materials and equipment) เป็นวัสดุและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เพื่อการสื่อสารด้วยเสียง อุปกรณ์เครื่องเสียงจะใช้ถ่ายทอดเนื้อหาจากวัสดุแต่ละประเภทที่ใช้เฉพาะกับอุปกรณ์นั้นเพื่อเป็นเสียงให้ได้ยิน หรืออาจเป็นอุปกรณ์ในการถ่ายทอดสัญญาณเสียง

Edgar Dale (Dale, 1969: 105-135 อ้างถึงใน กิดานันท์ มลิทอง, 2548: 103) ได้จัดแบ่งสื่อการสอนเพื่อเป็นแนวทางในการอธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่าง โสตทัศนูปกรณ์ต่าง ๆ ในขณะเดียวกันก็แสดงขั้นตอนของประสบการณ์การเรียนรู้และการใช้สื่อแต่ละประเภทในกระบวนการเรียนรู้ด้วย โดยพัฒนามาจากแนวคิดของ Bruner ซึ่งเป็นนักจิตวิทยา ก่อนนำมาสร้างเป็น “กรวยประสบการณ์” (Cone of Experience) โดยสามารถแบ่งเป็นขั้นตอนดังนี้

1. ประสบการณ์ตรงและมีความมุ่งหมาย (direct purposeful experience) ถือเป็นประสบการณ์ที่เป็นรากฐานของประสบการณ์ทั้งหมด เนื่องจากผู้เรียนได้เรียนรู้จากสถานการณ์จริง และเป็นรูปธรรมมากที่สุด หรือเกิดจากการกระทำของตนเอง เช่น การสัมผัส การเห็น การเรียนจากของจริง และการลงมือกระทำ เป็นต้น

2. ประสบการณ์รอง (contrived experience) เป็นการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนเรียนจากสิ่งที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริงที่สุด ซึ่งอาจเป็นการจำลองหรือของจำลองก็ได้ เช่น การสร้างห้องฟ้าจำลอง การใช้หุ่นจำลอง เป็นต้น

3. ประสบการณ์นาฏกรรมหรือการแสดง (dramatized experience) เป็นประสบการณ์ที่จัดขึ้นแทนประสบการณ์จริง ซึ่งเป็นการแสดงบทบาทสมมติ หรือการแสดงละคร เพื่อเป็นการจัด

ประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียนในเรื่องที่มีข้อจำกัดด้วยยุคสมัย เวลาและสถานที่ เช่น การแสดงละคร ประวัติศาสตร์ ละครพื้นเมือง หรือเรื่องราวที่เป็นนามธรรม เป็นต้น

4. การสาธิต (demonstration) คือ การอธิบายข้อเท็จจริง ความจริง และกระบวนการที่สำคัญที่แสดงให้เห็นเป็นลำดับขั้นตอนของการกระทำนั้น อาจเป็นการแสดงหรือกระทำประกอบคำอธิบาย เช่น การฉายภาพยนตร์ สไลด์ และฟิล์มสตริป แสดงเนื้อหาในส่วนที่ต้องการสาธิต เป็นต้น

5. การศึกษานอกสถานที่ (field trip) เป็นการให้ผู้เรียนได้รับและเรียนรู้ประสบการณ์ต่าง ๆ ภายนอกสถานที่เรียน เช่น การเยี่ยมชมสถานที่ประวัติศาสตร์ต่าง ๆ การสัมภาษณ์บุคคลที่มีความรู้ เป็นต้น

6. นิทรรศการ (exhibition) เป็นการจัดแสดงสิ่งของต่าง ๆ การจัดป้ายนิเทศ เพื่อให้ความรู้ และสาระประโยชน์แก่ผู้ชม โดยการนำประสบการณ์หลายอย่างมาผสมผสานกันมากที่สุด

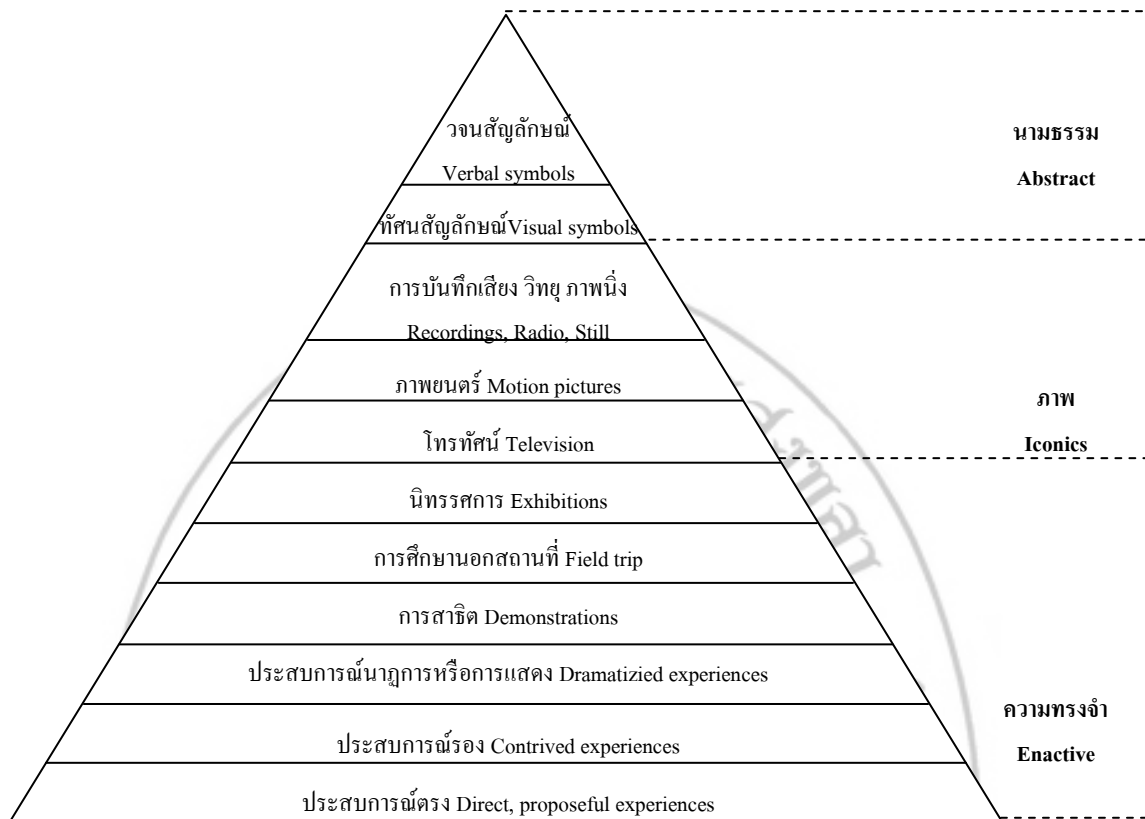
7. โทรทัศน์ (television) เป็นประสบการณ์ที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยการเห็นและได้ยิน เสมือนอยู่ในเหตุการณ์จริง โดยโทรทัศน์ยังสามารถถ่ายทอดเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะนั้นได้อีกด้วย ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจเรื่องราวและสิ่งต่าง ๆ ได้ดีขึ้น นอกจากนี้ยังสามารถบันทึกรายการไว้สำหรับศึกษาต่อในภายหลังได้อีกด้วย

8. ภาพยนตร์ (motion picture) เป็นประสบการณ์ที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยการเห็นและได้ยิน เช่นเดียวกับโทรทัศน์ แต่เรื่องราวต่าง ๆ จะถูกบันทึกไว้ในลักษณะของฟิล์มหรืออยู่ในรูปแบบของสื่อ DVD หรือ VCD

9. การบันทึกเสียง วิทยู ภาพนิ่ง (recording, radio and still picture) การบันทึกเสียงอาจอยู่ในรูปของแผ่นเสียงหรือเทปบันทึก วิทยูเป็นสื่อที่ให้เฉพาะเสียง ส่วนภาพนิ่งอาจเป็นภาพวาด ภาพถ่าย หรือภาพเหมือนจริงก็ได้ ข้อมูลที่อยู่ในสื่อดังกล่าวสามารถให้ประสบการณ์กับผู้เรียนได้ โดยไม่ต้องมีความรู้ก็ได้ แต่สามารถเข้าใจเนื้อหาเรื่องราวที่สอนได้ เนื่องจากใช้วิธีการฟังและดูเท่านั้น

10. ทศนสัญลักษณ์ (visual symbol) เป็นประสบการณ์ที่เป็นนามธรรมมากขึ้น จำเป็นต้องคำนึงถึงประสบการณ์ของผู้เรียนเป็นพื้นฐานในการเลือกนำไปใช้ เช่น แผนภูมิ แผนที่ แผนสถิติ ภาพโฆษณา การ์ตูน และสัญลักษณ์ต่าง ๆ เป็นต้น

11. วจนสัญลักษณ์ (verbal symbol) เป็นประสบการณ์ขั้นสุดท้าย ซึ่งเป็นขั้นนามธรรมมากที่สุด ไม่มีส่วนคล้ายคลึงกับของจริง ได้แก่ ตัวหนังสือในภาษาเขียน เสียงของคำพูดในภาษาพูด เป็นต้น

ภาพ 2 กรวยประสบการณ์ของ Edgar Dale

จากกรวยประสบการณ์ดังกล่าว Edgar Dale ได้จำแนกสื่อออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. สื่อประเภทวัสดุ หมายถึง สื่อที่เก็บความรู้ไว้ในตัวเองจำแนกย่อยได้ 2 ลักษณะ
 - 1.1 วัสดุประเภทที่สามารถถ่ายทอดความรู้ได้ด้วยตนเองไม่จำเป็นต้องใช้อุปกรณ์อื่นช่วย เช่น แผนที่ ลูกโลก รูปภาพ
 - 1.2 วัสดุประเภทที่ไม่สามารถถ่ายทอดความรู้ได้ด้วยตนเองต้องอาศัยอุปกรณ์ช่วย เช่น แผ่นซีดี फिल्मภาพยนตร์ สไลด์
2. สื่อประเภทอุปกรณ์ หมายถึง สิ่งที่เป็นตัวกลางหรือตัวผ่านทำให้ข้อมูลถ่ายทอดออกมาให้เห็นหรือได้ยิน
3. สื่อประเภทเทคนิคและวิธีการ หมายถึง สื่อที่มีลักษณะเป็นแนวความคิดหรือรูปแบบขั้นตอนในการเรียนการสอน

Donald P. Ely (Ely, 1972: 36: 42 อ้างถึงใน กิดานันท์ มลิทอง, 2548: 107) ได้จำแนกสื่อการเรียนการสอนตามทรัพยากรการเรียนรู้ 5 รูปแบบ โดยแบ่งได้เป็นสื่อที่ออกแบบขึ้นเพื่อจุดมุ่งหมายทางการศึกษา (by design) และสื่อที่มีอยู่ทั่วไปแล้วนำมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน (by utilization) ได้แก่

1. คน (people) “คน” ในทางการศึกษาโดยตรงนั้น หมายถึง บุคคลที่อยู่ในระบบของโรงเรียน ได้แก่ ครู ผู้บริหาร ผู้แนะนำการศึกษา ผู้ช่วยสอน หรือผู้ที่อำนวยความสะดวกด้านต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ส่วน “คน” ตามความหมายของการประยุกต์ใช้ ได้แก่ คนที่ทำงานหรือมีความชำนาญงานในแต่ละสาขาซึ่งมีอยู่ในวงสังคมทั่วไป คนเหล่านี้เป็น “ผู้เชี่ยวชาญ” ซึ่งถึงแม้มิใช่ชั้นการศึกษาแต่สามารถจะช่วยอำนวยความสะดวกหรือเชิญมาเป็นวิทยากรเพื่อเสริมการเรียนรู้ได้ในการให้ความรู้แต่ละด้าน อาทิเช่น ศิลปิน นักการเมือง นักธุรกิจ ช่างซ่อมเครื่อง

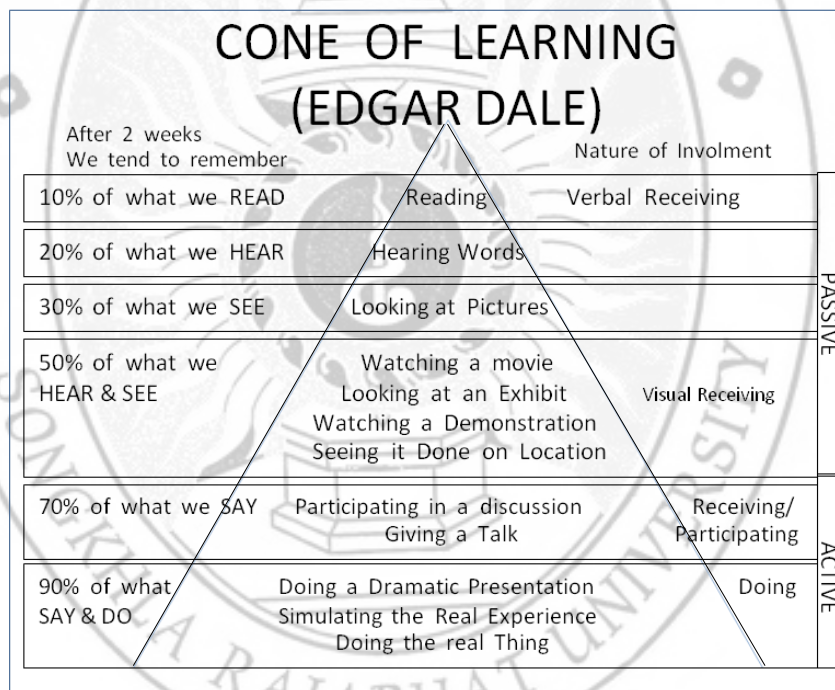
2. วัสดุ (materials) ในการศึกษาโดยตรงเป็นประเภทที่บรรจุเนื้อหาบทเรียนโดยรูปแบบของวัสดุใช้สิ่งสำคัญที่ต้องคำนึงถึง เช่น หนังสือ สไลด์ แผ่นซีดี หรือสื่อต่าง ๆ ที่เป็นทรัพยากรในการเรียนการสอนนั้นจะมีลักษณะเช่นเดียวกับวัสดุที่ใช้ในการศึกษาดังกล่าวเพียงแต่ว่าเนื้อหาที่บรรจุในวัสดุส่วนมากจะอยู่ในรูปของการให้ความบันเทิง เช่น คอมพิวเตอร์ หรือภาพยนตร์ สารคดีชีวิตสัตว์ สิ่งเหล่านี้ถูกมองไปในรูปแบบของความบันเทิงแต่สามารถให้ความรู้ในเวลาเดียวกัน

3. อาคารสถานที่ (settings) หมายถึง ตัวตึก ที่ว่าง สิ่งแวดล้อม ซึ่งมีผลเกี่ยวกับทรัพยากรรูปแบบอื่น ๆ ที่กล่าวมาแล้วและมีผลกับผู้เรียนด้วย สถานที่สำคัญในการศึกษา ได้แก่ ดึกเรียนและสถานที่ที่ออกแบบมาเพื่อการเรียนการสอนโดยรวม เช่น ห้องสมุด หอประชุม ส่วนสถานที่ต่าง ๆ ในชุมชนก็สามารถประยุกต์ให้เป็นทรัพยากรสื่อสารเรียนการสอน ได้เช่น โรงงาน ตลาด สถานที่ทางประวัติศาสตร์ เช่น พิพิธภัณฑสถาน เป็นต้น

4. เครื่องมือและอุปกรณ์ (tools and equipment) เป็นทรัพยากรทางการเรียนรู้เพื่อช่วยในการผลิตหรือใช้ร่วมกับทรัพยากรอื่น ๆ ส่วนมากมักเป็น โสตทัศนอุปกรณ์หรือเครื่องมือต่าง ๆ ที่นำมาใช้ประกอบหรืออำนวยความสะดวกในการเรียนการสอน เช่น เครื่องฉายข้ามศีรษะ คอมพิวเตอร์ เครื่องถ่ายภาพเอกสาร หรือแม้แต่ตะปู ไขควง เหล่านี้เป็นต้น

5. กิจกรรม (activities) โดยทั่วไปแล้วกิจกรรมที่ใช้ในการเรียนการสอนมักจัดขึ้นเพื่อร่วมกระทำทรัพยากรอื่น ๆ หรือเป็นเทคนิควิธีการพิเศษเพื่อการเรียนการสอน เช่น เกม การสัมมนา การจัดทัศนศึกษา กิจกรรมเหล่านี้มักมีวัตถุประสงค์เฉพาะที่ตั้งขึ้น โดยมีการใช้วัสดุการเรียนเฉพาะแต่ละวิชา หรือวิธีการพิเศษในการเรียนการสอน

ดังนั้นสรุปได้ว่า สื่อการสอนสามารถแบ่งได้หลายประเภทขึ้นอยู่กับเกณฑ์ที่ใช้ในการจัดแบ่งที่สำคัญและน่าสนใจก็คือการแบ่งสื่อตามประสบการณ์เรียนรู้ของ Edgar Dale เมื่อพิจารณาคูกรวยประสบการณ์จะเห็นได้ว่า Dale ใช้ประสบการณ์ตรงเป็นฐานของกรวยประสบการณ์ เนื่องจากเห็นว่าคนเราจะเกิดการเรียนรู้ได้ดีที่สุดด้วยการกระทำของตนเองซึ่งเป็นรูปธรรมมากที่สุด แต่ถ้าไม่สามารถให้ประสบการณ์ตรงแก่ผู้เรียนได้จึงจะพิจารณาขั้นต่อ ๆ ไป (กิดานันท์ มลิทอง, 2548: 105) ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีจึงควรเริ่มด้วยการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอยู่ในเหตุการณ์จริงหรือได้รับประสบการณ์ตรงเกิดขึ้นก่อน แต่หากไม่สามารถจัดประสบการณ์ตรงได้ เช่น ประสบการณ์ตรงบางอย่างอันตรายหรือซับซ้อนมากเกินไป จึงควรพิจารณาประสบการณ์รองซึ่งเป็นสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับความจริงมากที่สุด นอกจากนี้เมื่อพิจารณาภาพ 3 กรวยประสบการณ์ของ Edgar Dale (SIMSTUDIO Second Generation 3D Simulation, 2011)

ภาพ 3 ความคงทนในการเรียนรู้ตามแนวคิดกรวยประสบการณ์ของ Edgar Dale

ที่มา: SIMSTUDIO Second Generation 3D Simulation, 2011

แสดงให้เห็นว่ากรวยประสบการณ์ของ Edgar Dale นอกจากใช้ในการอธิบายถึงประสบการณ์การเรียนรู้และการใช้สื่อแต่ละประเภทในกระบวนการเรียนรู้แล้ว ยังแสดงถึงประสบการณ์การเรียนรู้ที่เป็น Active Process ได้แก่ ประสบการณ์ตรงหรือการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง

ประสบการณ์รื่อง เช่น การใช้สถานการณ์จำลอง และประสบการณ์นำฏกรรมหรือการแสดง เป็นประสบการณ์ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความจำในสิ่งที่เรียนรู้หรือประสบการณ์ที่ได้รับมา หลังจากเวลาผ่านไป 2 สัปดาห์ถึง 90% ซึ่งสำหรับครูผู้สอนแล้วการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพก็คือการทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้มากที่สุดและสามารถลงไว้ซึ่งความรู้นั้น กล่าวคือเมื่อผู้เรียนอยู่ในสถานการณ์ที่จำเป็นต้องใช้ความรู้หรือประสบการณ์ที่ครูผู้สอนจัดให้ผู้เรียนก็สามารถระลึกหรือดึงออกมาใช้ได้

คอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์

ความก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทำให้มีการผลิตสื่อเพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้มากมาย สื่ออย่างหนึ่งที่น่าสนใจและใช้กันอย่างแพร่หลายในวงการศึกษาคือ คอมพิวเตอร์ หรือมักนิยมเรียกว่า “คอมพิวเตอร์ช่วยสอน” (Computer Assisted Instruction: CAI) ซึ่งเป็นสื่อการเรียนการสอนในรูปของ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่นำเนื้อหาสาระที่ต้องการสอนมาจัดทำเป็นบทเรียน โปรแกรมที่ผู้เรียนสามารถเรียนได้ด้วยตนเอง โดยเนื้อหาวิชาจะถูกเก็บในคอมพิวเตอร์ ซึ่งมีทั้งตัวอักษร ภาพ และเสียง ผู้เรียนสามารถมีปฏิสัมพันธ์ในรูปแบบต่าง ๆ และส่งข้อมูลย้อนกลับได้เป็นอย่างดี

กิดานันท์ มลิทอง (2548: 220-222) ได้จำแนกรูปแบบของคอมพิวเตอร์ช่วยสอนไว้ 7 รูปแบบ ได้แก่ การสอน/บททวน (tutorial instruction) การฝึกหัด (drills and practice) การจำลองสถานการณ์ (simulation) เกมเพื่อการสอน (instructional games) การค้นพบ (discovery) การแก้ปัญหา (problem-solving) และการทดสอบ (tests)

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยสนใจศึกษาการนำสื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบจำลองสถานการณ์มาใช้ในการวิจัย เนื่องจากมีรายละเอียดที่น่าสนใจ ดังนี้

1. ความหมายของคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์

ศุภชัย ทวี (2548: 22-23) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้คอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์และกล่าวเอาไว้ว่า คอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์เป็นเครื่องมือสำหรับช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองจากการลงมือปฏิบัติจริงจากการกำหนดค่าตัวแปรต่าง ๆ และการหาความสัมพันธ์ของตัวแปรแต่ละตัวเพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้เนื้อหาที่เกิดขึ้นตามความเป็นจริง ผู้เรียนสามารถสร้างสถานการณ์จำลองเองได้ ซึ่งจะนำไปสู่การเรียนรู้ได้ดี เนื่องจากการเรียนการสอนบางเนื้อหาไม่สามารถสร้างเหตุการณ์หรือสถานการณ์จริงได้

อลิสรา ชูชาติ (2549: 192) ได้สรุปความหมายของคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ไว้ว่า สถานการณ์จำลอง คือ แบบจำลองสถานการณ์ที่มีผู้สร้างไว้ในระบบคอมพิวเตอร์และผู้เรียนสามารถศึกษาเรียนรู้จากสถานการณ์นั้น

ชัยณรงค์ แก้วสุก (2550: 53) ได้กล่าวถึงคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ว่าเป็นโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่จำลองปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในธรรมชาติ หรือกระบวนการต่าง ๆ ตามทฤษฎีและหลักการทางวิทยาศาสตร์หรือแบบจำลองที่ผู้สร้างไว้แล้วในระบบคอมพิวเตอร์ที่ผู้เรียนสามารถสังเกต สืบค้น และค้นหา เรียนรู้และทำความเข้าใจ และได้รับผลย้อนกลับโดยทันทีจากการเปลี่ยนแปลงค่าต่าง ๆ เพื่อทดสอบสมมติฐานและการทำนายของผู้เรียน ซึ่งผู้สอนสามารถใช้คอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์เพื่ออธิบายปรากฏการณ์เหล่านั้นได้

ศุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2550: 64) กล่าวถึงโปรแกรมจำลองสถานการณ์ว่าเป็นโปรแกรมที่มีเป้าหมายช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการค้นพบความรู้ใหม่จากการเผชิญสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งจำลองมาจากสถานการณ์จริง โดยโปรแกรมจะนำเสนอสถานการณ์พร้อมทั้งข้อจำกัดต่าง ๆ เช่น อุปสรรคของสถานการณ์จำลอง ระยะเวลา เป็นต้น จากนั้นให้ผู้เรียนได้ฝึกแก้ปัญหา

ศุคนธ์ สินธพานนท์ (2552: 74) ได้ให้ความหมายของคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ไว้ว่าเป็นรูปแบบบทเรียนคอมพิวเตอร์ที่มีการจำลองสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นให้ปรากฏเป็นรูปร่างหรือสิ่งของไม่ซับซ้อนและยากต่อการเข้าใจ การใช้ Simulation จะลดระดับความเป็นจริงที่เป็นอยู่ในเรื่องของรูปร่าง ขนาด เวลา และสถานที่ ทำให้ผู้เรียนเห็นได้อย่างละเอียดขึ้น

วารุณี คุ้มบัว (2552: 17) ได้สรุปความหมายของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบจำลองสถานการณ์ไว้ว่า คอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบจำลองสถานการณ์เป็นบทเรียนที่จำลองสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งขึ้นมาให้ใกล้เคียงสถานการณ์จริงมากที่สุดเพื่อช่วยในการเรียนการสอนที่ต้องการให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้อย่างปลอดภัย ประหยัด เข้าใจง่าย มีแรงจูงใจที่ดีเพื่อที่สามารถนำไปใช้ในสถานการณ์จริงได้ โดยการนำเสนอเนื้อหาผ่านคอมพิวเตอร์

ดังนั้นสรุปได้ว่า คอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ คือ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่มีการจำลองหลักการ กระบวนการ การทดลอง ปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ หรือสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง เช่น การเคลื่อนที่ของวัตถุแบบต่าง ๆ การชนกันของวัตถุ เป็นต้น ให้ใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจในปรากฏการณ์ที่ย่อยยากซับซ้อน โดยที่ผู้เรียนสามารถเป็นผู้จัดกระทำตัวแปรออกแบบเหตุการณ์ หรือสถานการณ์เองได้

2. ประเภทของคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์

ถนอมพร เลาหจรัสแสง (2541: 97 อ้างถึงใน วารุณี คุ้มบัว 2552: 17-22) ได้แบ่งลักษณะของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบจำลองสถานการณ์เป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ ด้วยกัน ได้แก่

1) การจำลองซึ่งตอบคำถามเกี่ยวกับความหมาย (about simulation) คือ การจำลองที่มุ่งเน้นในการอธิบายความหมายเกี่ยวกับวัตถุใดวัตถุหนึ่ง แนวคิดใดแนวคิดหนึ่ง หรือกระบวนการใดกระบวนการหนึ่ง แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

1.1) การจำลองกายภาพ (physical simulation) คือ บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบจำลองสถานการณ์ซึ่งอธิบายเนื้อหาเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เช่น การเกิดกระแสไฟฟ้า เป็นต้น ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์กับคอมพิวเตอร์ในลักษณะการกำหนดค่าของตัวแปรต้นต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ หรือจากการสังเกตการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ของสถานการณ์ตามเวลาที่ล่วงเลยไป

1.2) การจำลองกระบวนการ (process simulation) คือ คอมพิวเตอร์ช่วยสอนประเภทการจำลองซึ่งมุ่งอธิบายเนื้อหาเกี่ยวกับกระบวนการหรือแนวคิดใด ๆ ที่ไม่สามารถสังเกตเห็นได้ การจำลองประเภทนี้ช่วยให้ผู้เรียนสามารถปรับความเร็วช้าของกระบวนการที่เกิดขึ้นในเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ ให้ได้ระดับที่ช่วยให้การสังเกตและการเรียนรู้ชัดเจนเกิดขึ้นได้ ซึ่งการกระทำเช่นนี้เป็นไปไม่ได้ในสถานการณ์จริง ไม่ว่าจะเกิดเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเร็วจนตามไม่ทันหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างช้า ๆ

2) การจำลองซึ่งตอบคำถามเกี่ยวกับวิธีการ (how to simulation) คือ การจำลองที่มุ่งเน้นในการอธิบายวิธีการในการจัดการกับวัตถุใดวัตถุหนึ่ง แนวคิดใดแนวคิดหนึ่งหรือกระบวนการใดกระบวนการหนึ่ง ซึ่งเป็นการจำลองเพื่อตอบคำถามว่า “ทำอย่างไร” แบ่งออกได้ 2 ประเภท ได้แก่

2.1) การจำลองขั้นตอน (procedural simulation) เป็นการจำลองที่มุ่งเน้นอธิบายลำดับของวิธีการในการจัดการกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งเน้นการสอนให้ผู้เรียนทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทำการสำรวจวิธีการหรือขั้นตอนการปฏิบัติ (ทางเลือกต่าง ๆ) ที่นำไปสู่เป้าหมาย

2.2) การจำลองสถานการณ์ (situational simulation) เป็นการจำลองที่นำเสนอสถานการณ์ที่ให้ผู้เรียนต้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หรือผู้เรียนจะต้องเล่นบทบาทสำคัญในการตัดสินใจในสถานการณ์นั้น เป็นการจำลองที่มุ่งเน้นทางด้านแนวคิด เจตคติ หรือพฤติกรรมต่าง ๆ มากกว่าขั้นตอนหรือวิธีการในการจัดการกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

เนติชัย จินสกุล (2551: 36-37) ได้กล่าวถึงประเภทของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบจำลองสถานการณ์ไว้ว่า จำแนกได้เป็น 4 ประเภท ได้แก่

1) การจำลองสถานการณ์ทางกายภาพ (physical simulations)

การจำลองทางกายภาพส่วนใหญ่ จะเป็นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อจำลองสภาพการทำงานของเครื่องจักร เครื่องมือ หรือกลไกต่าง ๆ ได้แก่ การจำลองรูปร่าง มิติ ขนาด ส่วนประกอบ ลักษณะการทำงาน เป็นต้น ซึ่งสภาพจริงเหล่านั้นยากหรือซับซ้อนเกินกว่าที่จะเรียนรู้ได้โดยตรง บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบจำลองทางกายภาพ จึงออกแบบขึ้นมาโดยจำลองจากสภาพจริงเหล่านั้น โดยตัดทอนรายละเอียดต่าง ๆ ที่ไม่จำเป็นทิ้งไปแล้ว

นำเสนอกิจกรรมที่ใกล้เคียงกับสภาพจริงเพื่อให้ผู้เรียนศึกษาได้อย่างสะดวก แทนที่จะไปศึกษาโดยตรงจากสภาพจริงที่มีความซับซ้อนมากกว่าหรือไม่สามารถเข้าไปศึกษาได้

2) การจำลองสถานการณ์ของขั้นตอนการทำงาน (procedural simulation)

บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนประเภทนี้ เน้นการเรียนรู้เกี่ยวกับขั้นตอนในกระบวนการการทำงานหรือการดำเนินการต่าง ๆ ที่จะนำไปสู่ผลลัพธ์ปลายทาง เพื่อเน้นทักษะหรือการกระทำที่จำเป็นต่อการดำเนินการในแต่ละขั้นตอน เนื้อหาของบทเรียนประเภทนี้จึงเกี่ยวข้องกับทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นส่วนใหญ่

3) การจำลองสถานการณ์ของเหตุการณ์ (situation simulation)

บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนประเภทนี้จะเกี่ยวข้องกับทัศนคติ ความคิดเห็น และพฤติกรรมของมนุษย์เป็นส่วนใหญ่ โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนค้นหาผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นเนื่องจากการใช้วิธีที่แตกต่างกันในเหตุการณ์หนึ่ง ๆ หรือให้ผู้เรียนแสดงบทบาท (role play) ที่แตกต่างกัน ผู้เรียนอาจเป็นส่วนหนึ่งของสถานการณ์นั้น โดยเล่นเป็นบทบาทหนึ่ง โดยมีผู้เรียนคนอื่นเล่นในบทบาทตรงกันข้ามในเหตุการณ์เดียวกันหรืออาจให้คอมพิวเตอร์เล่นบทบาทของฝ่ายตรงกันข้ามก็ได้ วัตถุประสงค์ที่แท้จริงของบทเรียนประเภทนี้ก็เพื่อทดลองการกระทำบางอย่างหรือการตัดสินใจบางเรื่อง สภาพจริงอาจจะไม่เกิดขึ้น แต่ผู้เรียนจะได้เรียนรู้จากสภาพการจำลองว่าจะเป็นอย่างไรถ้าอยู่ในสถานการณ์เช่นนั้น มีปัจจัยอะไรบ้างที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ รวมทั้งความคิดเห็นต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ซึ่งเป็นการเรียนรู้อีกลักษณะหนึ่ง

4) การจำลองสถานการณ์ของกระบวนการ (process simulation)

บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบจำลองสถานการณ์ประเภทนี้จะแตกต่างจากบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบจำลองสถานการณ์ทั้ง 3 ประเภทที่ได้กล่าวมาแล้ว กล่าวคือ บทเรียนประเภทนี้ผู้เรียนจะไม่มีส่วนร่วมในเหตุการณ์ บทบาทจะเป็นแต่เพียงผู้สังเกตกระบวนการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น การเรียนเกิดขึ้นโดยการเลือกค่าขององค์ประกอบหรือพารามิเตอร์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์นั้น ซึ่งจะส่งผลให้เหตุการณ์นั้น ๆ เปลี่ยนแปลงไปตามค่าขององค์ประกอบที่เกี่ยวข้องที่ผู้เรียนส่งค่าไป

Heerman (1988: 59 อ้างถึงใน จีระเดช ฟ้าเลิศ, 2552: 75) ได้เสนอรูปแบบของคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ทางการศึกษาในทัศนะของเขาวามี 4 รูปแบบ คือ

1) การจำลองสถานการณ์ที่ไม่มีปฏิสัมพันธ์ (non-interactive simulation) มีการจำลองแบบเหมือนจริงผู้เรียนมีส่วนเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของระบบแต่ไม่มีการเสนอกระบวนการให้ผู้เรียนกับโปรแกรมได้ปฏิสัมพันธ์กัน

2) การจำลองสถานการณ์แบบมีปฏิสัมพันธ์ (interactive simulation) เป็นแบบที่ขอมให้ผู้เรียนได้ควบคุมระบบและสังเกตการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบภายในที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งหมด ผู้เรียนมีส่วนร่วมกับการจำลองสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงนั้น

3) การจำลองสถานการณ์การแข่งขันเป็นกลุ่ม (group competitive simulation) เป็นการจำลองสถานการณ์ที่เกี่ยวกับสังคม เศรษฐกิจ การเมือง หรือเนื้อหาอื่น ๆ ที่เสนอปัญหาเพื่อแก้ปัญหาโดยการตัดสินใจเป็นทีม มีการแข่งขันกันของผู้เรียน

4) การจำลองสถานการณ์การแข่งขันรายบุคคล (individual competitive simulation) เป็นการจำลองสถานการณ์ที่ผู้เรียนเข้าไปมีส่วนร่วมเป็นรายบุคคลในการแก้ไขสถานการณ์ที่เป็นปัญหาและกำหนดจุดหรือการกระตุ้นให้มีความเชี่ยวชาญในการแก้ปัญหา

จากประเภทของคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ข้างต้นสรุปได้ว่า การแบ่งประเภทของคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์สามารถแบ่งได้หลายประเภทขึ้นอยู่กับเกณฑ์ที่ใช้กำหนด สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ประเภทของคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและเลือกใช้เป็นคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์แบบที่ขอมให้ผู้เรียนได้ควบคุมหรือจัดกระทำตัวแปรของระบบเพื่อสังเกตการณ์เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นหรือที่เรียกว่าการจำลองสถานการณ์แบบมีปฏิสัมพันธ์ ผู้เรียนมีส่วนร่วมกับการจำลองสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงนั้นเพื่อศึกษาหลักการ ทฤษฎี และแนวคิดหลักเรื่อง โมเมนตัมและการชน

3. ข้อดีของคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์

ถนอมพร เลหาจรัสแสง (2541: 97 อ้างถึงใน วารุณี คุ้มบัว, 2552: 22-24) ได้กล่าวถึงข้อดีของคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ว่า

1) ช่วยลดความเสี่ยงจากอันตรายที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้สถานการณ์จริงบางอย่าง
 2) ช่วยลดค่าใช้จ่ายเมื่อเปรียบเทียบกับการเรียนการสอนที่ใช้ของจริง
 3) ทำให้การเรียนการสอนในเรื่องต่าง ๆ ที่ยากแก่การสังเกตหรือมีข้อจำกัดในเรื่องเวลาเป็นความจริงขึ้นได้

4) สร้างแรงจูงใจในการเรียนให้กับผู้เรียน เนื่องจากผู้เรียนมีส่วนร่วมในสถานการณ์ต่าง ๆ

5) ช่วยถ่ายโอนความรู้หรือความสามารถของผู้เรียนในการประยุกต์ใช้ทักษะหรือความรู้ที่เรียนจากสถานการณ์หนึ่งไปใช้ในสถานการณ์อื่นได้เป็นอย่างดี เพราะการได้มีส่วนร่วมในสถานการณ์จำลองจะช่วยสร้างความพร้อมให้แก่ผู้เรียนก่อนที่จะลงมือปฏิบัติจริง

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2542 อ้างถึงใน จีระเดช ฟ้าเลิศ, 2552: 82) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการใช้คอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ในการสอนไว้ 3 ด้าน ดังนี้

1) ด้านแรงจูงใจ คอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์จะสร้างแรงจูงใจแก่ผู้เรียน เนื่องจากผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการกระทำแทนการอ่านหนังสือหรือฟังจากการบอกเล่า

2) ด้านการถ่ายโอนการเรียนรู้ คอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติและทดลองในเงื่อนไขต่าง ๆ เห็นผลที่เกิดจากการทดลองทำให้ผู้เรียนเกิดการถ่ายโอนทักษะการแก้ปัญหาที่มีผลต่อการนำไปใช้ในชีวิตจริงได้

3) ด้านประสิทธิภาพ คอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์เพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ ขยายความเข้าใจ ทำให้ผู้เรียนจดจำบทเรียนได้นาน เนื่องจากผู้เรียนกระทำกิจกรรมในบทเรียนเอง ผู้เรียนจึงสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับมโนคติ

ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ขั้นพื้นฐาน (Ordinary National Educational Test: O-NET) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) ปี พ.ศ. 2550-2555 พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ย ร้อยละ 34.62, 33.70, 31.03, 30.90, 27.90 และ 33.10 ตามลำดับ (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.), 2556) โดยการทดสอบในปีการศึกษา 2550-2551 เป็นแบบทดสอบที่เน้นการวัดความจำ และในปีการศึกษา 2552 เป็นต้นมาเป็นการทดสอบที่เน้นการวัดความเข้าใจ การวิเคราะห์ และการนำไปประยุกต์ใช้ ซึ่งผลการทดสอบดังกล่าวแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าคะแนนเฉลี่ยลดลงทุกปี โดยเฉพาะเมื่อเปรียบเทียบผลการทดสอบในปีการศึกษา 2551 กับปีการศึกษา 2552 ซึ่งมีการเปลี่ยนจุดเน้นของการทดสอบจากวัดความจำมาเป็นการวัดความเข้าใจคะแนนเฉลี่ยลดลงมากกว่าปีอื่น ๆ ดังนั้นครูผู้สอนจึงควรพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในมโนคติทางการเรียนของวิชาวิทยาศาสตร์ให้มากยิ่งขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในมโนคติที่แท้จริงของเนื้อหาวิชา สามารถวิเคราะห์ และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ต่อไปได้ ดังนั้นครูผู้สอนจึงควรศึกษาทำความเข้าใจในหลักการหรือทฤษฎีเกี่ยวกับมโนคติเพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ดังนี้

ความหมายของมโนคติ

มโนคติ แปลมาจากภาษาอังกฤษว่า Concept ซึ่งมีผู้ให้คำแปลไว้หลายคำ เช่น “มโนทัศน์” “ตั้งกัป” “ความคิดรวบยอด” หรือ “มโนคติ” ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้คำว่า “มโนคติ” ซึ่งมีผู้ให้ความหมายไว้หลายท่าน ดังนี้

Ausubel (1968, อ้างถึงใน สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2544: 303) ได้กล่าวถึง ความคิดรวบยอดไว้ว่าเป็นความคิดความเข้าใจขั้นสุดท้ายของบุคคลเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งอันเกิดจากการได้รับประสบการณ์เกี่ยวกับสิ่งนั้นหลาย ๆ อย่าง หลาย ๆ แบบ แล้วใช้สัญลักษณ์ของสิ่งนั้นหรือเรื่องนั้นมาจัดเป็นพวกหรือกลุ่มให้เกิดความคิดความเข้าใจโดยสรุป

บงกช เสรีตระกูล (2540: 7 อ้างถึงใน นัฐจิรา บุศย์ดี, 2549: 21) กล่าวว่า มโนคติ หมายถึง ความคิดความเข้าใจของบุคคลที่สรุปรวมเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งเกิดจากการนำเอาการรับรู้มาสัมพันธ์กับประสบการณ์ แล้วใช้ลักษณะเฉพาะร่วมของสิ่งนั้น หรือเรื่องนั้นเพื่อให้เกิดความเข้าใจ

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2550: 62) กล่าวถึงมโนคติไว้ว่า ความคิดรวบยอด (concept) หรือตั้งกัปหรือมโนคติ หมายถึง การจัดลักษณะที่เหมือน ๆ กันของประสบการณ์ หรือสิ่งของเข้าด้วยกันอย่างมีระเบียบ ทำให้เกิดเป็นหน่วยของความคิดหรือประเภทของประสบการณ์ หรืออาจกล่าวได้ว่า ความคิดรวบยอดนั้นเป็นความคิดหรือความเข้าใจในขั้นสุดท้ายที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือเรื่องใดเรื่องหนึ่งภายในช่วงระยะเวลาหนึ่ง

ชนาธิป พรกุล (2554: 123) กล่าวถึงมโนคติเอาไว้ว่า มโนคติ คือ

1. ข้อความที่แสดงแก่นของเรื่องใดเรื่องหนึ่งซึ่งเกิดจากการรวบรวมลักษณะเฉพาะของเรื่องนั้น
2. การจัดลักษณะที่เหมือน ๆ กันของสิ่งของ เหตุการณ์ ประสบการณ์ หรือกระบวนการเข้าด้วยกันอย่างมีระเบียบขึ้นเป็นหน่วยความคิด ประเภท หมู่ หรือกลุ่ม คล้ายคำจำกัดความ
3. ความเข้าใจจนสามารถกำหนดเกณฑ์ที่จะใช้แบ่งประเภทของสรรพสิ่งรอบตัวที่เป็นสิ่งของ วัตถุ พฤติกรรม และสิ่งที่เป็นนามธรรม

กล่าวโดยสรุป มโนคติ หมายถึง ความคิด ความเข้าใจโดยสรุปเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งซึ่งอาจเกิดจากการสังเกต ความรู้ ประสบการณ์เดิมเกี่ยวกับเรื่องนั้นหลาย ๆ แบบ แล้วใช้คุณลักษณะของเรื่องนั้น นำมาประมวลเข้าด้วยกันให้เป็นข้อสรุปหรือคำจำกัดความของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

ประเภทของมโนคติ

ชนาธิป พรกุล (2554: 123) ได้จัดแบ่งมโนคติออกเป็น 3 ประเภท คือ

ประเภทที่ 1 แบ่งเป็น 2 พวก ได้แก่

1. สิ่งที่เป็นรูปธรรม (concrete) สามารถรับรู้โดยตรงจากประสาทสัมผัสทั้ง 5 เช่น โตะ ต้นไม้ แก้วน้ำ เป็นต้น

2. สิ่งที่เป็นนามธรรม (abstract) รับรู้ด้วยความรู้สึก ไม่สามารถสังเกตเห็นได้ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง เช่น สิ่งแวดล้อม ประเพณี ค่านิยม เป็นต้น

ประเภทที่ 2 แบ่งเป็น 3 พวก ตามลักษณะที่ใช้เป็นเกณฑ์ ได้แก่

1. ลักษณะเชื่อมโยงเป็นเรื่องเดียวกัน (conjunctive concept) เป็นมโนทัศน์ที่เรียนรู้ได้ง่าย เพราะมีลักษณะสำคัญชุดเดียวกัน เช่น แก้วเป็นเฟอร์นิเจอร์ชิ้นหนึ่งที่ประกอบด้วยที่นั่ง ขา และ พนักพิง มักมีที่วางแขนออกแบบสำหรับคนนั่ง แม้ว่าแก้วมีหลายชนิดแต่แก้วทุกชนิดมีลักษณะสำคัญเหมือนกัน

2. ลักษณะแยกออกจากกัน (disjunctive concept) เป็นมโนทัศน์ที่มีความซับซ้อนเพียงเล็กน้อย ต้องเรียนรู้ลักษณะของมโนทัศน์อย่างน้อย 2 ชุด

3. ลักษณะเกี่ยวข้องกัน (rational concept) เป็นมโนทัศน์ที่มีความซับซ้อนที่สุด ต้องเรียนรู้จากการเปรียบเทียบหรือการหาความสัมพันธ์ของ 2 สิ่ง หรือ 2 เหตุการณ์

ประเภทที่ 3 แบ่งเป็น 3 พวก ตามวิธีการเรียนรู้ของ Bruner ได้แก่

1. เรียนรู้โดยการกระทำ (enactive concept)

2. เรียนรู้โดยการดูภาพหรือสร้างภาพในใจ (iconic concept)

3. เรียนรู้จากสัญลักษณ์ เช่น ภาษาสัญลักษณ์ (symbolic concept)

ดังนั้นสรุปได้ว่า มโนคติสามารถจัดแบ่งได้หลายประเภท หากครูผู้สอนสามารถทำความเข้าใจ ในมโนคติแต่ละประเภทก็จะช่วยให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

การสอนเพื่อให้เกิดมโนคติ

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2537: 175-176 อ้างถึงใน พจนานุกรมศัพท์, 2546: 20) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการสอนมโนคติไว้ว่า วิธีการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดมโนคติจะเน้นกระบวนการ (process) วิธีการสืบเสาะหาความรู้ มากกว่าการมุ่งเน้นที่เนื้อหาสาระ (contents) และในการจัดกระบวนการเรียนการสอนมโนคติให้มีประสิทธิภาพ ครูผู้สอนควรคำนึงถึงองค์ประกอบ 4 ประการ คือ

1. ก่อนจะสอน ครูผู้สอนต้องศึกษาให้เข้าใจในธรรมชาติของวิชาและโครงสร้างของวิชานั้น ๆ
2. ครูผู้สอนต้องรู้จักและเข้าใจผู้เรียนเป็นอย่างดี

3. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ พยายามส่งเสริมให้ผู้เรียน ได้ใช้เหตุผลและกล้าแสดงในสิ่งที่เขาคิด การแก้ปัญหา การส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รวมทั้งกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการคิดภายในใจ

4. ครูผู้สอนต้องสามารถสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนเกิดความศรัทธา ความชอบที่จะเรียนรู้ เช่นเดียวกับ นวลจิต เชาวศิริพิงศ์ (2537: 24-27 อ้างถึงใน พงนา เปี่ยมถาวรพจน์, 2546: 21) ได้กล่าวถึงการสอนมโนคติไว้ว่า

1. ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้มโนคติได้ดีเมื่อมีโอกาสได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
2. การนำเสนอสิ่งเร้าที่ชัดเจน การชี้แนะให้เห็นความแตกต่างของสิ่งเร้าอย่างชัดเจน และการชี้แนะให้เกิดการเชื่อมโยงประสบการณ์ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มโนคติได้เร็วขึ้น
3. การส่งเสริมความสามารถทางการใช้ภาษาอย่างถูกต้อง จะช่วยให้ผู้เรียนแสดงออกถึงการเรียนรู้มโนคติได้อย่างมีประสิทธิภาพ
4. ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้มโนคติอย่างมีประสิทธิภาพและมีความคงทนต่อการเรียนรู้สูง เมื่อได้มีโอกาสนำการเรียนรู้มโนคตินั้นไปใช้ประโยชน์

พรรณี ชูทัย (2522: 183-185 อ้างถึงใน อากรณ์ ใจเที่ยง, 2550: 63) ได้เสนอแนะขั้นตอนการสอนให้เกิดมโนคติ สรุปได้ 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้สอนแจ้งจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมให้ผู้เรียนทราบ
2. ตรวจสอบความรู้พื้นฐานที่จำเป็นของผู้เรียน
3. เสนอตัวอย่างมโนคติหรือความคิดรวบยอดทั้งที่ใช่และไม่ใช่คลปะปนกันไป โดยให้ผู้เรียนค้นหาเองว่า ความคิดรวบยอดมีลักษณะอย่างไร
4. ผู้เรียนสังเกต พิจารณา วิเคราะห์ เปรียบเทียบ ลักษณะของตัวอย่าง เพื่อเลือกตัวอย่างที่เป็นความคิดรวบยอด
5. ผู้เรียนให้ความหมายหรือสรุปลักษณะของความคิดรวบยอดที่เรียนนั้น
6. จัดโอกาสให้ผู้เรียนได้ตอบสนอง ได้ซักถาม และได้รับการเสริมแรงด้วยการชมเชยและให้กำลังใจ

นอกจากนี้ ชนาธิป พรกุล (2554: 126) ได้กล่าวถึงหลักการสอนมโนคติให้มีประสิทธิภาพ ครูควรยึดหลัก ดังนี้

1. มโนคติมีความสำคัญเพียงพอที่จะนำมาสอน
2. มโนคตินั้นมีลักษณะที่ชัดเจน
3. ผู้เรียนมีตัวอย่างหรือประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรมมาก่อนเพื่อจะนำมาเชื่อมโยงกับมโนคติที่เป็นนามธรรม

4. ตัวอย่างและไม่ใช่ว่าตัวอย่างของมโนคติต้องถูกนำมาอภิปราย

5. ผู้เรียนต้องมีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างตื่นตัว

ดังนั้นสรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดมโนคตินั้น ผู้สอนควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการคิดให้มากที่สุด สามารถเรียนรู้จนสรุปมโนคติได้ด้วยตนเอง และการสอนให้เกิดมโนคติจะมีประสิทธิภาพมากเพียงใดขึ้นอยู่กับความสามารถในการใช้เทคนิคการสอนและการเลือกใช้เครื่องมือประกอบการจัดกิจกรรมที่สามารถสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนของผู้สอนด้วย

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

เป้าหมายสำคัญของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คือการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ โดยมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่สะท้อนให้ทราบว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มากน้อยเพียงใด ดังนั้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจึงมีความสำคัญยิ่งต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ดังนี้

Good (1959: 6 อ้างถึงใน จุฑามาศ แหนพันธ์, 2548: 27) ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า หมายถึง การเข้าถึงความรู้หรือพัฒนาทักษะทางการเรียน ซึ่งโดยปกติพิจารณาจากคะแนนสอบหรือคะแนนที่ได้จากงานที่ครูมอบหมายให้หรือทั้งสองอย่าง

อารมณั เพชรชื่น (2527: 46 อ้างถึงใน อัจฉรา สอนสัง, 2552: 30) กล่าวเอาไว้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นจากการเรียนการสอน การฝึกฝน หรือประสบการณ์ต่าง ๆ ทั้งที่โรงเรียน ที่บ้าน และสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ซึ่งประกอบด้วยความสามารถทางสมอง ความรู้สึก ค่านิยม จริยธรรมต่าง ๆ

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2538: 171-172 อ้างถึงใน สุรชาติพิศ คนโทพรมราช, 2553: 36) ได้ให้ความหมายของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ว่า เป็นแบบทดสอบที่วัดความรู้ของนักเรียนที่ได้เรียนแล้ว ซึ่งมักเป็นข้อคำถามให้นักเรียนตอบหรือให้นักเรียนปฏิบัติ

ดังนั้นกล่าวโดยสรุป ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การฝึกฝน หรือประสบการณ์ต่าง ๆ ของผู้เรียนซึ่งสามารถวัดโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

Bloom (1976: 52 อ้างถึงใน จุฑามาศ แหน่นัน, 2548:27) ได้กล่าวถึงตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในโรงเรียนไว้ว่าประกอบด้วย

1. พฤติกรรมด้านความรู้ ความคิด หมายถึง ความสามารถทั้งหลายของผู้เรียนซึ่งประกอบด้วย ความถนัดและพื้นฐานเดิมของผู้เรียน
2. คุณลักษณะด้านจิตพิสัย หมายถึง สภาพการณ์หรือแรงจูงใจที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ใหม่ ได้แก่ ความสนใจ เจตคติที่มีต่อเนื้อหาวิชาที่เรียนในโรงเรียน ระบบการเรียน ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง และลักษณะบุคลิกภาพ
3. คุณภาพการสอน ได้แก่ การได้รับคำแนะนำ การมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน การเสริมแรงจากครู การแก้ไขข้อผิดพลาด และรู้ผลว่าตนเองกระทำได้อีกต้องหรือไม่

Klausmeire (1980: 185 อ้างถึงใน จุฑามาศ แหน่นัน, 2548: 28) อธิบายถึงองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังนี้

1. คุณลักษณะของผู้เรียน ได้แก่ ความพร้อมทางสมองและทางสติปัญญา ความพร้อมทางด้านร่างกายและความสามารถทางด้านทักษะของร่างกาย คุณลักษณะทางจิตใจ ซึ่งได้แก่ ความสนใจ แรงจูงใจ เจตคติ และค่านิยม สุขภาพ ความเข้าใจเกี่ยวกับตนเอง ความเข้าใจในสถานการณ์ อายุ เพศ
2. คุณลักษณะของผู้สอน ได้แก่ สติปัญญา ความรู้ในวิชาที่สอน การพัฒนาความรู้ ทักษะทางร่างกาย คุณลักษณะทางจิตใจ สุขภาพ ความเข้าใจเกี่ยวกับตนเอง ความเข้าใจในสถานการณ์ อายุ เพศ
3. พฤติกรรมระหว่างผู้สอนและผู้เรียน ได้แก่ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนจะต้องมีพฤติกรรมที่เป็นมิตรต่อกัน เข้าใจกัน มีความสัมพันธ์ที่ดี และมีความรู้สึกที่ดีต่อกัน
4. คุณลักษณะของกลุ่มผู้เรียน ได้แก่ โครงสร้างของกลุ่ม ตลอดจนความสัมพันธ์ของกลุ่ม เจตคติ ความสามัคคี และภาวะผู้นำและผู้ตามที่ดีของกลุ่ม
5. คุณลักษณะพฤติกรรมเฉพาะตัว ได้แก่ การตอบสนองต่อการเรียน การมีเครื่องมือและอุปกรณ์พร้อมในการเรียน ความสนใจต่อบทเรียน
6. แรงผลักดัน ได้แก่ ครอบครัว

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่าองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประกอบด้วยคุณลักษณะของผู้เรียน คุณลักษณะของผู้สอน การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน รวมถึงคุณลักษณะหรือพฤติกรรมเฉพาะตัวของผู้เรียน ดังนั้นในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ผู้สอนจึงควรคำนึงถึงปัจจัยหรือองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วย

การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2538: 171-172 อ้างถึงใน สุชาติพิทย์ คณโฑพรมราช, 2553: 36) ได้แบ่งประเภทของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. แบบทดสอบของครู หมายถึง ชุดคำถามที่ครูเป็นผู้สร้างขึ้น ซึ่งเป็นคำถามที่ถามเกี่ยวกับความรู้ที่นักเรียนได้เรียนในห้องเรียน

2. แบบทดสอบมาตรฐาน สร้างขึ้นจากผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขาวิชาหรือจากครูผู้สอนวิชานั้น แต่ผ่านการทดลองหาคุณภาพหลายครั้งจนกระทั่งมีคุณภาพดี สามารถใช้เป็นหลักและเปรียบเทียบผลหรือประเมินค่าของการเรียนการสอนในเรื่องใด ๆ ก็ได้

ข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบ่งออกตามลักษณะการตอบได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. แบบอัตนัย (subjective test หรือ essay test) เป็นแบบทดสอบที่กำหนดปัญหาหรือคำถามให้ และให้ผู้ตอบแสวงหาความรู้ ความเข้าใจ และความคิดตามที่โจทย์กำหนด ภายในระยะเวลาที่กำหนด การใช้ภาษาในการเขียนตอบขึ้นอยู่กับตัวผู้สอบ

2. แบบปรนัย (objective test) หมายถึง แบบทดสอบที่มีคำตอบไว้ให้แล้ว ผู้สอบต้องตัดสินใจเลือกข้อที่ต้องการหรือพิจารณาข้อความที่ให้อ้างหรือผิด ตัวอย่างข้อสอบแบบปรนัยได้แก่ ข้อสอบแบบถูกผิด (true-false) แบบเติมคำ (completion) หรือตอบสั้น ๆ (short answer) แบบจับคู่ (matching) แบบจัดลำดับ (rearrangement) และแบบเลือกตอบ (multiple choices)

แบบทดสอบทั้งสองประเภทต่างก็มีข้อดีข้อด้อยแตกต่างกันไป และไม่มีกฎตายตัวว่าครูต้องใช้ข้อสอบประเภทใด แต่ควรคำนึงถึงจุดประสงค์และสภาพการณ์ในการใช้ สำหรับการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทางวิทยาศาสตร์ก็เช่นกัน ไม่ได้มีข้อกำหนดตายตัวสำหรับผู้สอนว่าต้องสร้างแบบทดสอบในลักษณะใดลักษณะหนึ่งเท่านั้น แต่เน้นให้ผู้สอนวัดผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นระบบ ดังที่สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2546: 11) ได้จำแนกเป้าหมายสำคัญของการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ทางวิทยาศาสตร์ไว้ 3 ด้าน คือ

1. ด้านความรู้ความคิด หมายถึง ความรอบรู้ในหลักการ ทฤษฎี ข้อเท็จจริง เนื้อหา หรือแนวคิดหลัก ซึ่งสามารถประเมินได้พฤติกรรมการแสดงออกของผู้เรียน ดังนี้

1.1 ความรู้ความจำ คือรู้ข้อเท็จจริง จำได้หรือระลึกถึงข้อมูลหรือข้อสนเทศ

1.2 ความเข้าใจ คือมีความเข้าใจและสามารถอธิบายได้

1.3 การนำไปใช้ คือการนำความรู้ไปใช้กับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง

1.4 การวิเคราะห์ คือแยกแนวคิดหลักที่ซับซ้อนออกเป็นส่วน ๆ ให้เข้าใจได้ง่าย

1.5 การสังเคราะห์ คือรวบรวมความรู้และข้อเท็จจริงเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่

1.6 ประเมินค่า คือตัดสินใจเลือก

การประเมินผลโดยการทดสอบด้วยข้อสอบไม่สามารถวัดผลประเมินผลความรู้ ความคิดในส่วนของภาวะวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่าได้มากเพียงพอ

2. ด้านกระบวนการเรียนรู้ การวัดความสามารถด้านกระบวนการเรียนรู้ประกอบด้วย ทักษะกระบวนการ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ การประยุกต์ความรู้ การลงมือปฏิบัติจริง ที่แสดงออกถึงทักษะเชาว์ปัญญาและทักษะปฏิบัติ

3. ด้านเจตคติ เป็นจิตสำนึกของบุคคลที่ก่อให้เกิดลักษณะนิสัยหรือความรู้สึกทางจิตใจ การเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของผู้เรียนควรได้รับการประเมินเจตคติ 2 ส่วน คือ เจตคติทางวิทยาศาสตร์ และเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ โดยเจตคติทางวิทยาศาสตร์นั้นเป็นคุณลักษณะหรือนิสัยของผู้เรียนที่เกิดขึ้นจากการศึกษาหาความรู้หรือการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ส่วนเจตคติต่อวิทยาศาสตร์เป็นความรู้สึกของผู้เรียนที่มีต่อการทำกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ประกอบด้วย ความพอใจ ศรัทธา และซาบซึ้ง เห็นคุณค่าและประโยชน์ รวมทั้งมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมทางวิทยาศาสตร์

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านมโนคติทางการเรียนของผู้เรียนโดยสร้างแบบทดสอบเป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก มีเป้าหมายเพื่อวัดผลการเรียนรู้ของผู้เรียนด้านความรู้ความคิดที่ผู้เรียนได้รับจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน เป็นหลัก

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความคงทนในการเรียนรู้

เป้าหมายสำคัญในการจัดการเรียนรู้คือการทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างสูงสุดและสิ่งสำคัญอีกประการก็คือการที่ผู้เรียนสามารถคงไว้ซึ่งความรู้ ประสบการณ์ หรือสิ่งที่ได้จากการเรียนรู้นั้น และสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้เมื่อถึงเวลาที่ต้องการ ดังนั้นครูผู้สอนจึงควรศึกษาเกี่ยวกับเทคนิคในการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีความคงทนในสิ่งที่เรียนรู้หรือรับรู้มา ซึ่งรายละเอียดของความคงทนในการเรียนรู้ประกอบไปด้วย

ความหมายของความคงทนในการเรียนรู้

นักวิชาการศึกษาได้กล่าวถึงความคงทนในการเรียนรู้ไว้ดังนี้

สุรงค์ ไคว้ตระกูล (2548: 250) กล่าวว่า ความคงทนในการเรียนรู้หรือความคงทนในการจำเป็นความสามารถของสมองที่จะเก็บสิ่งที่เรียนรู้ไว้ได้เป็นเวลานาน และสามารถค้นคว้าออกมาใช้ได้หรือระลึกได้

กาญจนา อุตสาหการ (2549: 34) และสยาม สิงหาทอง (2549: 48) ได้สรุปถึงความคงทนในการเรียนรู้ไว้ตรงกันว่า ความคงทนในการเรียนรู้เป็นความสามารถของสมองในการเก็บสิ่งที่เรียนรู้ออกมาจากประสบการณ์ที่รับรู้มาแล้ว หลังจากทิ้งระยะเวลาหนึ่งก็สามารถระลึกได้หรือค้นคว้าออกมาใช้ได้ สถานการณ์ที่จำเป็น

Adams (1967: 9 อ้างถึงใน ชัยณรงค์ แก้วสุก, 2550: 35) กล่าวว่า การคงไว้ซึ่งผลการเรียนหรือความสามารถที่จะระลึกได้ต่อสิ่งเร้าที่เคยเรียนหรือเคยมีประสบการณ์ในการรับรู้มาแล้ว หลังจากที่ได้ทิ้งเวลาไประยะเวลาหนึ่ง

ชัยณรงค์ แก้วสุก (2550: 35) กล่าวว่า ความคงทนในการเรียนรู้ หมายถึง ความสามารถในการคงไว้ซึ่งประสบการณ์หรือความรู้ความเข้าใจในการเรียนที่เคยเรียนรู้ออกมาแล้ว หรือการเก็บรักษาสิ่งที่เรียนรู้อยู่เป็นความทรงจำระยะยาวที่สามารถระลึกได้ หลังจากทิ้งไว้ระยะเวลาหนึ่ง

ทิพรัตน์ สัตระ (2550: 33) และสุชาติพิศ คณ โทพรมราช (2553: 40) สรุปเกี่ยวกับความคงทนในการเรียนรู้ว่า หมายถึง ความสามารถในการจดจำสิ่งที่ได้เรียนมาแล้ว และสามารถที่จะนำความรู้ที่ผ่านประสบการณ์นั้นมาใช้ได้อีกหลังจากทิ้งไว้ระยะเวลาหนึ่ง

ดังนั้นสรุปได้ว่า ความคงทนในการเรียนรู้ หมายถึง การคงไว้ซึ่งผลการเรียนรู้หรือการระลึกถึงสิ่งที่เคยเรียนมาแล้ว หลังจากทิ้งช่วงมาระยะเวลาหนึ่ง

ความหมายของการจำ

การจำเป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์กับความคงทนในการเรียนรู้ ดังนั้นหากต้องการศึกษาเกี่ยวกับความคงทนในการเรียนรู้ ผู้สอนจึงควรทำความเข้าใจเกี่ยวกับการจำด้วย โดยได้มีนักการศึกษา กล่าวถึงความหมายของการจำไว้หลายท่าน อาทิ

จิราภา เต็งไตรรัตน์ และคณะ (2544: 138) กล่าวว่าเอาไว้ว่า การจำ คือ ความสามารถคงสิ่งที่เรียนรู้ได้และระลึกได้ การจำเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นภายในจิตใจเช่นเดียวกับการรับรู้และการคิด ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นภายในจิตใจไม่สามารถสังเกตเห็นได้โดยตรง

ถวิล ชาราโกชน์ และศรัณย์ คำวิสุทธิ (2545: 93) ให้ความหมายของการจำว่า การจำ หมายถึง ความสามารถในการเก็บเรื่องราวต่าง ๆ ไว้ในตัวของเราและระลึกออกมาเมื่อมีการอ้างอิงถึงเรื่องนั้น ๆ

สุรางค์ ไคว่ตระกูล (2545: 250) กล่าวถึงความหมายของการจำเป็นความสามารถที่จะเก็บสิ่งที่เรียนรู้ไว้ได้เป็นเวลานานและสามารถค้นคว้ามาใช้ได้หรือระลึกได้

สุวรี ศวะแพทย์ (2549: 176) ให้ความหมายของการจำเอาไว้ว่า การจำ หมายถึง ความสามารถในการระลึก (recall) หรือจำเหตุการณ์ที่ผ่านมา (remember) ตลอดจนการจินตนาการ ความคิด การเรียนรู้ ข้อมูล หรือทักษะต่าง ๆ ซึ่งถูกเก็บไว้ในสมองอย่างเป็นระบบ

ชัยณรงค์ แก้วสุก (2550: 36) ได้สรุปความหมายของการจำเอาไว้ว่า การจำ หมายถึง ความสามารถในการเก็บหรือบันทึกเรื่องราวที่ได้เรียนรู้หรือประสบการณ์ที่เคยผ่านมา และระลึกได้เมื่อกล่าวถึงเรื่องนั้น ๆ หรือระลึกได้เมื่อต้องการนำความรู้ขึ้นมาใช้

ดังนั้นกล่าวโดยสรุป การจำ หมายถึง ความสามารถในการคงไว้ในสิ่งที่เรียนรู้หรือประสบการณ์ที่เคยผ่านมา และสามารถระลึกถึงเรื่องนั้น ๆ หรือนำออกมาใช้ได้เมื่อต้องการ

กระบวนการเรียนรู้และระบบการจำ

ความจำ เป็นพฤติกรรมภายในที่มีผลต่อการเรียนรู้ที่ต้องใช้ข้อมูลและประสบการณ์จากความจำ หากบุคคลใดลืมหรือไม่สามารถจำประสบการณ์การเรียนรู้ต่าง ๆ ที่ผ่านมาได้ จะทำให้การเรียนรู้ การคิดแก้ปัญหา และการคิดสร้างสรรค์ต่าง ๆ เกิดขึ้นได้ยาก ดังนั้นกระบวนการเรียนรู้และระบบการจำจึงมีความสัมพันธ์กันอย่างยิ่ง (โยธิน ศันสนยุทธ, 2533: 96; ไพบุญ เทวรักษ์, 2540: 103 อ้างถึงใน ชัยณรงค์ แก้วสุก, 2550: 36)

Gagne (1974: 27-46 อ้างถึงใน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545: 104) ได้อธิบายขั้นตอนของกระบวนการเรียนรู้และระบบการจำสรุปได้ดังนี้

1. ขั้นจูงใจ (motivation phase) เป็นขั้นจูงใจให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้อยากเรียน
2. ขั้นทำความเข้าใจ (apprehending phase) เป็นขั้นที่ผู้เรียนสามารถเข้าใจสถานการณ์ที่เป็นสิ่งเร้า
3. ขั้นการเรียนรู้ (acquisition phase) เป็นขั้นที่ผู้เรียนปรุงแต่งสิ่งที่เรียนรู้ไว้เป็นความจำ ซึ่งจะมีการเปลี่ยนแปลงเกิดเป็นความสามารถอย่างใหม่ขึ้น
4. ขั้นการจำ (retention phase) เป็นขั้นที่ผู้เรียนสามารถสะสมสิ่งเร้าเก็บไว้ในความจำเกิดเป็นความคงทน
5. ขั้นรื้อฟื้น (recall phase) เป็นขั้นที่ผู้เรียนนำสิ่งที่เรียนไปแล้วและเก็บเอาไว้ในความจำนั้นออกมาใช้ในลักษณะของการกระทำที่สังเกตได้
6. ขั้นสรุปหลักการ (generalization phase) เป็นขั้นที่ผู้เรียนสามารถใช้สิ่งที่เรียนรู้ไปแล้วมาประยุกต์ใช้กับสิ่งใหม่
7. ขั้นลงมือปฏิบัติ (performance phase) เป็นขั้นที่ผู้เรียนมีการแสดงพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการเรียนรู้
8. ขั้นสร้างผลย้อนกลับ (feedback phase) เป็นขั้นที่ผู้เรียนได้รับทราบถึงผลการเรียนรู้

นอกจากนี้ วรรณิ ลิมอักษร (2541: 94-96) จิราภา เต็งไตรรัตน์ และคณะ(2544: 140-141) และสุวริ ศิวะแพทย์ (2549: 177-181) ได้แบ่งประเภทของระบบการจำออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. ระบบความจำการรู้สึกสัมผัส (sensory memory – SM) เป็นการคงอยู่ของความรู้สึกลักษณะต่าง ๆ จากการใช้ประสาทสัมผัสต่าง ๆ มาสัมผัสกับประสาทสัมผัส ความจำชนิดนี้จะเกิดขึ้นในช่วงเวลาสั้น ๆ หากไม่มีการนำข้อมูลไปสู่ส่วนความจำระยะสั้นเมื่อเวลาผ่านไปเล็กน้อยก็จะถูกลืมไป

2. ระบบความจำระยะสั้น (short-term memory – STM) เป็นความจำที่เกิดขึ้นหลังจากที่เกิดการรับรู้ โดยเมื่อสิ่งเร้าได้รับการตีความและเกิดการรับรู้แล้วก็จะเข้าสู่ความจำระยะสั้นและจะอยู่ในความจำระยะสั้นชั่วคราว ความจำระยะสั้นใช้สำหรับการจำชั่วคราวเพื่อประโยชน์ขณะจำอยู่เท่านั้น

3. ระบบความจำระยะยาว (long-term memory – LTM) เป็นความจำที่ถาวรซึ่งอาจคงอยู่เป็นเดือน ปี หรือตลอดชีวิต สิ่งที่อยู่ในระบบความจำระยะยาวอาจจะเป็นความหมายหรือความเข้าใจต่อสิ่งที่ได้ยิน ได้เห็น ความเข้าใจนี้เป็นผลมาจากการตีความสิ่งเร้าที่รู้สึกอยู่ในความจำระยะสั้น ดังนั้น สิ่งที่อยู่ในความจำระยะยาวอาจตรงหรือไม่ตรงกับสิ่งเร้าเดิม และอาจจะลืมได้ แต่หากมีสิ่งเร้าที่เหมาะสมมากระตุ้นเพื่อรื้อฟื้นความจำก็จะสามารถระลึกได้

Atkinson and Shiffrin (1968 อ้างถึงใน ทิพรรัตน์ ศัตระ, 2550: 33-34) ได้สร้างทฤษฎีความจำเพื่ออธิบายกระบวนการต่าง ๆ ในระบบความจำระยะสั้นและระยะยาว เรียกว่า “ทฤษฎีความจำ 2 กระบวนการ” (two process theory of memory) มีเนื้อหาพอสรุปได้ดังนี้

1. ความจำระยะสั้นเป็นความจำชั่วคราว
2. สิ่งที่เราจำไว้ในความจำระยะสั้นต้องได้รับการทบทวนตลอดเวลา มิฉะนั้นความจำนั้นจะสลายตัวไปอย่างรวดเร็ว
3. จำนวนสิ่งของที่รับการทบทวนครั้งหนึ่ง ๆ ในความจำระยะสั้นมีจำนวนจำกัดจะทบทวนได้เพียง 5-9 สิ่งในขณะเดียวกัน
4. สิ่งใดก็ตามถ้าอยู่ในความจำระยะสั้น ยืงนานเท่าใดก็จะมีโอกาสฝังตัวอยู่ในความจำระยะยาวมากขึ้น
5. การฝังตัวในความจำระยะยาวเป็นกระบวนการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่มีอยู่ในความจำระยะยาวกับสิ่งที่ต้องการจำ

ดังนั้นสรุปได้ว่า กระบวนการเรียนรู้และระบบการจำมีความสัมพันธ์กันอย่างยิ่ง โดยในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ครูผู้สอนต้องจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในองค์ความรู้ในวิชาที่สอนให้มากที่สุดจนทำให้เกิดเป็นความจำระยะยาวให้ได้ ทั้งนี้เนื่องจากองค์ความรู้ที่ถูกลืม

นำไปจัดเก็บในระบบความจำระยะยาว ถึงแม้บางครั้งผู้เรียนอาจลืมองค์ความรู้นั้นไปแล้ว แต่เมื่อถึงคราวที่ต้องการใช้ผู้เรียนก็ยังสามารถรื้อฟื้นความจำดังกล่าวและนำมาใช้ประโยชน์ได้

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจำ

วรรณิ ลิ้มอักษร (2541: 114-115) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจำว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับสิ่งต่อไปนี้

1. วัย ในวัยผู้ใหญ่ที่อายุไม่เกิน 35 ปี จะจำได้มากและจำได้เร็วกว่าเด็ก เพราะผู้ใหญ่มีสมองที่พัฒนาการเต็มที่แล้วยังมีเทคนิคและเครื่องมือในการจำมากกว่าเด็กโดยอาศัยประสบการณ์เป็นพื้นฐานในการจำ
2. ระดับสติปัญญา ที่มีสติปัญญาสูง มักจะมีเทคนิคในการจำที่ดีกว่าและใช้เวลาน้อยกว่าผู้ที่มีสติปัญญาต่ำ
3. ความสนใจและแรงจูงใจ เมื่อบุคคลมีความสนใจในเรื่องใดมากเป็นพิเศษก็จะส่งผลให้เกิดความจำได้ดี
4. ความประทับใจ บุคคลจะจำในสิ่งที่ประทับใจทั้งที่ดีและไม่ดี เป็นเสมือนการเพิ่มความสามารในการจำให้มากขึ้น
5. เพศ มีความสามารถในการจำไม่แตกต่างกัน แต่เพศหญิงมีใจจดจ่อกว่า ทำให้มีแนวโน้มสนใจที่จะจำมากกว่าเพศชาย

สรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจำของบุคคลมีหลายประการ เช่น วัย ระดับสติปัญญา ความสนใจ เป็นต้น ดังนั้นในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพครูผู้สอนต้องใช้เทคนิควิธีการสอนและสื่อการสอนที่สอดคล้องกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจำของผู้เรียนด้วย ซึ่งในด้านสื่อการสอนผู้วิจัยเห็นว่า “สื่อคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์” เป็นสื่อที่น่าสนใจ เพราะเป็นสื่อที่มีทั้งภาพ เสียง การเคลื่อนไหว การใช้งานที่ง่ายเหมาะสมกับผู้เรียนทุกเพศทุกวัย ทุกระดับสติปัญญา

หลักการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความคงทนในการเรียนรู้

วารินทร์ รัศมีพรหม (2532: 29 อ้างถึงใน ชัยณรงค์ แก้วสุก, 2550: 42) กล่าวถึงหลักการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความคงทนในการเรียนรู้ไว้ดังต่อไปนี้

1. การเรียนรู้สิ่งที่มีความหมายต่อผู้เรียนจะทำให้ผู้เรียนเรียนได้เร็วและจำได้นานกว่าสิ่งที่ไร้ความหมาย
2. การเรียนรู้ที่มีการเชื่อมโยงวัตถุหรือเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องมากกว่า 2 อย่างขึ้นไป จะเกิดขึ้นได้ถ้านำวัตถุหรือเหตุการณ์นั้นมาไว้ติดกันหรือต่อเนื่องกัน หลักการนี้คือหลักความใกล้ชิดและหลักความต่อเนื่อง

3. ความถี่ของสิ่งเร้าและการตอบสนองที่เกิดขึ้นเหมือนหรือคล้ายกันมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ ตามกฎความถี่ของ Thorndrike การกระทำซ้ำ ๆ หรือการฝึกฝนจะส่งเสริมความคงทนของข้อมูล

4. การเรียนรู้ขึ้นอยู่กับผลการเรียน ถ้าผลการเรียนนั้นทำให้เกิดความชื่นชอบ ลดความตึงเครียด มีประโยชน์ การเรียนรู้จะมีประสิทธิภาพและคงทนมากขึ้น

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องถึงหลักการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความคงทนในการเรียนรู้ พบว่า แนวคิดของ วารินทร์ รัศมีพรหม สอดคล้องกับ สุกานดา ส.มนัสทวีชัย (2540: 34-35 อ้างถึงใน นงศ์ลักษณ์ ทองมาศ, 2548: 51-52) ที่ได้สรุปเกี่ยวกับหลักการเกี่ยวกับความคงทนในการเรียนรู้ และวิธีที่จะช่วยให้เกิดความจำระยะยาว แบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ การจับบทเรียนให้มีความหมาย และการจัดสภาพช่วยการสอน ซึ่งการจับบทเรียนให้มีความหมายหรือหากเนื้อหาที่เรียนมีความหมาย เพียงพอย่อมจะไม่มีอาการลืมเนื้อหานั้น แม้เนื้อหาจะมีโครงร่างไม่ดีหรือยุ่งยากซับซ้อนเพียงใดหากมีความหมายต่อผู้เรียนแล้วเขาก็จะจดจำสิ่งนั้นได้นาน ดังนั้นหากครูผู้สอนต้องการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความคงทนในการเรียนรู้ ครูอาจใช้วิธีการสร้างสื่อสัมพันธ์กับผู้เรียน จัดระบบการเรียนรู้ไว้ล่วงหน้าและเป็นลำดับขั้นตอน เรียนจากง่ายไปหายาก จัดสถานการณ์ช่วยในการเรียนรู้แก่ผู้เรียน ก็จะสามารถทำให้ผู้เรียนเกิดความคงทนในสิ่งที่เรียนได้

การวัดความคงทนในการเรียนรู้

มีนักการศึกษาและนักวิจัยหลายท่านทำการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางในการวัดความคงทนในการเรียนรู้ สรุปได้ดังนี้

Atkinson และ Shiffrin (1986 อ้างถึงใน ยูพิน จันทร์ศรี, 2546:32) มีความเห็นว่าการทดสอบความคงทนในการจำ ควรเว้นระยะเวลาห่างจากการทดสอบครั้งแรกประมาณ 1 วัน เพราะเป็นช่วงระยะเวลาที่ความจำระยะสั้นจะฝังตัวกลายเป็นความจำระยะยาวหรือความคงทนในการจำ

Lindvall และ Nitko (1967: 127 อ้างถึงใน ศิริรักษา โอบอ้อม, 2548: 38) กล่าวถึงการวัดความคงทนในการเรียนรู้ว่า การสอบซ้ำควรใช้เวลาห่างกัน 1 สัปดาห์ ถึง 2 สัปดาห์ ถึง 1 เดือน เพราะการเว้นช่วงเวลาดังกล่าวจะทำให้เกิดความคงที่ของคะแนนที่ได้จากการสอบซ้ำ

ชวาล แพรัตนกุล (2526: 1 อ้างถึงใน ประนอม เข้มฉาย, 2551: 38) กล่าวว่าในการทดสอบซ้ำ โดยใช้แบบทดสอบฉบับเดียวกัน ไปลองสอบบุคคลกลุ่มเดียวกัน เวลาในการทดสอบครั้งแรกและครั้งที่สองควรเว้นให้ห่างกันประมาณ 2-4 สัปดาห์

ทิพรัตน์ สัตตระ (2550: 37) และ สุชาติพิทย์ คณโฑพรหม (2553: 43) ได้สรุปถึงการทดสอบความคงทนในการเรียนรู้เอาไว้ว่าการทดสอบความคงทนในการเรียนรู้จะต้องใช้ข้อสอบฉบับ

เดียวกันมาทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างเดิม และทั้งระยะห่างของการทดสอบครั้งแรกกับครั้งที่สอง ประมาณ 2 สัปดาห์ โดยสามารถทำการทดสอบการจำและการระลึกได้จากความรู้ที่ได้เรียนมาแล้ว

จากการศึกษาเอกสารดังกล่าวข้างต้น การวิจัยในครั้งนี้ได้นำแนวทางการวัดความคงทนในการเรียนรู้มาใช้ในการวัดความคงทนในการเรียนรู้ด้านมโนคติทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัม และการชน โดยให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน หลังเรียน หลังจากนั้นเว้นระยะ 2 สัปดาห์ จึงทำการทดสอบผู้เรียนอีกครั้งโดยใช้แบบทดสอบชุดเดียวกัน

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเจตคติ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดให้ผู้เรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาวิทยาศาสตร์ ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ นอกจากนี้ผู้เรียนยังต้องมีเจตคติที่ดีต่อวิชาวิทยาศาสตร์ด้วย วิชาฟิสิกส์เป็นวิชาวิทยาศาสตร์สาขาหนึ่ง เนื้อหามีลักษณะเป็นนามธรรมทำให้ยากแก่การเข้าใจ ส่งผลให้ผู้เรียนส่วนใหญ่เกิดเจตคติในทางลบกับการเรียนวิชาฟิสิกส์ ดังนั้นครูผู้สอนจึงควรศึกษาแนวทางในการพัฒนาเจตคติของผู้เรียนในการเรียนวิชาฟิสิกส์ ดังนี้

ความหมายของเจตคติ

เจตคติ หรือ ทศนคติภาษาอังกฤษใช้คำว่า Attitude มาจากรากศัพท์ภาษาละตินว่า “Aptus” ซึ่งตรงกับคำว่า ความเหมาะสม (fitness) หรือการปรับปรุงแต่ง (adaptedness) สำหรับความหมายของเจตคติได้นักจิตวิทยาและนักการศึกษาได้ให้ความหมายไว้หลายท่าน ดังนี้

ลักษณะ สรีวัตน์ (2544: 69) ได้กล่าวไว้ว่า เจตคติ หมายถึง ความรู้สึก ความคิดเห็น หรือท่าทีของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งจะเห็นว่าความรู้สึกเป็นองค์ประกอบทางด้านอารมณ์ ความคิดเห็นเป็นองค์ประกอบทางด้านปัญญา และท่าทีเป็นองค์ประกอบทางด้านพฤติกรรม

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2546: 14) ให้ความหมายของเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ว่าหมายถึง ความรู้สึกของบุคคลต่อวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นผลมาจากการเรียนรู้โดยผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น ความสนใจ ความนิยมชมชอบ การเห็นความสำคัญและคุณค่าของวิทยาศาสตร์

จินตนา แก้วคุณ (2550: 51) สรุปความหมายของเจตคติไว้ว่า เจตคติ หมายถึง การคิด การกระทำ ความรู้สึกนึกคิด ท่าทีที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ อันเป็นผลมาจากการเรียนรู้หรือประสบการณ์ ซึ่งอาจเป็นไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง เช่น ชอบ ไม่ชอบ เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย เป็นต้น และสามารถสร้างให้เกิดได้

นันทกา แสตนคำภา (2550) ได้สรุปเจตคติต่อการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ไว้ว่าเป็นความรู้สึก ความพึงพอใจ ความชื่นชอบของบุคคลที่มีต่อวิทยาศาสตร์ ซึ่งเกิดจากการรับรู้ประสบการณ์เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ที่ทำให้บุคคลตระหนักเห็นความสำคัญและประโยชน์ของวิทยาศาสตร์ นิยมชมชอบและสนใจในวิทยาศาสตร์ และมีแนวโน้มการแสดงออกหรือมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวิทยาศาสตร์ซึ่งมีทั้งทางบวกและทางลบ

อากรณ ใจเที่ยง (2550: 64) กล่าวถึงเจตคติ (attitude) ว่าเป็นเรื่องของความรู้สึกทั้งที่พอใจและไม่พอใจ ที่บุคคลมีต่อสิ่งต่าง ๆ รอบตัว ซึ่งมีอิทธิพลทำให้แต่ละคนสนองตอบต่อสิ่งเร้าแตกต่างกัน

เจตคติที่บุคคลแสดงออกจึงมีทั้ง 2 ด้าน ได้แก่

1. เจตคติทางบวก (positive attitude) หมายถึง เจตคติที่บุคคลมีต่อสิ่งต่าง ๆ ในลักษณะที่ดี เป็นไปในทางบวก คือ การยอมรับโดยสังเกตจากพฤติกรรมที่แสดงออกในทางชอบ พพอใจ ถูกใจ และเห็นว่าสิ่งนั้นดีมีประโยชน์

2. เจตคติทางลบ (negative attitude) หมายถึง เจตคติที่บุคคลมีต่อสิ่งต่าง ๆ ในลักษณะที่ไม่ดี เป็นไปในทางลบ คือ การไม่ยอมรับ โดยสังเกตจากพฤติกรรมที่แสดงออกในทางไม่ชอบ ไม่พอใจ ไม่ถูกใจ ไม่มีประโยชน์ ไม่เห็นด้วย

ดังนั้นสรุปได้ว่า เจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์ หมายถึง ความรู้สึกและพฤติกรรมที่แสดงต่อการเรียนรายวิชาฟิสิกส์ ซึ่งทำให้บุคคลแสดงปฏิกิริยาในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง โดยเฉพาะต่อการร่วมทำกิจกรรมในขณะที่เรียนหรือหลังจากที่เรียนเสร็จเรียบร้อยแล้ว

ลักษณะของเจตคติ

Nunnally (1959: 312 อ้างถึงใน นันทกา แสตนคำภา, 2550) กล่าวถึงลักษณะสำคัญของเจตคติสรุปได้ดังนี้

1. เจตคติเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้ หรือเกิดจากประสบการณ์ของแต่ละบุคคลไม่ใช่สิ่งที่ติดตัวมาแต่กำเนิด

2. เจตคติเป็นสภาพของจิตใจที่มีอิทธิพลต่อความคิดและการกระทำของบุคคลเนื่องจากเป็นส่วนที่กำหนดแนวทาง เมื่อบุคคลหนึ่งได้ประสบกับสิ่งใดแล้วบุคคลนั้นจะมีทำที่ต่อสิ่งนั้นในลักษณะจำกััด

3. เจตคติเป็นสภาพของจิตใจที่มีแนวโน้มค่อนข้างถาวร ทั้งนี้เนื่องมาจากบุคคลต่าง ๆ ได้มีการสะสมประสบการณ์และมีการเรียนรู้ อย่างไรก็ตามเจตคติอาจมีการเปลี่ยนแปลงได้เนื่องจากการได้รับอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมและการเรียนรู้

Sax (1980:58 อ้างถึงใน นันทกา แสนคำภา, 2550) ได้กล่าวถึงลักษณะของเจตคติสรุปได้ดังนี้

1. เจตคติมีทิศทาง (direction) เนื่องจากความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อเป้าเจตคติเป็นบวกและลบ นั่นคือ บุคคลที่มีเจตคติไปในทิศทางบวกแสดงว่ารู้สึกชอบสิ่งนั้น ๆ ส่วนบุคคลที่เจตคติไปในทิศทางลบแสดงว่าไม่ชอบสิ่งนั้น ๆ

2. เจตคติมีความเข้มข้น (intensity) เจตคติเป็นความรู้สึกต่อเนื่องตั้งแต่บวกถึงลบ ซึ่งเจตคติที่ไปในทางบวกและลบจะมีตั้งแต่บวกหรือลบน้อย ๆ จนถึงบวกหรือลบมาก ๆ

3. เจตคติมีการแพร่กระจาย (pervasiveness) จากกลุ่มหนึ่งไปสู่อีกกลุ่มหนึ่งได้

4. เจตคติมีความคงเส้นคงวา (consistency) เจตคติเปลี่ยนแปลงค่อนข้างยาก เนื่องจากเป็นความรู้สึกค่อนข้างคงที่มีลักษณะฝังแน่นตรึงในแบบใดแบบหนึ่งนานพอสมควร

5. มีความพร้อมที่จะแสดงออกเด่นชัด (salience) เป็นความเต็มใจหรือความพร้อมในการแสดงความคิดเห็น ซึ่งเมื่อบุคคลตระหนักถึงความสำคัญหรือมีความรอบรู้มากต่อเป้าเจตคติและมีความประทับใจเด่นชัดจะแสดงเจตคติออกมา

สุรางค์ ไคว์ตระกูล (2541) ได้สรุปลักษณะที่สำคัญของเจตคติไว้ดังนี้

1. เจตคติเป็นสิ่งที่เรียนรู้

2. เจตคติเป็นแรงจูงใจที่จะทำให้บุคคลกล้าเผชิญกับสิ่งเร้าหรือหลีกเลี่ยง ดังนั้น เจตคติจึงมีทั้งทางบวกและทางลบ

3. เจตคติประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ องค์ประกอบเชิงความรู้สึกอารมณ์ องค์ประกอบเชิงปัญญาหรือการรู้จัก และองค์ประกอบเชิงพฤติกรรม

4. เจตคติเปลี่ยนแปลงได้ง่าย การเปลี่ยนแปลงเจตคติอาจจะเปลี่ยนแปลงจากบวกเป็นลบหรือจากลบเป็นบวก ซึ่งบางครั้งเรียกว่า การเปลี่ยนแปลงทิศทางของเจตคติหรือการเปลี่ยนแปลงความเข้มข้นหรือความมากน้อย เจตคติบางอย่างอาจจะหยุดเลิกไปได้

5. เจตคติเปลี่ยนแปลงตามชุมชนหรือสังคมที่บุคคลนั้นเป็นสมาชิก เนื่องจากชุมชนหรือสังคมหนึ่ง ๆ อาจจะมีค่านิยมที่เป็นอุดมการณ์เฉพาะ ดังนั้นค่านิยมเหล่านี้จะมีอิทธิพลต่อเจตคติของบุคคลที่เป็นสมาชิกในกรณีที่ต้องการเปลี่ยนเจตคติจะต้องเปลี่ยนค่านิยม

6. สังคมประกิต (socialization) มีความสำคัญต่อพัฒนาการเจตคติ โดยเฉพาะเจตคติต่อความคิดและหลักการที่เป็นนามธรรม

ดังนั้นกล่าวโดยสรุป เจตคติเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้หรือประสบการณ์ที่บุคคลได้รับมาซึ่งจะมีอิทธิพลต่อความคิดและการกระทำของบุคคล ผู้สอนควรส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดเจตคติทางบวกต่อตนเอง ต่อบุคคลอื่น ๆ ต่อเพื่อนนักเรียน ต่อการเรียน การศึกษาหาความรู้ และต่อ

กิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ ขณะเดียวกันผู้สอนก็สามารถสร้างให้ผู้เรียนเกิดเจตคติทางลบต่อสิ่งที่ไม่ถูกต้องได้

องค์ประกอบของเจตคติ

มีนักวิชาการการศึกษาได้กล่าวถึงองค์ประกอบของเจตคติ ดังนี้

ภัทราพร เกษสังข์ (2551) กล่าวว่า เจตคติมี 3 องค์ประกอบ คือ

1. ความรู้ความคิด (cognitive component) เป็นความเชื่อ (belief) ความคิด (idea) และความรู้เกี่ยวกับสิ่งเร้านั้น
2. อารมณ์ความรู้สึก (affective component) ได้แก่ ความชอบ ไม่ชอบ หรือทำที่ดี ไม่ดี ที่บุคคลมีต่อสิ่งเร้านั้น
3. พฤติกรรม (behavioral component) เป็นแนวโน้มที่บุคคลจะกระทำหรือแสดงออกต่อสิ่งเร้า ซึ่งเป็นที่หมายของเจตคติ ออกมาในรูปของคำพูด สีหน้า ท่าทาง การเขียน การปฏิบัติ

การสอนเพื่อให้เกิดเจตคติ

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2550: 65) ได้สรุปวิธีการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดเจตคติไว้ 7 วิธี ดังนี้

1. ให้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้องแก่ผู้เรียน โดยวิธีการอภิปราย หรือจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนนำไปพิจารณาไตร่ตรอง จนเกิดการยอมรับเจตคตินั้น
2. ชักจูงให้ผู้เรียนเกิดการยอมรับ โดยการให้คำแนะนำ บอกเล่า หรือให้ความรู้เพิ่มเติมจากที่ผู้เรียนเคยรู้มา อาจให้ชมภาพยนตร์ หรือฟังปาฐกถา เมื่อผู้เรียนเห็นประโยชน์และความสำคัญก็จะยอมรับเจตคตินั้น
3. จัดกิจกรรมที่เร้าให้เกิดการยอมรับ เช่น การให้ชมภาพยนตร์ ดูละคร หรือรูปภาพ ผู้เรียนจะเปลี่ยนเจตคติได้ เช่น ไม่ต้องการให้ผู้เรียนรับประทานลูกกวาด ก็ให้ชมภาพยนตร์หรือรูปภาพเกี่ยวกับโทษของลูกกวาด ผู้เรียนไม่ยอมฟันผุฟันเสียก็เปลี่ยนเจตคติได้
4. ให้เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อให้เกิดประสบการณ์ตรง ผู้เรียนได้พบ ได้สัมผัสด้วยตนเอง ย่อมเปลี่ยนเจตคติ หรือยอมรับเจตคติใหม่ได้ เช่น การจัดเข้าค่าย ผู้เรียนจะได้ประสบการณ์ตรงหลายด้าน มีผลต่อเจตคติที่มีอยู่
5. สร้างความประทับใจแก่ผู้เรียน เช่น นักเรียนที่เริ่มเข้าโรงเรียนเมื่อมาพบกับครูที่ใจดี โรงเรียนที่สะอาดสวยงาม ย่อมมีเจตคติที่ดีต่อโรงเรียน

6. ส่งเสริมให้อ่านหนังสือ เพราะการอ่านหนังสือจะช่วยเปลี่ยนเจตคติได้บ้าง เนื่องจากผู้อ่านมักจะนำตนเองเข้าไปสวมบทบาทตัวเองในเรื่อง ทำให้คล้อยตามแนวความคิดต่าง ๆ ถ้าผู้สอนจัดหนังสือที่ดีให้อ่าน ผู้เรียนย่อมได้เจตคติที่ต้องการ

7. จัดสิ่งแวดล้อมและสถานการณ์ให้ใหม่ เช่น ให้เข้าชมรมสร้างสรรค์สิ่งที่ดี ผู้เรียนก็จะยอมรับหรือเปลี่ยนเจตคติไปดังที่ต้องการได้

กล่าวสรุปได้ว่า การทำให้ผู้เรียนเกิดความประทับใจหรือยอมรับในสิ่งที่เรียนรู้ได้ จะทำให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน ดังนั้นครูผู้สอนควรมีเทคนิควิธีการหรือสื่อการสอนที่ช่วยให้บรรยากาศการเรียนรู้น่าสนใจ จัดกิจกรรมที่ทำให้ผู้เรียนมีโอกาสเรียนรู้หรือสัมผัสได้ด้วยตนเองจนเกิดการยอมรับและเห็นประโยชน์ในสิ่งที่เรียน

การวัดเจตคติ

ปราณี มีทรัพย์หลาก และคณะ (2544: 20) กล่าวถึงรายละเอียดของเจตคติของบุคคลที่มีต่อวิทยาศาสตร์เอาไว้ ดังนี้

1. ความรู้สึกต่อวิทยาศาสตร์ทั้งชอบและไม่ชอบ
2. พฤติกรรมที่แสดงออก หากชอบจะพอใจที่จะเรียนหรือหากไม่ชอบจะแสดงความเบียดเบียนต่อการเรียน
3. การแสดงออกขณะมีส่วนร่วมในกิจกรรมวิทยาศาสตร์
4. การเห็นความสำคัญของวิทยาศาสตร์
5. ความนิยมชมชอบในวิทยาศาสตร์
6. ความสนใจต่อวิทยาศาสตร์

ภัทรพร เกษสังข์ (2551) กล่าวว่า การวัดเจตคติอาจทำได้หลายวิธี ดังนี้

1. การออกแบบสัมภาษณ์ (survey interview) โดยอาจจะเป็นคำถามประเภทให้เลือกตอบ โดยกำหนดคำตอบไว้ให้แล้ว เช่น ใช่ ไม่ใช่ ไม่แน่ใจ หรืออาจใช้คำถามประเภทเปิดโอกาสให้ผู้ตอบตอบได้อย่างอิสระ (open-ended question)

2. การแบ่งช่วงสเกล (scaling technique) หรือการใช้ช่วงการแบ่งการวัดออกตามความคิดเห็นเป็น 5 ช่วง ได้แก่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

3. วิธีพิเศษ (special technique) ในการวัดเจตคติผู้ตอบอาจตอบไม่ตรงกับความจริง ทั้งนี้เพราะค่านิยม ประเพณี และวัฒนธรรมท้องถิ่น ดังนั้น เราควรจะใช้วิธีทางอ้อม เพื่อใช้วัดโดยไม่ให้ผู้ตอบทราบว่ากำลังทดสอบอะไรอยู่โดยอาจใช้วิธีการให้บรรยายความรู้และประสบการณ์จากรูปที่นำมาให้ดู

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการสร้างแบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โหมดนัมและการชน ของนักเรียนที่เรียน โดยใช้คอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์และนักเรียนที่เรียนแบบปกติ เป็นแบบแบ่งช่วงสเกลตามแนวทางของลิเคิร์ท ประกอบด้วยข้อคำถามที่มีลักษณะการตอบแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ได้แก่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง และมีข้อคำถามที่ครอบคลุมองค์ประกอบเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์ 4 ด้าน คือ

1. ความคิดเห็นทั่วไปต่อวิชาฟิสิกส์
2. การเห็นความสำคัญของวิชาฟิสิกส์
3. ความสนใจในวิชาฟิสิกส์
4. ความนิยมชมชอบในวิชาฟิสิกส์

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

มีนักวิชาการและนักวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศเป็นจำนวนมากได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการนำเทคโนโลยีด้านคอมพิวเตอร์ โดยเฉพาะคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ มาใช้ในการพัฒนาการจัดการกระบวนการเรียนรู้ มีการศึกษาวิจัยในรูปแบบที่หลากหลายสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนวิชาฟิสิกส์ได้ ซึ่งมีผลการศึกษาเอกสารงานวิจัยมีรายละเอียดดังนี้

งานวิจัยภายในประเทศ

วงษ์สุวัฒน์ โด่งพิมาย (2547: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนประเภทสถานการณ์จำลอง เรื่อง ความปลอดภัยในการขับจี้รถจักรยานยนต์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนและเพื่อศึกษาความก้าวหน้าของนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบสถานการณ์จำลอง เรื่อง ความปลอดภัยในการขับจี้รถจักรยานยนต์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนหนองกราดวัฒนา อำเภอคำชะอี จังหวัดนครราชสีมา โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดสอบประสิทธิภาพบทเรียน จำนวน 29 คน และเป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 20 คน ผลการศึกษาพบว่า บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนประเภทสถานการณ์จำลอง เรื่อง ความปลอดภัยในการขับจี้รถจักรยานยนต์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพ 80.62 / 81.66 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 และ ค่าดัชนีประสิทธิผลของความก้าวหน้าในการเรียนรู้อยู่ในระดับ 0.53 ซึ่งจัดได้ว่าอยู่ระดับปานกลางเมื่อเทียบกับค่าสูงสุดที่ 1.0

ศุภชัย ทวี (2548: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการใช้คอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์แบบปฏิสัมพันธ์ในการสอนตามแบบจำลองเชิงความคิด (mental model approach) ในการพัฒนาการเรียนรู้ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 เรื่อง กฎการเคลื่อนที่ของนิวตัน กับกลุ่มนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของสถาบันราชภัฏแห่งหนึ่งที่ลงทะเบียนเรียนวิชาฟิสิกส์ 1 ในปีการศึกษา 2545 พบว่านักศึกษามีแนวคิดเกี่ยวกับกฎการเคลื่อนที่ของนิวตันและการนำไปใช้เพิ่มมากขึ้น สามารถแก้ปัญหามาจากโจทย์ได้ คิดวิเคราะห์ได้ ส่งผลให้ผลการเรียนรู้ของนักศึกษาด้านแนวคิดทางฟิสิกส์เรื่อง กฎการเคลื่อนที่ของนิวตันหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 นอกจากนี้ศุภชัย ทวี ยังให้ข้อเสนอแนะเอาไว้ว่าในการจัดการเรียนการสอนวิชาฟิสิกส์ควรสอนโดยใช้การจำลองสถานการณ์แบบปฏิสัมพันธ์เพราะจะทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์เข้าใจในบทเรียน และมีแนวคิดพื้นฐานทางฟิสิกส์มากขึ้น

จินตนา แก้วคุณ (2550: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเจตคติต่อการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่องระบบสุริยะและพลังงานแสง จากการเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนกับการสอนตามคู่มือครู โดยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่ใช้ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 นำมาใช้กับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านหนองแสน โคน้อย จังหวัดขอนแก่น จำนวน 51 คน เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์และเจตคติต่อการเรียนวิทยาศาสตร์กับกลุ่มที่เรียนตามคู่มือครู พบว่านักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียนวิทยาศาสตร์สูงกว่านักเรียนที่เรียนตามคู่มือครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ชัยณรงค์ แก้วสุก (2550: บทคัดย่อ) ศึกษาผลของการจัดการเรียนการสอนวิชาชีววิทยาโดยใช้รูปแบบ ED³U ร่วมกับคอมพิวเตอร์สถานการณ์จำลองที่มีต่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่เรียนโดยใช้รูปแบบ ED³U ร่วมกับคอมพิวเตอร์สถานการณ์จำลองมีคะแนนเฉลี่ยทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์สูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบที่เรียนแบบปกติและมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองทันทีและหลังการทดลอง 2 สัปดาห์ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีความคงทนทางการเรียน

ประภัสสรณ์ นครเขต (2551: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนระบบมัลติมีเดีย วิชา ฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จุดมุ่งหมายในการวิจัยเพื่อพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนระบบมัลติมีเดีย เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนระบบมัลติมีเดีย และเพื่อศึกษาเจตคติของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนระบบมัลติมีเดีย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็น

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเมืองมุกวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร จำนวน 37 คน ผลการวิจัยพบว่า บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนระบบมัลติมีเดีย เรื่อง การชนและโมเมนตัม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือ 75/75 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังได้รับการสอนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนระบบมัลติมีเดียสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเจตคติของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนระบบมัลติมีเดียอยู่ในระดับมากที่สุด

ศุภชัย ทวี (2551: บทคัดย่อ) ได้พัฒนาและศึกษาประสิทธิภาพของ โปรแกรมคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์แบบปฏิสัมพันธ์เรื่อง การเคลื่อนที่ของวัตถุ ที่สร้างขึ้น ผลการศึกษาพบว่า ผู้ใช้โปรแกรมแสดงพฤติกรรมการณ์มีปฏิสัมพันธ์กับ โปรแกรมคอมพิวเตอร์เป็นอย่างดี สามารถกำหนดค่าของตัวแปรต่าง ๆ ได้ และผู้ใช้มีความคิดเห็นต่อ โปรแกรมคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์แบบปฏิสัมพันธ์ว่าสามารถแก้ปัญหาและหาคำตอบได้ รวมทั้งผู้ใช้มีความพึงพอใจในสภาพการเรียนรู้โดยใช้คอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์แบบปฏิสัมพันธ์ในระดับมากที่สุด ดังนั้น แสดงว่าการจัดสื่อการเรียนการสอนที่ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง มีปฏิสัมพันธ์กับบทเรียนมากที่สุด จะทำให้ผู้เรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียนได้

เนตินัย จินสกุล (2551: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเพื่อพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบจำลองสถานการณ์ สำหรับวิชาการศึกษาวงจรและซ่อมบำรุงไมโครคอมพิวเตอร์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหาประสิทธิภาพและเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของผู้เรียน รวมไปถึงหาความพึงพอใจของผู้เรียนที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบจำลองสถานการณ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิทยาการคอมพิวเตอร์ ที่ลงทะเบียนเรียน วิชาการศึกษาวงจรและซ่อมบำรุงไมโครคอมพิวเตอร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม จำนวน 30 คน ผลการวิจัยพบว่า บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือ 80/80 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบจำลองสถานการณ์อยู่ในเกณฑ์ดี

จิระเดช ฟ้าเลิศ (2552: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา เรื่อง แรง มวล และการเคลื่อนที่ ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โดยใช้คอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์เสริมการสอน วัตถุประสงค์ของการวิจัยคือเพื่อศึกษาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาและศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง แรง มวล และการเคลื่อนที่ ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 40 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์

เสริมการสอนมีค่าคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิชาฟิสิกส์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง แรง มวล และการเคลื่อนที่หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วารุณี คุ่มบัว (2552: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบสถานการณ์จำลอง เรื่อง การติดตั้งเครื่องเสียงในสถานการณ์ต่าง ๆ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบจำลองสถานการณ์ เรื่อง การติดตั้งเครื่องเสียงในสถานการณ์ต่าง ๆ และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของผู้เรียน รวมทั้งศึกษาความพึงพอใจในการเรียนด้วยคอมพิวเตอร์สถานการณ์จำลอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา จำนวน 49 คน ผลการวิจัยพบว่า บทเรียนคอมพิวเตอร์ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดคือ 75/75 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนอยู่ในระดับมาก

สุธิพร ดำน้อย และคณิตา นิจจรัลกุล (2553: 16) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลของการเรียนบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนประเภทสถานการณ์จำลองที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สารรอบตัวเราของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน รวมทั้งศึกษาความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านตูเวาะ อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี จำนวน 30 คน ที่เรียนโดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอนประเภทสถานการณ์จำลอง เรื่อง สารรอบตัวเรา พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าคะแนนทดสอบก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระหว่างหลังเรียน และหลังเรียนผ่านไป 2 สัปดาห์ไม่แตกต่างกัน

งานวิจัยต่างประเทศ

Jong et al. (1999 อ้างถึงใน ศุภชัย ทวี, 2548: 43) ได้ทำการศึกษานำ คอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์มาช่วยในการเรียนรู้ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 20 คน เป็นนักศึกษาภาควิชาชีววิทยา และภาควิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์ ในระดับอุดมศึกษา วิชาฟิสิกส์เรื่องการชนกันของวัตถุ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาโครงสร้างแนวคิด (structural knowledge) เกี่ยวกับการชนของวัตถุของนักศึกษา โดยใช้คอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ โดยโปรแกรมที่พัฒนาขึ้นจะแสดงให้เห็นให้นักศึกษาเห็นว่าวัตถุทั้งสองมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน และจำลองสถานการณ์เกี่ยวกับการชนของวัตถุในลักษณะต่าง ๆ โปรแกรมคอมพิวเตอร์จะคำนวณค่าตัวแปรที่เปลี่ยนไป เช่น เวลา ทิศทางการเคลื่อนที่หลังการชน

การเปลี่ยนแปลงโมเมนต์ โมเมนต์เชิงมุม และพลังงานก่อนการชนและหลังการชน ผลจากการศึกษาพบว่า นักศึกษาจะมีโครงสร้างความรู้ เรื่องการชนกันของวัตถุหลังเรียนมากกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

Shariff (2008: 387) ได้ศึกษาผลของการใช้คอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ในการสอนแบบสืบเสาะร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือที่มีต่อทักษะการคิดทางวิทยาศาสตร์และความเข้าใจในโมเมนต์ทางการเรียน เรื่อง กฎของก๊าซ โดยผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสอน 2 วิธี คือ การสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ในการสอนแบบสืบเสาะร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือตามความสามารถของบุคคล และการสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ในการสอนแบบสืบเสาะร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือตามความสนิทของบุคคล(กลุ่มเพื่อน) ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ในการสอนแบบสืบเสาะร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือตามความสามารถของบุคคลมีทักษะการคิดทางวิทยาศาสตร์และความเข้าใจในโมเมนต์ทางการเรียนสูงกว่าอีกกลุ่ม

Kara and Yakar (2008: 51) ศึกษาผลจากการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่มีต่อความสำเร็จในการเรียน เรื่อง กฎการเคลื่อนที่ของนิวตัน ของนักศึกษามหาวิทยาลัย Pamukkale University ผู้วิจัยได้แบ่งนักศึกษาออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มทดลองเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ส่วนกลุ่มควบคุมเรียนด้วยวิธีแบบปกติ ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษากลุ่มทดลองประสบความสำเร็จในการเรียนมากกว่ากลุ่มควบคุม

Cigrik and Eugul (2009: 2470-2474) ทำการศึกษาผลของการใช้คอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์และเจตคติทางการเรียนเรื่อง ไฟฟ้าสถิตพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียน โดยใช้คอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์สูงกว่านักเรียนที่เรียนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่เจตคติทางการเรียนของนักเรียนทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกัน

Lee and Chia (1997: 25 อ้างถึงใน จีระเดช ฟ้าเลิศ, 2552: 102-103) ได้ทำการทดลองใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบจำลองสถานการณ์ทดลองสอนในเรื่อง ระบบเลอเซอร์มัลติแซนแนล กับนักศึกษาปริญญาตรีชั้นปีที่ 4 วิชาฟิสิกส์ โดยมีวัตถุประสงค์ให้นักศึกษาได้มีประสบการณ์ในการคำนวณวงจรไฟฟ้าบนคอมพิวเตอร์และเปรียบเทียบกับสถานการณ์ในแบบเดิมที่เคยทำ พบว่า คอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์เป็นประโยชน์ในการประยุกต์และวิเคราะห์วงจรที่มีความซับซ้อน ช่วยทำให้เกิดมโนทัศน์และประสบการณ์จริงในสิ่งที่สามารถทดลองได้ด้วยเครื่องมือทั่วไป

Bozkurt and Ilik (2010: 4587) ได้ทำการศึกษาผลจากการใช้คอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ที่มีต่อความเชื่อและความสำเร็จในการเรียนฟิสิกส์ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัย Selcuk ประเทศตุรกี ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาฟิสิกส์ทั่วไป 1 จำนวน 152 คน พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยคอมพิวเตอร์

จำลองสถานการณ์ประสบความสำเร็จในการเรียนฟิสิกส์มากกว่ากลุ่มที่เรียนแบบปกติ และกลุ่มที่เรียนด้วยคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์จะมีความเชื่อด้านแนวคิดหลักหรือมโนคติทางการเรียนฟิสิกส์สูงกว่ากลุ่มที่เรียนแบบปกติ

Yushaizad et al. (2012: 397) ทำการศึกษาผลของการใช้คอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์เตรียมความพร้อมก่อนทำการทดลองอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งผู้วิจัยพบว่านักศึกษาที่ผ่านการเรียนโดยใช้คอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ก่อนการลงมือปฏิบัติการทดลองจริงจะมีความรู้ความเข้าใจในวงจรอิเล็กทรอนิกส์สูงกว่านักศึกษาที่ใช้วิธีการเตรียมความพร้อมแบบเดิม และนอกจากนี้นักศึกษายังสามารถทดลองรวมทั้งออกแบบการทดลองได้อย่างรวดเร็วและทำได้ด้วยตนเอง

Koray and Koray (2013: 2746) ได้ทำการศึกษาผลของการสอนด้วยวิธีการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ที่มีต่อความสามารถในการให้เหตุผลทางการเรียน เรื่อง แรงลอยตัวในของเหลวและแก๊ส พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยวิธีการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์มีความสามารถในการให้เหตุผลทางการเรียนรู้สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอน โดยใช้คอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ จะเห็นได้ว่าการนำเทคโนโลยีด้านคอมพิวเตอร์ โดยเฉพาะคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ช่วยแก้ปัญหาการเรียนการสอนนักเรียนในระดับต่าง ๆ ได้ ช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนให้มีระดับสูงขึ้น ส่งเสริมความเข้าใจในมโนคติทางการเรียนอย่างแท้จริง ผู้เรียนมีความคงทนในการเรียนรู้ รวมทั้งมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน ผู้วิจัยจึงสนใจทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์วิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์วิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัม และการชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ได้ศึกษาและดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. แบบแผนการวิจัย
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ
5. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรของการศึกษาวิจัยในครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ ของโรงเรียนวรนารีเฉลิม จังหวัดสงขลา จำนวน 3 ห้องเรียน รวม 150 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ โรงเรียนวรนารีเฉลิม จังหวัดสงขลา โดยดำเนินการเลือกกลุ่มตัวอย่างตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. พิจารณาคะแนนเฉลี่ยร้อยละของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2556 แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ ซึ่งมีจำนวน 3 ห้องเรียน โดยหาค่าเฉลี่ยร้อยละและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยร้อยละของนักเรียนทั้ง 3 ห้องเรียน ด้วยสถิติทดสอบเอฟ (F-test) ได้ผลดังแสดงในตาราง 5

ตาราง 5 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยร้อยละของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2556 แผนการเรียน วิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์

ห้องเรียน	ค่าสถิติ	\bar{X} ร้อยละ	S.D.	F	P
ม. 5/3		58.33	8.97	1.67	.19
ม. 5/4		55.51	5.80		
ม. 5/5		57.14	7.88		

จากตาราง 5 พบว่า คะแนนเฉลี่ยร้อยละของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ของนักเรียน ทั้ง 3 ห้อง ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่านักเรียนทั้ง 3 ห้องเรียนมีความรู้พื้นฐานวิชาฟิสิกส์ไม่แตกต่างกัน จึงใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยการจับฉลาก และใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม จำนวน 2 ห้องเรียน ผลปรากฏว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/3 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/4 เป็นกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยในครั้งนี้

2. การกำหนดกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมจากการจับฉลากสุ่มแยกเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ผลปรากฏว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/3 เป็นกลุ่มทดลองได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/4 เป็นกลุ่มควบคุมได้รับการสอนแบบปกติ

แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง ในรูปแบบการทดลองตามแบบแผนการวิจัยที่มีกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแบบสุ่ม มีการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง (Randomized Control-Group Pretest-Posttest Design)

ตาราง 6 แบบแผนการวิจัยกึ่งทดลอง

กลุ่ม	สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง(1)	สอบหลัง(2)
RE	T ₁	X	T ₂	T ₃
RC	T ₁	~X	T ₂	T ₃

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการวิจัย

R	แทน	การกำหนดกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ได้มาจากการสุ่ม
E	แทน	กลุ่มทดลอง
C	แทน	กลุ่มควบคุม
X	แทน	การจัดการเรียนการสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์
~X	แทน	การจัดการเรียนการสอนตามแบบปกติ
T ₁	แทน	การสอบก่อนการทดลอง
T ₂	แทน	การสอบหลังการทดลองครั้งที่ 1 (สอบทันทีหลังทดลองเสร็จ)
T ₃	แทน	การสอบหลังการทดลองครั้งที่ 2 (สอบหลังจากทดลองเสร็จ 2 สัปดาห์)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. แผนการจัดการเรียนรู้
2. บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์วิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน
3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านมโนคติทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน
4. แบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีรายละเอียดขั้นตอนในการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือดังต่อไปนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ที่สอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลอง สถานการณ์ จำนวน 7 แผน และแผนการจัดการเรียนรู้วิชาฟิสิกส์ตามแบบปกติ จำนวน 7 แผน ใช้สำหรับการสอนนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ใช้เวลาสอนทั้งสิ้นกลุ่มละ 18 ชั่วโมง ภายในแผนการจัดการเรียนรู้แต่ละแผนประกอบไปด้วยใบความรู้และใบงานที่ใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งมีขั้นตอนในการสร้างและตรวจสอบคุณภาพตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1.1 ขั้นตอนในการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลอง สถานการณ์

1.1.1 ศึกษาหลักสูตร มาตรฐานการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ คู่มือครู เนื้อหาสาระการเรียนรู้ เรื่อง โมเมนตัมและการชน โดยใช้สาระการเรียนรู้ตามหนังสือเรียนรายวิชาเพิ่มเติม ฟิสิกส์ เล่ม 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จัดทำโดยสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงศึกษาธิการ

1.1.2 วิเคราะห์ผลการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ เรื่อง โมเมนตัม และการชน โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 7 หน่วยการเรียนรู้ ดังแสดงในตาราง 7

ตาราง 7 เนื้อหาและจำนวนชั่วโมงแต่ละหน่วยการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้วิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน

หน่วยที่	หัวข้อ	จำนวนชั่วโมง
1	โมเมนตัม	2
2	แรงและการเปลี่ยนโมเมนตัม	2
3	การคลและแรงคล	2
4	การชนในหนึ่งมิติ	4
5	กฎการอนุรักษ์โมเมนตัม	2
6	การชนในสองมิติ	4
7	การระเบิด	2
รวม		18

1.1.3 กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน คือ การเรียน การสอน รวมทั้งการวัดผล และประเมินผล โดยพิจารณาให้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ของแต่ละหน่วย การเรียนรู้ และสอดคล้องกับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ตามคู่มือครู ซึ่งจัดทำโดยสถาบัน ส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

1.1.4 สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ของ โรงเรียนวรนาธิเฉลิม จังหวัดสงขลา และแนวการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มคู่มือครูรายวิชาเพิ่มเติม ฟิสิกส์ เล่ม 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จัดทำโดยสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 7 แผน ใช้เวลา 18 ชั่วโมง ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง โมเมนตัม	2 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง แรงและการเปลี่ยนโมเมนตัม	2 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง การดลและแรงดล	2 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง การชนในหนึ่งมิติ	4 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง กฎการอนุรักษ์โมเมนตัม	2 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 เรื่อง การชนในสองมิติ	4 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7 เรื่อง การระเบิด	2 ชั่วโมง

โดยแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้มีองค์ประกอบดังนี้

- 1) มาตรฐานการเรียนรู้
- 2) ผลการเรียนรู้
- 3) สาระสำคัญ
- 4) สาระการเรียนรู้
- 5) จุดประสงค์การเรียนรู้
- 6) กิจกรรมการเรียนรู้
- 7) สื่อ/นวัตกรรม อุปกรณ์ และแหล่งการเรียนรู้
- 8) การประเมินผลการเรียนรู้
- 9) บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

1.2 ขั้นตอนในการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอนตามแบบปกติ

จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้สำหรับวิธีการสอนแบบปกติโดยยึดตามแบบคู่มือครู รายวิชาเพิ่มเติม ฟิสิกส์ เล่ม 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ตาม หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จัดทำโดยสถาบันส่งเสริมการสอน

วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง โมนเมนต์และการชน โดยมีรายละเอียด ขั้นตอนการสอนเช่นเดียวกับแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลอง สถานการณ์ จะแตกต่างกันเฉพาะรายละเอียดในการทำกิจกรรมเท่านั้น

1.3 ขั้นตอนในการสร้างใบความรู้

1.3.1 ศึกษารายละเอียดเนื้อหาจากคู่มือครูและหนังสือเรียนรายวิชาเพิ่มเติม ฟิสิกส์ เล่ม 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จัดทำโดยสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง โมนเมนต์และการชน

1.3.2 วิเคราะห์ผลการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอนและความคิดรวบยอด

1.3.3 เขียนรายละเอียดในใบความรู้ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหาแต่ละหน่วยการเรียนรู้

1.4 ขั้นตอนในการสร้างใบงาน

1.4.1 ศึกษารายละเอียดเนื้อหาจากคู่มือครูและหนังสือเรียนรายวิชาเพิ่มเติม ฟิสิกส์ เล่ม 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จัดทำโดยสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง โมนเมนต์และการชน

1.4.2 วิเคราะห์ผลการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอนและแนวคิดหลักของแต่ละหน่วยการเรียนรู้

1.4.3 เขียนรายละเอียดในใบงาน สำหรับนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ ใบงานประกอบด้วยคำสั่งตามขั้นตอนในการใช้คอมพิวเตอร์จำลอง สถานการณ์ มีคำถามให้นักเรียนเติมคำตอบลงในใบงาน และนักเรียนสามารถทำกิจกรรมควบคู่ไปกับการทำใบงาน ส่วนใบงานสำหรับนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติใช้คำถามและแบบฝึกหัด ท้ายบทของแต่ละหน่วยการเรียนรู้ในหนังสือเรียนรายวิชาเพิ่มเติม ฟิสิกส์ เล่ม 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จัดทำโดยสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง โมนเมนต์ และการชน

1.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณา ตรวจสอบความถูกต้องและความสอดคล้องขององค์ประกอบต่าง ๆ ในแผนการจัดการเรียนรู้ โดยให้ ข้อเสนอแนะและปรับปรุงแก้ไข ดังนี้

1.5.1 ให้เขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์กับแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอนแบบปกติไว้ในตารางเดียวกันเพื่อจะให้เห็นความแตกต่างของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแผนการจัดการเรียนรู้ทั้งสองชุดชัดเจนขึ้น

1.5.2 เขียนแผนจัดการเรียนรู้ในขั้นกิจกรรมการเรียนรู้ให้ละเอียดชัดเจนรวมทั้งตรวจสอบความเหมาะสมของเวลาในการจัดกิจกรรม

1.6 ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

1.7 นำแผนการจัดการเรียนรู้เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม ความสอดคล้องของมาตรฐานการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ สาระสำคัญ สาระการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ/นวัตกรรม อุปกรณ์ และแหล่งการเรียนรู้ การประเมินผลการเรียนรู้ ปรับปรุงแก้ไข และให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินคุณภาพโดยใช้รูปแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) ซึ่งมี 5 ระดับ โดยใช้เกณฑ์การตัดสินระดับคุณภาพและความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ เกณฑ์การประเมินดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553: 209)

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง แผนการสอนมีคุณภาพและความเหมาะสมมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง แผนการสอนมีคุณภาพและความเหมาะสมมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง แผนการสอนมีคุณภาพและความเหมาะสมปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง แผนการสอนมีคุณภาพและความเหมาะสมน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง แผนการสอนมีความเหมาะสมน้อยที่สุด

สำหรับแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นครั้งนี้ ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบพิจารณาแล้วพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้มีความถูกต้องเหมาะสม ความสอดคล้องกันของมาตรฐานการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ สาระสำคัญ สาระการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ/นวัตกรรม อุปกรณ์ และแหล่งการเรียนรู้ การประเมินผลการเรียนรู้ โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) สูงกว่า 0.5 อยู่ในเกณฑ์ใช้ได้ทุกแผน (ดังรายละเอียดในภาคผนวก ง) และเมื่อพิจารณาผลการประเมินคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้ พบว่า มีคุณภาพและความเหมาะสมอยู่ที่ระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.51 แล้วปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเพื่อจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ต่อไป ดังนี้

1.7.1 ปรับปรุงกิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียนในแผนการจัดการเรียนรู้โดยให้ยกตัวอย่างสถานการณ์จริงในชีวิตประจำวันเพื่อให้สอดคล้องกับกิจกรรมในขั้นสอน

1.7.2 เพิ่มกิจกรรมการฝึกทักษะการคำนวณ เรื่อง การชนในหนึ่งมิติ

1.7.3 ปรับปรุงเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสม

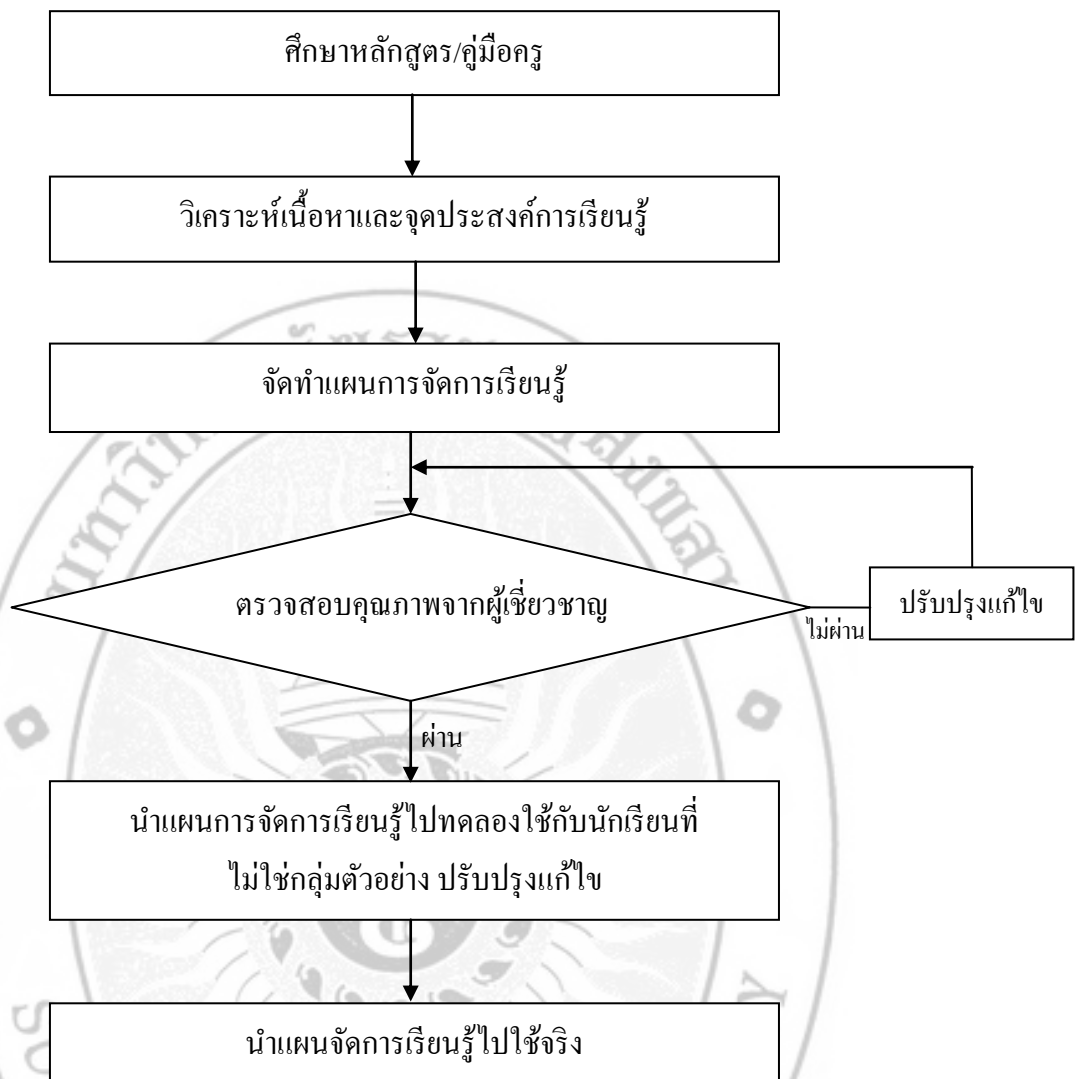
1.7.4 ปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การระเบิดให้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ และจุดประสงค์การเรียนรู้

1.8 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองสอนกับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้และเป็นนักเรียนที่ยังไม่เคยเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ การวัดผลประเมินผล เวลาที่ใช้ แล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์

1.9 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขให้มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นมาจัดพิมพ์เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัย

1.10 นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้สอนจริงกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง
ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพของการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้สามารถเขียนเป็น
ผังงานสรุปขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพได้ดังภาพ 4

ภาพ 4 ขั้นตอนการสร้างและการตรวจสอบคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้

2. บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์วิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน

บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ที่ใช้สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ เป็น โปรแกรมบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ที่มีผู้สร้างไว้แล้วเพื่อใช้สำหรับการนำเข้าสู่บทเรียนหรือสรุปบทเรียน โดยผู้วิจัยได้ทำการสร้างและคัดเลือกบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน สอดคล้องตามเนื้อหาในหนังสือเรียนรายวิชาเพิ่มเติม ฟิสิกส์ เล่ม 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จัดทำโดยสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงศึกษาธิการ

2.1 บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีขั้นตอนการสร้างและหาประสิทธิภาพดังนี้

2.1.1 ศึกษาความหมาย รูปแบบ ทฤษฎี ตัวอย่างและหลักการสร้างคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์จากตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1.2 ศึกษาเนื้อหา ผลการเรียนรู้ ในหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ตามเนื้อหาในหนังสือเรียนรายวิชาเพิ่มเติม ฟิสิกส์ เล่ม 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จัดทำโดยสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงศึกษาธิการ

2.1.3 วิเคราะห์เนื้อหาและผลการเรียนรู้ กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการแบ่งเนื้อหาและออกแบบบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ที่ง่ายต่อการศึกษา และทำความเข้าใจ ดังนี้

หน่วยที่ 1 โมเมนตัม

หน่วยที่ 2 แรงและการเปลี่ยนโมเมนตัม

หน่วยที่ 3 การคลและแรงคล

หน่วยที่ 4 การชน 1 มิติ

หน่วยที่ 5 กฎการอนุรักษ์โมเมนตัม

หน่วยที่ 6 การชน 2 มิติ

หน่วยที่ 7 การระเบิด

2.1.4 ศึกษาโปรแกรมสำเร็จรูปที่จะนำมาใช้สร้างคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน แล้วนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์เนื้อหาและผลการเรียนรู้มาจัดทำเป็นแผ่นเรื่องราวนำมาออกแบบบทเรียนและเขียนบท (script) เพื่อสร้างบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์

2.1.5 นำบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ที่ออกแบบไว้เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจพิจารณาความถูกต้องเหมาะสมของเนื้อหา ภาษาที่ใช้ และรูปแบบการนำเสนอ ปรับปรุงแก้ไขบทเรียนตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

2.1.6 สร้างบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปตามที่ออกแบบและปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ โดยสร้างบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ทั้งหมด 7 หน่วยการเรียนรู้ ทุกหน่วยการเรียนรู้ในบทเรียนมีองค์ประกอบสำคัญ 2 ส่วน คือ

1) โปรแกรมคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ที่มีการทดลองเสมือนประกอบ
หน่วยการเรียนรู้ทั้ง 7 หน่วย จำนวน 12 สถานการณ์

2) คู่มือการทำกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบไปด้วยคำชี้แจงการใช้งาน
ใบความรู้ ใบงาน และแบบฝึกเสริมประสบการณ์ ประกอบหน่วยการเรียนรู้ทั้ง 7 หน่วย จำนวน
12 สถานการณ์ เพื่อให้ให้นักเรียนทำกิจกรรมการเรียนรู้โดยศึกษาคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์
ควบคู่กับการทำใบงาน ใบความรู้ และแบบฝึกเสริมประสบการณ์

2.1.7 นำบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ที่สร้างเสร็จแล้วเสนอต่ออาจารย์
ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน (ตั้งรายนามในภาคผนวก ก) ตรวจสอบพิจารณา
ความถูกต้องเหมาะสมของเนื้อหาและภาษาที่ใช้ โดยใช้แบบประเมินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งแบ่งออกเป็น
4 ด้าน ดังนี้

- 1) ด้านกระบวนการนำเสนอของบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์
- 2) ด้านเนื้อหาของบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์
- 3) ด้านมัลติมีเดียของบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์
- 4) ด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์

ลักษณะแบบประเมินใช้รูปแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ตาม
วิธีของลิเคอร์ต (Likert) ซึ่งมี 5 ระดับ โดยถือเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

- ระดับ 5 หมายถึง ความเหมาะสมระดับมากที่สุด
ระดับ 4 หมายถึง ความเหมาะสมระดับมาก
ระดับ 3 หมายถึง ความเหมาะสมระดับปานกลาง
ระดับ 2 หมายถึง ความเหมาะสมระดับน้อย
ระดับ 1 หมายถึง ความเหมาะสมระดับน้อยที่สุด

เกณฑ์ตัดสินระดับคุณภาพและความเหมาะสม ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การประเมิน
(บุญชม ศรีสะอาด, 2553: 209) ดังนี้

- ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง ความเหมาะสมมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง ความเหมาะสมมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง ความเหมาะสมปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง ความเหมาะสมน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง ความเหมาะสมน้อยที่สุด

โดยเกณฑ์ยอมรับบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ต้องมีค่าเฉลี่ย 3.50 ขึ้นไปในแต่ละด้าน (กิตติพงษ์ ตาลอำไพ, 2552: 109) ซึ่งหมายถึงบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์มีความเหมาะสมในระดับมากขึ้นไปทุกด้าน จากการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญพบว่า บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์พร้อมคู่มือการใช้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ทุกด้าน และมีคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.68 มีความเหมาะสมสำหรับนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด (ดังรายละเอียดในภาคผนวก ง)

2.1.8 ปรับปรุงแก้ไขบทเรียนตามที่ผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แนะนำเพื่อความสมบูรณ์ของบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์และคู่มือการใช้ โดยผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ดังนี้

1) ข้อดีของบทเรียนที่สร้างขึ้น

- 1.1) สอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมดีมาก
- 1.2) ช่วยให้นักเรียนเห็นสถานการณ์จำลองเหมือนสถานการณ์จริงมากที่สุด
- 1.3) ผู้เรียนสามารถทำซ้ำได้ตามต้องการ
- 1.4) ช่วยให้ผู้เรียนมีความคงทนในการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น
- 1.5) สะดวกต่อการนำไปใช้
- 1.6) ได้รับความสนใจได้ดี
- 1.7) ให้ข้อมูลของเหตุการณ์ได้อย่างต่อเนื่องสามารถแสดงข้อมูลออกมาในรูปของกราฟแสดงความสัมพันธ์ของปริมาณทางฟิสิกส์ได้อย่างต่อเนื่อง
- 1.8) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อ
- 1.9) ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจในมโนคติหรือแนวคิดหลักทางการเรียนรู้ได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น
- 1.10) สามารถปรับเปลี่ยนขนาดของตัวแปร เช่น มวล ความเร็ว ได้อย่างหลากหลาย
- 1.11) นักเรียนสามารถมองเห็นปรากฏการณ์การเคลื่อนที่ของวัตถุและการชนที่เกิดขึ้นได้สอดคล้องกับทฤษฎี

2) ข้อปรับปรุงของบทเรียนที่สร้างขึ้น

- 2.1) ปรับปรุงไฟล์ชื่อ momentum_11 ให้ซ้ำกว่านี้เพื่อให้นักเรียนมองเห็นสถานการณ์ชัดเจนยิ่งขึ้น
- 2.2) ปรับปรุงไฟล์ชื่อ momentum_12 ให้ใกล้เคียงสถานการณ์จริง และลองสร้างสถานการณ์จำลองเพิ่มเติมกรณีมีวัตถุ 2 ชิ้น อยู่ติดกันแล้วเกิดการระเบิด

2.3) ให้ลำดับเนื้อหาโดยให้นักเรียนศึกษาไฟล์ชื่อ momentum_07 ก่อน
ศึกษา ไฟล์ชื่อ momentum_06

2.4) สามารถเพิ่มสถานการณ์จำลองสถานการณ์ที่สอดคล้องกระทบพื้น
แนวตั้งแล้วกระดอนกลับที่เดิมเพื่อเชื่อมโยงกับความรู้เรื่องกฎการอนุรักษ์พลังงาน ได้อีก 1 สถานการณ์

2.5) ควรเพิ่มสถานการณ์การชนของวัตถุบนพื้นราบในแนวตั้งก่อนชน
ในแนวระดับ

2.6) เปลี่ยน property ของความเร็วให้เป็นแบบเติมตัวเลข

2.7) ปรับปรุงการวางบอลบนเส้นให้ง่ายกว่านี้

2.8) ปรับปรุงสีและขนาดอักษรให้สังเกตได้ชัดเจน

2.9) ปรับปรุงโจทย์บางข้อในใบงานให้สอดคล้องกับเนื้อหา

2.10) ปรับปรุงภาษา การใช้ข้อความและคำถามในใบความรู้และใบงาน
บางเนื้อหาให้ถูกต้องชัดเจนและเพิ่มรายละเอียดเนื้อหาให้ครบถ้วนสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น เช่น ใบความรู้
ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง กฎการอนุรักษ์โมเมนตัม ควรมียละเอียดที่มาของสมการ โมเมนตัม
เข้าไปด้วย

2.11) ให้พิมพ์วัตถุประสงค์ไว้ในใบงานทุก ๆ ใบงาน

3) ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

3.1) ควรสร้างบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์เนื้อหาอื่น ๆ อีก
ในอนาคต เช่น การเคลื่อนที่แบบต่าง ๆ คลื่น เป็นต้น

3.2) เป็นแบบอย่างในการสร้างสื่อการสอนได้เป็นอย่างดี

2.1.9 นำบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ไปทดลองใช้กับนักเรียน จำนวน
3 คน ซึ่งเป็นเด็กเรียนเก่ง 1 คน เด็กเรียนปานกลาง 1 คน และเด็กเรียนอ่อน 1 คน ที่เคยเรียน เรื่อง
โมเมนตัมและการชน มาแล้ว เพื่อตรวจสอบด้านภาษา ความยากง่าย และ ความเข้าใจในการใช้
บทเรียน แล้วทำการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง ดังนี้

1) ปรับปรุงตัวแปรที่แสดงความสัมพันธ์ในคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์
ที่มีขนาดเล็กเกินไปทำให้นักเรียนสังเกตดูยากให้มีขนาดเหมาะสมและสังเกตได้ง่าย

2) ปรับปรุงภาษาที่ใช้ในคู่มือนักเรียนซึ่งยังไม่ชัดเจน ไม่เป็นลำดับขั้นตอน
นักเรียนอ่านแล้วสับสนว่าต้องทำกิจกรรมอย่างไร ให้มีความชัดเจนเป็นลำดับขั้นตอนเนื้อหาไม่แน่น
จนเกินไป และง่ายต่อการปฏิบัติตาม

2.1.10 นำบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ที่แก้ไขปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มเล็ก จำนวน 9 คน เป็นเด็กเรียนเก่ง 3 คน เด็กเรียนปานกลาง 3 คน และเด็กเรียนอ่อน 3 คน ที่ยังไม่เคยเรียนเนื้อหา เรื่อง โมเมนตัมและการชน มาก่อน จัดกิจกรรมโดยให้นักเรียนมีการทดสอบก่อนเรียน ศึกษาบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ตามลำดับจนครบทุกหน่วยการเรียนรู้แล้วทำการทดสอบหลังเรียน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องด้านภาษาอีกครั้งและหาประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ (รายละเอียด ดังแสดงในภาคผนวก ง) ใช้เกณฑ์การหาประสิทธิภาพ E_1 / E_2 โดยตั้งเกณฑ์ 75/75 ผลปรากฏว่าบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์มีประสิทธิภาพเท่ากับ 75.24/72.59 เมื่อได้ค่าประสิทธิภาพของบทเรียนแล้วจึงทำการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องอีกครั้ง ดังนี้

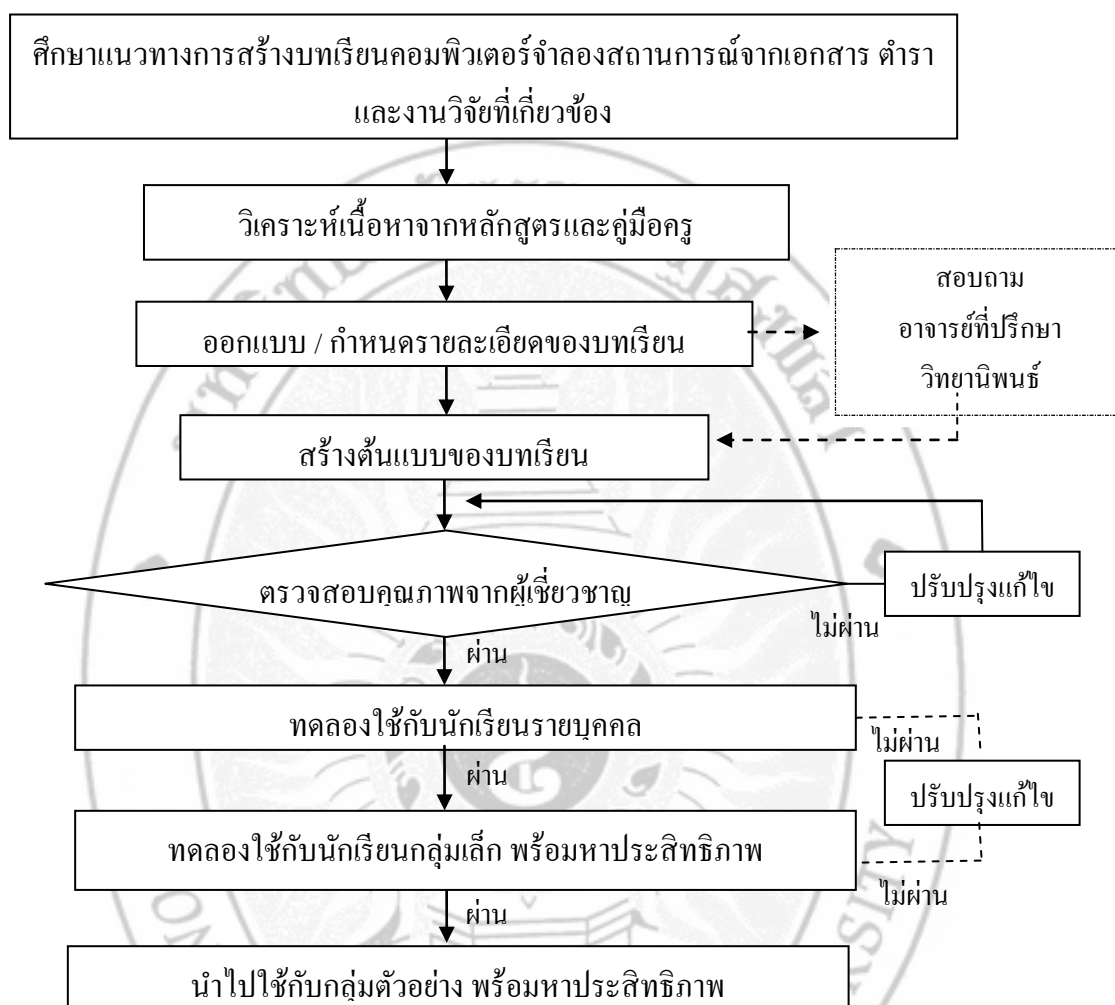
1) ปรับปรุงกิจกรรมในคู่มือนักเรียนโดยให้นักเรียนทำการทดลองเพิ่มเติมเพื่อดูสถานการณ์ที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น ทั้งสถานการณ์ที่เป็นไปตามทฤษฎีและสถานการณ์ที่มีปัจจัยอื่นมาเกี่ยวข้อง

2) ปรับปรุงคำถามที่ใช้ถามนักเรียนในคู่มือนักเรียนระหว่างทำกิจกรรมให้ชัดเจน ไม่เป็นคำถามที่กว้างจนเกินไป และเป็นคำถามที่นำไปสู่ผลสรุปของการทำกิจกรรมการทดลองมากยิ่งขึ้น

3) ปรับปรุงคำชี้แจงในคู่มือนักเรียนและการแนะนำนักเรียนในการใช้โปรแกรมให้ผู้เรียนเข้าใจง่าย ไม่เกิดความสับสนในการทำกิจกรรม

2.1.11 นำบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ที่ผ่านการแก้ไขปรับปรุงจนสมบูรณ์แล้วไปทดลองภาคสนามกับนักเรียน โรงเรียนวรนาธิเฉลิม จังหวัดสงขลาที่กำลังศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 37 คน จัดกิจกรรมโดยให้นักเรียนมีการทดสอบก่อนเรียน ศึกษาบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ตามลำดับจนครบทุกหน่วยการเรียนรู้แล้วทำการทดสอบหลังเรียน นำข้อมูลที่ได้มาคำนวณและวิเคราะห์หาค่าประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ในการทดลองกลุ่มใหญ่ (รายละเอียดดังแสดงในภาคผนวก ง) ใช้เกณฑ์ 75/75 ตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ E_1 / E_2 ผลปรากฏว่าบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์มีประสิทธิภาพเท่ากับ 77.07/75.95

ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพของการจัดทำบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ เรื่อง โมเมนต์และการชน สามารถเขียนเป็นผังงาน สรุปได้ดังภาพ 5

ภาพ 5 ขั้นตอนการสร้างและการตรวจสอบคุณภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ จำลองสถานการณ์ เรื่อง โมเมนต์และการชน

2.2 คอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ที่มีผู้สร้างไว้แล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการคัดเลือกด้วยวิธีการ ดังนี้

2.2.1 สืบค้นบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ เรื่อง โมเมนต์และการชน ในระบบคอมพิวเตอร์ที่มีผู้สร้างไว้แล้ว โดยพิจารณาจากหลักการดังนี้

- 1) ความสัมพันธ์ของเนื้อหากับจุดประสงค์
- 2) เนื้อหาถูกต้อง ทันสมัย น่าสนใจ
- 3) เหมาะสมกับวัย ระดับชั้น ความรู้และประสบการณ์ของผู้เรียน

2.2.2 นำบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
 ตรวจสอบพิจารณาความถูกต้องและความเหมาะสมกับเนื้อหาวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน

2.2.3 นำบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ที่ผ่านการคัดเลือกไปใช้ประกอบการ
 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างไว้

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านโมเมนตัมทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน

ในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านโมเมนตัมทางการเรียนวิชา
 ฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างตามขั้นตอนดังนี้

3.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านโมเมนตัมทางการเรียนวิชาฟิสิกส์
 จากหนังสือ เอกสาร ตำรา ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเครื่องมือในการวิจัย

3.2 ศึกษาหลักสูตร มาตรฐานการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ กลุ่มมือครู เนื้อหาสาระการเรียนรู้
 เรื่อง โมเมนตัมและการชน โดยใช้สาระการเรียนรู้ตามหนังสือเรียนสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมฟิสิกส์ เล่ม 2
 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของกระทรวงศึกษาธิการ จัดทำโดย
 สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งเอกสาร ตำราต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ เรื่อง
 โมเมนตัมและการชน เพื่อรวบรวมเนื้อหาทำรายการโมเมนตัม

3.3 สร้างตารางวิเคราะห์จำนวนข้อที่สอดคล้องกับหลักสูตรตามเนื้อหาและพฤติกรรม
 ที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้วิชาฟิสิกส์ ซึ่งครอบคลุมโมเมนตัมที่สำคัญ เรื่อง โมเมนตัมและ
 การชน

3.4 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านโมเมนตัมทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ที่รวบรวมไว้
 ในข้อ 3.2 มีลักษณะเป็นแบบปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 50 ข้อ และมีจำนวนข้อสอดคล้องกับที่
 กำหนดไว้ในตารางวิเคราะห์จำนวนข้อ

3.5 นำแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปปรึกษาและขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา
 วิทยานิพนธ์ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

3.6 นำแบบทดสอบที่ปรับปรุงแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรง
 เิงเนื้อหา (content validity) ความถูกต้องของตัวเลือก ความเหมาะสมของตัวलग และให้ผู้เชี่ยวชาญ
 พิจารณาว่าแบบทดสอบที่สร้างขึ้นนี้มีความสอดคล้องกับมโนคติในวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและ
 การชน หรือไม่

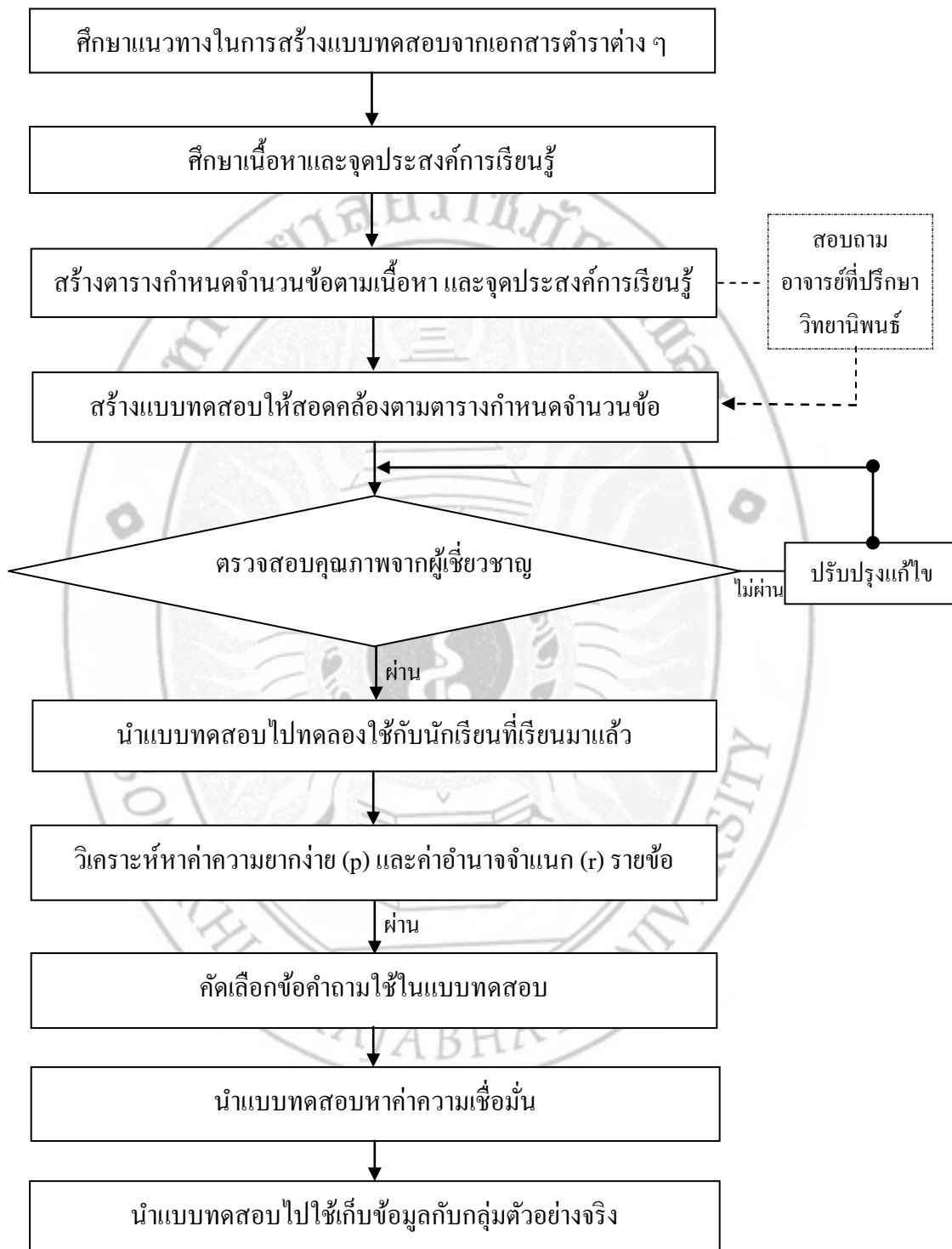
3.7 นำแบบทดสอบที่ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบพิจารณาแล้วมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยผู้วิจัยได้เลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ระหว่าง 0.50 ถึง 1.00 (ดังรายละเอียดค่า IOC ที่นำเสนอในภาคผนวก ง) และทำการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

3.8 นำแบบทดสอบที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วนำไปทดลองใช้ (try out) กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างและผ่านการเรียน เรื่อง โมเมนตัมและการชน มาแล้ว จำนวน 50 คน นำมาตรวจให้คะแนนเพื่อหาค่าความยากง่าย (difficulty; p) และค่าอำนาจจำแนก (discrimination; r) คัดเลือกข้อสอบที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ คือ มีค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.20 ถึง 0.80 และค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง 0.20 ถึง 1.00 จำนวน 30 ข้อ สอดคล้องกับที่กำหนดในตารางวิเคราะห์จำนวนข้อ (ดังรายละเอียดค่า p และ r ที่นำเสนอในภาคผนวก ง)

3.9 นำแบบทดสอบที่ได้จากข้อ 3.5 มาหาค่าความเชื่อมั่น (reliability; r_{tt}) ตามวิธีของ Kuder Richardson (KR-20) โดยเกณฑ์ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบควรมีค่ามากกว่า 0.70 ขึ้นไป จึงจัดว่าแบบทดสอบนั้นเป็นแบบทดสอบที่ดี สามารถนำไปใช้ทดสอบได้ ปรากฏว่าได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ เท่ากับ 0.85 (ดูรายละเอียดในภาคผนวก ง)

3.10 จัดพิมพ์แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านมโนคติทางการเรียนวิชา ฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไป ใช้ในการเก็บข้อมูล

ขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านมโนคติทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน สามารถเขียนเป็นผังงาน สรุปได้ดังภาพ 6

ภาพ 6 ขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านมโนคติทางการเรียน

4. แบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน

ในการสร้างแบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ผู้วิจัยสร้างแบบวัดตามแนวทางของลิเคิร์ท ประกอบด้วยข้อคำถามที่มีลักษณะการตอบแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ประกอบด้วย ข้อคำถามเชิงนิมมาน (positive) และข้อคำถามเชิงนิเสธ (negative) มีเนื้อหาครอบคลุมองค์ประกอบของเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์ โดยมีวิธีการพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดเจตคติตามขั้นตอนดังนี้

4.1 ศึกษาทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตคติ หลักการสร้างและวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.2 กำหนดคุณลักษณะที่ต้องการจะวัด โดยครอบคลุมองค์ประกอบของเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์ 4 ด้าน ดังนี้

4.2.1 ความคิดเห็นทั่วไปต่อวิชาฟิสิกส์

4.2.2 การเห็นความสำคัญต่อวิชาฟิสิกส์

4.2.3 ความสนใจในวิชาฟิสิกส์

4.2.4 ความนิยมชมชอบในวิชาฟิสิกส์

4.3 สร้างแบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์ให้สอดคล้องกับคุณลักษณะที่ต้องการจะวัดจำนวน 34 ข้อ เป็นแบบช่วงสเกลตามแนวทางของลิเคิร์ท ประกอบด้วยข้อคำถามที่มีลักษณะการตอบแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) มี 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง และข้อคำถามประกอบด้วย ข้อคำถามเชิงนิมมาน จำนวน 17 ข้อ และข้อคำถามเชิงนิเสธ จำนวน 17 ข้อ

4.4 กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์ ดังนี้

4.4.1 ข้อความเชิงนิมมาน พิจารณาการให้คะแนนดังนี้

1) เห็นด้วยอย่างยิ่ง ให้ 5 คะแนน

2) เห็นด้วย ให้ 4 คะแนน

3) ไม่แน่ใจ ให้ 3 คะแนน

4) ไม่เห็นด้วย ให้ 2 คะแนน

5) ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ให้ 1 คะแนน

4.4.2 ข้อความเชิงนิเสธ พิจารณาการให้คะแนนดังนี้

1) เห็นด้วยอย่างยิ่ง ให้ 1 คะแนน

2) เห็นด้วย ให้ 2 คะแนน

3) ไม่แน่ใจ ให้ 3 คะแนน

4) ไม่เห็นด้วย ให้ 4 คะแนน

5) ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ให้ 5 คะแนน

4.4.3 การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็น ใช้เกณฑ์การประเมิน (บุญชม ศรีสะอาด, 2553: 209) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง นักเรียนมีระดับเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง นักเรียนมีระดับเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์มาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง นักเรียนมีระดับเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง นักเรียนมีระดับเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์น้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง นักเรียนมีระดับเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์น้อยที่สุด

4.3 นำแบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อความกับคุณลักษณะที่ต้องการวัด นำผลการตรวจสอบมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (ค่า IOC) และคัดเลือกเฉพาะข้อที่มีค่า IOC ระหว่าง 0.50 ถึง 1.00 ผลการวิเคราะห์คุณภาพของแบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์ พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) สูงกว่าเกณฑ์คือ 0.50 ทุกประเด็น (ดังรายละเอียดค่า IOC ที่นำเสนอในภาคผนวก ง)

4.4 นำแบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์ ที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขและคัดเลือกไว้ 20 ข้อ ไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง และได้รับการสอน เรื่อง โมเมนตัมและการชนมาแล้ว จำนวน 50 คน

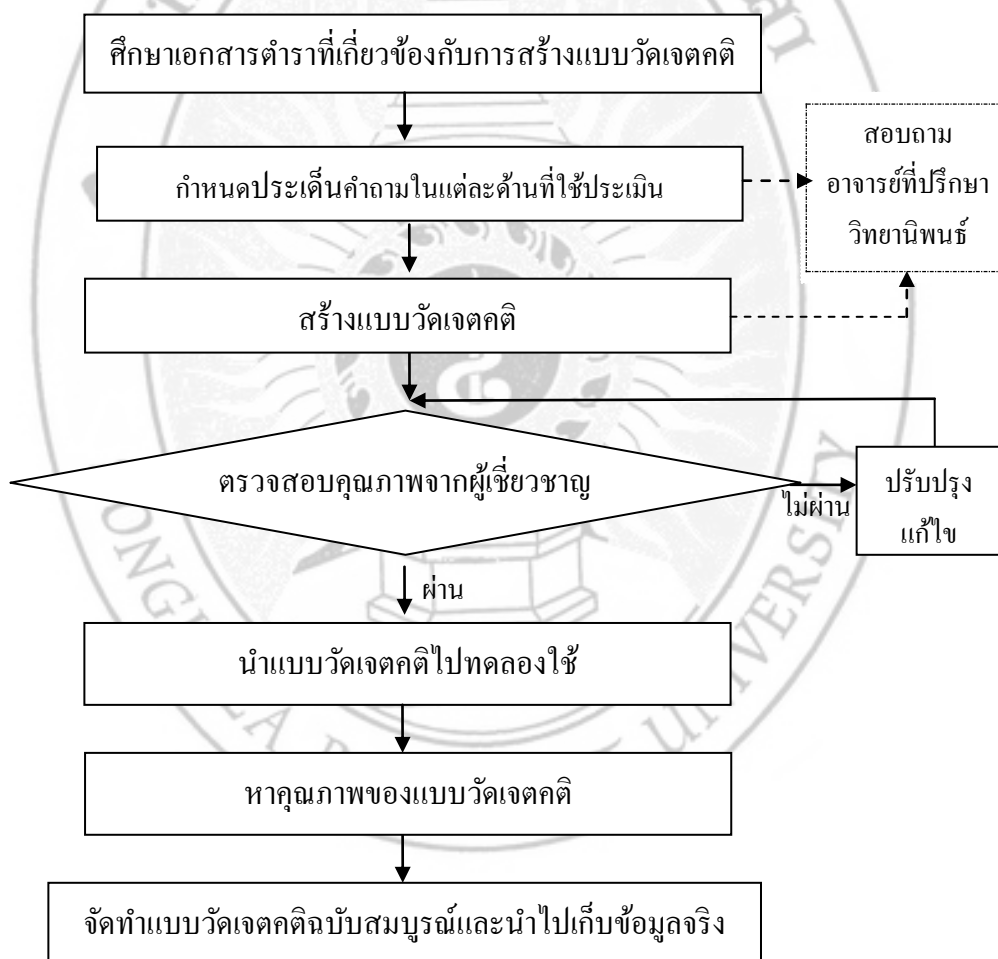
4.5 นำผลมาวิเคราะห์หาคุณภาพของข้อความแต่ละข้อ โดยการคำนวณหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อโดยใช้เทคนิค 50% แบ่งกลุ่มสูงกลุ่มต่ำ แล้วนำคะแนนกลุ่มสูง กลุ่มต่ำ มาเปรียบเทียบความแตกต่างรายข้อ โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) (ลี้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2538) โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณา คือ ข้อความที่มีค่าอำนาจจำแนกต้องมีค่าที่มากกว่า 1.75 (ดูรายละเอียดการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์ที่ภาคผนวก ง)

4.6 ปรับปรุงและคัดเลือกแบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์จากข้อความที่มีค่าอำนาจจำแนกมากกว่า 1.75 ซึ่งเป็นข้อความที่มีค่าอำนาจจำแนกตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ จำนวน 20 ข้อ และครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการวัด

4.7 นำแบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์มาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้การวัดความสอดคล้องภายในตามวิธีคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach ผลการวิเคราะห์ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์ทั้งฉบับเท่ากับ 0.90 (ดูรายละเอียดการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์ที่ภาคผนวก ง)

4.8 จัดพิมพ์แบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์ฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการเก็บข้อมูล

ขั้นตอนการสร้างแบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์ สามารถเขียนเป็นผังงาน สรุปได้ดังภาพ 7

ภาพ 7 ขั้นตอนการสร้างแบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการทดลองไว้ดังนี้

1. ดำเนินการติดต่อผู้บริหาร โรงเรียนและผู้เกี่ยวข้อง เพื่อขอความร่วมมือในการทำวิจัย
2. ดำเนินการติดต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. สุ่มนักเรียนจำนวน 2 ห้องเรียน เพื่อแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 1 ห้องเรียน โดยกลุ่มทดลองได้รับการสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์และกลุ่มควบคุมได้รับการสอนแบบปกติ

4. ทดสอบก่อนเรียน (pre-test) กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านมโนคติทางการเรียนและแบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ที่ผ่านการตรวจสอบหาคุณภาพแล้ว และตรวจให้คะแนนจากการทำแบบทดสอบไว้เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูล

5. ดำเนินการสอนโดยผู้วิจัยทำการสอนเองทั้ง 2 กลุ่ม ในเนื้อหาเดียวกัน ใช้เวลาสอนเท่ากัน ทั้งสองกลุ่ม กลุ่มละ 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 18 ชั่วโมง โดยชั่วโมงที่ 1 และชั่วโมงที่ 18 ทำการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน แตกต่างกันที่วิธีการสอน ดังนี้คือ

- 5.1 กลุ่มทดลองสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์
- 5.2 กลุ่มควบคุมสอนแบบปกติ

6. ทดสอบหลังเรียน (post-test) กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างเมื่อสิ้นสุดการสอน ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านมโนคติทางการเรียนและแบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ชุดเดียวกับแบบทดสอบก่อนเรียน และตรวจให้คะแนน นำคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบไปทำการวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

7. ทดสอบความคงทนทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง หลังจากการทดลองสอนผ่านไปแล้ว 2 สัปดาห์ ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านมโนคติทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ชุดเดียวกับแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ทำการตรวจให้คะแนน นำคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบไปทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย เรื่อง การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์วิชา ฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยใช้ สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ค่าสถิติพื้นฐาน

1.1 หาค่าคะแนนเฉลี่ย (mean) โดยคำนวณจากสูตรต่อไปนี้ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2538: 73)

สูตรที่ใช้คือ
$$\bar{X} = \frac{\sum x}{N}$$

เมื่อ \bar{X} แทน ค่าคะแนนเฉลี่ย
 $\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 N แทน จำนวนคะแนน หรือข้อมูลทั้งหมด

1.2 หาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) โดยคำนวณจากสูตรต่อไปนี้ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2538: 79)

สูตรที่ใช้คือ
$$S.D. = \sqrt{\frac{N \sum x^2 - (\sum x)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 x แทน ข้อมูล หรือคะแนนแต่ละตัว
 N แทน จำนวนข้อมูล หรือคะแนนทั้งหมด
 \sum แทน ผลรวม

2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ

2.1 หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำถามกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ต้องการวัด (เกษม สหราษฎร์พิทย์, 2540: 194)

ค่าดัชนีความสอดคล้อง
$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ความสอดคล้องของคำถามกับจุดประสงค์
 ΣR แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
 N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2.2 หาค่าความยากง่ายของแบบทดสอบเป็นรายข้อ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ,
 2538: 210)

สูตรที่ใช้ คือ
$$p = \frac{R}{N}$$

เมื่อ p แทน ค่าความยากง่ายของแบบทดสอบ
 R แทน จำนวนคนที่ทำข้อนั้นถูก
 N แทน จำนวนคนที่ทำข้อนั้นทั้งหมด

2.3 หาค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบเป็นรายข้อ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ,
 2539: 196)

สูตรที่ใช้ คือ
$$r = \frac{R_H - R_L}{N}$$

เมื่อ r แทน ค่าอำนาจจำแนก
 R_H แทน จำนวนคนตอบถูกในกลุ่มคะแนนสูง
 R_L แทน จำนวนคนตอบถูกในกลุ่มคะแนนต่ำ
 N แทน จำนวนนักเรียนที่ทำข้อสอบทั้งหมดในกลุ่ม

2.4 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ โดยใช้สูตร KR-20 ของ Kuder Richardson
 (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540: 125)

สูตรที่ใช้ คือ
$$r_{tt} = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum pq}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ r_{tt} แทน ค่าความเชื่อมั่น
 n แทน จำนวนข้อในแบบทดสอบ
 p แทน สัดส่วนของคนที่ยอมรับในแต่ละข้อ
 q แทน สัดส่วนของคนที่ไม่ยอมรับในแต่ละข้อ หรือ $q = 1-p$
 S_t^2 แทน ค่าความแปรปรวนของคะแนนทั้งหมด

2.5 หาค่าอำนาจจำแนกรายชื่อของข้อความในแบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์ (พิชิต ฤทธิจักรูญ, 2545: 280-281) ดังนี้

สูตรที่ใช้ คือ
$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{S_H^2}{N_H} + \frac{S_L^2}{N_L}}}$$

เมื่อ	\bar{X}_H	แทน	คะแนนเฉลี่ยของคนในกลุ่มสูง
	\bar{X}_L	แทน	คะแนนเฉลี่ยของคนในกลุ่มต่ำ
	S_H^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของคนในกลุ่มสูง
	S_L^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของคนในกลุ่มต่ำ
	N_H	แทน	จำนวนคนทั้งหมดในกลุ่มสูง
	N_L	แทน	จำนวนคนทั้งหมดในกลุ่มต่ำ

2.6 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์ ด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - coefficient) ของ Cronbach (ถ้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2538: 200)

สูตรที่ใช้ คือ
$$\alpha = \left[\frac{n}{n-1} \right] \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S^2} \right]$$

เมื่อ	α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
	n	แทน	จำนวนข้อคำถามในเครื่องมือ
	S_i^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนเป็นรายข้อ
	S^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของเครื่องมือนี้ทั้งฉบับ

2.7 หาประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ ใช้สูตร E_1/E_2 (บุญชม ศรีสะอาด, 2546: 154) เพื่อทดสอบประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75

$$E_1 = \frac{\sum X}{N} \times 100 \qquad E_2 = \frac{\sum Y}{N} \times 100$$

เมื่อ E_1	แทน	ประสิทธิภาพของกระบวนการที่จัดไว้ในบทเรียนคิดเป็นร้อยละ จากการทำแบบฝึกทักษะและการดำเนินกิจกรรมระหว่างเรียน
E_2	แทน	ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ คิดเป็นร้อยละจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ΣX	แทน	คะแนนรวมของนักเรียนจากการทำแบบฝึกทักษะหรือการดำเนินกิจกรรมระหว่างเรียน
ΣY	แทน	คะแนนรวมของนักเรียนจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหรือการดำเนินกิจกรรมหลังเรียน
N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
A	แทน	คะแนนเต็มของแบบฝึกทักษะระหว่างเรียน
B	แทน	คะแนนเต็มของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
E_1 / E_2	แทน	ประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

3.1 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านมโนคติทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ของนักเรียนกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

3.1.1 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านมโนคติทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ก่อนเรียนกับหลังเรียน ภายในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้วิธีการทางสถิติ คือ การทดสอบที (t-test) แบบ dependent samples (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2538: 104) ดังนี้

สูตรที่ใช้ คือ

$$t = \frac{\Sigma D}{\sqrt{\frac{N \Sigma D^2 - (\Sigma D)^2}{N-1}}}$$

เมื่อ t	แทน	ค่าสถิติที่จะใช้เปรียบเทียบกับค่าวิกฤต เพื่อทราบความมีนัยสำคัญ
D	แทน	ผลต่างระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน
ΣD	แทน	ผลรวมของผลต่างของคะแนนแต่ละคู่
N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่างหรือจำนวนคู่ขนาน

3.1.2 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลต่างของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านมโนคติทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ก่อนเรียนกับหลังเรียน ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยการใช้ t-test independent sample ในรูปแบบ difference score (Scott, 1967: 264)

สูตรที่ใช้ คือ
$$t = \frac{MD_1 - MD_2}{\sqrt{\frac{S_d^2}{n_1} + \frac{S_d^2}{n_2}}}$$

มี

$$df = n_1 + n_2 - 2$$

$$S_d^2 = \frac{\sum (D_1 - MD_1)^2 + \sum (D_2 - MD_2)^2}{n_1 + n_2 - 2}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าคะแนนที่แจกแจงแบบที
	MD_1	แทน	ค่าเฉลี่ยของความแตกต่างระหว่างคะแนนก่อนและหลังเรียนของกลุ่มทดลอง
	MD_2	แทน	ค่าเฉลี่ยของความแตกต่างระหว่างคะแนนก่อนและหลังเรียนของกลุ่มควบคุม
	D_1	แทน	ความแตกต่างระหว่างคะแนนก่อนและหลังเรียนแต่ละคู่ในกลุ่มทดลอง
	D_2	แทน	ความแตกต่างระหว่างคะแนนก่อนและหลังเรียนแต่ละคู่ในกลุ่มควบคุม
	S_d^2	แทน	ความแปรปรวนรวมของความแตกต่างระหว่างคะแนนก่อนและหลังเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
	n_1	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มทดลอง
	n_2	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มควบคุม

3.1.3 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยร้อยละของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านมโนคติทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน หลังเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม เทียบกับเกณฑ์การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรูปแบบช่วงคะแนนเป็นร้อยละของกระทรวงศึกษาธิการ (2553: 22) ดังแสดงในตาราง

ตาราง 8 เกณฑ์การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรูปแบบช่วงคะแนนเป็นร้อยละของกระทรวงศึกษาธิการ

ช่วงคะแนนเป็นร้อยละ	ความหมาย
80 - 100	ดีเยี่ยม
75 - 79	ดีมาก
70 - 74	ดี
65 - 69	ค่อนข้างดี
60 - 64	ปานกลาง
55 - 59	พอใช้
50 - 54	ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ
0 - 49	ต่ำกว่าเกณฑ์

3.2 การเปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ของนักเรียนกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม โดยใช้วิธีการทางสถิติ คือ การทดสอบที (t-test) แบบ independent samples ดังนี้

3.2.1 กรณีทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย 2 กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกันเมื่อความแปรปรวนเท่ากัน สูตรที่ใช้ คือ

$$\text{สูตรที่ใช้ คือ } t = \frac{(\bar{X}_1 - \bar{X}_2)}{\sqrt{S_p^2 \left(\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right)}}$$

$$S_p^2 = \frac{(n_1 - 1)S_1^2 + (n_2 - 1)S_2^2}{n_1 + n_2 - 2}$$

มี

$$df = n_1 + n_2 - 2$$

เมื่อ	\bar{X}_1	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มทดลอง
	\bar{X}_2	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มควบคุม
	S_1^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของกลุ่มทดลอง
	S_2^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของกลุ่มควบคุม
	n_1	แทน	จำนวนข้อมูลในกลุ่มทดลอง
	n_2	แทน	จำนวนข้อมูลในกลุ่มควบคุม

3.2.2 กรณีทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย 2 กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกันเมื่อความแปรปรวนไม่เท่ากันสูตรที่ใช้ คือ

สูตรที่ใช้คือ
$$t = \frac{(\bar{X}_1 - \bar{X}_2)}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

มี
$$df = \frac{\left(\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}\right)^2}{\left(\frac{S_1^2}{n_1}\right)^2 \frac{1}{(n_1-1)} + \left(\frac{S_2^2}{n_2}\right)^2 \frac{1}{(n_2-1)}}$$

เมื่อ	\bar{X}_1	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มทดลอง
	\bar{X}_2	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มควบคุม
	S_1^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของกลุ่มทดลอง
	S_2^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของกลุ่มควบคุม
	n_1	แทน	จำนวนข้อมูลในกลุ่มทดลอง
	n_2	แทน	จำนวนข้อมูลในกลุ่มควบคุม

3.3 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านมโนคติทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ที่ใช้สอบหลังเรียนทันทีและใช้ทดสอบหลังเรียน 2 สัปดาห์ ภายในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้วิธีการทางสถิติ คือ การทดสอบที (t-test) แบบ dependent samples (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2538: 104) ดังนี้

สูตรที่ใช้ คือ
$$t = \frac{\Sigma D}{\sqrt{\frac{N\Sigma D^2 - (\Sigma D)^2}{N-1}}}$$

เมื่อ t แทน ค่าสถิติที่จะใช้เปรียบเทียบกับค่าวิกฤต เพื่อทราบความมีนัยสำคัญ

D แทน ผลต่างระหว่างคู่คะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน

ΣD แทน ผลรวมของผลต่างของคะแนนแต่ละคู่

N แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่างหรือจำนวนคู่ขนาน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านมโนคติทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน และ แบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์ จากนั้นนำผลมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ ซึ่งได้วิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยและนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. การหาค่าประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์วิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน

2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านมโนคติทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์กับการสอนแบบปกติ

- 2.1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านมโนคติทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ก่อนเรียนกับหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์

- 2.2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านมโนคติทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ก่อนเรียนกับหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ

- 2.3 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลต่างของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านมโนคติทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ก่อนเรียนกับหลังเรียน ระหว่างนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์กับการสอนแบบปกติ

- 2.4 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยร้อยละของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านมโนคติทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน หลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์และการสอนแบบปกติ เทียบกับเกณฑ์การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรูปแบบช่วงคะแนนเป็นร้อยละของกระทรวงศึกษาธิการ

3. เปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ของนักเรียนที่ได้รับการสอน โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์กับการสอนแบบปกติ

3.1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ก่อนเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอน โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์กับการสอนแบบปกติ

3.2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน หลังเรียนระหว่างนักเรียนที่ได้รับการสอน โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์กับการสอนแบบปกติ

4. เปรียบเทียบความคงทนในการเรียนรู้ด้านมโนคติทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ของนักเรียนที่ได้รับการสอน โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์กับการสอนแบบปกติ

4.1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านมโนคติทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ที่ใช้ทดสอบหลังเรียนทันทีกับใช้ทดสอบหลังเรียน 2 สัปดาห์ ของนักเรียนที่ได้รับการสอน โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์

4.2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านมโนคติทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ที่ใช้ทดสอบหลังเรียนทันทีกับใช้ทดสอบหลังเรียน 2 สัปดาห์ ของนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การทดสอบหาค่าประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์วิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน

การทดสอบหาค่าประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์วิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ตามเกณฑ์ 75/75 ได้ดำเนินการทดสอบประสิทธิภาพตามลำดับขั้นตอน คือ ทดลองใช้กับนักเรียนรายบุคคล (1:1:1) ซึ่งเป็นนักเรียนที่เรียนเก่ง ปานกลาง และอ่อน อย่างละ 1 คน รวม 3 คน ที่เคยเรียน เรื่อง โมเมนตัมและการชน มาแล้ว เพื่อตรวจสอบด้านภาษา ความยากง่าย และความเข้าใจในการใช้บทเรียน แล้วทำการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง ทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มเล็ก (3:3:3) เป็นนักเรียนที่เรียนเก่ง ปานกลาง และอ่อน อย่างละ 3 คน รวม 9 คน เพื่อหาประสิทธิภาพของบทเรียนครั้งที่ 1 ได้ค่าประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ดังแสดงในตาราง 9

ตาราง 9 ค่าประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน
ทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มเล็ก

N	ประสิทธิภาพของกระบวนการ			ประสิทธิภาพของผลลัพธ์			E_1 / E_2
	คะแนนเต็ม	\bar{X}	E_1	คะแนนเต็ม	\bar{X}	E_2	
9	70	52.67	75.24	30	21.78	72.59	75.24/72.59

จากตาราง 9 แสดงให้เห็นว่าประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ที่สร้างขึ้นและทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มเล็กมีประสิทธิภาพของกระบวนการที่จัดไว้ในบทเรียน คิดเป็นร้อยละจากการทำแบบฝึกทักษะและการดำเนินกิจกรรมระหว่างเรียน (E_1) มีค่าเท่ากับ 75.24 ประสิทธิภาพของผลลัพธ์คิดเป็นร้อยละจากการทำแบบทดสอบหลังเรียน (E_2) มีค่าเท่ากับ 72.59 กล่าวคือ บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้คือ 75/75

จากนั้นปรับปรุงแก้ไขและนำไปทดลองใช้กับนักเรียนภาคสนาม จำนวน 37 คน เพื่อหาประสิทธิภาพของบทเรียนครั้งที่ 2 ได้ค่าประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ดังแสดงในตาราง 10

ตาราง 10 ค่าประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน
ทดลองใช้ภาคสนาม

N	ประสิทธิภาพของกระบวนการ			ประสิทธิภาพของผลลัพธ์			E_1 / E_2
	คะแนนเต็ม	\bar{X}	E_1	คะแนนเต็ม	\bar{X}	E_2	
37	70	53.95	77.07	30	22.78	75.95	77.07/75.95

จากตาราง 10 แสดงให้เห็นว่าประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นทดลองใช้กับนักเรียนภาคสนามมีประสิทธิภาพของกระบวนการที่จัดไว้ในบทเรียน คิดเป็นร้อยละจากการทำแบบฝึกทักษะและการดำเนินกิจกรรมระหว่างเรียน (E_1) มีค่าเท่ากับ 77.07 ประสิทธิภาพของผลลัพธ์คิดเป็นร้อยละจากการทำแบบทดสอบหลังเรียน (E_2) มีค่าเท่ากับ 75.95 กล่าวคือ บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้คือ 75/75 โดยมีประสิทธิภาพเท่ากับ 77.07/75.95

2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านมโนคติทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์กับการสอนแบบปกติ

2.1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านมโนคติทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ก่อนเรียนกับหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอน โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านมโนคติทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ของนักเรียนที่ได้รับการสอน โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ ผู้วิจัยได้นำคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านมโนคติทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ก่อนเรียนกับหลังเรียนมาเปรียบเทียบความแตกต่าง โดยใช้วิธีการทางสถิติ คือ การทดสอบที (t-test) แบบ dependent samples ดังนี้

ตาราง 11 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านมโนคติทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ก่อนเรียนกับหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอน โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์

การทดสอบ	n	\bar{X}	S.D.	t	p
Pretest	37	9.95	2.83	-19.371*	.00
Posttest	37	22.78	3.47		

*p< .05

จากตาราง 11 พบว่า คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านมโนคติทางการเรียน วิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ก่อนเรียนกับหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอน โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

2.2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านมโนคติทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ก่อนเรียนกับหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านมโนคติทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ของนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ ผู้วิจัยได้นำคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านมโนคติทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัม

และการชน ก่อนเรียนกับหลังเรียนมาเปรียบเทียบความแตกต่าง โดยใช้วิธีการทางสถิติ คือ การทดสอบที่ (t-test) แบบ dependent samples ดังนี้

ตาราง 12 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านมโนคติทางการเรียน วิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ก่อนเรียนกับหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ

การทดสอบ	n	\bar{X}	S.D.	t	p
Pretest	44	8.73	2.50	-17.72*	.00
Posttest	44	17.66	2.67		

*p< .05

จากตาราง 12 พบว่า คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านมโนคติทางการเรียน วิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ก่อนเรียนกับหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

2.3 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลต่างของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านมโนคติทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ก่อนเรียนกับหลังเรียน ระหว่างนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์กับการสอนแบบปกติ

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลต่างของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านมโนคติทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ก่อนเรียนกับหลังเรียน ระหว่างนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์กับการสอนแบบปกติ ผู้วิจัยได้นำค่าเฉลี่ยของผลต่างของคะแนนจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านมโนคติทางการเรียนก่อนเรียนกับหลังเรียนของนักเรียนทั้งสองกลุ่มมาเปรียบเทียบกันโดยใช้วิธีการทางสถิติ คือ t-test independent sample ในรูปแบบ difference score ดังนี้

ตาราง 13 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลต่างของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านมโนคติทางเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ก่อนเรียนกับหลังเรียน ระหว่างนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์กับการสอนแบบปกติ

กลุ่มตัวอย่าง	n	MD	S.D.	t	p
กลุ่มควบคุม	44	8.93	3.34	-4.77*	.00
กลุ่มทดลอง	37	12.84	4.03		

*p< .05

จากตาราง 13 พบว่า ค่าเฉลี่ยผลต่างของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านมโนคติทางเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ก่อนเรียนกับหลังเรียน ระหว่างนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์กับการสอนแบบปกติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ มีค่าเฉลี่ยของผลต่างของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านมโนคติทางเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน หรือค่าพัฒนาสูงกว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ

2.4 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยร้อยละของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านมโนคติทางเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน หลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์และการสอนแบบปกติ เทียบกับเกณฑ์การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรูปแบบช่วงคะแนนเป็นร้อยละของกระทรวงศึกษาธิการ

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยร้อยละของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านมโนคติทางเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน หลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์กับการสอนแบบปกติ ผู้วิจัยได้นำคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านมโนคติทางเรียนหลังเรียนของนักเรียนทั้งสองกลุ่มมาหาค่าเฉลี่ยร้อยละจากนั้นนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรูปแบบช่วงคะแนนเป็นร้อยละของกระทรวงศึกษาธิการ ดังนี้

ตาราง 14 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ค่าเฉลี่ยร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนผลสัมฤทธิ์ ด้านมโนคติทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน หลังเรียนของนักเรียน ที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์และการสอนแบบปกติ

ค่าสถิติ	\bar{X}	\bar{X} ร้อยละ	S.D.
กลุ่มตัวอย่าง			
กลุ่มควบคุม	17.66	58.87	2.67
กลุ่มทดลอง	22.78	75.95	3.47

จากตาราง 14 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน มีคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านมโนคติทางการเรียน วิชาฟิสิกส์หลังเรียนเท่ากับ 22.78 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 75.95 ส่วนนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ มีคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านมโนคติทางการเรียนวิชาฟิสิกส์หลังเรียน เท่ากับ 17.66 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 58.87 และเมื่อนำไปเทียบกับเกณฑ์การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์มีผลการประเมิน จัดอยู่ในระดับดีมาก ส่วนนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติมีผลการประเมินจัดอยู่ในระดับพอใช้

3. เปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ของนักเรียนที่ ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์กับการสอนแบบปกติ

3.1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและ การชน ก่อนเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์กับการ สอนแบบปกติ

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์ของนักเรียนที่ได้รับการ สอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์กับการสอนแบบปกติ ผู้วิจัยได้นำคะแนน เฉลี่ยจากการทำแบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์ก่อนเรียนของทั้งสองกลุ่มมาเปรียบเทียบความ แตกต่าง โดยใช้วิธีการทางสถิติ คือ การทดสอบที (t-test) แบบ independent samples ดังนี้

ตาราง 15 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ก่อนเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอน โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์กับการสอนแบบปกติ

กลุ่มตัวอย่าง	n	\bar{X}	S.D.	t	p
กลุ่มควบคุม	44	3.23	.46	-0.41	.69
กลุ่มทดลอง	37	3.27	.45		

จากตาราง 15 พบว่า คะแนนเฉลี่ยเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ก่อนเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอน โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์กับนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า นักเรียนทั้งสองกลุ่มมีเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์ก่อนได้รับการสอนไม่แตกต่างกัน

3.2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน หลังเรียนระหว่างนักเรียนที่ได้รับการสอน โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์กับการสอนแบบปกติ

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์ระหว่างนักเรียนที่ได้รับการสอน โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์กับการสอนแบบปกติ ผู้วิจัยได้นำผลคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์หลังเรียนของทั้งสองกลุ่มมาเปรียบเทียบความแตกต่าง โดยใช้วิธีการทางสถิติ คือ การทดสอบที (t-test) แบบ independent samples ดังนี้

ตาราง 16 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน หลังเรียนระหว่างนักเรียนที่ได้รับการสอน โดยใช้คอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์กับการสอนแบบปกติ

กลุ่มตัวอย่าง	n	\bar{X}	S.D.	t	p
กลุ่มควบคุม	44	3.39	.45	-2.15*	.03
กลุ่มทดลอง	37	3.61	.41		

*p < .05

จากตาราง 16 พบว่า คะแนนเฉลี่ยเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน หลังเรียนระหว่างนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์กับนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์คะแนนเฉลี่ยเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์ หลังเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ

4. เปรียบเทียบความคงทนในการเรียนรู้ด้านมโนคติทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัม และการชน ของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์กับการสอนแบบปกติ

4.1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านมโนคติทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ที่ใช้ทดสอบหลังเรียนทันทีกับใช้ทดสอบหลังเรียน 2 สัปดาห์ ของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านมโนคติทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ โดยใช้สอบหลังเรียนทันทีและใช้ทดสอบหลังเรียน 2 สัปดาห์ ผู้วิจัยได้นำคะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบหลังเรียนทั้งสองครั้งมาเปรียบเทียบความแตกต่าง โดยใช้วิธีการทางสถิติ คือ การทดสอบที (t-test) แบบ dependent Samples ดังนี้

ตาราง 17 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านมโนคติทางการเรียน วิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์จากการสอบหลังเรียนทันทีและจากการสอบหลังเรียน 2 สัปดาห์

การทดสอบ	n	\bar{X}	S.D.	t	p
Posttest 1	37	22.78	3.47	1.81	.08
Posttest 2	37	22.08	3.77		

จากตาราง 17 พบว่า คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านมโนคติทางการเรียน วิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์จากการสอบหลังเรียนทันทีและจากการสอบหลังเรียน 2 สัปดาห์ไม่แตกต่างกันอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์มีความคงทนในการเรียนรู้ด้านมโนคติทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน

4.2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านมโนคติทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ที่ใช้ทดสอบหลังเรียนทันทีกับใช้ทดสอบหลังเรียน 2 สัปดาห์ ของนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านมโนคติทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ของนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ โดยใช้ทดสอบหลังเรียนทันทีและใช้ทดสอบหลังเรียน 2 สัปดาห์ ผู้วิจัยได้นำคะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบหลังเรียนทั้งสองครั้งมาเปรียบเทียบความแตกต่าง โดยใช้วิธีการทางสถิติ คือ การทดสอบที (t-test) แบบ dependent Samples ดังนี้

ตาราง 18 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านมโนคติทางการเรียน วิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ของนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ จากการสอบหลังเรียนทันทีและจากการสอบหลังเรียน 2 สัปดาห์

การทดสอบ	n	\bar{X}	S.D.	t	p
Posttest 1	44	17.66	2.67	16.63*	.00
Posttest 2	44	11.18	2.49		

*p< .05

จากตาราง 18 พบว่า คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านมโนคติทางการเรียน วิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ของนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ จากการทดสอบหลังเรียนทันทีและจากการทดสอบหลังเรียน 2 สัปดาห์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบหลังเรียนทันทีสูงกว่าจากการทดสอบหลังเรียน 2 สัปดาห์ แสดงว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ หลังจากเรียนผ่านไป 2 สัปดาห์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านมโนคติทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ลดลง นั่นคือไม่เกิดความคงทนในการเรียนรู้

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อสร้างและพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์วิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน รวมถึงเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติ และความคงทนในการเรียนรู้ด้านมโนคติทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ระหว่างการสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์กับการสอนแบบปกติ สรุปผลการวิจัยตามลำดับขั้นตอนดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้คือ

1. เพื่อพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์วิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 75/75
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านมโนคติทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์กับการสอนแบบปกติ
3. เพื่อเปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์กับการสอนแบบปกติ
4. เพื่อเปรียบเทียบความคงทนในการเรียนรู้ด้านมโนคติทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์กับการสอนแบบปกติ

สมมติฐานของการวิจัย

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติ และความคงทนในการเรียนรู้ด้านมโนคติทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์กับนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ สมมติฐานของการวิจัยมีดังนี้

1. บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์วิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 75/75

2. นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านมโนคติทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์มีเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์มีความคงทนในการเรียนรู้ด้านมโนคติทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ โรงเรียนวรนาธิเฉลิม จังหวัดสงขลา จำนวน 3 ห้องเรียน รวม 150 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนวรนาธิเฉลิม จังหวัดสงขลา แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) จำนวน 2 ห้องเรียน แล้วจับฉลากสุ่มแยกเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยกลุ่มทดลอง จำนวน 37 คน ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ ส่วนกลุ่มควบคุม จำนวน 44 คน ได้รับการสอนแบบปกติ เป็นเวลา 18 ชั่วโมง เท่ากัน ทั้ง 2 กลุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 7 แผน ใช้เวลาสอน 18 ชั่วโมง คุณภาพเหมาะสมมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.51

2. บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน จำนวน 7 หน่วยการเรียนรู้ ทุกหน่วยการเรียนรู้ในบทเรียนมีองค์ประกอบสำคัญ 2 ส่วน คือ

2.1 โปรแกรมคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ที่มีการทดลองเสมือนประกอบหน่วยการเรียนรู้ทั้ง 7 หน่วย จำนวน 12 สถานการณ์

2.2 คู่มือการทำกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบไปด้วยคำชี้แจงการใช้งาน ใบความรู้ ใบงาน และแบบฝึกเสริมประสบการณ์ ประกอบหน่วยการเรียนรู้ทั้ง 7 หน่วย เพื่อให้ให้นักเรียนทำกิจกรรมการเรียนรู้โดยศึกษาคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ควบคู่กับการทำใบงาน ใบความรู้ และแบบฝึกเสริมประสบการณ์

โดยบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีคะแนนเฉลี่ยจากการประเมินคุณภาพและความเหมาะสมสูงกว่าเกณฑ์ทุกด้าน คะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.68 มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด และมีค่าประสิทธิทธิภาพเท่ากับ 77.07/75.95 ตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ คือ 75/75

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านมโนคติทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน จำนวน 30 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.85

4. แบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน จำนวน 20 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น 0.90

การดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล โดยดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. สร้างและพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์วิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน นำมาหาประสิทธิภาพ ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง จนได้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 75/75

2. ทดสอบก่อนการเรียน (Pretest) กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านมโนคติทางการเรียนและแบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ที่ผ่านการตรวจสอบหาคุณภาพแล้ว และตรวจให้คะแนนจากการทำแบบทดสอบไว้เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูล

3. ดำเนินการสอนโดยผู้วิจัยทำการสอนด้วยตนเองทั้ง 2 กลุ่ม ในเนื้อหาเดียวกัน ใช้ระยะเวลา กลุ่มละ 18 ชั่วโมง ด้วยวิธีการสอนที่ต่างกัน คือ

3.1 กลุ่มทดลองสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์

3.2 กลุ่มควบคุมสอนแบบปกติ

4. ทดสอบหลังการเรียน (Posttest) กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างเมื่อสิ้นสุดการสอน ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านมโนคติทางการเรียนและแบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ชุดเดียวกับแบบทดสอบก่อนเรียน ตรวจสอบให้คะแนน และนำคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบไปทำการวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

5. ทดสอบความคงทนทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างหลังจากการทดลองสอนผ่านไปแล้ว 2 สัปดาห์ ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านมโนคติทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ชุดเดียวกับแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ทำการตรวจให้คะแนน นำคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบไปทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัย เรื่อง การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์วิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์วิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน พบว่า บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานที่วางไว้ 75/75 โดยมีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 77.07/75.95

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านมโนคติทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์กับการสอนแบบปกติ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านมโนคติทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ

3. ผลการเปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์กับการสอนแบบปกติ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์มีเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ

4. ผลการเปรียบเทียบความคงทนในการเรียนรู้ด้านมโนคติทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์กับการสอนแบบปกติ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนจบ 2 สัปดาห์ ไม่แตกต่างกันกับผลสัมฤทธิ์หลังเรียนจบทันที แสดงว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์มีความคงทนในการเรียนรู้ ส่วนนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนจบ 2 สัปดาห์กับผลสัมฤทธิ์หลังเรียนจบทันทีที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติไม่เกิดความคงทนในการเรียนรู้ ดังนั้นจึงสรุปได้ว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์มีความคงทนทางการเรียนรู้ด้านมโนคติทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ

ดังนั้นสรุปได้ว่า บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์วิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้คือ 75/75 ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์วิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน สูงขึ้น แสดงว่าผู้เรียนที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์นี้มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหามากยิ่งขึ้น ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์ และความรู้ความเข้าใจที่ผู้เรียนได้รับจากกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์เป็นความรู้ที่คงทนซึ่งพิจารณาได้จากการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยจากการสอบหลังเรียนจบเนื้อหาและจากการสอบหลังเรียนเมื่อผ่านไป 2 สัปดาห์พบว่าคะแนนเฉลี่ยจากการสอบทั้งสองครั้งไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย เรื่อง การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์วิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 อภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์วิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด 75/75 เป็นไปตามสมมติฐานที่วางไว้ คือมีประสิทธิภาพเท่ากับ 77.07/75.95 ทั้งนี้เนื่องจากบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์วิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน มีขั้นตอนการพัฒนาและสร้างอย่างเป็นระบบ คือ ศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ศึกษาแนวคิดหลักที่สำคัญ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ก่อนจัดแบ่งเนื้อหาออกเป็นหน่วยย่อยสอดคล้องกับแนวคิดหลักสำคัญและกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ศึกษาหลักการสร้างบทเรียนและ

ทฤษฎีการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มากที่สุด จัดลำดับเนื้อหาการเรียนจากง่ายไปหายาก รูปแบบการนำเสนอที่น่าสนใจ ประกอบด้วยภาพที่มีสีสัน มีการเคลื่อนไหวของสถานการณ์ได้อย่างต่อเนื่อง สามารถจำลองสถานการณ์ได้สอดคล้องกับทฤษฎีทางฟิสิกส์ คะแนนเฉลี่ยจากการประเมินคุณภาพของผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับมากที่สุด นอกจากนี้ได้นำบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ไปทดลองกับนักเรียนรายบุคคล จำนวน 3 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนเก่ง อ่อน ปานกลาง เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมด้านภาษา เวลา และความเข้าใจในการใช้บทเรียนปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องและนำมาทดลองกับนักเรียนกลุ่มย่อย จำนวน 9 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง และเป็นนักเรียนเก่ง อ่อน ปานกลาง เพื่อหาประสิทธิภาพครั้งที่ 1 ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องและนำไปทดลองใช้กับนักเรียนภาคสนามเพื่อหาประสิทธิภาพครั้งสุดท้าย จนกระทั่งได้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านมโนคติทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์กับการสอนแบบปกติ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านมโนคติทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งผู้วิจัยสรุปผลโดยพิจารณาจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นสำคัญ 2 ประเด็น คือ

2.1 พิจารณาจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านมโนคติทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ของนักเรียนทั้งสองกลุ่ม ซึ่งพบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนทั้งสองกลุ่ม และเมื่อนำค่าเฉลี่ยผลต่างของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนกับหลังเรียนหรือค่าความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียนทั้งสองกลุ่มมาเปรียบเทียบกัน พบว่าค่าความก้าวหน้าทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์มีค่าความก้าวหน้าทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ

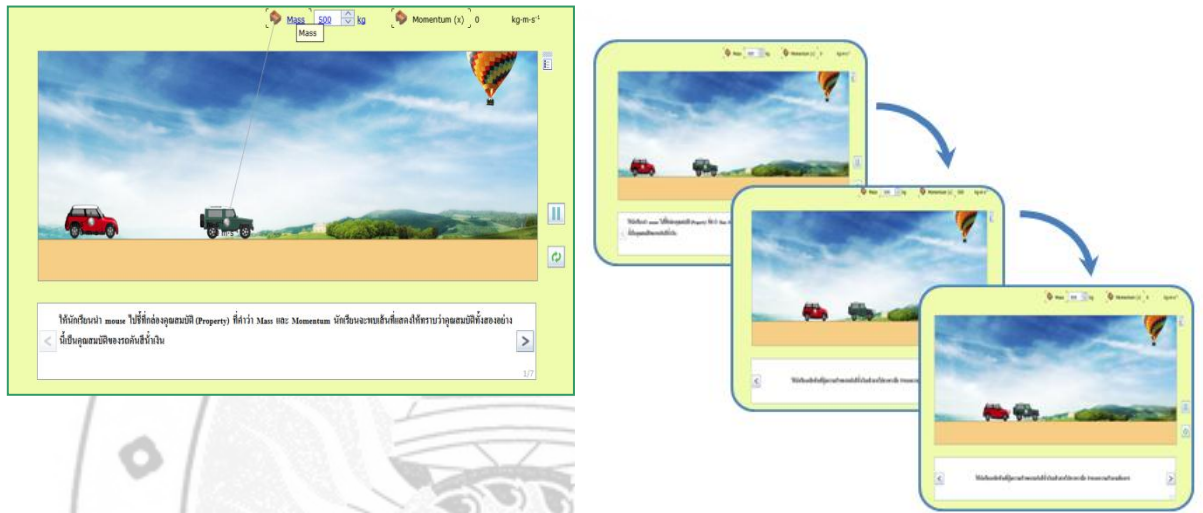
2.2 พิจารณาจากผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยร้อยละของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านมโนคติทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน หลังเรียนของนักเรียนทั้งสองกลุ่มเทียบกับเกณฑ์การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกรมวิชาการ พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์มีคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 75.95 ผลการประเมินอยู่ในระดับดีมาก ส่วนนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติมีคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 58.87 ผลการประเมินอยู่ในระดับพอใช้เท่านั้น

ดังนั้นจากการพิจารณาประเด็นสำคัญทั้ง 2 ประเด็น แสดงให้เห็นว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านมโนคติทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ ทั้งนี้เนื่องจากการสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการจัดการเรียนรู้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 22 ที่ยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถและพัฒนาตนเองได้ ผู้สอนต้องถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุดและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้ตามศักยภาพ และมาตรา 24 ผู้สอนต้องจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม และสื่อการเรียนรู้ที่เอื้อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้นเป็นบทเรียนที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญมีเกณฑ์คุณภาพอยู่ในระดับดีมากและมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดจึงเป็นสื่อการเรียนรู้ที่เอื้อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี

เมื่อผู้เรียนเรียนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ผู้เรียนสามารถศึกษาสถานการณ์จำลอง ทำการทดลองเสมือน เพื่อพิสูจน์หลักการและทฤษฎีทางฟิสิกส์ที่ใช้อธิบายปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่ยากแก่การทำความเข้าใจ ผู้เรียนสามารถปรับเปลี่ยนตัวแปรที่แสดงความสัมพันธ์ของปริมาณทางฟิสิกส์ได้ตามต้องการ สามารถตรวจสอบซ้ำหลาย ๆ ครั้งได้ มองเห็นความสัมพันธ์ของปริมาณทางฟิสิกส์ จนนำไปสู่ข้อสรุปหลักการและทฤษฎีทางฟิสิกส์ นอกจากนี้การที่ผู้เรียนสามารถจำลองสถานการณ์และทำการทดลองเสมือนจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในเนื้อหาทางฟิสิกส์ที่มีความซับซ้อน ยุ่งยาก ไม่สามารถมองเห็นได้ในสถานการณ์จริง ต้องอาศัยการจินตนาการ หรือบางสถานการณ์อาจก่อให้เกิดอันตรายกับผู้เรียนได้เป็นอย่างดี เช่น สถานการณ์ การชนกันของวัตถุ ซึ่งในความเป็นจริงเป็นสถานการณ์ที่เป็นอันตราย ผู้เรียนไม่สามารถมองเห็นปริมาณหรือตัวแปรทางฟิสิกส์ที่ส่งผลให้เกิดสถานการณ์การชนกัน ได้ ตรวจสอบดูซ้ำหลาย ๆ ครั้งไม่ได้ แต่การใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ผู้เรียนสามารถมองเห็นปริมาณทางฟิสิกส์ได้อย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม ทดลองซ้ำได้หลาย ๆ ครั้ง ตามที่ผู้เรียนต้องการ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้การสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) และตามแนวคิดทฤษฎีการประสพการณ์ของ Edgar dale ที่ผู้เรียนสามารถเกิดการเรียนรู้ได้ดีหากผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงหรือประสบการณ์การจำลองสถานการณ์ที่ใกล้เคียงความเป็นจริง

นอกจากนี้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ที่สร้างขึ้น ซึ่งมีส่วนประกอบสำคัญ 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนของโปรแกรมคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ที่กล่าวไว้แล้วข้างต้น ยังมีส่วนของใบงานที่เป็นคำสั่งชี้แนะให้นักเรียนทำการจำลองสถานการณ์ไปทีละขั้นจากง่ายไปหายากและแต่ละขั้นจะมีคำถามที่ให้ผู้เรียนตอบหรือแสดงผลที่นักเรียนเห็นจากการจำลองสถานการณ์ มีคำถามที่กระตุ้นให้

นักเรียนค้นหาคำตอบ จัดกระทำตัวแปรเพื่อหาความสัมพันธ์ จนนำไปสู่การสรุปแนวคิดหลักทางฟิสิกส์ที่ได้ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ตัวอย่างเช่น หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง โมเมนตัม มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจความหมายของ โมเมนตัมปริมาณต่าง ๆ ที่มีผลต่อ โมเมนตัมของวัตถุ และผู้เรียนสามารถคำนวณหาโมเมนตัมได้ ดังภาพ 8

ภาพ 8 ตัวอย่างโปรแกรมคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ เรื่อง โมเมนตัม

จากภาพ 8 จะเห็นว่าโปรแกรมคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ที่ผู้วิจัยออกแบบไว้ประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 4 ส่วน คือ 1) ช่องกำหนดตัวแปรสำหรับจำลองสถานการณ์ ผู้เรียนสามารถกำหนดตัวแปรหรือปรับเปลี่ยนตัวแปรในส่วนนี้ได้ตามต้องการ ดังนั้นเมื่อมีการจำลองสถานการณ์ ผู้เรียนจะเห็นความสัมพันธ์ของตัวแปรตลอดการเคลื่อนที่ 2) ภาพสถานการณ์จำลอง เป็นส่วนที่จำลองสถานการณ์ให้ผู้เรียนเห็นเป็นภาพเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่องและสัมพันธ์กับตัวแปรที่ผู้เรียนกำหนดไว้ เช่น หากผู้เรียนกำหนดตัวแปรความเร็วไว้มาก ผู้เรียนก็จะเห็นภาพรถเคลื่อนที่เร็วมากเช่นกัน 3) กล่องข้อความแสดงค่าตั้ง ซึ่งจะสัมพันธ์กับใบงานในคู่มือนักเรียน โดยจะเป็นค่าตั้งให้ผู้เรียนจำลองสถานการณ์เพื่อให้ผู้เรียนเห็นสถานการณ์จนนำไปสู่การสรุปแนวคิดหลักตามวัตถุประสงค์ของแต่ละสถานการณ์ 4) ปุ่ม start stop และปุ่ม reloads สำหรับให้ผู้เรียนเริ่มต้นจำลองสถานการณ์ หยุดการจำลองสถานการณ์ และทำซ้ำได้ตามที่ผู้เรียนต้องการ

จากประสบการณ์การเรียนรู้ดังกล่าวจะเห็นได้ว่าผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ทุกขั้นตอน และเรียนรู้โดยการสืบเสาะหาความรู้จนได้ข้อสรุปของมโนคติทางการเรียนด้วยตัวเองสอดคล้องกับขั้นตอนการสอนให้เกิดมโนคติของ พรรณี ชูทัย (2522: 183-185 อ้างถึงใน อารมณ์ ใจเที่ยง, 2550: 63) และชนาธิป พรกุล (2554: 126) เช่นเดียวกับงานวิจัยของ จิรเดช ฟ้าเลิศ (2552: 123) ได้ศึกษาความสามารถ

ในการแก้โจทย์ปัญหา เรื่อง แรง มวล และการเคลื่อนที่ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โดยใช้คอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์เสริมการสอน ผลการวิจัยพบว่า คอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ช่วยส่งเสริมการค้นพบและขยายความเข้าใจในหลักการสำคัญ ๆ ทางฟิสิกส์ ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์หลังการสอนสูงกว่าก่อนการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้กิตติพงษ์ ตาลอำไพ (2552: 133) พัฒนบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมัลติมีเดีย วิชา ฟิสิกส์ เรื่อง การชนและโมเมนตัมและวรรณิา คุ่มเสาร์ (2555: 97) ได้ทำการพัฒนาบทเรียนมัลติมีเดียแบบสถานการณ์จำลอง เรื่อง วัสดุและสมบัติของวัสดุ เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมัลติมีเดีย หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผลการเปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์กับการสอนแบบปกติ พบว่า นักเรียนมีเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์มีเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งผู้วิจัยสรุปผลโดยพิจารณาจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นสำคัญ 2 ประเด็น คือ

3.1 พิจารณาจากการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ก่อนเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอน โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์กับการสอนแบบปกติ พบว่า นักเรียนทั้งสองกลุ่มมีเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์ก่อนเรียนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์และนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติมีคะแนนเฉลี่ยเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์เท่ากับ 3.27 และ 3.23 ตามลำดับ เมื่อแปลความหมายของค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์การประเมินของ บุญชม ศรีสะอาด (2553: 209) นักเรียนทั้งสองกลุ่มมีเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์อยู่ในระดับปานกลางเท่ากัน

3.2 พิจารณาจากการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน หลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอน โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์กับการสอนแบบปกติ พบว่า นักเรียนทั้งสองกลุ่มมีเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์หลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์มีคะแนนเฉลี่ยเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์เท่ากับ 3.61 มีเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์อยู่ในระดับดีมาก ระดับเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์เพิ่มขึ้นจากก่อนการเรียน ส่วนนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติมีคะแนนเฉลี่ยเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์เท่ากับ 3.39 มีเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์อยู่ในระดับปานกลางเท่ากับระดับเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์ก่อนการเรียน

ดังนั้นจากการพิจารณาประเด็นสำคัญทั้ง 2 ประเด็น แสดงให้เห็นว่านักเรียนที่ได้รับการสอน โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์มีเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ ทั้งนี้เนื่องจากบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ เป็นสื่อการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี ผู้เรียนสามารถสังเกต สำรวจและค้นหา สามารถจัดกระทำตัวแปรเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของปริมาณทางฟิสิกส์ ส่งผลให้ผู้เรียนมีความเข้าใจ ในปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่ในความเป็นจริงทำได้ยาก จากสิ่งที่เป็นนามธรรมให้ชัดเจนเป็นรูปธรรม นักเรียนสามารถเข้าใจในทฤษฎีหลักการทางฟิสิกส์มากยิ่งขึ้น เมื่อนักเรียนมีความเข้าใจในเนื้อหาที่ ยากหรือเกิดการเรียนรู้จะทำให้ผู้เรียนมีความรู้สึกที่ดีต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์มากขึ้น นอกจากนี้การสอน โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์เป็นการจัดกิจกรรมที่สร้างความสนใจให้แก่ผู้เรียน เนื่องจากมีรูปแบบการนำเสนอที่น่าสนใจ ประกอบด้วยภาพที่มีสีสัน มีการเคลื่อนไหวของสถานการณ์ ได้อย่างต่อเนื่อง หรือหากผู้เรียนต้องการหยุดสถานการณ์จำลองเพื่อตรวจสอบหรือสังเกตเหตุการณ์ ช่วงใดช่วงหนึ่งหรือต้องการย้อนกลับไปดูเหตุการณ์ก่อนหน้าซ้ำอีกผู้เรียนก็สามารถจะควบคุม ได้ด้วยตนเองตามต้องการ ซึ่งผู้วิจัยสังเกตได้จากการทำกิจกรรมระหว่างเรียนพบว่านักเรียนให้ ความสนใจและตื่นตัวกับการ ได้เห็นสถานการณ์จำลองในบทเรียน เรื่อง โมเมนตัมและการชน มาก ผู้เรียนพยายามจะปรับเปลี่ยนตัวแปรหรือศึกษาสถานการณ์อื่น ๆ ที่นอกเหนือจากการกำหนดไว้ใน ใบงานแล้วนำมาวิพากษ์กัน เกิดบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ ทำให้การเรียนการสอนในห้องเรียน ไม่น่าเบื่อหรือซ้ำซาก จำเจ ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นต่อการเรียน สอดคล้องกับแนวทางการส่งเสริม ให้ผู้เรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียนของ อารักษ์ ใจเที่ยง (2550: 65) เช่นเดียวกับที่ จินตนา แก้วคุณ (2550: 111) ทำการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์และเจตคติต่อการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียน ที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนกับการสอนตามคู่มือครู พบว่า ผลสัมฤทธิ์และ เจตคติต่อการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ผลการเปรียบเทียบความคงทนในการเรียนรู้ด้านมโนคติทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ของนักเรียนที่ได้รับการสอน โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์กับการสอนแบบปกติ พบว่าหลังเรียนจบ 2 สัปดาห์ นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์มีความคงทนในการเรียนรู้ ส่วนนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติไม่เกิดความคงทน ในการเรียนรู้ ซึ่งแสดงว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์มี ความคงทนทางการเรียนรู้ด้านมโนคติทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน สูงกว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากบทเรียนคอมพิวเตอร์ จำลองสถานการณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นบทเรียนที่มีการจำลองสถานการณ์ให้ใกล้เคียงสถานการณ์จริง

ผู้เรียนสามารถทำการทดลองเพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริง และศึกษาสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างหลากหลาย ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ได้ด้วยตนเองและเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมายเพราะได้ลงมือปฏิบัติ และสืบค้นด้วยตัวเองจากการทำกิจกรรมภายใต้สถานการณ์จำลองในบทเรียน ดังนั้นจึงไม่ใช่เฉพาะทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในบทเรียนที่เรียนเพียงอย่างเดียว แต่ผู้เรียนยังสามารถระลึกและนำความรู้มาประยุกต์ใช้ได้เมื่อเวลาผ่านไป (Ausubel, 1968: 54-58 อ้างถึงใน ชัยณรงค์ แก้วสุก, 2550: 98) สอดคล้องกับทฤษฎีการรวบรวมประสบการณ์ของ Edgar Dale ที่ใช้ประสบการณ์ตรงหรือการให้ผู้เรียนเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริงและประสบการณ์รอง เช่น การใช้สถานการณ์จำลองเป็นฐานของกรวยประสบการณ์ เนื่องจากเห็นว่า การเรียนรู้ด้วยวิธีการดังกล่าวจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความจำในสิ่งที่เรียนรู้หรือประสบการณ์ที่ได้รับมาหลังจากเวลาผ่านไป 2 สัปดาห์ถึง 90% เช่นเดียวกับหลักการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความคงทนในการเรียนรู้ของ วารินทร์ รัศมีพรหม (2533: 35 อ้างถึงใน รัชสิทธิ์ แพงป่อง, 2554: 88) ที่กล่าวไว้ว่า ถ้าผู้เรียนได้เรียนรู้สิ่งที่มีความหมายเป็นประโยชน์ด้วยความเข้าใจ ได้ฝึกฝนตนเองมาก ๆ ได้ทำซ้ำ ๆ และสิ่งที่เรียนนั้นมีความน่าสนใจ จะทำให้ผู้เรียนไม่มีการลืมเนื้อหานั้นแม้เนื้อหานั้นจะมีโครงสร้างที่ยากซับซ้อนหรือยากต่อการทำความเข้าใจเพียงใด หากมีความหมายต่อผู้เรียนย่อมก่อให้เกิดความคงทนในการเรียนรู้ได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยณรงค์ แก้วสุก (2550: 98) ทำการศึกษาผลการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบ ED³U ร่วมกับคอมพิวเตอร์ สถานการณ์จำลองที่มีต่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้รูปแบบ ED³U ร่วมกับคอมพิวเตอร์ สถานการณ์จำลองมีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลัง การทดลองทันทีและหลังการทดลอง 2 สัปดาห์ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือนักเรียนมีความคงทนในการเรียนรู้ เช่นเดียวกับ สุธิดา คำน้อย และคณิตา นิจจรัลกุล (2554: 23) ทำการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์หลังเรียน จบทันทีกับผลสัมฤทธิ์หลังเรียนผ่านไป 2 สัปดาห์ของนักเรียนที่เรียนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ ช่วยสอนประเภทสถานการณ์จำลอง เรื่อง สารรอบตัวเรา พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ไม่แตกต่างกัน แสดงว่านักเรียนที่เรียน โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนประเภทสถานการณ์จำลองมีความคงทนในการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยพบว่า การสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติต่อการเรียน และความคงทนในการเรียนรู้วิชาฟิสิกส์ของนักเรียนสูงกว่าการสอนแบบปกติ แสดงให้เห็นว่าการนำบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาฟิสิกส์สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติ และความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนได้เป็นอย่างดี ดังนั้นครูผู้สอนวิชาฟิสิกส์จึงควรสร้างหรือพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ไปใช้สอนวิชาฟิสิกส์ในเนื้อหาอื่น ๆ หรือใช้กับนักเรียนระดับชั้นอื่น ๆ เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างยิ่งยง

2. บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 และสร้างโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปซึ่งนักเรียนอาจจะไม่เคยใช้มาก่อน ดังนั้นก่อนเริ่มเรียนครูผู้สอนควรอธิบายรายละเอียดหรือให้ผู้เรียนอ่านคำแนะนำก่อนทำกิจกรรมจนเข้าใจ และขณะทำกิจกรรมครูผู้สอนควรคอยให้ความช่วยเหลือในส่วนที่ผู้เรียนไม่เข้าใจในบทเรียนหรือมีปัญหาเกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับเวลาที่ต้องใช้ในการจัดการเรียนรู้แต่ละหน่วยการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการนำบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์วิชาฟิสิกส์ไปใช้ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติต่อการเรียน และความคงทนในการเรียนรู้วิชาฟิสิกส์ เนื้อหาอื่น ๆ เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ควรมีการนำบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ไปใช้วิจัยเพื่อศึกษาเปรียบเทียบหรือแก้ปัญหาทางการเรียนด้านอื่น ๆ เช่น ด้านความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ การพัฒนาการคิด หรือการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ด้านอื่น ๆ ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน

3. ควรมีการเปรียบเทียบผลจากการนำบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ไปใช้กับบทเรียนคอมพิวเตอร์หรือสื่อการสอนรูปแบบอื่น ๆ เพื่อศึกษาตัวแปรและปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์อักษรไทย.
- _____. (2553). แนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์ การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กาญจนา อุตสาหการ. (2549). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการเรียนรู้ คณิตศาสตร์ เรื่องเศษส่วน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างการสอนโดยการคัดสรร วิธีสอนกับการสอนแบบ สสวท. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครราชสีมา.
- กิดานันท์ มลิทอง. (2548). เทคโนโลยีและการสื่อสารเพื่อการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ อรุณการพิมพ์.
- กิตติพงษ์ ตาลอำไพ. (2552). การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมัลติมีเดียวิชาฟิสิกส์ เรื่อง การชน และโมเมนตัม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย ราชภัฏสกลนคร.
- เกษม สาหร่ายทิพย์. (2540). ระเบียบวิธีวิจัย. นครสวรรค์: โรงพิมพ์นิวเสรินคร.
- จินตนา แก้วคุณ. (2550). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเจตคติต่อการเรียนวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จากการเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนกับการสอนตามคู่มือครู. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- จิราภา เต็งไธรัตน์ และคณะ. (2544). จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จิรเดช ฟาลีศ. (2552). ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา เรื่อง แรง มวล และการเคลื่อนที่ ของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 4 โดยใช้คอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์เสริมการสอน. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จุฑามาศ แหนผัน. (2548). การศึกษาผลของการจัดการเรียนการสอนตามแนววัฏจักรการเรียนรู้ที่มีต่อ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์พื้นฐานของนักเรียนชั้นประกาศนียบัตร วิชาชีพปีที่ 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

- เฉลิม พักอ่อน. (2552). การออกแบบการจัดการเรียนรู้อิงมาตรฐาน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (Online). <http://www.kroobannok.com>, 17 ตุลาคม 2554.
- ชนาธิป พรกุล. (2544). รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพมหานคร:
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2554). การสอนกระบวนการคิด: ทฤษฎีและการนำไปใช้. กรุงเทพมหานคร:
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชัยณรงค์ แก้วสุก. (2550). ผลของการเรียนการสอนชีววิทยาโดยใช้รูปแบบ ED²U ร่วมกับคอมพิวเตอร์
สถานการณ์จำลองที่มีต่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และความคงทนในการเรียนรู้
ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชาญชัย ยมดิษฐ์. (2548). เทคนิคและวิธีการสอนร่วมสมัย. กรุงเทพมหานคร: หลักพิมพ์.
- ณรงค์ กาญจนะ. (2553). เทคนิคและทักษะการสอนเบื้องต้น. เล่ม 1. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร:
บริษัท จรัสสินทวงศ์การพิมพ์ จำกัด.
- ถวิล ชาราโกชน์ และศรีพันธ์ ดำริสุข. (2545). พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาคน. พิมพ์ครั้งที่ 3.
กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- ทิพรรัตน์ สัตระ. (2550). ผลการใช้เทคนิคผังกราฟิกในการสอนวิทยาศาสตร์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนและความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์
ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- นงศ์ลักษณ์ ทองมาศ. (2548). ผลการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ที่ใช้เทคนิคผังกราฟิกที่มีต่อผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียน ความสามารถในการนำเสนอข้อความด้วยผังกราฟิกและความคงทนใน
การเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- นัฐจิรา บุศย์ดี. (2549). การสอนมโนคติของความสัมพันธ์และฟังก์ชันโดยการนำเสนอผ่านกราฟ
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนนวมินทราชูทิศ พายัพ จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นันทกา แสนคำภา. (2550). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์
และเจตคติต่อการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างการจัดการเรียนรู้
โดยใช้รูปแบบค่ายเรียนรู้วิทยาศาสตร์จากธรรมชาติกับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ.
วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

- เนตินัย จีนสกุล. (2551). การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบจำลองสถานการณ์ สำหรับ
 วิชาการศึกษาวงจรและซ่อมบำรุงไมโครคอมพิวเตอร์. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตร์อุตสาหกรรม
 มหาวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2546). การวิจัยสำหรับครู. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- ประนอม เข้มฉาย. (2551). การศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนสะกดคำภาษาไทยและ
 ความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนผัง
 กรฟิกกับการสอนตามปกติ. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ประภัสสรณ์ นครเขต. (2551). การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนระบบมัลติมีเดีย วิชาฟิสิกส์
 เรื่อง การชนและโมเมนตัม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต
 มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ปราณี มีทรัพย์หลาก และคณะ. (2544). วิทยาศาสตร์เพื่อคุณภาพชีวิต. กรุงเทพมหานคร: สถาบันราชภัฏ
 จันทบุรีเกษม.
- พจนา เปี่ยมถาวรพจน์. (2546). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง แม่เหล็กไฟฟ้า
 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนภูมิโมโนติกกับการสอนปกติ.
 วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์
 หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิชิต ฤทธิจรรณู. (2545). หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพัฒนา
 คุณภาพวิชาการ (พว.).
- พิมพ์ันท์ เตชะคุปต์. (2544). การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ : แนวคิด วิธีและเทคนิคการสอน1.
 กรุงเทพมหานคร: เดอะมาสเตอร์กรุ๊ป แมเนจเม้นท์.
- ภัทรพร เกษสังข์. (2551). การพัฒนาเครื่องมือในการวิจัยและประเมินผลการศึกษา. เลข: คณะศึกษาศาสตร์
 มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- มนต์ชัย ลิทธิจันทร์. (2547). ผลการฝึกจินตนาการในการเรียนการสอนวิชาฟิสิกส์ที่มีผลต่อ
 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการจินตนาการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
 ปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ยุพิน จันท์ศรี. (2546). ผลการใช้เกมประกอบการสอนคำศัพท์ภาษาอังกฤษที่มีต่อความสามารถใน
 การเรียนรู้คำศัพท์และความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์
 ปริญญามหาบัณฑิต สถาบันราชภัฏนครสวรรค์.

- รักษ์ศิริ แพงป่อง. (2554). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการเรียนรู้ เรื่อง สิ่งมีชีวิตกับกระบวนการดำรงชีวิต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ระดับหุนหนอกจากการสอนแบบ POSSE ร่วมกับสื่อวีดิทัศน์. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2538). เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร: ชมรมเด็ก. _____ . (2538). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- ลักขณา สรวิวัฒน์. (2544). จิตวิทยาในชีวิตประจำวัน. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- วงษ์สุวรรณ โด่งพิมาย. (2547). การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบสถานการณ์จำลอง เรื่อง ความปลอดภัยในการขับขี่รถจักรยานยนต์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- วรรณิ ลิ้มอักษร. (2541). จิตวิทยาการศึกษา. สงขลา: งานส่งเสริมการผลิตตำรา มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- วารุณี คุ่มบัว. 2552. การใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบสถานการณ์จำลอง เรื่องการติดตั้งเครื่องเสียงในสถานการณ์ต่างๆ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- ศักดิ์ศรี ปาณะกุล. (2550). การวิเคราะห์สื่อการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สินุพล พิมพ์พัก. (2550). ผลการพัฒนาบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง แรงและการเคลื่อนที่ สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศิริณา โอบอ้อม. (2548). ผลการใช้ผังมโนคติที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ศุภชัย ทวี. (2548). การสอนตามแบบจำลองเชิงความคิดด้วยคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์แบบปฏิสัมพันธ์ เรื่อง กฎการเคลื่อนที่ของนิวตัน. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). (2554). ค่าสถิติผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน O-NET (Online). <http://www.niets.or.th>, 17 ตุลาคม 2554.
- _____. 2556. ค่าสถิติผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน O-NET (Online). <http://www.onetresult.niets.or.th>, 20 เมษายน 2556.

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). **คู่มือครู รายวิชาเพิ่มเติม ฟิสิกส์ เล่ม 2 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6** กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ สกสศ. ลาดพร้าว.

_____. (2546). **คู่มือวัดผลประเมินผลวิทยาศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.

สยาม สิงหาทอง. (2549). **การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ความคงทนในการเรียนรู้และความพึงพอใจต่อวิธีสอนแบบโครงงาน เรื่อง การนำเสนอข้อมูลทางสถิติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยวิธีสอนแบบโครงงาน**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). **ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด**. กรุงเทพมหานคร: วัฒนาพานิช สารานุกรมรายบุรี.

สิริพัชร เจษฎาวิโรจน์. (2550). **การสอนระดับประถมศึกษา 2**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สุคนธ์ สินธพานนท์. (2552). **นวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพของเยาวชน**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด 9119 เทคนิควิธีคิด.

สุจินต์ วิสวธีรานนท์. (2544). “Constructivism กับการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์.” ในพิมพ์นธ์ เตชะคุปต์. (บรรณาธิการ). **การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ: แนวคิด วิธีและเทคนิคการสอน 2**. กรุงเทพมหานคร: บริษัท เดอะมาสเตอร์แมเนจเม้นท์ จำกัด, 44-51.

สุรชาติพิศ คณ โทพรมราช. (2553). **ผลการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้โดยใช้ผังกราฟิกประกอบที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1**. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

สุธิพร คำน้อย และคณิตา นิจจรัลกุล. (2553). “ผลของการเรียนบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนประเภทสถานการณ์จำลองที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องสารรอบตัวเราของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.” **วิทยบริการ**. 22 (มกราคม-เมษายน 2553), 17.

สุระ วุฒิพรหม. (2547). **ทางเลือกใหม่ของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ฟิสิกส์เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง. การศึกษาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และเทคโนโลยี**. 32 (พฤษภาคม-มิถุนายน): 20-23.

สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2541). **จิตวิทยาศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

_____. (2545). **จิตวิทยาศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

_____. (2548). **จิตวิทยาศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สุวรี ศิวะแพทย์. (2549). **จิตวิทยาทั่วไป**. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. (2550). **วิธีการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะ**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: ภาพพิมพ์.
- สุวิมล ชินชูศักดิ์. (2547). **การพัฒนากระบวนการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อลิศรา ชูชาติ. (2549). “เสริมสร้างประสิทธิภาพการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ผ่าน ICT.” ใน อลิศรา ชูชาติ อมรา รอดดารา สร้อยสน สกลรักษ์. (บรรณาธิการ). **นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2550). **หลักการสอน**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- อารมณั์ เพชรชื่น. (2548). **การสังเคราะห์งานวิจัยในชั้นเรียนเกี่ยวกับการแก้ปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษา**. 17 (มิถุนายน-ตุลาคม): 77-94.
- อารีย์ พันธุ์ณี. (2546). **จิตวิทยาสร้างสรรค์การเรียนการสอน**. กรุงเทพมหานคร: ไยใหม่เอ็ดดูเคท.
- Anonymous. n.d.. SIMSTUDIO Second Generation 3D Simulation. In **Percepsys HUMAN CAPITAL MANAGEMENT E-LEARNING** (Online). http://www.percepsys.com/images/Percepsys_SIMSTUDIO.pdf, October, 17, 2011.
- Bozkurt, E. and Ilik, A. (2010). The effect of computer simulations over students' beliefs on physics and physics success. **Procardia Social and Behavioral Sciences**. 2 (January): 4587–4591.
- Cigrik, E. and Eugul, R. (2009). The investigation of the effect of simulation based teaching on the student achievement and attitude in electrostatic induction. **Procardia Social and Behavioral Sciences**. 1 (January): 2470–2474.
- Koray, O. and Koray, A. (2013). The effectiveness of problem-based learning supported with computer simulations on reasoning ability. **Procardia Social and Behavioral Sciences**. 106 (2013): 2746–2755.
- Scott, W. A. and Michael W. (1967). **Introduction to Psychological Research**. 4th ed. New York: John Wiley and Son, Inc.
- Shariff, A. (2008). The effects of Inquiry-Based Computer Simulation with Cooperative Learning on Scientific Thinking and Conceptual Understanding of Gas Laws. **Eurasia Journal of Mathematics, Science & Technology Education**. 4(4): 387-398.

- Yakar, H. and Zzet, K. (2008). Effects of Computer Supported Education on the Success of Students on Teaching of Newton's Laws of Motion. **World Applied Sciences Journal**. 3 (1): 51-56.
- Yushaizad, Y., Hilmi, S. and Kamarulzaman, M. (2012) Computer Simulation as Preparation for Electronics Laboratory. **Procardia Social and Behavioral Sciences**. 60 (2012): 397-404.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

รายนามผู้เชี่ยวชาญที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบจำลองสถานการณ์และเอกสารประกอบการสอนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านมโนคติทางการเรียน เรื่อง โมเมนตัมและการชน และแบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์

1. รองศาสตราจารย์ ดร. นิคม ชูศิริ	ภาคฟิสิกส์ คณะวิทยาศาสตร์
มหาวิทยาลัยทักษิณ
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์วัฒนา เฉชนะ	ภาคฟิสิกส์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
3. ดร.สุวิทย์ คงภักดี	ภาคฟิสิกส์ คณะวิทยาศาสตร์
มหาวิทยาลัยทักษิณ
4. นายไพรัช ศรีมณีศักดิ์	ครูชำนาญการพิเศษ
วุฒิ กศบ. ฟิสิกส์
โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัย
5. นายทวิศักดิ์ บัวทอง	ครูชำนาญการพิเศษ
วุฒิ วท.บ. , วท.ม.ฟิสิกส์
โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัย

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

ที่ ศษ 0560.06 / ว 0022

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา 90000

2 มีนาคม 2555

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.นิคม ชูศิริ

ด้วย นางสาววรรณดี สันโท (รหัส 53G1921008) นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
วิทยาศาสตร์ศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง
“การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการเรียนรู้ด้านมโนคติทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง
โมเมนตัมและการชน โดยใช้คอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์กับการสอนแบบปกติ”

โดยมีคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ดังนี้

1. ดร.อนุมัติ เชนะ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
2. ดร.สรน เสนาสวัสดิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้
ความสามารถในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพความเที่ยงตรง
(Validity) ของเครื่องมือในการวิจัย ของนักศึกษาดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดพิจารณาอนุเคราะห์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา หวังว่าคงจะ
ได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉันท ชาติทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 74-33 6933 ต่อ 246

โทรสาร. 0 74-33 6948

<http://bundit.skru.ac.th/>

ที่ ศษ 0560.06 / ว 0022

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา 90000

2 มีนาคม 2555

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ดร.สุวิทย์ คงภักดี

ด้วย นางสาววรรณดี สันโท (รหัส 53G1921008) นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
วิทยาศาสตร์ศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง
“การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการเรียนรู้ด้านมโนคติทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง
โมเมนตัมและการชน โดยใช้คอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์กับการสอนแบบปกติ”

โดยมีคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ดังนี้

1. ดร.อนุมัติ เชนะ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
2. ดร.สรณ เสนาสวัสดิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้
ความสามารถในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพความเที่ยงตรง
(Validity) ของเครื่องมือในการวิจัย ของนักศึกษาดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดพิจารณาอนุเคราะห์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา หวังว่าคงจะ
ได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉันท ชนตอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 74-33 6933 ต่อ 246

โทรสาร. 0 74-33 6948

<http://bundit.skru.ac.th/>

ที่ ศช 0560.06 / ว 0022

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา 90000

2 มีนาคม 2555

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน นายไพรัช ศรีมณีรัตน์

ด้วย นางสาววรรณดี สันโท (รหัส 53G1921008) นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
วิทยาศาสตร์ศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง
“การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการเรียนรู้ด้านมโนคติทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง
โมเมนตัมและการชน โดยใช้คอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์กับการสอนแบบปกติ”

โดยมีคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ดังนี้

1. ดร.อนุมัติ เชนะ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
2. ดร.สรน เสนาสวัสดิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้
ความสามารถในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพความเที่ยงตรง
(Validity) ของเครื่องมือในการวิจัย ของนักศึกษาดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดพิจารณาอนุเคราะห์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา หวังว่าคงจะ
ได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉันท ชาติทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 74-33 6933 ต่อ 246

โทรสาร. 0 74-33 6948

<http://bundit.skru.ac.th/>

ที่ ศษ 0560.06 / ว 0022

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา 90000

2 มีนาคม 2555

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน นายทวีศักดิ์ บัวทอง

ด้วย นางสาววรรณดี สันโท (รหัส 53G1921008) นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
วิทยาศาสตร์ศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง
“การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการเรียนรู้ด้านมโนคติทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง
โมเมนตัมและการชน โดยใช้คอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์กับการสอนแบบปกติ”

โดยมีคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ดังนี้

1. ดร.อนุมัติ เชนะ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
2. ดร.สรน เสนาสวัสดิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้
ความสามารถในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพความเที่ยงตรง
(Validity) ของเครื่องมือในการวิจัย ของนักศึกษาดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดพิจารณาอนุเคราะห์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา หวังว่าคงจะ
ได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉันทน์ ชาติทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 74-33 6933 ต่อ 246

โทรสาร. 0 74-33 6948

<http://bundit.skru.ac.th/>

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย โทร. 246

ที่ บวล. 274 / 2555 วันที่ 2 มีนาคม 2555

เรื่อง ขอกวามอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์รัตนา เชนะ

ด้วย นางสาววรรณดี สันโท (รหัส 53G1921008) นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการเรียนรู้ด้านมโนคติทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนต์ัมและการชน โดยใช้คอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์กับการสอนแบบปกติ”

โดยมีคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ดังนี้

1. ดร.อนุวัติ เชนะ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
2. ดร.ศชน เสนาสวัสดิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอกวามอนุเคราะห์ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพความเที่ยงตรง (Validity) ของเครื่องมือในการวิจัย ของนักศึกษาดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา หวังว่าคงจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉันท ชาติทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ภาคผนวก ค

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- ตัวอย่างบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน
- ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง โมเมนตัมและการชน
- แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านมโนคติทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน
- แบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์

**ตัวอย่างบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์
เรื่อง โหมเมนต์ัมและการชน**

คู่มือนักเรียน

คำแนะนำในการใช้คู่มือนักเรียน

1. คู่มือนักเรียนฉบับนี้ใช้ร่วมงานกับคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ในเครื่องคอมพิวเตอร์ เพื่อให้นักเรียนศึกษาหลักการทางฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ในคู่มือนักเรียนประกอบ ด้วย ส่วนสำคัญ 2 ส่วน คือ

1.1 ใบความรู้

ใบความรู้ เป็นรายละเอียดของเนื้อหาซึ่งมีทุกหัวข้อย่อยของแต่ละบทเรียนทั้ง 7 หน่วย ใบความรู้จะเป็นส่วนเชื่อมโยงกับใบงาน เช่น ในบางครั้งการที่นักเรียนต้องตอบคำถามในใบงาน นักเรียนสามารถใช้ใบความรู้ช่วยเสริมความคิดหรือใช้เป็นแนวทางในการตอบคำถาม นอกจากนี้บางบทเรียนที่ต้องคำนวณ ใบความรู้จะบอกถึงสูตรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในแต่ละเรื่องเอาไว้ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักเรียนในการนำมาใช้ได้ทันที

1.2 ใบงาน

ใบงานหรือใบกิจกรรม ประกอบด้วยส่วนที่เป็นคำสั่งในการปฏิบัติกิจกรรม มีภาพประกอบที่เหมือนกับบทเรียนในคอมพิวเตอร์ นักเรียนสามารถปฏิบัติกิจกรรมและตอบคำถามไปตามขั้นตอนจนกระทั่งเสร็จสิ้นกิจกรรม โดยแต่ละใบงานจะใช้ควบคู่กับใบความรู้ซึ่งจะครอบคลุมเนื้อหาที่นักเรียนต้องศึกษา และมีแบบฝึกเสริมประสบการณ์เพื่อเสริมทักษะการแก้ปัญหาหลังจากการเรียนรู้สอดคล้องกับแบบฝึกหัดท้ายบทเรียนในหนังสือเรียนรายวิชาเพิ่มเติม ฟิสิกส์ เล่ม 2 ของสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

2. ขั้นตอนการเปิดคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ในคอมพิวเตอร์

2.1 เปิดใช้งานคอมพิวเตอร์

2.2 ดับเบิลคลิกที่ *folder* ชื่อ Momentum and Collisions บนหน้าจอ จะพบ *file* ดังนี้

Momentum_01	Momentum_07
Momentum_02	Momentum_08
Momentum_03	Momentum_09
Momentum_04	Momentum_10
Momentum_05	Momentum_11
Momentum_06	Momentum_12

2.3 ศึกษาใบงานตามลำดับและดับเบิลคลิกที่ *file* ดังกล่าวตามที่กำหนดในใบงานเพื่อเข้าสู่เนื้อหาแต่ละเรื่องตามลำดับ

ใบความรู้ที่ 1 เรื่อง โมเมนตัม

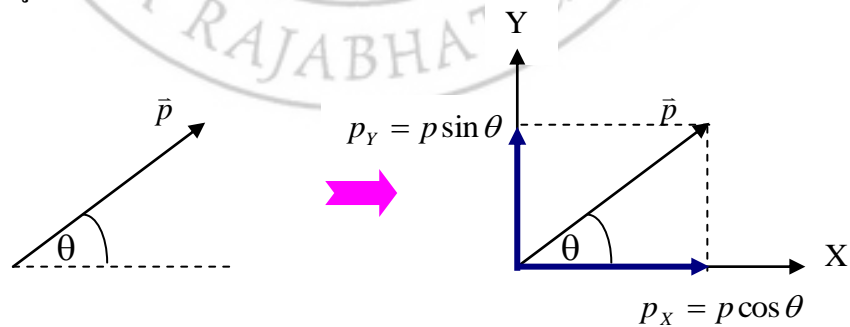
โมเมนตัม (momentum : \vec{p}) ของวัตถุ เป็นปริมาณเวกเตอร์ชนิดหนึ่งที่มีอยู่ในวัตถุที่กำลังเคลื่อนที่ ใช้บอกสภาพการเคลื่อนที่ของวัตถุหรือความพยายามของวัตถุที่จะพุ่งไปข้างหน้า โมเมนตัมของวัตถุ ณ จุดใด คือ ผลคูณระหว่างมวลและความเร็วของวัตถุ ณ จุดนั้น

โมเมนตัม = มวล × ความเร็ว
 $\vec{p} = m\vec{v} \dots\dots\dots(1)$

- เมื่อให้ \vec{p} คือ โมเมนตัมของวัตถุ ($kg.m/s$)
- m คือ มวลของวัตถุ (kg)
- \vec{v} คือ ความเร็วของวัตถุ (m/s)

โมเมนตัม เป็นปริมาณเวกเตอร์ที่มีทิศทางเดียวกับทิศทางของความเร็ว มีหน่วยเป็นกิโลกรัม เมตรต่อวินาที ($kg.m/s$) ในการทำให้วัตถุซึ่งกำลังเคลื่อนที่ให้หยุดนิ่งพบว่า วัตถุที่มีโมเมนตัมมาก ต้องออกแรงต้านมากกว่าวัตถุที่มีโมเมนตัมน้อย

โมเมนตัมสามารถเขียนอยู่ในรูปองค์ประกอบในแนวแกน X และแนวแกน Y ได้เช่นเดียวกับการแยกแรง ดังรูป

รูป 1.1 การแยกองค์ประกอบของเวกเตอร์

จากกฎการเคลื่อนที่ข้อที่หนึ่งของนิวตัน ที่เรียกว่ากฎของความเฉื่อย สามารถเขียนในรูปโมเมนตัมได้ว่า โมเมนตัมของวัตถุคงตัวเสมอ นอกจากจะมีแรงลัพธ์ซึ่งมีค่าไม่เป็นศูนย์มากระทำต่อวัตถุนั้น

ตัวอย่างการคำนวณโมเมนตัม

ตัวอย่างที่ 1 เด็กคนหนึ่งมีมวล 40 กิโลกรัม เดินด้วยความเร็ว 0.8 เมตรต่อวินาที ไปทางทิศตะวันออก จงหาโมเมนตัมของเด็กคนนี้

แนวคิด วัตถุที่มีมวล m เคลื่อนที่ด้วยความเร็ว \vec{v} จะมีโมเมนตัม $\vec{p} = m\vec{v}$

วิธีทำ ขนาดของโมเมนตัมของเด็กหาได้จากสมการ

$$\vec{p} = m\vec{v}$$

จากโจทย์ $m = 40\text{kg}$, $v = 0.8\text{m/s}$ ดังนั้นหาขนาดได้จาก

$$\begin{aligned} p &= (40\text{kg})(0.8\text{m/s}) \\ &= 32\text{kg}\cdot\text{m/s} \end{aligned}$$

ทิศทางของโมเมนตัมมีทิศทางเดียวกับทิศของความเร็ว \vec{v} ดังนั้นโมเมนตัมของเด็กคนนี้มีทิศไปทางทิศตะวันออก

ตอบ โมเมนตัมของเด็กเท่ากับ 32 กิโลกรัม·เมตรต่อวินาที ไปทางทิศตะวันออก

ตัวอย่างที่ 2 โมเมนตัมของรถยนต์คันหนึ่งมวล 1.5×10^3 กิโลกรัม กำลังเคลื่อนที่ด้วยอัตราเร็ว 36 กิโลเมตรต่อชั่วโมง ไปทางทิศตะวันออกมีค่าเป็นเท่าใด

แนวคิด ต้องการหาโมเมนตัมของวัตถุจากสมการ $\vec{p} = m\vec{v}$ เราจำเป็นต้องทราบมวลของวัตถุในหน่วยกิโลกรัมและความเร็วของวัตถุในหน่วยเมตรต่อวินาที

วิธีทำ ขนาดของโมเมนตัมของรถยนต์หาได้จากสมการ

$$\vec{p} = m\vec{v}$$

จากโจทย์ $m = 1.5 \times 10^3\text{kg}$

และอัตราเร็ว 36 กิโลเมตรต่อชั่วโมงมีค่าเท่ากับ $v = 36 \times \frac{1,000}{3,600} = 10\text{m/s}$

ดังนั้น หาขนาดโมเมนตัมได้จาก

$$p = (1.5 \times 10^3 \text{ kg})(10 \text{ m/s})$$

$$= 1.5 \times 10^4 \text{ kg.m/s}$$

ตอบ โมเมนตัมของรถยนต์เท่ากับ 1.5×10^4 กิโลกรัม.เมตรต่อวินาที ไปทางทิศตะวันออก

ความรู้เพิ่มเติม

โมเมนตัมของวัตถุ

โมเมนตัมของวัตถุหรือระบบใด ๆ จำแนกได้ 2 ประเภท คือ โมเมนตัมเชิงเส้น (linear momentum) สำหรับการเคลื่อนที่แบบเลื่อนที่ และโมเมนตัมเชิงมุม (angular momentum) สำหรับการเคลื่อนที่รอบจุดหนึ่ง ๆ โดยทั่วไปเมื่อใช้คำว่า “โมเมนตัม” จะหมายถึง โมเมนตัมเชิงเส้น สมการที่ (1) เป็นสมการของโมเมนตัมเชิงเส้น

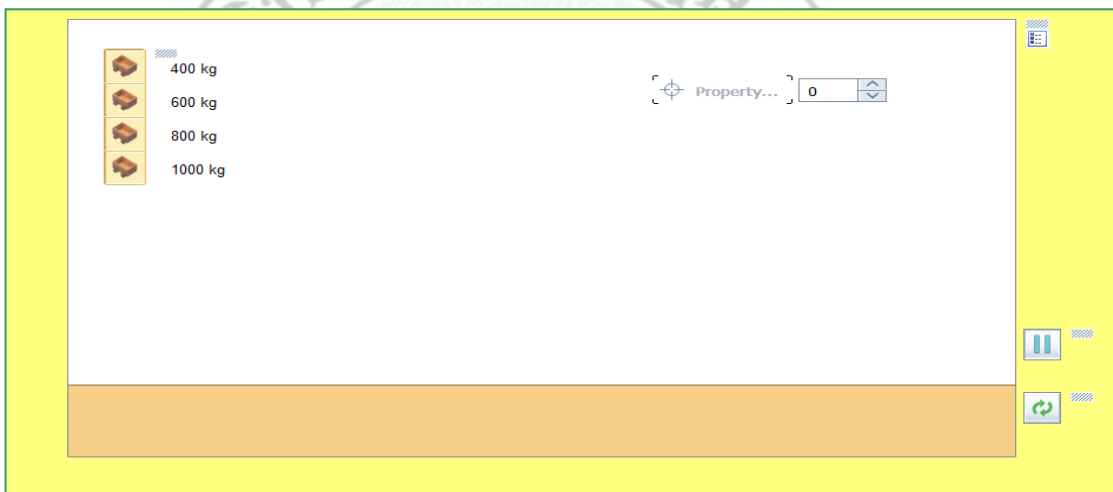

ใบงานที่ 1

เรื่อง โมเมนตัม

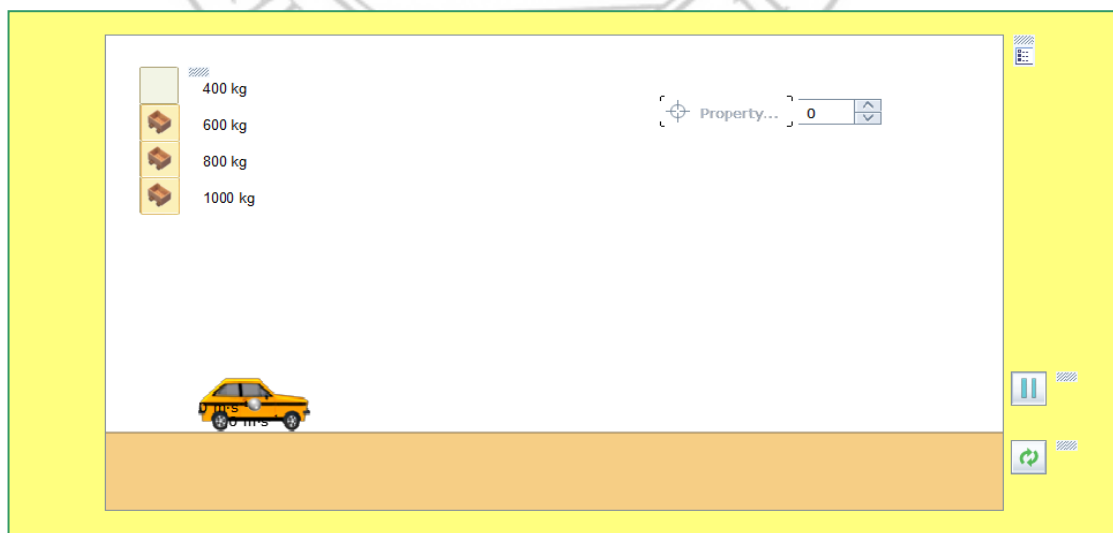
จุดประสงค์ เพื่อศึกษาเกี่ยวกับความหมายของ โมเมนตัม ปริมาณที่เกี่ยวข้อง และคำนวณหา โมเมนตัมเมื่อกำหนดมวลและความเร็วให้

คำชี้แจง ให้นักเรียนเปิดแฟ้มข้อมูลชื่อ momentum_01 นักเรียนจะพบว่าหน้าจอคอมพิวเตอร์ ปรากฏภาพดังนี้

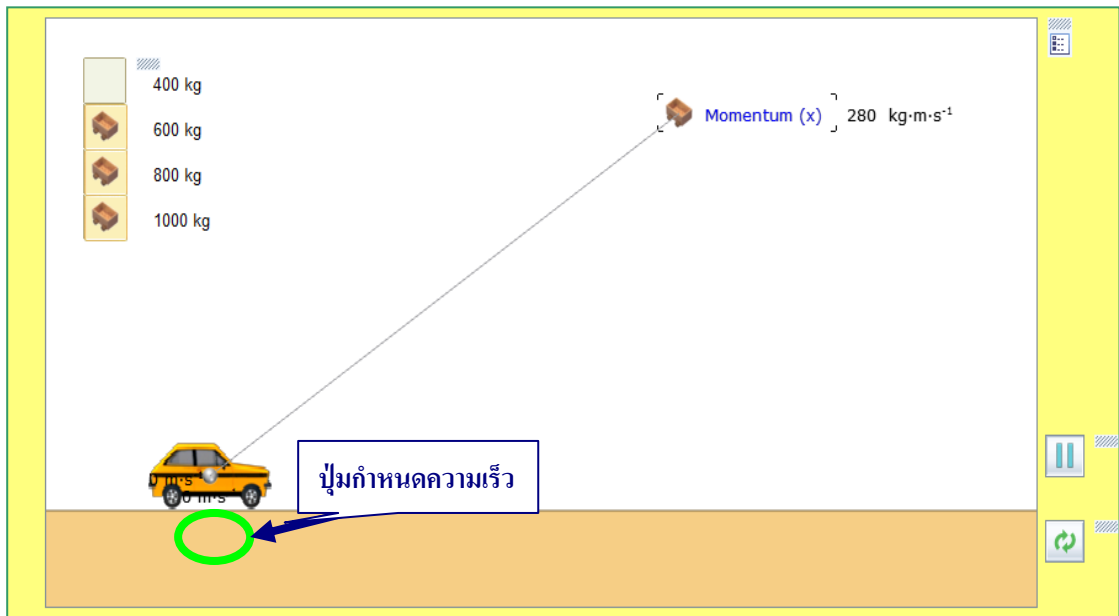

จากภาพที่เห็นบนหน้าจอคอมพิวเตอร์นักเรียนจะเห็นวัตถุ 2 ชุด คือ ภาพกลุ่มรถและกล่อง คุณสมบัติ (property) ให้นักเรียนปฏิบัติดังนี้

1. นำ mouse ไปชี้ที่ภาพรถมวล 400 kg คลิกซ้ายค้างไว้และลากมาวางที่พื้นสีส้ม (พื้นถนน) จะปรากฏภาพ

2. นำ mouse ไปที่สัญลักษณ์ ของกล่อง property คลิกซ้ายลากมายังภาพรถที่เลือกไว้ในข้อ 1 คลิกซ้ายที่ property เลือก momentum (x) จะปรากฏดังภาพ

3. ให้นักเรียนคลิกซ้ายที่ปุ่มความเร็วค้างไว้แล้วลากไปทางขวามือ กำหนดความเร็วตามต้องการ โดยความเร็วที่นักเรียนกำหนดคือ.....เมตร/วินาที

4. คลิกปุ่ม เพื่อดูสถานการณ์จำลอง อธิบายสถานการณ์จำลองที่เกิดขึ้นคือ

.....

.....

.....

ขนาดโมเมนตัมที่ได้คือ.....กิโลกรัม เมตรต่อวินาที

5. คลิกปุ่ม เพื่อกลับไปเริ่มต้นสถานการณ์ใหม่อีกครั้ง

6. ให้นักเรียนทำเช่นเดียวกับข้อ 1 – 5 ซ้ำอีกครั้ง แต่ให้เลือกรถคันอื่น ๆ ที่เหลือ จนครบ ทั้ง 4 คัน และให้กำหนดความเร็วเท่ากันทุกครั้ง (ข้อ 3) บันทึกข้อมูลลงในตาราง

ขนาดความเร็ว (m/s)	มวลรถทดลอง (kg)	ขนาดโมเมนตัม (kg.m/s)
	400	
	600	
	800	
	1000	

จากการทำกิจกรรมสรุปได้ว่า.....

.....

.....

.....

.....

7. ให้นักเรียนเลือกรถมา 1 คัน ตามความชอบของนักเรียน รถคันที่นักเรียนเลือกมีมวลเท่ากับ.....กิโลกรัม

8. คลิกซ้ายแล้วลากปุ่มกำหนดความเร็วไปทางขวามือเพื่อกำหนดความเร็ว ความเร็วที่นักเรียนกำหนดคือ.....เมตรต่อวินาที จากนั้นคลิกปุ่ม เพื่อดูสถานการณ์จำลอง

9. ให้นักเรียนสังเกตค่าโมเมนตัมที่ปรากฏในช่อง momentum (x) ค่าที่ได้เท่ากับ.....กิโลกรัม เมตรต่อวินาที

10. คลิกปุ่ม เพื่อกลับไปเริ่มต้นสถานการณ์ใหม่อีกครั้ง

11. ให้นักเรียนใช้รถทดลองคันเดิมแต่เปลี่ยนขนาดความเร็ว เป็นค่าอื่น ๆ ทำซ้ำอีกอย่างน้อย 4 ค่า บันทึกผลลงในตาราง

มวลรถทดลอง (kg)	ขนาดความเร็ว (m/s)	ขนาดโมเมนตัม (kg.m/s)

จากการทำกิจกรรมสรุปได้ว่า.....

.....

.....

.....

.....

12. ให้นักเรียนเปิดเพิ่มข้อมูลชื่อ momentum_02 นักเรียนจะพบว่าหน้าจอคอมพิวเตอร์ปรากฏภาพดังนี้

13. ให้นักเรียนกำหนดมวลและความเร็วของรถตามต้องการ จากนั้นคลิกปุ่ม เพื่อดูสถานการณ์ที่เกิดขึ้นพร้อมบันทึกค่าโมเมนตัมที่ได้ลงในตารางบันทึกผล

14. คลิกปุ่ม แล้วทำซ้ำอีกอย่างน้อย 3 ครั้ง โดยให้มวลเท่ากับครั้งแรก แต่เปลี่ยนขนาดความเร็วของรถทั้ง 3 ครั้ง บันทึกผลลงในตารางทุกครั้ง

15. ให้นักเรียนทำซ้ำตามวิธีการในข้อ 13 และ 14 โดยกำหนดให้ความเร็วของรถเท่ากันทุกครั้ง แต่เปลี่ยนมวลของรถแทน บันทึกผลลงในตารางทุกครั้ง

มวลรถทดลอง (kg)	ขนาดความเร็ว (m/s)	ขนาดโมเมนตัม (kg.m/s)

จากการศึกษาสถานการณ์จำลองในครั้งนี้ โมเมนตัม มวล และความเร็ว มีความสัมพันธ์กันอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

และในขั้นตอนการกำหนดความเร็ว หากนักเรียนกำหนดความเร็วไปทางซ้ายมือ เมื่อสังเกตค่าโมเมนตัม จะมีความสัมพันธ์กันอย่างไร

.....

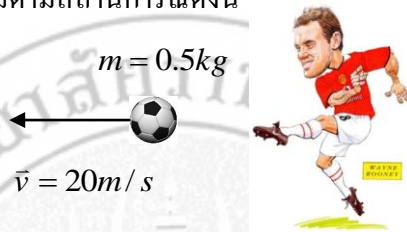
.....

.....

แบบฝึกเสริมประสบการณ์

คำชี้แจง ให้นักเรียนแสดงวิธีทำเพื่อหาคำตอบที่ถูกต้อง

- ลูกฟุตบอลมวล 0.5 กิโลกรัม เคลื่อนที่ด้วยความเร็ว 20 เมตรต่อวินาที จงแสดงวิธีทำเพื่อหาขนาดและทิศทางของโมเมนตัมตามสถานการณ์ดังนี้

- 1.1 ขณะลูกฟุตบอลกำลังเคลื่อนที่

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- 1.2 เมื่อลูกฟุตบอลหยุดการเคลื่อนที่

.....

.....

.....

.....

.....

2. วัตถุมวล 5 กิโลกรัม เคลื่อนที่ด้วยความเร็วค่าหนึ่ง กำหนดขนาดโมเมนตัมได้ 60 กิโลกรัม เมตรต่อวินาที อยากรทราบว่าคุณนี้เคลื่อนที่ด้วยความเร็วเท่าใด

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. ลูกเบสบอลถูกตีจนเคลื่อนที่ด้วยขนาดความเร็ว 30 เมตรต่อวินาที ขนาดโมเมนตัมเท่ากับ 12 กิโลกรัม เมตรต่อวินาที ลูกเบสบอลลูกนี้จะมีมวลเท่าใด

.....

.....

.....

.....

.....

4. รถไฟฟ้า Airport Link มีผู้โดยสารเต็มมวลรวม 96 ตัน เคลื่อนที่ด้วยขนาดความเร็ว 162 กิโลเมตรต่อชั่วโมง รถไฟฟ้าจะมีโมเมนตัมขนาดเท่าใด

.....

.....

.....

.....

.....

5. รถบรรทุกชนิดเดียวกันและมีขนาดมวลเท่ากันสองคัน คันแรกบรรทุกสินค้าจนเต็ม คันที่สองไม่มีสินค้า ถ้ารถทั้งสองคันแล่นด้วยความเร็วเท่ากัน รถคันใดมีโมเมนตัมมากกว่า เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

.....

6. จากภาพให้นักเรียนเรียงลำดับขนาดโมเมนตัมของรถทั้ง 3 คันพร้อมให้เหตุผลประกอบ

.....

.....

.....

.....

ใบความรู้ที่ 2 เรื่อง แรงและการเปลี่ยนโมเมนตัม

แรงและการเปลี่ยนโมเมนตัม

จากการศึกษาใบความรู้ที่ 1 เราทราบแล้วว่า วัตถุซึ่งกำลังเคลื่อนที่จะมีโมเมนตัม และโมเมนตัมของวัตถุหนึ่งที่กำลังเคลื่อนที่จะมีขนาดและทิศทางขึ้นอยู่กับความเร็วของวัตถุ ดังนั้นเมื่อความเร็วของวัตถุเปลี่ยนไป โมเมนตัมของวัตถุก็จะเปลี่ยนไปด้วย และจากกฎการเคลื่อนที่ข้อที่หนึ่งของนิวตันที่มีใจความว่า วัตถุจะเคลื่อนที่ด้วยความเร็วคงตัวเสมอ นอกจากจะมีแรงลัพธ์ซึ่งมีค่าไม่เป็นศูนย์มากระทำต่อวัตถุ ดังนั้นแสดงว่า แรงที่กระทำต่อวัตถุมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงโมเมนตัม เมื่อวัตถุมวล m บนพื้นที่ไม่มีความเสียดทาน กำลังเคลื่อนที่ด้วยความเร็ว \vec{u} มีแรงคงตัว \vec{F} กระทำต่อวัตถุในช่วงเวลา Δt ทำให้ความเร็วของวัตถุเปลี่ยนเป็น \vec{v} ดังรูป

รูป 2.1 แรงคงตัว \vec{F} กระทำต่อมวล m ในเวลา Δt

จากกฎการเคลื่อนที่ข้อที่สองของนิวตัน

$$\vec{F} = m\vec{a} \quad \text{โดยที่} \quad \vec{a} = \frac{\vec{v} - \vec{u}}{\Delta t}$$

ดังนั้น
$$\vec{F} = m \left(\frac{\vec{v} - \vec{u}}{\Delta t} \right)$$

นั่นคือ

$$\vec{F} = \frac{m\vec{v} - m\vec{u}}{\Delta t} \dots\dots\dots(2)$$

เมื่อ \vec{F} คือ แรงลัพธ์คงตัวที่กระทำต่อวัตถุมวล m

ถ้าให้ $m\vec{u} = \vec{p}_1$ คือ โมเมนตัมของวัตถุก่อนถูกแรงกระทำ

$m\vec{v} = \vec{p}_2$ คือ โมเมนตัมของวัตถุหลังถูกแรงกระทำ

ดังนั้น $m\vec{v} - m\vec{u} = \vec{p}_2 - \vec{p}_1$ คือ โมเมนตัมของวัตถุที่เปลี่ยนไปในช่วงเวลา Δt

และ $\frac{m\bar{v} - m\bar{u}}{\Delta t} = \frac{\bar{p}_2 - \bar{p}_1}{\Delta t}$ คือ โมเมนตัมของวัตถุที่เปลี่ยนไปใน 1 หน่วยเวลา
หรืออัตราการเปลี่ยนโมเมนตัมของวัตถุ

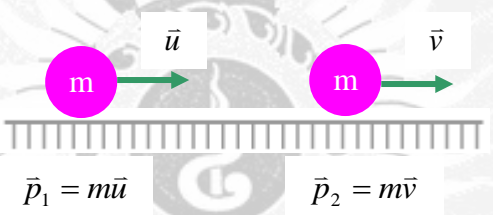
เมื่อกำหนดให้ $\Delta\bar{p}$ แทนโมเมนตัมของวัตถุที่เปลี่ยนไป จะได้

$$\bar{F} = \frac{\Delta\bar{p}}{\Delta t} \dots\dots\dots(3)$$

สรุป กฎการเคลื่อนที่ข้อที่สองของนิวตัน กล่าวได้อีกแบบหนึ่งว่า แรงลัพธ์ที่กระทำต่อวัตถุ เท่ากับอัตราการเปลี่ยนโมเมนตัมของวัตถุทั้งขนาดและทิศทาง

ความรู้เพิ่มเติม

การเปลี่ยนแปลงโมเมนตัม หมายถึง ผลต่างระหว่าง โมเมนตัมสุดท้ายกับ โมเมนตัมเริ่มต้น

รูป 2.2 การเปลี่ยนแปลงโมเมนตัม

โมเมนตัมที่เปลี่ยนไป ($\Delta\bar{p}$) = โมเมนตัมหลัง (\bar{p}_2) - โมเมนตัมแรก (\bar{p}_1)

หรือ $\Delta\bar{p} = m\bar{v} - m\bar{u}$

$\Delta\bar{p} = m\Delta\bar{v}$

การเปลี่ยนแปลงโมเมนตัม สามารถพิจารณาได้ 5 กรณี ดังนี้

กรณีที่ 1 ถ้า \bar{u} และ \bar{v} มีทิศไปทางเดียวกัน โดย $v > u$

$\Delta\bar{p} = m\bar{v} - m\bar{u}$

$\Delta p = m(+v) - m(+u)$

จะได้

$\Delta p = mv - mu$

$\Delta\bar{p}$ และ $\Delta\bar{v}$ มีทิศไปทางเดียวกับทิศการเคลื่อนที่

กรณีที่ 2 ถ้า \vec{u} และ \vec{v} มีทิศไปทางเดียวกัน แต่ $v < u$

$$\Delta \vec{p} = m\vec{v} - m\vec{u}$$

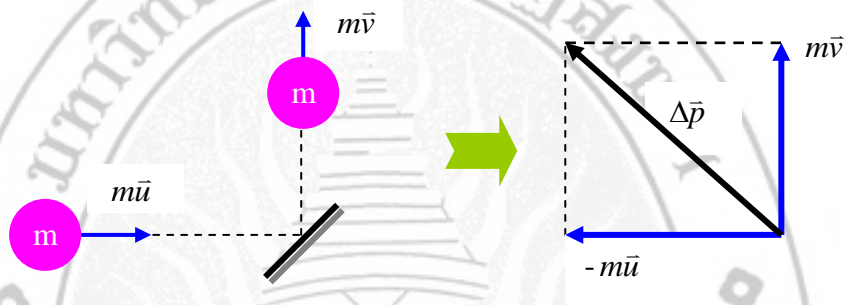
$$\Delta p = m(+v) - m(+u)$$

จะได้

$$\Delta p = mv - mu$$

$\Delta \vec{p}$ และ $\Delta \vec{v}$ มีทิศตรงข้ามกับทิศการเคลื่อนที่

กรณีที่ 3 ถ้า \vec{u} และ \vec{v} มีทิศตั้งฉากกัน จะต้องสร้างรูปโดยการกลับทิศของ $m\vec{u}$ ดังรูป

รูป 2.3 การเปลี่ยนแปลงโมเมนตัม กรณี \vec{u} และ \vec{v} มีทิศตั้งฉากกัน

จาก

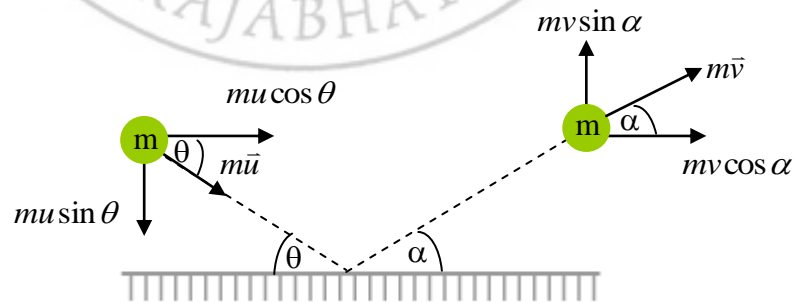
$$\Delta \vec{p} = m\vec{v} - m\vec{u}$$

และจากทฤษฎีพีทาโกรัสที่เหลี่ยมด้านขนาน จะได้

$$\Delta p = \sqrt{(mv)^2 + (-mu)^2}$$

$$\Delta p = m\sqrt{v^2 + u^2}$$

กรณีที่ 4 ถ้า \vec{u} และ \vec{v} มีทิศทำมุมกัน ให้แยกเวกเตอร์ $m\vec{u}$ และ $m\vec{v}$ เข้าแกน X และแกน Y แล้วคิดการเปลี่ยนแปลงโมเมนตัมที่ละแกน ดังรูป

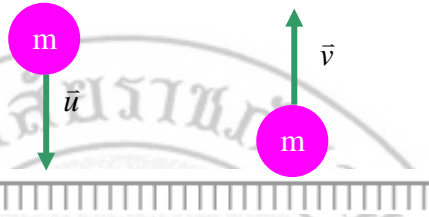

รูป 2.4 การเปลี่ยนแปลงโมเมนตัม กรณี \vec{u} และ \vec{v} มีทิศทำมุมกัน

จากรูป $\Delta \vec{p}$ แกน X = $mv \cos \alpha - mu \cos \theta$

$\Delta \vec{p}$ แกน Y = $mv \sin \alpha - mu \sin \theta$

กรณีที่ 5 ถ้า \vec{u} และ \vec{v} มีทิศตรงข้ามกัน

รูป 2.5 การเปลี่ยนแปลงโมเมนตัม กรณี \vec{u} และ \vec{v} มีทิศตรงข้ามกัน

จาก $\Delta \vec{p} = m\vec{v} - m\vec{u}$

$$\Delta p = m(+v) - m(-u)$$

จะได้ $\Delta p = mv + mu$

$\Delta \vec{p}$ และ $\Delta \vec{v}$ มีทิศไปทางเดียวกับทิศของความเร็วปลาย (\vec{v})

ตัวอย่างการคำนวณ

ตัวอย่างที่ 1 เครื่องยนต์ของรถที่มีมวล 1.5 ตัน จะทำให้แรงที่พื้นกระทำต่อล้อมีค่าเท่าใด เพื่อให้รถเคลื่อนที่จากหยุดนิ่งไปในแนวตรงจนมีความเร็ว 72 กิโลเมตรต่อชั่วโมง ในเวลา 10 วินาที

แนวคิด การหาแรงที่พื้นกระทำต่อล้อเพื่อให้รถเคลื่อนที่จากหยุดนิ่ง จนมีความเร็วเป็น 72 กิโลเมตรต่อชั่วโมง หาได้จากอัตราการเปลี่ยนโมเมนตัมของรถยนต์

วิธีทำ จากโจทย์ $m = 1.5 \times 10^3 \text{ kg}$

$$\bar{u} = 0 \text{ m/s}$$

$$\bar{v} = 72 \text{ km/h} = \frac{72 \times 10^3 \text{ m}}{3,600 \text{ s}} = 20 \text{ m/s}$$

จาก $\bar{F} = \frac{\Delta \bar{p}}{\Delta t}$ (F เป็นแรงเฉลี่ย)

$$= \frac{m\bar{v} - m\bar{u}}{\Delta t}$$

$$= \frac{(1.5 \times 10^3 \text{ kg})(20 \text{ m/s}) - (1.5 \times 10^3 \text{ kg})(0 \text{ m/s})}{10 \text{ s}}$$

$$= 3.0 \times 10^3 \text{ kg.m/s}^2 = 3,000 \text{ N}$$

ตอบ แรงที่พื้นกระทำต่อล้อมีขนาดเท่ากับ 3,000 นิวตัน มีทิศทางเดียวกับการเคลื่อนที่ของรถ

ตัวอย่างที่ 2 ลูกปืนมวล 2 กรัม เคลื่อนที่ด้วยความเร็ว 400 เมตรต่อวินาที ผ่านเข้าไปในเนื้อไม้ และทะลุออกมาด้วยความเร็ว 100 เมตรต่อวินาที โมเมนตัมของลูกปืนเปลี่ยนไปเท่าใด

แนวคิด คำนวณหาขนาดโมเมนตัมของลูกปืนที่เปลี่ยนไปได้จาก $p = mv - mu$ และเนื่องจาก $v < u$ ดังนั้นแสดงว่าทิศของ $\Delta \bar{p}$ และ $\Delta \bar{v}$ มีทิศตรงข้ามกับทิศการเคลื่อนที่

วิธีทำ จากโจทย์ $m = 2 \text{ g} = \frac{2}{10^3} \text{ kg} = 2 \times 10^{-3} \text{ kg}$

$$u = 400 \text{ m/s}, v = 100 \text{ m/s}$$

จากสมการ $\Delta p = mv - mu$

$$= (2 \times 10^{-3} \text{ kg})(100 \text{ m/s}) - (2 \times 10^{-3} \text{ kg})(400 \text{ m/s})$$

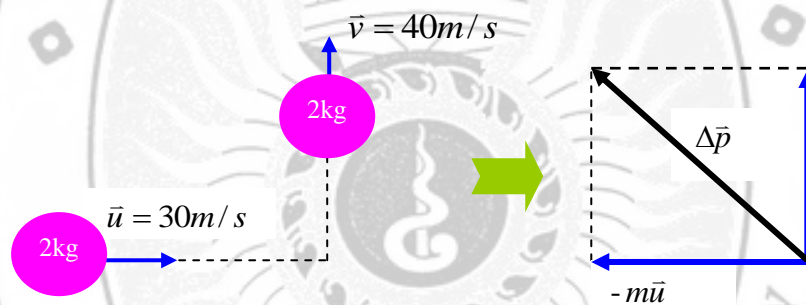
$$= (2 \times 10^{-3} \text{ kg})(-300 \text{ m/s})$$

$$= -0.6 \text{ kg.m/s}$$

ตอบ โมเมนตัมของลูกปืนเปลี่ยนไป 0.6 กิโลกรัม.เมตรต่อวินาที มีทิศทางตรงข้ามกับทิศการเคลื่อนที่ของลูกปืน

ตัวอย่างที่ 3 มวล 2 กิโลกรัม กำลังเคลื่อนที่ไปทางทิศตะวันออกด้วยความเร็ว 30 เมตรต่อวินาที ในเวลาต่อมาพบว่ามวลนี้กำลังเคลื่อนที่ไปทางทิศเหนือด้วยความเร็ว 40 เมตรต่อวินาที ขนาดโมเมนตัมของวัตถุนี้เปลี่ยนไปเท่าไร

แนวคิด \vec{u} และ \vec{v} มีทิศตั้งฉากกัน จะต้องสร้างรูปโดยการกลับทิศของ $m\vec{u}$ ดังรูป

วิธีทำ จากโจทย์ $m = 2 \text{ kg}$, $u = 30 \text{ m/s}$, $v = 40 \text{ m/s}$
 จาก $\Delta \vec{p} = m\vec{v} - m\vec{u}$
 และจากทฤษฎีพีทาโกรัสเหลี่ยมด้านขนาน จะได้

$$\Delta p = \sqrt{(mv)^2 + (-mu)^2}$$

$$\Delta p = m\sqrt{v^2 + u^2}$$

$$= (2 \text{ kg})\sqrt{40^2 + 30^2}$$

$$= (2 \text{ kg})(50 \text{ m/s})$$

$$= 100 \text{ kg.m/s}$$

ตอบ ขนาดโมเมนตัมเปลี่ยนไป 100 กิโลกรัม.เมตรต่อวินาที

ใบงานที่ 2

เรื่อง แรงและการเปลี่ยนโมเมนตัม 1

จุดประสงค์ เพื่อศึกษาผลของแรงที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนโมเมนตัม

คำชี้แจง ให้นักเรียนเปิดแฟ้มข้อมูลชื่อ momentum_03 นักเรียนจะพบว่าหน้าจอกอมพิวเตอร์ปรากฏภาพดังนี้

ให้นักเรียนนำ mouse ไปชี้ที่กล่องคุณสมบัติ (Property) ที่คำว่า Mass และ Momentum นักเรียนจะพบเส้นที่แสดงให้ทราบว่าคุณสมบัติทั้งสองอย่างนี้เป็นคุณสมบัติของรถคันสีน้ำเงิน

1. ให้นักเรียนนำ mouse ไปชี้ที่กล่องคุณสมบัติ (Property) ที่คำว่า Mass และ Momentum นักเรียนจะพบเส้นที่แสดงให้ทราบว่าคุณสมบัติทั้งสองอย่างนี้เป็นคุณสมบัติของรถคันสีน้ำเงิน ดังรูป

ให้นักเรียนนำ mouse ไปชี้ที่กล่องคุณสมบัติ (Property) ที่คำว่า Mass และ Momentum นักเรียนจะพบเส้นที่แสดงให้ทราบว่าคุณสมบัติทั้งสองอย่างนี้เป็นคุณสมบัติของรถคันสีน้ำเงิน

2. ให้นักเรียนคลิกซ้ายที่ปุ่มความเร็วของรถคันสีน้ำเงินแล้วลากไปทางขวามือ กำหนดความเร็วตามต้องการ โดยความเร็วที่นักเรียนกำหนดคือ.....เมตรต่อวินาที

3. คลิกปุ่ม เพื่อดูสถานการณ์ที่เกิดขึ้น สังเกตขนาดโมเมนต์ของรถตลอดการเคลื่อนที่ ขนาดโมเมนต์มีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่ เพราะเหตุใด

.....
.....
.....

4. คลิกปุ่ม เพื่อกลับไปเริ่มต้นสถานการณ์ใหม่อีกครั้ง

5. ให้นักเรียนกำหนดความเร็วของรถทดลองคันสีน้ำเงินและคันสีแดงตามต้องการ โดยลากปุ่มความเร็วของรถทดลองไปทางขวามือ (เพื่อกำหนดให้รถเคลื่อนที่ไปทางขวามือ) แต่ต้องกำหนดให้ความเร็วของรถคันสีแดง**มากกว่า**คันสีน้ำเงิน

6. คลิกปุ่ม เพื่อดูสถานการณ์ที่เกิดขึ้น อธิบายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและสังเกตขนาดโมเมนต์ของรถคันสีน้ำเงินตลอดการเคลื่อนที่ ขนาดโมเมนต์มีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่ เพราะเหตุใด

.....
.....
.....

7. ทำซ้ำอีกอย่างน้อย 3 ครั้ง สรุปผลการศึกษาที่ได้

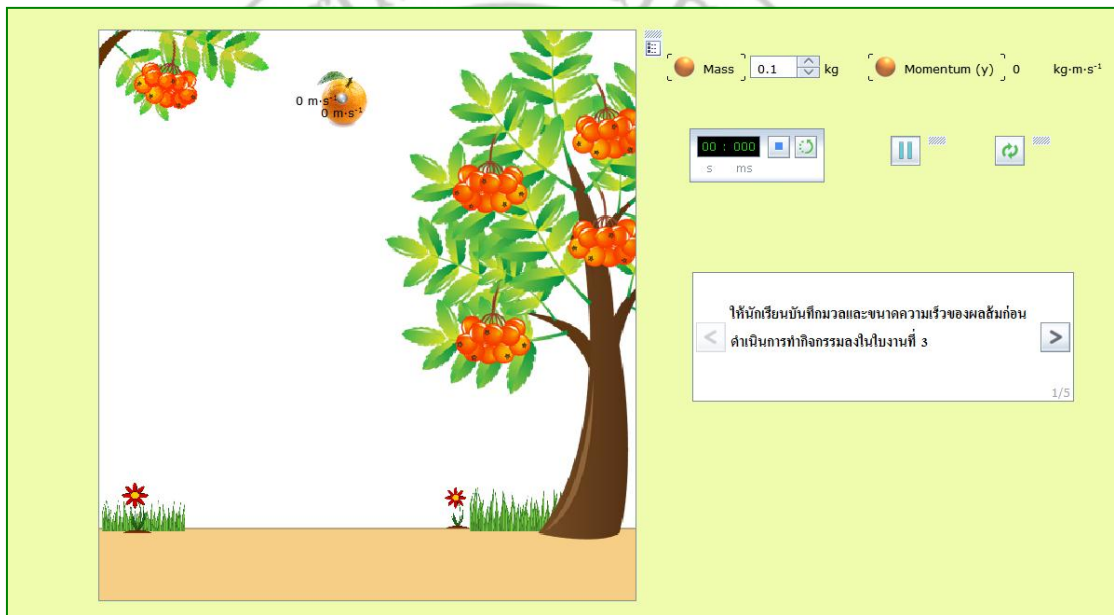
.....
.....
.....
.....
.....

ใบงานที่ 3

เรื่อง แรงและการเปลี่ยนโมเมนตัม 2

จุดประสงค์ เพื่อศึกษาแรงและการเปลี่ยนโมเมนตัม

คำชี้แจง ให้นักเรียนเปิดเพิ่มข้อมูลชื่อ momentum_04 นักเรียนจะพบว่าหน้าจอคอมพิวเตอร์ปรากฏภาพดังนี้

1. ให้นักเรียนบันทึกมวลและขนาดความเร็วของผลส้มก่อนดำเนินการทำกิจกรรม ค่าที่บันทึกได้คือ มวล.....กิโลกรัม ความเร็ว.....เมตรต่อวินาที

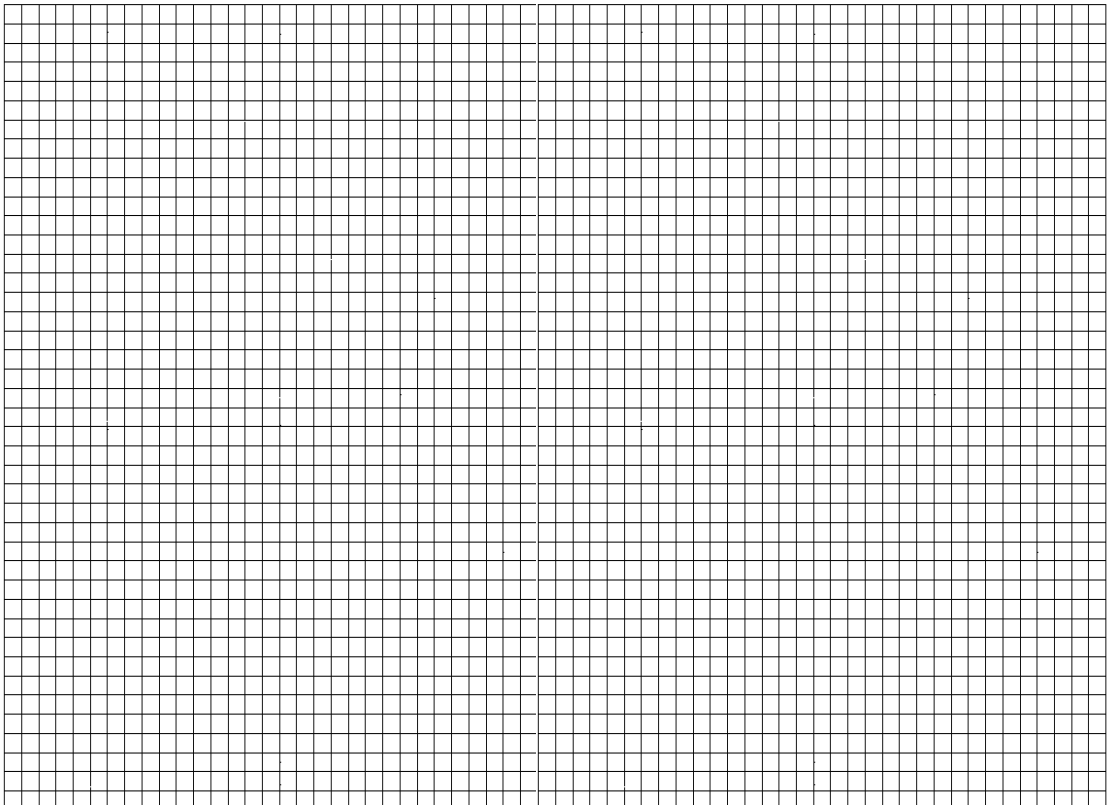
2. คลิกปุ่ม สังเกต momentum (y) ขนาดโมเมนตัมมีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่ เพราะ.....

3. คลิกปุ่ม เพื่อกลับไปเริ่มต้นสถานการณ์ใหม่

4. คลิกปุ่ม ให้ผลส้มตกลงมาแล้วคลิก อีกครั้งเพื่อหยุดการเคลื่อนที่ของผลส้ม ตลอดระยะเวลาการตกของผลส้มให้นักเรียนทำเช่นนี้ให้ได้ 5 ครั้ง บันทึกข้อมูลได้แก่ มวล ความเร็ว และโมเมนตัมลงในตารางบันทึกผล

ครั้งที่	เวลา (s)	มวล (kg)	ความเร็ว (m/s)	ขนาดโมเมนตัม (kg.m/s)

5. นำข้อมูลที่ได้จากการทำกิจกรรมไปเขียนกราฟความสัมพันธ์ระหว่าง **ขนาดโมเมนตัม** กับ **เวลา**

6. จากกราฟที่ได้ในข้อ 5 ให้นักเรียนแสดงวิธีหาความชันของกราฟ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ความชันของกราฟที่ได้มีค่าเท่ากับ.....

7. ให้นักเรียนเปลี่ยนขนาดของมวลผลส้มเป็น 1 กิโลกรัม 2 กิโลกรัม และ 3 กิโลกรัม ตามลำดับ จากนั้นปฏิบัติกิจกรรมในข้อ 4-6 อีกครั้ง บันทึกข้อมูลที่ได้ลงในตารางบันทึกผลกิจกรรม (กำหนดให้ $g = 9.81 \text{ m/s}^2$)

มวล (kg)	น้ำหนัก (N)	ความชัน (kg m/s^2)
1		
2		
3		

ค่าความชันที่ได้มีความเกี่ยวข้องกับแรงดึงดูดของโลก (น้ำหนักวัตถุ) ที่กระทำกับวัตถุหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

8. จากการทำกิจกรรมในครั้งนี้ นักเรียนสามารถนำ **แรง (\vec{F}) โมเมนตัม (\vec{p}) และเวลา (t)** มาเขียนเป็นสมการทางคณิตศาสตร์ได้ดังนี้

.....

.....

.....

แบบฝึกเสริมประสบการณ์

คำชี้แจง ให้นักเรียนแสดงวิธีทำเพื่อหาคำตอบที่ถูกต้อง

1. ลูกกลมลูกหนึ่งมวล 2 กิโลกรัม เคลื่อนที่ด้วยอัตราเร็ว 1 เมตรต่อวินาที ไปกระทบฝาผนังและกระดอนกลับด้วยอัตราเร็ว 1 เมตรต่อวินาที ถ้าแรงเฉลี่ยที่กระทำต่อผนังในช่วงเวลาที่มีการชนเป็น 4 นิวตัน เวลาดังกล่าวมีค่าเท่าใด

.....

.....

.....

.....

.....

2. วัตถุมวล 4 กิโลกรัม เคลื่อนที่ด้วยอัตราเร็วคงตัว 5 เมตรต่อวินาที ในแนวระดับ ไปชนกำแพงแนวตั้ง หลังจากชนแล้วกระดอนกลับไปแนวเดิมด้วยอัตราเร็วคงเดิม แต่ทิศทางตรงกันข้าม

2.1 จงหาโมเมนตัมที่เปลี่ยนไป

.....

.....

.....

2.2 ถ้าเวลาที่วัตถุชนกำแพง 0.5 วินาที แรงเฉลี่ยที่วัตถุนั้นกระทำต่อกำแพงเป็นเท่าใด

.....

.....

.....

.....

3. ลูกฟุตบอลมวล 0.5 กิโลกรัม เคลื่อนที่ด้วยความเร็ว 20 เมตรต่อวินาที ถ้าผู้รักษาประตูใช้มือรับลูกฟุตบอลให้หยุดนิ่งภายในเวลา 0.04 วินาที แรงเฉลี่ยที่มือกระทำต่อลูกบอลมีขนาดเท่าใด

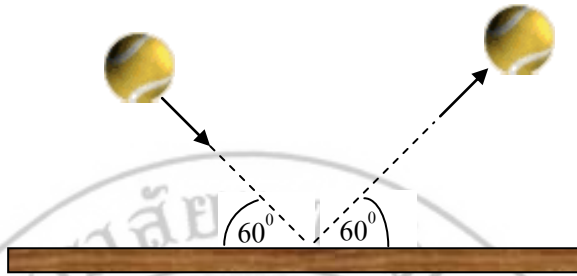
.....

.....

.....

.....

4. ลูกกลมชนขอบโต๊ะและสะท้อนกลับออกด้วยอัตราเร็วเท่าเดิม ดังรูป แรงเฉลี่ยที่ขอบโต๊ะกระทำต่อลูกกลมมีทิศทางใด

.....

.....

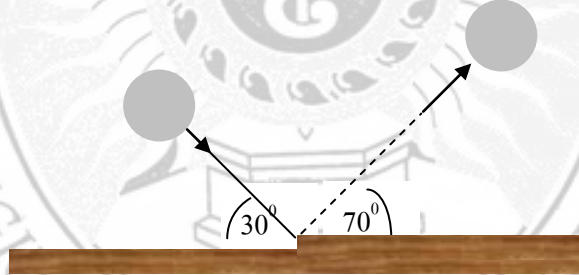
.....

.....

.....

.....

5. ลูกกลมโลหะมวล 0.5 กิโลกรัม วิ่งไปชนขอบโต๊ะด้วยความเร็ว 8 เมตรต่อวินาที แล้วกระดอนออกด้วยความเร็ว 6 เมตรต่อวินาที ในทิศทำมุมกับพื้นดังรูป

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

6. สถานการณ์ต่อไปนี้มี การเปลี่ยนแปลงโมเมนต์หรือไม่ เพราะเหตุใด

6.1 การตกแบบเสรีของก้อนหิน

.....

.....

.....

6.2 วัตถุที่ถูกขว้างออกไป

.....

.....

.....

6.3 จุดขงที่มีการเคลื่อนที่แบบวงกลมสม่ำเสมอ

.....

.....

.....

ใบความรู้ที่ 3 เรื่อง การคลและแรงคล

การคลและแรงคล

ในชีวิตประจำวันเรามากจะพบกับแรงชนิดต่าง ๆ ที่กระทำต่อวัตถุ บางแรงกระทำต่อวัตถุเป็นเวลานาน บางแรงกระทำต่อวัตถุเป็นเวลาสั้น ๆ ถ้าแรงกระทำต่อวัตถุนาน เราหาขนาดของแรงนั้นได้จากสมการ $\vec{F} = m\vec{a}$ ได้เลยแต่ถ้าแรงนั้นกระทำต่อวัตถุเป็นเวลาสั้น ๆ การหาแรงจากสมการดังกล่าวจะไม่ค่อยสะดวกนัก เช่น แรงที่ถูกบอลกระทบพื้น แรงที่ถูกปิงปองกระทบไม้ หรือแรงที่เกิดจากการชนกันของวัตถุ เป็นต้น

จากความรู้เรื่องแรงและการเปลี่ยนโมเมนตัมทำให้เราทราบว่า เมื่อมีแรงลัพธ์มากระทำต่อวัตถุจะทำให้โมเมนตัมของวัตถุเปลี่ยนไป ตามกฎการเคลื่อนที่ข้อที่สองของนิวตันและเขียนความสัมพันธ์ได้ดังนี้

ดังนั้น
$$\vec{F} = m\vec{a} \qquad \text{โดยที่ } \vec{a} = \frac{\vec{v} - \vec{u}}{\Delta t}$$

$$\vec{F} = m \left(\frac{\vec{v} - \vec{u}}{\Delta t} \right)$$

นั่นคือ
$$\vec{F} = \frac{m\vec{v} - m\vec{u}}{\Delta t} = \frac{\Delta\vec{p}}{\Delta t}$$

จากความสัมพันธ์ข้างต้นจะเห็นว่า ขนาดของแรงลัพธ์ที่กระทำต่อวัตถุจะขึ้นอยู่กับขนาดของโมเมนตัมของวัตถุที่เปลี่ยนแปลงไป ($\Delta\vec{p}$) กับช่วงเวลา (Δt) ที่ออกแรงกระทำต่อวัตถุ

ถ้าแรงลัพธ์ \vec{F} นี้กระทำต่อวัตถุภายในช่วงเวลาสั้น ๆ ($\Delta t \rightarrow 0$) เรียก \vec{F} ว่า แรงคล (impulsive force) และปริมาณ $\vec{F}\Delta t$ เรียกว่า การคล (impulse ; \vec{I}) สามารถเขียนความสัมพันธ์ได้ดังสมการ

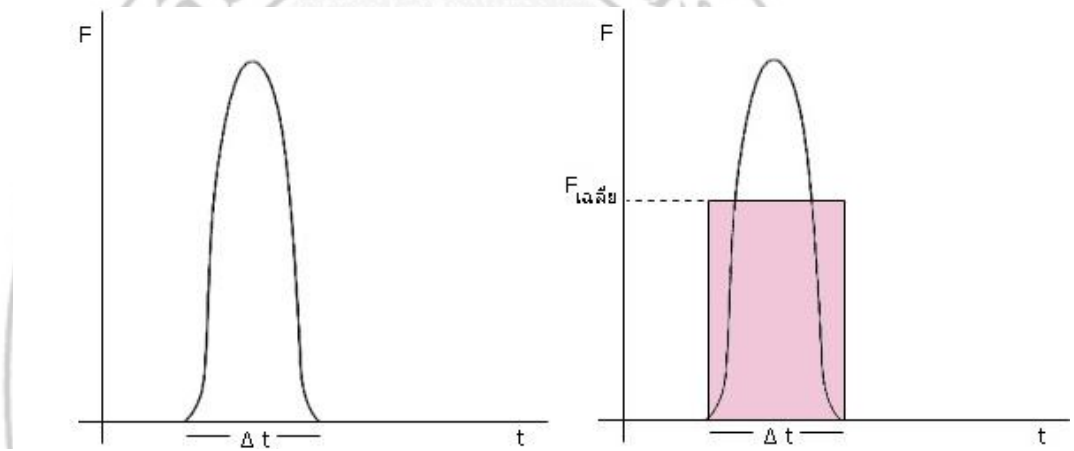
$$\vec{I} = \vec{F}\Delta t = \Delta\vec{p} = m\vec{v} - m\vec{u} \dots\dots\dots(4)$$

การคลเป็นปริมาณเวกเตอร์มีทิศทางเดียวกับแรงลัพธ์ที่กระทำต่อวัตถุ มีหน่วย นิวตันวินาที (Ns) หรือ กิโลกรัม เมตรต่อวินาที (kg m/s)

จะเห็นว่าแรงคลทำให้เกิดการเปลี่ยนโมเมนตัม การที่ต้องหาการคลจากการเปลี่ยนโมเมนตัม เพราะเราไม่สามารถวัดขนาดของแรงคลในช่วงเวลาสั้น ๆ ได้ เพราะ Δt มีค่าน้อยมาก การวัดค่า

$m\bar{v} - m\bar{u}$ สามารถทำได้ง่ายกว่า นอกจากนี้ขนาดของแรงคลมมักจะมีค่าไม่คงตัว การหาค่าแรงคลมจึงหาเป็นค่าเฉลี่ย

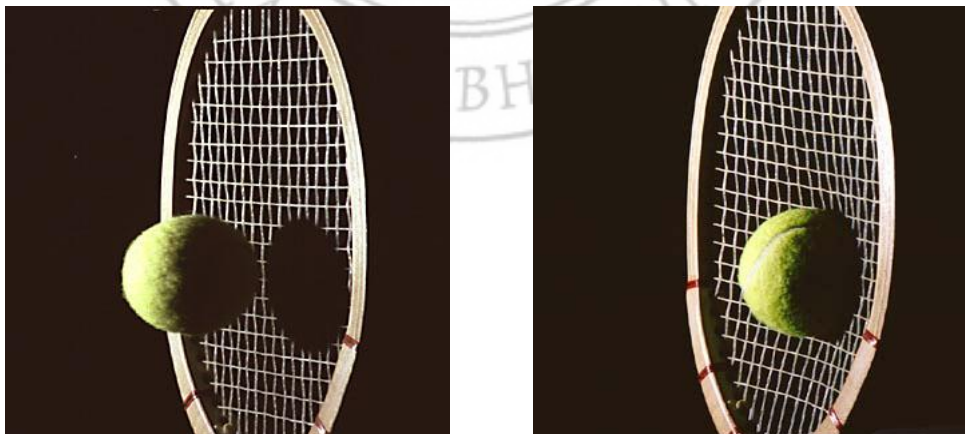
ยกตัวอย่างเช่น ในการขว้างลูกบอลไปกระทบกำแพง ลูกบอลจะวิ่งเข้าหากำแพงด้วยความเร็ว \bar{u} จากนั้นสัมผัสกับกำแพงด้วยเวลานาน Δt สะท้อนออกจากกำแพงด้วยความเร็ว \bar{v} ช่วงเวลาที่ลูกบอลกระทบกำแพงจะเกิดแรงกระทำซึ่งกันและกันระหว่างลูกบอลกับกำแพง เรียกว่า “แรงคลม” ซึ่งมีขนาดไม่คงตัว (แต่ทิศทางคงตัว) โดยจะมีค่าเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและลดลงอย่างรวดเร็ว เพราะลูกบอลกระทบกำแพงในช่วงเวลาสั้นมาก ลักษณะของแรงคลมขณะเวลาต่าง ๆ ในช่วงเวลา Δt ดูได้จากรูป 3.1 และรูป 3.2

รูป 3.1 กราฟระหว่างขนาดของแรงและเวลาในขณะวัตถุกระทบกัน

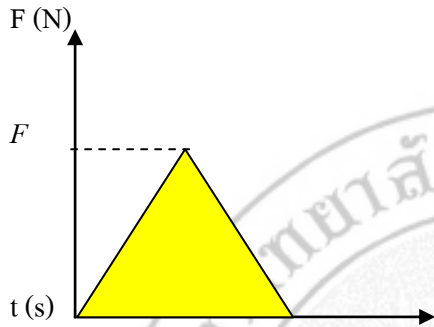
รูป 3.2 แรงเฉลี่ยของการคล

ถ้าพิจารณาจากกราฟจะเห็นได้ว่าช่วงแรกและช่วงท้ายของเวลา Δt แรงคลมจะมีค่าน้อยมาก ช่วงกลางของเวลา Δt แรงคลมจะมีค่ามากที่สุด ดังนั้นเมื่อพูดถึงแรงคลมจึงหมายถึงแรงคลมเฉลี่ยที่กระทำต่อวัตถุในช่วงเวลาสั้นมาก ๆ เช่น รถยนต์ชนกัน การตอกตะปูด้วยค้อน การตีลูกเทนนิส หรือลูกปิงปอง ลูกบิลเลียดชนกัน เป็นต้น

รูป 3.3 การตีลูกเทนนิส

กราฟระหว่างแรงดล (\bar{F}) กับเวลา (Δt)

จากภาพ 6 หาพื้นที่ใต้กราฟระหว่างแรงดล (\bar{F}) และเวลา (Δt) ได้ดังนี้

พื้นที่ใต้กราฟ = พื้นที่รูปสามเหลี่ยม

$$= \frac{1}{2} \times F \times t$$

$$= \left(\frac{0 + F}{2} \right) t$$

$$= F_{av} t$$

= การดล

รูป 3.4 กราฟระหว่างแรงดลกับเวลา

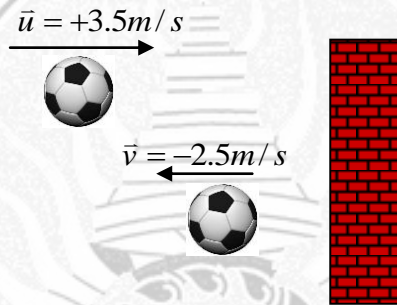
สรุป

พื้นที่ใต้กราฟระหว่างแรงดล (\bar{F}) กับเวลา (Δt) คือ การดล

ตัวอย่างการคำนวณ

ตัวอย่างที่ 1 ลูกบอลมวล 0.4 กิโลกรัม เคลื่อนที่ด้วยความเร็ว 3.5 เมตรต่อวินาที ในแนวระดับเข้าหากำแพง เมื่อกระทบแล้วลูกบอลสะท้อนออกมาในแนวระดับด้วยความเร็ว 2.5 เมตรต่อวินาที จงหาการดลที่กระทำต่อลูกบอล

แนวคิด ลูกบอลกระทบกำแพงแล้วลูกบอลสะท้อนออกมาลูกบอลมีการเปลี่ยนทิศทางโดยกำหนดให้ความเร็วของลูกบอลที่เข้าหากำแพงมีเครื่องหมาย + ดังนั้นความเร็วของลูกบอลที่ออกจากกำแพงจะมีเครื่องหมาย -

ภาพ 7 ลูกบอลกระทบกำแพง

วิธีทำ หาการดลที่กำแพงกระทำต่อลูกบอลซึ่งมีค่าเท่ากับโมเมนตัมที่เปลี่ยนไป จากสมการ

$$\vec{I} = \vec{F}\Delta t = m\vec{v} - m\vec{u}$$

ก่อนลูกบอลกระทบกำแพง

$$\begin{aligned} \text{โมเมนตัมของลูกบอล} \quad m\vec{u} &= (0.4\text{ kg})(+3.5\text{ m/s}) \\ &= +1.4\text{ kg}\cdot\text{m/s} \end{aligned}$$

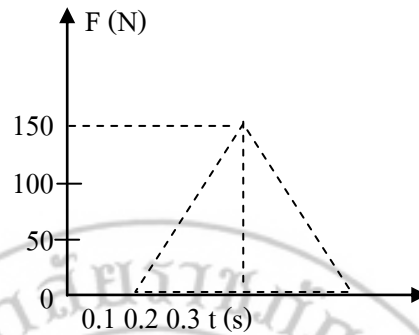
หลังลูกบอลสะท้อนออกจากกำแพง

$$\begin{aligned} \text{โมเมนตัมของลูกบอล} \quad m\vec{v} &= (0.4\text{ kg})(-2.5\text{ m/s}) \\ &= -1.0\text{ kg}\cdot\text{m/s} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ดังนั้นการดล} \quad F\Delta t &= (-1.0\text{ kg}\cdot\text{m/s}) - (+1.4\text{ kg}\cdot\text{m/s}) \\ &= -2.4\text{ kg}\cdot\text{m/s} \end{aligned}$$

ตอบ การดลที่กำแพงกระทำต่อลูกบอลมีขนาด 2.4 กิโลกรัม·เมตรต่อวินาที มีทิศพุ่งออกจากกำแพง

ตัวอย่างที่ 2 วัตถุอันหนึ่งถูกแรงกระทำ มีความสัมพันธ์กับเวลา ดังกราฟ จงหาการดลและแรงดล

แนวคิด พื้นที่ใต้กราฟระหว่างแรงดลกับเวลา คือ การดล

วิธีทำ

$$\begin{aligned} \text{การดล} &= \frac{1}{2} \times (0.30 - 0.10) \times 150 \\ &= 15 \text{ N}\cdot\text{s} \end{aligned}$$

ดังนั้น การดลมีค่าเท่ากับ 15 นิวตัน วินาที

หาขนาดของแรงดลจาก

$$F = \frac{mv - mu}{\Delta t}$$

$$= \frac{\Delta p}{\Delta t}$$

$$= \frac{I}{\Delta t}$$

$$\text{จะได้} \quad F = \frac{15}{0.2}$$

$$= 75 \text{ N}$$

ดังนั้น ขนาดของแรงดลเท่ากับ 75 นิวตัน

ตอบ ขนาดของการดลมีค่าเท่ากับ 15 นิวตัน วินาที และขนาดของแรงดลเท่ากับ 75 นิวตัน

ใบงานที่ 4

เรื่อง การคลและแรงคล

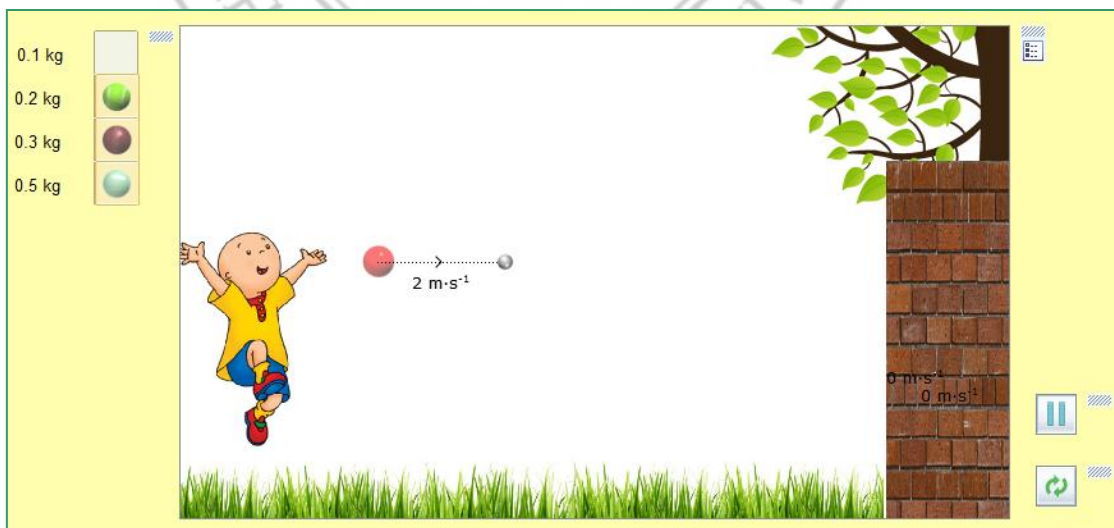
จุดประสงค์ เพื่อศึกษาแรงคล การคล และคำนวณหาปริมาณที่เกี่ยวข้อง

คำชี้แจง ให้นักเรียนเปิดแฟ้มข้อมูลชื่อ momentum_05 นักเรียนจะพบว่าหน้าจอกอมพิวเตอร์ปรากฏภาพดังนี้

ให้นักเรียนฝึกทักษะการคำนวณหาการคลและแรงคลโดยปฏิบัติตามดังนี้

1. คลิกซ้ายที่ลูกบอลมวล 0.1 กิโลกรัม แล้วลากมาวางบริเวณด้านหน้าของเด็กในภาพ กำหนดขนาดความเร็วของลูกบอลตามต้องการ โดยลากปุ่มกำหนดความเร็วไปทางกำแพง
2. คลิกปุ่ม Start จะปรากฏสถานการณ์ที่เด็กผู้ชายขว้างลูกบอลออกไปชนกำแพง ดังภาพ

3. บันทึกความเร็วก่อนการชนและหลังการชนลงในตาราง พร้อมทั้งแสดงวิธีคำนวณหาการดลของลูกบอลดังกล่าว

4. ทำซ้ำข้อ 1-3 แต่เปลี่ยนลูกบอลเป็นลูกบอลมวล 0.2 0.3 และ 0.5 กิโลกรัมตามลำดับ

ตารางบันทึกผลการทำกิจกรรม

มวล (kg)	ความเร็วก่อนชน (m/s)	ความเร็วหลังชน (m/s)	การดล (N.s) (บอกทั้งขนาดและทิศทาง)

5. จากการคลที่ได้ในตารางบันทึกผลการทำกิจกรรม ถ้ากำหนดให้เวลาขณะทีลูกบอลแต่ละลูกกระทบกำแพงมีค่าเท่ากับ 10^{-3} วินาที ให้นักเรียนแสดงวิธีคำนวณหาแรงดลของลูกบอลแต่ละลูก
มวล 0.1 กิโลกรัม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

มวล 0.2 กิโลกรัม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

มวล 0.3 กิโลกรัม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

มวล 0.5 กิโลกรัม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

6. นักฟุตบอลเตะลูกบอลมวล 0.5 กิโลกรัม เข้าชนกำแพงด้วยความเร็ว 8.0 เมตรต่อวินาที ในแนวตั้งฉากกับกำแพง หลังการชนลูกบอลกระดอนออกมาด้วยความเร็วเท่าเดิม ถ้าช่วงเวลาที่ถูกบอลกระทบกำแพงมีค่าตามที่กำหนดไว้ในตารางให้นักเรียนคำนวณหาแรงดลในแต่ละสถานการณ์ที่กำหนดให้

โจทย์ กำหนด	โมเมนตัมก่อนชน (kg m/s)	โมเมนตัมหลังชน (kg m/s)	เวลาขณะกระทบ กำแพง (s)	แรงดล (N)
m =			1×10^{-3}	
u =			2×10^{-3}	
v =			3×10^{-3}	
			4×10^{-3}	
			5×10^{-3}	

7. จากข้อมูลที่ได้ในตารางข้อ 6 เวลาที่มีความสัมพันธ์กับแรงดลอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

ใบงานที่ 5 เรื่อง การคลและแรงคด 2

จุดประสงค์ เพื่อศึกษาลักษณะกราฟและแปลความหมายพื้นที่ใต้กราฟของกราฟแสดงความสัมพันธ์ระหว่างแรงคดกับเวลา

คำชี้แจง ให้นักเรียนเปิดเพิ่มข้อมูลชื่อ momentum_06 นักเรียนจะพบว่าหน้าจอกอมพิวเตอร์ปรากฏภาพดังนี้

ปุ่มความเร็ว

1. ให้นักเรียนกำหนดความเร็วของรถตามต้องการ โดยคลิกซ้ายที่ปุ่มสี่เหลี่ยมที่รถค้างไว้แล้วลากไปทางขวามือเพื่อกำหนดให้รถเคลื่อนที่ไปทางขวามือ
2. คลิกปุ่ม จะปรากฏสถานการณ์รถเคลื่อนที่ไปทางขวามือเข้าชนกำแพงรั้วบ้าน
3. ขณะรถพุ่งเข้าชนกำแพงบ้านให้นักเรียนสังเกตเวกเตอร์ของแรงลัพธ์ที่แสดงที่รถ พร้อมกับสังเกตขนาดของแรงที่เกิดขึ้นจากกล่อง Property ที่แสดง Net force (translation) จากการสังเกตนักเรียนจะพบว่า

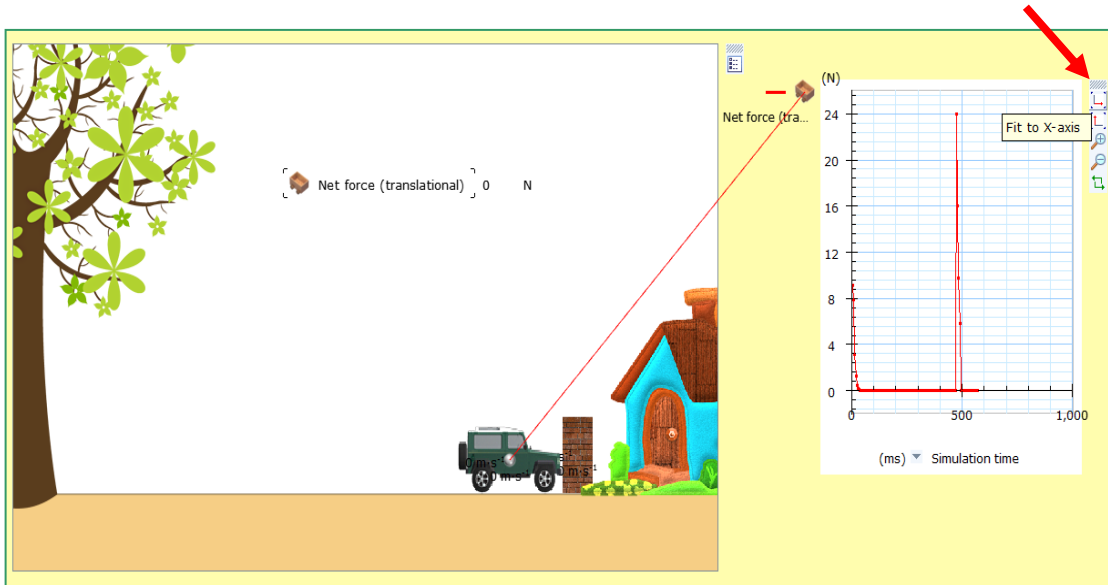
3.1 เวกเตอร์ของแรงที่เกิดขึ้นขณะรถชนกำแพงมีลักษณะ.....

3.2 ปริมาณแรงที่นักเรียนสังเกตจากกล่อง Property ที่แสดง Net force (translational)

หากดูไม่ทัน นักเรียนสามารถคลิกปุ่ม เพื่อเริ่มสถานการณ์ใหม่ได้ไม่จำกัด

4. คลิกปุ่ม ให้นักเรียนพิจารณารกราฟแสดงความสัมพันธ์ระหว่างแรงกับเวลา และปฏิบัติดังนี้

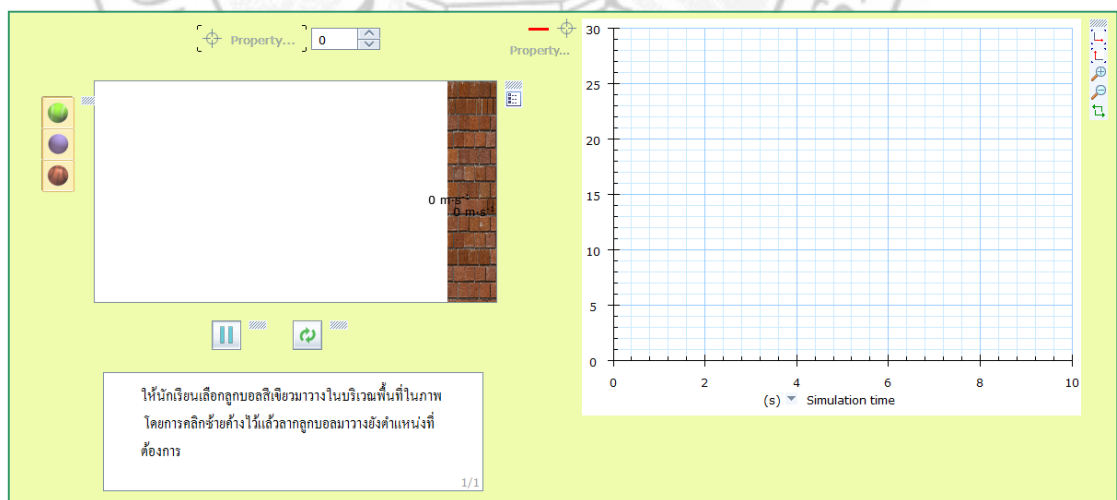
4.1 คลิกปุ่ม Fit to X-axis และ Fit to Y-axis จะปรากฏลักษณะกราฟดังภาพ

4.2. แรงที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาสั้น ๆ ขณะที่รถชนกำแพงมีค่าคงตัวหรือไม่

เรียกแรงที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาสั้น ๆ นี้ว่า.....

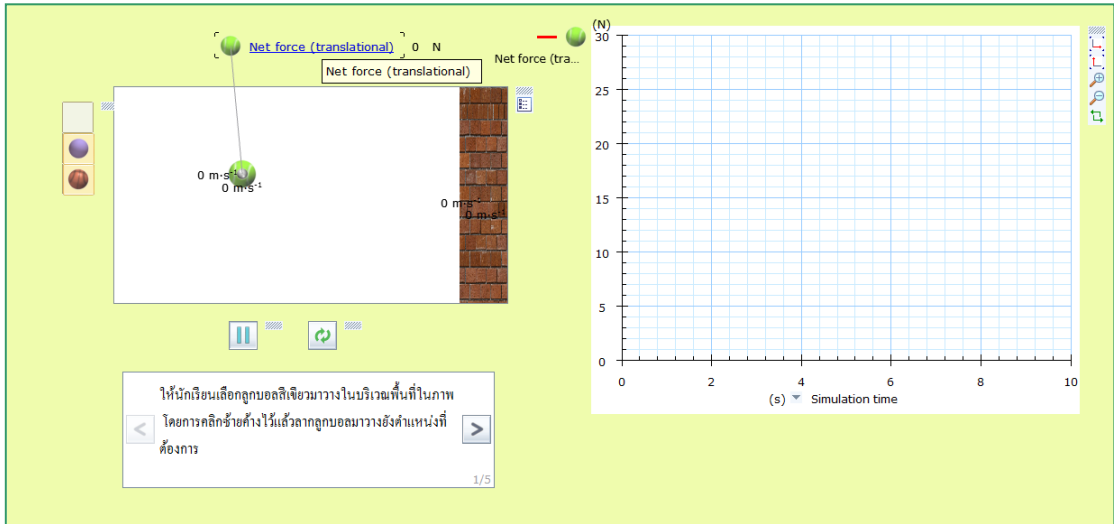
5. เปิดเพิ่มข้อมูลชื่อ momentum_07 นักเรียนจะพบว่าหน้าจอคอมพิวเตอร์ปรากฏภาพดังนี้

6. ให้นักเรียนเลือกลูกบอลสีเขียววางในบริเวณพื้นที่ในภาพ โดยการคลิกซ้ายค้างไว้แล้วลากลูกบอลมาวางยังตำแหน่งที่ต้องการ

7. คลิกซ้ายที่สัญลักษณ์ ที่อยู่ด้านหน้ากล่อง Property และ กราฟ ค้างไว้แล้วลากมายังลูกบอลที่เลือก

8. คลิกซ้ายที่กล่อง Property และ กราฟ เลือก Net force (translational) ดังภาพ

9. คลิกซ้ายปุ่มกำหนดความเร็ว ลากไปทางขวามือกำหนดขนาดตามต้องการ คลิกปุ่ม เพื่อดูสถานการณ์จำลองที่เกิดขึ้น หลังจากลูกบอลกระทบกำแพงให้คลิกปุ่ม เพื่อหยุดสถานการณ์จำลอง

ความเร็วที่นักเรียนกำหนดคือ.....

หลังจากลูกบอลกระทบกำแพงลูกบอลเคลื่อนที่อย่างไร

.....

และมีความเร็วเท่ากับ.....

10. พิจารณากราฟระหว่างแรงคด (N) กับเวลา (s) ลักษณะกราฟที่ได้เป็นอย่างไร

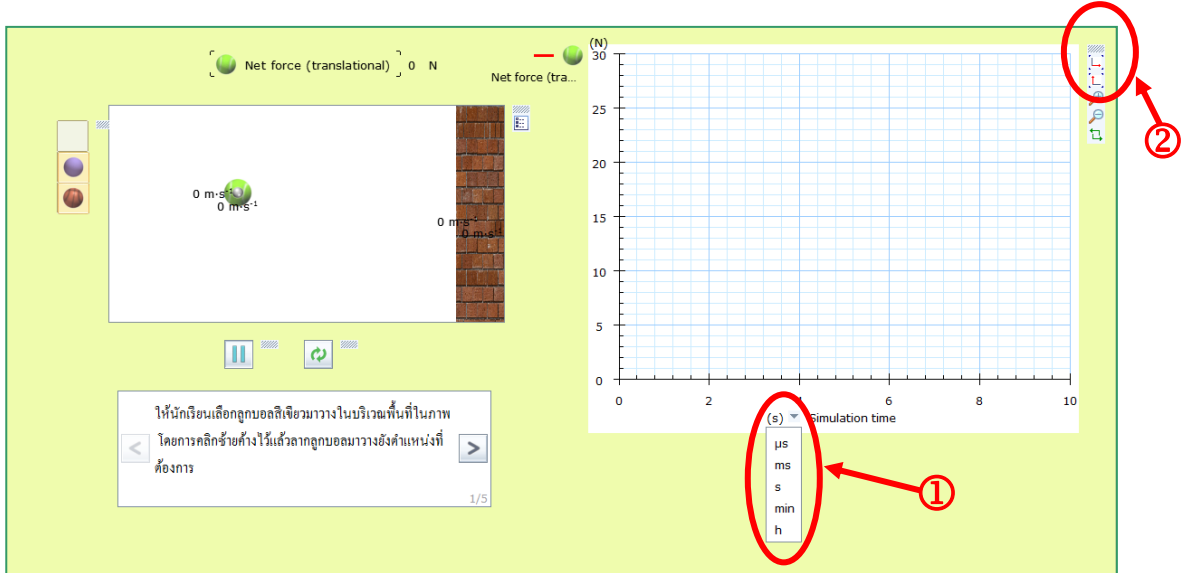
.....

.....

.....

11. คลิกซ้ายที่หน่วยเวลาของกราฟ เปลี่ยนหน่วยจากวินาที (s) เป็นหน่วยมิลลิวินาที (ms)

ดั่งภาพ ①

12. คลิกปุ่ม Fit to X-axis และ Fit to Y-axis ดั่งภาพ ② กราฟระหว่างแรงดลกับเวลา มีลักษณะเป็นกราฟเส้นตรงหรือไม่.....

ดั่งนั้นแรงดลที่เกิดขึ้นมีค่าคงตัวหรือไม่.....

13. คลิกปุ่ม เพื่อเริ่มต้นสถานการณ์จำลองใหม่ ทำซ้ำอีกอย่างน้อย 2 ครั้ง โดยเปลี่ยนไปเลือกลูกบอลที่เหลือ สถานการณ์ที่เกิดขึ้นเหมือนกับกรณีของลูกบอลสีเขียวหรือไม่

14. ให้นักเรียนสรุปความหมายของคำต่อไปนี้
การดล คือ.....

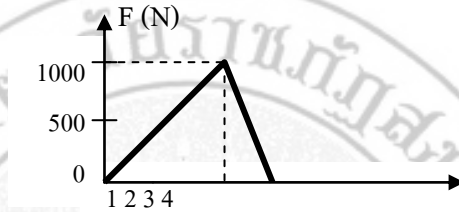
แรงดล คือ.....

พื้นที่ใต้กราฟระหว่างแรงดลกับเวลาคือ.....

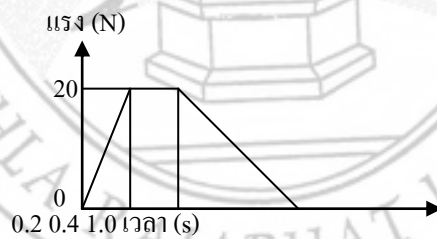
แบบฝึกเสริมประสบการณ์

คำชี้แจง ให้นักเรียนแสดงวิธีทำเพื่อหาคำตอบที่ถูกต้อง

- ลูกบอลมวล 0.4 กิโลกรัม เคลื่อนที่ด้วยความเร็ว 10 เมตรต่อวินาที ในแนวระดับ ถูกตีสวนด้วยไม้กอล์ฟระหว่างแรงกับเวลาในขณะกระทบ แสดงดังรูป อัตราเร็วหลังถูกตีด้วยลูกบอลเป็นเท่าใด

- ถ้ามีแรงกระทำกับวัตถุหนึ่งเขียนกราฟระหว่างแรงกับเวลาได้ดังรูป อยากทราบว่าในช่วงเวลาที่มีแรงกระทำนั้นจะทำให้วัตถุเปลี่ยนโมเมนตัมไปเท่าใด

ใบความรู้ที่ 4

เรื่อง การชนในหนึ่งมิติ

การชน (collision)

การชน (collision) คือ การที่วัตถุเคลื่อนที่กระทบกันในช่วงเวลาสั้น ๆ หรือในบางครั้งวัตถุอาจไม่ต้องกระทบกัน แต่มีแรงมากระทำต่อวัตถุแล้วให้ผลเหมือนกับการชน เราถือว่าเป็นการชนกันในอีกลักษณะหนึ่ง

รูป 5.1 ตัวอย่างการชนกันของวัตถุ

การชนกันของวัตถุใด ๆ ถ้าแรงลัพธ์ภายนอกที่กระทำกับระบบมีค่าเป็นศูนย์ ($\sum \vec{F} = 0$) แล้ว ผลรวมของโมเมนตัมของระบบจะมีค่าคงตัวเสมอ หรือผลรวมของโมเมนตัมก่อนการชนของระบบเท่ากับผลรวมของโมเมนตัมหลังการชนของระบบเสมอ

$$\sum \vec{p} = \text{ค่าคงตัว}$$

$$\sum \vec{p}_1 = \sum \vec{p}_2$$

เมื่อ $\sum \vec{p}$ คือ ผลรวมของโมเมนตัมของระบบ
 $\sum \vec{p}_1$ คือ ผลรวมของโมเมนตัมก่อนการชนของระบบ
 $\sum \vec{p}_2$ คือ ผลรวมของโมเมนตัมหลังการชนของระบบ

การชนในหนึ่งมิติ (One Dimension Collision) หรือการชนในแนวตรง คือ การชนที่แนวการเคลื่อนที่ของวัตถุทั้งสองจะอยู่ในแนวเส้นตรงเดียวกันทั้งก่อนการชนและหลังการชน การชนในแนวเส้นตรงจะเกิดขึ้นได้เมื่อแนวการเคลื่อนที่ของศูนย์กลางมวลของวัตถุที่จะเข้าชนจะต้องผ่านศูนย์กลางมวลของวัตถุที่ถูกชนเท่านั้น การชนกันในแนวตรงของวัตถุจะมีการถ่ายโอนโมเมนตัมระหว่างกันเป็นไปตามกฎการอนุรักษ์โมเมนตัม นอกจากนี้ยังมีการถ่ายโอนพลังงานจลน์ระหว่างวัตถุด้วยแต่จะเป็นอย่างไรนั้นขึ้นอยู่กับลักษณะการชนที่เกิดขึ้น

การชนในหนึ่งมิติ แบ่งเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. การชนแบบยืดหยุ่น (Elastic Collision) คือ เป็นการชนแบบไม่สูญเสียพลังงานจลน์ การชนกันของวัตถุลักษณะนี้หลังการชนรูปร่างของวัตถุจะไม่เปลี่ยนแปลง เช่น การชนของอนุภาคเล็ก ๆ การชนกันของลูกบิลเลียด การชนกันของลูกบอล หรือวัตถุที่มีความยืดหยุ่นเกิดการชนกัน

รูป 5.2 การชนในหนึ่งมิติ แบบยืดหยุ่นของลูกบอล

ผลที่เกิดจากการชนแบบยืดหยุ่น คือ

1.1 ผลรวมของโมเมนตัมก่อนชนเท่ากับผลรวมของโมเมนตัมหลังชน (โมเมนตัมของระบบมีค่าคงตัว)

$$\sum \vec{p}_1 = \sum \vec{p}_2$$

1.2 ผลรวมของพลังงานจลน์ก่อนชนเท่ากับผลรวมของพลังงานจลน์หลังชน (ผลรวมของพลังงานจลน์ของระบบมีค่าคงตัว)

$$\sum E_{k1} = \sum E_{k2}$$

การวิเคราะห์การชนแบบยืดหยุ่นของวัตถุ 2 ก้อน ในแนวตรง

สมมติให้ m_1 แทนมวลของวัตถุที่วิ่งด้วยความเร็วก่อนชน \vec{u}_1 ชนกับวัตถุอีกก้อน (m_2) ทำให้ความเร็วหลังการชนเป็น \vec{v}_1 และ m_2 แทนมวลของวัตถุที่วิ่งด้วยความเร็วก่อนชน \vec{u}_2 ชนกับวัตถุอีกก้อน (m_1) ทำให้ความเร็วหลังชนเป็น \vec{v}_2 ดังรูป

รูป 5.3 วัตถุ m_1 ชนวัตถุ m_2 ทำให้ความเร็วเปลี่ยนแปลง

จากกฎการอนุรักษ์โมเมนตัม $\sum p_1 = \sum p_2$

$$m_1u_1 + m_2u_2 = m_1v_1 + m_2v_2$$

$$m_1u_1 - m_1v_1 = m_2v_2 - m_2u_2$$

$$m_1(u_1 - v_1) = m_2(v_2 - u_2) \dots \dots \dots (1)$$

การชนแบบยืดหยุ่นจะได้ $\sum E_{k1} = \sum E_{k2}$

$$\frac{1}{2}m_1u_1^2 + \frac{1}{2}m_2u_2^2 = \frac{1}{2}m_1v_1^2 + \frac{1}{2}m_2v_2^2$$

$$m_1u_1^2 + m_2u_2^2 = m_1v_1^2 + m_2v_2^2$$

$$m_1u_1^2 - m_1v_1^2 = m_2v_2^2 - m_2u_2^2$$

$$m_1(u_1^2 - v_1^2) = m_2(v_2^2 - u_2^2)$$

$$m_1(u_1 - v_1)(u_1 + v_1) = m_2(v_2 - u_2)(v_2 + u_2) \dots \dots \dots (2)$$

นำ $\frac{(2)}{(1)}$ จะได้ $\frac{m_1(u_1 - v_1)(u_1 + v_1)}{m_1(u_1 - v_1)} = \frac{m_2(v_2 - u_2)(v_2 + u_2)}{m_2(v_2 - u_2)}$

$$u_1 + v_1 = u_2 + v_2$$

เมื่อ $\sum E_{k1} =$ ผลรวมพลังงานจลน์ของระบบก่อนชน

$\sum E_{k2} =$ ผลรวมพลังงานจลน์ของระบบหลังชน

สรุปได้ว่า การชนแบบยืดหยุ่น เกิดขึ้นภายใต้เงื่อนไขต่อไปนี้

1) อนุรักษ์โมเมนตัม

$$\sum p_1 = \sum p_2$$

$$m_1u_1 + m_2u_2 = m_1v_1 + m_2v_2$$

2) อนุรักษ์พลังงานจลน์

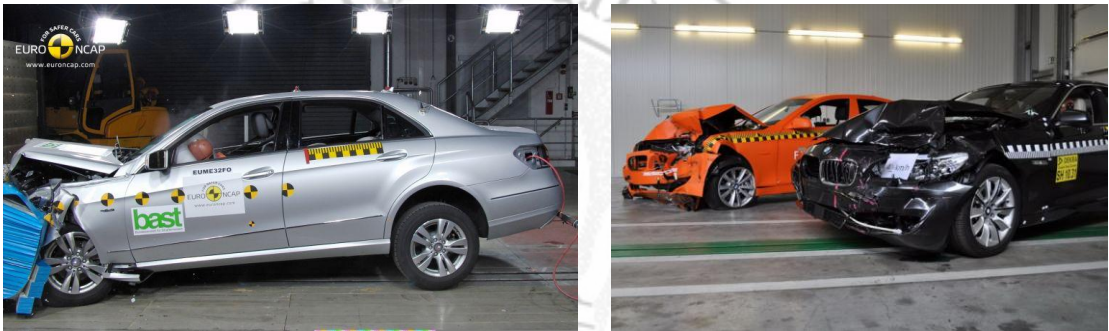
$$\sum E_{k1} = \sum E_{k2}$$

$$\frac{1}{2}m_1u_1^2 + \frac{1}{2}m_2u_2^2 = \frac{1}{2}m_1v_1^2 + \frac{1}{2}m_2v_2^2$$

เนื่องจากเป็นสมการกำลังสองมีความยุ่งยากในการใช้ สามารถแทนสมการนี้ด้วยสมการ

$$u_1 + v_1 = u_2 + v_2$$

2. การชนแบบไม่ยืดหยุ่น (Inelastic Collision) คือ การชนแบบสูญเสียพลังงานจลน์ไปบางส่วน พลังงานที่สูญเสียไปอาจจะเปลี่ยนไปเป็นเสียง แสง หรือทำให้วัตถุเปลี่ยนรูปทรง ดังนั้น การชนลักษณะนี้พลังงานจลน์รวมของระบบจะไม่คงตัวโดยพลังงานจลน์รวมหลังการชนจะน้อยกว่าพลังงานจลน์รวมก่อนการชน การชนที่พบโดยทั่วไปจะเป็นการชนแบบนี้ เช่น การชนของรถในอุบัติเหตุต่าง ๆ การสูญเสียพลังงานจลน์นั้นมีตั้งแต่เล็กน้อยจนกระทั่งถึงสูญเสียมากโดยจะสูญเสียมากที่สุดในการชนที่วัตถุทั้งสองชนแล้วเคลื่อนที่ติดกันไป

รูป 5.4 การชนในหนึ่งมิติ แบบไม่ยืดหยุ่น

เราอาจแบ่งการชนแบบไม่ยืดหยุ่นได้ 2 ประเภท ดังนี้

2.1 การชนแบบไม่ยืดหยุ่นโดยสมบูรณ์ (Completely Inelastic Collision) คือ การชนแบบสูญเสียพลังงานจลน์ไปมากที่สุด โดยภายหลังการชนวัตถุจะเคลื่อนที่ติดกันไป

การคำนวณการชนแบบไม่ยืดหยุ่นและการชนแบบไม่ยืดหยุ่นโดยสมบูรณ์

- 1) กฎการอนุรักษ์โมเมนตัม

$$\sum p_1 = \sum p_2$$

$$m_1 u_1 + m_2 u_2 = m_1 v_1 + m_2 v_2$$

สำหรับการชนแบบไม่ยืดหยุ่นโดยสมบูรณ์ จะได้ว่า

$$m_1 u_1 + m_2 u_2 = (m_1 + m_2) v$$

- 2) ผลรวมของพลังงานจลน์ก่อนชน > ผลรวมของพลังงานจลน์หลังชน เสมอ

$$\sum E_{k1} > \sum E_{k2}$$

$$\frac{1}{2} m_1 u_1^2 + \frac{1}{2} m_2 u_2^2 > \frac{1}{2} m_1 v_1^2 + \frac{1}{2} m_2 v_2^2$$

ตัวอย่างการคำนวณ

ตัวอย่างที่ 1 นักเล่นสเกต 2 คน มีมวล 50 และ 60 กิโลกรัม ตามลำดับ กำลังเล่นสเกตบนลานน้ำแข็ง ถ้าคนแรกกำลังเคลื่อนที่ไปทางทิศตะวันออกด้วยความเร็ว 5 เมตรต่อวินาที แล้วพุ่งเข้าชนคนที่สองซึ่งอยู่นิ่ง ปรากฏว่าภายหลังการชนคนที่สองเคลื่อนที่ไปทางทิศตะวันออกด้วยความเร็ว 3 เมตรต่อวินาที คนแรกจะเคลื่อนที่ไปด้วยความเร็วเท่าใด เมื่อไม่คิดแรงเสียดทานและเป็นการเคลื่อนที่ในแนวตรง

แนวคิด กำหนดให้ความเร็วที่มีทิศไปทางทิศตะวันออกมีเครื่องหมาย + ดังนั้น ความเร็วที่มีทิศไปทางทิศตะวันตกมีเครื่องหมาย - หลังการชนนักเล่นสเกตคนแรกเคลื่อนที่ด้วยความเร็ว v_1 จากกฎการอนุรักษ์โมเมนตัม ผลรวมของโมเมนตัมก่อนการชน = ผลรวมของโมเมนตัมหลังการชน

วิธีทำ ก่อนการชน

$$\begin{aligned} \text{โมเมนตัมของนักเล่นสเกตคนแรก} &= (50\text{kg})(+5\text{m/s}) \\ &= +250\text{kg}\cdot\text{m/s} \end{aligned}$$

$$\text{โมเมนตัมของนักเล่นสเกตคนที่สอง} = 0 \text{ kg}\cdot\text{m/s}$$

หลังชน

$$\text{โมเมนตัมของนักเล่นสเกตคนแรก} = (50\text{kg})v_1$$

$$\begin{aligned} \text{โมเมนตัมของนักเล่นสเกตคนที่สอง} &= (60\text{kg})(+3\text{m/s}) \\ &= +180\text{kg}\cdot\text{m/s} \end{aligned}$$

จากกฎการอนุรักษ์โมเมนตัม

ผลรวมของโมเมนตัมก่อนการชน = ผลรวมของโมเมนตัมหลังการชน

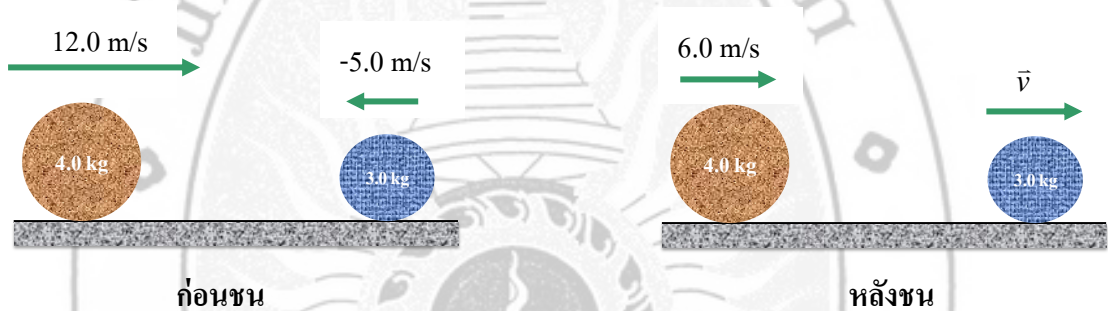
$$\text{ดังนั้น } +250\text{kg}\cdot\text{m/s} + 0 = (50\text{kg})v_1 + (+180\text{kg}\cdot\text{m/s})$$

$$v_1 = +1.4\text{m/s}$$

ตอบ หลังการชนนักเล่นสเกตคนแรกจะเคลื่อนที่ไปทางทิศตะวันออก ด้วยความเร็ว 1.4 เมตร ต่อวินาที

ตัวอย่างที่ 2 มวลขนาด 4.0 และ 3.0 กิโลกรัม เคลื่อนที่เข้าหากันบนพื้นไม้ที่ไม่มีแรงเสียดทาน ด้วยความเร็ว 12.0 และ 5.0 เมตรต่อวินาที ตามลำดับ หลังจากชนกันมวล 4.0 กิโลกรัม ยังคงเคลื่อนที่ไปทางทิศทางเดิมด้วยความเร็ว 6.0 เมตรต่อวินาที การชนของวัตถุทั้งสองนี้เป็นการชนแบบยืดหยุ่นหรือไม่ยืดหยุ่น ถ้าการชนของวัตถุทั้งสองเป็นการชนในหนึ่งมิติ

แนวคิด การที่จะทราบว่า การชนของวัตถุเป็นการชนแบบยืดหยุ่นหรือไม่ยืดหยุ่นนั้น จะต้องพิจารณาผลรวมของพลังงานจลน์ของระบบก่อนการชนและผลรวมของพลังงานจลน์ของระบบหลังการชนว่าเท่ากันหรือไม่ ซึ่งการคำนวณหาพลังงานจลน์จะต้องคำนวณหาความเร็วของมวล 3.0 กิโลกรัม หลังการชน โดยใช้กฎการอนุรักษ์โมเมนตัม

วิธีทำ

พิจารณาจากรูป กำหนดให้ความเร็วของวัตถุไปทางขวามีเครื่องหมาย + ดังนั้นความเร็วของวัตถุไปทางซ้ายมีเครื่องหมายเป็น - ความเร็วของมวล 3.0 กิโลกรัม หลังการชนเป็น \bar{v} จากกฎการอนุรักษ์โมเมนตัม

ผลรวมของโมเมนตัมก่อนการชน = ผลรวมของโมเมนตัมหลังการชน

ก่อนชน

$$\begin{aligned} \text{โมเมนตัมของมวล 4.0 กิโลกรัม} &= (4.0\text{kg})(+12.0\text{m/s}) \\ &= +48.0\text{ kg m/s} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{โมเมนตัมของมวล 3.0 กิโลกรัม} &= (3.0\text{kg})(-5.0\text{m/s}) \\ &= -15.0\text{ kg m/s} \end{aligned}$$

หลังชน

$$\begin{aligned} \text{โมเมนตัมของมวล 4.0 กิโลกรัม} &= (4.0\text{kg})(+6.0\text{m/s}) \\ &= +24.0\text{ kg m/s} \end{aligned}$$

$$\text{โมเมนตัมของมวล 3.0 กิโลกรัม} = (3.0\text{kg})v$$

จาก ผลรวมของโมเมนตัมก่อนการชน = ผลรวมของโมเมนตัมหลังการชน

$$\text{ดังนั้น } (+48.0\text{kg}\cdot\text{m}/\text{s}) + (-15.0\text{kg}\cdot\text{m}/\text{s}) = (+24.0\text{kg}\cdot\text{m}/\text{s}) + (3.0\text{kg})v$$

$$v = +3.0\text{m}/\text{s}$$

ภายหลังการชนมวล 3.0 กิโลกรัม เคลื่อนที่ไปทางขวาด้วยความเร็ว 3.0 เมตรต่อวินาที

พิจารณาผลรวมของพลังงานจลน์ของระบบก่อนการชนและภายหลังการชน

ก่อนการชน

$$\begin{aligned} \text{พลังงานจลน์ของมวล 4.0 กิโลกรัม} &= \frac{1}{2}(4.0\text{kg})(12.0\text{m}/\text{s})^2 \\ &= 288.0\text{J} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{พลังงานจลน์ของมวล 3.0 กิโลกรัม} &= \frac{1}{2}(3.0\text{kg})(5.0\text{m}/\text{s})^2 \\ &= 37.5\text{J} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ผลรวมของพลังงานจลน์ของระบบก่อนการชน} &= 288.0\text{J} + 37.5\text{J} \\ &= 325.5\text{J} \end{aligned}$$

หลังการชน

$$\begin{aligned} \text{พลังงานจลน์ของมวล 4.0 กิโลกรัม} &= \frac{1}{2}(4.0\text{kg})(6.0\text{m}/\text{s})^2 \\ &= 72.0\text{J} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{พลังงานจลน์ของมวล 3.0 กิโลกรัม} &= \frac{1}{2}(3.0\text{kg})(3.0\text{m}/\text{s})^2 \\ &= 13.5\text{J} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ผลรวมของพลังงานจลน์ของระบบหลังชน} &= 72.0\text{J} + 13.5\text{J} \\ &= 85.5\text{J} \end{aligned}$$

ผลรวมของพลังงานจลน์ของระบบภายหลังการชนน้อยกว่าผลรวมของพลังงานจลน์ของระบบก่อนการชน ซึ่งเป็นการชนของวัตถุแบบไม่ยืดหยุ่น

ตอบ การชนของวัตถุทั้งสองเป็นการชนแบบไม่ยืดหยุ่น

ใบงานที่ 6

เรื่อง การชนในหนึ่งมิติ (1)

จุดประสงค์ เพื่อศึกษาการชนในหนึ่งมิติของวัตถุแบบยืดหยุ่นและคำนวณหาปริมาณที่เกี่ยวข้อง

คำชี้แจง ให้นักเรียนเปิดเพิ่มข้อมูลชื่อ momentum_09 นักเรียนจะพบว่าหน้าจอกอมพิวเตอร์ปรากฏภาพดังนี้

1/1

นำบอลสีม่วง (Idea elastic ball) ซึ่งเป็นลูกบอลที่มีคุณสมบัติยืดหยุ่นสมบูรณ์ 2 ลูก มาวางบนพื้นสีส้ม (พื้นสีส้มไม่มีแรงเสียดทาน) กำหนด Property ให้กับบอลทั้งสอง

1. ให้นักเรียนนำลูกบอลสีม่วง (Ideal elastic ball) ซึ่งเป็นลูกบอลที่มีคุณสมบัติยืดหยุ่นสมบูรณ์ 2 ลูก มาวางบนพื้นสีส้ม (พื้นสีส้มไม่มีแรงเสียดทาน) กำหนด Property ให้กับลูกบอลทั้งสองโดยคลิกซ้ายที่สัญลักษณ์ ค้างไว้แล้วลากมายังลูกบอลสีม่วง จะปรากฏสถานการณ์ดังรูป

1/1

นำบอลสีม่วง (Idea elastic ball) ซึ่งเป็นลูกบอลที่มีคุณสมบัติยืดหยุ่นสมบูรณ์ 2 ลูก มาวางบนพื้นสีส้ม (พื้นสีส้มไม่มีแรงเสียดทาน) กำหนด Property ให้กับบอลทั้งสอง

2. กำหนดความเร็วให้กับลูกบอลสีม่วงทางซ้ายมือตามต้องการ โดยให้ทิศของความเร็วไปทางขวามือหรือไปทางลูกบอลสีม่วงอีกลูกที่หยุดนิ่ง
3. บันทึกข้อมูล ได้แก่ มวล ความเร็ว โมเมนตัม และพลังงานจลน์ของลูกบอลทั้งสองก่อนการชน ลงในตารางบันทึกผลกิจกรรม
4. คลิกปุ่ม เพื่อเริ่มต้นสถานการณ์จำลอง หลังจากลูกบอลทั้งสองเคลื่อนที่ชนกัน ให้คลิกปุ่ม อีกครั้ง เพื่อหยุดการจำลองสถานการณ์ บันทึกข้อมูล ได้แก่ มวล ความเร็ว โมเมนตัม และพลังงานจลน์ของลูกบอลทั้งสองหลังการชน ลงในตารางบันทึกผลกิจกรรม

มวล (kg)	ความเร็ว ก่อนชน (m/s)	ความเร็ว หลังชน (m/s)	โมเมนตัม ก่อนชน (kg.m/s)	โมเมนตัม หลังชน (kg.m/s)	พลังงาน จลน์ ก่อนชน (J)	พลังงาน จลน์ หลังชน (J)
$m_1 =$	$u_1 =$	$v_1 =$				
$m_2 =$	$u_2 =$	$v_2 =$				
ผลรวม						

หมายเหตุ

- m_1 แทน มวลของลูกบอลทางซ้าย m_2 แทน มวลของลูกบอลทางขวา
- u_1 แทน ความเร็วก่อนชนของลูกบอลทางซ้าย u_2 แทน ความเร็วก่อนชนของลูกบอลทางขวา
- v_1 แทน ความเร็วหลังชนของบอลทางซ้าย v_2 แทน ความเร็วหลังชนของลูกบอลทางขวา

อธิบายลักษณะหรือสภาพการเคลื่อนที่ของลูกบอลทั้งสอง จากสถานการณ์จำลองที่พบ

ก่อนการชน.....

.....

หลังการชนกัน

.....

ข้อสังเกต ในการปรับขนาดความเร็วนักเรียนจะพบว่าสามารถปรับได้ทั้งค่าที่เป็นบวกและค่าที่เป็นลบ
 กรณีความเร็วเป็นบวก วัตถุเคลื่อนที่ไปทาง.....
 กรณีความเร็วเป็นลบ วัตถุเคลื่อนที่ไปทาง.....

5. ให้นักเรียนปรับเปลี่ยนมวลและความเร็วของลูกบอลสีม่วงทั้งสองลูกตามต้องการแต่อยู่
 ภายใต้เงื่อนไขสถานการณ์ที่กำหนดให้แล้วทำกิจกรรม 1-4 ซ้ำอีกครั้ง บันทึกผลการทำกิจกรรมใน
 ตารางและให้นักเรียนคลิกปุ่ม เมื่อต้องการเริ่มต้นสถานการณ์ใหม่

สถานการณ์ที่ 1 กำหนดให้ $m_1 > m_2$, $u_1 = u$ m/s และ $u_2 = 0$ m/s
 (u แทนความเร็วใด ๆ ตามที่นักเรียนกำหนดเอง)

มวล (kg)	ความเร็ว	ความเร็ว	โมเมนตัม	โมเมนตัม	พลังงานจลน์	พลังงานจลน์
	ก่อนชน (m/s)	หลังชน (m/s)	ก่อนชน (kg.m/s)	หลังชน (kg.m/s)	ก่อนชน (J)	หลังชน (J)
$m_1 =$	$u_1 =$	$v_1 =$				
$m_2 =$	$u_2 =$	$v_2 =$				
ผลรวม						

อธิบายลักษณะหรือสภาพการเคลื่อนที่ของลูกบอลทั้งสอง จากสถานการณ์จำลองที่พบ
 ก่อนการชน.....

 หลังการชนกัน

สถานการณ์ที่ 2 กำหนดให้ $m_1 < m_2$, $u_1 = u$ m/s และ $u_2 = 0$ m/s

มวล (kg)	ความเร็ว ก่อนชน (m/s)	ความเร็ว หลังชน (m/s)	โมเมนตัม ก่อนชน (kg.m/s)	โมเมนตัม หลังชน (kg.m/s)	พลังงานจลน์ ก่อนชน (J)	พลังงานจลน์ หลังชน (J)
$m_1 =$	$u_1 =$	$v_1 =$				
$m_2 =$	$u_2 =$	$v_2 =$				
ผลรวม						

อธิบายลักษณะหรือสภาพการเคลื่อนที่ของลูกบอลทั้งสอง จากสถานการณ์จำลองที่พบ

ก่อนการชน.....

.....

.....

หลังการชนกัน.....

.....

.....

สถานการณ์ที่ 3 กำหนดให้ $m_1 = m_2$, $u_1 = u$ m/s และ $u_2 = -u$ m/s

มวล (kg)	ความเร็ว ก่อนชน (m/s)	ความเร็ว หลังชน (m/s)	โมเมนตัม ก่อนชน (kg.m/s)	โมเมนตัม หลังชน (kg.m/s)	พลังงานจลน์ ก่อนชน (J)	พลังงานจลน์ หลังชน (J)
$m_1 =$	$u_1 =$	$v_1 =$				
$m_2 =$	$u_2 =$	$v_2 =$				
ผลรวม						

อธิบายลักษณะหรือสภาพการเคลื่อนที่ของลูกบอลทั้งสอง จากสถานการณ์จำลองที่พบ

ก่อนการชน.....

.....

.....

หลังการชนกัน

.....

.....

สถานการณ์ที่ 4 กำหนดให้ $m_1 \neq m_2$, $u_1 = u$ m/s และ $u_2 = -u$ m/s

มวล (kg)	ความเร็ว ก่อนชน (m/s)	ความเร็ว หลังชน (m/s)	โมเมนตัม ก่อนชน (kg.m/s)	โมเมนตัม หลังชน (kg.m/s)	พลังงานจลน์ ก่อนชน (J)	พลังงานจลน์ หลังชน (J)
$m_1 =$	$u_1 =$	$v_1 =$				
$m_2 =$	$u_2 =$	$v_2 =$				
ผลรวม						

อธิบายลักษณะหรือสภาพการเคลื่อนที่ของลูกบอลทั้งสอง จากสถานการณ์จำลองที่พบ ก่อนการชน.....

.....

.....

หลังการชนกัน

.....

.....

6. ให้นักเรียนทำกิจกรรมเช่นเดียวกับกิจกรรมในข้อ 5 แต่ให้ลองเปลี่ยนจากลูกบอลสีม่วง (Ideal elastic ball) เป็นลูกบอลแบบอื่น ๆ ที่มีอยู่ในกล่องบรรจุทางซ้ายตามความสนใจของนักเรียน และลองดำเนินกิจกรรมตามสถานการณ์หรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในข้อ 5 สังเกตสถานการณ์ที่เกิดขึ้น สถานการณ์ที่นักเรียนพบเหมือนหรือแตกต่างกับกรณีของลูกบอลสีม่วงหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

7. จากการทำกิจกรรมในใบงานที่ 7 เรื่องการชนในหนึ่งมิติ (1) ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี

7.1 ผลรวมของโมเมนตัมของระบบก่อนการชนและผลรวมของโมเมนตัมของระบบหลังการชนเท่ากันหรือไม่.....

7.2 ผลรวมของพลังงานจลน์ของระบบก่อนการชนและผลรวมของพลังงานจลน์ของระบบหลังการชนเท่ากันหรือไม่.....

7.3 ลักษณะการชนที่เกิดขึ้นนี้เราเรียกว่า.....

ใบงานที่ 7

เรื่อง การชนในหนึ่งมิติ (2)

จุดประสงค์ เพื่อศึกษาการชนในหนึ่งมิติของวัตถุแบบไม่ยืดหยุ่นและคำนวณหาปริมาณที่เกี่ยวข้อง

คำชี้แจง ให้นักเรียนเปิดเพิ่มข้อมูลชื่อ momentum_10 นักเรียนจะพบว่าหน้าจอคอมพิวเตอร์ปรากฏภาพดังนี้

ให้นักเรียนนำลูกบอลสีส้ม (Idea inelastic ball) ซึ่งเป็นลูกบอลที่มีคุณสมบัติไม่ยืดหยุ่นสมบูรณ์ 2 ลูก มาวางบนพื้นสีส้ม (พื้นลื่น ไม่มีแรงเสียดทาน) กำหนด Property ให้กับลูกบอลทั้งสอง โดยคลิกซ้ายที่สัญลักษณ์ ค้างไว้แล้วลากมายังลูกบอลสีส้ม จะปรากฏสถานการณ์ดังรูป

1. ให้นักเรียนนำลูกบอลสีส้ม ซึ่งเป็นลูกบอลที่มีคุณสมบัติไม่ยืดหยุ่นสมบูรณ์ (Ideal inelastic ball) 2 ลูก มาวางบนพื้นสีส้ม (พื้นลื่น ไม่มีแรงเสียดทาน) กำหนด Property ให้กับ ลูกบอลทั้งสอง โดยคลิกซ้ายที่สัญลักษณ์ ค้างไว้แล้วลากมายังลูกบอลสีส้ม จะปรากฏสถานการณ์ดังรูป

ให้นักเรียนนำลูกบอลสีส้ม (Idea inelastic ball) ซึ่งเป็นลูกบอลที่มีคุณสมบัติไม่ยืดหยุ่นสมบูรณ์ 2 ลูก มาวางบนพื้นสีส้ม (พื้นลื่น ไม่มีแรงเสียดทาน) กำหนด Property ให้กับบอลทั้งสอง

2. กำหนดความเร็วให้กับลูกบอลสีส้มทางซ้ายมือตามต้องการ โดยให้ทิศของความเร็วไปทางขวาหรือไปทางลูกบอลสีส้มอีกลูกที่หยุดนิ่ง คลิกรูป เพื่อเริ่มต้นสถานการณ์จำลอง

3. บันทึกข้อมูล ได้แก่ มวล ความเร็ว โมเมนตัม และพลังงานจลน์ของลูกบอลทั้งสองก่อนการชน ลงในตารางบันทึกผลกิจกรรม

4. หลังจากลูกบอลทั้งสองเคลื่อนที่ชนกันให้คลิกรูป อีกครั้ง เพื่อหยุดการจำลองสถานการณ์ บันทึกข้อมูล ได้แก่ มวล ความเร็ว โมเมนตัม และพลังงานจลน์ของลูกบอลทั้งสองหลังการชน ลงในตารางบันทึกผลกิจกรรม

มวล (kg)	ความเร็วก่อนชน (m/s)	ความเร็วหลังชน (m/s)	โมเมนตัมก่อนชน (kg.m/s)	โมเมนตัมหลังชน (kg.m/s)	พลังงานจลน์ก่อนชน (J)	พลังงานจลน์หลังชน (J)
$m_1 =$	$u_1 =$	$v_1 =$				
$m_2 =$	$u_2 =$	$v_2 =$				
ผลรวม						

หมายเหตุ

- m_1 แทน มวลของลูกบอลทางซ้าย m_2 แทน มวลของลูกบอลทางขวา
- u_1 แทน ความเร็วก่อนชนของลูกบอลทางซ้าย u_2 แทน ความเร็วก่อนชนของลูกบอลทางขวา
- v_1 แทน ความเร็วหลังชนของลูกบอลทางซ้าย v_2 แทน ความเร็วหลังชนของลูกบอลทางขวา

อธิบายลักษณะหรือสภาพการเคลื่อนที่ของลูกบอลทั้งสอง จากสถานการณ์จำลองที่พบก่อนการชน.....

 หลังการชนกัน

ข้อสังเกต ในการปรับขนาดความเร็วนักเรียนจะพบว่าสามารถปรับได้ทั้งค่าที่เป็นบวกและค่าที่เป็นลบ
 กรณีความเร็วเป็นบวก วัตถุเคลื่อนที่ไปทาง.....
 กรณีความเร็วเป็นลบ วัตถุเคลื่อนที่ไปทาง.....

5. ให้นักเรียนปรับเปลี่ยนมวลและความเร็วของลูกบอลสีส้มทั้งสองลูกตามต้องการแต่อยู่
 ภายใต้เงื่อนไขสถานการณ์ที่กำหนดไว้แล้วทำกิจกรรม 1-4 ซ้ำอีกครั้ง บันทึกผลการทำกิจกรรมใน
 ตารางและให้นักเรียนคลิกปุ่ม เมื่อต้องการเริ่มต้นสถานการณ์ใหม่

สถานการณ์ที่ 1 กำหนดให้ $m_1 > m_2$, $u_1 = u$ m/s และ $u_2 = 0$ m/s
 (u แทนความเร็วใด ๆ ตามที่นักเรียนกำหนดเอง)

มวล (kg)	ความเร็ว ก่อนชน	ความเร็ว หลังชน	โมเมนตัม ก่อนชน	โมเมนตัม หลังชน	พลังงานจลน์ ก่อนชน	พลังงานจลน์ หลังชน
	(m/s)	(m/s)	(kg.m/s)	(kg.m/s)	(J)	(J)
$m_1 =$	$u_1 =$	$v_1 =$				
$m_2 =$	$u_2 =$	$v_2 =$				
ผลรวม						

อธิบายลักษณะหรือสภาพการเคลื่อนที่ของลูกบอลทั้งสอง จากสถานการณ์จำลองที่พบ
 ก่อนการชน.....

 หลังการชนกัน

สถานการณ์ที่ 2 กำหนดให้ $m_1 < m_2$, $u_1 = u$ m/s และ $u_2 = 0$ m/s

มวล (kg)	ความเร็ว ก่อนชน (m/s)	ความเร็ว หลังชน (m/s)	โมเมนตัม ก่อนชน (kg.m/s)	โมเมนตัม หลังชน (kg.m/s)	พลังงานจลน์ ก่อนชน (J)	พลังงานจลน์ หลังชน (J)
$m_1 =$	$u_1 =$	$v_1 =$				
$m_2 =$	$u_2 =$	$v_2 =$				
ผลรวม						

อธิบายลักษณะหรือสภาพการเคลื่อนที่ของลูกบอลทั้งสอง จากสถานการณ์จำลองที่พบ

ก่อนการชน.....

.....

หลังการชนกัน.....

.....

.....

สถานการณ์ที่ 3 กำหนดให้ $m_1 = m_2$, $u_1 = u$ m/s และ $u_2 = -u$ m/s

มวล (kg)	ความเร็ว ก่อนชน (m/s)	ความเร็ว หลังชน (m/s)	โมเมนตัม ก่อนชน (kg.m/s)	โมเมนตัม หลังชน (kg.m/s)	พลังงานจลน์ ก่อนชน (J)	พลังงานจลน์ หลังชน (J)
$m_1 =$	$u_1 =$	$v_1 =$				
$m_2 =$	$u_2 =$	$v_2 =$				
ผลรวม						

อธิบายลักษณะหรือสภาพการเคลื่อนที่ของลูกบอลทั้งสอง จากสถานการณ์จำลองที่พบ

ก่อนการชน.....

.....

.....

หลังการชนกัน

.....

.....

สถานการณ์ที่ 4 กำหนดให้ $m_1 \neq m_2$, $u_1 = u$ m/s และ $u_2 = -u$ m/s

มวล (kg)	ความเร็ว ก่อนชน (m/s)	ความเร็ว หลังชน (m/s)	โมเมนตัม ก่อนชน (kg.m/s)	โมเมนตัม หลังชน (kg.m/s)	พลังงานจลน์ ก่อนชน (J)	พลังงานจลน์ หลังชน (J)
$m_1 =$	$u_1 =$	$v_1 =$				
$m_2 =$	$u_2 =$	$v_2 =$				
ผลรวม						

อธิบายลักษณะหรือสภาพการเคลื่อนที่ของลูกบอลทั้งสอง จากสถานการณ์จำลองที่พบ ก่อนการชน.....

.....

.....

หลังการชนกัน

.....

.....

6. ให้นักเรียนทำกิจกรรมเช่นเดียวกับกิจกรรมในข้อ 5 แต่ให้ลองเปลี่ยนจากลูกบอลสีส้ม (Ideal inelastic ball) เป็นลูกบอลแบบอื่น ๆ ที่มีอยู่ในกล่องบรรจุทางซ้ายตามความสนใจของนักเรียน และลองดำเนินกิจกรรมตามสถานการณ์หรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในข้อ 5 สังเกตสถานการณ์ที่เกิดขึ้น สถานการณ์ที่นักเรียนพบเหมือนหรือแตกต่างกับกรณีของลูกบอลสีส้มหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

7. จากการทำกิจกรรมในใบงานที่ 7 เรื่องการชนในหนึ่งมิติ (2) ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี

7.1 ผลรวมของโมเมนตัมของระบบก่อนการชนและผลรวมของโมเมนตัมของระบบหลังการชนเท่ากันหรือไม่.....

7.2 ผลรวมของพลังงานจลน์ของระบบก่อนการชนและผลรวมของพลังงานจลน์ของระบบหลังการชนเท่ากันหรือไม่.....

7.3 ลักษณะการชนที่เกิดขึ้นนี้เราเรียกว่า.....

2. รถทดลองมวล 1.0 กิโลกรัม เคลื่อนที่ด้วยความเร็ว 0.4 เมตรต่อวินาที เข้าชนรถทดลองอีกคันหนึ่งซึ่งมีมวลเท่ากันและอยู่นิ่ง หลังจากชนรถทดลองเคลื่อนที่ติดกันไป จงหาพลังงานที่สูญเสียไปจากการชน

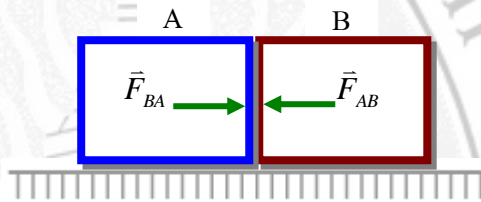

ใบความรู้ที่ 5 เรื่อง กฎการอนุรักษ์โมเมนตัม

กฎการอนุรักษ์โมเมนตัมของระบบ (law of conservation of momentum)

พิจารณาวัตถุ 2 ก้อน เคลื่อนที่ชนกันหรือกระทบกัน วัตถุทั้ง 2 ก้อน จะมีการเปลี่ยนสภาพการเคลื่อนที่ แสดงว่ามีแรงกระทำกับวัตถุทั้ง 2 ก้อน

จากกฎการเคลื่อนที่ข้อที่ 3 ของนิวตัน กล่าวว่า “ทุกแรงกิริยาต้องมีแรงปฏิกิริยาที่มีขนาดเท่ากันและทิศทางตรงข้ามเสมอ โดยแรงคู่กิริยา – ปฏิกิริยา กระทำต่อวัตถุพร้อมกัน” แสดงว่า แรงกระทำต่อวัตถุทั้ง 2 ก้อน ดังรูปที่ 1

รูป 4.1 แรงคู่กิริยา-ปฏิกิริยาจากการชนกันของวัตถุ A และ B

ให้ \vec{F}_{AB} แทน แรงที่วัตถุ B กระทำต่อวัตถุ A
 \vec{F}_{BA} แทน แรงที่วัตถุ A กระทำต่อวัตถุ B
 Δt แทน ช่วงเวลาที่วัตถุ A ชนกับวัตถุ B
 จะได้

$$\vec{F}_{AB} = -\vec{F}_{BA}$$

$$m_A \left(\frac{\vec{v}_A - \vec{u}_A}{\Delta t} \right) = -m_B \left(\frac{\vec{v}_B - \vec{u}_B}{\Delta t} \right)$$

$$m_A \vec{v}_A - m_A \vec{u}_A = -m_B \vec{v}_B + m_B \vec{u}_B$$

$$m_A \vec{u}_A + m_B \vec{u}_B = m_A \vec{v}_A + m_B \vec{v}_B$$

นั่นคือ
$$\sum \vec{p}_1 = \sum \vec{p}_2$$

เมื่อ $\sum \vec{p}_1 =$ ผลรวมของโมเมนตัมของระบบก่อนชน

$\sum \vec{p}_2 =$ ผลรวมของโมเมนตัมของระบบหลังการชน

ดังนั้น สรุปได้ว่า เมื่อไม่มีแรงภายนอกมากระทำต่อระบบแล้ว ผลรวมของโมเมนตัมก่อนการชนของระบบ เท่ากับ ผลรวมของโมเมนตัมหลังการชนของระบบ นั่นคือ โมเมนตัมของระบบมีค่าคงตัว เรียกว่า กฎการอนุรักษ์โมเมนตัม (law of conservation of momentum)

$$\sum \vec{p}_1 = \sum \vec{p}_2 \dots\dots\dots(5)$$

$$\text{หรือ } m_1\vec{u}_1 + m_2\vec{u}_2 = m_1\vec{v}_1 + m_2\vec{v}_2 \dots\dots\dots(5.1)$$

นั่นคือ $\sum \vec{p} =$ ค่าคงตัว

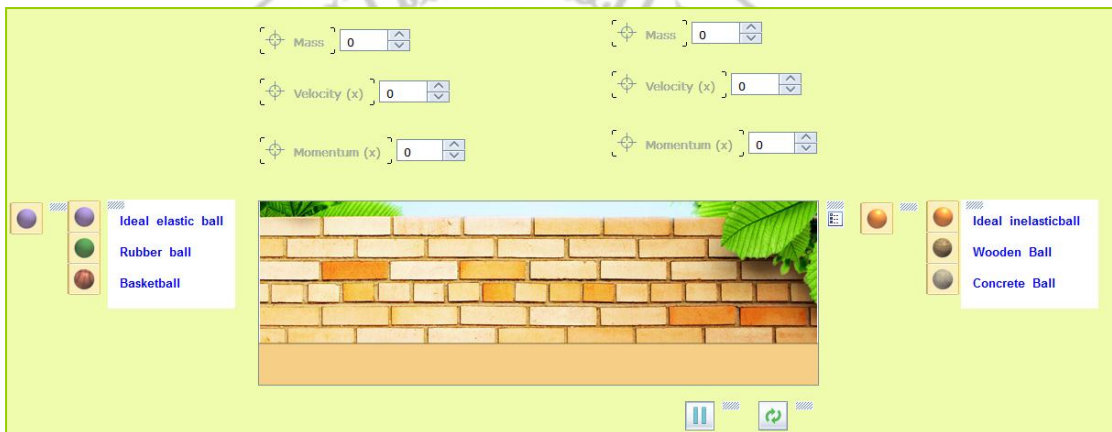

ใบงานที่ 8

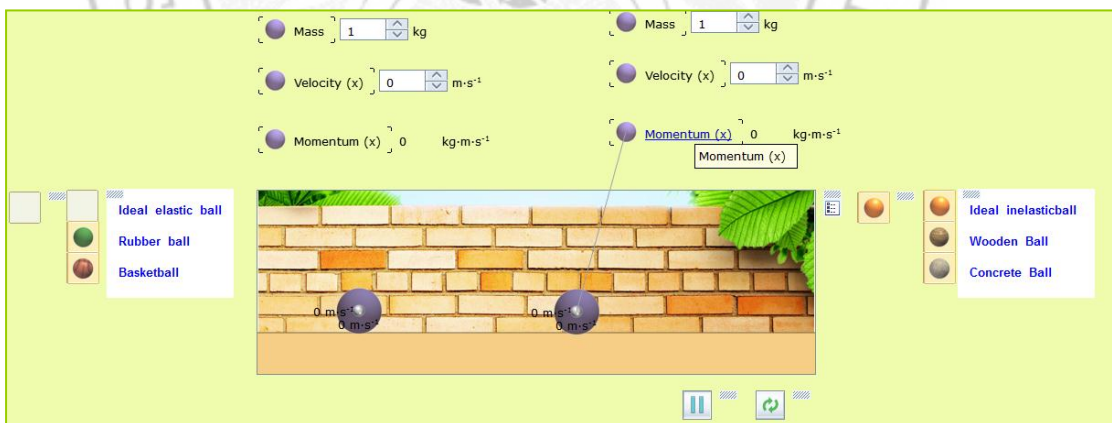
เรื่อง กฎการอนุรักษ์โมเมนตัม

จุดประสงค์ เพื่อศึกษาเกี่ยวกับกฎการอนุรักษ์โมเมนตัม

คำชี้แจง ให้นักเรียนเปิดแฟ้มข้อมูลชื่อ momentum_08 นักเรียนจะพบว่าหน้าจอกอมพิวเตอร์ปรากฏภาพดังนี้

1. ให้นักเรียนนำลูกบอลสีม่วง ซึ่งเป็นลูกบอลที่มีคุณสมบัติยืดหยุ่นสมบูรณ์ (Ideal elastic ball) 2 ลูก มาวางบนพื้นสีส้ม (พื้นดินไม่มีแรงเสียดทาน) กำหนด Property ให้กับลูกบอลทั้งสอง โดยคลิกที่สัญลักษณ์ จะปรากฏสถานการณ์ดังรูป

2. กำหนดความเร็วให้กับลูกบอลสีม่วงทางซ้ายมือตามต้องการ โดยให้ทิศทางของความเร็วไปทางขวามือหรือไปทางด้านลูกบอลสีม่วงอีกลูก กำหนดความเร็วให้กับลูกบอลทางขวามือในทำนองเดียวกัน

3. บันทึกข้อมูล ได้แก่ มวล ความเร็ว และ โมเมนตัม ของลูกบอลทั้งสองก่อนการชน ลงในตารางบันทึกผลกิจกรรม

ลูกบอลที่มีคุณสมบัติยืดหยุ่นสมบูรณ์	ลูกบอลทางซ้ายมือ	ลูกบอลทางขวามือ
มวล (kg)		
ความเร็ว (m/s)		
โมเมนตัมก่อนชน (kg m/s)		
ผลรวมโมเมนตัมของระบบก่อนชน (kg m/s)		

4. คลิกปุ่ม เพื่อเริ่มต้นสถานการณ์จำลอง หลังจากลูกบอลทั้งสองเคลื่อนที่ชนกัน ให้คลิกปุ่ม อีกครั้ง เพื่อหยุดการจำลองสถานการณ์ บันทึกข้อมูล ได้แก่ มวล ความเร็ว และ โมเมนตัม ของลูกบอลทั้งสองหลังการชน ลงในตารางบันทึกผลกิจกรรม

ลูกบอลที่มีคุณสมบัติยืดหยุ่นสมบูรณ์	ลูกบอลทางซ้ายมือ	ลูกบอลทางขวามือ
มวล (kg)		
ความเร็ว (m/s)		
โมเมนตัมก่อนชน (kg m/s)		
ผลรวมโมเมนตัมของระบบก่อนชน (kg m/s)		

5. ผลรวมโมเมนตัมของระบบก่อนชนในข้อ 3 และผลรวมโมเมนตัมของระบบหลังชนในข้อ 4 เท่ากันหรือไม่ อย่างไร.....

6. ให้นักเรียนปรับเปลี่ยนมวลและความเร็วของลูกบอลตามต้องการแล้วทำกิจกรรม 1-4 ซ้ำอีกครั้ง บันทึกผลการทำกิจกรรมในตาราง

มวล (kg)	ความเร็ว ก่อนชน (m/s)	ความเร็ว หลังชน (m/s)	โมเมนตัม ก่อนชน (kg.m/s)	โมเมนตัม หลังชน (kg.m/s)	พลังงานจลน์ ก่อนชน (J)	พลังงานจลน์ หลังชน (J)
$m_1 =$	$u_1 =$	$v_1 =$				
$m_2 =$	$u_2 =$	$v_2 =$				
ผลรวม						

หมายเหตุ

 m_1 แทน มวลของลูกบอลทางซ้าย m_2 แทน มวลของลูกบอลทางขวา u_1 แทน ความเร็วก่อนชนของลูกบอลทางซ้าย u_2 แทน ความเร็วก่อนชนของลูกบอล
ทางขวา v_1 แทน ความเร็วหลังชนของลูกบอลทางซ้าย v_2 แทน ความเร็วหลังชนของลูกบอล
ทางขวา

7. คลิกปุ่ม เพื่อเริ่มต้นสถานการณ์ใหม่ เลือกบอลสีส้ม ซึ่งเป็นลูกบอลที่มีคุณสมบัติไม่ยืดหยุ่นสมบูรณ์ (Ideal inelastic ball) ทำกิจกรรมซ้ำจากข้อ 1-4 บันทึกข้อมูลลงในตารางบันทึกผลก่อนชน

ลูกบอลที่มีคุณสมบัติยืดหยุ่นสมบูรณ์	ลูกบอลทางซ้ายมือ	ลูกบอลทางขวามือ
มวล (kg)		
ความเร็ว (m/s)		
โมเมนตัมก่อนชน (kg m/s)		
ผลรวมโมเมนตัมของระบบก่อนชน (kg m/s)		

หลังชน

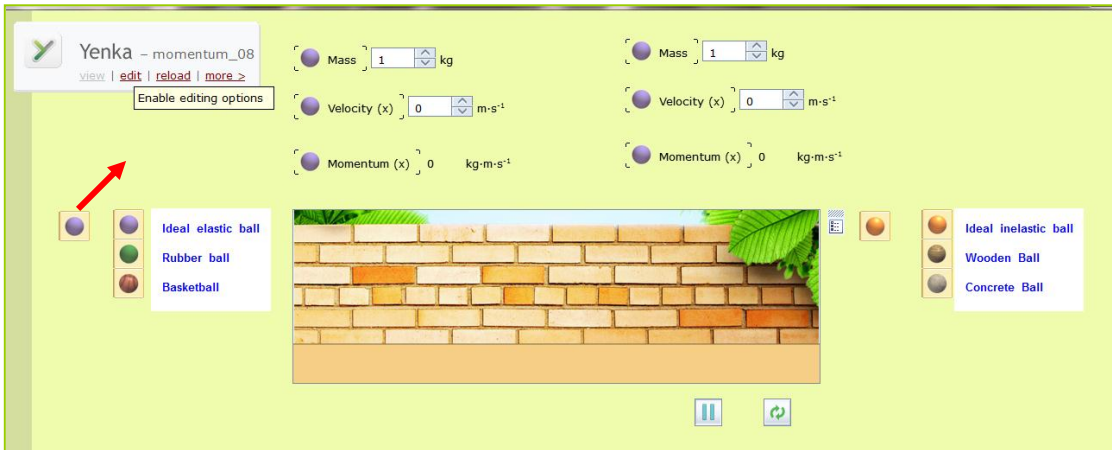
ลูกบอลที่มีคุณสมบัติยืดหยุ่นสมบูรณ์	ลูกบอลทางซ้ายมือ	ลูกบอลทางขวามือ
มวล (kg)		
ความเร็ว (m/s)		
โมเมนตัมก่อนชน (kg m/s)		
ผลรวมโมเมนตัมของระบบก่อนชน (kg m/s)		

8. ให้นักเรียนปรับเปลี่ยนมวลและความเร็วของลูกบอลตามต้องการแล้วทำกิจกรรมซ้ำอีกครั้ง บันทึกผลการทำกิจกรรมในตาราง

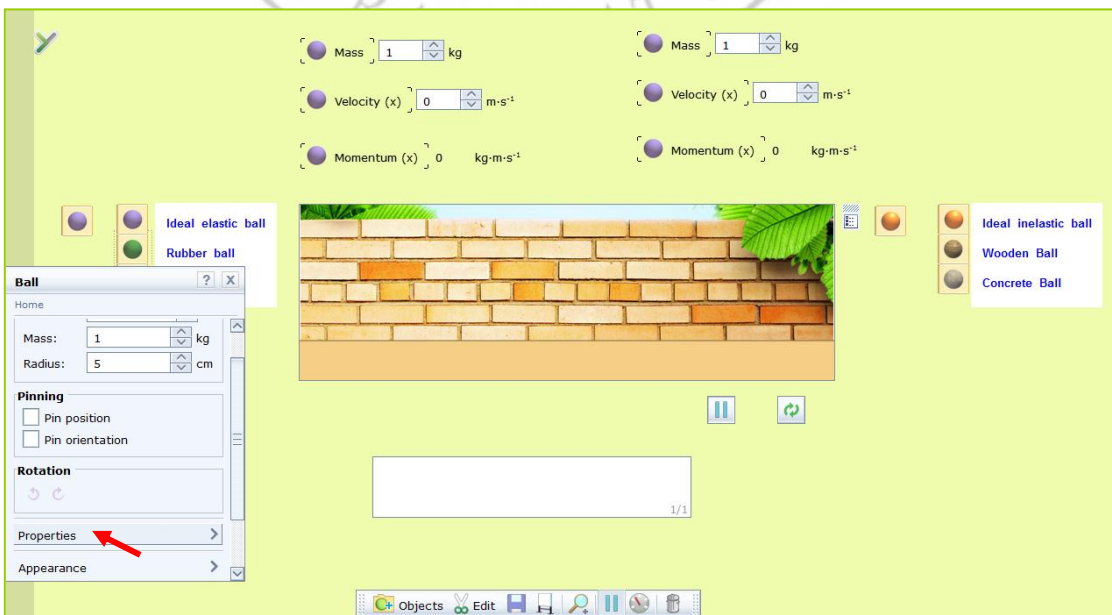
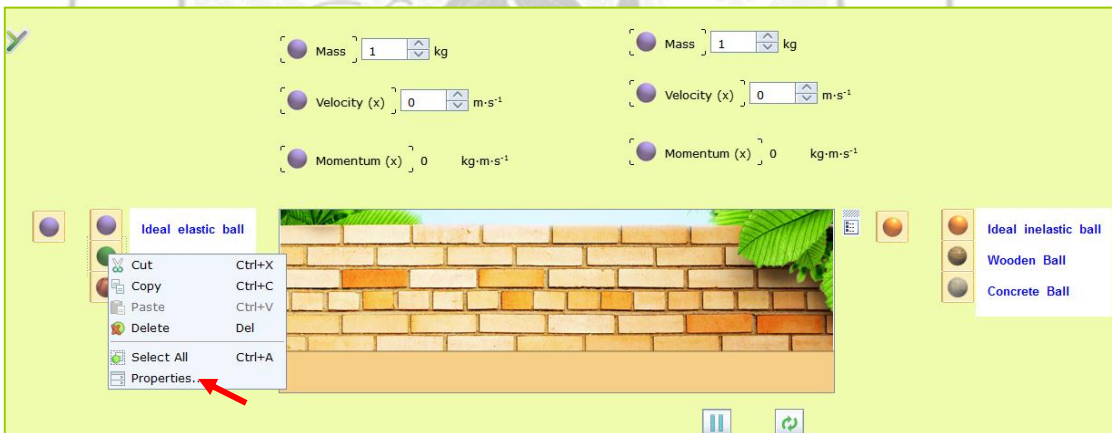
มวล (kg)	ความเร็ว ก่อนชน (m/s)	ความเร็ว หลังชน (m/s)	โมเมนตัม ก่อนชน (kg.m/s)	โมเมนตัม หลังชน (kg.m/s)	พลังงานจลน์ ก่อนชน (J)	พลังงานจลน์ หลังชน (J)
$m_1 =$	$u_1 =$	$v_1 =$				
$m_2 =$	$u_2 =$	$v_2 =$				
ผลรวม						

ความรู้เพิ่มเติม

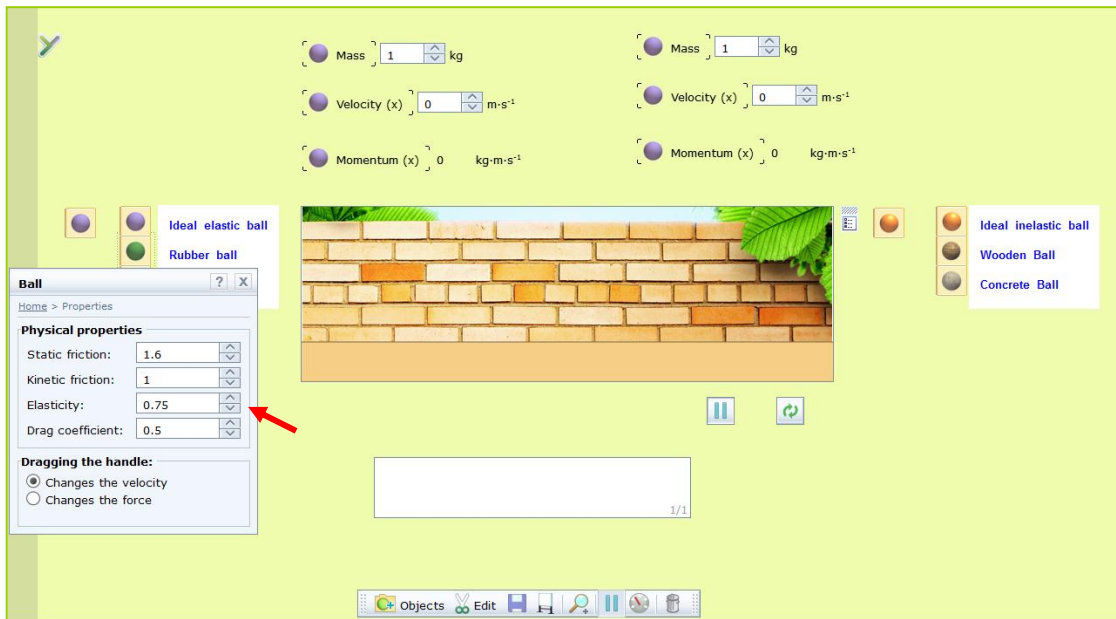
10. นักเรียนสามารถตรวจสอบคุณสมบัติของลูกบอลแต่ละลูกได้โดยการคลิกที่เลือก **edit** ดังรูป

คลิกขวาที่ลูกบอลที่นักเรียนต้องการทราบคุณสมบัติ จะปรากฏหน้าต่าง ดังรูป คลิกซ้ายเลือก Properties → Properties

จะปรากฏหน้าต่าง Physical properties ดังรูป

Ideal Ball ทั้งสองมีคุณสมบัติทางกายภาพ (Physical properties) คือ

.....

.....

.....

Ball อื่น ๆ มีคุณสมบัติทางกายภาพ (Physical properties) คือ

.....

.....

.....

จากคุณสมบัติทางกายภาพ (Physical properties) ของลูกบอลที่นักเรียนพบ มีผลต่อผลรวมของโมเมนตัมของระบบที่นักเรียน ได้จากการทำกิจกรรมที่ผ่านมาหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

นักเรียนสามารถปรับเปลี่ยนคุณสมบัติทางกายภาพของลูกบอลแล้วกลับไปทำกิจกรรมซ้ำ พร้อมทั้งสังเกตสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ได้ตามต้องการ

**ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้
เรื่อง โหมเมนต์ัมและการชน**

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

รายวิชา ฟิสิกส์ 2
เรื่อง โมเมนตัม
ภาคเรียนที่ 1

รหัสวิชา ว32201

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
เวลา 2 ชั่วโมง
ปีการศึกษา 2556

1. มาตรฐานการเรียนรู้

1.1 มาตรฐานการเรียนรู้

ว 4.2 เข้าใจลักษณะการเคลื่อนที่แบบต่าง ๆ ของวัตถุในธรรมชาติ มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้และจิตวิทยาศาสตร์ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

1.2 มาตรฐานที่เกี่ยวข้อง

ว 8.1 ใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ในการสืบเสาะหาความรู้ การแก้ปัญหา

2. ผลการเรียนรู้

อธิบายความหมายของ โมเมนตัมและหาโมเมนตัมของวัตถุเมื่อกำหนดมวลและความเร็วของวัตถุได้

3. สาระสำคัญ

โมเมนตัม (momentum) เป็นปริมาณบอกสภาพการเคลื่อนที่ของวัตถุ เป็นปริมาณเวกเตอร์ที่มีทิศทางเดียวกับทิศทางของความเร็ว โมเมนตัมของวัตถุหาได้จากผลคูณของมวลและความเร็ว $\vec{p} = m\vec{v}$ มีหน่วยเป็นกิโลกรัม เมตรต่อวินาที

4. สาระการเรียนรู้

การทำให้วัตถุหยุดเคลื่อนที่ที่ต้องใช้แรงมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับมวลและความเร็วของวัตถุ และผลคูณระหว่างมวลและความเร็วของวัตถุเรียกว่า โมเมนตัม (momentum) ของวัตถุ ซึ่งเป็นปริมาณที่บอกสภาพการเคลื่อนที่ของวัตถุและเป็นปริมาณเวกเตอร์ที่มีทิศทางเดียวกับทิศทางของความเร็ว ถ้าวัตถุมวล m เคลื่อนที่ด้วยความเร็ว \vec{v} จะมีโมเมนตัม \vec{p} ตามสมการ

$$\vec{p} = m\vec{v}$$

โมเมนตัมมีหน่วยเป็นกิโลกรัม เมตรต่อวินาที

5. จุดประสงค์การเรียนรู้

- 5.1 อธิบายความหมายของโมเมนตัมได้
- 5.2 บอกได้ว่า วัตถุที่กำลังเคลื่อนที่มีโมเมนตัม โมเมนตัมเป็นปริมาณเวกเตอร์มีทิศทางเดียวกับทิศทางของความเร็ว
- 5.3 กำหนดหาโมเมนตัมของวัตถุได้ เมื่อกำหนดมวลและความเร็วของวัตถุให้

6. กิจกรรมการเรียนรู้

แบบปกติ	แบบใช้คอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์
<p>1. กิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน</p> <p>ครูนำเข้าสู่หัวข้อนี้โดยกล่าวถึงประสบการณ์ที่นักเรียนเคยเล่นกีฬาบางประเภทมาแล้ว เช่น basketball ห่วงยาง จะเห็นว่าในการออกแรงรับบอลหรือห่วงยางที่กำลังเคลื่อนที่ด้วยความเร็วต่างๆ กัน ขนาดของแรงที่ใช้รับวัตถุในแต่ละครั้งต่างกันด้วย เพื่อให้ให้นักเรียนได้ศึกษาสาเหตุที่ออกแรงต่างกันเพื่อรับวัตถุนั้นขึ้นกับปริมาณใดบ้าง</p>	<p>1. กิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน</p> <p>ครูนำเข้าสู่หัวข้อนี้โดย ให้นักเรียนดูคลิปวิดีโอเหตุการณ์อุบัติเหตุรถชนและผลที่เกิดขึ้นเพื่อให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายและวิเคราะห์ว่า ความรุนแรงที่เกิดจากอุบัติเหตุรถชนกันที่ให้นักเรียนดูในคลิปวิดีโอ นั้นขึ้นกับปริมาณใดบ้าง</p>
<p>2. กิจกรรมระหว่างการเรียนรู้การสอน</p> <p>2.1 ให้นักเรียนทำกิจกรรมโดยการรับถุงทราย 1 ถุง ที่ตกจากตำแหน่งระดับความสูงต่างกัน จากนั้นทำกิจกรรมโดยรับถุงทราย 1 ถุง และถุงทราย 2 ถุง ซึ่งผูกติดกัน ที่ตกจากตำแหน่งระดับความสูงเท่ากันตามสถานการณ์ในหนังสือเรียนรายวิชาเพิ่มเติม ฟิสิกส์ เล่ม 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จัดทำโดยสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกระทรวง ศึกษาธิการ</p> <p>2.2 นำผลจากการทำกิจกรรมมาอภิปรายเพื่อหาผลสรุปว่า</p>	<p>2. กิจกรรมระหว่างการเรียนรู้การสอน</p> <p>2.1 ให้นักเรียนทำกิจกรรมโดยเปิดเพิ่มข้อมูลชื่อ momentum_01 และ momentum_02 เพื่อศึกษาสถานการณ์จำลองเรื่อง โมเมนตัม จากคอมพิวเตอร์</p> <p>2.2 ให้นักเรียนทำกิจกรรมโดยปฏิบัติตามรายละเอียดขั้นตอนในใบงานที่ 1 เรื่อง โมเมนตัม ซึ่งอยู่ในคู่มือนักเรียน</p> <p>2.3 นำผลจากการทำกิจกรรมมาอภิปรายเพื่อหาผลสรุปว่า</p> <p>2.3.1 ขณะที่รถกำลังจอดอยู่หรือยังไม่มีการเคลื่อนที่ ปริมาณ โมเมนตัม ของรถมีค่าเท่ากับศูนย์ รถมีมวลต่างกัน แต่เคลื่อน ที่ด้วยความเร็วเท่ากัน รถคันที่มีมวลมากจะมีปริมาณ โมเมนตัมมากกว่ารถคันที่มีมวลน้อย</p>

แบบปกติ	แบบใช้คอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์
<p>2.2.1 เมื่อปล่อยตุรขมวลเท่ากันให้ตกจากตำแหน่งที่ระดับความสูงต่างกัน ตุรขมวลที่ปล่อยจากตำแหน่งที่สูงกว่าจะมีความเร็วขณะกระทบมือมากกว่า และแรงที่ใช้รับตุรขมวลจากตำแหน่งที่สูงกว่ามีค่ามากกว่าด้วย</p> <p>2.2.2 เมื่อปล่อยตุรขมวลที่มีมวลต่างกันจากตำแหน่งระดับความสูงเท่ากัน ตุรขมวลจะตกกระทบมือด้วยความเร็วเท่ากัน แรงที่ใช้รับตุรขมวลที่มีมวลมากจะมีค่ามากกว่าแรงที่ใช้รับตุรขมวลที่มีมวลน้อย</p> <p>2.2.3 จากผลสรุปทั้ง 2 ข้อ สามารถสรุปรวมได้ว่า แรงที่ใช้หยุดการเคลื่อนที่ของวัตถุขึ้นอยู่กับมวลและความเร็วของวัตถุ</p> <p>2.3 ครูอธิบายเพิ่มเติมว่า ผลคูณระหว่างมวลกับความเร็ว เรียกว่า โมเมนตัม ซึ่งเป็นปริมาณเวกเตอร์ มีทิศทางเดียวกับทิศทางของความเร็ว และมีหน่วย กิโลกรัม เมตรต่อวินาที</p> <p>2.4 ครูและนักเรียนอภิปรายร่วมกันเพื่อลงข้อสรุปว่า โมเมนตัมของวัตถุเป็นปริมาณที่มีอยู่ในวัตถุที่กำลังเคลื่อนที่ ใช้บอกสภาพการเคลื่อนที่ของวัตถุ</p>	<p>2.3.2 รถมีมวลเท่ากันเคลื่อนที่ด้วยความเร็วต่างกัน รถที่เคลื่อนที่ด้วยความเร็วมากจะมีปริมาณ โมเมนตัมมากกว่ารถที่เคลื่อนที่ด้วยความเร็ว น้อย</p> <p>2.3.3 จากผลสรุปที่ได้จากการ ศึกษาคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ momentum_01 และ momentum_02 ครูและนักเรียนอภิปรายร่วมกันเพื่อลงข้อสรุปว่า</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) โมเมนตัมเป็นปริมาณที่มีอยู่ในวัตถุที่กำลังเคลื่อนที่ โมเมนตัมจึงเป็นปริมาณที่ใช้บอกสภาพการเคลื่อนที่ของวัตถุ 2) ขนาดโมเมนตัมขึ้นอยู่กับมวลและความเร็วของวัตถุ หาได้จากผลคูณระหว่างมวลและความเร็วของวัตถุนั้น 3) ปริมาณโมเมนตัมมีทิศทางเดียวกับทิศทางของความเร็ว 4) โมเมนตัมจึงเป็น ปริมาณเวกเตอร์ เนื่องจากเป็นปริมาณที่มีทั้งขนาดและทิศทาง
<p>3. กิจกรรมหลังการเรียนการสอน</p> <p>ครูมอบหมายให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดท้ายบทคำถามข้อ 1-3 และปัญหาข้อ 1-3 ในหนังสือเรียนรายวิชาเพิ่มเติม ฟิสิกส์ เล่ม 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จัดทำโดยสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี</p>	<p>3. กิจกรรมหลังการเรียนการสอน</p> <p>ครูมอบหมายให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ที่ 1 เรื่อง โมเมนตัม และทำแบบฝึกเสริมประสบการณ์ เรื่อง โมเมนตัม ในคู่มือนักเรียนหน้า 10-11</p>

7. สื่อ/นวัตกรรม

ประเภทของสื่อ	รายการสื่อ	
	แบบปกติ	แบบใช้คอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์
1. บุคคล	ครูผู้สอน เพื่อน	ครูผู้สอน เพื่อน
2. สถานที่	ห้องปฏิบัติการฟิสิกส์	ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์
3. วัตถุ/เอกสาร	1. คู่มือ 2. เชือก/ยางรัดของ 3. หนังสือเรียน ฟิสิกส์เพิ่มเติม เล่ม 2	1. สื่อคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ momentum_01 และ momentum_02 2. คู่มือนักเรียน 3. คลิปวิดีโอแสดงเหตุการณ์รถชนและความเสียหาย 4. หนังสือเรียน ฟิสิกส์เพิ่มเติม เล่ม 2

8. การประเมินผลการเรียนรู้

8.1 วิธีวัดและเครื่องมือวัด

ภาระงาน/ชิ้นงาน	วิธีการวัด	เครื่องมือ
การตอบคำถามและการสรุปองค์ความรู้ที่ได้จากกิจกรรมการทดลอง เรื่อง โมเมนตัม	ตรวจคำตอบและการสรุปองค์ความรู้	แบบประเมินการตอบคำถาม เรื่อง โมเมนตัม
ตอบคำถามในรูปแบบฝึกหัด/ใบงาน เรื่อง โมเมนตัม	ตรวจคำตอบจากแบบฝึกหัด/ใบงาน เรื่อง โมเมนตัม	แบบประเมินการตอบคำถามจากแบบฝึกหัดและใบงาน เรื่อง โมเมนตัม

8.2 เกณฑ์การประเมิน

เกณฑ์การประเมิน/คำอธิบาย	ระดับคะแนน
สรุปองค์ความรู้ครบถ้วนสมบูรณ์ทุกประเด็นและตอบคำถามถูกต้องชัดเจนครบทุกข้อ	5
สรุปองค์ความรู้ครบถ้วนสมบูรณ์ทุกประเด็น ตอบคำถามถูกต้องเป็นส่วนใหญ่และทำได้ครบทุกข้อ	4
สรุปองค์ความรู้ไม่ครบทุกประเด็น ตอบคำถามถูกต้องเป็นส่วนใหญ่และทำได้ครบทุกข้อ	3
สรุปองค์ความรู้ไม่ครบทุกประเด็น ตอบคำถามถูกต้องเป็นส่วนน้อยแต่ทำได้ครบทุกข้อ	2
สรุปองค์ความรู้ไม่ครบทุกประเด็น ตอบคำถามถูกต้องเป็นส่วนน้อยและทำได้ไม่ครบทุกข้อ	1

เกณฑ์การประเมินและระดับคุณภาพ

เกณฑ์การประเมิน/ ช่วงคะแนน(ร้อยละ)	ระดับคุณภาพ
5	ดีมาก
4	ดี
3	พอใช้
ตั้งแต่ 2 ลงมา	ปรับปรุง

เกณฑ์การผ่าน ต้องได้ระดับคุณภาพ พอใช้ขึ้นไป

8.3 เครื่องมือวัด

8.3.1 แบบประเมินการตอบคำถาม เรื่อง โมเมนตัม

แบบประเมินการตอบคำถาม เรื่อง โมเมนตัม

คำชี้แจง ให้ผู้สอนบันทึกข้อมูลที่ได้จากการประเมินการทำกิจกรรม เรื่อง โมเมนตัม โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในตารางตรงกับพฤติกรรมของผู้เรียน (ดูเกณฑ์การประเมินจากหัวข้อ 8.2)

เลขที่	ชื่อ-สกุล	ระดับคะแนน					สรุปผลการประเมิน	
		5	4	3	2	1	ผ่าน	ไม่ผ่าน
1								
2								
3								
.								
.								
.								
.								
.								
n								

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

...../...../.....

บันทึกหลังสอนแผนการจัดการเรียนรู้ ที่ 1

รายวิชา ฟิสิกส์ 2

รหัสวิชา ว 32201

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

เรื่อง โมเมนตัม

เวลา 2 ชั่วโมง

ภาคเรียนที่ 1

ปีการศึกษา 2556

1. ผลการเรียนรู้

ผลการเรียนรู้	จำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ (คน)	จำนวนนักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์(คน)
1.1 ด้านความรู้		
เฉลี่ยรวม (ร้อยละ)		

2. ข้อสรุปหรือบทเรียนที่ได้รับ

2.1 ประเด็นที่ประสบผลสำเร็จ คือ

.....

สาเหตุเนื่องจาก

.....

2.2 ประเด็นที่ยังเป็นจุดท้าทายในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามผลการเรียนรู้และมาตรฐานของหลักสูตร คือ

.....

สาเหตุเนื่องจาก

1)

2)

3. แนวทางการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้ประสบผลสำเร็จ

.....

ลงชื่อ.....ผู้สอน

(นางสาววรรณดี สันโท)

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2

รายวิชา ฟิสิกส์ 2

รหัสวิชา ว32201

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

เรื่อง แรงและการเปลี่ยนโมเมนตัม

เวลา 2 ชั่วโมง

ภาคเรียนที่ 1

ปีการศึกษา 2555

1. มาตรฐานการเรียนรู้

1.1 มาตรฐานการเรียนรู้

ว 4.2 เข้าใจลักษณะการเคลื่อนที่แบบต่าง ๆ ของวัตถุในธรรมชาติ มีกระบวนการ สืบเสาะหาความรู้และจิตวิทยาศาสตร์ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

1.2 มาตรฐานที่เกี่ยวข้อง

ว 8.1 ใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ในการสืบเสาะหาความรู้ การแก้ปัญหา

2. ผลการเรียนรู้

อธิบายการเปลี่ยนโมเมนตัมของวัตถุและคำนวณหาปริมาณที่เกี่ยวข้องได้

3. สาระสำคัญ

เมื่อมีแรงลัพธ์ที่ไม่เป็นศูนย์มากระทำต่อวัตถุจะทำให้โมเมนตัมของวัตถุเปลี่ยนไป

4. สาระการเรียนรู้

เมื่อมีแรงลัพธ์ที่ไม่เป็นศูนย์มากระทำกับวัตถุจะทำให้วัตถุเปลี่ยนสภาพการเคลื่อนที่และทำให้วัตถุมีการเปลี่ยนโมเมนตัม ดังนั้น แรงลัพธ์ที่ไม่เป็นศูนย์เท่ากับอัตราการเปลี่ยนโมเมนตัมของวัตถุขณะนั้นทั้งขนาดและทิศทาง คำนวณได้จากสมการ

$$\vec{F} = \frac{m\vec{v} - m\vec{u}}{\Delta t}$$

หรือ

$$\vec{F} = \frac{\Delta \vec{p}}{\Delta t}$$

5. จุดประสงค์การเรียนรู้

- 5.1 อธิบายได้ว่า เมื่อมีแรงกระทำต่อวัตถุทำให้โมเมนตัมของวัตถุเปลี่ยนไป
- 5.2 อธิบายได้ว่า แรงลัพธ์ที่กระทำต่อวัตถุจะเท่ากับอัตราการเปลี่ยนโมเมนตัมของวัตถุ
- 5.3 คำนวณเกี่ยวกับแรงและการเปลี่ยนโมเมนตัมของวัตถุได้

6. กิจกรรมการเรียนรู้

แบบปกติ	แบบใช้คอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์
<p>1. กิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน</p> <p>ครูอาจพานักเรียนไปที่สนามกีฬาของโรงเรียน แล้วให้นักเรียนเลือกเล่นกีฬานิตต่าง ๆ เช่น ฟุตบอล แบดมินตัน ปิงปอง เทนนิส ถ้าเลือกเล่นฟุตบอลให้ฝ่ายหนึ่งเตะฟุตบอล แล้วอีกฝ่ายหนึ่งรับฟุตบอล หลังจากนั้นสลับฝ่ายกัน ให้นักเรียนสังเกตและศึกษาด้วยตนเองในประเด็นต่อไปนี้</p> <p>1.1 ในการเตะฟุตบอลที่หยุดนิ่งให้เคลื่อนที่ออกไปด้วยความเร็วที่ต่างกัน จะต้องออกแรงแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร</p> <p>1.2 ในการรับลูกฟุตบอลซึ่งกำลังเคลื่อนที่ด้วยความเร็วต่างกัน ผู้รับจะต้องออกแรงรับเพื่อให้ลูกฟุตบอลหยุดนิ่งด้วยแรงต่างกันหรือไม่ อย่างไร</p>	<p>1. กิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน</p> <p>ครูให้นักเรียนชมคลิปวิดีโอการเล่นกีฬาฟุตบอล และให้นักเรียนสังเกตสถานการณ์การเตะฟุตบอล และการรับลูกฟุตบอล จากนั้นร่วมกันอภิปรายในประเด็นต่อไปนี้</p> <p>1.1 ในการเตะฟุตบอลที่หยุดนิ่งให้เคลื่อนที่ออกไปด้วยความเร็วที่ต่างกัน จะต้องออกแรงแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร</p> <p>1.2 ในการรับลูกฟุตบอลซึ่งกำลังเคลื่อนที่ด้วยความเร็วต่างกัน ผู้รับจะต้องออกแรงรับเพื่อให้ลูกฟุตบอลหยุดนิ่งด้วยแรงต่างกันหรือไม่ อย่างไร</p> <p>(ครูอาจใช้สถานการณ์การเล่นกีฬานิตอื่น เช่น เบสบอล เทนนิส แบดมินตัน ก็ได้ ตามความเหมาะสม)</p>

แบบปกติ	แบบใช้คอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์
<p>2. กิจกรรมระหว่างการเรียนรู้การสอน</p> <p>ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายผลการสังเกตจนได้ผลสรุปว่า แรงที่กระทำต่อวัตถุมีผลต่อการเปลี่ยนโมเมนตัม และแรงที่ทำให้วัตถุเคลื่อนที่หรือหยุดการเคลื่อนที่ขึ้นอยู่กับโมเมนตัม และช่วงเวลาที่ใช้ในการเปลี่ยนโมเมนตัม</p> <p>ครูทบทวนกฎการเคลื่อนที่ข้อที่สองของนิวตันและนำกฎนี้ไปหาความสัมพันธ์ระหว่างแรงและโมเมนตัมของวัตถุตามรายละเอียดในหนังสือเรียน จนได้สมการ</p> $\vec{F} = \frac{m\vec{v} - m\vec{u}}{\Delta t} = \frac{\Delta \vec{p}}{\Delta t}$ <p>ครูควรเน้นว่า กฎการเคลื่อนที่ข้อที่สองของนิวตันกล่าวได้อีกแบบหนึ่งว่าแรงลัพธ์ที่กระทำต่อวัตถุเท่ากับอัตราการเปลี่ยนโมเมนตัมของวัตถุ</p> <p>ครูอภิปรายตัวอย่าง 6.2 ตามรายละเอียดในหนังสือเรียน</p>	<p>2. กิจกรรมระหว่างการเรียนรู้การสอน</p> <p>2.1 ครูให้นักเรียนเปิดแฟ้มข้อมูลชื่อ momentum_03 ในคอมพิวเตอร์เพื่อศึกษาสถานการณ์จำลอง เรื่อง แรงและการเปลี่ยนโมเมนตัม</p> <p>2.2 ครูให้นักเรียนทำกิจกรรมและตอบคำถามตามใบงานที่ 2 เรื่อง แรงและการเปลี่ยนโมเมนตัม 1</p> <p>2.3 ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายผลที่ได้จากการทำกิจกรรมและการตอบคำถามในใบงานที่ 2 เรื่อง แรงและการเปลี่ยนโมเมนตัม 1 จนได้ผลสรุปว่า</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ขณะวัตถุเคลื่อนที่ด้วยความเร็วคงตัว ปริมาณโมเมนตัมมีค่าคงตัวด้วย 2) เมื่อมีแรงมากระทำต่อวัตถุมีผลทำให้โมเมนตัมของวัตถุเปลี่ยนแปลง <p>2.4 ครูให้นักเรียนเปิดแฟ้มข้อมูลชื่อ momentum_04 ในคอมพิวเตอร์เพื่อศึกษาสถานการณ์จำลอง</p> <p>2.5 ครูให้นักเรียนทำกิจกรรมและตอบคำถามตามใบงานที่ 3 เรื่อง แรงและการเปลี่ยนโมเมนตัม 2</p> <p>2.6 ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายผลที่ได้จากการทำกิจกรรมและการตอบคำถามในใบงานที่ 3 เรื่อง แรงและการเปลี่ยนโมเมนตัม 2 ตามรายละเอียดดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) วัตถุที่ตกแบบเสรีโมเมนตัมมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา เนื่องจากวัตถุมีแรงดึงดูดของโลกมากระทำ

แบบปกติ	แบบใช้คอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์
	<p>2) เมื่อเขียนกราฟความสัมพันธ์ระหว่างโมเมนตัมกับเวลา พบว่าความชันของกราฟมีค่าเท่ากับแรงดึงดูดของโลก ซึ่งเขียนเป็นสมการได้ดังนี้</p> $\bar{F} = \frac{m\bar{v} - m\bar{u}}{\Delta t} = \frac{\Delta \bar{p}}{\Delta t}$ <p>ผลที่ได้สามารถสรุปได้ว่าแรงที่กระทำต่อวัตถุมีผลต่อการเปลี่ยนโมเมนตัม และแรงที่ทำให้วัตถุเคลื่อนที่หรือหยุดการเคลื่อนที่ขึ้นอยู่กับโมเมนตัมที่เปลี่ยนไปและช่วงเวลาที่ใช้ในการเปลี่ยนโมเมนตัม เป็นไปตามกฎการเคลื่อนที่ข้อที่สองของนิวตัน และจากความสัมพันธ์ดังกล่าวสรุปได้อีกแบบหนึ่งว่าแรงลัพธ์ที่กระทำต่อวัตถุเท่ากับอัตราการเปลี่ยนโมเมนตัมของวัตถุ</p>
<p>3. กิจกรรมหลังการเรียนการสอน</p> <p>ครูมอบหมายให้นักเรียนตอบคำถามข้อ 4-7 และปัญหาข้อ 4-10 ในหนังสือเรียนรายวิชาเพิ่มเติม ฟิสิกส์ เล่ม 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จัดทำโดยสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี</p>	<p>3. กิจกรรมหลังการเรียนการสอน</p> <p>ครูให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ที่ 2 เรื่อง แรง และการเปลี่ยนโมเมนตัม จากนั้นมอบหมายให้นักเรียนทำแบบฝึกเสริมประสบการณ์จากคู่มือ นักเรียนหน้า 23-25</p>

7. สื่อ/นวัตกรรม

ประเภทของสื่อ	รายการสื่อ	
	แบบปกติ	แบบใช้คอมพิวเตอร์จำลอง สถานการณ์
1. บุคคล	ครูผู้สอน เพื่อน	ครูผู้สอน เพื่อน
2. สถานที่	1. ห้องปฏิบัติการฟิสิกส์ 2. สนามฟุตบอล	ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์
3. วัตถุ/เอกสาร	1. ลูกฟุตบอล 2. หนังสือเรียน ฟิสิกส์ เพิ่มเติม เล่ม 2	1. สื่อคอมพิวเตอร์จำลอง สถานการณ์ momentum_03 และ momentum_04 2. คู่มือนักเรียน 3. คลิปวิดีโอเกี่ยวกับกีฬาฟุตบอล 4. หนังสือเรียน ฟิสิกส์เพิ่มเติม เล่ม 2

8. การประเมินผลการเรียนรู้

8.1 วิธีวัดและเครื่องมือวัด

ภาระงาน/ชิ้นงาน	วิธีการวัด	เครื่องมือ
ตอบคำถามในรูปแบบฝึกหัด/ใบงาน เรื่อง แรงและการเปลี่ยน โมเมนตัม	ตรวจคำตอบจากแบบฝึกหัด/ใบงาน เรื่อง แรงและการเปลี่ยน โมเมนตัม	แบบประเมิน การตอบคำถาม

8.2 เกณฑ์การประเมิน

เกณฑ์การประเมิน/คำอธิบาย	ระดับคะแนน
สรุปองค์ความรู้ครบถ้วนสมบูรณ์ทุกประเด็นและตอบคำถามถูกต้องชัดเจนครบทุกข้อ	5
สรุปองค์ความรู้ครบถ้วนสมบูรณ์ทุกประเด็น ตอบคำถามถูกต้องเป็นส่วนมากและทำได้ครบทุกข้อ	4
สรุปองค์ความรู้ไม่ครบทุกประเด็น ตอบคำถามถูกต้องเป็นส่วนมากและทำได้ครบทุกข้อ	3
สรุปองค์ความรู้ไม่ครบทุกประเด็น ตอบคำถามถูกต้องเป็นส่วนน้อยแต่ทำได้ครบทุกข้อ	2
สรุปองค์ความรู้ไม่ครบทุกประเด็น ตอบคำถามถูกต้องเป็นส่วนน้อยและทำได้ไม่ครบทุกข้อ	1

เกณฑ์การประเมินและระดับคุณภาพ

เกณฑ์การประเมิน/ ช่วงคะแนน(ร้อยละ)	ระดับคุณภาพ
5	ดีมาก
4	ดี
3	พอใช้
ตั้งแต่ 2 ลงมา	ปรับปรุง

เกณฑ์การผ่าน ต้องได้ระดับคุณภาพ พอใช้ขึ้นไป

8.3 เครื่องมือวัด

8.3.1 แบบประเมินการตอบคำถาม เรื่อง แรงและการเปลี่ยน โมเมนตัม

แบบประเมินการตอบคำถาม เรื่อง แรงและการเปลี่ยนโมเมนตัม

คำชี้แจง ให้ผู้สอนบันทึกข้อมูลที่ได้จากการประเมินการทำกิจกรรม เรื่อง แรงและการเปลี่ยนโมเมนตัม โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในตารางตรงกับพฤติกรรมของผู้เรียน (คู่มือการประเมินจากหัวข้อ 8.2)

เลขที่	ชื่อ-สกุล	ระดับคะแนน					สรุปผลการประเมิน	
		5	4	3	2	1	ผ่าน	ไม่ผ่าน
1								
2								
3								
.								
.								
.								
.								
.								
n								

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

...../...../.....

บันทึกหลังสอนแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2

รายวิชา ฟิสิกส์ 2

รหัสวิชา ว 32201

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

เรื่อง แรงและการเปลี่ยนโมเมนตัม

เวลา 2 ชั่วโมง

ภาคเรียนที่ 1

ปีการศึกษา 2556

1. ผลการเรียนรู้

ผลการเรียนรู้	จำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ (คน)	จำนวนนักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์(คน)
1.1 ด้านความรู้		
เฉลี่ยรวม (ร้อยละ)		

2. ข้อสรุปหรือบทเรียนที่ได้รับ

2.1 ประเด็นที่ประสบผลสำเร็จ คือ

.....

สาเหตุเนื่องจาก

.....

2.2 ประเด็นที่ยังเป็นจุดท้าทายในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามผลการเรียนรู้และมาตรฐานของหลักสูตร คือ

.....

สาเหตุเนื่องจาก

1.

2.

3. แนวทางการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้ประสบผลสำเร็จ

.....

ลงชื่อ.....ผู้สอน

(นางสาววรรณดี สันโท)

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4

รายวิชา ฟิสิกส์ 2

รหัสวิชา ว32201

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

เรื่อง การชนในหนึ่งมิติ

เวลา 4 ชั่วโมง

ภาคเรียนที่ 1

ปีการศึกษา 2556

1. มาตรฐานการเรียนรู้

1.1 มาตรฐานการเรียนรู้

ว.4.2 เข้าใจลักษณะการเคลื่อนที่แบบต่าง ๆ ของวัตถุในธรรมชาติ มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้และจิตวิทยาศาสตร์ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

1.2 มาตรฐานที่เกี่ยวข้อง

ว.8.1 ใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ในการสืบเสาะหาความรู้ การแก้ปัญหา

2. ผลการเรียนรู้

อธิบายการชนในหนึ่งมิติของวัตถุและคำนวณหาปริมาณที่เกี่ยวข้องได้

3. สาระสำคัญ

การชนในหนึ่งมิติ (collisions in one dimension) เป็นการชนในแนวตรง วัตถุทั้งสองอยู่ในแนวเส้นตรงเดียวกันทั้งก่อนการชนและหลังการชน ผลรวมของโมเมนตัมก่อนการชนของระบบ เท่ากับผลรวมของโมเมนตัมหลังการชนของระบบ มี 2 แบบ คือ การชนแบบยืดหยุ่นและการชนแบบไม่ยืดหยุ่น

4. สาระการเรียนรู้

เมื่อวัตถุสองก้อนชนกันจะมีแรงลัพธ์ที่ไม่เป็นศูนย์มากระทำต่อวัตถุแต่ละก้อน โดยแรงลัพธ์ที่มากระทำนั้นจะทำให้โมเมนตัมของวัตถุทั้งสองเปลี่ยนไป

ผลรวมของโมเมนตัมของระบบคงตัวเมื่อไม่มีแรงภายนอกมากระทำ

การชนในหนึ่งมิติหรือการชนในแนวตรง คือ การชนที่แนวการเคลื่อนที่ของวัตถุทั้งสองอยู่ในแนวเส้นตรงเดียวกันทั้งก่อนการชนและหลังการชน

การชนแบบยืดหยุ่น ผลรวมของโมเมนตัมของระบบคงตัวและผลรวมของพลังงานจลน์ของระบบคงตัวเช่นกัน

การชนแบบไม่ยืดหยุ่น ผลรวมของโมเมนตัมของระบบคงตัว แต่ผลรวมของพลังงานจลน์ของระบบไม่คงตัว

5. จุดประสงค์การเรียนรู้

- 5.1 บอกได้ว่าเมื่อวัตถุสองก้อนชนกันจะมีการเปลี่ยนโมเมนตัมของวัตถุทั้งสอง
- 5.2 ทดลองการชนกันของวัตถุในแนวตรง สรุปได้ว่า ผลรวมของโมเมนตัมของระบบคงตัวเมื่อไม่มีแรงภายนอกกระทำต่อระบบ
- 5.3 อธิบายได้ว่า ในการชนแบบยืดหยุ่น ผลรวมของโมเมนตัมของระบบคงตัวและผลรวมของพลังงานจลน์ของระบบคงตัวด้วย
- 5.4 อธิบายได้ว่า ในการชนแบบไม่ยืดหยุ่น ผลรวมของโมเมนตัมของระบบคงตัว แต่ผลรวมของพลังงานจลน์ของระบบไม่คงตัว
- 5.5 คำนวณหาปริมาณที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนที่ของวัตถุที่ชนกัน ในหนึ่งมิติได้

6. กิจกรรมการเรียนรู้

แบบปกติ	แบบใช้คอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์
<p>1. กิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน</p> <p>ครูนำอุปกรณ์สาธิตโมเมนตัมดังรูป 6.11 ในหนังสือเรียนมาทำการสาธิต โดยให้นักเรียนสังเกตผลที่เกิดขึ้นจากการปล่อยลูกทรงกลม 1 ลูก 2 ลูก และ 3 ลูก ตามลำดับ ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายผลที่เกิดขึ้น</p> <p>2. กิจกรรมระหว่างการเรียนรู้การสอน</p> <p>ครูจัดเตรียมอุปกรณ์การทดลอง 6.1 และให้นักเรียนทำการทดลองตามหนังสือเรียนรายวิชาเพิ่มเติม ฟิสิกส์ เล่ม 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จัดทำโดยสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงศึกษาธิการ ก่อนการทดลองครูควรชี้แจงนักเรียน ดังนี้</p>	<p>1. กิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน</p> <p>1.1 ครูให้นักเรียนดูคลิปวิดีโอสถานการณ์การชนกันของวัตถุแบบต่าง ๆ พร้อมพูดคุยและซักถามนักเรียนว่า เหตุใดวัตถุหนึ่งวิ่งเข้าชนอีกวัตถุหนึ่งแล้วเราจะเห็นว่าบางครั้งวัตถุที่วิ่งเข้าชนหยุดการเคลื่อนที่ วัตถุที่ถูกชนเคลื่อนที่ออกไป บางครั้งวัตถุทั้งสองหลังชนแล้วเคลื่อนที่ไปด้วยกัน หรือเคลื่อนที่ไปคนละทิศทาง เหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น</p>

แบบปกติ	แบบใช้คอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์
<p>1) ในการศึกษาการถ่ายโอนโมเมนตัมและพลังงานจลน์ของรถทดลองที่ชนกันนั้น จะต้องทราบทั้งมวลและความเร็วของรถทดลอง มวลของรถทดลองหาได้จากการชั่งด้วยเครื่องชั่งสปริง ส่วนความเร็วของรถทดลองแต่ละคันทั้งก่อนการชนและหลังการชนหาได้จากจุดบนแถบกระดาษที่รถทดลองดึงผ่านเครื่องเคาะสัญญาณเวลา</p> <p>2) เครื่องเคาะสัญญาณเวลาที่ใช้ในการทดลอง</p> <p>6.1 ตอนที่ 1 ต้องใช้กระดาษคาร์บอน 2 แผ่นซ้อนกัน</p> <p>3) การชนกันของรถทดลองจะต้องชนกันในแนวตรงจริง ๆ ซึ่งทำได้โดยนำรถทดลองคันที่ 2 ซึ่งเป็นคันที่วิ่งเข้าชนไปวางชิดรถทดลองคันที่ 1 ตรงตำแหน่งที่จะชนกัน แล้วจึงถอยรถคันที่ 2 ในแนวตรงกลับมาที่ปลายราง</p> <p>4) แร่งที่ใช้ในการผลักรถทดลองคันที่ 2 ควรกระทำกับรถทดลองในช่วงเวลาสั้น ๆ ด้วยขนาดของแรงที่มากพอ เนื่องจากไม่ได้ปรับรางไม้เพื่อชดเชยแรงเสียดทาน ถ้าออกแรงผลักรถน้อย แรงเสียดทานจะมีผลต่อการเคลื่อนที่ของรถทดลองมากกว่าการใช้แรงผลักมาก ๆ</p> <p>5) ในการชนของรถทดลอง การหาความเร็วก่อนการชนและหลังการชนจากแถบกระดาษจะมีช่วงที่สปริงอัดตัวและขยายตัวอยู่ด้วย นักเรียนต้องหาความเร็วของรถก่อนกระทบแผ่นสปริงและหลังจากที่สปริงยืดตัวออกเต็มที่แล้ว จึงจะได้ความเร็วก่อนการชนและความเร็วหลังการชนจริง ๆ</p>	<p>2. กิจกรรมระหว่างการเรียนรู้การสอน</p> <p>2.1 ให้นักเรียนกิจกรรมโดยเปิดแฟ้มข้อมูลชื่อ momentum_09 และ momentum_10 เพื่อศึกษาสถานการณ์จำลองเรื่อง การชน ในการชนในหนึ่งมิติ จากคอมพิวเตอร์</p> <p>2.2 ให้นักเรียนทำกิจกรรมโดยปฏิบัติตามรายละเอียดในใบงานที่ 7 เรื่อง การชนในหนึ่งมิติ (1) และ ใบงานที่ 8 เรื่อง การชนในหนึ่งมิติ (2) ซึ่งอยู่ในคู่มือนักเรียน</p> <p>2.3 นำผลจากการทำกิจกรรมมาอภิปรายเพื่อหาผลสรุปว่า</p> <p>2.3.1 เมื่อวัตถุสองก้อนชนกันจะมีการเปลี่ยนโมเมนตัมของวัตถุทั้งสอง</p> <p>2.3.2 การชนในหนึ่งมิติทุกกรณี ผลรวมของโมเมนตัมของระบบคงตัวเมื่อไม่มีแรงภายนอกมากระทำ</p> <p>2.3.3 การชนที่ไม่มีการสูญเสียพลังงานจลน์ในระหว่างการชน นั่นคือผลรวมของพลังงานจลน์ของระบบหลังการชนเท่ากับผลรวมของพลังงานจลน์ของระบบก่อนการชน ซึ่งแสดงว่าพลังงานจลน์รวมของระบบคงตัว การชนในลักษณะนี้เรียกว่า การชนแบบยืดหยุ่น (elastic collision)</p> <p>2.3.4 การชนของวัตถุที่สูญเสียพลังงานจลน์ไประหว่างการชน นั่นคือ ผลรวมของพลังงานจลน์ก่อนการชนจะมากกว่าผลรวมของพลังงานจลน์หลังการชน การชนในลักษณะนี้เรียกว่า การชนแบบไม่ยืดหยุ่น (inelastic collision)</p>

แบบปกติ	แบบใช้คอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์
<p>6) ความเร็วของรถทดลองก่อนชน และหลังชนอยู่ในทิศทางเดียวกัน จึงไม่จำเป็นต้องกำหนดเครื่องหมายแสดงทิศทางของความเร็ว โดยถือว่าเครื่องหมายแสดงทิศทางของความเร็วเป็นบวกเหมือนกันทั้งสองคัน</p> <p>ตอนที่ 2 ครูควรชี้แจงนักเรียน ดังนี้</p> <p>(1) ขั้นตอนการทดลองในตอนที่ 2 เหมือนตอนที่ 1 เพียงแต่เปลี่ยนแผ่นเหล็กสปริงเป็นดินน้ำมัน</p> <p>(2) ดินน้ำมันที่ารถทดลองต้องติดตรงตำแหน่งที่เกิดการชนและไม่ควรใช้ดินน้ำมันก้อนใหญ่ เพราะทำให้มวลของรถเปลี่ยนไปมาก</p> <p>หลังการทดลองครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายผลการทดลอง 6.1 ตอนที่ 1 และตอนที่ 2 จนได้ข้อสรุปดังนี้</p> <p>(1) การชนในหนึ่งมิติทุกกรณี ผลรวมของโมเมนตัมของระบบคงตัว</p> <p>(2) การชนของรถทดลองที่ติดแผ่นเหล็กสปริงเป็นการชนที่ไม่มีการสูญเสียพลังงานจลน์ ในระหว่างการชน นั่นคือผลรวมของพลังงานจลน์หลังการชนเท่ากับผลรวมของพลังงานจลน์ของระบบก่อนการชนซึ่งแสดงว่าพลังงานจลน์รวมของระบบคงตัว การชนในลักษณะนี้เรียกว่า การชนแบบยืดหยุ่น (elastic collision)</p> <p>(3) การชนของรถที่ติดดินน้ำมันเป็นการชนของวัตถุที่สูญเสียพลังงานจลน์ไประหว่างการชน นั่นคือ ผลรวมของพลังงานจลน์ก่อนการชนจะมากกว่าผลรวมของพลังงานจลน์หลังการชน การชนในลักษณะนี้เรียกว่า การชนแบบไม่ยืดหยุ่น (inelastic collision)</p>	

แบบปกติ	แบบใช้คอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์
3. กิจกรรมหลังการเรียนการสอน ครอบคลุมหมายให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด คำถามข้อ 12-15 และปัญหาข้อ 12-21 ใน หนังสือเรียนรายวิชาเพิ่มเติม ฟิสิกส์ เล่ม 2	3. กิจกรรมหลังการเรียนการสอน ครอบคลุมหมายให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ที่ 5 เรื่อง การชนในหนึ่งมิติ และทำแบบฝึกเสริม ประสิทธิภาพในกลุ่มนักเรียนหน้า 65-66

7. สื่อ/นวัตกรรม

ประเภทของสื่อ	รายการสื่อ	
	แบบปกติ	แบบใช้คอมพิวเตอร์จำลอง สถานการณ์
1. บุคคล	ครูผู้สอน เพื่อน	ครูผู้สอน เพื่อน
2. สถานที่	ห้องปฏิบัติการฟิสิกส์	ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์
3. วัสดุ/เอกสาร	1. รถทดลอง 2 คัน/กลุ่ม 2. แท่งเหล็ก 2 แท่ง/กลุ่ม 3. รางไม้ 1 ราง/กลุ่ม 4. เครื่องเคาะสัญญาณเวลา 1 เครื่อง/ กลุ่ม 5. หม้อแปลงโวลต์ต่ำ 1 เครื่อง/กลุ่ม 6. แผ่นเหล็กสปริง 1 แผ่น/กลุ่ม 7. สายไฟพร้อมปากหนีบจระเข้ 2 เส้น/กลุ่ม 8. แถบกระดาษและกระดาษ คาร์บอน 9. อุปกรณ์ Newton's cradle 10. หนังสือเรียน ฟิสิกส์เพิ่มเติม เล่ม 2	1. สื่อคอมพิวเตอร์จำลอง สถานการณ์ momentum_09 และ momentum_10 2. กลุ่มนักเรียน 3. คลิปวิดีโอเรื่อง การชน

8. การประเมินผลการเรียนรู้

8.1 วิธีวัดและเครื่องมือวัด

ภาระงาน/ชิ้นงาน	วิธีการวัด	เครื่องมือ
การตอบคำถามและการสรุปองค์ความรู้ที่ได้จากกิจกรรมการทดลอง เรื่อง การชนในหนึ่งมิติ	ตรวจคำตอบและการสรุปองค์ความรู้	แบบประเมิน การตอบคำถาม
ตอบคำถามในรูปแบบฝึกหัด/ใบงาน เรื่อง การชนในหนึ่งมิติ	ตรวจคำตอบจากแบบฝึกหัด/ใบงาน เรื่อง การชนในหนึ่งมิติ	แบบประเมิน การตอบคำถาม

8.2 เกณฑ์การประเมิน

เกณฑ์การประเมิน/คำอธิบาย	ระดับคะแนน
สรุปองค์ความรู้ครบถ้วนสมบูรณ์ทุกประเด็นและตอบคำถามถูกต้องชัดเจนครบทุกข้อ	5
สรุปองค์ความรู้ครบถ้วนสมบูรณ์ทุกประเด็น ตอบคำถามถูกต้องเป็นส่วนมากและทำได้ครบทุกข้อ	4
สรุปองค์ความรู้ไม่ครบทุกประเด็น ตอบคำถามถูกต้องเป็นส่วนมากและทำได้ครบทุกข้อ	3
สรุปองค์ความรู้ไม่ครบทุกประเด็น ตอบคำถามถูกต้องเป็นส่วนน้อยแต่ทำได้ครบทุกข้อ	2
สรุปองค์ความรู้ไม่ครบทุกประเด็น ตอบคำถามถูกต้องเป็นส่วนน้อยและทำได้ไม่ครบทุกข้อ	1

เกณฑ์การประเมินและระดับคุณภาพ

เกณฑ์การประเมิน/ ช่วงคะแนน(ร้อยละ)	ระดับคุณภาพ
5	ดีมาก
4	ดี
3	พอใช้
ตั้งแต่ 2 ลงมา	ปรับปรุง

เกณฑ์การผ่าน ต้องได้ระดับคุณภาพ พอใช้ขึ้นไป

8.3 เครื่องมือวัด

8.3.1 แบบประเมินการตอบคำถาม เรื่อง การชนในหนึ่งมิติ

แบบประเมินการตอบคำถาม เรื่อง การชนในหนึ่งมิติ

คำชี้แจง ให้ผู้สอนบันทึกข้อมูลที่ได้จากการประเมินการทำกิจกรรม เรื่อง การชนในหนึ่งมิติ โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในตารางตรงกับพฤติกรรมของผู้เรียน (ดูเกณฑ์การประเมินจากหัวข้อ 8.2)

เลขที่	ชื่อ-สกุล	ระดับคะแนน					สรุปผล การประเมิน	
		5	4	3	2	1	ผ่าน	ไม่ผ่าน
1								
2								
3								
.								
.								
.								
.								
.								
n								

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

...../...../.....

บันทึกหลังสอนแผนการจัดการเรียนรู้ ที่ 4

รายวิชา ฟิสิกส์ 2

รหัสวิชา ว 32201

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

เรื่อง การชนในหนึ่งมิติ

เวลา 4 ชั่วโมง

ภาคเรียนที่ 1

ปีการศึกษา 2556

1. ผลการเรียนรู้

ผลการเรียนรู้	จำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ (คน)	จำนวนนักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์(คน)
1.1 ด้านความรู้		
เฉลี่ยรวม (ร้อยละ)		

2. ข้อสรุปหรือบทเรียนที่ได้รับ

2.1 ประเด็นที่ประสบผลสำเร็จ คือ

.....

สาเหตุเนื่องจาก

.....

2.2 ประเด็นที่ยังเป็นจุดท้าทายในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามผลการเรียนรู้และมาตรฐานของหลักสูตร คือ

.....

สาเหตุเนื่องจาก

1.

2.

3. แนวทางการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้ประสบผลสำเร็จ

.....

ลงชื่อ.....ผู้สอน

(นางสาววรรณดี สันโท)

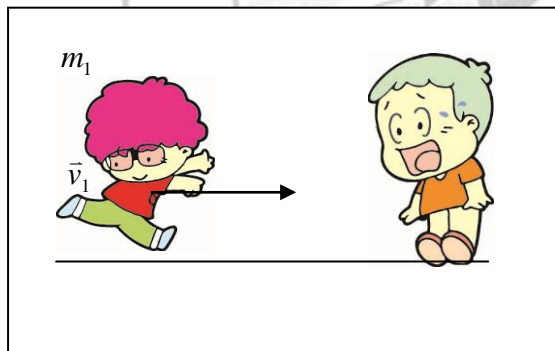
**แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านมโนคติทางการเรียน
วิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน**

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านมโนคติทางการเรียน วิชา ฟิสิกส์
เรื่อง โมเมนตัมและการชน

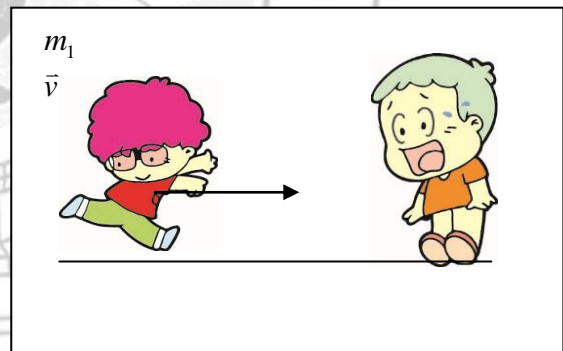
คำชี้แจง

1. แบบทดสอบฉบับนี้มีจำนวน 30 ข้อ เป็นแบบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก
2. ใช้เวลาในการทำแบบทดสอบ 1 ชั่วโมง
3. ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียวในแบบทดสอบแต่ละข้อ ทำเครื่องหมายกากบาท (X) ลงในกระดาษคำตอบ ถ้าต้องการเปลี่ยนแปลงคำตอบให้นักเรียนขีดทับที่คำตอบเดิม แล้วจึงทำเครื่องหมายกากบาท (X) ลงในช่องคำตอบที่ต้องการ
ตัวอย่าง ข้อ 5 ก ✕ ค ✕
4. ห้ามขีดเขียนหรือทำเครื่องหมายใด ๆ ลงในข้อสอบ
5. เมื่อทำข้อสอบเสร็จแล้วให้คืนข้อสอบพร้อมกระดาษคำตอบ

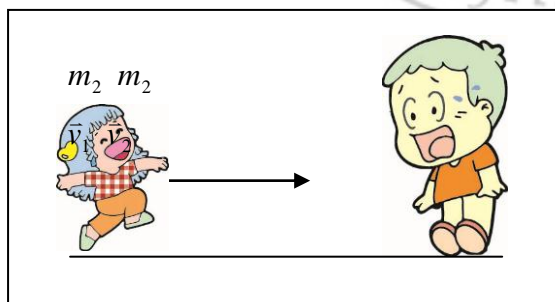
1. จากภาพเหตุการณ์ทั้งสอง อยากทราบว่าเหตุการณ์ในข้อใดที่ทำให้ชายคนนี้เซกลงไปมากที่สุด ถ้ามวล $m_1 > m_2$ และ $\bar{v}_1 > \bar{v}_2$

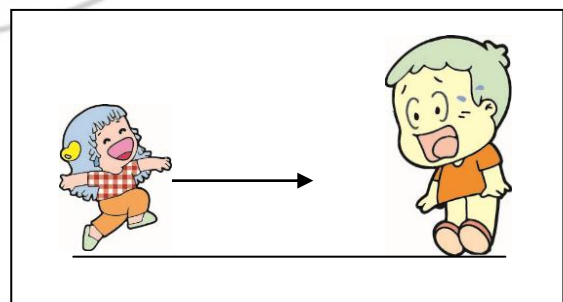
ก.

ข.

ค.

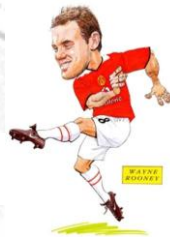
ง.

2. วัตถุที่มีโมเมนตัมจำเป็นต้องมีปริมาณใดต่อไปนี้

- ก. พลังงานจลน์
- ข. พลังงานศักย์
- ค. ความเร่ง
- ง. การดล

3. ลูกฟุตบอลมวล 500 กรัม ถูกเตะให้เคลื่อนที่ด้วยอัตราเร็ว 72 กิโลเมตร/ชั่วโมง ลูกฟุตบอลลูกนี้จะมีโมเมนตัมขนาดเท่าใด

$$v = 72 \text{ km/h}$$

- ก. 10 kg.m/s
- ข. 20 kg.m/s
- ค. 30 kg.m/s
- ง. 40 kg.m/s

4. แรงที่ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงโมเมนตัมขึ้นอยู่กับอะไรบ้าง

- 1) มวล
- 2) ความเร็ว
- 3) เวลาที่ใช้ในการเปลี่ยนโมเมนตัม

คำตอบที่ถูกต้องคือข้อใด

- ก. 1, 2
- ข. 2, 3
- ค. 1, 3
- ง. 1, 2, 3

5. รถยนต์คันหนึ่งเคลื่อนที่ไปทางทิศตะวันออกด้วยความหน่วงคงตัว โมเมนตัมที่เปลี่ยนไปของรถยนต์มีทิศตามข้อใด

- ก. ทิศเหนือ
- ข. ทิศใต้
- ค. ทิศตะวันออก
- ง. ทิศตะวันตก

6. วัตถุสองก้อนมีโมเมนตัมเท่ากัน แต่แรงที่ใช้ดันเพื่อให้วัตถุหยุดไม่เท่ากัน เพราะเหตุใด
- วัตถุมีมวลไม่เท่ากัน
 - วัตถุมีความเร็วไม่เท่ากัน
 - เวลาที่ใช้ดันวัตถุไม่เท่ากัน
 - ระยะทางในการเคลื่อนที่ไม่เท่ากัน
7. ข้อใดต่อไปนี้เป็นค่าที่ต้อง
- 1) แรงลัพธ์ที่กระทำต่อวัตถุจะมีค่าเท่ากับอัตราการเปลี่ยน โมเมนตัมของวัตถุ
 - 2) การดลมีทิศเดียวกับทิศของ โมเมนตัมที่เปลี่ยน
 - 3) แรงดลที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาที่สั้นมาก จะมีค่ามาก
- ก. ข้อ 1 และ 2
 - ข. ข้อ 2 และ 3
 - ค. ข้อ 1 และ 3
 - ง. ข้อ 1 , 2 และ 3
8. ไข่ 2 ฟอง ขนาดเท่ากัน ตกจากที่สูงเท่ากัน โดยไข่ A ตกลงบนฟองน้ำ แต่ไข่ B ตกลงบนพื้น กระเบื้อง ปรากฏว่าไข่ B แตก ไข่ A ไม่แตก เหตุผลในข้อใดอธิบายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนี้ได้ดีที่สุด
- 1) อัตราการเปลี่ยน โมเมนตัมของไข่ B มากกว่าไข่ A ขณะกระทบพื้น
 - 2) แรงที่พื้นกระทำต่อไข่ A น้อยกว่าแรงที่พื้นกระทำต่อไข่ B
 - 3) ขณะที่กระทบพื้น ไข่ B ถูกทำให้หยุดเร็วกว่าไข่ A
 - 4) ในขณะที่กระทบพื้น โมเมนตัมของไข่ B มากกว่าโมเมนตัมของไข่ A
 - 5) แรงดลแปรผกผันกับเวลา
- ก. 2 , 3 , 4 , 5
 - ข. 1 , 2 , 3 , 5
 - ค. 1 , 2 , 3 , 4
 - ง. 1 , 2 , 3
9. การเคลื่อนที่ด้วยความเร็วคงที่ ปริมาณใดของวัตถุที่ไม่เป็นศูนย์
- ก. การดล
 - ข. แรงลัพธ์
 - ค. โมเมนตัม
 - ง. งานที่วัตถุได้รับ

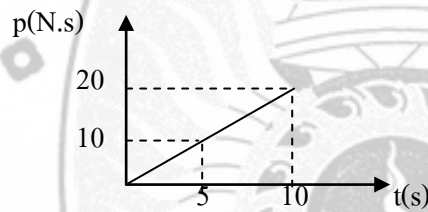
10. ข้อใดต่อไปนี้เป็นผิด

- ก. การดลลัพธ์มีทิศเดียวกับแรงลัพธ์
- ข. โมเมนตัมมีทิศเดียวกับความเร็ว
- ค. โมเมนตัมที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงเท่ากับการดลลัพธ์
- ง. การดลแปรผันตรงกับแรงที่กระทำบนวัตถุเท่านั้น

11. ขณะที่เรายืนอยู่หนึ่ง ๆ บนพื้น ค่าการดลที่น้ำหนักของเรากระทำต่อพื้นเป็นอย่างไร

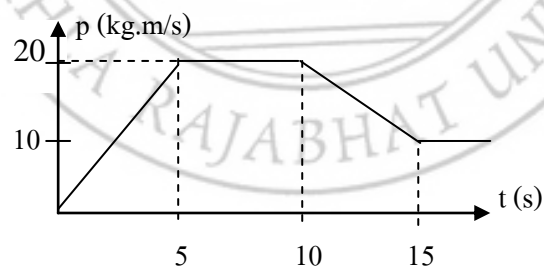
- ก. เป็นศูนย์
- ข. คงที่แต่ไม่เป็นศูนย์
- ค. เพิ่มขึ้นตามเวลาที่ยืน
- ง. ลดลงตามเวลาที่ยืน

12. จากกราฟระหว่าง โมเมนตัม(P) กับเวลา(t) ของการเคลื่อนที่ของวัตถุ จงหาการดลในช่วง 5-10 วินาที

- ก. 0.5 N.s
- ข. 2.0 N.s
- ค. 10.0 N.s
- ง. 75.0 N.s

ใช้กราฟต่อไปนี้เป็นคำตอบคำถามข้อ 13 และ 14

13. ขนาดของการดลที่กระทำต่อวัตถุในช่วง 5 วินาทีแรก มีค่าเท่าใด

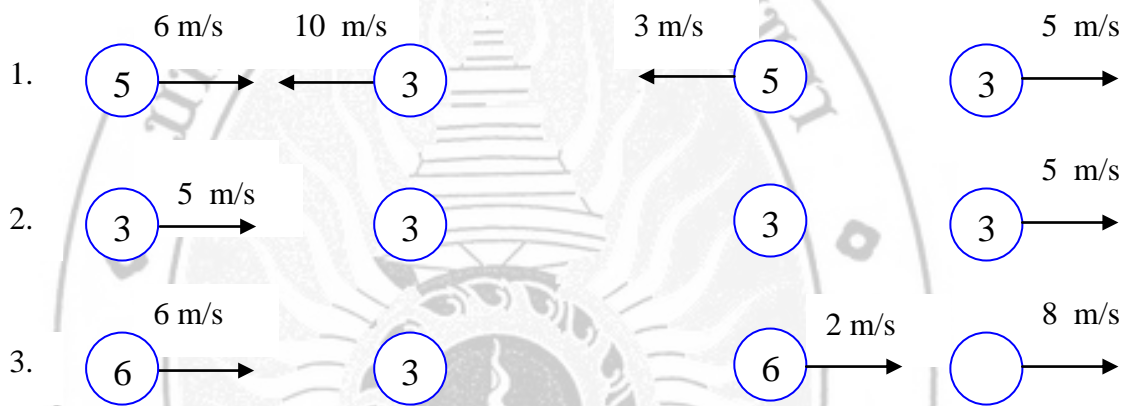
- ก. 10 kg.m/s
- ข. 20 kg.m/s
- ค. 50 kg.m/s
- ง. 100 kg.m/s

14. ขนาดของแรงลัพธ์ที่กระทำต่อวัตถุใน 5 วินาทีแรก มีค่าเท่าใด
- 2 N
 - 4 N
 - 10 N
 - 20 N
15. จงพิจารณาข้อความต่อไปนี้ ข้อความใดกล่าวถูกต้องเกี่ยวกับการชนกันของวัตถุ
- พลังงานจลน์ก่อนชนเท่ากับพลังงานจลน์หลังชนเสมอ
 - พลังงานรวมของระบบก่อนการชนเท่ากับพลังงานรวมของระบบหลังการชน
 - โมเมนตัมของระบบมีค่าคงตัว เมื่อแรงลัพธ์ที่กระทำต่อระบบไม่เป็นศูนย์
 - กฎการอนุรักษ์โมเมนตัมใช้ได้กับวัตถุเดียว
16. วัตถุ A มีมวล 15 กิโลกรัม เคลื่อนที่ด้วยความเร็ว 5 เมตร/วินาที พุ่งเข้าชนวัตถุอีกก้อนหนึ่งที่มีมวล 15 กิโลกรัม ซึ่งอยู่นิ่ง ถ้าการชนเป็นการชนแบบยืดหยุ่น ความเร็วหลังการชนของวัตถุที่พุ่งเข้าชนเท่ากับข้อใด
- หยุดนิ่งกับที่
 - เคลื่อนที่ด้วยอัตราเร็ว 10 เมตร/วินาที ในทิศเดิม
 - เคลื่อนที่ด้วยอัตราเร็ว 10 เมตร/วินาที ในทิศตรงกันข้าม
 - เคลื่อนที่ด้วยอัตราเร็ว 5 เมตร/วินาที ในทิศเดิม
17. มวล A ขนาด 10 กิโลกรัม เคลื่อนที่เข้าชนมวล B ซึ่งมีขนาดเท่ากัน หลังการชนพบว่ามวลทั้งสองเคลื่อนที่ติดกันไป แสดงว่า
- 1) โมเมนตัมของระบบไม่เปลี่ยน
 - 2) พลังงานจลน์ของระบบลดลง
 - 3) ก้อนแรกที่น่าหน้าจะมีความเร็วมากกว่า
- ข้อความใดถูกต้อง
- ข้อ 1 , 2 และ 3
 - ข้อ 1 และ 3
 - ข้อ 2 และ 3
 - ข้อ 1 และ 2

18. ในการชนกันของวัตถุแบบยืดหยุ่น ข้อใดถูกต้อง

- ก. พลังงานจลน์มีค่าคงตัวแต่โมเมนตัมไม่คงตัว
- ข. โมเมนตัมมีค่าคงตัวแต่พลังงานจลน์มีค่าไม่คงตัว
- ค. ทั้งโมเมนตัมและพลังงานจลน์มีค่าไม่คงตัว
- ง. ทั้งโมเมนตัมและพลังงานจลน์มีค่าคงตัว

19. ในรูปที่ 1, 2 และ 3 แสดงการชนของมวล 2 มวล ซึ่งขนาดบอกด้วยตัวเลขในวงกลมและมีหน่วยเป็นกิโลกรัม รูปใดที่แสดงลักษณะการชนแบบยืดหยุ่นอย่างสมบูรณ์

- ก. ทั้ง 1, 2 และ 3
- ข. 2 และ 3
- ค. เฉพาะ 2
- ง. เฉพาะ 3

20. มวล 100 กรัม เคลื่อนที่ไปทางทิศตะวันออกด้วยความเร็ว 10 เมตร/วินาที มวล 400 กรัม เคลื่อนที่ไปทางทิศเหนือ ด้วยความเร็ว 5 เมตร/วินาที เข้าชนแล้วเคลื่อนที่ติดกันไปด้วยความเร็วเท่าใด

- ก. 4.5 เมตร/วินาที
- ข. 5.0 เมตร/วินาที
- ค. 5.5 เมตร/วินาที
- ง. 6.0 เมตร/วินาที

21. วัตถุ A มีมวล m วัตถุ B มีมวล $2m$ วางอยู่บนพื้นเกลี้ยง ถ้า A อยู่กับที่ ส่วน B พุ่งเข้าชนในแนวเส้นผ่านศูนย์กลางมวล ถ้าการชนเป็นแบบยืดหยุ่น ภายหลังการชนวัตถุทั้งสองจะเคลื่อนที่อย่างไร
- A และ B เคลื่อนที่ไปทางเดียวกัน
 - A สะท้อนกลับ B เคลื่อนที่ไปข้างหน้า
 - A หยุดนิ่ง B เคลื่อนที่ไปข้างหน้า
 - A หยุดนิ่ง B สะท้อนกลับ
22. ลูกปืนมวล 3 กรัม มีความเร็ว 700 เมตร/วินาที วิ่งทะลุผ่านแท่งไม้มวล 600 กรัม เกิดการคลทำให้แท่งไม้มีความเร็ว 2 เมตร/วินาที จงหาความเร็วของลูกปืนหลังทะลุผ่าน
- 200 เมตร/วินาที
 - 300 เมตร/วินาที
 - 400 เมตร/วินาที
 - 500 เมตร/วินาที
23. ขณะที่ลูกตุ้มนาฬิกาแกว่งไปไกลสุดค่าใดต่อไปนี้มีค่าไม่เป็นศูนย์
- อัตราเร่ง
 - ความเร็ว
 - โมเมนตัม
 - พลังงานศักย์
24. ในการชนกันของวัตถุ เมื่อทราบแรงคลและเวลา สามารถทราบค่าใดได้อีก
- พลังงานจลน์ที่เปลี่ยนไป
 - โมเมนตัมที่เริ่มต้น
 - โมเมนตัมสุดท้าย
 - โมเมนตัมที่เปลี่ยนไป
25. กฎการเคลื่อนที่ของโมเมนตัมใช้ได้กับข้อใด เมื่อไม่มีแรงภายนอกมากระทำ
- การชนแบบยืดหยุ่น
 - การชนแบบไม่ยืดหยุ่น
 - การชนทุกอย่าง ยกเว้นการระเบิด
 - การชนทุกอย่าง รวมทั้งการระเบิดด้วย

26. จากรูปลูกกลมมวล m วิ่งเข้าชนมวล $2m$ และ $3m$ ซึ่งวางนิ่งอยู่บนพื้นราบเกลี้ยงด้วยอัตราเร็ว v ภายหลังจากการชนลูกกลมทั้ง 3 มีทิศทางการเคลื่อนที่ดังรูป พิจารณาข้อความต่อไปนี้

- 1) ผลรวมของพลังงานจลน์ของระบบเท่ากับศูนย์
- 2) ผลรวมของโมเมนตัมของระบบเท่ากับศูนย์
- 3) ผลรวมโมเมนตัมของระบบเท่ากับ mV

คำตอบข้อใดถูกต้องที่สุด

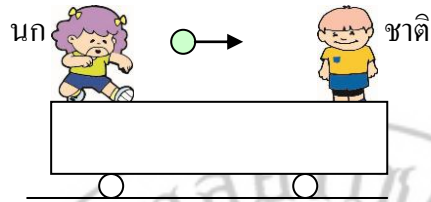
- ก. ข้อ 1
 - ข. ข้อ 2
 - ค. ข้อ 3
 - ง. ข้อ ก และ ข
27. วัตถุก้อนหนึ่งระเบิดออกเป็น 2 ชิ้น ขนาดเท่ากัน ออกไปคนละทิศ ข้อความใดถูกต้อง

- ก. ส่วนที่แยกออกต้องมีทิศตรงกันข้าม
- ข. ส่วนที่แยกออกทั้งสองต้องทำมุมฉากต่อกัน
- ค. ผลรวมของโมเมนตัมต้องเท่ากับศูนย์
- ง. ข้อ ก และ ข ถูก

28. ลูกปืนมวล 10 กรัม ถูกยิงออกจากปืนด้วยความเร็ว $1,500$ เมตร/วินาที ตามกฎการอนุรักษ์โมเมนตัมปืนจะเคลื่อนที่ตรงข้ามกับลูกปืน จะต้องออกแรงเฉลี่ยเท่าใดจึงจะบังคับให้ลูกปืนหยุดในเวลา 0.1 วินาที

- ก. 50 นิวตัน
- ข. 100 นิวตัน
- ค. 150 นิวตัน
- ง. 200 นิวตัน

29. นกและชาติยืนบนรถที่จอดนิ่งบนพื้นราบที่ไม่มีความฝืด ดังรูป ถ้านกขว้างลูกบอลไปในแนวระดับให้ชาติ ขณะที่ลูกบอลเคลื่อนที่อยู่ในอากาศ ข้อใดกล่าวถูกต้อง

- ก. รถเคลื่อนที่ไปทางซ้ายมือ
 ข. รถเคลื่อนที่ไปทางขวามือ
 ค. รถเคลื่อนที่ไปทางซ้าย แล้วค่อยเคลื่อนที่ไปทางขวามือ
 ง. รถหยุดนิ่ง
30. จากข้อ 29 ขณะที่ชาติจับลูกบอล ข้อใดกล่าวถูกต้อง
- ก. รถเคลื่อนที่ไปทางซ้ายมือ
 ข. รถเคลื่อนที่ไปทางขวามือ
 ค. รถเคลื่อนที่ไปทางซ้าย แล้วค่อยเคลื่อนที่ไปทางขวามือ
 ง. รถหยุดนิ่ง

แบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์

แบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์

คำชี้แจง

1. แบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์ฉบับนี้ต้องการทราบความคิดเห็น เกี่ยวกับความรู้สึกรักของนักเรียนที่มีต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์
2. คำตอบในแบบวัดฉบับนี้ไม่มีการตัดสินว่าถูกหรือผิด และไม่มีผลต่อผลการเรียนของนักเรียน เพราะเป็นความคิดเห็นเฉพาะตัว ซึ่งไม่จำเป็นต้องตรงกับคำตอบของผู้อื่น
3. แบบวัดนี้ประกอบด้วยข้อความที่เกี่ยวกับคุณลักษณะเจตคติทางวิทยาศาสตร์ จำนวน 20 ข้อ ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็นแต่ละข้อเพียงช่องเดียว ที่ตรงกับความเป็นจริงของพฤติกรรมของนักเรียนมากที่สุด
4. ระดับความคิดเห็นมี 5 ระดับซึ่งมีความหมายดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนมากที่สุด
เห็นด้วย	หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนมาก
ไม่แน่ใจ	หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนปานกลาง
ไม่เห็นด้วย	หมายถึง ข้อความนั้นเกือบจะไม่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง ข้อความนั้นเกือบไม่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนเลย

ตัวอย่าง

ข้อที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่ เห็นด้วย	ไม่ เห็นด้วย อย่างยิ่ง
0	วิทยาศาสตร์ทำให้เทคโนโลยีก้าวหน้า	✓				
00	การทดลองเพียงครั้งเดียวก็สามารถสรุปเป็นความรู้ได้					x

จากข้อ 0 แสดงว่า นักเรียนเห็นด้วยอย่างยิ่ง ว่า วิทยาศาสตร์ทำให้เทคโนโลยีก้าวหน้าและจากข้อ 00 แสดงว่า นักเรียนไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ว่า การทดลองเพียงครั้งเดียวก็สามารถสรุปเป็นความรู้ได้

ข้อ ที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่ เห็นด้วย	ไม่ เห็นด้วย อย่างยิ่ง
1	ข้าพเจ้าชอบเรียนวิชาฟิสิกส์มากกว่าวิชาอื่น ๆ					
2	ข้าพเจ้ารู้สึกดีใจเมื่อถึงชั่วโมงเรียนวิชาฟิสิกส์					
3	ฟิสิกส์เป็นวิชาที่มีประโยชน์ต่อความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีใหม่ ๆ ในยุคปัจจุบัน					
4	ฟิสิกส์เป็นวิชาที่สามารถอธิบายปรากฏการณ์ทางธรรมชาติต่าง ๆ รอบตัวได้					
5	ข้าพเจ้าชอบทำกิจกรรมในการเรียนวิชาฟิสิกส์มากกว่าวิชาอื่น					
6	วิชาฟิสิกส์เป็นวิชาที่มีเนื้อหาน่าสนใจ					
7	สื่อการสอนที่ครูใช้ในวิชาฟิสิกส์ช่วยให้นักเรียนจดจำเนื้อหาได้ง่ายขึ้น					
8	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าได้ประโยชน์มากจากการเรียนด้วยสื่อการสอนที่ครูใช้ในวิชาฟิสิกส์					
9	สื่อการสอนที่ครูใช้กระตุ้นให้อยากเรียนวิชาฟิสิกส์มากขึ้น					
10	การเรียนการสอนวิชาฟิสิกส์มีการทดลองและกิจกรรมที่สนุกช่วยให้ข้าพเจ้าอยากเรียนตลอดเวลา					
11	วิชาฟิสิกส์เป็นวิชาที่เข้าใจยาก					
12	ความรู้จากการเรียนวิชาฟิสิกส์ไม่สามารถนำไปพัฒนาตนเองได้					
13	ข้าพเจ้ารู้สึกกังวลมากถ้าถึงชั่วโมงเรียนวิชาฟิสิกส์					
14	ข้าพเจ้าพยายามหลีกเลี่ยงและไม่สบายใจทุกครั้งที่จะต้องทำกิจกรรมหรืองานในวิชาฟิสิกส์					
15	กิจกรรมในวิชาฟิสิกส์เป็นกิจกรรมที่น่าเบื่อ					
16	ถ้าเลือกได้ข้าพเจ้าจะไม่เลือกเรียนวิชาฟิสิกส์					
17	ข้าพเจ้ารู้สึกที่ไม่สามารถเรียนวิชาฟิสิกส์ได้ดี					

ข้อ ที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่ เห็นด้วย	ไม่ เห็นด้วย อย่างยิ่ง
18	ข้าพเจ้ารู้สึกที่ตัวเองเข้าใจเนื้อหาฟิสิกส์ซ้ำกว่าเพื่อน ๆ ทุกครั้ง					
19	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าได้ประโยชน์น้อยจากการเรียนด้วยสื่อการสอนที่ครูใช้					
20	เนื้อหาสาระในการเรียนวิชาฟิสิกส์ไม่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้					

ภาคผนวก ง
การหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตาราง 19 ผลการประเมินคุณภาพของคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน (คู่มือนักเรียน คู่มือครู ใบงาน ใบความรู้) ด้านกระบวนการนำเสนอของบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์

ข้อ	รายการ	ความคิดเห็นของ					\bar{X}	S.D.	แปลผล
		ผู้เชี่ยวชาญคนที่							
		1	2	3	4	5			
1	ผู้เรียนมีความรู้สอดคล้องกับธรรมชาติของวิทยาศาสตร์	4	3	5	5	5	4.40	0.89	มาก
2	ผู้เรียนสามารถใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ทางวิทยาศาสตร์	4	3	5	5	4	4.20	0.84	มาก
3	บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์สามารถสร้างความสนใจของผู้เรียนได้	5	5	5	4	5	4.80	0.45	มากที่สุด
4	บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์มีข้อมูล เนื้อหาพื้นฐาน เรื่อง โมเมนตัมและการชน ครบถ้วน	5	4	4	5	4	4.40	0.55	มาก
5	บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดมโนคติทางการเรียน (แนวคิดหลัก) เรื่องโมเมนตัมและการชน	5	4	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
เฉลี่ยทั้งหมด						4.52	0.22	มากที่สุด	

ตาราง 20 ผลการประเมินคุณภาพของคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน (คู่มือนักเรียน คู่มือครู ใบงาน ใบความรู้) ด้านเนื้อหาของบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์

ข้อ	รายการ	ความคิดเห็นของ					\bar{X}	S.D.	แปลผล
		ผู้เชี่ยวชาญคนที่							
		1	2	3	4	5			
1	เนื้อหาที่มีความถูกต้องสอดคล้องกับจุดประสงค์	5	4	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
2	เนื้อหาที่มีความละเอียดชัดเจน สื่อความได้	4	4	5	5	5	4.60	0.55	มากที่สุด
3	เนื้อหาที่มีความยากง่ายเหมาะสม	4	5	5	5	4	4.60	0.55	มากที่สุด
4	ความถูกต้อง และเหมาะสมของการใช้ภาษา	5	4	4	4	5	4.40	0.55	มาก
5	สามารถเสริมความเข้าใจในหน่วยบทเรียนนั้นๆ ได้	5	4	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
6	การจำลองสถานการณ์ที่สร้างขึ้นถูกต้องตามหลักทางฟิสิกส์	5	4	5	5	4	4.60	0.55	มากที่สุด
เฉลี่ยทั้งหมด						4.63	0.05	มากที่สุด	

ตาราง 21 ผลการประเมินคุณภาพของคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน (คู่มือนักเรียน คู่มือครู ใบงาน ใบความรู้) ด้านมัลติมีเดียของบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์

ข้อ	รายการ	ความคิดเห็นของ					\bar{X}	S.D.	แปลผล
		ผู้เชี่ยวชาญคนที่							
		1	2	3	4	5			
1	ความเหมาะสมด้านกราฟิก/สี	5	5	4	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
2	สามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียน	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
3	ผู้เรียนสามารถใช้โปรแกรมได้ง่าย	4	5	4	4	5	4.40	0.55	มาก
4	ภาพการจำลองสถานการณ์ชัดเจน	4	5	4	5	5	4.60	0.55	มากที่สุด
เฉลี่ยทั้งหมด							4.70	0.26	มากที่สุด

ตาราง 22 ผลการประเมินคุณภาพของคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน (คู่มือนักเรียน คู่มือครู ใบงาน ใบความรู้) ด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์

ข้อ	รายการ	ความคิดเห็นของ					\bar{X}	S.D.	แปลผล
		ผู้เชี่ยวชาญคนที่							
		1	2	3	4	5			
1	ผู้เรียนสามารถโต้ตอบหรือมีปฏิสัมพันธ์กับบทเรียนได้	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
2	ผู้เรียนสามารถเลือก/กำหนดค่าตัวแปรต่างๆได้	5	4	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
3	บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์สามารถนำไปใช้จำลองสถานการณ์ได้	5	4	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
4	การมีปฏิสัมพันธ์กับบทเรียนทำให้เกิดความเข้าใจในมโนคติทางการเรียน เรื่อง โมเมนตัมและการชนได้	4	5	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
5	ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
เฉลี่ยทั้งหมด							4.88	0.24	มากที่สุด

ตาราง 23 ค่าเฉลี่ยรวมผลการประเมินคุณภาพของคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ เรื่อง โมเมนตัม และการชน (คู่มือนักเรียน คู่มือครู ใบงาน ใบความรู้)

ที่	รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1	ด้านกระบวนการนำเสนอของบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์	4.52	0.22	มากที่สุด
2	ด้านเนื้อหาของบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์	4.63	0.05	มากที่สุด
3	ด้านมัลติมีเดียของบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์	4.70	0.26	มากที่สุด
4	ด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์	4.88	0.24	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม		4.68	0.23	มากที่สุด

ค่าประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน

ตาราง 24 ค่าประสิทธิภาพกระบวนการของบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ เรื่อง โมเมนตัม และการชน (E_p) ทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มเล็ก 9 คน

คนที่	คะแนนแบบฝึกหัดแต่ละหน่วยการเรียนรู้ (คะแนนเต็ม 70 คะแนน)	ร้อยละ
1	40	57.14
2	38	54.29
3	49	70.00
4	58	82.86
5	53	75.71
6	61	87.14
7	58	82.86
8	54	77.14
9	63	90.00
คะแนนรวม	474	
คะแนนเฉลี่ย	52.67	
ร้อยละ	75.24	

ตาราง 25 ค่าประสิทธิภาพผลลัพธ์ของบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ เรื่อง โมเมนตัม และการชน (E_2) ทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มเล็ก 9 คน

คนที่	คะแนนทดสอบหลังเรียน (คะแนนเต็ม 30 คะแนน)	ร้อยละ
1	23	76.67
2	25	83.33
3	23	76.67
4	23	76.67
5	22	73.33
6	21	70.00
7	11	36.67
8	24	80.00
9	24	80.00
คะแนนรวม	196	
คะแนนเฉลี่ย	21.78	
ร้อยละ	72.59	

จากข้อมูลในตาราง 24 และตาราง 25 สามารถคำนวณหาค่าประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน (E_1/E_2) ทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มเล็ก 9 คน ได้ดังนี้

$$\begin{aligned}
 E_1 &= \frac{\sum X}{N} \times 100 \\
 &= \frac{474}{70} \times 100 \\
 &= 75.24
 \end{aligned}$$

- เมื่อ ΣX แทน คะแนนรวมของนักเรียนจากการทำแบบฝึกทักษะหรือการดำเนินกิจกรรมระหว่างเรียน
- N แทน จำนวนนักเรียนทั้งหมด
- A แทน คะแนนเต็มของแบบฝึกทักษะระหว่างเรียน

$$E_2 = \frac{\Sigma Y}{\frac{N}{B}} \times 100$$

$$= \frac{196}{\frac{30}{30}} \times 100$$

$$= 72.59$$

- เมื่อ ΣY แทน คะแนนรวมของนักเรียนจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหรือการดำเนินกิจกรรมหลังเรียน
- N แทน จำนวนนักเรียนทั้งหมด
- B แทน คะแนนเต็มของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ตาราง 26 ค่าประสิทธิภาพกระบวนการของบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ เรื่อง โมเมนต์มัมและการชน (E_1) ทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง 37 คน

คนที่	คะแนนแบบฝึกหัดแต่ละหน่วยการเรียนรู้ (คะแนนเต็ม 70 คะแนน)	ร้อยละ
1	44	62.86
2	44	62.86
3	58	82.86
4	61	87.14
5	61	87.14
6	58	82.86
7	55	78.57
8	47	67.14
9	46	65.71
10	58	82.86
11	52	74.29
12	65	92.86
13	52	74.29
14	43	61.43
15	51	72.86
16	58	82.86
17	54	77.14
18	55	78.57
19	56	80.00
20	49	70.00
21	59	84.29
22	57	81.43
23	60	85.71
24	59	84.29
25	43	61.43

ตาราง 26 (ต่อ)

คนที่	คะแนนแบบฝึกหัดแต่ละหน่วยการเรียนรู้ (คะแนนเต็ม 70 คะแนน)	ร้อยละ
26	48	68.57
27	53	75.71
28	51	72.86
29	51	72.86
30	57	81.43
31	58	82.86
32	46	65.71
33	55	78.57
34	60	85.71
35	58	82.86
36	52	74.29
37	62	88.57
คะแนนรวม	1996	
คะแนนเฉลี่ย	53.95	
ร้อยละ	77.07	

ตาราง 27 ค่าประสิทธิภาพผลลัพธ์ของบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ เรื่อง โมเมนต์มัมและการชน (E_2) ทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง 37 คน

คนที่	คะแนนทดสอบหลังเรียน (คะแนนเต็ม 30 คะแนน)	ร้อยละ
1	25	83.33
2	20	66.67
3	24	80.00
4	25	83.33
5	25	83.33
6	25	83.33
7	25	83.33
8	25	83.33
9	25	83.33
10	25	83.33
11	25	83.33
12	23	76.67
13	12	40.00
14	24	80.00
15	22	73.33
16	24	80.00
17	24	80.00
18	24	80.00
19	20	66.67
20	9	30.00
21	24	80.00
22	23	76.67
23	23	76.67
24	24	80.00
25	23	76.67

ตาราง 27 (ต่อ)

คนที่	คะแนนทดสอบหลังเรียน (คะแนนเต็ม 30 คะแนน)	ร้อยละ
26	23	76.67
27	22	73.33
28	25	83.33
29	24	80.00
30	21	70.00
31	24	80.00
32	18	60.00
33	25	83.33
34	20	66.67
35	24	80.00
36	25	83.33
37	24	80.00
คะแนนรวม	843	
คะแนนเฉลี่ย	22.78	
ร้อยละ	75.95	

จากข้อมูลในตาราง 26 และตาราง 27 สามารถคำนวณหาค่าประสิทธิภาพของบทเรียน คอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน (E_1 / E_2) ทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่ม ตัวอย่าง 37 คน ได้ดังนี้

$$\begin{aligned}
 E_1 &= \frac{\sum X}{N} \times 100 \\
 &= \frac{1996}{70} \times 100 \\
 &= 77.07
 \end{aligned}$$

เมื่อ	ΣX	แทน	คะแนนรวมของนักเรียนจากการทำแบบฝึกทักษะหรือการดำเนินกิจกรรมระหว่างเรียน
	N	แทน	จำนวนนักเรียนทั้งหมด
	A	แทน	คะแนนเต็มของแบบฝึกทักษะระหว่างเรียน

$$E_1 = \frac{\Sigma Y}{B} \times 100$$

$$= \frac{843}{30} \times 100$$

$$= 75.95$$

เมื่อ	ΣY	แทน	คะแนนรวมของนักเรียนจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหรือการดำเนินกิจกรรมหลังเรียน
	N	แทน	จำนวนนักเรียนทั้งหมด
	B	แทน	คะแนนเต็มของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ตาราง 28 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแผนการจัดการเรียนรู้

ที่	รายการประเมิน	IOC	แปลผล
1	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง โมเมนตัม	0.90	นำไปใช้ได้
2	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง แรงและการเปลี่ยนโมเมนตัม	0.95	นำไปใช้ได้
3	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง การดลและแรงดล	0.95	นำไปใช้ได้
4	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง กฎการอนุรักษ์โมเมนตัม	0.86	นำไปใช้ได้
5	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง การชนในหนึ่งมิติ	0.95	นำไปใช้ได้
6	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 เรื่อง การชนในสองมิติ	0.86	นำไปใช้ได้
7	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7 เรื่อง การระเบิด	0.81	นำไปใช้ได้

ตาราง 29 ผลการประเมินคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง โมเมนต์

ที่	รายการประเมิน	ความคิดเห็นของ ผู้ช่วยชาวนคนที่			\bar{X}	S.D.	แปลผล
		1	2	3			
1	มาตรฐานการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้มี ความเชื่อมโยงกันอย่างเหมาะสม	5	5	4	4.67	0.58	มากที่สุด
2	ความสอดคล้องของสาระสำคัญ ผลการเรียนรู้ กับจุดประสงค์การเรียนรู้	4	5	5	4.67	0.58	มากที่สุด
3	ความเหมาะสมของจำนวนชั่วโมง	4	5	5	4.67	0.58	มากที่สุด
4	ความครบถ้วนของสาระการเรียนรู้กับ ผลการเรียนรู้	5	4	4	4.33	0.58	มาก
5	ความครบถ้วนของคุณลักษณะกับ ผลการเรียนรู้	3	4	4	3.67	0.58	มาก
6	ความเหมาะสมของหลักฐานการเรียนรู้กับ เป้าหมาย	4	4	5	4.33	0.58	มาก
7	กิจกรรมการเรียนรู้สามารถทำให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ/กระบวนการ และคุณลักษณะ ครบตามผล การเรียนรู้เน้นสมรรถนะที่สำคัญของหลักสูตร	4	4	5	4.33	0.58	มาก
8	ความเหมาะสมของสื่ออุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
9	ความเหมาะสมของวิธีการวัดและ การประเมินผลการเรียนรู้	5	5	4	4.67	0.58	มากที่สุด
10	ความเหมาะสมของเครื่องมือวัด และ การประเมินผลการเรียนรู้	5	5	3	4.33	1.15	มาก
11	ความเหมาะสมของเกณฑ์การวัด และประเมินผล การเรียนรู้	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
12	แผนการเรียนรู้สามารถนำไปจัดการเรียนรู้ให้กับ ผู้เรียนได้จริง	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
13	ความสอดคล้อง (ข้อ 1 -12)	4	5	4	4.33	0.58	มาก
เฉลี่ยทั้งหมด					4.54	0.32	มากที่สุด

ตาราง 30 ผลการประเมินคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง แรงและการเปลี่ยน โมเมนตัม

ที่	รายการประเมิน	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญคนที่			\bar{X}	S.D.	แปลผล
		1	2	3			
1	มาตรฐานการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้มี ความเชื่อมโยงกันอย่างเหมาะสม	4	5	5	4.67	0.58	มากที่สุด
2	ความสอดคล้องของสาระสำคัญ ผลการเรียนรู้ กับจุดประสงค์การเรียนรู้	4	4	5	4.33	0.58	มาก
3	ความเหมาะสมของจำนวนชั่วโมง	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
4	ความครบถ้วนของสาระการเรียนรู้กับ ผลการเรียนรู้	4	4	4	4.00	0.00	มาก
5	ความครบถ้วนของคุณลักษณะกับ ผลการเรียนรู้	3	4	4	3.67	0.58	มาก
6	ความเหมาะสมของหลักฐานการเรียนรู้กับ เป้าหมาย	4	4	5	4.33	0.58	มาก
7	กิจกรรมการเรียนรู้สามารถทำให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ/กระบวนการ และคุณลักษณะ ครบตามผล การเรียนรู้เน้นสมรรถนะที่สำคัญของหลักสูตร	4	4	5	4.33	0.58	มาก
8	ความเหมาะสมของสื่ออุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
9	ความเหมาะสมของวิธีการวัดและ การประเมินผลการเรียนรู้	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
10	ความเหมาะสมของเครื่องมือวัด และ การประเมินผลการเรียนรู้	5	5	3	4.33	1.15	มาก
11	ความเหมาะสมของเกณฑ์การวัด และประเมินผล การเรียนรู้	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
12	แผนการเรียนรู้สามารถนำไปจัดการเรียนรู้ให้กับ ผู้เรียนได้จริง	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
13	ความสอดคล้อง (ข้อ 1 -12)	4	5	5	4.67	0.58	มากที่สุด
เฉลี่ยทั้งหมด					4.56	0.38	มากที่สุด

ตาราง 31 ผลการประเมินคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง การดลและแรงดล

ที่	รายการประเมิน	ความคิดเห็นของ ผู้ช่วยชาญคนที่			\bar{X}	S.D.	แปลผล
		1	2	3			
1	มาตรฐานการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้มี ความเชื่อมโยงกันอย่างเหมาะสม	4	5	5	4.67	0.58	มากที่สุด
2	ความสอดคล้องของสาระสำคัญ ผลการเรียนรู้ กับจุดประสงค์การเรียนรู้	4	5	5	4.67	0.58	มากที่สุด
3	ความเหมาะสมของจำนวนชั่วโมง	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
4	ความครบถ้วนของสาระการเรียนรู้กับ ผลการเรียนรู้	4	4	4	4.00	0.00	มาก
5	ความครบถ้วนของคุณลักษณะกับ ผลการเรียนรู้	3	4	4	3.67	0.58	มาก
6	ความเหมาะสมของหลักฐานการเรียนรู้กับ เป้าหมาย	4	4	5	4.33	0.58	มาก
7	กิจกรรมการเรียนรู้สามารถทำให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ/กระบวนการ และคุณลักษณะ ครบตามผล การเรียนรู้เน้นสมรรถนะที่สำคัญของหลักสูตร	4	4	5	4.33	0.58	มาก
8	ความเหมาะสมของสื่ออุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
9	ความเหมาะสมของวิธีการวัดและ การประเมินผลการเรียนรู้	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
10	ความเหมาะสมของเครื่องมือวัด และ การประเมินผลการเรียนรู้	5	5	3	4.33	1.15	มาก
11	ความเหมาะสมของเกณฑ์การวัด และประเมินผล การเรียนรู้	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
12	แผนการเรียนรู้สามารถนำไปจัดการเรียนรู้ให้กับ ผู้เรียนได้จริง	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
13	ความสอดคล้อง (ข้อ 1 -12)	4	5	5	4.67	0.58	มากที่สุด
เฉลี่ยทั้งหมด					4.59	0.38	มากที่สุด

ตาราง 32 ผลการประเมินคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง กฎการอนุรักษ์โมเมนตัม

ที่	รายการประเมิน	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญคนที่			\bar{X}	S.D.	แปลผล
		1	2	3			
1	มาตรฐานการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้มี ความเชื่อมโยงกันอย่างเหมาะสม	4	5	4	4.33	0.58	มาก
2	ความสอดคล้องของสาระสำคัญ ผลการเรียนรู้ กับจุดประสงค์การเรียนรู้	5	4	5	4.67	0.58	มากที่สุด
3	ความเหมาะสมของจำนวนชั่วโมง	3	5	5	4.33	1.15	มาก
4	ความครบถ้วนของสาระการเรียนรู้กับ ผลการเรียนรู้	4	4	4	4.00	0.00	มาก
5	ความครบถ้วนของคุณลักษณะกับ ผลการเรียนรู้	4	4	4	4.00	0.00	มาก
6	ความเหมาะสมของหลักฐานการเรียนรู้กับ เป้าหมาย	5	4	5	4.67	0.58	มากที่สุด
7	กิจกรรมการเรียนรู้สามารถทำให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ/กระบวนการ และคุณลักษณะ ครบตามผล การเรียนรู้เน้นสมรรถนะที่สำคัญของหลักสูตร	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
8	ความเหมาะสมของสื่ออุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
9	ความเหมาะสมของวิธีการวัดและ การประเมินผลการเรียนรู้	5	5	4	4.67	0.58	มากที่สุด
10	ความเหมาะสมของเครื่องมือวัด และ การประเมินผลการเรียนรู้	3	4	3	3.33	0.58	ปานกลาง
11	ความเหมาะสมของเกณฑ์การวัด และประเมินผล การเรียนรู้	5	4	5	4.67	0.58	มากที่สุด
12	แผนการเรียนรู้สามารถนำไปจัดการเรียนรู้ให้กับ ผู้เรียนได้จริง	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
13	ความสอดคล้อง (ข้อ 1 -12)	5	5	4	4.67	0.58	มากที่สุด
เฉลี่ยทั้งหมด					4.49	0.36	มาก

ตาราง 33 ผลการประเมินคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง การชนในหนึ่งมิติ

ที่	รายการประเมิน	ความคิดเห็นของ ผู้ช่วยชาลคนที่			\bar{X}	S.D.	แปลผล
		1	2	3			
1	มาตรฐานการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้มี ความเชื่อมโยงกันอย่างเหมาะสม	4	5	5	4.67	0.58	มากที่สุด
2	ความสอดคล้องของสาระสำคัญ ผลการเรียนรู้ กับจุดประสงค์การเรียนรู้	5	4	4	4.33	0.58	มาก
3	ความเหมาะสมของจำนวนชั่วโมง	4	4	4	4.00	0.00	มาก
4	ความครบถ้วนของสาระการเรียนรู้กับ ผลการเรียนรู้	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
5	ความครบถ้วนของคุณลักษณะกับ ผลการเรียนรู้	3	4	5	4.00	1.00	มาก
6	ความเหมาะสมของหลักฐานการเรียนรู้กับ เป้าหมาย	4	4	5	4.33	0.58	มาก
7	กิจกรรมการเรียนรู้สามารถทำให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ/กระบวนการ และคุณลักษณะ ครบตามผล การเรียนรู้เน้นสมรรถนะที่สำคัญของหลักสูตร	4	5	5	4.67	0.58	มากที่สุด
8	ความเหมาะสมของสื่ออุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
9	ความเหมาะสมของวิธีการวัดและ การประเมินผลการเรียนรู้	4	5	5	4.67	0.58	มากที่สุด
10	ความเหมาะสมของเครื่องมือวัด และ การประเมินผลการเรียนรู้	5	5	3	4.33	1.15	มาก
11	ความเหมาะสมของเกณฑ์การวัด และประเมินผล การเรียนรู้	4	5	5	4.67	0.58	มากที่สุด
12	แผนการเรียนรู้สามารถนำไปจัดการเรียนรู้ให้กับ ผู้เรียนได้จริง	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
13	ความสอดคล้อง (ข้อ 1 -12)	4	5	5	4.67	0.58	มากที่สุด
เฉลี่ยทั้งหมด					4.56	0.38	มากที่สุด

ตาราง 34 ผลการประเมินคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 เรื่อง การชนในสองมิติ

ที่	รายการประเมิน	ความคิดเห็นของ ผู้ช่วยชาลคนที่			\bar{X}	S.D.	แปลผล
		1	2	3			
1	มาตรฐานการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้มี ความเชื่อมโยงกันอย่างเหมาะสม	4	5	1	3.33	2.08	ปานกลาง
2	ความสอดคล้องของสาระสำคัญ ผลการเรียนรู้ กับจุดประสงค์การเรียนรู้	4	4	4	4.00	0.00	มาก
3	ความเหมาะสมของจำนวนชั่วโมง	5	4	3	4.00	1.00	มาก
4	ความครบถ้วนของสาระการเรียนรู้กับ ผลการเรียนรู้	4	4	5	4.33	0.58	มาก
5	ความครบถ้วนของคุณลักษณะกับ ผลการเรียนรู้	3	5	5	4.33	1.15	มาก
6	ความเหมาะสมของหลักฐานการเรียนรู้กับ เป้าหมาย	4	5	5	4.67	0.58	มากที่สุด
7	กิจกรรมการเรียนรู้สามารถทำให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ/กระบวนการ และคุณลักษณะ ครบตามผล การเรียนรู้เน้นสมรรถนะที่สำคัญของหลักสูตร	4	4	5	4.33	0.58	มาก
8	ความเหมาะสมของสื่ออุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
9	ความเหมาะสมของวิธีการวัดและ การประเมินผลการเรียนรู้	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
10	ความเหมาะสมของเครื่องมือวัด และ การประเมินผลการเรียนรู้	5	5	3	4.33	1.15	มาก
11	ความเหมาะสมของเกณฑ์การวัด และประเมินผล การเรียนรู้	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
12	แผนการเรียนรู้สามารถนำไปจัดการเรียนรู้ให้กับ ผู้เรียนได้จริง	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
13	ความสอดคล้อง (ข้อ 1 -12)	4	5	5	4.67	0.58	มากที่สุด
เฉลี่ยทั้งหมด					4.46	0.63	มาก

ตาราง 35 ผลการประเมินคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7 เรื่อง การระเบิด

ที่	รายการประเมิน	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญคนที่			\bar{X}	S.D.	แปลผล
		1	2	3			
1	มาตรฐานการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้มี ความเชื่อมโยงกันอย่างเหมาะสม	4	5	1	3.33	2.08	ปานกลาง
2	ความสอดคล้องของสาระสำคัญ ผลการเรียนรู้ กับจุดประสงค์การเรียนรู้	3	5	2	3.33	1.53	ปานกลาง
3	ความเหมาะสมของจำนวนชั่วโมง	4	4	5	4.33	0.58	มาก
4	ความครบถ้วนของสาระการเรียนรู้กับ ผลการเรียนรู้	3	4	4	3.67	0.58	มาก
5	ความครบถ้วนของคุณลักษณะกับ ผลการเรียนรู้	3	5	4	4.00	1.00	มาก
6	ความเหมาะสมของหลักฐานการเรียนรู้กับ เป้าหมาย	4	5	5	4.67	0.58	มากที่สุด
7	กิจกรรมการเรียนรู้สามารถทำให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ/กระบวนการ และคุณลักษณะ ครบตามผล การเรียนรู้เน้นสมรรถนะที่สำคัญของหลักสูตร	4	5	5	4.67	0.58	มากที่สุด
8	ความเหมาะสมของสื่ออุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
9	ความเหมาะสมของวิธีการวัดและ การประเมินผลการเรียนรู้	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
10	ความเหมาะสมของเครื่องมือวัด และ การประเมินผลการเรียนรู้	5	5	3	4.33	1.16	มาก
11	ความเหมาะสมของเกณฑ์การวัด และประเมินผล การเรียนรู้	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
12	แผนการเรียนรู้สามารถนำไปจัดการเรียนรู้ให้กับ ผู้เรียน ได้จริง	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
13	ความสอดคล้อง (ข้อ 1 -12)	4	5	5	4.67	0.58	มากที่สุด
เฉลี่ยทั้งหมด					4.38	0.64	มาก

ตาราง 36 ค่าเฉลี่ยรวมผลการประเมินคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการ เรียนรู้ที่	เรื่อง	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1	โมเมนต์	4.54	0.32	มากที่สุด
2	แรงและการเปลี่ยนโมเมนต์	4.56	0.38	มากที่สุด
3	การคลและแรงคล	4.59	0.38	มากที่สุด
4	กฎการอนุรักษ์โมเมนต์	4.49	0.36	มาก
5	การชนในหนึ่งมิติ	4.56	0.38	มากที่สุด
6	การชนในสองมิติ	4.46	0.63	มาก
7	การระเบิด	4.38	0.64	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม		4.51	0.13	มากที่สุด

ตาราง 37 ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านมโนคติทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนต์และการชน

ข้อที่	คะแนนการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC	ผลสรุป
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
1	0	-1	0	-1	-0.33	ตัดทิ้ง
2	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
3	+1	0	0	1	0.33	ปรับปรุง
4	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
5	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
6	-1	+1	+1	1	0.33	ปรับปรุง
7	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
8	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
9	0	+1	+1	2	0.67	ใช้ได้
10	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
11	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ตาราง 37 (ต่อ)

ข้อที่	คะแนนการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC	ผลสรุป
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
12	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
13	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
14	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
15	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
16	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
17	0	0	+1	1	0.33	ปรับปรุง
18	0	+1	+1	2	0.67	ใช้ได้
19	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
20	0	+1	+1	2	0.67	ใช้ได้
21	0	+1	+1	2	0.67	ใช้ได้
22	0	+1	+1	2	0.67	ใช้ได้
23	0	+1	0	1	0.33	ปรับปรุง
24	+1	+1	0	2	0.67	ใช้ได้
25	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
26	0	+1	0	1	0.33	ปรับปรุง
27	+1	0	+1	2	0.67	ใช้ได้
28	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
29	+1	+1	0	2	0.67	ใช้ได้
30	0	+1	+1	2	0.67	ใช้ได้
31	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
32	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
33	0	+1	+1	2	0.67	ใช้ได้
34	0	+1	+1	2	0.67	ใช้ได้
35	0	+1	+1	2	0.67	ใช้ได้

ตาราง 37 (ต่อ)

ข้อที่	คะแนนการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC	ผลสรุป
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
36	0	+1	+1	2	0.67	ใช้ได้
37	0	+1	+1	2	0.67	ใช้ได้
38	+1	+1	0	2	0.67	ใช้ได้
39	0	+1	+1	2	0.67	ใช้ได้
40	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
41	0	+1	+1	2	0.67	ใช้ได้
42	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
43	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
44	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
45	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
46	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
47	0	-1	0	-1	-0.33	ตัดทิ้ง
48	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
49	0	+1	+1	2	0.67	ใช้ได้
50	0	+1	+1	2	0.67	ใช้ได้

ตาราง 38 ระดับความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก(r) และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านมโนคติทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน

ข้อที่	ความยากง่าย	อำนาจจำแนก	ข้อที่	ความยากง่าย	อำนาจจำแนก
1	0.76*	0.08*	26	0.42	0.44
2	0.24	0.24	27	0.24	0.40
3	0.26	0.20	28	0.68	0.24
4	0.04*	0.00*	29	0.42	0.20
5	0.06*	0.04*	30	0.12*	-0.16*
6	0.16*	0.16*	31	0.44	0.24
7	0.30	0.44	32	0.50	0.20
8	0.06*	-0.04*	33	0.12*	0.24*
9	0.58	0.36	34	0.66	0.52
10	0.54	0.36	35	0.32	0.24
11	0.2*	-0.08*	36	0.40*	0.08*
12	0.38*	0.04*	37	0.36*	-0.08*
13	0.4*	0.08*	38	0.12*	-0.08*
14	0.62	0.44	39	0.26	0.20
15	0.38*	0.04*	40	0.70*	-0.04*
16	0.52*	-0.24*	41	0.40	0.32
17	0.36	0.48	42	0.50	0.52
18	0.28	0.24	43	0.30	0.44
19	0.36	0.24	44	0.22*	0.04*
20	0.26	0.36	45	0.28	0.24
21	0.6	0.56	46	0.72	0.24
22	0.22	0.36	47	0.38*	-0.12*
23	0.2*	0.08*	48	1.00*	0.00*
24	0.24	0.32	49	0.28	0.32
25	0.58	0.28	50	0.26	0.20

หมายเหตุ * คือข้อที่ตัดออก
ค่าความเชื่อมั่น 0.85

ตาราง 39 ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์

ข้อที่	คะแนนการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC	ผลสรุป
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
1	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
2	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
3	+1	0	+1	2	0.67	ใช้ได้/ปรับภาษา
4	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
5	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
6	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
7	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
8	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
9	+1	0	+1	2	0.67	ใช้ได้/ปรับภาษา
10	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
11	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
12	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
13	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
14	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
15	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
16	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
17	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
18	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
19	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
20	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
21	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
22	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
23	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ตาราง 39 (ต่อ)

ข้อที่	คะแนนการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC	ผลสรุป
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
24	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
25	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
26	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
27	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
28	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
29	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
30	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
31	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
32	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
33	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
34	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ตาราง 40 ค่าอำนาจจำแนก(r) และค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์

ข้อที่	t-test	Sig.	ข้อที่	t-test	Sig.
1	5.522	.000	18	5.332	.000
2	5.147	.000	19	6.313*	.000*
3	3.701*	.001*	20	6.083	.000
4	4.025	.000	21	4.699*	.000*
5	3.533	.001	22	6.732	.000
6	7.736*	.000*	23	5.502*	.000*
7	5.143*	.000*	24	5.114	.000
8	4.323	.000	25	6.911	.000
9	6.742*	.000*	26	9.628	.000
10	7.091	.000	27	9.675	.000
11	1.166*	.251*	28	5.407	.000
12	4.750	.000	29	2.894*	.006*
13	5.199	.000	30	3.406*	.002*
14	4.711	.000	31	6.357	.000
15	4.076*	.000*	32	5.314*	.000*
16	4.313	.000	33	4.680*	.000*
17	4.865*	.000*	34	6.555	.000

หมายเหตุ

* คือข้อที่ตัดออก

ค่าความเชื่อมั่น 0.90

ตาราง 41 คะแนนจากการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านมโนคติทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัม และการชน ของนักเรียนที่เรียนโดยใช้คอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ (กลุ่มทดลอง)

นักเรียน คนที่	ผลสัมฤทธิ์ด้านมโนคติทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน				
	ก่อนเรียน	หลังเรียน	หลังเรียน 2 สัปดาห์	D_1	D_2
1	9	25	24	16	-1
2	15	20	24	5	4
3	8	24	24	16	0
4	12	25	24	13	-1
5	13	25	24	12	-1
6	10	25	24	15	-1
7	11	25	24	14	-1
8	11	25	24	14	-1
9	5	25	20	20	-5
10	14	25	21	11	-4
11	17	25	23	8	-2
12	8	23	25	15	2
13	10	12	9	2	-3
14	6	24	21	18	-3
15	13	22	21	9	-1
16	13	24	24	11	0
17	9	24	24	15	0
18	6	24	21	18	-3
19	8	20	24	12	4
20	7	9	8	2	-1
21	13	24	24	11	0
22	12	23	18	11	-5
23	7	23	22	16	-1
24	10	24	25	14	1

ตาราง 41 (ต่อ)

นักเรียน คนที่	ผลสัมฤทธิ์ด้านมโนคติทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน				
	ก่อนเรียน	หลังเรียน	หลังเรียน 2 สัปดาห์	D_1	D_2
25	9	23	24	14	1
26	10	23	17	13	-6
27	7	22	22	15	0
28	10	25	23	15	-2
29	12	24	22	12	-2
30	7	21	24	14	3
31	6	24	25	18	1
32	8	18	22	10	4
33	7	25	24	18	-1
34	10	20	21	10	1
35	11	24	24	13	0
36	13	25	23	12	-2
37	11	24	24	13	0

หมายเหตุ D_1 คือ ผลต่างระหว่างคะแนนจากการทำแบบทดสอบก่อนเรียนกับหลังเรียน
 D_2 คือ ผลต่างระหว่างคะแนนจากการทำแบบทดสอบหลังเรียนทันทีกับหลังเรียน
 2 สัปดาห์

ตาราง 42 คะแนนจากการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านมโนคติทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัม และการชน ของนักเรียนที่เรียนแบบปกติ (กลุ่มควบคุม)

นักเรียน คนที่	ผลสัมฤทธิ์ด้านมโนคติทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน				
	ก่อนเรียน	หลังเรียน	หลังเรียน 2 สัปดาห์	D ₁	D ₂
1	8	17	13	9	-4
2	6	18	11	12	-7
3	13	19	12	6	-7
4	11	18	10	7	-8
5	7	19	12	12	-7
6	10	16	13	6	-3
7	4	17	8	13	-9
8	11	17	9	6	-8
9	9	18	7	9	-11
10	5	15	8	10	-7
11	10	22	10	12	-12
12	6	14	15	8	1
13	11	17	12	6	-5
14	4	21	11	17	-10
15	9	16	11	7	-5
16	6	21	14	15	-7
17	13	21	12	8	-9
18	13	14	9	1	-5
19	10	17	16	7	-1
20	7	13	10	6	-3
21	6	16	10	10	-6
22	10	17	12	7	-5
23	12	20	9	8	-11
24	11	16	10	5	-6

ตาราง 42 (ต่อ)

นักเรียน คนที่	ผลสัมฤทธิ์ด้านมโนคติทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน				
	ก่อนเรียน	หลังเรียน	หลังเรียน 2 สัปดาห์	D_1	D_2
25	10	17	10	7	-7
26	8	16	10	8	-6
27	9	18	11	9	-7
28	6	14	10	8	-4
29	5	17	10	12	-7
30	9	17	11	8	-6
31	6	16	10	10	-6
32	8	15	9	7	-6
33	10	15	11	5	-4
34	10	25	21	15	-4
35	13	21	12	8	-9
36	9	20	12	11	-8
37	8	22	13	14	-9
38	10	19	15	9	-4
39	7	14	9	7	-5
40	6	20	10	14	-10
41	9	16	9	7	-7
42	7	22	14	15	-8
43	10	15	9	5	-6
44	12	19	12	7	-7

หมายเหตุ D_1 คือ ผลต่างระหว่างคะแนนจากการทำแบบทดสอบก่อนเรียนกับหลังเรียน

D_2 คือ ผลต่างระหว่างคะแนนจากการทำแบบทดสอบหลังเรียนทันทีกับหลังเรียน 2 สัปดาห์

ตาราง 43 คะแนนจากการทำแบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

นักเรียน คนที่	คะแนนเจตคติต่อการเรียน วิชาฟิสิกส์ก่อนเรียน		คะแนนเจตคติต่อการเรียน วิชาฟิสิกส์หลังเรียน	
	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม
	1	3.00	4.15	3.25
2	2.60	3.50	4.20	3.85
3	3.20	3.35	3.20	4.05
4	3.40	3.50	3.95	4.40
5	2.85	3.15	4.20	3.10
6	3.00	3.00	3.50	3.45
7	2.95	2.80	3.20	3.85
8	3.35	3.05	3.40	2.85
9	2.95	2.95	3.55	3.80
10	3.55	3.50	3.70	3.25
11	3.70	2.90	3.30	3.30
12	3.20	3.50	3.95	3.45
13	3.05	3.40	3.35	3.40
14	3.20	3.45	4.55	3.30
15	3.95	3.65	3.80	3.50
16	3.90	3.25	3.40	3.53
17	3.10	2.95	3.90	4.30
18	2.80	3.10	3.65	3.60
19	3.15	2.65	4.05	3.30
20	4.00	3.10	3.40	3.40
21	3.00	3.25	3.90	3.00
22	3.95	3.80	4.70	3.53
23	2.70	3.20	3.25	3.10
24	2.70	3.90	3.60	3.85

ตาราง 43 (ต่อ)

นักเรียน คนที่	คะแนนเจตคติต่อการเรียน วิชาฟิสิกส์ก่อนเรียน		คะแนนเจตคติต่อการเรียน วิชาฟิสิกส์หลังเรียน	
	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม
	25	3.40	3.00	3.40
26	3.25	2.70	3.25	2.40
27	3.60	3.10	3.75	3.65
28	3.25	3.15	3.35	3.80
29	3.85	2.75	3.25	2.70
30	3.35	4.80	3.90	3.80
31	4.70	3.30	3.20	2.65
32	2.85	3.50	3.05	3.70
33	2.75	2.85	3.35	2.75
34	3.15	3.65	3.50	3.20
35	3.25	2.55	3.20	3.37
36	3.50	2.60	3.10	3.15
37	3.00	3.35	4.25	3.60
38		2.35		3.15
39		3.00		3.80
40		3.40		3.50
41		4.10		3.75
42		3.00		2.50
43		2.80		3.05
44		3.25		2.80

ภาควิชา จ
การเผยแพร่ผลงานวิจัย

ที่ ศธ ๐๕๒๑.๒.๐๗/ว ๖๕๗

คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
วิทยาเขตปัตตานี อำเภอเมือง
จังหวัดปัตตานี ๙๔๐๐๑

๖ กรกฎาคม ๒๕๕๘

เรื่อง ตอบรับการนำเสนอบทความวิจัยในการประชุมวิชาการระดับชาติ ม.อ.วิจัยทางการศึกษา

เรียน นางสาววรรณดี สันโท ลำดับที่ ๑๖๒

ตามที่ ท่านได้ส่งผลงานวิจัยเพื่อนำเสนอในโครงการประชุมวิชาการระดับชาติ ม.อ. วิจัยทางการศึกษา (PSU-Education Research Conference) อภิวัตน์การเรียนรู้ : หนทางสู่การเปลี่ยนแปลง ในระหว่างวันที่ ๒๘-๒๙ กรกฎาคม ๒๕๕๘ ณ โรงแรมทรасса เจบี หาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เรื่อง **“ผลของการสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์วิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติ และความคงทนในการเรียนรู้วิชาฟิสิกส์ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย”** ในรูปแบบนำเสนอ แบบบรรยาย นั้น

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้ดำเนินการจัดส่งบทความวิจัยดังกล่าว เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาให้ข้อเสนอแนะแล้ว จึงตอบรับการนำเสนอผลงานของท่านในการจัดโครงการประชุมวิชาการระดับชาติ ม.อ. วิจัยทางการศึกษา (PSU-Education Research Conference) อภิวัตน์การเรียนรู้ : หนทางสู่การเปลี่ยนแปลง ได้ โดยท่านสามารถดูรายละเอียดการเตรียมนำเสนอได้จากเว็บไซต์โครงการประชุมฯ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.ชวลิต เกิดทิพย์)

รักษาการในตำแหน่งรองคณบดีฝ่ายวิจัยและบัณฑิตศึกษา รักษาการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

สำนักงานเลขานุการคณะ งานบริการการศึกษา

หน่วยบัณฑิตศึกษา

โทร. ๐ ๗๓๓๓ ๗๓๘๖

โทรสาร ๐ ๗๓๓๔ ๘๓๒๒

E-mail: grad.edupsu@gmail.com

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

ได้มอบวุฒิบัตรฉบับนี้ให้ไว้เพื่อแสดงว่า

วรรณดี สันโท, อนุมัติ เดชนะ, สอน เสนาสวัสดิ์

ได้นำเสนอผลงานวิจัยเรื่อง

ผลของการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์วิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน

ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติ และความคงทนในการเรียนรู้วิชาฟิสิกส์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (บรรยาย)

ในการประชุมวิชาการระดับชาติ “อภิวินิจฉัยการเรียนรู้ : หนทางสู่การเปลี่ยนแปลง”

ระหว่างวันที่ 28-29 กรกฎาคม 2558

ขออำนาจพรให้มีความสุข ความเจริญและเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาการศึกษาของไทยสืบไป

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อนุรักษ์ พงนันทน์)

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ดร. ชูศักดิ์ ลิ้มสกุล)

อธิการบดีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

การประชุมวิชาการระดับชาติ ม.อ.วิจัยทางการศึกษา “อภิวัดน์การเรียนรู้ : หนทางสู่การเปลี่ยนแปลง”
วันที่ 28-29 กรกฎาคม 2558 ณ โรงแรมทรราชา เจบี อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

ภาคบรรยาย

กลุ่มที่ 1

การบริหารการศึกษา

ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สามจังหวัดชายแดนภาคใต้
Emotional Quotient of Administrators Affecting Performance Efficiency of Teachers
under the Jurisdiction of Primary Educational Service Area Offices in the Three
Southern Border Provinces

อุสมาน อีแต¹ และเอกรินทร์ สังข์ทอง²

¹ นักศึกษาปริญญาโท ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

E-mail: mangtound@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา 2) เพื่อศึกษา
ระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา
กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู 4) เพื่อหาตัวแปรพยากรณ์ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อ
ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ กลุ่ม
ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ บุคลากรสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 387
คน เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่ามี 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่
ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันและการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบ
ขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย พบว่า ระดับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา และ ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาราย
ด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการ
ปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์
ทางบวก อยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา
ด้านความสามารถในการปรับตัวทางสังคม และด้านการจูงใจตนเอง สามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู
โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์เท่ากับ 0.233 (ร้อยละ 23.3) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สามารถสร้างสมการ
พยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ คือ

$$\hat{Y} = 2.378 + 0.23(x_1) + 0.174(x_2)$$

หรือสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z} = 0.23(x_1) + 0.174(x_2)$$

คำสำคัญ : ความฉลาดทางอารมณ์ ประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ผู้บริหาร

Abstract

The objectives of this research were to study the emotional quotient of administrators affecting performance efficiency of teachers under the Jurisdiction of Primary Educational Service Area Office in the Three Southern Border Provinces. The sample used in this study was 387 person. The research instrument used five rating scales questionnaire of emotional quotient of administrators and efficiency of

teachers. The statistical devices used were mean, standard deviation, Pearson correlation and Stepwise multiple regression analysis.

The results showed as follows:

1. The level of emotional quotient of administrators and efficiency of teachers under the Jurisdiction of Primary Educational Service Area Office in the Three Southern Border Provinces was found, as whole at the high level. In view of the emotional quotient of administrators and efficiency of teachers of each aspect was found at the high level.

2. Emotional quotient of administrators was positively related to efficiency of teachers under the Jurisdiction of Primary Educational Service Area Office in the Three Southern Border Provinces with statistically significant difference at the .01 level.

The factor of emotional quotient of administrators on social skills (x_2) and self-motivation (x_3) could predict the efficiency of teachers at 23.3 percent. The regression equation in the form of raw scores was $\hat{Y} = 2.378 + 0.23(x_2) + 0.174(x_3)$

And in the form of standard score equation was

$$\hat{Z} = 0.23(x_2) + 0.174(x_3)$$

Keywords: Emotional quotient, Efficiency of teachers, Administrator

บทนำ

การจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและหลักสูตรสถานศึกษามุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียน เรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต จัดการศึกษาเพื่อสนองความต้องการของผู้เรียน ชุมชน สังคมและประเทศชาติ ให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลา ปัจจุบันรัฐบาลกำหนดนโยบายด้านการศึกษาให้เป็นนโยบายที่สำคัญ ไว้ในส่วนของนโยบายด้านสังคม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2544) การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายต้องอาศัยกระบวนการบริหาร โดยผู้บริหารการศึกษาทุกระดับ ให้มีการดำเนินการให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมาย โดยผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญเป็นลำดับแรก เนื่องจากเป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ เรื่องการกระจายอำนาจ ผู้บริหารการศึกษาจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง การจัดการศึกษาจะประสบความสำเร็จหรือไม่ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับฝีมือของผู้บริหารการศึกษา หากการบริหารการศึกษาล้มเหลวหมายความว่าผู้บริหารล้มเหลวด้วย ส่งผลต่อนักเรียน ที่เป็นตัวแทนคุณภาพการศึกษานั้นเอง ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ควรมีคุณสมบัติที่ทันสมัย มีลักษณะบุคคลที่พึงประสงค์ คือ เป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข โดยรู้ตัวเองว่าเป็นใคร ต้องการอะไร รู้ข้อดี ข้อเสียของตนเอง และนำไปปรับปรุง ควบคุมอารมณ์ รับฟังความเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชา ไร่เร่งแจ่มใส ไม่เคร่งเครียดสอดคล้องกับข้อเพชร เบ้าเงิน (2545) ที่กล่าวถึงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา คือ มีการควบคุมตนเองให้อยู่ในอาการสงบ ไม่แสดงอาการที่เกินสมควรออกมา เป็นนักพูดที่มีประสิทธิภาพ เป็นที่ไว้วางใจ มีอารมณ์มั่นคง รู้จักตนเองอย่างแท้จริง อดทน มีความรับผิดชอบ ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวล้วนตรงกับองค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์ทั้งสิ้น หากผู้บริหารสถานศึกษามีคุณลักษณะดังกล่าวก็จะได้รับความร่วมมือจากผู้ร่วมงาน อันจะส่งผลต่อประสิทธิภาพของการเรียนการสอน

ครูเป็นบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อองค์การการศึกษาและการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ การที่ได้ก็จะเจริญเติบโตขึ้นเป็นพลเมืองที่มีประสิทธิภาพ และมีความรู้ความสามารถมากน้อยเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับความสามารถของครู ในปัจจุบันแม้จะมีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษาอันทันสมัย สามารถนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งผู้เรียนสามารถเลือกใช้เพื่อศึกษาหาความรู้ได้โดยไม่มีข้อจำกัดก็ตาม แต่ก็ไม่มีสิ่งใดสามารถทำหน้าที่แทน “ครู” ได้อย่างสมบูรณ์ เพราะครูนั้นเป็นผู้มีบทบาททั้งในด้านการสอนและอำนวยความสะดวกให้เกิดการเรียนรู้ รวมทั้งให้การอบรมสั่งสอนเพื่อนำไปสู่การเป็นพลเมืองที่ดีมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้าต่อไป ครูจึงเป็นที่ยอมรับว่าเป็นวิชาชีพชั้นสูง

และผู้ที่อยู่ในอาชีพนี้จึงสมควรได้รับการเอาใจใส่ดูแลยกย่อง รวมทั้งควรได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสม เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2539)

สำหรับประเทศไทยได้มีผู้สนใจศึกษาเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์อย่างชัดเจนในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาโดยมีการศึกษาและรายงานอย่างสอดคล้องกันว่าความฉลาดทางอารมณ์มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับสุขภาพจิต และการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์มีความสำคัญต่อการส่งเสริมสุขภาพจิตที่ดี ซึ่งจะเชื่อมโยงถึงพฤติกรรมและบุคลิกภาพที่ดีด้วย (กรมสุขภาพจิต, 2546) ทั้งนี้กรมสุขภาพจิตได้กำหนดกรอบแนวคิดของความฉลาดทางอารมณ์ว่าประกอบไปด้วยปัจจัยสำคัญ 3 ประการ คือ ความดี ความเก่ง และความสุข โดยความดีหมายถึง ความสามารถในการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง รู้จักเห็นใจผู้อื่น และมีความรับผิดชอบต่องานส่วนรวม ซึ่งเป็นสมรรถนะภายในบุคคล (Intrapersonal Intelligence) ส่วนความเก่ง หมายถึง ความสามารถในการรู้จักตนเอง มีแรงจูงใจ สามารถตัดสินใจ แก้ปัญหาและแสดงออกได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ซึ่งเป็นสมรรถนะทางสังคม (Interpersonal Intelligence) และความสุขหมายถึง ความสามารถในการดำเนินชีวิตอย่างเป็นสุข มีความภูมิใจในตนเอง พอใจในชีวิตและมีความสุขสงบทางใจ ซึ่งเป็นสมรรถภาพทางการปรับตัว (Adaptability) โดยบุคคลที่มีความสามารถทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์จะเป็นผู้ที่มีความพร้อมในด้านการเรียน การทำงาน ครอบครัว การดำเนินชีวิตส่วนตัวและการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม อย่างที่ (วีระวัฒน์ ปันนิตามัย, 2551) ได้กล่าวไว้ในยุคข่าวสารข้อมูลที่เปี่ยมไปด้วยการแข่งขัน การเปลี่ยนแปลง การชิงความได้เปรียบ ผู้คนกลุ่มหนึ่งมีแนวโน้มที่จะ “รวยทางวัตถุ แต่ยากจนทางจิตใจ” นอกจากเชาว์ปัญญาแล้ว การมีความฉลาดทางอารมณ์ที่ดีจะเป็นเสมือนเรดาร์หรือเป็นหางเสือนำพาเรือชีวิตฝ่าคลื่นมรสุมต่างๆ ที่ประดังเข้ามานำพาชีวิตเข้าสู่เป้าหมายได้อย่างรอดปลอดภัยและอย่างสง่างาม ความฉลาดทางอารมณ์เป็นทักษะเฉพาะตัวที่ทำให้มนุษย์ประสบความสำเร็จทั้งในด้านการทำงาน ครอบครัว และชีวิตส่วนตัว เพราะความฉลาดทางอารมณ์คือการเข้าใจความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น รู้จุดเด่น ข้อดีของตนเอง รู้จักควบคุมอารมณ์ จัดการ และแสดงออกทางอารมณ์ ใช้ชีวิตได้อย่างเหมาะสม ที่สำคัญคือ มองโลกในแง่ดี แก้ไขความขัดแย้ง โดยเฉพาะความเครียดที่เกิดขึ้นในจิตใจได้เป็นอย่างดี (ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์และคณะ, 2545) ได้ศึกษาสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นตามหน้าหนังสือพิมพ์ในสังคมไทยดังเช่น “นักศึกษาแพทย์เสริมฆ่าหั่นศพแฟนสาว โมโหจนคุมตนเองไม่ได้ที่ถูกโลกทึ่งๆ หนึ่ง” และ “ผอ.ผูกคอตายหลังถูกข้อหาข่มขืนเด็กนักเรียน” ตลอดจนภาวะเหตุการณ์ความไม่สงบที่มีการยิงผู้อำนวยความสะดวกโรงเรียนและครูเกิดขึ้นบ่อยครั้ง ล้วนส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ ในสภาพสังคมปัจจุบันเราจะพบบุคคลที่มีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำอยู่เป็นจำนวนมาก อันจะส่งผลกระทบต่อการทำงานร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข เมื่อพิจารณาถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมไทย จะพบว่าสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นล้วนเกี่ยวข้องกับมิติทางด้านอารมณ์ (เทิดศักดิ์ เดชคง, 2542) ความฉลาดทางอารมณ์เป็นดังหัวใจหลักหรือเป็นส่วนสนับสนุนที่จะนำบุคคลไปสู่ความสำเร็จและความสุขในชีวิต ไม่ว่าจะเป็นความสำเร็จในหน้าที่การงาน การเกี่ยวข้องกับสัมพันธกับผู้อื่น เพราะความฉลาดทางอารมณ์เป็นส่วนสำคัญที่ช่วยส่งเสริมความสำเร็จในทุกกิจกรรมของชีวิตมนุษย์ ช่วยเพิ่มคุณค่าในความเป็นมนุษย์ให้เปี่ยมไปด้วยความสุข ก่อให้เกิดความเข้าใจต่อตนเองและเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน อีกทั้งยังช่วยเพิ่มพูนการพัฒนาตนเอง เพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน ลดภาวะความเครียด และก่อให้เกิดความรักความเข้าใจในกลุ่มเพื่อนร่วมงานและคนใกล้ชิด ยิ่งไปกว่านั้นยังช่วยสร้างทีมงานให้มีประสิทธิภาพ และสร้างความพร้อมในการเป็นผู้นำที่ดีในอนาคต (อนันตชัย ศรีโคตร, 2549)

ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ควรที่จะสามารถควบคุมอารมณ์ตนเองได้ อดทน อดกลั้น ต่อปัญหาต่างๆ ไม่ว่าจะปัญหาภายในโรงเรียนและปัญหาเกี่ยวกับสถานการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้น ผู้บริหารต้องรู้จักสร้างแรงจูงใจให้กับตนเองและครูในสถานศึกษา และรู้ถึงความรู้สึกของครูได้ เพื่อการบริหารจัดการในสถานศึกษา ซึ่งปัญหาดังกล่าวล้วนเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามกรอบแนวคิดที่ได้สังเคราะห์มาเป็นขอบเขตการวิจัยที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
2. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
4. เพื่อหาตัวแปรพยากรณ์ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

สมมุติฐานของการวิจัย

1. ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีความสัมพันธ์กันในทางบวก
2. ความฉลาดทางอารมณ์อย่างน้อยหนึ่งด้านที่เป็นตัวแปรพยากรณ์ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

วิธีการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Survey Research) โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 387 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างจากการคำนวณโดยใช้สูตร Yamané จากการสุ่มแบบชั้นภูมิอย่างเป็นสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) และสุ่มอย่างง่ายเพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามโดยผู้วิจัยสร้างจากแนวคิดที่ได้ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารและประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหาร จำนวน 47 ข้อ จากองค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์ 5 ด้าน ค่าความเชื่อมั่น 0.966

- 1) การตระหนักรู้อารมณ์ตนเอง
- 2) การบริหารจัดการอารมณ์ตนเอง
- 3) การจูงใจตนเอง
- 4) การเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น
- 5) ความสามารถในการปรับตัวทางสังคม

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู จำนวน 23 ข้อ จากองค์ประกอบของประสิทธิภาพการปฏิบัติ 4 ด้าน ค่าความเชื่อมั่น 0.900

- 1) การพัฒนาตนเอง

- 2) การพัฒนากระบวนการสอน
- 3) การพัฒนาผู้เรียน
- 4) ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานและชุมชน

แบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า(Rating scale) 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ท ตั้งแต่ 1 ถึง 5

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อหาค่าสถิติต่าง ๆ โดยอาศัยคอมพิวเตอร์ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ทำการวิเคราะห์ โดยแยกข้อมูลตามตัวแปรที่ศึกษา เพื่อนำมาหาค่าร้อยละ (Percentage)
2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหาร เพื่อทราบระดับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหาร ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย (Arithmetic mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)
3. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู เพื่อทราบระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย (Arithmetic mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)
4. วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficients)
5. การสร้างสมการพยากรณ์ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จากตัวแปรความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหาร โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบ Stepwise Multiple Regression Analysis

ผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปผลการศึกษาดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีความฉลาดทางอารมณ์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการตระหนักรู้อารมณ์ตนเองด้านการบริหารจัดการอารมณ์ตนเอง ด้านการจูงใจตนเอง ด้านการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น และด้านความสามารถในการปรับตัวทางสังคม อยู่ในระดับมากทุกด้านโดยที่ด้านความสามารถในการปรับตัวทางสังคม มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่นๆ และด้านการบริหารจัดการอารมณ์ตนเอง มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่นๆ
2. ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีประสิทธิภาพของการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการพัฒนาตนเอง ด้านการพัฒนากระบวนการสอน ด้านการพัฒนาผู้เรียนและด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานและชุมชน อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานและชุมชน มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่น ๆ และด้านการพัฒนากระบวนการสอน มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าข้ออื่นๆ
3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวก อยู่ในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 สอดคล้องกับสมมติฐาน
4. ผลการวิเคราะห์ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านความสามารถในการปรับตัวทางสังคม และด้านการจูงใจตนเอง สามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์เท่ากับ 0.233 (ร้อยละ 23.3) สามารถสร้างสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ ดังนี้

$$\hat{Y} = 2.378 + 0.23(x_5) + 0.174(x_2)$$

หรือสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z} = 0.23(x_5) + 0.174(x_2)$$

อภิปรายผล

การวิเคราะห์ข้อมูลความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีความฉลาดทางอารมณ์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านแล้วพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของดฤชวรรณ แก้วกิตติคุณ (2549) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารในสถานศึกษาเอกชน อำเภอบ้านโป่ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรีเขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลวิจัยของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีความฉลาดทางอารมณ์โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สะท้อนให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการตระหนักรู้อารมณ์ตนเอง สามารถควบคุมอารมณ์ตนเองได้ แสดงออกอย่างเหมาะสมเมื่อมีปัญหาที่จะกระทบต่อการบริหารจัดการ ผู้บริหารพร้อมยอมรับความผิดพลาดในการปฏิบัติงานของครู ตลอดจนผู้บริหารมีความมั่นใจในการบริหารจัดการที่เกิดความสามารถของตนเอง และรู้จักอ่อน จุดแข็งของตนเอง ในด้านการบริหารจัดการอารมณ์ตนเอง ผู้บริหารสามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลง กลยุทธ์ เป้าหมายให้เหมาะสมกับสถานการณ์ รู้สึกมั่นใจเมื่อต้องแสดงพฤติกรรมในสถานการณ์ใหม่ๆ ผู้บริหารมีความอดทนต่อสถานการณ์การทำงานที่ต้องใช้ความพยายามสูงและแสดงท่าทีที่สงบในสถานการณ์ที่ตึงเครียดได้ ในด้านการจูงใจตนเอง ผู้บริหารเข้าใจค่านิยมและจารีตประเพณีของโรงเรียนและชุมชน สามารถให้ข้อมูลด้านการบริหารจัดการให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้รับบริการได้ ตลอดจนผู้บริหารใช้ความผิดพลาดที่เกิดขึ้นเป็นบทเรียนที่จะช่วยในการทำงานเป็นไปด้วยความรอบคอบมากยิ่งขึ้น ในด้านการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น ผู้บริหารยอมเสียสละผลประโยชน์ส่วนตัวเพื่อส่วนรวม การให้คำปรึกษา หรือกับเพื่อนร่วมงานอย่างต่อเนื่อง เป็นผู้นำในการสร้างแรงบันดาลใจให้เพื่อนร่วมงานได้ ผู้บริหารมีการชื่นชมอารมณ์และความรู้สึกของเพื่อนร่วมงานเสมอ ตลอดจนยอมรับในสิ่งที่ผู้อื่นปฏิบัติต่างจากความคิดของผู้บริหาร และด้านความสามารถในการปรับตัวทางสังคม ผู้บริหารเป็นมิตรและให้ความร่วมมือกับทุกคน มีการสร้างและรักษาความสัมพันธ์ที่ดีในการทำงาน สามารถที่จะร่วมบริหารจัดการงานกับผู้อื่นได้ดี ตลอดจนผู้บริหารสามารถทำงานร่วมกับผู้ใต้บังคับบัญชาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของไพวรรณ คำดี (2550) ศึกษาการปฏิบัติงานของครูผู้สอน ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูในทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษาหนองคาย เขต 2 พบว่า การปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูในทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปภาวีน นาควิจิต (2556) ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์กรและประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ครูสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช มีประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ผลการวิจัยประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สะท้อนให้เห็นว่าครู ไม่ว่าจะปฏิบัติงานอยู่ในระดับใดต่างต้องทำงานตามมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพของคุรุสภา พ.ศ. 2548 ซึ่งได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนเกี่ยวกับมาตรฐานการปฏิบัติงาน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน

ด้านการพัฒนาตนเอง คือ ครูมีการศึกษา ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ แสดงพฤติกรรม กิริยา วาจาที่เหมาะสมกับความเป็นครูและมีการติดตามข่าวสารเพื่อทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบันอยู่เสมอ และยังสอดคล้องกับสำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา(2550) ที่ได้กำหนดคุณลักษณะพื้นฐานของความเป็นครู คือ ต้องมีความรักศรัทธาในอาชีพ เมตตาและเอาใจใส่ลูกศิษย์ เป็นแบบอย่างที่ดีของลูกศิษย์ หมั่นพัฒนาตนเอง ในทุกด้าน

ด้านการพัฒนากระบวนการสอน ครูมีการพัฒนาแผนการสอน กิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนและสถานการณ์ มีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ มีการสร้างนวัตกรรมหรือวิธีการสอนใหม่ๆ ปรับปรุงสื่อ เครื่องมืออุปกรณ์ในการจัดกระบวนการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหาและผู้เรียนพร้อมจัดกระบวนการสอนโดยเน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง ในขณะที่สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2550) ได้กล่าวไว้ว่า คุณภาพการบริหารงานของครูนั้นจะเป็นเช่นไร ขึ้นอยู่กับคุณภาพของตัวครู และคุณภาพการจัดการเรียนรู้อย่างไร ครูต้องมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอน (ต่อยอดความรู้) อย่างมีประสิทธิภาพโดยให้ความสำคัญกับประโยชน์ที่จะเกิดกับลูกศิษย์เป็นอันดับแรก บนความเชื่อที่ว่า “เด็กทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และสามารถพัฒนาตนเองได้” ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาได้ตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ตลอดจนการคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง

ด้านการพัฒนาผู้เรียน ถือได้ว่าเป็นภารกิจที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่ครูต้องมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียนด้านต่างๆ ตามศักยภาพของผู้เรียน ตลอดจนการส่งเสริมนิสัยรักการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน โดยมีการติดตาม ประเมินผล เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน พร้อมวางแผนแนวทางการพัฒนาผู้เรียนโดยใช้เทคนิค วิธีการที่หลากหลาย เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน

ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานและชุมชน อีกทั้งต้องให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาและเพื่อนร่วมงานในการปฏิบัติภารกิจที่ได้รับมอบหมาย เข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชนด้วยความเต็มใจ ตลอดจนมีการสื่อสารกับเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชาอยู่เสมอ ดังที่สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2550) กำหนดคุณลักษณะพื้นฐานของความเป็นครู ว่าครูจะพัฒนาผู้เรียนได้นั้นต้องมีความรักศรัทธาในอาชีพ เข้ากับผู้ปกครองและชุมชนได้ดี และเข้ารับการการอบรมและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จากคุณลักษณะข้างต้นและความสำคัญของการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพ จึงเป็นเหตุผลให้ครูทุกคนต่างตระหนักในการพัฒนาตนเองให้มีคุณภาพจึงเป็นเหตุให้ครูมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับสูง

3. ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวก อยู่ในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของจุฑามาศ มีน้อยและดาวลอย กาญจนมณีเสถียร (2554) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์กับผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สรรพากรในเขตพื้นที่กรุงเทพฯ พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์มีความสัมพันธ์กับผลการปฏิบัติงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์ทางบวก สอดคล้องกับงานวิจัยของอรุณี นิลสระคู (2550) ศึกษาความสัมพันธ์ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับผลการปฏิบัติงานของครูผู้สอน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่าความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดบุรีรัมย์ อยู่ในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อับดุลฮาดี สีสีเลาะ (2555) ศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการปฏิบัติงานของครูตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1 พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับพฤติกรรมการปฏิบัติงานของครู มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับ พิมใจ วิเศษ (2554) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครู ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครู มีค่าความสัมพันธ์กันทางบวกผลวิจัยความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษา สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวก อยู่ในระดับปานกลาง เป็นเพราะ ใน การปฏิบัติงานในสถานศึกษานั้น ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูจะเป็นเช่นไรนั้น ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารถือ ได้ว่า เป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่ง กล่าวคือ ครูจะทำงานได้ดีและมีแรงจูงใจในการทำงาน ตลอดจนการมีขวัญและความมุ่งมั่น ในการไปสู่เป้าหมาย ย่อมขึ้นอยู่กับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหาร ซึ่งได้แก่ การที่ผู้บริหารตระหนักรู้อารมณ์ตัวเอง ความสามารถในการบริหารจัดการอารมณ์ตนเอง การจูงใจตนเองของผู้บริหารและความสามารถในการปรับตัวทางสังคม ล้วน แล้วแต่ มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครูทั้งสิ้น ทั้งนี้รวมถึงการที่ผู้บริหารมีความสามารถในการเข้าใจความรู้สึก ของเพื่อร่วมงาน ซึ่งได้แก่ ครูและบุคลากรทางการศึกษาก็ย่อมจะทำให้ การทำงานของครูเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยเหตุ ดังกล่าวข้างต้นจึงเป็นเหตุผลที่ สามารถกล่าวได้ว่า ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารย่อมมีผลต่อประสิทธิภาพการ ปฏิบัติงานของครู การที่ความสัมพันธ์ของตัวแปรทั้งสองตัวอยู่ในระดับปานกลางบ่งชี้ให้เห็นว่า ตัวแปรความฉลาดทางอารมณ์ ของผู้บริหารนั้น เป็นองค์ประกอบหนึ่งเท่านั้น ที่จะทำให้ครูมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานที่ดีได้ แต่อาจจะมีตัวแปร องค์ประกอบรวมถึงบริบทและสภาพแวดล้อมอื่นๆ ที่เป็นตัวกระตุ้นหรือลดใจให้ครูมีการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถพยากรณ์ ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน พบว่า ความฉลาดทาง อารมณ์ 2 ด้าน จากทั้งหมด 5 ด้าน ที่เป็นตัวพยากรณ์ คือ ด้านความสามารถในการปรับตัวทางสังคม และด้านการจูงใจ ตนเองการที่ตัวแปรความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของผู้บริหารเป็นตัวพยากรณ์หนึ่งที่สามารถทำนายประสิทธิภาพการ ปฏิบัติงานของครูนั้นเป็นเพราะตัวแปรการปรับตัวทางสังคมเป็นเรื่องของทักษะทางสังคมและความสามารถของบุคคลในการ สร้างสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่นตลอดจนการมีความเข้าใจต่อสถานการณ์ต่างๆ มีกลยุทธ์ในการโน้มน้าวต่อผู้อื่นอย่างเป็นผล (Goleman 1998a อ้างถึงใน วีระวัฒน์ ปันนิตามัย, 2551) ดังนั้นจึงผู้บริหารสามารถโน้มน้าวบุคคลอื่นให้ทำงานให้บรรลุ เป้าหมายและผู้บริหารมีความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นได้ดีก็ย่อมทำให้ครูทำงานเกิดผลดีตามไปด้วยดัง สอดคล้องกับงานวิจัยต่อไปนี้ หากผู้บริหารปรับตัวได้ดี ย่อมทำให้ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูไม่ต่ำด้วย

การที่ตัวแปรการจูงใจตนเองของผู้บริหารเป็นตัวแปรอีกตัวที่พยากรณ์ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของ ครูนั้นเป็นเพราะการจูงใจตนเองของผู้บริหารเป็นเรื่องของการโน้มน้าวอารมณ์ของตนเองซึ่งย่อมส่งผลต่อผู้อื่นทางอ้อมในการ ไปสู่เป้าหมายตลอดจนกระตุ้นตนเองให้มีความคิดริเริ่มอย่างมีความคิดสร้างสรรค์และผลักดันเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ให้ไปสู่ ความสำเร็จ(Goleman 1998a อ้างถึงใน วีระวัฒน์ ปันนิตามัย, 2551) ก็ย่อมทำให้บุคคลอื่น โดยเฉพาะครูในองค์กรเกิดความ เข้าใจ ความเชื่อมั่น ความศรัทธา เห็นทิศทางในการปฏิบัติงาน ซึ่งทำให้เกิดขวัญและกำลังใจมากยิ่งขึ้น ยิ่งผู้บริหารมีการจูงใจ ตนเองไปในทิศทางที่สร้างสรรค์และเพื่อเป้าหมายขององค์กรก็ย่อมทำให้ครูเกิดการรับรู้ และทุ่มเทในการทำงาน โดยเหตุ ดังกล่าวนี้นี้ตัวแปรการจูงใจของผู้บริหารจึงเป็นตัวแปรหนึ่งที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า ด้านการบริหารจัดการอารมณ์ตนเอง มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา ควร จัดการกับภาวะอารมณ์หรือความฉุนเฉียว โดยใช้สติปัญญาแสดงความรับผิดชอบ ควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง จัดลำดับความสำคัญและความจำเป็นของตนให้สอดคล้องกับสิ่งที่องค์กรให้ความสำคัญ โดยใช้อารมณ์นำไปสู่ความคิด สร้างสรรค์

1.2 ประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สามจังหวัด ชายแดนภาคใต้ พบว่า ด้านการพัฒนากระบวนการสอน มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าข้ออื่นๆ ดังนั้น ผู้บริหารควรให้ครูมีการพัฒนา กระบวนการสอน โดยการทำให้แผนการสอนที่ดี การจัดกระบวนการสอนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ ส่งเสริมให้ครูมีการ ประดิษฐ์คิดค้น ผลิต ปรับปรุงสื่อ เครื่องมืออุปกรณ์การเรียนการสอน พร้อมเลือกใช้ให้เหมาะสมกับเนื้อหา

1.3 ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ก็สะท้อนให้เห็นว่าความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครู หากโรงเรียนต้องการให้ครูปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารพึงตระหนักในเรื่องของการบริหารจัดการอารมณ์ตนเอง ยิ่งผู้บริหารสามารถบริหารจัดการอารมณ์ตนเองได้ดี ครูก็จะทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.4 ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า มีตัวแปร 3 ด้านที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านความสามารถในการปรับตัวทางสังคม และด้านการจูงใจตนเอง สามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู ดังนั้นการที่ครูจะปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพนั้น ควรมีการส่งเสริมให้ผู้บริหารมีความสามารถในการปรับตัวทางสังคม พร้อมกับด้านการจูงใจตนเอง

1.5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ควรจัดอบรมหลักสูตรพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหาร และหลักสูตรพัฒนาครู เรื่องประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เชิงคุณภาพ เพราะจะทำให้ได้ผลการวิจัยในเชิงลึก ซึ่งง่ายต่อการนำไปใช้ประโยชน์ หรือการแก้ปัญหาได้ตรงจุดอย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 ควรศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ในด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารโดยตรง โดยการศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารด้านความฉลาดทางอารมณ์โดยตรง(Emotional Leadership) ที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครู โดยสอบถามจากผู้บริหารโดยตรง อาจเลือกเฉพาะโรงเรียน เป็นกรณีศึกษา(Case Study) หรือ ถอดบทเรียนจากผู้บริหารที่มีความเป็นเลิศ (Best Practice) ในด้านภาวะผู้นำด้านความฉลาดทางอารมณ์

เอกสารอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต. (2546). *คู่มือแห่งความฉลาดทางอารมณ์*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว. กรุงเทพฯ: เนชั่นบุ๊คส์
- จุฑามาศ มีน้อย. (2554). ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์กับผลงานการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สรรพากรในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร. *วารสารวิชาการกลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 4(1), 558-573.
- ช่อเพชร เบ้าเงิน. (2545). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ด้านการตระหนักรู้ตนเองของผู้บริหารการศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).
- ดฤชวรรณ แก้วกิตติคุณ. (2549). *ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารในสถานศึกษาในเอกชน อำเภอบ้านโป่ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2*. (สารนิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยศิลปากร).
- เทิดศักดิ์ เดชคง. (2542). *ความฉลาดทางอารมณ์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน.

- ปภาวิน นาควิจิต. (2556). *ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์การและประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช*. (สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษิต, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี).
- พิมใจ วิเศษ. (2554). *ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครู อำเภอบ้านนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี).
- ไพวรรณ คำดี. (2550). *การปฏิบัติงานของครูผู้สอน ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูในทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคาย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม).
- ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์และคณะ. (2545). การพัฒนาแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์. *วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย*, 47(4), 267- 279.
- วีระวัฒน์ ปันนิตามัย. (2551). *เชาวน์อารมณ์(EQ)ดัชนีเพื่อความสุขและความสำเร็จของชีวิต*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2539). *รายงานการวิจัยประสิทธิภาพการใช้ครู : การวิเคราะห์เชิงปริมาณระดับมหภาค*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2544). *เกณฑ์มาตรฐานและจรรยาบรรณวิชาชีพครู*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2550). *แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สุทธิพงษ์ วงษ์สวัสดิ์. (2556). *ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้นำกรมยุทธการทหารอากาศ. การประชุมวิชาการในโอกาสครบรอบ 25 ปี วิทยาลัยวิศวกรรมศาสตร์และการประชุมแสดงผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ปีการศึกษา 2556*. 922-930.
- อเล็กซานเดรีย เค. แซรี่. (2550). *ชีวิตนี้เชื่อว่าจะมีดีแค่อย่างเดียว = EQ + IQ = Best Brain Management for Successful Life*. แปลจาก EQ + IQ = Best Brain Management for Successful Life. แปลโดย อนันตชัย ศรีโคตร. กรุงเทพมหานคร: มาย แบริ่งคือค.
- อับดุลฮาดี สิตีเลาะ. (2555). *ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติงานของครูตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยองศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1*. (สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษิต, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี).
- Mayer, J. D., Dipaolo, M., & Salovey, P. (1990). "Perceiving affective in ambiguous visual stimuli : A compoment of emotional intelligence". *Journal of Personality Assessment*, 54(3,4). 772-781.
- John, J. S., & Lara E. M., (1999). Understanding leader emotional intelligence and performance. *Group and Organization Management*. 3(24), 20.

King, D. H. (1999). “Measurement of differences in motional intelligence of preservice educational leadership students and practicing”. Dissertation Abstract International. (Canada : East Carolina University.1999). 2.

Geery, L. J. (1997). “An exploratory study of the ways in which superintendents use their emotional intelligence to address conflict in their educational organizations”. Dissertation Abstracts International. 58 (11) (February 1997) : A - 4137.

Schutte, S. N., Malouff, M. J., Hall, E. L., Haggerty, J.D., Cooper, T. J., Golden, J. C. & Bornheim, L. (1998). “Development and validation of a measure of emotional intelligence”. Personality and Individual Differences. 25, 167-177.

**การวิเคราะห์องค์ประกอบวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษารางวัลพระราชทาน
ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้**
**A Factor Analysis of Quality Culture in Schools Receiving Royal Awards
under Basic Education Service Areas in the Three Southern
Border Provinces**

นายมนูญ เศษนอก* , ดร.ชวลิต เกิดทิพย์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
*E-mail : projectile_py@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษารางวัลพระราชทานระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ศึกษาระดับองค์ประกอบวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษารางวัลพระราชทานระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเปรียบเทียบองค์ประกอบวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษารางวัลพระราชทานระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามทัศนะของผู้บริหารและครูในสถานศึกษารางวัลพระราชทานระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำแนกตามพื้นที่ปฏิบัติงาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทานตั้งแต่ปีการศึกษา

2554 -2556 ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ทั้งของรัฐและเอกชน จำนวน 800 คน จาก 34 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .842 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ ใช้วิธีวิเคราะห์ตัวประกอบสำคัญ (Principal Component Analysis) แล้วหมุนแกนด้วยวิธี Varimax ทดสอบค่า F และ เปรียบเทียบพหุคูณด้วยวิธีการของ Scheffe ผลการวิจัยพบว่า

1) องค์ประกอบวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษารางวัลพระราชทานระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มี 7 องค์ประกอบ คือ (1) การเน้นการปฏิบัติงานที่ต่อเนื่อง (2) การสื่อสารอย่างเป็นกัลยาณมิตร (3) การพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง (4) การให้ความสำคัญกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (5) ทีมคุณภาพ (6) การสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน และ (7) การมีวิสัยทัศน์ร่วม 2) ผู้บริหารและครูในสถานศึกษารางวัลพระราชทานระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีทัศนะต่อองค์ประกอบวัฒนธรรมของสถานศึกษารางวัลพระราชทานทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับ มาก และ 3) ผู้บริหารและครูในสถานศึกษารางวัลพระราชทานระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีพื้นที่ปฏิบัติงานต่างกันมีทัศนะต่อองค์ประกอบวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษารางวัลพระราชทาน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : วัฒนธรรมคุณภาพ สถานศึกษารางวัลพระราชทาน สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

Abstract

The objectives of this research were to factor analysis quality culture in schools receiving royal awards under Basic Education, to study the level of factor analysis quality culture in schools receiving royal awards under Basic Education and to compare factor analysis quality culture in schools receiving royal awards under Basic Education as perceived by administrators and teachers in schools receiving royal awards under Basic Education Service Areas in the Three Southern Border Provinces regard to areas of practice. The samples of the study were administrators and teachers in schools receiving royal awards since 2554-2556 in Three Southern Border Provinces government schools and private schools were 800 persons from 34 schools. The research instrument was rating scale questionnaire which reliability was .842. The data analysis was percentages, arithmetic mean, standard deviation Exploratory

Factor analysis, analysis of factor by Principle Component Analysis and rotated axis by Varimax Method, F-test and multiple comparisons by Sheffe's method were used for analysis. The results were summarized as follows:

1) A Factor analysis quality culture in schools receiving royal awards under Basic Education Service Areas in the Three Southern Border Provinces have 7 factors is (1) Continuing operations (2) Friendly Communication (3) Continuous staff development (4) Attention to all stakeholder (5) Quality Teams (6) Motivation (7) Shared vision 2) Administrators and teacher in schools receiving royal awards under Basic Education Service Areas in the Three Southern Border Provinces attitude for all factor analysis quality culture in schools receiving royal awards at a high level 3) Administrators and teacher in schools receiving royal awards under Basic Education Service Areas in the Three Southern Border Provinces with different areas of operation attitude for factor analysis quality culture in schools receiving royal awards overall significantly different at 0.1

Keyword : Quality Culture, Schools Receiving Royal Awards, Three Southern Border Provinces

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาในมาตรา 6 ที่กำหนดไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” และกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบายการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561) ภายใต้วิสัยทัศน์ “คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) ซึ่งเป้าหมายสูงสุดของการปฏิรูปการศึกษาคือการพัฒนาคุณภาพคนไทยให้มีศักยภาพในการนำความรู้และทักษะมาพัฒนาประเทศ ทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนระบบพื้นฐานการทำงานและมีผลกระทบต่อวิธีการทำงานของบุคคลที่อยู่ในระบบเดิม การสร้างความเข้าใจให้ตรงกันอย่างทั่วถึง ครบถ้วนนั้นต้องใช้เวลาและกลไกต่างๆอย่างมากเพื่อสร้างพลังขับเคลื่อนสู่เป้าหมายเดียวกันนั้นคือ คุณภาพการศึกษา ปัจจัยที่เป็นกุญแจสู่ความสำเร็จก็คือ วัฒนธรรมการทำงานของผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาอื่นๆ เนื่องจากระบบพื้นฐานเดิมได้หล่อหลอม กล่อมเกลาและสร้างค่านิยมในแต่ละองค์การและแต่ละพื้นที่แตกต่างกัน การเปิดรับและปรับตัวให้เข้ากับระบบใหม่ด้วยการสร้างวิสัยทัศน์และค่านิยมร่วมกันจึงเป็นสิ่งสำคัญที่นำไปสู่การยกระดับคุณภาพการศึกษาของชาติ

วัฒนธรรมการทำงานที่ได้รับการยอมรับคือวัฒนธรรมคุณภาพ (Quality Culture) ผู้ที่รับผิดชอบด้านการจัดการศึกษา ทั้งครูและผู้บริหารจะมุ่งพัฒนาและยกระดับคุณภาพการศึกษา จำเป็นต้องสร้างวัฒนธรรมคุณภาพเพื่อคุณภาพของการทำงาน(มารยาท แซ่ฮั้ง, 2552) ผู้รับบริการมีความเชื่อมั่นศรัทธา และมีความพึงพอใจ ได้ผลผลิตตรงตามความต้องการและความคาดหวังของสังคม สถานศึกษาควรมีการจัดการศึกษาที่มุ่งเสริมสร้างคุณภาพโดยนำวัฒนธรรมคุณภาพ มาใช้ในการจัดการสถานศึกษา (ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์, 2557) ซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องพัฒนาให้มีขึ้น วัฒนธรรมคุณภาพไม่ใช่เรื่องของกลไกต่างๆที่ใช้ในการพัฒนาแนวปฏิบัติด้านคุณภาพแต่เพียงอย่างเดียว แต่วัฒนธรรมคุณภาพเป็นสิ่งที่แสดงถึงค่านิยม ความเชื่อ ทศนคติ ความมุ่งมั่น ความคาดหวัง การมีส่วนร่วม ความสามัคคี และความไว้วางใจทั้งของบุคคล กลุ่มต่างๆและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพเป็นสำคัญ (อิสระ ทองสามสี, 2555) เพื่อให้ผู้รับบริการมีความเชื่อมั่นศรัทธา และมีความพึงพอใจ ได้ผลผลิตตรงตามความต้องการและความคาดหวังของสังคม สถานศึกษาที่มุ่งสร้างวัฒนธรรมคุณภาพให้ยั่งยืน จำเป็นต้องขับเคลื่อนวงจรคุณภาพให้ก้าวหน้าต่อไปอย่างไม่หยุดยั้ง ด้วยกลวิธีที่เหมาะสมกับบริบทของแต่ละสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554) มีการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมการทำงานของครู บุคลากร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้เป็นวัฒนธรรมคุณภาพ (เยาวลักษณ์ มหาสิทธิวัฒน์และปณณธร ชัชรรัตน์, 2550) สร้างบรรยากาศการกระตุ้น

ความคิด ส่งเสริมการปรับเปลี่ยนกระบวนการและวิธีการทำงานอย่างสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้นในองค์กรด้วยวัฒนธรรมคุณภาพ (दन्य तेयनपुम्, 2553) และสร้างนิสัยคุณภาพ (Juran อ้างถึงใน เรื่องวิทย์ เกษสุวรรณ, 2550) ให้เป็นพฤติกรรมของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา ในการปฏิบัติงานหรือการดำเนินชีวิต ไม่ว่าตนจะรับผิดชอบงานหรือปฏิบัติงานหรือภารกิจใดก็ตาม ทุกคนจะต้องคำนึงถึงคุณภาพของงานที่จะเกิดขึ้นจากผลงานหรือการทำผลงานที่ดีเสมอ โดยต้องมีการวางแผน วางระบบ ตื่นตัวรับรู้ข่าวสาร ตรวจสอบปรับปรุงตลอดเวลา จนเกิดเป็นวัฒนธรรมคุณภาพซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่สถานศึกษาต้องพัฒนาให้มีขึ้น เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการให้เป็นที่ยอมรับ (วิชัย สกุลโรจนประวัตติ, 2553) เกิดความมั่นคงและยั่งยืนโดยผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในสถานศึกษาต้องมีการดำเนินงานที่มุ่งประโยชน์ที่จะเกิดแก่ผู้เรียนเป็นสำคัญ มีความตระหนัก รับรู้และเห็นคุณค่าของการทำงานเป็นระบบ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553) เพื่อมุ่งสู่คุณภาพการศึกษาต่อไป

ประเทศไทยมีสถานศึกษาที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นสถานศึกษาที่สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ สามารถยืนยันได้ด้วยผลงานและรางวัลความสำเร็จมากมาย เช่นรางวัลโรงเรียนดีมีคุณภาพ โรงเรียนดีประจำตำบล รางวัลสถานศึกษาพอเพียง หรือแม้แต่โรงเรียนที่สามารถจัดการศึกษาได้ผ่านเกณฑ์มาตรฐานการรับรองมาตรฐานการศึกษาระดับชาติ และรางวัลอื่นๆอีกมากมาย แต่มีรางวัลสำหรับสถานศึกษาที่สามารถพัฒนาการจัดการศึกษาให้เห็นเด่นชัดและถือเป็นเกียรติยศสูงสุดสำหรับสถานศึกษานั้นคือ สถานศึกษารางวัลพระราชทานซึ่งสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทานดังกล่าว เกิดจากพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่มีต่อเยาวชนไทย ในการที่จะเสริมสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่นักเรียนและสถานศึกษา ดังจะเห็นได้จากพระบรมราโชวาทที่พระราชทานแก่ผู้สำเร็จการศึกษา ในงานพระราชทานปริญญาบัตร ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เมื่อครั้งยังเป็นวิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร วันที่ 2 ธันวาคม 2508 ตอนหนึ่งว่า

“...ประเทศชาติของเราจะเจริญหรือเสื่อมลงนั้น ขึ้นอยู่กับการศึกษาของประชาชนแต่ละคนเป็นสำคัญ ผลการศึกษาบอกรบในวันนี้จะเป็นเครื่องกำหนดอนาคตของชาติในวันข้างหน้า...” ดังนั้น พระองค์จึงทรงส่งเสริมและให้การสนับสนุนด้านการศึกษาทุกรูปแบบ เสมอมา

สถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทานนับเป็นสถานศึกษาต้นแบบหรือสถานศึกษาตัวอย่างในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้เป็นอย่างดี เป็นสถานศึกษาที่สามารถบริหารการจัดการศึกษาอย่างมีมาตรฐานทั้งด้านผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน งานวิชาการ งานธุรการ งานปกครองและบริการและความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน แสดงให้เห็นถึงการมีวัฒนธรรมคุณภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร รวมไปถึงการบริหารจัดการของสถานศึกษาที่แสดงให้เห็นถึงความเชื่อมั่น การยอมรับจากผู้ปกครองและองค์การภายนอกสถานศึกษา ที่เป็นผลจากการพัฒนาให้เห็นเด่นชัด และสมควรอย่างยิ่งที่จะดำรงรักษาภาพความดีงามนั้นให้ยั่งยืน

ในสภาพการณ์ของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีความยากลำบากในการจัดการศึกษาซึ่งมีความแตกต่างจากพื้นที่อื่นในด้านอัตลักษณ์ วิถีชีวิต ภาษา ศาสนาและวัฒนธรรม การจัดการศึกษาจึงต้องบูรณาการให้สอดคล้องกับบริบท อีกทั้งสถานศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ประสบปัญหาในการจัดการศึกษา มีผลต่อคุณภาพการศึกษาหลายประการ เช่น ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ผู้บริหารสถานศึกษา รวมไปถึงระบบการบริหารจัดการ เหตุการณ์ความไม่สงบ เหตุร้ายในรูปแบบต่างๆ เช่น การลอบทำร้าย การลอบยิง วางเพลิง วางระเบิด กลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรงยังคงมุ่งหมายที่จะทำร้ายเจ้าหน้าที่ ครู ทหาร ตำรวจและประชาชนผู้บริสุทธิ์อยู่ตลอดเวลาสภาพปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ส่งผลกระทบต่ออย่างยิ่งในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2556) แม้การจัดการศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้จะอยู่ท่ามกลางเหตุการณ์ความไม่สงบแต่ก็ยังมีสถานศึกษาหลายแห่งที่สามารถรักษาคุณภาพของโรงเรียนให้มีค่านิยม ความเชื่อ หรือการดำเนินงานให้บรรลุตามเป้าหมายหรือผ่านเกณฑ์การประเมินสถานศึกษารางวัลพระราชทานก็ยังมีอยู่แสดงให้เห็นถึงการมีวัฒนธรรมคุณภาพ มีศักยภาพและความพร้อมในการเข้ารับการประเมินสถานศึกษาเพื่อรับรางวัลพระราชทานซึ่งถือเป็นเกียรติประวัติสำหรับสถานศึกษาและแสดงในการบริหารจัดการ คุณภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษา คุณภาพด้านการจัดการเรียนการสอนและคุณภาพของผลผลิต (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2556) ที่เป็นรูปธรรม ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาทำการวิจัยเรื่องการวิเคราะห์องค์ประกอบวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษารางวัลพระราชทานระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้ผลการวิจัยเป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีวัฒนธรรมคุณภาพและการปฏิบัติงานในสถานศึกษาให้มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษารางวัลพระราชทานระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
2. เพื่อศึกษาระดับองค์ประกอบวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษารางวัลพระราชทานระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
3. เพื่อเปรียบเทียบองค์ประกอบวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษารางวัลพระราชทานตามทัศนะของผู้บริหารและครูในสถานศึกษารางวัลพระราชทานระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำแนกตามพื้นที่ปฏิบัติงาน

สมมติฐานการวิจัย

ผู้บริหารและครูในสถานศึกษารางวัลพระราชทานระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ต่างกัมีทัศนะต่อองค์ประกอบวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษารางวัลพระราชทานแตกต่างกัน

วิธีการดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิเคราะห์องค์ประกอบวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษารางวัลพระราชทานระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทานระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 -2556 ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ทั้งของรัฐและเอกชนจำนวน 1,485 คน กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทานระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 -2556 ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ทั้งของรัฐและเอกชน จำนวน 800 คน จาก 34 โรงเรียน ซึ่งการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างพิจารณาจากอัตราส่วนของตัวแปรต่อขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Hair และคณะ (1998 อ้างถึงใน ชาลิต เกิดทิพย์, 2550) ที่ได้กำหนดอัตราส่วนของตัวแปรต่อขนาดกลุ่มตัวอย่างสูงสุด 1 : 20 และอัตราส่วนของตัวแปรต่อขนาดกลุ่มตัวอย่างต่ำสุด 1 : 5 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับเงื่อนไขเทคนิค Factor Analysisของกัลยา วานิชย์บัญชา (2554) ได้กล่าวถึงจำนวนข้อมูล (Case) ควรมากกว่าจำนวนตัวแปร อย่างน้อย 10 เท่า โดยผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปจำนวนทั้งสิ้น 800 ฉบับ และได้รับแบบสอบถามส่งกลับคืนมา 640 ฉบับ คิดเป็น ร้อยละ 80 ของแบบสอบถามทั้งหมด งานวิจัยครั้งนี้มีตัวแปรทั้งสิ้น 80 ตัวแปร เมื่อเทียบกับเกณฑ์ของ Hair และ คณะดังกล่าวได้อัตราส่วนของตัวแปรต่อขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็น 1 : 8 ซึ่งขนาดกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยในครั้งนี้ถือว่าสามารถนำไปวิเคราะห์ข้อมูลได้ ในการสุ่มกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มด้วยวิธีการแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้พื้นที่ปฏิบัติงานเป็นเกณฑ์ โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) วัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษารางวัลพระราชทานระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ตามแบบของ Likert's Rating Scale โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามพิจารณาข้อความในแต่ละข้อว่าเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษารางวัลพระราชทานระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ตรงกับความคิดเห็นที่เป็นจริงที่สุด ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .842 วิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้โดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์องค์ประกอบวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษารางวัลพระราชทานระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ตัวประกอบสำคัญ (Principal Component Analysis) แล้วหมุนแกนด้วยวิธีแวนิมแม็กซ์ (Varimax) และทดสอบสมมติฐานด้วยวิธีการทดสอบค่า F-test พร้อมทั้งเปรียบเทียบพหุคูณเมื่อพบว่าค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติด้วยวิธีการของ Scheffe's Method

ผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์องค์ประกอบวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษารางวัลพระราชทานระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ผลปรากฏดังตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนองค์ประกอบ ค่าไอเกน ร้อยละของความแปรปรวน ร้อยละของความแปรปรวนสะสมของการวิเคราะห์องค์ประกอบวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษารางวัลพระราชทานระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

องค์ประกอบที่	ค่าไอเกน	ร้อยละของความแปรปรวน	ร้อยละของความแปรปรวนสะสม
1	37.144	46.430	46.430
2	2.624	3.280	49.710
3	2.003	2.504	52.213
4	1.779	2.224	54.437
5	1.461	1.826	56.263
6	1.379	1.724	57.978
7	1.340	1.675	59.662
8	1.162	1.452	61.114
9	1.082	1.352	62.466

จากตาราง 1 เมื่อพิจารณาค่าไอเกน (Eigenvalues) ซึ่งเป็นผลรวมกำลังสองของสัมประสิทธิ์ขององค์ประกอบในแต่ละองค์ประกอบที่มีค่ามากกว่า 1 มี 9 องค์ประกอบ โดยทั้ง 9 องค์ประกอบ สามารถอธิบายความแปรปรวนสะสมได้ร้อยละ 62.466 ของความแปรปรวนทั้งหมด เพื่อให้ได้องค์ประกอบวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษารางวัลพระราชทานระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงทำการสกัดองค์ประกอบ (Factor Extraction) โดยใช้วิธีวิเคราะห์ตัวประกอบสำคัญ (Principal Component Analysis) และหมุนแกนองค์ประกอบหลักแบบ Orthogonal ด้วยวิธี Varimax เพื่อให้ตัวแปรสัมพันธ์กับองค์ประกอบในลักษณะที่ชัดเจนยิ่งขึ้น และพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ว่าตัวแปรแต่ละตัวควรอยู่ในองค์ประกอบใด โดยพิจารณาตัวประกอบที่มีค่าไอเกนมากกว่าหรือเท่ากับ 1 และเพื่อให้ได้องค์ประกอบที่ชัดเจน จึงใช้เกณฑ์คัดเลือกข้อคำถาม ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ตั้งแต่ .50 ขึ้นไป และจำนวนตัวแปรในแต่ละองค์ประกอบต้องอย่างน้อย 3 ตัวแปรขึ้นไปจึงถือว่าเป็น 1 องค์ประกอบ เมื่อพิจารณาแต่ละตัวปรากฏว่ามี 41 ตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบน้อยกว่า .05 จึงต้องตัดออกไป และมี 2 องค์ประกอบที่มีจำนวนตัวแปรไม่ถึง 3 ตัว ดังนั้นจึงตัดออก ทำให้เหลือองค์ประกอบเพียง 7 องค์ประกอบ และกำหนดชื่อองค์ประกอบดังนี้ 1) การเน้นการปฏิบัติงานที่ต่อเนื่อง 2) การสื่อสารอย่างกลมกลืนมิตร 3) การพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง 4) การให้ความสำคัญกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 5) ทีมคุณภาพ 6) การสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน 7) การมีวิสัยทัศน์ร่วม

2. ระดับองค์ประกอบวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษารางวัลพระราชทานระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลปรากฏดังตาราง 2

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับขององค์ประกอบวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษารางวัลพระราชทาน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยภาพรวม และรายองค์ประกอบ

องค์ประกอบที่	วัฒนธรรมคุณภาพ	\bar{X}	S.D.	ระดับ วัฒนธรรมคุณภาพ
1	การเน้นการปฏิบัติงานที่ต่อเนื่อง	4.23	.551	มาก
2	การสื่อสารอย่างเป็นกัลยาณมิตร	4.18	.656	มาก
3	การพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง	4.09	.665	มาก
4	การให้ความสำคัญผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	4.23	.550	มาก
5	ทีมคุณภาพ	4.26	.576	มาก
6	การสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน	4.16	.673	มาก
7	การมีวิสัยทัศน์ร่วม	4.28	.512	มาก
รวม		4.22	.505	มาก

จากตาราง 2 พบว่า ผู้บริหารและครูในสถานศึกษารางวัลพระราชทานระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีทัศนคติต่อองค์ประกอบวัฒนธรรมของสถานศึกษารางวัลพระราชทาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า ทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับมาก โดยองค์ประกอบ การมีวิสัยทัศน์ร่วม มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าองค์ประกอบอื่น ๆ และองค์ประกอบ การพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าองค์ประกอบอื่นๆ

3. ผลการเปรียบเทียบองค์ประกอบวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษารางวัลพระราชทานตามทัศนคติของผู้บริหารและครูในสถานศึกษารางวัลพระราชทานระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำแนกตามพื้นที่ปฏิบัติงานผลปรากฏดังตาราง 3

ตาราง 3 เปรียบเทียบองค์ประกอบวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษารางวัลพระราชทานระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำแนกตามพื้นที่ปฏิบัติงาน

องค์ประกอบวัฒนธรรมคุณภาพ ของสถานศึกษารางวัลพระราชทาน	พื้นที่ปฏิบัติงาน						F	Sig.	คู่ที่ต่าง กัน
	ปัตตานี		ยะลา		นราธิวาส				
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.			
1. การเน้นการปฏิบัติงานที่ต่อเนื่อง	4.30	.574	4.11	.558	4.42	.378	16.076	.000**	(1,2), (2,3)
2. การสื่อสารอย่างเป็นกัลยาณมิตร	4.32	.561	3.97	.745	4.46	.360	32.206	.000**	(1,2), (2,3)
3. การพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง	4.25	.603	3.84	.707	4.40	.389	43.108	.000**	(1,2), (2,3)
4. การให้ความสำคัญผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	4.32	.517	4.10	.592	4.40	.396	17.977	.000**	(1,2), (2,3)
5. ทีมคุณภาพ	4.38	.529	4.08	.624	4.45	.383	26.743	.000**	(1,2), (2,3)
6. การสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน	4.29	.612	3.97	.731	4.40	.469	24.907	.000**	(1,2), (2,3)
7. การมีวิสัยทัศน์ร่วม	4.44	.531	4.45	.531	4.56	.285	18.708	.000**	(1,2), (2,3)
รวม	4.33	.481	4.05	.526	4.44	.314	36.645	.000**	(1,2), (2,3)

**p < .01

จากตาราง 3 พบว่า ผู้บริหารและครูในสถานศึกษารางวัลพระราชทานระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีพื้นที่ปฏิบัติงานต่างกันมีทัศนคติต่อองค์ประกอบวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษารางวัลพระราชทาน โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อทดสอบพหุคูณด้วยวิธีการของ Scheffe พบว่า ผู้บริหารและครูในสถานศึกษารางวัลพระราชทานระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีพื้นที่ปฏิบัติงานอยู่ในจังหวัด นราธิวาสและจังหวัดปัตตานีมีทัศนคติต่อองค์ประกอบวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษารางวัลพระราชทาน สูงกว่า ผู้บริหารและครูในสถานศึกษารางวัลพระราชทานระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีพื้นที่ปฏิบัติงานอยู่ในจังหวัดยะลา

เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า ผู้บริหารและครูในสถานศึกษารางวัลพระราชทานระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีพื้นที่ปฏิบัติงานต่างกันมีทัศนคติต่อการเน้นการปฏิบัติงานที่ต่อเนื่อง การสื่อสารอย่างเป็นกัลยาณมิตร การพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง การให้ความสำคัญผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทีมคุณภาพ การสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน และการมีวิสัยทัศน์ร่วม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อทดสอบพหุคูณด้วยวิธีการของ Scheffe พบว่า ผู้บริหารและครูในสถานศึกษารางวัลพระราชทานระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีพื้นที่ปฏิบัติงานอยู่ในจังหวัด นราธิวาสและจังหวัดปัตตานีมีทัศนคติต่อองค์ประกอบวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษารางวัลพระราชทาน สูงกว่า ผู้บริหารและครูในสถานศึกษารางวัลพระราชทานระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีพื้นที่ปฏิบัติงานอยู่ในจังหวัดยะลา

อภิปรายผล

ในการวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์องค์ประกอบวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษารางวัลพระราชทานระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษารางวัลพระราชทานระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้ 7 องค์ประกอบ คือ 1) การเน้นการปฏิบัติงานที่ต่อเนื่อง 2) การสื่อสารอย่างเป็นกัลยาณมิตร 3) การพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง 4) การให้ความสำคัญผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 5) ทีมคุณภาพ 6) การสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานและ 7) การมีวิสัยทัศน์ร่วม ซึ่งพบว่าบางองค์ประกอบมีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมพัทธ์ เบ็ญจชัยพร (2549) ที่ทำวิจัยเรื่องการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบวัฒนธรรมคุณภาพกับคุณภาพการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ได้แก่ องค์ประกอบด้านการเน้นที่ผู้เรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ด้านการทำงานเป็นทีม และด้านการปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละองค์ประกอบของวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษารางวัลพระราชทานระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้วิจัยอภิปรายแต่ละองค์ประกอบดังนี้

1.1 องค์ประกอบ “การเน้นการปฏิบัติงานที่ต่อเนื่อง” เป็นองค์ประกอบที่แสดงให้เห็นว่าผู้บริหาร ครูและบุคลากรในสถานศึกษาจำเป็นต้องแสวงหาความรู้เพื่อนำไปพัฒนางาน ในการจัดการเรียนการสอน การปรับปรุงหลักสูตรและกระบวนการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ มีการติดตามความก้าวหน้าและการปรับปรุงคุณภาพอยู่เสมอ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อิศระ ทองสามสีและคณะ (2556) ในการวิจัยเรื่องวัฒนธรรมคุณภาพของผู้ปฏิบัติงานในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ การวิจัยแบบผสมผสานวิธีการพบว่า ผู้บริหารให้ความสำคัญกับเรื่องของคุณภาพโดยการกำหนดนโยบายที่เหมาะสมทั้งในเรื่องของการประเมินผลการปฏิบัติงานและการกระจายภาระงานของผู้ปฏิบัติงานอย่างเหมาะสม ผู้ปฏิบัติงานมีความตระหนักในเรื่องของการทำงานที่มีคุณภาพโดยถือว่าเรื่องของคุณภาพเป็นงานประจำที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และยังคงสอดคล้องกับแนวคิดของ Masaaki Imai (อ้างถึงใน เรื่องวิทย์ เกษสุวรรณ, 2550) ที่กล่าวว่าองค์กรจะอยู่รอดในระยะยาวก็ต่อเมื่อคนทุกคนในองค์กรสนใจที่จะปรับปรุงคุณภาพอยู่ทุกวันโดยทำทีละเล็กละน้อยแต่ทำอย่างสม่ำเสมอให้การปฏิบัติอย่างต่อเนื่องกลายเป็นวิถีชีวิต

1.2 องค์ประกอบ “การสื่อสารอย่างเป็นกัลยาณมิตร” เป็นการส่งเสริมให้ผู้บริหารครูและบุคลากร มีความสุภาพ สร้างความเป็นกันเองสนับสนุนและให้กำลังใจกันในการทำงาน การติดต่อสื่อสารและใช้สารสนเทศเพื่อการทำงานมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีอิสระในการเสนอแนะ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อิศระ ทองสามสีและคณะ (2556) ในการวิจัยเรื่องวัฒนธรรมคุณภาพของผู้ปฏิบัติงานในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ การวิจัยแบบผสมผสานวิธีการพบว่า การติดต่อสื่อสารเป็นการทำให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจในหน่วยงานของตนและยังเป็นแบบอย่างให้หน่วยงานอื่นได้ใช้แลกเปลี่ยนเรียนรู้

ประสบการณ์เพื่อนำไปสู่การปรับระบบการทำงาน ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Wood (1998 อ้างถึงใน สมหญิง ละครมูลพัทตร์, 2545) ที่เชื่อว่าองค์ประกอบของวัฒนธรรมคุณภาพด้านการสื่อสารที่ปราศจากความจริงใจจะนำไปสู่การขาดความเข้าใจซึ่งสามารถสร้างปัญหาให้เกิดขึ้นในงานได้แต่ถ้ามีการติดต่อสื่อสารอย่างเปิดเผยและจริงใจจะนำไปสู่การปฏิบัติหน้าที่ได้ดีที่สุดและผลการวิจัยยังสอดคล้องกับวันชัย มีชาติ (2551) ที่กล่าวว่าระบบการสื่อสารแบบไม่เป็นทางการมักจะอาศัยความสัมพันธ์ระหว่างคนในองค์กรเป็นตัวถ่ายทอดและส่งผ่านข้อมูลข่าวสาร เป็นการสื่อสารที่ไม่เป็นทางการไม่มีรูปแบบตายตัวขึ้นแต่ละสภาพของแต่ละองค์การซึ่งการส่งสารแบบนี้จะใช้เวลาแต่จะมีประสิทธิภาพมากและมักจะเกิดขึ้นเสมอในองค์กร

1.3 องค์ประกอบ “การพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง” เป็นการชี้ให้เห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาและฝึกอบรมด้านคุณภาพให้กับครูและบุคลากรเพื่อพัฒนาทักษะ ความรู้ ภาระงาน มีการประเมินผลและติดตามผลเพื่อเพิ่มทักษะการปฏิบัติงานด้านคุณภาพอย่างต่อเนื่องผลการวิจัยสอดคล้องกับ วราภรณ์ ตระกูลสฤณี (2549) ที่กล่าวว่า การฝึกอบรมสมาชิกหรือเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานด้วยวิธีการต่างๆ ทั้ง โดยหน่วยงานจัดขึ้นเองหรือโดยส่งไปรับการฝึกอบรมในหลักสูตรที่หน่วยงานอื่นเป็นผู้จัดขึ้นซึ่งในการฝึกอบรมนั้น ควรจะจัดทำอย่างมีระบบและต่อเนื่อง เริ่มด้วยการสำรวจและประเมินความต้องการที่แท้จริงในการฝึกอบรมก่อน แล้วจึงวางแผนการฝึกอบรม และกำหนดหลักสูตรสำหรับกำลังคนแต่ละกลุ่ม ที่จัดแบ่งตามความเหมาะสมจากนั้น จึงดำเนินการเรียนการสอนจะเป็นประโยชน์แก่งานที่ปฏิบัติ และจะเป็นประโยชน์แก่หน่วยงานในอนาคตและยังสอดคล้องกับรายงานการวิจัยเรื่องการประเมินศักยภาพและความพร้อมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อรองรับการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2555) ที่พบว่า สถานศึกษาควรส่งเสริมหรือพัฒนาศักยภาพและความพร้อมของบุคคลในโรงเรียนให้มีคุณลักษณะที่สามารถปฏิบัติงานได้ด้วยตนเอง ส่งเสริมการฝึกอบรมพัฒนาตนเอง และมอบหมายให้รับผิดชอบเพื่อฝึกประสบการณ์การปฏิบัติงาน โดยเน้นการพัฒนาศักยภาพส่วนบุคคล ดังนั้นการพัฒนาบุคคลเป็นสิ่งจำเป็น ต้องเร่งสร้างให้เป็นวัฒนธรรมองค์กร

1.4 องค์ประกอบ “การให้ความสำคัญผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย” คือการที่ครูและบุคลากรในสถานศึกษาทำงานในบรรยากาศของความไว้วางใจและเอื้ออาทรต่อกันได้รับการยกย่องและมีความภูมิใจในการสร้างงานคุณภาพให้แก่สถานศึกษา ปรับปรุงผลที่สนองต่อความต้องการของผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีการประเมินความพึงพอใจและความต้องการของผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีการเผยแพร่ผลงานและรางวัลความสำเร็จทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาผลการวิจัยยังสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) ที่กล่าวว่า การบริหารจัดการเกี่ยวกับการสร้างความผูกพันกับผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อความสำเร็จด้านการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน ครอบคลุมถึงวิธีการสร้างวัฒนธรรมที่มุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียรวมถึงวิธีการที่โรงเรียนรับฟังความคิดเห็น ความต้องการของนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และใช้สารสนเทศเพื่อปรับปรุงและค้นหาโอกาสในการสร้างนวัตกรรมและยังสอดคล้องกับรายงานการวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์อิทธิพลของปัจจัยความสำเร็จของสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทานระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2556) ที่พบว่า การได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนทั้งในส่วนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ชุมชน ผู้ปกครอง ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจากหน่วยงานต่างๆ ในลักษณะความร่วมมือของภาคีเครือข่าย เครือข่ายชมรมผู้ปกครอง เครือข่ายผู้ปกครองระดับชั้นเรียน การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นร่วมจัดการเรียน การสอน การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้ปกครองและองค์กรต่างๆ เป็นปัจจัยสนับสนุนที่ทำให้สถานศึกษาได้รับการคัดเลือกเป็นสถานศึกษาเพื่อรับรางวัลพระราชทาน

1.5 องค์ประกอบ “ทีมคุณภาพ” คือการที่ครูและบุคลากรมีความสำนึกและตระหนักในบทบาท ปฏิบัติตามหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบที่จะทำงานให้มีคุณภาพ มีการแบ่งหน้าที่การทำงานและการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทำงานและแก้ปัญหาโดยมุ่งที่ความสำเร็จ คำนึงถึงผลประโยชน์ของโรงเรียน คุณภาพของงานและความพอใจของทุกฝ่ายเป็นสำคัญใช้คู่มือในการพัฒนาคุณภาพ จัดการคุณภาพของสถานศึกษา ผลการวิจัยสอดคล้องกับการวิจัยของ มารยาท แซ่อึ้ง (2552) เรื่องการศึกษาการบริหารงานวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ว่าการทำงานเป็นทีมนั้น ความสำคัญอยู่ที่ความร่วมมือกันทำงานร่วมกันในเป้าหมายเดียวกันของทีม แต่การที่ทีมงานจะมีประสิทธิภาพได้นั้น ต้องเกิดจากการที่ผู้บริหารเห็นความสำคัญและกำหนดเป็น

นโยบาย มอบอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบให้แก่ครู อาจารย์ภายในสถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีคุณภาพและยังสอดคล้องกับ สมศกที่ 2544) ที่กล่าวว่า ลักษณะของทีมงานที่มีประสิทธิภาพ คือ สมาชิกจะต้องมีความเข้าใจกัน สามารถประสานงานกัน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่างๆ ประสพการณ์ซึ่งกันและกันอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถของหน่วยงานให้เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ สมาชิกในทีมจะต้องมีการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์และบรรทัดฐานของกลุ่มที่ทุกคนร่วมกันกำหนดขึ้น และสอดคล้องกับ Kelemen (2003) ได้กล่าวถึงการสร้างวัฒนธรรมคุณภาพจะต้องสร้างทีมงานคุณภาพขึ้นในองค์กรเพื่อเป็นการเสริมสร้างพลังอำนาจและเป็นกลไกในการควบคุม

1.6 องค์ประกอบ “การสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน” คือการที่สถานศึกษายกย่องและให้รางวัลกับ ผู้ปฏิบัติงานดีเด่นในด้านต่างๆ มีนโยบายในการยกย่องครูและบุคลากรที่มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานที่บรรลุเป้าหมาย ผู้บริหารสถานศึกษาให้เกียรติยกย่องชมเชยด้วยความจริงใจ และให้รางวัลในโอกาสอันควร ส่งเสริมให้ครูและบุคลากร ปฏิบัติงานที่ท้าทายความสามารถ ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับ การวิจัยของ มารยาท แซ่อึ้ง (2552) เรื่องการศึกษาการบริหารงานวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขต กรุงเทพมหานครและปริมณฑลที่ว่า การยกย่องและการให้รางวัลเป็นการแสดงออกอย่างหนึ่งที่จะสื่อให้เห็นว่าผู้ที่ได้รับนั้นได้ ทำสิ่งที่ดีหรือประสบความสำเร็จในสิ่งที่ตั้ง เป้าหมายไว้ สถานศึกษาที่ผู้บริหารมีการกำหนดนโยบายในการยกย่องครู อาจารย์ที่มี ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายคุณภาพ จะเป็นแรงจูงใจให้ครู อาจารย์ปฏิบัติงานได้อย่างมีคุณภาพและยัง สอดคล้องกับ ปรียาภรณ์ ตั้งคุณานันต์ (2550) ที่กล่าวว่า การขับเคลื่อนวัฒนธรรมคุณภาพให้เกิดขึ้นในองค์กรได้นั้น ผู้นำ จะต้องมียุทธศาสตร์ในการสร้างขวัญและกำลังใจได้แก่ 1) การสร้างให้มีระบบตอบแทนซึ่งรวมทั้งสิ่งที่เป็นรูปธรรมและเป็นนามธรรม 2) การให้การยกย่องกล่าวชมเชยพนักงานและทีมงานที่ได้ปฏิบัติงานจนบรรลุเป้าหมาย 3) การให้รางวัลเพื่อให้เกิดแรงจูงใจ และมีความรู้สึกที่ดีแก่ผู้รับ 4) การให้การสนับสนุนการทำงานที่สะดวกขึ้น

1.7 องค์ประกอบ “การมีวิสัยทัศน์ร่วม” คือการที่ผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากร และผู้ที่เกี่ยวข้อง มีความ มุ่งมั่น จริงจังและมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย นโยบายและแผนการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา ร่วมกันหาวิธีดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายประสานงานร่วมกันในการพัฒนาคุณภาพด้านการจัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับการ วิจัยของนงลักษณ์ เรือนทอง ที่ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผล พบว่าองค์ประกอบของรูปแบบการ บริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผลมี 8 องค์ประกอบ และ การมีวิสัยทัศน์และวัตถุประสงค์ร่วมกัน เป็นองค์ประกอบหนึ่งของ ความสำเร็จในโรงเรียนและสอดคล้องกับแนวคิดของเซ็งเก (Senge อ้างถึงใน วีระวัฒน์ ปันนิตามัย, 2544) ที่กล่าวว่า การ กำหนดวิสัยทัศน์ไม่ใช่เรื่องเฉพาะของผู้บริหารอีกต่อไป แต่จะต้องเป็นวิสัยทัศน์ร่วม (Shared vision) ที่เกิดจากการกำหนด ร่วมกันของสมาชิกในองค์กรแม้ว่าจะต้องใช้เวลาก็ตามและยังสอดคล้องกับแนวคิดของวีโรจน์ สารรัตน์ ที่กำหนดว่า การ ตัดสินใจร่วมและวิสัยทัศน์ร่วมเป็นระบบย่อยระบบหนึ่งใน 10 ระบบย่อยที่จะทำให้โรงเรียนเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

2. ผลการวิจัยที่พบว่าระดับองค์ประกอบวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษารางวัลพระราชทานระดับการศึกษาขั้น พื้นฐานในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกองค์ประกอบ การที่ได้ข้อสรุปเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารและครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทานระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในสาม จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความเข้าใจเกี่ยวกับบริบทของสถานศึกษารางวัลพระราชทานเป็นอย่างดีซึ่งงานวิจัยของดาวรรุณณ ถวิลการ (2552) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องวัฒนธรรมองค์กรในโรงเรียนรางวัลพระราชทาน การวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณา พบว่า สถานศึกษารางวัลพระราชทานมีวัฒนธรรมที่เข้มแข็ง และสามารถดำเนินการสร้าง เปลี่ยนแปลง รวมทั้งสืบทอดวัฒนธรรม องค์กรให้เอื้อต่อความสำเร็จของสถานศึกษาได้ เนื่องจากบุคลากรในสถานศึกษา มีความผูกพันต่อองค์กร และมีความรู้สึก เป็นส่วนหนึ่งของสถานศึกษา นอกจากนี้กระบวนการมีส่วนร่วมในการสืบทอด และขัดเกลาวัฒนธรรมองค์กรของสถานศึกษา ให้มีความเข้มแข็ง เอื้อต่อการบริหาร ดำเนินงาน และความสำเร็จของสถานศึกษา

3. ผลการเปรียบเทียบองค์ประกอบวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษารางวัลพระราชทานตามทัศนะของผู้บริหาร และครูในสถานศึกษารางวัลพระราชทานระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำแนกตามพื้นที่

ปฏิบัติงาน อภิปรายผลได้ ดังนี้

ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและครูในสถานศึกษารางวัลพระราชทานระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีพื้นที่ปฏิบัติงานต่างกันมีทัศนะต่อองค์ประกอบวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษารางวัลพระราชทาน โดยภาพรวมแตกต่างกันที่ได้ข้อสรุปเช่นนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารและครูในสถานศึกษารางวัลพระราชทานระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีพื้นที่ปฏิบัติงานอยู่ในจังหวัดปัตตานี ยะลาและนราธิวาส มีบริบทของสถานศึกษา พื้นที่ชุมชนโดยรอบ วิถีชีวิต ตลอดจนบรรยากาศในสถานศึกษา การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การปฏิสัมพันธ์ของผู้ร่วมงาน การมีส่วนร่วมของชุมชนในแต่ละพื้นที่ที่มีความแตกต่างกัน จึงส่งผลให้ ทัศนะของผู้บริหารและครูต่อองค์ประกอบ การเน้นการปฏิบัติงานที่ต่อเนื่อง การสื่อสารอย่างเป็นกัลยาณมิตรการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง การให้ความสำคัญผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทีมคุณภาพ การสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน และการมีวิสัยทัศน์ร่วมแตกต่างกัน สอดคล้องกับแนวคิดบรรจง พ้ารุ่งแสง (2554) ที่กล่าวว่า สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ประกอบด้วย จังหวัดปัตตานี ยะลาและนราธิวาส เป็นพื้นที่ที่มีลักษณะพิเศษทางสังคมและวัฒนธรรมแตกต่างจากพื้นที่ส่วนอื่นของประเทศการจัดการศึกษาจึงต้องยึดหลักการเชิงบูรณาการ วิถีชีวิตเอกลักษณ์ ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ความต้องการของท้องถิ่นและประชาชนที่มีลักษณะเฉพาะรวมทั้งการจัดการศึกษาด้านหลักสูตรที่ต้องยึดบนพื้นฐานของวิถีชีวิตที่ควรมีการเชื่อมโยงกับสภาพสังคมชายแดนภาคใต้ การบูรณาการ การแก้ปัญหาทางสังคมเป็นพื้นฐานตลอดจนการมุ่งคุณภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและครูในสถานศึกษารางวัลพระราชทานระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีทัศนะต่อองค์ประกอบวัฒนธรรมของสถานศึกษารางวัลพระราชทานในองค์ประกอบ การมีวิสัยทัศน์ร่วมมากกว่าองค์ประกอบอื่นๆดังนั้นสถานศึกษาควรส่งเสริมให้มีกิจกรรมเพื่อสนับสนุนให้ทุกคนในสถานศึกษามีวิสัยทัศน์ร่วมกันในการทำงานเพื่อนำไปสู่เป้าหมายและความสำเร็จร่วมกัน

2. จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและครูในสถานศึกษารางวัลพระราชทานระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีทัศนะต่อองค์ประกอบวัฒนธรรมของสถานศึกษารางวัลพระราชทานในองค์ประกอบ การพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ต่ำกว่าองค์ประกอบอื่นๆ ดังนั้นสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรผ่านการจัดฝึกอบรม การให้ความรู้ด้วยวิธีการหรือกิจกรรมต่างๆอย่างต่อเนื่อง

3. องค์ประกอบที่ได้จากการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษารางวัลพระราชทานและสถานศึกษาทั่วไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาองค์ประกอบวัฒนธรรมคุณภาพที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษารางวัลพระราชทานระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

2. ควรทำวิจัยเชิงคุณภาพเรื่องวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษารางวัลพระราชทานระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อศึกษาข้อมูลเชิงลึกของวัฒนธรรมคุณภาพในสถานศึกษา

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). **คู่มือการจัดการบริหารจัดการระบบคุณภาพ**. กรุงเทพฯ: ชุมชมสหกรณ์การเกษตร.
- _____. (2556). **แผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้พ.ศ.2557-2558**. กรุงเทพฯ : สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2554). **การวิเคราะห์สถิติขั้นสูงด้วย SPSS for Window**. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: ธรรมสาร.
- ชวลิต เกิดทิพย์. (2550). **รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีการศึกษาสำหรับผู้บริหารโรงเรียนสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้**. (วิทยานิพนธ์ปริญญา ดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์).
- ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์. (2557). **คุณภาพศิษย์สะท้อนคุณภาพครู**. กรุงเทพฯ : สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). บริษัท ออฟเซ็ท พลัส จำกัด
- ดนัย เทียนพุฒ. (2553). **การจัดการทรัพยากรมนุษย์**. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น
- ดาวรุ่งวรรณ ถวิลการ. (2552). **วัฒนธรรมองค์การในโรงเรียนรางวัลพระราชทาน : การวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณนา**. (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น).
- นงลักษณ์ เรือนทอง.(2550). **รูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผล**. (ดุษฎีนิพนธ์ปริญญา ดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร).
- บรรจง ฟ่างรุ่งแสงและคณะ. (2554). **การปฏิรูปการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้. วารสารสงขลานครินทร์ ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 17(6), 157- 174.**
- ปรียาภรณ์ ตั้งคุณานันต์. (2550). “ผู้นำกับการขับเคลื่อนวัฒนธรรมคุณภาพ”. **วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์, 25(1), 95-102**
- ไพรวลัย พิทักษ์สาสี . (2546). “รางวัลพระราชทาน : รางวัลสุดยอดของโรงเรียนคุณภาพ.” **วารสารวิชาการ, 6(1), 36-42.**
- มารยาท แซ่อึ้ง. (2552). **การศึกษาการบริหารงานวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล**. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- เยาวลักษณ์ มหาสิทธิวัฒน์และปิ่นธรร ชัยวัฒน์. (2550). “กลยุทธ์พัฒนาวัฒนธรรมคุณภาพการศึกษาของอาจารย์วิทยาลัยพยาบาลในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก”. **วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, 2(2), 126-138**
- เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ. (2550). **การจัดการคุณภาพ : จาก TQC ถึง TQM, ISO 9000 และการประกัน คุณภาพ**. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: บทิธการพิมพ์.
- วรารณณ์ ตระกูลสถิตย์. (2549). **การทำงานเป็นทีม**. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ
- วันชัย มีชาติ. (2551). **พฤติกรรมกรรมการบริหาร: องค์การสาธารณะ**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิชัย สกฤโจนประวัตติ. (2553). “การประกันคุณภาพการศึกษา วัฒนธรรมคุณภาพในสถานศึกษา”. **วารสารรามคำแหง มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 27(4), 118-129.**
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2544). **โรงเรียน : องค์การแห่งการเรียนรู้**. กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ
- วีระวัฒน์ ปันนิตามัย. (2544). **การพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้**. กรุงเทพฯ: เอ็กเซอร์เน็ท.
- สมพัทธ์ เบ็ญจชัยพร. (2549). **การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบวัฒนธรรมคุณภาพกับคุณภาพการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ**. (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาการศึกษา ดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).
- สมศักดิ์ ขาวลาภ (2544). **ภาวะผู้นำ การจูงใจ และทีมงาน**. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือสถาบันราชภัฏสวนสุนันทา.
- สมหญิง ลมูลพัทธ์. (2545). **ตัวชี้วัดวัฒนธรรมคุณภาพกลุ่มงานการพยาบาล โรงพยาบาลศูนย์**. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). **แนวทางการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กระทรวงศึกษาธิการ
- _____. (2554). **การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาพ.ศ. 2553**. กรุงเทพฯ: สำนักงานทดสอบทางการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
- _____. (2556). **การประเมินสถานศึกษาเพื่อรางวัลพระราชทานระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กระทรวงศึกษาธิการ
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2551). **รายงานการวิจัย สมรรถนะครูและแนวทางการพัฒนาครูในสังคมที่เปลี่ยนแปลง**. กรุงเทพฯ : สกศ. บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด
- _____. (2555). **การประเมินศักยภาพและความพร้อมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อรองรับการกระจายอำนาจการจัดการศึกษา**. กรุงเทพฯ : สกศ. บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด
- อิสระ ทองสามสี. (2555). “วัฒนธรรมคุณภาพในสถาบันอุดมศึกษา” **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย**, 32(1), 65-78.
- อิสระ ทองสามสี, อาคม ใจแก้ว, ชิดชนก เชิงเขาว์, และ เทอดธิดา ทิพย์รัตน์. (2556). “วัฒนธรรมคุณภาพของผู้ปฏิบัติงานในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ: การวิจัยแบบผสมผสานวิธีการ”. **วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย**, 5(1), 1-16
- Kelemen, Mihaela. (2003). **Managing Quality : Managerial and Critical Perspective**. London: SAGE Publications.

**ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน
สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 15**

**Creative Leadership of Administrators Affecting School Effectiveness under the
Jurisdiction of Secondary Educational Service Area Office XV**

กานดา นิลประเสริฐ^{1*} และ วุฒิชัย เนียมเทศ²

¹ นักศึกษาปริญญาโท ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

² อาจารย์ ดร. ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

*Kandasci123@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร 2) ศึกษาระดับประสิทธิผลของโรงเรียนของผู้บริหาร 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียน และ 4) ค้นหาตัวพยากรณ์ที่ใช้ในการพยากรณ์ประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 15 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 15 จำนวน 42 โรงเรียน ผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียนหรือหัวหน้าฝ่ายงาน และข้าราชการครู รวมโรงเรียนละ 10 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 420 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความเชื่อมั่นเท่ากับ .887 สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 15 ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2) ประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 15 ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

3) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร กับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 15 มีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4) ตัวพยากรณ์ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 15 มี 3 ด้านได้แก่ ด้านการมีทักษะทางสังคม ด้านการมีความรู้เชิงลึก และด้านการเป็นผู้นำที่มีความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งมีอำนาจพยากรณ์ร้อยละ 90.7 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ ในรูปของคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = .283 + .485 (X_3) + .227 (X_1) + .217 (X_4)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z} = .536(X_3) + .227 (X_1) + .240 (X_4)$$

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ประสิทธิผลของโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 15

Abstract

This study aimed at investigating 1) the level of creative leadership of administrators 2) the level of school effectiveness of administrators 3) the relationship between creative leadership of administrators and school effectiveness 4) predictors for school effectiveness of schools under the Secondary Education Service Area Office XV. The sample groups were 420 persons from 42 sampling sample schools; each

school consisted of 10 persons: 1 director, 4 vice directors and 5 teachers. The data instrument was a five-rating-scale questionnaire. The reliability of the questionnaire was 0.887. The statistics were based on mean, standard deviation, the Pearson’s product-moment correlation coefficient and Stepwise multiple regression analysis. The findings were summarized as follows :

- 1) The level of creative leadership of administrators of schools under the Secondary Education Service Area Office XV was at a high level in general and all aspects of the study
- 2) The level of school effectiveness of schools under the Secondary Education Service Area Office XV was at a high level in general and all aspects of the study
- 3) Creative leadership of administrators was positively related to school effectiveness of schools under the Secondary Education Service Area Office XV , statistically significant at 0.01.
- 4) The predictors for school effectiveness of schools under The Secondary Education Service Area Office XV were 3 aspect : social skills, knowledge in depth and creative leadership, with the predictive power of 90.7 percent, statistically significant at .01

Regression equation in the form of Unstandardized Score

$$\hat{Y} = .283 + .485 (X_3) .227 (X_1) + .217 (X_4)$$

Regression equation in the form of Standardized Score

$$\hat{Z} = .536(X_3) + .227 (X_1) + .240 (X_4)$$

Keyword : creative leadership, school effectiveness, The Secondary Education Service Area Office XV

บทนำ

ศตวรรษที่ 21 เป็นโลกที่อยู่ในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงและการแข่งขันกันอย่างสูง อันจะเห็นได้ชัดจากปัญหาและสภาพของวิกฤติการณ์ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม องค์กรจำเป็นต้องมีผู้นำที่มีศักยภาพสูง มีคุณลักษณะที่เหมาะสมและมีพลังที่จะขับเคลื่อนองค์กร ไปในทิศทางที่ดี (วิมล จันทรแก้ว, 2555) ผู้นำหรือภาวะผู้นำนั้น เป็นกลไกสำคัญยิ่งในการที่จะนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จหรือความล้มเหลว ผู้นำในยุคนี้ เริ่มต้นจากความศรัทธา ก็จะมี ความเชื่อมั่นตามมา ความศรัทธาจึงเป็นหลักสำคัญที่จะทำให้การร่วมมือกัน เป็นผลสำเร็จ และพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงสังคมให้ส่งผลในเชิงบวกและทันสมัยพร้อมที่จะก้าวไปสู่ยุคเทคโนโลยี มีความเจริญ ก้าวหน้าอย่างยั่งยืนและนำไปสู่การเป็นภาวะผู้นำที่ดีสามารภที่จะแก้ไขเผชิญกับปัญหาทุกอย่างที่จะตามมาโดย ให้เหมาะสมกับการเรียนรู้สู่ยุคสมัยศตวรรษใหม่ (ไพฑูริย์ สีนลรัตน์, 2553) ผู้บริหารต้องมีความรู้ความเข้าใจในทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวกับภาวะผู้นำเป็นอย่างดี ต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพัฒนาทักษะอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำองค์กรให้ไปสู่จุดหมาย ปลายทางอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน (รังสรรค์ ประเสริฐศรี, 2544) ประสิทธิภาพของโรงเรียนจึงมีความสำคัญยิ่งในการ บริหารสถานศึกษา เป็นการตัดสินใจว่าการบริหารองค์การจะสำเร็จหรือไม่เพียงใด ประสิทธิภาพเป็นตัวบ่งบอกว่าผู้บริหารมี ความสามารถในการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีคุณภาพด้านการศึกษาและมีผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายของโรงเรียนและตรงตาม ความต้องการของของสังคมด้วย (ธร สุนทรายุทธ, 2551) รวมทั้งเป็นการดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายของ โรงเรียนที่ตั้งไว้ ซึ่งเป็นผลลัพธ์ (Outcome) ของการปฏิบัติงานในโรงเรียน (ภารดี อนันต์นารี, 2551) ซึ่งดัชนีที่แสดงถึง ประสิทธิภาพของโรงเรียน นั่นคือ ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่ทำให้ให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น พัฒนาผู้เรียนให้มี ทัศนคติในทางบวกมีคุณธรรม จริยธรรม การพัฒนาและการยอมรับ และความร่วมมือใน การแก้ปัญหาของบุคลากรในโรงเรียน (Miskel & other, 1983 อ้างถึงใน ภารดี อนันต์นารี, 2551)

ปัจจุบันประสิทธิผลทางการศึกษาชายแดนใต้ การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนยังเป็นปัญหา ประกอบกับสถานการณ์ความไม่สงบที่ยกระดับความรุนแรงอย่างต่อเนื่องในขณะนี้ จำเป็นที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในพื้นที่ จะต้องใช้สติ และความรอบคอบในการจัดการกับปัญหามา เป็นพิเศษและต้องเข้าใจ เข้าถึงวิถีชีวิตของคนในพื้นที่ (อัปดุลสุโก ดินอะ, 2550) กอปรกับความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยี การสื่อสาร วัฒนธรรมที่แตกต่าง และจะต้องเผชิญกับความท้าทายในทุกด้าน (วิจารณ์ พานิช, 2555) ดังนั้นผู้บริหารในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้จะต้องเป็นผู้ที่มีลักษณะหรือภาวะผู้นำที่เป็นคุณลักษณะพิเศษ ซึ่งจะต้องมีทั้งความรู้ ประสบการณ์ และมีจริยธรรม รวมทั้งมีความคิดสร้างสรรค์ที่แตกต่างไปจากบุคคลอื่นๆ ซึ่งสอดคล้องกับ กิตติกาญจน์ ปฏิพันธ์ (2555) ที่กล่าวว่าผู้นำมืออาชีพในอนาคต จำเป็นต้องมีความยืดหยุ่นสูงสามารถเปิดกว้างเพื่อรองรับสิ่งใหม่ที่เกิดขึ้นได้ดีผู้นำในศตวรรษที่ 21 เช่นเดียวกับ ชีระ รุณเจริญ (2554) ที่กล่าวว่า ผู้นำเชิงสร้างสรรค์ต้องมีความเชื่อมั่นในคุณค่าและศักยภาพของตนเอง และผู้อื่น ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการแก้ปัญหา ซึ่งผู้นำต้องมี ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ (Creative Leadership) ซึ่งเป็นแสดงลักษณะของผู้นำที่มีการเรียนรู้แบบทีม เป็นผู้นำของผู้นำ เป็นผู้นำที่มีความไว้วางใจ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ให้ความสำคัญกับคนและกระบวนการทำงาน ให้ความสำคัญต่อผู้เรียนและชุมชน (สุเทพ พงศรีวัฒน์, 2555) นอกจากนี้ Dubrin (2010) ได้กล่าวว่า การตัดสินใจต้องเป็นไปในทางสร้างสรรค์ มีการร่วมกันสร้างบรรยากาศที่ดีในองค์กร รวมทั้งเป็นนักการทูต และเป็นผู้มีความรู้ (Knowledge) และเชี่ยวชาญ (Intellectual Abilities) สอดคล้องกับ รังสรรค์ ประเสริฐศรี (2551) ให้นิยามว่าผู้นำเชิงสร้างสรรค์ต้องมีปัญญาสูง มีไหวพริบ มีความสามารถในการแก้ปัญหา แสวงหาสิ่งที่ดี และขบคิดหลายแง่มุม ต้องมีความมั่นใจในตนเอง ดังที่ วิมล จันทรแก้ว (2555) ได้ทำการวิจัยรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสราญราษฎร์ธานี เขต 3 พบว่าผู้นำเชิงสร้างสรรค์ จะต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ทั้งในสถานการณ์ปกติและสถานการณ์ที่เสี่ยง มุ่งปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิผลในการจัดการศึกษา ซึ่ง ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ กาญจนา ศิลา (2556) ที่พบว่าการใช้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารทำให้เกิดการทำงานเป็นทีม ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน

จากความสำคัญและปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ (Creative Leadership) ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 15 โดยมุ่งศึกษา ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ประสิทธิภาพของโรงเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียน และปัจจัยภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารสถานศึกษา ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้เกิดประสิทธิผล ที่มุ่งประโยชน์ของผู้เรียนเป็นที่ตั้ง และเปลี่ยนกระแสนการศึกษาใหม่เพื่อการศึกษาเป็นเครื่องมือของการสร้างสรรค์ ก่อให้เกิดการสร้างสรรคคุณภาพผู้เรียนที่มีคุณภาพและสามารถอยู่ร่วมกัน แข่งขันในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีศักยภาพและมีความสุข

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 15
2. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลของโรงเรียนของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 15
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 15
4. เพื่อค้นหาตัวพยากรณ์ที่ใช้ในการพยากรณ์ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 15

สมมติฐานการวิจัย

1. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 15 ในทางบวก
2. ตัวแปรพยากรณ์ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ อย่างน้อย 1 ด้าน ที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 15 ได้

วิธีการดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 15 จำนวน 46 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิอย่างเป็นสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) โดยเทียบสัดส่วนจากประชากรในแต่ละจังหวัด ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 42 โรงเรียน และเลือกผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียนหรือหัวหน้าฝ่ายงาน 4 ฝ่ายงาน จำนวน 4 คน และครูผู้สอนจำนวน 5 คน รวมโรงเรียนละ 10 คน จำนวนผู้ตอบสอบถามทั้งสิ้น 420 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการมีความรู้เชิงลึก 2) ด้านการมีบุคลิกภาพที่ดี 3) ด้านการมีทักษะทางสังคม 4) ด้านการเป็นผู้นำที่มีความคิดสร้างสรรค์ 5) ด้านการส่งเสริมการทำงานเป็นทีม 6) ความยืดหยุ่นและการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง และประสิทธิผลของโรงเรียน ประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 15 มี 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความสามารถทางวิชาการของผู้เรียน 2) ด้านคุณลักษณะของผู้เรียน 3) ด้านการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียนในเชิงสร้างสรรค์ 4) ด้านความพึงพอใจของครู 5) ด้านการยอมรับของชุมชน ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .887 สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และ การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นต้น

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 15 มีดังนี้

1. ระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารของ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 15

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 15 โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้าน	ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร	\bar{X}	S.D.	ระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์
1.	ด้านการมีความรู้เชิงลึก	3.72	.420	มาก
2.	ด้านการมีบุคลิกภาพที่ดี	3.61	.440	มาก
3.	ด้านการมีทักษะทางสังคม	3.74	.463	มาก
4.	ด้านการเป็นผู้นำที่มีความคิดสร้างสรรค์	3.67	.462	มาก
5.	ด้านการส่งเสริมการทำงานเป็นทีม	4.88	.015	มากที่สุด
6.	ด้านความยืดหยุ่นและการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง	3.67	.476	มาก
	รวม	3.81	.354	มาก

จากตาราง 1 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 15 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านการส่งเสริมการทำงานเป็นทีม มีระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านการมีบุคลิกภาพที่ดี มีระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ต่ำที่สุด

2. ระดับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 15

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 15 โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้าน	ประสิทธิผลของโรงเรียน	\bar{X}	S.D.	ระดับประสิทธิผลของโรงเรียน
1.	ด้านความสามารถทางวิชาการของผู้เรียน	3.70	0.499	มาก
2.	ด้านคุณลักษณะของผู้เรียน	3.74	0.448	มาก
3.	ด้านการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียนในเชิงสร้างสรรค์	3.76	0.354	มาก
4.	ด้านความพึงพอใจของครู	3.79	0.542	มาก
5.	ด้านการยอมรับของชุมชน	3.71	0.452	มาก
	รวม	3.74	0.418	มาก

จากตาราง 2 พบว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 15 ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านความพึงพอใจของครูมีระดับประสิทธิผลของโรงเรียนสูงกว่าด้านอื่นๆ ส่วนด้านความสามารถทางวิชาการของผู้เรียนมีระดับประสิทธิผลของโรงเรียนต่ำที่สุด

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 15

ตาราง 3 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 15

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	Y
X ₁	1						.869**
X ₂	.870**	1					.873**
X ₃	.820**	.829**	1				.932**
X ₄	.842**	.878**	.871**	1			.899**
X ₅	.702**	.685**	.820**	.884**	1		.783**
X ₆	.825**	.828**	.868**	.878**	.870**	1	.882**
X	.928**	.945**	.937**	.951**	.850**	.941**	.949**

**p < .01

จากตาราง 3 แสดงให้เห็นว่าความสัมพันธ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย (r) ระหว่าง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 15 พบว่าภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์

ของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูงกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 15 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. การค้นหาตัวพยากรณ์ที่ใช้ในการพยากรณ์ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 15 ด้วยวิธีถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ตาราง 4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) และการทดสอบ นัยสำคัญของค่าสัมพันธ์ ด้วยค่า F ของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 15

ตัวแปร	R	R^2	Adjusted R^2	SE_b	F	Sig
(X_3)	.932	.869	.865	.15359	264.228	.000
(X_3), (X_1)	.950	.902	.897	.13405	180.212	.000
(X_3), (X_1), (X_4)	.956	.913	.907	.12788	133.635	.000

จากตาราง 4 แสดงภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร ด้านการมีทักษะทางสังคม(X_3), ด้านการมีความรู้เชิงลึก(X_1) และ ด้านการเป็นผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ (X_4) ที่ร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 15 ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนโดยมีค่าโดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .956 มีค่าประสิทธิภาพการพยากรณ์เท่ากับ .907 หรือร้อยละ 90.7 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 5 การหาค่าสัมประสิทธิ์ของการถดถอยในรูปคะแนนดิบ (B) ค่าสัมประสิทธิ์ของการถดถอยของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน (\square) ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์ (SE_b) และค่าคงที่ของสมการในรูปคะแนนดิบ(a) เพื่อสร้างสมการถดถอยภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 15

ตัวแปร	คะแนนดิบ		คะแนนมาตรฐาน	t	Sig
	B	Std.Error			
Constant (a)	.283	.180		1.568	.125
(X_3)	.485	.093	.536	5.223**	.000
(X_1)	.227	.093	.227	2.431**	.020
(X_4)	.217	.099	.240	2.203*	.034

$R = .956, R^2 = .913, \text{Adjusted } R^2 = .907, SE_b = .12788, F = 133.635$

จากตาราง 5 แสดงให้เห็นว่า เมื่อนำภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารไปหาความสัมพันธ์ เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ โดยการนำประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 15 เป็นตัวแปรตาม ตัวพยากรณ์ที่มีค่าสัมประสิทธิ์ของการถดถอยของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (B) และคะแนนมาตรฐาน (\square) ดีที่สุด ได้แก่ ด้านการมีทักษะทางสังคม(X_3) รองลงมา คือ ด้านการมีความรู้เชิงลึก(X_1) และ ด้านการเป็นผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ (X_4) ตามลำดับ ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 15 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สามารถสร้างสมการในรูปของคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

$$\text{สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ } \hat{Y} = .283 + .485 (X_3) .227 (X_1) + .217 (X_4)$$

$$\text{สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน } \hat{Z} = .536(X_3) + .227 (X_1) + .240 (X_4)$$

อภิปรายผล

การอภิปรายผลวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 15 ผู้วิจัยอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 15 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติกาญจน์ ปฏิพันธ์ (2555) ได้ทำการวิจัย โมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีระดับการแสดงออกภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของกาญจนา ศิลา (2556) ทำการศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขตบางเขน ตามความคิดเห็นของครู พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

การที่ผู้บริหารของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต15 ให้ความสนใจทั้งเรื่องงานช่วยกำลังใจของผู้ใต้บังคับบัญชา เน้นความสำเร็จ มาจากการช่วยเหลือ แลกเปลี่ยน ดูแลกันและกัน มีการส่งเสริมการทำงานร่วมกัน ให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลสารสนเทศและเรียนรู้ร่วมกันของบุคลากร ย่อมทำให้เกิดความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ซึ่งถือว่าเป็นวิธีการที่ก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล และองค์การสามารถสร้างผลงานได้สูงสุด ดังที่ Rickards and Moger, (2000) กล่าวว่าผู้นำ จะแสดงออกด้วยพฤติกรรมที่ยอมรับฟังสนับสนุนให้เกิดการสนทนาและการอภิปราย และมีการตัดสินใจร่วมกัน ในด้านทักษะด้านวิธีการคิด และมีแรงมูมในการแก้ปัญหาที่แตกต่างกัน ย่อมก่อให้เกิดบรรยากาศให้การทำงานแบบทีมประสบความสำเร็จราบรื่นและมีคุณภาพ และ รังสรรค์ ประเสริฐศรี (2551) ยังให้มุมมองสอดคล้องกันว่า ผู้นำที่ใช้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ต้องให้บุคลากร เรียนรู้ ทำงานและรับผิดชอบร่วมกัน เข้าใจบทบาท ยอมรับ ใช้กระบวนการกลุ่ม จะก่อให้เกิดความผูกพันที่จะบรรลุเป้าหมายร่วมกัน

2. ประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 15 ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ โสภางค์ วงษ์นาคเพ็ชร (2553) ได้ศึกษา การบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุพรรณบุรี เขต 2 พบว่า ประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุพรรณบุรีเขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

การที่ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต มีกรมอบหมายงานได้เหมาะสมกับความสามารถของบุคลากร ถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับผู้บริหาร ที่จะต้องศึกษาความสามารถของบุคคล ความรู้ความสามารถและทักษะในการทำงานของผู้รับมอบ รวมทั้งการให้อำนาจในการดำเนินงานสนับสนุนทรัพยากรอย่างเต็มที่ และมีการติดตามผล อันจะนำไปสู่การทำงานที่บรรลุเป้าหมายตามต้องการ คือ งานได้ผล คนมีการพัฒนา องค์กรเติบโตยั่งยืน สิ่งเหล่านี้จะส่งผลให้บุคลากรเกิดความพึงพอใจและจะส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน ดังที่ ชาญชัย อาจินสมาจาร (2541) กล่าวว่า การมอบหมายงานให้เหมาะสมกับความสามารถ จะก่อให้เกิดความพึงพอใจในงาน จะอุทิศเวลา แรงกาย แรงใจ รวมทั้งสติปัญญาให้แก่งานของตนให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Hoy and Miskel (2001 อ้างถึงใน ภารดี อนันต์นาวิ, 2551)กล่าวว่า ความสุขของบุคคลที่เกิดจากการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ทำให้บุคคลกระตือรือร้น มุ่งมั่น มีขวัญและกำลังใจในการทำงาน และ เช่นเดียวกับ Gillmer (1965 อ้างถึงใน เพ็ญแข ช่อมณี, 2544) ที่ให้มุมมองว่า ความรู้สึกในความสำเร็จในผลงานของตน ความรู้สึกที่ได้รับการยกย่องนับถือ และความรู้สึกว่ามีความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความพึงพอใจของบุคคลที่จะทุ่มเท และมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานอันจะส่งผลต่อความสำเร็จและประสิทธิผลขององค์การ

3. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร กับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต15 ทุกด้านมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ซึ่งตรงกับสมมติฐานของการวิจัย สอดคล้องกับ สุภาภรณ์ เกษรรัตน์ (2543) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลในการบริหารงานของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลในการบริหารงานของโรงเรียน และงานวิจัยของ งามนัยพัฒน์ (2544) ที่ศึกษาประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเรียนรู้ของบุตรหลาน และบรรยากาศภายในโรงเรียน บรรยากาศในชั้นเรียน และการมาเรียนโดยเฉลี่ยของนักเรียนแต่ละโรงเรียน มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงคะแนนเฉลี่ยผลการเรียนรู้ซึ่งเป็นตัวชี้วัดด้านหนึ่งของประสิทธิผลโรงเรียน

การที่ผู้บริหารมีทักษะการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคลากรในทางบวก ทั้งการแสดงออก แล้วยังต้องมีบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่ดีในการทำงานที่ให้ความสำคัญกับครูทุกคนและให้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานการทำงานส่งเสริมให้ครูเข้ารับการพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาการและวิชาชีพ จะทำให้บุคลากรเกิดความพึงพอใจ ประสิทธิผลของโรงเรียนก็เพิ่มขึ้นตามไปด้วย สอดคล้องกับทัศนของ Mott (1972 อ้างถึงใน ธร สุนทรายุทธ, 2551) ที่กล่าวว่า การสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกัน เพื่อที่จะแก้ไขปัญหาและหาข้อยุติต่างๆ อันจะนำไปสู่การร่วมมือร่วมใจบนพื้นฐานที่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายพึงพอใจ ผลที่เกิดจากการตัดสินใจร่วมกัน จะทำประสิทธิผลขององค์กรให้ประสบความสำเร็จเพิ่มมากขึ้น และวิมล จันทรแก้ว(2555) ยังมีมุมมองว่า การที่ผู้บริหารมีทักษะทางสังคมนอกจากส่งเสริมให้ประสิทธิภาพของงานสูงขึ้นและยังช่วยให้ปัญหาระหว่างผู้บริหารกับผู้ปฏิบัติลดลง

4. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 15 มี 3 ด้านได้แก่ ด้านการมีทักษะทางสังคม ด้านการมีความรู้เชิงลึก และด้านการเป็นผู้นำที่มีความคิดสร้างสรรค์ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 15 ซึ่งมีอำนาจพยากรณ์ร้อยละ 90.7 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของวโร เฟิงสวีส์ตี (2547) ที่ศึกษาการพัฒนาารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของประสิทธิผลภาวะผู้นำ ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบด้านพฤติกรรมผู้นำ มีอิทธิพลทางตรงกับประสิทธิผลของโรงเรียนได้ร้อยละ 69.00 และงานวิจัยของ สุภาภรณ์ เกษรรัตน์ (2543) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลในการบริหารงานของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน ในด้านพฤติกรรมผู้นำวิชาการ พฤติกรรมการแก้ปัญหาความขัดแย้ง พฤติกรรม การบริหารและการเปลี่ยนแปลง ความพึงพอใจในการได้รับการสนับสนุน มีผลต่อประสิทธิผลในการบริหารงานของโรงเรียน

การที่ด้านการมีทักษะทางเป็นตัวแปรที่เข้าสมการเป็นอันดับแรกที่สุดที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 15 เนื่องจากผู้บริหารที่ใช้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ทั้งในการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคลากรในทางบวก ทั้งการแสดงออก คำพูดและกิริยาท่าทางการสร้างความเข้าใจที่ตรงกันกับผู้ใต้บังคับบัญชาให้การยอมรับในคุณค่าของบุคคลอื่น ให้ความสำคัญกับบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาอย่างเท่าเทียมกันเปิดโอกาสให้ บุคลากรทุกระดับสามารถเข้าไปได้ ตลอดเวลา เพราะการที่ผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จในการบริหารจะต้องมีการสร้างความเสมอภาคแสดงออกอย่างเหมาะสมต่อสถานการณ์ต่างๆ จะทำให้เกิดความสามัคคีปรองดองกันส่งผลให้เกิดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่ดีในบรรยากาศการทำงาน ครูจะมีความกระตือรือร้นและมุ่งมั่นในการปฏิบัติงาน ให้การทำงานประสบความสำเร็จ ดังที่ Dubrin (2010) Puccio, Mance and Murdock (2011) และ Ubben,Hughes and Norris (2010) ได้กล่าวสอดคล้องกันว่า ผู้นำเชิงสร้างสรรค์ควรให้โอกาสกับผู้ใต้บังคับบัญชาได้แสดงความคิดเห็นในการตัดสินใจของกลุ่ม สร้างความรู้สึกที่ร่วมกันก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง สิ่งเหล่านี้จะส่งผลให้ผู้บริหารสามารถดำเนินงานให้เกิดประสิทธิผลประสบความสำเร็จตามเป้าหมายและเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครองและชุมชน ด้านการมีความรู้เชิงลึก ซึ่งเป็นตัวพยากรณ์ที่เข้าสมการเป็นอันดับสอง จะเห็นว่า การที่ผู้บริหารมีความรู้เชิงลึก โดยเฉพาะการมีความรู้ในหลักวิชาการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับงานที่ปฏิบัติทุกด้าน สามารถเป็นที่ปรึกษาจตุรประกาย ความคิดใหม่ๆ แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา สิ่งเหล่านี้จะสร้างความศรัทธาให้เกิดขึ้นกับผู้ใต้บังคับบัญชา ดังนั้นความรู้จึงเป็นสิ่งจำเป็น และจะต้องเฝ้าหาความรู้เพิ่มเติมในด้านอื่นๆ ด้วย ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำ

เชิงสร้าสรรรค์ จะต้งม้ความรู้ความช้านญเฉพาะทางความสามารถด้านสติปัญญาเป็นสิ่งสำคัญสำหรับความสำเร็จของภาวะผู้นำ ยิ่งเป็นผู้รอบรู้ มากเพียงใด ฐานะแห่งความเป็นผู้นำก็ยิ่งมั่นคงมากขึ้นเพียงนั้น ดังที่ วิจารณ์ พานิช, (2547) กล่าวว่าผู้นำจำเป็นต้องนำคนไม่ใช่ด้วยกำลังหรือไม่ใช่เพียงด้วยอำนาจแต่เป็นการใช้สติปัญญา ความเฉลียวฉลาดในการแก้ปัญหาอย่างสร้าสรรรค์ นั่นคือ ผู้นำจะต้องมีความรู้ (Knowledge) ซึ่งส่งผลให้เกิดปัญญา (Wisdom) ก่อให้เกิดประโยชน์ในการนำไปใช้ให้องค์กรเกิดประสิทธิผล และ สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (2543: 82) ให้แนวทางปฏิบัติกับผู้บริหารไว้ว่า ผู้บริหารจะต้องแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองให้ทันสมัย ทันคนและทันเหตุการณ์ สามารถใช้ความรู้วิเคราะห์แก้ปัญหาได้ตามสถานการณ์ จะทำให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จและเกิดประสิทธิผล

สำหรับด้านการเป็นผู้นำที่มีความคิดสร้าสรรรค์ ซึ่งเป็นตัวพยากรณ์ที่เข้าสมการเป็นอันดับสาม การที่ผู้บริหารมีความสนใจในสิ่งใหม่ๆ ยอมรับรับสิ่งต่างๆ ได้ กล้าเผชิญหน้ากับสิ่งแปลกใหม่ ยอมรับความแตกต่างในด้านความคิด ท้าทายกระตุ้นให้ครูใช้ความพยายามค้นหาวิธีทำงานแบบใหม่ที่ต่างจากเดิม สนับสนุนและการให้กำลังใจต่อกันตลอดเวลาได้ ส่งเสริมให้ครูรับการพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาการและวิชาชีพ เมื่อครูเกิดความพึงพอใจจะส่งผลให้ประสิทธิผลของโรงเรียนเพิ่มมากขึ้นทั้งใน ผู้เรียน ผลงาน และเป็นที่ยอมรับของชุมชน สอดคล้องกับแนวคิดของ Dubrin (2007 อ้างถึงใน รังสรรค์ ประเสริฐศรี, 2551) กล่าวถึงความคิดสร้าสรรรค์ว่า เป็นกระบวนการพัฒนาความคิด (Idea) แนวความคิด (Concept) การบริหารวิธีใหม่ๆ (New management) หรือการค้นพบทัศนะใหม่ๆโดยอาศัยความสามารถของตนเอง เรียนรู้สิ่งใหม่ จัดระเบียบความรู้ใหม่และมีประโยชน์ เช่นเดียวกับ Rickards and Moger (2000) ที่มีแนวคิดว่ามีความคิดริเริ่มสิ่งใหม่ๆ สร้าสรรรค์แนวทางใหม่ๆ อย่างเป็นขั้นตอนและเป็นระบบในการแก้ปัญหาจะก่อให้เกิดการพัฒนางานและองค์กรให้ประสบความสำเร็จ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารและหน่วยงานต้นสังกัดควรมีการพัฒนาผู้บริหารให้มีทักษะทางสังคม มีความรู้เชิงลึกและความคิดสร้าสรรรค์เพื่อพัฒนาโรงเรียนให้มีประสิทธิผลเพิ่มมากขึ้นให้เป็นที่ยอมรับของสาธารณชน
2. ผู้บริหารควรได้รับการพัฒนาในด้านการบุคลิกภาพที่ตีการประพุดิตัวเป็นแบบอย่างที่ดีให้ก่อให้เกิดความชื่นชม เคารพนับถือและศรัทธาจากบุคลากรสามารถควบคุมอารมณ์ได้ดีและสามารถที่จะจัดการกับอารมณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม เนื่องจากผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า ด้านนี้มีค่าเฉลี่ย ระดับภาวะผู้นำเชิงสร้าสรรรค์ต่ำที่สุด
3. ผู้บริหารควรให้ความสำคัญและพัฒนาด้านความสามารถทางวิชาการของผู้เรียน โดย ให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติ พัฒนาพัฒนาทักษะและความสามารถผู้เรียนสม่ำเสมอ และส่งเสริมให้ผู้เรียนมีผลงาน/ งานประดิษฐ์/กิจกรรม/โครงการ ที่เป็นแนวคิดเชิงสร้าสรรรค์และเข้าร่วมการแข่งขัน หรือนำผลงานจากการประกวดกิจกรรมทางวิชาการหรือการประกวดผลงานต่างๆ ทั้งหน่วยงานของรัฐและเอกชนเพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาสภาพปัญหาในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้าสรรรค์ที่ส่งผลต่อประประสิทธิผลของโรงเรียน
2. ควรมีการทำวิจัยเชิงคุณภาพภาวะผู้นำเชิงสร้าสรรรค์ที่ส่งผลต่อประประสิทธิผลของโรงเรียนเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เจาะลึกเพิ่มมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา ศิลลา.(2556). *การศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้าสรรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครสำนักงานเขตบางเขน*. (สารนิพนธ์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).
- กิตติกาญจน์ ปฏิพันธ์. (2555). *โมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้าสรรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวะ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น).
- ชาญชัย อาจันสมาจาร. (2541). *การบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.

- ธร สุนทรายุทธ. (2551). *การบริหารจัดการเชิงปฏิรูป : ทฤษฎี วิจัย และปฏิบัติทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: บริษัทเนติกุลการพิมพ์.
- ธีระ รุญเจริญ. (2554). *กลยุทธ์การพัฒนาความเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: ครูสภาลาดพร้าว.
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์. (2553). *ผู้นำเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ: กระบวนทัศน์ใหม่และผู้นำใหม่ทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เพ็ญแข ซ่อมณี. (2544). *ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน*. กรุงเทพฯ: เอ็มพันธ์ มณี โปธิเสน.
- ภาวดี อนันต์นารี. (2551). *หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา*. ชลบุรี: มนตรี.
- รังสรรค์ ประเสริฐศรี. (2544). *ภาวะผู้นำ*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: ธนัชการพิมพ์.
- วาโร เฟิงสวัสดิ์. (2547). *การพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของประสิทธิผลภาวะผู้นำ (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น)*.
- วิจารณ์ พานิช. (2547). “*สถานศึกษากับการจัดการความรู้เพื่อสังคม*”. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- วิมล จันทร์แก้ว. (2555). *รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3. (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยรังสิต)*.
- สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์.(2555). *ภาวะผู้นำแบบสร้างสรรค์*. สืบค้นเมื่อ 11 กรกฎาคม 255 จาก <http://suthep.ricr.ac.th>.
- สุภาภรณ์ เกษรรัตน์. (2543). *ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลในการบริหารงานของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี. (ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์)*.
- โสภา วงษ์นาคเพ็ชร. (2553). *การบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร)*.
- องอาจ นัยพัฒน์. (2544). *รายงานการวิจัยเรื่องการประเมินประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2542*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อับดุลสุโก ดินอะ. (2550). *แนวทางการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อชุมชนอย่างยั่งยืนท่ามกลางสถานการณ์ความไม่สงบ*. สืบค้นเมื่อ 19 กรกฎาคม, 2557 จาก: <http://www.oknation.net/blog/shuku>.
- Puccio, G., Murdock, M., & Mance, M. (2011). *Creative leadership: Skills that drive change*. Los Angeles: SAGE.
- Rickards, T. & Moger, S. (2000) *Creative leadership processes in project team development: An Alternative to Tuckman’s Stage Model [Electronic version]. British Journal of Management*, 11: 273–283.
- Dubrin, A. J. (2010). *Principles of leadership*. (6th ed.). South-Western: Cengage Learning.
- Ubben, G. C. & Hughes, L. W. & Norris, C. J. (2011). *The Principal: Creative leadership for excellence inschools*. (7th ed.). Boston: Pearson

ความมุ่งมั่นของครูในการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากลที่ส่งผลต่อ
คุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาต้นแบบมาตรฐานสากล
ในเขตพื้นที่พัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้
Teachers' Determination in Instruction Affecting Students Quality
in World - Class Standard Secondary Schools
in Special Development Zone in Southern Border Provinces

นายภูซังค์ นิลประเสริฐ^{1*} ขวลิต เกิดทิพย์²

¹ นักศึกษาปริญญาโท ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

² อาจารย์ ดร. ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

*puchong987@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับความมุ่งมั่นของครูในการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล ระดับคุณภาพผู้เรียน ความสัมพันธ์ระหว่างความมุ่งมั่นของครูในการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากลกับคุณภาพผู้เรียน และค้นหาตัวพยากรณ์ที่ใช้ในการพยากรณ์คุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาต้นแบบมาตรฐานสากล ในเขตพื้นที่พัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนรายวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และภาษาอังกฤษของโรงเรียนมัธยมศึกษาต้นแบบมาตรฐานสากล ในเขตพื้นที่พัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 234 คน เครื่องมือเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าชนิด Likert Scale มีความเชื่อมั่นเท่ากับ .954 สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ Pearson's Product Moment Correlation และวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบ Stepwise Method ผลการวิจัยพบว่า 1) ความมุ่งมั่นของครูในการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากลของโรงเรียนมัธยมศึกษาต้นแบบมาตรฐานสากล ในเขตพื้นที่พัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) คุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาต้นแบบมาตรฐานสากลในเขตพื้นที่พัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง 3) ความมุ่งมั่นของครูในการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากลมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับค่อนข้างสูงกับคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาต้นแบบมาตรฐานสากลในเขตพื้นที่พัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4) ตัวพยากรณ์ความมุ่งมั่นของครูในการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากลที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาต้นแบบมาตรฐานสากล ในเขตพื้นที่พัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ มี 2 ด้าน ได้แก่ การพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และการตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยสามารถพยากรณ์คุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาต้นแบบมาตรฐานสากลได้ร้อยละ 51.80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : ความมุ่งมั่น การจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล คุณภาพผู้เรียน
โรงเรียนมัธยมศึกษาต้นแบบมาตรฐานสากล เขตพื้นที่พัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

Abstract

This study aimed at studying the level of teachers' determination in World-Class Standard instruction, the students' performance levels, the relationship between the teachers' determination in World-Class Standard instruction and the student quality, and seeking the predictors in predicting the student quality in World -Class Standard Secondary Schools in Special Development Zone in Southern Border Provinces. The sample consisted of 234 teachers who differently teaches the courses of Science , Mathematics and English in World-Class Standard secondary schools in Special Development Zone in

southern border provinces. The data instrument was likert Scale questionnaire. The reliability of the questionnaire was 0.954. The statistics were based on mean, standard deviation, the Pearson's product-moment correlation coefficient and Stepwise multiple regression analysis. The findings were summarized as follows :

- 1) The teachers' determination in World-Class Standard instruction in World-Class Standard secondary schools in Special Development Zone in southern border provinces was at high level in general and all aspects of the study
- 2) The student quality of World-Class Standard secondary schools in Special Development Zone in Southern Border Provinces was at medium level in general.
- 3) The teachers' determination in World-Class Standard instruction was positively related to the student quality in World-Class Standard secondary schools in Special Development Zone in southern border provinces at a fairly-high level, which was statistically significant at .01.
- 4) The predictors of the teachers' determination in instruction affecting the student quality in World-Class Standard secondary schools in Special Development Zone in southern border provinces were in 2 aspects, namely continual self-development and performance monitoring and evaluation. These factors could predict the student quality in the World-Class Standard secondary schools, which accounted for 51.80 percent, statistically significant .01 level

Keyword : determination , World-Class Standard instruction, Student quality, World-Class Standard Secondary Educational School, Special Development Zone in Southern Border Provinces

บทนำ

ปัจจุบันโลกมีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลต่างๆ ของทุกภูมิภาคของโลกเข้าด้วยกัน กระแสการปรับเปลี่ยนทางสังคมที่เกิดขึ้น ส่งผลต่อวิถีการดำรงชีพของสังคมอย่างทั่วถึง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553) การจัดการศึกษาจึงเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญประการหนึ่งสำหรับความร่วมมือในการเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 และศักยภาพในการแข่งขันในเวทีโลกของแต่ละประเทศ

ดังนั้นประเทศที่จะอยู่รอดได้หรือคงความได้เปรียบก็คือประเทศที่มีอำนาจทางความรู้ และเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ (Learning Society) (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) ประเทศไทยก็เป็นหนึ่งในประชาคมโลกที่ได้พยายามที่จะปฏิรูปการศึกษา เพื่อเพิ่มความสามารถและศักยภาพในการแข่งขันกับนานาชาติประเทศ ซึ่งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2558) ได้ส่งเสริมให้ประเทศไทยพัฒนาการศึกษาไปสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ บุคคลจึงต้องเป็นผู้แสวงหาความรู้ เพื่อพัฒนาตนเองให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง และความก้าวหน้าทางวิชาการแห่งยุค อยู่เสมอ และกระตุ้นให้เกิดนวัตกรรมและเป็นสังคมฐานความรู้ ได้มาตรฐานระดับสากล (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2554) แต่การจัดการศึกษาของประเทศไทยให้ได้มาตรฐานสากลนั้น ยังเป็นปัญหาต้องปรับและต้องพัฒนาในอีกหลายด้าน สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2551) ได้สรุปและรายงานผลการประเมินความสามารถของนักเรียนไทยในด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และการอ่านในระดับนานาชาติ เช่น TIMSS 1995-2007, PISA 2000-2006 พบว่า คะแนนการสอบประเมินผลนักเรียนนานาชาติ ด้านวิทยาศาสตร์ ด้านคณิตศาสตร์ และการอ่าน ซึ่งเน้นการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหา การคิดเป็นระบบ ประเทศไทยยังคงอยู่ในอันดับรั้งท้าย สะท้อนถึงคุณภาพการศึกษา กระบวนการเรียนการสอนในห้องเรียนของไทยที่ยังล้าหลัง ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งเป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศ ที่จะทำหน้าที่ในการแปลงนโยบายตามแผนการศึกษา

ของชาติมาสู่การปฏิบัติ เพื่อเป็นการยกระดับการพัฒนาการจัดการศึกษาของประเทศให้เท่าทันต่อพลวัตการเปลี่ยนแปลงทั้งปวงในโลก โดยรูปแบบการจัดการศึกษาที่กำหนดขึ้นมาเพื่อแก้ไขสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นคือ โครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล (World-Class Standard School Project) และเป็นโครงการที่ถือว่าเป็นนวัตกรรมในการจัดการศึกษาที่สำคัญต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาให้มีมาตรฐานคุณภาพเทียบเท่าสากล ผู้เรียนมีศักยภาพและความสามารถในการแข่งขันทัดเทียมกับผู้เรียนของนานาชาติได้ โดยกระบวนการในการดำเนินการเป็นการบริหารจัดการยกระดับคุณภาพโรงเรียนให้สูงขึ้นสู่มาตรฐานสากล ผ่านการรับรองมาตรฐานคุณภาพแห่งชาติ เป็นโรงเรียนยุคใหม่ที่จัดการศึกษาแบบองค์รวมและบูรณาการเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจ การเมือง ศาสนา วัฒนธรรม เพื่อการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน มีการพัฒนาหลักสูตรและรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ทันต่อการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลก ซึ่งสอดคล้องกับสภาพของสังคมไทย (สำนักบริหารงานกรมมัธยมศึกษาตอนปลาย, 2553 : 32-35)

อย่างไรก็ตาม จากการติดตามกำกับผลการดำเนินงานของโรงเรียนในโครงการมาตรฐานสากลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตั้งแต่ปีการศึกษา 2553-2554 พบว่าผู้เรียนขาดทักษะและความสามารถที่จำเป็นที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองไปสู่ความเป็นสากล ทั้งด้านความคิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์ การแสวงหาความรู้ ทักษะด้านเทคโนโลยี และความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ยังไม่อยู่ในระดับที่น่าพอใจ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิชัย เหลืองอรุณ (2555) ที่ศึกษาสภาพและปัญหาในการดำเนินงานด้านวิชาการของโรงเรียนมาตรฐานสากลที่กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนไม่ประสบความสำเร็จ เนื่องจากครูขาดความรู้ความเข้าใจ และทักษะในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล นอกจากนี้ขาดความชัดเจนเกี่ยวกับนโยบายโรงเรียนมาตรฐานสากล และให้ความสำคัญกับโครงการน้อยกว่าที่ควร โดยเฉพาะการจัดการศึกษาในเขตพัฒนาเฉพาะกิจพิเศษชายแดนภาคใต้ที่มีความแตกต่างของผู้เรียน และสภาพสังคม รูปแบบการจัดการศึกษาที่หลากหลายยังคงมีความซับซ้อน กระบวนการจัดการเรียนการสอนบางด้านยังขาดประสิทธิภาพ (สำนักพัฒนาการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนใต้, 2552) จากงานวิจัยดังกล่าว การพัฒนาผู้เรียนสู่ความเป็นมาตรฐานสากลไม่ประสบความสำเร็จ อันเนื่องมาจากครูขาดความชัดเจนในเป้าหมาย ความอดทนพยายาม ความเชื่อมั่นในความสามารถของตน ความรับผิดชอบในงานที่ปฏิบัติ การกำกับติดตามและการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง สิ่งเหล่านี้เป็นลักษณะสำคัญของความมุ่งมั่นในการทำงาน นริศรา แสนสุข (2554) ได้ศึกษาความมุ่งมั่นและความพึงพอใจในการทำงานของข้าราชการครูพบว่า ความมุ่งมั่นของข้าราชการครูมีปฏิสัมพันธ์กับประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน จะเห็นว่าความมุ่งมั่นเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จอย่างแท้จริง เทพพนม เมืองแมนและสวิง สุวรรณ (2540: 100) เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2539: 36) และ สุขุม นวลสกุล (2548: 4-5) กล่าวสอดคล้องกันว่า ความมุ่งมั่น คือ คุณลักษณะที่แสดงออกถึงความตั้งใจแน่วแน่ ความรับผิดชอบ ความเพียรพยายาม อดทน ทุ่มหาความรู้ความสามารถทำงานในองค์การด้วยความกระตือรือร้น เพื่อให้งานขององค์การสำเร็จตามเป้าหมาย บุคคลที่มีความมุ่งมั่นจะต้องมีความรู้สึกนึกคิดหรือเจตคติที่แสดงถึงความพึงพอใจต่องาน และต้องมีการวางแผน ประเมินผล พัฒนา ปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้ทุกคนประสบความสำเร็จ

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า ความมุ่งมั่นของครูมีความสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพเป็นพลโลกเทียบเคียงมาตรฐานสากล ซึ่งการที่ครูปฏิบัติงานด้วยความมุ่งมั่น มีความอดทน แก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และพยายามพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเป็นสิ่งที่ยับยั้งไม่ให้เกิดการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากลประสบความสำเร็จ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาความมุ่งมั่นของครูในการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากลที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาต้นแบบมาตรฐานสากล ในเขตพื้นที่พัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งข้อค้นพบจากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นข้อมูลสำคัญในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสู่ความเป็นมาตรฐานสากลและเป็นประโยชน์ให้โรงเรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องใช้เป็นฐานในการพัฒนาโรงเรียน ให้เป็นโรงเรียนที่ได้มาตรฐานสากลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความมุ่งมั่นของครูในการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากลของโรงเรียนมัธยมศึกษาต้นแบบมาตรฐานสากล ในเขตพื้นที่พัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้
2. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพผู้เรียน ของโรงเรียนต้นแบบมาตรฐานสากล ในเขตพื้นที่พัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความมุ่งมั่นของครูในการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากลกับคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาต้นแบบมาตรฐานสากล ในเขตพื้นที่พัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้
4. เพื่อค้นหาตัวพยากรณ์ที่ใช้ในการพยากรณ์ความมุ่งมั่นของครูในการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากลที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาต้นแบบมาตรฐานสากล ในเขตพื้นที่พัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

สมมติฐานการวิจัย

1. ความมุ่งมั่นของครูในการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากลมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพผู้เรียน ของโรงเรียนต้นแบบมาตรฐานสากล ในเขตพื้นที่พัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้
2. ตัวแปรพยากรณ์ความมุ่งมั่นของครูในการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล อย่างน้อย 1 ด้านที่สามารถพยากรณ์คุณภาพผู้เรียน ของโรงเรียนต้นแบบมาตรฐานสากล ในเขตพื้นที่พัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

วิธีการดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey Research) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติการสอนในรายวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และภาษาอังกฤษ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาต้นแบบมาตรฐานสากล ในเขตพื้นที่พัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 560 คน จาก 15 โรงเรียน ซึ่งได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 234 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับความมุ่งมั่นของครูในการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล ประกอบด้วย 7 ด้าน

- 1) การกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน 2) ความอดทนในการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย 3) มีความเชื่อมั่นในศักยภาพของตนเอง 4) มีความรับผิดชอบต่อนักเรียน 5) มีวิสัยทัศน์ในเชิงบวก 6) การตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงาน 7) การพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .954 และคุณภาพผู้เรียน ของโรงเรียนมัธยมศึกษาต้นแบบมาตรฐานสากล ในเขตพื้นที่พัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดน มี 5 ด้าน 1) ด้านความเป็นเลิศด้านวิชาการ 2) ด้านสื่อสารสองภาษา 3) ด้านล้าหน้าทางความคิด 4) ด้านผลิตงานอย่างสร้างสรรค์ 5) ด้านร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมโลก ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .953 สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยดำเนินการตามขั้นตอน เริ่มจากทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย ถึงโรงเรียนมัธยมศึกษาต้นแบบมาตรฐานสากล ในเขตพื้นที่พัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยส่งแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง แล้วส่งแบบสอบถามไป 234 ฉบับ ได้รวบรวมที่ตอบกลับคืนมา 234 ฉบับ คิดเป็น ร้อยละ 100 นำมาตรวจความสมบูรณ์และจัดทำข้อมูล เพื่อนำไปวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

ผลการวิจัย

1. ระดับความความมุ่งมั่นของครูในการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากลของโรงเรียนมัธยมศึกษาต้นแบบมาตรฐานสากล ในเขตพื้นที่พัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความมุ่งมั่นของครูในการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากลของโรงเรียนมัธยมศึกษาต้นแบบมาตรฐานสากลในเขตพื้นที่พัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้าน	ความมุ่งมั่นของครูในการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล	\bar{X}	S.D.	ระดับความมุ่งมั่น
1.	การกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน	3.77	.595	มาก
2.	ความอดทนในการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย	3.70	.741	มาก
3.	มีความเชื่อมั่นในศักยภาพของตนเอง	3.80	.636	มาก
4.	มีความรับผิดชอบต่อนักเรียน	3.72	.623	มาก
5.	มีวิสัยทัศน์ในเชิงบวก	3.60	.762	มาก
6.	การตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงาน	3.50	.701	มาก
7.	การพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	3.60	.713	มาก
รวม		3.67	.512	มาก

จากตาราง 1 พบว่า ครูของโรงเรียนมัธยมศึกษาต้นแบบมาตรฐานสากลในเขตพื้นที่พัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีความมุ่งมั่นในการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านมีความเชื่อมั่นในศักยภาพของตนเอง มีค่าเฉลี่ยสูงสุดและด้านการตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงานมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

2. ระดับคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาต้นแบบมาตรฐานสากล ในเขตพื้นที่พัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาต้นแบบมาตรฐานสากล ในเขตพื้นที่พัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้าน	คุณภาพผู้เรียนเทียบเคียงมาตรฐานสากล	\bar{X}	S.D.	ระดับคุณภาพ
1.	ความเป็นเลิศทางวิชาการ	3.46	.776	ปานกลาง
2.	การสื่อสารสองภาษา	3.39	.899	ปานกลาง
3.	ล้าหน้าทางความคิด	3.67	.824	มาก
4.	ผลิตงานอย่างสร้างสรรค์	3.52	.895	มาก
5.	ร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมโลก	3.49	.775	ปานกลาง
รวม		3.50	.745	ปานกลาง

จากตาราง 2 พบว่า คุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาต้นแบบมาตรฐานสากลในเขตพื้นที่พัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าคุณภาพผู้เรียนส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นด้านล้าหน้าทางความคิดและผลิตงานอย่างสร้างสรรค์ มีระดับคุณภาพผู้เรียนอยู่ในระดับมาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างความมุ่งมั่นของครูในการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากลกับคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาต้นแบบมาตรฐานสากลในเขตพื้นที่พัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

ตาราง 3 ความสัมพันธ์ระหว่างความมุ่งมั่นของครูในการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียง มาตรฐานสากลกับคุณภาพผู้เรียน
ของโรงเรียนมัธยมศึกษาต้นแบบมาตรฐานสากล ในเขตพื้นที่พัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

ตัวแปร									คุณภาพ
		X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	X ₇	ผู้เรียน
การกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน	(X ₁)	1							.385**
ความอดทนในการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย	(X ₂)	.777**	1						.327**
มีความเชื่อมั่นในศักยภาพของตนเอง	(X ₃)	.626**	.678**	1					.477**
มีความรับผิดชอบต่อนักเรียน	(X ₄)	.596**	.604**	.677**	1				.532**
มีวิสัยทัศน์ในเชิงบวก	(X ₅)	.144*	.190**	.259**	.417**	1			.428**
การตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงาน	(X ₆)	.232**	.241**	.382**	.543**	.770**	1		.618**
การพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	(X ₇)	.527**	.613**	.595**	.630**	.359**	.557**	1	.651**
ความมุ่งมั่นของครูในการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล	(X)	.723**	.771**	.788**	.839**	.617**	.721**	.814**	.650**

**p < .01

จากตาราง 3 แสดงให้เห็นว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย (r) ระหว่างความมุ่งมั่นของครูในการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล กับคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาต้นแบบมาตรฐานสากลในเขตพื้นที่พัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวก ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .650 ในระดับค่อนข้างสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. การค้นหาตัวพยากรณ์ที่ใช้ในการพยากรณ์ความมุ่งมั่นของครูในการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากลกับคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาต้นแบบมาตรฐานสากลในเขตพื้นที่พัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้วยการใช้วิธีการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ตาราง 4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R²) และการทดสอบ นัยสำคัญของค่าสัมพัทธ์ด้วยค่า F ของความมุ่งมั่นของครูในการจัดการเรียนการสอน เทียบเคียงมาตรฐานสากลที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาต้นแบบมาตรฐานสากลในเขตพื้นที่พัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

ตัวแปร	R	R ²	Adjusted R ²	SE _e	F	Sig
การพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	.651	.424	.421	.56676	170.643	.000
การพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง, การตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงาน	.720	.518	.514	.51942	124.188	.000

จากตาราง 4 แสดงให้เห็นว่า ความมุ่งมั่นของครูในการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล ที่สามารถพยากรณ์คุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาต้นแบบมาตรฐานสากล ในเขตพื้นที่พัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ ด้านการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องและ ด้านการตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .720 มีค่าประสิทธิภาพการพยากรณ์เท่ากับ .518 หรือร้อยละ 51.80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยตัวพยากรณ์ที่เข้าเป็นอันดับแรกคือ ด้านการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .651 มีค่าประสิทธิภาพการพยากรณ์เท่ากับ .424 หรือร้อยละ 42.40 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อเพิ่มตัวพยากรณ์ ด้านการตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงาน มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .720 มีค่าประสิทธิภาพการพยากรณ์เท่ากับ .518 หรือร้อยละ 51.80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์สูงที่สุด

ตาราง 5 การหาค่าสัมประสิทธิ์ของการถดถอยในรูปคะแนนดิบ (B) ค่าสัมประสิทธิ์ของการถดถอยของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน (\square) ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์ (SE_b) และ ค่าคงที่ของสมการในรูปคะแนนดิบ (a) เพื่อสร้างสมการถดถอยของความมุ่งมั่นของ ครูในการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากลที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียน มัธยมศึกษาต้นแบบมาตรฐานสากลในเขตพื้นที่พัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

ตัวแปร	คะแนนดิบ		คะแนนมาตรฐาน	t	Sig
	B	Std.Error			
ค่าคงที่ (a)	.456	.197	\square	2.317	.021
การพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง (X_7)	.465	.057	.445	8.095	.000
การตรวจสอบ และประเมินผลการปฏิบัติงาน (X_6)	.393	.058	.370	6.724	.000

$R = .720$, $R^2 = .518$, Adjusted $R^2 = .514$, $SE_b = .51942$, $F = 45.213$

จากตาราง 5 แสดงให้เห็นว่า เมื่อนำความมุ่งมั่นของครูในการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล จากทั้งหมด 7 ด้าน ไปหาความสัมพันธ์เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ โดยการนำคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาต้นแบบมาตรฐานสากลในเขตพื้นที่พัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นตัวแปรตาม ตัวพยากรณ์ที่มีค่าสัมประสิทธิ์ของการถดถอยของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (B) และคะแนนมาตรฐาน (\square) ดีที่สุด ได้แก่ ด้านการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และด้านการตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงาน ที่ส่งผลคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาต้นแบบมาตรฐานสากลในเขตพื้นที่พัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

1. ความมุ่งมั่นของครูในการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากลของโรงเรียนมัธยมศึกษาต้นแบบมาตรฐานสากล ในเขตพื้นที่พัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นริศรา แสนสุข (2554) ทำการวิจัยเรื่อง ความมุ่งมั่นและความพึงพอใจในการทำงานของข้าราชการครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ที่มีประสบการณ์ในการทำงาน และแรงจูงใจในการทำงานแตกต่างกัน พบว่า ข้าราชการครูมีระดับความมุ่งมั่นภาพรวมอยู่ในระดับสูง และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิสิษฐ์ ศรีหัตถกรรม (2549) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง ความมุ่งมั่นในการเล่นกีฬายิมนาสติกของนักกีฬายิมนาสติกระดับเยาวชนผลการวิจัยพบว่า ระดับความมุ่งมั่นในการเล่นกีฬายิมนาสติกของนักกีฬายิมนาสติกเยาวชนชาย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ เนื่องจาก การจัดการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนมาตรฐานสากล ถือว่าเป็นภาระหนักและสำคัญอย่างมาก นอกจากครูจะสอนกลุ่มสาระพื้นฐาน 8 กลุ่มสาระหลักแล้วยังต้องจัดให้มีการเรียนการสอนสาระที่เป็นสากลเพิ่มขึ้น จะต้องมีความรู้ความสามารถด้านภาษาอังกฤษอีกด้วย ซึ่งครูจะต้องวางแผน มีความรับผิดชอบสูง มีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ มีการประเมินการปฏิบัติงาน มีความอดทน และยอมรับสิ่งใหม่ๆ สิ่งเหล่านี้จะสร้างให้ครูเกิดความมุ่งมั่นต่อการจัดการเรียนการสอน ดังที่ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2539: 36) สุขุม นวลสกุล (2548: 4-5) กล่าวสอดคล้องกันว่า บุคคลที่แสดงออกถึงความตั้งใจแน่วแน่ ความสำเร็จ ความรับผิดชอบ อดทน ทุ่มเทความรู้ความสามารถทำงานในองค์กรด้วยความกระตือรือร้น จะทำให้การดำเนินงานทั้งของตนเองและองค์กรสำเร็จตามเป้าหมาย เช่นเดียวกับเทพพนม เมืองแมน และสรวง สุวรรณ (2540: 100) ได้ให้มุมมองว่า ความมุ่งมั่นเป็นตัวชี้วัดนวัตกรรมแห่งความสำเร็จอย่างแท้จริงของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาต้นแบบมาตรฐานสากล ในเขตพื้นที่พัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

2. คุณภาพผู้เรียนเทียบเคียงมาตรฐานสากลของโรงเรียนมัธยมศึกษาต้นแบบมาตรฐานสากลในเขตพื้นที่พัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของไพชนนต์ จันทเขต และคณะ (2553) วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาโรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนประสาทวิทยาคาร ผลการวิจัยพบว่า ด้านคุณลักษณะผู้เรียนโดยภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ เนื่องจากโรงเรียนมัธยมศึกษาต้นแบบมาตรฐานสากลในเขตพื้นที่พัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ จัดหลักสูตรและการเรียนการสอนที่เป็นสากล ตามความพร้อม จุดเน้นและบริบทของโรงเรียนทุกประการ ทำให้นักเรียนมีการเรียนเพิ่มมากขึ้นส่งผลให้นักเรียนมีคุณภาพเพิ่มมากขึ้นแต่อาจยังพัฒนาได้ไม่เต็มที่ ซึ่งอาจต้องใช้ระยะเวลาให้มากกว่านี้และครูจะต้องทุ่มเท มุ่งมั่นเพิ่มมากขึ้น ซึ่งกรมวิชาการ (2551) ได้กล่าวถึงการดำเนินงานเพื่อให้ผู้เรียนของโรงเรียนมาตรฐานสากลมีคุณภาพว่า โรงเรียนต้องดำเนินการในหลายมิติไปพร้อมๆ กัน และต้องดำเนินการทั้งระบบ คือ ด้านหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการ การจัดการศึกษาในโรงเรียนมาตรฐานสากลจะต้องมีจุดมุ่งหมายและทิศทางที่ชัดเจนและเพิ่มเติมสาระการเรียนรู้ความเป็นสากลเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพเป็นพลโลก มีทักษะ ความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ในระดับเดียวกับมาตรฐานของสากล

3. ความมุ่งมั่นของครูในการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากลมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับค่อนข้างสูงกับคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาต้นแบบมาตรฐานสากลในเขตพื้นที่พัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของ รังสรรค์ นกสกุล, บุญเรือง ศรีเหรียญ และจุไร โชคประสิทธิ์ (2555) ที่ศึกษาการพัฒนาแบบความสัมพันธเชิงสาเหตุขององค์ประกอบที่ส่งผลต่อการบริหารงานโรงเรียนมาตรฐานสากล ผลการวิจัยพบว่าการบริหารงานด้านการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล มีผลทางตรงต่อการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล และงานวิจัยของ ศิริโฉม หนูมี (2548) ได้ทำวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ ความมุ่งมั่นสู่ความสำเร็จกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ของนักศึกษามหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิตวิทยาการศาสตร์และเทคโนโลยี ผลการวิจัยพบว่า ความมุ่งมั่นสู่ความสำเร็จมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จะเห็นได้ว่า ความมุ่งมั่นของครูในการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล เป็นตัวจักรสำคัญที่ทำให้การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเทียบเคียงมาตรฐานสากลเกิดประสิทธิภาพ โดยเฉพาะครูต้องมีการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน มีการวางแผนการวิจัย ทิศทาง การจัดทำหลักสูตรเพื่อจัดการเรียนการสอนสู่ความเป็นเลิศตามมาตรฐานสากล มีการวางแผนการจัดการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ด้วยภาษาอังกฤษ และประเมินผลแบบมาตรฐานสากล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มนเสถียร ประชาศิลป์ชัย (2555) ได้ทำวิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตในการทำงานจิตลักษณะและการถ่ายทอดทางสังคมในองค์กรกับความมุ่งมั่นทุ่มเทของพนักงาน กรณีศึกษาพนักงานบริษัทเอกชนแห่งหนึ่งผลการวิจัย พบว่า พนักงานที่มีคุณภาพชีวิตในการทำงานโดยรวมสูงจะมีความมุ่งมั่นทุ่มเทของพนักงานโดยรวมสูงเช่นกัน อีกทั้ง (วิเชียร วิทย์อุดม, 2550: 11-12; ศิริพร ภิรมย์ไทย, 2555: 59 และ สุขุม นวลสกุล, 2548: 5) ได้กล่าวสอดคล้องกันว่า บุคคลที่มีแผนการที่ชัดเจน ลงมือปฏิบัติอย่างมีความพยายาม อดทนไม่ท้อถอยและสร้างความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน พร้อมทั้งมีแรงขับในการพัฒนาตนเอง มีวิสัยทัศน์และความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง จะส่งผลให้ประสบความสำเร็จทั้งในงานที่ปฏิบัติและองค์กร

4. ตัวพยากรณ์ความมุ่งมั่นของครูในการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากลที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาต้นแบบมาตรฐานสากล ในเขตพื้นที่พัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ มี 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และด้านการตรวจสอบ และประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยสามารถพยากรณ์คุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาต้นแบบมาตรฐานสากลได้ร้อยละ 51.80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของรังสรรค์ นกสกุล, บุญเรือง ศรีเหรียญ และ จุไร โชคประสิทธิ์ (2555) ที่ศึกษาการพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุขององค์ประกอบที่ส่งผลต่อการบริหารงานโรงเรียนมาตรฐานสากล ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานด้านการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล มีผลทางตรงต่อการบริหารระบบคุณภาพการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล และการบริหารงานโรงเรียนมาตรฐานสากล

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เนื่องจาก การพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งต่อครูที่สอนในโรงเรียนมาตรฐานสากล ไม่ว่าจะเป็นด้านความรู้ความสามารถเฉพาะด้านวิชาชีพ ดังนั้น การแสวงหาความรู้ การใช้ข้อมูลสารสนเทศในการปรับปรุงงานและดำเนินการจัดทำวิจัยและพัฒนาการจัดการศึกษาด้านต่างๆ อย่างต่อเนื่อง มีการยกระดับขีดความสามารถ ใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการจัดการเรียนการสอน มีความตระหนักในการปรับปรุงตัวเพื่อให้การปฏิบัติงานดีขึ้นเพิ่มขึ้นตลอดเวลา จะส่งผลให้ครูมีความเจริญก้าวหน้าและประสบความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสุขุม นวลสกุล (2548) ชัชวาลิต สรวารี (2552) วิชัย ว่องศิลป์วัฒนา (2544) และ Senge (1990 อ้างถึงใน ชีระ รุญเจริญ, 2550) ที่กล่าวสอดคล้องกันว่า บุคคลที่มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง จะต้องแสวงหาความรู้อยู่เสมอ ใช้ข้อมูลสารสนเทศในการปรับปรุงงาน มีการยกระดับขีดความสามารถในการปฏิบัติงาน และปรับปรุงตัวให้ทันต่อสภาวะการณ์ สิ่งเหล่านี้จะส่งผลให้บุคคลที่มีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จ และ ชาญชัย อาจินสมาจาร (2544) ได้กล่าวว่า เมื่อบุคคลมีพฤติกรรมที่สร้างสรรค์แสดงให้เห็นความปรารถนาอย่างยิ่งที่ต้องการจะทำงานและพยายามทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมาย มีความเชื่อมั่นตนเองสามารถทำได้ พร้อมทั้งมีความต้องการที่จะพัฒนาตนเองอย่างยิ่งยวด เพื่อการเตรียมความพร้อมในการดำเนินงานที่ดีให้กับบุคลากรเพื่อเพิ่มความสามารถ

สำหรับการตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงาน เป็นอีกด้านที่มีความจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเทียบเคียงมาตรฐานสากล การตรวจสอบการปฏิบัติงานจะเป็นการวัดเพื่อให้ทราบว่าผลการปฏิบัติงานของครูแต่ละคนนั้นเป็นอย่างไร แล้วนำเอาผลที่วัดได้นั้นมาประเมินเพื่อใช้ในการพัฒนางาน ไม่ว่าจะเป็นด้าน หลักสูตร การจัดการเรียนการสอน คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ด้วยภาษาอังกฤษ การใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ล้วนแต่ต้องมีการตรวจสอบและประเมินผลเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพเทียบเคียงมาตรฐานสากล ดังที่ วิจารณ์ พานิช (2549) และ ชัชวาลิต สรวารี (2552) ได้กล่าวสอดคล้องกันว่า การตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงานของตน เป็นการประเมินแนวโน้มของผลการดำเนินงาน การคาดการณ์ผลที่จะเกิดขึ้น การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล เพื่อนำมาใช้สนับสนุนในการทบทวนผลการดำเนินการ รวมถึงช่วยให้ทราบถึงสาเหตุของปัญหา และจัดลำดับความสำคัญของการแก้ปัญหา ส่วนใดที่ควรระวังและส่วนใดควรปรับปรุง จะได้แก้ไขและเสริมสร้างให้มีผลการปฏิบัติงานดีขึ้น ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้ ความมุ่งมั่นในการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล ในด้านการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และด้านการตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงานส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาต้นแบบมาตรฐานสากล ในเขตพื้นที่พัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการวิจัยพบว่าความมุ่งมั่นของครูในการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล ที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาต้นแบบมาตรฐานสากล ในเขตพื้นที่พัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ได้ดังนี้

ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาต้นแบบมาตรฐานสากล ควรส่งเสริมให้ครู มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และการแสวงหาความรู้ ตำราเรียนและสื่อที่เป็นภาษาต่างประเทศมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพเทียบเคียงมาตรฐานสากล

ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาต้นแบบมาตรฐานสากล ควรมีการตรวจสอบ และประเมินผลการปฏิบัติงาน ทั้งในด้านหลักสูตร การจัดการเรียน การวัดผลประเมินผล การใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการจัดการเรียนการสอน การวิจัยในชั้นเรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพเทียบเคียงมาตรฐานสากล

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรจะมีการวิจัยแบบเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เจาะลึกเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาต้นแบบมาตรฐานสากลให้มีคุณภาพมากขึ้น

ควรมีการศึกษาความมุ่งมั่นของครูในการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากลในด้านอื่นๆที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนเทียบเคียงมาตรฐานสากลเพื่อค้นหาตัวแปรที่สามารถพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการ,กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *เอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน*.

กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.พ.ส.).

กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *คู่มือการสร้างเครือข่ายร่วมพัฒนาและการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนของ*

โรงเรียน มาตรฐานสากล. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2539). *ศึกษิตแห่งศตวรรษที่ 21:แนวคิดปฏิรูปการศึกษาไทย*.

กรุงเทพฯ: ส. เอเชีย เพรส.

ชัชวาลิต สรวารี. (2552). *19 สมรรถนะเชิงพฤติกรรมเพื่อการจัดคนให้ตรงกับงาน*. กรุงเทพฯ:

โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชาญชัย อาจินสมจาร. (2544). *การบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.

เทพพนม เมืองแมน และ สวิง สุวรรณ. (2540). *พฤติกรรมองค์กร*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ:

ไทยวัฒนาพานิช.

ธีระ รุญเจริญ. (2550). *ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 3).

กรุงเทพฯ: แอล.ที.เพรส.

นริศรา แสนสุข. (2554). *การเปรียบเทียบความมุ่งมั่นและความพึงพอใจในการทำงานของข้าราชการครูใน*

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ที่มีประสบการณ์ในการทำงาน และแรงจูงใจในการทำงานแตกต่างกัน. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม).

พิชัย เหลืองอรุณ (2555). *สภาพและปัญหาการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนมาตรฐานสากล*

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 [ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์]. *OJED*, 7(1), 261-275. สืบค้นเมื่อ 20 สิงหาคม 2557, จาก <http://www.edu.chula.ac.th/ojed>

พิสิษฐ์ ศรีหัตถกรรม. (2549). *ความมุ่งมั่นในการเล่นกีฬาโยนิมาสติของนักกีฬาโยนิมาสติระดับ เยาวชน*. (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา). (สำเนา).

ไพชยนต์ จันทร์เขต และคณะ. (2553). *พัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาโรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนประสาทวิทยาคาร*. จังหวัดสุรินทร์.

รังสรรค์ นกสกุล, บุญเรือง ศรีเหรียญและจุไร โชคประสิทธิ์. (2555). *การพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุขององค์ประกอบที่ส่งผลต่อการบริหารงานโรงเรียนมาตรฐานสากล*. (ดุขภูบัณฑิต, มหาวิทยาลัย

- ราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์).
- วิจารณ์ พานิช. (2549). *การจัดการความมุ่งมั่น*. สืบค้นเมื่อ 20 กันยายน 2557, จาก <http://www.gotoknow.org/file/vicharnpanich/>.
- _____ . (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรีสฤษดิ์วงศ์.
- วิชัย ว่องศิลป์วัฒนา. (2544). *วิธีจัดการกับเจ้านาย*. กรุงเทพฯ: ดอกหญ้า.
- วิเชียร วิทยอุดม. (2547). *พฤติกรรมองค์กร*. กรุงเทพฯ: ธนรัชการพิมพ์.
- ศิริโฉม หนูมี. (2548). *ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ ความมุ่งมั่นสู่ความสำเร็จกับ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักศึกษามหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิตวิทยาลัยศาสตร์และเทคโนโลยี*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง).
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2556). *ผลการประเมิน PISA 2012 คณิตศาสตร์ การอ่าน และวิทยาศาสตร์*. กรุงเทพฯ: แอดวานซ์ ฟรินติ้ง เซอร์วิส.
- สุขุม นวลสกุล. (2548). 3 ธรรมชาติจากพระไตรปิฎก ตอน ความมุ่งมั่น4[ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์]. *MUCC Newsletter*, 3(9),4-5
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2554). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 พ.ศ. (2555-2559)*. สืบค้นเมื่อ 20 สิงหาคม 2557, จาก <http://www.nesdb.go.th/Portals/0/news/plan/p11/plan11.pdf>.
- สำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *โรงเรียนมาตรฐานสากล คู่มือการนิเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย. (2553). *โรงเรียนมาตรฐานสากล*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

**ปัจจัยและการดำเนินงานเพื่อยกระดับผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษา :
กรณีศึกษาโรงเรียนคัดสรรสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2**

**Factors and Performance to Upgrade Ordinary National Educational Test :
Case Studies of Selected Schools under the Jurisdiction of Yala
Primary Educational Service Area Office II**

ฟูรกอล เจ๊ะเตะ และชวลิต เกิดทิพย์

นักศึกษาระดับปริญญาโท ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

อาจารย์ ดร. ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

E-mail : furakorn24@hotmail.co.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยและการดำเนินงานเพื่อยกระดับผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษา : กรณีศึกษาโรงเรียนคัดสรร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าฝ่ายวิชาการ ครูผู้สอน ผู้ปกครอง และนักเรียนของโรงเรียนคัดสรร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2 จำนวน 25 คนจาก 5 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า

1) ปัจจัยที่ส่งต่อการยกระดับผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐานของโรงเรียนคัดสรรประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้ (1) ปัจจัยด้านผู้บริหาร ประกอบด้วย ภาวะผู้นำทางวิชาการ ความสามารถในการบริหาร และบริหารงานโดยยึดหลักการมีส่วนร่วม (2) ปัจจัยด้านโรงเรียน ประกอบด้วย สภาพแวดล้อม หลักสูตรสถานศึกษา และการจัดการเรียนการสอน (3) ปัจจัยด้านครูผู้สอน ประกอบด้วย คุณภาพการสอน และรูปแบบการสอน (4) ปัจจัยด้านผู้เรียนประกอบด้วย ความรู้พื้นฐานของผู้เรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และเจตคติ และ (5) ปัจจัยด้านครอบครัว ประกอบด้วย ฐานะของครอบครัว ระดับการศึกษาของครอบครัว และความสัมพันธ์ในครอบครัว

2) การดำเนินงานเพื่อยกระดับผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐานของโรงเรียนคัดสรร ประกอบด้วย (1) การวางแผนยกระดับผลสัมฤทธิ์ โดยเชื่อมโยงกับการวิเคราะห์หลักสูตร (2) การประเมินผลการใช้หลักสูตร โดยประเมินผู้เรียนประสบความสำเร็จและมีความรู้ความสามารถตามหลักสูตรหรือไม่ (3) การวิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคล โดยการแบ่งกลุ่มผู้เรียนเป็นกลุ่มเก่ง กลุ่มปานกลาง และกลุ่มอ่อน (4) การจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เน้นความเป็นมิตรต่อผู้เรียน (5) กระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอน เน้นให้ผู้เรียนได้พัฒนาตามศักยภาพของแต่ละคน (6) การสอนซ่อมเสริม โดยเน้นนักเรียนมีปัญหาการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ (7) การนิเทศและติดตาม โดยมีคณะกรรมการทำหน้าที่ นิเทศและให้คำปรึกษา (8) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้รับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ

คำสำคัญ : ปัจจัยและการดำเนินงาน, การทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน

Abstract

This qualitative research aimed to examine factors and performance to upgrade Ordinary National Educational Test (O-NET): case studies of selected schools under the Jurisdiction of Yala Primary Educational Service Area II. Key informants were 25 persons from 5 schools including 5 administrators, 5 chief academics, 5 teachers, 5 parents and 5 students. The research instrument in qualitative method was semi-structured interviews with content analysis. The findings were as follow:

1) factors affecting to upgrade O-NET of schools included five factors: (1) administration factors: academic leadership, management capability and managed under the participation principles (2) school factors:

environment, curriculum and teaching and learning management (3) teacher factors: teaching and learning quality and model (4) students factors: the basic students' knowledge, achievement motivations, attitudes, and (5) family factors: family economy, family education level and family relationship

2) performances to upgrade O-NET of selected schools including: (1) upgrade achievement planning by connecting to curriculum analysis (2) the curriculum evaluation of students' achievement and knowledge (3) the analysis of individual learners by grouping students into excellent, moderate and poor (4) the conducive learning atmosphere for students; Created the friendly atmosphere (5) the process for use learning and teaching media that focusing on the potential improvement of each students (6) remedial teaching by focusing on the illiterate students (7) the staff' supervision and monitoring to supervise and consult, and (8) the parents' participation in educational management.

Keywords : Factors and Performance, Ordinary National Educational Test (O-NET)

บทนำ

การศึกษาเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญของการพัฒนามนุษย์ให้มีคุณภาพ นำไปสู่การพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าและเป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหาสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและวัฒนธรรม (สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์, 2541) โดยเฉพาะในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 กำหนดให้การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยการจัดระบบโครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษายึดหลักมีเอกภาพด้านนโยบายและมีความหลากหลายในการปฏิบัติ มีการกระจายอำนาจที่มีประสิทธิภาพและมีการทดสอบที่ได้มาตรฐานไปสู่ระดับชาติ จึงจำเป็นที่รัฐต้องมององค์กรกลางระดับชาติเพื่อตรวจสอบประเมินผลว่าการจัดการศึกษาที่เป็นบริการสาธารณะแก่ประชาชนที่รัฐจะต้องจัดให้ทั่วถึงนั้น มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดและมีคุณภาพเท่าเทียมกันมากน้อยเพียงใด จึงได้จัดตั้งสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขึ้น

สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) เรียกโดยย่อได้ว่า “สทศ.” ได้จัดตั้งขึ้นตามพระราชกฤษฎีกา พ.ศ.2548 เพื่อให้มีการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษาและหน่วยงานอย่างประกันความรับผิดชอบ อย่างไรก็ตามเมื่อมีการกระจายอำนาจก็ถือมีการกำกับและถ่วงดุล มีทิศทางและมีการพัฒนาคุณภาพเป็นองค์กรกลางในการศึกษาวิจัย พัฒนา และให้บริการประเมินผลทางการศึกษาและทดสอบทางการศึกษารวมทั้งเป็นศูนย์กลางความร่วมมือด้านการทดสอบทางการศึกษาในระดับชาติ และนานาชาติ และเป็นองค์การมหาชนเพื่อให้เกิดความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ผลการประเมินจะใช้เป็นข้อมูลในการเทียบเคียงคุณภาพการศึกษาในระดับต่างๆ เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษา และเป็นข้อมูลสนับสนุนการตัดสินใจในระดับนโยบายของประเทศ ระดับกระทรวง ระดับเขตพื้นที่และในระดับโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการได้นำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) มาใช้เป็นองค์ประกอบหนึ่งในการตัดสินผลการเรียนของผู้จบการศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปี 2556 ในช่วงชั้นที่ 2 (ประถมศึกษาปีที่ 6) โดยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยเป็นค่าเฉลี่ยในระดับประเทศ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 44.25 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 39.37 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 30.35 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 25.65 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 37.95 กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 58.30 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 43.36 และกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 44.46 โดยรวมทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 40.46 ซึ่งได้ไม่ถึงครึ่ง (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2557) ส่วนผลการทดสอบระดับชาติ O-NET ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2556 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยเป็น

ค่าเฉลี่ยในระดับเขตพื้นที่ คะแนนเฉลี่ยที่ต่ำมากเมื่อเทียบกับคะแนนในระดับประเทศ ถึงแม้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2 ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ แต่ยังมีโรงเรียนจำนวน 5 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นตลอดช่วง 3 ปีการศึกษา จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจและควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยและการดำเนินงานเพื่อยกระดับผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ที่มีพัฒนาการของผลการทดสอบ เพิ่มขึ้นต่อเนื่องตลอด 3 ปีการศึกษา ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 - 2556 ของโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2 เพื่อสามารถใช้เป็นแนวทางหนึ่งในการที่จะนำมาปรับปรุง พัฒนา หรือสนับสนุนการบริหารจัดการสถานศึกษา ให้มีคุณภาพอย่างยั่งยืนโดยมีผลงานเป็นที่ประจักษ์ท่ามกลางสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการยกระดับผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษา : กรณีศึกษาโรงเรียนคัคศร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2 เพื่อศึกษาการดำเนินงานเพื่อยกระดับผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษา : กรณีศึกษาโรงเรียนคัคศร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2

วิธีการศึกษา

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยใช้การวิจัยแบบกรณีศึกษา (Case study) คือ วิธีการที่มุ่งศึกษากรณีเฉพาะเจาะจง จุดเน้นอยู่ที่สิ่งที่ถูกศึกษา มีขอบเขตที่กำหนดไว้ชัดเจน มีความสมบูรณ์ตัวเอง ในโรงเรียนคัคศรจากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2 (ชาย โพธิ์สีดา, 2554) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้ประกอบด้วย 1. แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview protocol) 2. เอกสารที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้แก่ คู่มือโรงเรียน เอกสารการประชุม การสร้างเครื่องมือแบบสัมภาษณ์ปลายเปิด คือ แบบกึ่งโครงสร้าง โดยมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญดังนี้ คือ 1. ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนคัคศร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2 ทั้งนี้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญต้องปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งมาแล้ว ไม่น้อยกว่า 3 ปี 2. เลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็น ผู้บริหาร หัวหน้าฝ่ายวิชาการ ครู นักเรียน ผู้ปกครอง อย่างละ 1 คน ซึ่งเป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องกับยกระดับผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) 3. เลือกโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2 ที่มีคะแนนเฉลี่ยรวมจากการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) เพิ่มขึ้นในช่วง 3 ปีการศึกษา ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 – 2556 การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยนี้ทำโดย 1) สัมภาษณ์เชิงลึกโดยใช้เวลาประมาณ 1.30 - 2 ชั่วโมง ทั้งนี้ผู้วิจัยจะใช้วิธีสัมภาษณ์โดยตรง (Face-to-face) (ชาย โพธิ์สีดา, 2554) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ณ สถานศึกษาของผู้ให้ข้อมูลสำคัญหรือสถานที่อื่นๆ ตามความเหมาะสมบนพื้นฐานของความปลอดภัยของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 2) ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง การวิจัยยังใช้การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ผู้วิจัยสร้างความน่าเชื่อถือของข้อมูล (Credibility) ที่ศึกษาโดยเฉพาะข้อมูลที่เก็บจากการวิจัยและกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ มาเก็บให้เป็นระบบระเบียบให้ความหมายกับข้อมูล จัดหมวดหมู่ความหมายของข้อมูล วิเคราะห์และสรุปรวบรวมความหมายซึ่งก่อนวิเคราะห์ ได้มีการตรวจสอบข้อมูลสามเส้า (Triangulation) เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ (Denzin, 1970)

ผลการศึกษา

1. ปัจจัยที่มีผลต่อการยกระดับผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน

1. ปัจจัยด้านผู้บริหาร พบว่า ผู้บริหารควรมีความรู้ ความสามารถด้านวิชาการที่ จนสามารถใช้ในการให้คำแนะนำให้ข้อเสนอแนะบุคลากร เพื่อให้เกิดผลดีต่อสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา จะต้องเป็นผู้ที่ให้ความสนใจ ให้ความสำคัญกับงานวิชาการ เข้าใจรูปแบบการพัฒนาผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง รวมทั้งมีความสามารถในการบริหาร เป็นนักวางแผนที่จะดำเนินการยกระดับสัมฤทธิ์ให้เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ ต้องมีการมอบหมายงาน กล้าตัดสินใจ

กล้าคิดกล้าทำ และยังมีการบริหารโดยยึดหลักการมีส่วนร่วม บุคลากรในองค์กรได้ร่วมกันเพื่อปฏิบัติงาน ให้อัตลักษณ์ วัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ต้องการร่วมกัน อย่างมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จ การมีส่วนร่วมไม่ว่าจะเป็นไปในรูปของการให้ความเห็น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสนับสนุน และการร่วมตัดสินใจ จะส่งผลต่อการเกิดบรรยากาศที่ดี

2. ปัจจัยด้านโรงเรียน พบว่า โรงเรียนให้ความสำคัญกับการจัดสภาพแวดล้อม มีการเตรียมพร้อมในการจัดสภาพแวดล้อม สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อการเรียนการสอน สภาพแวดล้อมเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการยกระดับผลสัมฤทธิ์ของโรงเรียนให้สูงขึ้นได้ และให้ความสำคัญในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาจะต้องสอดคล้องกับแผนปฏิบัติงาน เหมาะสมกับสถานศึกษา ยึดหยุ่นตามสภาพ และสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น อีกทั้งโรงเรียนมีการจัดการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม จัดครูสอนตรงกับวิชาเอก จะทำให้ครูสอนได้ ถนัดมากขึ้น เน้นการจัดตารางสอนให้เหมาะสม

3. ปัจจัยด้านครูผู้สอน พบว่า ครูมีคุณภาพการสอนที่มีคุณภาพ มีการวางแผนการสอน มีความลุ่มลึกในวิชาที่สอน สามารถถ่ายทอดให้ผู้เรียนเข้าใจได้ง่าย และมีความรับผิดชอบ ทุกอย่างอยู่ที่ความตั้งใจ หากครูมีความตั้งใจในการสอน มีรักที่เป็นครูอย่างแท้จริง คุณภาพการสอนก็จะเกิดขึ้น และยังให้ความสำคัญกับรูปแบบการสอน รูปแบบการสอนที่ดี ไม่ว่าจะเป็นการฝึกให้เด็กวิเคราะห์ ฝึกการแก้ปัญหา เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น เปิดประเด็นคำถามกระตุ้นให้นักเรียนคิด อยู่เสมอนั้น ล้วนแล้วจะช่วยส่งเสริมให้สอนมีคุณภาพ ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน

4. ปัจจัยด้านนักเรียน พบว่า นักเรียนมีความรู้พื้นฐานของผู้เรียนแตกต่างกันไม่มากนัก ครูต้องวางแผนในการพัฒนาและความรู้ ส่งเสริมนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น พยายามเพิ่มความรู้ให้มากที่สุด โดยการฝึกฝนโดยเฉพาะในด้านการคิดวิเคราะห์ การใฝ่รู้ ใฝ่เรียนทั้งคุณลักษณะในด้านความรู้ ความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร ทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และนักเรียนมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไม่มากนัก ครูได้หาวิธีการต่างๆ เพื่อให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจที่ดี รวมทั้งนักเรียนมีเจตคติเป็นบวก ซึ่งเกิดจากการสร้างบรรยากาศการเรียนให้สนุกสนาน มีการให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียน เพื่อให้นักเรียนมีความสนใจในทุกวิชา เมื่อนักเรียนมีความสนใจในวิชาเรียน ก็จะมีความตั้งใจในการเรียนจะทำให้ผลสัมฤทธิ์เพิ่มขึ้นได้

5. ปัจจัยด้านครอบครัว พบว่า ฐานะของครอบครัวเป็นส่วนช่วยสนับสนุนการเรียนให้นักเรียนมีความพร้อมขั้นพื้นฐาน ไม่ว่าจะเป็นสุขภาพร่างกาย อารมณ์ และระดับการศึกษาของผู้ปกครองยังอยู่ในระดับสูงมากเท่าไรส่งผลดีต่อนักเรียนมากเท่านั้น ผู้ปกครองที่มีการศึกษาสูง จะมีการดูแลบุตรหลาน สนับสนุน ส่งเสริมการศึกษาได้ดีกว่าผู้ปกครองที่มีการศึกษาไม่สูงมากนัก

2. การดำเนินงานที่มีผลต่อการยกระดับผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน

2.1 การวางแผนเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ พบว่า โรงเรียนได้วางแผนยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนำผลการทดสอบระดับชาติมาวิเคราะห์แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ในระดับชาติ และวิเคราะห์ตามสาระของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ประชุมร่วมกัน กำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนในการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ ร่วมกันวิเคราะห์ตามขั้นตอน รวมทั้ง ร่วมกันคิดหาวิธีการส่งเสริมหรือพัฒนาจุดเด่นจุดด้อยให้ดียิ่งขึ้น แล้วนำข้อมูลจากการวิเคราะห์หลักสูตรมาวางแผนยกระดับผลสัมฤทธิ์และหาแนวทางแก้ไขและพัฒนาผลการทดสอบระดับชาติให้สูงขึ้นในปีการศึกษาต่อไป

2.2 ประเมินผลการใช้หลักสูตร พบว่า โรงเรียนได้มีการเชิญวิทยากรผู้มีความรู้มาบรรยายให้ครูทั้งหมด แต่งตั้งคณะกรรมการประเมินหลักสูตร จัดทำแบบประเมินผลการใช้หลักสูตรเพื่อประเมินผลการใช้หลักสูตรโดยเชื่อมโยงกับผลการทดสอบระดับชาติ วิเคราะห์ปัญหาและข้อบกพร่องในการใช้หลักสูตร วิเคราะห์ความรู้ความสามารถของผู้เรียน ความเหมาะสมในการจัดกิจกรรมในหลักสูตร อีกครั้งต้องมีการประชุมร่วมกันเพื่อกำหนดเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของการประเมินผลการใช้หลักสูตร และนำสิ่งที่ต้องปรับปรุงแก้ไขจากการประเมินผลการใช้หลักสูตร ไปแก้ไขเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้

2.3 วิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคล พบว่า ครูมีการวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล คัดแยกนักเรียนเป็นห้องตามความสามารถของแต่ละคน โดยจะแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มเก่ง กลุ่มปานกลาง และกลุ่มอ่อน ใช้วิธีการที่หลากหลายในการพัฒนาผู้เรียนแต่ละกลุ่มที่เหมาะสมตามศักยภาพ ครูผู้สอนมีข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับผู้เรียนอย่างชัดเจนช่วยให้เข้าใจนักเรียนมากขึ้น

สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อเป็นประโยชน์ในการส่งเสริม พัฒนานักเรียนได้อย่างถูกต้อง และเหมาะสมตามศักยภาพของผู้เรียน

2.4 การจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ พบว่า การสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้เกิดจากที่ครูผู้สอนสร้างบรรยากาศความใกล้ชิดกับนักเรียน สร้างความเป็นกันเองกับนักเรียน สอนสนุกสนานสอดแทรกความตลกเพื่อให้นักเรียนผ่อนคลาย โดยการพูดคุยกันทั้งในเรื่องการเรียน และเรื่องทั่วไป ครูจะคอยให้คำปรึกษาแก่นักเรียน เรียกชื่อนักเรียนบ่อยๆเพื่อสร้างความสนิทสนมกับนักเรียน เล่าเรื่องหรือเหตุการณ์ที่สนุกสนาน โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นอย่างเสรี มีการใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนได้คิดหาคำตอบจากเหตุการณ์ หรือสถานการณ์ที่หลากหลาย การที่ห้องเรียนมีบรรยากาศที่อบอุ่น มีการเสริมแรงเพื่อสร้างบรรยากาศที่ดี ครูให้ความเอื้ออาทรต่อนักเรียนห้องเรียนที่มีความเอื้อเพื่อแผ่ออกไป ฝึกให้นักเรียนมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน การฝึกให้มีอัธยาศัยไมตรีในการอยู่ร่วมกัน

2.5 กระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอน พบว่า ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการเตรียมสื่อการเรียนการสอนมีการสนับสนุนงบประมาณในการจัดซื้อ เพื่อให้ครูได้มีสื่อประกอบการเรียนการสอนที่หลากหลาย โดยที่มีการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนจัดแหล่งเรียนรู้ สื่อต่างๆให้นักเรียนได้เรียนรู้จริง ให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ครูมีการใช้สื่อการเรียนการสอน การประเมินการใช้สื่อ และครูจะมีการปรับปรุงสื่อในการเรียนและให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการทำข้อสอบ ทั้งนี้เพื่อการจัดการเรียนรู้เป็นหัวใจสำคัญที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์และตามเป้าหมายที่ได้วางไว้ ผู้สอนควรพิจารณาเลือกใช้เทคนิคกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับกลุ่มของผู้เรียน เลือกใช้สื่อเทคโนโลยี ที่ทันสมัยเป็นปัจจุบันที่จะช่วยสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน และใช้วิธีการวัดผลประเมินผลที่หลากหลาย ทั้งนี้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพของแต่ละคน และสามารถนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้

2.6 การสอนซ่อมเสริม พบว่า ครูมีการสอนซ่อมเสริม มีการดูแลนักเรียนทุกคนเท่ากัน แต่ใช้วิธีการที่แตกต่างกันในแต่ละกลุ่ม นักเรียนที่เรียนอ่อน จะเน้นในเรื่องการอ่านออก เขียนได้ โดยใช้แบบฝึกแบบง่ายตามศักยภาพของผู้เรียนในแต่ละคน มีการประเมินในทุกเดือน ส่วนนักเรียนในระดับปานกลางและเก่งจะมีการสอนเทคนิคในการเดาข้อสอบ และการใช้กระดาษคำตอบ

2.7 การนิเทศและติดตาม พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครู ร่วมกันนิเทศ ติดตามการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้คำปรึกษาและปรับปรุงการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ให้ดียิ่งขึ้น การนิเทศ ติดตามการดำเนินงานต่างๆของโรงเรียนจะมีลักษณะเป็นแบบกัลยาณมิตร ในการแนะนำ ชี้แนะ ให้คำปรึกษา ให้ความช่วยเหลือ ในการจัดกิจกรรมต่างๆที่ส่งผลกระทบต่อระดับผลสัมฤทธิ์ทางการทดสอบระดับชาติ (O-NET) โดยจะแบ่งภาระงานนิเทศ ของผู้บริหาร หัวหน้าฝ่ายงาน และคณะกรรมการการนิเทศอย่างชัดเจน และดำเนินการอย่างต่อเนื่องและจริงจัง

2.8 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา พบว่า สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกคนรับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยเฉพาะด้านคุณภาพการจัดการศึกษา ในการที่จะพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยการช่วยตักเตือน ย้ำ ชี้แนะ กำชับเรื่องมารยาทและการทำการบ้าน โดยเฉพาะการฝึกทำแบบทดสอบเพื่อยกระดับผลการทดสอบระดับชาติให้สูงขึ้น ทั้งนี้โดยอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย ทั้งผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้เรียน และผู้ปกครอง มาร่วมมือกันอย่างจริงจัง

การอภิปรายผลการวิจัย

1. ปัจจัยเพื่อยกระดับผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน

1.1 ปัจจัยด้านผู้บริหารโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนที่มีความเป็นภาวะผู้นำทางวิชาการ จะต้องสร้างความตระหนัก และให้ความสำคัญในเรื่องการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหรือคุณภาพผู้เรียนเป็นอันดับแรกมีการวิเคราะห์สภาพปัญหาศึกษาความต้องการของโรงเรียนร่วมกับทุกฝ่าย ร่วมกันกำหนดแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาผู้เรียน โดยต้องให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนและการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริรानी วสุภัทร (2551) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการและสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีผลต่อความสำเร็จของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ซึ่งพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลโดยตรงต่อความสำเร็จต่อความสำเร็จของการ

บริหารโดยเฉพาะด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณภาพของผู้เรียน และยังพบว่าผู้บริหารต้องมีความสามารถในการบริหาร มีวิสัยทัศน์กว้างไกล กล้าตัดสินใจ กล้าคิดกล้าทำ บริหารด้วยหลักธรรมาภิบาล สามารถวางแผนการดำเนินงานการยกระดับผลสัมฤทธิ์เป็นอย่างดี และยังพบว่า ผู้บริหารมีการบริหารโดยยึดหลักการมีส่วนร่วม ผู้บริหารโรงเรียนต้องการให้บุคลากร ทุกคนในองค์กร เกิดความไว้วางใจต่อองค์กร ซึ่งมีผลทำให้เกิดความร่วมมือ ความรับผิดชอบ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และความรู้สึกถึงการเป็นเจ้าของขององค์กร เป็นสิ่งที่กระตุ้นเพื่อก่อให้เกิดการกระทำของบุคลากรส่งผลต่อการทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมายหลักที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพจากผลการวิจัยข้างต้นสอดคล้องกับ Person (1993 อ้างถึงใน จันทร์จิรา พิทักษ์, 2550) ได้ศึกษาการสำรวจหาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลที่ได้รับจากการจัดการของวิทยาลัยในรัฐคาโรไลนาเหนือ พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญกับประสิทธิผลที่ได้รับ ควรให้การสนับสนุนให้มีการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อเป็นการสร้างประสบการณ์ในการดำเนินงานให้เป็นไปตามเป้าหมาย มีการนำความรู้และความชำนาญของคณะครูและบุคลากรในองค์กร แล้วนำมาผสมผสานให้ควบคู่ไปกับการจัดการอย่างชาญฉลาด ซึ่งจะทำให้เกิดแนวทางในการดำเนินการให้ถูกต้องเหมาะสม

1.2 ปัจจัยด้านโรงเรียน โรงเรียนให้ความสำคัญกับการจัดสภาพแวดล้อม มีการเตรียมพร้อมในการจัดสภาพแวดล้อม สิ่งอำนวยความสะดวก จะเห็นได้ว่า สภาพแวดล้อม เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการยกระดับผลสัมฤทธิ์ของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ จันทร์จิรา พิทักษ์ (2550) ที่กล่าวว่าสภาพแวดล้อมในโรงเรียนจัดเป็นสิ่งสำคัญในการดำเนินงานของโรงเรียน และเป็นองค์ประกอบที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ของนักเรียน ควรจัดเตรียมทั้งสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนและนอกห้องเรียน เพื่อดึงดูดความสนใจของนักเรียน และยังพบว่า หลักสูตรสถานศึกษามีความสำคัญ จะทำให้การศึกษามีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลตามเป้าหมาย และยังเป็นเสมือนแปลนการจัดการเรียนการสอนว่าวัตถุประสงค์ที่ต้องการมีอะไรบ้าง จะใช้อะไร เป็นวัสดุและอุปกรณ์ จะสอนอย่างไร เตรียมการสอนอย่างไรบ้าง เพื่อช่วยในด้านการเรียนการสอน สอดคล้องกับ วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2545) ได้กล่าวถึงความสำคัญของหลักสูตรว่าหลักสูตรมีความสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียนในทุกๆด้าน หลักสูตรจะชี้แนะให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์ ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาให้สามารถจัดมวผลประสพการณ์ให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองในด้านทักษะคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ จนบรรลุผลตามจุดหมายของการจัดการศึกษา และยังพบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนดำเนินไปอย่างถูกต้อง สะดวก รวดเร็วและบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ มีการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับ ชาวนิชย์ อาจินสมาจาร (2547) ได้เสนอแนวคิดว่าการวางแผนการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบมีขั้นตอน 7 ประการ ดังนี้ 1) การกำหนดจุดมุ่งหมายไว้อย่างชัดเจน 2) การจัดประสพการณ์การเรียนรู้ต่างๆ ที่ 3) การเลือกวิธีการเรียนการสอนได้เหมาะสม 4) การกำหนดบทบาทความรับผิดชอบ 5) การคำนึงถึงวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือ 6) การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกทางกายภาพ 7) การประเมินผลและการปรับปรุงแผนเป็นกระบวนการที่ใช้อย่างต่อเนื่อง

1.3 ปัจจัยด้านครูผู้สอน ครูจะต้องมีคุณภาพในการสอน มีการวางแผนการสอน มีความมุ่งมั่นในวิชาที่สอน สามารถถ่ายทอดให้ผู้เรียนเข้าใจได้ง่าย และมีความรับผิดชอบ ทุกอย่างอยู่ที่ความตั้งใจ หากครูมีความตั้งใจในการสอน มีใจรักที่เป็นครูอย่างแท้จริง คุณภาพการสอนก็จะเกิดขึ้นซึ่งสอดคล้องกับ แนวคิดของ Bloom (1976) ที่เน้นถึงความสำคัญของคุณภาพการสอนของครู โดยเชื่อว่าคุณภาพการสอนเป็นตัวแปรที่เป็นกลไกสำคัญที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ คุณภาพการสอนมีอิทธิพลในรูปที่เป็นสาเหตุต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอนที่มีคุณภาพแตกต่างกัน ผลจากการสอนที่มีคุณภาพ ย่อมทำให้นักเรียนประสบผลสำเร็จในการเรียน และยังพบว่า รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นสิ่งสำคัญที่สุดที่ทำให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลไม่ว่าจะเป็นการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ตามสาระและหน่วยการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจความถนัดของผู้เรียน ผักกัษะกระบวนการคิด การจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงและการปฏิบัติจริง การส่งเสริมให้รักการอ่านและ ใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับระบบการสอนของ Kemp (อ้างถึงใน กิตานันท์ มลิทอง, 2535) โดยได้แบ่งขั้นตอนในการพิจารณาการจัดระบบการสอนเป็นสาระสำคัญ และสามารถพัฒนาการสอนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นได้ด้วยการใช้การประเมินผล 2 ลักษณะคือ การประเมินผลในระหว่างดำเนินงานพัฒนาระบบการสอน และการประเมินผลรวบยอดหลังจากการใช้ระบบการสอนนั้นสิ้นสุดลง ทั้งนี้เพื่อเป็นการปรับปรุงระบบการสอนให้ใช้ได้ดีและมีคุณภาพ

1.4 ปัจจัยด้านนักเรียน ความรู้พื้นฐานเดิมของผู้เรียนเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ ผลการทดสอบระดับชาติเพราะเป็นข้อมูลพื้นฐานที่ทำให้ครูผู้สอน ทราบถึงระดับพื้นฐานความรู้ของผู้เรียนว่ามีมากน้อยเพียงใดมีจุดบกพร่องอย่างไร เพื่อให้ครูผู้สอนจะได้ให้ความช่วยเหลือ และจัดสภาพการเรียนรู้การสอนให้เกิดประสิทธิภาพและมีคุณภาพมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ วทีญญ บัวทอง (2548) ที่ได้สังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับมัธยมศึกษา พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคือ ปัจจัยความรู้พื้นฐานเดิมของนักเรียน และยังพบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีส่วนสำคัญต่อการเรียนอย่างมาก สอดคล้องกับ อริยา คูหา (2545) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เป็นจิตลักษณะที่สำคัญที่บุคคลที่เกี่ยวข้อง ควรช่วยสร้างเสริม เพราะบุคคลใดที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ย่อมมีความมานะพยายามที่จะทำให้อะไรก็ตามดีที่สุดตามศักยภาพของตนเองที่มีอยู่ เนื่องจากแรงจูงใจเป็นตัวกำหนดทิศทางการช่วยในการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี และยังพบว่า เจตคติมีส่วนทำให้นักเรียนมีความตั้งใจและพยายาม หากผู้เรียนมี เจตคติในด้านบวกก็จะส่งผลให้การเรียนรู้ที่ดี สอดคล้องกับ ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2543) ได้กล่าวว่า ครูจะต้องพยายามสร้างเจตคติของนักเรียนให้เป็นบวก ซึ่งสามารถทำได้หลายวิธี ไม่ว่าจะเป็นการสร้างบรรยากาศการเรียนให้สนุกสนาน มีการให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียน เพื่อให้นักเรียนมีความสนใจในทุกวิชา เมื่อนักเรียนมีความสนใจในวิชาเรียนก็จะมีความตั้งใจในการเรียน

1.5 ปัจจัยด้านครอบครัว ฐานะครอบครัวส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน สอดคล้องกับ ศรีระพร จันทโนทก (อ้างถึงใน มาโนช สุภาพันธุ์วรกุล, 2550) กล่าวว่า ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวมีความสัมพันธ์กับแนวโน้มของนักเรียนในทางบวก กล่าวคือนักเรียนที่มีฐานะทางครอบครัวที่ดีจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีกว่านักเรียนที่มีฐานะครอบครัวยากจน เมื่อฐานะทางเศรษฐกิจครอบครัวดีก็สามารถจัดหาคอมพิวเตอร์ในการฝึกทักษะหาความรู้และประสบการณ์ ส่วนระดับการศึกษาของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียนของเด็กเพราะการศึกษาของบิดามารดาจะเป็นตัวบ่งการส่งเสริมการเรียนรู้ของบุตรได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ Coster (1959 อ้างถึงใน ดวงมกล คงเมือง, 2533) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางครอบครัวกับผลการเรียนของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษา พบว่า ระดับการศึกษาของบิดามารดาเป็นตัวแปรหนึ่งที่สัมพันธ์กับผลการเรียนของนักเรียน โดยนักเรียนที่บิดามารดามีการศึกษาสูงจะมีโอกาสที่จะได้รับการเรียนรู้วิธีการเรียน การแก้ปัญหา และความรู้ต่างๆ จากบิดามารดาของตนมากกว่านักเรียนที่บิดามารดามีระดับการศึกษาต่ำ และยังพบว่า ความสัมพันธ์ในครอบครัวส่งผลต่อนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ เอื้อมพร หลินเจริญ และคณะ (2552) ได้ทำการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ทำให้คะแนน O-NET ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ต่ำ โดยพบว่า นักเรียนที่มาจากครอบครัวที่พ่อแม่แยกทางกันหรือพ่อแม่ไปทำงานนอกพื้นที่ ครอบครัวที่ไม่มีความสัมพันธ์ที่ดีกับลูกๆ นักเรียนเหล่านี้มักขาดความอบอุ่น ขาดโอกาสในการเรียนที่ต่อเนื่อง จึงทำให้นักเรียนเกิดความเครียด กังวลและทำให้เรียนได้ไม่ดี ส่งผลให้คะแนน O-NET ต่ำ เมื่อเทียบกับนักเรียนที่มาจากครอบครัวที่พ่อแม่ให้การสนับสนุน ให้กำลังใจ นักเรียนกลุ่มนี้จะมีความมั่นใจ มีทัศนคติในทางบวกและสามารถเรียนได้ดี

2. การดำเนินงานเพื่อยกระดับผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน

2.1 การวางแผนเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูได้ให้ความสำคัญในการวางแผนยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนอย่างเป็นระบบและมีเป้าหมาย มีขั้นตอนที่ชัดเจน เพื่อให้การวางแผนยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และผลการทดสอบระดับชาติให้ได้ตรงกับเนื้อหา มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดในหลักสูตร และนำผลการทดสอบระดับชาติมาวิเคราะห์และพัฒนาผลการทดสอบระดับชาติให้สูงขึ้น สอดคล้องกับ อนันต์ เกตุวงศ์ (2541) ซึ่งได้กล่าวไว้ว่า การวางแผนถือเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญที่จะช่วยสนับสนุนให้องค์กร ในการวิเคราะห์สภาพปัญหา เพื่อมุ่งไปสู่การกำหนดจุดมุ่งหมายในการพัฒนาและแนวทางการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ

2.2 ประเมินผลการใช้หลักสูตร การประเมินผลการใช้หลักสูตรเป็นการประเมินว่าเมื่อได้นำหลักสูตรไปใช้แล้วนั้น ผู้เรียนที่สำเร็จหลักสูตรนั้น ๆ ไปแล้ว มีคุณสมบัติ มีความรู้ ความสามารถตามที่หลักสูตรกำหนด และผลการใช้หลักสูตรสามารถนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่ เพราะหลักสูตรมีความสำคัญและจำเป็นสำหรับการจัดการศึกษา เป็นสิ่งที่ทำให้จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ กาญจณี โชติสุข และกิตติยา ทองแก้ว

นาถ (2552) ได้ทำการศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงสุด พบว่า ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน ด้านการพัฒนาหลักสูตรในภาพรวม จะอยู่ในระดับมาก โรงเรียนมีการส่งเสริมให้มีการพัฒนาหลักสูตร และประเมินผลการใช้หลักสูตรเพื่อจะได้มีหลักสูตรที่มีคุณภาพมากขึ้น ซึ่งส่งผลไปถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้ดีขึ้น

2.3 วิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคล ครูได้ให้ความสำคัญในการช่วยเหลือสนับสนุนนักเรียน โดยมีการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง มีวิธีการและเครื่องมือที่ชัดเจน การวิเคราะห์ผู้เรียนจะช่วยให้ครูผู้สอนได้รู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เป็นข้อมูลสารสนเทศพื้นฐานนำไปสู่การวางแผนการเรียนรู้อาจจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งข้อมูลดังกล่าวสามารถนำไปใช้ประโยชน์เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามจุดเน้นการพัฒนาผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับ เรื่องศักดิ์ ไตรพิน (2554) พบว่าการวิเคราะห์ผู้เรียนเพื่อศึกษาผู้เรียนเป็นรายบุคคล มีความสำคัญและจำเป็นมาก ประโยชน์ของการวิเคราะห์ผู้เรียนคือ การนำข้อมูลไปช่วยเหลือ แก้ไข ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนมีการพัฒนาได้อย่างเหมาะสม เต็มศักยภาพของแต่ละบุคคล

2.4 การจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โรงเรียนมีลักษณะของการจัดกิจกรรมที่เป็นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเน้นผู้เรียนได้เรียนอย่างมีความสุข มีการช่วยเหลือ เกื้อกูลซึ่งกันและกัน มีกิจกรรมร่วมด้วยช่วยกัน ทำให้ผู้เรียนรู้สึกมีความสุขและสนุกกับการเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปวีณรัตน์ มณีวรรณ (2548) ที่พบว่าบรรยากาศทางการเรียนและการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีความสัมพันธ์กับยุทธศาสตร์การเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องจากบรรยากาศทางการเรียนมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยบรรยากาศที่ดีส่งเสริมให้ผู้เรียนมีสุขภาพจิตที่ดี มีความตั้งใจเรียน เอื้อให้ประสบความสำเร็จทางการเรียน เพิ่มประสิทธิภาพทางการเรียนรู้ของนักเรียน

2.5 กระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอน ผู้บริหารให้ความสำคัญในการจัดเตรียมสื่อ มีการสนับสนุนงบประมาณให้ครูผู้สอนได้จัดซื้อสื่อการเรียนรู้อีกหลาย ซึ่งจะช่วยกระตุ้นความสนใจ ส่งเสริมทักษะด้านต่างๆ ให้เกิดขึ้นกับนักเรียน ในปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนครูจะต้องใช้สื่อและเทคโนโลยีประกอบให้เหมาะสมกับกิจกรรม เพื่อช่วยเสริมสร้างความเข้าใจในบทเรียน กระตุ้นความสนใจของผู้เรียนทำให้ผู้เรียนเกิดความสุขสนุกสนาน ผักความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรอนงค์ ยิ่งเจริญ (2546) ที่พบว่า สื่อการเรียนการสอนมีประโยชน์และมีความสำคัญในการช่วยให้การดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนของครูมีประสิทธิภาพ เป็นตัวกลางในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียนเข้าใจได้ง่ายและรวดเร็ว

2.6 การสอนซ่อมเสริม การสอนซ่อมเสริมให้นักเรียนที่เรียนอ่อนและเสริมเทคนิคให้กับนักเรียนที่เรียนเก่ง โดยมีการแบ่งกลุ่มนักเรียนตามความสามารถเพื่อให้สามารถซ่อมเสริมได้อย่างเหมาะสมกับศักยภาพ ในปัจจุบันการสอนซ่อมเสริมเป็นกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่สำคัญ เป็นการเปิดโอกาสให้กับผู้เรียนได้มีเวลาเรียนเพิ่มเติม ส่งผลให้สามารถเข้าใจสิ่งต่างๆได้มากขึ้นด้วย สอดคล้องกับ เรณู ครุฑไทย (2542) พบว่าการดำเนินงานวิชาการในกลุ่มโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ โดยสถานศึกษาได้จัดสอนซ่อมเสริมให้กับผู้เรียนที่เรียนอ่อนหรือที่ไม่ผ่านเกณฑ์ และจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนทั้งในและนอกหลักสูตร เพื่อเตรียมความพร้อมของนักเรียน

2.7 การนิเทศและติดตาม สถานศึกษามีการติดตามการดำเนินงานในการจัดการศึกษาตามภารกิจต่างๆของโรงเรียนและการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยมีคณะกรรมการการนิเทศดำเนินงานอย่างชัดเจนเป็นระบบและต่อเนื่อง การนิเทศเป็นวิธีการในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน โดยการให้คำปรึกษา ชี้แนะ แนะนำ ให้ความช่วยเหลือ ต่อ กิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อปรับปรุง ให้ได้ผลตามเกณฑ์ที่วางไว้ สอดคล้องกับ สงัด อุทรานันท์ (2530) ที่กล่าวว่า การที่ผู้นิเทศภายในโรงเรียนติดตามดูแลการปฏิบัติการสอนของครูจะช่วยให้ครูได้ค้นพบทางเลือก ในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนการสอน ที่ดีขึ้น ทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น อีกทั้งช่วยให้ครูจัดการเรียนการสอนและจัดกิจกรรมทางวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.8 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา บทบาทหน้าที่ของผู้ปกครองที่มีต่อผู้เรียน เป็นบทบาทเกี่ยวกับภาระหน้าที่ในการเลี้ยงดู การให้การอบรมสั่งสอนและส่งเสริมให้การศึกษา จะเป็นการสนับสนุนส่งเสริมให้นักเรียนก้าวไปสู่ความสำเร็จของชีวิต ในปัจจุบันผู้ปกครองเห็นความสำคัญของการจัดการศึกษา ซึ่งพยายามเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยการดูแลเอาใจใส่บุตรหลานในเรื่องการเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรุณพร ชูชม (2553) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพื้นฐานความรู้เดิม สภาพแวดล้อม แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ทักษะทางการเรียนรู้ กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า ผู้ปกครองมีส่วนช่วยอย่างมาก เนื่องจากบทบาทหน้าที่ของผู้ปกครองที่สำคัญ คือ การให้การอบรมเลี้ยงดูนักเรียนและช่วยเหลือนักเรียน นักเรียนจะมีความพร้อมในการเรียน ถ้าบ้านมีบรรยากาศที่ส่งเสริมให้น่าเรียน มีความเข้าใจอันดีต่อกัน ก็จะทำให้เด็กนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. เพื่อให้การหาปัจจัยและแนวทางในการยกระดับผลสัมฤทธิ์การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2 มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ควรศึกษาโรงเรียนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีผลสัมฤทธิ์การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติที่ยั่งยืนย้อนหลังหลายปีการศึกษา

2. การยกระดับผลสัมฤทธิ์การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ระดับประถมศึกษา เป็นเรื่องสำคัญที่ส่งผลต่อนักเรียน ซึ่งเป็นอนาคตของชาติดังนั้นควรมีการวิจัยในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการยกระดับผลสัมฤทธิ์การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ในระดับเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยะลา เขต 2 และในระดับชาติต่อไป

บรรณานุกรม

กาญจณี โชติสุข และกิตติยา ทองแกมมา. (2552). *สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงสุด*. (การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง, มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก). (สำเนา)

กิดานันท์ มลิทอง. (2535). *เทคโนโลยีการศึกษาร่วมสมัย*. กรุงเทพฯ: เอดิสัน เพรส โพรดักส์.

จันทนา นนทิก. (2551). *การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน*. มุลินธิสถาบันวิจัยและพัฒนาการเรียนรู้.

จันทร์จิรา พิทักษ์. (2550). *ปัจจัยลักษณะของสถานศึกษาที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในระดับอนุบาลของโรงเรียนในเขตบางแค สังกัด กรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง). (สำเนา).
ชาญชัย อาจิมสมาจาร. (2547). *การนิเทศการสอนแบบใหม่*. กรุงเทพฯ: จงเจริญการพิมพ์.

ชาย โปธิสิตา. (2554). *ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นท์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).

ดวงกมล คงเมือง. (2533). *ผลกระทบทางครอบครัวต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน*. (วิทยานิพนธ์สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์). (สำเนา).

มาโนช สุภาพันธุ์กุล. (2550). *การวิเคราะห์องค์ประกอบหลักที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคอมพิวเตอร์ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ ในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดราชบุรี สำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี). (สำเนา).

เรณู ครุฑไชย. (2542). *การศึกษาการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มนวมินทราชินูทิศสังกัดกรมสามัญศึกษา*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย). (สำเนา).

เรืองศักดิ์ ไตรพิน. (2554). *การศึกษาผู้เรียนรายบุคคล*. เลย: โรงเรียนศรีสงครามวิทยา.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2543). *การวัดด้านจิตพิสัย*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

ลักษณะ วาทิน. (2551). การวิเคราะห์องค์ประกอบที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคอมพิวเตอร์ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดราชบุรี สำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา.(วิทยานิพนธ์ครุศาสตรอุตสาหกรรมมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี). (สำเนา).

วาทัญญ บัวทอง. (2548). การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับ. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี).

วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2545). การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค

สังต์ อุทรานนท์. (2530). การนิเทศศึกษา หลักการ ทฤษฎี และปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: มิตรสยาม.

สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์. (2541). “มิติคุณภาพของโรงเรียน” วารสารสถาบันพัฒนาผู้บริหาร การศึกษา. 15(2), 10-12.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2.(2557). สารสนเทศทางการศึกษาขั้นพื้นฐานปีการศึกษา 2557. ยะลา : ฝ่ายนิเทศติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา.

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2557) รายงานประจำปี 2556. (ออนไลน์). สืบค้นจาก : <http://www.onesqa.or.th/th/download/906/> เมื่อวันที่ [3 กุมภาพันธ์ 2558]

สิร์รานี วสุภัทร. (2551). ภาวะผู้นำทางการและสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความสำเร็จทางการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์). (สำเนา).

อนันต์ เกตุวงศ์. (2541). หลักและเทคนิคการวางแผน (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อริยา คูหา. (2545). แรงจูงใจและอารมณ์. ปัตตานี: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.

เอื้อมพร หลินเจริญ. (2552). รายงานวิจัยปัจจัยเชิงสาเหตุที่ทำให้คะแนน O-NET ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ต่ำ. กรุงเทพฯ: สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน).

Bloom, Benjamin S. (1976). *Human Characteristics and School Learning*. New York: McGraw-Hill.

Denzin, N.K. (1970). *Sociological Methods: A source Book*. Chicago: Aldine.

การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1

Needs Analysis of Management Information System for Internal Quality Assurance of School under the Jurisdiction of Pattani Primary Educational Service Area Office I

พัชรี มั่งคั่ง¹ และผ่องศรี วาณิชย์ศุภวงศ์²

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

² อาจารย์ รองศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

e-mail : phat_tani@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังในการจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 1 และเพื่อวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 1 ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบงานระบบสารสนเทศสถานศึกษา จำนวน 208 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามสภาพที่เป็นจริงในการจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .860 และแบบสอบถามสภาพที่คาดหวังในการจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .907 การวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดัชนีการจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็น ผลการวิจัยพบว่า 1) สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 1 มีสภาพที่เป็นจริงในการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 1 มีสภาพที่คาดหวังในการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายใน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 3) ความต้องการจำเป็นในการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 1 พบว่าในภาพรวมสถานศึกษาไม่มีความต้องการจำเป็นในการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศมีความต้องการจำเป็นเกิดขึ้นในเรื่องของการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศโดยผ่านระบบเครือข่ายภายใน และการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศโดยผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Internet) ตามลำดับความสำคัญ

คำสำคัญ : ความต้องการจำเป็น, การจัดระบบสารสนเทศ, การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

Abstract

This research is a survey research which has purposes to study 1) Reality and Expectation in of Management Information System for Internal Quality Assurance of School and Needs Analysis of Management Information System for Internal Quality Assurance of School under the Jurisdiction of Pattani Primary Educational Service Area Office I. The samples of the research are 208 Administrators and Teachers in Pattani Primary Educational Service Area Office I. The instruments used in this study were the rating-scale questionnaires as 5 scales included a questionnaire of Management Information System for Internal Quality Assurance of School under the Jurisdiction of Pattani Primary Educational Service Area Office I with the reliability of Reality and Expectation in of Management Information System for Internal Quality Assurance of School .860 and .907. The statistics to analyzed data were frequency, percentage, mean, standard deviation and Priority Setting PNI^{Modified}. The results found that 1) School under the

Jurisdiction of Pattani Primary Educational Service Area Office I in Reality the overall were at a high level. 2) School under the Jurisdiction of Pattani Primary Educational Service Area Office I in Expectation the overall were at a high level. and 3) School under the Jurisdiction of Pattani Primary Educational Service Area Office I the overall were don't Needs Assessment of Management Information System for Internal Quality Assurance of School but consider inside found Storage Information have a Needs Assessment about Storing information via the intranet network and about Storing information via the internet network.

Keywords : Needs , Management Information System , Internal Quality Assurance of School

บทนำ

ประเทศไทยได้มีการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555 - 2559) โดยได้กำหนดว่าประเทศไทยต้องมีทิศทางในการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยี เข้ามามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมและตอบสนองต่อการดำรงชีวิตของประชาชน โดยเฉพาะเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ที่จะเป็นทั้งโอกาสและข้อจำกัดในการพัฒนาประเทศ จึงต้องมีการเตรียมพร้อมในเรื่องของคนตลอดจนระบบให้มีความพร้อมในการรองรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมก็ได้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ที่เน้นการพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่ความสมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการ ดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยให้มีการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยเสริมและผลักดันให้กระบวนการทำงานในทุกระดับและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้ถูกกำหนดไว้อย่างชัดเจนในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ในหมวดที่ 6 ว่าด้วย มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา ทุกระดับ ประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก โดย มาตรา 48 กำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา และถือว่ระบบประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีการศึกษาและวิเคราะห์ตนเอง (SAR : Self-Assessment Report, SSR : Self-Study Report) เสนอมายังสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) เพื่อให้ผู้ประเมินภายนอกได้ไปทำการประเมินสถานศึกษา ซึ่งจากรายงานการประเมินตนเองและรายงานประจำปีของสถานศึกษาถือเป็นสิ่งสำคัญและต้องมีการเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยสาธารณชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ : 17)

ในปัจจุบันสถานศึกษาได้รับสิทธิในการบริหารการศึกษา โดยให้สถานศึกษามีอำนาจ สถานะเป็นนิติบุคคล ตามมาตราที่ 39 ว่าด้วย ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปไปยังคณะกรรมการ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ : 14) โดยผู้บริหารจะต้องคำนึงถึง คือ การรวบรวมและการจัดการระบบข้อมูลสารสนเทศให้เป็นปัจจุบัน ซึ่งในการบริหารในแนวทางปฏิบัติในปัจจุบันนี้ ถือว่าการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยในการดำเนินการบริหารและการตัดสินใจ เพื่อให้สถานศึกษาสามารถบริหารจัดการได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ ดังนั้นสถานศึกษาจึงต้องมีการจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศที่รวบรวมกันเป็นระบบและสามารถนำข้อมูลที่มีมาใช้ในการบริหาร การตัดสินใจ ตามความต้องการได้อย่างถูกต้อง รวดเร็วและทันสมัย ซึ่งนำไปประกอบการตัดสินใจและการบริหารจัดการ การดำเนินการในด้านต่างๆของสถานศึกษา ตลอดจนมีการเชื่อมโยง แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกและองค์กรอื่นๆ การจัดระบบสารสนเทศจึงเป็นส่วนหนึ่งที่มิบทบาทอย่างมากในสถานศึกษา สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ธีรจิต พัฒนภักดีเวทย์ : 2) ผู้บริหารสถานศึกษาก็ถือได้ว่ เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญอีกคนหนึ่งในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้บรรลุตามมาตรฐานการศึกษา ภาระหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา ถือว่าต้องมีการใช้ข้อมูลและสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษาอยู่ตลอด เนื่องจากต้องมีการวางแผน การดำเนินงานและ

การตัดสินใจ ซึ่งทั้งหมดจะเกี่ยวข้องกับข้อมูลและจะต้องมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมาเป็นหลักของการบริหาร อีกทั้งระบบสารสนเทศที่นำมาใช้จะต้องมีความถูกต้อง เชื่อถือได้ ทันท่วงทีเหตุการณ์ในปัจจุบันและอนาคต ตรงต่อความต้องการเพื่อจะนำมาใช้ในการวางแผน การดำเนินงานหรือแม้กระทั่งการตัดสินใจให้ได้ตรงตามการประกันคุณภาพการศึกษา ด้วยเหตุผลนี้จึงมีความจำเป็นต้องมีการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

สถานศึกษาในปัจจุบันต่างเล็งเห็นความจำเป็นในการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงานมากขึ้น เพราะข้อมูลที่มีอยู่ภายในสถานศึกษาสามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือประกอบการตัดสินใจ ในการดำเนินงาน อีกทั้งยังพบว่า สถานศึกษามีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศ ที่ไม่ชัดเจนและเป็นปัจจุบัน อีกทั้งยังขาดการนำกระบวนการสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการ ซึ่งเห็นได้จากการประเมินคุณภาพการศึกษาที่ยังมีสถานศึกษาไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินอยู่จำนวนมาก ตลอดจนการนำข้อมูลสารสนเทศมาใช้ในการวางแผนการดำเนินงาน การตัดสินใจในการบริหารสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามมาตรฐานที่สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) กำหนดและข้อมูลที่ได้มาล่าช้า ไม่ทันสมัย ดังนั้นสถานศึกษาจึงต้องมีการพัฒนาระบบสารสนเทศให้มีประสิทธิภาพและผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีการใช้ข้อมูลสารสนเทศประกอบการตัดสินใจ การดำเนินงานและการวางแผนการบริหารสถานศึกษา (สมศ. สีแสง อ้างถึงใน วิชา พงษ์วิจิตร 2551 : บทคัดย่อ) ทั้งนี้จากการดำเนินงานการจัดทำรายงานประจำปีการศึกษาและวิเคราะห์ตนเอง (SAR : Self-Assessment Report) ที่ได้ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันนั้น สถานศึกษา ผู้บริหาร ตลอดจนคณะครูผู้เกี่ยวข้องต่างไม่ได้ให้ความสำคัญถึงกระบวนการการดำเนินการรายงานประจำปีการศึกษาและวิเคราะห์ตนเองอย่างเต็มความสามารถหรือถูกต้องตามลำดับขั้นตอน ทั้งนี้หากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการจัดทำรายงานประจำปีการศึกษาและวิเคราะห์ตนเอง (SAR : Self-Assessment Report) ให้ความสำคัญมีความสนใจในเรื่องของกระบวนการ ขั้นตอน การดำเนินงาน ตลอดจนประโยชน์ สิ่งที่เป็นในการดำเนินงานก็คงจะสามารถทราบถึงสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ เพื่อใช้ในการพัฒนา วางแผน การดำเนินงาน การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาได้อย่างเต็มที่และเพื่อประโยชน์ต่อการจัดการของสถานศึกษาต่อไป

ด้วยเหตุผลและความต้องการข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาในเรื่องของ การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 เพื่อให้ทราบสภาพที่เป็นจริง สภาพความคาดหวัง และความต้องการจำเป็นในการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ตลอดจนเป็นข้อมูลให้กับผู้บริหาร ครูและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 ในการนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินการประกันคุณภาพของสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จอย่างมีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นจริงในการจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1
2. เพื่อศึกษาความคาดหวังในการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1
3. เพื่อวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การวิจัยขั้นนี้เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยเป็นงานวิจัยที่ศึกษาเรื่องการศึกษาความต้องการจำเป็นในการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1
2. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ คือ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ปัตตานี เขต 1 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 139 โรงเรียน

3. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คอ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 จำนวน 104 โรงเรียน ได้มาจากการกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการหยิบสลากโดยไม่คืนกลับ (Without Replacement) จำนวน 104 โรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1

4. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คอ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบงานระบบสารสนเทศในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 208 คน

5. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยค้างนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นในการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 ประกอบด้วย 2 ตอน คอ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบงานสารสนเทศของสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Checklist) ประกอบด้วย วุฒิการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ ประสบการณ์ในการทำงานและขนาดของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังในการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 โดยผู้วิจัยได้ จัดทำประกอบด้วย 5 ด้าน จำนวน 30 ข้อ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย วุฒิการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ ประสบการณ์ในการทำงานและขนาดของสถานศึกษาโดยวิธีหาค่าความถี่และค่าร้อยละ หาค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังในการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบงานสารสนเทศของสถานศึกษา

การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 โดยใช้ดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็น (Modified Priority Needs Index : PNI Modified)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 สรุปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยมีสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์ตามสภาพจริงในการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 พบว่าระดับสภาพที่เป็นจริงในการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศ อยู่ในระดับต่ำกว่าด้านอื่นๆ

2. ผลการวิเคราะห์ตามสภาพที่คาดหวังในการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 พบว่าระดับสภาพที่คาดหวังในการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 อยู่ในระดับดีมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับดีมาก โดยด้านการนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ อยู่ในระดับสูงกว่าด้านอื่นๆ

3. ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 พบว่าสถานศึกษาไม่มีความต้องการจำเป็นในการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศ ในประเด็นการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศโดยผ่านระบบเครือข่ายภายใน (Intranet) และการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศโดยผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต(Internet) มีความต้องการจำเป็นตามลำดับความสำคัญ

การอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 มีประเด็นที่น่าสนใจ ซึ่งผู้วิจัยนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. สภาพที่เป็นจริงในการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของสรีต วิจิตรโชติ. (2550 : บทคัดย่อ). ได้ศึกษา “การจัดระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 1” พบว่า การจัดระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

เหตุผลเป็นเช่นนี้ เนื่องจาก สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 มีความสามารถเกี่ยวกับการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 3 พ.ศ.2553) มาตรา 47 ได้กำหนดให้สถานศึกษามีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ซึ่งกระบวนการของการดำเนินงานต้องมีการจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาด้วย เพื่อใช้ในการปฏิบัติตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ.2553 ข้อ 14 ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในตามหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. สภาพที่คาดหวังในการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของศรี บังอร อิศระกุลฤทธา (2553 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา “ความต้องการจำเป็นในการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา มาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มพระนครเหนือ” พบว่า สภาพความคาดหวังของผู้บริหารและครู เกี่ยวกับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษา การศึกษาด้านการเรียนการสอนอยู่ในระดับมากที่สุด

เหตุผลเป็นเช่นนี้ เนื่องจาก สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 จะต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 3 พ.ศ.2553) มาตรา 48 ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ กระทรวงศึกษาธิการยังมีนโยบายการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาทำให้สถานศึกษาต้องจัดระบบสารสนเทศที่เพียงพอและสืบค้น รายงานเพื่อใช้ในการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษา การหาจุดเด่น จุดด้อยของสถานศึกษาต่อไป เช่นเดียวกับ วีระ สุภากิจ (2539 อ้างถึงใน อาทิตยา การัมขอ, 2553 : 101) ได้ให้แนวปฏิบัติไว้ว่า ควรมีสถานที่ เช่น ห้องศูนย์สารสนเทศโดยเฉพาะเพื่อใช้ในการจัดเก็บข้อมูล ตลอดจนระบบสืบค้นข้อมูลตามภารกิจของโรงเรียนที่ถูกต้องรวดเร็ว

3. ผลการวิจัยความต้องการจำเป็นในการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 ด้านการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศ พบว่า การจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศ

โดยผ่านระบบเครือข่ายภายใน (Intranet) และการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศโดยผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต มีความต้องการจำเป็นในการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สอดคล้องกับ การจัดระบบบริหารและสารสนเทศภายในสถานศึกษา (2553) กระทรวงศึกษาธิการ “ด้านการจัดเก็บข้อมูล เป็นการจัดเก็บทั้งส่วนที่เป็นข้อมูลและส่วนที่เป็นสารสนเทศไว้ในสื่อต่าง ๆ อย่างมีระบบ สะดวกต่อการค้นหาเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ การจัดเก็บอาจจัดเก็บเป็นแฟ้มเอกสารหรือแฟ้มอิเล็กทรอนิกส์ ตามศักยภาพของสถานศึกษา แต่ต้องคำนึงถึงระบบของการค้นหาให้สะดวกต่อการเปลี่ยนแปลง ปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน การนำข้อมูลไปประมวลผลใหม่ รวมทั้งการนำสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ในงานต่าง ๆ” เช่นเดียวกับการที่สถานศึกษาจะต้องมีการจัดเก็บ ดำเนินการ มอบหมายผู้รับผิดชอบ สถานศึกษาที่มีระบบสารสนเทศที่สมบูรณ์ ครบถ้วน เป็นปัจจุบัน เรียกใช้ได้สะดวกและตรงตามความต้องการ จะช่วยให้สถานศึกษาสามารถดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่สำคัญดังนี้

1.1 ผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบงานระบบสารสนเทศ ควรนำผลการวิจัยมาวางแผนการดำเนินงานและการพัฒนาวิธีการจัดเก็บข้อมูลระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

1.2 ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล สถานศึกษาควรมีการจัดเก็บ รวบรวมข้อมูลที่เป็นหลักฐาน ร่องรอยให้สามารถติดตามตรวจสอบเพื่อนำไปใช้ในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และเพื่อเป็นประโยชน์ในการบริหารจัดการศึกษาต่อไป

1.3 ด้านการตรวจสอบข้อมูล สถานศึกษาควรมีการกำหนดการตรวจสอบข้อมูลของสถานศึกษาทั้งภาพรวม รายด้าน ให้มีความถูกต้องและเป็นปัจจุบัน เพื่อนำมาใช้ร่วมกับการบริหารจัดการสถานศึกษา ตลอดจนการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา เพื่อลดความซ้ำซ้อน

1.4 ด้านการประมวลผลข้อมูล สถานศึกษาควรมีวิธีการในการประมวลผลข้อมูล ตลอดจนการนำเสนอข้อมูลในรูปแบบที่หลากหลาย และเกิดความเข้าใจง่ายต่อข้อมูลต่างๆ เพื่อนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจ การดำเนินงานต่างๆของสถานศึกษา ที่ปัจจุบันพบว่า สถานศึกษาต้องดำเนินการประกันคุณภาพภายในเพื่อรายงานต้นสังกัดและผู้เกี่ยวข้อง ตลอดจนสาธารณชน

1.5 ด้านการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศ สถานศึกษามีผู้มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศต่างๆ แต่หากขาดการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศที่ผ่านระบบเครือข่ายภายในสถานศึกษา(Intranet) และระบบเครือข่ายภายนอกสถานศึกษา (Internet) ที่ใช้เป็นประโยชน์แก่ครู บุคลากร เพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน การจัดสรรงบประมาณ สำนวจความต้องการและอื่นๆ ที่เป็นประโยชน์ในการบริหาร จัดการของสถานศึกษา

1.6 ด้านการนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ สถานศึกษาควรนำข้อมูลสารสนเทศมาจัดระบบเพื่อความสะดวกในการใช้งานอย่างทันท่วงที เนื่องจากในปัจจุบันการดำเนินงาน รายงานผลการดำเนินงานต่างๆ มักนิยมรายงานในรูปแบบของออนไลน์ (On Web) ซึ่งสถานศึกษาต้องมีการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศต่างๆอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ทันกับความต้องการและสามารถดำเนินการได้ทันท่วงที

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปปฏิบัติ

1. ควรศึกษาสภาพและปัญหาในการจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาและเพื่อพัฒนารูปแบบการดำเนินงานการจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

2. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). *แนวทางการจัดทำระบบสารสนเทศสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ ฯ : ศูนย์ลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553*. กรุงเทพฯ ฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *กฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ.2553*. กรุงเทพฯ ฯ : ศูนย์ลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *การจัดระบบบริหารและสารสนเทศภายในสถานศึกษา พ.ศ.2553*. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กรมสามัญศึกษา. (2538). *การจัดระบบสารสนเทศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา*. กรุงเทพฯ ฯ : กรมสามัญศึกษา.
- กรมสามัญศึกษา. (2544). *การประกันคุณภาพการศึกษา*. กรุงเทพฯ ฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษา.
- เกรียงศักดิ์ พราวศรี. (2544). *การจัดระบบสารสนเทศในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา*. กรุงเทพฯ ฯ : บุ๊คพอยส์.
- จันจิรา จันทเลิศ. (2548). *การจัดการระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 4*. การค้นคว้าแบบอิสระ ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จันทร์พร เสี่ยมพิทตร์. (2549). *การจัดการระบบสารสนเทศของสถานศึกษาในอำเภอเมืองเชียงใหม่*. การค้นคว้าแบบอิสระศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จรัส อติวิทยากรณ์. (2553). *ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ*. สงขลา
- ดารณี พิมพ์ช่างทอง. (2552). *ระบบสารสนเทศในองค์กร*. กรุงเทพฯ ฯ : ทริปปี้ลกรุ๊ป.
- ธีรจิต พัฒนภิตติเวทย์. (2551). *การจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี*.
- วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี. (สำเนา)
- บุรฮัน วันอดริส. (2556). *การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดปัตตานี*. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- ผ่องศรี วาณิชย์สุภวงศ์. (2546). *เอกสารคำสอนระเบียบวิธีวิจัยทางการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 4)
- ปัตตานี : ฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- ฝนทอง อินรอด. (2551). *การประเมินความต้องการจำเป็นของผู้ปกครองนักเรียนเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนสตรีศรีรัตนางบางเขน*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการวัดผลและการประเมินผล มหาวิทยาลัยรามคำแหง. (สำเนา)
- พัชรี ชันอาสาวะ. (2544). *การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการวัดและประเมินผลการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (สำเนา)
- พนิดา พานิชกุล. (2552). *ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ*. กรุงเทพฯ ฯ : เคทีพี คอมพ์ แอนด์ คอนซัลท์.
- พลพฐ ปิยวรรณ. (2552). *ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ*. กรุงเทพฯ ฯ : วิทยพัฒน์.
- ภาณุโรจน์ โสทัยม. (2556). *การพัฒนาโปรแกรมสารสนเทศมาตรฐานด้านการจัดการเรียนการสอนเพื่อ*

- การประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
สุราษฎร์ธานี. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
มณฑกานต์ คงนวล. (2556). *ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ
และการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาใน
สามจังหวัดชายแดนภาคใต้*. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2556). *การบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. สงขลา : เทพการพิมพ์.
- วรรณภา เอกตะ. (2550). *การจัดระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก
เขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 3. การค้นคว้าแบบอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*.
- วันชัย มีชาติ. (2548). *พฤติกรรมกรรมการบริหารองค์การสาธารณะ*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- วิศณุ พงศ์วิจิตร. (2551). *ความต้องการในการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายใน
สถานศึกษาของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3.*
- วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
(สำเนา)
- วีระยุทธ ชาตะกาญจน์. (2551). *เทคนิคการบริหารสำหรับนักบริหารการศึกษามืออาชีพ.*
กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศรีบังอร อิศระกุลฤทธา. (2553). *ความต้องการจำเป็นในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของ
โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มพระนครเหนือ*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาการวัดผลและการประเมินผล มหาวิทยาลัยรามคำแหง. (สำเนา)
- สมเดช มีแสง. (2542). *คู่มือปฏิบัติราชการและเตรียมสอบผู้บริหารการศึกษา (ฉบับปรับปรุงใหม่).*
กรุงเทพฯ : ม.ป.ท.
- สิทธิ์ อิศรณ. (2550). *แนวคิดพื้นฐานทางการวิจัย*. กรุงเทพฯ ฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สรีติ วิจิตรโชคติ. (2550). *การจัดระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 1. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร*.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2548). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น*. กรุงเทพฯ ฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). *การจัดระบบบริหารและสารสนเทศภายใน
สถานศึกษา ตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา 2553. (เล่ม4).* กรุงเทพฯ ฯ : โรง
พิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). *การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของ
สถานศึกษา ตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา 2553. (เล่ม5).*
กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2549). *เอกสารแนวทางการดำเนินงานปฏิรูปการเรียนการสอนตาม
เจตนารมณ์กระทรวงศึกษาธิการ “2549 ปีแห่งการปฏิรูปการเรียนการสอน” แนวทางการประกัน
คุณภาพภายในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ ฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- อรอุมา แก้วสว่าง. (2548). *การจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
เชียงใหม่ เขต 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
(สำเนา)*

- อาทิตยา การัมชอ.(2553). *สภาพและปัญหาการจัดการระบบสารสนเทศของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 2*. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- อวยพร เรื่องตระกูลและคณะ. (2553). ความรู้พื้นฐานที่จำเป็นต่อการพัฒนาคุณภาพนักเรียน และแนวทางการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน : บทเรียนจากการสังเคราะห์งานวิจัย. *วารสารวิธีวิทยาการวิจัย* 23 (3) : 345-368.
- เจตพล ดวงสงค์. (2557). *ทฤษฎีความคาดหวัง (Expectancy Theory)* [ออนไลน์] (27 กันยายน) จาก http://www.sas.mju.ac.th/government/2011119104834_sas2/26328.pdf
- ความต้องการจำเป็นบทบาทศึกษานิเทศก์ยุคปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองตามทรรศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2. [ออนไลน์] (27 กันยายน 2557) จาก <http://www.edu.nu.ac.th/selfaccess/researches/admin/upload/777260812131946is.pdf>

สภาพการดำเนินงาน ปัญหาและแนวทางการพัฒนาวิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Operational Status, Problem and Development Guideline for Sangha Colleges under
the Jurisdiction of Mahachulalongkornrajavidyalaya University

นายรังสรรค์ วัฒนาชัยวนิช^{1*}, เอกรินทร์ สังข์ทอง², เรชา ชูสุวรรณ³

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ปีการศึกษา 2556

² อาจารย์ ผศ.ดร. ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

³ อาจารย์ ดร. ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

* โทร 085-7823020 โทรสาร 073-450074 *อีเมลล์ jonpattani@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยแบบผสมผสานนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงาน เปรียบเทียบการดำเนินงาน ศึกษาปัญหาในการพัฒนาวิทยาลัยสงฆ์ และแนวทางการพัฒนาวิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กลุ่มตัวอย่างการวิจัยเชิงปริมาณคือ บุคลากรวิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ประจำปีการศึกษา 2557 ทั้งที่เป็นบรรพชิตและคฤหัสถ์ จำนวน 400 รูป/คน ส่วนผู้ให้ข้อมูลสำคัญของการวิจัยเชิงคุณภาพคือ บุคลากรวิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ประจำปีการศึกษา 2557 ทั้งที่เป็นบรรพชิตและคฤหัสถ์ จำนวน 16 รูป/คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม แบบสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าเอฟ และการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีอุปนัย ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. การดำเนินงานการพัฒนาวิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง
2. เปรียบเทียบการดำเนินงานการพัฒนาวิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พบว่า วิทยาลัยสงฆ์ที่มีสถานที่ตั้ง จำนวนบุคลากร จำนวนนิสิตและงบประมาณต่างกัน มีการดำเนินงานการพัฒนาวิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน
3. ปัญหาในการพัฒนาวิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พบว่า มีปัญหาด้านการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพการวิจัยทางพระพุทธศาสนาระดับนานาชาติ คือ ผู้ทำวิจัยยังขาดความรู้ ขาดทักษะด้านการทำวิจัย รวมไปถึงนโยบายที่ไม่ชัดเจนในเรื่องของการส่งเสริมสนับสนุนในเรื่องของการทำวิจัย โดยที่งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรมีกระบวนการที่ยุ่งยาก ตลอดจนผู้ทำวิจัยไม่มีเวลาในการทำวิจัย
4. แนวทางการพัฒนาวิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พบว่า ควรกำหนดแนวทางการดำเนินงานวิจัยให้สอดคล้องกับนโยบายของคณะหรือของหน่วย มีการจัดสรรเงินทุนเพื่อส่งเสริมการวิจัยในภาควิชาให้มากขึ้น จึงควรหาเงินทุนสนับสนุนการวิจัยจากหน่วยงานภายนอก และผลักดันให้คณาจารย์ขอทุนจากภายนอกให้มากขึ้น โดยการกำหนดประเด็นหัวข้องานวิจัยที่สอดคล้องกับความต้องการของนโยบายของชาติ เพื่อสามารถเสนอขอทุนวิจัยจากแหล่งทุนภายนอกได้ง่ายขึ้น

คำสำคัญ : การพัฒนาวิทยาลัยสงฆ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย การวิจัยผสมผสาน

ABSTRACT

This mixed method research aimed to examine level of operating condition, compare operating condition classified by location, amount of personnel and students, and budgets, as well as examine problems and guidelines for development Sangha College of Mahachulalongkornrajavidyalaya University. The sample of quantitative study consisted of 400 personnel of Mahachulalongkornrajavidyalaya University and key

informants of qualitative study were 16 personnel of Mahachulalongkornrajavidyalaya University recruited by using a purposeful selection. Research instruments were a questionnaire and a focus group form. Statistics employed for data analysis were mean, standard deviation and F-test and qualitative data were analyzed by using inductive analysis. The findings of this study revealed as follows:

1. Overall, the operating condition of Mahachulalongkornrajavidyalaya University was found at a medium level.
2. Overall, there was no statically significant difference on the operating condition classified by location, amount of personnel and students, and budgets.
3. Problems in the development of Mahachulalongkornrajavidyalaya University included lack of research promotion and development. Besides, policies for research promotion were vague. Also, processes of budget allocation for personnel were complicated and researchers had no time to conduct a research.
4. Guidelines for the development of Mahachulalongkornrajavidyalaya University included setting clearly guidelines in accordance with policies of faculties or institutions. Budget allocation for research development should be increased by seeking from external funds and personnel should be pushed to apply research grants. In addition, research topics should fit needs of national policies so that personnel can easily apply a research grant.

Keyword : Sangha Colleges development, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Mixed-methods research.

บทนำ

วิทยาลัยสงฆ์จะเป็นสถาบันที่เก่าแก่ แต่ในปัจจุบันนี้สังคมโลกได้มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ถึงอย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงขององค์กรนั้นได้พบกับปัญหาต่างๆ ที่ทำให้องค์กรมากมาย เช่น ปัญหาด้านงบประมาณ ปัญหาด้านบุคลากร ปัญหาด้านระบบการจัดการศึกษา ปัญหาด้านอาคารสถานที่และปัญหาด้านอาจารย์ผู้สอน ยิ่งในปัจจุบันนี้ ยังได้มีการประเมินคุณภาพการศึกษาจากทั้งภายในและภายนอกหน่วย (วิจิตร ศรีสะอ้าน, 2550) การดำเนินงานของวิทยาลัยสงฆ์สามารถตอบโจทย์ให้กับชุมชนและสังคมได้หรือไม่นั้น ทางมหาวิทยาลัยได้กำหนดยุทธศาสตร์ไว้ 6 เป้าประสงค์, 80 ตัวชี้วัด, 27 กลยุทธ์, 52 มาตรการและ 125 โครงการ/กิจกรรม ไม่สามารถที่จะนำไปสู่การปฏิบัติได้ครบตามกำหนดระยะเวลาที่ตั้งไว้ ดังนั้น ผลการประเมินของคณะกรรมการจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ในรอบปีที่ผ่านมามีภาพรวมได้เท่ากับ 3.27 ซึ่งถือว่ายังไม่ถึงขั้นดี เนื่องจากในบางยุทธศาสตร์ไม่สามารถที่จะผ่านการประเมินได้ ซึ่งในการนำแผนไปสู่การปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จได้นั้น จักรวัชร ศิริวรรณ (2554) กล่าวว่า สมาชิกทุกคนในองค์กร จะต้องมีความเข้าใจ ที่ตรงกัน เกี่ยวกับทิศทางที่องค์กรกำลังจะมุ่งไป เพราะถ้าหากสมาชิกในองค์กร “รู้บ้าง ไม่รู้บ้าง” เกี่ยวกับการนำแผนพัฒนาไปใช้ ก็บ่งบอกถึงความล้มเหลวขององค์กรนั้นด้วย จึงจำเป็นต้องใช้ทรัพยากรในการบริหารให้เหมาะสมกับแผนพัฒนาที่ได้กำหนดไว้ อีกทั้งยังต้องอาศัยความรู้ ความสามารถ ทักษะความชำนาญ ตลอดจนประสบการณ์ของนักบริหารระดับสูงในการทำให้แผนพัฒนาปรากฏผลเป็นรูปธรรม ตามที่มหาวิทยาลัยฯ ได้กำหนดยุทธศาสตร์ไว้ทั้ง 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) การผลิตบัณฑิตและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพและมาตรฐาน 2) ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพการวิจัยทางพระพุทธศาสนาในระดับนานาชาติ 3) การบริการวิชาการด้านพระพุทธศาสนาแก่ชุมชนและสังคมระดับชาติและนานาชาติ 4) การทะนุบำรุงพระพุทธศาสนา และศิลปวัฒนธรรม และ 5) พัฒนาระบบการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล จากปัญหาดังกล่าวข้างต้นข้าพเจ้าในฐานะที่เป็นนักวิเคราะห์นโยบายและแผน สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี เป็นหน่วยงานหนึ่งที่ได้รับผิดชอบเกี่ยวข้องกับการพัฒนาวิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาวิทยาลัยมหา

จุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย จึงมีความสนใจที่อยากจะศึกษาถึงสภาพการดำเนินงาน ปัญหาและแนวทางการพัฒนาวิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับสภาพการดำเนินงานการพัฒนาวิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย เพื่อเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานการพัฒนาวิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย เพื่อศึกษาปัญหาในการพัฒนาวิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย และเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาวิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย ผลการวิจัยที่ได้จะช่วยให้หน่วยงานต่างๆ ภายในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย และภายนอกมหาวิทยาลัย เข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนามหาวิทยาลัยและกระบวนการพัฒนาว่าอยู่ในระดับใด มีทิศทางในการพัฒนาอย่างไร และเพื่อศึกษาปัญหาการพัฒนาของมหาวิทยาลัยให้มีคุณภาพมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ตรงตามยุทธศาสตร์ที่มหาวิทยาลัยได้กำหนดไว้ทั้ง 5 ด้าน ให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานการพัฒนาวิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย
2. เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานการพัฒนาวิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย จำแนกตามตัวแปร สถานที่ตั้ง จำนวนบุคลากร จำนวนนิสิตและงบประมาณ
3. เพื่อศึกษาปัญหาในการพัฒนาวิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย
4. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาวิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย

สมมติฐานของการวิจัย

1. วิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัยที่มีสถานที่ตั้งต่างกัน มีการดำเนินงานการพัฒนาแตกต่างกัน
2. วิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัยที่มีจำนวนบุคลากรต่างกัน มีการดำเนินงานการพัฒนาแตกต่างกัน
3. วิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัยที่มีจำนวนนิสิตต่างกัน มีการดำเนินงานการพัฒนาแตกต่างกัน
4. วิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัยที่มีงบประมาณต่างกัน มีการดำเนินงานการพัฒนาแตกต่างกัน

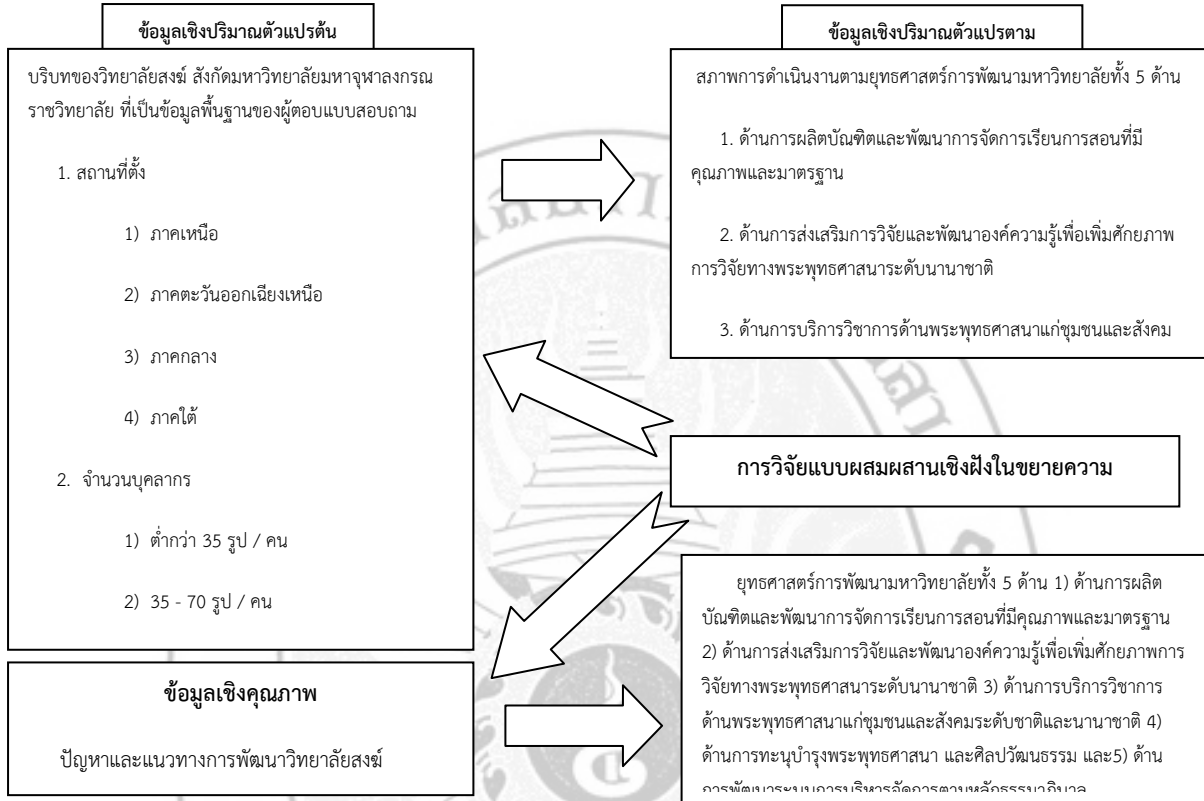
วิธีวิจัย

งานวิจัยนี้มีรูปแบบการวิจัยเป็นแบบผสมผสาน (Mixed Method) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ในรูปแบบการวิจัยแบบผสมผสานเชิงยืนยัน (Triangulation mixed methods design) (จิตราภา กุณทุบุตร, 2550) ผู้วิจัยได้ใช้ กลุ่มตัวอย่าง คือ บุคลากรวิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย ประจำปีการศึกษา 2557 ทั้งที่เป็นบรรพชิตและคฤหัสถ์ จำนวน 400 รูป/คน ได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร Yamané (อ้างในผ่องศรี วาณิชยศุภวงศ์, 2546: 100 - 102) และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ผู้วิจัยเลือกแบบเจาะจง (Purposeful Selection) (รพินทร์ โพธิ์ศรี, 2553: 43) เป็นการใช้กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่มีลักษณะเฉพาะเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เลือกมีลักษณะเป็น Information rich Case คือ มีข้อมูลให้ศึกษาในระดับลึกได้มาก และสามารถสะท้อนความจริงได้ดีที่สุด ซึ่งจะมีความหมายต่อจุดมุ่งหมายหลักของการศึกษาเพื่อให้ได้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการวิจัยมากที่สุด ผู้วิจัยจึงได้เจาะจงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้บริหาร คณาจารย์และเจ้าหน้าที่ วิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย จำนวน 12 วิทยาลัยสงฆ์ ประจำปีการศึกษา 2557 ทั้งที่เป็นบรรพชิตและคฤหัสถ์ โดยแบ่งตามภูมิภาคของประเทศได้ตัวแทนทั้งสิ้นจำนวน 16 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานและเปรียบเทียบการดำเนินงานการพัฒนาวิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย และได้ใช้แบบสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ในรูปของการสนทนากลุ่ม (Focus Groups) (ชาย โพธิ์ตา, 2554: 196) เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาวิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย โดยกำหนดประเด็นในการสนทนากลุ่มในการทำการสนทนากลุ่มผู้วิจัยจะดำเนินการไปพร้อมๆ กับการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ และให้นำหนักความสำคัญเท่าๆ กัน

เพื่อที่จะให้ได้ข้อมูลที่แตกต่างกันตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยแต่ส่งเสริมเติมเต็มซึ่งกันและกันแล้วนำคำตอบ ข้อค้นพบที่ได้มาสรุปตีความผนวกข้อค้นพบในการตอบคำถาม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบที่ 1 . กรอบแนวคิดเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงาน ปัญหาและแนวทางการพัฒนาวิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อ 1 เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานการพัฒนาวิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการดำเนินงานการพัฒนาวิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตามยุทธศาสตร์การพัฒนามหาวิทยาลัย พบว่าวิทยาลัยสงฆ์มีการดำเนินงานการพัฒนาวิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยที่ด้านการทะนุบำรุงพระพุทธศาสนาและด้านศิลปวัฒนธรรม มีการดำเนินงานการพัฒนาวิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยสูงกว่าด้านอื่นๆ และการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพการวิจัยทางพระพุทธศาสนาในระดับนานาชาติ มีการดำเนินงานการพัฒนาวิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยต่ำกว่าด้านอื่นๆ

1.1 ด้านการผลิตบัณฑิตและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพและมาตรฐาน พบว่าวิทยาลัยสงฆ์มีการดำเนินงานการพัฒนาวิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในภาพรวมอยู่ระดับปานกลาง โดยข้อมีการจัดปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐานนิตินในทุกภาคการศึกษาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนข้อจัดเงินรางวัลพิเศษสำหรับผู้ที่เข้าสู่ตำแหน่งวิชาการที่สูงขึ้นมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

1.2 ด้านการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพการวิจัยทางพระพุทธศาสนาในระดับนานาชาติ พบว่าวิทยาลัยสงฆ์มีการดำเนินงานการพัฒนาวิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในภาพรวมอยู่

ระดับปานกลาง โดยข้อส่งเสริมพัฒนาบุคลากรด้านการวิจัยอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนข้อพัฒนาระบบการบริหารจัดการงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

1.3 ด้านการบริการวิชาการด้านพระพุทธศาสนาแก่ชุมชนและสังคมระดับชาติและนานาชาติ พบว่า วิทยาลัยสงฆ์มีการดำเนินงานการพัฒนาวิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในภาพรวมอยู่ระดับมาก โดยข้ออบรมธรรมให้แก่เยาวชนในสถานพินิจ ในทัณฑสถานหรือสถานศึกษา โดยบุคลากรหรือนิสิตอาสาพัฒนาสังคมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนข้ออบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

1.4 ด้านการทะนุบำรุงพระพุทธศาสนาและด้านศิลปวัฒนธรรม พบว่าวิทยาลัยสงฆ์มีการดำเนินงานการพัฒนาวิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในภาพรวมอยู่ระดับมาก โดยข้อส่งเสริม สืบสาน อนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีไทย มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนประชาสัมพันธ์ศูนย์ข้อมูลเพื่อการเรียนรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมด้านพระพุทธศาสนาให้เป็นที่รู้จักและเป็นมรดกของชาติทั้งในระดับชาติและนานาชาติ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

1.5 ด้านการพัฒนาระบบการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล พบว่าวิทยาลัยสงฆ์มีการดำเนินงานการพัฒนาวิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในภาพรวมอยู่ระดับปานกลาง โดยข้อพัฒนาอาคารสถานที่ เช่น อาคารเรียน อาคารสำนักงาน อาคารหอประชุม อาคารหอสมุดและเทคโนโลยีสารสนเทศ และระบบสาธารณูปโภค อย่างเหมาะสมและเพียงพอมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนข้อจัดสรรทุนสนับสนุนการศึกษาต่อของบุคลากรอย่างเพียงพอมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

วัตถุประสงค์ข้อ 2 เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานการพัฒนาวิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จำแนกตามสถานที่ตั้ง จำนวนบุคลากร จำนวนนิสิตและงบประมาณ พบว่า

2.1 วิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่มีสถานที่ตั้งต่างกัน มีการดำเนินงานการพัฒนาวิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นในด้านการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ เพื่อเพิ่มศักยภาพการวิจัยทางพระพุทธศาสนาในระดับนานาชาติ และด้านการบริการวิชาการด้านพระพุทธศาสนาแก่ชุมชนและสังคมระดับชาติและนานาชาติ ซึ่งแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ LSD พบว่าด้านการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพการวิจัยทางพระพุทธศาสนาในระดับนานาชาติ ภาคเหนือ มีการดำเนินงานการพัฒนาวิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยสูงกว่า ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคกลาง และเมื่อพิจารณาด้านการบริการวิชาการด้านพระพุทธศาสนาแก่ชุมชนและสังคมระดับชาติและนานาชาติ ภาคเหนือ มีการดำเนินงานการพัฒนาวิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยสูงกว่า ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2.2 วิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่มีจำนวนบุคลากรต่างกัน มีการดำเนินงานการพัฒนาวิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นในด้านการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพการวิจัยทางพระพุทธศาสนาในระดับนานาชาติ ซึ่งแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ LSD พบว่าด้านการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพการวิจัยทางพระพุทธศาสนาในระดับนานาชาติ วิทยาลัยสงฆ์ที่มีจำนวนบุคลากร 35 - 70 รูป/คน มีการดำเนินงานการพัฒนาวิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยสูงกว่า วิทยาลัยสงฆ์ที่มีจำนวนบุคลากรมากกว่า 70 รูป/คน

2.3 วิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่มีจำนวนนิสิตต่างกัน มีการดำเนินงานการพัฒนาวิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นในด้านการทะนุบำรุงพระพุทธศาสนาและด้านศิลปวัฒนธรรม ซึ่งแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ LSD พบว่าด้านการทะนุบำรุงพระพุทธศาสนาและด้านศิลปวัฒนธรรม วิทยาลัยสงฆ์ที่มีจำนวนนิสิตมากกว่า 400 รูป/คน มีการดำเนินงานการพัฒนาวิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยสูงกว่า วิทยาลัยสงฆ์ที่มีจำนวนนิสิต 300 - 400 รูป/คน

2.4 วิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่มีงบประมาณต่างกัน มีการดำเนินงานการพัฒนาวิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน

ที่ตั้งไว้ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นในด้านการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ เพื่อเพิ่มศักยภาพการวิจัยทางพระพุทธศาสนาระดับนานาชาติ และการทะนุบำรุงพระพุทธศาสนาและด้านศิลปวัฒนธรรม ซึ่งแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ LSD พบว่าด้านการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพการวิจัยทางพระพุทธศาสนาระดับนานาชาติ วิทยาลัยสงฆ์ที่มีงบประมาณต่ำกว่า 10 ล้านบาท มีการดำเนินงานการพัฒนาวิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยสูงกว่า วิทยาลัยสงฆ์ที่มีงบประมาณ 10 - 25 ล้านบาทและวิทยาลัยสงฆ์ที่มีงบประมาณมากกว่า 25 ล้านบาท และเมื่อพิจารณาด้านการทะนุบำรุงพระพุทธศาสนาและด้านศิลปวัฒนธรรม วิทยาลัยสงฆ์ที่มีงบประมาณ 10 - 25 ล้านบาท มีการดำเนินงานการพัฒนาวิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยสูงกว่า วิทยาลัยสงฆ์ที่มีงบประมาณมากกว่า 25 ล้านบาท

วัตถุประสงค์ข้อ 3 เพื่อศึกษาปัญหาในการพัฒนาวิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

1. ด้านการผลิตบัณฑิตและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพและมาตรฐาน ปัญหาในด้านนี้นั้น ผู้ให้ข้อมูลสะท้อนให้เห็นว่านิสิตที่เข้ามาศึกษาเล่าเรียนในวิทยาลัยสงฆ์ มีความหลากหลายทางด้านคุณวุฒิและวัยวุฒิ จึงทำให้การจัดการเรียนการสอนนั้น มีปัญหาในเรื่องของเวลาและงบประมาณที่ได้รับการจัดสรร จนทำให้วิทยาลัยสงฆ์ขาดการพัฒนาคุณภาพในด้านของภาษาและการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่

2. ด้านการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพการวิจัยทางพระพุทธศาสนาระดับนานาชาติ ปัญหาในด้านนี้นั้น ผู้ให้ข้อมูลสะท้อนให้เห็นว่าผู้ทำวิจัยยังขาดความรู้ ขาดทักษะด้านการทำวิจัย ขาดแรงจูงใจในการทำงานวิจัย รวมไปถึงนโยบายในการส่งเสริมสนับสนุนในเรื่องของการทำวิจัยไม่มีความชัดเจน งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรมีกระบวนการที่ยุ่ยยาก ผู้ทำวิจัยมีภาระงานมากจนผู้ทำวิจัยไม่มีเวลาในการทำวิจัย หรือว่ามีงานวิจัยออกมาก็ไม่สามารถที่จะนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาชุมชนและสังคมได้อย่างเป็นรูปธรรม

3. ด้านการบริการวิชาการด้านพระพุทธศาสนาแก่ชุมชนและสังคมระดับชาติและนานาชาติ ปัญหาในด้านนี้นั้น ผู้ให้ข้อมูลสะท้อนให้เห็นว่าบุคลากรที่ให้บริการวิชาการด้านพระพุทธศาสนาแก่ชุมชนและสังคม มีข้อจำกัดในเรื่องของเวลา โดยที่สถานการณ์และบริบททางสังคมไม่เอื้ออำนวยต่อการให้บริการวิชาการ อีกทั้งภาระงานของบุคลากรมาก จำนวนบุคลากรน้อย ซึ่งส่งผลไปถึงการขาดความสนใจ ขาดความจริงจังและความต่อเนื่องในการบริการวิชาการด้านพระพุทธศาสนาแก่ชุมชนและสังคม

4. ด้านการทะนุบำรุงพระพุทธศาสนาและศิลปวัฒนธรรม ปัญหาในด้านนี้นั้น ผู้ให้ข้อมูลสะท้อนให้เห็นว่าคนไทยส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจพระพุทธศาสนากันอย่างลึกซึ้งและเพียงพอ โดยมีความเข้าใจกันเพียงผิวเผิน ซึ่งเข้าใจว่าพระพุทธศาสนามีไว้ให้ทำบุญ ทำมากได้มาก ทำน้อยได้น้อย หลงวัตถุนิยม โดยยังไม่เข้าใจว่าพระพุทธศาสนาสอนให้พัฒนาตน พัฒนาสังคมและให้สังคมร่วมกันพัฒนา ไม่ใช่เรื่องเฉพาะเพียงการทำบุญเท่านั้น ความเจริญของพระพุทธศาสนากับความเจริญของสังคมในสมัยนี้เป็นเรื่องเดียวกัน เดิมนั้นคนเข้าใจแต่เพียงว่าใครทำบุญก็ทำไป จึงทำให้สังคมไทยไม่เจริญตามแนวทางพระพุทธศาสนาหรือพระพุทธศาสนาไม่ช่วยให้สังคมเจริญ

5. ด้านการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล ปัญหาในด้านนี้นั้น ผู้ให้ข้อมูลสะท้อนให้เห็นว่าเกิดจากการขาดความตระหนักร่วมหรือการทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลว่ามีอะไร หมายถึงอะไร มีความสำคัญอย่างไร ในขณะที่บางคน บางท่านรู้และเข้าใจแต่ไม่ใส่ใจที่จะนำมาปรับใช้จนนำไปสู่การปฏิบัติ ไม่นำมาใช้เป็นกรอบในการดำเนินงานหรือการดำเนินชีวิต

วัตถุประสงค์ข้อ 4 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาวิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

1. ด้านการผลิตบัณฑิตและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพและมาตรฐาน แนวทางในด้านนี้นั้น ผู้ให้ข้อมูลสะท้อนให้เห็นว่าควรที่จะส่งเสริมในด้านของตัวผู้เรียนโดยทำการคัดเลือกกลุ่มผู้เรียน จัดชั้นเรียนที่เหมาะสมกลุ่มผู้เรียน มีการจัดกิจกรรมหรือโครงการในการสร้างคนให้มีความรู้คู่คุณธรรม ส่วนด้านการจัดการเรียนการสอนควรมีการจัดตารางบรรยายไม่มากไม่น้อย เน้นประเด็นทางธรรมและทางโลกให้เข้มแข็งไปพร้อมกัน และพัฒนาให้นิสิตของวิทยาลัยสงฆ์เด่นในด้านใดด้านหนึ่ง และสุดท้ายด้านผู้สอน ควรจัดให้มีการประชุมสัมมนา ทั้งอาจารย์ประจำและอาจารย์พิเศษ เพื่อทบทวนปัญหาในการจัดการเรียนการสอนของแต่ละรายวิชา และพัฒนาบุคลากรสายวิชาการให้มีทักษะการสอนมีเทคนิคใหม่ๆ

2. ด้านการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพการวิจัยทางพระพุทธศาสนาในระดับนานาชาติ แนวทางในด้านนี้นั้น ผู้ให้ข้อมูลสะท้อนให้เห็นว่าควรให้ความสำคัญในเรื่องของแผนและงบประมาณ ควรที่จะมีการกระตุ้นหรือสร้างแรงจูงใจให้แก่บุคลากร โดยการนำผลงานวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินความดีความชอบ ในส่วนของผู้ทำวิจัย ควรที่จะแยกภาระงานธุรการ งานบริหารออกจากผู้ทำวิจัย เพื่อที่ว่าผู้วิจัยจะได้ผลิตงานวิจัยที่มีคุณภาพ เป็นที่ยอมรับของสังคม และสามารถที่จะนำผลงานวิจัยไปใช้ในการพัฒนาสถาบันการศึกษาของคณะสงฆ์ได้ โดยการยึดชุมชนใดชุมชนหนึ่งไว้เป็นหลักในการศึกษาทดลอง นำหลักธรรมทางพุทธศาสนาไปใช้

3. ด้านการบริการวิชาการด้านพระพุทธศาสนาแก่ชุมชนและสังคมระดับชาติและนานาชาติ แนวทางในด้านนี้นั้น ผู้ให้ข้อมูลสะท้อนให้เห็นว่าควรให้ความสำคัญในเรื่องของการสร้างเครือข่ายร่วมกับชุมชนให้มากขึ้น โดยการทำกิจกรรมร่วมกับชุมชนให้มากขึ้น เพื่อให้ง่ายต่อการเข้าถึงชุมชน และควรจัดการประชาสัมพันธ์ที่ดีให้ประชาชนได้รู้จักวิทยาลัยสงฆ์ อีกทั้งควรจัดฝึกอบรมเพิ่มทักษะให้กับผู้ที่ออกไปให้บริการแก่ชุมชนและสังคม

4. ด้านการทะนุบำรุงพระพุทธศาสนาและศิลปวัฒนธรรม แนวทางในด้านนี้นั้น ผู้ให้ข้อมูลสะท้อนให้เห็นว่าควรให้ความสำคัญในเรื่องของการจัดตั้งหน่วยงาน/ศูนย์ที่ดูแลด้านการทำงานบำรุงพระพุทธศาสนาและศิลปวัฒนธรรมโดยตรง อีกทั้งควรเพิ่มบุคลากรที่ทำหน้าที่ดูแลการทำงานบำรุงพระพุทธศาสนาและศิลปวัฒนธรรมเป็นการเฉพาะ รวมไปถึงควรกำหนดแนวทางในการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมให้เห็นเป็นรูปธรรม โดยการจัดนิทรรศการร่วมกับชุมชน หรืออาจจะให้รางวัลแก่ผู้รักษาศิลปะดีเด่น เพื่อเป็นการปลุกจิตสำนึกให้กับชุมชนและสังคม ในการทวงแหวนศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น

5. ด้านการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล แนวทางในด้านนี้นั้น ผู้ให้ข้อมูลสะท้อนให้เห็นว่าควรให้ความสำคัญในเรื่องของการบริการจัดการหน่วยงาน/องค์กร โดยยึดหลักของการบริการจัดการตามหลักธรรมาภิบาลอย่างจริงจัง หน่วยงานองค์กรนั้นก็มีความมั่นคง ก้าวหน้า บุคลากรของหน่วยงานเข้าใจในบทบาทของตนเอง มีความไว้วางใจ เชื่อใจ เพื่อนร่วมงาน ให้เกียรติซึ่งกันและกัน จะคิดทำอะไรก็ได้ได้รับความร่วมมือ มีน้ำใจต่อกัน ทำงานให้สำเร็จ ในองค์กรหรือหน่วยงานก็พัฒนาไปด้วยดีถือว่าหลักธรรมาภิบาลมีความสำคัญต่อการพัฒนาทุกระบบไม่เฉพาะแต่หน่วยงานหรือองค์กรเล็กๆ หน่วยงานหรือองค์กรใหญ่ต้องอาศัยหลักธรรมาภิบาลในการบริหารทั้งสิ้น

การอภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ ข้อ 1 เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานการพัฒนาวิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่าบุคลากรวิทยาลัยสงฆ์มีการดำเนินงานการพัฒนาวิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งที่ค่าเฉลี่ยอยู่ในทางค่อนข้างต่ำระดับมาก สะท้อนให้เห็นว่าวิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีการดำเนินงานการพัฒนาวิทยาลัยสงฆ์ ภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ ทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับที่น่าพอใจและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เนื่องมาจากวิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีโครงสร้างการดำเนินงานการพัฒนาวิทยาลัยสงฆ์ เช่นเดียวกับมหาวิทยาลัยอื่นๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยที่มหาวิทยาลัยมีพันธกิจหลัก คือ การจัดการเรียนการสอน การวิจัย การบริการทางวิชาการแก่สังคม การทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม และมีการพัฒนาระบบการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล ในการดำเนินพันธกิจหลักมหาวิทยาลัยจำเป็นต้องมีการกำหนดทิศทางพัฒนาและการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย เพื่อให้มหาวิทยาลัยดำเนินการสอดคล้องกับอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ มีคุณภาพ มีความเป็นสากล และเจริญเติบโตอย่างยั่งยืน นอกเหนือจากการพิจารณาอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ของมหาวิทยาลัยแล้ว จะต้องคำนึงถึงหลักการอุดมศึกษา กรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว มาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานการอุดมศึกษา มาตรฐานวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง ยุทธศาสตร์ด้านต่างๆ ของชาติ รวมถึงทิศทางการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลก เพื่อให้การดำเนินงานของมหาวิทยาลัยเป็นไปอย่างมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับและสามารถตอบสนองสังคมในทิศทางที่ถูกต้องเหมาะสม (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2554)

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานการพัฒนาวิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จำแนกตามตัวแปรสถานที่ตั้ง จำนวนบุคลากร จำนวนนิสิตและงบประมาณที่ต่างกัน

2.1 สมมติฐานข้อที่ 1 วิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยที่มีสถานที่ตั้งต่างกัน มีการพัฒนาแตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่าวิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่มีสถานที่ตั้งต่างกัน มีการดำเนินงานการพัฒนาวิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าสถานที่ตั้งต่างกัน ไม่ได้เป็นตัวแปรที่สำคัญในการดำเนินงานการพัฒนาวิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากบุคลากรที่ปฏิบัติงานในวิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่อยู่ตามภูมิภาคต่างๆ แต่ปฏิบัติงานภายใต้นโยบายเดียวกัน ตลอดจนมีความตระหนักในบทบาทหน้าที่ของตนเองต่อการดำเนินงานการพัฒนาวิทยาลัยสงฆ์ ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งในปัจจุบันนี้ วิทยาลัยสงฆ์ได้มีการวางแผนในการดำเนินงานเป็นขั้นเป็นตอน ซึ่งทำให้การดำเนินงานการพัฒนาวิทยาลัยสงฆ์ เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

2.2 สมมติฐานข้อที่ 2 วิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยที่มีจำนวนบุคลากรต่างกัน มีการพัฒนาแตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่าวิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่มีจำนวนบุคลากรต่างกัน มีการดำเนินงานการพัฒนาวิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าจำนวนบุคลากร ไม่ได้เป็นตัวแปรที่สำคัญในการดำเนินงานการพัฒนาวิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก วิทยาลัยสงฆ์มีบริบทที่คล้ายคลึงกัน ภายใต้กรอบนโยบายเดียวกัน ถึงแม้ว่าจำนวนบุคลากรมีไม่เท่ากันก็ตาม แต่ก็สามารถที่จะมีการดำเนินงานการพัฒนาวิทยาลัยสงฆ์ ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ได้อย่างเท่าเทียมกัน

2.3 สมมติฐานข้อที่ 3 วิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยที่มีจำนวนนิสิตต่างกัน มีการพัฒนาแตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่าวิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่มีจำนวนนิสิตต่างกัน มีการดำเนินงานการพัฒนาวิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าจำนวนนิสิต ไม่ได้เป็นตัวแปรที่สำคัญในการดำเนินงานการพัฒนาวิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก วิทยาลัยสงฆ์ได้กำหนดระบบในการคัดเลือกนิสิต ที่จะเข้าศึกษา เพื่อให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน จึงทำให้การดำเนินงานการพัฒนาวิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง

2.4 สมมติฐานข้อที่ 4 วิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยที่มีงบประมาณต่างกัน มีการพัฒนาแตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่าวิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่มีงบประมาณต่างกัน มีการดำเนินงานการพัฒนาวิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าจำนวนนิสิต ไม่ได้เป็นตัวแปรที่สำคัญในการดำเนินงานการพัฒนาวิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ในการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปี ได้กำหนดแผนงานเพื่อบูรณาการจัดการดำเนินงานการพัฒนาวิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ให้เชื่อมโยงและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยใช้ยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณเป็นแนวทางในการกำหนดลำดับความสำคัญ ซึ่งในการจัดสรรงบประมาณ(กองแผนงาน สำนักงานอธิการบดี, 2558: 7 - 10) มีรายละเอียดลักษณะของรายจ่าย 5 ลักษณะ ดังนี้ งบบุคลากร งบดำเนินงาน งบลงทุน งบอุดหนุนและงบรายจ่ายอื่นๆ ซึ่งงบประมาณของแต่ละวิทยาลัยสงฆ์ ที่ไม่เท่ากันนั้นอาจเนื่องมาจากงบลงทุนในแต่ละปีที่วิทยาลัยสงฆ์นั้นๆ ได้รับ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อศึกษาปัญหาในการพัฒนาวิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ผลการวิจัยสะท้อนมุมมองเกี่ยวกับปัญหาในการพัฒนาวิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตามกรอบของแผนพัฒนามหาวิทยาลัยฉบับที่ 11 โดยใช้ยุทธศาสตร์การพัฒนามหาวิทยาลัยทั้ง 5 ด้านดังนี้

1. ด้านการผลิตบัณฑิตและพัฒนากิจการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพและมาตรฐาน ผลจากการสนทนากลุ่มบุคลากรวิทยาลัยสงฆ์สะท้อนมุมมองเกี่ยวกับปัญหาในการพัฒนาวิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยว่า ด้านผู้เรียนนั้นมีปัญหามาก เพราะผู้ที่เข้ามาศึกษาเล่าเรียนที่วิทยาลัยสงฆ์มีความหลากหลายของพื้นฐานด้านความรู้ ด้านวัยวุฒิ จึงเกิดช่องว่างระหว่างวัย โดยที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (2556) ได้พบปัญหาในเรื่องของนิสิต ที่มี

ความแตกต่างกันทางด้านวิวุฒิ ความรู้ ซึ่งคล้ายกับนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่มีนิสัยแตกต่างกันมาก ทั้งวิวุฒิและคุณวุฒิ ความพร้อมทั้งร่างกายและจิตใจ เรือโน้ในชีวิตรดับปัจเจกบุคคล ทำให้การเรียนการสอนแบบรามคำแหง นอกจากจะมีเอกลักษณ์เฉพาะแล้ว ยังมีปัญหาที่มีเอกลักษณ์ไม่เหมือนในสถาบันการศึกษาอื่นๆ อีกด้วย (ฉินห์นิภา ทาสุนธ์, 2556)

2. ด้านการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพการวิจัยทางพระพุทธศาสนาระดับนานาชาติ ผลจากการสนทนากลุ่มบุคลากรวิทยาลัยสงฆ์สะท้อนมุมมองเกี่ยวกับปัญหาในการพัฒนาวิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยว่า ผู้ทำวิจัยยังขาดความรู้ ขาดทักษะด้านการทำวิจัย ขาดแรงจูงใจในการทำงานวิจัย รวมไปถึงนโยบายในการส่งเสริมสนับสนุนในเรื่องของการทำวิจัยไม่มีความชัดเจน งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรมีกระบวนการที่ยังยาก ผู้ทำวิจัยมีภาระงานมากจนผู้ทำวิจัยไม่มีเวลาในการทำวิจัย หรือว่ามีงานวิจัยออกมาก็ไม่สามารถที่จะนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาชุมชนและสังคมได้อย่างเป็นรูปธรรม บริบทของปัญหาการทำวิจัยของวิทยาลัยสงฆ์มีความคล้ายคลึงกับงานวิจัยของมาลี หนูเอี่ยม (2557) ได้ศึกษาเรื่องบทบาทการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดยะลา พบว่าปัญหาในการทำวิจัย คือ ครอบงำเป็นเรื่องยาก ขาดการศึกษาค้นคว้าด้านวิชาการ ขาดผู้รู้ให้คำปรึกษาในการดำเนินการวิจัย และไม่มีทีมงานดำเนินการวิจัย ขาดการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องจากผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้อง ขาดเอกสารอ้างอิง ครูมีภาระงานมากทำให้ไม่มีเวลาในการทำวิจัย และเมื่อทำแล้วเกิดความท้อถอย เพราะไม่มีความรู้ในเรื่องการทำวิจัยในชั้นเรียน ส่งผลให้ทำวิจัยไม่สำเร็จ

3. ด้านการบริการวิชาการด้านพระพุทธศาสนาแก่ชุมชนและสังคมระดับชาติและนานาชาติ ผลจากการสนทนากลุ่มบุคลากรวิทยาลัยสงฆ์สะท้อนมุมมองเกี่ยวกับปัญหาในการพัฒนาวิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยว่า บุคลากรที่ให้บริการวิชาการด้านพระพุทธศาสนาแก่ชุมชนและสังคม มีข้อจำกัดในเรื่องของเวลา โดยที่สถานการณ์และบริบททางสังคมไม่เอื้ออำนวยต่อการให้บริการวิชาการ อีกทั้งภาระงานของบุคลากรมาก จำนวนบุคลากรน้อย จึงซึ่งผลไปถึงการขาดความสนใจ ขาดความจริงจังและความต่อเนื่องในการบริการวิชาการด้านพระพุทธศาสนาแก่ชุมชนและสังคม มีความสอดคล้องกับพระมหามหรรณพ ศรีสุมะธิตานนท์ (2557) ได้กล่าวว่า มหาวิทยาลัยมีการกิจ และโครงการต่างๆ ที่ต้องรับผิดชอบมากเกินไป และงบประมาณที่กระจายไปสู่ภารกิจกรรมและโครงการต่างๆ มีไม่เพียงพอ การทำตามนโยบายของโครงการบริการวิชาการแก่สังคมแม้จะเป็นไปตามระบบกลไกที่วิทยาลัยสงฆ์กำหนดไว้แต่ยังมีข้อที่ควรแก้ไขเช่น กำหนดกรอบงานเวลาไม่สอดคล้อง ตลอดถึงงบประมาณไม่เพียงพอกับการใช้จ่าย ในการผลิตเครื่องมือและค่าวิทยากรที่มาให้ความรู้ และสถานที่ศึกษาคุณงามอยู่ไกลจึงมีบางครั้งต้องเก็บค่าเดินทางซึ่งเป็นภาระสร้างต้นทุนให้กับผู้รับผิดชอบโครงการทั้งผู้ให้บริการและผู้รับบริการเป็นอย่างยิ่ง(วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง, 2556)

4. ด้านการทะนุบำรุงพระพุทธศาสนาและศิลปวัฒนธรรม ผลจากการสนทนากลุ่มบุคลากรวิทยาลัยสงฆ์สะท้อนมุมมองเกี่ยวกับปัญหาในการพัฒนาวิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยว่า คนไทยส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจพระพุทธศาสนากันอย่างลึกซึ้งและเพียงพอ โดยมีความเข้าใจกันเพียงผิวเผิน ซึ่งเข้าใจว่าพระพุทธศาสนาไว้ให้ทำบุญ โดยไม่เข้าใจว่าพระพุทธศาสนาสอนให้พัฒนาตนและพัฒนาสังคม โดยที่คณะรัฐมนตรี (2557) ได้แถลงนโยบายเกี่ยวกับทะนุบำรุงและอุปถัมภ์พระพุทธศาสนาและศาสนาอื่นๆ ว่า การสนับสนุนให้องค์กรทางศาสนามีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ตลอดจนพัฒนาคุณภาพชีวิต สร้างสันติสุขและความปรองดองสมานฉันท์ในสังคมไทยอย่างยั่งยืน และมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมตามความพร้อม จึงควรที่จะอนุรักษ์ ฟื้นฟู และเผยแพร่มรดกทางวัฒนธรรม ภาษาไทยและภาษาถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งความหลากหลายของศิลปวัฒนธรรมไทย เพื่อการเรียนรู้ สร้างความภาคภูมิใจในประวัติศาสตร์และความเป็นไทย นำไปสู่การสร้างความสัมพันธ์อันดีในระดับประชาชน ระดับชาติ ระดับภูมิภาค และระดับนานาชาติ ตลอดจนเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจให้แก่ประเทศ และควรที่จะสนับสนุนการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ วัฒนธรรมของประเทศเพื่อนบ้านและวัฒนธรรมสากล และการสร้างสรรค์งานศิลปะและวัฒนธรรมที่เป็นสากล เพื่อเตรียมเข้าสู่สากลวัฒนธรรมของประชาคมอาเซียนและเพื่อการเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมโลกโดยการปลูกฝังค่านิยมและจิตสำนึกที่ดี รวมทั้งเปิดพื้นที่สาธารณะให้เยาวชนและประชาชนได้มีโอกาสแสดงออกอย่างสร้างสรรค์

5. ด้านการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล ผลจากการสนทนากลุ่มบุคลากรวิทยาลัยสงฆ์สะท้อนมุมมองเกี่ยวกับปัญหาในการพัฒนาวิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยว่า เกิดจากการขาด

ความตระหนักหรือการทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลว่ามีอะไร หมายถึงอะไร มีความสำคัญอย่างไร ในขณะที่บาง คน บางท่านรู้และเข้าใจแต่ไม่ใส่ใจที่จะนำมาปรับใช้จนนำไปสู่การปฏิบัติ ไม่นำมาใช้เป็นกรอบในการดำเนินงาน หรือการ ดำเนินชีวิต ซึ่งส่วนใหญ่ผู้บริหารยังใช้ระบบอาวุโสในการเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง อีกทั้งผู้บริหารมีหน้าที่หลายตำแหน่ง ทั้ง ตำแหน่งทางคณะสงฆ์และตำแหน่งทางการบริหาร จึงทำให้ขาดการติดตามการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ปฏิบัติงานตามหน้าที่ ของตนอย่างแท้จริง โดยประศัลภ์ ปัทมพลังกูร (2558) ได้กล่าวถึงการบริหารคนด้วยระบบอาวุโสมากเกินไปจะเกิดอะไรขึ้น บ้าง ซึ่งในประเทศไทย เรื่องของระบบอาวุโสในการบริหารคนนั้น ยังคงติดไม่ขาด ไม่ว่าจะองค์กรนั้นจะมีการปรับปรุงระบบการ บริหารคนให้มีความยุติธรรมตามผลงานแล้วก็ตาม แต่ก็ยังคงมีเรื่องของอาวุโสปะปนอยู่บ้าง แต่ในบางองค์กรนั้น เรื่องของ ระบบอาวุโสกับการบริหารคนนั้น เป็นอะไรที่แยกกันไม่ออกเลย ทุกสิ่งทุกอย่างบริหารด้วยระบบอาวุโสกันไปหมด โดยไม่ดู เรื่องของหน้าที่และความรับผิดชอบ ไม่ดูเรื่องของผลงานเลย ถ้าเราบริหารคนด้วยระบบแบบนี้ไปนานๆ เข้า อะไรจะเกิดขึ้น เช่น ผลงานโดยเฉลี่ยของพนักงานจะค่อยๆ แย่ลงไปเรื่อยๆ ความคิดสร้างสรรค์ใหม่ๆ น้อยลงไปเรื่อยๆ มีการต่อต้านการ เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เกิดทัศนคติว่าตนเองเก่ง เพราะอยู่นาน และผู้น้อยที่เก่งๆ จะค่อยๆ ถูกระบบกลืนไปจนหมด ซึ่งสุดท้าย องค์กรก็ไม่สามารถที่จะมีการดำเนินการพัฒนาไปได้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 4 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาวิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ผลการวิจัยสะท้อนมุมมองเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาวิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตาม กรอบของแผนพัฒนามหาวิทยาลัยฉบับที่ 11 โดยใช้ยุทธศาสตร์การพัฒนามหาวิทยาลัยทั้ง 5 ด้านดังนี้

1. ด้านการผลิตบัณฑิตและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพและมาตรฐาน ผลจากการสนทนากลุ่ม บุคลากรวิทยาลัยสงฆ์สะท้อนมุมมองเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาวิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ควรที่จะคัดเลือกกลุ่มผู้เรียน โดยการจัดชั้นเรียนที่เหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียน ด้านการจัดการเรียนการสอนควรมีการจัดตาราง บรรยายไม่มากไม่น้อย เน้นประเด็นทางธรรมและทางโลกให้เข้มข้นไปพร้อมกัน และพัฒนาให้นิสิตของวิทยาลัยสงฆ์เด่นใน ด้านใดด้านหนึ่ง และสุดท้ายด้านผู้สอน ควรจัดให้มีการประชุมสัมมนา ทั้งอาจารย์ประจำและอาจารย์พิเศษ เพื่อทบทวน ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนของแต่ละรายวิชา และพัฒนาบุคลากรสายวิชาการให้มีทักษะการสอนมีเทคนิคใหม่ๆ สอดคล้องกับทฤษฎีธรรม ธีระกุลและคณะ (2556) ได้ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของบัณฑิต มหาวิทยาลัยทักษิณ ผลวิจัยพบว่า ควรปรับหลักสูตรและเนื้อหาให้มีความทันสมัย สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มผู้เรียน และตลาดแรงงาน มีการลงพื้นที่ออกภาคสนามและศึกษาดูงานเพื่อศึกษาเรียนรู้ประสบการณ์จริงให้มากขึ้น รวมไปถึงควรมีสื่อ การเรียนการสอนที่หลากหลายโดยเฉพาะสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศที่ให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองได้สะดวกและรวดเร็ว การวัดประเมินผลการเรียนของอาจารย์ควรมีความยุติธรรมตรงไปตรงมาและน่าเชื่อถือตามหลักเกณฑ์ สามารถตรวจสอบได้ อีกทั้งควรเพิ่มจำนวนอาจารย์ที่มีคุณวุฒิตามเกณฑ์และมีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาให้มากขึ้น จัดหาหนังสือ ตำรา และ เอกสารในสำนักหอสมุดที่สามารถศึกษาค้นคว้าในการทำวิจัย ควรมีให้มากขึ้นและมีความทันสมัย และควรมีระบบและ ช่องทางในการติดต่อสื่อสารและให้ข้อมูลข่าวสารแก่ศิษย์เก่าที่สำเร็จการศึกษาไปแล้วอย่างต่อเนื่อง

2. ด้านการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพการวิจัยทางพระพุทธศาสนาในระดับนานาชาติ ผลจากการสนทนากลุ่มบุคลากรวิทยาลัยสงฆ์สะท้อนมุมมองเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาวิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาวิทยาลัยมหา จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ว่าควรให้ความสำคัญในเรื่องของแผนและงบประมาณ ควรที่จะมีการกระตุ้นหรือสร้างแรงจูงใจให้แก่ บุคลากร โดยการนำผลงานวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินความดีความชอบ ในส่วนของผู้ทำวิจัย ควรที่จะแยกภาระงาน ธุรการ งานบริหารออกจากผู้ทำวิจัย เพื่อที่ว่าผู้วิจัยจะได้ผลิตงานวิจัยที่มีคุณภาพ เป็นที่ยอมรับของสังคม และสามารถที่จะนำ ผลงานวิจัยไปใช้ในการพัฒนาสถาบันการศึกษาของคณะสงฆ์ได้ สอดคล้องกับอาจารย์ ภูวพิชญ์ (2551) ได้กล่าวว่า เทคนิค ในการสร้างความสำเร็จในการทำงาน ใช้วิธี "D-E-V-L-O-P" คือ ไม่หยุดยั้งการพัฒนา มุ่งมั่นอดทน ไขว่หาความรู้ กระตือรือร้น อยู่เสมอ จัดการงานเป็นเลิศ และคิดในทางบวก ซึ่งวิธีนำผลการวิจัยมาใช้ประโยชน์เพิ่มขึ้นนั้น ควรจัดเวทีให้คณาจารย์นำเอา ความรู้ที่ได้จากการวิจัยมาประกอบการถ่ายทอดความรู้ มีการวางแผนแนวทางการวิจัยเพื่อใช้เป็นแนวทางในการทำวิจัยของ คณาจารย์และนิสิต มีนโยบายนำผลงานวิจัยไปให้บริการวิชาการแก่ชุมชน สนับสนุนการจัดการเรียนการสอน โดยเน้นการวิจัย เป็นฐาน ใช้การจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเป็นเครื่องมือให้เกิดงานวิจัยร่วมกันระหว่างนิสิตและคณาจารย์ จัดให้มี

กระบวนการในการประเมินงานวิจัยแบบเป็นรูปธรรม ควรพิจารณาถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการประเมิน ผลผลิตของการวิจัย สนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้นในกระบวนการวิจัยอย่างสม่ำเสมอ และกำหนดแนวทางการดำเนินงานวิจัยให้สอดคล้องกับนโยบายของคณะ และควรจัดสรรเงินทุนเพื่อส่งเสริมการวิจัยในภาควิชาให้เพิ่มขึ้น ควรหาเงินทุนสนับสนุนการวิจัยจากหน่วยงานภายนอกให้มากขึ้น และผลักดันให้คณาจารย์ขอทุนจากภายนอกหน่วยงาน โดยการกำหนดประเด็นหัวข้องานวิจัยที่สอดคล้องกับความต้องการของนโยบายของชาติ เพื่อสามารถเสนอขอทุนวิจัยจากแหล่งทุนภายนอกได้ง่ายขึ้น ควรจัดสรรเงินทุนวิจัยให้เพียงพอ มีระบบฐานข้อมูลและใช้ประโยชน์จากข้อมูลแหล่งเงินทุนวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอก มีการบริหารจัดการงานวิจัยและเพื่อการวิจัยตามแผน รวมทั้งปรับเปลี่ยนแผนการวิจัยตามสถานการณ์อย่างเหมาะสม (ชนิดา มิตรานันท์ และคณะ, 2552)

3. ด้านการบริการวิชาการด้านพระพุทธศาสนาแก่ชุมชนและสังคมระดับชาติและนานาชาติ ผลจากการสนทนากลุ่มบุคลากรวิทยาลัยสงฆ์สะท้อนมุมมองเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาวิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ว่าควรให้ความสำคัญในเรื่องของการสร้างเครือข่ายร่วมกับชุมชนให้มากขึ้น โดยการทำกิจกรรมร่วมกับชุมชน เพื่อให้ง่ายต่อการเข้าถึงชุมชน และควรจัดการประชาสัมพันธ์ที่ดีให้ประชาชนได้รู้จักวิทยาลัยสงฆ์ อีกทั้งควรจัดฝึกอบรมเพิ่มทักษะให้กับผู้ที่ออกไปให้บริการแก่ชุมชนและสังคม สอดคล้องพระธรรมโกศาจารย์ (2555) กล่าวว่า การบริการสังคมนับเป็นยุทธศาสตร์หนึ่งในห้าของมหาวิทยาลัยนอกจากการผลิตบัณฑิต โดยเชื่อมการผลิตบัณฑิต การทำวิจัยเข้ากับบริการสังคมเข้าด้วยกัน เพราะการบริการสังคมมีส่วนสำคัญในการจรจรพระพุทธศาสนาให้คงอยู่ เนื่องจากจะทำให้มีศาสนทายาทที่มีจิตอาสาทำงานเพื่อสังคมสืบต่อไป "การบริการสังคมของ มจร มีเป้า 3 ประการคือ คณะสงฆ์ ชุมชน และสังคม ซึ่งที่ผ่านมามีถือว่าอยู่ในระดับที่ดี อย่างเช่น การเปิดค่ายเยาวชน เปิดการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานให้กับบุคคลทั่วไป และการช่วยเหลือผู้ประสบภัยควรวุ่นววม จนทำให้เกิดเอ็มซียูโมเดล จนมีคำแนะนำให้มีการต่อยอดโดยทำเป็นยุทธศาสตร์ต่อเนื่อง" อย่างไรก็ตาม ผู้ให้บริการสังคมจำเป็นจะต้องมีความรู้มียุทธศาสตร์ที่ดี เพราะไม่เช่นนั้นแล้ว ก็จะเป็นเหมือนกับพระนักเทศน์ชื่อดังแต่พื้นฐานความรู้ไม่แน่น เพราะว่า จบการศึกษาเพียงระดับนักธรรมตรี นักธรรมโทก็เทศน์แล้ว ตั้งตัวเป็นเกจิอาจารย์ เป็นนักสักยันต์แล้ว เพราะมีใจรักในการช่วยเหลือสังคม แต่การบริการสังคมของพระนั้นแตกต่างจากนักสังคมสงเคราะห์ กับพระที่ต้องรู้จักให้ธรรมะ ดังนั้น ความรู้จึงเป็นสิ่งสำคัญ อย่างน้อยๆ ควรมาเรียนที่ มจร แล้วถึงทำหน้าที่เป็นนักเทศน์

4. ด้านการทะนุบำรุงพระพุทธศาสนาและศิลปวัฒนธรรม ผลจากการสนทนากลุ่มบุคลากรวิทยาลัยสงฆ์สะท้อนมุมมองเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาวิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ว่าควรให้ความสำคัญในเรื่องของการจัดตั้งหน่วยงาน/ศูนย์ที่ดูแลด้านการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาและศิลปวัฒนธรรมโดยตรง อีกทั้งควรเพิ่มบุคลากรที่ทำหน้าที่ดูแลการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาและศิลปวัฒนธรรมเป็นการเฉพาะ รวมไปถึงควรกำหนดแนวทางในการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมให้เห็นเป็นรูปธรรม โดยการจัดนิทรรศการร่วมกับชุมชน หรืออาจจะให้รางวัลแก่ผู้รักษาศิลปะดีเด่น เพื่อเป็นการปลุกจิตสำนึกให้กับชุมชนและสังคม ในการห่วงแทนศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น สอดคล้องกับจันทนา อินทิม (2553) คณบดีคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ได้กล่าวถึง การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม มุ่งให้บุคลากรและนักศึกษาเห็นคุณค่าและมีทัศนคติที่ดีในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู สืบสาน สร้างสรรค์และพัฒนาศิลปวัฒนธรรม นำศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทยมาสร้างสรรค์ให้เกิดนวัตกรรมที่เหมาะสมและเป็นประโยชน์รวมทั้งมีการพัฒนาและสร้างมาตรฐานทางศิลปวัฒนธรรม โดยคำนึงถึงเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ของชาติ ของสากล และนำไปเผยแพร่สู่สาธารณชน

5. ด้านการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล ผลจากการสนทนากลุ่มบุคลากรวิทยาลัยสงฆ์สะท้อนมุมมองเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาวิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ว่าควรให้ความสำคัญในเรื่องของการบริการจัดการหน่วยงาน/องค์กร โดยยึดหลักของการบริการจัดการตามหลักธรรมาภิบาลอย่างจริงจัง หน่วยงานองค์กรนั้นก็มีความมั่นคง ก้าวหน้า บุคลากรของหน่วยงานเข้าใจในบทบาทของตนเอง มีความไว้วางใจ เชื่อใจ เพื่อนร่วมงาน ให้เกียรติซึ่งกันและกัน จะคิดทำอะไรก็ได้รับความร่วมมือ มีน้ำใจต่อกัน ทำงานให้สำเร็จ สอดคล้องกับ Graham และ Amos (2009) ได้กล่าวว่า หลักธรรมาภิบาลที่ดีอาจจะเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดเพียงอย่างเดียวในการกำจัดความยากจนและช่วยส่งเสริมผู้นำให้มีคุณลักษณะที่ดี มีพรสวรรค์ มีคุณธรรมจริยธรรม ความมีมนุษยธรรม ความซื่อสัตย์ ความเสมอภาค การมีความตระหนักในหน้าที่รู้จักการเปลี่ยนแปลงและสร้างสิ่งใหม่ ๆ รู้จักการกระจายอำนาจ และมีความ

รับผิดชอบ จะเห็นได้ว่าผู้บริหารในยุคปัจจุบันมีความจำเป็นต้องนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานทุกระดับ และใช้ให้ครบถ้วนทุกด้านเพื่อประสิทธิภาพขององค์กร หรือ สถานศึกษา และอีกทั้งยังเป็นกลไกในการควบคุม ติดตามและตรวจสอบ ป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายที่จะเกิดขึ้นในการบริหารงานในสถานศึกษา ดังนั้น ในการบริหารงานสถานศึกษาให้มีคุณภาพ บรรลุผลตามเป้าหมาย จึงควรมนำหลักธรรมาภิบาลทั้ง 6 หลัก คือ หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ หลักคุณธรรม หลักนิติธรรม หลักประสิทธิภาพและประสิทธิผล และหลักความคุ้มค่า มาประยุกต์ปรับใช้ในการบริหารงาน เชื่อแน่ว่า สถานศึกษาจะมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้นรวมทั้งเกิดประสิทธิผล และมีการพัฒนาไปในทิศทางที่ดีขึ้นอย่างแน่นอน

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปปฏิบัติ

1. จากผลการวิจัยการดำเนินงานการพัฒนาวิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พบว่า ในด้านการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพการวิจัยทางพระพุทธศาสนาระดับนานาชาติ มีระดับการดำเนินงานที่ต่ำกว่าด้านอื่นๆ ดังนั้น ผู้บริหารควรให้ความสำคัญในเรื่องของแผนและงบประมาณ ในส่วนของผู้ทำวิจัยควรมีการกระตุ้นหรือสร้างแรงจูงใจให้แก่บุคลากร โดยการนำผลงานวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินความดีความชอบ รวมไปถึงควรนำผลงานวิจัยไปใช้ในการพัฒนาสถาบันการศึกษาของคณะสงฆ์ โดยการยึดชุมชนใดชุมชนหนึ่งไว้เป็นหลักในการศึกษาทดลอง แล้วนำผลการวิจัยที่ได้รับไปสู่การปฏิบัติกับชุมชนนั้นๆ

2. จากผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานการพัฒนาวิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พบว่า ในด้านการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพการวิจัยทางพระพุทธศาสนาระดับนานาชาติ วิทยาลัยสงฆ์ที่มีสถานที่ตั้งอยู่ภาคกลางมีการดำเนินงานที่ต่ำกว่าวิทยาลัยสงฆ์ที่มีสถานที่ตั้งอยู่ภาคอื่นๆ ดังนั้น ทางฝ่ายแผนและนโยบายควรให้ความสำคัญในการส่งเสริมการวิจัยให้กับวิทยาลัยสงฆ์ที่มีสถานที่ตั้งอยู่ภาคกลาง ให้มากขึ้น

3. จากปัญหาการดำเนินงานการพัฒนาวิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พบว่า มีปัญหาด้านการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพการวิจัยทางพระพุทธศาสนาระดับนานาชาติ คือ ผู้ทำวิจัยยังขาดความรู้ ขาดทักษะด้านการทำวิจัย รวมไปถึงนโยบายที่ไม่ชัดเจนในเรื่องของการส่งเสริมสนับสนุนในเรื่องของการทำวิจัย ทางผู้บริหารที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายควรกำหนดแนวทางการดำเนินงานวิจัยให้สอดคล้องกับนโยบายของคณะหรือของหน่วย โดยการจัดสรรเงินทุนเพื่อส่งเสริมการวิจัยในภาควิชาให้มากขึ้น จึงควรมหาเงินทุนสนับสนุนการวิจัยจากหน่วยงานภายนอก และผลักดันให้คณาจารย์ขอทุนจากภายนอกให้มากขึ้น โดยการกำหนดประเด็นหัวข้องานวิจัยที่สอดคล้องกับความต้องการของนโยบายของชาติ เพื่อสามารถเสนอขอทุนวิจัยจากแหล่งทุนภายนอกได้ง่ายขึ้น

บรรณานุกรม

กองแผนงาน สำนักงานอธิการบดี. (2558). เอกสารประกอบโครงการประชุมสัมมนาจัดทำคำของบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2558. อยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

คณะรัฐมนตรี. (2557). สรุปคำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี ซึ่งพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี จะได้แถลงต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) ในวันศุกร์ที่ 12 กันยายน 2557 โดยนโยบายด้านการศึกษาได้กำหนดไว้ในข้อที่ 4. การศึกษาและเรียนรู้ การทะนุบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม. [ออนไลน์]. แหล่งอ้างอิง <http://www.moe.go.th/webcm/2014/sep/195.html> สืบค้นวันที่ 10 พฤษภาคม 2558.

จักษวัชร ศิริวรรณ. (2554). การนำแผนยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ. [ออนไลน์]. GotoKnow แหล่งอ้างอิง <http://www.gotoknow.org/posts/437655>. สืบค้นวันที่ 8 กันยายน 2557

จันทนา อินทนิม. (2552). แผนกลยุทธ์ คณะรัฐศาสตร์ปีการศึกษา 2553-2557. คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี. [ออนไลน์]. แหล่งอ้างอิง http://www.bkkthonacth/userfiles/file/คณะรัฐศาสตร์/องค์%207/7_1-2-2.pdf. สืบค้นวันที่ 10 พฤษภาคม 2558.

จิณห์นิภา ทาสุคนธ์. (2556). กระบวนการเรียนการสอนออกเสียงภาษาฝรั่งเศส ที่เหมาะกับบริบทของนักศึกษาวิทยาลัยรามคำแหง สาขาวิทยภาษา

- ฝรั่งเศส ภาควิชาภาษาตะวันตก, คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ชนิดา มิตรานันท์, ชูสิทธิ์ โชติดี, อีรพงศ์ จุลสายพันธ์, พรชัย มั่นหมาย, และมยุรี เสือคำราม. (2552). แนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการของภาคการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. เอกสารการประชุมวิชาการมหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ทรงธรรม อีระกุล, เสาวนีย์ แสงสีดา, วันวิสาข์ แก้วสมบูรณ์, วรุณี ทิพโอสถ และศศิธร ดีใหญ่. (2556). ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยทักษิณ. วารสารศึกษาศาสตร์. หน่วยวิจัยสถาบันบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ, 13(2), กรกฎาคม - ธันวาคม 2556
- ประคัลภ์ ปันพพลังกูร. (2558). การบริหารคนด้วยระบบอาวุโสมากเกินไปจะเกิดอะไรขึ้นบ้าง. [เว็บไซต์]. สืบค้นจาก <http://www.bloggang.com/mainblog.php?id=himan&month=14-05-2015&group=48&blog=365>
- พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). (2555). มจร ระดมสมอง...ทำแผนบริการสังคม. [เว็บไซต์สงฆนารวม]. แหล่งที่มา. <http://www.madchima.org/forum/index.php?topic=9086> วันที่สืบค้น 11/05/2558
- พระมหาพรหมพรพงศ์ ศรีสุเมธิตานนท์. (2557). ได้ศึกษาเรื่องการนำนโยบายการศึกษาของสงฆ์ไปปฏิบัติ : วิเคราะห์การดำเนินการของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. วารสารวิชาการสมาคมสงฆ์บัณฑิตศึกษาแห่งประเทศไทย (สสอท.). 20(2), 56.
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2554). คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (2556). การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการองค์กรแห่งการเรียนรู้ของศูนย์บริการวิชาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ศูนย์บริการวิชาการมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มาลี หนูเอี่ยม. (2557). บทบาทการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดยะลา. สารนิพนธ์หลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- วิจิตร ศรีสอาด. (2550). ข่าวสำนักงานรัฐมนตรีที่ 356/2550 สมว. ศธ. บรรยายทิศทางการพัฒนาวิชาชีพทางการศึกษา. แหล่งที่มา www.moe.go.th/websm/news_aug07/news_aug356.html สืบค้นวันที่ 20 กันยายน 2557.
- วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง. (2556). การบริการทางวิชาการแก่สังคม. เอกสารรายงานการประเมินตนเอง. [pdf]. สืบค้นจาก http://www.thaiall.com/mculampang/sar56/chap2_5.pdf. สืบค้นวันที่ 10 พฤษภาคม 2558.
- อาภรณ์ ภูวิทย์พันธ์. (2551). เทคนิคการทำงานเชิงรุก. กรุงเทพฯ: เอสอาร์. เซ็นเตอร์.
- Grindle, M.S. (2004). "Good Governance : Poverty Reduction and Reform in Developing Countries", Journal. Anvanced Search. Abstract form Kennedy School of Government, Harvard University.
- Graham, J. Amos, B. (2009). "Principles for Good Governance in the 21 st Century" Institute On Governance.
- Woods,N. (2000). "Comparing Measures of Citizen Trust and User Satisfaction as Indicators Of Good Governance : Difficulties in Linking Trust and Satisfaction Indicators", Journal International Review of Administrative Science. Abstract Form Katholieke Univeriteit Leuven, Belgium.

ความสัมพันธ์ระหว่างแบบผู้นำของผู้บริหารกับบรรยากาศองค์การ
ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองปัตตานี

Relationship between School Administrator's Leadership Styles and Organizational
Climates in Schools under the Jurisdiction of Pattani Municipality

ทักษิณา บัวทอง^{1*} และผ่องศรี วาณิชย์ศุภวงศ์²

¹ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
²อาจารย์ รศ.ดร. ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
*E-mail : bumbim_5722@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแบบผู้นำของผู้บริหารและบรรยากาศองค์การในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองปัตตานี 2) เปรียบเทียบแบบผู้นำของผู้บริหารและบรรยากาศองค์การในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองปัตตานี 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแบบผู้นำของผู้บริหารกับบรรยากาศองค์การในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองปัตตานี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ พนักงานครู จำนวน 123 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแบบผู้นำตามแนวคิดของ Reddin และบรรยากาศองค์การตามแนวคิดของ Halpin and Croft สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าไคสแควร์ชนิดทางเดียว (Test of goodness of fit) และค่าไคสแควร์ชนิด 2 ทาง (Test of Independence) ผลการวิจัยพบว่า

- 1) แบบผู้นำของผู้บริหารในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองปัตตานี ส่วนใหญ่เป็นผู้นำแบบนักบริหาร รองลงมา ผู้นำแบบนักพัฒนา ผู้นำแบบผู้ยึดระเบียบ ผู้นำแบบผู้เผด็จการ ผู้นำแบบผู้เผด็จการที่มีศิลป์ ผู้นำแบบผู้ประนีประนอม ผู้นำแบบผู้หนีงาน และผู้นำแบบนักบุญตามลำดับ แบบผู้นำทั้ง 8 แบบ มีสัดส่วนการกระจายแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ .05
- 2) บรรยากาศองค์การในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองปัตตานี ส่วนใหญ่เป็นบรรยากาศแบบอิสระ รองลงมาเป็นบรรยากาศแบบเปิด บรรยากาศแบบเป็นกันเอง บรรยากาศแบบควบคุม บรรยากาศแบบรวบอำนาจ และบรรยากาศแบบปิดน้อยที่สุด บรรยากาศองค์การทั้ง 6 แบบ มีสัดส่วนการกระจายแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ .05
- 3) แบบผู้นำของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับบรรยากาศองค์การ ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองปัตตานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

คำสำคัญ : แบบผู้นำของผู้บริหาร บรรยากาศองค์การ โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองปัตตานี

Abstract

The purposes of this study aimed to 1) investigate the styles of administrator's leadership and organizational climates in schools under the jurisdiction of Pattani Municipality 2) compare the styles of administrator's leadership and organizational climates in schools under the jurisdiction of Pattani Municipality and 3) study relationship between school administrator's leadership styles and organizational climates in schools under the jurisdiction of Pattani Municipality. The samples under this study were 123 teachers. Research instruments were questionnaire regarding leadership styles based on the concept of Reddin and organizational climates in schools according to the approach of Halpin and Croft. The collected data were analyzed to compute percentage and chi-square test. This study revealed that 1) Most of administrator's leadership styles in schools under the jurisdiction of Pattani Municipality appeared in the first style of executive, the second developer style, the third bureaucrat style, the fourth autocrat style, the fifth benevolent autocrat style, the sixth compromiser style, the seventh deserter style, and the

last style of missionary. In addition the leadership style of administrators in schools under the jurisdiction of Pattani Municipality had been proportioned statistically significantly at .05 level. 2) Most of the organizational climates in schools under the jurisdiction of Pattani Municipality were found that the first was autonomous climate, the second open climate, the third familiar climate, the fourth controlled climate, the fifth paternal climate and the last was closed climate. Furthermore, the organizational climates in schools under the jurisdiction of Pattani Municipality had been proportioned statistically significantly at .05 level. 3) The styles of administrator's leadership related to the organizational climates in schools under the jurisdiction of Pattani Municipality were significantly different at .05 level.

Keywords : School administrator's leadership styles, Organizational climates, Schools under the jurisdiction of Pattani Municipality

บทนำ

การบริหารการศึกษา ถือได้ว่าเป็นงานที่มีความสำคัญอย่างหนึ่งของชาติ ทั้งนี้เพราะความเจริญรุ่งเรือง ความก้าวหน้าและเสถียรภาพของชาติ ทั้งด้านการเมือง สังคม เศรษฐกิจ ล้วนขึ้นอยู่กับคุณภาพของคนในชาติ ปัจจุบันการบริหารการศึกษามีส่วนประกอบที่สำคัญหลายอย่างที่ทำให้องค์กรหรือหน่วยงานประสบความสำเร็จ มีความเจริญก้าวหน้า และบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ องค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญ คือ บุคคลที่หน้าที่เป็นผู้นำเป็นหัวหน้าหรือเป็นผู้บังคับบัญชาในสถานศึกษาที่จะต้องแสดงบทบาทของผู้นำในสถานศึกษาที่มีหลายรูปแบบ ซึ่งแต่ละรูปแบบจะส่งผลต่อการบริหารงานที่แตกต่างกัน

การบริหารงานนั้นผู้บริหารจำเป็นต้องใช้แบบภาวะผู้นำ คือ แบบความเป็นผู้นำหรือแบบการบริหารทั้งหมดที่ผู้บริหารนำมาใช้ในการบริหารจัดการโรงเรียน คนที่จะเป็นผู้นำ หรือผู้บริหารได้ดั่งนั้น ต้องมีความรู้ด้านเทคนิคการบริหาร และประสบการณ์ในการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลในระดับต่างๆ โดยสามารถนำความรู้และประสบการณ์มาประยุกต์ใช้ให้บังเกิดประโยชน์ต่อองค์กรอย่างทันโลก ทันการ มีการพัฒนาตนเองควบคู่ไปกับการตรวจสอบความจริงด้านจริยธรรมการประพฤติปฏิบัติของตนให้สอดคล้องกับอุดมการณ์และจุดยืนที่ตนเชื่อถือ สามารถโน้มน้าวผู้ตามให้เชื่อมั่น ทำตามอย่างสันติสุข และส่งมอบผลงานได้ (ทิพาวดี เมฆสุวรรณ, 2545) ลำพังผู้บริหารโรงเรียนแต่เพียงผู้เดียวย่อมไม่สามารถดำเนินการทุกอย่างให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้ จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย การที่ผู้บริหารจะได้รับความร่วมมือจากบุคลากรด้วยดีนั้น จะต้องรู้จักดำเนินบทบาทหรือแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมต่อผู้ร่วมงาน ซึ่งตัวกำหนดพฤติกรรม และลักษณะการดำเนินงานที่สำคัญคือ แบบผู้นำ ซึ่งแบบผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนจะเป็นอย่างไรนั้นขึ้นอยู่กับค่านิยมและความเชื่อที่ผู้บริหารยึดเป็นสำคัญ ผู้บริหารโรงเรียนในฐานะผู้นำจึงเป็นบุคคลสำคัญที่สุดในการบริหารการศึกษา ที่จะคอยกระตุ้น ควบคุม กำกับ และติดตามคณะครูให้ร่วมมือร่วมใจกัน ดำเนินงานให้สำเร็จลุล่วง จะเห็นได้ว่าหน่วยงานใดมีผู้นำที่มีความรู้ความสามารถรอบด้าน หน่วยงานนั้นย่อมประสบความสำเร็จเจริญก้าวหน้า (องค์อาจ วรรณวิสิทธิ์, 2554) บรรยากาศองค์การ เป็นองค์ประกอบสำคัญอีกประการหนึ่งที่มีผลต่อความสำเร็จในการทำงาน ส่งผลต่อคุณภาพการเรียนการสอน การพัฒนาความคิดจิตใจและคุณธรรมต่างๆ ที่สังคมคาดหวังกับสมาชิกในองค์กร บรรยากาศองค์การนั้นเป็นสภาวะอันเกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อมในองค์กร ซึ่งจะส่งผลต่อความรู้สึกของบุคคล ทำให้เกิดความพึงพอใจ ทำให้ทุกคนทำงานร่วมกันอย่างเต็มใจ เต็มความสามารถ และมีความสุข ซึ่งการพัฒนาบรรยากาศการทำงานในสถานศึกษา เป็นงานที่ผู้บริหารสถานศึกษาควรมุ่งเน้นให้ความสำคัญเป็นลำดับต้นๆ การบริหารโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จนั้น สิ่งสำคัญคือการสร้างบรรยากาศองค์การในโรงเรียน ถือว่าเป็นเรื่องจำเป็นสำหรับผู้บริหาร เพราะการทำงานให้มีมาตรฐานและมีคุณภาพต้องอาศัยผู้ปฏิบัติ งานเป็นกำลังสำคัญ ดังนั้นการสร้างบรรยากาศที่ดีตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงขั้นสุดท้ายของการปฏิบัติงาน ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญ (อำภา บุญช่วย, 2549: 110) อีกทั้งบรรยากาศในโรงเรียนนั้นเป็นสภาวะอันเกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่ส่งผลต่อความรู้สึกของบุคคลเป็นสภาพที่ไม่อาจมองเห็นหรือจับต้องได้ แต่เป็นภาพสะท้อน

ทางความรู้สึก โรงเรียนที่มีบรรยากาศดีจะทำให้ให้นักเรียนและบุคลากรเกิดความพึงพอใจ อบอุ่น สบายใจ รู้สึกเป็นเจ้าของและต้องการมาโรงเรียน พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหาร ถือว่าเป็นสิ่งแวดล้อมด้วยและย่อมมีผลกระทบต่อการทำงานของบุคลากรในโรงเรียน ซึ่งตรงกับทฤษฎีของฮัลพิน (Halpin) (อ้างถึงใน นิศากร สนศิริ, 2554) ที่ว่าบรรยากาศในโรงเรียนนั้นขึ้นอยู่กับพฤติกรรมของผู้บริหารในฐานะเป็นผู้นำของโรงเรียนและพฤติกรรมของครูในฐานะกลุ่มบุคคลในโรงเรียน เนื่องจากพฤติกรรมของกลุ่มบุคคลจะส่งผลกระทบต่อแสดงพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหาร ในทำนองเดียวกันพฤติกรรมของผู้บริหารก็จะส่งผลกระทบต่อปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของครู

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า พฤติกรรมผู้นำและบรรยากาศขององค์กรของโรงเรียน มีอิทธิพลต่อการบริหารงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะมีผลต่อการจูงใจการปฏิบัติงานและความพึงพอใจในงานที่บุคลากรในโรงเรียนได้รับมอบหมาย จากความเป็นมาดังกล่าว ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเกี่ยวกับแบบผู้นำของผู้บริหารกับบรรยากาศขององค์กร ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองปัตตานี ที่มีรูปแบบตามแนวคิดทฤษฎีของเรดดิน (Reddin, 1970) โดยแบ่งแบบผู้นำออกเป็น 8 รูปแบบ คือ 1) ผู้นำแบบผู้หนึ่งงาน 2) ผู้นำแบบนักบุญ 3) ผู้นำแบบผู้เผด็จการ 4) ผู้นำแบบผู้ประนี ประนอม 5) ผู้นำแบบผู้ยึดระเบียบ 6) ผู้นำแบบนักพัฒนา 7) ผู้นำแบบผู้เผด็จการที่มีศิลป์ และ 8) ผู้นำแบบนักบริหาร และบรรยากาศขององค์กรตามแนวคิดของ Halpin และ Croft (อ้างถึงใน นิศากร สนศิริ, 2554) โดยแบ่งบรรยากาศขององค์กรออกเป็น 6 แบบ คือ 1) บรรยากาศแบบเปิด 2) บรรยากาศแบบอิสระ 3) บรรยากาศแบบควบคุม 4) บรรยากาศแบบเป็นกันเอง 5) บรรยากาศแบบรวบอำนาจ และ 6) บรรยากาศแบบปิด เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการบริหารโรงเรียน ปรับปรุงและพัฒนาพฤติกรรมผู้นำให้เหมาะสมอันจะส่งผลทำให้การบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนประสบความสำเร็จในการจัดการศึกษา และทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีประสิทธิภาพในการทำงานสูงขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแบบผู้นำของผู้บริหารและบรรยากาศในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองปัตตานี
2. เพื่อเปรียบเทียบแบบผู้นำของผู้บริหารและบรรยากาศขององค์กรในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองปัตตานี
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแบบผู้นำของผู้บริหารกับบรรยากาศขององค์กรในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองปัตตานี

วิธีการศึกษา

วิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ พนักงานครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองปัตตานี ประจำปีการศึกษา 2557 จำนวน 176 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ พนักงานครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองปัตตานี ปีการศึกษา 2557 จำนวน 123 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร Yamane (1973) (1973 อ้างถึงใน ผ่องศรี วาณิชยศุภวงศ์, 2546) แล้วสุ่มแบบชั้นภูมิตามสัดส่วนของพนักงานครูในแต่ละโรงเรียน และสุ่มอย่างง่าย เพื่อให้ได้ตัวแทนที่สามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับประชากรที่นำมาเชื่อถือได้ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามชนิดตรวจสอบรายการ (checklist) แบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับแบบผู้นำของผู้บริหารในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองปัตตานี และตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับบรรยากาศขององค์กรในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองปัตตานี สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าไคสแควร์ชนิดทางเดียว (Test of goodness of fit) และค่าไคสแควร์ชนิด 2 ทาง (Test of Independence)

ผลการศึกษา

ผลการวิจัยครั้งนี้ มีสาระสำคัญสรุปตามวัตถุประสงค์ ได้ดังนี้

1. แบบผู้นำของผู้บริหารในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองปัตตานี ที่ได้จากการสำรวจความคิดเห็นของพนักงานครูกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ผู้บริหารในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองปัตตานีส่วนใหญ่เป็นผู้นำแบบนักบริหารมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 35.77 และผู้นำแบบนักบุญน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.81 ดังตารางที่ 1

ตาราง 1 จำนวนและร้อยละแบบผู้นำของผู้บริหารในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองปัตตานี

แบบผู้นำ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
1. แบบผู้หนึ่งงาน	2	1.63
2. แบบนักบุญ	1	0.81
3. แบบผู้เผด็จการ	10	8.13
4. แบบผู้ประนีประนอม	8	6.50
5. แบบผู้ยึดระเบียบ	12	9.76
6. แบบนักพัฒนา	37	30.08
7. แบบผู้เผด็จการที่มีศิลป์	9	7.32
8. แบบนักบริหาร	44	35.77
รวม	123	100.00

2. แบบบรรยากาศองค์การในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองปัตตานี ที่ได้จากการสำรวจความคิดเห็นของพนักงานครูกลุ่มตัวอย่าง พบว่า บรรยากาศองค์การในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองปัตตานี ส่วนใหญ่เป็นบรรยากาศแบบอิสระมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 31.71 และบรรยากาศแบบปิดน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 4.88 ดังตารางที่ 2

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละแบบบรรยากาศองค์การในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองปัตตานี

แบบบรรยากาศ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
1. แบบเปิด	37	30.08
2. แบบอิสระ	39	31.71
3. แบบควบคุม	15	12.19
4. แบบเป็นกันเอง	17	13.82
5. แบบรวบอำนาจ	9	7.32
6. แบบปิด	6	4.88
รวม	123	100.00

3. การเปรียบเทียบแบบผู้นำของผู้บริหารในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองปัตตานี ซึ่งประกอบด้วยแบบผู้นำของผู้บริหารจำนวน 8 แบบ คือ 1) ผู้นำแบบผู้หนึ่งงาน 2) ผู้นำแบบนักบุญ 3) ผู้นำแบบผู้เผด็จการ 4) ผู้นำแบบผู้ประนีประนอม 5) ผู้นำแบบผู้ยึดระเบียบ 6) ผู้นำแบบนักพัฒนา 7) ผู้นำแบบผู้เผด็จการที่มีศิลป์ และ 8) ผู้นำแบบนักบริหาร โดยใช้สถิติค่าไคสแควร์ชนิดทางเดียว (Test of goodness of fit) สรุปได้ว่า แบบผู้นำทั้ง 8 แบบ มีสัดส่วนการกระจายแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ .05 โดยมีผู้นำแบบนักบริหารสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 35.77 โดยมีค่า $\chi^2 = 45.683$ และค่า Sig = .014 ดังตาราง

3

ตาราง 3 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างแบบผู้นำของผู้บริหารในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองปัตตานี

แบบผู้นำ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
1. ผู้นำแบบผู้หนึ่งงาน	2	1.63
2. ผู้นำแบบนักบุญ	1	0.81
3. ผู้นำแบบผู้เผด็จการ	10	8.13
4. ผู้นำแบบผู้ประนีประนอม	8	6.50
5. ผู้นำแบบผู้ยึดระเบียบ	12	9.76
6. ผู้นำแบบนักพัฒนา	37	30.08
7. ผู้นำแบบผู้เผด็จการที่มีศิลป์	9	7.32
8. ผู้นำแบบนักบริหาร	44	35.77
รวม	123	100.00

4. การเปรียบเทียบแบบบรรยากาศองค์การในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองปัตตานี ซึ่งประกอบด้วยแบบบรรยากาศองค์การ 6 แบบ คือ 1) บรรยากาศแบบเปิด 2) บรรยากาศแบบอิสระ 3) บรรยากาศแบบควบคุม 4) บรรยากาศแบบเป็นกันเอง 5) บรรยากาศแบบรวมอำนาจ และ 6) บรรยากาศแบบปิด โดยใช้สถิติค่าไคสแควร์ชนิดทางเดียว (Test of goodness of fit) สรุปได้ว่าบรรยากาศองค์การทั้ง 6 แบบ มีสัดส่วนการกระจายแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ .05 โดยมีบรรยากาศเป็นแบบอิสระสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 31.71 โดยมีค่า $\chi^2 = 115.789$ และค่า Sig = .000 ดังตาราง 4

ตาราง 4 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างบรรยากาศองค์การในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองปัตตานี

แบบบรรยากาศ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
1. บรรยากาศแบบเปิด	37	30.08
2. บรรยากาศแบบอิสระ	39	31.71
3. บรรยากาศแบบควบคุม	15	12.19
4. บรรยากาศแบบสนิทสนม	17	13.82
5. บรรยากาศแบบรวบอำนาจ	9	7.32
6. บรรยากาศแบบปิด	6	4.88
รวม	123	100.00

5. ความสัมพันธ์ระหว่างแบบผู้นำของผู้บริหารกับบรรยากาศองค์การในโรงเรียนเทศบาลเมืองปัตตานี โดยใช้สถิติค่าไคสแควร์ชนิด 2 ทาง (Test of Independence) สรุปได้ว่า แบบผู้นำของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับบรรยากาศองค์การในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองปัตตานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 โดยมีผู้นำแบบนักบริหาร และบรรยากาศแบบอิสระมีค่าร้อยละสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 11.38 โดยมีค่า $\chi^2 = 31.403$ และค่า Sig = .067 ดังตาราง 5

ตาราง 5 ความสัมพันธ์ระหว่างแบบผู้นำของผู้บริหารกับบรรยากาศองค์การในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองปัตตานี

แบบผู้นำ	แบบบรรยากาศ												รวม		
	แบบเปิด		แบบอิสระ		แบบควบคุม		แบบเป็นกันเอง		แบบรวบอำนาจ		แบบปิด				
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
1. แบบผู้หนึ่งงาน	1	0.81	1	0.81	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1.63
2. แบบนักบุญ	-	-	1	0.81	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0.81
3. แบบผู้เผด็จการ	3	2.44	3	2.44	1	0.81	1	0.81	1	0.81	1	0.81	10	8.13	
4. แบบผู้ประนีประนอม	2	1.63	3	2.44	1	0.81	1	0.81	1	0.81	-	-	8	6.50	
5. แบบผู้ยึดระเบียบ	4	3.25	3	2.44	1	0.81	2	1.63	-	-	2	1.63	12	9.76	
6. แบบนักพัฒนา	11	8.94	11	8.94	5	4.07	6	4.88	3	2.44	1	0.81	37	30.08	
7. แบบผู้เผด็จการที่มีศิลป์	3	2.44	3	2.44	1	0.81	1	0.81	1	0.81	-	-	9	7.32	
8. แบบนักบริหาร	13	10.57	14	11.38	6	4.88	6	4.88	3	2.44	2	1.63	44	35.77	
รวม	37	30.08	39	31.71	15	12.19	17	13.82	9	7.32	6	4.88	123	100.00	

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างแบบผู้นำของผู้บริหารกับบรรยากาศองค์การในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองปัตตานี นำมาอภิปรายผลดังนี้

1. แบบผู้นำของผู้บริหารในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองปัตตานี ส่วนใหญ่เป็นผู้นำแบบนักบริหาร รองลงมาคือ ผู้นำแบบนักพัฒนา ผู้นำแบบผู้ยึดระเบียบ ผู้นำแบบผู้เผด็จการ ผู้นำแบบผู้เผด็จการที่มีศิลป์ ผู้นำแบบผู้ประนีประนอม ผู้นำแบบผู้หนึ่งงาน และผู้นำแบบนักบุญ ตามลำดับ ซึ่งถ้าแบ่งตามลักษณะผู้นำเบื้องต้นของเรดดีน (Reddin) พบว่า ผู้นำแบบนักบริหารเป็นลักษณะของผู้นำแบบประสาน ให้ความสำคัญแก่กันและคนไปพร้อมๆ กัน โดยถือว่าถ้าคนเรามีมิตรสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน จะได้ผลงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูง ผู้นำประเภทนี้มีศิลป์ ในการจูงใจสูง พยายามให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการทำงาน ทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชารักและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ถือได้ว่าเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชลอบัวน้อย (2548) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารกับบรรยากาศในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดเพชรบุรี พบว่า พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารส่วนใหญ่เป็นแบบผสมผสานของแบบมิตรสัมพันธ์สูง (+) และกิจสัมพันธ์สูง (+) คิดเป็นร้อยละ 92 และร้อยละ 84 ตามลำดับ ซึ่งถือเป็นแบบผู้นำที่ให้ความสำคัญกับงานและคนมาก และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของโกวิวัฒน์ เทศบุตร (2540) ที่ได้ศึกษาแบบผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 10 ในการศึกษาพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมมีพฤติกรรมผู้นำสูงทั้งด้านให้ความสำคัญกับคนและด้านให้ความสำคัญกับผลผลิต และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของวิรัตน์ บัวขาว (2543) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแบบผู้นำในโรงเรียนประถมศึกษา กับผลการประเมินคุณภาพนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดนราธิวาส สรุปได้ว่าผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดนราธิวาส โดยส่วนใหญ่เป็นผู้นำที่ให้ความสำคัญกับคนและผลผลิตสูงทั้ง 2 ด้าน และยังสอดคล้องกับนิสริน เทพลักษณ์ (2556) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแบบผู้นำกับการ

บริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดนราธิวาส ผลการวิจัย พบว่า แบบผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดนราธิวาส เป็นแบบผู้นำแบบมุ่งสัมพันธ์และมุ่งประสาน และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของวัชรศักดิ์ สงค์ปาน (2542) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแบบผู้นำของผู้บริหารกับบรรยากาศองค์การในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดยะลา พบว่า แบบผู้นำของผู้บริหารส่วนใหญ่เป็นผู้นำแบบกึ่งสัมพันธ์ (+) มิตรสัมพันธ์ (+) คิดเป็นร้อยละ 86.79 กล่าวคือ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดยะลาส่วนใหญ่มุ่งงานและผลผลิตสูง จากผลการวิจัยที่ค้นพบทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองปัตตานี มีการกำหนดเป้าหมายในการทำงานอย่างชัดเจน ผู้บริหารเปิดโอกาสให้พนักงานครูได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม ให้ความสำคัญกับพนักงานครูและงานไปพร้อมๆ กัน มีการสร้างแรงจูงใจในการทำงานและใส่ใจกับผลสำเร็จของงานและความก้าวหน้าของพนักงานครู ตลอดจนมีการตอบแทนผลประโยชน์และสวัสดิการต่างๆ อย่างเพียงพอ ส่งผลให้พนักงานครูมีทิศทางในการปฏิบัติงานและเป้าหมายตรงกัน มีความกระตือรือร้นในการทำงานสูง มีการพัฒนาตนเองในการทำงานอย่างสม่ำเสมอ และมีความสุขกับการทำงานซึ่งสอดคล้องกับรังสรรค์ ประเสริฐศรี (2551) ได้กล่าวถึงผู้นำที่มีประสิทธิผล ต้องเป็นบุคคลที่ทำให้องค์กรประสบความสำเร็จและบรรลุผลที่วางไว้ เป็นผู้ที่สามารถสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่เป็นผู้ใต้บังคับบัญชา ภูมิใจผู้อื่นให้ปฏิบัติตาม มีการติดต่อสื่อสารที่ดีและมีอิทธิพลเหนือผู้ใต้ บังคับบัญชา นอกจากนี้เพื่อให้การบริหารเกิดผลดี ผู้บริหารต้องยอมรับฟังความคิดเห็นของพนักงานครูด้วยใจที่เป็นธรรม ให้กำลังใจแก่ผู้ร่วมงาน มีความสนใจในวิชาความรู้ใหม่ๆ พัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา ซึ่งเหตุผลดังกล่าวส่งผลให้แบบผู้นำของผู้บริหารในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองปัตตานี ส่วนใหญ่เป็นแบบนักพัฒนา

2. บรรยากาศองค์การในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองปัตตานี ส่วนใหญ่เป็นบรรยากาศแบบอิสระมากที่สุด รองลงมา เป็นบรรยากาศแบบเปิด บรรยากาศแบบเป็นกันเอง บรรยากาศแบบควบคุม บรรยากาศแบบรวบอำนาจ และบรรยากาศแบบปิดน้อยที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของนาค เกิดชัย (2541) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแบบผู้นำของผู้บริหารกับบรรยากาศองค์การวิทยาลัยพลศึกษา จากการศึกษาพบว่า บรรยากาศองค์การวิทยาลัยพลศึกษา เป็นบรรยากาศแบบอิสระมากที่สุด และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของจันทร์นา ชุมทัพ (2548) ที่ได้ศึกษาบรรยากาศองค์การในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 5

ในการศึกษาพบว่า เป็นบรรยากาศแบบเปิดและอิสระแสดงให้เห็นว่าภายในสถานศึกษาเกิดการปฏิสัมพันธ์กันระหว่างผู้บริหาร พนักงานครูและบุคลากรภายในสถานศึกษาซึ่งจะมีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานในสถานศึกษา โดยลักษณะดังกล่าวเป็นการมุ่งเน้นไปที่ความสำเร็จของผลงาน โดยผลการวิจัยไม่สอดคล้องกับ วัชรศักดิ์ สงค์ปาน (2542) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแบบผู้นำของผู้บริหารกับบรรยากาศองค์การในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดยะลา พบว่าบรรยากาศองค์การโรงเรียนเป็นบรรยากาศแบบปิดมากที่สุด จากผลการวิจัยที่ค้นพบทั้งนี้อาจเนื่องมาจากขนาดของโรงเรียนไม่ใหญ่มากนัก ทำให้การปฏิบัติงานไม่ยุ่งยาก ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองปัตตานีส่งเสริมให้พนักงานครูมีอิสระในการสร้างความสัมพันธ์ฉันท์มิตร และมีการปฏิบัติงานร่วมกัน ให้ความช่วยเหลือ และให้กำลังใจแก่พนักงานครูเป็นอย่างดี ผู้บริหารไม่ค่อยออกคำสั่ง ควบคุม ตรวจตรา และนิเทศการปฏิบัติงานของพนักงานครูมากนัก แต่จะปล่อยให้พนักงานครูปฏิบัติงานไปตามความพึงพอใจของแต่ละคน ขวัญและกำลังใจได้จากความพึงพอใจในการสร้างสัมพันธ์ต่อกันอย่างฉันท์มิตร ซึ่งลักษณะของบรรยากาศแบบอิสระจะมีลักษณะของบรรยากาศที่มุ่งไปสู่การเป็นบรรยากาศแบบเปิด เพราะโดยทั่วไปลักษณะของวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ นิสัยใจคอของคนไทยส่วนใหญ่จะมีลักษณะที่สำคัญ คือ คนไทยชอบปฏิสัมพันธ์กัน ชอบความราบรื่นทางสังคม ปักเจกนิยมสูง รักสนุก ต่อกันจะยิ้มให้กัน จนมีความเป็นอิสระชน ไม่ชอบถูกบังคับ (สุมิตร สุวรรณ, 2553) บรรยากาศแบบนี้ ผู้บริหารจะทำงานหนักเพื่อเป็นตัวอย่าง และไม่แสดงความเห็นแก่ตัว นอกจากนี้ผู้บริหารจะผ่อนปรนยืดหยุ่นตามสถานการณ์ต่างๆ เพื่อความเหมาะสม

3. แบบผู้นำของผู้บริหารในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองปัตตานี ทั้ง 8 แบบมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ .05 ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับผลการวิจัยของวัชรศักดิ์ สงค์ปาน (2542) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแบบผู้นำของผู้บริหารกับบรรยากาศองค์การในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดยะลา ผลการวิจัยพบว่า แบบผู้นำแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 จากผลการวิจัยที่ค้นพบทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยส่วนรวมมีผลการประเมิน

คุณภาพนักเรียนไม่เป็นที่น่าพอใจ ทั้งนี้อาจมาจากปัจจัยต่างๆ เช่น ภาษา ขนบธรรมเนียมประเพณีที่แตกต่างกัน ปัญหาเรื่องขวัญกำลังใจของครูผู้สอน ดังที่ เอียม สมใจและคณะ (2541) ได้กล่าวไว้ว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีขนบธรรมเนียมประเพณี ศาสนา ภาษา และวัฒนธรรม แตกต่างไปจากประชาชนชาวไทยในภูมิภาคอื่น พูดและใช้ภาษามลายูท้องถิ่นในการติดต่อสื่อสาร ทำให้พื้นฐานการศึกษาและการเรียนรู้ภาษาไทยของชาวไทยมุสลิมต่ำกว่ามาตรฐาน ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนเป็นตัวละครสำคัญในการควบคุม กำกับดูแลการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ โดยขึ้นอยู่กับสมรรถภาพของผู้บริหารโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนเป็นเช่นไร โรงเรียนก็เป็นเช่นนั้น ผู้บริหารต้องใช้ความรู้ความสามารถ โน้มน้าวเพื่อให้ผู้ร่วมงานร่วมมือในการปฏิบัติงาน และซารี มณีสรี (2541) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำของโรงเรียนจะต้องคอยโน้มน้าว กระตุ้น ควบคุม กำกับ ติดตาม และนิเทศให้ฝ่ายปฏิบัติการร่วมมือร่วมใจกัน ดำเนินงานให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี และมีประสิทธิภาพ แต่การที่ผู้บริหารจะบริหารงานให้มีประสิทธิภาพได้นั้น จะต้องใช้รูปแบบผู้นำที่เหมาะสม คือต้องมุ่งมั่นและคนไปพร้อมๆ กัน ซึ่งจะเห็นได้ว่าสัดส่วนการกระจายแบบผู้นำของผู้บริหารในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองปัตตานี ส่วนมากเป็นแบบนักพัฒนา หมายความว่า ผู้บริหารส่วนมากมุ่งมั่นและคนสูง ทั้งนี้จะเป็นผลมาจากผู้บริหารโรงเรียนทุกคนได้รับการอบรม พัฒนาเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพในการทำงาน และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ อีกทั้งยังได้รับการนิเทศติดตามผลการดำเนินงานอย่างใกล้ชิดจากคณะผู้บริหารเทศบาลเมืองปัตตานี

4. บรรยากาศองค์การในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองปัตตานี ทั้ง 6 แบบ มีสัดส่วนการกระจายแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ .05 ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับผลการวิจัยของวัชรศักดิ์ สงค์ปาน (2542) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแบบผู้นำของผู้บริหารกับบรรยากาศองค์การ ผลการวิจัยพบว่า บรรยากาศองค์การในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดยะลา มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 จากผลการวิจัยที่ค้นพบทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการที่โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองปัตตานีมีบรรยากาศส่วนใหญ่เป็นแบบอิสระ น่าจะเป็นเพราะผู้บริหารให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ร่วมงานเป็นอย่างดี ให้กำลังใจและคำนึงถึงความต้องการของผู้ร่วมงานเป็นสำคัญ แม้ว่าจะน้อยกว่าผู้บริหารในบรรยากาศแบบเปิดก็ตาม แต่บรรยากาศแบบอิสระนี้ พนักงานครูสามารถทำงานร่วมกันได้ดี และมีความพึงพอใจที่ได้อยู่ร่วมกัน ไม่มีภาวะที่เป็นอุปสรรคขัดขวางต่อการทำงาน ผู้บริหารให้ความสำคัญต่อทุกคน และพยายามให้ผู้ร่วมงานได้รับผิชอบโดยไม่แสดงการจับผิดคน ผู้บริหารจะทำงานหนักเพื่อเป็นตัวอย่างและไม่แสดงความเห็นแก่ตัว นอกจากนี้จะผ่อนปรนยืดหยุ่นตามสถานการณ์ต่างๆ เพื่อความเหมาะสม จุดมุ่งหมายขององค์การเป็นเรื่องรองลงมาจากความต้องการของแต่ละบุคคล โรงเรียนเกิดการปฏิสัมพันธ์กันระหว่างผู้บริหาร พนักงานครูและบุคลากรภายในสถานศึกษาซึ่งจะมีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานในสถานศึกษา โดยลักษณะดังกล่าวเป็นการมุ่งเน้นไปที่ความสำเร็จของผลงาน

5. แบบผู้นำของผู้บริหาร มีความสัมพันธ์กับบรรยากาศองค์การในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองปัตตานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ .05 ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของวัชรศักดิ์ สงค์ปาน (2542) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแบบผู้นำของผู้บริหารกับบรรยากาศองค์การในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดยะลา ผลการวิจัยพบว่า แบบผู้นำของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับบรรยากาศในโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของสิงห์ทอง สิงห์พรพงษ์ (2542) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแบบผู้นำของผู้บริหารกับบรรยากาศองค์การในโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสุรินทร์ จากการศึกษา พบว่า คณะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาทั้ง 3 แบบ คือ แบบอัตตาธิปไตย แบบเสรีนิยม และแบบประชาธิปไตย ไม่มีความสัมพันธ์กับบรรยากาศโรงเรียน ทั้ง 6 แบบ จากผลการวิจัยที่ค้นพบทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก เหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ยังเป็นข้อจำกัดสำคัญ แม้ว่าโดยสภาพข้อเท็จจริงแล้ว สถานการณ์โดยทั่วไปจะอยู่ในวิสัยที่ฝ่ายปกครอง ฝ่ายความมั่นคงจะควบคุมไว้ได้ในระดับหนึ่ง แต่กระแสข่าวที่ปรากฏอย่างต่อเนื่อง ได้สร้างภาพลักษณ์ที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการสร้างบรรยากาศที่ดี ดังนั้นผู้บริหารในฐานะผู้นำของโรงเรียน จึงเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุดในการบริหารงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะต้องตั้งใจ สร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน และความพึงพอใจในการบริหารงานบุคคล ซึ่งตรงกับทฤษฎีของ Halpin and Croft (Halpin and Croft, 1963) ที่ว่า บรรยากาศองค์การในโรงเรียนนั้นขึ้นอยู่กับพฤติกรรมของผู้บริหารในฐานะผู้นำของโรงเรียน และพฤติกรรมครูในฐานะกลุ่มบุคคลในโรงเรียน เนื่องจากพฤติกรรมของกลุ่มบุคคลจะส่งผลกระทบต่อการแสดงพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหาร ในทำนองเดียวกันพฤติกรรมของผู้บริหารก็จะส่งผลกระทบต่อปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของครู ในการศึกษาพฤติกรรมผู้นำกับบรรยากาศองค์การนั้น สังเกตได้ว่า

ลักษณะบรรยากาศองค์การจะมีส่วนเชื่อมโยงจากพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหาร ถ้าผู้บริหารสามารถใช้พฤติกรรมผู้นำเสริมสร้างบรรยากาศในการทำงานให้เป็นที่น่าพึงพอใจของบุคลากรได้แล้วการดำเนินงานก็จะบรรลุตามนโยบาย เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ขององค์การที่กำหนดไว้ ดังนั้นผู้นำที่ดีจึงต้องมีพฤติกรรมมุ่งใจให้ผู้ร่วมงานทำงานได้อย่างเต็มความสามารถ มีการจัดการเพื่อให้เกิดการประสานบทบาทของหัวหน้าให้อยู่ในภาวะสมดุลที่สุด เพื่อก่อให้เกิดภาวะที่พึงประสงค์ขึ้น ทั้งนี้ เพราะบรรยากาศองค์การเป็นปัจจัย พื้นฐานสำคัญในการทำให้การดำเนินงานขององค์การมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างแบบผู้นำของผู้บริหารกับบรรยากาศองค์การในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองปัตตานี มีข้อเสนอแนะมีดังนี้

1. คณะผู้บริหารเทศบาลควรส่งเสริมให้ผู้บริหารโรงเรียนได้เข้ารับการอบรม สัมมนา เกี่ยวกับทักษะและเทคนิควิธีการบริหารใหม่ๆ และไปศึกษาดูงานภายในประเทศหรือต่างประเทศเกี่ยวกับการบริหารงาน เพื่อจะได้นำความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานโรงเรียน
2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้พนักงานครู มีการสร้างสัมพันธ์ภายในกลุ่ม มีการพูดคุยปรึกษาหารือกันมากยิ่งขึ้น
3. ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการศึกษาบรรยากาศองค์การทุกๆ 3 ปี เพื่อให้ได้ทราบบรรยากาศภายใต้การบริหารงานของตนเป็นอย่างไร

เอกสารอ้างอิง

- โกวิวัฒน์ เทศบุตร. (2540). แบบผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 10. ปรินญาณินพนธ์การศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม. (สำเนา).
- จันทนา ชุมทัพ. (2548). บรรยากาศองค์การในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 5. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม. (สำเนา).
- ชลอ บัวน้อย. (2548). พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารกับบรรยากาศในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดเพชรบุรี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (สำเนา).
- ชารี มณีศรี. (2542). การนิเทศการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ : ศิลปาบรรณาการ.
- ทิพาวดี เมฆสวรรค์. (2545). กล้าคิด กล้าทำ กล้านำ กล้าเปลี่ยน. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- นาค เกิดชัย. (2541). ความสัมพันธ์ระหว่างแบบผู้นำของผู้บริหารกับบรรยากาศองค์การ. ปรินญาณินพนธ์การศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม. (สำเนา).
- นิสริน เทพลักษณ์. (2556). ความสัมพันธ์ระหว่างแบบผู้นำกับการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดนราธิวาส. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา. (สำเนา).
- นิตากร สนศิริ. (2554). บรรยากาศองค์การโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี. (สำเนา).
- ผ่องศรี วาณิชยศุภวงศ์. (2546). เอกสารค่าสอนระเบียบวิธีวิจัยทางการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 4). ฝ่ายเทคโนโลยีทางการศึกษา สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- รังสรรค์ ประเสริฐศรี. (2551). ภาวะผู้นำ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : บริษัท อีระพีมส์ และไซเท็กซ์จำกัด.
- วัชรศักดิ์ สงค์ปาน. (2542). ความสัมพันธ์ระหว่างแบบผู้นำของผู้บริหารกับบรรยากาศองค์การในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดยะลา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (สำเนา).

- วิรัตน์ บัวขาว. (2543). ความสัมพันธ์ระหว่างแบบผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา กับผลการประเมินคุณภาพนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดนราธิวาส. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (สำเนา).
- สิงห์ทอง สิงพรพงษ์. (2542). ความสัมพันธ์ระหว่างแบบผู้นำของผู้บริหารกับบรรยากาศองค์การโรงเรียนมัธยมศึกษาใน
จังหวัดสุรินทร์. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม. (สำเนา).
- สุมิตร สุวรรณ. (2553). เอกสารคำสอนวิชา กระบวนการพัฒนารัพยากรมนุษย์และชุมชนในองค์กร.
ภาควิชาการพัฒนารัพยากรมนุษย์และชุมชน คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขต
กำแพงแสนภาคปลาย ปีการศึกษา 2553
- อำภา บุญช่วย. (2549). พฤติกรรมองค์การ. ปัตตานี : ภาควิชาการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
วิทยาเขตปัตตานี.
- Halpin, A.W. and Croft, D.B. (1963). *The organizational climate of school*. Chicago : University of Chicago
Press.
- Reddin, William J. (1970). *Managerial effectiveness*. New York : McGraw-Hill.

ภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานใน
โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2
Situational Leadership of School Director Effecting the School-Based
Management of Schools under the Jurisdiction of Pattani

Primary Educational Service Area Office II

แสงเดือน หมัดสะเมาะ¹ และผ่องศรี วานิชย์ศุภวงศ์²

¹นักศึกษานิเทศศาสตร์ ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

²รองศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

Email : Komareeyah53@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 2) ศึกษาการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 4) ค้นหาตัวแปรพยากรณ์ภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 จำนวน 89 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ค่าความเชื่อมั่นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ เท่ากับ .877 และค่าความเชื่อมั่นเกี่ยวกับการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เท่ากับ .877 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1)ภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก 2) การบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 โดยภาพรวม และรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมาก 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4) ภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านผู้นำแบบเน้นความสัมพันธ์และด้านผู้นำแบบมอบหมายงาน สามารถพยากรณ์การบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ร้อยละ 35.4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา การบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

Abstract

This research aims firstly 1) to study about the situational leadership of school director effecting the school-based management of schools under the Jurisdiction of Pattani Primary Educational Service Area Office II, 2) to study about the school-based management of school director of Pattani Primary Educational Service Area Office II, 3) to study about the relationship between situational leadership and the school-based management of school director, and 4) to find out the variables predicting situational leadership of school director effecting the school-based management of schools under the jurisdiction of Pattani Primary Educational Service Area Office II. The participants of this research are 89 school

directors of Pattani Primary Educational Service Area Office II. The instruments are 5 rating scale questionnaire. The reliability of situational leadership and school-based management is .877. Data is analyzed in the form of mean, standard deviation , Pearson Product Moment Correlation Coefficients, and Stepwise Multiple Regression Analysis. The findings are as following: 1) The level of situational leadership effecting the school-based management of schools under the Jurisdiction of Pattani Primary Educational Service Area Office II in overall and each aspect was at a high level; 2) The level of school-based management of school director of Pattani Primary Educational Service Area Office II in overall and each aspect was at a high level; 3) The situational leadership had a positively significant relationship with the school-based management at the level of .01; and 4) The relationship oriented and delegation oriented predicted to the school-based management of Pattani Primary Educational Service Area Office II and were significantly correlated at 0.1 level.

Keywords: Situational Leadership of School Director, School-Based Management of School

บทนำ

เมื่อเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ผู้บริหารไม่ว่าจะองค์กรประเภทและระดับใดก็ตามจะต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรง จากผลที่เกิดจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี โลกข้อมูลข่าวสาร ภาวะการแข่งขันที่ไร้พรมแดน ภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจ และภาวะที่มีทรัพยากรจำกัด ผู้บริหารจึงต้องเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ด้วยข้อผูกพันต่อการให้บริหารสาธารณะ และมีความสามารถในการกระตุ้นให้บุคลากรในองค์กรได้ใช้ศักยภาพที่ดี ทำงานให้เกิดผลสูงสุดสร้างพันธมิตรทั้งภายในและภายนอกองค์กร สื่อสารกับลูกค้าด้วยความรู้สึกที่ดีต่อกัน รวมทั้งเป็นผู้มีทักษะทางการบริหารการจัดการเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ของงานสูงสุด ภายใต้ภาวะการณ์ที่เปลี่ยนแปลงในลักษณะเช่นนี้ ผู้นำถือว่าเป็นบุคลากรหลักที่จะนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายได้ดี ซึ่งมีคำถามว่าคุณลักษณะของผู้นำเช่นไรที่จะเหมาะสมกับสถานการณ์ในยุคของการเปลี่ยนแปลงหรือการปฏิรูปนี้ เพื่อจะได้มีการเตรียมผู้บริหารหรือสร้างผู้บริหารรุ่นใหม่ให้มีคุณลักษณะเหมาะสมกับยุคปฏิรูป ทั้งในปัจจุบันและอนาคต (เทือน ทองแก้ว, 2545 : 35) ความเจริญในสังคมเกิดจากผู้นำ ผู้นำมีอยู่หลายรูปแบบ การศึกษาเรื่องภาวะผู้นำก็มีอยู่หลายลักษณะเช่นกัน คือการศึกษาผู้นำในเชิงลักษณะ เชิงพฤติกรรม เชิงสถานการณ์ ซึ่งทุกประเทศ ทุกสังคม และทุกองค์กรต้องมีผู้นำเสมอ ถ้าผู้นำนั้นเป็นผู้นำที่ก้าวหน้าทันสมัยตามทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลกและสังคมพร้อมทั้งผลักดันให้คนอื่น ๆ ในสังคมของตน เห็นพ้อง ร่วมมือและทำไปพร้อมกันได้ ก็จะทำให้สังคมนั้นก้าวไปด้วยดีและถ้าก้าวอย่างซื่อสัตย์ รับผิดชอบ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมด้วยก็จะทำให้ทุกส่วนที่เกี่ยวข้องดำเนินการไปอย่างมีคุณค่ากับทุกคนอย่างไม่หยุดยั้ง โดยเหตุที่ผู้นำมีความจำเป็นดังกล่าวในทุกสังคมและทุกองค์กรจึงได้มีการศึกษาและมีการแสวงหาผู้นำสำหรับหน่วยงานของตนเองอยู่ตลอดเวลา โดยหวังว่าถ้าเราศึกษา พัฒนา และจัดหาผู้นำได้แล้วก็จะยอมจะทำให้สังคมของเราพัฒนาไปด้วย การศึกษาผู้นำในอดีตมักจะมองไปที่คุณลักษณะของผู้นำเป็นหลักโดยมองว่าคนที่จะนำคนได้มีลักษณะอย่างไรก่อน แต่ในระยะหลัง ๆ ก็หันไปเน้นที่พฤติกรรมมากยิ่งขึ้น โดยมองว่า พฤติกรรมแบบใดที่จะนำคนได้ดีที่สุดในท้ายที่สุดได้ให้ความสำคัญกับสถานการณ์มากยิ่งขึ้นโดยมองว่าสถานการณ์ที่ต้องการผู้นำแบบใด (ไพฑูริย์ สินลารัตน์, 2553 : 33)

การปฏิรูปการศึกษา (Educational Reform) เป็นความพยายามที่จะทำให้โรงเรียนสร้างผลลัพธ์ที่ดีให้แก่สังคม เพื่อให้โรงเรียนพัฒนานักเรียนให้มีพัฒนาการที่ดี ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ซึ่งในอีกแง่หนึ่ง ก็เพื่อให้นักเรียนเป็นคนที่ดี เก่ง และมีความสุข เครื่องมือในการปฏิรูปการศึกษามีหลายประเภท การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School- Based Management) ถือเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งในการปฏิรูปการศึกษา และนักการศึกษารัฐบาลของประเทศต่าง ๆ นำเอาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมาใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารการศึกษานั้นก็เพราะเห็นว่าเป็นการบริหารที่แตกต่าง และมีประสิทธิผลมากกว่าการบริหารแบบดั้งเดิมที่มุ่งเน้นการควบคุมโดยหน่วยงานภายนอก และเชื่อว่าจะช่วยทำให้กระบวนการ จัดการเรียนการสอนของโรงเรียนมีความสามารถที่จะบริหารจัดการ ปัจจัยป้อน เช่น นักเรียน ครู หลักสูตร งบประมาณ ทรัพยากร อำนวยการตัดสินใจ ความคล่องตัว ฯลฯ จนกระทั่งส่งผลทำให้ “ผลผลิต” คือนักเรียนมีคุณภาพตรง

ตามทีนักเรียน ผู้ปกครอง ครูและชุมชนต้องการ (ประสิทธิ์ เขียวศรี, 2545 : 25-31) ประกอบกับนวัตกรรมการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School- Based Management) ได้กลายเป็นประเด็นร่วม และเป็นยุทธศาสตร์ที่นำมาใช้ในการปฏิรูปการศึกษาในส่วนต่าง ๆ ของโลกแทนการบริหารที่สั่งการมาจากต้นสังกัด หรือเรียกว่า การบริหารรูปแบบการควบคุมจากภายนอก (เสาวนิตย์ ชัยมุสิก, 2544 : คำชี้แจง) และปัญหาสำคัญของการบริหารการศึกษาในภาพรวมของกระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่การรวมอำนาจไว้ที่ส่วนกลาง ขาดเอกภาพ ในการบริหารขาดประสิทธิภาพในระบบประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา (อุทัย บุญประเสริฐ, 2543: 101) ซึ่งการจัดการศึกษาไทยที่ผ่านมาประสบปัญหาหลายประการ ทั้งด้านความครอบคลุม และความเสมอภาคในการเข้ารับการศึกษา ด้านคุณภาพการศึกษา(สำนักปฏิรูปการศึกษา, 2544 : 3-5) และการจัดการศึกษายังไม่เพียงพอสำหรับปัจจุบันและอนาคตที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก ทั้งนี้มีสาเหตุสำคัญเนื่องมาจากการศึกษาไทย มีการบริหารแบบรวมศูนย์อำนาจไว้ที่ส่วนกลาง ทำให้สถานศึกษาไม่มีอิสระในการบริหารจัดการ (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2544 : 6-11) ซึ่งผลการวิจัยของ สมุทร ชำนาญ (2546: 47-52) พบว่า รูปแบบการบริหารโรงเรียนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเหมาะสมกับบริบทสังคมไทย แต่การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ปัจจุบันยังไม่ปรากฏว่ามีหน่วยงานใด นำเสนอรูปแบบการบริหารที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน ที่มีความเหมาะสมกับบริบทของสังคมไทยอย่างเป็นรูปธรรม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 39 ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง ซึ่งพระราชบัญญัติดังกล่าวส่งผลให้โรงเรียนมีความสะดวก และคล่องตัว มีอิสระในการตัดสินใจ ได้ด้วยตนเองมากยิ่งขึ้น จะทำให้การแก้ปัญหาของโรงเรียนนั้นมีประสิทธิภาพทันต่อเหตุการณ์ จะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการแก้ปัญหา (อุทัย บุญประเสริฐ, 2545 : 63-73) การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน จึงต้องการผู้บริหารที่มีคุณภาพสูง ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้และเทคนิคสมัยใหม่ มีวิสัยทัศน์เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ อยู่เสมออย่างต่อเนื่อง ตลอดจนการริเริ่มสร้างสรรค์แสดงออกถึงภาวะผู้นำอย่างเด่นชัด(ถวิล มาตรฐาน, 2544 : 59) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การบริหารจัดการตามรูปแบบ SBM “ภาวะผู้นำ” จะเป็นปัจจัยอิทธิพลที่เชื่อมโยงต่อผลสำเร็จคุณภาพการจัดการศึกษาค่อนข้างมาก (ถวิล มาตรฐาน, 2544 : 69)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 มีวิสัยทัศน์คือ เป็นองค์กรที่มีสมรรถนะสูง มุ่งมั่นพัฒนาการจัดการศึกษาให้ได้มาตรฐานอาเซียนโดยคำนึงถึงคุณภาพชีวิตและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ และนำสู่สังคมสันติสุข ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องใช้ภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ให้เหมาะสมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของวิสัยทัศน์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2

ข้อมูลดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นหลักในการบริหารจัดการสถานศึกษาที่สำคัญ โดยเฉพาะในยุคที่สถานการณ์มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการบริหารจัดการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ซึ่งการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เป็นภารกิจของผู้บริหารยุคใหม่ ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 เพื่อเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงการบริหารงานของผู้บริหาร และเป็นข้อมูลในการส่งเสริมและพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์กับการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2

เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2

เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2

เพื่อค้นหาตัวแปรพยากรณ์ภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2

สมมติฐานของการวิจัย

ภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2

ภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างน้อยหนึ่งด้านที่เป็นตัวแปรพยากรณ์ต่อการบริหารงานโดยใช้โรงเรียน เป็นฐานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 จำนวน 115 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 จำนวน 89 คน ได้มาจากการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของสูตร Yamane (1973 อ้างถึงใน ผ่องศรี วาณิชยศุภวงศ์, 2546 : 104) กำหนดผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย แบบเจาะจง ได้แก่ ผู้บริหาร สถานศึกษา ละ 1 คน รวม 89 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปัตตานีเขต 2 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่น .95 ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปัตตานี เขต 2 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่น .95 วิธีการเก็บ รวบรวมข้อมูล 1) ขอนหนังสือราชการจากภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยา เขตปัตตานี ส่งถึงผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 เพื่อขอความร่วมมือ ในการตอบแบบสอบถาม 2) ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามถึงผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ตอบแบบสอบถาม โดย ผู้วิจัยส่งแบบสอบถาม 2 ทาง คือ ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามถึงผู้บริหารสถานศึกษาด้วยตนเองและส่งทางไปรษณีย์ พร้อมแนบ ของปิดสแตมป์และจำหน่ายของถึงผู้วิจัยไว้แล้ว 3) ถ้ายังไม่ได้แบบสอบถามคืนภายใน 2 สัปดาห์ ผู้วิจัยจะใช้โทรศัพท์ติดต่อไป ยังผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการดำเนินการ 4) เมื่อได้แบบสอบถามคืน ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบความ ถูกต้องครบสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามเพื่อนำผลการตอบแบบสอบถามไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อประมวลผลและหาค่าสถิติต่างๆ โดยดำเนินการ ตามขั้นตอน ดังนี้ 1) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยการหาค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) 2) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานโดยใช้ โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา โดยการหาค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) 3) วิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการ บริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 2 โดยหาค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product – Moment Correlation Coefficients) 4) วิเคราะห์ตัวแปรพยากรณ์ของของ ภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นตัวทำนายการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 โดยใช้วิธีการสร้างสมการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 ดังปรากฏในตาราง 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 รายด้าน

ภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ผู้นำแบบบงการ	4.15	.457	มาก
2. ผู้นำแบบขยาคความคิด	4.15	.433	มาก
3. ผู้นำแบบปรึกษา	4.04	.477	มาก
4. ผู้นำแบบมีส่วนร่วม	4.21	.444	มาก
5. ผู้นำแบบมอบหมายงาน	4.25	1.32	มาก
6. ผู้นำแบบเน้นความสำเร็จ	4.22	.334	มาก
7. ผู้นำแบบเน้นความสัมพันธ์	4.32	.436	มาก

จากตาราง 1 พบว่าระดับภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านผู้นำแบบเน้นความสัมพันธ์มีระดับสูงกว่าด้านอื่น ๆ และด้านผู้นำแบบปรึกษามีระดับต่ำกว่าด้านอื่น ๆ

2. ผลการวิเคราะห์ระดับการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้าน ดังปรากฏในตาราง 2

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 โดยภาพรวมและรายข้อ

ด้าน	การบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1	หลักการกระจายอำนาจ	4.25	.419	มาก
2	หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม	4.31	.411	มาก
3	หลักการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้ประชาชน	4.27	.402	มาก
4	หลักการบริหารตนเอง	4.22	.391	มาก
5	หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล	4.27	.448	มาก
รวม		4.27	.298	มาก

จากตาราง 2 พบว่า ระดับการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานด้านหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมมีระดับสูงกว่าด้านอื่น ๆ และการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานด้านการหลักการบริหารตนเองมีระดับต่ำกว่าด้านอื่น ๆ

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 ปรากฏดังตาราง 3

ตาราง 3 ค่าความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2

ภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์	ภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์						
	1.ผู้นำแบบบงการ	2.ผู้นำแบบชายความคิด	3.ผู้นำแบบปรึกษา	4.ผู้นำแบบมีส่วนร่วม	5.ผู้นำแบบมอบหมายงาน	6.ผู้นำแบบเน้นความสำเร็จ	7.ผู้นำแบบเน้นความสัมพันธ์
1.ผู้นำแบบบงการ	1						
2.ผู้นำแบบชายความคิด	.375**	1					
3.ผู้นำแบบปรึกษา	.305**	.431**	1				
4.ผู้นำแบบมีส่วนร่วม	.013	.191	.273**	1			
5.ผู้นำแบบมอบหมายงาน	.182	.200	.127	.091	1		
6.ผู้นำแบบเน้นความสำเร็จ	.267*	.351*	.214*	.186	-.062	1	
7.ผู้นำแบบเน้นความสัมพันธ์	.066	.273**	.174	.447**	.035	.549*	1
รวมการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน	.169	.308**	.169	.369**	.215*	.304	.575**

จากตาราง 3 พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลางโดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) อยู่ระหว่าง -.062 ถึง .575 และเมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ในแต่ละด้านพบว่า มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน คือ ผู้นำแบบเน้นความสัมพันธ์ (X_7) ($r=.575$) อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ 4 ด้าน คือ ผู้นำแบบชายความคิด (X_2) ($r=.308$) ผู้นำแบบมีส่วนร่วม (X_4) ($r=.369$) ผู้นำแบบมอบหมายงาน (X_5) ($r=.215$) ผู้นำแบบเน้นความสำเร็จ (X_6) ($r=.304$) อยู่ในระดับต่ำมาก 2 ด้าน คือ ผู้นำแบบบงการ (X_1) ($r=.169$) ผู้นำแบบปรึกษา (X_3) ($r=.169$) โดยด้านผู้นำแบบเน้นความสัมพันธ์ มีความสัมพันธ์กันทางบวกมากกว่าด้านอื่น ๆ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .169 ถึง .575

4. ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Method) เพื่อค้นหาตัวพยากรณ์ของการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่เป็นตัวทำนายภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ปรากฏดังตาราง 4

ตาราง 4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2

ตัวแปร	R	R ²	Adjusted R ²	S.E. _b	F	Sig
X ₇	.575a	.330	.323	2.578	42.905	.000a
X ₇ X ₅	.607b	.354	.354	2.874	25.073	.000a

** P < .01

จากตาราง 4 ภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 พบว่า ตัวแปรอิสระ 2 ตัว จากจำนวนทั้งหมด 7 ตัว มีค่าสัมประสิทธิ์พหุคูณตั้งแต่ .575 ถึง .607 โดยเมื่อใส่ภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านผู้นำแบบเน้นความสัมพันธ์ (X₇) เพียงตัวเดียวเข้าไปในสมการ จะมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณเท่ากับ .575 ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์เท่ากับ .330 (ร้อยละ 33.0) เมื่อเพิ่มภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านผู้นำแบบมอบหมายงาน (X₅) เข้าไปในสมการจะมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณเท่ากับ .607 ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์เท่ากับ .354 หรือร้อยละ 35.4

อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การอภิปรายผล ผู้วิจัยอภิปรายผลดังนี้

ระดับภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านผู้นำแบบเน้นความสัมพันธ์มีระดับสูงกว่าข้ออื่น ๆ และด้านผู้นำแบบปรึกษาหารือมีระดับต่ำกว่าข้ออื่น ๆ ซึ่งผู้วิจัยวิเคราะห์ว่า การที่ภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านผู้นำแบบเน้นความสัมพันธ์ (X₇) มีระดับสูงกว่าภาวะผู้นำด้านอื่น ๆ เพราะผู้นำแบบเน้นความสัมพันธ์ (Relationship-oriented leader) หมายถึง ผู้นำที่เน้นการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างผู้นำกับผู้ตาม สร้างความไว้วางใจ ความเคารพนับถือ รับฟังความต้องการของผู้ตาม รวมทั้งการให้กำลังใจ เหมาะกับบริบทของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ส่วนใหญ่เป็นสังคมมุสลิม เพราะเป็นสังคมที่อยู่กันแบบถ้อยทีถ้อยอาศัย เน้นการสร้างความสัมพันธ์กันในทุกสังคม ให้ความไว้วางใจและการเคารพนับถือ การใช้ภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ด้านผู้นำแบบเน้นความสัมพันธ์ผู้ได้บังคับบัญชาจะชอบทำงานด้วยจึงเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ซึ่งสอดคล้องกับ กุลนิษฐ์ ริญญ (2555: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 2) ศึกษาความสัมพันธ์ผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ผลการวิจัย พบว่า 1) ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนเกี่ยวกับแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 พบว่า แบบภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม แบบภาวะผู้นำแบบมุ่งสำเร็จ และแบบภาวะผู้นำแบบสั่งการอยู่ในระดับมาก ส่วนแบบภาวะผู้นำแบบสนับสนุนอยู่ในระดับปานกลาง 2) ความคิดเห็นของผู้บริหาร

สถานศึกษาและครูผู้สอนเกี่ยวกับประสิทธิผลของงานวิชาการในสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 พบว่าประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3) แบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ยกเว้นภาวะผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับด้านการพัฒนาห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้ อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของพิซกาพ พันธุ์แพ (2554 : 55-56) กล่าวว่า ทฤษฎีผู้นำตามสถานการณ์ที่มีความพิสดารที่ได้รับการกล่าวถึงกันอย่างกว้างขวางทฤษฎีแรก คือ ทฤษฎีของเฟรด พิตเลอร์ (Fred Fiedler) ซึ่งพิตเลอร์ได้แบ่งรูปแบบของผู้นำที่มีความคล้ายคลึงกับแนวความคิดแบบพฤติกรรมศาสตร์ออกเป็น 2 ชนิด คือ 1) ผู้นำที่เน้นงาน (Task-oriented) 2) ผู้นำที่เน้นความสัมพันธ์ (Relationship-oriented) พิตเลอร์ได้ทำการค้นหาวาบุคคลจะเป็นผู้นำแบบใด โดยการออกแบบสอบถามไปยังคนงาน โดยใช้แบบสอบถามที่เรียกว่า Least- Preferred co-worker (LPC) questionnaire ซึ่งจะมีปัจจัยหรือลักษณะต่าง ๆ อยู่ 16 ลักษณะ ซึ่งแต่ละลักษณะจะมีคะแนนจาก 1-8 คะแนน 1 ถือว่าแย่ที่สุด คะแนน 8 ถือว่าดีที่สุดใน จากวิธีนี้ทำให้ทราบว่าบุคคลนั้น ๆ เป็นผู้นำประเภทใด เน้นงานหรือสัมพันธ์ ถ้าผู้นำมีคะแนนสูงแสดงว่าเป็นผู้นำที่มุ่งเน้นความสัมพันธ์ ผู้ใต้บังคับบัญชาจะชอบทำงานด้วย แต่ถ้ามีคะแนนต่ำแสดงว่าเป็นผู้นำที่มุ่งเน้นงาน ผู้ใต้บังคับบัญชาจะไม่ชอบ

2. ระดับการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุทธิรักษ์ ศรีวรรณ (2549) ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัย แผนกประถม จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และยิ่งสอดคล้องกับ วรณญา วิโนทพรธ (2546) ได้ทำการศึกษาการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการวิจัยพบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เนื่องจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2510 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 มีเจตนามุ่งเน้นการจัดการศึกษาแบบกระจายอำนาจโดยให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารบุคคลและการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาโดยตรงและกระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายที่จะปฏิรูปการศึกษาตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ทำให้สถานศึกษาต่างตอบสนองนโยบายดังกล่าว อีกทั้งกระทรวงศึกษาธิการได้มีการกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษากับโรงเรียนในทุกสังกัด โดยการเลือกโรงเรียนนำร่องในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน แล้วขยายไปยังโรงเรียนต่าง ๆ โดยให้โรงเรียนนำร่องเป็นโรงเรียนพี่เลี้ยงคอยดูแล ช่วยเหลือ และสนับสนุนโรงเรียนน้อง จึงทำให้โรงเรียนส่วนใหญ่มีความพร้อมในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 จากสมมติฐาน ภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 สามารถสรุปได้ว่า สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ ภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ในแต่ละด้านพบว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมโชค โพธิ์งาม (2550) ทำการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ ผู้บริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวก อยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับขวัญใจ ศรีทาพัทธ์ (2548) ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงปฏิรูปของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาระยอง เขต2 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวก อยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 การวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารแสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงในการเรียนรู้

จะต้องมีความมุ่งมั่น ที่จะทำงานให้สำเร็จ ซึ่งเป็นเป้าหมายการบริหารงานที่สำคัญ คือ การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน (สุรศักดิ์ ปาเฮ, 2543) ผู้นำสถานศึกษาทุกระดับจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นผู้มีอำนาจสูงสุดในสถานศึกษา มีบทบาทเป็นผู้นำในการสร้างสรรค์ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นตัวแปรสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผู้บริหารยุคใหม่ต้องทำให้บุคลากรตระหนักถึงความสำคัญทั้งงานวิชาการ งานวิจัย ศึกษาหาความรู้พัฒนาตนเองให้ทันสมัยอยู่เสมอ (สงบ ประเสริฐพันธ์, 2543) เมื่อมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 โดยยึดหลักการกระจายอำนาจและการให้ประชาชนและสังคมมีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษาเพื่อมุ่งให้การจัดการศึกษามีคุณภาพ สนองต่อความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชนมากที่สุด แนวทางดังกล่าวเป็นหลักการสำคัญของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (SBM)

4. เพื่อค้นหาตัวแปรพยากรณ์ภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 จากสมมติฐานที่กำหนดไว้ว่าภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างน้อยหนึ่งด้านที่เป็นตัวแปรพยากรณ์ต่อการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ของโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปัตตานี เขต 2 สามารถสรุปได้ว่า ตัวแปรอิสระ 2 ตัว จากจำนวนทั้งหมด 7 ตัว ที่เป็นตัวทำนายที่ดี โดยเรียงลำดับดังนี้ ด้านผู้นำแบบเน้นความสัมพันธ์ ด้านผู้นำแบบมอบหมายงาน นอกจากนั้นตัวแปรด้านภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ทั้ง 2 ด้าน ยังส่งผลต่อการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณเท่ากับ .607 ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ร้อยละ 35.4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสามารถเขียนสมการพยากรณ์ ได้ดังนี้ สมการพยากรณ์การบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในรูปคะแนนดิบ การบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน = $2.404 + .388$ (ผู้นำแบบเน้นความสัมพันธ์) + $.044$ (ผู้นำแบบมอบหมายงาน) ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้สามารถอธิบายได้ ดังนี้

ภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ด้านผู้นำแบบเน้นความสัมพันธ์และผู้นำแบบมอบหมายงาน สามารถเป็นตัวพยากรณ์การบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 เพราะผู้นำแบบเน้นความสัมพันธ์ (Relationship -oriented leader) หมายถึง ผู้นำที่เน้นการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างผู้นำกับผู้ตาม สร้างความไว้วางใจ ความเคารพนับถือ รับฟังความต้องการของผู้ตาม รวมทั้งการให้กำลังใจ และผู้นำแบบมอบหมายงาน (Delegating) หมายถึง ผู้นำที่สั่งการและให้การสนับสนุน กำหนดทิศทางแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาน้อยเพียงเล็กน้อย ผู้ตามมีวุฒิภาวะสูง ความสามารถสูง ความรับผิดชอบสูง เหมาะกับผู้ตามที่มีความพร้อมสูง ซึ่งผู้วิจัยวิเคราะห์ว่าเนื่องจากในการใช้ภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา หากในเบื้องต้นผู้บริหารสถานศึกษาใช้ภาวะผู้นำแบบเน้นความสัมพันธ์ก่อน เพื่อเป็นการซื้อใจผู้ใต้บังคับบัญชา ให้กำลังใจผู้ใต้บังคับบัญชาในการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ สร้างความไว้วางใจให้เกิดการเคารพนับถือแล้วก็จะยอมส่งผลดีต่อการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และสามารถให้ภาวะผู้นำแบบมอบหมายงานตามมา โดยมีผู้บริหารสถานศึกษาคอยให้การสนับสนุน เพราะโดยส่วนใหญ่แล้วผู้ใต้บังคับบัญชาหากได้ผู้บริหารที่เข้าใจ และไม่วางอำนาจหรือชอบอวดเก่งแล้ว ผู้ใต้บังคับบัญชาก็พร้อมที่จะทำงานด้วยใจแน่นอน ไม่ได้ทำเพราะถูกบังคับหรือหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างเดียว ทำให้ส่งผลดีต่อการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานนั่นเอง อีกทั้งสถานการณ์ที่แตกต่างกันย่อมต้องใช้แบบภาวะผู้นำที่แตกต่างด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ รัวช บุนยณมณี (2550: 66- 69) กล่าวถึงแบบจำลองเชิงสถานการณ์ของ Fiedler ประกอบด้วยหลักสำคัญ 3 ประการคือ 1) การจำแนกแบบของภาวะผู้นำ แบ่งเป็น 2 แบบ แบบมุ่งงาน และแบบมุ่งความสัมพันธ์ Fiedler ได้พัฒนาเครื่องมือที่เรียกว่า LPC ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 8 ระดับ จำนวน 18 ข้อ เพื่อใช้จำแนกแบบของภาวะผู้นำว่าเป็นแบบใด 2) การจำแนกประเภทของสถานการณ์ สถานการณ์ที่แตกต่างกันย่อมต้องใช้แบบภาวะผู้นำที่แตกต่างกัน ซึ่งสถานการณ์ตามแบบจำลองของ Fiedler มีองค์ประกอบ 3 ประการ คือ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำกับสมาชิก โครงสร้างงาน และอำนาจตามตำแหน่ง 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับสถานการณ์ นอกจากการประเมิน LPC ของผู้นำ และประเมินปัจจัยสถานการณ์ทั้ง 3 ประการแล้ว Fiedler ได้เสนอแบบจำลองที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสถานการณ์กับภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลในแต่ละสถานการณ์ โดยเสนอว่าในสถานการณ์ที่ 1, 2, 3, 7 และ 8 ภาวะผู้นำแบบมุ่งงานจะมีประสิทธิผลมากกว่าภาวะผู้นำแบบมุ่งความสัมพันธ์ ส่วนในสถานการณ์ที่ 4, 5, และ 6 ภาวะผู้นำแบบมุ่งความสัมพันธ์จะมีประสิทธิผลดีกว่าภาวะผู้นำแบบมุ่งงาน นอกจากนี้ สัมฤทธิ์ กางเพ็ง (2557: 36-38) กล่าวว่า

ผู้นำแต่ละคนจะแสดงพฤติกรรมการนำโดยการผสมผสานพฤติกรรม 2 ด้านเข้าด้วยกัน คือ พฤติกรรมมุ่งงาน และพฤติกรรมมุ่งความสัมพันธ์ โดยมีสัดส่วนแตกต่างกันไปอีกด้วย

การวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารแสดงให้เห็นว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญต่อความสำเร็จในการบริหารงาน การบริหารจะประสบความสำเร็จได้ผู้บริหารจะต้องใช้ภาวะผู้นำกระจายความรับผิดชอบอย่างเป็นธรรม ไปสู่ผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้บริหารในยุคโลกาภิวัตน์จะต้องรู้จักใช้ภาวะผู้นำให้เหมาะสม และสามารถปรับตัวให้เหมาะสมกับทุกสภาพการณ์ได้ ผู้บริหารต้องทำหน้าที่เป็นผู้นำ เป็นตัวอย่างในด้านพฤติกรรมภาวะผู้นำ เพื่อให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความศรัทธา ความเชื่อมั่นและเลื่อมใสในตัวผู้บริหาร เพื่อให้หน่วยงานหรือองค์การเกิดประสิทธิผลสูงสุด และเป็นผู้นำกำหนดพฤติกรรมของบุคลากรในโรงเรียน การแสดงออกของผู้บริหารมีอิทธิพลต่อความรู้สึกรักนึกคิดของครูและนักเรียนเป็นอย่างมาก อันส่งผลถึงคุณภาพการบริหารงานในโรงเรียนว่าจะประสบความสำเร็จเพียงใด ฉะนั้นประสิทธิผลของหน่วยงานหรือองค์การ ถือเป็นผลสืบเนื่องมาจากการพัฒนาหน่วยงานหรือองค์การ ซึ่งผู้บริหารจะต้องเป็นผู้ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง พัฒนา นำพาโรงเรียนไปสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ดังที่ วิโรจน์ สารรัตน์ (2544) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารและผู้นำอาจไม่ใช่บุคคลคนเดียวก็ได้ ส่วนใหญ่ผู้บริหารเป็นผู้ที่อยู่ในตำแหน่งแบบเป็นทางการเกี่ยวกับการบริหารงานที่เป็นงานประจำ เน้นการปฏิบัติ งานที่มีประสิทธิภาพ ส่วนผู้นำจะเป็นผู้ที่มีความสามารถพิเศษสูง มุ่งการเปลี่ยนแปลงเชิงนวัตกรรมมองอนาคตที่ยาวไกลและพัฒนาความก้าวหน้าขององค์การ เน้นความมีประสิทธิผลขององค์การ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการปรึกษาปัญหากับผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นกลุ่ม และควรมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาภิ
สมาชิกกลุ่ม

ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีหลักการบริหารตนเอง ควรสนับสนุนให้มีการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีสมัยใหม่มา
ประยุกต์ในการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนให้มีระบบการนิเทศภายในเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 1.ควรศึกษาภาวะผู้นำแบบอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการบริหารงานของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา
- 2.ควรศึกษาปัจจัยที่เป็นสาเหตุทำให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสถานการณกับการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

เอกสารอ้างอิง

- กุลนิษฐ์ รุ่งบุญ. (2555). ความสัมพันธ์ระหว่างแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3. บทคัดย่อวิทยานิพนธ์, หลักสูตรบัณฑิตศึกษา. แขนงวิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ขวัญใจ ศรีทาพัทตร์. (2548). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงปฏิรูปกับประสิทธิผลในการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยองเขต 1. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ถวิล มาตรการเยี่ยม. (2544). การปฏิรูปการศึกษา โรงเรียนเป็นฐาน การบริหารจัดการ School-Based Management : SBM. กรุงเทพฯ : สมาธรรม
- เทื่อน ทองแก้ว. (2545). ภาวะผู้นำ:สมรรถนะหลักของผู้บริหารในยุคปฏิรูป. วารสารวิชาการ. 5(9): 35
- ธวัช บุญยมนิ. (2550). ภาวะผู้นำและการเปลี่ยนแปลง. กรุงเทพฯ : โอ.เอส. พรินติ้ง เฮ้าส์.
- ผ่องศรี วาณิชศุภวงศ์. (2546). ระเบียบวิธีวิจัยทางการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 4). ปัตตานี : ฝ่ายเทคโนโลยีทางการศึกษา สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- พิชาภพ พันธุ์แพ. (2554). ผู้นำกับการจัดการการเปลี่ยนแปลง. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูรย์ สีนลาร์ตัน. (2553). ผู้นำเชิงสร้างสรรค์และผลผลิตภาพ:กระบวนทัศน์ใหม่และผู้นำใหม่ทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรุณยุพา วิโนทพรรษ์. (2546). ศึกษาการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.,มหาวิทยาลัยทักษิณ, สงขลา
- สมโชค โพธิ์งาม. (2550). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิภาพของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 2. งานนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา. (สำเนา)
- สุรศักดิ์ ปาเฮ. (2543). ผู้บริหารกับการสร้างคุณภาพโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศ. [ออนไลน์] (20 พฤศจิกายน 2557) จาก <http://www.addkute3.com>.
- สุทธิรักษ์ ศรีวรรณ. (2549). “การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัยแผนกประถมจังหวัดเชียงใหม่”. ปริญญานิพนธ์ศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (สำเนา)
- สมุท ขำนาญ. (2546). การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนที่บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. วารสารศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ. 3(1): 47-52.
- สัมฤทธิ์ กางเพ็ง. (2557). ภาวะผู้นำแบบบริการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัย. มหาสารคาม : ห้างหุ้นส่วนจำกัด อภิชาติการพิมพ์.
- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. 2544. รายงานการปฏิรูปการศึกษาต่อประชาชน. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พรินติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- เสาวนิตย์ ชัยมุสิก. (2544). การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อการประเมินคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ : บุ๊คพอยท์.
- สงบ ประเสริฐพันธุ์. (2543). ร่วมกันสร้างสรรค์คุณภาพโรงเรียน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สุวิริยะ.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2543). การศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-based management). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- . (2545). การบริหารโรงเรียนตามแนวคิดแบบเดิมและแบบใหม่. วารสารครุศาสตร์. 31(1): 63-73.

ปัจจัยบรรยากาศองค์การที่ส่งผลต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี

Organizational Climate Factors affecting Learning Organization of Schools under
the Jurisdiction of Pattani Primary Educational Service Area Offices

ร้อยตำรวจตรีพิชัย โอบารศิริ

สถานีตำรวจภูธรจังหวัดปัตตานี

ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับบรรยากาศองค์การของสถานศึกษา 2) เพื่อศึกษาระดับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระหว่างบรรยากาศองค์การการเรียนรู้ของสถานศึกษา และ 4) เพื่อหาตัวแปรพยากรณ์ที่ใช้ในการพยากรณ์องค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 178 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งเป็น 2 ตอน ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยบรรยากาศองค์การ และ แบบสอบถามเกี่ยวกับองค์การแห่งการเรียนรู้ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบ Stepwise ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. บรรยากาศองค์การในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดปัตตานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก

3. บรรยากาศองค์การในสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กันทางบวกกับองค์การแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดปัตตานี โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ค่อนข้างต่ำ ($r = .233$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. บรรยากาศองค์การที่ส่งผลต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ ได้แก่ ด้านบรรยากาศแบบอิสระ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์เท่ากับ .101 (ร้อยละ 10.1) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยแสดงสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบได้ว่า

$$\text{องค์การแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา} = 3.595 + 0.158 (\text{บรรยากาศแบบอิสระ})$$

คำสำคัญ : บรรยากาศองค์การ, องค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา

Abstract

The objectives of the research were to 1) study the level of organizational climate factors in schools, 2) study the level of learning organization in schools, 3) study the relationship between organizational climate factors and learning organization in schools, and 4) find the predicted variable used to predict the organization of learning in schools under the jurisdiction of Pattani Primary Educational Service Area Offices The sample of the research was 178 academic section heads in schools. The tool for data collection was a rating scale questionnaire (Likert Scale). The statistics were based on average, standard deviation, correlation coefficient of Pearson and multiple regression analysis of Stepwise.

The results were as follow :

1. The over all of organizational climate factors in schools under the jurisdiction of Pattani Primary Educational Service Area Offices was at a high level.
2. The over all of learning organization in schools was also at a high level.
3. Organizational climate factors had a positive correlation with learning organization in schools under the jurisdiction of Pattani Primary Educational Service Area Offices. The over all of correlation coefficient ($r=.233$). It was associated with a lower level of statistically significant at .01 level.
4. Organizational climate factors affecting learning organization in schools included organizational freedom. The forecasting coefficient was .101 with a statistically significant at .01 level. The equation showed in raw scores as follows :

$$\text{Learning organization in schools} = 3.595 + 0.158 (\text{organizational freedom})$$

Keywords : Organizational climate factors, School Learning organization

ความเป็นมาของปัญหาและปัญหา

การกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) ยึด “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” เนื่องจาก “คน” เป็นเป้าหมายสุดท้ายที่จะได้รับทั้งผลประโยชน์และผลกระทบจากการพัฒนา และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 - 2559) มุ่งพัฒนาภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และขับเคลื่อนให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติที่ชัดเจนยิ่งขึ้นในทุกระดับ ยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา ให้มีความสำคัญกับการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคมพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลในทุกมิติ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555) ซึ่งคนหรือทรัพยากรมนุษย์เป็นทรัพยากรที่มีค่ายิ่งในการพัฒนาประเทศไปสู่ความเจริญก้าวหน้าและเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญและมีคุณค่าที่จะทำให้องค์การสามารถดำรงอยู่และแข่งขันได้ เนื่องจากความสำเร็จขององค์การขึ้นอยู่กับพฤติกรรมของบุคคลภายในขององค์การนั้นเอง การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์การอย่างยั่งยืนอาจทำได้โดยการพัฒนาพฤติกรรมในการทำงานให้แก่บุคลากรให้มีพฤติกรรมให้ความช่วยเหลือพฤติกรรม การคำนึงถึงผู้อื่น พฤติกรรมความอดทนอดกลั้น พฤติกรรมความสำนึกในหน้าที่ และ พฤติกรรมการให้ความร่วมมือซึ่งพฤติกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ก็คือ พฤติกรรมที่เป็นสมาชิกที่ดีต่อ องค์การ ซึ่งไม่ได้เกิดจากการให้รางวัลอย่างเป็นทางการจาก องค์การแต่เป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นเองของสมาชิกที่เต็มใจที่จะปฏิบัติงานอย่างเต็มที่เกินกว่าบทบาทที่ตนรับผิดชอบ อันนำไปสู่ การเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์การได้เป็นอย่างดี (สฎายุ ธีระวนิชตระกูล, 2547)

การพัฒนาการศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติ การศึกษาเป็นปัจจัยในการสร้างและพัฒนาความรู้ ความคิดความประพฤติ และคุณธรรมของบุคคล สังคมใดจัดการศึกษาแก่ประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สังคมนั้นก็จะมี พลเมืองที่ดีมีคุณภาพซึ่งจะสามารถธำรงรักษาความเจริญของประเทศชาติไว้ พัฒนาให้ก้าวหน้าต่อไปอย่างตลอดและต่อเนื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542) โรงเรียนหรือสถานศึกษาเป็นองค์การหลักในการจัดการการศึกษาและพัฒนาคุณภาพการศึกษา โรงเรียนเป็นองค์การทางสังคมที่ต้องใช้ความระมัดระวังในการบริหารงานเนื่องจาก มีภารกิจหลักในการให้การศึกษาแก่เยาวชน การที่โรงเรียนจะกระทำภารกิจหลักได้ดีมีประสิทธิภาพนั้น โรงเรียนจำเป็นต้องมีบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งได้แก่ ผู้บริหาร ครู และเจ้าหน้าที่ในปริมาณที่เหมาะสมกับภาระงาน บุคลากรจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งในการจัดการศึกษาเพราะเป็น ทั้งทรัพยากรบุคคลและเป็นผู้จัดหาและใช้ทรัพยากรอื่นๆ ในโรงเรียน (วิโรจน์ สารรัตน์, 2545) และหากต้องการจะพัฒนา องค์การ สิ่งที่ต้องการจะต้องพิจารณาเปลี่ยนแปลงเป็นอันดับแรก คือ บรรยากาศขององค์การนั้นเอง (Brown & Moberg, 1980) บรรยากาศขององค์การเป็นตัวแปรสำคัญในการศึกษาองค์การของมนุษย์ เป็นสิ่งเชื่อมโยงระหว่างลักษณะที่มองเห็นได้ขององค์การ เช่น โครงสร้าง กฎเกณฑ์ แบบของความเป็นผู้นำและขวัญกับพฤติกรรมของผู้ปฏิบัติงานเป็นต้นบรรยากาศขององค์การจะเป็น ความรู้สึกของผู้ปฏิบัติงานต่อลักษณะที่มองเห็นได้ขององค์การ มีอิทธิพลต่อการกำหนดพฤติกรรมและทัศนคติของผู้ปฏิบัติงาน

บรรยากาศที่พึงประสงค์ย่อมส่งผลที่ดีต่อการทำงานของบุคลากรในองค์กรและจะเป็นการสนับสนุนการจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (ภารดี อนันต์นาวิ, 2551) ดังที่ ชฎิลรัตน์ เอี่ยมเกษมสิน (2547) กล่าวว่า บรรยากาศขององค์กรที่เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงานจะทำให้บุคลากรปฏิบัติงานได้อย่างมีความสุข มีขวัญและกำลังใจในการทำงานที่ดีมีความคิดริเริ่มในการทำงาน สามารถลดความขัดแย้งที่เกิดขึ้นได้ สอดคล้องกับ Steer (1979) ซึ่งกล่าวไว้ว่า บรรยากาศขององค์กรมีอิทธิพลต่อการรับรู้ของบุคลากรและส่งผลถึงพฤติกรรมของบุคลากรในด้านต่าง ๆ เช่น ความพึงพอใจในการทำงาน ความผูกพันต่อองค์กร และพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร

องค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) เป็นการบริหารรูปแบบหนึ่งที่ใช้เป็นพื้นฐานในการก้าวไปสู่ความสำเร็จขององค์กรได้ทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาครัฐวิสาหกิจ และธุรกิจเอกชน โดยสามารถประยุกต์ใช้ร่วมกับการบริหารรูปแบบอื่น ๆ ที่มีลักษณะการพัฒนางานให้เทียบพร้อมไปด้วยความคิดสร้างสรรค์ (Creative Organization) รวมถึงให้บรรลุผลสำเร็จในระบบบริหารเชิงคุณภาพรวม (Total Quality Management) ตลอดทั้งองค์กร (วีรวิฑูร มาฆะศิริวานนท์, 2545) ภายใต้สภาวะแวดล้อมของเศรษฐกิจยุคใหม่ ที่เป็นโลกแห่งการเรียนรู้ โลกแห่งภูมิปัญญา องค์กรใดหรือผู้ใดที่จะคิดหรือตัดสินใจใด ๆ ย่อมต้องใช้ข้อมูลข่าวสาร องค์ความรู้และภูมิปัญญาเข้ามาเป็นองค์ประกอบในการดำเนินการทุกครั้งไป เมื่อทุกองค์การล้วนต้องดำรงอยู่ในสังคมแห่งการเรียนรู้ และภูมิปัญญา ทุกองค์การจึงต้องแสวงหาแนวทางที่จะสร้างความเจริญอย่างมั่นคงและถาวร (ณัฐพันธ์ เขจรนันท์, 2546) ดังที่ วิโรจน์ สารรัตน์ (2544) ได้กล่าวไว้ว่า ในบรรดาองค์กรทั้งหมดสถานศึกษาควรเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้มากกว่าองค์กรประเภทใด ๆ เพราะเป็นองค์กรที่ให้บริการและผูกพันกับเรื่อง การเรียนการสอนและการเรียนรู้เป็นหลัก เป้าหมายหลักที่สำคัญที่สุดของสถานศึกษาคือการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งในการดำเนินงานของสถานศึกษา ต้องอาศัยแนวทางการพัฒนางานขององค์กรแห่งการเรียนรู้มาใช้ให้มีคุณภาพ ประสิทธิภาพ ทำให้คนในองค์กรสามารถเรียนรู้สร้างความรู้ความคิดใหม่อย่างต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มความรู้ ความสามารถและทักษะในการดำเนินงานไปสู่จุดหมายที่บุคคลและองค์กรต้องการ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดปัตตานี ประกอบด้วย 3 เขตพื้นที่การศึกษา คือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 มีจำนวน 139 โรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 มีจำนวนโรงเรียน 113 โรงเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 มีจำนวน 67 โรงเรียน ด้วยลักษณะพิเศษของลักษณะพื้นที่อันเนื่องมาจากความหลากหลายทางสังคมพหุวัฒนธรรม ภาษา ศาสนา วิถีทางการดำเนินชีวิต วัฒนธรรมของคนในท้องถิ่น และสถานการณ์ความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ไม่ว่าจะเป็นการลอบทำร้ายครูและบุคลากรทางการศึกษา การลอบวางระเบิด ตลอดจนการลอบวางเพลิงเผาโรงเรียนทำให้เด็กเกิดความวิตกกังวลหวาดกลัว การขอย้ายออกนอกพื้นที่ของข้าราชการครูและผู้บริหารเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลทำให้เกิดความไม่ต่อเนื่องในการจัดการศึกษา การปฏิบัติงานขาดประสิทธิภาพ ทำให้ผลการประเมินระดับชาติ O-net จัดว่าคุณภาพการศึกษาต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนด

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยบรรยากาศขององค์กรที่ส่งผลต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี เป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารการศึกษา สามารถนำข้อมูลไปประกอบการช่วยเหลือ แนะนำ สนับสนุนในการสร้างบรรยากาศขององค์กรให้แก่องค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยบรรยากาศขององค์กรของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีจังหวัดปัตตานี
2. เพื่อศึกษาระดับองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีจังหวัดปัตตานี
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบรรยากาศขององค์กรที่ส่งผลต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี

4. เพื่อค้นหาตัวพยากรณ์ที่ใช้ในการพยากรณ์องค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี

วิธีการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี จำนวน 319 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี จำนวน 178 คน ได้จากการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตร Yamane ,1973) โดยใช้วิธีกำหนดผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยบรรยากาศองค์การสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่น 0.84 ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา มีค่าเท่ากับ 0.81 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่น 0.92

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล 1) ขอนหนังสือรับรองจากภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ส่งถึงสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล 2) ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามถึงสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี จำนวน 178 ฉบับ ด้วยตนเอง หลังจากส่งแบบสอบถามแล้ว 15 วัน ผู้วิจัยติดตามและรับแบบสอบถามคืนกลับด้วยตนเอง ได้กลับมาจำนวน 178 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 3) ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบความถูกต้อง สมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม เพื่อนำไปตรวจให้คะแนนและวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อประมวลผลและหาค่าสถิติต่าง ๆ โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้ 1) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยบรรยากาศองค์การ โดยการหาค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) 2) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี โดยการหาค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) 3) วิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบรรยากาศองค์การที่ส่งผลกระทบต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product - Moment Correlation Coefficients) 4) วิเคราะห์ตัวแปรพยากรณ์ของปัจจัยวัฒนธรรมองค์การที่เป็นตัวทำนายองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี โดยใช้วิธีการสร้างสมการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

สรุปผลการศึกษา

ผลการวิจัยครั้งนี้ มีสาระสำคัญสรุปตามวัตถุประสงค์ ได้ดังนี้

1. บรรยากาศองค์การในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี ในแต่ละด้านอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า บรรยากาศองค์การในสถานศึกษา ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านบรรยากาศมุ่งใช้อำนาจที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้าน บรรยากาศมุ่งผลสำเร็จของงาน และ ด้านบรรยากาศแบบอิสระมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

1.1 บรรยากาศองค์การในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี ด้านบรรยากาศมุ่งประสานสัมพันธ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารสร้างแรงจูงใจในการทำงานแก่บุคลากร ยังเป็นปัจจัยที่ต่ำกว่าข้ออื่น ๆ

1.2 บรรยายการองค์การในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดปัตตานี ด้านบรรยากาศมุ่งใช้อำนาจ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารกำหนดตาราง ปฏิบัติงานให้ครูในโรงเรียนปฏิบัติอย่างเคร่งครัด ยังเป็นปัจจัยที่ต่ำกว่าข้ออื่น ๆ

1.3 บรรยายการองค์การในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดปัตตานี ด้านบรรยากาศมุ่งผลสำเร็จของงาน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการตรวจสอบ การปฏิบัติงานและแก้ไขข้อบกพร่องในการปฏิบัติงาน ยังเป็นปัจจัยที่ต่ำกว่าข้ออื่น ๆ

1.4 บรรยายการองค์การในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดปัตตานี ด้านบรรยากาศแบบกันเอง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารเป็นตัวอย่างที่ ดี ยังเป็นปัจจัยที่ต่ำกว่าข้ออื่น ๆ

1.5 บรรยายการองค์การในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดปัตตานี ด้านบรรยากาศแบบอิสระ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการใช้กฎระเบียบกับ บุคลากรทุกคนโดยเท่าเทียมกัน ยังเป็นปัจจัยที่ต่ำกว่าข้ออื่น ๆ

2. การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ใน แต่ละด้านอยู่ในระดับมาก โดย ด้านวิสัยทัศน์ร่วม ยังมีความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ต่ำกว่าด้านอื่น ๆ

2.1 การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดปัตตานี ด้านวิสัยทัศน์ร่วม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า โรงเรียนกำหนด วิสัยทัศน์ของโรงเรียนไว้อย่างสั้นกระชับและชัดเจน มีความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ต่ำกว่าข้ออื่น ๆ

2.2 การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดปัตตานี ด้านการเรียนรู้เป็นทีม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครูและบุคลากร ในสถานศึกษาทำงานด้วยความเสียสละเพื่อความสำเร็จของทีม มีความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ต่ำกว่าข้ออื่น ๆ

2.3 การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดปัตตานี ด้านองค์การ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความเอื้ออาทรและ จริงใจ ไว้วางใจและยอมรับซึ่งกันและกัน มีความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ต่ำกว่าข้ออื่น ๆ

2.4 การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดปัตตานี ด้านการพัฒนาบุคคลหรือทีมงาน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การส่งเสริม สนับสนุน การให้อำนาจในการทำงานเป็นทีมหรือเป็นรายบุคคล มีความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ต่ำ กว่าข้ออื่น ๆ

3. บรรยายการองค์การที่ส่งผลต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี โดยภาพรวมมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ .233 มีความสัมพันธ์ค่อนข้างต่ำอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) อยู่ระหว่าง -.06 ถึง .310 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า บรรยายการองค์การที่ส่งผลต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา อยู่ในระดับสูงสุด 2 ด้าน เรียงลำดับค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ (r) จากมากไปหาน้อยดังนี้ ได้แก่ ด้านบรรยากาศแบบกันเอง (r = .185) บรรยากาศมุ่งใช้อำนาจ (r = .137) ซึ่ง ปัจจัยที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์น้อยสุด คือ ด้านบรรยากาศมุ่งผลสำเร็จของงาน (r = .093)

4. ผลการวิเคราะห์บรรยายการองค์การที่ส่งผลต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี พบว่า บรรยายการองค์การ ด้านบรรยากาศแบบอิสระ (X_5) สามารถพยากรณ์องค์การ แห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดปัตตานี โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การ พยากรณ์เท่ากับ .101 (ร้อยละ 10.1) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สามารถสร้างสมการพยากรณ์ปัจจัยบรรยายการ องค์การที่ส่งผลต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี ใน รูปคะแนนดิบได้ดังต่อไปนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$Y = 3.595 + 0.158 (X_5)$$

หรือ องค์การแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา = 3.595 + 0.158 (บรรยากาศแบบอิสระ)

และสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z = 0.317 (X_5)$$

หรือปัจจัยบรรยากาศองค์การ = 0.317 (บรรยากาศแบบอิสระ)

การอภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยบรรยากาศองค์การที่ส่งผลกระทบต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาระดับบรรยากาศองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีจังหวัดปัตตานี ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยบรรยากาศองค์การในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี จังหวัดปัตตานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเสาวรส บุนนาค (2543) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศองค์การกับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของฝ่ายพยาบาลตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลรัฐกรุงเทพมหานคร พบว่า ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของฝ่ายพยาบาลโรงพยาบาลรัฐ กรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับสูง สอดคล้องกับงานวิจัยของวิทยา เรื่องวิทยุเวช (2547) ได้ทำวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศโรงเรียนกับการปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ระดับบรรยากาศโรงเรียนในโรงเรียนและระดับการปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาในโรงเรียน อยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ทั้งนี้อาจเป็น เพราะว่า บรรยากาศองค์การมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพขององค์การ ดังนั้น การกำหนดรูปแบบการบริหารองค์การ ต้องพิจารณาถึงความต้องการของครูและบุคลากรทางการศึกษา บรรยากาศองค์การที่เหมาะสมต่อองค์การหนึ่งอาจจะเหมาะสมหรือไม่เหมาะสมต่ออีกองค์การหนึ่ง ดังนั้น ผู้บริหารต้องพิจารณาถึงเป้าหมายและพยายามสร้างสรรค์บรรยากาศที่เอื้อต่อองค์การของตนและสอดคล้องกับเป้าหมายของครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยบรรยากาศแบบเน้นผลสำเร็จตามเป้าหมายจะเหมาะสมต่อองค์การที่เน้นต่อผลการปฏิบัติงาน ตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับที่ 2 พ.ศ.2545) ได้เน้นการกระจายอำนาจเชิงบริหารมาสู่สถานศึกษา โดยมุ่งหวังที่จะให้ผู้ปฏิบัติระดับล่างมีอิสระสามารถตัดสินใจเรื่องต่างๆ ได้และคาดหวังที่จะมีบุคลากรในองค์การที่มีคุณภาพ สามารถควบคุมตนเอง มีความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายที่เพิ่มขึ้น จึงทำให้บรรยากาศและวัฒนธรรมของโรงเรียนเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ครูและบุคลากรในโรงเรียนต้องได้รับการพัฒนาในวิชาชีพสูงขึ้น บรรยากาศความมีประสิทธิผล ความสามารถในการแข่งขันในงานวิชาการ ความมุ่งมั่นในความสำเร็จของครูและนักเรียน ความมีส่วนร่วมความร่วมมือ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในงาน ความกล้าที่จะเปลี่ยนแปลง ความก้าวหน้า เป็นต้น สิ่งเหล่านี้จะต้องได้รับการเสริมสร้างและพัฒนาให้มากขึ้น ดังนั้นผู้บริหารและครูจึงมีหน้าที่ที่จะสร้างบรรยากาศและวัฒนธรรมที่เอื้ออาทร เป็นกัลยาณมิตรในโรงเรียนมากยิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์ ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาระดับองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีจังหวัดปัตตานี ผลการวิจัยพบว่า การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมคิด สร้อยน้ำ (2547) ได้ศึกษาการพัฒนาตัวแบบองค์การแห่งการเรียนรู้ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ระดับปัจจัยทางการบริหาร และระดับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญธรรม โบราณมูล (2548) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนเทศบาลสังกัดเทศบาลนครขอนแก่นจังหวัดขอนแก่นผลการศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษา มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีไหวพริบปฏิภาณ เป็นผู้ใฝ่เรียนใฝ่รู้ สามารถเพิ่มพูนศักยภาพตนเอง เปิดใจกว้าง ยอมรับความรู้ใหม่ๆ ยอมรับ การเปลียนแปลง เกิดกระบวนการทำงานใหม่ แลกเปลียนเรียนรู้ฝึกฝนพัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้น ส่งผลต่อการพัฒนานคนและองค์การ ยึดหลักการมีส่วนร่วม ทำงานร่วมกันเป็นทีม จัดระบบเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม เข้าใจบทบาทหน้าที่ มีความรับผิดชอบร่วมกัน แลกเปลียนประสพการณ์ซึ่งกันและกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน สามัคคี อุตสาหะในการเรียนรู้และในการปฏิบัติหน้าที่ เน้นให้สมาชิกในทีมมีการสนทนา อภิปราย แลกเปลียนเพื่อเรียนรู้สภาพ ความเป็นจริงในปัจจุบัน เพื่อสร้างสรรค์อนาคตให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์การและมีแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ตลอดจนปฏิบัติงานให้บรรลุถึงความสำเร็จทั้งส่วนตัวและองค์การ

3. วัตถุประสงค์ ข้อที่ 3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบรรยากาศองค์การที่ส่งผลต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัตปัตตานี

สมมติฐานการวิจัย ปัจจัยบรรยากาศองค์การมีความสัมพันธ์กับองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัตปัตตานี

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยบรรยากาศองค์การที่ส่งผลต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัตปัตตานี โดยภาพรวมมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ .233 มีความสัมพันธ์ค่อนข้างต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญธรรม โบราณมูล (2548) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนเทศบาลสังกัดเทศบาลนครขอนแก่นจังหวัดขอนแก่น พบว่า ปัจจัยต่างๆที่มีผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้มีความสัมพันธ์ภายในกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสาวรส บุญนาค (2543) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศองค์การกับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของฝ่ายการพยาบาลตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลรัฐกรุงเทพมหานคร พบว่า บรรยากาศองค์การโดยรวมกับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสำเนียง ทองลอย (2545) ได้วิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศโรงเรียนกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเพชรบุรี ผลการวิจัย พบว่า มีความสัมพันธ์กันในทางบวกอยู่ในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ปัจจัยที่จะส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้และเป็นปัจจัยที่ควรจะได้รับ การส่งเสริมสนับสนุน การสร้างบรรยากาศภายในหน่วยงานที่ดี ด้วยการปรับเปลี่ยนสภาพแวดล้อมการทำงานภายในหน่วยงาน โดยอาศัยการร่วมกันทำงานเป็นทีมเพื่อเป็นการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม พัฒนาความไว้วางใจให้บุคลากรมีความรู้สึกถึงและเป็นที่ดีต่อกัน อีกทั้งการเปิดโอกาสให้บุคลากรได้มีการทดลองเรียนรู้สิ่งใหม่ มีการมอบหมายงานที่ตรงตามความสามารถ ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาขีดความสามารถของบุคลากรด้วยการมอบหมายงานใหม่ๆ ที่ท้าทายความสามารถให้แก่บุคลากร มีการจัดสรรทรัพยากรให้เพียงพอต่อความต้องการของบุคลากร ส่งเสริมให้เกิดขวัญและกำลังใจแก่บุคลากร นอกจากนี้ ยังมีการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานที่ชัดเจนให้แก่บุคลากรตามแต่ละตำแหน่งหน้าที่ เพื่อให้บุคลากรสามารถยึดถือหรือนำเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม เพื่อช่วยให้เกิดการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้ดีมากยิ่งขึ้น

4. วัตถุประสงค์ข้อที่ 4 เพื่อค้นหาตัวพยากรณ์ที่ใช้ในการพยากรณ์องค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัตปัตตานี

สมมติฐานการวิจัย ปัจจัยบรรยากาศองค์การอย่างน้อย 1 ด้าน สามารถเป็นตัวพยากรณ์องค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัตปัตตานี

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยบรรยากาศองค์การ ด้านบรรยากาศแบบอิสระ (X_5) สามารถพยากรณ์องค์การแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัตปัตตานี โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์เท่ากับ .101 (ร้อยละ 10.1) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญธรรม โบราณมูล (2548) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนเทศบาลสังกัดเทศบาลนครขอนแก่นจังหวัดขอนแก่น พบว่า

ปัจจัยที่เป็นตัวทำนายนายการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้คือ การปฏิบัติด้านการบริหารจัดการภาวะผู้นำทางวิชาการและทีมและการบริหารทีมงานโดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.969 มีอำนาจการพยากรณ์ร้อยละ 93.9 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของ เสาวรส บุณนาถ (2543) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศองค์การกับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของฝ่ายการพยาบาลตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลรัฐกรุงเทพมหานคร พบว่าตัวแปรที่ร่วมกันพยากรณ์ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ได้แก่ การทำงานเป็นทีม การสนับสนุนในการปฏิบัติงาน ซึ่งร่วมกันพยากรณ์ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ได้ร้อยละ 42

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่า ปัจจัยบรรยากาศองค์การ ด้านบรรยากาศแบบอิสระ สามารถพยากรณ์องค์การแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดปัตตานี เป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การดำเนินการของผู้อำนวยการ ในการทำงานที่มีความรู้สึกผ่อนคลาย ยืดหยุ่นตามสถานการณ์ต่าง ๆ ทำงานโดยอิสระ มีการใช้กฎระเบียบกับบุคลากรทุกคนโดยเท่าเทียมกัน ทบทวนตรวจสอบการทำงานของตนเองเสมอ เพื่อมุ่งเน้นความสำเร็จของงาน กำหนดกฎเกณฑ์ต่างๆ ให้สามารถยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม เพื่อให้ครูสามารถปฏิบัติงานได้อย่างคล่องตัว และไม่เป็ กังวลกับข้อกําหนด กฎเกณฑ์ต่างๆ มากเกินไป นอกจากนี้ ผู้บริหารควรเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานด้านต่างๆ ให้กับครู มากกว่าจะรบกวนการทำงานของครู หรืออาจช่วยลดภาระงาน เพื่อให้งานเสร็จทันเวลา มากกว่าคอยสั่ง ก้าขั บเร่งรัด ให้ครูต้องทำงานให้สำเร็จตามเวลาที่กำหนด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างบรรยากาศแบบอิสระ มีการผ่อนคลาย ยืดหยุ่นตามสถานการณ์ต่าง ๆ เปิดโอกาสให้ครูทำงานโดยอิสระ โดยมีการติดตามผลการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างสม่ำเสมอและประเมินผลการปฏิบัติงาน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสถานศึกษา

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการตรวจสอบการปฏิบัติงานและแก้ไขข้อบกพร่องในการปฏิบัติงาน

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการใช้กฎระเบียบกับบุคลากรทุกคนโดยเท่าเทียมกัน

1.4 โรงเรียนควรกำหนดวิสัยทัศน์ของโรงเรียนไว้อย่างสั้นกระชับและชัดเจน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับปัจจัยบรรยากาศองค์การที่ส่งผลกระทบต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี

2.2 ควรทำการวิจัยศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบรรยากาศองค์การที่ส่งผลกระทบต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดอื่น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). *การพัฒนาองค์การและทักษะการสร้างความคิดทางการบริหาร*. กรุงเทพฯ : เจริญการพิมพ์.

- ชฎิลรัตน์ เอี่ยมเกษมสิน. (2547). *การรับรู้บรรยากาศองค์การและเจตคติต่องานของพนักงานที่มีต่อ อัตราการขาดงานกรณีศึกษาบริษัทเอกชนแห่งหนึ่ง*. กรุงเทพฯ : สาขาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ณัฐพันธ์ เขจรนันท์. (2546). *แรงจูงใจในการจัดกระบวนการศึกษาประสิทธิผล*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ผ่องศรี วาณิชย์ศุภวงศ์. (2546). *เอกสารคำสอนระเบียบวิธีวิจัยทางการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). ปัตตานี : ฝ่ายเทคโนโลยีทางการศึกษา สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- ภาวดี อนันต์นาวิ. (2551). *หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา*. ชลบุรี : มนตรี
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2544). *โรงเรียนองค์การแห่งการเรียนรู้ กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ : อักษราพัฒนา.
- _____. (2545). *การบริหาร หลักการ ทฤษฎีและประเด็นทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ : ทิพย์วิสุทธิ.
- วีรุธ มาฆะศิริรานนท์. (2545). *ก้าวสู่โลกกว้างองค์การแห่งการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ : ข้าวฟ่าง.
- สฎายุ ธีระวณิชตระกูล. (2547). *การส่งเสริมพฤติกรรมกรเป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์การสู่ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์การอย่างยั่งยืน*. วารสารศึกษาศาสตร์, 16(1), 15-26.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2555). *สรุปสาระสำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11*. กรุงเทพฯ : สำเนา.
- Brown, W. and Moberg, D. (1980). *Organization theory and management : A macro approach*. New York: John Wiley & Son.
- Steer, R. M. & Porter, L.W. (1979). *Motivation and Work Behavior*. New York : McGraw-Hill

**ภาวะผู้นำการเปลียนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อองค์การแห่งการเรีนรูู้
ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักรงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษাপัตตานี เขต 2**
**Transformational Leadership of School Administrators Affecting the Learning
Organization of the Schools as Perceived by Teachers under the Jurisdiction
of Pattani Primary Educational Service Area Office II**

นางฮาซีนี ฮายอ¹ และ ซีร์ หฤทัยธนาสันดี²

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

²อาจารย์ ดร.ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

E-mail : sineekp5@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลียนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับองค์การแห่งการเรีนรูู้ของโรงเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลียนแปลงกับองค์การแห่งการเรีนรูู้ของโรงเรียน และตัวแปรพยากรณ์ของภาวะผู้นำการเปลียนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อองค์การแห่งการเรีนรูู้ของโรงเรียน ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักรงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษাপัตตานีเขต 2 กลุ่มตัวอย่างคือ โรงเรียนในสังกัดสำนักรงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 จำนวน 90 แห่ง ผู้ให้ข้อมูลเป็นครู รวมทั้งสิ้น 180 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าตามแบบของลิเคิรท์ มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.991 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบ (Stepwise-Multiple Regression Analysis) ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) ครูสังกัดสำนักรงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษাপัตตานี เขต 2 มีทัศนะต่อระดับภาวะผู้นำการเปลียนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ครูสังกัดสำนักรงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษাপัตตานีเขต 2 มีทัศนะต่อระดับองค์การแห่งการเรีนรูู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3) ภาวะผู้นำการเปลียนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กันทางบวกกับองค์การแห่งการเรีนรูู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4) ภาวะผู้นำการเปลียนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อองค์การแห่งการเรีนรูู้ สังกัดสำนักรงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษাপัตตานี เขต 2 ได้แก่ การกระตุ้นให้เกิดปัญญา และการมุ่งให้เกิดการเปลียนแปลงต่อองค์การ สามารถพยากรณ์ได้ร้อยละ 72.1

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ในรูปของคะแนนดิบได้ดังนี้
สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 1.055 + .446(X_4) + .296(X_6)$$

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำการเปลียนแปลง, ผู้บริหาร, องค์การแห่งการเรีนรูู้

Abstract

This study aimed at studying 1) the level of Transformational Leadership of School Administrators as Perceived by Teachers under the Jurisdiction of Pattani Primary Educational Service Area Office II, 2) Learning Organization of the Schools as Perceived by Teachers under the Jurisdiction of Pattani Primary Educational Service Area Office II, 3) the relationship between Transformational Leadership of School Administrators and Learning Organization of the Schools as Perceived by Teachers under the Jurisdiction of Pattani Primary Educational Service Area Office II, and 4) Transformational Leadership of School Administrators Affecting the Learning Organization of the Schools as Perceived by Teachers under the Jurisdiction of Pattani Primary Educational Service Area Office II. The sample consisted of 90 school in

Pattani Primary Educational Service Area Office II.. The research instrument was Likert rating-scale questionnaire. The reliability of the questionnaire was 0.991. Arithmetic mean, standard deviation, Pearson's product moment correlation coefficient, and stepwise multiple regression were employed for the analysis of the collected data. The findings were summarized as follows: 1) The Transformational Leadership of School Administrators as Perceived by Teachers under the Jurisdiction of Pattani Primary Educational Service Area Office II was at high level; 2) The Learning Organization of the Schools as Perceived by Teachers under the Jurisdiction of Pattani Primary Educational Service Area Office II was at high level; 3) Transformational Leadership of School Administrators was significantly correlated with the Learning Organization of the Schools at .01 level; and 4) The Transformational Leadership of School Administrators on the predicting power toward Learning Organization of the Schools of Pattani Primary Educational Service Area Office II included focus on Intellectual Stimulation and focus to transform the organization at the .01 level of significance with the predicting power of 72.1 percent of the variance.

The predictive equations in raw score $\hat{Y} = 1.055 + .446(X_4) + .296(X_6)$

Keywords : Transformational Leadership, Administrators, Learning Organization

บทนำ

ในสภาวะปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงและแข่งขันสูง ประเทศไทยก็เป็นอีกประเทศหนึ่งที่จะได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงและการแข่งขันในครั้งนี้ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและการศึกษา อันจะเห็นได้ชัดจากปัญหาและสภาพของวิกฤติการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน อีกทั้งสถานการณ์ความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เกิดขึ้นตั้งแต่ต้นปี พ.ศ.2547 ก็ได้ส่งผลกระทบอย่างรุนแรงเช่นกัน ทั้งในด้านความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม และด้านการศึกษา (ธนพล บุญโยปัษฎัมภ์, 2547) ส่งผลให้ครูและบุคลากรในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ครูปฏิบัติงานได้ไม่เต็มศักยภาพ ครูขอย้ายออกนอกพื้นที่ การพัฒนาทางด้านวิชาชีพทำได้ยาก ทำให้การจัดการศึกษาในสถานศึกษา ไม่สามารถพัฒนาได้ อย่างต่อเนื่อง (จงรัก พลาศัย, 2552) จึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจว่าในสภาวะแบบนี้ สังคมไทยควรมีการปรับตัวเปลี่ยนแปลงและพัฒนาตนเองอย่างไรเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมั่นคงยั่งยืน มีความสันติสุข และสามารถเอาชนะวิกฤติการณ์ต่างๆที่กำลังเผชิญอยู่ได้ สิ่งซึ่งได้รับการยอมรับว่ามีความสำคัญในการเตรียมคนในสังคมให้มีความพร้อมในการดำเนินชีวิตในสถานการณ์ดังที่กล่าวมาข้างต้นก็คือ ระบบการศึกษานั้นเอง ดังจะเห็นได้จากการที่ประเทศไทยกำลังพยายามปรับปรุงคุณภาพการศึกษาให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงนี้ด้วยการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 (แก้ไขเพิ่มเติม 2545) ซึ่งพระราชบัญญัติฉบับนี้ถือเป็นกฎหมายแม่บทที่จะหาแนวทางวิธีการแก้ไขวิกฤติในเรื่องคุณภาพการศึกษาโดยรวมและในการกระบวนกรปฏิรูปการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียน ก็เป็นบุคคลที่ได้รับการพัฒนาไปด้วย เพราะมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาโรงเรียน ดังนั้นผู้บริหารจึงต้องเป็น ทั้งผู้นำด้านการบริหารและด้านการจัดการเรียนการสอน ภาวะผู้นำจึงจำเป็นต้องคำนึงถึงเพื่อจะได้ปฏิบัติต่อเพื่อนร่วมงานและบุคลากรในโรงเรียนให้เหมาะสมกับภารกิจ ผู้บริหารโรงเรียนจึงต้องมีภาวะความเป็นผู้นำ การเปลี่ยนแปลง ซึ่งผู้นำประเภทนี้สามารถทำให้องค์กรประสบความสำเร็จสูงขึ้นในสภาพการณ์ที่มีข้อจำกัดและปัญหาต่างๆ ได้ สามารถดึงเอาความคิด ความสามารถของผู้ร่วมงานออกมาได้ โดยเน้นคุณธรรมจริยธรรมและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ทำให้ผู้ร่วมงานเรียนรู้ที่จะแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง จูงใจให้ผู้ร่วมงานเกิดแรงบันดาลใจในการทำงานให้ประสบความสำเร็จเพื่อองค์กร นอกจากนี้ในส่วนผู้บริหารโรงเรียนยังต้องหาวิธีการที่จะทำให้โรงเรียนสามารถดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืนท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงที่ผกผัน คุณลักษณะที่สำคัญประการหนึ่งขององค์กรที่สามารถยืนหยัดอยู่ได้ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงและการแข่งขันที่รุนแรง คือองค์กรที่เข้ากับโลกใหม่ได้อย่างดี ที่สุด ซึ่งก็คือพวกที่ “พร้อมจะเรียนรู้ที่สุด” (วีรวิธ มาชะศิริรานนท์, 2548) จึงทำให้เกิดแนวคิด ในการพัฒนาองค์กร

สมัยใหม่ขึ้น นั่นคือแนวคิดเกี่ยวกับองค์การแห่งการเรียนรู้เพื่อเตรียมบุคลากรให้มีขีดความสามารถที่พร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา

องค์การแห่งการเรียนรู้เป็นการพัฒนาองค์การรูปแบบหนึ่งที่ต้องการให้องค์การก้าวไปสู่ความสำเร็จได้ เพราะมีลักษณะเป็นการพัฒนาองค์การให้พร้อมไปด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และให้บรรลุผลสำเร็จ ดังเช่น วีราวุธ มาชะศิริวานนท์ (2542) กล่าวว่า การพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ สถานศึกษาจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงบทบาทของตน ต้องมีผู้บริหารแบบใหม่ที่มีผลงานเป็นระบบ สามารถสร้างพลังขับเคลื่อนร่วมกันไปสู่สภาพความสำเร็จขั้นสูงสุดนี้ตามภาพที่กำหนดไว้ รวมทั้งสามารถทำให้ผู้ร่วมงานทุกคนเห็นว่าตนเอง มีความสามารถ มีความเชื่อมั่นในระดับที่จะพัฒนาไปเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารจึงมีความสำคัญต่อโรงเรียนเป็นอันมาก เพราะผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสูง เพื่อให้สามารถนำพาองค์การไปสู่การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ นั่นหมายความว่าผู้บริหารต้องสามารถที่จะเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศน์และสร้างแรงจูงใจแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ให้เห็นถึงความจำเป็นและความสำคัญในการดำเนินงาน อาจมีการเปลี่ยนแปลงระบบการทำงานจากระบบแบบเดิมเป็นระบบการทำงานแบบใหม่ ซึ่งอาจมีระบบการทำงานที่เป็นระบบมากขึ้น มีการใช้กระบวนการทำงานเป็นทีม ส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้ใต้บังคับบัญชา มีการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง กระตุ้นให้ผู้ใต้บังคับบัญชารู้จักคิด วิเคราะห์ และสามารถหาแนวทางใหม่ๆ มาใช้ในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในองค์การ รวมทั้งจูงใจให้สมาชิกในองค์การมีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ แสวงหาความรู้ใหม่ๆ เพื่อพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา เพื่อเพิ่มศักยภาพการทำงานของตนเองและองค์การให้เป็นไปตามเป้าหมายซึ่งเป็นการนำไปสู่การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ (คมสัน ธีรังสี, 2550) จากความสำคัญและปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยในมีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 2 โดยมุ่งศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา, องค์การแห่งการเรียนรู้ ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับองค์การแห่งการเรียนรู้ และปัจจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อองค์การแห่งการเรียนรู้เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารสถานศึกษาในสามจังหวัดชายภาคใต้ให้เกิดประสิทธิผล

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 2
2. เพื่อศึกษาระดับองค์การแห่งการเรียนรู้ ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 2
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับองค์การแห่งการเรียนรู้ ตามทัศนะ ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 2
4. เพื่อศึกษาอำนาจพยากรณ์ของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 2

สมมติฐานการวิจัย

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 2 มีความสัมพันธ์กันทางบวก
2. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างน้อยหนึ่งด้านที่เป็นตัวพยากรณ์องค์การแห่งการเรียนรู้ ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 2

วิธีการดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey Research) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ โรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 2 จำนวน 115 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิอย่างเป็นสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) โดยเทียบสัดส่วนจากขนาดของโรงเรียน ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 90 โรงเรียนและเลือกผู้ตอบแบบสอบถามโรงเรียนละ 2 คน ได้แก่ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง รวมจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 180 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนา ขึ้นโดยอาศัยแนวคิดที่ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ 1) การเป็นแบบอย่างที่ดี 2) การสร้างวิสัยทัศน์ 3) การสนับสนุนเป็นรายบุคคล 4) การกระตุ้นให้เกิดปัญญา 5) การสร้างความผูกพันเพื่อเป้าหมายขององค์กร 6) การมุ่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อองค์กร ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.988 และองค์การแห่งการเรียนรู้ มี 5 ด้าน ได้แก่ 1) การเป็นบุคคลที่รอบรู้ 2) การมีรูปแบบความคิด 3) การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน 4) การเรียนรู้เป็นทีม 5) การคิดอย่างเป็นระบบ ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.981 สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัย

1. ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้าน ปรากฏดังตาราง 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร	\bar{X}	S.D.	ระดับภาวะผู้นำ
1) การเป็นแบบอย่างที่ดี	4.18	.550	มาก
2) การสร้างวิสัยทัศน์	4.13	.492	มาก
3) การสนับสนุนเป็นรายบุคคล	4.12	.559	มาก
4) การกระตุ้นให้เกิดปัญญา	4.06	.486	มาก
5) การสร้างความผูกพันเพื่อเป้าหมายขององค์กร	4.09	.559	มาก
6) การมุ่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อองค์กร	4.08	.542	มาก
รวม	4.11	.498	มาก

จากตาราง 1 พบว่า ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 มีทัศนะต่อระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.11$, $S.D.=.498$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยแต่ละด้าน พบว่า ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X}=4.18$, $S.D.=.483$) ส่วนด้านการกระตุ้นให้เกิดปัญญา มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X}=4.06$, $S.D.=.486$)

2. ระดับองค์การแห่งการเรียนรู้ ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 2 โดยภาพรวมและรายด้าน ปรากฏดังตาราง 2

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับองค์การแห่งการเรีนรูู้ ตามทัศนงของครู สังกัดสำนังานเขตพ้ันที่ การศีกษาประณศีกษาปัตตานี เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้ำน

องคการแห่งการเรีนรูู้	\bar{X}	S.D.	ระดับองคการแห่งการเรีนรูู้
1) การเป็นบุคคลที่รอบรูู้	4.11	.493	มาก
2) การมีรูปแบบความคิด	4.07	.454	มาก
3) การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมนกัน	4.08	.486	มาก
4) การเรีนรูู้เป็นทีม	4.04	.449	มาก
5) การคิดอย่งเป็นระบบ	4.09	.442	มาก
รวม	4.07	.430	มาก

จากตาราง 2 พบว่า ครูสังกัดสำนังานเขตพ้ันที่การศีกษาประณศีกษาปัตตานีเขต 2 มีทัศนงต่อระดับองคการแห่งการเรีนรูู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07, S.D. = .430$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้ำน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้ำน และเมื่อ เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยแต่ละด้ำน พบว่า ด้ำนการเป็นบุคคลที่รอบรูู้ ($\bar{X} = 4.11, S.D. = .493$) มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ส่วนด้ำนการ เรีนรูู้เป็นทีม ($\bar{X} = 4.04, S.D. = .449$) มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

3. ความสัมพันธ์ระหว่งภาวะผู้นำการเปล่ยนแปลงของผู้นบริหารสถานศีกษากับองคการแห่งการเรีนรูู้ ตามทัศนง ของครู สังกัดสำนังานเขตพ้ันที่การศีกษาประณศีกษาปัตตานีเขต 2 ปรากฏดังตาราง 3

ตาราง 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่งภาวะผู้นำการเปล่ยนแปลงของผู้นบริหารสถานศีกษากับองคการแห่ง การเรีนรูู้ สำนังานเขตพ้ันที่การศีกษาประณศีกษาปัตตานีเขต 2

ตัวแปร	Y1	Y2	Y3	Y4	Y5	Y_total
X1	.643**	.662**	.672**	.643**	.674**	.711**
X2	.647**	.700**	.751**	.694**	.704**	.755**
X3	.708**	.739**	.746**	.716**	.755**	.791**
X4	.736**	.759**	.772**	.799**	.776**	.829**
X5	.698**	.726**	.775**	.769**	.749**	.802**
X6	.712**	.753**	.782**	.741**	.777**	.813**
X_total	.736**	.771**	.799**	.774**	.788**	.835**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01(P<0.01)

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (P<0.05)

จากตาราง 3 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่งภาวะผู้นำการเปล่ยนแปลงของผู้นบริหาร สถานศีกษากับองคการแห่งการเรีนรูู้ โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวก โดยมีค่าสัมพันธ์อยู่ระหว่ง .643 ถึง .799 ค่า สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่มีความสัมพันธ์ระดับค่อนข้างสูง เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ แต่ละด้ำน พบว่า การกระตุ้นให้เกิด ปัญญา (X4) มีความสัมพันธ์กับองคการแห่งการเรีนรูู้ (Y1 ถึง Y5) (r = .736 ถึง .799) และการมุ่งให้เกิดการเปล่ยนแปลงต่อ องคการ (X6) มีความสัมพันธ์กับองคการแห่งการเรีนรูู้ (Y1 ถึง Y5) (r = .712 ถึง .777) อยู่ในระดับสูงกว่ภาวะผู้นำการ เปล่ยนแปลงด้ำนอื่นอย่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

4. การวิเคราะห์หาตัวแปรพยากรณ์ภาวะผู้นำการเปลียนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อองค์การแห่งการเรีนรู้ ตามทศนะของครุ สังกัดสำนังานเขตพ้ันที่การศึกษาประณตศึกษาปัตตานีเขต 2 ปรากฏดังตาราง 4

ตาราง 4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย ที่เปลียนจากเดิม เมื่อเพิ่มตัวแปรอิสระทีละตัว ของภาวะผู้นำการเปลียนแปลงของผู้บริหาร ที่ส่งผลต่อองค์การแห่งการเรีนรู้ตามทศนะของครุ

ตัวแปรต้น	R	R ²	Adjusted R ²	S.E.	F	Sig
X4	.829	.688	.684	.24216	193.720	.000
X4, X6	.849	.721	.714	.23034	112.197	.002

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (P < 0.01)

จากตาราง 4 พบว่า เมื่อใส่ตัวแปรการกระตุ้นให้เกิดปัญญา (X4) เพียงตัวเดียวเข้าไปในสมการจะมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .829 เมื่อเพิ่มการมุ่งให้เกิดการเปลียนแปลงต่อองค์การ (X6) เข้าไปในสมการจะมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .849

นอกจากนี้ การวิเคราะห์ข้อมูลยังพบว่า ตัวแปรภาวะผู้นำการเปลียนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา เมื่อนำเข้าสู่สมการถดถอย ตัวแปรที่ 1 คือ การกระตุ้นให้เกิดปัญญา (X4) มีอำนาจพยากรณ์ความเป็นองค์การแห่งการเรีนรู้ ร้อยละ 68.8 (R² = .688) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และตัวแปรที่ 2 คือ การมุ่งให้เกิดการเปลียนแปลงต่อองค์การ (X6) มีอำนาจพยากรณ์ความเป็นองค์การแห่งการเรีนรู้ เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 72.1 (R² = .721) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ความเป็นองค์การแห่งการเรีนรู้มีผลมาจากภาวะผู้นำการเปลียนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 2 ตัวแปร เรียงตามลำดับของการเข้าสู่ขั้นตอน การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ได้แก่ การกระตุ้นให้เกิดปัญญา (X4) และการมุ่งให้เกิดการเปลียนแปลงต่อองค์การ (X6) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สามารถทำนายองค์การแห่งการเรีนรู้ สังกัดสำนังานเขตพ้ันที่การศึกษาประณตศึกษาปัตตานีเขต 2 ได้ร้อยละ 72.1

ในการสร้างสมการพยากรณ์ ตัวแปรภาวะผู้นำการเปลียนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อ องค์การแห่งการเรีนรู้ ผู้วิจัยได้นำตัวแปรที่ดีที่สุดมาสร้างสมการถดถอย โดยการคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์ การถดถอยที่อยู่ในรูปคะแนนดิบ (B) และที่อยู่ในรูปคะแนนมาตรฐาน (Beta) ดังปรากฏในตาราง 5

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple regression analysis) ของภาวะผู้นำการเปลียนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อองค์การแห่งการเรีนรู้

ตัวแปรพยากรณ์	คะแนนดิบ		คะแนนมาตรฐาน	t	Sig
	B	Std.Error	Beta		
ค่าคงที่ (Constant)	1.055	.206		5.125	
การกระตุ้นให้เกิดปัญญา (X4)	.446	.103	.504	4.328	.000
การมุ่งให้เกิดการเปลียนแปลง ต่อ องค์การ(X6)	.296	.092	.373	3.205	.002

R = .849 , R² = .721 , Adjusted R² = .714 , S.E. = .23034

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (P < 0.01)

จากตาราง 5 ซึ่งเป็นผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำการเปลียนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อองค์การแห่งการเรีนรู้ ตามทศนะของครุ พบว่า มีตัวแปรพยากรณ์สำคัญที่ส่งผลต่อความเป็นองค์การแห่งการเรีนรู้เพียง 2 ตัวแปร จากทั้งหมด 6 ตัวแปร ได้แก่ ตัวแปรการกระตุ้นให้เกิดปัญญา(X4)(B =.446, P = .000) และตัวแปรการมุ่งให้เกิดการเปลียนแปลง

ต่อองค์การ (X6)(B = .296, P = .002) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อเปรียบเทียบสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณของตัวแปรพยากรณ์ทั้ง 2 ตัวแปรนี้ พบว่า การกระตุ้นให้เกิดปัญญา (X4) ส่งผลต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้มากกว่าการมุ่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อองค์การ (X6) ซึ่งสามารถสร้างสมการในรูปคะแนนดิบได้ดังนี้

- สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 1.055 + .446(X4) + .296(X6)$$

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ ตามทัศนะของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 2 มีประเด็นที่น่าสนใจมาอภิปรายตามวัตถุประสงค์และสมมติฐาน ดังนี้

1. ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 2 มีทัศนะต่อระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ มาดีฮัต ยานยา (2557) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 2 พบว่า ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 2 มีทัศนะต่อระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เช่นกัน

ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก ในยุคการปฏิรูปการศึกษาผู้บริหารต้องเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงในการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์เพื่อให้การบริหารโรงเรียนบรรลุเป้าหมาย คือ นักเรียนมีคุณภาพ มีลักษณะอันพึงประสงค์ เก่ง ดี มีความสุข ผู้บริหารต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ในการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมในยุคโลกาภิวัตน์ เน้นการมีส่วนร่วมของบุคคลในสถานศึกษา ให้ความสำคัญกับภาวะผู้นำ สร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นในตนเอง มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล กล้าคิด กล้าทำ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เพื่อผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในสถานศึกษา สอดคล้องกับ วรวัฒน์ แสงน้อยอ่อน (2556) ที่กล่าวว่า การจะนำพาองค์กรต่างๆ ให้เปลี่ยนแปลง จึงไม่ใช่เพียงแค่ประกาศว่าเราจะเปลี่ยนแปลงแล้วทุกคนจะยอมทำตาม จึงต้องมีศาสตร์ที่เรียกว่า การบริหารการเปลี่ยนแปลง โดยผู้นำการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ปัจจุบันต้องมีความสามารถของผู้บริหารหรือผู้นำที่สามารถใช้ภาวะผู้นำ (Leadership) ทำสิ่งต่างๆ ให้สำเร็จตามความมุ่งหมาย สอดคล้องกับ ศิริชัย กาญจนวาสิ และคณะ (2553 :14) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารย่อมพบกับ การเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ประเด็นสำคัญที่ควรพิจารณาก็คือ มีการเตรียมความพร้อมในการรับมือหรือไม่ มีการบริหารจัดการกับการเปลี่ยนแปลงนั้นอย่างไร ที่จะนำไปสู่การก้าวไปข้างหน้าด้วยการเปลี่ยนแปลงตามจุดหมายหรือตามความคาดหวังด้วยความราบรื่นมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ดังนั้นเมื่อจะดำเนินการเปลี่ยนแปลงใดๆ ก็ตามในสถานศึกษา จึงจำเป็นต้องมีการวางแผนอย่างเป็นระบบ ดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอน มีตัวชี้วัดความสำเร็จที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจน เพื่อไปให้ถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้อย่างสมบูรณ์ จึงทำให้ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 อยู่ในระดับมาก

2. ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 2 มีทัศนะต่อระดับองค์การแห่งการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ขนิษฐา อุ่นวิเศษ (2550 : 83) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนครเขต 3 พบว่า องค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เช่นกัน

ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากนโยบายทางการศึกษาที่ส่งเสริมและขับเคลื่อนการดำเนินงานของสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 หมวดที่ 1 มาตราที่ 9 ว่าด้วยการจัดระบบ โครงสร้างและกระบวนการศึกษาที่มุ่งเน้นให้มีเอกภาพด้านนโยบายและมีความหลากหลายในการปฏิบัติ มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาและ

จัดระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ส่งเสริมและพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา การมีส่วนร่วมของชุมชน รวมถึงหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กำหนดให้มีการส่งเสริมการกระจายอำนาจทางการศึกษา ทำให้ท้องถิ่นและสถานศึกษามีส่วนร่วม ในการส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวมอย่างชัดเจน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552) ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 จึงมุ่งเน้นการดำเนินงานตามนโยบายโดยผู้บริหารจำเป็นต้องทำการปรับเปลี่ยนโครงสร้างการบริหาร ทำให้ครูต้องมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการทำงานและรูปแบบการดำเนินงานให้สอดคล้องกับการดำเนินตามแนวทางดังกล่าว จึงส่งผลต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับองค์การแห่งการเรียนรู้ โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวก ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พัทธลิตา มีบุญ (2553) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดเทศบาลเมืองชลบุรี พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชลบุรี โดยรวมและรายด้านมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เช่นกัน

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับองค์การแห่งการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 2 แสดงให้เห็นว่า หากผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในระดับมาก องค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนอยู่ในระดับมากด้วย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีคุณลักษณะของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการดำเนินงานกิจการของสถานศึกษาให้พัฒนาไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของบุคคลในสถานศึกษาทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม สามารถทำให้บุคคลพัฒนาความสามารถไปสู่ความสามารถที่สูงขึ้น สามารถจูงใจให้บุคลากรทำงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ สอดคล้องกับ เนตรพัฒนา ยาวีราช (2550 : 256) กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงองค์การ คือ กระบวนการที่ทำให้องค์การมีประสิทธิภาพมากขึ้นในการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ การพัฒนาองค์การเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้บริหารทุกคนในองค์การต่างก็เผชิญกับสภาพการทำงานที่เปลี่ยนแปลงไปอยู่เสมอ ผู้บริหารจะเป็นผู้ศึกษาและทราบแนวทางที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมีประสิทธิภาพ และบริหารองค์การให้บรรลุวัตถุประสงค์ ทำให้องค์การมีความมั่นคงและประสบความสำเร็จในระยะยาว และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ จึงทำให้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารมีความสัมพันธ์ทางบวกกับองค์การแห่งการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 2

4. จากตัวแปรภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทั้งหมด 6 ตัวแปร มีตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 2 ตัวแปร ที่สามารถพยากรณ์องค์การแห่งการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 2 คือ การกระตุ้นให้เกิดปัญหาและการมุ่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อองค์การ ซึ่งเป็นไปตามที่สมมติฐานที่ตั้งไว้ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการกระตุ้นให้เกิดปัญหาส่งผลต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ และสามารถพยากรณ์องค์การแห่งการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 2 ได้ร้อยละ 68.8 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของคานิง ผุดผ่อง (2547) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่พัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออก พบว่า ด้านที่มีอำนาจการพยากรณ์องค์การแห่งการเรียนรู้โดยรวมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่พัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออก คือ ด้านการคำนึงถึงเอกบุคคล ด้านการสร้างบารมี และด้านการกระตุ้นเขาวนปัญญา ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 โดยมีอำนาจพยากรณ์ในภาพรวมร้อยละ 62.70

การกระตุ้นให้เกิดปัญหาส่งผลต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 2 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารมีการสร้างแรงกระตุ้นให้ผู้ร่วมงานเกิดความตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในองค์การ ทำให้ผู้ร่วมงานต้องการที่จะหาแนวทางใหม่ๆ มาแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น โดยที่ผู้บริหารกระตุ้นให้ผู้ร่วมงานเกิดการคิดและแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ ส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ แสวงหาเทคนิคและวิธีการใหม่ๆ มาใช้ในการแก้ปัญหาและ

พัฒนางาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Hoy และ Miskel (2001: 415 อ้างถึงใน เสาวนิต เสาวมานนท์, 2542: 13) ที่กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารมีการกระตุ้นผู้ร่วมงานให้ตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในองค์กร เพื่อต้องการหาแนวทางใหม่มาแก้ปัญหา จูงใจผู้ร่วมงานเกิดความคิดสร้างสรรค์และพัฒนางานให้ดียิ่งขึ้น เพื่อคุณภาพของโรงเรียน ซึ่งสิ่งที่กล่าวมาข้างต้นส่งผลให้การกระตุ้นการใช้ปัญญาเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อองค์การแห่งการเรียนรู้สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 2 มากที่สุด

การมุ่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อองค์การ มีผลต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 อาจเป็นเพราะนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่ได้กำหนดการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 – 2561) โดยมีวิสัยทัศน์ให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ พร้อมทั้งประกาศจุดเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ได้กำหนดจุดมุ่งหมาย และหลักการของการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ส่งผลให้ผู้บริหารจำเป็นต้องมีการพัฒนาความรู้ความเข้าใจในกระบวนการหรือวิธีการ ในการที่จะเปลี่ยนแปลงองค์การให้บรรลุตามเป้าหมาย ดังนั้นผู้บริหารจะต้องมีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงาน ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูมีการพัฒนางาน พร้อมทั้งการใช้เทคนิควิธี กระบวนการ นวัตกรรมใหม่ๆ ผลงานวิจัยและการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู ซึ่งครูจะต้องมีการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้นเพื่อพัฒนาทักษะในการคิด เพื่อใช้ในการยกระดับคุณภาพมาตรฐานการศึกษา ซึ่งตรงตามแนวคิดของ เจริญวิเศษ สมพงษ์ธรรม (2553) กล่าวว่า การพัฒนาสมรรถนะครูและบุคลากรในโรงเรียนให้ตรงกับความต้องการสามารถตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรได้ชัดเจนเมื่อบุคลากรและองค์การได้รับการพัฒนาไปในทิศทางเดียวกัน บุคลากรในองค์กรมีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานช่วยให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการทำงานมากขึ้น จนทุกคนในองค์กรมีความผูกพันกันร่วมกันสร้างงาน ผลิตงานเพื่อไปสู่เป้าหมายอันเดียวกันอย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ ซึ่งสิ่งที่กล่าวมาข้างต้นส่งผลทำให้การมุ่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อองค์การ จึงส่งผลต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 2

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารควรกำหนดนโยบายวางแผนพัฒนาการปฏิบัติงานของสถานศึกษา โดยให้ผู้บริหารร่วมกับครู ร่วมกันคิด ร่วมกันดำเนินงาน เปิดโอกาสให้ครูได้ใช้ความคิด ในการวิเคราะห์ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้น รวมถึงวิธีการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ เพื่อพัฒนาการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.2 ผู้บริหารควรมีการส่งเสริมการทำงานร่วมกันและมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ภายในสถานศึกษาให้มากขึ้น เปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรได้แสดงความคิดเห็น มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ปรับปรุงและพัฒนาางานร่วมกัน มีการจัดประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในกลุ่ม รวมทั้งมีการทำงานแบบเป็นทีม เพื่อจะให้การดำเนินงานในสถานศึกษาเกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 2 ควรจัดโครงการจัดประกวดผลงานหรือนวัตกรรมที่ส่งเสริมการคิด วิเคราะห์อย่างเป็นระบบ ให้แก่ครู โดยการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนอย่างเหมาะสม เพื่อเป็นขวัญกำลังใจ และเป็นกระตุ้นให้ครูเกิดการพัฒนาทางด้านการใช้ความคิดมากขึ้น

นอกจากนี้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาควรมีการจัดโครงการประกวดโรงเรียนที่มีการพัฒนาสู่มาตรฐานและความเป็นเลิศ โดยมีการสนับสนุนเงินอุดหนุนเพื่อเป็นการกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือร่วมใจให้แก่ผู้บริหารและครู ในการปฏิบัติงานเพื่อไปสู่เป้าหมายของความเป็นเลิศ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ โดยใช้ทฤษฎีผู้นำแบบอื่นๆ เช่น ภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ เพื่อนำมาข้อมูลมาเป็นแนวทางในการพัฒนาร่วมกัน

2.2 ควรมีการศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ โดยใช้กลุ่มประชากรอื่นๆ ที่มีบริบทต่างกัน เพื่อนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการวิจัย

2.3 ควรมีการศึกษาวิจัย ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในรูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลจากสภาพจริงด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลกระทบต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ เพื่อนำผลการวิจัยมาสนับสนุนการวิจัยเชิงปริมาณให้มีความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นได้มากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ชนิษฐา อุ่นวิเศษ. (2550). **ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลกระทบต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- คมสัน ณ รั้งสี. (2550). **ปัญหาและแนวทางการพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้โรงเรียนปอไร่วิทยานิคม อำเภอปอไร่ จังหวัดตราด**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- คำนึ่ง ผุดผ่อง. (2547). **ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่พัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออก**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จงรัก พลาคัย. (2552). **การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ผ่านกลไกการพัฒนามหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์**. สืบค้นจาก <http://journal.pnu.ac.th/ojs/index.php/pnujr/article/view/1>
- เจริญวิษณุ สมพงษ์ธรรม. (2553). **การพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงาน: สมรรถนะหลัก (Core Comptency)**. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ธนพล บุญโยปชัยภักดิ์. (2547). **รู้แท้ – รู้ทัน ดับควีน – ไฟใต้**. กรุงเทพฯ : ส.พิจิตรการพิมพ์ จำกัด.
- เนตรพัฒนา ยาวีราช. (2550). **การจัดการสมัยใหม่**. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ : ทริปเพิล กรุ๊ป.
- พัทธ์สิตา มีบุญ. (2553). **ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชลบุรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- มาดิฮัต ยานยา. (2557). **ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 2**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- วรวิวัฒน์ แสงน้อยอ่อน. (2556). **ผู้นำการเปลี่ยนแปลง**. สืบค้นจาก <http://www.google.co.th/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source>.
- วีรวิธ มาฆะศิริานนท์. (2542). **การพัฒนาวิสัยทัศน์ผู้นำ**. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- _____. (2548). **การพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้**. กรุงเทพฯ : เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- ศิริชัย กาญจนวาสิ และคณะ. (2553). **การวางแผนและกำหนดยุทธศาสตร์**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เศวานิต เศษานัน. (2542). **ภาวะผู้นำ**. (พิมพ์ครั้งที่ 3). นครราชสีมา : คณะครุศาสตร์สถาบันราชภัฏนครราชสีมา.

**บรรยากาศองค์การที่ส่งผลต่อองค์การแห่งการเรีนรู้ของสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู
สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส)**
**Organization Climate Affecting to Learning Organization as Perceived by the Teachers
of Vocational Training School in The Southern Border Provinces
(Pattani Yala Narathiwat)**

ศศิธร อ่อนโพธิ์เตี้ย¹ และ อีร์ หลุทัยธนาสันต์² สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

¹ นักศึกษาปริญญาโท ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

² อาจารย์ ดร. ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

E-mail : sasiskkolok@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับบรรยากาศองค์การของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส) 2) เพื่อศึกษาระดับการเป็นองค์การแห่งการเรีนรู้ของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส) 3) ความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศองค์การกับการเป็นองค์การแห่งการเรีนรู้ของสถานศึกษา 4) เพื่อหาอำนาจพยากรณ์ของบรรยากาศองค์การที่ส่งผลต่อองค์การแห่งการเรีนรู้ของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส) กลุ่มตัวอย่างเป็นข้าราชการครูที่ปฏิบัติหน้าที่สอนในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส) ปีการศึกษา 2557 จำนวน 184 คน จากจำนวน 13 สถานศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยมีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .964 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าเฉลี่ยร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบ เพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบ Enter ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1) ข้าราชการครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส) รับรู้บรรยากาศองค์การแบบเปิดอยู่ในระดับมาก 2) ข้าราชการครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส) รับรู้การเป็นองค์การแห่งการเรีนรู้ของสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง 3) บรรยากาศองค์การ มีความสัมพันธ์กับองค์การแห่งการเรีนรู้ของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส) โดยภาพรวมบรรยากาศแบบอิสระและบรรยากาศแบบเปิดมีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ($r=.836$ และ $r=.821$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4) อำนาจพยากรณ์บรรยากาศองค์การที่ส่งผลต่อองค์การแห่งการเรีนรู้ของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส) สามารถพยากรณ์ได้ร้อยละ 72.5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สามารถเขียนสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ ได้ดังนี้

$$\hat{Y} = .766 + .364(X_1) + .430(X_2) + .035(X_3) - .020(X_4) + .013(X_5) - .018(X_6)$$

คำสำคัญ : บรรยากาศองค์การ องค์การแห่งการเรีนรู้

Abstract

This study aimed 1) to investigate the level of organizational climate in schools under vocational education in the southern border provinces (Pattani Yala Narathiwat), 2) to study the level of learning organization in schools under vocational education in the southern border provinces (Pattani Yala Narathiwat) 3) to explore the relationship between organizational climate and learning organization, and 4) to find out the predictor of organizational climate affecting learning organization in schools under vocational education in the southern border provinces (Pattani Yala Narathiwat). The samples were 184 teachers in 13 vocational training schools in the southern border provinces (Pattani Yala Narathiwat) of the academic year 2014 .The research instrument was five Likert rating-scale questionnaire. The reliability of the questionnaire was .964. Arithmetic mean, standard deviation, Pearson's product moment correlation, and enter multiple regression were employed for the data analysis of the collect data. The findings could be summarized as follows: 1) the teachers' perception in the vocational training school in the southern border provinces (Pattani, Yala, Narathiwat) towards open climate was at high level; 2) the teachers' perception in the vocational training school in the southern border provinces (Pattani, Yala, Narathiwat) towards overall learning organization was at medium level; 3) the organizational climate was positively and significantly correlated with the learning organization at .01 level; and 4) the significant factors of organizational climate affecting learning organization included the open climate and autonomous climate which accounted for 72.50 percent of the variance at .01 level as the regression equation :

$$\hat{Y} = .766 + .364(X_1) + .430(X_2) + .035(X_3) - .020(X_4) + .013(X_5) - .018(X_6).$$

Keyword : Organizational Climate, Learning Organization

บทนำ

สังคมในโลกศตวรรษใหม่มีแนวโน้มในการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากอันเป็นผลมาจากการที่ในแต่ละประเทศมุ่งพัฒนาตนเองให้มีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วส่งผลให้เกิดการแข่งขันในการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมประกอบกับจุดเน้นของรัฐบาล หน่วยงานและสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาจึงจำเป็นต้องดำเนินการปฏิรูปการศึกษาให้สอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกปัจจุบัน โดยการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ที่มีคุณภาพและมีความสามารถที่หลากหลาย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 หมวด 1 มาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และมาตรา 8 การจัดการศึกษาให้ยึดหลักดังนี้ 1) เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน 2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และ3) การพัฒนาสาระกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง (สำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550)

การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่สำคัญอย่างยิ่งที่ทำให้การดำเนินงานขององค์กรสามารถเป็นไปตามกลยุทธ์ที่วางไว้ อย่างมีประสิทธิภาพ องค์กรที่จะประสบความสำเร็จจะใช้กระบวนการเรียนรู้เป็นสิ่งดึงดูดบุคลากรใหม่ และรักษาบุคลากรเดิมที่มีความสามารถไว้กับองค์กร การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นทั่วทั้งองค์กรและทั่วทุกระบบ จะทำให้องค์กรมีโอกาสได้เปรียบเชิงกลยุทธ์ และประสบความสำเร็จได้รวดเร็วกว่า ทั้งนี้การพัฒนาระบบราชการได้มีการออกพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ประเด็นเรื่ององค์กรแห่งการเรียนรู้ได้ปรากฏในหมวด 3 มาตรา 11 เรื่องการบริหารราชการ เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ ได้บัญญัติไว้ว่า “ส่วนราชการมีหน้าที่ พัฒนาความรู้ในส่วนราชการ เพื่อให้มีลักษณะเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ โดยต้องรับรู้ข่าวสาร และสามารถประมวลผลความรู้ในด้านต่างๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติราชการได้อย่างถูกต้อง รวดเร็วและเหมาะสมกับสถานการณ์ รวมทั้งต้องส่งเสริมและพัฒนา

ความรู้ความสามารถ สร้างวิสัยทัศน์และปรับเปลี่ยนทัศนคติของข้าราชการในสังกัดให้เป็นบุคลากรที่มีประสิทธิภาพและมีการเรียนรู้ร่วมกัน

ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติราชการให้สอดคล้องกับการบริหารราชการให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามพระราชกฤษฎีกา “ (ราชกิจจานุเบกษา, 2546) องค์การแห่งการเรียนรู้จึงเป็นองค์การที่มีความมุ่งมั่นที่จะขยายขีดความสามารถของตนผ่านกระบวนการเรียนรู้กันเป็นทีมอย่างต่อเนื่อง และต้องเป็นองค์กรที่มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้และพัฒนาความรู้ ความสามารถรวมทั้งมีการสร้างการสรรหา การถ่ายโอนความรู้ และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันเป็นผลมาจากความรู้ มีการกระจายอำนาจให้กับสมาชิกในองค์กรเพื่อกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือ และการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม ส่งเสริมการสนทนาอย่างเปิดเผยและเชื่อมโยงการพึ่งพาระหว่างบุคคล องค์กร รวมทั้งชุมชนที่องค์กรตั้ง ทั้งนี้โดยใช้แนวทางการบริหารจัดการความรู้ และเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อสร้างองค์ความรู้หรือนวัตกรรมที่มีคุณค่าต่อตนเอง ต่อทีม และต่อองค์กรทั้งนี้เพื่อสร้างผลลัพธ์ที่ต้องการโดยเน้นที่กระบวนการเรียนรู้ของคนในองค์กร และสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ โดยองค์กรมีส่วนร่วมในการสนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ของคนในองค์กรและเพื่อเป็นองค์กรที่มีคุณภาพ ที่สามารถสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน และสามารถดำรงอยู่ภายใต้สภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาของสังคมโลกได้อย่างสง่างาม องค์กรแห่งการเรียนรู้จึงเป็นกลยุทธ์สำคัญและจำเป็นต่อการบริหารองค์การยุคใหม่ ซึ่งจะเป็นยุคที่เน้นการพัฒนาไปที่ทรัพยากรบุคคล (เมตดา เทพประทุม, 2551)

ดังนั้นภารกิจการบริหารงานผู้บังคับบัญชาต้องเห็นความสำคัญในการทำงานของบุคคลที่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน เพื่อความมั่นคงและอบอุ่นให้แก่องค์กรในหน่วยงาน โดยเฉพาะผู้บริหารจะต้องสร้างบรรยากาศให้เหมาะสมต่อการปฏิบัติงาน เพราะบรรยากาศขององค์กรเป็นเรื่องเกี่ยวกับการรับรู้และเข้าใจของสมาชิกภายในองค์กรเกี่ยวกับสภาพความเป็นไปขององค์กร ประกอบกับสภาพปัจจุบันสังคมมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมต่างๆ เป็นไปตามกระแสโลกาภิวัตน์โดยมีปัจจัยจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่สำคัญ เช่นระบบการสื่อสารแบบไร้พรมแดน ซึ่งส่งผลให้การดำเนินงานขององค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนจะต้องอาศัยข้อมูล และการคาดการณ์อย่างแม่นยำในการแข่งขันกันเพื่อความอยู่รอด และความเป็นเลิศ ขององค์กรซึ่งภายใต้สถานการณ์ของการแข่งขันในปัจจุบันนี้ บุคลากรในองค์กรมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้องค์การนั้นก้าวไปสู่ความสำเร็จ บุคลากรในองค์กรต้องเรียนรู้และพัฒนาตนเองเพื่อความอยู่รอดและก้าวไปข้างหน้าได้อย่างมั่นคง

ดังนั้นหน่วยงานและสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาจำเป็นต้องดำเนินการปฏิรูปการศึกษาให้สอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรมนุษย์ในปัจจุบันโดยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และมีความสามารถที่หลากหลาย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม 2545 หมวด 1 มาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาบรรยากาศขององค์กรที่ส่งผลต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัด อาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยตัวแปรต้นที่ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดเกี่ยวกับแบบบรรยากาศขององค์กรของ ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2542) Likert (1967 อ้างถึงในสมยศ นาวิการ 2540) Litwin และ Stringer (1968 อ้างถึงใน พิษิต เทพวรรณ, 2548) Hoy และ Miskel (2001 อ้างถึงใน วิโรจน์ สารรัตน์, 2544) นำมาสังเคราะห์เพื่อเป็นแบบของบรรยากาศขององค์กรของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส) โดยเลือกแบบบรรยากาศขององค์กรใน 6 แบบ ได้แก่ 1) บรรยากาศแบบเปิด 2) บรรยากาศแบบอิสระ 3) บรรยากาศแบบควบคุม 4) บรรยากาศแบบสนิทสนม 5) บรรยากาศแบบรวบอำนาจ และ 6) บรรยากาศแบบปิด ส่วนตัวแปรตามคือองค์การแห่งการเรียนรู้ ตามแนวคิดของ Marquardt (1996) มี 5 องค์ประกอบ คือ 1) พลวัตการเรียนรู้ 2) การเพิ่มอำนาจให้บุคคล 3) การปรับเปลี่ยนองค์การ 4) การจัดการความรู้ และ 5) การประยุกต์ใช้เทคโนโลยี

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับบรรยากาศองค์การของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส)
2. เพื่อศึกษาระดับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส)
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศองค์การกับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส)
4. เพื่อค้นหาปัจจัยบรรยากาศองค์การที่เป็นตัวพยากรณ์องค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส)

สมมติฐานการวิจัย

1. บรรยากาศองค์การกับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส) มีความสัมพันธ์ทางบวก
2. มีบรรยากาศองค์การอย่างน้อยหนึ่งปัจจัยที่ส่งผลต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส)

วิธีการดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey Research) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้(ปัตตานี ยะลา นราธิวาส) จำนวน 340 คน จากจำนวน 13 สถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิอย่างเป็นสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) โดยเทียบสัดส่วนจากประชากรในแต่ละสถานศึกษา โดยใช้สูตร Yamane' (1973 อ้างถึงใน ผ่องศรี วาณิชยศุภวงศ์, 2546) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 184 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยผู้วิจัยได้สร้างจากแนวคิดที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับแบบของบรรยากาศองค์การและองค์การแห่งการเรียนรู้ตามการรับรู้ของข้าราชการครู และพัฒนาเครื่องมือแบบบรรยากาศองค์การมาจากงานวิจัยของ จิตรศักดิ์ ธารสุขกระจ่าง (2555) และของดารารพร ทรุฑคำรพ (2546) ประกอบด้วยบรรยากาศองค์การ 6 แบบ ดังนี้ บรรยากาศแบบเปิด บรรยากาศแบบอิสระ บรรยากาศแบบควบคุม บรรยากาศแบบสนิสนม บรรยากาศแบบบรรจบอำนาจ และบรรยากาศแบบปิด องค์การแห่งการเรียนรู้ตามแนวคิดของ Marquardt พัฒนาเครื่องมือมาจากงานวิจัยของ พระมหาถวัลย์ สังขสุจิต (2548) อิทธิพล ศรีรัตนะ (2550) ณัฐยา กระแจ่ม (2551) ในองค์ประกอบ 5 ด้านดังนี้ พลวัตการเรียนรู้ การปรับเปลี่ยนองค์การ การเพิ่มอำนาจให้บุคคล การจัดการความรู้ และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี ซึ่งมีความเชื่อมั่นเท่ากับ .964 สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัย

1. ระดับบรรยากาศองค์การของสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส) จำนวน 6 แบบ คือ บรรยากาศแบบเปิด บรรยากาศแบบอิสระ บรรยากาศแบบควบคุม บรรยากาศแบบสนิสนม บรรยากาศแบบบรรจบอำนาจ และบรรยากาศแบบปิด ดังตาราง 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับบรรยากาศองค์การของสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู สังกัด
อาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส) รายด้าน

ด้านที่	แบบของบรรยากาศองค์การ	\bar{X}	S.D.	ระดับการรับรู้บรรยากาศ องค์การ
1	บรรยากาศแบบเปิด	3.53	.880	มาก
2	บรรยากาศแบบอิสระ	3.42	.933	ปานกลาง
3	บรรยากาศแบบควบคุม	3.18	.761	ปานกลาง
4	บรรยากาศแบบสนิทสนม	3.01	.737	ปานกลาง
5	บรรยากาศแบบรวบอำนาจ	3.12	.755	ปานกลาง
6	บรรยากาศแบบปิด	2.80	.901	ปานกลาง

จากตาราง 1 พบว่า ข้าราชการครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส) มีการรับรู้ต่อ
บรรยากาศองค์การของสถานศึกษา เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ส่วนมากอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้น บรรยากาศแบบ
เปิด อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.54$, S.D. .880) และบรรยากาศแบบปิดมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 2.80$, S.D.
.901)

2. ระดับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดน
ภาคใต้ (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส) จำนวน 5 ด้านคือ ด้านพลวัตการเรียนรู้ ด้านการปรับเปลี่ยนองค์การ ด้านการเพิ่มอำนาจ
ให้แก่บุคคล ด้านการจัดการความรู้ และด้านการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี ดังตาราง 2

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู
สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส) โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้านที่	องค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา	\bar{X}	S.D.	ระดับองค์การ แห่งการเรียนรู้
1	ด้านพลวัตการเรียนรู้	3.44	.875	ปานกลาง
2	ด้านการปรับเปลี่ยนองค์การ	3.38	.903	ปานกลาง
3	ด้านการเพิ่มอำนาจให้แก่บุคคล	3.51	.869	มาก
4	ด้านการจัดการความรู้	3.45	.904	ปานกลาง
5	ด้านการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี	3.56	.872	มาก
รวม		3.47	.818	ปานกลาง

จากตาราง 2 พบว่า ข้าราชการครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส) มีการรับรู้
องค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.47$, S.D. .818) เมื่อพิจารณาในรายด้าน
พบว่า ส่วนมากอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้น ด้านการเพิ่มอำนาจให้แก่บุคคล ($\bar{X} = 3.51$, S.D. .869) และด้านการ
ประยุกต์ใช้เทคโนโลยี ($\bar{X} = 3.56$, S.D. .872) อยู่ระดับมาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศองค์การกับองค์การแห่งการเรีนรูู้ของของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส) ปรากฏดังตาราง 3

ตาราง 3 ความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศองค์การกับองค์การแห่งการเรีนรูู้ของของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส) ดังตาราง 3

ตัวแปร บรรยากาศองค์การ	องค์การแห่งการเรีนรูู้					รวม (TY)	
	Y ₁	Y ₂	Y ₃	Y ₄	Y ₅		
บรรยากาศแบบเปิด	X ₁	.757**	.806**	.800**	.743**	.692**	.821**
บรรยากาศแบบอิสระ	X ₂	.775**	.829**	.795**	.757**	.708**	.836**
บรรยากาศแบบควบคุม	X ₃	.449**	.460**	.378**	.407**	.339**	.440**
บรรยากาศแบบสนิทสนม	X ₄	.266**	.257**	.182*	.200**	.214**	.242**
บรรยากาศแบบรวบอำนาจ	X ₅	.118	.075	.042	.121	.099	.098
บรรยากาศแบบปิด	X ₆	-.267**	-.254**	-.317**	-.228**	-.176	-.269**

** P < .01

* P < .05

จากตาราง 3 เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พบว่า บรรยากาศแบบเปิด บรรยากาศแบบอิสระ บรรยากาศแบบควบคุม และบรรยากาศแบบสนิทสนม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับองค์การแห่งการเรีนรูู้ของสถานศึกษาทั้งภาพรวมและรายด้าน นอกจากนี้พบว่า บรรยากาศองค์การแบบปิดมีความสัมพันธ์ทางลบ ส่วนบรรยากาศแบบรวบอำนาจ ไม่มีความสัมพันธ์กับองค์การแห่งการเรีนรูู้ของสถานศึกษา เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ในภาพรวม พบว่าโดยภาพรวมบรรยากาศแบบอิสระและบรรยากาศแบบเปิดมีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูง (r=.836 และ r=.821) บรรยากาศแบบควบคุมมีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับปานกลาง (r = .440) บรรยากาศแบบสนิทสนมมีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ

(r = .242) และบรรยากาศแบบปิด มีความสัมพันธ์ทางลบอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ (r=-.317) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. การค้นหาตัวพยากรณ์ที่ใช้ในการพยากรณ์บรรยากาศองค์การที่ส่งผลต่อองค์การแห่งการเรีนรูู้ของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส) ด้วยวิธีการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบ Enter (Enter Multiple Regression Coefficient) ดังตาราง 4

ตาราง 4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบ Enter ของบรรยากาศองค์การที่ส่งผลต่อองค์การแห่งการเรีนรูู้ของของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส) โดยทดสอบความแตกต่างของค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย

ตัวแปร	R	R ²	Adjusted R ²	S.E. _b	F	Sig
X ₁ , X ₂ , X ₃ , X ₄ , X ₅ , X ₆	.852	.725	.716	.43594	77.963	.000

** P < .01

จากตาราง 4 แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรอิสระจำนวน 6 ตัว มีค่าสัมประสิทธิ์พหุคูณ (R) เท่ากับ .852 ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R²) เท่ากับ .725 (ร้อยละ 72.5) แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรบรรยากาศองค์การแบบเปิด บรรยากาศองค์การอิสระ บรรยากาศแบบควบคุม บรรยากาศแบบสนิทสนม บรรยากาศแบบรวบอำนาจ และบรรยากาศแบบปิด รวมกันส่งผลต่อการ

เปลี่ยนแปลงความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส) คิดเป็นร้อยละ 72.5

ในขณะที่ยังมีตัวแปรอื่นที่ยังไม่ศึกษาส่งผลต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาอีกคิดเป็นร้อยละ 27.5

ในการสร้างสมการพยากรณ์บรรยากาศขององค์การที่ส่งผลกระทบต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส) ผู้วิจัยได้นำกลุ่มตัวแปรเหล่านี้มาสร้างสมการถดถอยเพื่อคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยที่อยู่ในรูปคะแนนดิบ (B) และที่อยู่ในรูปคะแนนมาตรฐาน (Beta) ดังตาราง 5 ตาราง 5 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบ Enter บรรยากาศขององค์การที่ส่งผลกระทบต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส) ด้วยวิธี Enter

ตัวแปร	คะแนนดิบ		คะแนนมาตรฐาน		t	Sig
	B	Std.Error	β			
ค่าคงที่ (constant)	.766	.200			3.827	.000
บรรยากาศแบบเปิด (X ₁)	.338	.083	.364		4.051	.000
บรรยากาศแบบอิสระ (X ₂)	.430	.085	.491		5.069	.000
บรรยากาศแบบควบคุม (X ₃)	.035	.065	.033		.549	.584
บรรยากาศแบบสนิทสนม (X ₄)	-.020	.059	-.018		-.342	.732
บรรยากาศแบบรวบอำนาจ (X ₅)	.013	.068	.012		.193	.847
บรรยากาศแบบปิด (X ₆)	-.018	.053	-.020		-.340	.734

R = .852 , R² = .725 , Adjusted R² = .716 , S.E.b = .43594 , F = 77.963

** P < .01

ตาราง 5 เมื่อนำบรรยากาศขององค์การทั้ง 6 แบบ เข้าไปสู่การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณพบว่าตัวพยากรณ์ที่ดีที่สุดโดยมีค่าสัมประสิทธิ์ของการถดถอยของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ(B) และคะแนนมาตรฐาน(β) คือ บรรยากาศแบบอิสระ (B =.430, β =.491, P=.000) รองลงมา คือ บรรยากาศขององค์การแบบเปิด (B =.338, β =.364, P= .000) ที่ส่งผลกระทบต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ขณะที่บรรยากาศขององค์การอีก 4 แบบ ได้แก่ บรรยากาศแบบควบคุม (B =.035, β =.033, P= .584) บรรยากาศแบบสนิทสนม (B =-.020 , β =-.033, P= .732) บรรยากาศแบบรวบอำนาจ (B =.013 , β =.012 , P= .847) และบรรยากาศแบบปิด (B =-.018, β =-.020, P= .734) ไม่ได้เป็นตัวพยากรณ์ที่ส่งผลกระทบต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา

เมื่อนำปัจจัยดังกล่าวซึ่งเป็นตัวพยากรณ์ไปสร้างสมการพยากรณ์ สามารถสร้างสมการในรูปของคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = .766 + .338(X_1)** + .430(X_2)** + .035(X_3) - .020(X_4) + .013(X_5) - .018(X_6)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z}_y = .364(X_1)** + .491(X_2)** + .033(X_3) - .018(X_4) + .012(X_5) - .020(X_6)$$

การอภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลบรรยากาศขององค์การที่ส่งผลกระทบต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้(ปัตตานี ยะลา นราธิวาส) ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ศึกษาาระดับบรรยากาศองค์การของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส) ผลการวิจัยพบว่าระดับบรรยากาศองค์การของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส) รายด้านส่วนมากอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้น บรรยากาศแบบเปิดอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วีระยศ สิมลี (2547) ที่ได้ศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของข้าราชการครูที่มีต่อบรรยากาศองค์การในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองบัวลำภูเขต 1 และเขต 2 พบว่าข้าราชการครูเห็นด้วยกับบรรยากาศขององค์การในโรงเรียนแบบเปิดอยู่ในระดับมาก

จากผลการวิจัย ข้าราชการครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส) มีการรับรู้บรรยากาศแบบเปิดมากกว่าด้านอื่นๆ ทั้งนี้อาจเกิดจากผู้บริหารได้เปิดโอกาสให้บุคลากรในองค์กรมีส่วนร่วมในการทำงาน แสดงความคิดเห็นในการกำหนดขั้นตอนการจัดทำแผนงาน และการแก้ปัญหาต่างๆร่วมกัน มีการกำหนดกฎระเบียบที่เหมาะสม กับสภาพปัจจุบัน มีความยืดหยุ่นอย่างมีเหตุผล และบุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้ตามตามความรู้ ความสามารถ มีความสุขกับการทำงาน ซึ่งเป็นไปตามนโยบายทางการศึกษา ที่ส่งเสริมและขับเคลื่อนการดำเนินงานของสถานศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 1 มาตรา 9 ว่าด้วย การจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการศึกษาที่มุ่งเน้นให้มีเอกภาพด้านนโยบาย และมีความหลากหลายในการปฏิบัติ มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา มาใช้ในการจัดการศึกษา ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส) จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินงานเพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางส่งเสริมและขับเคลื่อนการดำเนินงานของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ ธเนศ ขำเกิด (2533) กล่าวว่า บรรยากาศการบริหารจัดการที่ควรแก่การสร้างเสริมให้สมาชิกทุกคนอยู่ร่วมกันและทำงานด้วยความมีความสุข คือบรรยากาศแบบเปิด ซึ่งเป็นบรรยากาศแห่งการให้เกียรติแก่กันและกัน เชื่อถือไว้วางใจกัน เห็นอกเห็นใจ เกรงใจ ให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน สมาชิกมีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานสูง มีความรู้สึกอบอุ่นใจ รักผูกพันมีความรู้สึกในความเป็นเจ้าของสูง การทำงานเน้นที่ความพึงพอใจในงานมากกว่าผลงาน ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความสนิทสนมกลมเกลียวมากกว่า การใช้คำสั่งหรือการควบคุมกฎเกณฑ์ และระเบียบต่างๆ ยังคงมีอยู่ แต่สามารถยืดหยุ่นได้ตามสถานการณ์ จึงส่งผลให้ข้าราชการครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส) รับรู้ถึงบรรยากาศองค์การของสถานศึกษา ในแบบบรรยากาศแบบเปิดสูงกว่าแบบอื่นๆ ในขณะที่ข้าราชการครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส) รับรู้ถึงบรรยากาศองค์การของสถานศึกษา ในแบบบรรยากาศแบบปิดน้อยกว่าด้านอื่นๆ อาจเป็นเพราะผู้บริหาร ไม่ได้แสดงพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นว่าการปฏิบัติงานโดยปราศจากหลักการและเหตุผลหรือเพื่อต้องการที่จะมุ่งสนองความพอใจของตนเองเพียงฝ่ายเดียวเท่านั้นแต่ผู้บริหารยังใช้หลักการมีส่วนร่วมในการทำงานของทุกฝ่ายในองค์กรและอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานจึงทำให้เกิดบรรยากาศแบบปิดน้อยกว่าบรรยากาศแบบอื่นๆ

2. ศึกษาระดับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส) ผลการวิจัยพบว่า ข้าราชการครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส) มีระดับการรับรู้การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และรายด้านพบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นด้านการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี และด้านการเพิ่มอำนาจให้แก่บุคคลอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของพิชิต เทพวรรณ (2548) พบว่า การรับรู้ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของบุคลากรมหาวิทยาลัยนอร์ท - เชียงใหม่ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

จากผลการวิจัย ข้าราชการครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้(ปัตตานี ยะลา นราธิวาส) มีการรับรู้องค์การแห่งการเรียนรู้ด้านการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก สถานศึกษาอาชีวศึกษาให้ความสำคัญกับการใช้เทคโนโลยีช่วยในการปฏิบัติงานและกระบวนการจัดการเรียนรู้ด้วยการสนับสนุนการใช้ระบบปฏิบัติการ อิเล็กทรอนิกส์ในการรวบรวมจัดเก็บข้อมูลต่างๆด้านการบริหาร ได้แก่ การใช้ระบบสื่อสารสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ช่วยในการบริหารงาน ในการส่งหนังสือผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต อีกทั้งยังมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ซึ่งเป็นการเพิ่มศักยภาพในด้านการจัดการเรียนรู้ให้แก่บุคลากร ได้แก่ การใช้คอมพิวเตอร์ในการสืบค้นแหล่งความรู้ต่างๆ ทางอินเทอร์เน็ต การใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการผลิตสื่อการสอน เช่นการทำสื่อการสอน E - Learning การทำวิจัย สิ่งประดิษฐ์

นวัตกรรม หรืองานสร้างสรรค์ ประกอบกับสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้กำหนดยุทธศาสตร์ ได้ให้ความสำคัญกับองค์การในอนาคต ว่าจะเป็องค์การแห่งการเรียนรู้เพื่อสร้างองค์การแห่งการเรียนรู้วิชาชีพ (Vocational Learning Organization) มุ่งสู่สังคมแห่งปัญญา (Wisdom Society) โดยให้สถานศึกษามีศักยภาพและความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพโดยใช้นวัตกรรมใหม่ การวิจัยพัฒนาและการจัดการความรู้ สถานประกอบการและสังคมให้การยอมรับคุณภาพผู้เรียนอาชีวศึกษา เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศสร้างความมั่นคง มั่งคั่งในสังคมอุดมปัญญา (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา) ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคสารสนเทศซึ่งเป็นสังคมที่มีความรู้เป็นทรัพยากรที่มีค่าและเป็นปัจจัยในการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันทางการศึกษาส่งผลให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องเป็นบุคคลที่มีความพร้อมที่จะรับการเปลี่ยนแปลงแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอทำให้บุคลากรสามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีในการทำงาน การติดต่อสื่อสารแลกเปลี่ยนความรู้และสามารถพัฒนาตนเองในการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง แต่พบว่าองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส) ในด้านการปรับเปลี่ยนองค์การ ต่ำกว่าด้านอื่นๆ ทั้งนี้เพราะสถานศึกษาอาจมีสายการบังคับบัญชาที่ซับซ้อน มีการกระจายอำนาจและระบบการจัดการในการปฏิบัติงานที่ซ้ำซ้อนกัน ทำให้เกิดการสื่อสารและเรียนรู้ได้ช้า ดังนั้นสถานศึกษาควรมีการปรับเปลี่ยนองค์การ ประกอบด้วยโครงสร้างขององค์การมีลักษณะแบนราบ ขึ้นตอนไม่มาก มีความยืดหยุ่น สายการบังคับบัญชาสั้น มีการกระจายอำนาจ มีแผนและเป้าหมายที่ชัดเจน สร้างวิสัยทัศน์ของบุคลากรให้มีวิสัยทัศน์ร่วมกับวิสัยทัศน์ขององค์การ ปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมให้เข้ากับเป้าหมายขององค์การก็จะเป็นบรรยากาศที่ส่งเสริมต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ได้ในอนาคต

3. บรรยากาศขององค์การกับองค์การแห่งการเรียนรู้ตามการรับรู้ของครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส) มีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ซึ่งตรงกับสมมติฐานของการวิจัยสอดคล้องกับการวิจัยของ ศิรินันท์ แสงสิงห์ (2550) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศและองค์การแห่งการเรียนรู้ : กรณีศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่า บรรยากาศขององค์การโดยภาพรวมและลักษณะการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้มีความสัมพันธ์กันเชิงบวกค่อนข้างสูง

จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ข้าราชการครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส) มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย เนื่องจากงานที่ได้รับมอบหมายตรงกับความสามารถของตนเองอีกทั้งยังมีโอกาสมีส่วนร่วมในการบริหารงานและการตัดสินใจร่วมกับผู้บริหารทำให้เกิดความเข้าใจกันทำงานร่วมกันอย่างอบอุ่น พึ่งพากัน ร่วมมือกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เมื่อบุคลากรประสบความสำเร็จในงานก็มีการชื่นชมและแสดงความยินดีทำให้เกิดบรรยากาศขององค์การที่เอื้อต่อการทำงานและเอื้อต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาซึ่งส่งผลประสิทธิภาพและประสิทธิผลของสถานศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดของ Borden (1982 อ้างถึงใน ปทุมทิพย์ ทิพย์โสภา, 2550) เห็นว่าองค์ประกอบต่างๆของบรรยากาศมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานของผู้ปฏิบัติกล่าวคือเมื่อผู้ปฏิบัติงานพึงพอใจในบรรยากาศขององค์การผู้ปฏิบัติงานจะมีความพอใจในงานสูงด้วยตนเองเดียวกันหากผู้ปฏิบัติงานไม่พึงพอใจกับองค์ประกอบต่างๆที่ส่งผลต่อบรรยากาศขององค์การแล้วความพึงพอใจในงานจะต่ำด้วย และยังสอดคล้องกับ Marquardt และ Reynold (1994 อ้างถึงใน พิเชิต เทพวรรณ, 2548) กล่าวว่า การสร้างบรรยากาศขององค์การให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องนั้น ควรให้มีการปฏิบัติงานเพื่อการเรียนรู้ซึ่งจะนำไปสู่จุดมุ่งหมายและความสำเร็จขององค์การพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่องการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาการให้ความเอาใจใส่ในการพัฒนาบุคลากรในองค์การให้โอกาสในการเรียนรู้และสร้างนิสัยการเรียนรู้อยู่เสมอ และบรรยากาศขององค์การที่ดีจะส่งผลต่อการปฏิบัติงานที่ดีของผู้ปฏิบัติงานเป็นการเพิ่มพูนความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน องค์การจะต้องจัดบรรยากาศที่บุคลากรในองค์การสามารถแสดงออกและเพื่อพัฒนาตนเองดังนั้นจะเห็นได้ว่าบรรยากาศขององค์การนั้นมีความสัมพันธ์กับองค์การแห่งการเรียนรู้

4. บรรยากาศขององค์การที่ส่งผลต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส) และอำนาจพยากรณ์องค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส) พบว่าตัวแปรอิสระ 2 ตัวจากจำนวนทั้งหมด 6 ตัวที่เป็นตัวทำนาย ที่ดี คือ บรรยากาศแบบเปิด และบรรยากาศแบบอิสระ ซึ่งมีอำนาจพยากรณ์ ร้อยละ 72.5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐาน

ที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับ ประดับพิน ภูษะกุล (2545) ได้ทำการศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้กับบรรยากาศองค์การของโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดระยอง พบว่าบรรยากาศที่เน้นการทำงานร่วมกัน และเปิดโอกาสให้บุคลากรแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจอย่างอิสระในการปฏิบัติงาน มีการยืดหยุ่นกฎระเบียบตามความเหมาะสมก่อให้เกิดผลในการปฏิบัติงานตามเป้าหมายและเอื้อต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

จากผลการวิจัยพบว่า สาเหตุที่สถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส) เกิดบรรยากาศแบบเปิด และบรรยากาศแบบอิสระซึ่งบรรยากาศทั้ง 2 แบบ มีลักษณะใกล้เคียงกัน ทั้งนี้เนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้กำหนดนโยบายในการบริหารสถานศึกษาไว้ 4 มิติ ซึ่งมิติที่ 4 เป็นนโยบายด้านการสร้างประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ ที่กำหนดให้มีการบริหารงานบุคคลโดยใช้หลักธรรมาภิบาล ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส) ใช้หลักการด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา โดยการเปิดโอกาสให้ข้าราชการครูมีส่วนร่วมในการวางแผนงาน กำหนดแผนงาน โครงการ ร่วมปฏิบัติแสดงความคิดเห็นตัดสินใจในการทำงาน รับรู้ ข้อเสนอแนะ กิจกรรมต่างๆ รวมทั้งการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ภารกิจของสถานศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา สอดคล้องกับ Hoy และ Miskel (อ้างถึงใน วิโรจน์ สารรัตน์, 2544) กล่าวถึงลักษณะบรรยากาศองค์การแบบเปิดไว้ว่า บรรยากาศองค์การแบบเปิดเป็นสภาพที่ผู้บริหารรับฟังข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะจากครูให้ความจริงใจให้การยกย่องสรรเสริญเป็นประจำให้การสนับสนุนต่อการพัฒนาวิชาชีพครูสูงและให้ความเป็นอิสระแก่ครูในการปฏิบัติงานใช้การสั่งการหรืออำนาจบังคับต่ำใช้ภาวะผู้นำแบบผู้ช่วยเหลือส่งเสริมสนับสนุนมากกว่าการควบคุมอย่างเข้มงวดแบบระบบราชการ สอดคล้องกับเจษฎา นกน้อย (2552) กล่าวว่า องค์กรแห่งการเรียนรู้จะมีลักษณะที่แตกต่างจากองค์กรทั่วไป เพราะองค์กรแห่งการเรียนรู้เป็นองค์กรที่มุ่งเน้นในการกระตุ้นแรงจูงใจและสนใจให้สมาชิกในองค์กรมีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา เพื่อขยายศักยภาพของตนเอง ทีมงานและองค์กรให้สามารถปฏิบัติภารกิจงานได้สำเร็จลุล่วงและบรรลุผลตามความมุ่งหมาย ซึ่งองค์กรแห่งการเรียนรู้มีลักษณะการส่งเสริมและสร้างบรรยากาศในการทำงานที่เกื้อหนุนซึ่งกันและกัน เช่น การให้พนักงานมีอิสระในการคิด การแก้ปัญหา รวมถึงการตัดสินใจ โดยใช้แนวทางประชาธิปไตย อันเป็นการรับฟังความคิดเห็นของพนักงานทุกคนในองค์กรดังนั้นจะเห็นได้ว่าบรรยากาศแบบเปิดเป็นบรรยากาศที่พึงประสงค์ในทุกองค์การ

ผลวิจัยพบว่า ข้าราชการครูมีการรับรู้บรรยากาศองค์การของสถานศึกษาในด้านบรรยากาศแบบเปิดต่ำกว่าทุกๆด้าน แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการสร้างบรรยากาศองค์การให้เอื้อต่อการเรียนรู้โดยให้บุคลากรเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงาน กระจายอำนาจการตัดสินใจ ผู้ปฏิบัติงานสามารถปฏิบัติงานได้อย่างอิสระแต่อยู่บนหลักการและเป้าหมายเดียวกันขององค์การ ดังนั้นผู้บริหารควรควบคุมให้เกิดบรรยากาศแบบเปิดให้ต่ำที่สุด โดยส่งเสริมให้มีการกระจายอำนาจ ลดการควบคุมการทำงานอย่างใกล้ชิด ส่งเสริมให้ครูทำงานได้อย่างเป็นอิสระ ได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและแสดงความสามารถอย่างเต็มที่ในการทำงาน ทั้งนี้เพื่อให้ครูได้มีการช่วยเหลือกันในการทำงาน มีความรับผิดชอบร่วมกัน สิ่งเหล่านี้จะช่วยเสริมสร้างความเข้าใจระหว่างผู้บริหารกับครู หรืออาจจัดตั้งแสดงความคิดเห็นในสถานศึกษาเพื่อให้ผู้บริหารรับรู้ว่ามีปัญหาใดๆที่เกิดขึ้นในองค์การจะได้รับการดูแลเอาใจใส่จากผู้บริหารและองค์การต้องมีระบบจัดการการตอบรับอย่างมีประสิทธิภาพด้วยเพื่อส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศแบบเปิดในสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 บรรยากาศองค์การของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส) จากการศึกษาระดับบรรยากาศองค์การของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส) พบว่า ด้านบรรยากาศแบบเปิดมากกว่าด้านอื่นๆแสดงว่าผู้บริหารใช้หลักการบริหารองค์การที่ให้ได้ทั้งงานและคน ไม่มุ่งเน้นอย่างใดอย่างหนึ่งมากเกินไป และใช้ความเอาใจใส่ดูแลช่วยเหลือผลักดัน สร้างความอบอุ่นให้บุคลากรมีขวัญ กำลังใจที่ดี มีความมั่นใจในการปฏิบัติงานซึ่งจะทำให้เกิดความรัก และความผูกพันต่องาน เกิดการเรียนรู้ในการปฏิบัติงาน ดังนั้นผู้บริหารควรรักษาบรรยากาศองค์การแบบเปิดให้คงไว้ตลอดไปซึ่งเป็นบรรยากาศที่พึงประสงค์มากที่สุดในทุกองค์การ

1.2 องค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส) จากการศึกษาในระดับบรรยากาศองค์การของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส) พบว่า ด้านการปรับเปลี่ยนองค์การต่ำกว่าด้านอื่นๆ เนื่องจากกระจายอำนาจและมีระบบการจัดการในการปฏิบัติงานที่ซ้ำซ้อนกัน ทำให้เกิดการสื่อสารและเรียนรู้ล่าช้า จึงควรลดลำดับขั้นตอนการสั่งการ หรือให้มีการกระจายอำนาจในการปฏิบัติงานให้กับบุคลากรมากขึ้น ทำให้บุคลากรสามารถคิด ตัดสินใจ รับผิดชอบต่อการทำงานของตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 เพื่อให้ได้ผลการวิจัยในเชิงลึก ควรทำการศึกษาวิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยเชิงคุณภาพเพิ่มเติม โดยสัมภาษณ์ผู้บริหารและครู เพื่อให้ได้แง่มุมที่หลากหลายและสามารถสร้างแนวทางที่ส่งเสริมสนับสนุนให้องค์การเกิดลักษณะความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้

บรรณานุกรม

- จิรศักดิ์ ธารสุขกระจ่าง. (2555). *บรรยากาศองค์การที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ.
- เจษฎา นกน้อย. (2552). *นานาทัศนะการจัดการความรู้และการสร้างองค์การแห่งการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐยา กระแจ่ม. (2551). *บรรยากาศองค์การกับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี*. สารนิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนามนุษย์ และสังคม คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (สำเนา).
- ดาราวรร ครุฑคำพร. (2546). *บรรยากาศองค์การของมหาวิทยาลัยศิลปากร*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ธนศ ข้าเกิด. (2532). *การจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดีในโรงเรียน*. กรุงเทพฯ : พัฒนาศึกษา.
- ประดับพิน ภูธนะกุล. (2545). *ความสัมพันธ์ระหว่างการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้กับบรรยากาศองค์การของโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดระยอง*. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปทุมทิพย์ ทิพย์โสภา. (2550). *ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้บรรยากาศองค์การ ผลการปฏิบัติงาน และความผูกพันต่อองค์การของพนักงานปฏิบัติการ แผนกกลืนเชื้อ ในจังหวัดเชียงใหม่*. ค้นคว้าอิสระ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ประดับพิน ภูธนะกุล. (2545). *ความสัมพันธ์ระหว่างการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้กับบรรยากาศองค์การของโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดระยอง*. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2542). *จิตวิทยาอุตสาหกรรม*. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพฯ.
- ผ่องศรี วาณิชย์ศุภวงศ์. (2546). *ระเบียบวิธีการวิจัยทางการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). ปัตตานี : ฝ่ายเทคโนโลยีทางการศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- พระมหาถวัลย์ สังขสุจิต. (2548). *องค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษากับโรงเรียนคาทอลิก*. วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พิชิต เทพวรรณ. (2548). *มิติบรรยากาศองค์การที่มีผลต่อการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ : แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศของมหาวิทยาลัยนอร์ท - เชียงใหม่*. รายงานการวิจัย. คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยนอร์ท - เชียงใหม่.
- เมตตา เทพประทุน. (2551). *ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านโป่งวิทยา*. การค้นคว้าอิสระ ศึกษาศาสตร์ มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ราชกิจจานุเบกษา. *พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พุทธศักราช 2551*. สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2556. เข้าถึงได้จาก <http://www.psdg.vec.go.th/Files%20law.pdf>.

- วิโรจน์ สารัตนะ. (2544). *โรงเรียน:องค์กรแห่งการเรีนรู้ กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ : ทิพย์วิสุทธิ.
- วีระยศ สิมลี. (2547). *การศึกษาบรรยากาศขององค์กรในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองบัวลำภูเขต 1 และเขต 2*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- สมยศ นาวิการ. (2540). *การบริหารและพฤติกรรมองค์กร*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์ตะวันออก.
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2546). *พระราชกฤษฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546*. สืบค้นเมื่อ 31 กรกฎาคม 2557เข้าถึงได้จาก http://www.pub-law.net/library/dec_goodgov.html.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ:บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (มปป.). *6 เดือนแห่งการขับเคลื่อนการปฏิรูปการอาชีวศึกษาทศวรรษที่ 2*. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- สำนักนายกรัฐมนตรี. (2550). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- อิทธิพล ศรีรัตน์. (2550). *การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับบรรยากาศองค์กรในโรงเรียนคาทอลิก อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ*. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตสาขา วิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.

**ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ
ของโรงเรียนสังกัดเทศบาลในสามจังหวัดชายแดนใต้**

**Transformational Leadership of School Administrators Affecting Academic Administration
in School under the Jurisdiction of Municipality in the Three Southern Province**

ดุษฎี สังข์ขวัญ¹ และ วุฒิชัย เนียมเทศ²

¹ นักศึกษาปริญญาโท ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

² อาจารย์ ดร. ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

*dusadee810@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองปัตตานี 2) ศึกษาระดับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดเทศบาลในสามจังหวัดชายแดนใต้ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดเทศบาลในสามจังหวัดชายแดนใต้ 4) ค้นหาตัวพยากรณ์ที่ดีในการทำนายภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดเทศบาลในสามจังหวัดชายแดนใต้ ปีการศึกษา 2557 กลุ่มตัวอย่าง เป็นโรงเรียนสังกัดเทศบาลในสามจังหวัดชายแดนใต้ จำนวน 32 โรงเรียน ผู้ตอบแบบสอบถามในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา ครู หัวหน้างาน 4 งาน และครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ ที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษา จากจำนวน 480 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยมีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .644 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าเฉลี่ยร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบ Stepwise ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

(1) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดเทศบาลในสามจังหวัดชายแดนใต้ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก (2) การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดเทศบาลในสามจังหวัดชายแดนใต้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (3) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดเทศบาลในสามจังหวัดชายแดนใต้ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดเทศบาลในสามจังหวัดชายแดนใต้ โดยภาพรวม ในด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ($r=.376$ ถึง $r=.596$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (4) อัจฉริยะพยากรณ์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดเทศบาลในสามจังหวัดชายแดนใต้ สามารถพยากรณ์ได้ร้อยละ 44.40 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สามารถเขียนสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ ได้ดังนี้

$$\hat{Y} = 1.609 + .441(X_4) + .190 (X_2)$$

การบริหารงานวิชาการ = $1.690 + .441$ (การคำนึงถึงปัจเจกบุคคล) + $.190$ (การสร้างแรงบันดาลใจ)

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง การบริหารงานวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนเทศบาล
สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

Abstract

The purposes of this research were to study transformational leadership level of school administrators, To study academic administration level of school. To study relationship between transformational leadership of municipality school administrators academic administration of schools in the three southern border provinces, and to find good predictors for prediction transformational leadership of Municipality school administrators affecting to academic administration of schools in the three Southern Border Provinces. The samples used in this research covers 32 municipality schools in the three southern border provinces. The informants are 480 administrators vice directors and heads of department. The tool for data collection is questionnaire. The reliability of transformational leadership of school administrators is .746 , while the reliability of academic administration questionnaire is .917. The statistical data analysis is mean, standard deviation value, Pearson Product Moment Coefficient correlation and Stepwise multiple regression analysis. The results are summarized as follows:

Transformational leadership of Municipality school administrators in three Southern Border Provinces of Thailand in overall and each aspect are at high level.

2 Academic administration of Municipality school in the three Southern Border Provinces

In overall and each aspect are at high level.

Relationship between transformational leadership of Municipality school administrators and academic administration in the three Southern Border Provinces is positive at significant statistical level $f < 0.01$.

Two predictors : intellectual stimulation and individualized consideration were predicted innovative organization at 44.4 percent. The prediction equation in un standard score: innovative organization = .441 (individualized consideration) + .190 (inspiration motivation)

Keywords: Leadership, Innovation, academic administration, School Administrator, Municipality School, The three Southern Border Provinces

บทนำ

ในปัจจุบันโลกเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงมากมาย มีการแข่งขันเกิดขึ้นมากมาย ส่งผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ในสภาวะการณ์เช่นนี้ สังคมไทยควรมีการปรับตัวเปลี่ยนแปลงและพัฒนาตนเอง เพื่อให้สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงยั่งยืน สามารถเอาชนะวิกฤตการณ์ทางด้านต่าง ๆ ที่เรากำลังเผชิญอยู่ได้ (รัตติกรณ์ จงวิศาล, 2545) ความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาการต่าง ๆ มีผลต่อการเปลี่ยนแปลง ประเทศไทยจำเป็นต้องพัฒนาศักยภาพของประชากรให้พร้อมที่จะแข่งขันและร่วมมืออย่างสร้างสรรค์เตรียมรับมือกับการเปลี่ยนแปลง การศึกษาถือได้ว่าเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาประชากร พัฒนาประเทศ ประเทศใดที่ประชากรได้รับการศึกษาที่เหมาะสม และทั่วถึงประเทศนั้นก็จะมีประสบความสำเร็จในการพัฒนาเกือบทุกด้าน (เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์, 2544) การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 กล่าวว่า การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนขั้นพื้นฐาน เพื่อเตรียมความพร้อมในการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นซึ่งการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาทักษะทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคม ในการปฏิรูปการศึกษามีภารกิจที่สำคัญสำหรับผู้บริหารโรงเรียนในการบริหารจัดการด้านการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อรองรับและเตรียมความพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนจึงเป็นผู้ที่เข้ามามีบทบาทสำคัญในการนำพาการศึกษาของชาติไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องอาศัยภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพ มีความสามารถ ใช้ทักษะ ความรู้ และประสบการณ์ ในการปรับเปลี่ยนวิธีคิด วิธีการทำงาน รวมทั้งสร้างความร่วมมือกับทุกฝ่าย ผู้นำที่จะทำ

โรงเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงได้ต้องอาศัยผู้นำการเปลี่ยนแปลง ซึ่งจะเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จ หรือความล้มเหลวขององค์กร

งานวิชาการเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุดด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัวรวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้ที่มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการสามารถพัฒนาหลักสูตร และกระบวนการเรียนรู้ตลอดจนการวัดผล ประเมินผล รวมทั้งวัดปัจจัย เกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่นได้อย่างมีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพ การศึกษามีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อพัฒนาคนอย่างรอบด้าน และสมดุลเพื่อเป็นฐานหลักของการพัฒนาโดยมีเป้าหมายให้คนไทยเป็นคนดี เก่ง มีความสุข มีความรู้เชิงวิชาการ และสมรรถนะทางวิชาชีพ ใฝ่เรียนรู้ แสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต นำไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้อย่างยั่งยืน มีสุขภาวะ ประชาชนอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข และเอื้ออาทรรวมทั้งพัฒนาสภาพแวดล้อมเพื่อเป็นฐานในการพัฒนาคน และสร้างสังคม คุณธรรมภูมิปัญญาและการเรียนรู้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2552)

ภายใต้สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ทุกคนต้องพัฒนาความสามารถของตนเอง เพื่อที่จะนำไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ อย่างสม่ำเสมอ การบริหารงานในองค์กร ผู้บริหารมีความจำเป็นต้องมีความสามารถที่จะทำองค์กรให้พัฒนาในทุก ๆ ด้าน ซึ่งส่วนใหญ่แล้วจะเน้นการบริหารรูปแบบใหม่ ที่ให้ความสำคัญในการเรียนรู้ของบุคลากรในองค์กร เน้นการทำงานร่วมกัน เป็นทีม เสริมสร้างการเรียนรู้ สร้างสรรค์ความคิด และความเข้าใจในการทำงานอย่างเป็นระบบ โดยประสานความร่วมมือในองค์กรเพื่อพัฒนาองค์กรให้เกิดความเข้มแข็งและปัจจุบันเกิดกระแสต่าง ๆ มากมายในสังคม การศึกษา คือ สิ่งที่จะสะท้อนความเจริญรุ่งเรืองของสังคม สะท้อนแนวคิดและหลักปฏิบัติของผู้นำ หรือ ผู้บริหาร งานวิชาการเป็นงานหลักที่สำคัญในสถาบันการศึกษาทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็น โรงเรียน ตลอดจน ระดับมหาวิทยาลัย ซึ่งทั้งหมดที่กล่าวมา อาจมองได้อีกแง่มุมหนึ่งว่า มาตรฐานและคุณภาพการศึกษาของสถาบันทุกระดับ พิจารณาจากผลงานด้านวิชาการเป็นประการสำคัญ ผลงานด้านวิชาการเป็นตัวบ่งชี้ให้เห็นถึงมาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษานั้นๆ งานวิชาการจะสัมฤทธิ์ผลหรือไม่นั้น ปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งย่อมขึ้นอยู่กับ บทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบของผู้บริหาร ว่า ผู้บริหารจะให้ความสำคัญและทุ่มเทสติปัญญา กำลังกาย กำลังใจ เพื่อการบริหารงานวิชาการมากน้อยเพียงไหน (ประพัฒน์พงศ์ เสนาฤทธิ์, 2545) ซึ่งสอดคล้องกับ ฌัชฌานุช สุธชาติ (2553) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ในโรงเรียนต้นแบบการใช้หลักสูตร จังหวัดขอนแก่น ซึ่งการบริหารจัดการหลักสูตรถือเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารงานวิชาการ จากความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะผู้ศึกษาและปฏิบัติงานในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลในสามจังหวัดชายแดนใต้ จึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียน สังกัดเทศบาลในสามจังหวัดชายแดนใต้ เนื่องจากการจัดการศึกษาของโรงเรียนสังกัดเทศบาล ในสามจังหวัด มีความคล้ายคลึงกัน ทั้งนี้เพื่อศึกษาว่าผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและการบริหารงานวิชาการมีความสัมพันธ์ในระดับใด มีความสัมพันธ์กันอย่างไร เพื่อที่จะนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานในโรงเรียน และเป็นแนวทางในการพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดเทศบาลในสามจังหวัดชายแดนใต้ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารอันจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษาของชาติและคุณภาพของสังคมไทยในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดเทศบาลในสามจังหวัดชายแดนใต้ มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองปัตตานี
2. เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดเทศบาลในสามจังหวัดชายแดนใต้
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดเทศบาลในสามจังหวัดชายแดนใต้
4. เพื่อค้นหาตัวพยากรณ์ที่ดีในการทำนายภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดเทศบาลในสามจังหวัดชายแดนใต้

สมมติฐานของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดสมมติฐานของการวิจัยไว้ดังนี้

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดเทศบาลในสามจังหวัดชายแดนใต้ ในทางบวก
2. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างน้อยหนึ่งด้านที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดเทศบาลในสามจังหวัดชายแดนใต้

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดเทศบาล ในสามจังหวัดชายแดนใต้ ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่โรงเรียนในสังกัดเทศบาลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งหมด 34 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิอย่างเป็นสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) โดยเทียบสัดส่วนจากประชากรในแต่ละจังหวัด ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง ทั้งหมด 32 โรงเรียนผู้ตอบแบบสอบถามการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษารองผู้อำนวยการสถานศึกษา ครู หัวหน้างาน 4 งาน และครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ ที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เลือกตัวแทนโรงเรียนๆละ 15 เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้าฝ่ายงาน จำนวน 5 คน และครูหัวหน้าสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ รวมทั้งสิ้น จำนวน 480 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้าน 1) ด้านการสร้างบารมีของผู้ผู้นำ 2) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ 3) ด้านการกระตุ้นทางปัญญา 4) ด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .746 และการบริหารงานวิชาการ สังกัดเทศบาล มี 5 ด้าน 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การวัดผลและประเมินผล 4) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา 5) การนิเทศการศึกษา ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .917

ผลการวิจัย

จากการวิจัย เรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดเทศบาล ในสามจังหวัดชายแดนใต้ มีรายละเอียดโดยย่อ ดังนี้

ด้านภาวะผู้นำการเปลียนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในสามจังหัดชายแดนใต้

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำการเปลียนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดเทศบาลในสามจังหัดชายแดนใต้

ด้าน	ภาวะผู้นำการเปลียนแปลง	\bar{X}	S.D.	ระดับภาวะผู้นำ
1	การสร้างบารมี	4.42	.065	มาก
2	การสร้างแรงบันดาลใจ	4.40	.119	มาก
3	การกระตุ้นทางปัญญา	4.39	.064	มาก
4	การคำนึงถึงปัจเจกบุคคล	4.38	.072	มาก
รวม		4.40	.055	มาก

จากตาราง 1 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดเทศบาลในสามจังหัดชายแดนใต้ มีภาวะผู้นำการเปลียนแปลงในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการสร้างบารมี มีระดับภาวะผู้นำการเปลียนแปลงสูงสุด ($\bar{X} = 4.42$ S.D.= .065) ด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล มีระดับภาวะผู้นำการเปลียนแปลงต่ำสุด ($\bar{X} = 4.38$ S.D.= .072.)

ด้านการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนสังกัดเทศบาลในสามจังหัดชายแดนใต้

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดเทศบาลในสามจังหัดชายแดนใต้ โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้าน	การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดเทศบาลในสามจังหัดชายแดนใต้	\bar{X}	S.D.	ระดับการบริหาร
1	ด้านพัฒนาหลักสูตร	4.37	.084	มาก
2	ด้านการพัฒนากระบวนการเรีนรู้	4.39	.080	มาก
3	ด้านการวัดและประเมินผล	4.38	.077	มาก
4	ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา	4.38	.067	มาก
5	ด้านการนิเทศการศึกษา	4.38	.077	มาก
รวม		4.38	.059	มาก

จากตาราง 2 พบว่า โรงเรียนสังกัดเทศบาลในสามจังหัดชายแดนใต้ มีการบริหารงานวิชาการโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการพัฒนากระบวนการเรีนรู้ มีระดับการบริหารสูงสุด ($\bar{X} = 4.39$ S.D.= .080) และด้านการพัฒนาหลักสูตร มีระดับการบริหารต่ำสุด ($\bar{X} = 4.37$ S.D.= .084.)

ตาราง 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร สถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดเทศบาลในสามจังหวัดชายแดนใต้ กับ การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดเทศบาลในสามจังหวัดชายแดนใต้ปรากฏดังตาราง 14

ตัวแปร		Y ₁	Y ₂	Y ₃	Y ₄	Y ₅	totalY
ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง							
การสร้างบารมี	X ₁	.009	.178	.505**	.066	-.245	.134
การสร้างแรงบันดาลใจ	X ₂	.088	.072	.310	-.040	-.261	.048
การกระตุ้นทางปัญญา	X ₃	.167	.381*	.556**	.227	.177	.392*
การคำนึงถึงปัจเจกบุคคล	X ₄	.497**	.558**	.586**	.422*	.153	.579**
totaly		.134	.048	.392*	.579**		

** P < .01

* P < .05

จากตาราง 3 เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ พบว่า ตัวแปรด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน มีความสัมพันธ์กันทางบวก โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) อยู่ระหว่าง .392 ถึง .579 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ยังพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง เพียงด้านเดียว คือด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล (r = .596) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อ การบริหารงานวิชาการ โดยทดสอบความแตกต่างของ ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยเมื่อเพิ่มตัวแปรอิสระทีละตัว

ตัวแปร	R	R ²	Adjusted R ²	S.E _b	F	Sig.
X ₄	.579	.366	.313	.112	15.152	.001
X ₂	.693	.480	.444	.067	13.391	.000

** P < .01

จากตาราง 4 เมื่อนำภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทั้ง 4 ด้าน ไปหาความสัมพันธ์เพื่อแก้สมการพยากรณ์ พบว่า ตัวพยากรณ์ที่มีค่าสัมประสิทธิ์ของการถดถอยในรูปคะแนนดิบ (B) และคะแนน (Beta) ดีที่สุดได้แก่ ภาวะผู้นำด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคลซึ่งเป็นองค์ประกอบของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดเทศบาลในสามจังหวัดชายแดนใต้ ได้ร้อยละ 31 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ที่ปรับแล้วเท่ากับ .313 (ร้อยละ 31.30) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดเทศบาลในสามจังหวัดชายแดนใต้ ได้ร้อยละ 44 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ที่ปรับแล้วเท่ากับ .444 (ร้อยละ 44.40) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การสร้างสมการพยากรณ์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดเทศบาลในสามจังหวัดชายแดนใต้ เมื่อผู้วิจัยค้นหากลุ่มตัวแปรที่ดีที่สุดได้แล้ว จึงนำกลุ่มตัวแปรเหล่านี้มาสร้างสมการถดถอย โดยการคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยที่อยู่ในรูปคะแนนดิบ (B) และที่อยู่ในรูปคะแนนมาตรฐาน (Beta) ปรากฏผลดังตาราง 16

ตาราง 5 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร สถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดเทศบาลในสาม จังหวัดชายแดนใต้ ด้วยวิธี Stepwise

ตัวแปร	คะแนนดิบ		คะแนนมาตรฐาน	t	Sig.
	B	Std.Error	Beta		
ค่าคงที่ (Constant)	1.609	.541		2.976	.006
การคำนึงถึงปัจเจกบุคคล (X ₄)	.441	.112	.533	3.953	.000
การสร้างแรงบันดาลใจ (X ₂)	.190	.067	.383	2.839	.008

R = .693, R² = .480, Adjusted R² = .444, S.E._e = .067, F = 13.391

**P < .01

จากตาราง 5 สามารถสร้างสมการพยากรณ์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดเทศบาลในสามจังหวัดชายแดนใต้ ในรูปคะแนนดิบ ได้ดังต่อไปนี้ สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 1.609 + .441(X_4) + .190(X_2)$$

หรือ การบริหารงานวิชาการ = 1.690 + .441 (การคำนึงถึงปัจเจกบุคคล) + .190 (การสร้างแรงบันดาลใจ)

และสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z} = .112(X_4) + .067(X_2)$$

หรือ การบริหารงานวิชาการ = .112 (การคำนึงถึงปัจเจกบุคคล) + .067 (การสร้างแรงบันดาลใจ)

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดเทศบาลในสามจังหวัดชายแดนใต้ มีประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียน สังกัดเทศบาลในสามจังหวัดชายแดนใต้ โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของสิทธิพล พหลทัฬห (2552) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 3 พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 3 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับงานวิจัยของสมพร จำปานิล (2549) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5 พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากเช่นกัน

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ เป็นเพราะว่า ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาล ในสามจังหวัดชายแดนใต้ ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี นำเคารพเป็นบุคคลที่ไว้วางใจได้ มีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัวเสมอ มีความภาคภูมิใจ จงรักภักดีต่อองค์กร มีวิสัยทัศน์ชัดเจนในการกำหนดเป้าหมายและความสำเร็จของโรงเรียน สอดคล้องกับ สุพานี สุฤกษ์ภูวานิช (2549) ที่กล่าวว่า คุณลักษณะภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ดี ผู้บริหารควรเป็นบุคคล น่าเชื่อถือไว้วางใจได้ มีความเสมอต้น เสมอปลาย มีความคิดที่ชัดเจน สามารถกำหนดแนวทางและทิศทางของตนเองที่จะก้าวไปได้ ผู้ตามจึงชื่นชม เคารพนับถือไว้วางใจ และเชื่อมั่นอย่างแรงกล้าว่าจะสร้างแรงกล้าให้แก่ผู้ตามได้ มีการบริหารงานแบบพร้อมทั้งการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้ร่วมงาน

การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดเทศบาลในสามจังหวัดชายแดนใต้ โดยภาพรวมและราย

ด้าน อยู่ในระดับมากซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ วัฒนา พวงสวัสดิ์ (2541) ที่ได้ศึกษาปัจจัยการสร้างทีมงานที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลโรงเรียนประถมศึกษาสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 12 พบว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียนในด้านการบริหารงานวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับ งานวิจัยของนริศ สวัสดิ์ (2550) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการวิเคราะห์ตัวแปรพหุระดับที่มีอิทธิพลต่อ ประสิทธิภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยพบว่า

ค่าเฉลี่ย ประสิทธิภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษาด้านวิชาการทั่วประเทศอยู่ในระดับมาก ซึ่งปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนในด้านวิชาการ คือ โรงเรียนสนับสนุนสื่อการเรียนรู้อการสอนที่เพียงพอ เพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสม

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ เพราะว่า โรงเรียนมีสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลายส่งเสริมให้ครู จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่แปลกใหม่อยู่เสมอ โดยจัดครูที่สามารถถ่ายทอดความรู้ เนื้อหา สารระให้แกผู้เรียนอย่างเต็มความสามารถ มีการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลายตามความแตกต่างของผู้เรียน มีกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และสร้างค่านิยมที่ดีให้กับผู้เรียน ทั้งนี้สอดคล้องกับ วัฒนาพร ระเบียบทุกซ์ (2543) ที่กล่าวว่า สื่อการเรียนการสอน เป็นพาหนะหรือสิ่งที่ช่วยให้ ผู้เรียนสามารถพัฒนาความรู้ ทักษะ และ เจตคติให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ในการเรียนการสอนและตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรได้ดียิ่งขึ้นหรือเร็วยิ่งขึ้น เช่นเดียวกันกับ สมุน อมรวิวัฒน์ (2546) ที่กล่าวไว้ว่า การถ่ายทอดความรู้จากครูไปสู่นักเรียน และการเรียนการสอน (instruction) มีเกี่ยวข้องกับ การใช้สื่อการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมระหว่างการสอน การทดสอบ ผู้บริหารโรงเรียนมีความตระหนักและเห็นความสำคัญว่า งานวิชาการเป็นหัวใจในการทำงานของโรงเรียน

3. ภาวะผู้นำการเปลียนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดเทศบาลในสามจังหวัดชายแดนใต้ทั้งภาพรวมและรายด้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชวัญตา เกื้อกุลรัฐ (2554) ที่ได้ศึกษา เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลียนแปลงกับประสิทธิภาพของสถานศึกษาขนาดกลางสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ราชบุรี เขต 2 ในด้านความสำเร็จในฝ่ายงานวิชาการเป็นไปในทิศทางบวกเช่นกัน

ทั้งนี้ เนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำการเปลียนแปลงในด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล ที่ผู้บริหารสถานศึกษาดูแล เอาใจใส่ครู ให้เกียรติ และปฏิบัติตนต่อครูอย่างเสมอภาค เท่าเทียมกัน สร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานโดยคำนึงถึงสัมพันธ์ภาพของครูในโรงเรียน และสนับสนุนทรัพยากรอย่างเต็มที่ให้กับครูเพื่อนำมาพัฒนาโรงเรียนอย่างแท้จริง พร้อมทั้งแสดงความเข้าใจเอาใจใส่ครูในโรงเรียนอย่างจริงจังด้วยการให้ความสำคัญกับข้อคิดเห็นของครูไปพัฒนาโรงเรียนสอดคล้องกับ สุเทพ พงษ์ศรีวัฒน์ (2545) ที่กล่าวว่า คุณลักษณะภาวะผู้นำการเปลียนแปลงที่ดี คือผู้บริหารควรมุ่งเน้นให้ความสำคัญในการส่งเสริมบรรยากาศของการทำงานที่ดี ด้วยการใส่ใจรับรู้ และพยายามตอบสนองต่อความต้องการเป็นรายบุคคลของผู้ตาม ผู้ตามจะแสดงบทบาทเป็นที่ปรึกษาเข้าใจ ให้คำแนะนำในการช่วยเหลือผู้ตามให้พัฒนาระดับความต้องการของตนไปสู่ระดับสูงขึ้น รู้จักให้กำลังใจ เชื่อมั่นในผู้ร่วมงานว่าสามารถเอาชนะอุปสรรคต่างๆ ได้

4. ภาวะผู้นำการเปลียนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา มี 2 ด้านที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดเทศบาลในสามจังหวัดชายแดนใต้คือ ด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล และด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์เท่ากับ ร้อยละ 44 ซึ่งสามารถพยากรณ์ได้ว่า ภาวะผู้นำการเปลียนแปลงมีผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้อง งานวิจัยของ ณัฏฐานุช สุดชาติ(2553) ที่ได้ศึกษาภาวะผู้นำการเปลียนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ในโรงเรียนต้นแบบการใช้หลักสูตรจังหวัดขอนแก่นพบว่า ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของภาวะผู้นำการเปลียนแปลงแต่ละด้านที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในโรงเรียนต้นแบบการใช้หลักสูตร จังหวัดขอนแก่นคือ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ด้านการกระตุ้นทางปัญญา ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาดูแล เอาใจใส่ครู ปฏิบัติตนต่อครูอย่างเสมอภาค สร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน คำนึงถึงสัมพันธ์ภาพและ ความต้องการของครูในโรงเรียน พร้อมสนับสนุนทรัพยากรอย่างเต็มที่ให้กับครูเพื่อนำมาพัฒนาโรงเรียน อีกทั้งพยายามแสดงความเข้าใจเอาใจใส่ครูในโรงเรียนอย่างจริงจังด้วยการให้ความสำคัญกับข้อคิดเห็นของครูเพื่อนำไปพัฒนาโรงเรียน ทั้งนี้สอดคล้องกับ Stephen P. Robbins และ Mary Coulter (อ้างถึงใน วิรัช สงวนวงค์วาน, 2547) ที่กล่าวไว้ว่า ด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล เป็นการมุ่งความสัมพันธ์เป็นรายคน ผู้บริหารให้ความสนใจครูแต่ละคน ปฏิบัติต่อครูทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน และส่งเสริมครูให้ได้รับการพัฒนาความสามารถเป็นรายบุคคล ยกย่องคุณภาพของครูให้สูงขึ้น ทำหน้าที่เตรียมทรัพยากรที่จะสนับสนุนช่วยเหลือในการพัฒนาวิชาชีพของครู และนำความคิดของครู

แต่ละคน ไปสู่ระดับการพิจารณา เพื่อนำกรอบความคิดนั้นไปสู่การปฏิบัติ การ ทำให้ครูเกิดความรู้สึกดีต่อการสนับสนุนช่วยเหลือ ซึ่งกลายเป็นมูลค่าทางศีลธรรมแก่ครู เช่นเดียวกันกับ ฐิติพงษ์ คล้ายไยทอง (2547) ที่กล่าวว่าการสร้างความคิดหวังให้ครูเป็นมืออาชีพ เป็นนันทนวัตกรรมการที่มีประสิทธิผลนำมาปรับใช้ในการจัดการเรียนการสอน การโน้มน้าวจิตใจครูให้เปลี่ยนแปลงจากการทำประโยชน์แก่ตนเองไปสู่การทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม รวมทั้งการหาวิธีการกระตุ้นให้ครูตอบสนองในรูปมิตรสัมพันธ์ เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ครู หรือผู้ใต้บังคับบัญชาที่มีความมุ่งมั่นไปสู่การทำงานที่มีประสิทธิภาพได้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดเทศบาลในสามจังหวัดชายแดนใต้ ผู้วิจัยให้ข้อเสนอแนะ 3 ประเด็น ดังนี้

1.1 ผู้บริหารควรมีการคำนึงถึงปัจเจกบุคคลของผู้ร่วมงาน โดยผู้บริหารต้องรู้ถึงความต้องการของผู้ร่วมงานแต่ละคน พร้อมทั้งเป็นที่เล็งเห็นแนวทางวิธีการทำงานแก่ผู้ร่วมงานเป็นรายบุคคลและศึกษาถึงคุณสมบัติของผู้ร่วมงานแต่ละคน และผู้บริหารควรที่จะพัฒนาความเป็นมิตร และสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานคำนึงถึงสัมพันธภาพของครูในโรงเรียนมีการกระตุ้นให้ผู้ร่วมงานเพื่อให้ผู้ร่วมงานเกิดความกระตือรือร้นที่จะคิดค้นวิธีการใหม่ ๆ ในการปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดผลสำเร็จ

1.2 โรงเรียนสังกัดเทศบาลในสามจังหวัดชายแดนใต้ ควรพัฒนาการบริหารงานวิชาการ อย่างต่อเนื่อง อันจะส่งผลให้การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประสบผลสำเร็จ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2 ควรมีการศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนของสังกัดเทศบาล และโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ เพื่อจะได้ทราบว่าผู้บริหารโรงเรียนต่างสังกัด มีภาวะผู้นำ และแนวทางการบริหารงานวิชาการเป็นไปในทิศทางใด

บรรณานุกรม

ขวัญตา เกื้อกูลรัฐ. (2555) “ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิผลของสถานศึกษาขนาดกลางสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ราชบุรี เขต 2” วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย. ปีที่ 6 ฉบับเสริม. 22 (เมษายน - พฤษภาคม 2555). 97-103

ฐิติพงษ์ คล้ายไยทอง. (2547). พฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากระบี่เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.

ณัชญาณุช สุดชาติ. (2553). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 โรงเรียนต้นแบบการใช้หลักสูตรจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น

นริศ สวัสดิ์. (2550). การวิเคราะห์ตัวแปรพหุระดับที่มีอิทธิพลต่อ ประสิทธิภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา. ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา การบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.

ประพัฒน์พงษ์ เสนาฤทธิ์. (2545). สภาพการพัฒนาประชาธิปไตยในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ. รายงานการ

- วิจัยหลักสูตรการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตย สำหรับผู้บริหารระดับสูง รุ่นที่ 5 สถาบันพระปกเกล้า.
รัตติกรณ์ จงวิศาล. (2545). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership)*.
วารสารการบริหารคน. 23(2) : 98-102.
- วัฒนา พวงสวัสดิ์. (2541). *ปัจจัยการสร้างทีมงานที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 12. ปริญญาศึกษา
ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา การบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.ชลบุรี.*
- วัฒนาพร ระจับทุกข์. (2545). *เทคนิคและกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามหลักสูตร
การศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544. พริกหวานกราฟิก. กรุงเทพมหานคร*
- วิรัช สงวนวงศ์วาน. (2547). *การจัดการและพฤติกรรมองค์กร. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร. เอช.
เอ็น.กรุ๊ป*
- สมพร จำปานิล. (2549). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่ การศึกษาขอนแก่น เขต 5. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตร์ มหาบัณฑิต เลย. มหาวิทยาลัย
ราชภัฏเลย.*
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). *แนวทางการวัดผลและประเมินผลการเรียน
ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 . กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา
ลาดพร้าว*
- สิทธิพล พหลทัฬห. (2552). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำการ เปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่ การศึกษาขอนแก่นเขต 3.ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชา การบริหาร
การศึกษา. มหาวิทยาลัยขอนแก่น*
- สุเทพ พงษ์ศรีวัฒน์. (2545). *ภาวะผู้นำ : ทฤษฎีและปฏิบัติ.กรุงเทพมหานคร : บุคคิงค์.*
- สุพานี สฤกษ์วานิช. (2549). *พฤติกรรมองค์กรสมัยใหม่:แนวคิดและทฤษฎี. กรุงเทพมหานคร.
โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.*
- สมน อมรวีวัฒน์. (2546). *วิธีการเรียนรู้:คุณลักษณะที่คาดหวังในช่วงวัย. ภาควิชาการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.กรุงเทพมหานคร.*
- เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์. (2544). *ผู้นำแบบแลกเปลี่ยนและผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพ. กรุงเทพมหานคร :
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.*

**ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้**

**Transformational Leadership of Administrators Affecting Learning Organization of
Schools under Office of the Non-Formal and Informal Education
in the Three Southern Border Provinces**

คมกฤษ สาหลัง^{1*} และ ดร.วุฒิชัย เนียมเทศ²

¹ นักศึกษาปริญญาโท ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

² อาจารย์ ดร. ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

Kus1908@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา 1) ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ระดับองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา 3) ระดับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา 4) ค้นหาตัวพยากรณ์ที่ใช้ในการพยากรณ์องค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 30 ศูนย์ โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามคือ ผู้บริหารสถานศึกษา 1 คน หัวหน้างานแผนงาน 1 คน หัวหน้างานการศึกษาขั้นพื้นฐาน 1 คน บรรณารักษ์ 1 คน และครู 6 คน รวมทั้งสิ้น 300 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความเชื่อมั่น .982 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์ข้อมูลถดถอยพหุคูณแบบเลือกเข้า ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
2. องค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
3. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีความสัมพันธ์กันทางบวกที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
4. ตัวพยากรณ์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มี 1 ด้าน คือ ด้านการให้ความสำคัญเป็นรายบุคคลที่ส่งผลต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งมีอำนาจพยากรณ์ร้อยละ 78.5 และมีระดับนัยสำคัญที่น้อยกว่า .01 ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ในรูปของคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐาน

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 1.082 - .210 (X_1) + .212 (X_2) - .035 (X_3) + .026 (X_4) + .728 (X_5)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z} = -.256 (X_1) + .261 (X_2) - .040(X_3) + .031 (X_4) + .871 (X_5)$$

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง องค์การแห่งการเรียนรู้ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

Abstract

This study aimed at investigating 1) the level of transformational leadership of administrators 2) the level of learning organization of school 3) the relationship between transformational leadership of administrators and learning organization of school 4) predictors for school learning organization of schools under The Non-Formal and Informal Education in the three southern border provinces.

The sample groups were 300 persons from 30 sampling sample schools; each school consisted of 10 persons. The data instrument was a five-rating-scale questionnaire. With the reliability of 0.982. The statistics were based on mean, standard deviation, the Pearson’s product-moment correlation coefficient and Enter multiple regression analysis. The findings were summarized as follows :

1.The level of transformational leadership of administrators of schools under office of The Non-Formal and Informal Education in the three southern border provinces was at a high level in general and all aspects of the study

2. The level of learning organization of schools under office of The Non-Formal and Informal Education in the three southern border provinces was at a high level in general and all aspects of the study

3. Transformational leadership of administrators was positively related to learning organization of schools under office of The Non-Formal and Informal Education in the three southern border provinces , statistically significant at 0.01.

4) The predictors for learning organization of schools under office of The Non-Formal and Informal Education in the three southern border provinces were 1 aspect : individualized consideration with the predictive power of 78.5 percent, statistically significant at .01

Regression equation in the form of Unstandardized Score

$$\hat{Y} = 1.082 - .210 (X_1) + .212 (X_2) - .035 (X_3) + .026 (X_4) + .728 (X_5)$$

Regression equation in the form of standardized Score .

$$\hat{Z} = -.256 (X_1) + .261 (X_2) - .040 (X_3) + .031 (X_4) + .871 (X_5)$$

Keyword : transformational leadership , learning organization, Office of The Non-Formal and Informal Education

บทนำ

ในสภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมืองที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว และมีการแข่งขันสูง องค์การต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน จำเป็นต้องมีการพัฒนาอยู่เสมอ เพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขันและความอยู่รอดอย่างยั่งยืน จึงเป็นแรงผลักดันให้องค์การต่าง ๆ ทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศ จำเป็นต้องพัฒนาไปสู่การเป็น “องค์การแห่งการเรียนรู้” ซึ่งสอดคล้องกับพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.2546 เรื่องการบริหารราชการเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ หมวดที่ 3 มาตรา 11 ที่บัญญัติว่า ส่วนราชการมีหน้าที่พัฒนาความรู้ในส่วนราชการ เพื่อให้มีลักษณะเป็น “องค์การแห่งการเรียนรู้” อย่างสม่ำเสมอ โดยต้องรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และสามารถประมวลผลความรู้ในด้านต่าง ๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติราชการได้อย่างถูกต้องรวดเร็ว และเหมาะสมกับสถานการณ์ รวมทั้งต้องส่งเสริมและพัฒนาความรู้ ความสามารถ สร้างวิสัยทัศน์ และปรับเปลี่ยนทัศนคติของข้าราชการในสังกัดให้เป็นบุคลากรที่มีประสิทธิภาพและเรียนรู้ร่วมกัน และยังสอดคล้องกับ ทิพาวดี เมฆสวรรค์ (2543) ที่กล่าวว่า ราชการยุคใหม่ต้องทบทวนภารกิจ โดยมุ่งพัฒนาให้เป็น “องค์การแห่งการเรียนรู้” ด้วยการปรับขนาดให้กะทัดรัด คล่องตัว ปรับเปลี่ยน รวดเร็ว มีการนำเทคโนโลยีมาปรับใช้ในองค์กร มุ่งเน้นการสร้างพัฒนา คำนึงถึงผลสัมฤทธิ์ของงาน ทำงานเป็นทีมและมีอาชีพ เน้นการสร้างและพัฒนาข้าราชการหรือบุคลากรอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีความรู้อย่างกว้างขวาง จากแนวคิด หลักการข้างต้น สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ (2548) ได้กำหนดเป็นมาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานที่ 3 ว่าด้วยแนวทางการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ สังคมแห่งความรู้ การสร้างวิถีการเรียนรู้ และแหล่งเรียนรู้ให้เข้มแข็ง ซึ่งการเรียนรู้ ความรู้ นวัตกรรม สื่อและเทคโนโลยี เป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนาสู่สังคมแห่งความรู้ การส่งเสริมและสร้างกลไก เพื่อให้คนไทยทุกคนมีโอกาส และทางเลือกที่จะเข้าถึงปัจจัย และเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

ด้วยรูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย โดยได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนของสังคม จะนำมาซึ่งการพัฒนาคุณภาพ ประสิทธิภาพ และขีดความสามารถของคนไทยในการพัฒนาประเทศ รวมทั้งการเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของประเทศ

ดังนั้นการที่จะสร้างองค์การแห่งการเรียนรู้ เป็นสิ่งท้าทายสำหรับบุคลากรในองค์กรที่ต้องนำสิ่งใหม่ ๆ นำการเปลี่ยนแปลงมาสู่องค์กร ซึ่งในแต่ละองค์กรก็จะประกอบไปด้วยบุคคลหลาย ๆ คนที่มีความคิดแตกต่างกันออกไป ในการที่จะสร้างองค์การแห่งการเรียนรู้ได้ประสบผลสำเร็จได้นั้นคงเป็นไปได้ยาก หากองค์กรนั้น ๆ ขาดผู้นำที่จะนำองค์การไปสู่การเปลี่ยนแปลง เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ที่แท้จริง สอดคล้องกับ วีระวัฒน์ ปันนิตมัย (2554) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้นำจะมีส่วนคิด ส่วนริเริ่มผลักดัน มีส่วนสร้างวัฒนธรรมของการเรียนรู้ขององค์กร ปรับเปลี่ยนความเชื่อและเจตคติของพนักงานในองค์กร การเข้ามามีส่วนร่วมและวิสัยทัศน์ของผู้นำ มีส่วนอย่างมากที่จะทำให้การบริหารโครงการ การบริหารองค์ความรู้ขององค์กรบรรลุผล หากปล่อยให้พนักงานในระดับล่างปฏิบัติกันเอง โอกาสล้มเหลวมีสูง ไม่ว่าจะมีความรู้ที่ปฏิบัติที่มีแรงจูงใจที่ดีหรือมีความสามารถสูงเพียงใดก็ตาม ซึ่งสอดคล้องกับ ชลธิชา อนันต์นาวี (2554) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชลบุรีเขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กับองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยในฐานะนักการศึกษาซึ่งเป็นบุคคลหนึ่งที่มีบทบาทหน้าที่ในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย วางแผนการพัฒนาสถานศึกษา พัฒนาบุคลากร ในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จึงมีความสนใจศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งเป็นผู้นำสถานศึกษาซึ่งมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาบุคลากร พัฒนาองค์กร กำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ กลยุทธ์ขององค์กร เพื่อให้เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ การวิจัยดังกล่าวมุ่งเน้นมุมมองของผู้บริหาร และบุคลากรในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอที่มีส่วนในการกำหนดวิสัยทัศน์ วางแผนการดำเนินงานและจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ความรู้ที่ได้จากการวิจัยจะมีส่วนช่วยในการพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษา พัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ที่แท้จริง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
2. เพื่อศึกษาระดับองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
4. เพื่อค้นหาตัวพยากรณ์ที่ใช้พยากรณ์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

สมมติฐานการวิจัย

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในทางบวก
2. ตัวแปรพยากรณ์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงอย่างน้อย 1 ด้าน ที่สามารถพยากรณ์องค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

วิธีการดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) กลุ่มตัวอย่างใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิอย่างเป็นสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) โดยเทียบสัดส่วนจากประชากรในแต่ละจังหวัด ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ศูนย์และเลือกผู้ตอบแบบสอบถามศูนย์ละ 10 คน ได้แก่ผู้อำนวยการ 1 คน หัวหน้างานแผนงานและงบประมาณ 1 คน หัวหน้างานการศึกษาขั้นพื้นฐาน 1 คน บรรณารักษ์ห้องสมุด 1 คน และครู 6 คน รวมจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัยทั้งหมด 300 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านวิสัยทัศน์ 2) ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี 3) ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา 4) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ 5) ด้านการให้ความสำคัญเป็นรายบุคคล ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .982 และองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มี 5 ด้าน ได้แก่ 1) มุ่งสู่ความเป็นเลิศ 2) รูปแบบวิธีการคิด 3) การมีส่วนร่วม 4) การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม 5) การคิดอย่างเป็นระบบซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .964 สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์เกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

1. ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก โดยที่ด้านวิสัยทัศน์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนด้านการสร้างแรงบันดาลใจมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังตาราง 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้านที่	ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1	ด้านวิสัยทัศน์	4.14	.282	มาก
2	ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี	4.10	.285	มาก
3	ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา	4.06	.261	มาก
4	ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ	4.02	.274	มาก
5	ด้านให้ความสำคัญเป็นรายบุคคล	4.02	.263	มาก
	รวม	4.07	.263	มาก

2. ระดับองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยที่ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม และด้านการคิดอย่างเป็นระบบมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนด้านรูปแบบวิธีการคิดมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังตาราง 2

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้านที่	องค์การแห่งการเรียนรู้	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1	มุ่งสู่ความเป็นเลิศ	3.96	.234	มาก
2	รูปแบบวิธีการคิด	3.94	.249	มาก
3	การมีวิสัยทัศน์ร่วม	3.97	.266	มาก
4	การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม	3.97	.246	มาก
5	การคิดอย่างเป็นระบบ	3.97	.257	มาก
	รวม	3.97	.231	มาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสามจังหวัดชายแดนภาคใต้พบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กันทางบวก กับองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังตาราง 3

ตาราง 3 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับองค์การแห่งการเรียนรู้ ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	Y
X ₁	1					.736**
X ₂	.921**	1				.820**
X ₃	.848**	.924**	1			.801**
X ₄	.790**	.883**	.904**	1		.807**
X ₅	.874**	.924**	.905**	.900**	1	.880**
X	.931**	.976**	.959**	.938**	.956**	.848**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (P < .01)

4. การค้นหาตัวพยากรณ์ที่ใช้ในการพยากรณ์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้วยวิธีถดถอยพหุคูณแบบเลือกเข้า ดังตาราง 4 และ ตาราง 5

ตาราง 4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย และค่าสัมประสิทธิ์การ ถดถอยที่ปรับแล้วของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา

ตัวแปร	R	R ²	Adjusted R ²	S.E. _b	F	Sig
X ₁ ,X ₂ ,X ₃ ,X ₄ ,X ₅	.886	.785	.740	.118	17.51	.000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (P<0.01)

จากตาราง 4 แสดงให้เห็นว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารทั้ง 5 ด้าน มีค่าสัมประสิทธิ์พหุคูณเท่ากับ .886 ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์เท่ากับ .785 (ร้อยละ 78.5) หมายความว่ามีความน่าเชื่อถือในการพยากรณ์ร้อยละ 78.5 และมีระดับนัยสำคัญที่น้อยกว่า .01 (p = .000)

ตาราง 5 การหาค่าสัมประสิทธิ์ของการถดถอยในรูปคะแนนดิบ (B) ค่าสัมประสิทธิ์ของการถดถอย ของตัวพยากรณ์ ในรูปคะแนนมาตรฐาน (\square) ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์ (SE_b) และค่าคงที่ของสมการในรูปคะแนนดิบ (a) เพื่อสร้างสมการถดถอยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลกระทบต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา

ตัวแปร	คะแนนดิบ		คะแนนมาตรฐาน	T	Sig
	B	Std.Error			
ค่าคงที่ (Constant)	1.082	.355	\square	3.052	.005
X ₁	-.210	.207	-.256	-1.016	.320
X ₂	.212	.295	.261	.717	.481
X ₃	-.035	.255	-.040	-.138	.891
X ₄	.026	.214	.031	.122	.904
X ₅	.728	.244	.871	2.983	.006

R = .886 , R² = .785 , Adjusted R² = .740 , S.E._b = .118 , F = 17.51

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (P<0.01)

จากตาราง 5 แสดงให้เห็นว่า เมื่อนำภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารไปหาความสัมพันธ์ เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ โดยการนำองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นตัวแปรตาม ตัวพยากรณ์ที่มีค่าสัมประสิทธิ์ของการถดถอยของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (B) และคะแนนมาตรฐาน (\square) ดีที่สุด ได้แก่ ด้านการให้ความสำคัญเป็นรายบุคคล(X₅) ที่ส่งผลกระทบต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สามารถสร้างสมการในรูปของคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 1.082 - .210 (X_1) + .212 (X_2) - .035 (X_3) + .026 (X_4) + .728 (X_5)^*$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z} = -.256 (X_1) + .261 (X_2) - .040(X_3) + .031 (X_4) + .871 (X_5)^*$$

อภิปรายผล

การอภิปรายผลวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้วิจัยอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของสินีนานู โพธิ์จัญญาโน (2554) การวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการจัดการความรู้ของครูในเครือข่ายโรงเรียนที่ 22 สำนักงานเขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในเครือข่ายโรงเรียนที่ 22 สำนักงานเขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน มีการให้ผู้ที่มีส่วนร่วมได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ และสามารถเป็นแบบอย่างที่ดี มีศีลธรรม และจริยธรรม เป็นที่เคารพนับถือ ของผู้ใต้บังคับบัญชา และมีความเฉลียวฉลาด มีความสามารถในการทำงาน สามารถควบคุมอารมณ์ในสถานการณ์วิกฤติได้ ซึ่งสอดคล้องกับ Bass และ

Avolio (อ้างถึงใน รัตติกรณ์ จงวิศาล 2556) ที่กล่าวไว้ว่า การที่ผู้นำประพฤติตัวเป็นแบบอย่าง หรือเป็นโมเดลสำหรับผู้ตาม ผู้นำจะเป็นที่ยกย่อง เคารพ ศรัทธา ไว้วางใจ ผู้นำจะมีวิสัยทัศน์ และสามารถถ่ายทอดไปยังผู้ตาม ผู้นำสามารถควบคุมอารมณ์ได้ในสถานการณ์ที่วิกฤติ ผู้นำจะเป็นผู้ที่มีศีลธรรมและจริยธรรมสูง ผู้นำจะหลีกเลี่ยงการใช้อำนาจเพื่อประโยชน์ส่วนตน ผู้นำจะแสดงให้เห็นถึงความเฉลียวฉลาด มีความเชื่อมั่นและเห็นคุณค่าในตนเอง มีความแน่วแน่ในอุดมการณ์ ผู้นำจะมีวิสัยทัศน์และแสดงความมั่นใจรวมถึงช่วยสร้างความรู้สึกเป็นหนึ่งเดียวกันเพื่อการบรรลุเป้าหมาย

2. ระดับองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชลธิชา อนันต์นาวิ (2555) ทำการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า องค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานการณ์ของโลกในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว อันเนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่รวดเร็วและทันสมัย อีกทั้งด้านสภาวะแวดล้อมและวัฒนธรรมต่างๆ ในปัจจุบันนั้นกำลังเป็นไปตามกระแสโลกาภิวัตน์ ทำให้สถานศึกษามีการนำข้อมูลที่ได้จากการปฏิบัติ และการเรียนรู้มาเป็นแนวทางในการพัฒนางานให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นและสอดคล้องกับปรากฏการณ์ สภาพความเป็นจริงในปัจจุบัน ผู้บริหารและบุคลากรเป็นผู้ที่มีความคิดอย่างเป็นระบบ กระตือรือร้น ใฝ่รู้ใฝ่เรียน สามารถเพิ่มพูนศักยภาพของตนเองเปิดใจกว้างยอมรับการเปลี่ยนแปลง มีทำงานโดยยึดหลักการมีส่วนร่วม การทำงานเป็นทีม ซึ่งสอดคล้องกับ เจษฎา นกน้อย และคณะ (2552) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารและบุคลากรในสถานศึกษาทุกคน มีความรัก ความสามัคคีกัน มีการสร้างความตระหนักและวิสัยทัศน์ที่ก้าวไกลต่อหน้าที่ มีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งจะสามารถช่วยให้เกิดการพัฒนาให้องค์กรเกิดการพัฒนามากขึ้น เช่นเดียวกับชัยเสฏฐ์ พรหมศรี (2551) ได้กล่าวไว้ว่า การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม ทำให้เกิดการและเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์และทักษะเพื่อพัฒนาภูมิปัญญาและความสามารถของทีมงาน โดยนำวิธีต่างๆมาใช้ ได้แก่ การพูดคุยอภิปราย และใช้เทคนิคการบริหารงานเป็นทีม เพื่อให้เกิดการถ่ายทอดความรู้กันอย่างสม่ำเสมอเช่นเดียวกับSenge (อ้างถึงใน วีรวัฒน์ ปันนิตามัย, 2544) ได้กล่าวไว้ว่า การคิดอย่างเป็นระบบ เป็นวิธีการคิด การอธิบายและการทำความเข้าใจในปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นด้วยการเชื่อมโยงเรื่องราวต่าง ๆ อย่างเป็นระบบเป็นองค์ความรู้ที่ช่วยให้บุคคลสามารถสร้างความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นได้อย่างเป็นระบบสามารถเข้าใจปรากฏการณ์ต่างๆ ทั้งในภาพรวมและส่วนย่อย การคิดเชิงระบบนี้เป็นหัวใจสำคัญของการสร้างองค์การแห่งการเรียนรู้

3. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในภาพรวมและรายด้านมีความสัมพันธ์กันทางบวก ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชลธิชา อนันต์นาวิ (2555) ทำการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กับองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ในภาพรวมอยู่ในระดับสูง

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา มีคุณลักษณะของการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ตามองค์ประกอบของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงซึ่งประกอบไปด้วย 1) ด้านวิสัยทัศน์ 2) ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี 3) ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา 4) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ 5) ด้านให้ความสำคัญเป็นรายบุคคล รวมทั้งสามารถที่จะปฏิบัติตนต่อผู้ร่วมงานตามคุณลักษณะที่มีได้เหมาะสมกับแต่ละบุคคล แต่ละสถานการณ์ และปฏิบัติได้เต็มตามศักยภาพแล้ว ก็จะส่งผลต่อการดำเนินงานในสถานศึกษา ให้สถานศึกษาเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ได้ สอดคล้องกับ Robbins (อ้างถึงใน ธวัช บุญยเมณี, 2550) ผู้นำการเปลี่ยนแปลง จะต้องส่งเสริมให้ผู้ตามใช้ปัญญา เหตุผล ความสุขุมรอบคอบและความระมัดระวังในการแก้ไขปัญหา ผู้นำต้องช่วยให้ผู้ตามให้แสวงหาวิธีใหม่ๆ ในการแก้ไขปัญหา กระตุ้นสร้างระบบคิด เรียนรู้วิธี แก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ส่งเสริมให้ผู้ตามรู้จักวิเคราะห์ปัญหาและแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ มียุทธศาสตร์ในการคิด คิดนอกกรอบ

เช่นเดียวกับ Bass and Avolio (อ้างถึงใน รัตติกรณ์ จงวิศาล, 2556) ผู้นำจะมีการปฏิบัติต่อผู้ตามโดยการให้โอกาสในการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ สร้างบรรยากาศของการให้การสนับสนุน คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้านความจำเป็นและความต้องการ ผู้นำมีการส่งเสริมการสื่อสารสองทาง และมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ตามเป็นการส่วนตัว ผู้นำสนใจในความกังวลของแต่ละบุคคล เห็นปัจเจกบุคคลเป็นบุคคลทั้งระบบ (As Whole Person) มากกว่าเป็นพนักงานหรือเป็นปัจจัยการผลิต ผู้นำจะมีการฟังอย่างมีประสิทธิภาพ มีการเอาใจเขามาใส่ใจเรา (Empathy) ผู้นำจะมีการมอบหมายงานเพื่อเป็นเครื่องมือในการพัฒนาผู้ตาม เปิดโอกาสให้ผู้ตามได้ใช้ความสามารถพิเศษอย่างเต็มที่และเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ที่ท้าทายความสามารถ ผู้นำจะดูแลผู้ตามว่าต้องการคำแนะนำ การสนับสนุน การช่วยให้ก้าวหน้าในการทำงานที่รับผิดชอบหรือไม่อย่างไร

4. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีอำนาจในการพยากรณ์ร้อยละ 78.5 และมีระดับนัยสำคัญที่น้อยกว่า .01 และเมื่อนำตัวแปรทั้ง 5 ด้านเข้ามาวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ถดถอยพหุคูณพบว่า มีตัวแปร 1 ด้านคือด้านให้ความสำคัญเป็นรายบุคคล (X_5) ที่สามารถเป็นตัวพยากรณ์ที่ส่งผลต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา(Y)อย่างชัดเจน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมเกียรติ บาลลา (2554) ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 พบว่าด้านการคำนึงการเป็นปัจเจกบุคคล สามารถร่วมกันทำนายการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา อำเภอเมืองปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินงานในสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในการที่ผู้บริหารสถานศึกษาทำหน้าที่ ให้คำแนะนำ ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนวิธีการทำงานของผู้ร่วมงาน อีกทั้งเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานได้แสดงความสามารถในการทำงานอย่างเต็มความสามารถ เมื่อผู้ร่วมงานทำงานได้ประสบผลสำเร็จเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ผู้บริหารมีการกล่าวคำยกย่อง ชมเชย ในความสามารถของผู้ร่วมงานให้เป็นที่ยอมรับ อีกทั้งผู้บริหารสถานศึกษายังให้ความสำคัญเป็นรายบุคคล ที่มีความแตกต่างกัน อีกทั้งมีการสนับสนุนและสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้งานใหม่ๆ สร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้ร่วมงาน ให้ความเป็นกันเอง ทำให้เกิดการเรียนรู้ของทีม เพื่อให้ได้มาซึ่งแนวคิดใหม่หรือกระบวนการที่ค้นพบใหม่ ส่งผลให้การดำเนินงานในสถานศึกษา ถือว่าเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อไป สอดคล้องกับ Robbins (1996) (อ้างถึงใน ธวัช บุญยภณี, 2550) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นผู้นำที่มีการเอาใจใส่ต่อผู้ตาม ตามความแตกต่างของแต่ละบุคคล เป็นพี่เลี้ยง (Coach) ให้คำแนะนำ สร้างความสัมพันธ์และพัฒนาผู้ตามให้มีความรู้ ความสามารถ เกิดความรับผิดชอบ เกิดความรักความผูกพัน และเต็มใจที่อุทิศตนทำงานให้บรรลุเป้าหมายขององค์การ เช่นเดียวกับ John R. Schermerhorn, Jr. (อ้างถึงใน นิตย สัมมาพันธ์, 2546) กล่าวว่า การที่ผู้นำช่วยให้ผู้ตามมีพัฒนาการและมีการสนับสนุนการจัดปัญหาอุปสรรคของการดำเนินงาน มีการเปิดโอกาสให้ผู้ตามมีส่วนร่วมกันรับผิดชอบ และมอบหมายงานที่น่าสนใจและท้าทายความสามารถอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่าผู้บริหารควรมีการให้ความสำคัญเป็นรายบุคคลแก่ผู้ร่วมงาน โดยผู้บริหารต้องให้คำแนะนำ ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนวิธีการทำงานของผู้ร่วมงาน อีกทั้งเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานได้แสดงความสามารถในการทำงานอย่างเต็มความสามารถ เมื่อผู้ร่วมงานทำงานได้ประสบผลสำเร็จเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ก็จะส่งผลให้สถานศึกษาเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น

2. ผู้บริหารควรมีการศึกษาและเรียนรู้บุคลากรเป็นรายบุคคล มีการศึกษาความต้องการของบุคลากรเป็นรายบุคคล สร้างปฏิสัมพันธ์กับบุคลากร และมอบหมายงานแก่บุคลากรได้ถูกต้องตามความสามารถของบุคคล เนื่องจากผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า ด้านนี้มีค่าเฉลี่ย ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงต่ำที่สุด

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการทำวิจัยเชิงคุณภาพภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลกระทบต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เจาะลึกเพิ่มมากขึ้น
2. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามที่คณะกรรมการสถานศึกษา

บรรณานุกรม

เจษฎา นกน้อยและคณะ. (2552). *นวัตกรรมการจัดการความรู้และการสร้างองค์การแห่งการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชัยเสถียร พรหมศรี. (2550). *ผู้บริหารแห่งอนาคต*. กรุงเทพฯ : ฐานการพิมพ์ จำกัด

ชลธิชา อนันต์นาวิ. (2555). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3*. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา).

ทิพาวดี เมฆสุวรรณ. 2543. *การบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, อัดสำเนา.

ธวัช บุญยมน. (2550). *ภาวะผู้นำและการเปลี่ยนแปลง*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์

นิตย์ สัมมาพันธ์. (2546). *ภาวะผู้นำ พลังขับเคลื่อนองค์กรสู่ความเป็นเลิศ*. กรุงเทพฯ : อินโนกราฟฟิกส์ จำกัด. สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา กระทรวงศึกษาธิการ. *พระราชกฤษฎีกา ว่าด้วย หลักเกณฑ์และการบริหาร บำนาญที่ดี พ.ศ.2546*. (2545). กรุงเทพฯ :สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา กระทรวงศึกษาธิการ

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา กระทรวงศึกษาธิการ. *มาตรฐานการศึกษาของชาติ*. (2548). กรุงเทพฯ : สำนักงาน เลขาธิการคุรุสภา กระทรวงศึกษาธิการ

รัตติกรณ์ จงวิศาล. (2556). *ภาวะผู้นำ ทฤษฎี การวิจัย และแนวทางสู่การพัฒนา*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วีระวัฒน์ ปันนิตามัย. (2544). *การพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : เอ็กเปอร์เน็ท

สินีนากู โพธิ์จัญญาโน. (2554). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการจัดการความรู้ของครูใน เค รื่อ ช่ า ย โรงเรียนที่ 22 สำนักงานเขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร*. (สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).

สมเกียรติ บาลลา. (2554). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1*. (วิทยานิพนธ์ ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี).

การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามทัศนะของครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนราธิวาส

Management of Child Development Centers of Administrators as Perceived by
Teacher under the Jurisdiction of Local Administrative Organization
Narathiwat Province

อัสมา สันติศาสน์วรกุล^{1*} และ อีร์ หลุ้ยธนาสันต์²

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

²อาจารย์ ดร.ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

E-mail :asmasunti@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาระดับการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามทัศนะของครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนราธิวาส 2) เพื่อเปรียบเทียบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามทัศนะของครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนราธิวาส จำแนกตามขนาดและต้นสังกัดเดิมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 3) เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างขนาดและต้นสังกัดเดิมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามทัศนะของครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนราธิวาส 4) เพื่อศึกษาปัญหาในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามทัศนะของครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนราธิวาส กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนราธิวาส จำนวน 139 แห่ง ผู้ให้ข้อมูลคือ ครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 139 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและพัฒนาจากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์หาความเที่ยงโดยคำนวณ Cronbach's Alpha โดยรวมเท่ากับ 0.959 และการวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูปคอมพิวเตอร์ ผลการศึกษาพบว่า 1) ระดับการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามทัศนะของครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนราธิวาส ทุกด้านโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) เปรียบเทียบระดับการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามทัศนะของครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนราธิวาส จำแนกตามขนาดของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่าครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนราธิวาสที่ปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีขนาดแตกต่างกันมีทัศนะต่อการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างขนาดและต้นสังกัดเดิมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กส่งผลต่อความแตกต่างของการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 4) ปัญหาในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามทัศนะของครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดนราธิวาส พบว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางแห่งยังขาดการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล มีการบริหารโดยใช้ระบบอุปถัมภ์ ขาดความยุติธรรม และโปร่งใส

คำสำคัญ : การบริหารจัดการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Abstract

The purposes of this research were 1) to study the level of the management of the child development centers of administrators as perceived by teachers under the Jurisdiction of Local Administrative Organization, Narathiwat Province 2) to compare the management of the child development centers of administrators as perceived by teachers under the Jurisdiction of Local Administrative Organization- Narathiwat Province, in which distinguish from its size and category 3) to study the interaction of the child development centers' size and category to its management as perceived by teachers under the Jurisdiction of Local Administrative Organization, Narathiwat Province 4) to study the problem of the child development centers' management as perceived by teachers under the Jurisdiction of Local Administrative Organization, Narathiwat Province.

The case studies were 139 places of the child development centers under the Jurisdiction of Local Administrative Organization, Narathiwat Province. The data were collected from 139 teachers and teacher assistants. Questionnaires, which were used as a tool, were created by the researcher and developed from the related researches. The content validity was 0.959, which was done by Cronbach's Alpha system. The results of data analysis were 1) the level of the management of child development centers as perceived by teachers under the Jurisdiction of Local Administrative Organization-Narathiwat Province, in all aspects were ranged in high level. 2) the comparison of the management of child development centers as perceived by teachers under the Jurisdiction of Local Administrative Organization- Narathiwat Province, in which distinguish from its size and its category, has shown that the teachers' views were difference and the statically significant result is .01. Considered in pair by Tukey Test, it can be found that the management of the Large Centers was different from the Small and the Medium Centers. 3) the interaction of the child development centers' size and its original affiliation effect to the difference of its management, which the significance is .01. 4) The problems can be found were that the managements of some Centers were lacked of corporate governance principle, full of seniority system, without the impartiality and reliability.

Key word: Child Development Center, Local Administrative Organization, Management

บทนำ

กิจกรรมด้านการจัดการศึกษาและด้านบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น นับได้ว่าเป็นภารกิจสำคัญของท้องถิ่น ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศตระหนักในภารกิจดังกล่าวได้ระดมสรรพกำลังในทุกๆด้าน โดยเล็งเห็นว่า การพัฒนาชาติให้มีความเจริญมั่นคงได้นั้น จำเป็นต้องพัฒนา “คน” ด้วยกระบวนการทางการศึกษาในทุกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพราะเชื่อว่าท้องถิ่นเป็นรากฐานในการพัฒนา เมื่อท้องถิ่นได้รับพัฒนาอย่างมั่นคงและยั่งยืนแล้ว ประเทศชาติจะเจริญรุ่งเรืองมั่นคงยั่งยืนอย่างแท้จริง

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนราธิวาสที่มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีจำนวน 83 แห่ง ประกอบด้วยเทศบาล จำนวน 14 แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 69 แห่ง มีการจัดการศึกษาระดับก่อนการศึกษาระดับพื้นฐานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งบางแห่งรับถ่ายโอนจากกรมศาสนา กรมพัฒนาชุมชน สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติและบางแห่งท้องถิ่นจัดตั้ง

ขึ้นเอง ซึ่งปัจจุบันมีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนราธิวาส รวมทั้งสิ้น 213 แห่ง(สำนักงานท้องถิ่นจังหวัดนราธิวาส, 2557)

จากที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนราธิวาส มีความหลากหลายในด้านโครงสร้างการบริหารงาน ซึ่งส่งผลต่อการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามทัศนะของครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนราธิวาส โดยตัวแปรที่ใช้คือขนาดและต้นสังกัดของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อศึกษาระดับ เพื่อเปรียบเทียบและเพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างขนาดและต้นสังกัดของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามทัศนะของครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการปรับปรุง แก้ไข และเป็นแนวทางพัฒนาการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และนำเสนอต่อผู้บริหารเพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาในการวางแผนพัฒนาการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามทัศนะของครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดนราธิวาส
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามทัศนะของครู สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดนราธิวาส จำแนกตามขนาดและต้นสังกัดเดิมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
3. เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างขนาดและต้นสังกัดเดิมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต่อการบริหารจัดการ ตามทัศนะของครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดนราธิวาส
4. เพื่อศึกษาปัญหาข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามทัศนะของครูสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดนราธิวาส

สมมติฐานของการวิจัย

1. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีขนาดต่างกัน มีการบริหารจัดการตามทัศนะของครูแตกต่างกัน
2. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้นสังกัดต่างกัน มีการบริหารจัดการแตกต่างกันตามทัศนะของครูสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดนราธิวาส
3. ขนาดและต้นสังกัดเดิมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีปฏิสัมพันธ์ต่อการบริหารจัดการ ตามทัศนะของครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดนราธิวาส

ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย

1. เพื่อนำผลวิจัยไปปรับปรุง แก้ไข และเป็นแนวทางพัฒนาการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
2. เพื่อนำผลวิจัยไปใช้ในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อไป
3. ทำให้ทราบถึง ปฏิสัมพันธ์ระหว่างขนาดและต้นสังกัดเดิมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต่อการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กช่วยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นวางนโยบายเพื่อให้เกิดการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต่อไป
4. เพื่อนำปัญหามากำหนดแนวทางการแก้ปัญหาในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามทัศนะของ ครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดนราธิวาส ซึ่งมี 6 ด้าน

(กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2553) คือ

- 1.1 ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร
- 1.2 ด้านงบประมาณ
- 1.3 ด้านบุคคล
- 1.4 ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย
- 1.5 ด้านส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

1.6 ด้านการบริหารงานทั่วไป

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนราธิวาส จำนวน 213 แห่ง

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนราธิวาส กำหนดกลุ่มตัวอย่างจากการคำนวณสูตรของ Yamane (1973, อ้างในมองศรี วานิชย์ศุภวงศ์, 2546: 104) ได้จำนวน 139 แห่ง และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้วยวิธี สุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) และผู้วิจัยสุ่มเลือกผู้ให้ข้อมูลของแต่ละศูนย์ คือ ครูผู้ดูแลเด็ก/ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก แห่งละ 1 คน

3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ คือ

3.1.1 ขนาดของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำแนกเป็น 3 ขนาด คือ

- 1) ขนาดเล็ก (เด็กไม่เกิน 50 คน)
- 2) ขนาดกลาง (เด็ก 51 – 80 คน)
- 3) ขนาดใหญ่ (เด็กมากกว่า 80 คน)

3.1.2 ต้นสังกัดของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

- 1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งเอง
- 2) กรมพัฒนาชุมชน
- 3) กรมศาสนา
- 4) สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามทัศนะของครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนราธิวาส 6 ด้าน คือ

- 1) ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร
- 2) ด้านงบประมาณ
- 3) ด้านบุคลากร
- 4) ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย
- 5) ด้านส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนและเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย
- 6) ด้านการบริหารงานทั่วไป

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง ความรับผิดชอบในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในด้านพัฒนาการจัดการศึกษา ส่งเสริม สนับสนุน ให้เด็ก ได้รับการศึกษาตามหลักวิชาการ และเป็นไปตามความต้องการของท้องถิ่น
2. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง สถานศึกษาที่ให้การอบรมเลี้ยงดูที่จัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการ การเรียนรู้ให้เด็กเล็กมีความพร้อม ด้านร่างกาย อารมณ์ – จิตใจ สังคม และสติปัญญา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
3. เด็กเล็ก หมายถึง เด็กอายุระหว่าง 2 – 5 ปี ที่เข้ารับการอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาความพร้อมด้านร่างกาย อารมณ์ – จิตใจ สังคม และสติปัญญา
4. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2546 ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542
5. ขนาดของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง ขนาดตามอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขนาดเล็กจำนวนเด็กไม่เกิน 50 คน ขนาดกลาง 51- 80 คน ขนาดใหญ่ มากกว่า 80 คน
6. ต้นสังกัดเดิมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง 1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งขึ้นเอง 2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กถ่ายโอนจากกรมพัฒนาชุมชน 3) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กถ่ายโอนจากกรมศาสนา 4) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กถ่ายโอนจากสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ
7. ครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง บุคลากรที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคัดเลือกและแต่งตั้งจากผู้ที่มีความสมบัติตามหลักเกณฑ์ เพื่อปฏิบัติหน้าที่หลักในการอบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ ให้เด็กเล็ก ในที่นี้คือ ครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก
8. ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร หมายถึง การบริหารจัดการด้านการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีการส่งเสริมพัฒนาการและกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้เด็กมีความพร้อมด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคมและสติปัญญา มีการพัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์
9. ด้านงบประมาณ หมายถึง การบริหารจัดการงบประมาณที่ได้รับอุดหนุนจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น งบประมาณเงินรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น งบประมาณเงินรายได้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การบริหารจัดการ วัสดุ อุปกรณ์การเรียนและอื่นๆที่เกี่ยวข้อง
10. ด้านบุคคล หมายถึง การดำเนินงานในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ตั้งแต่การแสวงหาคนที่มีความรู้ความสามารถ มีคุณสมบัติเหมาะสมกับตำแหน่งเพื่อมาปฏิบัติงานและพัฒนางานในหน้าที่รับผิดชอบเพื่อให้ได้มาซึ่งผลผลิตหรือการบริการ ทั้งปริมาณและคุณภาพของงานอย่างสูงสุด การกำหนดค่าตอบแทนสิทธิสวัสดิการต่างๆ การดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ
11. ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย หมายถึง การบริหารงานด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย มีความเหมาะสมถูกต้องและผู้เรียนได้รับประโยชน์สูงสุดโดยคำนึงถึงทำเล ที่ตั้ง พื้นที่ที่เหมาะสม จำนวนอาคาร พื้นที่ใช้สอยอื่นๆ มีสภาพแวดล้อมมลภาวะทั้งภายในและภายนอกอาคารที่เหมาะสม
12. ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนและส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย หมายถึง การส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงาน ด้านการจัดการศึกษาของศูนย์เครือข่ายพัฒนาเด็กปฐมวัย ให้ได้รับโอกาสทางการศึกษาโดยมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ในความรับผิดชอบ จัดทำแผน ปฏิทินงานและแนวทางการปฏิบัติงาน เปิดโอกาสให้หน่วยงานทุกภาคส่วนร่วมกันพัฒนา
13. ด้านการบริหารงานทั่วไป หมายถึง การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งเอง และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่รับถ่ายโอน รวมถึงการจัดตั้ง การย้าย/รวม การยุบเลิกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การจัดทำระเบียบการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การประสานงานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา การวางแผนการบริหารงานการศึกษา

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ สรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาระดับการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามทัศนะของครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนราธิวาส โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน

2. ผลการเปรียบเทียบระดับการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามทัศนะของครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนราธิวาส จำแนกตามขนาดของศูนย์ สรุปได้ว่าครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีขนาดแตกต่างกันมีทัศนะต่อการบริหารจัดการโดยภาพรวมแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่ พบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขนาดใหญ่มีการบริหารจัดการแตกต่างกับศูนย์ขนาดเล็กและขนาดกลาง

3. ผลการศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างขนาดและต้นสังกัดเดิม ต่อการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนราธิวาส สรุปได้ดังนี้

3.1 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างขนาดและต้นสังกัด มีความแตกต่างในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 แสดงว่าขนาดและต้นสังกัดเดิมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีปฏิสัมพันธ์ต่อการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามทัศนะของครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนราธิวาส เมื่อพิจารณาเฉพาะตัวแปรขนาด ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขนาดเล็กพบว่ามีผลแตกต่างของการบริหารจัดการ ที่มีนัยสำคัญที่ระดับ .01

3.2 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบรายคู่ของปฏิสัมพันธ์ระหว่างต้นสังกัดเดิมและขนาดของศูนย์พัฒนาเด็กองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามทัศนะของครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนราธิวาส พบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งเองกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดกรมพัฒนาชุมชนเท่านั้นที่มีความแตกต่างกัน โดยภาพรวมจะพบว่าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งเองกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดกรมพัฒนาชุมชนมีความแตกต่างของการบริหารจัดการ จำแนกตามขนาด โดยที่ทั้งสองประเภทมีผลเหมือนกัน คือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขนาดใหญ่มีการบริหารจัดการในระดับมากกว่าขนาดเล็กและกลาง ส่วนสังกัดของกรมศาสนาและสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติมีความแตกต่างในการบริหารจัดการ ตามทัศนะของครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนราธิวาส โดยศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขนาดใหญ่สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติมีการบริหารจัดการในระดับที่มากกว่าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขนาดใหญ่สังกัดของกรมศาสนาในทุกด้าน

4. ปัญหาในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามทัศนะของบุคลากรทางการศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดนราธิวาส พบว่ามีปัญหาในด้านต่างๆ ดังนี้

4.1 ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ไม่มีความชัดเจนของหลักสูตรการเรียนการสอนไม่ตรงกับความต้องการของท้องถิ่นและขาดการติดตาม นิเทศ แนะนำ และช่วยเหลือด้านวิชาการจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

4.2 ด้านงบประมาณ การจัดสรรงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความล่าช้า และไม่ตรงกับความต้องการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

4.3 ด้านบุคคล ขาดการพัฒนาครูและบุคลากรด้านการจัดการศึกษาปฐมวัยที่ชัดเจน ทำให้ครูและบุคลากรได้รับการพัฒนาน้อย และไม่ได้รับการพัฒนาความรู้อย่างต่อเนื่อง

4.4 ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีขนาดเล็กไม่มีการแยกห้องเรียนสำหรับเด็กเก่าและเด็กใหม่ทำให้ยากในการจัดการเรียนการสอน

4.5 ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนและส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยขาดความร่วมมือจากผู้ปกครองในการดูแลส่งเสริมพัฒนาการเด็ก

4.6 ด้านการบริหารงานทั่วไป องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางแห่งยังขาดการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล มีการบริหารโดยใช้ระบบอุปถัมภ์ ขาดความยุติธรรม และโปร่งใส

การอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามทัศนะของครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนราธิวาส นำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์และสมมุติฐาน ได้ดังนี้

1. ระดับการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามทัศนะของครูสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดนราธิวาส โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ เขมิกา นุ่มพุ่ม (2553: 79) ได้ศึกษาการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลนครอุดรธานี พบว่า ผู้ปกครองเห็นว่ามีผลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลนครอุดรธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน

ที่เป็นเช่นนี้อาจ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้จัดทำมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้สามารถดำเนินงานพัฒนาเด็กได้อย่างมีคุณภาพ ซึ่งปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ถือปฏิบัติในการดำเนินงานเป็นแนวทางเดียวกัน

2. เปรียบเทียบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามทัศนะของครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนราธิวาส จำแนกตามขนาด และต้นสังกัดเดิมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2.1 เมื่อเปรียบเทียบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจำแนกตามขนาดของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่า ครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนราธิวาส ที่ปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์ที่มีขนาดแตกต่างกันมีทัศนะต่อการบริหารจัดการโดยภาพรวมแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่ พบว่า ศูนย์ขนาดใหญ่มีการบริหารจัดการแตกต่างกับศูนย์ขนาดเล็กและขนาดกลาง โดยศูนย์ขนาดใหญ่มีการบริหารจัดการในระดับมากกว่าขนาดกลางและเล็ก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศักดิ์ดา แดงเถิน (2555: 90) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานโรงเรียนโดยใช้หลักการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครู ในสำนักงานเขตภาษีเจริญ สังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งได้เปรียบเทียบทัศนะของครูต่อการบริหารโรงเรียน โดยใช้หลักการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ของผู้บริหารในภาพรวมแตกต่างกัน โดยครูโรงเรียนขนาดใหญ่มีทัศนะต่อการบริหารมากกว่าครูโรงเรียนขนาดกลางและเล็ก ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขนาดใหญ่จะมีความพร้อมมากกว่าขนาดกลางและเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขนาดเล็กมีปริมาณงานเท่ากับศูนย์ขนาดกลางและใหญ่ แต่มีมีบุคลากรน้อยกว่าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขนาดกลางและขนาดใหญ่ทำให้ครูมีภาระงานมาก ทำให้ทัศนะของครูต่อการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แตกต่างกัน สอดคล้องกับ บทความของ ธนสาร บัลลังก์ปัทมา (2552: 56) เรื่องทักษะการบริหาร (สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก) ที่กล่าวว่าโรงเรียนขนาดเล็กได้รับงบประมาณน้อยไม่เพียงพอและ ขาดแคลนอัตรากำลัง

2.2 เมื่อเปรียบเทียบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจำแนกตามต้นสังกัดเดิมพบว่า ครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนราธิวาสที่ปฏิบัติงานในศูนย์ที่มาจากต้นสังกัดต่างกันมีทัศนะต่อการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาพรวมไม่ต่างกัน เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่าครูสังกัดสำนักงานประถมศึกษาแห่งชาติมีทัศนะต่อการบริหารจัดการศูนย์ ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยมากกว่าต้นสังกัดอื่น

ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติเคยดำเนินการในโรงเรียน ซึ่งเรียกว่าการจัดการศึกษาอนุบาล 3 ขวบ ซึ่งในการดำเนินงานได้ประสานงานกับกระทรวงมหาดไทย และแจ้งให้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดดำเนินการตามนโยบาย โดยให้ความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านต่างๆ เช่น ด้านอาคารสถานที่ บุคลากร และวิชาการ และมีการดูแลช่วยเหลือสม่ำเสมอ นอกจากนี้สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติบริหารงานโดยผู้บริหารโรงเรียนซึ่งมีความรู้และประสบการณ์ด้านการบริหารจัดการศึกษาโดยตรง (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2553)

ส่วนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มาจากต้นสังกัดอื่นซึ่งมีการปฏิบัติที่น้อยกว่าเนื่องจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบางแห่งไม่ได้รับการปรับปรุง มีสถานที่คับแคบ ไม่สามารถขยายพื้นที่ได้เนื่องจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่สาธารณะของหมู่บ้าน ของวัด/มัสยิด ซึ่งมีข้อจำกัดในการจัดกิจกรรมต่างๆ อีกทั้งผู้บริหารไม่ได้เป็นผู้มีประสบการณ์ด้านการจัดการศึกษาโดยตรง (ระเบียบกรมศานาว่าด้วยศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด, 2507) ส่วนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดกรมพัฒนาชุมชนบริหารงานโดยคณะกรรมการพัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งประกอบด้วย ตัวแทนผู้ปกครอง/ผู้นำท้องถิ่น ในการจัดการเรียนการ

สอนจะใช้สถานที่ของพัฒนาชุมชนซึ่งเป็นอาคารว่างๆนำมาดัดแปลงใช้ในการจัดการเรียนการสอน (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2553)

3. จากการศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างขนาดและต้นสังกัดเดิมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่า เกิดปฏิสัมพันธ์ขึ้นระหว่างขนาดและต้นสังกัดเดิมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ต่อการบริหารจัดการ ตามที่คณะของครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนราธิวาส โดยศูนย์ สังกัดกรมศาสนาและสังกัดสำนักงานประถมศึกษาแห่งชาติไม่มีความแตกต่างกันในด้านขนาด ในขณะที่ศูนย์ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งเองกับศูนย์สังกัดกรมพัฒนาชุมชนมีการบริหารจัดการแตกต่างกันในด้านของขนาดศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดกรมศาสนาและสังกัดสำนักงานประถมศึกษาแห่งชาติไม่มีความแตกต่างกันในด้านขนาดคือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดกรมศาสนามีการบริหารจัดการในระดับน้อยในทุกขนาดสถานศึกษา ในขณะที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดสำนักงานประถมศึกษาแห่งชาติมีการบริหารจัดการในระดับมากกับทุกขนาดสถานศึกษา ซึ่งสาเหตุที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ถ่ายโอนมาจากกรมศาสนามีความพร้อมน้อยเนื่องจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหรือชื่อเดิมคือ ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด/มัสยิด ซึ่งบริหารงานโดยคณะกรรมการ บริหารศูนย์อบรมก่อนเกณฑ์ในวัด/มัสยิด ประกอบด้วย ผู้แทนครูผู้สอน ผู้แทนครูพี่เลี้ยง ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนสถานศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ โดยมีเจ้าอาวาส/อิหม่าม เป็นประธาน ซึ่งจะเห็นว่าผู้บริหารไม่มีประสบการณ์การบริหารการศึกษาโดยตรง ในส่วนของสถานที่ที่จะใช้สถานที่ของวัดหรือมัสยิดในการจัดการเรียนการสอนซึ่ง (ระเบียบกรมศาสนาว่าด้วยศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด, 2507)

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ถ่ายโอนมาจากสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติมีการบริหารจัดการในระดับมากซึ่งใกล้เคียงกันในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทุกขนาด ซึ่งจากประวัติ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีนโยบายลดภาระการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย โดยถ่ายโอนการจัดการศึกษาอนุบาล 3 ขวบให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในปีการศึกษา 2544 โดยมีสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สนับสนุนด้านวิชาการและมาตรฐานคุณภาพ เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความพร้อมในการจัดการอนุบาล 3 ขวบ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2553)

สาเหตุที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งเองกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ถ่ายโอนจากสังกัดกรมพัฒนาชุมชนมีการบริหารจัดการแตกต่างกันในด้านของขนาดศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเนื่องจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งเองในจังหวัดนราธิวาสเป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่จัดตั้งใหม่ยังขาดประสบการณ์ในการจัดการศึกษา ด้านการบริหารจัดการดำเนินการบริหารงานโดยผู้บริหารท้องถิ่นซึ่งไม่มีประสบการณ์ในด้านการบริหารการศึกษาโดยตรง อีกทั้งยังขาดความชัดเจนและความต่อเนื่องในด้านนโยบายและแผนพัฒนาการศึกษา มักมีการเปลี่ยนแปลงเมื่อมีการเปลี่ยนผู้บริหาร (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2551)

สำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ถ่ายโอนจากสังกัดกรมพัฒนาชุมชนมีการบริหารจัดการแตกต่างกัน ทั้งในด้านขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ จากประวัติศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดกรมพัฒนาชุมชน (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2553) แต่เดิมกรมการพัฒนาชุมชน มีกองพัฒนาสตรี เด็กและเยาวชนเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยนอกระบบโรงเรียน โดยจัดให้มีผู้ดูแลเด็กทำหน้าที่เป็นผู้เลี้ยงดูเด็ก คณะกรรมการพัฒนาเด็กเป็นผู้รับผิดชอบการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ภายใต้การควบคุมดูแลของกรมการหมู่บ้านและกรมการสภาตำบล จะเห็นได้ว่าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ถ่ายโอนจากกรมพัฒนาชุมชนนั้น ผู้บริหารหรือผู้ที่เกี่ยวข้องไม่ได้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการการศึกษาโดยตรงจึงทำให้การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไม่เป็นไปในมาตรฐานเดียวกันทั้งศูนย์ขนาดเล็ก กลาง และใหญ่

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเพิ่มการส่งเสริมสนับสนุนการบริหารงานวิชาการและงานงบประมาณ โดยในงานวิชาการควรสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพของครูและช่วยเหลือด้านวิชาการแก่ครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีความรู้ความสามารถยิ่งขึ้น ในส่วนของงานงบประมาณควรปรับระบบการบริหารงบประมาณให้คล่องตัวมากยิ่งขึ้น และเนื่องจาก

งบประมาณมีไม่เพียงพอศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรระดมทรัพยากรจากหน่วยงานเอกชน ชุมชนและการจัดกิจกรรมหารายได้เพื่อการศึกษา

1.2 ควรส่งเสริมความร่วมมือระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ถ่ายโอนจากต้นสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ถ่ายโอนจากกรมศาสนาเพื่อให้ความช่วยเหลือในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอาจจัดในระบบพี่เลี้ยงหรือการตกลงร่วมมือกันเพื่อให้การบริหารจัดการมีคุณภาพยิ่งขึ้นต่อไป

1.3 ผู้ที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนและพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งเองกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มาจากต้นสังกัดกรมพัฒนาชุมชนในด้านขนาดกลางและขนาดเล็กให้มีความสามารถในการบริหารจัดการทัดเทียมกับขนาดใหญ่

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับพัฒนาการทั้ง 4 ด้านของเด็กเล็ก

2.2 ควรวิจัยและพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนและการสร้างเครือข่ายเพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2.3 ควรศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเรื่องการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อจะได้ทราบข้อมูลเชิงลึก และสามารถนำผลการวิจัยมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพมากขึ้น

บรรณานุกรม

กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2547.

กรมศาสนา. (2507). (ระเบียบกรมศาสนาว่าด้วยศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด)

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2553). *มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*.

กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ : สำนัก นโยบายและแผนการ

ศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำนักงานปลัดกระทรวง.

เขมิกา นุ่มพุ่ม. (2553). *การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลนครอุดรธานี*.

วิทยานิพนธ์ รม.ม., (นโยบายสาธารณะ). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.

ดารุณี นิลน้อย. (2550). *ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ระดับ อนุบาล 3 ขวบ กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลไทรย้อย อำเภอเนินมะปราง จังหวัด พิษณุโลก*. วิทยานิพนธ์ รม.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่,

เชียงใหม่.

ธนสาร บัลลังก์ปัทมา. (2552). *ทักษะการบริหาร (สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก)*. [ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์]. วารสาร The City

Journal, 5(103), 56.

ผ่องศรี วานิชย์ศุภวงศ์. (2546). *ระเบียบวิธีการวิจัยทางการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). ปัตตานี :

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542. [ออนไลน์].

เข้าถึงได้จากการสืบค้น : http://www.nsm.go.th/law1_10.pdf (วันที่สืบค้นข้อมูล : 20 สิงหาคม 2557).

ศราวุธ กาญจนสุขเมธิน. (2556). *การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา*

หนองคาย เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ

มหาสารคาม.

การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อผลการจัดการศึกษา (ตัวบ่งชี้ที่ 1-5)
ของการประเมินภายนอกรอบสามของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 2

Academic Affair Administration of School Administrators Affecting the Educational
Performance (Indicators 1-5) in Basic Education Institutions under the Jurisdiction
of Narathiwat Primary Educational Service Area Offices II

นายหมู่หะสีอาม ตาเล๊ะ^{1*} และดร.ธีร หลุ่ยธนาสันต์²

¹ นักศึกษาปริญญาโท ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

² อาจารย์ ดร. ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

mhd.salamtale@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา 1) ระดับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ระดับผลการจัดการศึกษา (ตัวบ่งชี้ที่ 1-5) ของการประเมินภายนอกรอบสามของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับผลการจัดการศึกษา (ตัวบ่งชี้ที่ 1-5) ของการประเมินภายนอกรอบสามของสถานศึกษา และ 4) ค้นหาตัวพยากรณ์ที่ใช้ในการพยากรณ์ผลการจัดการศึกษา (ตัวบ่งชี้ที่ 1-5) ของการประเมินภายนอกรอบสามของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 2 จำนวน 92 โรงเรียน ส่วนผู้ให้ข้อมูลคือ ครูวิชาการ 1 คนและครูหัวหน้ากลุ่มสาระ 1 คน ต่อโรงเรียน รวม 184 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.983 สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบคัดเลือกเข้า ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 2 มีการบริหารงานวิชาการตามที่คณะของครูวิชาการในภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก 2) ผลการจัดการศึกษา (ตัวบ่งชี้ที่ 1-5) ของการประเมินภายนอกรอบสามของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี 3) การบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนาหลักสูตรและด้านการประกันคุณภาพการศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลการจัดการศึกษาตัวบ่งชี้ที่ 3 ผู้เรียนมีความใฝ่รู้ใฝ่เรียนและเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนอกจากนี้แล้วด้านการพัฒนาหลักสูตรยังมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลการจัดการศึกษาตัวบ่งชี้ที่ 2 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อีกด้วย 4) ตัวพยากรณ์การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อผลการจัดการศึกษา (ตัวบ่งชี้ที่ 1-5) ของการประเมินภายนอกรอบสามของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 2 มี 3 ด้านได้แก่ การบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ส่งผลทางบวกต่อผลการจัดการศึกษาตัวบ่งชี้ที่ 3 ผู้เรียนมีความใฝ่รู้ใฝ่เรียนและเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ส่วนการบริหารงานวิชาการด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาส่งผลทางลบต่อตัวบ่งชี้ที่ 3 ผู้เรียนมีความใฝ่รู้ใฝ่เรียนและเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งมีอำนาจพยากรณ์ร้อยละ 39.2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ในรูปของคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y}_3 = .293 + .202 (X_1) + .010 (X_2) + .176 (X_3) - .131 (X_4) + .056 (X_5) - .093 (X_6) + .337 (X_7) - .253 (X_8)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z}_3 = .246 (X_1) + .012 (X_2) + .269 (X_3) - .239 (X_4) + .098 (X_5) - .141 (X_6) + .444 (X_7) - .410 (X_8)$$

คำสำคัญ : การบริหารงานวิชาการ ผลการจัดการศึกษา การประเมินภายนอกรอบสาม

Abstract

This study aimed at investigating 1) the level of academic affair administration of school administrators. 2) the level of educational performance (indicators 1-5) third round for external quality assessment. 3) the relationship between academic affair administration of school administrators and educational performance (indicators 1-5) third round for external quality assessment of school administrators under the jurisdiction of Narathiwat primary educational service area offices II. 4) predictors for educational performance (indicators 1-5) third round for external quality assessment of school administrators under the jurisdiction of Narathiwat primary educational service area offices II . The sample were 92 schools under the jurisdiction of Narathiwat primary educational service area offices II. The 184 participants who completed the questionnaire consisted of chief academic and department head. The research instrument was a five-point-scale questionnaire. The reliability of the questionnaire was 0.983. Percentage, arithmetic means, standard deviation, the Pearson’s product-moment correlation coefficient, enter multiple regression analysis were employed for the analysis of the collected data. The findings were summarized as follows. 1) The level of academic affair administration of school administrators under the jurisdiction of Narathiwat primary educational service area offices II was at a high level in general and all aspects of the study. 2) The level of educational performance (indicators 1-5) under the Jurisdiction of Narathiwat primary educational service area offices II was at a high level in general. 3) Curriculum development and quality assurance was positively related to influencing inquiry and continuous learning, statistically significant at .01. Curriculum development was positively related to ethics and learners’ desirable characteristics, statistically significant at .05. 4) The predictors for educational performance were curriculum development, quality assurance are positive effecting to influencing inquiry and continuous learning. But the research and development education multiply is negative effecting to influencing inquiry and continuous learning with the predictive power of 39.2 percent, statistically significant at .01. The predictive equations in raw score.

$$\hat{Y}_3 = .293 + .202^*(X_1) + .010(X_2) + .176(X_3) - .131(X_4) + .056(X_5) - .093(X_6) + .337^{**}(X_7) - .253^{**}(X_8)$$

The predictive equations in standard score.

$$\hat{Z}_3 = .246^*(X_1) + .012(X_2) + .269(X_3) - .239(X_4) + .098(X_5) - .141(X_6) + .444^{**}(X_7) - .410^{**}(X_8)$$

Keywords : academic affair, educational performance , third round for external quality assessment.

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตราที่ 39 และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 มาตรา 44 ได้จัดระบบโครงสร้างการบริหารงาน กระทรวงศึกษาธิการให้มีการกระจายอำนาจ ซึ่งกำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งทางด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารงานทั่วไปไปยังคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาโดยตรง

จากนโยบายการกระจายอำนาจข้างต้นจะเห็นได้ว่าการศึกษาแห่งชาติได้ให้อำนาจในการบริหารด้านวิชาการแก่สถานศึกษาอย่างมาก โดยกำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการกำหนดเฉพาะหลักสูตรส่วนกลางและให้สถานศึกษามีอิสระในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาได้เองโดยเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการออกแบบหลักสูตร กำหนดแหล่งเรียนรู้

ออกแบกการวิจัยในชั้นเรีน ออกแบกกิจกรรมการเรีนที่เหมะสมกับผู้เรีนแต่ละคน และออกแบกการประเมินผลผู้เรีน (รุ่ง แก้วแดง, 2546) กล่าวได้ว่าการบริหารงานวิชาการถือเป็งานหลักของการสถานศึกษาที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องให้ ความสำคัญ เพราะไม่ว่าสถานศึกษาจะเป็นประเภทใดก็ตาม มาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษาจะพิจารณาได้จากผลงาน ด้านวิชาการ สถานศึกษาจะประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับการบริหารงานวิชาการ จากการศึกษาในด้านการใช้เวลาใน การบริหารงานและการให้ความสำคัญของงานในสถานศึกษา งานในความรับผิดชอบของผู้บริหาร ของ Smith และคณะ (1961 อ้างถึงในปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2545) พบว่าผู้บริหารใช้เวลาในการบริหารงานและการให้ความสำคัญกับงานด้าน การบริหารงานวิชาการมากที่สุด คิดเป็ร้อยละ 40 รองลงมาคือด้านการบริหารงานบุคคล คิดเป็ร้อยละ 20 ด้านการ บริหารงานกิจการนักเรียนนักศึกษา คิดเป็ร้อยละ 20 ด้านการบริหารการเงิน คิดเป็ร้อยละ 5 ด้านการบริหารสถานที่ คิด เป็ร้อยละ 5 ด้านการบริหารความสัมพันธ์กับชุมชน คิดเป็ร้อยละ 5 และงานด้านบริหารงานทั่วไป คิดเป็ร้อยละ 5 ในความเป็นจริงแล้วผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่ไม่ได้ให้ความสำคัญกับการบริหารงานวิชาการแต่จะเน้นในเรื่องการสร้าง อาคาร สิ่งก่อสร้างมากกว่าการส่งเสริมงานด้านวิชาการ (รุ่ง แก้วแดง, 2546) จึงกล่าวได้ว่าการบริหารงานวิชาการถึงจุดวิกฤต แล้วเนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาไม่ได้ตระหนักถึงความสำคัญของงานวิชาการซึ่งเป็นหัวใจหรือวัตถุประสงค์หลักของการ บริหารสถานศึกษาเพราะสถานศึกษาถูกจัดตั้งขึ้นมาเพื่อให้ผู้เรีนมีการเรีนรูู้จึงเปรียบผู้เรีนเป็ดังเช่นลูกค้ำค่าสำคัญของ สถานศึกษาแต่ผู้บริหารสถานศึกษากลับให้ความสำคัญกับด้านการบริหารสถานที่ ซึ่งตามหลักทฤษฎีแล้วผู้บริหารควรลง น้ำหนักกับความสำคัญด้านนี้เพียงร้อยละ 5 ก็เพียงพอแล้ว (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2545)

การบริหารงานวิชาการถือเป็งานหลักของการบริหารสถานศึกษา ไม่ว่าสถานศึกษาจะเป็นประเภทใด มาตรฐาน และคุณภาพของสถานศึกษาจะพิจารณาได้จากผลงานด้านวิชาการ (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2545) แต่จากผลการประเมิน ภายนอกกรอบสามของ สมศ.(พ.ศ. 2554 - 2558) เมื่อมองภาพรวมในด้านผลการจัดการศึกษา (ตัวบ่งชี้ที่ 1-5) ตามการ ประเมินรอบสามแล้วพบว่าจากสถานศึกษาที่เข้าร่วมประเมินทั้งหมด 7,042 แห่ง พบว่า ตัวบ่งชี้ที่ 1 ผู้เรีนมีสุขภาพกายและ สุขภาพจิตที่ดีและ ตัวบ่งชี้ที่ 2 ผู้เรีนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ สถานศึกษามีผลการประเมินอยู่ในระดับดี มาก รองลงมาคือตัวบ่งชี้ที่ 3 ผู้เรีนมีความใฝ่รู้ และเรีนรู้อย่างต่อเนื่องและตัวบ่งชี้ที่ 4 ผู้เรีนคิดเป็น ทำเป็น สถานศึกษา ส่วนใหญ่มีผลการประเมินอยู่ในระดับดี ส่วนตัวบ่งชี้ที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรีนของผู้เรีนสถานศึกษาส่วนใหญ่มีผลการ ประเมินอยู่ในระดับพอใช้ เมื่อมองในด้านผลการสอบวัดผลคุณภาพการศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาศึกษาปีที่ 6 มัธยมศึกษา ปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 ได้ว่า ในภาพรวม ทุกชั้นมีสัดส่วนของนักเรียนที่ต้องปรับปรุงสูงกว่าร้อยละ 20 ในเกือบทุก รายวิชา ประกอบกับผลการประเมินคุณภาพภายนอกแรกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (เจริญ ภัคดีวานิช, 2547)

จากการรายงานผลคะแนนเฉลี่ยของการทดสอบการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปี การศึกษา 2555 จากสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ(องค์การมหาชน)ของกลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัด การศึกษา (2556) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 2 พบว่าภาพรวมคะแนนเฉลี่ยระดับเขตพื้นที่น้้นย กว่าระดับประเทศทุกกลุ่มสาระการเรีนรูู้และทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรีนรูู้มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าเกณฑ์ 50% โดยมี คะแนน เฉลี่ยเรีนตามลำดับกลุ่มสาระการเรีนรูู้ดังนี้ กลุ่มสาระการเรีนรูู้ศิลปศึกษา 45.94 คะแนน กลุ่มสาระการเรีนรูู้สุขศึกษา และพลศึกษา 43.99 คะแนน กลุ่มสาระการเรีนรูู้การงานอาชีพและ เทคโนโลยี 42.79 คะแนน กลุ่มสาระการเรีนรูู้ ภาษาไทย 40.34 คะแนน กลุ่มสาระการเรีนรูู้สังคม ศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม 36.78 คะแนน กลุ่มสาระการเรีนรูู้ ภาษาต่างประเทศ 35.92 คะแนน กลุ่มสาระการเรีนรูู้วิทยาศาสตร์ 33.63 คะแนน และกลุ่มสาระคณิตศาสตร์ 32.13 คะแนน ซึ่งเป็น กลุ่มสาระที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด

จากผลการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติของสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานและสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 2 สะท้อนให้เห็นว่า โรงเรียนส่วนใหญ่คุณภาพด้านวิชาการอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่น่าพอใจ การประเมินคุณภาพภายนอกของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ชี้ให้เห็นถึงความไม่สอดคล้อง ระหว่าง ผลการเรีนของนักเรียน การสอนของครู การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนว่าอยู่ในเกณฑ์ ต้องปรับปรุง

แสดงให้เห็นว่าการจัดการศึกษาในปัจจุบันยังไม่ประสบความสำเร็จ โรงเรียนยังไม่สามารถจัดการศึกษาที่สนองต่อความต้องการของผู้เรียน ชุมชน สังคมและประเทศชาติได้

ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ทำการการศึกษาเรื่องนี้ขึ้นเพื่อศึกษาระดับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อศึกษาระดับผลการจัดการศึกษาทางการเรียนของนักเรียน เพื่อทราบความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และ เพื่อค้นหาตัวพยากรณ์ที่ใช้ในการพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 2 เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษานำข้อมูลไปพัฒนาการบริหารงานวิชาการให้สูงขึ้นและส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และนอกจากนี้แล้วผู้บริหารโรงเรียนสามารถนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขการบริหารงานวิชาการให้สามารถเอื้อประโยชน์ต่อการบริหารสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 2
2. เพื่อศึกษาระดับผลการจัดการศึกษา (ตัวบ่งชี้ที่ 1-5) ของการประเมินภายนอกรอบสามของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 2
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับผลการจัดการศึกษา (ตัวบ่งชี้ที่ 1-5) ของการประเมินภายนอกรอบสามของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 2
4. เพื่อค้นหาตัวพยากรณ์ที่ใช้ในการพยากรณ์ผลการจัดการศึกษา (ตัวบ่งชี้ที่ 1-5) ของการประเมินภายนอกรอบสามของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 2

วิธีการดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานราธิวาส เขต 2 จำนวน 118 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 2 จำนวน 92 โรงเรียน ซึ่งได้มาโดยวิธีการคำนวณ โดยใช้สูตรของ ยามาเน่ ส่วนผู้ให้ข้อมูลคือครูวิชาการ 1 คนและครูหัวหน้ากลุ่มสาระ 1 คน ต่อโรงเรียน รวม 184 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม โดยมีโครงสร้างแบ่งออกเป็น 3 ตอนคือ **ตอนที่ 1** เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) **ตอนที่ 2** เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของ Likert 5 ระดับ จำนวน 59 ข้อ โดยแบ่งออกเป็น 8 ด้านคือ 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 3) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา 4) การนิเทศการศึกษา 5) การส่งเสริมและประสานความร่วมมือในการบริการงานวิชาการ 6) การวัดผลและประเมินผล 7) การประกันคุณภาพการศึกษา 8) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.983 ในการหาค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard Deviation) เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาผู้วิจัยใช้เกณฑ์สัมบูรณ์เพื่อแปลผลเป็นระดับ (พงวรรัตน์ ทวีรัตน์, 2530) ดังนี้ ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง การบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง การบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง การบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง การบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับน้อย และค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง การบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับน้อยที่สุด และ**ตอนที่ 3** เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับผลการจัดการศึกษา (ตัวบ่งชี้ที่ 1-5) ของการประเมินภายนอกรอบสาม ลักษณะของแบบสอบถามเป็นคำถามปลายเปิด ให้ผู้ตอบแบบสอบถามเติมข้อมูลผลการประเมินภายนอกรอบสามที่ได้จากรายงานที่เป็นรูปเล่มหรือจากรายงานด้วยวาจาลงในตารางจากนั้นผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้มา

ปรับให้เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบของ Likert เช่นเดียวกัน แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 5 ด้านดังนี้ 1) ผู้เรียนมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี 2) ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ 3) ผู้เรียนมีความใฝ่รู้ และเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง 4) ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น 5) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ไม่ได้หาค่าความเชื่อมั่นเนื่องจากเป็นข้อคำถามที่ได้จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์การมหาชน) ซึ่งมีความน่าเชื่อถืออยู่แล้ว ส่วนการแปลผลค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard Deviation) เกี่ยวกับการจัดการศึกษา (ตัวบ่งชี้ที่ 1-5) ของการประเมินภายนอกรอบสามผู้วิจัยใช้เกณฑ์ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2555) การแปลความหมายดังนี้ค่าเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายถึง มีผลการจัดการศึกษาอยู่ในระดับดีมาก ค่าเฉลี่ย 3.75 - 4.49 หมายถึง มีผลการจัดการศึกษาอยู่ในระดับดี ค่าเฉลี่ย 3.00 - 3.74 หมายถึง มีผลการจัดการศึกษาอยู่ในระดับพอใช้ ค่าเฉลี่ย 2.50 - 2.99 หมายถึง มีผลการจัดการศึกษาอยู่ในระดับต้องปรับปรุง และค่าเฉลี่ย 0.00 - 2.49 หมายถึง มีผลการจัดการศึกษาอยู่ในระดับต้องปรับปรุงเร่งด่วน สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณโดยวิธีคัดเลือกเข้า

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อผลการจัดการศึกษา (ตัวบ่งชี้ที่ 1-5) ของการประเมินภายนอกรอบสามของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 2 ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ดังนี้

ผลการศึกษาระดับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 2 ปรากฏดังตาราง 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 2 รายด้าน

ด้านที่	การบริหารงานวิชาการ	\bar{X}	S.D.	ระดับการบริหารงาน วิชาการ
1	การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	4.15	.362	มาก
2	การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา	4.11	.360	มาก
3	การพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา	3.78	.437	มาก
4	การนิเทศการศึกษา	3.78	.534	มาก
5	การส่งเสริมและประสานความร่วมมือในการบริการงานวิชาการ	3.71	.508	มาก
6	การวัดผลและประเมินผล	4.02	.444	มาก
7	การประกันคุณภาพการศึกษา	4.18	.383	มาก
8	การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	3.69	.473	มาก
รวม		3.92	.343	มาก

จากตารางพบว่าผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 2 มีการบริหารงานวิชาการโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อมองในรายด้านพบว่าการบริหารงานวิชาการด้านการประกันคุณภาพมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.18$, S.D.= .383) ส่วนด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษามีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.69$, S.D.=

.473) ผลการศึกษาระดับผลการจัดการศึกษา (ตัวบ่งชี้ที่ 1-5) ของการประเมินภายนอกรอบสามของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 2 ปรากฏผลดังตาราง 2

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการจัดการศึกษา (ตัวบ่งชี้ที่ 1-5) ของการประเมินภายนอกรอบสามของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 2 โดยภาพรวมและรายข้อ

ตัวบ่งชี้ที่	ผลการจัดการศึกษา (ตัวบ่งชี้ที่ 1-5) ของการประเมินภายนอกรอบสาม	\bar{X} (คะแนนดั้งเดิม)	\bar{X} (คะแนนใหม่ปรับ 5 ระดับ)	S.D.	ระดับคุณภาพ
1	ผู้เรียนมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี	9.44	4.72	.238	ดีมาก
2	ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์	9.38	4.69	.172	ดีมาก
3	ผู้เรียนมีความใฝ่รู้ และเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง	8.67	4.34	.292	ดี

ตาราง 2 (ต่อ)

ตัวบ่งชี้ที่	ผลการจัดการศึกษา (ตัวบ่งชี้ที่ 1-5) ของการประเมินภายนอกรอบสาม	\bar{X} (คะแนนดั้งเดิม)	\bar{X} (คะแนนใหม่ปรับ 5 ระดับ)	S.D.	ระดับคุณภาพ
4	ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น	8.44	4.22	.262	ดี
5	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน	10.29	2.57	.844	ต้องปรับปรุง
รวม		9.25	4.11	.227	ดี

จากตารางพบว่าผลการจัดการศึกษา (ตัวบ่งชี้ที่ 1-5) ของการประเมินภายนอกรอบสามของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี โดยที่ภาพรวมมีค่าเฉลี่ย (\bar{X} =4.11, S.D.= .227) เมื่อพิจารณารายตัวบ่งชี้ผลการจัดการศึกษา พบว่าตัวบ่งชี้ 1) ผู้เรียนมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดีอยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (\bar{X} =4.72, S.D.= .238) ส่วนตัวบ่งชี้ 5) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน อยู่ในระดับพอใช้ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด (\bar{X} =2.57, S.D.= .844)

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับผลการจัดการศึกษา (ตัวบ่งชี้ ที่ 1-5) ของการประเมินภายนอกรอบสามของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 2 ปรากฏผลดังตาราง 3

ตาราง 3 ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับผลการจัดการศึกษา (ตัวบ่งชี้ที่ 1-5) ของการประเมินภายนอกกรอบสามของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 2

ตัวแปร	Y ₁	Y ₂	Y ₃	Y ₄	Y ₅
X ₁	.094	.250*	.292**	.075	-.057
X ₂	-.004	-.067	-.009	-.009	-.009
X ₃	.011	-.059	.005	-.014	-.100
X ₄	.013	-.062	-.126	-.006	-.112
X ₅	.013	.039	-.015	-.063	-.107
X ₆	-.042	-.009	-.019	-.164	-.112
X ₇	.091	-.201-	.382**	.144	-.084
X ₈	.060	-.123	-.134	-.178	-.038

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (P < .01)

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (P < .05)

จากตารางพบว่าภาพรวมของการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 2 ไม่มีความสัมพันธ์กับผลการจัดการศึกษา (ตัวบ่งชี้ที่ 1-5) ของการประเมินภายนอกกรอบสามของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 2 แต่เมื่อมองรายด้านพบว่า การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการประกันคุณภาพการศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลการจัดการศึกษา ตัวบ่งชี้ที่ 3) ผู้เรียนมีความใฝ่รู้ใฝ่เรียนและเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง(r=.382) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลการจัดการศึกษา ตัวบ่งชี้ที่ 3) ผู้เรียนมีความใฝ่รู้ใฝ่เรียนและเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง(r=.292) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 2) ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์(r=.250) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการศึกษาตัวพยากรณ์ที่ใช้ในการพยากรณ์ผลการจัดการศึกษา (ตัวบ่งชี้ที่ 1-5) ของการประเมินภายนอกกรอบสามของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 2 ปรากฏดังตาราง 4

ตาราง 4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบคัดเลือกเข้า (Enter selection) ของการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อผลการจัดการศึกษาตัวบ่งชี้ที่ 3 ผู้เรียนมีความใฝ่รู้ และเรียนรู้อย่างต่อเนื่องของการประเมินภายนอกกรอบสาม

ตัวแปร	คะแนนดิบ		คะแนน	T	Sig
	B	Std.Error	β		
ค่าคงที่ (Constant)	.293	.366		8.010	.000
X ₁	.202	.087	.246	2.324	.023
X ₂	.010	.133	.012	.075	.940
X ₃	.176	.125	.269	1.406	.163
X ₄	-.131	.094	-.239	-1.388	.169

ตัวแปร	คะแนนดิบ		คะแนน	T	Sig
	B	Std.Error	β		
X ₅	.056	.089	.098	.628	.532
X ₆	-.093	.100	-.141	-.927	.357
X ₇	.337	.081	.444	4.179	.000
X ₈	-.253	.096	-.410	-2.623	.010
X ₅	.056	.089	.098	.628	.532

R = .574 , R² = .392 , Adjusted R² = .265 , S.E._b = .250 , F = 5.093

จากตารางพบว่าภาพรวมของการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 2 ไม่สามารถพยากรณ์ผลการจัดการศึกษา (ตัวบ่งชี้ที่ 1-5) ของการประเมินภายนอกรอบสามของสถานศึกษา ได้แต่เมื่อมองรายด้านพบว่าการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและด้านการ ประกันคุณภาพการศึกษาเป็นตัวพยากรณ์ที่มีอำนาจพยากรณ์ที่ส่งผลบวกต่อผลการจัดการศึกษาตัวบ่งชี้ที่ 3) ผู้เรียนมีความใฝ่ รัู้ใฝ่เรียนและเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง(B =.337, β = .444, P= .000) ส่วนการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาด้าน การวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษาเป็นตัวพยากรณ์ที่มีอำนาจพยากรณ์ที่ส่งผลลบต่อผลการจัดการศึกษาตัวบ่งชี้ที่ 3) ผู้เรียนมีความ ใฝ่รู้ใฝ่เรียนและเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (B =-.253, β = -.410, P= .010) โดยมีความสามารถในการพยากรณ์ได้ร้อยละ 39.2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 สามารถสร้างสมการในรูปของคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y}_3 = .293 + .202^*(X_1) + .010(X_2) + .176(X_3) - .131(X_4) + .056(X_5) - .093(X_6) + .337^{**}(X_7) - .253^{**}(X_8)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z}_3 = .246^*(X_1) + .012(X_2) + .269(X_3) - .239(X_4) + .098(X_5) - .141(X_6) + .444^{**}(X_7) - .410^{**}(X_8)$$

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่องการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อผลการจัดการศึกษา (ตัวบ่งชี้ที่ 1-5) ของการ ประเมินภายนอกรอบสามของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 2 เพื่อให้ เกิดความเข้าใจผู้วิจัยขอเสนอผลการอภิปรายตามวัตถุประสงค์และสมมติฐาน ดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา นราธิวาสเขต 2 ใน 8 ด้านคือ 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 3) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา 4) การนิเทศการศึกษา 5) การส่งเสริมและประสานความร่วมมือใน การบริการงานวิชาการ 6) การวัดผลและประเมินผล 7) การประกันคุณภาพการศึกษา 8) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษาผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนิชณา สงกา (2557) ที่ พบว่าการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 2 โดย ภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมากและสอดคล้องกับงานวิจัยของแวอับดุลเลาะ สาแม (2557) ที่ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการใน สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนราธิวาสแล้วพบว่าภาพรวมอยู่ในระดับมาก และนอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของเตอนใจ ไชยปุญ(2556) ที่พบว่าการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา นราธิวาส เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

การที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ ผู้วิจัยมองว่า เนื่องจากการบริหารงานวิชาการได้ถูกกำหนดด้วยกฎหมายการศึกษาหลายฉบับด้วยกัน ได้แก่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่กำหนดให้สถานศึกษาต้องมีการจัดทำหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรแกนกลางในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชน และสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชนสังคม และประเทศชาติตามมาตรา 27 วรรคสองและมาตรา 30,26,24 และ 48 ได้กำหนดให้สถานศึกษาต้องมีการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพและส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนตามมาตรา จัดการเรียนรู้ตามมาตรฐาน จัดการประเมินผู้เรียนตามมาตรฐาน จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน และนอกจากนี้การบริหารงานวิชาการยังถูกกำหนดด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ(2546) โดยเฉพาะมาตรา 39(1) ที่ได้กำหนดให้ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารกิจการของสถานศึกษาหรือส่วนราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการและของสถานศึกษาหรือส่วนราชการ รวมทั้งนโยบายและวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาหรือส่วนราชการการศึกษา รวมทั้งงานอื่นที่กระทรวงมอบหมายตามมาตรา ซึ่งผู้บริหารจะต้องดำเนินงานตามที่ได้รับมอบหมายอำนาจและมอบอำนาจซึ่งการบริหารงานวิชาการเป็นส่วนหนึ่งในการบริหารงาน 4 ฝ่ายอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 2 มีการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 2 อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยดังนี้ การประกันคุณภาพการศึกษา การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา การวัดผลและประเมินผล การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา การนิเทศการศึกษา การส่งเสริมและประสานความร่วมมือในการบริการงานวิชาการและการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามลำดับ การประกันคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับมากและมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่นสอดคล้องกับผลการวิจัยของเตือนใจ ไชยบุญ (2556) ที่พบว่าการบริหารงานวิชาการด้านการประกันคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับมาก

การที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ ผู้วิจัยมองว่า เป็นเพราะการประกันคุณภาพการศึกษาถูกกำหนดด้วยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่3) พ.ศ. 2553 หมวดที่ 6 เรื่องมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา มาตราที่ 47 ว่าด้วยให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วยระบบการประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก และนอกจากนี้ มาตรา 48 ได้กล่าวถึงการประกันไว้ว่าให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องโดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องนำเรื่องการประกันคุณภาพมาเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษา และนอกจากนี้ผู้บริหารยังใช้หลักการบริหารงานวิชาการด้วยหลักการพัฒนาคุณภาพ (Quality Management) ซึ่งสอดคล้องกับซุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ (2546) ที่ได้กล่าวเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการโดยหลักการพัฒนาคุณภาพว่าเป็นการบริหารงานเพื่อนำไปสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ องค์ประกอบของคุณภาพ ที่เป็นตัวชี้วัดคือผลผลิตและกระบวนการเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้บุคลากรและผู้รับบริการได้รับความพึงพอใจ พัฒนาศักยภาพ เป็นที่ยอมรับของสังคมในระดับสากลมากขึ้น โดยอาศัยกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา ได้แก่ การควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบคุณภาพและการประเมินคุณภาพ

ส่วนการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับมากแต่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดสอดคล้องกับผลการวิจัยของเตือนใจ ไชยบุญ (2556) ที่พบว่าการบริหารงานวิชาการด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับมากแต่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเช่นเดียวกัน

การที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ ผู้วิจัยมองว่า งานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่เกิดขึ้นในสถานศึกษาในปัจจุบันนี้เป็นการทำวิจัยเพื่อทำวิทยฐานะซึ่งผู้บริหารได้มีการบริหารงานตามหลักความเป็นวิชาการ โดยได้นำหลักการวิจัยมาใช้ในการแก้ปัญหาในชั้นเรียน สอดคล้องกับซุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ (2546) ที่ได้กล่าวถึงหลักบริหารงานวิชาการโดยใช้หลักความเป็น

วิชาการ หมายถึง ลักษณะที่ครอบคลุมเนื้อหาสาระของวิชาการ โดยเฉพาะหลักการวิจัย แต่ปัญหาที่พบคือครูยังไม่มีความชำนาญในการทำงานวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของปีทมา จันทรแก้ว (2555) พบว่าครูที่ทำวิทยฐานะชำนาญการ จำนวนไม่น้อยที่ยังมีปัญหาในการเขียนความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องไม่ทันสมัย มีปัญหาในการออกแบบการวิจัย การอภิปรายผลขาดการแสดงเหตุผลยืนยันข้อมูลที่น่าเชื่อถือ จุดนี้เองที่ทำให้ครูบางท่านเกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อการทำวิจัย เกิดความท้อแท้ไม่มีกำลังใจที่จะทำการวิจัยพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป ถึงแม้ว่าผู้บริหารมีการสนับสนุนให้ครูได้จัดการวิจัยเพื่อขอให้มีหรือเลื่อนวิทยฐานะและนำผลการวิจัยไปใช้ในการแก้ปัญหาในชั้นเรียนให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 24(5) แต่ในเมื่อตัวของครูขาดความชำนาญในทุกๆการทำวิจัยจึงไม่สามารถที่สร้างหรือพัฒนานวัตกรรมเพื่อนำมาใช้แก้ปัญหาในชั้นเรียนได้

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาระดับผลการจัดการศึกษา (ตัวบ่งชี้ที่ 1-5) ของการประเมินภายนอกรอบสามของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 2 ใน 5 ด้านคือ 1) ผู้เรียนมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี 2) ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ 3) ผู้เรียนมีความใฝ่รู้ และเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง 4) ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น 5) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ผลการวิจัยพบว่าระดับผลการจัดการศึกษา (ตัวบ่งชี้ที่ 1-5) ของการประเมินภายนอกรอบสามของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 2 ภาพรวมอยู่ในระดับดี ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของแว้อบลูเอะ สาแม (2557) ที่พบว่าคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในจังหวัดนราธิวาสโดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก

การที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ ผู้วิจัยมองว่า ทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 2 มีจุดเน้นด้านการบริหารจัดการ โดยให้สถานศึกษามีการบริหารจัดการโดยเน้นการมีส่วนร่วม และมีความรับผิดชอบต่อผลการดำเนินงาน (Participation and Accountability) สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2557 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 2, 2557) ที่กำหนดจุดเน้นไว้ว่าหาก สถานศึกษาใดที่ไม่ผ่านการรับรองคุณภาพภายนอก และที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศจะได้รับการแก้ไข ช่วยเหลือ นิเทศ ติดตาม เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนการสอน โดยกลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาทำหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนและเป็นผู้ประสานงานหลัก เพื่อให้โรงเรียนทำแผนพัฒนาเป็นรายโรงเรียนร่วมกับผู้ปกครองชุมชน และองค์กรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง จึงทำให้ผลการจัดการศึกษา (ตัวบ่งชี้ที่ 1-5) ของการประเมินภายนอกรอบสามของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 2 ใน 5 ด้านอยู่ในระดับดีมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าตัวบ่งชี้ที่ 1 ผู้เรียนมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดีและอยู่ในระดับดีมากซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของกุลฑรี พิกุลแกม (2551) ที่พบว่าผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 มีสุขนิสัย สุขภาพกาย สุขภาพจิตดีอยู่ในระดับมาก

การที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ ผู้วิจัยมองว่า ตัวบ่งชี้ด้านมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดีเป็นตัวบ่งชี้ที่เป็นรูปธรรมสามารถวัดและเห็นผลได้ง่ายประกอบกับผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดนโยบายที่สอดคล้องกับตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 6 ที่ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ อย่างมีความสุข” ประกอบกับทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 2 ได้กำหนดจุดเน้นให้ผู้เรียนมีสมรรถนะสำคัญ และความสามารถทางวิชาการ เพื่อพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (Student’s Competencies) กล่าวคือทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาสได้เน้นให้สถานศึกษาจัดการศึกษาที่เน้นให้ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญาที่สมดุล เหมาะกับวัยและเรียนรู้อย่างมีความสุข (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 2, 2557) จะเห็นได้ว่านโยบายทั้งสองให้ความสำคัญกับผู้เรียนด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิตเป็นอย่างมาก จากการกำหนดจุดเน้นข้างต้นของทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 2 ทำให้ผู้บริหารต้องมีการสนองนโยบายของเขตพื้นที่โดยที่ผู้บริหารสถานศึกษาเองจำเป็นต้องขับเคลื่อนนโยบายดังกล่าวให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาของตน

ส่วนตัวบ่งชี้ที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนอยู่ในระดับต้องปรับปรุงสอดคล้องกับผลการวิจัยของนิชมา สงกา (2557) ที่พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 พบว่าอยู่ในระดับน้อย

การที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ ผู้วิจัยมองว่า การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษานั้นมีการมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีการท่องจำและถูกตีกรอบด้วยตำราเรียนแต่ในขณะที่การสอบวัดผลระดับชาติมีการวัดผลการอ่านคิดวิเคราะห์ซึ่งทำให้ผลที่ออกมาอยู่ในระดับน้อยเนื่องจากทักษะที่ผู้เรียนได้รับจากสถานศึกษาไม่สอดคล้องกับทักษะการวัดผลประเมินผลในระดับชาตินั้นเอง สอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากการวิจัยของอาภรณ์ รัตน์มณี (อ้างถึงโนไพฑูรย์ สีนลาร์ตันและคณะ, 2557) โดยได้ติดตามการปฏิรูปการศึกษาในรอบ 6 ปี หลังการใช้ พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 พบว่าการจัดการเรียนการสอนของครูกว่าร้อยละ 70 ยังยึดผู้สอนเป็นสำคัญกล่าวคือผู้สอนไม่ได้เน้นการสอนให้นักเรียนคิดวิเคราะห์ แต่เน้นการท่องจำเนื้อหาสังเกตได้จากการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหาและตัดสินใจอยู่ในระดับร้อยละ 13.5 เมื่อประเมินคุณภาพผู้เรียนพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนอยู่ในระดับต่ำมากในทุกกลุ่ม โดยเฉพาะความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์มีวิจารณ์ญาณและความคิดสร้างสรรค์ มีคุณภาพระดับดีเพียงร้อยละ 11.1 เมื่อถึงเวลาสอบ O-Net ผู้เรียนไม่สามารถที่จะทำข้อสอบได้เนื่องจากข้อสอบ O-Net เน้นการคิดวิเคราะห์ ด้วยเหตุนี้จึงส่งผลให้ส่วนตัวบ่งชี้ที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 อยู่ในระดับต้องปรับปรุง

วัตถุประสงค์ที่ 3 ผลการวิจัยพบว่าด้านการประกันคุณภาพมีความสัมพันธ์ทางบวกกับ ตัวบ่งชี้ที่ 3 ด้านผู้เรียนมีความใฝ่รู้ และเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

การที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ ผู้วิจัยมองว่า การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารงานวิชาการซึ่งเกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และในมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันภายใน ได้กำหนดให้ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องโดยการให้ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่าน แสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากห้องสมุดและสื่อต่างๆ มีทักษะในการฟัง พูด ดู เขียน และตั้งคำถามเพื่อค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม มีการเรียนรู้เป็นกลุ่มแลกเปลี่ยนเรียนรู้ไว้ในมาตรฐานที่ 3 (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2554) ซึ่งสอดคล้องกับการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสามที่ได้กำหนดด้านผู้เรียนมีความใฝ่รู้ และเรียนรู้อย่างต่อเนื่องไว้ในตัวบ่งชี้ที่ 3 จึงทำให้การประกันคุณภาพการศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับด้านผู้เรียนมีความใฝ่รู้ และเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

วัตถุประสงค์ที่ 4 เพื่อค้นหาตัวพยากรณ์ที่ใช้ในการพยากรณ์ผลการจัดการศึกษา (ตัวบ่งชี้ที่ 1-5) ของการประเมินภายนอกของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 พบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ส่งผลทางบวกต่อ ตัวบ่งชี้ที่ 3 ผู้เรียนมีความใฝ่รู้ และเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ส่วนด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพส่งผลทางลบต่อ ตัวบ่งชี้ที่ 3 ผู้เรียนมีความใฝ่รู้ และเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ส่งผลทางบวกต่อ ผู้เรียนมีความใฝ่รู้ และเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับผลการวิจัยของกุลชรี พิภลเกษม (2551) ที่พบว่าการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ส่งผลทางบวกต่อ ผู้เรียนมีความใฝ่รู้ และเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

การที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ ผู้วิจัยมองว่าผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารจัดการในการพัฒนาหลักสูตรอย่างเป็นระบบและมีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งซึ่งในการพัฒนาหลักสูตรรวมทั้งมีการตรวจสอบผลการดำเนินงานเป็นระยะๆ ส่งผลให้ผู้เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนหลักสูตรมีความรู้ความเข้าใจก่อให้เกิดความจริงใจในการพัฒนาหลักสูตรของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาหลักสูตร (ศุภมาส ลิมาวัฒน์ชัย, 2549) โดยการพัฒนาหลักสูตรจำเป็นต้องยึดเนื้อหาจากเอกสารหลักสูตรส่วนกลางเป็นหลัก ซึ่งหลักสูตรแกนกลางได้กำหนดสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนไว้ในประการที่ 3 ว่า ผู้เรียนต้องมีความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันโดยเฉพาะ การเรียนรู้ด้วยตนเองและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และนอกจากนี้ยังได้กำหนดในคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ว่าหลักสูตรแกนกลางมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะการใฝ่เรียนรู้ ดังนั้นเมื่อผู้บริหารมีการบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาด้วยหลักประสิทธิผล

ที่มุ่งให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามที่หลักสูตรแกนกลางกำหนดด้วยการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้ทันสมัยอยู่เสมอแล้วผลที่ตามมาคือผู้เรียนมีได้ผลผลิตตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้นั้นคือ ส่งผลให้ผู้เรียนมีความใฝ่รู้ และเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลาง ส่วนด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาส่งผลทางลบต่อ ตัวบ่งชี้ที่ 3 ผู้เรียนมีความใฝ่รู้ และเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง หมายความว่า ยิ่งผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนามากขึ้นผู้เรียนมีความใฝ่รู้ใฝ่เรียนและเรียนรู้อย่างต่อเนื่องน้อยลง

การที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ผู้วิจัยมองว่า การใฝ่รู้ใฝ่เรียนเป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจากการสั่งสมมาจนเป็นนิสัย เกิดจากกระบวนการเรียนการสอนที่ครูผู้สอนต้องกระตุ้นให้ผู้เรียนมีการแสวงหาความรู้ตลอดเวลาผ่านสถานการณ์ที่ครูจัดขึ้น กล่าวคือครูผู้สอนจะต้องจัดสถานการณ์เพื่อส่งเสริมการเกิดการใฝ่รู้ใฝ่เรียนให้แก่ผู้เรียนก่อนพฤติกรรมการใฝ่รู้ใฝ่เรียนจึงจะเกิดขึ้นแก่ผู้เรียน (ไพฑูริย์ สีนลารัตน์, 2554) แต่การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ครูส่วนใหญ่ทำการวิจัยนั้นเป็นการทำวิจัยเพื่อเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินเพื่อขอมีหรือเลื่อนวิทยฐานะซึ่งมีครูจำนวนมากไม่น้อยที่มุ่งทำผลงานของตนเอง ใช้เวลาส่วนใหญ่ในการทำผลงาน และละเลยหน้าที่หลักคือภาระงานสอน ปล่อยปละละเลยผู้เรียน (ชิงชัย เชิดกลิ่น, 2556 ออนไลน์) เมื่อผู้เรียนถูกละเลยส่งผลให้ผู้เรียนไม่ได้รับการจัดสถานการณ์ที่จะส่งเสริมและกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการแสวงหาความรู้ตลอดเวลาเท่าที่ควรส่งผลให้ผู้เรียนไม่ได้รับการสั่งสมพฤติกรรม จึงทำให้นิสัยการใฝ่รู้ใฝ่เรียนไม่เกิดในตัวผู้เรียน และเหตุผลที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือการวิจัยในชั้นเรียนมุ่งเน้นการแก้ปัญหาการแก้ปัญหาด้านผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนมากกว่าการที่จะมุ่งให้ผู้เรียนมีความใฝ่รู้ใฝ่เรียน และเรียนรู้อย่างต่อเนื่องดังนั้นก็ยิ่งครุมีการทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษามากเท่าไรจะยิ่งส่งผลลบต่อการใฝ่รู้ใฝ่เรียน และเรียนรู้อย่างต่อเนื่องของผู้เรียนมากขึ้นเท่านั้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการบริหารงานวิชาการด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มากขึ้นโดยเฉพาะการทำวิจัยในชั้นเรียนควรให้ครูผู้สอนได้ทำงานวิจัยที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาที่แท้จริงของผู้เรียนเพื่อนำไปแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นให้ตรงจุด

ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการบริหารงานวิชาการด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนเพื่อยกระดับให้สูงขึ้นกว่าที่เป็นอยู่โดยการหาวัตกรรมทางการสอนที่เน้นการคิดวิเคราะห์เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการวัดผลประเมินผลระดับชาติต่อไป

ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมเรื่องการพัฒนาหลักสูตรโดยการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตรให้เหมาะสมและทันสมัยอยู่เสมอ และควรส่งเสริมการประกันคุณภาพโดยการนำมาเป็นส่วนหนึ่งของการบริหาร

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อผลการจัดการศึกษา เพื่อให้ได้ความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องและชัดเจนยิ่งขึ้น

ควรศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อผลการจัดการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่นๆ เพื่อนำข้อมูลมาเปรียบเทียบและใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาครั้งต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กุลศรี พิกุลแกม. (2551). การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต2. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (สาขาการบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา. (2556). รายงานผล การทดสอบทางการศึกษา ระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2555. นราธิวาส: สำนักงานการศึกษา ประถมศึกษานราธิวาส เขต 2.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553. (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อวันที่ 24 พฤษภาคม 2558 จาก <https://www.mwit.ac.th/~person/01-Statutes/NationalEducation.pdf>
- เจริญ ภัทรวินิช. (2547). กลยุทธ์การขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- ชิงชัย เชิดกลิ่น. 2556. อีกรูมมองสะท้อนปัญหาการศึกษาไทยครุฑมเทพา “วิทยฐานะ”. (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม 2558 จาก <http://www.kotham.ac.th/stp/index.php?name=news&file=readnews&id=25>
- ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์. (2546). การบริหารงานวิชาการ.(พิมพ์ครั้งที่ 2). ปัตตานี: สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- เตือนใจ ไชยปยุ. (2556). การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 2. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- นิษณา สงกา. (2557). การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 2. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ปัทมา จันท์แก้ว. (2555). การวิเคราะห์คุณภาพงานวิจัยเพื่อเลื่อนวิทยฐานะของครูระดับชำนาญการพิเศษ. [ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์]. วารสาร OJED, 7(1), 2054-2068.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2545). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (2554). การพัฒนาคุณภาพการศึกษาไทยสู่สากล: เปรียบเทียบประเทศจีน เวียดนาม ญี่ปุ่น เกาหลี เยอรมนี ฟินแลนด์ และประเทศไทย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์, กัธโร ไพจิตต์, ปราณิ พงษ์สุพรรณ, นกศจึ สงค์อินทร์, อัมพร อินผอง, กิตติภา หิมพานต์, ...วีรภัทร ไม้ไหว. (2557). โรงเรียนผลิตภาพ: สัตตทัศน์เพื่อการจัดการ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2530). การสร้างและการพัฒนาแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- รุ่ง แก้วแดง. (2546). โรงเรียนนิติบุคคล. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- แวอับดุลเลาะ สาแม. (2557). การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 2. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- ศุภมาศ ลิมาวัฒน์ชัย. (2549). กระบวนการและผลของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนนาร่อง: พหุกรณีศึกษาหลายพื้นที่. วารสารครุศาสตร์ ปีที่ 34 (3), 62-72
- สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2554). แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันภายในของสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
- สำนักงานเขตพื้นที่ศึกษานราธิวาส เขต 2. (2557). แผนปฏิบัติงานประจำปีงบประมาณ 2557. มปท.
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2546). พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ. (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อวันที่ 24 พฤษภาคม 2558 จาก www.lpru.ac.th/personalweb/rule26.pdf
- สำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2555). คู่มือการประเมินภายนอกรอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ฉบับสถานศึกษา(แก้ไขเพิ่มเติม พฤศจิกายน 2554). สมุทรปราการ : ออฟเซ็ท พลัส.

**แบบภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงาน
ของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2**
**The Contingency Leadership Styles of the School Administrator as Perceived by
Teachers affecting the Performance of Teachers in Schools under the Jurisdiction
of Pattani Primary Educational Service Area Office II**

วีณา ดือราชิง¹ ธีร หฤทัยธนาสันต์²

1 นักศึกษาปริญญาโท ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานี

2 อาจารย์ ดร.ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานี

weena1231@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาระดับแบบภาวะผู้นำตามทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 2 2) เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 2 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแบบภาวะผู้นำตามทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 2 4) เพื่อค้นหาแบบภาวะผู้นำตามทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นตัวพยากรณ์การปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในโรงเรียนระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต 2 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 298 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยมีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าเฉลี่ยร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบ Enter ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1) ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 2 มีทัศนะต่อภาวะผู้นำแบบสนับสนุนอยู่ในระดับมาก 2) ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 2 มีทัศนะต่อการปฏิบัติงานของครูโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3) แบบภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติงานของครูทั้งภาพรวมและรายด้าน ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ในขณะที่ภาวะผู้นำแบบสั่งการมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับค่อนข้างต่ำเกือบทุกด้าน ยกเว้นด้านการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน ที่ไม่เกิดความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของครู 4) อำนาจพยากรณ์แบบภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 2 สามารถพยากรณ์ได้ร้อยละ 36.4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สามารถเขียนสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบได้ดังนี้ $\hat{Y} = 1.834 + .133 (X_1) + .032 (X_2) + .119 (X_3) + .310 (X_4)$

คำสำคัญ : แบบภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ ผู้บริหารสถานศึกษา การปฏิบัติงานของครู

Abstract

This research was intended 1) to study the level of administrators' situational leadership under the jurisdiction of Pattani primary educational service area office II 2) to study the level of performance of teachers in schools under the jurisdiction of Pattani primary educational service area office II. 3) to investigate the relationship between administrators' situational leadership and performance of teachers in schools under the jurisdiction of Pattani primary educational service area office II. 4) and to find good predictors for prediction administrators' situational leadership affecting to performance of teachers in schools under the jurisdiction of Pattani primary educational service area office II . The subjects were 298

persons from the primary schools under the jurisdiction of Pattani primary educational service area office II. The instrument for data collection was a questionnaire about the administrators' roles and knowledge management in schools. It five rating-scale with the reliability of .97 The data were analyzed by means, standard deviations, correlation coefficients, and the enter multiple regression analysis. The research findings were as follows:

1. The administrators' situational leadership under the jurisdiction of Pattani primary educational service area office II ,as a whole and as an individual aspect was at a high level.
2. performance of teachers in schools under the Jurisdiction of Pattani Primary Educational Service Area Office II, as a whole and as an individual aspect was at a high level.
3. The relationship between the administrators' situational leadership and performance of teachers in schools under the jurisdiction of Pattani primary educational service area office II were significantly related positive at the 0.01 level.
4. The predictors for performance of teachers in schools under the jurisdiction of Pattani primary educational service area office II were 36.4 percent, statistically significant at 0.01.

The predictive equations in raw score $\hat{Y} = 1.834 + .133 (X_1) + .032 (X_2) + .119 (X_3) + .310 (X_4)$

Keyword : Contingency Leadership Styles , School Administrator , Performance of Teachers.

บทนำ

การปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนเป็นภาพสะท้อนถึงการพัฒนาผู้เรียน ครูจึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาการทุกด้านของผู้เรียนตลอดจนทำให้กระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาของผู้เรียนสัมฤทธิ์ผล (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, ม.ป.ป. : 9) ครูสภาในฐานะที่เป็นสถาบันวิชาชีพครูที่มีหน้าที่ส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพครูให้มีคุณภาพและได้มาตรฐาน กล่าวว่า การที่จะทำให้อุ้มมีคุณภาพขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายอย่างด้วยกัน ที่สำคัญคือมีมาตรฐานวิชาชีพครูที่กำหนดแนวทางให้ถือปฏิบัติร่วมกัน โดยกำหนดเกณฑ์มาตรฐานการปฏิบัติงานของครูไว้ทั้งหมด 12 ข้อ ซึ่งกำหนดขึ้นบนพื้นฐานความเชื่อที่ว่าเด็กทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ ครูควรคำนึงถึงผลที่จะเกิดแก่ผู้เรียนเป็นสำคัญ (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2544 : 30) การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพเป็นเป้าหมายสำคัญของการบริหารโรงเรียน ซึ่งเป็นหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนที่จะดำเนินการตามบทบาทและหน้าที่เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมาย อีกทั้งยังเป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานในองค์กรได้เป็นอย่างดี (ยงยุทธ เกษสาคร, 2541 : 233) นอกจากนี้ธีระ รุญเจริญ 2545 : 4 (อ้างถึงในประคอง รัตมีแก้ว : 2551 : 4-5) กล่าวว่า จากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในประเทศไทยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่ยังขาดคุณลักษณะในการเป็นผู้นำ ซึ่งเป็นปัญหาและส่งผลกระทบต่อการบริหารและการจัดการศึกษาในระดับสถานศึกษาและการศึกษาโดยรวมเป็นอย่างมาก ข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยที่บ่งบอกว่าผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานยังขาดคุณลักษณะในการเป็นผู้นำ เช่น ขาดความรู้และความสนใจในด้านวิชาการ ขาดคุณธรรม จริยธรรม (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2545 : 8 (อ้างถึงในประคอง รัตมีแก้ว : 2551 : 4-5) ดังนั้นหากผู้บริหารมีภาวะผู้นำก็จะช่วยสนับสนุนการปฏิบัติงานต่างๆขององค์กรให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ช่วยเหลือบุคลากรขององค์กรได้รับการประสานงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนด ช่วยรักษาสถานภาพขององค์กรให้มีความมั่นคง ช่วยประสานฝ่ายต่างๆขององค์กรให้ดำเนินการตามลักษณะพลวัตภายในองค์กร โดยเฉพาะในช่วงที่องค์กรอยู่ในระหว่างการพัฒนาการเปลี่ยนแปลง ช่วยแก้ไขความขัดแย้งระหว่างส่วนต่างๆ ช่วยให้บุคลากรในองค์กรบรรลุถึงความต้องการต่างๆทั้งในด้านความพึงพอใจเป้าหมายส่วนบุคคล เป็นผู้ชักชวนจูงใจให้ผู้ร่วมงานมีความยินดีและมีความเต็มใจที่จะร่วมมือปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย Strauss, 1977 : 142 (อ้างถึงในพิณัญบุหงา แสงศรีธรรมะกุล, 2555 : 12) ในการบริหารงานจำเป็นต้องแสดงพฤติกรรมภาวะผู้นำที่เหมาะสมต่อผู้ร่วมงานเพราะพฤติกรรมภาวะผู้นำมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการปฏิบัติงานของผู้ร่วมงาน (นพพงษ์ บุญจิตรากุล, 2529 : 119) ซึ่งแบบของภาวะผู้นำจะแสดงถึง

พฤติกรรมของผู้นำในหลายลักษณะและช่วยให้ผู้นำเลือกแบบการนำที่ถูกต้องกับสถานการณ์และกลุ่มคนที่เขาจะนำและไม่มีแบบใดที่ดีที่สุด แต่ละแบบจะมีทั้งส่วนดีและส่วนเสีย ผู้นำที่ประสบความสำเร็จคือผู้นำที่สามารถคำนึงถึงสถานการณ์และเอาสถานการณ์เข้ามาเป็นประโยชน์ (ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ, 2547 : 25) ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาแบบภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 2 เพื่อที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะได้ นำข้อมูลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาและนำมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 2 ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาระดับแบบภาวะผู้นำตามทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 2

เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 2

เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแบบภาวะผู้นำตามทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2

เพื่อค้นหาแบบภาวะผู้นำตามทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นตัวพยากรณ์การปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 2

สมมติฐานการวิจัย

แบบภาวะผู้นำตามทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 2 มีความสัมพันธ์ทางบวก มีแบบภาวะผู้นำอย่างน้อยหนึ่งแบบที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2

วิธีการดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 2 จำนวน 298 คน จากจำนวน 1,165 คน กลุ่มตัวอย่างใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิอย่างเป็นสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) โดยเทียบสัดส่วนจากประชากรในแต่ละอำเภอ แล้วทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างในแต่ละอำเภอโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Sampling Random) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยได้สร้างจากแนวคิดที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับแบบภาวะผู้นำตามทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการปฏิบัติงานของครู และได้พัฒนาเครื่องมือแบบภาวะผู้นำตามทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์มาจากงานวิจัยของพันธุ์เทพ ใจคำ (2547) ประกอบด้วยแบบภาวะผู้นำ 4 แบบคือ ภาวะผู้นำแบบบงการ ภาวะผู้นำแบบสนับสนุน ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม และภาวะผู้นำแบบมอบหมายงาน ส่วนการปฏิบัติงานของครูตามแนวคิดของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2556 : 2) และพัฒนาเครื่องมือมาจากงานวิจัยของอรพิน ฝั้นขุน (2556) ประกอบด้วย 6 ด้านคือ การพัฒนาวิชาชีพครู การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างมีระบบ การมุ่งมั่นพัฒนาความรู้ให้เกิดผลถาวรแก่ผู้เรียน การพัฒนาแผนการสอนและสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ การมีส่วนร่วมทั้งในสถานศึกษาและชุมชนอย่างสร้างสรรค์ และการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัย

ระดับแบบภาวะผู้นำตามทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 2 รายนาม ดังตาราง 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับแบบภาวะผู้นำตามทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 2 (รายนาม)

ด้านที่	แบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา	\bar{X}	S.D.	ระดับแบบภาวะผู้นำ
	ภาวะผู้นำแบบสั่งการ	3.78	.594	มาก
	ภาวะผู้นำแบบสนับสนุน	4.08	.685	มาก
	ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม	4.04	.647	มาก
	ภาวะผู้นำแบบมอบหมายงาน	4.04	.557	มาก

จากตาราง 1 ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 2 มีทัศนคติต่อระดับแบบภาวะผู้นำตามทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ภาวะผู้นำแบบสนับสนุน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.08$, $S.D. = .685$) รองลงมาคือ ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 4.04$, $S.D. = .647$) และภาวะผู้นำแบบมอบหมายงาน ($\bar{X} = 4.04$, $S.D. = .557$) ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ส่วนภาวะผู้นำแบบสั่งการ ($\bar{X} = 3.78$, $S.D. = .594$) มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

ระดับการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 2 โดยภาพรวมและรายด้าน ดังตาราง 2

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 2 โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้านที่	การปฏิบัติงานของครู	\bar{X}	S.D.	ระดับการปฏิบัติงาน
	การพัฒนาวิชาชีพครู	4.08	.533	มาก
	การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างมีระบบ	4.13	.565	มาก
	การมุ่งมั่นพัฒนาความรู้ให้เกิดผลแก่ผู้เรียน	4.18	.557	มาก
	การพัฒนาแผนการสอนและสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ	4.02	.638	มาก
	การมีส่วนร่วมทั้งในสถานศึกษาและชุมชนอย่างสร้างสรรค์	4.34	.514	มาก
	การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน	4.44	.558	มาก
รวม		4.20	.471	มาก

จากตาราง 2 ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 2 มีทัศนคติต่อระดับการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 2 โดยภาพ

รวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20, S.D. = .471$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของแต่ละด้านพบว่า การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.44, S.D. = .558$) ส่วนด้านการพัฒนาแผนการสอนและสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 4.02, S.D. = .638$) ความสัมพันธ์ระหว่างแบบภาวะผู้นำตามทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ดังตาราง 3

ตาราง 3 ความสัมพันธ์ระหว่างแบบภาวะผู้นำตามทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 2

แบบภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์		การปฏิบัติงานของครู						รวม (TY)
		Y ₁	Y ₂	Y ₃	Y ₄	Y ₅	Y ₆	
ภาวะผู้นำแบบสั่งการ	X ₁	.389**	.321**	.266**	.282**	.132*	.071	.291**
ภาวะผู้นำแบบสนับสนุน	X ₂	.445**	.386**	.417**	.393**	.460**	.402**	.494**
ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม	X ₃	.448**	.368**	.437**	.409**	.487**	.418**	.507**
ภาวะผู้นำแบบมอบหมายงาน	X ₄	.526**	.501**	.482**	.458**	.521**	.401**	.571**

** P < .01 * P < .05

จากตาราง 3 เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พบว่าภาวะผู้นำแบบสนับสนุน ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม และภาวะผู้นำแบบมอบหมายงาน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติงานของครูทั้งภาพรวมและรายด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง ในขณะที่ภาวะผู้นำแบบสั่งการ พบว่ามีความสัมพันธ์ทางบวก ในระดับค่อนข้างต่ำเกือบทุกด้าน ยกเว้นด้านการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน ที่ไม่เกิดความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของครู การค้นหาตัวพยากรณ์ที่ใช้ในการพยากรณ์แบบภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 2 ด้วยวิธีการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบ Enter ดังตาราง 4

ตาราง 4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบ Enter (Enter Multiple Regression Coefficient)

ของแบบภาวะผู้นำตามทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 2

แบบภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์	R	R ²	Adjusted R ²	S.E. _b	F	Sig
X ₁ , X ₂ , X ₃ , X ₄	.603 ^a	.364	.355	.378	41.849	.000

** P < .01

จากตาราง 4 แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรอิสระจำนวน 4 ตัว มีค่าสัมประสิทธิ์พหุคูณเท่ากับ .603 ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์เท่ากับ .364 (ร้อยละ 36.4) แสดงว่าตัวแปรภาวะผู้นำแบบสั่งการ ภาวะผู้นำแบบสนับสนุน ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม ภาวะผู้นำแบบมอบหมายงานรวมกันส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลง การปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 2 คิดเป็นร้อยละ 36.4 ในขณะที่ยังมีตัวแปรอื่นๆที่ยังไม่ได้ศึกษาผลอีกร้อยละ 60.3 ผู้วิจัยได้สร้างสมการพยากรณ์โดยนำตัวแปรทั้งหมด 4 ด้านมาทำการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ เพื่อคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยที่อยู่ในรูปคะแนนดิบ (B) และที่อยู่ในรูปคะแนนมาตรฐาน (Beta) ดังตาราง 5

ตาราง 5 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบ Enter แบบภาวะผู้นำตามทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 2

แบบภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์	คะแนนดิบ		คะแนน	t	Sig
	B	Std.Error	มาตรฐาน β		
ค่าคงที่ (constant)	1.834	.194		9.453	.000
ภาวะผู้นำแบบสั่งการ (X ₁)	.133	.039	.168	3.451	.001
ภาวะผู้นำแบบสนับสนุน (X ₂)	.032	.061	.047	.522	.602
ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม (X ₃)	.119	.066	.163	1.799	.073
ภาวะผู้นำแบบมอบหมายงาน (X ₄)	.310	.069	.366	4.517	.000

R = .603 , R² = .364 , Adjusted R² = .355 , S.E.b = .378 , F = 41.849

จากตาราง 5 เมื่อนำแบบภาวะผู้นำตามทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้ง 4 แบบ ไปหาความสัมพันธ์เพื่อสร้างสมการพยากรณ์พบว่าตัวพยากรณ์ที่มีค่าสัมประสิทธิ์ของการถดถอยของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (B) และคะแนนมาตรฐาน (β) ดีที่สุดได้แก่ ภาวะผู้นำแบบมอบหมายงาน (B = .310, β = .366, P = .000) และภาวะผู้นำแบบสั่งการ (B = .133, β = .168, P = .001) ที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อนำปัจจัยดังกล่าวซึ่งเป็นตัวพยากรณ์ไปสร้างสมการพยากรณ์ สามารถสร้างสมการในรูปของคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

$$\hat{Y} = 1.834 + .133 (X_1) + .032 (X_2) + .119 (X_3) + .310 (X_4)$$

$$\hat{Z} = .168 (X_1) + .047 (X_2) + .163 (X_3) + .366 (X_4)$$

การอภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแบบภาวะผู้นำตามทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 2 ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ดังนี้ แบบภาวะผู้นำตามทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 2 อภิปรายผลรายด้านได้ดังนี้

แบบภาวะผู้นำตามทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 2 พบว่า ภาวะผู้นำแบบสนับสนุน มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่นๆ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของศศิวิมล สุขทนารักษ์ (2554) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอคลองหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 1 พบว่าภาวะผู้นำแบบสนับสนุนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่2) พ.ศ. 2545 มาตราที่ 39 กำหนดให้มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ด้านวิชาการ บริหารทั่วไป งบประมาณและการบริหารบุคคลไปยังสถานศึกษาโดยตรง ส่งผลต่อผู้นำในการปรับกระบวนการทัศน์ใหม่ในการบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารแสดงความเป็นมิตรต่อครู สนใจความต้องการและความอยู่ดีกินดีของครู ปฏิบัติกับครูด้วยความเสมอภาค มีลักษณะเป็นกันเอง เห็นอกเห็นใจครูอย่างแท้จริง และสร้าง

สภาพแวดล้อมในการทำงานที่เปิดเผยและเป็นมิตร นอกจากนี้ยังช่วยเสริมสร้างบรรยากาศการทำงานให้น่าอยู่และน่าทำงานมากขึ้น สอดคล้องกับ Sosik, 1997 (อ้างถึงใน สุวรรณ วิไลวัลย์, 2555 : 33) กล่าวว่า การที่ผู้บริหารสร้างบรรยากาศที่เป็นมิตรในการทำงานให้บรรลุตามเกณฑ์ที่กำหนด และปฏิบัติต่อผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างเท่าเทียมกันด้วยความยุติธรรมจะส่งผลให้สมาชิกมีความพยายามและทุ่มเทในการทำงาน เกิดความพึงพอใจในตัวผู้นำ มีผลการปฏิบัติงานสูงขึ้นอีกด้วย ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารจะพยายามทำทุกสิ่งเพื่อที่จะให้การทำงานมีความเพลิดเพลิน น่าพอใจมากขึ้น ปฏิบัติต่อครูในฐานะสมาชิกที่มีความเสมอภาคเท่าเทียมกัน มีความเป็นเพื่อนที่ดีกับครู รวมทั้งแสดงความสนใจห่วงใยในความเป็นอยู่ที่ดีของครูแบบภาวะผู้นำตามทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามที่คณะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 2 ด้านภาวะผู้นำแบบสั่งการ มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่นๆ สอดคล้องกับมัทธนา อินทุสมิต (2545) ที่กล่าวว่า ภาวะผู้นำแบบสั่งการประกอบไปด้วยการกำหนดบทบาทในกลุ่มและบอกผู้ตามว่าพวกเขาต้องการทำอะไรกันบ้างเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการปฏิบัติงาน ผู้นำแบบสั่งการยังต้องมีการวางแผนและกำหนดงานให้สำเร็จลุล่วงรวมถึงมอบหมายความรับผิดชอบและงานให้สมาชิกในกลุ่ม ผู้นำจะต้องสร้างและรักษารูปแบบของการสื่อสารที่ใช้ในการอธิบายงาน กฎและข้อบังคับต่างๆและใช้ประสบการณ์ของตนในการปรับปรุงทฤษฎี การปฏิบัติงานของผู้ตามเพื่อเอาชนะอุปสรรคต่างๆคอยตรวจตราและติดตามงานที่มอบหมายให้ และตรวจสอบทฤษฎีการปฏิบัติงานเพื่อให้แน่ใจว่าผลที่ได้เป็นไปตามเป้าหมายที่ผลวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเนื่องมาจาก เดิมทีผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้วางแผนการปฏิบัติงานด้วยตนเอง เป็นผู้กำหนดนโยบายของสถานศึกษา พร้อมทั้งกำหนดบทบาทหน้าที่ของครูไว้ ได้ปรับลดบทบาทลงและสั่งการน้อยลง เปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนงานและปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษาตามที่ผู้บริหารสถานศึกษาคาดหวังไว้

2. การปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของอรพิน ผั้นขุน (2556) ได้ศึกษาเรื่องสมรรถนะทางการบริหารสถานศึกษาตามที่คณะของครูที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลาเขต 3 พบว่า การปฏิบัติงานของครูโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากครูสภาซึ่งเป็นองค์กรวิชาชีพครูได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูเพื่อให้ครูมีประสิทธิภาพตามมาตรฐานในวิชาชีพการกำหนดมาตรฐานเป็นความพยายามที่จะยกมาตรฐานวิชาชีพครูของครูสภาเพื่อให้ครูใช้เป็นแนวปฏิบัติใช้ในการปรับปรุงพัฒนาวิชาชีพให้ครูมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นและเป็นที่ยอมรับของสังคมทั่วไป สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการในการจัดการศึกษาว่า ต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่ สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะเป็นคนดี คนเก่งและมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545) ดังนั้นจึงเห็นได้ว่า ครูมีบทบาทสำคัญในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้เกิดแก่ผู้เรียน สามารถปรับกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับความแตกต่างของผู้เรียนและส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เต็มศักยภาพ

เมื่อพิจารณารายด้านอภิปรายได้ดังนี้

2.1 การปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ปัตตานีเขต 2 พบว่า ด้านการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของกานนท์ อินทปัญญา (2549) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูโรงเรียนกรรณสูตศึกษาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรีเขต 1 พบว่า การปฏิบัติงานของครูโรงเรียนกรรณสูตศึกษาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรีเขต 1 ด้านการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ครูตระหนักถึงความสำคัญของจรรยาบรรณครูและยึดมั่นในวิชาชีพครู แสดงพฤติกรรมที่เป็นแบบอย่างที่ดีไม่ว่าจะเป็นด้านการแต่งกาย กิริยาวาจาที่ดี ยึดมั่นในคุณธรรมและจริยธรรมเพื่อให้ผู้เรียนถือเป็นแบบอย่างและนำไปปฏิบัติ ซึ่งเป็นหลักในการประพฤติและปฏิบัติตนเพื่อให้เป็นที่ยอมรับจากสังคมทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

2.2 การปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 2 พบว่า ด้านการพัฒนาแผนการสอนและสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่นๆ ในภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ conningham (อ้างถึงใน กานนท์ อินทปัญญา, 2549) ศึกษาการพัฒนาการสอนวิชาคณิตศาสตร์ของครูชั้นประถมศึกษาพบว่าความสำเร็จ

ในการเรียนและความเข้าใจในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของผู้เรียน ครูเป็นผู้นำและมีบทบาทสำคัญในการเตรียมความพร้อมก่อนการจัดการเรียนการสอน มีการพัฒนาปรับปรุงเทคนิควิธีสอน การใช้สื่อการสอนและเปลี่ยนแปลงกิจกรรมการเรียนการสอนอยู่เสมอ ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ครูไม่ได้รับการพัฒนาด้านการจัดทำแผนการสอนและสื่อการเรียนการสอนอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง ขาดงบประมาณในการดำเนินการ ขาดการเตรียมการสอนที่จะสามารถนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนอันจะส่งผลให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ได้ รวมทั้งผู้บริหารไม่ส่งเสริมและติดตามการจัดทำแผนการสอนและสื่อการเรียนการสอนอย่างจริงจัง

3. ความสัมพันธ์ระหว่างแบบภาวะผู้นำตามทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหาร

สถานศึกษาที่การปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 พบว่า แบบภาวะผู้นำ 4 แบบมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความสัมพันธ์สูงที่สุดกับการปฏิบัติงานของครู คือ ภาวะผู้นำแบบมอบหมายงานกับการพัฒนาวิชาชีพครู สอดคล้องกับความคิดเห็นของบุญช่วย ศิริเกษ (2540 : 239) กล่าวว่า ภาวะผู้นำแบบมอบหมายงานจะมีลักษณะเหมือนผู้นำแบบอุทิศตน คือเป็นผู้นำที่ใช้ความสัมพันธ์ด้านความสำเร็จของงานเป็นสิ่งสำคัญ แต่การตอบสนองของบุคลากรส่วนใหญ่จะเน้นเรื่องการวางแผนงาน การจัดการและควบคุมมักใช้อำนาจในการสั่งการ จูงใจการทำงานด้วยการยกย่องชมเชยบุคลากรให้เกิดขวัญและกำลังใจ ที่เป็นเช่นนี้ อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดเป้าหมายของงาน สร้างความมีมาตรฐานด้านความเป็นเลิศและตั้งความคาดหวังต่อครูไว้สูง มีความมั่นใจว่าครูจะสามารถปฏิบัติงานที่มีมาตรฐานสูงได้สำเร็จ และมีการพัฒนาประสิทธิภาพของการทำงานให้ดียิ่งขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพื่อบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ เมื่อผู้บริหารมีลักษณะเป็นเช่นนี้จึงทำให้ครูมีความมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเอง โดยการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสารเพิ่มเติมเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การประชุม การอบรม การสัมมนาและการประชุมปฏิบัติการ เป็นต้น รวมทั้งการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับครู การมุ่งมั่นที่จะพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนที่ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน สามารถนำเสนอความรู้ใหม่ๆ ให้แก่ผู้เรียน ชุมชนและสังคมได้ผลการวิเคราะห์แบบภาวะผู้นำตามทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นตัวพยากรณ์การปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำแบบมอบหมายงานและภาวะผู้นำแบบสั่งการ เป็นตัวพยากรณ์การปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 2 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์พหุคูณเท่ากับ .603 และค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์เท่ากับ .364 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากแบบภาวะผู้นำทั้ง 2 แบบมีลักษณะคล้ายคลึงกัน จึงสอดคล้องกันกับความคิดเห็นของ บุญช่วย ศิริเกษ (2540 : 239) ที่กล่าวว่า ภาวะผู้นำแบบมอบหมายงานจะมีลักษณะเหมือนผู้นำแบบอุทิศตน คือเป็นผู้นำที่ใช้ความสัมพันธ์ด้านความสำเร็จของงานเป็นสิ่งสำคัญ แต่การตอบสนองของบุคลากรส่วนใหญ่จะเน้นเรื่องการวางแผนงาน การจัดการและควบคุมมักใช้อำนาจในการสั่งการ จูงใจการทำงานด้วยการยกย่องชมเชยบุคลากรให้เกิดขวัญและกำลังใจและสอดคล้องกับสุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์ (2550 : 243-246) ที่กล่าวว่า ภาวะผู้นำแบบสั่งการเป็นแบบภาวะผู้นำที่เหมาะสมในการนำไปใช้กับผู้ตามที่มีลักษณะขาดประสบการณ์หรือเป็นคนดื้อรั้น เอาแต่ใจตนเอง เป็นเผด็จการสูงรวมทั้งลักษณะของงานที่ต้องปฏิบัติยังมีความคลุมเครือ กฎเกณฑ์และขั้นตอนการปฏิบัติงานขององค์กรยังขาดความชัดเจนแน่นอน การใช้พฤติกรรมภาวะผู้นำแบบสั่งการภายใต้สถานการณ์ดังกล่าวจะทำให้ผู้ตามเกิดความพึงพอใจและใช้ความพยายามสูงขึ้น ซึ่งการมีบทบาทไม่ชัดเจนจะทำให้ผู้ตามไม่เข้าใจว่าจะทำงานเช่นไรจึงจะเกิดประสิทธิผล เป็นสาเหตุทำให้ความคาดหวังต่อความสำเร็จในความรู้สึของผู้ตามอยู่ในระดับต่ำ ทั้ง ๆ ที่ได้ทุ่มเทความพยายามอย่างเต็มที่แล้วก็ตาม ดังนั้นวิธีการลดความคลุมเครือของงานให้น้อยลงและผู้นำเพิ่มความคาดหวังระหว่างความพยายามกับผลงานมากขึ้นก็จะส่งผลให้เกิดความพึงพอใจขึ้นแก่ผู้ตาม ถ้าสถานการณ์ตรงกันข้าม คือ งานมีโครงสร้างที่ชัดเจนและผู้ตามมี

ความสามารถสูงอยู่แล้ว การใช้ภาวะผู้นำแบบสั่งการจะไม่ส่งผลให้ผู้ตามเพิ่มความพยายามมากขึ้นแต่อย่างใด ยิ่งถ้าถูกนิเทศอย่างใกล้ชิดและถูกสั่งการหรือควบคุมการทำงานโดยไม่จำเป็นซึ่งผลการศึกษพบว่า ความพึงพอใจต่องานที่เคยมีอยู่ก่อนจะเสื่อมถอยลงอย่างรวดเร็ว ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดเป้าหมายของงาน สร้างความมีมาตรฐานด้านความเป็นเลิศและตั้งความคาดหวังต่อครูไว้สูง มีความมั่นใจว่าครูจะสามารถปฏิบัติงานที่มีมาตรฐานสูงได้สำเร็จ และมีการพัฒนาประสิทธิภาพของการทำงานให้ดียิ่งขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพื่อบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ เมื่อผู้บริหารมีลักษณะเช่นนี้จึงทำให้ครูมีความมั่นใจในการปฏิบัติงานของครูมากขึ้นและเกิดความพึงพอใจต่องาน จนครูเชื่อมั่นได้ว่าตนเองมีความสามารถพอที่จะทำให้งานบรรลุผลสำเร็จได้ จึงเพิ่มความพยายามมากขึ้นเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมาย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำแบบสั่งการ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดและเป็นตัวพยากรณ์ที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 2 ดังนั้นแสดงว่าผู้บริหารสถานศึกษาใช้อำนาจในการสั่งการน้อย เปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนการปฏิบัติงานและกำหนดนโยบายของสถานศึกษา แต่ในขณะที่เดียวกันภาวะผู้นำแบบสั่งการก็มีความจำเป็นที่จะต้องใช้อย่างบ้างตามสถานการณ์และความเหมาะสมของงาน ด้วยการที่บริหารลดความคลุมเครือของงานให้น้อยลง กำหนดทิศทางการทำงานที่ชัดเจน ทำให้ครูมีความมั่นใจและปฏิบัติงานด้วยความพึงพอใจเพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย

1.2 จากผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาแผนการสอนและสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้นครูจึงควรได้รับการพัฒนาด้านการจัดทำแผนการสอนและสื่อการเรียนการสอน เช่น การอบรมเรื่องการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ การผลิตสื่อการเรียนการสอน โดยมีหน่วยงานต้นสังกัดให้การสนับสนุนทั้งในด้านวิทยากรให้การอบรมและด้านงบประมาณ รวมทั้งส่งเสริมให้ครูนำสื่อที่ผลิตได้ไปเผยแพร่ผลงานทางวิชาการต่อไป

1.3 จากผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำแบบมอบหมายงานเป็นตัวพยากรณ์ที่ส่งผลกระทบต่อปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 2 ดังนั้นเมื่อผลวิจัยเป็นเช่นนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรปรับเปลี่ยนรูปแบบและวิธีการทำงานแบบเดิมๆ ไม่ตั้งเป้าหมายหรือแสดงความคาดหวังในตัวครูสูงจนเกินไป จนอาจทำให้ครูเกิดความกดดันในการทำงาน สร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน ให้การสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในสิ่งที่เป็นแก่นๆ ให้ครูมีกำลังใจในการปฏิบัติงาน

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยรูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ เกี่ยวกับแบบภาวะผู้นำตามทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์เพิ่มเติม เพื่อเปิดโอกาสให้บุคลากรได้แสดงความคิดเห็นและได้ข้อมูลเชิงลึกที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการบริหารสถานศึกษาต่อไป

2.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยอื่นๆที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของครู เช่น ความสัมพันธ์ของการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูกับความพึงพอใจต่อการบริหารสถานศึกษา

บรรณานุกรม

- กานนท์ อินทปัญญา. (2549). การปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ของครูโรงเรียนนครปฐม
ศึกษาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 1. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์,
มหาวิทยาลัยศิลปากร).
- นพพงษ์ บุญจิตราดุล. (2529). หลักการบริหารการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 3), กรุงเทพฯ: ศูนย์การพิมพ์.
- บุญช่วย ศิริเกษ. (2540). พฤติกรรมองค์การในการบริหารการศึกษา. เลย: สถาบันราชภัฏเลย.
- ประคอง รัชมีแก้ว. (2551). คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารในสถานศึกษาที่มีคุณภาพ. (วิทยานิพนธ์
ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร).
- ประเวศน์ มหารัตน์สกุล. (2552). สร้างโอกาสในการเป็นผู้นำในยามวิกฤต. วารสารเพื่อคุณภาพ
(For quality), 16(141), 93-95.
- พันธุ์เทพ ใจคำ. (2547). ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผล
ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์,
สถาบันราชภัฏ
เลย).
- พิณัญบุหงา แสงศรีธรรมะกุล. (2555). ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามหลักสังคห
วัตถุ ๔ เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย).
- ภาวิตา ธาราศรีสุทธิ. (2547). ภาวะผู้นำและจริยธรรมสำหรับผู้บริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- มัทธนา อินทสมิต. (2545). ความเข้าใจพฤติกรรมสำหรับภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผล. ขอนแก่น:
(โครงการปริญญาเอก, มหาวิทยาลัยขอนแก่น).
- ยงยุทธ เกษสาคร. (2542). ภาวะผู้นำและการจูงใจ. กรุงเทพฯ : ศูนย์เอกสารและสวนดุสิต.
- ศศิวิมล สุขทนารักษ์. (2554). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะ
การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอคลองหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ปทุมธานี เขต 1. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี).
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. [ม.ป.ป.]. ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2548). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. (พิมพ์ครั้งที่ 2), กรุงเทพฯ: สกายบุ๊กส์.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2544). มาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ.2544. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการ
คุรุสภา.
- สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. (2550). ภาวะความเป็นผู้นำ. กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- สุวรรณ วิไลวัลย์, มนตรี พิริยะกุล, ประยงค์ มีใจชื้อ. (2555). อิทธิพลของภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ที่
ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานของทีมงานของหัวหน้าส่วนราชการไปรษณีย์ไทย จำกัด. วารสารการจัดการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, 5(2), 75-82.
- อรพิน ฝันขุน. (2556). สมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารการศึกษาตามทัศนะของครูที่ส่งผลต่อ
การปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลาเขต 3. (สารนิพนธ์
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี).

**ปัจจัยและการดำเนินงานเพื่อยกระดับผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน
ในภาวะความไม่สงบ: กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านนอก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาปัตตานี เขต 1**

**Factors and Performance to Upgrade Ordinary National Education Test in Unrest: A
Case Study of Bannok School under the Jurisdiction of Pattani Primary Educational
Service Area Office I**

เซอร์รี่ สิงครระ^{1*} และ วุฒิชัย เนียมเทศ²

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

² อาจารย์ ดร.ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

*E-mail : cherry5072@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยและการดำเนินงานที่ส่งผลต่อการยกระดับผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน ในภาวะความไม่สงบของโรงเรียนประถมศึกษา : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านนอก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้างานวิชาการ ครูผู้สอน ผู้ปกครอง และนักเรียนของโรงเรียนบ้านนอก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 จำนวน 18 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการสร้างทฤษฎีจากข้อมูลผลการวิจัยพบว่า

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการยกระดับผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐานในภาวะความไม่สงบสูงขึ้น ประกอบด้วย 5 ปัจจัย ดังนี้ 1). ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา มี 4 คุณลักษณะ ได้แก่ (1) ความเป็นมืออาชีพ (2) ภาวะผู้นำ (3) การวางแผนเชิงกลยุทธ์ (4) การนิเทศ 2) ปัจจัยด้านครู มี 4 คุณลักษณะ ได้แก่ (1) ครูมืออาชีพ (2) ภาวะผู้นำครู (3) กระบวนการเรียนการสอน (4) ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 3) ปัจจัยด้านผู้ปกครอง มี 3 คุณลักษณะ ได้แก่ (1) การเอาใจใส่ (2) การเลี้ยงดู (3) การสื่อสาร 4) ปัจจัยด้านผู้เรียน มี 2 คุณลักษณะ ได้แก่ (1) พื้นฐานของผู้เรียน (2) การเห็นความสำคัญของการทดสอบ 5) ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม มี 2 ลักษณะ ได้แก่ (1) การมีส่วนร่วมของกลุ่มเครือข่ายการศึกษา (2) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง
2. การดำเนินงานเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-Net) กระบวนการดำเนินงาน ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการบริหารจัดการ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน (1) การจัดสอบ Pre-Admission (2) การนำเสนอสารสนเทศของคะแนนสอบ (3) การชี้แจงและวางแผนการปรับปรุง 2) ด้านการพัฒนาผู้เรียน มี 5 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การรายงานข้อมูลผลการทดสอบ (2) การจัดทำโครงการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (3) การแลกเปลี่ยนครูตัว (4) การสร้างแรงจูงใจและการเสริมแรง (5) ใช้ O-NET เป็นเงื่อนไขในการเลื่อนชั้น 3) ด้านการพัฒนาครู มี 2 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การบริหารจัดการด้านบุคลากรให้มีความเหมาะสมกับชั้นเรียน (2) จัดครูที่สอนไม่ตรงตามวุฒิเข้าพัฒนาตนเอง

คำสำคัญ : ปัจจัยและการดำเนินงาน การยกระดับผลการทดสอบระดับชาติ โรงเรียนบ้านนอก

Abstract

This research is qualitative research. The purpose is to study Factors and Performance to Upgrade Ordinary National Educational Test in Unrest: Case Studies of Bannok Schools under the Jurisdiction of Pattani Primary Educational Service Area Office I the data in this study were school administrators. Chief academic teachers, parents and students of the selected schools. Primary Educational Service Area Office 1 District 1 schools in Pattani were used to collect data were semi-structured interviews with open-ended. Analysis technique to compare the similarities and differences of the data. The results showed that

Factors affecting the test results raise the level of basic schools with sustainable results. Consists of the following five factors management: 1) administrator There are four features (1) Professional(2) leadership (3)Strategic planning (4) Supervision 2) teacher There are four features (1) Professional teachers (2) Teacher Leadership (3) The teaching process (4) the Student care and support system 3) parent There are three features (1)caring (2) aliment (3) communication 4) Student There are two features (1) Basic learners (2) The importance of testing 5) Participation There are two features (1) The involvement of a computer network (2) the involvement of parents.

Operations to raise the achievement levels of basic (O-Net), process the results of national tests consists of a high school consists of four aspects as follows. 1) Management It consists of 3 steps (1) testing Pre-Admission (2) Information on the test results (3) Improvement plan 2) The development of learners It consists of 5 steps (1) Reporting test results (2) Upgrading Program Achievement (3) New Teacher Institute (4) Motivation (5) The O-Net is a condition of graduation 3) Teacher Development consists of 2 steps (1) the teachers into the classroom (2) The teacher does not meet the qualifications to develop their own.

Keywords: Bannok Schools, Factors and Performance, Upgrade Ordinary National Educational Test

บทนำ

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดว่าต้องการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นคนดี มีความรู้ อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 : 7) ดังนั้นการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพจึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นยิ่งในการพัฒนาคุณภาพชีวิตในทุกด้าน (กัมกณฑ์ จุนโท, 2551:47-48) ให้ข้อคิดว่าคุณภาพนอกจากจะขึ้นอยู่กับการบริหารในสถานศึกษาแล้ว ยังขึ้นอยู่กับปัจจัยภายนอกสถานศึกษาได้แก่ สังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม โดยเฉพาะในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีขนบธรรมเนียมประเพณีที่แตกต่างไปจากจังหวัดอื่นๆ เป็นสังคมพหุวัฒนธรรม การบริหารการศึกษาในเขตพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ นี้ จึงมีความพิเศษนอกเหนือจากการจัดการศึกษาในจังหวัดอื่นๆ เหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษา ทำให้ความเจริญก้าวหน้าในการพัฒนาการศึกษาในพื้นที่ล่าช้าและด้อยประสิทธิภาพ สถานการณ์ส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของบุคลากรทางการศึกษาและส่งผลต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนสามจังหวัด เห็นได้ว่าพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีปัญหาทางการศึกษามาก

จากความสำคัญของปัญหา ผู้วิจัยในฐานะผู้หนึ่งที่มีบทบาทสำคัญและมีส่วนร่วมจัดการศึกษาในพื้นที่ที่มีความสนใจศึกษาแนวทางการดำเนินงานในภาวะความไม่สงบเพื่อยกผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) สังกัดสำนักงานเขตปัตตานี เขต 1 โดยทำการศึกษาปัจจัยและการดำเนินงานในการยกผลทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน เพิ่มขึ้น 4 ปีการศึกษาต่อเนื่อง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 1 ซึ่งมี 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ค่าเฉลี่ยสูงกว่าระดับประเทศ เพื่อเป็นแนวในการพัฒนาตนเอง และเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนากับโรงเรียนที่มีบริบทเช่นเดียวกัน ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยเน้นประโยชน์ของผู้เรียนใช้เป็นแนวทางหนึ่งที่จะนำมาปรับปรุง สถานศึกษาในสถานศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานเพื่อยกผลสัมฤทธิ์ระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-Net) ในภาวะความไม่สงบ: กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านนอก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 1
2. เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินงานเพื่อยกผลสัมฤทธิ์ระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-Net) ในภาวะความไม่สงบ: กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านนอก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 1

วิธีการศึกษา

เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยใช้การวิจัยแบบกรณีศึกษา (Case study) โดยผู้วิจัยนำเสนอผลในรูปแบบของการบรรยายหรือพรรณนาวิเคราะห์ (บุญชม ศรีสะอาด และสุรทอง ศรีสะอาด อ้างถึงใน เอกกรินทร์ สังข์ทอง, 2552) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) ใช้วิธีการเลือกเพื่อให้ได้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่สุดสามารถให้ข้อมูลเชิงลึก (ชาย โพลิตา, 2548) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview protocol) ใช้ ผู้บริหาร หัวหน้าฝ่ายวิชาการ ครู นักเรียน ผู้ปกครอง รวม 18 คน เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง โดยเลือกจากโรงเรียนที่มีผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐานเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง 4 ปี และมี 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าระดับประเทศ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structure interview protocol) การสัมภาษณ์เชิงลึก และการใช้บทบาทของผู้วิจัยในฐานะที่เป็นเครื่องมือหนึ่งในการรวบรวมข้อมูลสำคัญ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างทฤษฎีจากข้อมูล (Grounded theory techniques) โดยมุ่งเน้นหาประเด็น ใจความสำคัญ ของแต่ละประเด็นมาทำการเปรียบเทียบและจัดหมวดหมู่ข้อมูลอย่างเป็นระบบ (Weber, 1985 อ้างถึงใน เอกกรินทร์ สังข์ทอง, 2551) จัดระเบียบการบรรยายเนื้อหาของข้อความหรือถ้อยคำจากบทสัมภาษณ์ แล้วจึงนำเสนอข้อค้นพบทั้งหมดในรูปแบบความเรียงพรรณนา (Descriptive) ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ข้อจำกัดของการวิจัยสำหรับงานวิจัยดังกล่าวมุ่งเน้นศึกษา ปัจจัยและการดำเนินงานที่มีผลต่อการยกระดับผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน มุ่งเน้นศึกษาโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์สูงต่อเนื่อง 4 ปี และมีกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าระดับประเทศ

ผลการศึกษา

ตอนที่ 1 ปัจจัยที่มีผลต่อการยกระดับผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน มี 5 ปัจจัยดังนี้

1.1 ปัจจัยด้านผู้บริหาร ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารมีส่วนสำคัญมากที่สุดต่อการยกระดับผลสัมฤทธิ์ระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O - NET) สูงขึ้น ซึ่งผู้บริหารต้องมีความเหนือชั้นทั้งนี้ต้องมี 2 ทักษะคือทักษะความเป็นมนุษย์และ ทักษะการใช้ชีวิตมีคุณสมบัติหลัก 4 ลักษณะ คือ 1.ความเป็นมีอาชีพ 2.ภาวะผู้นำ 3.การวางแผนเชิงกลยุทธ์ 4. การนิเทศ

1.2 ปัจจัยด้านครู ผลการวิจัยพบว่าครูเป็นปัจจัยหลักที่ช่วยขับเคลื่อนผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน O-NET ให้ไปในทิศทางที่สูงขึ้น ครูต้องมีคุณลักษณะ 4 ประการดังนี้ 1) ครูมีอาชีพ 2) ภาวะผู้นำครู 3) กระบวนการเรียนการสอน 4) ระบบช่วยเหลือนักเรียน

1.3 ปัจจัยด้านผู้ปกครอง พบว่าครอบครัวมีผลในการขับเคลื่อนการดำเนินงานเพื่อยกระดับผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน ให้สูงขึ้น ทั้งยังเป็นอีกตัวชี้วัดหนึ่งที่ส่งผลในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ซึ่งในภาวะความไม่สงบครอบครัวถือเป็นแรงบันดาลใจที่สำคัญของผู้เรียน ประกอบด้วย 3 คุณลักษณะคือ 1) การเอาใจใส่ 2) การเลี้ยงดู 3) การสื่อสาร

1.4 ปัจจัยด้านผู้เรียน จากผลการวิจัยโรงเรียนต้องทราบถึงความพร้อมของนักเรียน เพื่อเตรียมสิ่งที่ผู้เรียนต้องรู้ให้สอดคล้องกับความสามารถสรุปได้ว่า คุณลักษณะของผู้เรียนที่ช่วยยกผลสัมฤทธิ์ระดับชาติต้องมี 2 ด้านคือ 1) พื้นฐานของผู้เรียน 2) การเห็นความสำคัญของการสอบ

1.5 ปัจจัยการมีส่วนร่วม จากผลการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมมีมุมมองที่สะท้อนถึงความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายและความร่วมมือของผู้ปกครอง จากผลการสัมภาษณ์สรุปได้ว่าการดำเนินงานแบบมีส่วนร่วมประกอบด้วย 2 ภาคได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมระดับกลุ่มเครือข่ายการศึกษา 2) การมีส่วนร่วมระดับผู้ปกครองผู้วิจัย

ตอนที่ 2 การดำเนินงานที่มีผลต่อการยกระดับผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน มี 3 ด้านดังนี้

2.1 ด้านการบริหารจัดการ ผลการวิจัยพบว่าพบว่าการลงนามสอบจริงโรงเรียนจัดสอนพร้อเน็ต ซึ่งได้ประเมินตนเองว่ามีจุดเด่น จุดด้อยในสาระการเรียนรู้ใด เพื่อพัฒนาและปรับปรุงต่อไป สรุปได้ 3 ขั้นตอนคือ 1) การจัดสอบ Pre-Admission 2) การวางแผนปรับปรุง 3) นำเสนอข้อมูลสารสนเทศ

2.2 ด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน จากผลการวิจัยพอสรุปการดำเนินงานการพัฒนาผู้เรียนมี 5 ขั้นตอนดังนี้ 1) รายงานผลการทดสอบ 2) จัดโครงการยกผลสัมฤทธิ์ 3) แลกเปลี่ยนครูตัว O-NET 4) สร้างแรงจูงใจ 5) ใช้ O-NET เป็นเงื่อนไขในการเลื่อนชั้น

2.3 ด้านการพัฒนาบุคลากร ทางโรงเรียนมีการบริหารบุคลากรครูให้สามารถ เลือกสอนในระดับที่ตนเองถนัด ทั้งนี้สามารถสรุปการดำเนินงานด้านการพัฒนาครู ได้ 2 ขั้นตอนคือ 1) การจัดการบุคลากร 2) การพัฒนาตนเอง

การอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ตอนที่1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการยกระดับผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน

ในภาวะความไม่สงบของพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้พบว่า มีปัญหาทางการศึกษาด้านคุณภาพการศึกษา ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อจัดการศึกษาที่สะสมมานาน ทั้งนี้ในภาวะข้างต้น ยังคงมีโรงเรียนที่มีผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน O-NET สูงขึ้นอย่างต่อเนื่องพบปัจจัยที่เป็นตัวชี้วัดส่งผลกระทบต่อการยกระดับผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน 5 ด้านดังนี้

1. ปัจจัยด้านผู้บริหาร มีคุณลักษณะ ความเป็นมืออาชีพ ภาวะผู้นำ การวางแผนเชิงกลยุทธ์การนิเทศ ผู้วิจัยมองว่าผู้บริหารควรมีความเหนือชั้น มีทักษะความเป็นมนุษย์และทักษะการใช้ชีวิต มีความละเอียดอ่อนในการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารจะถือปฏิบัติเป็นแบบอย่างที่ดีและไม่ลืมที่จะนิเทศตรวจสอบงานสะท้อนให้เห็นว่า ภายใต้รูปแบบการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา แห่งความเป็น โลกาภิวัตน์ (Globalization) ภายใต้บริบทที่ต้องเผชิญกับความไม่สงบในพื้นที่เสี่ยงภัย ซึ่งอยู่ภายใต้เงื่อนไขการปรับเปลี่ยนการแข่งขัน ต่างที่ส่งผลกระทบต่อจำนวนและประสิทธิภาพของโรงเรียนของรัฐ โดยเฉพาะด้านผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากการปรับเปลี่ยนบริบท และ โครงสร้างการบริหาร ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนไปตามคุณลักษณะดังกล่าว

2. ปัจจัยด้านครู ต้องมีคุณลักษณะ ครูมืออาชีพ ภาวะผู้นำครู กระบวนการเรียนการสอน ระบบช่วยเหลือนักเรียน ผู้วิจัยมองว่าหากสถานศึกษาใดที่มี “ครู” ที่มีคุณภาพ ย่อมเป็นเครื่องการันตีได้ถึงแนวโน้มในการมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ ในสังคมปัจจุบันครูต้องเป็นผู้รอบรู้ทันต่อเหตุการณ์ ซึ่งสอดคล้องกับ เอกวิทย์ ฌกลาง (2552:112-113) มองว่าจำเป็นต้องมีการจัดการเรียนการสอน และพัฒนาตัวเองในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น การพัฒนาความสามารถด้านการสอน โดยการจัดการองค์ความรู้ที่จะสอนอย่างมีคุณภาพ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2546:34-49) เป็นไปได้ว่าสังคมในสังคมปัจจุบันที่ตัวครูต้องเป็นผู้รอบรู้ทันต่อเหตุการณ์ ดังนั้นผู้วิจัยมีมุมมองว่าครูมืออาชีพต้องมีการพัฒนาตนเองให้มีจิตวิญญาณแห่งความเป็นครู คุณภาพครูสะท้อนให้เห็นว่าการจัดการเรียนการสอนเป็นปัจจัยหลักในการพัฒนาระดับคะแนนสอบให้สูงขึ้น ดังนั้นถึงแม้ว่าผลกระทบสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่เสี่ยงภัยที่ครูต้องเผชิญกับความยากลำบากหากครูหันมาปฏิวัติรูปแบบการจัดการเรียนการสอนอย่างจริงจังก็สามารถยกระดับคะแนนการสอบได้

3. ปัจจัยด้านผู้ปกครอง พบว่าคุณลักษณะสำคัญ คือการเอาใจใส่ การเลี้ยงดู การสื่อสาร ทั้งนี้ข้อมูลของสำนักงานทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (ส.ท.ศ) พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา จังหวัดชายแดนใต้ได้แก่ปัตตานี ยะลา และนราธิวาสมีแนวโน้มลดลงและอยู่ใน 3 ลำดับสุดท้ายของประเทศมาตลอด ทั้งนี้เป็นไปได้อาจจากความไม่สงบที่ส่งผลให้เกิดการสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รัก ครอบครัว ตัวผู้เรียนเองก็หมดกำลังใจ ดังนั้นการเอาใจใส่จากครอบครัวและชุมชน มีผลต่อแรงบันดาลใจต่อผู้เรียน อีกทั้งในเรื่องของการเลี้ยงดู ซึ่งผู้วิจัยมีมุมมองที่ต่างไปว่า ความเคยชินของผู้ปกครองในชนบทคิดว่าการศึกษาผูกติดอยู่กับ ครูและโรงเรียนทั้งหมด ผู้ปกครองส่วนใหญ่จึงลดบทบาทความเป็นครูของลูกๆและได้ยกมอบหมายบทบาทและหน้าที่ให้กับโรงเรียนและครูดูแลโดยสิ้นเชิง

4. ปัจจัยด้านผู้เรียน พบว่าต้องทราบพื้นฐานของผู้เรียน การเห็นความสำคัญของการทดสอบ ครูต้องทราบพื้นฐานของผู้เรียนและมีการวางแผนในการพัฒนาความรู้ ส่งเสริมผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้น โดยเฉพาะการคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างเป็น

ระบบ โดยผ่านการวัดและการประเมินผลการศึกษาเพื่อที่จะทำให้ได้ข้อมูล สารสนเทศ ที่แสดงความก้าวหน้า ความสำเร็จทางการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งมีประโยชน์ต่อผู้เรียน การนำผลที่ได้จากการประเมินไปพัฒนาการเรียน เพื่อจะใช้ส่งเสริมผู้เรียนในด้านต่างๆ หากผู้เรียนไม่เห็นความสำคัญของการสอบ ผู้วิจัยมองว่าส่งผลให้การทดสอบระดับชาติต่ำ และไม่สามารถเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาที่ดีได้ นอกจากนี้ต้องร่วมมือกับผู้เรียนแล้วนั้นเป็นไปได้อย่างไรที่ต้องให้ผู้เรียนได้เข้าใจและเห็นความสำคัญของการทดสอบ

5.ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม ประกอบด้วยโรงเรียนภายในกลุ่มเครือข่ายการศึกษาและการมีส่วนร่วมกับผู้ปกครอง ผู้วิจัยมองว่าการใช้ทรัพยากรดำเนินกิจกรรมร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพและยังเป็นการระดมกำลังในการปรับปรุงและคุณภาพพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายคุณภาพให้มีมาตรฐานการศึกษาใกล้เคียงกัน โดยมีการจัดทำเป็นโครงการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สอดคล้องกับอรรถ สุขสวัสดิ์ (2553:95) กล่าวถึงจากการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย การดำเนินงานระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ผลการศึกษาความคิดเห็นของศูนย์เครือข่ายระหว่างโรงเรียนกับสถานศึกษาในเครือข่ายการศึกษาอยู่ในระดับดี อีกทั้งการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง การยกระดับผลการทดสอบระดับชาติจะเพิ่มขึ้นสูงอย่างต่อเนื่องได้ต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้ปกครองและชุมชนในการสนับสนุน ส่งเสริม ให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักมีความสนใจในการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน

ดังนั้นผู้บริหารควรปรับเปลี่ยนวิธีการ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผู้เกี่ยวข้องหลักในการยกระดับผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน ให้สอดคล้องกับบริบทภาวะความไม่สงบที่ต้องเผชิญกับความยากลำบากที่เป็นอุปสรรคในด้านการพัฒนาการจัดการศึกษา อันส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน

ตอนที่ 2 การดำเนินงานเพื่อยกระดับผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน

การดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยเพิ่มคะแนนผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน O-NET เป็นหัวใจของการยกผลสัมฤทธิ์ให้มีคะแนนที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่องประกอบด้วย 3 ด้านคือ 1.ด้านการบริหารจัดการ 2. ด้านการพัฒนาผู้เรียน 3.ด้านการพัฒนาบุคลากร

1. ด้านการบริหารจัดการ พบว่ามีขั้นตอนคือ มีการจัดสอบ Pre-Admission การนำเสนอสารสนเทศของคะแนนสอบผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน O-NET การชี้แจงและวางแผนการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็นไปได้ว่าการสอบ Pre-Admission เป็นการเพิ่มประสบการณ์ในการสอบให้กับนักเรียน สอดคล้องกับ อาคม จีโรสง(2547:56) กล่าวว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ที่สามารถยกผลสัมฤทธิ์การสอบระดับชาติได้นั้นจะจัดสอบ Pre-Admission ให้กับนักเรียน อย่างไรก็ตามเป็นไปได้ว่าการที่ผู้เรียนมีโอกาสได้ทำแบบทดสอบที่คล้ายๆกับแบบทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐานได้นั้นทำให้ผู้เรียนคุ้นชินกับแบบทดสอบและสถานการณ์จำลองที่คล้ายคลึงกับการสอบ ส่วนการนำเสนอสารสนเทศของคะแนนสอบผลการ เพื่อ นำสารสนเทศเกี่ยวกับผลการทดสอบ เพื่อเปรียบเทียบผลการ สอบ O-NET ทั้งในระดับประเทศและระดับเขตพื้นที่การศึกษาและระดับเครือข่ายต่าง ๆ ทั้งนี้ผู้วิจัยมองว่าขั้นตอนการชี้แจงและวางแผนการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน นำผลการทดสอบชี้แจงกับผู้บริหารเพื่อศึกษาจุดแข็งและจุดอ่อนของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามเนื้อหาและตัวชี้วัด มีการทำสรุปเปรียบเทียบ และทำการหาสาเหตุความเปลี่ยนแปลงของคะแนนที่มีการขึ้นและลงวิเคราะห์รูปแบบ ข้อสอบ เป็นไปได้ว่าเพื่อนำผลที่ได้ไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอน

2 ด้านการพัฒนาผู้เรียน พบว่ามีขั้นตอน คือ การรายงานข้อมูลผลการทดสอบ การจัดทำโครงการยกระดับผลสัมฤทธิ์ การแลกเปลี่ยนครูในการติว การสร้างแรงจูงใจ การใช้O-NET เป็นเงื่อนไขในการเลื่อนชั้น เมื่อโรงเรียนทราบผลการทดสอบ จะชี้แจงข้อมูลผลการทดสอบ ทั้งนี้ผู้วิจัยมองว่าเพื่อการศึกษาและวิเคราะห์จุดแข็งและจุดที่ควรพัฒนาของนักเรียนที่ยังต้องปรับปรุง สอดคล้องกับสมเดช มีแสง(2546:121)กล่าวว่า โรงเรียนให้ความสำคัญกับคะแนนผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน O-NET เป็นอย่างมากผู้วิจัยมองสอดคล้องว่า การจัดทำโครงการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นการสอนปรับพื้นฐานการสอนเสริม และเติมทักษะให้กับนักเรียน เพื่อการปรับปรุง/พัฒนาการจัดการเรียนรู้ เป็นไปได้ว่าการจัดทำโครงการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นการ การออกแบบการจัดการเรียนรู้อ การสอนเสริมเพื่อพัฒนาศักยภาพของนักเรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น โดยต้องมีการสร้างแรงจูงใจและการ

เสริมแรง โดยการสร้างเงื่อนไขในการเลื่อนชั้น จากมุมมองผู้วิจัย มองว่า อนึ่งการสร้างความตระหนักให้กับนักเรียน ให้ความสำคัญของการสอบว่าเป็นการทดสอบที่ได้ประเมินความสามารถของตนเอง และผลสอบที่ได้ก็จะสร้างชื่อเสียงให้กับโรงเรียน รวมถึงนำไปใช้เป็นส่วนหนึ่งในการพิจารณาการเลื่อนชั้นและใช้เป็นเกณฑ์ในการสอบชิงทาง โรงเรียนกำหนดไว้ว่า หากสอบ O-NET ไม่ผ่าน จะไม่สามารถเลื่อนชั้นในระดับดังกล่าวได้ จึงทำให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจ และเป็นแรงกระตุ้นผลักดันให้กับนักเรียนในการทำข้อสอบอย่างเต็มที่ สอดคล้องกับสำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน(มปป.) ที่ได้เสนอแนวทางการยกระดับผลการทดสอบ O-NET โดยให้มีการสร้างความเข้าใจให้ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญประโยชน์ในการทดสอบให้เป็นไปตามศักยภาพที่เป็นจริง

3 ด้านการพัฒนาครู ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน คือ การบริหารจัดการด้านบุคลากรให้มีความเหมาะสมกับชั้นเรียน จัดครูที่สอนไม่ตรงตามวุฒิเข้าพัฒนาตนเอง ผู้วิจัยมองว่าการจัดการด้านบุคลากรให้เหมาะสมกับชั้นเรียนเป็นการส่งต่อความรู้ และ ประสบการณ์ของครูที่จะเกษียณหรือย้าย ทำให้มีการลดช่องว่างในการมอบหมายงาน ความรู้ไม่ได้หายตามตัวผู้ที่ไม่อยู่แล้ว การบริหารบุคลากรครูควรสามารถเลือกสอนในระดับที่ตนเองถนัดได้เอง เป็นไปได้ว่าเมื่อครูผู้สอนมีโอกาสเลือกสอนตามชั้นที่ตนเองถนัดในเนื้อหาที่จะส่งผลให้มีแรงจูงใจในการพัฒนา การจัดการเรียนการสอน การจัดชั้นเรียน อนึ่งในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้มีลักษณะส่วนใหญ่ครูสอนไม่ครบชั้น มีครูย้ายเป็นจำนวนมากส่งผลกระทบต่อจัดการเรียนการสอนที่ไม่ต่อเนื่อง ดังนั้นการจัดการด้านบุคลากรให้เหมาะสมกับชั้นเรียนเป็นเรื่องที่ต้องพิถีพิถันทำอย่างรอบคอบและต้องมีการวางแผนงานอย่างเป็นระบบ โดยการจัดครูผู้สอนให้เหมาะสมกับชั้นเรียนทั้งนี้ครูเองได้มีส่วนร่วมในการจัดและเลือกชั้นเรียนสอดคล้องกับผลการวิจัยของบุษราคม จรรย์นาฎย์(2544:บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาการ ดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในโครงการโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ผลการวิจัยพบว่า ด้าน การ พัฒนาและส่งเสริมด้านวิชาการ โรงเรียนส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนสนับสนุนครูทำผลงานทางวิชาการทั้งนี้ต้องจัดความเหมาะสมให้กับความสามารถของครูผู้สอนให้ตรงกับชั้นเรียน ถึงแม้ว่าบริบทในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้มีลักษณะคล้ายคลึงกันตรงที่มีครูสอนไม่ครบชั้น จึงต้องครูพัฒนายิ่งขึ้น

ดังนั้นจากผลการวิจัยข้างต้นและความสอดคล้องกับแนวคิดผู้วิจัยได้นำเสนอนั้น บ่งชี้ให้เห็นว่าการดำเนินงานในภาวะความไม่สงบในพื้นที่เป็นความยากลำบากในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาให้ตรงกับบริบท ทั้งการดำเนินงานเพื่อยกผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐานให้สูงขึ้นนั้น ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองต้องร่วมมือโดยเฉพาะผู้บริหารต้องมีวิธีการดำเนินงานหรือสร้างโมเดล โดยรอบคอบมีความละเอียดอ่อนและเป็นขั้นเป็นตอน สิ่งเหล่านี้จะสะท้อนให้เห็นถึงการจัดการคุณภาพที่มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้สิ่งสำคัญที่สุดที่เป็นเหมือนกุญแจดอกสำคัญที่จะไขปัญหาด้านคุณภาพผู้เรียนได้อยู่ที่ทุกฝ่ายต้องร่วมกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. โรงเรียนควรสร้างความตระหนักและจิตสำนึกที่ดีให้ครูและนักเรียนให้เห็นความสำคัญของการทดสอบระดับชาติ และดำเนินการอย่างจริงจัง
2. ผู้บริหารควรมีการกำกับ ติดตามการจัดการเรียนการสอนของครูส่งเสริมสนับสนุนให้ครูได้เพิ่มพูนความรู้ในเรื่องเทคนิคการสอนแบบใหม่ๆ สนับสนุนให้ครูมีความรู้ในการจัดทำสื่อการเรียน เทคโนโลยีการสอนและส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรติดตามและประเมินผลโรงเรียนอื่นๆที่ดำเนินการในการยกระดับผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน ว่ามีการดำเนินการอย่างไรและเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนและเพื่อส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาในการจัดการศึกษาต่อไป
2. ควรวิเคราะห์พฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาและคุณลักษณะหรือพฤติกรรมของครูในโรงเรียนที่มีผลการทดสอบระดับชาติสูง

บรรณานุกรม

- กัมภณฑ์ จุนโท. (2547). “ศูนย์อำนวยการรักษาความมั่นคงจังหวัดชายแดนใต้” ,
วารสารวิชาการ. ปีที่ 7 ฉบับที่ 2 เมษายน-มิถุนายน.
- ชาย โพธิ์สิตา. (2550). ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพฯ: บริษัทอัมรินทร์พริ้นติ้ง
แอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- บุษราคัม จรรย์นาญย์. (2545). การศึกษาดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดกรมสามัญศึกษา ในโครงการโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพ
ผู้เรียน. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สมเดช มีแสง. (2546). คู่มือบริหารโรงเรียนสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. นครสวรรค์ :
ริมปิงการพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2546). แนวทางการกระจายอำนาจการบริหาร
และการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่และสถานศึกษาตามกฎกระทรวง
กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2546.
กรุงเทพฯ : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- อรัญ สุขสวัสดิ์. (2553). ความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการปฏิบัติงานความสำพันธ์
ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของสถานศึกษาในเครือข่ายการศึกษาสุนทรภู่ สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาระยะของ เขต2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี. (สำเนา)
- อาคม จีโรสง. (2547). หน้าที่ผู้นำในการบริหารการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 2) กรุงเทพฯ :
: การกิจเอกสารและตำรา.
- เอกรินทร์ สังข์ทอง. (2551). ภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมของผู้อำนวยการโรงเรียนของรัฐในสาม
จังหวัดชายแดนภาคใต้. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์(สำเนา)
- เอกวิทย์ ฌกลาง. (2552). ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนา
พานิชย์.

แนวทางการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็กเพื่อความอยู่รอด : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านปะกาลือสง
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1

The administration of Small - Size School for Survival : The Case study Pakaluesong
School Under Pattani Primary Educational Service Area office I

นางโสภี เจ๊ะสอเหาะ¹ อีร์ หลุ่ยธนาสันต์²

1 นักศึกษาปริญญาโท ภาควิชาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานี

2 อาจารย์ ดร.ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานี

sopee2544@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็กเพื่อความอยู่รอด กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านปะกาลือสง ผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาในครั้งนี้มีจำนวน 9 คนซึ่งประกอบด้วยผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้มาโดยการเลือกที่มีเหตุผลเฉพาะ คำนึงถึงการทำงานร่วมกันระหว่างสถานศึกษา ชุมชน ทุกฝ่ายร่วมกับผู้บริหารโรงเรียนบ้านปะกาลือสง ซึ่งทุกคนปฏิบัติหน้าที่ในท่ามกลางความเสี่ยงในความไม่สงบในพื้นที่ สี่แดงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้สร้างความหวาดกลัวให้กับทุกคนที่จะเข้าไปปฏิบัติงาน ส่งผลให้โรงเรียนประสบปัญหาที่มี จำนวนนักเรียนลดน้อยลง ครูสอนไม่ครบชั้น ครูสอนไม่ตรงเอก ขาดแคลนงบประมาณในการบริหาร ชุมชนและบุคลากรใน โรงเรียนทุกคนร่วมกันพัฒนาอย่างเร่งด่วน โรงเรียนจัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชนและท้องถิ่นทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาทุกระดับชั้นมีผลสัมฤทธิ์ที่ดีขึ้น เครื่องมือในการวิจัย คือแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง เอกสารที่เกี่ยวข้อง และตัวผู้วิจัยเอง ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์ในเชิงลึก วิเคราะห์การสัมภาษณ์แบบเชิงลึกผลการวิจัย พบว่าการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็กเพื่อความอยู่รอดประเด็นที่ค้นพบดังนี้คือ 1) ด้านการบริหารของผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางวิชาการ เป็นผู้ปรับปรุงหลักสูตรและบูรณาการหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนและชุมชน ส่งเสริมสนับสนุน การนิเทศติดตามผล 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ของครู ครูมีการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน วิเคราะห์ข้อมูลเป็นรายบุคคล ออกแบบการเรียนรู้และจัดการเรียนรู้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนและชุมชน จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพความเป็นจริง นำผลการประเมินและวิเคราะห์ไปใช้ในการสอนซ่อมเสริม ครู ศึกษาค้นคว้าหาความรู้อยู่เสมอ 3) ด้านการเรียนของผู้เรียน นักเรียนมีทักษะการเรียนรู้ดี มีการเรียนซ่อมเสริมเพิ่มเติมทุก วันหลังเลิกเรียน 4) ด้านการสนับสนุนจากผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ และที่สำคัญ โรงเรียนมีการบริหารงาน 4 ฝ่ายครูในโรงเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ 1) จัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องกับ บริบทโรงเรียนและชุมชน 2) ใช้สื่อประยุกต์จากเศษวัสดุเหลือใช้ การบริหารบุคคล 1) มอบหมายงานให้ตรงกับคน 2) มีความสามัคคีเป็นหมู่คณะ 3) ให้เกียรติซึ่งกันและกัน 4) ทุกคนเท่าเทียมกัน การบริหารงบประมาณ 1) งบประมาณไม่ เพียงพอต่อความต้องการ 2) หางบประมาณส่วนใหญ่จากผู้สนับสนุน การบริหารงานทั่วไป 1) โรงเรียนและชุมชนมีการ พัฒนาอาคารสถานที่ 2) ชุมชนเข้ามาใช้อาคารสถานที่ในการจัดกิจกรรมต่างๆ

คำสำคัญ : แนวทางการบริหารงานในโรงเรียนขนาดเล็กเพื่อความอยู่รอด กรณีศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปัตตานี เขต 1

Abstract

The purpose of this qualitative research is to study the administration of the small-size school for survival at Pakaluesong School. There were nine samples giving information: the administrator, teachers, students, parents and the community leader. The samples were selected because of their cooperation between the school and the community. They all have worked with the administrator of Pakaluesong School. They have worked with such scare among the risk of the red unsettled areas that the school faced the problems of the less number of students, incomplete classes, indirect-field teachers and lack of the budget to administrate. Therefore, both community and staff in the school need to develop their areas urgently. After that, the school has provided the curriculum related to the community context in order to enhance at every level of learning achievement. The research instruments were an unstructured interview and literature reviews. Also, an in-depth interview was applied to collect and analyze the data. The findings revealed that there are four issues of the administration of the small-size school for survival. 1) The administrator has academic leadership to improve curriculums, integrate them according to the school and community contexts and promote monitoring of supervision. 2) In terms of teachers' knowledge management, they have directly identified the target, analyzed personal information of each student, designed classes and arranged classes to suit the school and community contexts, changed the climate to assist learning, evaluated students' learning achievement actually, and taken the evaluation and analysis for remedial and enrichment instruction. Also, teachers always find out new knowledge. 3) Regarding to students' education, they have good skills of learning and are given remedial and enrichment instruction after school every day. 4) The support from parents and the community is a part of learning promotion. Importantly, there are four departments of the administration. The teachers all take part in academic administration to 1) produce curriculums related to the school and community contexts and 2) use applied media from recycled materials, human resources to 1) assign right jobs to right men, 2) have team unity, 3) value each other and 4) treat equally, budget administration to 1) find inadequate necessary budget and 2) look for main budget from sponsors, as well as general administration to 1) develop buildings in the school and community and 2) have the community hold any activities in the school.

Keywords: study the administration of the small-size school for survival, case study, Pattani Primary Educational Service Area office I

บทนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคล และสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นการพัฒนาศักยภาพของคน ที่เรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตลอดชีวิต ระบบการศึกษาไทยกำลังประสบปัญหาท้าทายสำคัญประการหนึ่งคือ การมีโรงเรียนขนาดเล็กจำนวนมากและมีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปี เนื่องจากประชากรวัยเรียนมีจำนวนลดลง ปัจจุบันโรงเรียนขนาดเล็กมีจำนวนมากถึง 14,816 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 47.62 ของจำนวนทั้งหมด (ข้อมูล 10 มิ.ย 2555) การมีโรงเรียนขนาดเล็ก ทำให้การจัดการศึกษาไม่สามารถสะท้อนคุณภาพและประสิทธิภาพได้เพียงพอ เกิดจากการใช้ทรัพยากรอย่างไม่คุ้มค่า มีข้อจำกัดด้านการใช้ครูหรือ ไม่สามารถจัดครูได้ครบชั้นและขาดแคลนสื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา ส่งผลให้คุณภาพการศึกษาลดลงอย่างต่อเนื่อง (แผนบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กปี พ.ศ 2555-2558)

โรงเรียนขนาดเล็กนั้นมีความสำคัญต่ำกว่าโรงเรียนขนาดกลาง โรงเรียนขนาดกลางคุณภาพต่ำโรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดเล็กมีครูสอนไม่ครบชั้น เด็กน้อย ขาดแคลนทุนทรัพย์ แนวทางการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีภารกิจหลักคือ จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร ปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีสถานศึกษาขนาดเล็กส่วนใหญ่มีปัญหาสำคัญ 2 ประการคือ 1. นักเรียนจากสถานศึกษาขนาดเล็กมีคุณภาพค่อนข้างต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับสถานศึกษาขนาดอื่นๆ เพราะโรงเรียนขาดความพร้อมทางด้านปัจจัย เนื่องจากเกณฑ์การจัดสรรงบประมาณส่วนใหญ่ใช้จำนวนนักเรียนเป็นเกณฑ์ในการจัดสรร 2. สถานศึกษาขนาดเล็กส่วนใหญ่ขาดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ กล่าวคือมีการลงทุนค่อนข้างสูง เมื่อเปรียบเทียบกับสถานศึกษาขนาดใหญ่กว่า โรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่ไม่สามารถบริหารจัดการศึกษาได้ตามเป้าหมายและมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตลอดจนมาตรฐานด้านผู้บริหารโรงเรียน ครู และนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก ตามผลการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ส่วนใหญ่อยู่ในระดับพอใช้ และระดับควรปรับปรุง จากการศึกษาสภาพการบริหารจัดการและผลที่เกิดขึ้น จากการบริหารจัดการของโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่ามีปัญหาที่สำคัญดังนี้ คือ 1. การได้รับการส่งเสริมสนับสนุนจากท้องถิ่นชุมชนมีค่อนข้างน้อย 2. การจัดสรรงบประมาณให้แก่โรงเรียนขนาดเล็กมีค่อนข้างจำกัด 3. ความขาดแคลนบุคลากรที่จะจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ จัดการเรียนการสอนโดยมีครูไม่ครบชั้นเรียน ไม่ครบกลุ่มสาระการเรียนรู้ 4. นักเรียนมีความรู้ความสามารถตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับนักเรียนของโรงเรียนขนาดกลาง โรงเรียนขนาดใหญ่ และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ 5. การลงทุนทางการศึกษาสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กจึงเป็นการลงทุนที่ค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับโรงเรียนขนาดกลาง โรงเรียนขนาดใหญ่ และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ลงทุนด้วยจำนวนเงินงบประมาณที่เท่ากันแต่ตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนในจำนวนที่ต่างกัน 6. ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนและครูในโรงเรียนขนาดเล็กจะด้อยกว่าในโรงเรียนขนาดกลาง โรงเรียนขนาดใหญ่ และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้เสนอ แนวทางการแก้ปัญหาและพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กใน 2 ด้านดังต่อไปนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2545 : 28-29)

1. ด้านประสิทธิภาพและการบริหารจัดการ จัดครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นไปตามเกณฑ์ และครบชั้นเรียน ทั้งโรงเรียนเอกเทศและโรงเรียนประเภทหลอมรวม โดยใช้รูปแบบศูนย์โรงเรียนการมีส่วนร่วมของชุมชน และการระดมทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการศึกษา
2. ด้านคุณภาพการเรียนการสอน ใช้นวัตกรรมการเรียนการสอนที่ถูกต้องเหมาะสมกับสภาพของโรงเรียน ปัญหาโรงเรียนขนาดเล็กสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เห็นความสำคัญต่อการแก้ปัญหาโรงเรียนขนาดเล็ก จึงได้ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการทดลอง วิจัย เพื่อหารูปแบบที่มีความเหมาะสมสำหรับนำมาใช้ในการแก้ปัญหาโรงเรียนขนาดเล็ก ให้มีกระบวนการบริหารจัดการ และการจัดการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด (ฮ้าง ธัญวงศ์สมบัติ 2557) จากปัญหาโรงเรียนขนาดเล็กที่กล่าวมาข้างต้นนั้นแต่ยังมีโรงเรียนอีกโรงเรียนหนึ่งที่เราจะไม่กล่าวถึงไม่ได้เนื่องจากโรงเรียนแห่งนี้ได้รับผลกระทบมากมาย จากเหตุการณ์ต่างๆ เช่น เหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ นักเรียนน้อย ครูสอนไม่ครบชั้น ขาดสื่อการเรียนการสอน ขาดงบประมาณ โรงเรียนหยุดการเรียนการสอนเป็นช่วงระยะเวลาหนึ่งนั่นคือโรงเรียนบ้านปะการลือสงตั้งในหมู่บ้านปะการลือสง หมู่ที่ 6 ตำบลดอนรัก อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี เป็นชุมชนชนเล็กๆที่มีประชากรประมาณ 1,202 คน ผู้นำชุมชนคือผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านเล็งเห็นความสำคัญของการศึกษาจึงได้สร้างโรงเรียนขึ้นในปี พ.ศ 2496 เพื่อให้บุตรหลานมีสถานที่ศึกษาใกล้บ้าน ซึ่งประชาชนในหมู่บ้านพร้อมใจกันก่อสร้างโรงเรียนบ้านปะการลือสงขึ้นมาจนถึงปัจจุบัน จากการศึกษาข้อมูลจากเอกสารและคำบอกเล่าของผู้ใหญ่บ้าน โรงเรียนแห่งนี้ในอดีตมีจำนวนนักเรียนเพิ่มขึ้นจากโรงเรียนขนาดเล็กเป็นโรงเรียนขนาดกลาง เมื่อมีเหตุการณ์ความไม่สงบเกิดขึ้นในพื้นที่บ่อยครั้งทำให้จำนวนนักเรียนลดน้อยลงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้บริหารโยกย้ายหรือดำรงตำแหน่งได้ไม่นาน และที่สำคัญผู้อำนวยการส่วนใหญ่ต้องการความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงานที่ดีกว่าเนื่องจากเด็กน้อยไม่สามารถทำวิทยฐานะได้ แต่ยังมีความโชดดีในความโชดร้ายที่ยังมีรักษาโรงเรียนปฏิบัติหน้าที่ด้วยความมุ่งมั่นและอดทน แต่เมื่อมีเหตุการณ์ความไม่สงบเกิดขึ้นทำให้เกิดความคิดเห็นที่แตกต่างกันเกิดความแตกแยกเป็น 2 ฝ่ายทำให้โรงเรียนต้องหยุดการเรียนการสอนไปช่วงระยะเวลาหนึ่ง และเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้

นักเรียนลดน้อยลง และได้มีฝ่ายปกครอง เจ้าหน้าที่ตำรวจ ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้ร่วมกันคิดและพยายามแก้ปัญหา ดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง โดยการจัดเจ้าหน้าที่เข้าไปพัฒนาสัมพันธ์และร่วมกิจกรรมกับผู้นำท้องถิ่น ผู้นำศาสนา ผู้บริหารส่วนท้องถิ่น ผู้ปกครอง นักเรียน กลุ่มสตรี และประชาชนในพื้นที่ เพื่อสร้างความเข้าใจ ความศรัทธา การยอมรับ จนนำไปสู่การร่วมกันพัฒนาแบบมีส่วนร่วม และเมื่อแกนนำผู้ปฏิบัติการของกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบได้เสียชีวิตจากการปะทะกับเจ้าหน้าที่และบางส่วนหลบหนีออกนอกพื้นที่ กัดต้นแกนนำระดับผู้สั่งการ และขอความร่วมมือจากชุมชนและภาครัฐอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ผู้นำทุกส่วนต่างๆ กลุ่มสตรี ประชาชนและนักเรียน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาและให้ความร่วมมือมากขึ้นต่อมา กองบัญชาการผสมพลเรือน ตำรวจ ทหาร ได้กำหนดให้บ้านปะกาลือสง เป็นหมู่บ้านเป้าหมายเพื่อการพัฒนาสันติสุขอย่างยั่งยืน จึงได้ส่งทหารหน่วยพัฒนาสันติเข้าพัฒนาและฟื้นฟูหมู่บ้าน โรงเรียนอย่างต่อเนื่อง การดำเนินการต่าง ๆ ได้กระทำอย่างต่อเนื่องผู้บังคับหน่วยเฉพาะกิจปัตตานี ได้หารือร่วมกับผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 1 ในการเปิดโรงเรียนบ้านปะกาลือสง โดยมีกำหนดเปิดโรงเรียนอีกครั้ง

ขอบเขตการวิจัย

ด้านเนื้อหาผู้วิจัยนำแนวคิดทฤษฎี (Hoy & Miskel, 2008, p. 292) มาปรับปรุงเป็นกรอบแนวคิดในการทำวิจัยเรื่องแนวทางการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็กเพื่อความอยู่รอด : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านปะกาลือสง ซึ่งประกอบด้วย 1. ปัจจัยนำเข้า (Inputs) นักเรียน บุคลากร ทรัพยากรทางการศึกษา อาคารสถานที่ ผู้นำชุมชน 2. กระบวนการแปลง (Transformation process) ได้แก่การบริหารงานทั้ง 4 ฝ่ายเพื่อแก้ไขปัญหาโรงเรียนขนาดเล็กเพื่อความอยู่รอดในท่ามกลางความไม่สงบในพื้นที่ในสามจังหวัดชายแดนใต้ประกอบด้วย การบริหารงานบุคคล การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานทั่วไป และการบริหารงานพัสดุ 3. ผลผลิต (Outputs) ได้แก่ จำนวนนักเรียนที่เพิ่มขึ้น ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา นักเรียนไม่ลาออกกลางคัน

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็กเพื่อความอยู่รอดโรงเรียนบ้านปะกาลือสง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 1

วิธีการดำเนินการวิจัย

งานวิจัยในครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพแบบกรณีศึกษา การบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็กเพื่อความอยู่รอดกรณีศึกษาโรงเรียนบ้านปะกาลือสงสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Non structured interview) ซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์แบบปลายเปิดแต่เน้นการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Depth interviews) (สุภางค์ จันทวานิช, 2549) ผู้ให้ข้อมูลเป็นสำคัญ ทั้งนี้ผู้วิจัยสร้างความน่าเชื่อถือของเครื่องมือโดยอาศัยการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ที่มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับด้านการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็กเพื่อความอยู่รอดกับการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของประเด็นข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย และเครื่องมือสำคัญในการวิจัยครั้งนี้ คือตัวผู้วิจัยเองในการสัมภาษณ์รายบุคคลเพื่อทำความเข้าใจในปรากฏการณ์ และประสบการณ์จริงที่เกิดขึ้นของผู้ที่ให้การสัมภาษณ์เกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กเพื่อความอยู่รอดกรณีศึกษาโรงเรียนบ้านปะกาลือสงโดยเน้นประสบการณ์จริงที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวัน ให้ความสำคัญกับความหมายในทัศนะของผู้ให้ข้อมูล มุ่งหาข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้ข้อมูลเชิงพรรณนา มีประเด็นในการสัมภาษณ์ที่ชัดเจน ใช้คำถามอย่างเปิดกว้าง มีการเตรียมตัวก่อน ทำการสัมภาษณ์โดยการหาความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่สัมภาษณ์อย่างเพียงพอและสร้างความสัมพันธ์ (Rapport) ผู้วิจัยแนะนำตัวตามบทบาทที่กำหนด โดยการสร้างสัมพันธ์ปฏิสัมพันธ์เชิงบวก เพื่อให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เกิดความประทับใจ ไว้วางใจ และกล้าที่จะเปิดเผยข้อมูลที่ผู้ให้สัมภาษณ์ต้องการ โดยการเริ่มสัมภาษณ์รายบุคคลที่สถานศึกษาที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญปฏิบัติงานอยู่ การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ใช้สัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ใช้เวลาในการสัมภาษณ์ 1.30 -2.00 ชั่วโมง ซึ่งถือว่าเป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับการสัมภาษณ์ในการทำวิจัย

เชิงคุณภาพ (Seidman,1998) ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์โดยตรง (Face to face) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้มีการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพิ่มเติมทางโทรศัพท์ในกรณีของการศึกษาเพื่อเป็นการเติมเต็มข้อมูลระหว่างการเก็บข้อมูล ให้ได้ข้อมูลเชิงลึกมากยิ่งขึ้น การวิเคราะห์ข้อมูล การเก็บและรวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์ จัดแยกประเภทข้อมูล เพื่อวิเคราะห์หารูปแบบ (Patterns) หรือใจความหลัก (Themes) ก่อนที่จะมีการสร้างสมมติฐานและกรอบแนวคิดสำหรับคำอธิบายปรากฏการณ์หรือเหตุการณ์ที่ศึกษา การวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวอิงหลักการวิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัย (Inductive approach) ซึ่งอาศัยข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เลือกมาตามระเบียบวิธี แล้วจึงทำการวิเคราะห์หาข้อสรุป (Generalization) หรือคำอธิบายเชิงทฤษฎีจากลักษณะหรือบริบทโดยทั่วไป (A particular context) ไปสู่ข้อสรุป (To a conclusion) เกี่ยวกับปรากฏการณ์นั้นๆ (ชาย โพลิตา, 2556)

ผลการวิจัย

เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็กเพื่อความอยู่รอด : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านปะกาลือสง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1

4.1 การบริหารงานวิชาการ

4.1.1 แนวทางการบริหารหลักสูตรของโรงเรียนบ้านปะกาลือสงเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก มีการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่น โดยใช้ทรัพยากรการบริหารที่มีอยู่อย่างจำกัดในสถานศึกษานั้นให้เกิดประโยชน์และประสิทธิภาพสูงสุด เพื่อพัฒนาผู้เรียนในทุกๆด้านให้บรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตร บุคลากรมีความสัมพันธ์ที่ดี มีความสามัคคีในหมู่คณะ ให้เกียรติซึ่งกันและกัน และมีการมอบหมายงานให้ตรงกับความสามารถของบุคคล ส่งผลให้งานประสบความสำเร็จไปได้ด้วยดี โรงเรียนใช้วิธีการเรียนการสอนด้วยวิธีการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม เมื่อเรียนเสร็จแล้วนักเรียนเข้าห้องเรียนซ่อมเสริมอีกครั้งเพื่อให้นักเรียนเข้าใจในบทเรียนดีขึ้น หลังเลิกเรียนนักเรียนเล่นกีฬาเพื่อผ่อนคลายความเครียดต่างๆ ก่อนกลับบ้านนักเรียนต้องลงทะเบียนก่อน การเรียนการสอนด้วยวิธีการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม เป็นเหตุผลหนึ่งที่โรงเรียนแห่งนี้จำเป็นต้องใช้เพื่อยกระดับผลการเรียนการสอนของครู และผู้เรียนให้ดีขึ้น ครูพยายามทุกวิถีทางที่ศึกษาค้นคว้าหาความรู้มาเติมเต็มให้กับนักเรียน ครูสอนซ่อมเสริมให้กับนักเรียนทุกวิชาทุกชั้นปี ส่งเสริมและสนับสนุนนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษอย่างต่อเนื่อง โดยการนำนักเรียนเข้าร่วมแข่งขันทางวิชาการระดับชาติ ผลที่ได้รับจากความพยายามของครูและนักเรียนทำให้นักเรียนสอบติดระดับชาติมา 3 ปีซ้อน ไม่ว่าโรงเรียนแห่งนี้จะเป็นโรงเรียนขนาดเล็กที่ไกลปืนเที่ยงจากการมองของหลายๆฝ่าย เด็กอาจจะด้อยกว่าที่อื่น แต่ความพยายามของครูและนักเรียนในโรงเรียนแห่งนี้ได้พยายามยกระดับตนเองให้เท่าเทียมกับโรงเรียนอื่นๆ ได้อย่างภาคภูมิใจ

4.1.2 ด้านการจัดสื่อและการเรียนการสอน

สื่อการเรียนการสอนเป็นสิ่งจำเป็นในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้จากของจริง สัมผัสจริง และของจำลองที่เสมือนจริง เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพดีขึ้น เมื่อไม่มีงบประมาณครูก็ต้องดัดแปลงสื่อขึ้นมาเองจากวัสดุเหลือใช้ หรือวัสดุอุปกรณ์ที่ใกล้เคียง เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากของจริงมากยิ่งขึ้น โรงเรียนบ้านปะกาลือสงใช้การเรียนการสอนจากโรงเรียนศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ครูต้องศึกษาหาความรู้จากหลักสูตร แผนการสอน สื่อ จากบทเรียนที่ทางโรงเรียนศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมส่งมาให้ครูโรงเรียนปลายทาง แต่ในโรงเรียนบ้านปะกาลือสงแห่งนี้มีสื่อไม่ครบ เช่นการทดลองวิทยาศาสตร์ โรงเรียนทางไกลผ่านดาวเทียมมีสื่อครบ แต่โรงเรียนปลายทางมีสื่อไม่ครบ นักเรียนปลายทางดูการทดลองผ่านโทรทัศน์จากโรงเรียนทางไกลผ่านดาวเทียมในการทดลองวิทยาศาสตร์ เมื่อนักเรียนเรียนจากโรงเรียนทางไกลผ่านดาวเทียมที่มีการใช้สื่อ และมีครูที่สอนตรงเอก ส่งผลให้นักเรียนเรียนรู้ได้ดีขึ้น มีผลการเรียนที่ดี และครูคอยแนะนำบทเรียนอีกครั้งเพื่อให้ผู้เรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้น

4.1.3 การวัดผลและประเมินผล

ในอดีตการประเมินผลวัดผลในโรงเรียนบ้านปะกาลือสงเป็นปัญหาใหญ่ เมื่อมีเหตุการณ์ความไม่สงบเกิดขึ้น ทำให้ต้องหยุดการเรียนการสอนบ่อยครั้ง ครูต้องประเมินตามความเป็นจริง ในท่ามกลางสถานการณ์ความไม่สงบ ผู้ปกครองไม่เห็นความสำคัญในการวัดผลประเมินผลการเรียนเท่าที่ควร ผลที่ได้รับนักเรียนส่วนใหญ่ไม่ผ่านการประเมิน ทำให้

ผู้ปกครองไม่พอใจในการวัดผลการประเมินผลของครู โรงเรียนต้องประเมินผลการเรียนใหม่อีกครั้งตามสภาพความเป็นจริง นักเรียนทุกคนต้องสอบผ่านการประเมินทุกคน แม้ว่านักเรียนบางคนประเมินผลไม่ผ่านแต่ก็ต้องให้เลื่อนชั้นทุกคน ปัจจุบันเมื่อนักเรียนเรียนอ่อนก็จะมีภาระให้นักเรียนซ้ำชั้นและมีการซ่อมเสริมเพิ่มเติมให้ เพื่อให้นักเรียนมีพัฒนาการที่ดีขึ้น เมื่อเหตุการณ์ผ่านไปผู้อำนวยการและครูต้องศึกษาหลักสูตรแกนกลางปี51 นำหลักสูตรมาปรับปรุงให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนและชุมชน นำปัญหาที่เกิดขึ้นมาปรับปรุงแก้ไขปัญหาให้ดีขึ้น ปัจจุบันทางโรงเรียนแก้ไขปัญหามาโดยเรียนผ่านโรงเรียนศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม เมื่อครูไม่ครบชั้น ครูสอนไม่ตรงเอก เด็กน้อย ขาดแคลนงบประมาณ นักเรียนทุกคนสามารถเรียนได้ทุกวิชา ทุกกิจกรรม และหลังเลิกเรียนของโรงเรียนทางไกลผ่านดาวเทียมทางโรงเรียนบ้านปะกาลือสงได้มีการซ่อมเสริมให้นักเรียนอีกครั้งหลังเลิกเรียน ส่งผลให้นักเรียนผ่านการวัดผลและประเมินผลตามสภาพความเป็นจริงทุกคน มีผลการเรียนที่ดีขึ้น นักเรียน เก่ง ดี และมีสุข

4.1.4 การจัดการในชั้นเรียน

การจัดการในชั้นเรียน โรงเรียนปะกาลือสงเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก เด็กน้อย งบประมาณไม่เพียงพอ ครูสอนไม่ครบชั้น ทางโรงเรียนแก้ไขปัญหามาโดยการจัดชั้นเรียนคละชั้นในบางชั้นที่การเรียนการสอนใกล้เคียงกัน เช่น ชั้นอนุบาล1 และ อนุบาล 2 มาเรียนร่วมกัน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีห้องพยาบาลและห้องวิทยาศาสตร์อยู่ในห้องเดียวกัน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เป็นทั้งห้องเรียนและเป็นห้องเก็บของ โรงอาหารเป็นห้องประชุมสำหรับโรงเรียนแห่งนี้ด้วย การบูรณาการห้องต่างๆเพื่อให้เพียงพอต่อความต้องการ ในการจัดชั้นเรียน เมื่อขาดห้องสำคัญที่เด็กไม่สามารถเรียนรู้ได้ ทางโรงเรียนมีความจำเป็นต้องคละชั้นเรียนในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้มีห้องเรียนครบ ถึงแม้ว่าจะมีการคละชั้นเรียน แต่โรงเรียนบ้านปะกาลือสงใช้การเรียนการสอนจากการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม นักเรียนได้รับความรู้จากครูที่มีความชำนาญในสาขาวิชานั้นๆ และมีความชำนาญในการใช้สื่อการเรียนการสอน ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนแบบคละชั้นจึงไม่ส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ของนักเรียน

4.2. การบริหารงบประมาณ

แนวทางในการบริหารด้านงบประมาณในโรงเรียนบ้านปะกาลือสงเป็นโรงเรียนขนาดกลางมาก่อนที่จะเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนเจอปัญหาความไม่สงบในพื้นที่บ่อยครั้ง เมื่อเด็กน้อยลงจากปัจจัยต่างๆทำให้โรงเรียนแห่งนี้เป็นโรงเรียนขนาดเล็กจนถึงปัจจุบัน เมื่อเป็นโรงเรียนขนาดเล็กงบประมาณก็น้อย งบประมาณที่ได้มาจากรายหัวของนักเรียนไม่เพียงพอ ทำให้โรงเรียนแห่งนี้ไม่มีห้องเรียนที่สำคัญ ทำให้ผู้อำนวยการต้องหางบประมาณจากภาคส่วนต่างๆ เช่น ผู้นำชุมชน จากองค์การบริหารส่วนตำบล จากการร่วมมือร่วมใจของชุมชนในการบริจาคทรัพย์ สิ่งของให้กับโรงเรียน ชุมชนมีการร่วมมือร่วมแรงในการช่วยเหลืองานต่างๆที่ทางโรงเรียนจัดขึ้นด้วยความสามัคคี นอกจากนี้โรงเรียนยังได้งบประมาณที่ห้างหุ้นส่วนจำกัด ทหารหน่วยเฉพาะกิจ 24 ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ได้นำมาบริจาคให้โรงเรียนไปใช้ในการพัฒนากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ได้นำมาพัฒนาสถานศึกษาให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ทั้งภายใน และภายนอกสถานศึกษาอย่างคุ้มค่า ส่งผลให้นักเรียน เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพ เก่ง ดี และมีสุข

4.3. การบริหารงานบุคคล

การบริหารงานบุคคลเป็นหัวใจสำคัญในการบริหารงาน บุคลากรทุกคนต้องมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีความสามัคคีในหมู่คณะ และให้เกียรติซึ่งกันและกัน วางคนให้ตรงกับงาน งานนั้นจึงได้มาอย่างมีประสิทธิภาพ ถ้าการบริหารงานของผู้บริหารประสบความสำเร็จ บุคลากรทุกฝ่ายจะร่วมมือกันปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อมีปัญหาครู ผู้บริหารจะปรึกษาร่วมกันทุกครั้งทุกคน คณะครูปฏิบัติงานกันเป็นทีม มีบรรยากาศในการทำงานที่ดี ไม่ทิ้งให้ครูคนใดคนหนึ่งต้องเจอปัญหาเพียงผู้เดียว ครูทุกคนต้องแก้ปัญหาให้ผ่านไปด้วยดี ครูทุกคนรักกันเหมือนพี่น้องทำให้ผู้บริหารและบุคลากรครูทุกคนมีความผูกพันกับโรงเรียนแห่งนี้ปัจจุบันยังไม่มีใครย้าย ในด้านขวัญกำลังใจ ผู้บริหารให้ขวัญกำลังใจผู้ใต้บังคับบัญชาโดยการเลื่อนชั้น เลื่อนตำแหน่งแก่ผู้ปฏิบัติงานดีเยี่ยมเป็นแรงจูงใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีความขยันขันแข็งในการทำงานด้วยความมุ่งมั่นและขวัญกำลังใจดี ผู้บริหารนำบุคลากรทางการศึกษาทุกคนไปทัศนศึกษาหาความรู้นอกสถานศึกษา ไปศึกษาดูงานที่โรงเรียนศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมเพื่อนำความรู้ที่ได้มาพัฒนาการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ และการส่งเสริมการศึกษาต่อของบุคลากรทางการศึกษาไปศึกษาต่อในสาขาวิชาการบริหารการศึกษา เพื่อนำความรู้มาพัฒนาการบริหาร

การศึกษาของโรงเรียนให้มีคุณภาพ ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

4.4 การบริหารงานทั่วไป

การบริหารงานทั่วไปในโรงเรียนบ้านปะกาลือสง เป็นภาระงานที่สำคัญในการพัฒนาโรงเรียนให้มีศักยภาพ ประสิทธิภาพ และสร้างความเชื่อมั่นให้กับชุมชน ทางโรงเรียนได้มีการพัฒนาโรงเรียนที่เสื่อมโทรมอย่างเร่งด่วนเพื่อให้อาคารสถานที่ สภาพแวดล้อมบริเวณ สะอาดสวยงาม และสามารถใช้งานได้ ทางโรงเรียนมีการปรับปรุง ตกแต่งอาคารสถานที่ให้เพียงพอต่อความต้องการ เมื่อห้องสำคัญไม่เพียงพอ ทางโรงเรียนมีงบประมาณไม่เพียงพอ จึงจำเป็นต้องใช้ห้องรวมกัน เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.4.1 การจัดการสถานที่

โรงเรียนได้ร่วมกับฝ่ายความมั่นคง ผู้นำชุมชน ผู้ปกครอง และทุกฝ่ายในการปรับปรุงซ่อมแซมแก้ไขส่วนที่ชำรุดให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ ตกแต่งภูมิทัศน์ ดัดแปลงอาคารสถานที่ให้เกิดประโยชน์อย่างเหมาะสมและให้บริการ การใช้สถานที่แก่ชุมชนและส่วนราชการอื่นๆ ตกแต่งสภาพแวดล้อม ให้สะอาดสวยงาม สามารถใช้งานได้ เพื่อสร้างความดึงดูดความสนใจแก่ชุมชน ผู้ปกครอง ในการสร้างความเชื่อมั่นว่าโรงเรียนแห่งนี้มีการพัฒนา เพื่อที่จะก้าวไปข้างหน้าในท่ามกลางความไม่สงบก็ตาม และเพื่อดึงดูดให้ชุมชนส่งบุตรหลานมาเรียน ได้มีการจัดสรรห้องต่างๆให้เพียงพอต่อความต้องการ โดยวิธีการรวมห้อง โรงเรียนได้ส่งเสริมการเรียนคอมพิวเตอร์ในท่ามกลางงบประมาณไม่เพียงพอ ทางโรงเรียนได้รับบริจาคคอมพิวเตอร์จากหน่วยงานต่างๆ แต่ก็ไม่เพียงพอต่อความต้องการ

4.4.2 การมีส่วนร่วมของชุมชน

ในอดีตโรงเรียนแห่งนี้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบ หมู่บ้านปะกาลือสงนี้เป็นพื้นที่สีแดง โรงเรียนปิด ๆ เปิดๆ นักเรียนได้รับผลกระทบ และเริ่มขาดเรียนเนื่องจากผู้ปกครองเกิดความหวาดกลัวไม่กล้าส่งบุตรหลานมาเรียน โรงเรียนกับชุมชนไม่มีความสามัคคีกัน ในช่วงที่มีเหตุการณ์ครูเริ่มขาดขวัญและกำลังใจ ทำให้การมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญ เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้โรงเรียนแห่งนี้เป็นโรงเรียนที่มีขนาดเล็กลง ทำให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนเพื่อความอยู่รอดได้ในสังคมที่มีเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ได้อีกทางหนึ่ง ชุมชนเป็นเกราะป้องกันความปลอดภัยให้กับบุคลากรในโรงเรียนได้อีกทางหนึ่ง ปัจจุบันผู้บริหารได้แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นมานานด้วยวิธีการ สร้างความเชื่อมั่นโดยการเดินเข้าไปหาผู้นำชุมชนเพื่อหาข้อตกลงทั้ง 2 ฝ่ายโดยการประชาพิจารณ์ จนกระทั่งทั้ง 2 ฝ่ายตกลงยอมรับข้อตกลงของแต่ละฝ่ายได้ สิ่งที่ชุมชนต้องการ คือการให้นักเรียนละหมาด 2 เวลาที่โรงเรียน และการสอนกีเราะฮาดิในโรงเรียนให้นักเรียน โรงเรียนไม่ได้เป็นโรงเรียน 2 ระบบที่จะมีการสอนศาสนา แต่โรงเรียนแห่งนี้จำเป็นต้องทำเพื่อชุมชนเพื่อร่วมมือร่วมใจกันในการพัฒนานักเรียนให้มีประสิทธิภาพ และเมื่อชุมชนต้องการใช้สถานที่ในการจัดงานกิจกรรมต่างๆ ทางโรงเรียนก็ให้ความอนุเคราะห์อย่างสม่ำเสมอ ทุกกิจกรรมที่ทางโรงเรียนจัดผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมทุกครั้ง เมื่อมีปัญหา ทั้ง 2 ฝ่ายแก้ไขปัญหาด้วยกันถ้าชุมชนเข้มแข็ง โรงเรียนเข้มแข็งทั้ง 2 ฝ่ายมีความสามัคคีกันทำให้โรงเรียนและชุมชนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ทางโรงเรียนมีกิจกรรมส่งเสริมการละหมาดให้ครบตามเวลาละหมาด ชุมชนชื่นชอบในส่วนนี้มาก หน่วยงานทั้งฝ่ายทหาร ฝ่ายปกครอง และเจ้าหน้าที่ตำรวจ ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้ร่วมกันคิดและพยายามแก้ปัญหาต่อกรณีดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง โดยการจัดเจ้าหน้าที่เข้าไปพัฒนาสัมพันธ์และร่วมกิจกรรมกับผู้นำท้องถิ่น ผู้นำศาสนา ผู้บริหารส่วนท้องถิ่น ผู้ปกครองนักเรียน นักเรียน กลุ่มสตรี และประชาชนในพื้นที่ เพื่อสร้างความเข้าใจ ความศรัทธา การยอมรับ จนนำไปสู่การร่วมกันพัฒนาแบบมีส่วนร่วม ส่งผลให้ผู้นำทุกส่วนต่างๆ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาและให้ความร่วมมือมากขึ้น ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ มากมายในโรงเรียน ความสามัคคีของชุมชนและโรงเรียนเป็นหนึ่งเดียวกันทำให้โรงเรียนแห่งนี้จะไม่โดดเดี่ยว มีความปลอดภัย ในท่ามกลางความไม่สงบ

ประเด็นที่สำคัญ

1. การบริหารหลักสูตรสอดคล้องกับบริบทชุมชน ผู้บริหาร ครูมีการศึกษาหลักสูตร และจัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทชุมชน บริบทโรงเรียนทำให้นักเรียน มีผลการเรียนดีขึ้นกว่าเดิม
2. การเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมควบคู่กับการเรียนซ่อมเสริมหลังเลิกเรียน เรียนทุกวิชา ทำให้นักเรียนได้

ทบทวนบทเรียนทุกวันจากการเรียนซ่อมเสริม โรงเรียนแห่งนี้ได้รับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาดีขึ้น นักเรียนได้ศึกษาต่อทุกคน นักเรียนมีผลการเรียนดีขึ้น กล้าคิด กล้าแสดงออกมากขึ้น

3. กิจกรรมหลังเลิกเรียนส่งเสริมการเล่นกีฬาเพื่อผ่อนคลายจากการเรียน แต่ผลที่ได้รับประสบความสำเร็จอย่างมาก
4. การละหมาด 2 เวลาในโรงเรียน ที่แตกต่างจากโรงเรียนอื่นๆ นักเรียนต้องละหมาดทุกครั้งทุกคนก่อนกลับบ้าน การสอนกีรออาตีให้กับนักเรียน ทำให้ชุมชนตอบรับเป็นอย่างดี
5. การผลิตสื่อจากวัสดุเหลือใช้ มีงบประมาณไม่เพียงในการจัดหาซื้อสื่อการเรียนการสอน
6. การบริหารงานบุคคลทุกคนมีความร่วมมือร่วมใจ มีความสามัคคีกันในการทำงานเป็นหนึ่งเดียวทุกคนมีความสำคัญในงาน และการวางแผนให้ตรงกับงานเพื่อให้ได้งานที่ดีที่สุด
7. แนวทางการบริหารงานโดยการมีส่วนร่วมของทุกคน ทุกคนมีส่วนร่วมในการทำงานที่ตนเองรับผิดชอบและไม่รับผิดชอบ เมื่อมีงานใดงานหนึ่งเกิดขึ้นมาทุกคนมีส่วนร่วมในงานนั้นทุกครั้ง ทุกคนต้องเรียนรู้ทุกงานที่ทางโรงเรียนจัดขึ้นมา
8. การมีส่วนร่วมของชุมชน ผู้อำนวยการเห็นความสำคัญของชุมชนเป็นอย่างยิ่ง เพราะโรงเรียนเป็นของชุมชนไม่ใช่ของใคร คนใดคนหนึ่ง ทั้งสองฝ่ายต้องให้ความสำคัญเพื่อเยาวชนมีการศึกษาที่ดี ผู้บริหารต้องทราบบริบทของชุมชน ชุมชนเห็นความสำคัญสิ่งใดเป็นอันดับแรก แล้ววางแผนทางในการบริหารงานให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน เมื่อชุมชนเห็นผู้บริหารเห็นความสำคัญชุมชนและโรงเรียน และเป็นผู้บริหารที่มีความมุ่งมั่น มีอุดมการณ์ในการพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับบริบทชุมชนและโรงเรียน ผู้บริหารเห็นความสำคัญของชุมชน ทำให้ผู้นำชุมชนเปิดใจและยอมรับในการบริหารงานโรงเรียน และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงาน ร่วมกิจกรรมต่างๆที่ทางโรงเรียนจัดขึ้นมา ส่งผลให้ชุมชนและโรงเรียนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

อภิปรายผล

1.งานวิชาการ

1.1. การบริหารงานหลักสูตร

การบริหารงานหลักสูตร โรงเรียนบ้านปะกาลือสงเน้นการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้อง กับบริบทชุมชน ปรัชญาท้องถิ่น วัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชุมชน ที่นักเรียนอาศัยอยู่ โรงเรียนบริหารทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด นั้น ให้เกิดประโยชน์ และประสิทธิภาพสูงสุด การดำเนินการทุกอย่างในโรงเรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนในทุกด้าน ให้บรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษา โดยยึดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานปี51 นำมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน และทางโรงเรียนเน้นการมีส่วนร่วม ของทุกฝ่ายในการจัดหลักสูตรสถานศึกษาซึ่งสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการที่ กล่าวว่าสถานศึกษาได้จัดทำหลักสูตรขึ้นใช้เอง สามารถสนองความต้องการ ความถนัดและความสามารถของผู้เรียนได้อย่างแท้จริง แม้หลักสูตรกลางจะกำหนดเป็นหลักการไว้ว่า “เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนค้นพบความสามารถ ความถนัด และความสนใจของตนเอง” (กระทรวงศึกษาธิการ 2533 : 1) และยังสอดคล้องกับแนวคิดของทาบบา (Taba, 1962 : 422. อ้างถึงในชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ , 2551 : 48) ให้ความเห็นสนับสนุนให้โรงเรียนเป็นผู้จัดทำหลักสูตรเอง โดยยึดหลักการดำเนินการจากระดับล่างหรือระดับรากหญ้า ทาบบา มีความเชื่อว่าครูในโรงเรียนซึ่งเป็นผู้สอนโดยตรงควรจะเป็นผู้จัดทำหลักสูตรเองมากกว่าส่วนกลางหรือเจ้าหน้าที่ระดับสูงเป็นผู้จัดทำและจัดส่งมาให้ และกล่าวว่าครูควรจะมีกระบวนการพัฒนาหลักสูตรจากการสร้างหน่วยการเรียนการสอนในเนื้อหาเฉพาะสำหรับเด็กในโรงเรียนก่อนความเห็นดังกล่าวสอดคล้องกับนโยบายปฏิรูปการศึกษาในครั้งนี้สอดคล้องกับแนวคิดของทาบบา (Taba, 1962)ได้กำหนดกระบวนการพัฒนาหลักสูตรในระดับโรงเรียนออกเป็น 5 ขั้นตอน ซึ่งสามารถปรับใช้ได้กับบริบทของประเทศไทย ดังนี้

1. การผลิตหน่วยการเรียนการสอนหรือหลักสูตรเฉพาะรายวิชา
2. การนำหลักสูตรหรือหน่วยการเรียนไปทดลองใช้
3. การปรับปรุงเนื้อหาในหลักสูตรให้สอดคล้องกัน

4. การพัฒนากรอบงานภายหลังจากจัดทำทเรียนหรือหลักสูตรรายวิชาต่าง ๆ

5. การนำหลักสูตรไปใช้และเผยแพร่เพื่อให้ครูที่เกี่ยวข้องนำหลักสูตรไปใช้จริงในระดับห้องเรียน

สอดคล้องกับงานวิจัยของสรุศักดิ์ ปาเฮ (2014) ตัวแปรสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของ โรงเรียนขนาดเล็กที่มีอิทธิพลสูงสุด คือสมรรถนะของครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งจะนำไปสู่การขับเคลื่อน และพัฒนางานวิชาการในโรงเรียนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยอาศัยองค์ประกอบด้านต่างๆที่จะส่งผลต่อ การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก

1.2 ด้านการจัดสื่อ และการเรียนการสอน

การจัดสื่อ และการเรียนการสอนของโรงเรียนบ้านปะกาลือสง สื่อเป็นปัจจัยสำคัญที่ต้องใช้ในการเรียนการสอน เมื่อทางโรงเรียนขาดแคลนสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ อุปกรณ์การเรียนการสอนที่ทันสมัยไม่เพียงพอ กับความต้องการ และความจำเป็นที่จะใช้ให้เหมาะสม ทางโรงเรียนจำเป็นต้องดัดแปลงสื่อการเรียนการสอนจากเศษวัสดุเหลือใช้ และสิ่งที่คล้ายคลึงมากที่สุด เนื่องจากงบประมาณไม่เพียงพอต่อการจัดหาซื้อสื่อที่ใช้ในการเรียนการสอน ทางโรงเรียนแก้ไขปัญหาโดยการใช้การเรียนการสอนจากการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมดูการปฏิบัติการสอนของครูผู้สอนการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ครูประจำชั้นของนักเรียนคอยแนะนำให้นักเรียนนักเรียน นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิผล ดังคำกล่าวของ สรุศักดิ์ ปาเฮ (2014) เป็นการจัดการเรียนการสอนแบบทางไกลที่ข้อมูล การเรียนการสอนจะเป็นตัวป้อน (Input) จากแหล่งต้นทางที่เป็นองค์กรหลักหรือหน่วยงานหลัก ไปสู่โรงเรียนขนาดเล็กที่เป็นศูนย์เครือข่ายของแต่ละกลุ่มที่รวมตัวกัน โดยผ่านช่องทางเทคโนโลยี ทางไกลหลากหลายประเภททั้งสื่อในระบบสื่ออนาล็อก (Analog) หรือสื่อดิจิทัล (Digital) แล้ว ศูนย์เครือข่ายจะทำหน้าที่เสมือนเป็นศูนย์รับข้อมูล (Hub) ที่จะถ่ายทอดหรือส่งต่อไปยังโรงเรียน ขนาดเล็กในเครือข่ายทั้งแบบทางตรง (Direct) และทางอ้อม (Non-direct)

1.3 การวัดและประเมินผล

การวัดและประเมินผลของโรงเรียนบ้านปะกาลือสงเป็นปัญหาใหญ่ เมื่อเหตุการณ์ความไม่สงบเกิดขึ้นในพื้นที่บ่อยครั้งทำให้ทางโรงเรียนต้องหยุดการเรียนการสอน เมื่อต้องมีการดำเนินวัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริงโรงเรียนไม่สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม ครูผู้สอนต้องดำเนินการให้นักเรียนนำแบบทดสอบ กลับไปทำที่บ้าน จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้การวัดประเมินผลผู้เรียนไม่เป็นไปตามสภาพจริงและระบบการวัดผลที่ถูกต้อง เมื่อเหตุการณ์สงบลงการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีกระบวนการตรวจสอบผลการเรียนรู้ และพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของผู้เรียน ตามมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดของหลักสูตร นำผลไปปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้และใช้เป็นข้อมูลสำหรับการตัดสินใจผลการเรียน โรงเรียนมีการการวัดและประเมินผลการเรียนเป็นไปอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ มีกระบวนการจัดการที่เป็นระบบ และกระบวนการปฏิบัติงานที่มีคุณภาพ เพื่อให้ผลการประเมินถูกต้องตามสภาพความรู้ ความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน ถูกต้องตามหลักการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกษตรชัย และหิม และคณะ (2547 : 179) ที่ได้เสนอแนวทางการแก้ปัญหาในการวัดและ ประเมินผลว่า ควรใช้การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง โดยใช้วิธีการสังเกต สอบถาม สัมภาษณ์และให้ความช่วยเหลือผู้เรียนที่ไม่เข้าใจเนื้อหาด้วยการสอนซ่อมเสริม อย่างไรก็ตามแม้ สภาพการปฏิบัติของครูจะมีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง

1.4. การจัดการในชั้นเรียน

โรงเรียนบ้านปะกาลือสงเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก นักเรียนน้อย ครูสอนไม่ครบชั้น ทางโรงเรียนสอนแบบคณะชั้นในบางชั้นเรียน ซึ่งสอดคล้องกับกลุ่มนโยบายและแผน (2554) ได้กล่าวว่าการจัดห้องเรียนแบบคณะชั้นไม่มีสูตรสำเร็จที่ดีที่สุด ขึ้นอยู่กับการวางแผนปรับใช้ให้เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนรู้และสภาพของแต่ละห้องเรียน เมื่อทางโรงเรียนขาดแคลนงบประมาณ ทำให้ขาดห้องสำคัญๆ ห้องวิทยาศาสตร์ ห้องสื่อ ห้องพยาบาล เป็นต้น นักเรียนไม่สามารถเรียนรู้ได้ จึงต้องมีการดัดแปลงห้องต่างๆเพื่อให้เพียงพอต่อความต้องการของบุคลากร เพื่อจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ สอดคล้องกับการชั้นเรียนของ ไพรภรัตน์

ชวงค์ (2014) หลักการจัดชั้นเรียน 1). การจัดชั้นเรียนควรให้ยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม 2). ควรจัดชั้นเรียนเพื่อสร้างเสริมความรู้ทุกด้าน 3). ควรจัดชั้นเรียนให้มีสภาพแวดล้อมที่ดี 4). ควรจัดชั้นเรียนเพื่อเสริมลักษณะนิสัยที่ทำงาน 5). ควรจัดชั้น

เรียนเพื่อสร้างความเป็นระเบียบ 6). ควรจัดชั้นเรียนเพื่อสร้างเสริมประชาธิปไตย 7). ควรชั้นเรียนให้เอื้อต่อหลักสูตร

2. การบริหารงบประมาณโรงเรียนบ้านปะกาลือสงตามงบประมาณอุดหนุนนักเรียนรายบุคคล นักเรียนน้อย งบประมาณอุดหนุนรายบุคคลก็น้อย ทำให้มีปัญหาขาดแคลนทั้งครุภัณฑ์ อุปกรณ์การเรียนการสอนที่จำเป็น โดยเฉพาะการขาดแคลนสื่อการเรียนการสอน ผู้อำนวยการ ครู ผู้นำชุมชนร่วมกันจัดสรรหางบประมาณจากหน่วยงานต่างๆมาจุนเจือเพื่อให้โรงเรียนมีทุนในการบริหารงานต่างๆ ทำให้งบประมาณไม่เพียงพอต่อการบริหารงาน

3. บริหารงานบุคคลโรงเรียนบ้านปะกาลือสง เกิดจากการสร้างความสามัคคีในองค์กร บุคคลกรทุกคนในสถานศึกษา ได้ตระหนักถึงความรักความสามัคคี ให้เกียรติซึ่งกันและกันทุกคนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน และที่สำคัญไม่แบ่งแยกศาสนา เน้นความสามัคคีในการทำงานร่วมกัน การวางแผนให้ตรงกับงาน บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาการบริหารงาน บุคคลในโรงเรียน และผู้บริหารเอาใจใส่ดูแลติดตามผลการเรียนการสอนและนิเทศอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารจัดครูผู้สอนให้ตรงกับวิชาเอกและความสามารถของครู เพื่อตอบสนองภารกิจของสถานศึกษาและต้องบริหารบุคคลให้มีประสิทธิภาพและเข้มแข็งซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของเอกพงษ์ จริจัต (2551) ได้กล่าวว่าผู้บริหารควรเอาใจใส่ในการดูแล กำกับ ติดตาม พร้อมทั้งควรมีการนิเทศ การจัดการเรียนการสอนของครูอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง การจัดการเรียนรู้มาประยุกต์ใช้ ครูควรคอยกำกับควบคุม ให้ความรู้แก่ผู้เรียนทั้งในห้องเรียน นอกห้องเรียน หรือนำไปศึกษาแหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานที่เพื่อให้ได้ประสบการณ์ที่หลากหลาย ครูควรยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดกิจกรรมสอนซ่อมเสริมให้นักเรียนที่เรียนอ่อนและจัดกิจกรรมสอนเสริมกับนักเรียนเก่ง ให้พัฒนาศักยภาพสูงขึ้น และควรมีการประชาสัมพันธ์ผลงานของนักเรียนให้ผู้ปกครองและชุมชนทราบด้วย

4. การบริหารงานทั่วไป

4.1. การบริหารงานทั่วไป โรงเรียนบ้านปะกาลือสง เป็นภาระงานที่สำคัญในการพัฒนาโรงเรียนให้มีศักยภาพ ประสิทธิภาพ และสร้างความเชื่อมั่นให้กับชุมชน ทางโรงเรียนได้มีการพัฒนาโรงเรียนที่เสื่อมโทรมอย่างเร่งด่วนเพื่อให้อาคารสถานที่ สภาพแวดล้อมบริเวณ สะอาดสวยงาม และสามารถใช้งานได้ ทางโรงเรียนมีการปรับปรุง ตกแต่งอาคารสถานที่ให้เพียงพอต่อความต้องการ เมื่อห้องสำคัญไม่เพียงพอ ทางโรงเรียนมีงบประมาณไม่เพียงพอ จึงจำเป็นต้องใช้ห้องรวมกัน เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ แก้ไขปัญหาดังนี้

1. ปรับปรุงซ่อมแซมอาคารสถานที่ให้น่าอยู่
2. ส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงสู่ปฏิบัติ
3. จัดสรรห้องต่างๆให้เพียงพอต่อความต้องการ โดยการใช้อย่างรวมกัน
4. การซ่อมบำรุงอาคารสถานที่ให้เพียงพอต่อความต้องการ
5. การเรียนนอกห้องเรียน นำนักเรียนไปทัศนศึกษานอกสถานที่โดยได้งบประมาณจากหน่วยงานต่างๆที่บริจาค เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข และ เก่ง ดี มีสุข
6. การสำรวจสำมะโนผู้เรียน และรับนักเรียน เพื่อติดตามเด็กให้มาเรียนตามเกณฑ์
7. การสร้างสัมพันธ์กับชุมชน การออกเยี่ยมชุมชน ผู้ปกครองนักเรียน และผู้นำชุมชนเพื่อสร้างความรัก ความสามัคคี เมื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นโรงเรียนและชุมชน ได้มีการพัฒนาอาคารสถานที่ร่วมกัน เพื่อให้อาคารสถานที่ใช้งานได้ อย่างมีประสิทธิภาพ ชุมชนสามารถเข้ามาใช้สถานที่ได้อย่างภาคภูมิใจ โรงเรียนมีการสำรวจสำมะโนโรงเรียนเพื่อให้เด็กมีโอกาสเข้าเรียนตามเกณฑ์โดยไม่สูญเสียเปล่า ชุมชนให้ความสำคัญในการนำบุตรหลานมาเข้าเรียน โรงเรียนและชุมชนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

4.2 การมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นปัจจัยที่สำคัญ โรงเรียนบ้านปะกาลือสงเป็นโรงเรียนที่อยู่ท่ามกลางความไม่สงบในพื้นที่มาช้านาน โรงเรียนกลายเป็นโรงเรียนขนาดเล็กที่มีนักเรียนน้อย งบประมาณไม่เพียงพอ ครูสอนไม่ครบชั้น ครูสอนไม่ตรงเอก สื่อไม่เพียงพอ ห้องเรียนไม่เพียงพอ โรงเรียนปิดบ่อยมีเหตุการณ์ความไม่สงบเกิดขึ้นในพื้นที่บ่อยครั้ง ทุกภาคส่วนร่วมกันแก้ไขปัญหา ให้ความช่วยเหลือโรงเรียนผ่านพันวิฤตต่างๆได้ และมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนเพื่อความอยู่รอด

ได้ในท่ามกลางที่มีเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ได้อีกทางหนึ่ง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ข้อเสนอแนะสำหรับโรงเรียน

- 1.1 สถานศึกษาควรมีการจัดหาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีที่ทันสมัยให้เพียงพอ มีการระดมทรัพยากรและให้ชุมชน มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ
- 1.2 สถานศึกษาควรมีการสร้างและพัฒนาแหล่ง เรียนรู้ภายในโรงเรียนและน่านักเรียนไปศึกษาจากแหล่ง เรียนรู้นอกสถานศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า สร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง
- 1.3 สถานศึกษาควรมีการจัดประชุม อบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจในการใช้เทคนิค วิธีการ ในการจัดการเรียนการสอน มีการใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี ที่ทันสมัยประกอบการเรียนการสอนและเพื่อทดแทนการ ขาดแคลนบุคลากร
- 1.4 สถานศึกษาควรมีการนิเทศติดตาม การเรียน การสอนอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรศึกษาวิจัย รูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กและการวิจัยปฏิบัติการ แบบมีส่วนร่วม เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการและ ดำเนินการสอดคล้องกับปัญหา และความต้องการพัฒนาของทุกฝ่าย
- 2.2 ควรศึกษาวิจัยการบริหารงานในโรงเรียนขนาดต่างๆเพื่อเปรียบเทียบ และจะได้ ทราบแนวทางการพัฒนาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก เพื่อจะได้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงงานการบริหารวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานทั่วไป ต่อไป

บรรณานุกรม

- เกษตรชัย และหิม และคณะ. (2547 : 179). การศึกษารูปแบบการเรียนการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียน
เอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนใต้. คณะศิลปศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยอิสลาม.
คณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ. (2533:1). คู่มือประเมินผลการเรียนรู้ตาม
หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช2521(ฉบับปรับปรุง พ . ศ2533)
กลุ่มนโยบายและแผน(2554).การบริหารจัดการชั้นเรียนแบบคละชั้น.สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาจันทบุรีเขต1
ชาย โพลีตา, 2556.ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ.กรุงเทพมหานคร:อมรินทร์ พรินต์ติ้ง.
ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ , 2551 : 48.การบริหารงานวิชาการและการนิเทศภายในสถานศึกษา.พิมพ์ครั้งที่5
ปัตตานี:ฝ่ายเทคโนโลยีทางการศึกษา สำนักงานวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานี
แผนบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กปีพ.ศ 2555-2558.สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
เรขา ศรีวิชัย(2554) รูปแบบการบริหารงานสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัยที่มีประสิทธิผลในจังหวัด
นนทบุรีวิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการมหาวิทยาลัยศรีปทุม
แผนพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กปีงบประมาณ.2555 – 2558.(2554).ฉบับนี้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาจันทบุรีเขต 2.
ไพโรภรัตน์ ชูวงศ์. (2014).การจัดชั้นเรียน(Classroom Management).
สรุศักดิ์ ปาเฮ. (2014). การเรียนทางไกล : การวิเคราะห์ปัจจัยทางเลือกสำหรับการบริหารจัดการ โรงเรียน
ขนาดเล็กของไทย**เอกสารการนิเทศการศึกษาทางไกลสำหรับการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียน
ในสังกัด สพป.แพร่เขต 2
เอกพงษ์ จริงจิตร. (2551). การพัฒนาคุณภาพการศึกษาแบบมีส่วนร่วม กรณีศึกษา : โรงเรียนบ้านโป่ง
โพธิ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2

ผลของการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคม และสิ่งแวดล้อม ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนเคมี ความสามารถในการแก้ปัญหา และความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

Effects of Science, Technology, Society and Environment Approach on Chemistry
Achievement, Problem Solving Ability and Instructional Satisfaction
of Grade 12th Students

นางสาวสุภารัตน์ อะหลี่แอ* ดร.ณัฐนิ โหมพันธ์** ดร.อลิสรา ชมชื่น*** ดร.มัทธิ เวศราแม****

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคม และสิ่งแวดล้อมที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเคมี ความสามารถในการแก้ปัญหา และความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านบาตูปูเต๊ะ จังหวัดตรัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 1 ห้องเรียน นักเรียนรวม 13 คน ใช้เวลาในการจัดการเรียนรู้ 20 ชั่วโมง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเคมี แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา แบบวัดความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ แบบบันทึกภาคสนาม และแบบสัมภาษณ์ ดำเนินการทดลองตามรูปแบบการวิจัยแบบ One Group Pretest - Posttest Design วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ยและการหาค่าคะแนนพัฒนาการ (growth score) โดยวิธีวัดคะแนนเพิ่มสัมพัทธ์ (Relative Gain Score) ผลการวิจัยพบว่า (1) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยก่อนเรียนค่าเฉลี่ยร้อยละเท่ากับ 28.97 และหลังเรียนค่าเฉลี่ยร้อยละเท่ากับ 69.74 (2) นักเรียนมีพัฒนาการทางการเรียนวิชาเคมีหลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคม และสิ่งแวดล้อมในระดับสูงมาก สูง และปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 7.69 53.85 และ 38.46 ตามลำดับ (3) นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาลงเรียนสูงกว่าก่อนเรียนโดยก่อนเรียนค่าเฉลี่ยร้อยละเท่ากับ 41.35 และหลังเรียนค่าเฉลี่ยร้อยละเท่ากับ 62.02 (4) นักเรียนมีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเคมีหลังเรียนอยู่ในระดับดีเยี่ยม ดีมาก ดี ค่อนข้างดี พอใช้ ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ คิดเป็นร้อยละ 30.77 7.69 15.38 15.38 15.38 และ 15.38 ตามลำดับ และนักเรียนมีระดับความสามารถในการแก้ปัญหาลงเรียนอยู่ในระดับดีเยี่ยม ดีมาก ปานกลาง พอใช้ และผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ คิดเป็นร้อยละ 7.69 7.69 46.15 30.77 7.69 ตามลำดับ และ (5) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคม และสิ่งแวดล้อม ในระดับมาก

คำสำคัญ : การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคม และสิ่งแวดล้อม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเคมี ความสามารถในการแก้ปัญหา ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้

Abstract

This research aimed to study the Effects of Science, Technology, Society and Environment Approach on Chemistry Achievement, Problem Solving Ability and Instructional Satisfaction of Grade 12th Students. The target group was 13 Grade 12th Students in the second semester of the 2014 academic year at Banbatuputeh School, Trang Province. They were instructed by using the Science, Technology Society and Environment Approach for 20 hours. The research instruments consisted of lesson plans for the Science, Technology Society and Environment Approach on Chemistry, achievement test, problem-solving ability test, the students' satisfaction test, Field notes And interviews.

The data were analyzed by Mean and for the growth scores by measuring the relative scores. The study found that (1) the students' achievement was mean higher on the post-test than pretest, pretest average of 8.69 and post-test an average of 20.92 (2) the students' developmental learning chemistry. After learning by the Science, Technology, Society and Environment Approach, the very good level of 7.69 percent, good level 53.85 percent, medium 38.46 percent. (3) the students' problem-solving ability was higher on the post-test than pretest, pretest average of 6.62 and post-test an average of 9.92 (4) the students' level of achievement after learning at a percentage 30.77 very good level of 7.69 percent had good 15.38 a fairly good level 15.38 percent at some 15.38 percent and a minimum 15.38 percent and the students' level of problem-solving ability after learning at the best level of 7.69 percent from 7.69 percent a very good level, moderate level of 46.15 percent and 30.77 percent average over the minimum 7.69 per cent. (5) the students' satisfaction was at high level the Students are able to learn and be happy with the solution that were sequenced. Knowledge can be applied to solve social and environmental problems in their lives

คำสำคัญ : Science, Technology, Society and Environment Approach, Problem Solving Ability, Instructional Satisfaction

บทนำ

การจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติสอดคล้องกับเป้าหมาย แนวคิด และทิศทางการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ที่ต้องการพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยแบบบูรณาการทั้งมิติตัวคน สังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และการเมือง โดยการเสริมสร้างองค์ความรู้ การพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ พัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานรักษามรดกของระบบนิเวศ เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้คนในสังคมไทยพร้อมเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญทั้งในระดับโลกและภายในประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2554: 1-9) เมื่อโลกเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 การประยุกต์ใช้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ก่อให้เกิดประโยชน์แก่มวลมนุษย ส่งผลให้มีการพัฒนาทางเทคโนโลยี และผลจากการพัฒนาทางเทคโนโลยีทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่อย่างไม่สิ้นสุด (วิจารณ์ พานิช, 2555: 2) ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทำให้เกิดผลกระทบอย่างกว้างขวางต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของมนุษย์ในสังคม ทั้งด้านที่ก่อให้เกิดประโยชน์และความสะดวกสบาย เช่น ความก้าวหน้าทางการแพทย์ การติดต่อสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ การคมนาคมที่สะดวกรวดเร็ว และในขณะเดียวกันก็ก่อให้เกิดปัญหาทางสังคม สิ่งแวดล้อม และจริยธรรม (นฤมล ยุตาคน, 2542: 29 และภพ เลหาไพบูลย์, 2542: 33-36) การจัดการศึกษาให้มนุษย์มีความตระหนักและเข้าใจถึงความสัมพันธ์ของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่มีต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมจึงมีความจำเป็น สอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 23 ที่ว่า “ต้องจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับระดับการศึกษาในเรื่องความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ เรื่อง การจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน” (สำนักนิติการสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2542)

การจัดการศึกษาปัจจุบัน ถึงแม้ว่าได้มีการสอดแทรกความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมทั้งในระบบและนอกระบบแล้ว ก็ไม่สามารถเสริมสร้างให้บุคคลเกิดความตระหนัก มีทักษะ มีส่วนร่วมคิดร่วมป้องกันและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมได้ดีเท่าที่ควร เพราะหลักสูตรการศึกษาขาดการบูรณาการและขาดความต่อเนื่องของเนื้อหาในระหว่างระดับชั้น รวมทั้งขาดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่เหมาะสม (สำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2549) แสดงให้เห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องปลูกฝังความตระหนักถึงผลกระทบทั้งเชิงบวกและเชิงลบของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งสร้างจิตสำนึกต่อการ

รักษาระบบชาติและสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืน โดยบูรณาการการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ให้มีความสัมพันธ์กับเทคโนโลยี สังคม และสิ่งแวดล้อม มากยิ่งขึ้น

การประเมินการเรียนรู้เรื่องวิทยาศาสตร์ ตามโครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติหรือ PISA ปี 2012 ซึ่งเป็นแบบทดสอบที่ผู้เรียนต้องใช้สมรรถนะทางวิทยาศาสตร์เพื่อแก้ปัญหา (นันทวัน นันทวนิช, 2557: 40-41) พบว่า ประเทศไทยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 444 คะแนน จากคะแนนเฉลี่ยวิทยาศาสตร์มาตรฐาน OECD 501 คะแนน อยู่ใน ช่วงอันดับที่ 44-49 จากทั้งหมด 65 ประเทศ (โครงการ PISA ประเทศไทย สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2557: 147-149) ผลการทดสอบนี้สะท้อนถึงนักเรียนไทยที่ไม่สามารถใช้ความรู้และทักษะเพื่อแก้ปัญหาในชีวิตจริงที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ท้องถิ่น ประเทศ รวมทั้งสถานการณ์ของโลกได้ การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์จึงจำเป็นต้องเป็นไปในทิศทางที่มีการเตรียมความพร้อมด้านมนุษยชาติอันเป็นพลังสำคัญ โดยเฉพาะนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ที่มีการมุ่งเน้นพัฒนาความสามารถทางการคิด การแสวงหาความรู้ เพื่อสร้างทักษะการคิดแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ มีความมุ่งมั่นและความรับผิดชอบทั้งในการศึกษาและการทำงาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553: 2) การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคม และสิ่งแวดล้อม (Science, Technology, Society and Environment หรือ STSE) โดยใช้รูปแบบการสอนตามแนวคิดของ Richardson และ Blades (2000) จึงมีความสอดคล้องกับความต้องการข้างต้นมากที่สุด เนื่องจากเป็นเป็นการจัดการเรียนรู้ที่นำนักเรียนไปสู่การรู้จักปัญหาที่มีอยู่จริงจากสิ่งแวดล้อมในสังคมรอบตัว นักเรียนสามารถเลือกใช้ข้อมูลและพิจารณาทางเลือกที่ดีที่สุดในการตัดสินใจและนำมาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหา (Yager, 1990: 54) มีความเข้าใจและยอมรับความสัมพันธ์ของวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคม และสิ่งแวดล้อม ส่งผลให้นักเรียนเห็นความสำคัญของวิทยาศาสตร์และพัฒนาเจตคติเชิงบวกต่อวิทยาศาสตร์ ให้การยอมรับต่อผลของเทคโนโลยีที่มีต่อการดำรงชีวิตในสังคม (Yoruk, Morgil & Secken, 2010: 1418) รูปแบบการสอนตามแนวคิดของ Richardson และ Blades (2000) ประกอบด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ตั้งคำถามจากประเด็นหรือสถานการณ์ ขั้นที่ 2 สืบค้น หาสาเหตุของประเด็นหรือสถานการณ์ ขั้นที่ 3 แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ขั้นที่ 4 นำไปปฏิบัติจริง และขั้นที่ 5 ประเมินผล ซึ่งการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคม และสิ่งแวดล้อม เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเคมี และความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านบาตูปูเต๊ะ เป็นไปเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเกิดกระบวนการสร้างความรู้ด้วยตนเอง สร้างความตระหนักและความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ผู้เรียนอาศัยได้อย่างถูกต้องและยั่งยืน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเคมีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคม และสิ่งแวดล้อม
2. เพื่อศึกษาพัฒนาการทางการเรียนวิชาเคมีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคม และสิ่งแวดล้อม
3. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหา ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคม และสิ่งแวดล้อม
4. เพื่อวิเคราะห์ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคม และสิ่งแวดล้อม
5. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคม และสิ่งแวดล้อม

วิธีการศึกษา

วิจัยนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง แบบกลุ่มที่มีการทดสอบก่อนและทดสอบหลังการทดลอง (One group pretest-posttest design) กลุ่มเป้าหมาย เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 โรงเรียน บ้านบาตูปูเต๊ะ อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง 1 ห้องเรียน นักเรียนจำนวน 13 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเคมี แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา แบบวัดความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ แบบบันทึกภาคสนาม และแบบสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเคมี โดยมีค่าความตรง (Validity) เท่ากับ 0.60 ขึ้นไป ระดับความยาก (Difficulty : p) อยู่ระหว่าง 0.30-0.80 ค่าอำนาจจำแนก (Discrimination : r) ตั้งแต่ 0.20-0.60 ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตร KR-20 ของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน มีค่าเท่ากับ 0.68 แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหามีค่าความตรง (Validity) เท่ากับ 0.60 ขึ้นไป ดัชนีความยากและดัชนีอำนาจจำแนกโดยวิธีของ Whitney and Sabers (สุริตนา สังข์หนู และคณะ, 2554: 627-635) อยู่ระหว่าง 0.30-0.50 และ 0.80-1.00 ตามลำดับ ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาและแบบประเมินความพึงพอใจโดยการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach มีค่าเท่ากับ 0.74 และ 0.72

การวิเคราะห์หาค่าสถิติโดยนำคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเคมีและแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหามาหาค่าเฉลี่ย (Ferguson, 1981: 49-68) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเคมีและความสามารถในการแก้ปัญหา ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ และหาพัฒนาการ (growth score) จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเคมี โดยวิธีวัดคะแนนเพิ่มสัมพัทธ์ (ศิริชัย กาญจนวาสิ, 2544: 266-268) วิเคราะห์ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเคมีและแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา โดยนำค่าเฉลี่ยมาเทียบเป็นร้อยละกับเกณฑ์การตัดสินเพื่อให้ระดับผลการเรียนของสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554: 22) คะแนนที่ได้จากการประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้นำมาวิเคราะห์โดยวิธีการหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำข้อมูลที่ได้จากการบันทึกภาคสนาม และจากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้มาวิเคราะห์ ประมวลผล เรียบเรียง และนำเสนอในรูปแบบความเรียง

ผลการศึกษา

(1) การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเคมี

การศึกษาค่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเคมีเรื่อง สารชีวโมเลกุล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคม และสิ่งแวดล้อม คะแนนเต็ม 30 คะแนน ปรากฏผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าเฉลี่ยร้อยละ (\bar{X} ร้อยละ) ของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเคมี เรื่อง สารชีวโมเลกุล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคม และสิ่งแวดล้อม

การทดสอบ	N	\bar{X}	S.D.	\bar{X} ร้อยละ
ก่อนเรียน	13	8.69	0.45	28.97
หลังเรียน	13	20.92	0.46	69.74

จากตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยร้อยละของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเคมีก่อนเรียน มีค่าเท่ากับ 28.97 และค่าเฉลี่ยร้อยละหลังเรียนมีค่าเท่ากับ 69.74 แสดงให้เห็นว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเคมีหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคม และสิ่งแวดล้อม ช่วยให้ผู้เรียนสร้างความเข้าใจในแนวคิดวิทยาศาสตร์ด้วยตัวผู้เรียนเอง เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีความยืดหยุ่นกันไปในแต่ละบุคคล โดยอาศัยบริบทกิจกรรมและผลงานที่เป็นจริง ซึ่งต่างจากการเรียนวิทยาศาสตร์โดยทั่วไปส่วนใหญ่ ที่ใช้หัวข้อในการจัดการเรียนรู้ห่างไกลจากความเป็น

จริงของสังคมและความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในโลก (Aikenhead, 1994 cited in Yoruk, Morgil & Secken, 2010: 1418) สอดคล้องกับการวิเคราะห์ผลการบันทึกภาคสนามต่อการจัดการเรียนรู้ทั้ง 5 ขั้นตอน พบว่า การจัดการเรียนรู้ที่เริ่มต้นด้วยการตั้งคำถามจากประเด็นหรือสถานการณ์ทางสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นเรื่องที่ใกล้ตัวผู้เรียน ส่งผลให้ผู้เรียนมีความสนใจ ตั้งใจต่อการจัดการเรียนรู้ ร่วมกันศึกษาและสร้างความเข้าใจด้วยตัวผู้เรียนเอง เกิดการพัฒนาด้านความสามารถในการค้นคว้าหาความรู้ ความกล้าในการนำเสนอและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การนำความรู้ที่ได้ไปปฏิบัติจริง ส่งผลให้ผู้เรียนมีความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้ทางเคมีกับสถานการณ์ทางสิ่งแวดล้อม ผู้เรียนมีความสุขกับการได้ร่วมกันจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และถ่ายทอดความรู้สึกอื่น และการประเมินผลโดยใช้กิจกรรมที่หลากหลาย ส่งเสริมให้ผู้เรียนกล้าแสดงออกทางความคิด ได้เผยแพร่สิ่งที่ได้เรียนรู้ รวมทั้งสร้างความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมสู่โรงเรียนและชุมชนตามความถนัดของผู้เรียน

(2) การศึกษาพัฒนาการทางการเรียนเคมี

การศึกษาพัฒนาการทางการเรียนเคมี โดยวิเคราะห์หาคะแนนพัฒนาการ (growth score) ด้วยวิธีวัดคะแนนเพิ่มสัมพัทธ์ (Relative Gain Score) จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ปรากฏผลดังตารางที่ 2 และตารางที่ 3

ตารางที่ 2 พัฒนาการทางการเรียนเคมีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 13 คน หลังจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคม และสิ่งแวดล้อม

เลขที่	คะแนนก่อนเรียน	คะแนนหลังเรียน	คะแนนความแตกต่าง	คะแนนพัฒนาการ
1	10	25	15	75.00
2	6	17	11	45.83
3	4	16	12	46.15
4	8	22	14	63.64
5	9	21	12	57.14
6	11	24	13	68.42
7	11	25	14	73.68
8	9	23	14	66.67
9	7	20	13	56.52
10	6	15	9	37.50
11	7	17	10	43.48
12	10	20	10	50.00
13	15	27	12	80.00

ตารางที่ 3 ระดับพัฒนาการทางการเรียนเคมีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 13 คน หลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคม และสิ่งแวดล้อม

คะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์	ระดับพัฒนาการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
76-100	พัฒนาการระดับสูงมาก	1	7.69
51-75	พัฒนาการระดับสูง	7	53.85
26-50	พัฒนาการระดับกลาง	5	38.46
0-25	พัฒนาการระดับต้น	0	0

จากตารางที่ 2 และตารางที่ 3 นักเรียนมีระดับพัฒนาการทางการเรียนเคมีทั้งในระดับสูงมาก ระดับสูง และระดับกลาง คิดเป็นร้อยละ 7.69 53.85 และ 38.46 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่า การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์

เทคโนโลยี สังคม และสิ่งแวดล้อม เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกทางพฤติกรรม ได้แก่ การใช้เหตุผล การทำงานเป็นกลุ่ม การแก้ปัญหา และการมีจิตอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย และมีการประเมินผลงานหรือชิ้นงานตามสภาพจริง ส่งผลให้นักเรียนมีพัฒนาการทางการเรียนเคมี สอดคล้องกับ ศิริชัย กาญจนวาสี (2552: 165) ที่ว่า พัฒนาการทางการเรียนของผู้เรียนเกิดจากประสบการณ์การเรียนการสอนที่ผู้สอนจัดขึ้น ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงปริมาณหรือคุณภาพของความรู้ความสามารถ พฤติกรรมหรือลักษณะทางจิตใจ ไปในทิศทางที่พึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

(3) การเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหา

ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคม และสิ่งแวดล้อม คะแนนเต็ม 16 คะแนน ปรากฏดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าเฉลี่ยร้อยละ (\bar{X} ร้อยละ) ของคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคม และสิ่งแวดล้อม

การทดสอบ	N	\bar{X}	S.D.	\bar{X} ร้อยละ
ก่อนเรียน	13	6.62	0.62	41.35
หลังเรียน	13	9.92	0.58	62.02

จากตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยร้อยละของคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาก่อนเรียนมีค่าเท่ากับ 41.35 และหลังเรียนมีค่าเท่ากับ 62.02 แสดงให้เห็นว่า ผู้เรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาลงเรียนสูงกว่าก่อนเรียน เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคม และสิ่งแวดล้อมทั้ง 5 ขั้นตอน เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ฝึกให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถในการวิเคราะห์ สามารถนำความรู้ด้านเคมีซึ่งเป็นความรู้ทางวิทยาศาสตร์มาประยุกต์ใช้ในการอธิบายสถานการณ์สิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นและสิ่งแวดล้อมรอบตัว กระบวนการเรียนรู้เน้นการสืบค้นหาสาเหตุและแนวทางป้องกันหรือแก้ไขสถานการณ์สิ่งแวดล้อมโดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการสั่งสมกระบวนการ แนวทาง และความสามารถในการแก้ปัญหาโดยใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับ รุ่งทิวา กองสอน (2556: 53) ที่ว่า ผลการส่งเสริมจากวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี นำไปสู่การค้นคว้า ตรวจสอบ ดำเนินการ วิเคราะห์ วิจัยปัญหาที่ปรากฏขึ้นจริงในชีวิตประจำวันหรือสังคม เพื่อคิดค้นหาแนวทางวิธีการแก้ปัญหาย่างถูกต้อง เหมาะสม เกิดทักษะในการตัดสินใจ คิดแก้ปัญหา หรือหาทางส่งเสริมพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ที่มีประโยชน์อยู่แล้วให้เกิดคุณค่าต่อสิ่งแวดล้อม ต่อชีวิตและสังคมให้มากขึ้น

(4) การวิเคราะห์ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหา

ผลการวิเคราะห์ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเคมี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 13 คน หลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยนำค่าเฉลี่ยมาเทียบเป็นร้อยละกับเกณฑ์ของสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554: 22) ปรากฏดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและระดับความสามารถในการแก้ปัญหาหลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคม และสิ่งแวดล้อม

ช่วงคะแนน เป็นร้อยละ	ระดับ	ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน		ระดับความสามารถในการแก้ปัญหา	
		จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
80-100	ดีเยี่ยม	4	30.77	1	7.69
75-79	ดีมาก	1	7.69	1	7.69
70-74	ดี	2	15.38	0	0
65-69	ค่อนข้างดี	2	15.38	0	0
60-64	ปานกลาง	0	0	6	46.15
55-59	พอใช้	2	15.38	4	30.77
50-54	ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ	2	15.38	1	7.69
0-49	ต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำ	0	0	0	0

จากตารางที่ 5 นักเรียนมีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเคมีหลังเรียนอยู่ในระดับดีเยี่ยม ดีมาก ดี ค่อนข้างดี พอใช้ และผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ คิดเป็นร้อยละ 30.77 7.69 15.38 15.38 15.38 และ 15.38 ตามลำดับ และนักเรียนมีระดับความสามารถในการแก้ปัญหาหลังเรียนอยู่ในระดับดีเยี่ยม ดีมาก ปานกลาง พอใช้ และผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ คิดเป็นร้อยละ 7.69 7.69 46.15 30.77 และ 7.69 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่า ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเคมีและระดับความสามารถในการแก้ปัญหาของผู้เรียนทุกคนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคม และสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำขึ้นไป เนื่องจากกิจกรรมการเรียนรู้เริ่มต้นด้วยการกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนโดยใช้สถานการณ์ทางสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นจริงในสังคม ซึ่งการที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ในสิ่งที่มีความสัมพันธ์กับตัวผู้เรียนจะทำให้ผู้เรียนมีความสนใจและสนุกกับการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดอย่างสร้างสรรค์และคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Nakleh, 1992: 69) การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีความหลากหลายและการประเมินผลด้วยการจัดกิจกรรม STSE for all ทำให้เกิดการร่วมมือกันระหว่างผู้เรียน ครู ผู้อำนวยการโรงเรียน และปราชญ์ชาวบ้าน ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียน สอดคล้องกับ ปรัชญา จันตา (2555: 14) ที่ว่า รูปแบบของกิจกรรมที่มีความหลากหลายและรูปแบบการเผยแพร่ความรู้ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียน และการให้ผู้เรียนได้ศึกษาปัญหาจากเหตุการณ์จริงและเป็นข้อมูลปัจจุบัน จากการชมวิดีโอ สถานการณ์จำลอง และศึกษานอกสถานที่ในชุมชน ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนตั้งคำถามที่สงสัยและอยากสืบค้นข้อมูล

(5) การศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้

ผลการศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคม และสิ่งแวดล้อม ปรากฏผลดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ระดับความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ หลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคม และสิ่งแวดล้อม

องค์ประกอบในการจัดการเรียนรู้	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
บทบาทผู้สอน	4.32	0.25	มาก
บทบาทผู้เรียน	4.17	0.20	มาก
กิจกรรมการเรียนรู้	3.92	0.15	มาก
สื่อ แหล่งเรียนรู้ และระยะเวลา	3.94	0.18	มาก
การวัดและประเมินผล	3.90	0.16	มาก
ประโยชน์ที่ได้รับ	4.09	0.25	มาก
รวม	4.06	0.20	มาก

จากตารางที่ 6 นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยความพึงพอใจต่อบทบาทผู้สอน บทบาทผู้เรียน ประโยชน์ที่ได้รับ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ แหล่งเรียนรู้ และระยะเวลา การวัดและประเมินผล อยู่ในระดับมาก และความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคม และสิ่งแวดล้อมโดยรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ ส่งผลให้นักเรียนเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ โดยให้ความสนใจในการร่วมและมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม การแสดงความคิดเห็นและตอบคำถาม (วันชญา ชูย์ลอย, 2552: 155-174) อีกทั้งยังส่งผลให้นักเรียนรู้จักการช่วยเหลือกันในการเรียน การแก้ปัญหา และนักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข (อัมพวา รักบิดา, 2549: 94-105)

สอดคล้องกับการวิเคราะห์ผลการสัมภาษณ์ผู้เรียนที่ว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ เนื่องจาก ผู้เรียนสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างเพื่อนและระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน รู้สึกมีความสุขและสนุกมาก ผู้เรียนเกิดความรู้จากการเรียนในและนอกห้องเรียน สามารถค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองอย่างสม่ำเสมอ ได้ฝึกปฏิบัติจริงและเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง ผู้เรียนรู้สึกอยากมีส่วนร่วมในการพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อมและอยากให้การเรียนแบบนี้ไว้ในรายวิชาอื่น เพราะเป็นการเรียนที่สอนให้พึ่งพาตนเอง เน้นความสามัคคี และฝึกแก้ปัญหาด้วยตนเอง

ดังนั้น การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคม และสิ่งแวดล้อม จึงมีผลต่อความสามารถในการเรียนรู้ ความสามารถในการนำประสบการณ์ ทักษะ และความรู้เดิมมาเรียงลำดับใหม่ มาวิเคราะห์และบูรณาการอย่างมีเหตุผล และมีผลต่อการให้คุณค่าของผู้เรียนต่อการจัดการเรียนรู้ ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเคมีและความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ในระดับมากอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. การจัดการเวลาให้มีความเหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนรู้ สถานการณ์ และศักยภาพของนักเรียนอยู่เสมอ
2. ควรมีความพร้อมด้านข้อมูล อุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้ และอื่น ๆ ที่สามารถสนับสนุนในให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้เต็มศักยภาพ
3. ครูควรฝึกให้นักเรียนได้เรียนรู้ถึงวิธีการประสานงานกับบุคคลและหน่วยงานต่าง ๆ ในการสนับสนุนการทำกิจกรรมรวมทั้งการแสดงผลงานที่เกิดจากการเรียนรู้
4. ควรมีการวิจัยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี สังคม และสิ่งแวดล้อม เพื่อพัฒนา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการแก้ปัญหา และสร้างความพึงพอใจในการเรียนเคมีในระดับอื่นและในรายวิชาอื่น ๆ

บรรณานุกรม

- โครงการ PISA ประเทศไทยสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2557). ผลการประเมิน PISA 2012
คณิตศาสตร์การอ่านและวิทยาศาสตร์นักเรียนรู้อะไรและทำอะไรได้บ้าง. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
- นฤมล ยุทธาคม. (2542). หลักสูตรการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องวิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามรูปแบบการสอน
STS Model. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.
- นันทวัน นันทวนิช. (มกราคม-กุมภาพันธ์ 2557). การประเมินการรู้เรื่องวิทยาศาสตร์ของ PISA 2015. สสวท, 42(186),
40-41.
- ปรัชญา จันทา เสาร์รัตน์ ภัทรฐิตินันท์ และพรรณนภา คักดิ์สูง. (2555). ผลของการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด วิทยาศาสตร์
เทคโนโลยีสังคมและสิ่งแวดล้อมต่อความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4.
การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 2 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2555(1), 1-15.
- ภพ เลหาพิบูลย์.(2542). การสอนวิทยาศาสตร์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- รุ่งทิภา กองสอน และพงษ์ศักดิ์ แป้นแก้ว. (2556). การพัฒนาการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้วิชาเคมีตามแนวคิดวิทยาศาสตร์
เทคโนโลยีสังคมและสิ่งแวดล้อมเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหาของนักเรียน. Veridian E-Journal กลุ่ม
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 6(2): 50-64.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2540). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วันชฎา ชูย์ลอย. (2552). การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสังคมของครูชีววิทยา.
(ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต หลักสูตรและการสอน, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี).
- วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: ตาตาพับลิเคชั่น.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2552). ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานรัฐมนตรี. (2554). สรุปสาระสำคัญแผนพัฒนา
ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559), 1-18.
สืบค้นจาก <http://www.nesdb.go.th/Default.aspx?tabid=395>
- สุรัตนา สังข์หนูน ชนศักดิ์ ป้ายเที่ยง และสุพร รัตนพันธ์. (2554). การพัฒนาโปรแกรมการวิเคราะห์ข้อสอบอัตนัย.
วารสารวิชาการพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 21(3), 627-635.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). คู่มือการพัฒนาหลักสูตรและการสอน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุม
สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). แนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลาง
การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2556 ธันวาคม 1)
นโยบายและแผนส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ. (เว็บไซต์). สืบค้นจาก <http://www.onep.go.th>
- สำนักนิตินิตการสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2556 ธันวาคม 31). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542.
(เว็บไซต์). สืบค้นจาก <http://www.moe.go.th/webld>
- อัมพวา รักปิตา. (2549). ผลของการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสังคมต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ความสามารถในการคิดแก้ปัญหา และความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. (ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
หลักสูตรและการสอน, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี).
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of Psychological Testing*. 5th ed. New York: Harper Collins Publisher, Inc.
- Ebel, R. L. and Frisbie, D. A. (1986). *Essentials of Educational Measurement*. New Jersey: Prentice-Hall
Inc.

- Ferguson, G. A. (1981). **Statistical analysis in psychology and education**. New York: McGraw - Hill.
- Fraenkel and Wallen. (2006). **How to Design and Evaluate Research in Education**. University Hall Boston: McGraw-Hill.
- Richardson, G. and Blades, D. (2000). **Social Studies and Science Education : Developing World Citizenship Through Interdisciplinary Partnerships**. Department of Secondary Education University of Alberta. Retrieved from http://www.quasar.ualberta.ca/css/Css_35_3/ARDeveloping_world_citizenship.htm
- Groulund, N. E. and Linn, R. L. (1990). **Measurement and Evaluation in Teaching**. 6th ed. New York: Macmillan Publishing Company.
- Nakleh, M.B. (1992). Why some students don't learn chemistry (Electronic version). **Journal of Chemical Education**, 191- 216.
- Yager, R.E. (1990). The science/technology/society movement in the United States: Its origin, evolution, and rationale (Electronic version). **Social Education**, 198-200.
- Yoruk, N., Morgil, I. and Secken, N. (2010). The effects of science, technology, society, environment (STSE) interactions on teaching chemistry (Electronic version). **Natural Science**, 2(12), 1417-1424.

แนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน: กรณีศึกษาโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ
โรงเรียนบ้านคลองยาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่
School-Based Management Approaches : A Case Study of Best-Practice School
(Banklongyang School) Under Krabi Primary Educational Service Area office

นางสาวมนธิญา แซ่ต่าง

ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

E-mail :Halloween_95@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพแบบกรณีศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน: กรณีศึกษาโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ โรงเรียนบ้านคลองยาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ซึ่งประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้าฝ่ายงานวิชาการ หัวหน้าฝ่ายงานงบประมาณ หัวหน้าฝ่ายงานบุคคล หัวหน้าฝ่ายงานทั่วไป ตัวแทนครูผู้สอน ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และประธานนักเรียน รวมทั้งสิ้น 9 คน ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนบ้านคลองยาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง ซึ่งเป็นการเลือกโดยมีเหตุผลเฉพาะ โดยคำนึงถึงตำแหน่ง บทบาทหน้าที่ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลสำคัญที่มีคุณสมบัติภายใต้กรอบของการวิจัย เครื่องมือในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เอกสารที่เกี่ยวข้อง แบบสังเกตการณ์ และตัวผู้วิจัยเอง ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา และนำเสนอโดยวิธีพรรณนาผลการวิจัยพบว่า

1. ตัวบ่อน ประกอบด้วย 1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถทางการบริหารสถานศึกษาด้านการพัฒนาวิชาการ และกระบวนการบริหารงานสู่การปฏิบัติอย่างประสิทธิภาพและคุณภาพ 1.2 ทรัพยากรทางการศึกษา โรงเรียนมีทรัพยากรทางการศึกษา ประกอบด้วย บุคลากรที่มีคุณภาพและมีปริมาณเพียงพอ งบประมาณที่ได้รับจัดสรรสนับสนุนเพียงพอ มีวัสดุตามความต้องการของแผนงานและโครงการต่างๆ 1.3 โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้เป็นไปตามกรอบหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานและสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน 1.4 ชุมชนส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานต่างๆของโรงเรียนในรูปแบบต่างๆ เช่น การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานต่างๆของโรงเรียน การมีส่วนร่วมในการวางแผนงานต่างๆ การตัดสินใจ การสนับสนุนและร่วมกิจกรรมของโรงเรียน ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการติดตามและตรวจสอบการดำเนินงานของโรงเรียน

2. กระบวนการ แนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนบ้านคลองยาง ประกอบด้วย 2.1 การบริหารโรงเรียนตามขอบข่ายงานและภารกิจการบริหารและการจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 1) การบริหารงานวิชาการ 2) การบริหารงบประมาณ 3) การบริหารงานบุคคล และ 4) การบริหารงานทั่วไปตามหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ประกอบด้วย 4 หลักการ ได้แก่ 1) หลักการกระจายอำนาจ 2) หลักการบริหารตนเอง 3) หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย และ 4) หลักการความรับผิดชอบต่อที่ตรวจสอบได้ 2.2 การบริหารงานตามกรอบความคิดการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษา ของโรงเรียนบ้านคลองยาง ประกอบด้วย 3 หลักการ คือ 1) หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) หลักการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา และ 3) หลักธรรมาภิบาล 2.3 การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน 1) ผู้บริหารมีนโยบายให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน 2) การจัดทำหลักสูตรภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน 3) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน 4) การระดมทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียน

3. ผลผลิต ประกอบด้วย 3.1 ด้านคุณภาพผู้เรียน 3.1.1 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับโรงเรียนทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ในทุกระดับเป็นไปตามเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนดไว้ 3.1.2 นักเรียนมีผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-Net) ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าระดับประเทศ 3.2 ด้านคุณภาพสถานศึกษา 3.2.1 โรงเรียนได้รับ

การรับรองผลการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก รอบสาม ในระดับดีมาก 3.2.2 รางวัลดีเด่นของสถานศึกษา โรงเรียนได้รับรางวัลต่างๆมากมายจนเป็นที่รู้จัก และเป็นโรงเรียนต้นแบบที่มีแนวทางในการดำเนินงานที่มีจุดเด่น น่าสนใจ สามารถนำไปเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติได้ จึงส่งผลให้โรงเรียนอื่นๆ หน่วยงานต่างๆทั้งภาครัฐและเอกชนเข้ามาศึกษาดูงานอย่างต่อเนื่อง 3.3 ชุมชนเข้มแข็ง ชุมชนมีความพึงพอใจและศรัทธาต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียน

Abstract

This qualitative research aimed at investigating School-based management approaches : a case study of the best practice school (Banklongyang school) under Krabi primary educational service area office. The study employed all nine key informants that composed of the administrator of school, the chief of four main sections: academic administration, budget administration, personnel administration, and general administration, teacher, the represent of the basic educational school board, and the president of student. They were chosen by purposeful selection method that considered from position, role of responsibility and participant. The research instruments consisted of the semi-structured interview protocol, the relevant documents, observation forms, and the researcher. The data was collected by in-depth interviews method, and analyzed by content analyses. Also, the description analysis was employed to present the data of the study. The finding found that

1. Input was compose of 1.1 School administrator who had qualities of school administration competence, ability in developing academic ,and administration process in order to perform effectively. 1.2 The resources of education consisted of effective and adequate personnel, and the budget as well as materials were sufficiently supported for all projects according to school needs. 1.3 School curriculum structure was in line with the core curriculum framework of the Basic Education, and related to any problems and community needs. 1.4 Community encouraged to school management and participated in all school works including following up to investigate school work.

2. Process Guidelines of school-based management at Banklongyang school were consist of 2.1 The school administration based on the Administration of the Basic Educational School 1) Academic administration 2) Budget administration 3) Personnel administration 4) General administration. According to school-based management, there were four main principles: decentralization, self-management, participation of stakeholders, accountability. 2.2 Educational management of school according to school administration ideally sufficiency economy. The education of Banklongyang School included three principles: the sufficiency economy, the comprehension, appreciation as well as development according to the Royal initiative project, and the good governance. 2.3 Making a strong relation between school and community. 2.3.1 the community was allowed to take part in school management. 2.3.2 the local wisdom curriculum was issued relevant to community needs. 2.3.3 both internal and external learning sources were developed. 2.3.4 the education resources of school were gathered.

3. Output 3.1 Learners qualities 3.1.1 the students had higher learning achievement in eight learning areas than the school's goal in all levels. 3.1.2 the students got higher mean scores in Ordinary National Educational Test than national level. 3.2 School qualities 3.2.1 the school was guaranteed in the great level by External Quality Assurance in the third times. 3.2.2 the best school awards were granted to the school that led to be well-known. It became an ideal school that there were prominent operations,

and could be a good role model for other school as well. Therefore, many state and private agencies studied visit on school's activities continually. 3.3 Community strength, the community was satisfied and trusted to the educational administration of school.

คำสำคัญ : School-based management instructions, Krabi Primary Educational Service Area Office

บทนำ

การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการปฏิรูปการศึกษา สำหรับประเทศไทยนั้น การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไม่ใช่เรื่องใหม่ทั้งหมด เพราะในอดีตเราเคยมีโรงเรียน ที่ประชาชนจัดตั้งเรียกว่า “โรงเรียนประชาบาล” ประชาชนเป็นผู้จัดการศึกษา แต่ต่อมาส่วนกลาง มีบทบาทและอำนาจในการจัดการศึกษามากขึ้น ทำให้บทบาทของประชาชนลดน้อยลง รุ่ง แก้วแดง (2546 อ้างถึงใน รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ, 2556 : 188) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษาแต่เดิมเป็นการรวมอำนาจเข้าสู่ส่วนกลางเป็นส่วนใหญ่มีการปฏิบัติงานหลายขั้นตอน ต้องรอการอนุมัติจากระดับการบริหารที่สูงกว่า ก่อให้เกิดความยุ่งยากล่าช้าในการปฏิบัติงาน ขาดความเป็นอิสระในการตัดสินใจในบางเรื่องที่จะต้องเป็น ไม่เป็นเอกภาพในการบริหารจัดการ การพัฒนานโยบายไม่เป็นระบบและไม่ต่อเนื่อง สอดคล้องกับ ถวิล มาตรเลียม (2544 : 12) กล่าวว่า การบริหารจัดการศึกษาเป็นระบบที่ค่อนข้างรวมอำนาจไว้ที่ส่วนกลางและยังเป็นภาระหน้าที่โดยตรงของข้าราชการ โดยที่กลุ่มบุคคลอื่นไม่มีส่วนเกี่ยวข้องรับผิดชอบหรือมีส่วนร่วมในการศึกษาค่อนข้างน้อย ด้วยเหตุนี้การบริหารจัดการศึกษาของประเทศไทยจึงยังไม่ก้าวหน้าและพัฒนาเท่าที่ควร และยังมีปัญหาอื่นๆตามมามากมาย จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเร่งรัดและแก้ไขอย่างจริงจังและเป็นรูปธรรม ดังนั้น การกระจายอำนาจสู่ระดับล่างและการให้ชุมชนมีส่วนร่วมจึงกลายเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการบริหารจัดการสถานศึกษา เพื่อให้มีความเข้มแข็งยืดหยุ่น คล่องตัว และสอดคล้องกับท้องถิ่นมากที่สุด

การปฏิรูปการศึกษาคั้งสำคัญของประเทศไทย ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 39 ที่เน้นการบริหารและการจัดการศึกษา โดยให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และให้มีการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาไปยังหน่วยปฏิบัติ คือสถานศึกษา ประกอบกับมาตรา 40 ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา ซึ่งข้อกำหนดเหล่านี้สอดคล้องกับแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยอยู่บนพื้นฐานการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน 4 ประการ คือ หลักการกระจายอำนาจ หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม หลักการบริหารจัดการตนเอง และหลักการบริหารจัดการที่ดี การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ถือว่าเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ แต่การบริหารจัดการศึกษาในระดับโรงเรียนหรือสถานศึกษาของประเทศไทย นับได้ว่ายังมีปัญหาและอุปสรรคอยู่ค่อนข้างมาก ผู้บริหารและครูส่วนใหญ่รับรู้เรื่องการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน แต่พบว่าหน่วยงานต้นสังกัดจะแจ้งแนวปฏิบัติในการดำเนินงานอย่างกว้างๆ เท่านั้น จึงทำให้สถานศึกษามีการดำเนินการตามแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน แต่เป็นการดำเนินการไปตามปกติเพราะยังไม่มี ความชัดเจนในการปฏิบัติ และส่งผลให้การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษายังไม่สามารถกระทำได้โดยสมบูรณ์เพราะโรงเรียนมีข้อจำกัดด้านต่างๆ

จากสภาพปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน : กรณีศึกษาโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ โรงเรียนบ้านคลองยาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ ซึ่งสามารถบริหารสถานศึกษาโดยใช้การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานประสบความสำเร็จ สามารถค้นหากระบวนการและร่องรอยการปฏิบัติจริงได้ ผู้วิจัยต้องการศึกษาถึงแนวทางการดำเนินการของโรงเรียนบ้านคลองยางในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานว่ามีแนวทางการบริหารอย่างไร จึงสามารถบริหารโรงเรียนได้จนประสบความสำเร็จ ทั้งนี้เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้มานำเสนอเป็นแนวทางให้สถานศึกษาอื่น ได้เกิดความรู้ความเข้าใจอย่างแท้จริงเกี่ยวกับการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สามารถนำแนวคิดการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไปปฏิบัติ และพัฒนากระบวนการบริหารสถานศึกษาตามบริบทของสถานศึกษาของตนเองให้ประสบความสำเร็จอย่างมีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน : กรณีศึกษาโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ โรงเรียนบ้านคลองยาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพแบบกรณีศึกษา เรื่อง แนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน : กรณีศึกษาโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ โรงเรียนบ้านคลองยาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์แบบปลายเปิด เน้นการเจาะลึกของการสัมภาษณ์ จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ทั้งนี้ผู้วิจัยสร้างความน่าเชื่อถือของเครื่องมือโดยอาศัยการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ที่มีความเชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของประเด็นข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย และเครื่องมือหนึ่งที่สำคัญในการวิจัยครั้งนี้คือตัวผู้วิจัยเอง การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยนี้ทำโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกโดยใช้เวลาประมาณ 1.30 - 2 ชั่วโมง ทั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีสัมภาษณ์โดยตรงกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ณ สถานศึกษาของผู้ให้ข้อมูลสำคัญหรือสถานที่อื่น ๆ ตามความเหมาะสมบนพื้นฐานของความปลอดภัยของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ งานวิจัยดังกล่าวใช้เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา และนำเสนอโดยวิธีพรรณนาตามแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ เบญจา ยอดดำเนิน และคณะ (2552 : 38-39) ขั้นตอนการดำเนินการตามลำดับของการวิเคราะห์เนื้อหา โดยนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์และจับประเด็น โดยจัดกลุ่มข้อมูลออกให้เป็นระบบ ทำการให้รหัสแบบอุปนัย จากนั้นมุ่งเน้นการหาประเด็นใจความสำคัญของแต่ละประเด็นมาทำการเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างของประเด็นและเชื่อมโยงแนวคิดต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเข้าด้วยกัน และนำเสนอข้อมูลในรูปแบบความเรียงโดยวิธีพรรณนาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิจัย ผู้วิจัยได้สรุปเนื้อหาการสัมภาษณ์ และนำเสนอในแต่ละประเด็นดังนี้

1. ตัวบ่อน ประกอบด้วย 1.1 ผู้อำนวยการโรงเรียน เป็นบุคคลมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของตนเอง มีความรู้ความสามารถเข้าใจอย่างถ่องแท้ในแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ มีความสามารถในการบริหารจัดการด้านต่างๆ โดยเฉพาะการเป็นผู้นำทางด้านวิชาการ นอกจากนี้ยังมีลักษณะโดดเด่นเฉพาะตนเองในด้านคุณธรรมและจริยธรรม เช่น การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีความยุติธรรม โดยแสดงออกให้เห็นได้โดยการที่ให้ความเท่าเทียมกันกับผู้ใต้บังคับบัญชาทุกคน มีความเสียสละ มีน้ำใจ การมีสัมมาคารวะ และให้เกียรติผู้อื่น เป็นนักพัฒนา ผู้กล้าหาญ กล้าตัดสินใจ กล้าเปลี่ยนแปลงที่จะเชื่อมโยงการจัดการในด้านต่างๆ ของสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จ 1.2 ทรัพยากรทางการศึกษา โรงเรียนมีทรัพยากรทางการศึกษา ประกอบด้วย บุคลากรที่มีคุณภาพและมีปริมาณเพียงพองบประมาณที่ได้รับจัดสรรสนับสนุนเพียงพอ มีวัสดุตามความต้องการของแผนงานและโครงการต่างๆ โรงเรียนได้รับการจัดสรรอาคารสถานที่จากทางราชการ และอีกส่วนหนึ่งได้รับงบประมาณสนับสนุนจากคนในชุมชนร่วมบริจาคที่ดินและจัดซื้อเพิ่มเติมให้ซึ่งเป็นที่สร้างอาคารเรียนในปัจจุบัน โรงเรียนบ้านคลองยางมีแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียนที่หลากหลาย ซึ่งเป็นแหล่งเรียนรู้ที่รวบรวมองค์ความรู้ต่างๆให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ศึกษาค้นคว้าและใช้แหล่งเรียนรู้ต่างๆ ประกอบการเรียนการสอน ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง และสามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้โรงเรียนยังมีจุดเด่นในเรื่องการดึงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม โดยมีปราชญ์ชาวบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่สถานศึกษาเชิญมาให้ความรู้แก่ครูและนักเรียน 1.3 โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้เป็นไปตามกรอบหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐานและสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน เนื่องจากโรงเรียนได้รับการประเมินให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ดังนั้นโรงเรียนจึงได้มีการขับเคลื่อนหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในระบบการเรียนรู้อุทิศด้านการจัดการเรียนการสอนมีการจัดทำหลักสูตร หน่วยการเรียนรู้ และแผนการเรียนรู้ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และมีการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ และมีการจัดฐานการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงผ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ เพื่อให้นักเรียนถอดบทเรียนตามหลัก

3 ท่วง 2 เงื่อนไข 4 มิติ และเพื่อให้นักเรียนเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวันได้ 1.4 ชุมชน ชุมชนบ้านคลองยางให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงาน ต่างๆของโรงเรียนในรูปแบบต่างๆ เช่น การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานต่างๆของโรงเรียน การมีส่วนร่วมในการคิดและ วางแผนงานต่างๆ ร่วมตัดสินใจ การสนับสนุนและร่วมกิจกรรมของโรงเรียน การมีส่วนร่วมในการติดตามและตรวจสอบการ ดำเนินงานของโรงเรียน จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าชุมชนได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานำไปสู่การสร้างชุมชนที่เข้มแข็ง และการพัฒนาการศึกษาอย่างมีคุณภาพ

2. กระบวนการ แนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โรงเรียนบ้านคลองยาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษากระบี่ ประกอบด้วย การบริหารโรงเรียนตามขอบข่ายงานและภารกิจการบริหารและการจัดการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ประกอบด้วย 4 หลักการ ได้แก่ 1) หลักการกระจาย อำนาจ 2) หลักการบริหารตนเอง 3) หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย และ 4) หลักการความรับผิดชอบที่ ตรวจสอบได้ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารงานวิชาการ โรงเรียนจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเป็นไปตามกรอบหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีครู ผู้บริหาร ผู้ปกครองและชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอน และการวัดผลและประเมินผล การสนับสนุนให้นักเรียนมีโอกาสเข้าร่วมแข่งขันทางวิชาการในทุก ระดับ 2) การบริหารงบประมาณ โรงเรียนมุ่งเน้นให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการช่วยระดมทรัพยากรและการลงทุนจากแหล่ง ต่างๆ โดยมีระบบตรวจสอบติดตามและประเมินผลการใช้ทรัพยากรเพื่อความโปร่งใสและความรับผิดชอบ 3) การบริหารงาน บุคคล ผู้อำนวยการโรงเรียนให้ความสำคัญกับบุคลากรทุกคน รวมทั้งผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกระบวนการ ตั้งแต่การแต่งตั้ง การ พัฒนา การส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรตามมาตรฐานวิชาชีพ การสร้างขวัญกำลังใจเพื่อให้มีผลต่อการปฏิบัติงานตามที่ เป้าหมาย เน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน 4) การบริหารงานทั่วไป โรงเรียนจัดการระบบบริหารโดยการส่งเสริม สนับสนุน อำนาจความสะดกตามหลักการบริหารที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงาน เน้นความโปร่งใส ความรับผิดชอบต่อที่ตรวจสอบได้ตลอดจน การมีส่วนร่วมของบุคคลที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิผล

2. การบริหารงานตามกรอบความคิดการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้าน การศึกษา ของโรงเรียนบ้านคลองยาง ประกอบด้วย 3 หลักการ คือ 1) หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้อำนวยการ โรงเรียนมีความเข้าใจและความตระหนักถึงความสำคัญของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมครูและบุคลากร ทางการศึกษา นักเรียน และชุมชน เข้าใจถึงหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการนำมาใช้ในการจัดการศึกษาของโรงเรียน 2) หลักการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา ผู้อำนวยการโรงเรียนนับถือศาสนาพุทธ แต่ต้องเข้ามาบริหาร โรงเรียนในบริบทที่ชุมชนนับถือศาสนาอิสลาม ผู้อำนวยการโรงเรียนทำความเข้าใจในหลักการและแนวปฏิบัติของศาสนา อิสลาม โดยเริ่มจากการเข้าหาผู้นำในชุมชนในพื้นที่ และประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชน เพื่อพบปะแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสร้าง ความสัมพันธ์กับชุมชน จากนั้นผู้อำนวยการโรงเรียนได้ดึงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและพัฒนาโรงเรียน จน ชุมชนให้การยอมรับและเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน 3) หลักธรรมาภิบาล ผู้อำนวยการโรงเรียน นำหลักธรรมาภิ บาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาซึ่งองค์ประกอบของธรรมาภิบาลที่เหมาะสมในการบริหารงานโรงเรียนนั้น ประกอบด้วย 6 ประการ คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า

3. การสร้างความสัมพันธ์ที่ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน แนวปฏิบัติของโรงเรียนในการสร้างความสัมพันธ์ที่ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน ประกอบด้วย 3.1 ผู้อำนวยการโรงเรียนมีนโยบายให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน คือ การเข้าถึงชุมชนเพื่อสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน จนทำให้คนในชุมชนเกิดความศรัทธาและยอมรับ และเข้ามาส่งเสริม สนับสนุนกิจกรรมทุกด้านๆของโรงเรียน 3.2 การจัดทำหลักสูตรภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน เพื่อ นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน การเชิญภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือปราชญ์ชาวบ้านมาเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้เรียน ทำให้ ผู้เรียนได้รับความรู้และประสบการณ์โดยตรง และเป็นการสร้างความตระหนักและทำให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในภูมิ ปัญญาที่มีอยู่ในท้องถิ่นของตนเอง 3.3 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ซึ่งเป็นแหล่งเรียนรู้ที่รวบรวม องค์ความรู้ต่างๆให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ศึกษาค้นคว้าและใช้แหล่งเรียนรู้ต่างๆให้เกิดประโยชน์ 4) การระดมทรัพยากรทาง

การศึกษา ได้แก่ ทรัพยากรด้านบุคคล ด้านการเงิน และด้านการจัดการเรียนการสอน จากผู้ปกครองนักเรียน ชุมชน และการสนับสนุนงบประมาณจากสถานประกอบการ ร้านค้า หน่วยงานต่างๆทั้งภาครัฐและเอกชน

3. ผลผลิต 3.1 ด้านคุณภาพผู้เรียน 3.1.1 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับโรงเรียนทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ในทุกระดับเป็นไปตามเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนดไว้ 3.1.2 นักเรียนมีผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-Net) ปีการศึกษา 2557 ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าระดับประเทศ 3.2 ด้านคุณภาพสถานศึกษา 3.2.1 โรงเรียนได้รับการรับรองผลการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ภายนอก รอบสาม ปีการศึกษา 2557 ในระดับดีมาก 3.2.2 รางวัลดีเด่นของสถานศึกษา โรงเรียนมีความดีเด่นด้านการบริหารจัดการ ซึ่งเกิดจากความร่วมมือกันจากคณะครู นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ร่วมคิดและลงมือปฏิบัติหรือสนับสนุนตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง เน้นการทำงานเป็นระบบ ความสำเร็จของโรงเรียน บ้านคลองยาง ส่งผลถึงคุณภาพนักเรียน คุณภาพสถานศึกษาและเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา จนทำให้โรงเรียนได้รับรางวัลต่างๆมากมายจนเป็นที่รู้จัก และเป็นโรงเรียนต้นแบบที่มีแนวทางในการดำเนินงานที่มีจุดเด่น น่าสนใจ สามารถนำไปเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติได้ จึงส่งผลให้โรงเรียนอื่นๆ หน่วยงานต่างๆทั้งภาครัฐและเอกชนเข้ามาศึกษาดูงานอย่างต่อเนื่อง 3.3 ชุมชนเข้มแข็ง ชุมชนให้ความร่วมมือในการดำเนินงานต่างๆของโรงเรียนเป็นอย่างดี ชุมชนมีความพึงพอใจและศรัทธาต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียน

อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิจัย และการอภิปรายผลการวิจัยควบคู่กัน โดยนำเสนอตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยในแต่ละประเด็น ดังต่อไปนี้

1. ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย 1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการบริหารสถานศึกษา มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นและสามารถเข้าได้กับคนทุกระดับชั้น ให้การสนับสนุนและช่วยเหลือส่วนรวม ในด้านคุณธรรมและจริยธรรมสามารถเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติแก่ผู้อื่นได้ สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงลักษณะที่โดดเด่นของผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านคลองยาง การเป็นผู้นำที่ดี สามารถทำให้ทุกคนยอมรับ ศรัทธา และทำให้ได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายเป็นอย่างดี ทำให้การบริหารสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จากผลการวิจัยดังกล่าว สอดคล้องกับ อุทัย บุญประเสริฐ (2545 : 38) กล่าวว่า โรงเรียนที่ใช้การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ต้องการผู้บริหารที่มีคุณภาพสูง เพราะนอกจากผู้บริหารจะต้องมีความรู้ และเทคนิคการบริหารที่ทันสมัยแล้ว ยังต้องเรียนรู้และมีความสามารถในการปรับตัวเพื่อรองรับความก้าวหน้า และแก้ปัญหาจากการที่โรงเรียนถูกปรับปรุงเปลี่ยนแปลงด้วย ซึ่งจะทำให้โรงเรียนมีความเจริญก้าวหน้าอยู่เสมอ 1.2 ทรัพยากรทางการศึกษา การใช้ทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนนอกจากได้รับการสนับสนุนจากรัฐแล้ว โรงเรียนยังได้รับการสนับสนุนจากชุมชน ได้แก่ งบประมาณจากชุมชน ทรัพยากรของชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น และแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียน 1.3 โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เน้นการบูรณาการกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทั้งในด้านเนื้อหาสาระและกระบวนการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลักสูตรมีความสอดคล้องกับเอกลักษณ์ของชุมชน สอดคล้องต่อความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่น ซึ่งการจัดทำโครงสร้างหลักสูตรของสถานศึกษา สอดคล้องกับ สันติ บุญภิรมย์ (2547 : 21) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ สถานศึกษาดำเนินการจัดทำหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการ สามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ และเป็นปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่นได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ 1.4 ชุมชน ชุมชนให้ความร่วมมือในการดำเนินงานต่างๆของโรงเรียนเป็นอย่างดี ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานต่างๆของโรงเรียนในรูปแบบต่างๆ แสดงให้เห็นว่าชุมชนมีความพึงพอใจและศรัทธาต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียน ส่งผลให้การดำเนินงานของโรงเรียนประสบความสำเร็จ

2. กระบวนการ จากผลการวิจัยพบว่า แนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โรงเรียนบ้านคลองยาง ประกอบด้วย 1. การบริหารโรงเรียนตามขอบข่ายงานและภารกิจการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตาม

หลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ประกอบด้วย 4 หลักการ ได้แก่ 1) หลักการกระจายอำนาจ มีการกระจายอำนาจในการทำงาน แบ่งภาระหน้าที่ความรับผิดชอบ และอำนาจในการตัดสินใจไปยังทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้อง 2) หลักการบริหารตนเอง โรงเรียนมีความเป็นอิสระในการบริหารจัดการสถานศึกษาได้ด้วยตนเอง คิดเอง ลงมือปฏิบัติเอง การบริการที่มีความยืดหยุ่นได้ สามารถแก้ไขปัญหา ตลอดจนการพัฒนาและปรับปรุงระบบการบริหารงานของสถานศึกษา 3) หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย มีการเปิดโอกาสให้บุคลากรในโรงเรียนทุกคน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา จนทำให้ทุกคนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของในการสร้างความรับผิดชอบร่วมกัน 4) หลักการความรับผิดชอบต่อตรวจสอบได้ มีการติดตามตรวจสอบ ประเมินผลการดำเนินงาน ตลอดทั้งมีการปรับปรุง และพัฒนาอย่างเป็นระบบ จากหน่วยงานทางราชการ และหน่วยงานอิสระที่สามารถตรวจสอบการทำงานได้เพื่อให้การดำเนินงานของโรงเรียนเป็นไปตามมาตรฐาน และต่อเนื่อง จากแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของทุกคน ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ การสร้างความตระหนักให้ทุกฝ่ายเห็นความสำคัญของการจัดการศึกษา การสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน ส่งผลให้การบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านคลองยางประสบความสำเร็จ ซึ่งแนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับ นายสุเทพ บุญประสพ (2545 : 95) กล่าวว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เป็นการบริหารในระดับสถานศึกษาที่มีหลักการและแนวคิดที่ชัดเจน มีแบบแผนที่มีลักษณะเฉพาะเป็นของตนเอง ลักษณะที่เด่นจะอยู่ที่เรื่องกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วมของชุมชน ในลักษณะที่เป็นผู้ร่วมงานของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และเรื่องการดำเนินการให้การศึกษาศึกษาสามารถตอบสนองความต้องการชุมชนและสังคมได้อย่างเหมาะสม 2. การบริหารงานตามกรอบความคิดการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษา ของโรงเรียนบ้านคลองยาง ประกอบด้วย 3 หลักการคือ 1) หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) หลักการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา และ 3) หลักธรรมาภิบาล ผู้อำนวยการโรงเรียนเข้าใจในบริบทของสถานศึกษา ผู้อำนวยการโรงเรียนมีนวัตกรรมทางการบริหารที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเองประกอบด้วย 1. หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้อำนวยการโรงเรียนมีความเข้าใจและความตระหนักถึงความสำคัญของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมครูและบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน และชุมชน เข้าใจถึงหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการนำมาใช้ในการจัดการศึกษาของโรงเรียน โดยการกำหนดนโยบายในการขับเคลื่อนโครงการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และจัดประชุมครู นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน และคณะกรรมการสถานศึกษา และชุมชน ทราบ เพื่อขอความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมต่างๆร่วมกับทางโรงเรียน ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2550 : 28) กล่าวว่า ครูและอาจารย์จะต้องทำตนให้เป็นตัวอย่างแก่นักเรียนและนักศึกษา ในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงให้ได้ก่อน จึงจะสามารถถ่ายทอด ปลูกฝัง อบรม และทำตนให้เป็นตัวอย่างแก่นักเรียนและนักศึกษา ให้เข้าใจเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถูกต้องและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตประจำวันของแต่ละคน ผ่านการบูรณาการในสาระเรียนรู้ต่างๆ ตลอดจนสอดแทรกในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนต่างๆ 2. หลักการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา ผู้อำนวยการโรงเรียนนับถือศาสนาพุทธ ซึ่งได้ทำความเข้าใจในหลักการและแนวปฏิบัติของศาสนาอิสลาม โดยเริ่มจากการเข้าหาผู้นำในชุมชนในพื้นที่ และประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชน เพื่อพบปะ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ สร้างความสัมพันธ์กับชุมชน รวมทั้งศึกษาวิถีชีวิตของคนในชุมชน เมื่อเกิดความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกันย่อมส่งผลดีต่อทุกฝ่าย จากนั้นผู้อำนวยการโรงเรียนได้ตั้งชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา จนชุมชนให้การยอมรับและเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน ผลการวิจัยดังกล่าว สอดคล้องกับ สำนักคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2554 : 53) กล่าวว่า การใช้หลัก “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” ก่อนจะทำอะไรต้องมีความเข้าใจเสียก่อน เข้าใจภูมิประเทศ เข้าใจผู้คนในหลากหลายปัญหาทั้งทางด้านกายภาพ ด้านจารีตประเพณีและวัฒนธรรม เป็นต้น และระหว่างการทำดำเนินการนั้น จะต้องทำให้ผู้ที่เราจะไปทำงานกับเขาหรือทำงานให้เขานั้น “เข้าใจ” เราด้วย เพราะถ้าเราเข้าใจเขาแต่ฝ่ายเดียว โดยที่เขาไม่เข้าใจเราประโยชน์คงจะไม่เกิดขึ้นตามที่เรามุ่งหวังไว้ “เข้าใจ” ก็เช่นกัน เมื่อรู้ปัญหาแล้ว เข้าใจแล้ว ก็ต้องเข้าถึงเพื่อให้หน้าไปสู่การปฏิบัติให้ได้ และเมื่อเข้าถึงแล้วจะต้องทำอย่างไรก็ตามให้เขาอยากเข้าถึงเราด้วย ดังนั้น จะเห็นว่าเป็นการสื่อสารสองทาง ทั้งไปและกลับ ถ้าสามารถทำสองประการแรกได้สำเร็จ เรื่อง “การพัฒนา” จะลงเอยได้อย่างดีเพราะเมื่อต่างฝ่ายต่างเข้าใจกัน ต่างฝ่ายอยากจะทำเข้าถึงกันแล้ว การพัฒนาจะเป็นการตกลงร่วมกันทั้งสองฝ่าย ทั้งผู้ให้และผู้รับ 3. หลักธรรมาภิบาล ผู้อำนวยการโรงเรียน นำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาซึ่งองค์ประกอบของธรรมาภิบาลที่เหมาะสมในการ

บริหารงานโรงเรียนนั้น ประกอบด้วย 6 ประการ คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบต่อสังคม และหลักความคุ้มค่า เพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายสูงสุดของการจัดการศึกษาคือ การมีผู้เรียนที่มีคุณภาพ คือ คนดี คนเก่ง คนมีความสุข ผลการวิจัยดังกล่าว สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2551 : 19) กล่าวว่า แนวทางปฏิบัติที่ดีมีนัยในจรรยาบรรณข้าราชการที่ดีโดยระดับองค์กรหรือผู้บริหาร บริหารงานอย่างมีธรรมาภิบาล โปร่งใส มีคุณธรรมประหยัดค้ำค้ำมีการบริหารความเสี่ยง ไม่ทำโครงการที่เกินตัวปรับขนาดองค์กรให้เหมาะสม และจัดกำลังคนตามสมรรถนะ ความรู้ความสามารถถ่ายทอดความรู้ในการปฏิบัติงาน มีการพัฒนาทีมงาน และสร้างผู้สืบทอดที่ดีแก่ ยึดประโยชน์สุขของส่วนรวมเป็นที่ตั้ง 4. การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน แนวปฏิบัติของโรงเรียนในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เป็นการสร้างความเข้าใจอันดีต่อกันระหว่างโรงเรียนและชุมชน สร้างความร่วมมือร่วมใจช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของโรงเรียนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายเดียวกัน และเพื่อก่อประโยชน์ในการพัฒนาโรงเรียนและชุมชนไปพร้อมๆกัน ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับ อรรถพรณ พรสีมา (2546 : 52) ได้กล่าวว่า การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจะนำมาซึ่งความร่วมมือในการพัฒนาการศึกษาของชุมชน ชุมชนจะเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและเข้ามาส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมทุกด้าน ทั้งนี้เพื่อให้โรงเรียนดำเนินงานต่างๆไปได้ด้วยดี

3. ผลผลิต จากผลการวิจัยพบว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนบ้านคลองยาง ส่งผลให้โรงเรียนประสบความสำเร็จในด้านคุณภาพผู้เรียน ด้านคุณภาพสถานศึกษา และชุมชนเข้มแข็ง ทั้งนี้เกิดจากการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนที่เน้นการกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย โดยเฉพาะบุคลากรในโรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และชุมชน แสดงถึงการเชื่อมโยงสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ส่งผลให้การดำเนินงานต่างๆของโรงเรียนประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับ คณะกรรมการปฏิรูประบบบริหารการศึกษาในกระทรวงศึกษาธิการ (2542 : 24) กล่าวว่า การบริหารงานในโรงเรียนให้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารโรงเรียนในฐานะหัวหน้าหน่วยงานที่มีความใกล้ชิดกับผู้เรียนและครูมากที่สุด และต้องเป็นผู้นำในการปฏิรูปการเรียนรู้และปฏิรูประบบบริหาร เพื่อพร้อมรับการกระจายอำนาจและการบริหารแบบมีส่วนร่วมร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาต้องแจ้งให้กับบุคลากรในสถานศึกษา นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา และชุมชนทราบก่อนว่าการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานคืออะไร การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมีความสำคัญอย่างไร และสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานให้กับทุกคนที่เกี่ยวข้องทราบ
2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมาใช้ในโรงเรียนแบบค่อยเป็นค่อยไปตามสภาพความพร้อมของสถานศึกษา
3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแต่ละเขตควรมีระบบติดตาม ตรวจสอบ ติดตามความก้าวหน้าในการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานอย่างต่อเนื่อง

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการปฏิรูประบบบริหารการศึกษาในกระทรวงศึกษาธิการ. (2542). รายงานการปฏิรูประบบบริหารการศึกษาในกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ: บริษัท เซเว่น พรินติ้ง กรุ๊ป จำกัด.
- ถวิล มาตรการเยี่ยม. (2546). โรงเรียนเป็นฐานการบริหารจัดการ School - Based Management: SBM. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เสมาธรรม.
- นายสุเทพ บุญประสพ. (2545). การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน:กรณีศึกษาเชิงคุณภาพ. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เบญญา ยอดดำเนิน-แอ๊ดติง และ กาญจนา ตั้งชลทิพย์. (2552). การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ:การจัดการข้อมูล การตีความและการหาความหมาย. นครปฐม: สำนักพิมพ์ประชากรและสังคม.
- รุ่ง แก้วแดง. (2546). โรงเรียนนิติบุคคล. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- สันติ บุญภิรมย์. (2547). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ: บூค พอยท์.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2550). การประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ: สำนักคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2551). เรียนรู้หลักการทรงงานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. กรุงเทพฯ: บริษัท 21 เซ็นจูรี่ จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2554). การทรงงานพัฒนาประเทศ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ประสพการณ์การเรียนรู้ ตามรอยพระยุคลบาท. กรุงเทพฯ : ศูนย์การพิมพ์เพชรรุ่ง.
- อรพรรณ พรสีมา. (2546). รูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน:ตัวอย่างประสพการณ์ที่คัดสรรโรงเรียนในโครงการโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน. สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด วี ที ซี คอมมิวนิเคชั่น.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2546). การบริหารจัดการสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

การบริหารเชิงระบบของสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลโรงเรียนพระราชทาน : กรณีศึกษาจังหวัดปัตตานี

Systematic Administration of Schools Receiving Royal School Award :

A case Study of Pattani Province

กาญจนาวดี แก่นแก้ว^{1*} และ วุฒิชัย เนียมเทศ²

¹ นักศึกษาปริญญาโท ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

² อาจารย์ ดร.ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

E-mail : nokkan.8787@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารเชิงระบบของสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลโรงเรียนพระราชทานระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดปัตตานี ช่วงปี พ.ศ. 2555-2557 จำนวน 3 โรงเรียน โดยแบ่งเป็นขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนที่ได้รับรางวัลโรงเรียนพระราชทาน ได้มาโดยการเลือกตัวแทนแบบเจาะจง โรงเรียนละ 7 คน ซึ่งประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้าฝ่ายงานวิชาการ หัวหน้าฝ่ายงานบริหารบุคคล หัวหน้าฝ่ายงานบริหารทั่วไป หัวหน้าฝ่ายงานสัมพันธ์ชุมชน และตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษา รวมทั้งสิ้น 21 คน เครื่องมือในการวิจัยคือแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เอกสารที่เกี่ยวข้อง และตัวผู้วิจัยเอง ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิควิธีการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยมีดังนี้ 1) ด้านปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย (1) การบริหารจัดการพบว่า สถานศึกษามีการพัฒนากระบวนการสื่อสารสนเทศอย่างเป็นระบบ มีการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาตามเป้าหมายที่กำหนด มีการบริหารงบประมาณที่ชัดเจน โปร่งใสสามารถตรวจสอบได้ และมีส่งเสริมการบริการสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่แก่นักเรียนและครูอย่างทั่วถึง มีการบริหารงานอาคารสถานที่ให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมอย่างเหมาะสม (2) บุคลากรและการบริหารงานบุคลากร ผู้บริหารมีคุณลักษณะเป็นผู้มีวิสัยทัศน์และมีความเป็นผู้นำ ครูเป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจหลักสูตร มีทักษะในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ 2) ด้านกระบวนการ (1) การบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ สถานศึกษามีการพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับท้องถิ่น มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการพัฒนาระบบวัดและประเมินผลการเรียนที่หลากหลาย มีการผลิต การใช้ และการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ ตลอดจนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ (2) ความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครองและชุมชน พบว่าผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมต่อการจัดการศึกษาในการวางแผนและกำหนดเป้าหมายการจัดการศึกษา การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สถานศึกษามีส่วนร่วมต่อการพัฒนาท้องถิ่นและชุมชนโดยจัดทำโครงการ กิจกรรมที่เกิดจากความต้องการพัฒนาท้องถิ่นอย่างแท้จริง 3) ด้านผลผลิต (1) คุณภาพนักเรียน พบว่า นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีความรู้ความสามารถทางวิชาการ มีสุขภาพแข็งแรง จิตใจแจ่มใส และมีสุนทรียภาพด้านศิลปะ ดนตรีนาฏศิลป์ และกีฬา นันทนาการ (2) ความดีเด่นของสถานศึกษา พบว่า โรงเรียนได้รับรางวัลหลายประเภท เช่น รางวัลโรงเรียนพระราชทาน โรงเรียนต้นแบบโรงเรียนในฝัน โรงเรียนต้นแบบการใช้หลักสูตร โรงเรียนประชาธิปไตยตัวอย่าง

คำสำคัญ : การบริหารเชิงระบบ รางวัลโรงเรียนพระราชทาน จังหวัดปัตตานี

Abstract

The purpose of this qualitative research is to study systematic administration of three schools received royal awards at the basic education level in Pattani Province during 2555-2557 BE (2012-2014). The schools were divided into large, medium and small sizes. The method of purposive sampling was used to select seven informants relevant to the administration of the schools received royal awards from each school. Therefore, there were 21 samples: school administrators, heads of human resources, heads

of general administration, heads of community relations, and the representative committee of the schools. The research instruments were a semi-structured interview and related documents. Also, the data were collected through an in-depth interview, and analyzed by the method of content analysis.

The findings were as follows:

1) Input factors: (1) The first factor was management. It was found that the information technology systems of the schools were developed systematically. The quality of the schools was also improved as purposed. The budget was clearly administrated and able to investigate. Facility services were promoted throughout students and teachers. In addition, buildings were managed for students to do activities properly. (2) In terms of personnel and personnel management, the administrators were characterized to be persons who have visions and leadership. Moreover, teachers knew and understood about curriculums and had skills of effective instructional management.

2) Process factors: (1) The first factor was curriculum management and academic work. The schools had the development of the curriculums relevant to local areas, student-centered learning process, the development of various measurement and evaluation systems as well as the production, use and development of learning media and technology, and the activities of learner and learning resources development. (2) Regarding to the relationship between schools and parents and communities, the result revealed that parents and communities participated in educational management to plan and define its targets, and developed curriculums and learning management. Additionally, the schools took part in local and community development by doing projects or activities in order to truly develop the local areas.

3) Production factors: (1) For student quality, it was found that students were moral, ethical and characterized as desired. They have academic knowledge, strong health, good mind, and aesthetic for arts, music, sports and recreations. (2) The result of the excellence of schools showed that the schools received various kinds of awards such as royal awards schools, model schools, dream schools, curriculum model schools and democratic model schools.

Keywords: Systematic administration, Royal school award, Pattani Province

บทนำ

ในสังคมไทยปัจจุบันเป็นสังคมที่มีการแข่งขันสูงโดยเฉพาะเรื่องคุณภาพของการจัดการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาหลายแห่งสามารถบริหารจัดการการศึกษาให้ประสบความสำเร็จได้ โดยอาศัยแนวคิด ทฤษฎีในการบริหารจัดการศึกษาและการพัฒนาองค์การมาประยุกต์ใช้ ผสมผสานกัน เพื่อให้สามารถนำสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายสูงสุดคือคุณภาพผู้เรียน การประเมินสถานศึกษาเพื่อรับรางวัลพระราชทานเป็นการบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีคุณภาพ เป็นการยกย่องเชิดชูเกียรติ ให้ขวัญกำลังใจแก่สถานศึกษาและประกาศให้สาธารณชนรับทราบอย่างแพร่หลาย ซึ่งเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่ไม่มัววันลำสมัย งานคัดเลือกนักเรียน นักศึกษา และสถานศึกษาเพื่อรับรางวัลพระราชทานนี้ เกิดจากน้ำพระทัยอันเปี่ยมด้วยพระเมตตาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบันที่ทรงมีพระราชปรารภแต่ ๖๗ พรรษาว่า การกระทรวงศึกษาธิการ (ม.ล.ปิ่น มาลากุล) ในปี พ.ศ. 2506 เมื่อครั้งเสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดงานแสดงศิลปหัตถกรรมนักเรียน ประจำปีการศึกษา 2506 และพระราชทานรางวัลแก่โรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามซึ่งจัดการศึกษาดีเด่น ใจความของพระราชปรารภมีว่า “มีนักเรียนจำนวนมากซึ่งมีความประพฤติดีและมีความมานะพยายามศึกษาเล่าเรียนได้ผลดี รวมทั้งมีโรงเรียนซึ่งจัดการศึกษาดี

จนนักเรียนได้รับผลการเรียนดีเป็นส่วนรวม นักเรียนและโรงเรียนที่มีคุณสมบัติดังกล่าวสมควรจะได้รับรางวัลพระราชทาน และทรงยินดีจะพระราชทานรางวัลให้”

กระทรวงศึกษาธิการ (โดยกรมวิชาการซึ่งเป็นหน่วยงานในขณะนั้น) ได้น้อมนำพระราชปราชญ์พิจารณาดำเนินการด้วยความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้นและถือเป็นภารกิจสำคัญที่ปฏิบัติสืบต่อมาจนถึงทุกวันนี้

ประเด็นที่น่าสนใจคือ ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ยังมีสถานศึกษาที่สามารถบริหารจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพและประสบความสำเร็จ ท่ามกลางความแตกต่างของผู้คนและสถานการณ์ความไม่สงบ จนได้รับรางวัลโรงเรียนพระราชทาน นั่นคือสิ่งแสดงให้เห็นว่าสถานศึกษาดังกล่าวนั้นผู้บริหาร บุคลากรครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีศักยภาพและมีส่วนเกื้อหนุนกันในการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะเผชิญกับภาวะเหตุการณ์ความไม่สงบหรือความแตกต่างทางสังคม เชื้อชาติ และศาสนาซึ่งถือว่าเป็นเรื่องละเอียดอ่อน เป็นจุดประสาบที่สามารถนำมาซึ่งความไม่เข้าใจกัน หรือก่อให้เกิดความขัดแย้งตามมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการศึกษาในบริบทสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังที่ บรรจง พำรุ่งสาธ ไข่มุก อุทยานวลี เอกรินทร์ สังข์ทอง และไพรัชอลหะยืออาหวัง (2551) กล่าวว่า กระบวนการจัดการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้นั้นนอกจากได้ว่าพื้นที่ดังกล่าวมีรูปแบบการจัดการศึกษาที่แตกต่างไปจากภูมิภาคอื่น ที่โดดเด่นและเห็นได้ชัดคือสังคมในจังหวัดชายแดนใต้โดยเฉพาะสังคมมุสลิมนั้นมีรูปแบบของการจัดการศึกษาที่อยู่บนพื้นฐานความเชื่อทางศาสนา ประเพณีและวัฒนธรรม นอกจากนี้แนวโน้มในปัจจุบันของการจัดการศึกษานำไปสู่การแข่งขันทางการศึกษาระหว่างโรงเรียนของรัฐบาลและโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม (Sungton, 2007: 9 อ้างถึงในเอกรินทร์ สังข์ทอง, 2551)

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยในฐานะบุคลากรครูบุคคลหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญและมีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาเพื่อรับรางวัลพระราชทานจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิธีการบริหารเชิงระบบของสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลโรงเรียนพระราชทานเพื่อผลที่ได้จะเป็นแนวทางหรือแบบอย่างในการบริหารเชิงระบบของสถานศึกษาอื่นๆต่อไป นอกจากนี้ผู้วิจัยมีมุมมองว่า งานคัดเลือกสถานศึกษาเพื่อรับรางวัลพระราชทานนี้เป็นงานที่มีเกียรติ เป็นสิริมงคล สมควรที่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจะต้องดำเนินการด้วยความรอบคอบ การเกื้อหนุน ส่งเสริมกระบวนการจัดการศึกษาร่วมกัน ไม่ว่าจะอยู่ในสังคมพื้นที่ใดเพราะถือเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของทุกฝ่ายที่มีบทบาทสำคัญและมีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา จะละเลยไม่ได้ ต้องมีความตระหนักในการทำหน้าที่เพื่อพัฒนาเยาวชนให้มีคุณภาพทางการศึกษาในอนาคตต่อไป การวิจัยเรื่องนี้จึงมุ่งเน้นศึกษาถึงวิธีการดำเนินงานและการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา บุคลากรครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ในการดำเนินงานเพื่อให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จและมีคุณภาพ ได้รับการพิจารณาคัดเลือกให้ได้รับรางวัลสถานศึกษาพระราชทาน โดยผู้วิจัยเลือกศึกษาสถานศึกษาขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ในจังหวัดปัตตานีที่ได้รับรางวัลสถานศึกษาพระราชทานระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ข้อค้นพบจากงานวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อวงการการศึกษาโดยเฉพาะผู้บริหารโรงเรียน บุคลากรรวมถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายที่มีบทบาทในการจัดการศึกษาเพื่อรับรางวัลพระราชทาน เพราะสถานศึกษาที่ได้รับการคัดเลือกต้องมีสิ่งที่ดีแสดงให้เห็นถึงศักยภาพและการจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพอย่างแท้จริง โดยทุกคนต้องตระหนักไว้เสมอว่ารางวัลพระราชทานเป็นสิ่งที่มีความค่าและเป็นเกียรติประวัติต่อผู้รับอย่างสูงสุด คุณความดีจะถูกประกาศและเผยแพร่ไปยังสาธารณชนทั่วไป สมควรที่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องกระทำอย่างรอบคอบ และผู้ที่ได้รับรางวัลไปแล้วจะต้องดำรงรักษาคุณความดีนั้นให้ยาวนานสืบต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาการบริหารเชิงระบบของสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลโรงเรียนพระราชทานระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ในจังหวัดปัตตานี

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพแบบกรณีศึกษา การบริหารเชิงระบบของสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลโรงเรียนพระราชทานระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดปัตตานี ช่วงปี พ.ศ. 2555-2557 จำนวน 3 โรงเรียน โดยแบ่งเป็น ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้ประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview protocol) ซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์แบบปลายเปิดแต่เน้นการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Depth interviews) (สุภางค์ จันทวานิช, 2549) จากผู้ให้ข้อมูลเป็นสำคัญ ทั้งนี้ผู้วิจัยสร้างความน่าเชื่อถือของเครื่องมือโดยอาศัยการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ที่มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการวิจัยเชิงคุณภาพและการประเมินสถานศึกษาเพื่อรับรางวัลโรงเรียนพระราชทาน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของประเด็นข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย และเครื่องมือหนึ่งที่สำคัญในการวิจัยครั้งนี้คือตัวผู้วิจัยเอง การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยนี้ทำโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้เวลาประมาณ 1.30-2 ชั่วโมง ทั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีสัมภาษณ์โดยตรง (Face-to-face) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ณ สถานศึกษาของผู้ให้ข้อมูลสำคัญหรือสถานที่อื่น ๆ ตามความเหมาะสมบนพื้นฐานของความปลอดภัยของผู้ให้ข้อมูลสำคัญในกรณีเผชิญกับภาวะการณ์ไม่ปกติในพื้นที่ขณะทำการเก็บรวบรวมข้อมูล งานวิจัยดังกล่าวใช้เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ตามแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ เบญญา ยอดดำเนินและคณะ (2552) เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวเริ่มต้นนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ โดยการจัดหมวดหมู่ของข้อมูล และมุ่งเน้นการหาประเด็นใจความสำคัญของแต่ละประเด็น มาทำการเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างและจัดระเบียบ การบรรยายเนื้อหาของข้อความหรือถ้อยคำจากบทสัมภาษณ์ และเอกสารอย่างเป็นระบบ นำเสนอข้อมูลทั้งหมดมาเขียนในรูปแบบความเรียงแบบพรรณนาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย (ชาย โปสิตา, 2556)

ผลการวิจัย

การบริหารเชิงระบบของโรงเรียนที่ได้รับรางวัลพระราชทาน ในจังหวัดปัตตานีที่ผ่านการประเมินตั้งแต่ก่อนได้รับรางวัลจนถึงปัจจุบันซึ่งได้รับรางวัลโรงเรียนพระราชทานแล้ว ปรากฏผล ดังนี้

1. ปัจจัยนำเข้า (Input)

1.1 การบริหารจัดการ ผลการวิจัยพบว่า สถานศึกษามีการจัดระบบข้อมูล และสารสนเทศ

พื้นฐานของสถานศึกษาที่ครอบคลุม มีความถูกต้อง มีประสิทธิภาพต่อการใช้งาน และสามารถนำไปใช้ในการบริหารจัดการ และการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนมีแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปีที่สุดคล้องกับเป้าหมาย นโยบายการจัดการศึกษา ศักยภาพของสถานศึกษา และความต้องการของท้องถิ่น สถานศึกษามีการบริหารงบประมาณและการบริการที่คำนึงถึงประโยชน์ต่อการพัฒนานักเรียน บุคลากรครู รวมทั้งบุคลากรสนับสนุน มีการใช้จ่ายงบประมาณอย่างคุ้มค่า เป็นระบบ โปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ มีการส่งเสริมการบริการสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่ักเรียนและครูอย่างทั่วถึง มีการดำเนินการให้อาคารเรียนและสภาพแวดล้อม มีความสะอาด สวยงาม ปลอดภัย มีการจัดสถานที่ให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมเหมาะสม อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกอยู่ในสภาพดี มีความปลอดภัย มีระบบการซ่อมบำรุงและดูแลรักษาอย่างเหมาะสม นักเรียนมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบดูแลทำความสะอาดบริเวณอาคารสถานที่ตามที่ได้รับมอบหมายก่อให้เกิดจิตสำนึกในการช่วยกันอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

1.2 บุคลากรและการบริหารบุคลากร ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในงานวิชาการ และการบริหารสถานศึกษา มีวิสัยทัศน์และความเป็นผู้นำ มีความเป็นประชาธิปไตย ยึดหลักการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม และมีคุณธรรมจริยธรรมตามจรรยาบรรณวิชาชีพ และประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี เป็นที่ยอมรับของผู้เกี่ยวข้องทั้งในและนอกสถานศึกษา ครูเป็นบุคคลที่มีความรู้ความเข้าใจหลักสูตร จิตวิทยา และพัฒนาการของนักเรียน สามารถนำความรู้มาส่งเสริมและพัฒนาักเรียนเป็นรายบุคคล มีทักษะในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นักเรียนเป็นสำคัญ บุคลากรอื่นนอกเหนือจากผู้บริหารและครู เช่น เจ้าหน้าที่สนับสนุนการสอน นักการภารโรง พ่อค้าแม่ค้าในสถานศึกษา ผู้ปกครอง กรรมการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นบุคคลที่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตน และปฏิบัติงานด้วยความรับผิดชอบ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาและประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีการบริหารงาน

บุคลากรที่เป็นระบบชัดเจนโดยมีการกำหนดโครงสร้างการบริหารงาน 4 ฝ่าย มีการออกคำสั่งแต่งตั้งผู้รับผิดชอบโครงการ กิจกรรมของโรงเรียน มีการจัดระบบนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล พัฒนางานอย่างสม่ำเสมอ โดยใช้กระบวนการนิเทศ ภายในแบบ KM-PRIDE ในการนิเทศภายในกับครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนในโรงเรียน ส่งผลให้การดำเนินงานเป็นไปตามแผนและบรรลุเป้าหมาย

2. กระบวนการ (Process)

2.1 การบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ ผลการวิจัยพบว่า สถานศึกษามีการพัฒนาหลักสูตรโดยการ วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา ชุมชนและท้องถิ่น นำมาวางแผน มีการกำกับ ติดตาม และประเมินการใช้ หลักสูตร รวมถึงมีการบูรณาการหลักสูตรท้องถิ่นกับกลุ่มสาระการเรียนรู้โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีการจัด กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ มีการวิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคล การติดตามและพัฒนาศักยภาพนักเรียนมี ระบบการวัดประเมินผล โดยใช้เครื่องมือวัดและประเมินผลที่มีคุณภาพและมีความหลากหลาย มีการกำหนดเกณฑ์การตัดสิน ผลการเรียนรู้เพื่อยกระดับคุณภาพนักเรียน โดยยึดเกณฑ์การประเมินผลตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 เน้นการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริงส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการวางแผน จัดทำ ผลิตภัณฑ์และเทคโนโลยีเพื่อการ เรียนรู้ ระหว่างสถานศึกษากับครู ผู้ปกครองรวมทั้งชุมชน โดยเฉพาะการผลิตสื่อที่ทำจากวัสดุท้องถิ่นจัดให้มีกิจกรรมพัฒนา นักเรียนโดยเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ให้นักเรียนได้แสดงออก โดยจัดตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่กำหนด ไว้ในหลักสูตร แต่ทั้งนี้ต้องจัดให้นักเรียนตามความต้องการ ความถนัด และความสนใจของนักเรียนจัดให้มีการพัฒนาแหล่ง เรียนรู้โดยมีห้องสมุดที่มีปริมาณหนังสือ สื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพียงพอ และจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนรักการอ่าน และได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้

2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครองและชุมชน ผลการวิจัยพบว่าสถานศึกษามีการสำรวจ ความต้องการในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา มีการวางแผนและกำหนดเป้าหมายการจัดการศึกษา โดยให้ ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วม สามารถทำให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการ เรียนรู้สถานศึกษามีโครงการ กิจกรรมที่เกิดจากความต้องการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกันอย่างแท้จริงของทั้ง 2 ฝ่าย ใช้ การบริหารงานแบบมีส่วนร่วม การดำเนินงานโครงการ กิจกรรมบรรลุผลสำเร็จ เกิดประโยชน์ต่อนักเรียน สถานศึกษา และชุมชนในท้องถิ่น และดำเนินการได้อย่างเหมาะสม ต่อเนื่อง

3. ผลผลิต (Output)

3.1 คุณภาพนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ใน ภาพรวมคิดเป็นร้อยละ 82.85 นักเรียนมีความรู้ความสามารถทางวิชาการในภาพรวมคิดเป็นร้อยละ 73.43 นักเรียน มีสุขภาพแข็งแรง จิตใจแจ่มใส และมีสุนทรียภาพด้านศิลปะ ดนตรี นาฏศิลป์ และกีฬานันทนาการ ในภาพรวมคิด เป็นร้อยละ 80.44

3.2 ความดีเด่นของสถานศึกษาความดีเด่นของสถานศึกษา ได้แก่ รางวัลโรงเรียนพระราชทาน โรงเรียน ต้นแบบโรงเรียนในฝัน โรงเรียนต้นแบบการใช้หลักสูตร โรงเรียนประชาธิปไตยตัวอย่าง

อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการบริหารเชิงระบบของสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลโรงเรียนพระราชทานกรณีศึกษาจังหวัดปัตตานี ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิจัยและการอภิปรายผลการวิจัยควบคู่กัน โดยนำเสนอตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยตามประเด็น คือ เพื่อศึกษาการบริหารเชิงระบบของสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลโรงเรียนพระราชทานระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดใหญ่ ขนาด กลาง และขนาดเล็กในจังหวัดปัตตานี

1. ปัจจัยนำเข้า (Input)

1.1 การบริหารจัดการ

การบริหารเชิงระบบของสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลโรงเรียนพระราชทานระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่า สถานศึกษามีการบริหารจัดการ โดยมีการจัดระบบข้อมูล และสารสนเทศพื้นฐานของสถานศึกษาที่ครอบคลุม มีความถูกต้อง

มีประสิทธิภพต่อการใช้งาน สามารถนำไปใช้ในการบริหารจัดการและการจัดการเรียนการสอน การจัดทำแผนงานโครงการ การวางแผนงบประมาณ การพัฒนาบุคลากรให้เหมาะสมกับงาน การตั้งเป้าหมายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การพัฒนาหลักสูตร จัดหาแหล่งเรีนรู้ นงนุช สุระเสน (2555) ได้ศึกษาการพัฒนากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อรับรางวัลพระราชทานระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่า ปัจจัยด้านการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศมีผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาเพื่อรับรางวัลพระราชทานระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้เนื่องจากเทคโนโลยีสารสนเทศมีบทบาทที่สำคัญในส่วนของการเป็นทั้งเครื่องมือหลัก และเครื่องมือสนับสนุนที่ต้องจัดหา และนำมาใช้ในการเรียนการสอนเพื่อให้เป็นไปตามลักษณะการศึกษาตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ การกำหนดทิศทางและนโยบายการจัดการศึกษาไทยโดยสอดคล้องกับ วิเศษ ภูมิวิชัย (2552) ได้ศึกษาองค์ประกอบที่ส่งผลต่อสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบที่ส่งผลต่อประสิทธิผลสถานศึกษาปัจจัยหนึ่งคือ สภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ดังนั้น การบริหารจัดการของสถานศึกษาที่มีประสิทธิภพและส่งผลให้ได้รับรางวัลโรงเรียนพระราชทานคือการนำสารสนเทศไปใช้เพื่อการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ ถูกต้องเหมาะสมและนำข้อมูลไปประกอบการพิจารณาเพื่อปรับปรุงการบริหารสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภพซึ่งสอดคล้องกับ พรรณอร อุชูปภาพ (2556) ได้กล่าวว่าการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ช่วยเพิ่มประสิทธิภพในการบริหารจัดการ เนื่องจากเทคโนโลยีสามารถนำมาใช้เพื่อประโยชน์ในการจัดเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆที่จะช่วยให้การบริหารสถานศึกษามีความรวดเร็วและมีประสิทธิภพ

1.2 บุคลากรและการบริหารบุคลากร

บุคลากรและการบริหารบุคลากรถือเป็นปัจจัยนำเข้าที่มีความสำคัญมากที่สุดเพราะการมีทรัพยากรบุคคลที่เหมาะสมมาร่วมปฏิบัติงาน สามารถส่งผลให้การบริหารบุคลากรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภพ แต่บุคคลที่มีผลต่อบุคลากรและการบริหารบุคลากร คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารมีคุณลักษณะเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อื่นและสังคม มีคุณธรรม จริยธรรม กล้าคิด กล้าทำ กล้าตัดสินใจ มีวิสัยทัศน์ร่วม มีความมุ่งมั่น กระตือรือร้น ทุ่มเท เสียสละ ซื่อสัตย์ มีความรู้ความสามารถทางวิชาการ มีความสามารถในการทำงานเป็นทีม ใช้หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม ยึดหลักประชาธิปไตย สอดคล้องกับ นงนุช สุระเสน (2555) ได้ศึกษาการพัฒนากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อรับรางวัลพระราชทานระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่า ผู้บริหารเป็นปัจจัยสำคัญในการบริหารโรงเรียน ให้ประสบความสำเร็จซึ่งคุณลักษณะของผู้บริหารคือ ศักยภาพทางความรู้หรือทักษะที่จะช่วยให้ผู้บริหารปฏิบัติงานได้สำเร็จ สอดคล้องกับผลการศึกษานักวิชาการที่ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา เช่น ปรมเมษฐ์ โมลี (2552) วิจัยเรื่องการวิเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ ได้แก่ คุณลักษณะของผู้บริหาร ดังนั้น คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นคุณสมบัติที่สำคัญ และการแสดงออกของผู้นำที่ทำให้ผู้นำมีความสามารถในการนำ หรือโน้มน้าวให้ปฏิบัติตามปฏิบัติงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ วิโรจน์ สารรัตน์ (2557) กล่าวว่า สถานศึกษาควรมีผู้นำหรือกลุ่มผู้นำที่มีประสิทธิผล ที่ต้องเกี่ยวข้องกับผู้บริหารคนอื่น ครู บุคลากรสายสนับสนุน นักเรียน และผู้ปกครองเป็นประจำวัน โดยนำให้เห็นเป็นตัวอย่าง มีวิสัยทัศน์ร่วมกัน ให้ความเคารพคนอื่นที่ดี เป็นนักแก้ปัญหา ไม่เห็นแก่ตัว ให้คิดถึงคนอื่น คิดถึงโรงเรียน และคิดถึงชุมชน สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่มีความสามารถในการกระตุ้น ชี้นำ ผลักดัน ให้ครูและบุคลากรปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจกระตือรือร้นในการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาคุณภาพคุณภาพการศึกษา

2. กระบวนการ (Process)

2.1 การบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ

การบริหารหลักสูตรและงานวิชาการถือเป็นหัวใจสำคัญในการบริหารจัดการของสถานศึกษาทุกแห่ง เพราะเป็นกระบวนการดำเนินงาน ปรับปรุง และพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ให้เกิดประสิทธิภพและบรรลุจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า สถานศึกษามีการพัฒนาหลักสูตรโดยการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา ชุมชน และท้องถิ่น นำมาวางแผน มีการกำกับ ติดตาม และประเมินการใช้หลักสูตร รวมถึงมีการบูรณาการหลักสูตรท้องถิ่นกับกลุ่มสาระการเรียนรู้โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญมีการวิเคราะห์

นักเรียนเป็นรายบุคคล การติดตามและพัฒนาศักยภาพนักเรียนมีระบบการวัดประเมินผล โดยใช้เครื่องมือวัดและประเมินผลที่มีคุณภาพและมีความหลากหลาย สอดคล้องกับสำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2555) ได้ศึกษาการวิเคราะห์อิทธิพลของปัจจัยความสำเร็จของสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทานระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า สถานศึกษาส่วนใหญ่มีการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษา จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการวิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคล จัดกลุ่ม และวางแผนการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสนใจและศักยภาพของผู้เรียน ด้วยเทคนิค วิธีการ และนวัตกรรมที่หลากหลาย โดยครูควรต้องดำเนินการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับแนวทางที่ถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด (คำหามาน คนโค, 2543) สอดคล้องกับสมาน อัครภูมิ (2551) ได้กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ขั้นพื้นฐานเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารงานวิชาการ เพราะหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนเป็นกิจกรรมหลักของการจัดการศึกษา สรุปได้ว่า การบริหารหลักสูตรและงานวิชาการเป็นงานหลักของสถานศึกษาที่มีความสำคัญ เพราะมาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษามักพิจารณาจากงานวิชาการ การนำหลักสูตรไปใช้ การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การนิเทศภายใน ซึ่งต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบที่มีความสัมพันธ์กันอย่างชัดเจน ส่งผลต่อคุณภาพของการจัดการศึกษา

2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครองและชุมชน

ผลการวิจัยพบว่า สถานศึกษามีโครงการ กิจกรรมที่เกิดจากความต้องการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกันอย่างแท้จริงของทั้ง 2 ฝ่าย ใช้การบริหารงานแบบมีส่วนร่วม การดำเนินงานโครงการ กิจกรรมบรรลุผลสำเร็จ เกิดประโยชน์ต่อนักเรียน สถานศึกษา และชุมชนในท้องถิ่น และดำเนินการได้อย่างเหมาะสม ต่อเนื่อง เพื่อให้ความรู้และบริการในสิ่งที่เป็นประโยชน์ตามความต้องการของชุมชน เกิดผลดีเยี่ยม ชุมชนยอมรับและพึงพอใจสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2555) ได้ศึกษาการวิเคราะห์อิทธิพลของปัจจัยความสำเร็จของสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทานระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ปัจจัยสนับสนุนที่ทำให้สถานศึกษาได้รับการคัดเลือกเป็นสถานศึกษารางวัลพระราชทาน ปัจจัยหนึ่งคือ การมีส่วนร่วม เปิดโอกาสให้ครู บุคลากร ชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในลักษณะของภาคีเครือข่าย การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้ปกครองและองค์กรต่างๆ สอดคล้องกับ Richardson (1983 อ้างถึงใน เยาวลักษณ์ แสงสร้อย, 2542) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมเป็นวิธีทางที่ประชาชนธรรมดาสามารถมีส่วนร่วมในการกำหนด หรือดำเนินการเกี่ยวกับการตัดสินใจของนโยบายทางสังคม ดังเช่น การมีส่วนร่วมของบุคคลในชุมชนกับโรงเรียนจะทำให้มีโอกาสได้สร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมากยิ่งขึ้น ทำให้ชุมชนรับรู้และเข้าใจปัญหา รวมทั้งความต้องการของโรงเรียน ความช่วยเหลือทางการศึกษาของบุคคลในชุมชนก็จะมีมากขึ้น ดังนั้น สถานศึกษาควรส่งเสริมพัฒนาความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครองและชุมชนซึ่งมีส่วนส่งผลให้สถานศึกษาได้รับการพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น สอดคล้องกับจอมพงศ์ มงคลวนิช (2555) กล่าวว่า การทำงานแบบมีส่วนร่วมนั้นไม่ว่าจะเป็นระดับครอบครัว ระดับสถานศึกษา ระดับชุมชน ระดับองค์กร หรือระดับประเทศนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งในกระบวนทัศน์ปัจจุบัน เพราะจะช่วยให้ผู้มีส่วนร่วมเกิดความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ และจะทำให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียนั้นยินดีปฏิบัติตาม และรวมถึงตกลงยอมรับได้อย่างสมัครใจและเต็มใจ

ผลผลิต (Output)

3.1 คุณภาพนักเรียน

การประเมินสถานศึกษาเพื่อรับรางวัลพระราชทาน ด้านคุณภาพนักเรียน จะประเมินผู้เรียนใน 3 ประเด็น ดังนี้ 1) นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ผลการวิจัยพบว่าในภาพรวมคิดเป็นร้อยละ 82.85 2) นักเรียนมีความรู้ความสามารถทางวิชาการในภาพรวมคิดเป็นร้อยละ 73.43

3) นักเรียนมีสุขภาพแข็งแรง จิตใจแจ่มใส และมีสุนทรียภาพด้านศิลปะ ดนตรี นาฏศิลป์ และกีฬานันทนาการ ในภาพรวมคิดเป็นร้อยละ 80.44 จากผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องอุไรลักษณ์ ไชยนุวัตติ (2551) ที่กล่าวว่าผู้ปกครอง พ่อแม่จึงคาดหวังต่อโรงเรียนที่ต้องการให้ทางโรงเรียนได้มีการอบรมสั่งสอนบุตรหลานให้เป็นทั้งคนดีและคนเก่ง ทั้งวิชาการ ทักษะชีวิต มีคุณธรรม จริยธรรมหรือให้เป็นคนดีนั่นเอง การที่ผู้ปกครองจะตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนใดนั้นย่อมคาดหวังให้บุตรหลานได้รับการศึกษาที่ดีที่สุด สอดคล้องกับคุณภาพการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ได้ให้ความหมายของ “คุณภาพผู้เรียน” ว่า

หมายถึง มีความรู้และทักษะพื้นฐานตามหลักสูตร เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีทักษะในการจัดการ รักการทำงาน (เก่ง) มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม ที่พึงประสงค์ (ดี) มีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี กีฬา มีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี ปลอดภัยจากสิ่งเสพติดให้โทษ (มีสุข) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2554)

สรุปได้ว่าโรงเรียนที่ได้รับรางวัลพระราชทานต้องมีการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพเป็นผู้เรียนที่ เก่ง ดี มีสุข ตามเป้าหมายของการจัดการศึกษาและความคาดหวังของสังคม

3.2 ความดีเด่นของสถานศึกษา ได้แก่ รางวัลโรงเรียนพระราชทาน โรงเรียนต้นแบบโรงเรียนในฝัน โรงเรียนต้นแบบการใช้หลักสูตร โรงเรียนประชาธิปไตยตัวอย่าง ผลจากการที่สถานศึกษาได้รับรางวัลดีเด่นต่างๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของสำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2555) ได้วิเคราะห์อิทธิพลของปัจจัยความสำเร็จของสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทานระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า การดำเนินงานของโรงเรียนเพื่อขอรับการประเมินเป็นโรงเรียนพระราชทานนั้นต้องมีกระบวนการบริหารงานภายในทั้ง 4 งาน ได้แก่ งานบริหารวิชาการ งานบริหารบุคคล งานบริหารทั่วไป และงานบริหารงบประมาณและการเงินให้มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ยังต้องมีเกียรติประวัติดีเด่นย้อนหลัง 3 ปี สอดคล้องกับนางนุช สุรเสน (2555) ได้ศึกษาการพัฒนากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อรับรางวัลพระราชทานระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า กลยุทธ์ที่ 5 การพัฒนาคุณภาพสู่มาตรฐานสากล โดยจะต้องส่งเสริมให้สถานศึกษามีการบริหารจัดการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management) พัฒนาสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ พัฒนากิจกรรม/โครงการที่เป็นจุดเด่นของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องเพื่อความยั่งยืน เช่นเดียวกับ วัชรวิ ไตรสรณพานิช (2546) ที่ได้ศึกษาพบว่า โรงเรียนที่ได้รับการเสนอชื่อเพื่อเข้ารับรางวัลพระราชทานต้องบริหารงานและพัฒนาของโรงเรียนทั้งระบบ ทั้งปัจจัย กระบวนการ และผลผลิต

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. หน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษาควรนำข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยข้อมูลด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ได้แก่ การบริหารจัดการ บุคลากรและการบริหารบุคลากร ด้านกระบวนการ (Process) ได้แก่ การบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ ความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครองและชุมชน ด้านผลผลิต (Output) ได้แก่ คุณภาพนักเรียน และความดีเด่นของสถานศึกษา ของสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน วิเคราะห์และกำหนดแนวทางการพัฒนาคุณภาพตามแนวทางการบริหารเชิงระบบ

2. สถานศึกษาควรนำผลการวิจัยไปวางแผนและยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาของตนเอง เพื่อให้โรงเรียนได้มีผลงานที่ดีเด่นเป็นที่รู้จักของสังคมและชุมชน โดยใช้หลักการบริหารเชิงระบบตามปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) และผลผลิต (Output) มาใช้ในการพัฒนาสถานศึกษาต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้ กำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเฉพาะสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเท่านั้น ดังนั้น การวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาให้ครอบคลุมระดับก่อนประถมศึกษาหรือระดับมัธยมศึกษาด้วย

2. ควรทำการวิจัยและจัดทำแนวทางการบริหารเชิงระบบของสถานศึกษาเพื่อรับรางวัลพระราชทาน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อใช้เป็นคู่มือในการบริหารจัดการโรงเรียนให้มีคุณภาพ

เอกสารอ้างอิง

จอมพงศ์ มงคลวนิช. (2555). *การบริหารองค์การและบุคลากรทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ:

สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

คำหามาน คนโค. (2543). *ทางก้าวหน้าของครูมืออาชีพ*. กรุงเทพฯ: สายธาร.

ชาย โปธิสิตา. (2556). *ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้ง.

- บรรจง ฟ่างรุ่งแสง, เอกรินทร์ สังข์ทอง, ไข่มุก อุทยานวดี, และไฟซอล หะยืออวัง. (2551).
การปฏิรูปการศึกษาจังหวัดชายแดนใต้. รายงานวิจัยได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
ประจำปีงบประมาณ 2551.
- ปรเมษฐ์ โมลี. (2552). การวิเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำ
ของผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาการบริหารการศึกษา กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นงนุช สุรเสน. (2555). การพัฒนากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อรับรางวัลพระราชทาน
ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- เบญญา ยอดดำเนิน-แอ๊ดติงค์, กาญจนา ตั้งชลทิพย์. (2552). การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ:
การจัดการข้อมูล การตีความ และการหาความหมาย. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: บริษัท
ซีโน พับลิชชิ่ง (ประเทศไทย) จำกัด.
- พรรณนอร อุสุภาพ. (2556). การบริหารทรัพยากรทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 1. สุราษฎร์ธานี:
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- เยาวลักษณ์ แสงสร้อย. (2542). ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา
โดยใช้การวิเคราะห์ด้วยโมเดลเชิงเส้นตรงระดับลดหลั่น. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- วัชรีย์ ไตรสรณพานิช. (2546). ระดับปัจจัยองค์การของโรงเรียนที่ได้รับและไม่ได้รับการเสนอชื่อเพื่อเข้ารับ
รางวัลพระราชทาน. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร).
- วิเศษ ภูมิวิชัย. (2552). องค์ประกอบที่ส่งผลต่อสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น
พื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี).
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2557). ภาวะผู้นำ ทฤษฎีและนวัตกรรมการศึกษาร่วมสมัยปัจจุบัน. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ:
หจก.ทิพย์วิสุทธิ์.
- สมาน อัครภูมิ. (2551). การบริหารการศึกษายุคใหม่ แนวคิด ทฤษฎี และการปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 4.
อุบลราชธานี : หจก.อุบลกิจออฟเซตการพิมพ์.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2554). ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการศึกษา.
กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2555). คู่มือการ
ประเมินสถานศึกษาเพื่อรับรางวัลพระราชทาน ระดับประถมศึกษาและมีธยมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์
ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- _____. (2555). รายงานการวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์อิทธิพลของปัจจัยความสำเร็จของสถานศึกษาที่ได้รับ
รางวัลพระราชทาน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: พรักหวานกราฟฟิก.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2549). วิจัยเชิงคุณภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 14). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุไรลักษณ์ ไชยณูวดี. (2551). ความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของ
โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 1 จังหวัดนนทบุรี.
(วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรังสิต).
- เอกรินทร์ สังข์ทอง. (2551). ภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้อำนวยการโรงเรียนของรัฐในสามจังหวัด
ชายแดนภาคใต้. รายงานวิจัยได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยประเภททั่วไป ประจำปีงบประมาณ 2551.

**การจูงใจในการปฏิบัติงานของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน
การศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้**

Motivation of Administator Affecting Personnel Management of School Under
The Office of Non-Formal and Informal Education in Three Southern Border Provinces

นางสาวเจ้บูรไอนี เจ้มะลี¹ และ ดร.วุฒิชัย เนียมเทศ²

¹ นักศึกษาปริญญาโท ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

² อาจารย์ ดร. ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

nu_i-nee@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1)ศึกษาระดับการจูงใจของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ 2)ระดับการบริหารงานบุคคล 3)ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสร้างการจูงใจของผู้บริหารกับการบริหารงานบุคคล 4) ค้นหาตัวพยากรณ์ใช้ในการจูงใจในการปฏิบัติงานของผู้บริหารกับการบริหารงานบุคคล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 30 ศูนย์ โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามคือ ตำแหน่งของผู้บริหารสถานศึกษา 1 คน หัวหน้างานแผนงาน 1 คน หัวหน้างานการศึกษาขั้นพื้นฐาน 1 คน บรรณารักษ์ 1 คน และตัวแทนครู 6 คน รวมแล้ว คือ 10 คนต่ออำเภอ รวมเป็นจำนวนทั้งสิ้น 300 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความเชื่อมั่นเท่ากับ .951 สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

- 1) การจูงใจในการปฏิบัติงานของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
- 2) การบริหารงานบุคคลสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
- 3) การจูงใจในการปฏิบัติงานของผู้บริหารกับการบริหารงานบุคคลสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
- 4) ตัวพยากรณ์การจูงใจในการปฏิบัติงานของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มี 2 ด้านได้แก่ ด้านความก้าวหน้า และ ด้านความสำเร็จส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งมีอำนาจพยากรณ์ร้อยละ 80.0 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ ในรูปของคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = -.257 + .567(X_4) + .479(X_1)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z} = .553(X_4) + .437(X_1)$$

คำสำคัญ : การจูงใจ การบริหารงานบุคคล สำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

Abstract

This study aimed at investigating 1) the level of motivation of Administrators of school under the office of non-formal and informal education in three southern border provinces 2) the level of personnel management of school under the office of non-formal and informal education in three southern border provinces 3) the relationship between motivation of administrators and personnel management 4) predictors for motivation of administrators affecting personnel management of school the office of non-formal and informal education in three southern border provinces. The sample groups were 300 persons from 30 sampling sample schools; each school consisted of 10 persons: director and teachers. The data instrument was a five-rating-scale questionnaire. The reliability of the questionnaire was .951. The statistics were based on mean, standard deviation, the Pearson's product-moment correlation coefficient and Enter multiple regression analysis. The findings were summarized as follows :

1. Motivation of Administrators of Non-Formal and Informal Education Center in three southern was at a high level in each and all aspects of the study
2. Personnel Management of Non-Formal and Informal Education Center in three southern border provinces was at a high level in general and all aspects of the study
3. Motivation of Administrators Affecting Personnel Management of Non-Formal and Informal Education Center in three southern border provinces , statistically significant at 0.01.
4. The predictors for Motivation of Administrators of Non-Formal and Informal Education Center in three southern border provinces were in 2 aspects: advancement and achievement with the predictive power of 80.0 percent, statistically significant at 0.01

Regression equation in the form of Unstandardized Score. $\hat{Y} = -.257 + .567(X4) + .479(X1)$

Regression equation in the form of standardized Score. $\hat{Z} = .553(X4) + .437(X1)$

Keyword : Motivation of Administrators, The office of Non-Formal and Informal Education, Personnel Management,

บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 ระหว่างปี พ.ศ.2540-2544 ที่เน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยมีการจัดสรรงบประมาณเพื่อการพัฒนาไว้เป็นจำนวนมากทั้งนี้มีความเชื่อว่าความสำเร็จของงานทุกอย่างย่อมขึ้นอยู่กับคุณภาพของทรัพยากรมนุษย์การบริหารงานบุคคลเป็นภารกิจของผู้บริหารที่มุ่งปฏิบัติในกิจกรรมทั้งปวงที่เกี่ยวกับบุคลากรเพื่อเป็นปัจจัยด้านบุคคลขององค์การเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีประสิทธิภาพสูงสุดตลอดเวลาซึ่งจะส่งผลสำเร็จต่อเป้าหมายขององค์การ (ธงชัย สันติวงษ์, 2540) กระบวนการบริหารงานบุคคลโดยทั้งหมดย่อมมีเป้าหมายในการบริหารและการจัดการปัญหาต่างๆที่เกี่ยวกับบุคคลให้คล่องไปด้วยดีโดยให้เกิดประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรมนุษย์ในทางการผลิตให้เกิดประโยชน์สูงสุดทั้งแก่องค์การเองและแก่พนักงานทุกคน(ธงชัย สันติวงษ์, 2540) การที่สมาชิกขององค์การจะสามารถปฏิบัติงานและทุ่มเทให้กับองค์การอย่างเต็มที่เพื่อให้เกิดผลงานที่ต้องการอย่างมีประสิทธิภาพปัจจัยหนึ่งซึ่งส่งผลต่อประสิทธิภาพคือปัจจัยด้านการจูงใจซึ่งเป็นหลักการที่ใช้ในการบริหารงานบุคคลเพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานบุคคลที่มีการจูงใจจะมีพลังความพยายามในการแสดงออกเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์การดังนั้นจึงเป็นเรื่องสำคัญสำหรับผู้บริหารจะต้องมีความรู้และความเข้าใจในการสร้างการจูงใจ (สมพิศ ไข่เอื้อง, 2550) การสร้างการจูงใจในการปฏิบัติงานเป็นสิ่งสำคัญยิ่งที่ทำให้การดำเนินงาน

ของหน่วยงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้อย่างดีที่สุด ประหยัดที่สุด และเกิดประสิทธิผลมากที่สุด เมื่อบุคคลมีความพึงพอใจในงานแล้วเขาจะปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่ ด้วยความกระตือรือร้น ขยันหมั่นเพียร ดังนั้น ผู้บริหารที่ดีจะมุ่งหวังแต่ได้ผลงานที่ดี มีปริมาณสูงเป็นที่พอใจนั้นไม่เพียงพอ ควรมุ่งให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน มีความรักในหน่วยงาน รักในอาชีพของตน ทำงานด้วยความเต็มใจ มีน้ำใจ และปฏิบัติต่อกันอย่างอบอุ่นและถ้าผู้ปฏิบัติงานมีการจูงใจสูงย่อมนำไปสู่ผลงานที่ดี และเมื่อผลงานดี ย่อมทำให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน (มานีย์ วยเจริญพงษ์, 2527)

สภาพปัจจุบันมีสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ บุคลากรส่วนใหญ่คือพนักงานราชการ ซึ่งมีการต่อสัญญาการจ้างทุก 4 ปี ทำให้มีความรู้สึกไม่มีความมั่นคงในชีวิตการทำงานไม่ว่าจะเป็นเรื่องความเสี่ยงต่อเหตุการณ์ความไม่สงบสวัสดิการ ค่าตอบแทน และภาระงานนอกเหนือจากงานสอน เหล่านี้ ทำให้บุคลากรส่วนใหญ่ ขาดการจูงใจในการทำงาน ทำงานโดยขาดความรักและความพึงพอใจในงาน ส่งผลต่อการทำงานขาดประสิทธิภาพ เช่น ไม่ผ่านการประเมินคุณภาพภายนอก รอบ 3 ไม่ผ่านการประเมินสถานศึกษาพอเพียง

จากสภาพปัญหาดังกล่าวผู้บริหารจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการสร้างการจูงใจในการปฏิบัติงานโดยนำเอาวิธีการต่างๆมาใช้ในบริหารงานบุคลากรการพัฒนาบุคลากรพร้อมทั้งรู้จักกระตุ้นให้บุคลากรเกิดการจูงใจที่จะปฏิบัติงานด้วยความเอาใจใส่และพึงพอใจในงานนั้นๆ ผลักดันให้เกิดการพัฒนาการจูงใจในการทำงานจึงถือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งในการทำงานของบุคลากรไม่ว่าจะเป็นงานที่ครอบคลุมเกี่ยวกับงานวางแผนการประสานงานการควบคุมดูแลการนิเทศงานตลอดจนติดตามและประเมินผลผลงานกลุ่มงานบริหารวิชาการบริหารบุคคลบริหารงบประมาณบริหารทั่วไปและปฏิบัติหน้าที่อื่นๆที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาอีกด้วยเพื่อให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีคุณภาพและมีความสุข การจูงใจของผู้บริหารจะทำให้เกิดการขับเคลื่อนในการปฏิบัติงานต่างๆให้เป็นไปตามเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนดไว้ ผู้บริหารต้องนำทฤษฎีมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติจริง ผู้บริหารจึงต้องมีความรู้วิสัยทัศน์เริ่มคิดเริ่มทำนำสิ่งใหม่ๆมากระตุ้นการจูงใจแก่ครูและบุคลากรในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการจูงใจในการปฏิบัติงานของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างการจูงใจและการพัฒนางานบุคลากรเพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ บรรลุเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนดไว้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการจูงใจในการปฏิบัติงานของผู้บริหารสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
2. เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานบุคคล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจูงใจในการปฏิบัติงานของผู้บริหารกับการบริหารงานบุคคล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
4. เพื่อหาตัวพยากรณ์การจูงใจในการปฏิบัติงานของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

สมมติฐานการวิจัย

1. การจูงใจในการปฏิบัติงานของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับการบริหารงานบุคคลสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในทางบวก
2. ตัวแปรพยากรณ์การจูงใจในการปฏิบัติงานของผู้บริหารอย่างน้อย 1 ด้าน ที่สามารถพยากรณ์การบริหารงานบุคคลสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้

วิธีการดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 33 แห่ง กลุ่มตัวอย่างใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิอย่างเป็นสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) โดยเทียบสัดส่วนจากประชากรในแต่ละจังหวัด ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 แห่งและเลือกผู้ตอบแบบสอบถามแห่งละ 10 คน ได้แก่ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอ หัวหน้าฝ่ายแผน,หัวหน้างานการศึกษาขั้นพื้นฐาน บรรณารักษ์ และครูของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในแต่ละอำเภอรวมทั้งสิ้น 300 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการจูงใจในการปฏิบัติงานของผู้บริหาร ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความสำเร็จ 2) ด้านการยอมรับ 3) ด้านความรับผิดชอบ 4) ด้านความก้าวหน้า 5) ด้านค่าตอบแทนและการบริหารงานบุคคล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มี 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนาบุคลากร 2) ด้านการบำรุงรักษาบุคลากร 3) ด้านการให้บุคคลออกจากงาน ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .951 สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการศึกษา

1. ระดับการจูงใจในการปฏิบัติงานของผู้บริหารสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการจูงใจในการปฏิบัติงานของผู้บริหารสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยภาพรวมและรายด้าน

การจูงใจในการปฏิบัติงานของผู้บริหาร	\bar{x}	S.D	ระดับการจูงใจ
1. ด้านความสำเร็จ	3.99	.243	มาก
2. ด้านความยอมรับ	3.95	.200	มาก
3. ด้านความรับผิดชอบ	3.93	.229	มาก
4. ด้านความก้าวหน้า	3.81	.260	มาก
5. ด้านค่าตอบแทน	3.82	.223	มาก
รวม	3.90	.211	มาก

ตาราง 1 พบว่าระดับการจูงใจในการปฏิบัติงานของผู้บริหารสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่าในภาพรวมและรายด้านทุกด้านมีการจูงใจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน ด้านความสำเร็จมีค่าเฉลี่ยสูงสุดและด้านความก้าวหน้ามีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

2. ระดับการบริหารงานบุคคลสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยภาพรวมและรายด้าน

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการบริหารงานบุคคลสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยภาพรวมและรายด้าน

ที่	การบริหารงานบุคคล	\bar{x}	S.D	ระดับการบริหารงานบุคคล
1	ด้านการพัฒนาบุคลากร	3.92	.272	มาก
2	ด้านการชำระรักษาบุคคล	3.80	.258	มาก
3	ด้านการให้บุคคลพ้นจากตำแหน่ง	3.73	.345	มาก
รวม		3.82	.266	มาก

ตาราง 2 พบว่าระดับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่าในภาพรวมและรายด้านทุกด้านมีการบริหารงานบุคคลอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน ด้านพัฒนาบุคลากรมีค่าเฉลี่ยสูงสุดและด้านด้านการให้บุคคลพ้นจากตำแหน่งมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการจูงใจในการปฏิบัติงานของผู้บริหารกับการบริหารงานบุคคล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ตาราง 3 ความสัมพันธ์ระหว่างการจูงใจในการปฏิบัติงานของผู้บริหารกับการบริหารงานบุคคล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ตัวแปร	Y1	Y2	Y3	รวม
X1	.843**	.713**	.617**	.784**
X2	.805**	.748**	.496**	.731**
X3	.852**	.783**	.634**	.818**
X4	.915**	.817**	.905**	.827**
X5	.774**	.913**	.530**	.788**
รวม	.896**	.892**	.632**	.867**

** $p < .01$

จากตาราง 3 แสดงให้เห็นว่าความสัมพันธ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย (r) ระหว่างการจูงใจในการปฏิบัติงานของผู้บริหารในการปฏิบัติงานกับการบริหารงานบุคคลสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่าการจูงใจในการปฏิบัติงานของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กันทางบวกกับการบริหารงานบุคคล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. การหาตัวพยากรณ์การจูงใจในการปฏิบัติงานของผู้บริหารกับการบริหารงานบุคคลสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยวิธีถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ตาราง 4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) และการทดสอบนัยสำคัญของค่าสัมพันธ์ด้วยค่า F ของการจงใจในการปฏิบัติงานของผู้บริหารกับการบริหาร งานบุคคล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ตัวแปรต้น	R	R^2	Adjusted R^2	S.E. _b	F	Sig
X4	.827	.685	.673	.15242	60.766	.000
X4,X1	.896	.800	.785	.12366	53.928	.000

จากตาราง 4 แสดงการจงใจในการปฏิบัติงานของผู้บริหารด้านความก้าวหน้า (X4) และด้านความสำเร็จ (X1) ที่ร่วมกันพยากรณ์การบริหารงานบุคคลส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .896 มีค่าประสิทธิ์การพยากรณ์เท่ากับ .800หรือร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 5 การหาค่าสัมประสิทธิ์ของการถดถอยในรูปคะแนนดิบ (B) ค่าสัมประสิทธิ์ของการถดถอยของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน (β) ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์ (SE_b) และค่าคงที่ของสมการในรูปคะแนนดิบ(a) เพื่อสร้างสมการถดถอยการจงใจในการปฏิบัติงานของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ตัวแปร	คะแนนดิบ		คะแนนมาตรฐาน	t	Sig
	B	Std.Error	β		
ค่าคงที่ (Constant)	-.257	.355		3.052	
ด้านความก้าวหน้า (X4)	.567	.114	.553	4.987	.000
ด้านความสำเร็จ (X1)	.479	.122	.437	3.942	.000
R = .896 , $R^2 = .800$, Adjusted $R^2 = .785$, S.E. _b = .12366 , F = 53.928					

จากตาราง 5 แสดงให้เห็นว่า เมื่อนำการจงใจในการปฏิบัติงานของผู้บริหารไปหาความสัมพันธ์ เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ โดยการนำการบริหารงานบุคคลของสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นตัวแปรตาม ตัวพยากรณ์ที่มีค่าสัมประสิทธิ์ของการถดถอยของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (B) และคะแนนมาตรฐาน (β) ดีที่สุด ได้แก่ ด้านความก้าวหน้า (X4) ด้านความสำเร็จ (X1) ที่ส่งผลต่อ การบริหารงานบุคคลของสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 พบว่า มีตัวแปรพยากรณ์ที่สำคัญที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเพียง 2 ตัวแปร จาก 5 ตัวแปร ได้แก่ ตัวแปร ด้านความก้าวหน้า (X4)ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยมากกว่า ด้านความสำเร็จ (X1) ซึ่งสามารถสร้างสมการในรูปแบบคะแนนดิบดังนี้

$$\begin{aligned} \text{สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ } \hat{Y} &= -.257 + .567(X4) + .479(X1) \\ \text{สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน } \hat{Z} &= -.553(X4) + .437(X1) \end{aligned}$$

อภิปรายผล

ผู้วิจัยดำเนินการอภิปรายผลตามลำดับวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. การมุ่งใจในการปฏิบัติงานของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชุดิพร สุระกำแหง (2553) ที่ศึกษาเรื่อง การมุ่งใจในการปฏิบัติงานของผู้บริหารตามทัศนคติของพนักงานงานครูเทศบาลในโรงเรียนสังกัดเทศบาลจังหวัดปัตตานี พบว่า การมุ่งใจในการปฏิบัติงานตามทัศนคติของพนักงานงานครูเทศบาลในโรงเรียนสังกัดเทศบาล จังหวัดปัตตานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและยังสอดคล้องกับงานวิจัยของอรุณฤฎี มะเย็ง (2553) ที่ศึกษาเรื่องการมุ่งใจในการปฏิบัติงานของผู้บริหารตามทัศนคติของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 2 พบว่า การมุ่งใจในการปฏิบัติงานการปฏิบัติงานของผู้บริหารตามทัศนคติของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของทวีชัย ศิริสุภรณ์ (2541) ที่ศึกษาเรื่องการมุ่งใจของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ พบว่า การมุ่งใจของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของม่วงพิศ รักธรรม (2553) ที่ศึกษาเรื่องแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานครู สังกัดเทศบาลเมืองชลบุรี

ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้ อาจสืบเนื่องมาจาก การดำเนินงานของสำนักงานของสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยนอกจากงานด้านการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน แล้วยังมีงานด้านอื่น ๆ เช่น การจัดการศึกษา อาชีพ การจัดการศึกษาตามอัธยาศัย และมักจะมึนโยบายเร่งด่วนให้ดำเนินการอยู่เสมอ การปฏิบัติงานของบุคลากรของสำนักงานของสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจึงต้องมีทั้งความยืดหยุ่นและความคล่องตัว ผู้บริหารจึงต้องมีวิธีการที่สามารถกระตุ้นการทำงานของบุคลากรให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุตามเป้าหมายของการทำงาน ผู้บริหารจึงต้องมีการสร้างความเข้าใจและการมุ่งใจในการปฏิบัติงานเพื่อให้บุคลากรมีความกระตือรือร้น มีความตั้งใจ และเพียรพยายามในการปฏิบัติงานจนสามารถปฏิบัติงานนั้นสำเร็จ สอดคล้องกับแนวคิดของพงษ์จันทร์ ภูษาพานิชย์ (2547) ที่กล่าวไว้ว่า การปฏิบัติงานได้อย่างมีคุณภาพ จำเป็นต้องอาศัยการมุ่งใจเป็นตัวผลักดัน กระตุ้นเร้าให้บุคคลแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการปฏิบัติงาน การทำความเข้าใจพฤติกรรมของบุคคลในองค์การจึงมีความจำเป็นที่ผู้บริหารจะต้องทราบ เพื่อให้บุคคลมีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะต้องสร้างการมุ่งใจเป็นสิ่งเร้า สามารถอธิบายได้จากพฤติกรรมของบุคคลที่แตกต่างกัน แม้ว่าจะมีความเท่าเทียมกันและมีสิ่งแวดล้อมเหมือนกัน หากบุคคลขาดการมุ่งใจ ก็จะไม่มีความตั้งใจ และเพียรพยายามในการปฏิบัติงาน ผลงานที่ดีย่อมไม่เกิดขึ้น

2. การบริหารงานบุคคลของสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า มีการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาทางด้านพัฒนาบุคลากรมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่น ๆ และ ด้านการให้บุคคลพ้นจากตำแหน่งต่ำที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของถวัลย์ มหิมา (2544) การปฏิบัติงานการบริหารงานบุคลากรของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่าการปฏิบัติงานการบริหารงานบุคลากรของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา โดยภาพรวมอยู่ระดับมาก ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจเพราะ ผู้บริหารของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นผู้บริหารที่มีความรู้ความสามารถ ให้ความสำคัญกับงานบริหารบุคคล มีความยืดหยุ่น มีความสัมพันธ์อันดีกับเพื่อนร่วมงาน ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็นองค์ประกอบในองค์การดำเนินไปสู่จุดมุ่งหมาย สอดคล้องกับ กิติมา ปรีดีติลิก (2532 : 118) กล่าวไว้ว่า การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการมีจุดมุ่งหมายที่จะเพิ่มพูนและปรับปรุงคุณภาพของผู้ปฏิบัติงาน ให้มีประสิทธิภาพอย่างเต็มที่ เพื่อผลงานของสถาบันและเพื่อสนองความต้องการที่จะก้าวหน้าของผู้ปฏิบัติงาน จึงเป็นหน้าที่โดยตรงของผู้บริหาร ที่จะต้องพยายามหาทางให้ผู้ปฏิบัติงานเจริญก้าวหน้าไปเท่าที่ความสามารถจะอำนวยโดยการจัดทำกระบวนการพัฒนาบุคลากรตามขั้นตอน ได้แก่ กำหนดขอบเขต และทิศทางของการพัฒนาบุคลากรวางแผนพัฒนาบุคลากรตามนโยบายของหน่วยงานนั้น ๆ จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาบุคลากรในทางปฏิบัติและประเมินผลการพัฒนาบุคลากร

3. การจูงใจในการปฏิบัติงานของผู้บริหารกับการบริหารงานบุคคลสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่ามีความสัมพันธ์กันในทางบวก อย่างมีนัยยะทางสถิติที่ .01 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นภาวรรณ ธรฤทธิ์ (2557) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจของผู้บริหารกับการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า มีความสัมพันธ์กันในทางบวก อยู่ในระดับสูงเท่ากับ .916 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่ง ธงชัย สันติวงศ์ (2540) กล่าวว่าภารกิจของผู้บริหารต้องมุ่งปฏิบัติในกิจกรรมที่เกี่ยวกับบุคคลกร เพื่อให้ปัจจัยของบุคลากรขององค์การเป็นทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพตลอดเวลา ซึ่งจะส่งผลต่อเป้าหมายต่อองค์กร ซึ่งชูชาติ โชติเสน (2551: 21) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการจูงใจว่า เป็นสิ่งสำคัญที่ผู้บริหารจะต้องเอาใจใส่อยู่เสมอ การใช้กำลังบังคับ อาจทำให้ประสิทธิภาพของงานต่าง ๆ ไม่ใช่วิธีแก้ปัญหในการปฏิบัติงานที่ถูกต้องแต่อย่างใด การจูงใจแบบปฏิบัติเป็นสิ่งที่ผู้บริหารจะต้องสนใจศึกษาถึงปัจจัยในอันที่จะก่อให้เกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติงานที่ดีอยู่เสมอ และจะต้องเปรียบเทียบสถานการณ์ของการจูงใจในการหล่อหลอมจิตใจของผู้ปฏิบัติงานให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันนั้น จะก่อให้เกิดพลังสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงานไปในทิศทางที่ต้องการ

ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้พบว่า เนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้ความสำคัญกับการบริหารงานบุคลากรในด้านต่าง ๆ เช่น การพัฒนาบุคลากร โดยมี การฝึกอบรม การจัดประชุม เสริมกระบวนการเพิ่มพูน ความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ให้กับบุคลากรในหน่วยงาน เพื่อให้การปฏิบัติงานทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผล การธำรงรักษาบุคคล โดยการให้ความสนับสนุน ความก้าวหน้าของบุคคลกร สิ่งที่จูงใจในการธำรงรักษาบุคลากร เช่น เงินรางวัล สวัสดิการ โอกาส การดูงาน การศึกษาต่อ เป็นต้นด้านการให้บุคคลพ้นจากตำแหน่งโดยมีความรอบคอบในการพิจารณาอนุญาตการลาออกของบุคลากรอย่างมีเหตุผล มีการแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาการลาออกตามระเบียบ ตลอดจนให้ความสำคัญกับบุคคลที่ออกจากงาน โดยการเกษียณอายุ หรือ การโยกย้ายงาน หรือการให้ออกจากงานโดยมีการให้การพิจารณาอย่างมีระบบ และเป็นไปตามความเหมาะสม

4. เพื่อหาอำนาจพยากรณ์การจูงใจในการปฏิบัติงานของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการวิจัยพบว่า จากตัวแปรการจูงใจในการปฏิบัติงานของผู้บริหารทั้งหมด 5 ตัว พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01 จำนวน 2 ตัว ที่สามารถพยากรณ์การบริหารงานบุคคลของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า การจูงใจในการปฏิบัติงานของผู้บริหารอย่างน้อยหนึ่งด้านที่สามารถพยากรณ์การบริหารงานบุคคลของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า มีตัวแปร 2 ด้าน ที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เรียงตามลำดับของการเข้าสู่การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน คือ คือ ด้านความก้าวหน้าและด้านความสำเร็จ สามารถพยากรณ์การบริหารงานบุคคลของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ร้อยละ 68.5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่ง

การที่ ด้านความก้าวหน้า ซึ่งเป็นตัวพยากรณ์ตัวแรกที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในสามจังหวัด สอดคล้องกับ Herzberg (1999: 44-47) อ้างถึงใน ยงยุทธ เกษสาคร, 2548) กล่าวว่า การสนับสนุนให้บุคลากรขององค์การได้รับการเลื่อนตำแหน่ง ได้ศึกษาต่อ ฝึกอบรม สัมมนา เมื่อมีโอกาสจะเป็นการส่งเสริมให้เกิดขวัญกำลังใจในการทำงาน และความก้าวหน้า ในการทำงานเป็นสิ่งที่คนต้องการ เพราะการเข้าสู่ตำแหน่งใหม่หรือการต้องทำงานในสถานการณ์ใหม่ๆ ที่มีความหมายมีความท้าทายจะทำให้บุคคลนั้นได้มีโอกาสพัฒนาทักษะการทำงานอยู่เสมอ สอดคล้องกับ สมศักดิ์ ขาวลาภ (2544) กล่าวว่า การสร้างขวัญกำลังใจให้กับครูจะเป็นแรงผลักดันให้ครูทุ่มเทกำลังกายกำลังใจในการทำงานให้กับองค์การซึ่งสามารถกระทำได้หลายวิธี เช่น การเลื่อนขั้น เลื่อนตำแหน่งการให้สิทธิพิเศษเป็นต้น หรือแม้แต่ค่าชมเชย การยกย่อง และการให้เกียรติ ก็ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างขวัญและกำลังใจแก่พนักงานสิ่งเหล่านี้จะมีผลต่อการพัฒนาบุคลากรและพัฒนาองค์กร

ด้านความสำเร็จ ซึ่งเป็นตัวพยากรณ์ตัวที่สองที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งสมยศ นาวิการ (2546) กล่าวว่าการประสบความสำเร็จในชีวิตเป็นสิ่งที่มีมนุษย์ทุกคนปรารถนา ในทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ จัดให้ความต้องการความสำเร็จของชีวิต (Need of self-actualization) เป็นความต้องการขั้นสูงสุดจากความต้องการทั้ง 5 ชั้น Alderfer จัดให้ความต้องการความสำเร็จอยู่ใน Growth needs ในทฤษฎีสองปัจจัยของ Herzberg กล่าวว่า ความต้องการความสำเร็จเป็นปัจจัยค้ำจุน (Motivation factor) ที่สำคัญและหนึ่งในความต้องการสามด้านของทฤษฎีความต้องการของ McClelland ก็คือ Need for achievement ซึ่งก็คือความต้องการความสำเร็จในชีวิตนั่นเอง และ Gibson and other 1982 : 80 (อ้างถึงใน อารีรัตน์ หิรัญโร , 2532 : 32) กล่าวได้ว่า แรงจูงใจมีความสำคัญต่อความสำเร็จของงานอย่างยิ่ง เพราะในการปฏิบัติงานใด ๆ ให้ได้ประสิทธิภาพผลจะต้องอาศัยปัจจัยที่เป็นทรัพยากรการบริหารอย่างน้อย 4 ประการ ได้แก่ ทรัพยากรบุคคล ทุน วัสดุอุปกรณ์ และการบริหารจัดการที่เหมาะสม โดยปัจจัยทั้ง 4 ประการดังกล่าวนี้ จะถือได้ว่าทรัพยากรบุคคลมีความสำคัญที่สุดเพราะเป็นตัวขับเคลื่อนการทำงานทุกกระบวนการในองค์กร

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารควรมีส่งเสริมความก้าวหน้าของบุคลากรให้มากขึ้นจากเดิมเพราะเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของการจูงใจในการปฏิบัติงานของผู้บริหารในภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากแต่เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านความก้าวหน้ามีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่นๆ โดยผู้บริหารต้องทราบความก้าวหน้าของบุคลากรแต่ละตำแหน่ง พร้อมทั้งสนับสนุนส่งเสริมความก้าวหน้าของบุคลากรทุกตำแหน่งในหน่วยงาน เพื่อเป็นการเสริมการจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
2. ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับความสำเร็จของงาน โดยเสริมแรงจูงใจเมื่อบุคลากรปฏิบัติงานสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ หรือไม่ประสบความสำเร็จหรือมีปัญหาประการใด ผู้บริหารต้องมีส่วนในการชี้แนะแนวทางในการแก้ไขปัญหา หรือผลักดันให้งานประสบความสำเร็จตามที่วางไว้ เพื่อให้บุคลากรมีแรงกระตุ้นในการทำงานให้ประสบความสำเร็จของงานมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาสภาพปัญหาการจูงใจในการปฏิบัติงานของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในด้านต่าง ๆ
2. ควรมีการทำวิจัยเชิงคุณภาพการจูงใจในการปฏิบัติงานของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เจาะลึกมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- กิติมา ปรีดิโลก.(2529). *ทฤษฎีบริหารองค์การ*. กรุงเทพฯ: ธนะการพิมพ์.
- ชูชาติ โชติเสน. (2551). *แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในอำเภอคลองหาด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1*. สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยบูรพา.
- ถวัลย์ มหิมา. (2544). *การปฏิบัติงานการบริหารงานบุคลากรของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ทวีชัย ศิริสุภรัตน์. (2541). *การจูงใจของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์*. สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2540). *การบริหารงานบุคคล*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- นภาพรรณ ธรฤทธิ. (2557). *ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจของผู้บริหารกับการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดสุราษฎร์ธานี*. สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ผ่องพิศ รักธรรม. (2553). *แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานครู สังกัดเทศบาลเมืองชลบุรี*. สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยบูรพา.
- พงษ์จันทร์ ภูษาพานิชย์. (2547). *จิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ*. เชียงใหม่: คณะมนุษยศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ยงยุทธ เกษสาคร.(2545). *ภาวะผู้นำและการจูงใจ*. กรุงเทพฯ: เสมาธรรม.
- สมยศ นาวิการ.(2547). *การบริหาร: การพัฒนาองค์การและการจูงใจ*. กรุงเทพฯ: บรรณกิจ.
- สมพิศ ไข่เอ็ง. (2550). *การจูงใจปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จต่อองค์การ[ออนไลน์]* สืบค้นจาก <http://itie.org/eqi/modules.php>. เมื่อ[12 ธันวาคม 2557].
- สมศักดิ์ ชาวลาภ. (2544). *ภาวะผู้นำ การจูงใจ และทีมงาน*. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา.
- อารีรัตน์ หิรัญโร.(2532). *แบบผู้นำที่ส่งผลต่อแรงจูงใจและความพอใจในการทำงานของอาจารย์ในสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา*. ปริญญานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทร์ทรวิโรฒประสานมิตร
- อรัญญา มะเย็ง. (2554). *การจูงใจในการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 2*. สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

**บทบาทในการจัดการความรู้ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการจัดการความรู้ในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2**

The Role of Knowledge Management Administrators Affecting Knowledge Management
in Schools under the Jurisdiction of Pattani Primary Educational Service Area Office II

นภัศกร เพชรเมณี^{1*} และ วุฒิชัย เนียมเทศ^{2*}

*np_be@hotmail.com

¹ นักศึกษาปริญญาโท ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

² อาจารย์ ดร. ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับบทบาทในการจัดการความรู้ของผู้บริหาร 2) ศึกษาระดับการจัดการความรู้ในสถานศึกษา 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทในการจัดการความรู้ของผู้บริหารกับการจัดการความรู้ในสถานศึกษา 4) ค้นหาตัวพยากรณ์ที่ใช้ในการพยากรณ์การจัดการความรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 จำนวน 90 โรงเรียน เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอน รวมทั้งสิ้นจำนวน 270 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความเชื่อมั่นเท่ากับ .837 สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. บทบาทในการจัดการความรู้ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
2. การจัดการความรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
3. ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทในการจัดการความรู้ของผู้บริหารกับการจัดการความรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 มีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
4. ตัวพยากรณ์บทบาทในการจัดการความรู้ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการจัดการความรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปัตตานี เขต 2 มี 3 ด้านได้แก่ ด้านการสร้างความร่วมมือในองค์กร ด้านการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์กรและด้านการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ส่งผลต่อการจัดการความรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปัตตานี เขต 2 ซึ่งมีอำนาจพยากรณ์ร้อยละ 80.7 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : บทบาทในการจัดการความรู้ของผู้บริหาร การจัดการความรู้ในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2

Abstract

This research was intended 1) to study the level of the role of knowledge management administrators under the jurisdiction of Pattani primary educational service area office II 2) to study the level of knowledge management in schools under the jurisdiction of Pattani primary educational service area office II. 3) to investigate the relationship between the role of knowledge management administrators and knowledge management in schools under the jurisdiction of Pattani primary educational service area office II. 4) to indicate the aspects of the role of knowledge management administrators which were best knowledge management in schools. The subjects were 90 schools from the primary schools under the

jurisdiction of Pattani primary educational service area office II. The instrument for data collection was a questionnaire about the administrators' roles and knowledge management in schools. It five rating-scale with the reliability of .837. The data were analysis by means, standard deviations, correlation coefficients, and the stepwise multiple regression analysis. The research findings were as follows:

1. The role of knowledge management administrators under the jurisdiction of Pattani primary educational service area office II ,as a whole and as an individual aspect was at a high level.
2. The knowledge management in schools under the Jurisdiction of Pattani Primary Educational Service Area Office II, as a whole and as an individual aspect was at a high level.
3. The relationship between the role of knowledge management administrators and knowledge management in schools under the jurisdiction of Pattani primary educational service area office II were significantly related positive at the 0.01 level.
4. The predictors for knowledge management in schools under the jurisdiction of Pattani primary educational service area office II were in 3 aspects, prompting collaboration, cultural re-organization and leader of chang affecting knowledge management, with the predictive power of 80.7 percent, statistically significant at 0.01.

Keyword : the role of knowledge management administrators, knowledge management, The jurisdiction of Pattani primary educational service area office II

บทนำ

ปัจจุบันโลกได้เปลียนแปลงไปสู่การเป็นโลกาภิวัดนส่งผลกระทบกับการดำเนินงานทั้งภายในและภายนอกองค์กร สิ่งที่เกิดขึ้น ณ ที่ใดที่หนึ่งสามารถแผ่อิทธิพลไปส่วนอื่นของโลกได้รวดเร็วและกว้างขวางทำให้แต่ละส่วนของโลกเข้าถึงกันได้ ง่ายส่งผลต่อการเปลียนแปลงขององค์กรต่างๆในอนาคต ซึ่งหากองค์กรใดสามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับกระแสโลกาภิวัดนได้ จะส่งผลให้องค์การนั้นสามารถพัฒนาตนเองและแข่งขันได้ในอนาคต ในทางตรงข้ามหากองค์กรใดไม่ตระหนักและไม่พร้อมรับ กระแสโลกาภิวัดนอย่างเท่าทันจะเกิดปัญหาตามมาอย่างมากมาย

การจัดการความรู้ในสถานศึกษาเป็นสิ่งที่สำคัญที่ควรทำในยุคนี้เพราะในอดีตที่ผ่านมา ความรู้ในสถานศึกษามี มากมายแต่ไม่ได้มีการจัดเก็บให้เป็นระบบ โดยเฉพาะความรู้ที่ฝังลึกในตัวคนที่เกิดจากประสบการณ์การสอน ค่านิยม และ พฤติกรรมการสอนก็จะจางหายไปกับผู้เกษียณอายุราชการ จากการลาออก หรือโอนย้ายไปปฏิบัติงานในหน่วยงานอื่น ทำให้ ความรู้ในตัวคนนั้นไม่ได้ถูกจัดเก็บไว้ให้เป็นประโยชน์กับผู้ร่วมงานรุ่นหลัง ส่วนความรู้ที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือความรู้ที่มีการ บันทึกลงไว้เป็นลายลักษณ์อักษร เช่น ตำรา เอกสารทางวิชาการ สิ่งพิมพ์ ซึ่งเป็นความรู้ที่สามารถเผยแพร่แบ่งปันให้กับผู้ร่วมงาน เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อสถานศึกษาได้ ความรู้ประเภทหลังนี้สมควรได้มีการนำมาจัดการความรู้ ดังนั้นเป้าหมายสูงสุดในการ จัดการความรู้จึงอยู่ที่ งาน คน สถานศึกษาและสังคม เพื่อเปลียนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ทำให้บุคลากรในสถานศึกษา เปลียนเป็นคนใฝ่เรีนรู้อยู่ตลอดเวลา (สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา, 2548) หน่วยงานภาครัฐจึงจำเป็นต้องจัดการกับ ปัญหาที่เกี่ยวกับการเปลียนเปลียนพฤติกรรมของบุคลากรโดยรวมมากมาย การสร้างจิตสำนึกใหม่มิได้แค่สอนให้รู้หรือถ่ายทอด ความรู้เท่านั้น แต่ต้องสร้างกระบวนการเรีนรู้อหรือการจัดการความรู้ เพื่อก่อให้เกิดจิตสำนึกแห่งการเป็นพวกเดียวกัน มี เอกภาพในความหลากหลาย จิตสำนึกแห่งการเป็นมิตรต่อกัน พึ่งพาอาศัยกัน เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ใ้วางใจและสร้างพลัง ร่วมกันของหมู่คณะ (ธรรมรักษ์ การพิศิษฐ์, 2548) เพื่อให้การดำเนินงานการจัดการความรู้เป็นเครื่องมือที่จะช่วยผลักดันส่วน ราชการอย่างต่อเนื่องจริงจังและพร้อมที่จะก้าวไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้

บทบาทในการจัดการความรู้ของผู้บริหารเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งในการจัดการความรู้ในสถานศึกษา ผู้บริหารองค์กรของรัฐมีหน้าที่สำคัญในการขยายขีดความสามารถและเพิ่มศักยภาพเพื่อสร้างผลงานและสร้างอนาคตอย่าง

ต่อเนื่อง โดยผู้คนในองค์กรต่างก็เรียนรู้ถึงวิธีการที่จะเรียนรู้ด้วยกันอย่างต่อเนื่อง บทบาทสำคัญของผู้บริหารที่ควรจะเป็นเพื่อผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการจัดการความรู้ประกอบด้วย การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง การสร้างกระแส การเปลี่ยนแปลงให้กับข้าราชการ การสร้างความร่วมมือในองค์กร การมีตัวชี้วัดผลงานที่ชัดเจน การสื่อสารเพื่อการแลกเปลี่ยน การมอบอำนาจให้แก่ผู้ปฏิบัติ การผลักดันงานในลักษณะที่เห็นผลเร็วและการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์กร(สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2549) ซึ่งสอดคล้องกับ บุญส่ง หาญพานิช (2546) ได้กล่าวว่า บทบาทที่สำคัญในการจัดการความรู้ คือ บทบาทในเรื่องของการเป็นผู้นำ การสื่อสาร และการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์กร เพราะผู้บริหารคือผู้กำหนดและผลักดันให้องค์กรมีการจัดการเรียนรู้และก้าวไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ต่อไป ลักษณะการทำงานในองค์กรจะขึ้นอยู่กับวิธีการทำงานของผู้บริหารซึ่งผู้บริหารควรเป็นผู้ริเริ่มเพราะจะช่วยให้การจัดการความรู้ไม่เป็นการเพิ่มชั้นของบุคลากรจะช่วยทำให้บุคลากรบรรลุผลสำเร็จของงานได้ง่ายขึ้นและบรรลุผลในลักษณะที่น่าภูมิใจได้ง่ายขึ้น ความสำเร็จของการจัดการความรู้อยู่ที่ผู้บริหารให้ความสำคัญสนับสนุนเต็มที่ โดยแสดงให้เห็นบุคลากรทุกคนรู้ว่าการจัดการความรู้และการเรียนรู้ภายในองค์กรเป็นปัจจัยสำคัญของความสำเร็จขององค์กรและกำหนดประเภทของความรู้ที่มีความสำคัญมากที่สุดต่อองค์กร

ด้วยเหตุผลดังกล่าวการศึกษาค้นคว้าวิจัยที่จะศึกษาบทบาทในการจัดการความรู้ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการจัดการความรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 2 ทั้งนี้ เพื่อเป็นข้อมูล สารสนเทศให้กับผู้บริหารสถานศึกษาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหรือปรับเปลี่ยนบทบาทที่เอื้อต่อการจัดการความรู้และเพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการกำหนดแนวทางในการพัฒนาการจัดการความรู้ของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับบทบาทในการจัดการความรู้ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 2
2. เพื่อศึกษาระดับการจัดการความรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 2
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทในการจัดการความรู้ของผู้บริหารกับการจัดการความรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 2
4. เพื่อค้นหาปัจจัยบทบาทในการจัดการความรู้ของผู้บริหารที่เป็นตัวพยากรณ์การจัดการความรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 2

สมมติฐานการวิจัย

1. บทบาทในการจัดการความรู้ของผู้บริหารและการจัดการความรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 มีความสัมพันธ์กันทางบวก
2. บทบาทในการจัดการความรู้ของผู้บริหารมีอย่างน้อยหนึ่งด้านที่ใช้เป็นตัวพยากรณ์ที่ดีในการทำนายการจัดการความรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2

วิธีการดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ(Survey Research) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 จำนวน 115 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้สถานศึกษาเป็นหน่วยวิเคราะห์ โดยใช้สูตร Yamané เพื่อกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ได้จำนวน 90 โรงเรียน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) แบบจับฉลากรายชื่อสถานศึกษาจนครบกำหนดตามจำนวนที่ต้องการผู้ให้ข้อมูลได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 สถานศึกษาละ 3 คน จำนวน 90 โรงเรียน รวมจำนวนทั้งสิ้น 270 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับบทบาทในการจัดการความรู้ของผู้บริหาร ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง 2) ด้านการสร้างความร่วมมือในองค์กร 3) ด้านการสื่อสารเพื่อการ

แลกเปลี่ยน 4) ด้านการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์กร และการจัดการความรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 มี 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการแสวงหาความรู้ 2) ด้านการสร้างความรู้ 3) ด้านการจัดเก็บและการ คั่นคืนความรู้ 4) ด้านการถ่ายทอดความรู้และการใช้ประโยชน์ ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .837 สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ศึกษา

1. ระดับบทบาทในการจัดการความรู้ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 มี บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมและรายด้านมาก โดยด้านการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์กรมีบทบาทต่ำกว่าด้าน อื่นๆ ดังตาราง 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับบทบาทในการจัดการความรู้ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้าน	บทบาทในการจัดการความรู้ของผู้บริหาร	\bar{X}	S.D.	ระดับบทบาทของ ผู้บริหารสถานศึกษา
1.	การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง	4.20	.41	มาก
2.	การสร้างความร่วมมือในองค์กร	4.18	.35	มาก
3.	การสื่อสารเพื่อการแลกเปลี่ยน	4.28	.44	มาก
4.	การปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์กร	4.17	.46	มาก
	รวม	4.21	.35	มาก

2. ระดับการจัดการความรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 พบว่าสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 2 มีการจัดการความรู้โดยภาพรวม และรายด้านมาก โดยด้านการถ่ายทอดความรู้และการใช้ประโยชน์มีการปฏิบัติต่ำกว่าด้านอื่นๆ ดังตาราง 2

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการจัดการความรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้าน	การจัดการความรู้ในสถานศึกษา	\bar{X}	S.D.	ระดับการจัดการความรู้
1.	การแสวงหาความรู้	4.18	.35	มาก
2.	การสร้างความรู้	4.13	.37	มาก
3.	การจัดเก็บข้อมูลและการคั่นคืนความรู้	4.05	.38	มาก
4.	การถ่ายทอดความรู้และการใช้ประโยชน์	4.01	.38	มาก
	รวม	4.10	.33	มาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการความรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กันทางบวกกับการจัดการความรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังตาราง 3

ตาราง 3 ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทในการจัดการความรู้ของผู้บริหารกับการจัดการความรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	Y
X ₁	1				
X ₂	.835**	1			
X ₃	.580**	.595**	1		
X ₄	.566**	.621**	.499**	1	
Y	.796**	.849**	.557**	.733**	1

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. การค้นหาตัวพยากรณ์ที่ใช้ในการพยากรณ์บทบาทในการจัดการความรู้ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการจัดการความรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ด้วยวิธีถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) พบว่า บทบาทในการจัดการความรู้ของผู้บริหาร ด้านการสร้างความร่วมมือในองค์กร (X₂), ด้านการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์กร (X₄) และด้านการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (X₁) ที่ร่วมกันพยากรณ์การจัดการความรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ส่งผลต่อการจัดการความรู้ในสถานศึกษาโดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .898 มีค่าประสิทธิภาพการพยากรณ์เท่ากับ .807 หรือร้อยละ 80.7 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังตาราง 4

ตาราง 4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R²) และการทดสอบนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ด้วยค่า F ของบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาด้านต่างๆที่ส่งผลต่อการจัดการความรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2

ตัวแปรอิสระ	R	R ²	R ² chang	F	Sig
X ₂	.849	.721	.721	227.211	.000
X ₂ X ₄	.889	.790	.069	163.377	.000
X ₂ X ₄ X ₁	.898	.807	.017	119.787	.000

เมื่อนำบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 4 ด้านไปหาความสัมพันธ์เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ พบว่าตัวพยากรณ์ที่มีค่าสัมประสิทธิ์ของการถดถอยของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (b) และคะแนนมาตรฐาน (β) ดีที่สุดได้แก่ บทบาทในการจัดการความรู้ของผู้บริหาร ด้านการสร้างความร่วมมือในองค์กร ด้านการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์กร และด้านการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ส่งผลต่อการจัดการความรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าคงที่ (a) เท่ากับ .590 ส่วนองค์ประกอบที่ไม่สามารถทำนายการจัดการความรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 คือ บทบาทในการจัดการความรู้ของผู้บริหารด้าน

การสื่อสารเพื่อการแลกเปลี่ยน เมื่อนำปัจจัยดังกล่าวซึ่งเป็นตัวพยากรณ์ไปสร้างสมการพยากรณ์ สามารถสร้างสมการในรูปแบบของคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

$$\text{สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ } \hat{Y} = .590 + .421 (X_2) + .225 (X_4) + .193 (X_1)$$

$$\text{สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน } \hat{Z} = .453 (X_2) + .316 (X_4) + .239 (X_1)$$

ดังตาราง 5

ตาราง 5 การหาค่าสัมประสิทธิ์ของการถดถอยในรูปแบบคะแนนดิบ (b) ค่าสัมประสิทธิ์ของการถดถอย

ของตัวพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน (β) ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์ (SE_b) และค่าคงที่ของสมการในรูปแบบคะแนนดิบ(a) เพื่อสร้างสมการถดถอยบทบาทในการจัดการความรู้ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการจัดการความรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2

ตัวแปรอิสระ	b	SE _b	β	t	Sig
Constant (a)	.590	.188		3.134	.000
X ₂	.421	.085	.453	4.971	.000
X ₄	.225	.043	.316	5.202	.000
X ₁	.193	.070	.239	2.765	.000

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยครั้งนี้ นำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับบทบาทในการจัดการความรู้ของผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าระดับบทบาทในการจัดการความรู้ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 มีบทบาทในการจัดการความรู้โดยภาพรวมมาก ซึ่งสอดคล้องงานวิจัยของ ธนิตา รัตนพันธ์ (2554) ได้ศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการจัดการความรู้ของบุคลากรในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 1 พบว่า บทบาทในการจัดการความรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก บทบาทในการจัดการความรู้ของผู้บริหารเป็นสิ่งสำคัญ ผู้บริหารมีหน้าที่สำคัญในการขยายขีดความสามารถและเพิ่มศักยภาพเพื่อสร้างผลงานและสร้างอนาคตต่อองค์กร ผู้บริหารควรมีบทบาทในการจัดการความรู้ในองค์กร ไม่ว่าจะเป็นการเป็นผู้ดำเนินการเปลี่ยนแปลง การสร้างกระแส การเปลี่ยนแปลงให้กับข้าราชการ การสร้างความร่วมมือในองค์กร การมีตัวชี้วัดผลงานที่ชัดเจน การสื่อสารเพื่อการแลกเปลี่ยน การมอบอำนาจให้แก่ผู้ปฏิบัติ การผลักดันงานในลักษณะที่เห็นผลเร็วและการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์กร (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2549) ซึ่งสอดคล้องกับ บุญส่ง หาญพานิช (2546) ที่ได้กล่าวว่า บทบาทที่สำคัญในการจัดการความรู้ คือ บทบาทในเรื่องของผู้นำการสื่อสารและวัฒนธรรมองค์กรเพราะผู้บริหารคือผู้กำหนดและผลักดันให้องค์กรมีการจัดการเรียนรู้และก้าวไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ต่อไป

2. เพื่อศึกษาระดับการจัดการความรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ระดับการจัดการความรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 มีการจัดการความรู้โดยภาพรวมมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปัญญา

มาศวรรณา (2551) ศึกษาการปฏิบัติการจัดการความรู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่า ระดับการปฏิบัติการจัดการความรู้ของโรงเรียน มีการปฏิบัติการจัดการความรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก การจัดการความรู้เป็นสิ่งสำคัญในยุคสังคมสารสนเทศ ซึ่งเป็นสังคมที่มีความรู้เป็นทรัพยากรที่มีค่าและเป็นปัจจัยโอกาสในการสร้างความได้เปรียบเชิงการแข่งขัน ส่งผลให้ครูและบุคลากรต้องเป็นบุคคลที่มีความพร้อมที่จะรับการเปลี่ยนแปลง แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ อีกทั้งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 47 ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา

ทุกระดับ มาเป็นตัวผลักดันทำให้สถานศึกษาต้องมีการเคลื่อนไหวเพื่อความอยู่รอด ปรับกระบวนการทำงานเพื่อพัฒนาความสามารถของสถานศึกษา โดยใช้ความรู้เป็นทรัพยากรในการเพิ่มคุณภาพ ตามแนวคิดของบุญดี บุญญาภิจ (2548) ที่กล่าวว่าความรู้เป็นสิ่งเดียว ที่ช่วยเปิดโลกทัศน์ขององค์กรให้สามารถมองเห็นการเปลี่ยนแปลงและความเป็นไปของโลกภายนอก สามารถปรับตัวได้ทันกับการเปลี่ยนแปลง ครูผู้สอนจึงมีความตระหนักเกี่ยวกับกระบวนการในการจัดหา จัดเก็บความรู้ สามารถนำมาใช้ได้อย่างสะดวกรวดเร็ว เพื่อเพิ่มศักยภาพของสถานศึกษา และพัฒนาขีดความสามารถของบุคลากรให้มีประสิทธิภาพ

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทในการจัดการความรู้ของผู้บริหารกับการจัดการความรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการความรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 มีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับวรรณพร ตรีอัมพร (2555) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการความรู้ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์เขต 1 พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับการจัดการความรู้ในสถานศึกษาในทางบวก

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทหน้าที่สำคัญในการจัดการความรู้ในองค์กร ผู้บริหารต้องเป็นผู้ ชี้นำ สร้างความเข้าใจ สร้างความผูกพัน ประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดี และกระตุ้นให้บุคลากรตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงการทำงานและผลกระทบที่เกิดขึ้นและความจำเป็นที่ส่วนราชการต้องปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในองค์กร (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2549) สอดคล้องกับบุญดี บุญญาภิจ (2548) ที่กล่าวว่าปัจจัยเอื้อสำคัญที่ช่วยให้การจัดการความรู้ประสบความสำเร็จประกอบด้วย ภาวะผู้นำและกลยุทธ์ การจัดการความรู้จะไม่ประสบความสำเร็จอย่างราบรื่นถ้าปราศจากการสนับสนุนจากผู้บริหารขององค์กร ผู้บริหารจะต้องเข้าใจแนวคิดและตระหนักถึงประโยชน์ที่องค์กรจะได้รับจากการจัดการความรู้เพื่อที่จะสามารถสื่อสารและผลักดันให้มีการจัดการความรู้ในองค์กร วัฒนธรรมองค์กรก็เป็นสิ่งสำคัญซึ่งจะช่วยให้องค์กรบรรลุผลสำเร็จในการจัดการความรู้และสอดคล้องกับสถิติย ลิมพวงพันธ์ (2550) กล่าวไว้ว่า ผู้นำองค์กรยุคใหม่ต้องมีบทบาทในการบริหารจัดการความรู้ โดยเริ่มตั้งแต่การระบุนโยบาย การหาความรู้ การกระจายความรู้ และการนำความรู้ไปใช้

4. เพื่อค้นหาปัจจัยบทบาทในการจัดการความรู้ของผู้บริหารที่เป็นตัวพยากรณ์การจัดการความรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถร่วมกันพยากรณ์การจัดการความรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ได้แก่ ด้านการสร้างความร่วมมือในองค์กร ด้านการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์กร และด้านการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ .898 และค่าประสิทธิภาพการพยากรณ์เท่ากับ .807 หรือร้อยละ 80.7 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะการสร้างความร่วมมือในองค์กรเป็นบทบาทหน้าที่สำคัญของผู้บริหาร ผู้บริหารจะต้องจัดให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมวางแผน และร่วมตัดสินใจในการทำงาน มีการทำงานเป็นทีม มีการแลกเปลี่ยนวิธีการปฏิบัติงาน เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการทำงาน ให้การสนับสนุน การผลักดัน การจูงใจ การประสาน เพื่อให้มีการทำกิจกรรมร่วมกัน และให้กำลังใจบุคลากรในการทำงาน หากบุคลากรได้มีส่วนร่วมตั้งแต่แรกจะเป็นการจูงใจให้บุคลากรมีความผูกพันที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินงานให้สำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร สอดคล้องกับเนตร พัฒนา ยาวีราช (2547)

ที่กล่าวว่า ลักษณะของผู้บริหารจะเป็นแบบประชาธิปไตย โดยเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการทำงานทั้งในด้านการวางแผน การดำเนินงาน การตัดสินใจ กระตุ้นให้บุคลากรทำงานเต็มศักยภาพ มีการกระจายงาน กระจายอำนาจ ให้บุคลากรแสดงความคิดเห็นและมีอิสระในการทำงาน ผู้นำเชื่อมั่นและไว้วางใจบุคลากร โดยเน้นการทำงานเป็นทีมเพื่อมุ่งไปสู่ความสำเร็จและได้ชัยชนะของทีมงานมากกว่าเฉพาะคน คอยประสานงานและให้กำลังใจบุคลากรในการทำงาน แก้ปัญหาความขัดแย้ง ส่วนสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2549) กล่าวว่า บทบาทสำคัญของผู้บริหารที่ควรจะเป็นเพื่อ

ผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงคือการสร้างความร่วมมือในองค์กร ในการกำหนดวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ขององค์กร ผู้บริหารต้องเป็นผู้ชี้แนะและระดมความร่วมมือ ในลักษณะร่วมคิดร่วมทำให้วิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ขององค์กรเกิดขึ้นจากความ เข้าใจร่วมกัน สอดคล้องกับทิศทาง การทำงานและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

การปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์กร ผู้บริหารสถานศึกษาต้องสร้างบรรยากาศการทำงานภายในองค์กรให้มีลักษณะ เป็น เพื่อนร่วมงานมากกว่าการใช้คำสั่ง สร้างความเข้าใจ ส่งเสริมบุคลากรให้มีความคิดนอกกรอบและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ให้บุคลากรใช้ข้อมูลหลักฐานและเหตุผลมากกว่าการใช้อารมณ์และความรู้สึก สร้างวัฒนธรรมและบรรยากาศในการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อให้การปรับเปลี่ยนเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและประสบความสำเร็จในการจัดการความรู้ ซึ่งสองคล้อง กับบุญส่ง หาญพานิช (2546) ที่กล่าวว่า ปัจจุบันเป็นยุคแห่งสังคมการเรียนรู้ที่ยิ่งถือว่าความรู้ คือ อำนาจ ทั้งนี้เพราะการ เปลี่ยนแปลงในโลกเกิดขึ้นตลอดเวลาและรวดเร็วอันเนื่องมาจาก เทคโนโลยีที่มีการพัฒนาอย่างไม่หยุดยั้ง ความรู้ใหม่ๆ ได้ ถูกพัฒนาขึ้นมาอย่างมากและรวดเร็วและความรู้ที่ได้รับการพัฒนาก็นำกลับไปใช้ในการพัฒนาเทคโนโลยีต่อไปอย่างไม่มีการ สิ้นสุด ดังนั้นการที่องค์กรจะสามารถดำรงอยู่ได้นั้นจะต้องมีการปรับเปลี่ยนหลายประการ เช่น การปรับเปลี่ยนกระบวนการ วิสัยทัศน์ กลยุทธ์ในการบริหารและการทำงาน โครงสร้างองค์กรและที่สำคัญอย่างยิ่งคือ วัฒนธรรมองค์กรที่สร้างและเอื้อต่อ การบริหารจัดการความรู้มากที่สุดดังนั้นผู้นำองค์กรจะต้องรู้และเข้าใจวัฒนธรรมองค์กรอย่างลึกซึ้ง

การเป็นผู้ดำเนินการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องทำหน้าที่ในการชี้แนะ ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี สร้างความเข้าใจ สร้างแรงบันดาลใจ สร้างความผูกพัน อีกทั้งยังต้องกระตุ้นให้บุคลากรตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลง การ ทำงานและผลกระทบต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากการทำงานและแสดงให้เห็นถึงความจำเป็นที่บุคลากรจะต้อง ปรับตัวให้ทันกับ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในองค์กร สอดคล้องกับ เฮนรี มินท์เบอร์เกอร์(อ้างถึงใน มัลลิกา ต้นสอน, 2545) ได้กล่าวถึงบทบาท การจัดการของผู้บริหารที่สำคัญคือ บทบาทการเป็นผู้นำ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการใช้อิทธิพลและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลใน การชี้แนะ การกระตุ้น และการสั่งการให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ โดยผู้นำจะกำหนดเป้าหมายในรูปของ วิสัยทัศน์และถ่ายทอดวิสัยทัศน์ให้แก่กลุ่มเพื่อสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน ซึ่งจะชักจูงให้กลุ่มร่วมแรงร่วมใจในการทำงานและการ บรรลุเป้าหมาย ส่วนประพนธ์ วิชาญ (2550) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดการความรู้จะต้องเริ่มกันที่ผู้บริหารระดับสูงก่อนเป็น อันดับแรก เพราะผู้บริหารนอกจากจะต้องเป็นจะต้องทำตัวเป็นแบบอย่างแก่ทุกคนแล้ว ผู้บริหารยังต้องเป็นคนเอื้อระบบ โครงสร้างและทรัพยากรต่างๆที่จำเป็น นอกจากนั้นบทบาทที่สำคัญที่สุดของการเป็นผู้บริหาร ก็คือ การนำการเปลี่ยนแปลง เพราะการทำการจัดการความรู้เพื่อให้หน่วยงานสามารถพัฒนาไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีบทบาทในเรื่องการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์กรเพื่อให้การจัดการความรู้ใน สถานศึกษามีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างความเข้าใจให้บุคลากรเห็นถึงเหตุผลที่ต้องมีการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์กร ส่งเสริมให้สถานศึกษามีการหมุนเวียน เปลี่ยนงานและมีระบบที่เลี้ยง
3. ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้สถานศึกษามีการถ่ายทอดความรู้และการใช้ประโยชน์จากความรู้ให้ มากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการความรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 โดยการวิจัยเชิงคุณภาพ
2. ควรศึกษาปัจจัยด้านอื่นๆเช่น วัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อการจัดการความรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2549). *การบริหารความรู้ เอกสาร คู่มือเทคนิคและวิธีการบริหารจัดการสมัยใหม่ ตามแนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ.
- ธนิตา รัตนพันธ์. (2554). *บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1*. (สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา).
- ธรรมรักษ์ การพิศิษฐ์. (2548). *บทบาทภาวะผู้นำของข้าราชการไทยกับการพัฒนาประเทศไทยอย่างยั่งยืน*. [ออนไลน์]. สืบค้นจาก: <http://www.opdc.go.th/oldweb/thai/ENewsletter/June2006/enewsdevelop1.html>. เมื่อ [1 กรกฎาคม 2557].
- น้ำทิพย์ วิภาวิน. (2547). *การจัดการความรู้กับคลังความรู้*. กรุงเทพฯ: เอสอาร์ ฟรินติ้งแมสโปรดักส์.
- เนตรพรรณนา ยาวิราช. (2547). *การจัดการสมัยใหม่*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: เซนทรัลเอ็กซ์เพรส.
- บุญดี บุญญากิจ. (2548). *การจัดการความรู้...จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ.
- บุญส่ง หาญพานิช. (2546). *การพัฒนาแบบการบริหารจัดการความรู้ในสถาบันอุดมศึกษาไทย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- ประพนธ์ ผาสุกยิต. (2550). *การจัดการความรู้ (KM) ฉบับขับเคลื่อน LO*. กรุงเทพฯ: ไยไหม.
- ปัญญา มาศวรรณ. (2551). *ระดับการปฏิบัติการจัดการความรู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 2*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม).
- มัลลิกา ต้นสอน. (2545). *พฤติกรรมองค์กร*. กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- วรรณพร ตรีอัมพร. (2555). *ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1*. (ภาคินิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต).
- สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา. (2548). *การบริหารการเปลี่ยนแปลงเอกสารคู่มือเทคนิคและวิธีการบริหารจัดการสมัยใหม่ตามแนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ.
- สถิตย์ ลิ้มพงษ์พันธ์. (2550). *ผู้นำกับการบริหารจัดการความรู้*. [ออนไลน์]. สืบค้นจาก: <http://www.opdc.go.th/oldweb/thai/ENewsletter/June2006/enewsdevelop2.html>. เมื่อ [2 กรกฎาคม 2557].

ความขัดแย้งและการจัดการความขัดแย้งก่อนเปลี่ยนสถานภาพเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ กรณีศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ และวิทยาเขตปัตตานี

ภูริดา ทองไทย¹ จิราพันธ์ หนูทอง¹ พรเพ็ญ วงศ์พจน์¹ ลาภวัต บุญธรรม¹ และเอกกรินทร์ สังข์ทอง²

¹นักศึกษานิเทศศาสตร์ ภาควิชาการศึกษาระดับปริญญาโท คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาการศึกษาระดับปริญญาโท คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

*E-mail: ning-ink@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพแบบกรณีศึกษา (Case studies) มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์สภาพความขัดแย้งก่อนเปลี่ยนสถานภาพไปเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่และวิทยาเขตปัตตานีและเพื่อศึกษาการบริหารความขัดแย้งก่อนเปลี่ยนสถานภาพเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่และวิทยาเขตปัตตานี ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นผู้บริหารระดับคณะขึ้นไปและคณาจารย์ที่ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ และวิทยาเขตปัตตานี รวม 12 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา การตีความสร้างข้อสรุปแบบอุปนัยจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ผลการวิจัยพบว่า ความขัดแย้งในการบริหารงานบุคลากรสายวิชาการก่อนการเปลี่ยนสถานภาพเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ และวิทยาเขตปัตตานี รวม 3 ด้านจากการศึกษาทั้งหมด 10 ด้าน ได้แก่ ด้านสวัสดิการ ด้านความมั่นคงในหน้าที่การงาน และด้านอัตราเงินเดือนและผลตอบแทน ส่วนด้านอื่น ๆ ที่ไม่ได้ก่อให้เกิดความขัดแย้ง ได้แก่ ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ด้านวินัยและการลงโทษ ด้านภาระงานขั้นต่ำ ด้านการประเมินความดีความชอบ (การประเมินผลการปฏิบัติงาน) ด้านการต่อสัญญาจ้างของพนักงานมหาวิทยาลัย และด้านอิสระในการแสดงความคิดเห็นทางวิชาการ วิธีการจัดการความขัดแย้งในระบบการบริหารงานบุคคลที่มหาวิทยาลัยควรดำเนินการคือการสร้างการมีส่วนร่วมในการวางระบบการบริหารงานบุคคลอย่างเป็นธรรม สร้างแรงจูงใจ มีมาตรฐาน และตอบสนองความต้องการบุคลากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งผู้บริหารต้องมีธรรมาภิบาล และสิ่งที่สำคัญที่สุดคือ การสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่มีคุณภาพในความเป็นมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ในความเป็นลูกพระบิดาตามพระราชปณิธานที่ว่า "ขอให้ถือประโยชน์ส่วนตนเป็นที่สอง ประโยชน์ของเพื่อนมนุษย์เป็นกิจที่หนึ่ง ลาก ทรัพย์ และเกียรติยศจะตกแก่ท่านเอง ถ้าท่านทรงธรรมะแห่งอาชีพไว้ให้บริสุทธิ์"

คำสำคัญ : ความขัดแย้ง การจัดการความขัดแย้ง มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ

Abstract

This research is studied in the way of qualitative research. The objectives of the research were to study the conflict and conflict management before transform to autonomous public university in Prince of Songkla university, Hat Yai and Pattani Campus. An in-depth interview was conducted for 12 key informants, selected by a purposive sampling from administrators and lecturers who are well known about autonomous public university from Hat yai and Pattani campus. Research instruments were a semi-interview protocol. Data were analyzed by content analysis.

Findings were as follows: The main causes of the personnel conflict was due to welfares, job stability, and salary & benefits. According to the study, the personnel conflict solution by cooperation between the administrator and the relevant parties to set equity and justify, motivation, standard responsible staff requirement efficiency and the principle has a good governance. Most importantly, creating the quality organizational culture at Prince of Songkla university, and stands by its motto: "Our soul is for the Benefit of Mankind"

Keywords : conflict, conflict management, autonomous public university

บทนำ

สถาบันอุดมศึกษาของไทย เป็นสถาบันทางวิชาการที่มีความสำคัญต่อการผลิตและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณค่าต่อสังคมและประเทศชาติ ที่ผ่านมาสถาบันการศึกษาต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงและการแข่งขันอย่างสูงจากสังคมโลกภายนอก ไม่ว่าจะเป็นความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การเปิดการค้าเสรี รวมถึงการถูกคุกคามจากการแข่งขันทางการศึกษาที่รุนแรงมากขึ้น การพัฒนาทางวิชาการที่รวดเร็ว ซึ่งส่งผลให้สถาบันอุดมศึกษาของไทยโดยเฉพาะมหาวิทยาลัยรัฐเกิดความล้าหลังทางวิชาการ ขาดความสามารถในการผลิตทรัพยากรมนุษย์ที่มีความสามารถทางวิชาการในระดับสูง เพราะยังยึดโยงอยู่กับระบบราชการอย่างเคร่งครัด ความไม่คล่องตัวและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่เป็นกรอบตามระบบราชการเหล่านี้ จึงถูกยกมาเป็นข้ออ้างหรือเป็นเหตุแห่งความไม่มีประสิทธิภาพของการบริหารงานมหาวิทยาลัย ดังนั้น แนวความคิดที่จะปรับเปลี่ยนสถานภาพของมหาวิทยาลัยไปสู่ความเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐนั้น มีเป้าหมายเพื่อให้มหาวิทยาลัยสามารถกำกับดูแลตนเองได้โดยอิสระมากยิ่งขึ้น อันเป็นการสอดคล้องกับลักษณะของสถาบันอุดมศึกษาที่ต้องคล่องตัว และไวต่อการเปลี่ยนแปลงทางวิชาการ (ทพวงมหาวิทยาลัย, 2545) การเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐหรือที่เรียกกันว่า "มหาวิทยาลัยนอกระบบ" อาจสร้างความเข้าใจว่าเป็นมหาวิทยาลัยที่รัฐตรากฎหมายให้มีความเป็นอิสระทางการบริหารสามารถเลือกใช้อำนาจและเลือกปฏิบัติเฉพาะกลุ่มบุคคล โดยไม่คำนึงถึงความเสมอภาคในการอยู่ร่วมกัน (เรวัต แสงสุริยงค์, 2554) แต่ที่จริงแล้วการเปลี่ยนสถานภาพไปสู่การเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาลมีเหตุผล 2 ประเด็นหลัก คือ 1) เพื่อส่งเสริมการปฏิบัติงานของสถาบันอุดมศึกษาให้มีความเป็นอิสระ คล่องตัว มีประสิทธิภาพ และ 2) เพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2555) โดยการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐที่สามารถดำเนินการบริการสาธารณะด้านการศึกษาในระดับอุดมศึกษา โดยได้รับเพียงเงินอุดหนุนจากรัฐหรือสามารถเลี้ยงตัวเองได้ และสนับสนุนการก่อตั้งกลไกการบริหารงานบุคคลให้สอดคล้องกับการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ ดังนั้น การกำหนดสถานะด้านการศึกษาในระดับอุดมศึกษาประเภทพนักงานมหาวิทยาลัย หรือพนักงานในสถาบันอุดมศึกษา จึงได้ถือกำเนิดขึ้นและมีการหยุดรับข้าราชการพลเรือนเข้ามาในมหาวิทยาลัยรัฐทั้งหมดทั้งสายวิชาการและสายสนับสนุน ซึ่งมีกรอบเงินเดือนและสวัสดิการที่แตกต่างจากข้าราชการพลเรือนเดิม และหากมีผู้เกษียณอายุราชการให้ตำแหน่งและเงินเดือนนั้นเปลี่ยนเป็นตำแหน่งพนักงานมหาวิทยาลัยในตำแหน่งเริ่มบรรจุใหม่เท่านั้น (สุภาพร อาจเดช, 2555)

สำหรับการดำเนินการเปลี่ยนสถานภาพของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (ม.อ.) หนึ่งในมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐมีมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 โดยเริ่มจากกระบวนการยกร่าง การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้รับทราบ การเสนอความเห็นและปรับปรุง ซึ่งกระบวนการของการมีส่วนร่วมนี้ถือว่าการรับรู้ร่วมกันในการก้าวสู่การเปลี่ยนแปลงเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐในรูปแบบการบริหารมหาวิทยาลัยหลายวิทยาเขต โดยมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐนั้น มหาวิทยาลัยยังเป็นหน่วยงานหนึ่งของรัฐ รัฐยังสนับสนุนให้เงินอุดหนุนเช่นเดิมและสามารถที่จะนางบประมาณมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ดีและนำไปสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ นักศึกษาจะเป็นผู้ที่ได้รับประโยชน์จากระบบการจัดการที่ดีของมหาวิทยาลัยได้รับการบริการที่ดีมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (ชูศักดิ์ ลิมสกุล, 2556) การเปลี่ยนสถานภาพเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐที่มีการบริหารจัดการแตกต่างกันออกไป แต่ยังคงใช้เงินงบประมาณแผ่นดินนั้น ต้องให้

ความสำคัญในการบริหารจัดการในทุกด้านอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการบริหารทรัพยากรบุคคลอันถือว่าเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าสูงสุดของทุกองค์การ

ในหลายมหาวิทยาลัยที่ได้เปลี่ยนสถานภาพเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ แต่ยังคงอยู่ในช่วงเปลี่ยนผ่านคือมีระบบการบริหารงานบุคคล 2 ระบบ ได้แก่ ระบบราชการ และระบบพนักงานมหาวิทยาลัย ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำและความไม่เท่าเทียมของระบบการบริหารงานบุคคลระหว่างพนักงานมหาวิทยาลัยและข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา เพราะแม้บุคลากรที่ดำรงสถานะทั้งสองประเภท จะมีภาระงานเหมือนกันตามตำแหน่งที่เท่ากัน แต่กลับได้รับการปฏิบัติในเรื่องของสวัสดิการและสิทธิประโยชน์เกือบทุกด้าน ความก้าวหน้าในตำแหน่งที่แตกต่างกันโดยสิ้นเชิง มีความเหลื่อมล้ำกันเป็นอย่างมาก ซึ่งการบริหารงานบุคคลของพนักงานมหาวิทยาลัยในหลายสถาบัน ทำให้บุคลากรไม่เห็นด้วยกับการเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐมาโดยตลอด (สุมิตร สุวรรณและคณะ, 2552) โดยเฉพาะปัญหาการให้ความเสมอภาคและความเป็นธรรมในเรื่องเงินเดือน เมื่อรัฐบาลปรับอัตราเงินเดือนให้แก่ข้าราชการแล้ว ต้องปรับให้พนักงานมหาวิทยาลัยด้วย แต่ในความเป็นจริงเมื่อปรับให้ข้าราชการแล้ว ไม่ได้ปรับให้พนักงานมหาวิทยาลัยเลย ทำให้เกิดผลกระทบต่อระบบพนักงานมหาวิทยาลัย เนื่องจากการเป็นมหาวิทยาลัยต้องการคนดีคนเก่งเข้ามาเป็นอาจารย์ ส่งผลกระทบต่อขวัญและกำลังใจของผู้ปฏิบัติงานเป็นอย่างมาก จากผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อบุคลากรของมหาวิทยาลัยแต่ละกลุ่ม ความขัดแย้งอาจมีการก่อตัวและอาจกลายเป็นปัญหาใหญ่ขึ้นได้ ดังนั้น ในฐานะผู้บริหารจะต้องมีความรู้สึกต่อผลที่เกิดจากความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นต่อไปในอนาคตด้วย จากปัญหาที่กล่าวมาผู้วิจัยในฐานะของบุคลากรคนหนึ่งของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จึงมีความสนใจในการศึกษาเกี่ยวกับสภาพความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในมหาวิทยาลัยก่อนเปลี่ยนสถานภาพไปเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ข้อค้นพบดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ในการกำหนดแนวทางการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารระดับมหาวิทยาลัยหลังการเปลี่ยนสถานภาพเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐในอนาคต

สงขลานครินทร์วิจัยด้วยใจของสงขลานครินทร์

นิยามศัพท์

ความขัดแย้ง (Conflict) หมายถึง สภาพการณ์ที่คนหรือกลุ่มคนเกิดความไม่เข้าใจกัน มีความรู้สึกไม่พึงพอใจหรือคับข้องใจที่จะปฏิบัติงาน ซึ่งมีสาเหตุจากทรัพยากรการบริหารหรือตำแหน่งมีจำกัด และไม่สามารถตอบสนองความต้องการของคนหรือกลุ่มคนได้อย่างทั่วถึงเท่าเทียมกัน

การจัดการความขัดแย้ง (Conflict Management) หมายถึง การวินิจฉัยเพื่อศึกษาสภาพการณ์และหาสาเหตุของความขัดแย้ง และการเข้าแทรกแซงเพื่อทำให้ความขัดแย้งอยู่ในระดับที่พอเหมาะ

มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ (Autonomous Public University) หมายถึง มหาวิทยาลัยของรัฐที่เป็นนิติบุคคลภายใต้การกำกับดูแลของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ การตัดสินใจในกระบวนการบริหารสิ้นสุดที่ระดับสภามหาวิทยาลัย

บุคลากรสายวิชาการ (Academic Staff) หมายถึง บุคคลที่ทำหน้าที่ "อาจารย์" มีภาระหน้าที่ด้านการเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการ การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และอาจมีภาระหน้าที่อื่นที่ส่งผลต่อการบรรลุซึ่งวิสัยทัศน์พันธกิจของหน่วยงาน ซึ่งได้รับมอบหมายโดยตรงจากผู้บังคับบัญชา

ข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา (Civil Servant in Higher Education Institution) หมายถึง บุคคลซึ่งได้รับบรรจุและแต่งตั้งให้รับราชการ โดยได้รับเงินเดือนจากเงินงบประมาณแผ่นดินประเภทเงินเดือนจากสถาบันอุดมศึกษา

พนักงานมหาวิทยาลัยหรือพนักงานในสถาบันอุดมศึกษา (University Staff) หมายถึง บุคคลซึ่งได้รับการจ้างตามสัญญาจ้างให้ปฏิบัติหน้าที่ราชการในสถาบันอุดมศึกษา โดยได้รับค่าจ้างหรือค่าตอบแทนจากเงินงบประมาณแผ่นดินหรือเงินรายได้จากสถาบันอุดมศึกษา

ผู้บริหาร ได้แก่ ผู้ดำรงตำแหน่งบริหารของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ระดับคณะ ผู้อำนวยการสถาบัน รองผู้อำนวยการสถาบัน หัวหน้าภาควิชา รองหัวหน้าภาควิชา และประธานกรรมการบริหารหลักสูตร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษามุมมองของผู้บริหารและคณาจารย์มีต่อการเปลียนสถานภาพไปเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่และวิทยาเขตปัตตานี
2. เพื่อวิเคราะห์สภาพความขัดแย้งก่อนเปลียนสถานภาพไปเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่และวิทยาเขตปัตตานี
3. เพื่อศึกษาการบริหารความขัดแย้งก่อนเปลียนสถานภาพไปเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่และวิทยาเขตปัตตานี

วิธีการศึกษา

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพแบบกรณีศึกษา มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาเกี่ยวกับความขัดแย้งและการจัดการความขัดแย้งก่อนเปลียนสถานภาพไปเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ และวิทยาเขตปัตตานี ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคือผู้บริหารระดับคณะ/สถาบัน และอาจารย์ที่สังกัดมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่และวิทยาเขตปัตตานี จำนวนทั้งสิ้น 12 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง ผู้ให้ข้อมูลสำคัญกรณีที่เป็นผู้บริหารระดับคณะหรือสถาบัน ต้องปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งผู้บริหารมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี และรับรู้โดยตรงเกี่ยวกับการเปลียนสถานภาพมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์จากระบบราชการไปเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ส่วนผู้ให้ข้อมูลกรณีที่เป็นอาจารย์ ต้องปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งอาจารย์มาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ปี และผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งสองกลุ่มแสดงเจตจำนงในการเข้าร่วมการวิจัยอย่างสมัครใจ ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้ชื่อสมมติกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญทุกคนที่ให้ข้อมูลกับงานวิจัยดังกล่าว เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้ คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เน้นการเจาะลึกของการสัมภาษณ์ การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกโดยใช้เวลาในการสัมภาษณ์ประมาณ 1.00-1.50 ชั่วโมงต่อคน ณ สถานที่ทำงานของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) โดยการตีความสร้างข้อสรุปแบบอุปนัยจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ เอกสารประกอบการประชุม กฎหมาย งานวิจัยและข้อมูลออนไลน์ของหน่วยงานราชการและสถานศึกษาในการสนับสนุนการอธิบายตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยควบคู่ไปกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก แล้วสรุปอภิปรายข้อค้นพบที่ได้ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยในเชิงพรรณนาอย่างมีระบบ ผู้วิจัยได้สร้างความน่าเชื่อถือของข้อมูลโดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลหลากหลายวิธีการ ได้แก่ การสัมภาษณ์ การใช้เอกสารทางราชการและงานวิจัยประกอบการวิเคราะห์ข้อมูล นอกจากนี้มีการตรวจสอบโดยใช้แหล่งข้อมูลที่ต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นบุคคล เวลา สถานที่ที่ให้ข้อมูล รวมถึงการใช้ผู้เก็บข้อมูลชุดเดียวกัน ถือว่าเป็นการยืนยันความน่าเชื่อถือของข้อมูลด้วยการให้บุคคลที่อยู่ในปรากฏการณ์ที่ศึกษาตรวจสอบและรับรองความถูกต้อง

ผลการศึกษา

ผู้วิจัยนำเสนอผลของการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยในสามประเด็น ดังนี้

1. มุมมองของผู้บริหารและอาจารย์ที่มีต่อการเปลียนสถานภาพไปเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่และวิทยาเขตปัตตานี ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและอาจารย์ได้รับทราบข่าวการเปลียนสถานภาพมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์เป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐมา

อย่างต่อเนื่อง ตลอดช่วงเวลาที่ทำงานอยู่ในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ แตกต่างกันตรงช่วงเวลาของการดำเนินการเปลี่ยนสถานภาพ เพราะอายุการทำงานในมหาวิทยาลัยแตกต่างกัน ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่ามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์มีการเตรียมความพร้อมกับการเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐมาโดยตลอด แต่ที่ผ่านมายังไม่ประสบความสำเร็จเพราะบุคลากรที่เป็นข้าราชการไม่เห็นด้วย กอปรกับรัฐบาลยังไม่มีความพร้อม อันเนื่องมาจากพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์แตกต่างจากมหาวิทยาลัยอื่นที่ออกนอกระบบไปก่อนหน้านี้คือ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์เป็นมหาวิทยาลัยหลายวิทยาเขต ที่ต้องการความสมบูรณ์ของความเป็นวิทยาเขต และมีการบริหารเป็น PSU System นั่นคือ หลักการของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ที่จะเปลี่ยนสถานภาพไปเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐนั้น จะเป็นมหาวิทยาลัยนอกระบบราชการที่เป็นนิติบุคคลโดยกฎหมาย และมีความเป็นอิสระในการบริหารงานแยกในแต่ละวิทยาเขต ปัจจุบันมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มี 5 วิทยาเขตได้แก่ วิทยาเขตหาดใหญ่ วิทยาเขตปัตตานี วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี วิทยาเขตภูเก็ต และวิทยาเขตตรัง ซึ่งมีความแตกต่างกันในแต่ละวิทยาเขต การบริหารจากส่วนกลางทำได้ยาก ดังนั้น การบริหารเป็น PSU System จะทำให้แต่ละวิทยาเขตมีหน่วยงบประมาณและเป็นนิติบุคคลโดยมีอธิการบดีวิทยาเขตเป็นผู้แทนนิติบุคคลในการบริหารงานวิทยาเขตเองได้

2. สภาพความขัดแย้งก่อนเปลี่ยนสถานภาพเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่และวิทยาเขตปัตตานี ผลการวิจัยพบว่า ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นเป็นความแตกต่างกันในระบบการบริหารงานบุคคลใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านสวัสดิการ ด้านความมั่นคงในหน้าที่การงาน และด้านอัตราเงินเดือนและค่าตอบแทน ดังนี้

2.1 ด้านสวัสดิการ

มุมมองด้านสวัสดิการของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ในทัศนะของผู้บริหารและอาจารย์ระหว่างที่เป็นข้าราชการกับพนักงานมหาวิทยาลัยนั้นพบว่า สวัสดิการของพนักงานมหาวิทยาลัยไม่เท่าเทียมกับข้าราชการ มีความเหลื่อมล้ำ เนื่องจากสวัสดิการของข้าราชการเป็นค่าตอบแทนที่ทางราชการจัดให้ในฐานะที่เป็นสมาชิกขององค์กรเพื่อช่วยให้ความมั่นคงในชีวิตและเสริมสร้างขวัญกำลังใจให้ข้าราชการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น สวัสดิการค่ารักษาพยาบาลสามารถเบิกจ่ายได้โดยตรงอัตโนมัติ ฯลฯ ในขณะที่พนักงานมหาวิทยาลัยใช้สิทธิประกันสังคมซึ่งมีสิทธิที่ต่ำกว่าสวัสดิการของข้าราชการอยู่แล้ว แม้ว่าปัจจุบันมหาวิทยาลัยได้จัดให้มีสวัสดิการเพิ่มเติมให้แก่พนักงานมหาวิทยาลัยในรูปแบบของกองทุนพนักงานมหาวิทยาลัย ซึ่งเงินกองทุนดังกล่าวก็ได้รับการตัดเงินเดือนส่วนหนึ่งของพนักงานมหาวิทยาลัยมาจัดตั้งเป็นกองทุนสวัสดิการพนักงานและเบิกจ่ายภายในวงเงินที่กำหนดต่อคน ดังนั้น จึงถือว่าได้ว่าด้านสวัสดิการของบุคลากรโดยเฉพาะพนักงานมหาวิทยาลัยยังไม่เพียงพอต่อการใช้ชีวิตและไม่เท่าเทียมกันทั้ง ๆ ที่ปฏิบัติงานในสายวิชาการเหมือนกัน ซึ่งเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งได้เช่นกัน

2.2 ด้านความมั่นคงในหน้าที่การงาน

มุมมองด้านความมั่นคงในหน้าที่การงานตามทัศนะของผู้บริหารและอาจารย์เห็นว่า การเป็นข้าราชการมีความมั่นคงในหน้าที่การงานมากกว่าพนักงานมหาวิทยาลัย เพราะไม่มีการต่อสัญญาจ้าง ในขณะที่พนักงานมหาวิทยาลัยมีการต่อสัญญาจ้างขั้นต่ำ 6 เดือนและสูงสุดไม่เกิน 5 ปี หากไม่ผ่านเกณฑ์ประเมินผลการปฏิบัติงานตามที่กำหนดจะถูกเลิกจ้างได้ ในทัศนะของอาจารย์ที่เป็นพนักงานมหาวิทยาลัยได้แสดงความเห็นว่า ความมั่นคงในหน้าที่การงานคือความรู้สึกจากภายในว่า พร้อมทั้งจะทำงานด้วยความสบายใจมากกว่าความรู้สึกเหมือนถูกขู่จากมหาวิทยาลัยว่า ถ้าอาจารย์ไม่ทำอย่างนั้นจะถูกให้ออกถูกประเมินซึ่งก่อให้เกิดความรู้สึกไม่มั่นคง อาทิเช่น ภาษาอังกฤษต้องผ่านเกณฑ์ที่กำหนด ถ้าไม่ผ่านตามเกณฑ์จะถูกประเมินออก การขอตำแหน่งทางวิชาการ หรือการศึกษาต่อระดับปริญญาเอกต้องดำเนินการตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ มิเช่นนั้นอาจจะถูกให้ออกหรือเพิ่มเงินเดือนในอัตราร้อยละที่ต่ำกว่าเกณฑ์เฉลี่ยโดยทั่วไป เป็นต้น ในช่วงที่ผ่านมา

มหาวิทยาลัยได้ออกระเบียบกฎเกณฑ์มาบังคับใช้กับพนักงานมหาวิทยาลัยอย่างต่อเนื่อง จากสิ่งที่เกิดขึ้นก็ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของมหาวิทยาลัยเช่นเดียวกัน ในมุมมองของผู้บริหารนั้นคือมหาวิทยาลัยไม่สามารถนำคนเก่งมาเป็นอาจารย์ได้ เพราะไม่สามารถสร้างความเชื่อมั่นหรือความมั่นคงในชีวิตให้แก่อาจารย์ที่เป็นพนักงานมหาวิทยาลัย ในทางตรงกันข้ามข้าราชการสามารถทำงานจนกว่าจะครบอายุ 60 ปี หรือเกษียณอายุราชการ หากไม่มีการประพฤติผิดร้ายแรงจนก่อให้เกิดความเสียหายแก่มหาวิทยาลัยหรือหน่วยงานต้นสังกัด

จากผลการวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น แม้ว่าความมั่นคงในหน้าที่การงานของพนักงานมหาวิทยาลัยจะต่ำกว่าข้าราชการในอีกมุมมองหนึ่งของผู้บริหารบางคนมีความเชื่อมั่นกับระบบยุติธรรมในการบริหารงานบุคคลของมหาวิทยาลัยที่ถือว่าเป็นมหาวิทยาลัยขนาดใหญ่ มีความโปร่งใสและตรวจสอบได้ ดังนั้น การเลิกจ้างคงไม่สามารถทำได้โดยง่าย หากไม่ได้มีผลประเมินการปฏิบัติงานต่ำกว่าเกณฑ์หรือข้อตกลงร่วมกัน หรือประพฤติผิดวินัยหรือจรรยาบรรณร้ายแรง หรือหากมีการร้องเรียนหรืออุทธรณ์ร้องทุกข์ มหาวิทยาลัยได้แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาเป็นการเฉพาะ มีกระบวนการตรวจสอบและพิจารณาหลายชั้น จนถึงที่สุดยังมีศาลปกครองเป็นด่านสุดท้าย ดังนั้น การสร้างความมั่นคงในหน้าที่การงานให้แก่บุคลากรโดยเฉพาะพนักงานมหาวิทยาลัยสายวิชาการ มหาวิทยาลัย ต้องบริหารงานด้วยความเป็นธรรม สร้างความเชื่อมั่น มีความยุติธรรมให้แก่บุคลากร มิเช่นนั้นแล้วมหาวิทยาลัยอาจสูญเสียบุคลากรไปให้กับหน่วยงานอื่นเหมือนดังที่บางหน่วยงานกำลังประสบปัญหาอยู่ในขณะนี้

2.3 ด้านอัตราเงินเดือนและค่าตอบแทน

มุมมองด้านอัตราเงินเดือนและค่าตอบแทนตามที่เสนอของผู้บริหารและอาจารย์ ได้แยกพิจารณาเป็น 2 ประเด็นคือ (1) อัตราเงินเดือน และ(2) ค่าตอบแทน สำหรับอัตราเงินเดือนพบว่า ในปัจจุบันมหาวิทยาลัยกำหนดอัตราเงินเดือนของพนักงานมหาวิทยาลัยสูงกว่าข้าราชการ เพื่อชดเชยด้านสวัสดิการที่ต่ำกว่าข้าราชการและเป็นสิ่งจูงใจอาจารย์ที่ดีมีคุณภาพให้เข้ามาทำงาน แต่ถ้าเปรียบเทียบกับมหาวิทยาลัยอื่นอัตราเงินเดือนของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์จะต่ำกว่ามหาวิทยาลัยอื่น ตามทัศนะของอาจารย์ท่านหนึ่งกล่าวว่าโดยสรุปว่า เนื่องจากการบริหารอัตรากำลังคนของมหาวิทยาลัยที่จ้างพนักงานมหาวิทยาลัยเกินอัตราที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณไปมาก ในขณะที่บางมหาวิทยาลัยจ้างคนน้อยกว่าอัตรากำลังที่ได้รับจริง ทำให้มีงบประมาณเหลือเพียงพอและสามารถนำมาปรับเงินเดือนพนักงานมหาวิทยาลัยสูงขึ้นได้ ในบางทัศนะของผู้บริหารมองว่า แม้ว่าขณะนี้เงินเดือนของพนักงานมหาวิทยาลัยจะมีอัตราสูงกว่า แต่ภาพรวมเงินเดือนข้าราชการในระยะยาวจะดีกว่า เพราะมีการปรับฐานเงินเดือนบ่อยครั้งกว่าพนักงานมหาวิทยาลัย ซึ่งตามหลักการ ถ้าข้าราชการได้รับการปรับฐานเงินเดือน พนักงานมหาวิทยาลัยก็ต้องได้รับการปรับฐานเงินเดือนด้วยเช่นกัน แต่ในความเป็นจริงไม่เป็นเช่นนั้นและระบบการพิจารณาเงินเดือนไม่เหมือนกัน

ส่วนค่าตอบแทน โดยเฉพาะกรณีค่าตอบแทนผู้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการระหว่างข้าราชการกับพนักงานมหาวิทยาลัยที่มีความไม่เท่าเทียมกันอย่างชัดเจน เพราะข้าราชการมีสิทธิได้รับค่าตอบแทนตำแหน่งทางวิชาการถึง 2 เท่า ขณะที่พนักงานมหาวิทยาลัยได้รับเพียง 1 เท่า เท่านั้น เช่น ตำแหน่งทางวิชาการระดับผู้ช่วยศาสตราจารย์ มีค่าตอบแทนเดือนละ 5,600 บาท หากเป็นข้าราชการจะได้รับค่าตอบแทนเป็น 2 เท่าคือ 11,200 บาท ในขณะที่พนักงานมหาวิทยาลัยจะได้รับเพียง 5,600 บาท นอกจากนั้นผลตอบแทนในรูปแบบอื่น ๆ ของสายวิชาการ ไม่ว่าจะเป็นเงินที่ได้รับจากการทำวิจัย การเป็นวิทยากร หรือบริการวิชาการต่าง ๆ จะขึ้นอยู่กับความสามารถของแต่ละบุคคล

จากผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้น ประเด็นนี้ถือว่าเป็นประเด็นสำคัญที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งได้มากประเด็นหนึ่ง เพราะเป็นสิทธิที่แต่ละคนควรได้รับและควรมีความเสมอภาค จนมีอาจารย์ท่านหนึ่งได้เสนอแนวทางให้จัดทำอัตราเงินเดือนที่เหมาะสมเท่าเทียมกันทั่วประเทศ เป็นมาตรฐานเดียวกัน เพื่อป้องกันเหตุการณ์สองไหลด้วย

3. การจัดการความขัดแย้งก่อนเปลี่ยนสถานภาพเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตหาดใหญ่และวิทยาเขตปัตตานี

จากผลการวิจัยในข้อ 2 พบว่า ประเด็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นมาจากการเสียผลประโยชน์ที่ควรได้รับและเกิดความไม่เท่าเทียมกัน สาเหตุหนึ่งมาจากเงินงบประมาณที่ได้รับมามีจำนวนจำกัด ซึ่งตามที่เสนอของอาจารย์ท่านหนึ่งได้เสนอให้มหาวิทยาลัยมีการเตรียมการเรื่องแหล่งรายได้ของมหาวิทยาลัยในแต่ละวิทยาเขตก่อนการเปลี่ยนสถานภาพไปเป็นมหาวิทยาลัยนอกระบบโดยเฉพาะวิทยาเขตขนาดเล็ก เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมก่อนการเปลี่ยนสถานภาพไปเป็น นอกจากนี้ ผู้บริหารท่านหนึ่งได้กล่าวว่ามหาวิทยาลัยจะต้องสร้างวัฒนธรรมองค์กรการทำงานที่มีคุณภาพ มีความยุติธรรม มีระบบการบริหารที่ดีและมีนวัตกรรม ผู้นำต้องมีความเสียสละ เพราะถ้าผู้นำมีความเสียสละ ลูกน้องก็จะเสียสละ ไม่เห็นแก่พวกพ้องไปพร้อม ๆ กับการมีเสรีภาพทางวิชาการและการมีระบบตรวจสอบ ซึ่งสอดคล้องกับอาจารย์อีกท่านหนึ่งที่เสนอให้ปรับปรุงระบบการบริหารงานให้มีคล่องตัวและไม่หละหลวมต่อผลประโยชน์ ผู้บริหารต้องมีธรรมาภิบาลและมีระบบในการดูแลตรวจสอบเช่นเดียวกัน

การอภิปรายผล

ผู้วิจัยจะดำเนินการอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย 3 ประการ ดังนี้

1. มุมมองของผู้บริหารและอาจารย์ที่มีต่อการเปลี่ยนสถานภาพไปเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่และวิทยาเขตปัตตานี

จากผลการวิเคราะห์มุมมองของผู้บริหารและอาจารย์ที่มีต่อการเปลี่ยนสถานภาพไปเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่และปัตตานี พบว่า บุคลากรสายวิชาการไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารหรืออาจารย์ได้รับทราบข่าวการเปลี่ยนสถานภาพมาตลอดในช่วงที่ทำงาน แต่ยังไม่ทราบกำหนดการที่ชัดเจน นั้นแสดงถึงการเตรียมความพร้อมของมหาวิทยาลัยในการเปลี่ยนสถานภาพเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ไม่ว่าจะเป็นการแต่งตั้งคณะกรรมการจำนวน 4 ชุด เพื่อขับเคลื่อนสู่การออกเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐได้แก่ คณะกรรมการขับเคลื่อนการออกสู่การเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ คณะกรรมการร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ คณะกรรมการยกร่างข้อบังคับมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และคณะกรรมการประชาสัมพันธ์และรับฟังความคิดเห็น ที่ผ่านมากคณะกรรมการฯ ได้ทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์ในเรื่องดังกล่าวให้แก่ประชาคมชาว ม.อ. ได้รับทราบมาเป็นระยะๆ ผ่านทางเอกสารทางราชการ เว็บไซต์ การประชาสัมพันธ์ จนถึงปัจจุบันมหาวิทยาลัยได้จัดทำร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (พ.ร.บ.) โดยขณะนี้อยู่ในขั้นตอนของการนำเสนอร่างต่อสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ในมุมมองของผู้บริหารและอาจารย์บางท่านยังไม่สามารถประเมินได้ว่า จะมีผลดีและผลเสียอย่างไรบ้างกับการออกนอกระบบของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ แต่จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารและอาจารย์เห็นด้วยกับการเป็นมหาวิทยาลัยนอกระบบราชการ หลายท่านมีมุมมองว่าเมื่อมหาวิทยาลัยของรัฐแห่งอื่นโดยเฉพาะมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติด้วยกันได้ออกนอกระบบไปแล้ว แม้ว่าบางแห่งยังอยู่ในกระบวนการ แต่ก็อยู่ในกระบวนการที่ใกล้เสร็จสิ้น มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ซึ่งเป็นหนึ่งในมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติก็จำเป็นต้องออกนอกระบบราชการด้วยเช่นกัน มิเช่นนั้นจะไม่สามารถแข่งขันกันทางวิชาการได้ นอกจากนี้แนวคิดที่แสดงให้เห็นว่าการออกนอกระบบราชการของข้าราชการไปเป็นพนักงานมหาวิทยาลัยหรือยังคงความเป็นข้าราชการ ไม่มีผลกระทบในทางลบ มีแต่ทางบวก เช่น พนักงานมหาวิทยาลัยที่เปลี่ยนสถานภาพจากข้าราชการ จะกลายเป็นผู้รับบำนาญ แล้วสามารถใช้สวัสดิการและสิทธิประโยชน์ตามสิทธิของผู้รับบำนาญตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการจากทางราชการ รวมถึงเงินเดือนสำหรับข้าราชการบำนาญ จะได้รับเงิน 2 ทางคือจากการเป็นข้าราชการบำนาญและจากการเป็นพนักงานมหาวิทยาลัย ซึ่งเงินเดือนที่ได้รับใหม่ในฐานะของการเป็นพนักงานมหาวิทยาลัยจะสูงกว่าการเป็นข้าราชการอีกด้วย ขณะที่พนักงานมหาวิทยาลัยก็ไม่มีผลกระทบใด

2. สภาพความขัดแย้งก่อนเปลี่ยนสถานภาพเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่และวิทยาเขตปัตตานี

จากผลการวิเคราะห์สภาพความขัดแย้งตามมุมมองของผู้บริหารและอาจารย์พบว่า มีประเด็นที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งใน 3 ประเด็นหลัก คือ ด้านสวัสดิการ ด้านความมั่นคงในหน้าที่การงาน และด้านอัตราเงินเดือนและผลตอบแทน **ด้านสวัสดิการ** สวัสดิการของพนักงานมหาวิทยาลัยไม่เท่าเทียมกับข้าราชการและเกิดความเหลื่อมล้ำ แม้ว่ามหาวิทยาลัยได้มีการจัดสวัสดิการให้กับพนักงานมหาวิทยาลัยเพิ่มเติมมากขึ้น เพื่อให้ใกล้เคียงกับสวัสดิการของข้าราชการมากที่สุด แต่เนื่องจากข้อจำกัดด้านจำนวนงบประมาณที่ได้รับ ทำให้ยังสวัสดิการที่ได้รับน้อยกว่าข้าราชการ เช่น สวัสดิการค่ารักษาพยาบาล เป็นต้น **ด้านความมั่นคงในหน้าที่การงาน** ขณะที่พนักงานมหาวิทยาลัยต้องมีการประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อการจ้างงานต่อของพนักงานและเป็นสัญญาจ้างรายปี หากไม่ผ่านเกณฑ์ประเมินผลการปฏิบัติงานตามที่กำหนดจะถูกเลิกจ้างได้ ทำให้พนักงานมหาวิทยาลัยขาดความมั่นคงในหน้าที่การงานและอาชีพ นอกจากนี้ยังส่งผลกระทบต่อเนื่องไปถึงการไม่มีสิทธิทำธุรกรรมทางการเงินหรือไม่สามารถกู้เงินได้ เพราะสัญญาจ้างเป็นรายปีนั้น ทำให้สถาบันการเงินไม่ปล่อยเงินกู้ ในขณะที่ข้าราชการนอกจากไม่ต้องต่อสัญญาจ้างเป็นรายปีแล้ว ในความเป็นข้าราชการสามารถทำธุรกรรมทางการเงินหรือสามารถกู้เงินได้ เหมือนค่ากล่าวถึงข้อดีของการมีพนักงานมหาวิทยาลัย คือ ผลงานและประสิทธิภาพของพนักงานมหาวิทยาลัยมีประสิทธิภาพมากกว่าข้าราชการเพราะมีสัญญาผูกมัดที่ชัดเจน จากค่ากล่าวนี้อาจทำให้พนักงานมหาวิทยาลัยขาดขวัญ หมดกำลังใจในการทำงานได้ **ด้านอัตราเงินเดือนและผลตอบแทนพบว่า** ในปัจจุบันมหาวิทยาลัยกำหนดอัตราเงินเดือนของพนักงานมหาวิทยาลัยสูงกว่าข้าราชการ แต่ถ้าเปรียบเทียบกับมหาวิทยาลัยอื่นอัตราเงินเดือนจะต่ำกว่า ปัญหาที่ตามมาคือสถานะสมองไหลของกลุ่มพนักงานมหาวิทยาลัยที่ย้ายไปอยู่ในมหาวิทยาลัยหรือหน่วยงานอื่นที่ให้เงินเดือนและค่าตอบแทนสูงกว่า ส่งผลให้มหาวิทยาลัยต้องขาดแคลนผู้มีความรู้ความสามารถเข้ามาร่วมงาน

จากประเด็นความขัดแย้งดังกล่าว เป็นเสมือนเสียงสะท้อนให้ผู้บริหารมหาวิทยาลัยต้องรับฟังและให้ความสำคัญต่อการบริหารจัดการระบบการบริหารงานบุคคลทั้ง 2 ระบบ และการวางแผนอนาคตล่วงหน้าจนถึงวันที่มหาวิทยาลัยไม่มีข้าราชการอีกต่อไป

3. การจัดการความขัดแย้งก่อนเปลี่ยนสถานภาพเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่และวิทยาเขตปัตตานี

จากปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นเป็นความขัดแย้งในระบบการบริหารงานบุคคล 2 ระบบใน 3 ประเด็นหลักคือ ด้านสวัสดิการ ด้านความมั่นคงในหน้าที่การงาน และด้านอัตราเงินเดือนและผลตอบแทน ที่ขาดความเสมอภาคและเห็นความแตกต่างอย่างชัดเจน ดังนั้น วิธีการจัดการความขัดแย้งในระบบการบริหารงานบุคคลที่มหาวิทยาลัยควรดำเนินการคือการสร้างการมีส่วนร่วมในการวางระบบการบริหารงานบุคคลอย่างเป็นธรรม สร้างแรงจูงใจ มีมาตรฐาน ตอบสนองความต้องการบุคลากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะผู้บริหารต้องมีธรรมาภิบาล

ในอนาคตอันใกล้นี้ เมื่อมหาวิทยาลัยกำลังจะเปลี่ยนสถานภาพไปเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ จึงเหมือนกับการเข้าสู่การเปลี่ยนสถานภาพของข้าราชการไปเป็นพนักงานมหาวิทยาลัยเหมือนกัน ดังนั้น เมื่อมหาวิทยาลัยมีจำนวนข้าราชการลดลงและไม่มีข้าราชการอีกต่อไป จะเหลือเพียงพนักงานมหาวิทยาลัย ระบบการบริหารงานบุคคลจะอยู่ภายใต้เงื่อนไขและกฎเกณฑ์อันเดียวกัน ซึ่งมหาวิทยาลัยจำเป็นต้องมีกฎหมายรองรับและมีการวางระบบการบริหารงานบุคคลที่จะกระตุ้นให้บุคลากรทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถดึงดูดหรือจูงใจให้ผู้มีความรู้ความสามารถเข้ามาทำการสอน บัณฑิตอย่างมีคุณภาพ ผลิตและพัฒนาผลงานทางวิชาการ เพื่อบรรลุผลสำเร็จตามพันธกิจของมหาวิทยาลัย และสิ่งสำคัญที่สุดคือการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่มีคุณภาพในความเป็นมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ในความเป็นลูกพระบิดาตามพระราชปณิธานที่ว่า "ขอให้ถือประโยชน์ส่วนตนเป็นที่สอง ประโยชน์ของเพื่อนมนุษย์เป็นกิจที่หนึ่ง ลาภ ทรัพย์ และเกียรติยศจะตกแก่ท่านเอง ถ้าท่านทรงธรรมะแห่งอาชีพไว้ให้บริสุทธิ์"

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลจากการวิจัยพบว่า มุมมองของผู้บริหารและอาจารย์เกี่ยวกับการเปลี่ยนสถานภาพเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ และวิทยาเขตปัตตานี เป็นไปในทางเดียวกัน คือมหาวิทยาลัยควรเปลี่ยนสถานภาพไปเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ดังนั้น มหาวิทยาลัยควรสร้างความเข้าใจกับประชาคมในมหาวิทยาลัย รวมถึงการประชาสัมพันธ์ถึงแนวทางการบริหารจัดการมหาวิทยาลัยต่อบุคลากรและนักศึกษา

1.2 ผลจากการวิจัยพบว่า มุมมองของผู้บริหารและอาจารย์เกี่ยวกับสภาพความขัดแย้งก่อนเปลี่ยนสถานภาพเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่และวิทยาเขตปัตตานี เกิดจาก 3 ประเด็นหลักคือ ด้านสวัสดิการ ด้านความมั่นคงในหน้าที่การงาน และด้านอัตราเงินเดือนและผลตอบแทน ดังนั้น ผู้บริหารระดับมหาวิทยาลัย ควรให้ความสำคัญและหาแนวทางการจัดการร่วมกัน

1.3 ผลจากการวิจัยพบว่า มุมมองของผู้บริหารและอาจารย์เกี่ยวกับวิธีการจัดการความขัดแย้งก่อนเปลี่ยนสถานภาพเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เห็นว่ามหาวิทยาลัยควรเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการวางระบบการบริหารงานบุคคลเพื่อเกิดเป็นธรรมและมีมาตรฐาน ตอบสนองความต้องการของบุคลากรได้

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาวิจัยการบริหารงานด้านอื่น ๆ ของมหาวิทยาลัย เช่น การบริหารการเงินและทรัพย์สิน การบริหารวิชาการของมหาวิทยาลัยก่อนการเปลี่ยนสถานภาพเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ เพื่อให้สามารถมองเห็นภาพรวมในเรื่องการบริหารงานของมหาวิทยาลัยครบถ้วนทุกด้าน

เอกสารอ้างอิง

กังวาน ยอดวิเศษศักดิ์. (2546). *การปรับเปลี่ยนไปสู่การเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ: ประสิทธิภาพและคุณภาพของ การดำเนินงาน*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ครองนวล จรณะหุต. (2536). *ความเป็นไปได้ของการเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาล: ทักษะของผู้บริหาร มหาวิทยาลัยของรัฐ*. สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร

ชาย โปธิลิตา. (2556). *ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ*. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชซิ่ง.

ชูศักดิ์ ลิ้มสกุล. (2556). *ม.อ. กับการเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ*. ค้นเมื่อ 1 เมษายน 2558, จาก มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เว็บไซต์: <http://www.psu.ac.th/th/node/5129>

ทบวงมหาวิทยาลัย. (2545). *หลักการและแนวปฏิบัติมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาล*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สหยาบสื่อและการพิมพ์.

บัณฑิต คงอินทร์. (2537). *ความเป็นไปได้ของตัวแบบโครงสร้างองค์การมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ที่รองรับแนวคิด มหาวิทยาลัยอิสระ*. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.

- มานิต บุญประเสริฐ. (2546). *รูปแบบการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษาแนวใหม่*. กรุงเทพมหานคร: ภาพพิมพ์
- เรวัต แสงสุริยงค์. (2554). *มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาลไม่ใช่มหาวิทยาลัยนอกระบบ*. ค้นเมื่อ 1 เมษายน 2558, จาก มติชนออนไลน์ เว็บไซต์: <http://www.matichon.co.th>
- สุภางค์ จันทวานิช. (2557). *วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ*. (พิมพ์ครั้งที่ 22). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สุมิตร สุวรรณ. (2552). *การจัดระบบเงินเดือนและสวัสดิการเพื่อการพัฒนาองค์กรสภามหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ : บทสะท้อนจากพนักงานมหาวิทยาลัย*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2555). *ความเป็นของมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ : อดีตถึงปัจจุบัน*. ค้นเมื่อ 1 เมษายน 2558, จากเว็บไซต์: http://legal.tu.ac.th/tu_51/tu_control/pdf
- สุภาพร อาจเดช. (2555). *มหาวิทยาลัยนอกระบบ*. เอกสารประกอบการประชุมกลุ่มงานคณะกรรมการธิการการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- เอกรินทร์ สังข์ทอง, ศักรินทร์ ชนประชา, กิตติ รัชฎาวงศ์, และนายเฉลิมเกียรติ สัมเกิด. (2555). *การกำหนดนโยบายและการนำนโยบายโรงเรียนแนวพุทธพัฒนธรรมศึกษาไปสู่การปฏิบัติ: กรณีศึกษาโรงเรียนเทศบาลสามัคคี จังหวัดปัตตานี งานวิจัยได้รับทุนสนับสนุนโดยมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*

การดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก
ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามทัศนะของครู

Teachers' Opinion on Academic Administration of Small-Sized Schools
in the Three Southern Border Provinces

กัญญา กะลุแป้¹ เอกรินทร์ สังข์ทอง²
E-mail : gdayeeda@gmail.com

¹ นักศึกษาปริญญาโท ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาระดับการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามทัศนะของครู 2) เปรียบเทียบการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามทัศนะของครู จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน พื้นที่ในการปฏิบัติงาน และวิทยฐานะ 3) รวบรวมแนวทางการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส จำนวน 323 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามซึ่งมีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .819 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. การดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามทัศนะของครูโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก

2. ครูในโรงเรียนขนาดเล็กในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีทัศนะต่อการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

3. ครูในโรงเรียนขนาดเล็กในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีทัศนะต่อการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ครูในโรงเรียนขนาดเล็กในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ต่างกัน จะมีทัศนะต่อการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

5. ครูในโรงเรียนขนาดเล็กในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่มีวิทยฐานะต่างกัน มีทัศนะต่อการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

แนวทางการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามทัศนะของครูพบว่า 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา สถานศึกษาควรมีคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตร เพื่อร่วมกันวางแผน เปิดโอกาสให้ชุมชนและท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา 2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายและเหมาะสมกับสภาพความต้องการของผู้เรียน 3) ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สถานศึกษาควรพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนและภายนอก และส่งเสริมให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ 4) ด้านการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน สถานศึกษาควรมีระเบียบการวัดผลประเมินผลและการเทียบโอนความรู้ เพื่อให้บุคลากรทุกฝ่ายมีเกณฑ์ในการปฏิบัติและเป็นไปในมาตรฐานเดียวกันโดยครูมีกรวัดผล ประเมินผลตามสภาพที่แท้จริง 5) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา สถานศึกษาควรมีสื่อและนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ทันสมัย หลากหลายตรงกับความต้องการของผู้เรียนและครูผู้สอน 6) ด้านการนิเทศการศึกษา สถานศึกษาควรมีคณะกรรมการการนิเทศภายในโดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่าย และควรมีการนิเทศภายในอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ : การดำเนินงานการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขนาดเล็ก สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทักษะของครู

Abstract

The purposes of this research were to study 1) To study the academic administration of Small-Sized Schools in the Three Southern Border Provinces as perceived by the teacher 2) To compare the academic administration of Small-Sized Schools in the Three Southern Border Provinces as perceived by the teacher Level of Education Work experience Area for the performance and qualification. 3) Guidelines for the implementation of academic administration of Small-Sized Schools in the Three Southern Border Provinces as perceived by the teacher. The sample used in this study include teachers in Small-Sized Schools in the Three Southern Border Provinces Pattani, Yala and Narathiwat were 325 people. The instrument used in this study was a questionnaire with the same level of confidence. 819. Research instrument was a rating scale questionnaire. Collected data were analyzed to achieve percentage, mean score, standard deviation, t-test, and F-test. Results were as follows:

1) The academic administration of Small-Sized Schools in the Three Southern Border Provinces as perceived by teachers were at a high level in total. Considering all aspects, it was found that a high level. In the measurement and evaluation, and transfer results. An operational level academic administration of Small-Sized Schools in the Three Southern Border Provinces were higher than the other side. And the development of innovative media and educational technology. With the implementation of academic administration of Small-Sized Schools in the Three Southern Border Provinces Under the Other Side

2) Teachers in Small-Sized Schools in the Three Southern Border Provinces with different levels of education. Toward the implementation of academic administration of the school. Overall, no difference.

3) Teachers in Small-Sized Schools in the Three Southern Border Provinces with different work experience. Toward the implementation of academic administration of the school, they were not significantly different at a level of .01.

4) Teachers in Small-Sized Schools in the Three Southern Border Provinces to work in different areas. Will toward the implementation of academic administration of Small-Sized Schools in the Three Southern Border Provinces Overall, were not difference.

5) Teachers in Small-Sized Schools in the Three Southern Border Provinces With different academic Toward the academic administration of Small-Sized Schools in the Three Southern Border Provinces they were not significantly different at a level of .01.

The guidelines for the academic administration of small schools in the three southern border provinces. In the opinion of teachers found that 1) The development of school curriculum should have a curriculum development committee to joint in planning and open opportunities for the local community to participate in curriculum drafting 2) The development of the learning process the school should encourage teachers to set up the variety of learning processes suet to the needs of learners 3) The development of learning resources should develop learning resources from within and outside of the school for managing the learning process 4) Measurement, evaluation and transfer the study results. The school should have discipline of result measurement result evaluation and the transfer of knowledge

for being standard for all personal office to practice the same standard to measure according to base reality 5) Media development innovative and educational technologies, the school should have divers media innovation and modern technology suet to the needs of learners and teachers 6) The education supervision, The school should set up internal committee by having participate of all member staff and should have internal supervision in continuously.

Key words: Implementation of academic administration, Small Schools, Three provinces, Perceived by Teachers

บทนำ

งานวิชาการเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระคล่องตัวรวดเร็วสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้ที่มีส่วนได้เสียทุกฝ่ายซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการสามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนการวัดผล ประเมินผลรวมทั้งวัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่นได้อย่างมีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพ การบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กนับเป็นการบริหารที่มีความแตกต่างจากโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดใหญ่ จากการสรุปของ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2551) ดำเนินการวิเคราะห์สภาพการจัดการศึกษาพบจุดอ่อนด้านการบริหารการศึกษาซึ่งพบว่ามีความแตกต่างระหว่างโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดใหญ่ โดยที่โรงเรียนขนาดเล็กจำนวนมากยังขาดศักยภาพ ทั้งด้านครู วัสดุครุภัณฑ์ การพัฒนาวิชาการ รวมถึงมีความแตกต่างทั้งในคุณภาพและมาตรฐานของสถานศึกษา ซึ่งเกิดจากในโรงเรียนขนาดเล็กไม่สามารถนำนโยบายการศึกษาขั้นพื้นฐานไปปฏิบัติได้ครบ ซึ่งสอดคล้องจากผลการสรุป ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2552) พบว่าโรงเรียนขนาดเล็กขาดแคลนสื่อและอุปกรณ์การสอน เนื่องจากการขาดแคลนงบประมาณ เพื่อจัดหาสื่อและอุปกรณ์การสอน สื่อที่มีอยู่ไม่ตรงกับเนื้อหา ขาดความหลากหลายและทันสมัย ทั้งนี้เนื่องจากการจัดสรรงบประมาณที่โรงเรียนขนาดเล็กได้รับส่วนใหญ่ใช้จำนวนนักเรียนเป็นเกณฑ์ในการจัดสรร ทำให้การบริหารจัดการของโรงเรียนขนาดเล็กขาดประสิทธิภาพ มีข้อจำกัดของการจัดอัตรากำลังครู และข้อจำกัดด้านงบประมาณภาครัฐ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้พยายามแก้ปัญหาโรงเรียนขนาดเล็กตั้งแต่อดีตที่ผ่านมาอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน ด้วยความตระหนักว่า การที่มีโรงเรียนขนาดเล็กเป็นจำนวนมากย่อมส่งผลถึงประสิทธิภาพในการบริหารจัดการโดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารอัตรากำลังครูมีการดำเนินมาตรการยุบรวมและล้มเลิกโรงเรียนขนาดเล็กแต่มาตรการดังกล่าวก็ไม่ใช่วิธีแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่จะประสบความสำเร็จในทุกกรณี

สำหรับโรงเรียนขนาดเล็กตามเกณฑ์สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานนั้น หมายถึงโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนน้อยกว่า 120 คนนั้น พบปัญหาของโรงเรียนขนาดเล็กคือขาดงบประมาณ อุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน มีครูไม่ครบหรือไม่เพียงพอ ที่จะสอนให้ครบทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และครูผู้สอนตลอดจนผู้บริหารของโรงเรียนขนาดเล็กยังมีภาระงานที่ได้รับมอบหมายเชิงนโยบาย จากเหตุดังกล่าวประกอบกับเหตุผลอื่นๆส่งผลให้โรงเรียนขนาดเล็กโดยทั่วไปมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน (ประสงค์ เมธิพิณิตกุล, 2553) สอดคล้องกับการศึกษาของสมเดช สีแสง (2552) ที่ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการบริหารจัดการที่ส่งเสริมคุณภาพการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กพบว่า ครูไม่ครบชั้น ครูไม่ครบกลุ่มสาระการเรียนรู้ สื่ออุปกรณ์ไม่เพียงพอ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และไม่ผ่านการประเมินของ สมศ. ซึ่งจากการศึกษาของ วินิตา ศุภระมุล (2546) พบว่าผู้บริหารโรงเรียนยุคใหม่ควรเป็นผู้นำทางวิชาการและพฤติกรรมการณ์เป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารมีความสัมพันธ์สูงกับความสำเร็จต่อการบริหารสถานศึกษาในปัจจุบัน มนตรี ศรีเพชร (2546) ทำการวิจัยการศึกษาการปฏิบัติงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่มีครูไม่ครบชั้น สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดปทุมธานี พบว่า ใน ด้านหลักสูตร โรงเรียนมีปัญหาด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้ไม่ครบถ้วน ด้านการเรียนการสอน พบว่า โรงเรียนมีปัญหาขาดแคลนบุคลากร ทำให้เกิดปัญหาการจัดครูเข้าชั้นเรียนไม่ครบชั้น

ครูสอนมากกว่าหนึ่งชั้นเรียน ครูขาดทักษะการสอนแบบบูรณาการ ครูมีภาระหน้าที่มาก ทำให้สอนได้ไม่เต็มที่ ครูขาดความรู้เฉพาะทาง ไม่สามารถสอนได้ทุกวิชาในชั้นเดียวกันหรือมากกว่าหนึ่งชั้น ด้านวัสดุสื่อประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน พบว่า โรงเรียนมีปัญหาขาดแคลนในการจัดซื้อ และจัดทำสื่อการเรียนการสอน โรงเรียนไม่มีระบบการจัดเก็บบำรุงรักษา และนำไปใช้ ด้านวัดประเมินผล พบว่าโรงเรียนมีปัญหาครูผู้สอนไม่มีความรู้เกี่ยวกับการวัดประเมินผลตามสภาพจริง ขาดเครื่องมือในการวัดประเมินผลและครูขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเนื่องจากการบริหารงานวิชาการเป็นการบริหารงานที่สำคัญที่สุดของผู้บริหารสถานศึกษาและจะส่งผลถึงคุณภาพของสถานศึกษาด้วย สภาพการบริหารงานวิชาการและปัญหาที่เกิดขึ้นในการบริหารนี้ เป็นข้อมูลที่ได้รับที่สำคัญสำหรับที่จะใช้ในการนำเสนอแนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการเพื่อเพิ่มคุณภาพของการศึกษาให้สูงขึ้น

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามทัศนะของครู ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลนำไปใช้ในการวางแผนพัฒนา และปรับปรุงการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ให้เหมาะสมกับบริบทของการเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์แก่ครูวิชาการและผู้บริหารที่ได้ทราบระดับการปฏิบัติงานการบริหารงานวิชาการ และปัจจัยที่เกี่ยวข้องทำให้สามารถใช้แนวทางแก้ไขสำหรับเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็กได้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามทัศนะของครู
2. เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามทัศนะของครู จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน พื้นที่ในการปฏิบัติงาน และวิทยฐานะ
3. เพื่อรวบรวมแนวทางการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามทัศนะของครู

สมมุติฐานการวิจัย

ครูที่มีระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน พื้นที่ในการปฏิบัติงาน และวิทยฐานะต่างกัน จะมีทัศนะต่อการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ แตกต่างกัน

วิธีการศึกษา

งานวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี ยะลา และนราธิวาส จำนวน 325 คน โดยการสุ่มแบบชั้นของ Yamane' 1973 แล้วสุ่มแบบชั้นภูมิตามสัดส่วน และสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม เกี่ยวกับการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามทัศนะของครู 6 ด้าน คือ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 4) ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน 5) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา และ 6) ด้านการนิเทศการศึกษา โดยมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .819 สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยการวิเคราะห์ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบค่าที (t-test) และทดสอบค่าเอฟ (F-test)

ผลการศึกษา

ผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยพบว่าครูในโรงเรียนขนาดเล็ก ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีทัศนคติต่อการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา มีระดับการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ต่ำกว่าด้านอื่นๆ

1) ครูในโรงเรียนขนาดเล็ก ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีทัศนคติต่อการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการ ในด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรตามความบริบทและความต้องการของสังคม มีระดับการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ต่ำกว่าข้ออื่นๆ

2) ครูในโรงเรียนขนาดเล็ก ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีทัศนคติต่อการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการ ในด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ในข้อการนิเทศการเรียนการสอน โดยร่วมมือช่วยเหลือกันแบบกัลยาณมิตร เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนร่วมกันตามความเหมาะสม มีระดับการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ต่ำกว่าข้ออื่นๆ

3) ครูในโรงเรียนขนาดเล็ก ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีทัศนคติต่อการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการ ในด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ยกเว้นในข้อการเผยแพร่ แหล่งความรู้ ตลอดจนแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับครูสถานศึกษาอื่นและองค์กรอื่นๆบริเวณใกล้เคียง และข้อการประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาอื่นในการจัดกิจกรรม เพื่อจัดตั้งและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ร่วมกัน ที่อยู่ในระดับปานกลาง

4) ครูในโรงเรียนขนาดเล็ก ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีทัศนคติต่อการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการ ในด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและข้อการส่งเสริมให้ครูสามารถพัฒนาเครื่องมือ และวัดผลประเมินผลให้ได้มาตรฐานด้วยวิธีการที่หลากหลายมีระดับการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ต่ำกว่าข้ออื่นๆ

5) ครูในโรงเรียนขนาดเล็ก ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีทัศนคติต่อการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการ ในด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ยกเว้น ในข้อการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ในการผลิต จัดทำ และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอน ที่อยู่ในระดับปานกลาง

6) ครูในโรงเรียนขนาดเล็ก ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีทัศนคติต่อการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการ ในด้านการนิเทศการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และในข้อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์การจัดระบบนิเทศศึกษากับสถานศึกษาอื่น มีระดับการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ต่ำกว่าข้ออื่นๆ

2. เมื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามทัศนคติของครู จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน พื้นที่ในการปฏิบัติงาน และวิทยฐานะ พบว่า

1) ครูในโรงเรียนขนาดเล็กในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีทัศนคติต่อการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

2) ครูในโรงเรียนขนาดเล็กในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีทัศนคติต่อการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3) ครูในโรงเรียนขนาดเล็กในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ต่างกัน จะมีทัศนคติต่อการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

4) ครูในโรงเรียนขนาดเล็กในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่มีวิทยฐานะต่างกัน จะมีทัศนคติต่อ

การดำเนินงานบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

3. แนวทางการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามทัศนะของครูพบว่า

1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ครูส่วนใหญ่มองว่าสถานศึกษาควรมีคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตร เพื่อร่วมกันวางแผน เปิดโอกาสให้ชุมชนและท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาโดยเชิญวิทยากรมาอบรมเชิงปฏิบัติการให้กับคณะครูในการออกแบบการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน อีกทั้งควรมีการติดตาม ประเมินผลและปรับปรุงการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่อง

2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ครูมองว่าสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายและเหมาะสมกับสภาพความต้องการของผู้เรียน และสามารถนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้จริง อาจนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาช่วยในการจัดการเรียนการสอน และแลกเปลี่ยนเทคนิควิธีการสอนภายในโรงเรียนและระหว่างโรงเรียน ตลอดจนส่งเสริมให้มีการพัฒนาครูผู้สอนตามกลุ่มสาระต่างๆให้มีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนด้วย

3) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ครูมองว่าสถานศึกษา ควรพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนและภายนอกโรงเรียน โดยการสร้างเครือข่ายแห่งการเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนและชุมชน เพื่อให้มีแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกอย่างหลากหลายที่มีบรรยากาศเอื้อต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน อีกทั้งควรมีการประสานความร่วมมือกับโรงเรียนอื่นๆในการจัดกิจกรรม เพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ร่วมกัน และส่งเสริมให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยครอบคลุมแหล่งภูมิปัญญาในท้องถิ่น ทั้งนี้ให้มีการประเมินผล ติดตามผลและนำผลมาพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

4) การวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน ครูมองว่าสถานศึกษาควรมีระเบียบการวัดผล ประเมินผลและการเทียบโอนความรู้ เพื่อให้บุคลากรทุกฝ่ายมีเกณฑ์ในการปฏิบัติและเป็นไปในมาตรฐานเดียวกันโดยครูมีการวัดผล ประเมินผลตามสภาพที่แท้จริง

5) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ครูมองว่าสื่อที่มีอยู่ไม่ตรงกับเนื้อหา ขาดความหลากหลายและทันสมัย สถานศึกษาควรมีสื่อและนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ทันสมัย หลากหลายตรงกับความต้องการของผู้เรียนและครูผู้สอน อีกทั้งควรส่งเสริมให้ครูมีการผลิตสื่อการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน ทั้งนี้ควรมีการประเมินผลการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีด้วย เพื่อนำมาพัฒนาให้สื่อการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

6) การนิเทศการศึกษา ครูมองว่าสถานศึกษาควรตั้งคณะกรรมการการนิเทศภายในโดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายที่มีการปฏิบัติการณ์ภายในอย่างต่อเนื่องและนำผลการประเมินมาใช้เป็นข้อมูลในการแก้ปัญหาผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุประสิทธิผล

การอภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามทัศนะของครู นำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์และสมมุติฐานดังนี้

1. วัตถุประสงค์ข้อ 1 เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามทัศนะของครู ผลการวิจัยพบว่า ครูในโรงเรียนขนาดเล็ก ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีทัศนะต่อการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับประพันธ์ เม้าเวียงแก (2548) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 2 ตามขอบข่ายการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล 12 ด้าน ผลการวิจัยพบว่า ผลการบริหารงานวิชาการโดยภาพ

รวมอยู่ในระดับมาก การที่ผลการวิจัยปรากฏว่าอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ครุมองว่าการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการ เป็นงานหลักของสถานศึกษา เนื่องจากการบริหารงานวิชาการเป็นการจัดกิจกรรมทุกชนิดของสถานศึกษาที่จะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อตัวผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาตนเองให้เป็นคนดี มีความรู้ ความสามารถ ครูจึงให้ความสำคัญกับการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการ เพื่อให้การจัดการศึกษาบรรลุตามวัตถุประสงค์อย่างมีคุณภาพ (พิสมัย อานัญจวนิชย์, 2541) นอกจากการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการมีความสำคัญและ เป็นงานหลักในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาแล้ว การบริหารงานวิชาการยังเป็นการวางพื้นฐานในการพัฒนาคน ให้สามารถแสวงหาความรู้ ก้าวมันทันโลก สามารถปรับตัวอยู่ได้อย่างมีความสุข (พิชัย เสริมจิตต์, 2541) จากประเด็นของความสำคัญที่ได้กล่าวอ้าง จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้ครุมีทัศนคติต่อการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ อยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาทางด้าน พบว่าการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามทัศนะของครุ ปรากฏผลดังนี้

1.1 การดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามทัศนะของครุ ในด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับรัชชัย สิงห์จันทร์ (2551) ที่ได้ทำวิจัยเรื่องแนวทางการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะเยา เขต 1 ผลการศึกษาพบว่างานบริหารหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้พบว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ซึ่งการที่ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามทัศนะของครุ ในด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากนั้น อาจเป็นเพราะครุมองว่า การดำเนินงานการบริหารงานวิชาการเป็นงานหลัก เป็นงานที่ใหญ่ที่สุดของระบบ เป็นงานที่เป็นหัวใจของสถานศึกษา (อุทัย บุญประเสริฐ, 2540) ไม่ว่าสถานศึกษาจะเป็นประเภทใดมาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษาจะพิจารณาได้จากผลงานด้านวิชาการเกี่ยวข้องกับหลักสูตรการจัดโปรแกรมการศึกษาและการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นหัวใจของสถานศึกษา (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2545) นอกจากการบริหารงานวิชาการ จะเป็นหัวใจสำคัญของการวิชาการดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในการบริหาร จะต้องสนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุจุดหมายของหลักสูตร (จันทราณี สงวนนาม, 2545) ด้วยเหตุนี้จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้ครุมีทัศนคติต่อการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ อยู่ในระดับมาก

1.2 การดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามทัศนะของครุ ในด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาทางด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งการที่ผลการวิจัยพบว่าการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามทัศนะของครุ ในด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากนั้น ทั้งนี้ครุอาจมองว่า การพัฒนากระบวนการเรียนรู้เป็นหน้าที่หลักและสำคัญยิ่งของครุ ซึ่งกระบวนการเรียนรู้มีความสำคัญ เพราะการเรียนรู้ไม่ได้อยู่ที่ตัวเนื้อหาแต่อยู่ที่กระบวนการเรียนรู้ เป็นการเรียนรู้วิถีที่เรียน และคุณลักษณะของบุคคลแห่งการ เรียนรู้ที่เป็นผลผลิตจากกระบวนการ ดังกล่าวคือ การเป็นบุคคลที่มีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีวิธีการ เรียนรู้ที่เป็นระบบ มีทักษะทางสังคมสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น มีทักษะการสื่อสาร มีทักษะใน การแก้ปัญหาได้ ในทุกสถานการณ์ และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข (ธเนศ ขำเกิด, 2541) ทั้งนี้ทั้งนั้นการจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่สำคัญ เพราะการที่ผู้เรียนจะมีคุณภาพและบรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดหรือไม่ ขึ้นอยู่กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้วยเหตุนี้ ครูผู้สอนต้องมีความรู้ ความเข้าใจสิ่งที่กำหนดไว้ในมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่งเป็นเป้าหมายในการจัดการเรียนรู้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552) จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้ครุมีทัศนคติต่อการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ อยู่ในระดับมาก

1.3 การดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามทัศนะของครุ ในด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาทางด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กุลศิริ พิภลแกม (2551) ที่ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 พบว่า การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้น

พื้นฐาน ด้านการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกับ บังอร สาคลาโคล (2550) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทราสงคราม พบว่าการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร ด้านการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากเช่นกัน การที่ผลการวิจัยปรากฏว่า อยู่ในระดับมากนั้น ครูอาจมองว่า สถานศึกษาได้มีการสำรวจและรวบรวมแหล่งการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้ง ในสถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น มีการเผยแพร่แหล่งการเรียนรู้แก่ครู และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาในบริเวณใกล้เคียง มีการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูใช้แหล่งการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้ครูมีทัศนคติต่อการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ อยู่ในระดับมาก

1.4 การดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามทัศนะของครู ในด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับสมศักดิ์ หาสิตพานิชกุล (2546) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนสิรินธรราชวิทยาลัยพบว่าการบริหารงานวิชาการในด้านการวัดผล ประเมินผลอยู่ในระดับมาก และสุมาลี แก้ววิมล (2547) ได้ศึกษาความพอใจในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราษบุรี เขต 2 พบว่าการบริหารงานวิชาการในด้านการวัดผลประเมินผลอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน ซึ่งการที่ผลการวิจัยพบว่าการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามทัศนะของครู ในด้านการวัดผล ประเมินผล และ เทียบโอนผลการเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากนั้น ครูอาจมองว่า การวัดและประเมินผลนั้น สถานศึกษาจำเป็นต้องดำเนินการปฏิบัติ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และเป็นภาระหน้าที่ ที่สำคัญอีกประการหนึ่งของผู้บริหารโรงเรียนที่จะต้องให้ความสนใจและจัดดำเนินการภายในโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ (สหชาติ เหล็กชวย, 2553) เนื่องจากการวัดผลและประเมินผล จะต้องมีการดำเนินการที่มีกฎระเบียบและแนวปฏิบัติที่ชัดเจน ตลอดจนมีผู้รับผิดชอบและติดตามอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นกระบวนการหรือกิจกรรมทางวิชาการที่จะทำให้ทราบว่าการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนบรรลุผลตามความมุ่งหมายที่ตั้งไว้มากน้อยเพียงใด มีปัญหา มีอุปสรรค มีข้อบกพร่อง และมีข้อจำกัดในเรื่องใดอย่างไร อันจะเป็นแนวทางไปสู่การปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ ดียิ่งขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) ทั้งนี้ทั้งนั้นแล้ว การประเมินผลและการเทียบโอนการศึกษา ถือว่าเป็นภารกิจที่สำคัญที่จะต้องมีการจัดการที่เป็นระบบและมีกระบวนการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ ตรงตามเป้าหมายสำคัญของการประเมินผลการเรียนในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้ครูมีทัศนคติต่อการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ อยู่ในระดับมาก

1.5 การดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามทัศนะของครู ในด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก นั้นครูอาจมองว่า การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา มีความสำคัญซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่ได้ให้ความสำคัญกับสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยให้สถานศึกษาส่งเสริม สนับสนุนผู้สอนในการจัดสื่อต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้จัดการเรียนรู้ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกัน จากสื่อการสอน เพราะสื่อการเรียนการสอนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ประการหนึ่งในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกิดทักษะกระบวนการและความรู้สึกนึกคิดอันจะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมาย โดยการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูผลิตพัฒนาและใช้สื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อการศึกษา ตลอดจนจัดหาจัดทำสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาให้กับครูและผู้เรียนอย่างเพียงพอและหลากหลาย (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2545) จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้ครูมีทัศนคติต่อการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ อยู่ในระดับมาก

1.6 การดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามทัศนะของครู ในด้านการนิเทศการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของ เพ็ญพรพันธุ์ กิจพามาจิเจริญ (2552) พบว่า สมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ในด้านการนิเทศอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อาลัย คงพูล (2556) การจัดการความรู้ด้านงานวิชาการของผู้

บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ด้านการจัดการความรู้ในงานนิเทศภายในสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก นั้นครูอาจมองว่า การนิเทศการศึกษาที่มีจุดมุ่งหมายหลักก็เพื่อพัฒนาครูในสถานศึกษา นอกจากเป็นการพัฒนาครูแล้ว การนิเทศยังเป็นการสร้างขวัญ และกำลังใจ แก่ผู้ปฏิบัติงานโดยการแนะนำ เสนอแนะ และให้บริการด้านวัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนเทคนิคและวิธีการ การปฏิบัติงาน ดังนั้นการนิเทศควรทำอย่างมีระบบ เพื่อให้เกิดขวัญและกำลังใจ แก่ผู้รับการนิเทศเพื่อทำให้การศึกษาเกิดผลสัมฤทธิ์ตามความคาดหวังของการศึกษา (ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2545) การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันของผู้บริหารสถานศึกษา ครูศึกษานิเทศก์ และบุคลากรทางการศึกษาเพื่อให้ได้มาซึ่งสัมฤทธิ์ผลสูงสุดในการเรียนรู้ของนักเรียน มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาครูให้มีความรู้ ความสามารถ ความเชื่อมั่นสามารถพัฒนาวิชาชีพให้เจริญก้าวหน้า เกิดการประสานสัมพันธ์อันดี ระหว่างบุคลากรภายในโรงเรียน ช่วยเหลือครูให้รู้จักเลือกและปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน เพื่อให้บรรลุผลตามจุดหมายของหลักสูตรเป็นงานที่เกี่ยวกับการแนะนำการให้ความช่วยเหลือ ให้ คำปรึกษา ช่วยฝึกฝน ช่วยเตรียมงาน การให้การสนับสนุนช่วยประสานงานเพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพสูง และบรรลุตามความมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้ครูมีทัศนคติต่อการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ อยู่ในระดับมาก

2. วัตถุประสงค์ ข้อ 2 เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามทัศนคติของครู จำแนกตาม ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน พื้นที่ในการปฏิบัติงาน และวิทยฐานะของครู

2.1 สมมุติฐานข้อที่ 1 ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน จะมีทัศนคติต่อการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ แตกต่างกัน ซึ่งผลการวิจัยพบว่าครูในโรงเรียนขนาดเล็กในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีทัศนคติต่อการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากปัจจุบันครูได้รับความรู้ความเข้าใจในการปฏิรูปการศึกษามากขึ้น ผู้บริหารมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูมีการอบรม และพัฒนาตนเองโดยกระบวนการต่างๆ จากหน่วยงานต้นสังกัดอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับไพฑูริย์ สีนลรัตน์ (2543) ที่ให้ความเห็นว่าต้องมีการพัฒนาครูในทุกด้านอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้อง ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2548) ได้ให้ความสำคัญของการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการว่าเป็นงานสำคัญสำหรับสถานศึกษา ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษา และเป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผลของสถานศึกษา ด้วยเหตุดังกล่าว จึงทำให้ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีทัศนคติต่อการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ไม่แตกต่างกัน

2.2 สมมุติฐานข้อที่ 2 ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน จะมีทัศนคติต่อการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ แตกต่างกันซึ่งผลการวิจัยพบว่าครูในโรงเรียนขนาดเล็กในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีทัศนคติต่อการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่ครูที่มีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 10 ปี มีทัศนคติสูงกว่าและครูที่มีประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 5-10 ปี และครูที่มีประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 5 ปี ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากครูที่มีประสบการณ์มากกว่า 10 ปี มีประสบการณ์ในการทำงานที่หลากหลายโดยเฉพาะ ในด้านการดำเนินวิชาการของโรงเรียน ตลอดจนมีความชำนาญในการปฏิบัติงานมากกว่า โดยครูที่มีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 10 ปี มีทัศนคติต่อการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ สูงกว่าครูที่มีประสบการณ์ทำงาน 5-10 ปี ด้วยเหตุดังกล่าว จึงทำให้ครูที่มีประสบการณ์ต่างกัน มีทัศนคติต่อการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ แตกต่างกัน

2.3 สมมุติฐานข้อที่ 3 ครูที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ต่างกัน จะมีทัศนคติต่อการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ แตกต่างกัน ซึ่งผลการวิจัยพบว่าครูในโรงเรียนขนาดเล็กในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ต่างกัน จะมีทัศนคติต่อการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเนื่องมาจากครูที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ต่างกัน มี

บทบาทในการปฏิบัติหน้าที่ไม่แตกต่างกัน ประกอบกับพื้นที่ในการปฏิบัติงานมีบริบทใกล้เคียงกัน มีการจัดการศึกษา ไม่แตกต่างกัน ส่งผลให้มีทิศต่อการดำเนินงานบริหารงานวิชาการไม่แตกต่างกัน ด้วยเหตุดังกล่าว จึงทำให้ครูที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ต่างกัน มีทิศต่อการดำเนินงานบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ไม่แตกต่างกัน

2.4 สมมุติฐานข้อที่ 4 ครูที่มีวิทยฐานะต่างกัน จะมีทิศต่อการดำเนินงานบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ แตกต่างกัน ซึ่งผลการวิจัยพบว่าครูในโรงเรียนขนาดเล็กในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่มีวิทยฐานะต่างกัน มีทิศต่อการดำเนินงานบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยภาพรวมแตกต่างกัน โดยครูที่มีวิทยฐานะ มีทิศต่อการดำเนินงานบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้สูงกว่าครูที่ไม่มีวิทยฐานะทุกด้าน การที่ผลวิจัยเป็นเช่นนี้เพราะครูที่มีวิทยฐานะเป็นผู้มีความรู้ และมีประสบการณ์ อีกทั้งครูที่มีวิทยฐานะเป็นผู้ที่ปฏิบัติงานในพื้นที่มาอย่างยาวนาน และมีโอกาสในการเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการดำเนินงานบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ด้วยเหตุผลดังกล่าวครูที่มีวิทยฐานะ มีทิศต่อการดำเนินงานบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้สูงกว่าครูที่ไม่มีวิทยฐานะ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการวิจัยพบว่า ครูในโรงเรียนขนาดเล็ก ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มองว่า การส่งเสริมให้มีการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยเฉพาะ ด้านการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ในการผลิต จัดหา และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอน มีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง เพราะฉะนั้นควรส่งเสริมให้มีการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษาให้มากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา
2. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา
3. ควรมีการศึกษาความต้องการการมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล*. กรุงเทพฯ: องค์การ รับส่งสินค้า และพัสดุภัณฑ์.
- _____ (2552). *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: กรมสามัญศึกษา.
- กุลศรี พิภูลแกม. (2551). *การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษานครปฐม เขต 2*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษิต, มหาวิทยาลัย ศิลปากร).
- จันทร์ณี สงวนนาม. (2545). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: บุ๊คพอยท์.
- ธวัชชัย สิงห์จันทร์. (2551). *แนวทางการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะเยา เขต 1*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย).
- บังอร สาคลาโคล. (2550). *พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถาน ศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์).
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

- ประพันธ์ เม้าเวียงแก. (2548). การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เลย เขต 2. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย).
- ประสงค์ เมธีพินิตกุล. (2553). การจัดการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนอ่านออกเขียนได้และคิดเป็น ด้วยการสอน บูรณาการภาษาไทย วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ในโรงเรียนขนาดเล็ก. วารสารวิชาการ. 7(71):32.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2546). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพฯ.
- พิชัย เสี่ยงมจิตต์. (2542). การบริหารงานเฉพาะด้านในสถาบันการศึกษา. อุบลราชธานี: คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- ไพฑูริ์ สีนลาร์ตัน. (2543). จำเป็นต้องปฏิรูประบบการศึกษาไทย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มนตรี ศรีเพชร. (2546). การศึกษาการปฏิบัติงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่มีครูไม่ครบ ชั้นสังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).
- วรรณวิษา เกาวิเศษ. (2549). สภาพและปัญหาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใน 10 จังหวัดภาคใต้. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- วินิตา ศุภระมุล. (2546). ผู้บริหารโรงเรียนยุคใหม่กับความเป็นผู้มีนำแห่งการเปลี่ยนแปลง. วารสารบริหาร การศึกษา มศว. 2(5): 34.
- สมเดช สีแสง. (2550). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการที่ส่งเสริมคุณภาพการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก พื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3. นครสวรรค์: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2551). กรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคม แห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ที่สอดคล้องกับแผนการศึกษา.
- สมศักดิ์ หาสิตพานิชกุล.(2546). การบริหารงานวิชาการโรงเรียนสิรินธรราชวิทยาลัย. (สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยศิลปากร).
- สุมาลี แก้ววิมล. (2547). ความพอใจของครูในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก พื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยศิลปากร).
- สำนักงานการปฏิรูปการศึกษา. (2545). ปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542. (พิมพ์ครั้งที่5) กรุงเทพฯ: บุญศิริการพิมพ์.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2540). หลักสูตรและการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน. กรุงเทพฯ: เอส. ดี.เพรส.

องค์ประกอบขององค์การแห่งการเรีนรู้ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

Factors of Learning Organization of Prince of Songkla University

สมชาย รัตนคช (Somchai Rattanakoch)* ดร.ผ่องศรี วาณิชยศุภวงค์(Dr.Pongsri Wanichsupawong)**

ดร.เอกรินทร์ สังข์ทอง (Dr.Ekkarin Sungtong)*** ดร.ชวลิต เกิดทิพย์ (Dr.Chawalit Kerdtip)****

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบขององค์การแห่งการเรีนรู้ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ใช้ระเบียบการวิจัยแบบผสมผสาน แบ่งกระบวนการวิจัยเป็น 2 ขั้นตอน 1) สังเคราะห์เอกสารและสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน 2) วิเคราะห์องค์ประกอบโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ ประชากรเป็นบุคลากรสายวิชาการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มีจำนวนทั้งหมด 2,214 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ จำนวน 821 คน ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบขององค์การแห่งการเรีนรู้ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มี 8 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การแลกเปลี่ยนเรีนรู้ที่ยั่งยืน 2) การเปิดพื้นที่การเรีนรู้ในการปรับปรุงงานอย่างสร้างสรรค์ 3) การเพิ่มขีดความสามารถให้เชี่ยวชาญและรอบรู้ 4) การพัฒนาทักษะกระบวนการคิด 5) ภาวะผู้นำและการให้อำนาจ 6) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ 7) การสร้างแบบแผนความคิดตามความเป็นจริง และ 8) การขับเคลื่อนภารกิจสู่วิสัยทัศน์ร่วม

ABSTRACT

The purpose of this research was to identify the factors of Learning Organization of Prince of Songkla University. The mixed methodology consisted of 2 steps: 1) applying content analysis and, 2) taking interview with 5 experts, and 2) analyze the factors by exploratory factor analysis. The population was 2,214 person. The sample size was 822 person. The result found that the factors of Learning Organization of Prince of Songkla University with 8 factors consisting 1) Sustainable Learning 2) opening areas of learning to creative improvement) 3) Enhancing to be expert and knowledgeable 4) Developing Thinking process 5) Leadership and Empowerment 6) Using Information Technology 7) Creating Mental Model and 8) Driving missions toward a shared vision

คำสำคัญ : องค์การแห่งการเรีนรู้ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

Key Words : Learning Organization Prince of Songkla University

*นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์ดุสิตบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

**รองศาสตราจารย์ภาควิชาการบริหารการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

***ผู้ช่วยศาสตราจารย์ภาควิชาการบริหารการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

****อาจารย์ภาควิชาการบริหารการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

บทนำ

การพัฒนาประเทศให้สามารถดำรงอยู่อย่างมั่นคงในกระแสชีวิตที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และมีแนวโน้มทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น จำเป็นต้องสร้างความแข็งแกร่งของระบบและโครงสร้างต่างๆ ภายในประเทศให้สามารถพึ่งตนเองได้มากขึ้น และสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีของประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยให้ความสำคัญต่อการนำทุนของประเทศที่มีศักยภาพและความได้เปรียบด้านอัตลักษณ์และคุณค่าของชาติ ทั้งทุนสังคม ทุนเศรษฐกิจ และทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมาใช้ประโยชน์อย่างบูรณาการและเกื้อกูลกัน

ทิศทางการพัฒนาประเทศไทยตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) แนวคิดหลักบนพื้นฐานการเสริมสร้างทุนของประเทศ ทั้งทุนทางสังคม ทุนเศรษฐกิจ และ ทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้เข้มแข็งอย่างต่อเนื่อง โดยยึด “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” และอัญเชิญ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เป็นแนวทางปฏิบัติควบคู่ไปกับการพัฒนาแบบบูรณาการเป็นองค์รวม เพื่อมุ่งสู่ “สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ , 2549) ดังนั้น ยุทธศาสตร์การพัฒนาคนและสังคมไทยจึงให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับการพัฒนาคุณภาพคนในทุกมิติอย่างสมดุล ทั้งร่างกาย จิตใจ ความรู้ และทักษะความสามารถ เพียบพร้อมทั้งด้านคุณธรรมและความรู้ ซึ่งนำไปสู่การคิดอย่างวิเคราะห์ “มีเหตุผล” รอบคอบและระมัดระวังด้วยจิตสำนึกในศีลธรรมและคุณธรรม ทำให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและสามารถตัดสินใจโดยใช้หลัก “ความพอประมาณ” ในการดำเนินชีวิตอย่างมีจริยธรรม ซื่อสัตย์สุจริต อดทน ขยันหมั่นเพียร อันจะเป็น “ภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี” ให้คนพร้อมเผชิญต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น ดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีและมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม อยู่ในครอบครัวที่อบอุ่นและสังคมที่สงบสันติสุข ขณะเดียวกันเป็นพลังในการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจให้มีคุณภาพ มีเสถียรภาพและเป็นธรรมรวมทั้งการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เป็นฐานในการดำรงชีวิตและการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ผลการพัฒนาประเทศมีประเด็นสำคัญหลายประเด็นที่ต้องเร่งแก้ไขและเสริมสร้างให้เข้มแข็งอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นการพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 จึงมีแนวคิดที่มีความต่อเนื่องจากแนวคิดของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 โดยยังคงยึด “คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” และอัญเชิญหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” รวมทั้ง “สร้างสมดุลการพัฒนา” ในทุกมิติ สามารถในการพึ่งตนเองกับการแข่งขันในเวทีโลกท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

การเรียนรู้ นับเป็นสิ่งสำคัญจำเป็นในการพัฒนาคนเพื่อให้เป็นบุคคลที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ ซึ่งการเรียนรู้ได้วิวัฒนาการมาเป็นลำดับโดยการเรียนรู้ของมนุษย์ในศตวรรษที่ 21 ต่างกับในศตวรรษที่ 20 เพราะโลกพัฒนาจากเดิมไปมากจำเป็นต้องพัฒนาแนวคิดใหม่ๆ ที่สามารถค้นหาและปรับจุดอ่อนให้กลับมาเป็นจุดแข็งโดยมุ่งไปสู่ผลลัพธ์ขั้นปลายที่พึงปรารถนา (Ultimate Outcome) และกระบวนการพัฒนาประสิทธิภาพและประสิทธิผล จะต้องดำเนินการด้วยความร่วมแรงร่วมใจให้เป็นไปด้วยความรวดเร็วมากกว่าการแข่งขัน (Competitiveness) และความเปลี่ยนแปลง (Changes) ที่มีอยู่ในโลกยุคปัจจุบันนี้ แนวคิดใหม่ๆ ที่ควรนำมาปรับแก้ระบบการบริหารองค์การแบบเก่าที่เน้นการรวมศูนย์อำนาจที่ผู้บริหาร ควรเปลี่ยนมาให้ทุกคนในองค์การช่วยกันคิดและช่วยกันทำ องค์การจึงจะอยู่รอดและเจริญก้าวหน้าต่อไปได้ ฤกษ์แจสุความสำเร็จในเป้าหมายของวิสัยทัศน์องค์การดังกล่าวคือ การพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) (อดิศร ไชยคุปต์, 2549) ประกอบกับในปัจจุบันเกิดกระแสการตื่นตัวในเรื่องการพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้ในภาคราชการ เพราะสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาส่วนราชการไปสู่การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ตามที่ระบุไว้ในพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 หมวด 3 มาตรา 11 ว่า “ส่วนราชการมีหน้าที่พัฒนาความรู้ในส่วนราชการเพื่อให้มีลักษณะเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ” ซึ่งเป็นไปตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 6

ระบุว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยมาตรา 8 กำหนดให้การจัดการศึกษายึดหลัก 3 ประการ คือ 1) เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน 2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และ 3) การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง และแบ่งการศึกษาออกเป็นสองระดับ คือ การศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับอุดมศึกษา และวาระสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) ที่มุ่งเน้นให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ โดยได้กำหนดแนวทางการปฏิรูปพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ ในทุกระดับ/ประเภทการศึกษา การปฏิรูปอุดมศึกษา โดยเน้นการพัฒนาคุณภาพสู่ความเป็นเลิศ สนับสนุนการจัดกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาตามพันธกิจ เน้นความเชี่ยวชาญ และสร้างเครือข่ายระหว่างกัน รวมทั้งเชื่อมโยงกับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษาและสังคมการเรียนรู้ การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552)

มหาวิทยาลัยในฐานะสถาบันอุดมศึกษาที่ได้รับการคาดหวังว่า เป็นแหล่งรวมของผู้ที่มีความรู้ระดับสูงที่หลากหลาย เป็นผู้นำแห่งความคิด เป็นองค์กรที่ฉลาดและสร้างสรรค์ (ปรัชญา ชูมนาเสียว, 2553) จะต้องเตรียมความพร้อมและปรับตัวให้สอดคล้องกับบริบท ผู้บริหารมหาวิทยาลัย ได้พิจารณานำแนวคิดเรื่อง องค์กรแห่งการเรียนรู้ มาใช้ในการบริหาร โดยการสร้างองค์การให้ก้าวไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) ตามภารกิจ โดยมีเป้าประสงค์คือ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะ และปรับวัฒนธรรมองค์กร สู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่มีการสร้างสม และจัดการองค์ความรู้ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างมั่นคงยั่งยืน มหาวิทยาลัยต้องแสดงให้เห็นว่า มีกระบวนการเรียนรู้แทรกในทุกภารกิจ แต่ละกระบวนการมี การเรียนรู้ในการทำงานที่สืบ ทำให้เห็นการพัฒนาที่ต่อเนื่อง มี “การเรียนรู้ในภาพองค์การ” โดยคณะ/หน่วยงานต่าง ๆ เน้น กระบวนการเรียนรู้ มีการเรียนรู้ร่วมกัน การทำงานเป็นทีม มีความคิดเชิงระบบ ความเป็นพลวัต มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และสิ่งสำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ได้คือ สมาชิกในองค์กรมีความตื่นตัว มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์สิ่งแปลกใหม่ มีแรงบันดาลใจที่จะพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างต่อเนื่อง แต่มหาวิทยาลัยก็ยังไม่มีการสะสมความรู้อย่างแท้จริงเนื่องจากในสภาพปัจจุบันสถาบันอุดมศึกษาของไทยหลายสถาบันยังประสบปัญหาด้านคุณภาพที่ต่ำกว่ามาตรฐานสากล มีการสร้างปัญหาไม่เลิกพอ การแสวงหาความรู้หรือใช้การวิจัยเป็นวิถีชีวิตมีน้อยความสามารถในการสังเคราะห์ และคิดริเริ่มสร้างสรรค์ยังมีอยู่ในระดับน้อย วิชาการไม่เข้มแข็งพอ (จรัส สุวรรณเวลา, 2545) เช่นเดียวกับความเห็นของ วิจารย์ พานิช (2546) มองว่า สถาบันอุดมศึกษาของไทยในปัจจุบันไม่สามารถใช้ศักยภาพของคนในมหาวิทยาลัยให้เกิดประโยชน์สูงสุดเชิงสร้างสรรค์แก่สังคมได้ ทั้ง ๆ ที่มหาวิทยาลัยไทยมีคนฉลาดเฉลียวอยู่เป็นจำนวนมาก

จากการศึกษาแนวคิดพื้นฐานในการพัฒนาองค์การให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของ Senge (1990) เสนอว่า องค์กรที่จะพัฒนาไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ได้นั้น จะต้องพัฒนาองค์ประกอบ 5 ประการต่อไปนี้ ขึ้นมาก่อน คือ 1) การคิดเชิงระบบ (Systems Thinking) คือมีความสามารถในการมองแบบองค์รวม (Holism) โดยจะต้องรู้ว่าส่วนต่าง ๆ ภายในองค์กรมีความสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบ ผลของการเปลี่ยนแปลงในส่วนหนึ่ง ๆ จะส่งผลให้ส่วนอื่น ๆ เปลี่ยนแปลงไปด้วย 2) การเป็นบุคคลรอบรู้ (Personal Mastery) ผู้บริหารหรือสมาชิกในองค์กรจะต้องพัฒนาความรู้ ทักษะ และความชำนาญเฉพาะตัวขึ้น เพื่อให้เป็นผู้รู้จริงในเรื่องหนึ่ง ๆ เพราะการรู้จริงจะทำให้สามารถควบคุมสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ และรู้ถึงผลลัพธ์หรือผลกระทบที่จะเกิดกับองค์การทำให้สามารถป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้ล่วงหน้า หรือสามารถบริหารจัดการนั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3) การมีแบบแผนความคิด (Mental Models) ผู้บริหารและสมาชิกขององค์กรต้องมีความเชื่อหรือทัศนคติที่ถูกต้องความเชื่อหรือทัศนคติ บางอย่างเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ บางเรื่องอาจขัดขวางพัฒนาการขององค์การด้วย 4) การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน (Shared Vision) เป็นการทำให้สมาชิกทุกคน ขององค์กรสามารถมองเห็นภาพขององค์การที่ต้องการ

จะได้ ต้องการจะเห็น และต้องการจะเป็นในอนาคตร่วมกันได้ และสุดท้าย 5) การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม (Team Learning) ผู้บริหารต้องสร้างบรรยากาศและส่งเสริมการทำงานเป็นทีม ให้สมาชิกในทีมแต่ละคนเกิดการเรียนรู้ และเติบโตไปพร้อม ๆ กัน ซึ่งจะช่วยลดปัญหาความขัดแย้ง หรือ ซิงดีซิงเด่นกันไปในตัว แต่เนื่องจากการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการบริหารองค์การให้เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในปัจจุบัน ยังไม่ปรากฏมากนักโดยเฉพาะองค์การทางการศึกษา ส่วน Marquardt (1996) ได้รวบรวมองค์ประกอบของการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ไว้ 5 องค์ประกอบได้แก่ พลวัตการเรียนรู้ (Learning Dynamic) การปรับเปลี่ยนองค์การ (Organization Transformation) การเอื้ออำนาจบุคลากร (People Empowerment) การจัดการความรู้ (Knowledge Management) และการนำเทคโนโลยีไปใช้ (Technology Application)

วิจารณ์ พานิช (2550) ได้เสนอทศปฏิบัติสู่ความเป็นองค์การการเรียนรู้ของหน่วยราชการไว้น่าสนใจโดยเสนอความเห็นเกี่ยวกับแก่นเพื่อการปฏิบัติ หรือหัวใจหรือจุดคานงัดในการดำเนินการจัดการความรู้เพื่อบรรลุความเป็นองค์การการเรียนรู้ โดยเสนอเป็น ทศปฏิบัติ 10 ประการ ดังนี้

ปฏิบัติที่ 1 สร้างวัฒนธรรมใหม่ จะต้องเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์การ (Corporate Culture) ของหน่วยราชการ จากวัฒนธรรมอำนาจเป็นวัฒนธรรมความรู้ จากการบริหารงานแบบควบคุม – สั่งการ (Command and Control) เป็นบริหารงานแบบเอื้ออำนาจ (Empower)

ปฏิบัติที่ 2 สร้างวิสัยทัศน์ร่วม (Shared Vision) ดำเนินกระบวนการให้คนในองค์การร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) หรือปณิธานความมุ่งมั่น (Purpose) และเป้าหมาย (Goal) โดยไม่ใช่แค่ร่วมกันกำหนดเท่านั้น แต่ต้องร่วมกันตีความทำความเข้าใจเข้า ๆ จนเข้าใจลึกถึงไปถึงวิถีปฏิบัติ

ปฏิบัติที่ 3 สร้างและใช้ความรู้ในการทำงาน ทุกคนสร้างและใช้ความรู้ในการทำงาน และในกิจกรรมเพื่อการดำรงชีพทุกประเภท ทุกหน่วยงานสร้างและใช้ความรู้ในการทำงาน ทุกภาคส่วนของสังคมสร้างและใช้ความรู้ในการทำงาน

ปฏิบัติที่ 4 เรียนลัด การพัฒนางาน ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาคุณภาพ ประสิทธิภาพ หรือผลสัมฤทธิ์ ต้องไม่เริ่มต้นจากศูนย์ ไม่มุ่งคิดค้นหาวิธีการทำงานที่แยบยลด้วยตนเอง ต้องยึดแนวความคิดตามธรรมชาติว่า เป้าหมายผลงานที่เรามุ่งหมายนี้จะต้องมีคนอื่นทดลองทำมาแล้ว และทำอย่างมีผลสัมฤทธิ์สูง ประสิทธิภาพสูงคุณภาพสูง อยู่แล้ว เราต้องเสาะหาให้พบและขอเรียนรู้จากเขา

ปฏิบัติที่ 5 สร้างการเปลี่ยนแปลงด้วยยุทธศาสตร์เชิงบวกใช้วิธีคิดเชิงบวกว่าตามวิสัยทัศน์ที่ร่วมกันกำหนดนั้น มีบางคนหรือบางหน่วยงานย่อยมีวิธีปฏิบัติเพื่อบรรลุเป้าหมายนั้นอยู่แล้วให้เสาะหาตัวอย่างของ “วิธีการยอดเยี่ยม” เหล่านั้นให้พบนำมายกย่องและจัดกระบวนการ “แบ่งปันความรู้” เพื่อขยายผลไปยังหน่วยงานอื่นภายใน

ปฏิบัติที่ 6 จัด “พื้นที่” หรือ “เวที” หมายถึงพื้นที่สำหรับแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทั้งอย่างไม่เป็นทางการและอย่างเป็นทางการ เช่น การมีห้องกาแฟให้ผู้คนในองค์การ ทั้งในหน่วยงานเดียวกันและต่างหน่วยงาน ได้พบปะ ได้ถามหาวิธีแก้ปัญหาของงานในบางเรื่อง หรือเล่าถึงผลสำเร็จหรือการเรียนรู้ใหม่ ๆ การจัดให้รับประทานอาหารเที่ยงด้วยกันและคุยกันเรื่องเบา ๆ เกี่ยวกับงาน หรือการจัดมหกรรมประจำปีนำเสนอผลงานสร้างสรรค์ภายในองค์การ เป็นต้น “พื้นที่” สำหรับแลกเปลี่ยนเรียนรู้ อาจเป็น “พื้นที่จริง” สำหรับให้คนมาพบหน้ากันโดยตรง หรืออาจเป็น “พื้นที่เสมือน” ให้คนได้พบกันผ่าน ICT เช่น อินทราเน็ต เว็บบอร์ด เว็บไซต์

ปฏิบัติที่ 7 พัฒนาคคน เน้นการพัฒนาคนผ่านการทำงาน คือพัฒนาคน – พัฒนางานไปพร้อม ๆ กัน ซึ่งก็คือผ่านกระบวนการจัดการความรู้ นั่นเอง คนที่เกิดการพัฒนาจะเป็น “บุคคลเรียนรู้” เป็นคนที่มีทักษะและเจตคติในการเรียนรู้ คือมีทักษะในการสร้างความรู้จากการทำงาน มีทักษะในการเรียนรู้ร่วมกันผ่านการปฏิบัติ งาน

ปฏิบัติที่ 8 ระบบให้คุณให้รางวัล รางวัลที่สำคัญที่สุดคือความภาคภูมิใจในควมมีคุณค่าของตน ความสุขจากการได้รับการยอมรับ การเป็นสมาชิกที่มีคุณค่า ของรางวัลไม่จำเป็นต้องเป็นเงินหรือการเลื่อนยศ เลื่อนชั้น เลื่อนเงินเดือน เสมอไป รางวัลแก่ผลงาน อาจต้องให้แก่ทีมงานที่ร่วมกันสร้างผลสำเร็จนั้น เพื่อเป็นสัญญาณสร้างวัฒนธรรมการทำงานเป็นทีม ในทางตรงกันข้าม ควรหลีกเลี่ยงการลงโทษความล้มเหลวที่เกิดจากการริเริ่มสร้างสรรค์เพื่อการบรรลุวิสัยทัศน์ขององค์กรแต่ควรส่งเสริมให้มีการเรียนรู้จากความล้มเหลว

ปฏิบัติที่ 9 หาเพื่อนร่วมทาง ทำเป็นเครือข่าย อย่าทำองค์การเดี่ยวโดด ๆ เพราะจะขาดพลังขาดแรงกระตุ้น เป็นธรรมชาติของการดำเนินการสร้างสรรค์หรือเปลี่ยนแปลง พอทำไประยะหนึ่งจะล้าและอาจหมดแรงล้มเหลวไปเลย แต่ถ้าทำเป็นเครือข่าย จะมีการกระตุ้นเสริมพลัง หรือมีผลสำเร็จ

ปฏิบัติที่ 10 จัดทำขุมความรู้ (Knowledge Assets) ขุมความรู้ในที่นี้ เป็นการรวบรวมความรู้ที่ถอด มาจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นความรู้ที่เน้น ความรู้จากการปฏิบัติ และ ความรู้เพื่อการปฏิบัติ เมื่อรวบรวมเป็นขุมความรู้บันทึกไว้ ก็จะทำให้ความรู้ของบุคคลกลายเป็นความรู้ขององค์กร สามารถนำมาใช้ได้ง่าย

มหาวิทยาลัยนับเป็นองค์การทางการศึกษา ที่มีบทบาทสำคัญในการผลิตบุคลากรเพื่อเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพของชาติ การนำพามหาวิทยาลัยไปสู่เป้าหมาย จึงจำเป็นต้องมีการดำเนินการตามมาตรฐานด้านการสร้างและพัฒนาสังคมฐานความรู้ และสังคมแห่งการเรียนรู้โดย มีการแสวงหา การสร้าง และการใช้ประโยชน์ความรู้ ทั้งส่วนที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นและประเทศ เพื่อเสริมสร้างสังคมฐานความรู้ และ มีการบริหารจัดการความรู้อย่างเป็นระบบ โดยใช้หลักการวิจัยแบบบูรณาการหลักการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หลักการสร้างเครือข่าย และหลักการประสานความร่วมมือร่วมพลัง อันนำไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ ส่งผลให้กลายเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ การศึกษาในอนาคตจะเต็มไปด้วยการแข่งขัน สถาบันการศึกษาที่มีความพร้อมทุกด้านจึงจะสามารถอยู่รอดได้ ดังนั้นจึงต้องบริหารสถานศึกษาให้เกิดความเป็นเลิศ ให้เป็นที่ยอมรับของทุกภาคส่วน มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จึงได้กำหนดเป้าประสงค์ ไว้อย่างชัดเจน คือ เพื่อเสริมสร้างคุณค่างานวิจัยให้เป็นแก่นความรู้เฉพาะทางที่เป็นเลิศ และ พัฒนาให้เกิดรูปธรรมของนวัตกรรมสำหรับ ขับเคลื่อนอนาคต และก้าวสู่มหาวิทยาลัยชั้นนำ เพื่อเสาะหาวิชาอันก่อให้เกิดเป็นทุนวิชาการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนสู่มหาวิทยาลัยวิจัย สามารถถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีเพื่อยกระดับศักยภาพชุมชนเข้มแข็ง และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในระดับนานาชาติ เพื่อสร้างบัณฑิตที่มีความรู้ ความสามารถ ดำรงด้วยคุณธรรมบนพื้นฐานความเป็นไทย มีทักษะชีวิต สำนักสธารณะ และสมรรถนะสากลที่สมบูรณ์สู่ตลาดงานสากล เพื่อสร้างบริบททางวิชาการที่เปิดกว้าง ต่อการแสวงหาความรู้ ด้วยมิติ/รูปแบบ/ภารกิจ/ที่มีการบูรณาการอย่างหลากหลายและทั่วถึง เสริมสร้างทรัพยากรบุคคลในท้องถิ่นสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ เพื่อการดำเนินยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเชิงรุกที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใส ตรวจสอบได้ และสอดคล้องกับการบริหารมหาวิทยาลัยหลายวิทยาเขต ภายใต้กรอบปฏิบัติตามหลัก ธรรมมาภิบาล และเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะ และปรับวัฒนธรรมองค์กร สู่การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ที่มีการสร้างสม และจัดการองค์ความรู้ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างมั่นคงยั่งยืน โดยได้กำหนด เป้าหมายของการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ คือองค์การที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และเป็นองค์การแนวหน้า รวมถึงการกำหนดเป้าหมายของการจัดการความรู้ขององค์กร สร้างบรรยากาศขององค์กรให้เอื้อต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ บริหารจัดการความรู้ภายในองค์กร ทำแผนการพัฒนาระบบบริหารความรู้ในองค์กร และสร้างเครือข่ายความรู้กับองค์กรอื่นๆ

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ให้ความสำคัญกับการผลิตบัณฑิตให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถทางวิชาการ และเป็นคนดี เป็นมหาวิทยาลัยที่เอื้ออาทรต่อการพัฒนาชุมชน มีวิทยาเขตที่มีความเข้มแข็ง เป็นองค์กรที่ใช้หลักธรรมมาภิบาลควบคู่กับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ และพัฒนาศักยภาพของบุคลากร โดยมีเป้าประสงค์หลัก ในยุทธศาสตร์ที่ 5 คือการเป็นองค์กรคุณภาพ ตามหลักธรรมมาภิบาลและองค์กรแห่งการเรียนรู้ เพื่อการดำเนินยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเชิงรุกที่มีประสิทธิภาพ

โปร่งใส ตรวจสอบได้ และสอดรับกับการบริหารมหาวิทยาลัยหลายวิทยาเขตภายใต้กรอบปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาล และเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะและปรับวัฒนธรรมองค์กรสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่มีการสร้างสมและจัดการองค์ความรู้ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างมั่นคงยั่งยืน (สำนักงานประกันคุณภาพ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2555) และมหาวิทยาลัยได้กำหนดแนวทางในการพัฒนา โดยกำหนดให้มีกิจกรรมที่ส่งเสริมการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ เช่น กิจกรรมเวทีคุณภาพ กลุ่มชุมชนนักปฏิบัติ ชุมชนออนไลน์เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการเยี่ยมชมหน่วยงานที่มีผลการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ มีการติดตามประเมินผลความสำเร็จของการจัดการความรู้ การประเมินและติดตามผลกิจกรรมโครงการที่จัดตามแผนและนำผลการประเมินมาปรับปรุงการจัดทำแผน และจัดกระบวนการจัดการความรู้ให้เป็นส่วนหนึ่งของงานปกติโดย จัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้ามคณะหน่วยงานทั้งแบบพบหน้า และชุมชนเสมือนบนอินเทอร์เน็ต <http://Share.psu.ac.th> มีกิจกรรมเยี่ยมชมหน่วยงานที่บริหารจัดการเป็นเลิศ ศึกษาดูงานข้ามคณะ/หน่วยงานภายในมหาวิทยาลัย และมีเวทีนำเสนอโครงการพัฒนางานต่อเนื่องทุกปี มหาวิทยาลัย

จากการประเมินคุณภาพการศึกษาที่ผ่านมามหาวิทยาลัยพบว่ายังไม่มีประเมินระดับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ และไม่มีติดตามผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินการ คณะกรรมการตรวจประเมินคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ได้เสนอแนะให้มีการวัดและประเมินการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ของมหาวิทยาลัย และเสนอแนะให้ออกแบบองค์การแห่งการเรียนรู้ ให้มีความเหมาะสมตามลักษณะของมหาวิทยาลัยเอง ดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาองค์ประกอบของการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ตามบริบทของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เพื่อนำไปวางแผนพัฒนาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบขององค์การแห่งการเรียนรู้ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

วิธีการวิจัย

การดำเนินการวิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methodology) แบ่งกระบวนการดำเนินการวิจัยออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษา วิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสาร งานวิจัยตามแนวคิดองค์การแห่งการเรียนรู้ของ Peter M.Senge (1990) Pedler Burguynne & Boydell (1991) Micael J. Marquardt (2002) Marquard and Reynolds A. (1994) วิจารณ์ พานิช (2550) ลือชัย จันทร์เป้ (2546) วิโรจน์ สารัตนะ (2545) สมคิด สร้อยน้ำ (2547) สุรพงศ์ เอื้อศิริพรฤทธิ์ (2547) ปาริชาติ คุณปลื้ม (2548) มาลี ธรรมศิริ (2549) ชูเกียรติ บุญเกษม (2550) ศันสนีย์ จะสุวรรณ (2550) มาลี สืบกระแสด (2552) ปรัชญา ชูมนาเสียว (2553) และ สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ประเด็นที่ได้จากการศึกษา วิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้ประเด็นที่สำคัญ 11 ด้าน ได้แก่ 1) การเป็นบุคคลที่รอบรู้ 2) การมีแบบแผนความคิด 3) การมีวิสัยทัศน์ร่วม 4) การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม 5) การคิดอย่างเป็นระบบ 6) ด้านภาวะผู้นำ 7) ด้านองค์กร 8) ด้านการจัดการความรู้ 9) ด้านการเรียนรู้ 10) ด้านการบริหาร และ 11) ด้านเทคโนโลยี

2. วิเคราะห์องค์ประกอบโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) ดำเนินการดังนี้

2.1 ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ประเด็นที่ได้จากการศึกษา วิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์ มายกร่างแบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 ใช้สอบถามข้อมูลทั่วไป เป็นแบบเลือกตอบ ใช้สอบถาม เพศ อายุ ระดับวุฒิการศึกษา วิทยาเขตที่สังกัด และประสบการณ์การทำงาน ตอนที่ 2 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ใช้สอบถามระดับความเหมาะสมตัวแปรต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ จำนวน 70 ตัวแปร

2.2 ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดย

1) นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและความตรงเชิงโครงสร้าง โดยใช้วิธีการหาค่า IOC ประมวลผลค่า IOC คงไว้เฉพาะข้อคำถามที่มีค่า IOC ไม่ต่ำกว่า 0.5 ได้ข้อคำถามจำนวน 70 ข้อ

2) นำแบบสอบถามที่มีความตรงเชิงโครงสร้างและความตรงเชิงเนื้อหา ใ้บุคลากรสายวิชาการที่ไม่ใช่ประชากรที่จะศึกษา ตอบแบบสอบถาม แล้วนำผลการตอบแบบสอบถามมาหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นที่ระดับ 0.9805

2.3 ประชากรเป็นบุคลากรสายวิชาการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มีจำนวนทั้งหมด 2,214 คน ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แนวคิดของ Hair และคณะ (2010) ตัวแปร 1 ต่อ ผู้ให้ข้อมูลอย่างน้อย 5 คน สูงสุด 20 คน ทั้งนี้เมื่อพิจารณาจากจำนวนตัวแปรจำนวน 70 ตัว ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้กำหนดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 1,400 คน สุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยทำการเทียบสัดส่วนตามวิทยาเขตด้วยวิธีสุ่มแบบง่าย

2.4 การเก็บข้อมูล ดำเนินการโดยทำหนังสือออกจากภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ไปยัง 5 วิทยาเขต ได้แบบสอบถามคืน จำนวน 821 ชุด

2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล นำแบบสอบถามที่ได้รับคืน มาบันทึกข้อมูลและประมวลผลด้วยโปรแกรม SPSS ใช้คำสั่ง Analyze => Data Reduction => Factor

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบขององค์การแห่งการเรียนรู้ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยเทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (EFA) โดยนำตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบไม่น้อยกว่า 0.5 มากำหนดเป็นองค์ประกอบและตั้งชื่อองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบขององค์การแห่งการเรียนรู้ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มี 8 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่ยั่งยืน 2) การเปิดพื้นที่การเรียนรู้ในการปรับปรุงงานอย่าง 3) การเพิ่มขีดความสามารถให้เชี่ยวชาญและรอบรู้ 4) การพัฒนาทักษะกระบวนการคิด 5) ภาวะผู้นำและการให้อำนาจ 6) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ 7) การสร้างแบบแผนความคิดตามความเป็นจริง 8) การขับเคลื่อนภารกิจสู่วิสัยทัศน์ร่วมองค์ประกอบแต่ละตัวมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปร ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของแต่ละตัวแปร

องค์ประกอบ	ตัวแปรที่	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ
1. การแลกเปลี่ยน	61. มหาวิทยาลัยสนับสนุนให้มีการประชุม สนทนาแลกเปลี่ยนความรู้และ	.732

องค์ประกอบ	ตัวแปรที่	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ
เรียนรู้ที่ยั่งยืน	ประสบการณ์ในระดับหน่วยงานย่อย	
	58. มหาวิทยาลัยสนับสนุนหน่วยงานและโครงการที่สร้างสรรค์ความรู้ด้วยการเปิดโอกาสในการเรียนรู้ให้กับทุกคน	.699
	57. มหาวิทยาลัยสนับสนุนให้บุคลากรมีการถ่ายโอนแลกเปลี่ยนความรู้ เพื่อให้ได้แนวปฏิบัติที่ดีในการปฏิบัติงาน	.686
	62. มหาวิทยาลัยจัดให้มีการประชุม สัมมนาบุคลากรเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์อย่างสม่ำเสมอ	.670
	55. มหาวิทยาลัยส่งเสริมให้บุคลากรแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนา	.664
	56. มหาวิทยาลัยส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรได้นำความรู้และนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน	.663
	54. มหาวิทยาลัยสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากร เพื่อพัฒนาระบบจัดเก็บข้อมูลอย่างเพียงพอ	.598
	63. บุคลากรนำความรู้และประสบการณ์มาพัฒนาการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง	.572
	24. มีการจัดกิจกรรมเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง	.545
	2. การเปิดพื้นที่การเรียนรู้ในการปรับปรุงงานอย่างสร้างสรรค์	22. ผู้บริหารและบุคลากรมีการยอมรับฟังความคิดเห็นที่ต่างกันอย่างมีเหตุผล
21. ผู้บริหารและบุคลากรมีการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ร่วมกัน		.709
28. มหาวิทยาลัยมีกระบวนการให้ข้อมูลป้อนกลับเพื่อนำมาปรับปรุงการทำงาน		.646
27. บุคลากรมีแนวทางในการแก้ปัญหาได้ตรงประเด็น		.638
20. ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรเกิดความคิดสร้างสรรค์และมีมุมมองที่หลากหลาย		.600
26. บุคลากรเปิดใจกว้างยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน		.590

องค์ประกอบ	ตัวแปรที่	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ
	29. บุคลากรมีการนำผลการประเมินมาปรับปรุงการทำงาน	.575
3. การเพิ่มขีดความสามารถให้เชี่ยวชาญและรอบรู้	8. มหาวิทยาลัยมีการฝึกทักษะให้กับบุคลากรในการใฝ่เรียนใฝ่รู้โดยมีโปรแกรมการฝึกอบรมที่ชัดเจน	.699
	7. มหาวิทยาลัยมีระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานที่มีความยุติธรรม	.651
	5. มหาวิทยาลัยส่งเสริมการเรียนรู้โดยมีระบบพี่เลี้ยงคอยให้คำแนะนำ	.646
	9. มหาวิทยาลัยสนับสนุนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีในการทำงาน	.619
	6. มหาวิทยาลัยส่งเสริมสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมให้เกิดการใฝ่เรียนใฝ่รู้	.605
	11. มหาวิทยาลัยมีการใช้กระบวนการกลุ่มเพื่อนำแนวคิดของกลุ่มมาปฏิบัติ	.604
4. การพัฒนาทักษะกระบวนการคิด	33. บุคลากรมีกระบวนการปฏิบัติงานที่เป็นลำดับขั้นตอน	.665
	32. บุคลากรมีความสามารถในการวิเคราะห์การจัดลำดับความสำคัญของงาน	.658
	31. บุคลากรได้มีการวิเคราะห์สถานการณ์เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ในการปฏิบัติงานอย่างสร้างสรรค์	.624
	30. บุคลากรมีการศึกษาถึงระบบย่อย ที่สามารถทำงานแต่ละขั้นประสบความสำเร็จ	.540
	46. บุคลากรตระหนักถึงความสำคัญในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเพื่อการปรับปรุงและพัฒนา	.521
	49. ผู้บริหารแบ่งงานและมอบหมายงานให้บุคลากรรับผิดชอบอย่างเหมาะสมชัดเจน	.709
5. ภาวะผู้นำและการให้อำนาจ	51. ผู้บริหารและบุคลากรมีการปฏิสัมพันธ์และติดต่อประสานกันได้อย่างสะดวก เป็นกันเอง	.673
	50. มหาวิทยาลัยมีการกระจายอำนาจให้บุคลากรตัดสินใจในการปฏิบัติงานตามความรับผิดชอบ	.666
	36. ผู้บริหารเป็นแบบอย่างที่ดีในการอุทิศตนปฏิบัติงานเพื่อประโยชน์ของมหาวิทยาลัย	.615

องค์ประกอบ	ตัวแปรที่	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ
	37. ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดเป้าหมายในการพัฒนามหาวิทยาลัย	.585
6. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	69. มหาวิทยาลัยมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อประโยชน์ในการบริหาร	.761
	70. มหาวิทยาลัยมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อประโยชน์ในการเรียนการสอน	.694
	68. มหาวิทยาลัยสนับสนุนให้บุคลากรได้เรียนรู้ ฝึกอบรมและฝึกทักษะการใช้เทคโนโลยี	.672
	67. มหาวิทยาลัยมีระบบสนับสนุนการปฏิบัติงานสารสนเทศและเครือข่ายเพื่อช่วยในการเรียนรู้และทำงาน	.595
	65. มหาวิทยาลัยมีการออกแบบระบบสารสนเทศตามความต้องการในการเรียนรู้ขององค์การ	.582
	66. มีการใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารระหว่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเพื่อการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกัน	.557
7. การสร้างแบบแผนความคิดตามความเป็นจริง	1. บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเองอย่างชัดเจน	.810
	2. บุคลากรมีความสามารถในการระบุดูปัญหาอย่างเป็นระบบและมีเหตุผล	.747
	3. บุคลากรมีการใช้ข้อมูล ข้อเท็จจริงและเหตุผลทุกครั้งในการวิเคราะห์และตัดสินใจ	.705
	4. บุคลากรเรียนรู้จากข้อผิดพลาดในการทำงานนำมาเป็นบทเรียนเพื่อปรับปรุงแก้ไข	.682
8. การขับเคลื่อนภารกิจสู่วิสัยทัศน์ร่วม	19. มหาวิทยาลัยส่งเสริมให้บุคลากรได้วางแผนงานของตนเองให้สอดคล้องกับพันธกิจและเป้าหมายของมหาวิทยาลัย	.742
	18. ผู้บริหารกระตุ้นให้บุคลากรปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ที่กำหนด	.706
	17. วิสัยทัศน์ของมหาวิทยาลัยสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง	.576

อภิปรายและสรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยองค์ประกอบขององค์การแห่งการเรียนรู้ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ สามารถอภิปรายผลแต่ละองค์ประกอบ ดังนี้

1. องค์ประกอบที่ 1 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่ยั่งยืนประกอบด้วย 9 ตัวบ่งชี้ พบว่า ตัวบ่งชี้ที่มีน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด (0.732) คือ มหาวิทยาลัยสนับสนุนให้มีการประชุม สนทนาแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ในระดับหน่วยงานย่อย รองลงมาคือน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ (0.699) คือ มหาวิทยาลัยสนับสนุนหน่วยงานและโครงการที่สร้างสรรค์ความรู้ด้วยการเปิดโอกาสในการเรียนรู้ให้กับทุกคน จากค่าน้ำหนักองค์ประกอบดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ในการพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ต้องอาศัยองค์ประกอบการสนับสนุนให้มีการประชุม สนทนาแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ในระดับหน่วยงานย่อย ซึ่งสอดคล้อง Marquardt (1996) ได้แนะนำกลยุทธ์ ในการบริหารจัดการความรู้ โดยจัดการประชุมสัมมนาภายในองค์การเพื่อนำความรู้มาแบ่งปันภายในองค์การ หารวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้มีการแบ่งปัน ความรู้ซึ่งกันและกัน เช่น การจัดประชุมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความสำเร็จ หรือแนวคิดที่ดีของทุกคนในองค์การ และมีการทบทวนผลการทำงานร่วมกันของทุกงานทุกแผนกในองค์การ การถ่ายโอนและการใช้ประโยชน์จากความรู้เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับองค์การแห่งการเรียนรู้ ความรู้ควรกระจายและถ่ายทอดไปอย่างรวดเร็ว และเหมาะสมทั่วองค์การ ความรู้อาจถ่ายโอนไปโดยตั้งใจและไม่ตั้งใจ การถ่ายโอนความรู้โดยตั้งใจ เช่น การสื่อสารโดยการเขียน การฝึกอบรม การประชุมภายใน การที่จะเกิดความคิดสร้างสรรค์ใหม่ๆ ได้ จะต้องมีการสนทนา (Dialogue) และสอดคล้องกับ Senge (1990) ที่ว่าการสนทนาเป็นวิธีช่วยให้สมาชิกเป็นตัวแทน เป็นผู้มีส่วนร่วมในความคิดเห็น ซึ่งเป็นสิ่งช่วยให้เกิดการพัฒนาเปลี่ยนแปลง เป็นการสนทนาเชิงสร้างสรรค์ และลดการโต้แย้ง การสนทนาจะช่วยพัฒนาให้กระบวนการคิดละเอียดอ่อนยิ่งขึ้น พัฒนาความรู้ความเข้าใจของแต่ละคนให้ดียิ่งขึ้น และสอดคล้องกับ Gravin (1993) กล่าวว่า องค์การแห่งการเรียนรู้เป็นองค์การที่มีทักษะที่จะสร้างสรรค์ แสวงหา และถ่ายโอนความรู้ไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่จะสะท้อนต่อความรู้ใหม่ที่องค์การมี โดยการสร้างกรอบของการเรียนรู้อย่างชัดเจนและกระตุ้นให้เกิดทักษะที่สำคัญ เช่น ทักษะการทดลอง ซึ่งเป็นวิธีการทดสอบความรู้และหาคำตอบอย่างเป็นระบบ เป็นการสนับสนุนให้บุคลากรใช้วิธีการใหม่ ๆ มาปรับปรุงพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง ทักษะการเรียนรู้จากประสบการณ์ในอดีต มีการประเมินวิเคราะห์ความสำเร็จ ความล้มเหลว ที่เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบมีการบันทึกเป็นฐานข้อมูลเพื่อให้บุคลากรได้ศึกษาค้นคว้า และทักษะการเรียนรู้จากบุคคลอื่น การเรียนรู้อาจเกิดจากการศึกษาสิ่งต่าง ๆ จากสภาพแวดล้อมขององค์การ เช่น การศึกษาของค์กรอื่น การศึกษาจากการรับฟังผู้อื่น เพื่อให้ได้มุมมองใหม่ ๆ และความคิดที่หลากหลาย แล้วนำมาพัฒนาตนเอง เช่นเดียวกับ Marquardt & Reynold (1994) ที่กล่าวว่าผู้ปฏิบัติทุกคนจะมีบทบาทในการเสริมสร้างความรู้ เรียนรู้จากส่วนอื่น ฝ่ายอื่น จากเครือข่ายสัมพันธ์ มีการสร้างความรู้ใหม่ที่นอกจากภายนอกแล้วยังเรียนรู้ภายในของแต่ละบุคคลในองค์การ การกำหนดแนวทางการพัฒนา ด้านการแลกเปลี่ยนความรู้เพื่อการเรียนรู้ที่ยั่งยืน ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จึงควรกำหนดให้มีการประชุม สัมมนาเพื่อถ่ายโอน แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ อย่างต่อเนื่อง ในทุกระดับทั้งระดับบุคคล ระดับหน่วยงานย่อย และระดับมหาวิทยาลัย เพื่อให้ได้แนวปฏิบัติที่ดีในการปฏิบัติงาน ส่งเสริมให้บุคลากรแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนา ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรได้นำความรู้และนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน สนับสนุนงบประมาณและทรัพยากร เพื่อพัฒนาระบบจัดเก็บข้อมูลอย่างเพียงพอ ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

2. องค์ประกอบที่ 2 การเปิดพื้นที่การเรียนรู้ในการปรับปรุงงานอย่างสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 7 ตัวบ่งชี้ พบว่า ตัวบ่งชี้ที่มีน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด คือ ผู้บริหารและบุคลากรมีการยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างกันอย่างมีเหตุผล (0.722) รองลงมา คือ ผู้บริหารและบุคลากรมีการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ร่วมกัน (0.709) สอดคล้องกับแนวคิดของMarquardt

& Reynold (1994) ได้ระบุว่าองค์การแห่งการเรียนรู้ ที่เหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ต้องมีบรรยากาศที่สนับสนุน ให้ความเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ซึ่งกันและกัน การยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างของบุคคล ให้ความเท่าเทียมกัน มีความเสมอภาคและการมีส่วนร่วม Marquardt (1996) ได้เสนอกลยุทธ์ที่ส่งเสริมความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ว่า มุมมองที่แตกต่างกันจากความคิดเห็นที่หลากหลาย และวิถีปฏิบัติของคนในองค์การเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ การทำงานร่วมกันของคนที่มีความแตกต่างกัน เป็นสิ่งที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ทั้งในระดับบุคคลและองค์การ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนในองค์การ ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร พนักงานต้องประชุมร่วมกันเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ในการสร้างการเรียนรู้ ด้วยการกำหนดเป็นนโยบาย เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย สนับสนุนให้ผู้ปฏิบัติงานเปิดกว้างในการรับฟังความคิดเห็นยอมรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากผู้ใต้บังคับบัญชา สนับสนุนให้พนักงานร่วมกันเสนอแนวคิดใหม่ ๆ ในการแก้ไขปัญหาหรือทดลองทำสิ่งใหม่ ๆ ส่งเสริมและเพิ่มการมีส่วนร่วม ควรให้ลูกคามีส่วนร่วมรับรู้ข้อมูล และสามารถเสนอแนะข้อคิดเห็นหรือคำติชม ซึ่งจะเป็ประโยชน์ในการพัฒนาปรับปรุงคุณภาพผลผลิตและการบริการ เช่นเดียวกับวิโรจน์ สารรัตน์ (2545) ได้กล่าวว่า องค์การแห่งการเรียนรู้มีรูปแบบการตัดสินใจแบบกระจายอำนาจที่ผู้เกี่ยวข้องช่วยกันตัดสินใจ ไม่ใช่เรื่องเฉพาะของผู้บริหาร แต่จะต้องเป็นวิสัยทัศน์ร่วมที่เกิดจากการกำหนดร่วมกันของสมาชิกในองค์การ อีกทั้งจะต้องเน้นความมีค่านิยมและมีการปฏิบัติด้วยตนเอง ทั้งการกำหนดความคาดหวัง เป้าหมาย การมีข้อมูลย้อนกลับ การประเมินตนเอง และผู้บริหารฟังให้ความสำคัญกับการเกิดขึ้นของนวัตกรรมซึ่งต้องอาศัยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของบุคคล และ Bennett & O'Brien (1994) มีผลการวิจัยที่พบว่าปัจจัยเป้าหมายหรือข้อมูลย้อนกลับการปฏิบัติงานส่งผลต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ การเปิดพื้นที่การเรียนรู้ในการปรับปรุงงานอย่างสร้างสรรค์ ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์จึงต้อง มีการปรับระบบการเรียนรู้ โดยการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อให้บุคลากรเกิดความคิดสร้างสรรค์และมีมุมมองที่หลากหลาย ยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และที่แตกต่างกันอย่างมีเหตุผล กำหนดให้มีกระบวนการให้ข้อมูลย้อนกลับ และนำผลการประเมินการปฏิบัติงานมาใช้ในการปรับปรุงการทำงาน ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรคิดและวิเคราะห์ด้วยตนเอง และใช้แหล่งความรู้หลาย ๆ แหล่งเพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจ เพื่อให้ได้มีแนวทางในการแก้ปัญหาได้อย่างตรงประเด็น

3. องค์ประกอบที่ 3 การเพิ่มขีดความสามารถให้เชี่ยวชาญและรอบรู้ ประกอบด้วย 6 ตัวบ่งชี้ พบว่า ตัวบ่งชี้ที่มีน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด คือ มหาวิทยาลัยมีการฝึกทักษะให้กับบุคลากร โดยมีโปรแกรมการฝึกอบรมที่จัดเจน (0.699) รองลงมา คือ มีระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานที่มีความยุติธรรม (0.651) ซึ่งสอดคล้องกับMarquardt,(1996) ได้เสนอกลยุทธ์สร้างแผนการพัฒนาอาชีพให้กับพนักงานเพื่อก้าวสู่การเป็นผู้ที่มีความรู้ องค์การควรจัดให้มีแผนพัฒนาอาชีพสำหรับพนักงาน จัดหาหลักสูตรให้กับพนักงานที่ต้องการจะเรียนรู้ พัฒนาโปรแกรมการเรียนรู้ด้วยการเริ่มต้นที่การจัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสร้างความเข้าใจในการสร้างการเรียนรู้โดยการปฏิบัติระหว่างผู้บริหารและพนักงานกลุ่มการเรียนรู้จากการปฏิบัติและควรมีผู้ที่ทำหน้าที่อำนวยความสะดวกหรือเป็นที่เลี้ยงจัดสรรเวลาสถานที่และสภาพแวดล้อมสำหรับการเรียนรู้เพื่ออำนวยความสะดวกสร้างสรรค์และการแบ่งปันความร่วมมือให้กันและกัน รักษาสมดุลระหว่างการเรียนรู้และความต้องการที่จะได้รับการพัฒนาของทั้งพนักงานและองค์กรด้วยการสนับสนุนให้พนักงานมีความสบายใจในการใช้ชีวิตส่วนตัวเพื่อให้สามารถทุ่มเทในการทำงานอย่างเต็มพลังความสามารถเป็นการมุ่งส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้ปฏิบัติงานโดยมีความสมดุลระหว่างความต้องการของบุคคลและองค์กร ผู้บริหารจำเป็นต้องผลักดันให้พนักงานมีส่วนร่วมในการวางแผน การประเมินผลพิจารณาถึงหน้าที่ความรับผิดชอบและผลกำไรที่จะได้รับ สอดคล้องกับ Senge (1990) ซึ่งกล่าวถึงประเด็นสำคัญของหลักการความรู้แห่งตน คือ การมีระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานที่มีความยุติธรรม และ Bennett & O'Brien (1994) มีผลการวิจัยที่พบว่า การฝึกอบรมและการศึกษามีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงานการฝึกอบรมเป็นสิ่งจำเป็นในองค์การแห่งการเรียนรู้โปรแกรมการฝึกอบรมที่เป็นทางการจะเน้นการช่วยเหลือบุคคลในการเรียนรู้ด้วยตนเองและจากประสบการณ์ของ

ผู้อื่น ดังนั้นแนวทางการพัฒนาเพิ่มขีดความสามารถให้เชี่ยวชาญและรอบรู้ของบุคลากรในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จึงจำเป็นต้องจัดทำแผนการฝึกทักษะให้กับบุคลากร โดยมีโปรแกรมการฝึกอบรมที่ชัดเจน จัดให้มีระบบพี่เลี้ยงคอยให้คำแนะนำ และส่งเสริมให้ใช้กระบวนการกลุ่มเพื่อนำแนวคิดของกลุ่มมาปฏิบัติ พัฒนาระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานให้มีความยุติธรรม ส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีในการทำงาน และเสริมสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้

4. องค์ประกอบที่ 4 ด้านการพัฒนาทักษะกระบวนการคิด ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้ พบว่า ตัวบ่งชี้ที่มีน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด คือ บุคลากรมีกระบวนการปฏิบัติงานที่เป็นลำดับขั้นตอน (0.665) รองลงมาคือ บุคลากรมีความสามารถในการวิเคราะห์การจัดลำดับความสำคัญของงาน (0.658) ซึ่ง Kaiser (2000) ได้นำเสนอปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ประเด็นการคิดอย่างเป็นระบบ ที่สมาชิกต้องคำนึงถึงแผนงาน ในแต่ละแผนกของตน และ Senge (1990) กล่าวถึงประเด็นสำคัญของหลักการความคิดเชิงระบบ คือ การมีความเข้าใจในลำดับความสำคัญของงาน การศึกษาถึงระบบย่อย ที่ส่งผลให้งานแต่ละชิ้นประสบความสำเร็จ และการมีแบบแผนความคิด มีการวิเคราะห์สาเหตุของความผิดพลาด และ Marquardt & Reynold (1994) พบว่า องค์ประกอบที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ขององค์การ คือ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมขององค์การซึ่งต้องไหวตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง และ Marquardt (1996) ได้เสนอกลยุทธ์การส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ในความหลากหลายวัฒนธรรมและในระดับสากล เป็นการเปิดกว้างรับเอาค่านิยมและแนวคิดใหม่ ๆ หรือหลักการที่แปลกไปของวัฒนธรรมอื่น ๆ ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ทั้งในระดับบุคคลและองค์การ นำไปสู่การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง แนวทางการพัฒนาทักษะกระบวนการคิด ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จึงควรกำหนดนโยบายในการพัฒนาตนเองและทีมงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีความรู้ทันสมัยตามเหตุการณ์ สามารถนำความรู้ที่หลากหลายมาบูรณาการเป็นองค์ความรู้ใหม่เพื่อใช้ในการปฏิบัติงานกำหนดลำดับขั้นตอนในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรศึกษาระบบงานวิเคราะห์ จัดลำดับความสำคัญของงาน เพื่อสามารถทำงานให้ประสบความสำเร็จทุกขั้นตอน และสามารถวิเคราะห์สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงเพื่อสร้างสรรค์งาน

5. องค์ประกอบที่ 5 ภาวะผู้นำและการให้อำนาจ ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้ พบว่า ตัวบ่งชี้ที่มีน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด คือ ผู้บริหารแบ่งงานและมอบหมายงานให้บุคลากรรับผิดชอบอย่างเหมาะสมชัดเจน (0.709) รองลงมา คือ ผู้บริหารและบุคลากรมีการปฏิสัมพันธ์และติดต่อประสานกันได้อย่างสะดวก เป็นกันเอง (0.673) สอดคล้องกับ Marquardt (1996) ได้เสนอให้อำนาจสมาชิกในองค์การในการเรียนรู้และปฏิบัติการให้หลักการของการให้อำนาจอย่างแท้จริงผู้บริหารจำเป็นต้องให้พนักงานมีความรับผิดชอบต่อภาระหน้าที่ในการทำงานของตนให้มากที่สุดเป็นการสร้างความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเองให้กับพนักงานให้พนักงานได้มีส่วนร่วมในการวางแผน และ Senge (1990) กล่าวถึงการกระจายอำนาจความรับผิดชอบในงานหรือมอบหมายให้ทุกคนได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ร่วมกัน อีกทั้งยังยุทธ เกษสาคร, (2541) กล่าวว่าผู้บริหารหรือผู้นำที่ประสบความสำเร็จควรมีความสามารถในการสื่อสาร สื่อสารกับคนได้ทุกระดับ มีสัมพันธภาพที่เอื้อประโยชน์ต่องานในส่วนที่รับผิดชอบ ซึ่งสอดคล้องกับ Marquardt (1996) ได้เสนอกลยุทธ์โดยการสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ให้มีความสุขสนุกสนานให้ความรู้สึกอบอุ่นด้วยความร่วมมือกัน มีการสื่อสารที่ดีระหว่างกัน ผู้บริหารสูงสุดจะต้องกำหนดและชี้แนะให้พนักงานองค์การร่วมมือกันปฏิบัติด้วยการลงมือปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างของการเรียนรู้ซึ่งจะช่วยกระตุ้นให้ทุกคนในองค์กรเกิดแรงบันดาลใจในการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ สนับสนุนให้ผู้นำปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างแสดงออกอย่างชัดเจนถึงทัศนคติและพฤติกรรมการเป็นผู้เรียนรู้สนับสนุนให้พนักงานร่วมกันเสนอแนวคิดใหม่ ๆ แนวทางในการพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์จึงต้องกำหนดโครงสร้างการแบ่งส่วนงานและมอบหมายงานอย่างชัดเจน มีการกระจายอำนาจการตัดสินใจในการปฏิบัติงานตามความรับผิดชอบ ส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดเป้าหมายในการพัฒนามหาวิทยาลัย และเปิดโอกาสให้บุคลากรได้เสนอความคิดเห็น มีช่องทางให้ผู้บริหารและบุคลากรมีการปฏิสัมพันธ์และ

ติดต่อประสานกันได้อย่างสะดวกเป็นกันเอง และส่งเสริมสนับสนุนผู้บริหารที่เป็นแบบอย่างที่ดีในการอุทิศตนปฏิบัติงานเพื่อประโยชน์ของมหาวิทยาลัย

6. องค์ประกอบที่ 6 การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ประกอบด้วย 6 ตัวบ่งชี้ พบว่า ตัวบ่งชี้ที่มีน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด คือ มหาวิทยาลัยมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อประโยชน์ในการบริหาร (0.761) รองลงมาคือ มหาวิทยาลัยมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อประโยชน์ในการเรียนการสอน (0.694) สอดคล้องกับ Marquardt (1996) ซึ่งกล่าวว่า เทคโนโลยีเป็นระบบย่อยขององค์การ องค์การใช้เทคโนโลยีในการสนับสนุนการทำงาน การสร้างเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ ตลอดจนเครื่องมือต่าง ๆ เพื่อให้บุคลากรแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร สนับสนุนและพัฒนาความสามารถในการติดต่อกับระบบทางด่วนข้อมูลสารสนเทศ มีการพัฒนาศูนย์กลางการเรียนรู้ โดยใช้เทคโนโลยีเชื่อมโยงสื่อหลายทางเข้าด้วยกัน ควรมีการฝึกอบรมที่นำเอาเทคโนโลยีที่เป็นสื่อหลายทางมาใช้ เพื่อให้คนในองค์การได้เข้าร่วมแลกเปลี่ยนความรู้ จัดทำและพัฒนาประสิทธิภาพของซอฟต์แวร์ เพื่อช่วยในการทำงาน การสื่อสาร ในทีมงาน การตัดสินใจที่รวดเร็ว เป็นระบบเครือข่ายภายใน ซึ่งผู้ใช้สามารถสร้าง จัด และแบ่งปันข้อมูลข่าวสาร และการทำงานร่วมกัน เช่น การวางแผน การพัฒนาทีมงานและสอดคล้องกับ Bennett & O'Brien, (1994) ซึ่งได้ศึกษาวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ มีหนึ่งปัจจัยคือ การไหลของข้อมูลสารสนเทศ และการเผยแพร่ระบบคอมพิวเตอร์จะช่วยสนับสนุนการติดต่อสื่อสารระหว่างพนักงานต่างๆ ให้ง่ายขึ้น มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จึงควรกำหนดนโยบายในการ ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยกำหนดนโยบายให้มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหาร การเรียนการสอน และการสื่อสารระหว่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเพื่อการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกัน จัดให้มีระบบสารสนเทศเพื่อช่วยในการเรียนรู้และทำงาน และออกแบบระบบสารสนเทศตามความต้องการขององค์การ และสนับสนุนให้บุคลากรได้เรียนรู้ ฝึกอบรมและฝึกทักษะการใช้เทคโนโลยี

7. องค์ประกอบที่ 7 การสร้างแบบแผนความคิดตามความเป็นจริง ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ พบว่า ตัวบ่งชี้ที่มีน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด คือ บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเองอย่างชัดเจน (0.810) รองลงมาคือ บุคลากรมีความสามารถในการระบุดูปัญหาอย่างเป็นระบบและมีเหตุผล (0.747) ซึ่งสอดคล้องกับ Senge (1990) ที่ได้กล่าวว่า พนักงานมีความเข้าใจความสัมพันธ์ของภาระงานของตนเองกับภารกิจขององค์การ เมื่อมีความผิดพลาดในการทำงาน จะมีการวิเคราะห์สาเหตุของความผิดพลาดนั้นโดยทันที มีการใช้ข้อมูล ข้อเท็จจริงและเหตุผลทุกครั้งที่ในการคิดวิเคราะห์และตัดสินใจ การเรียนรู้จากความผิดพลาดของงานจะทำให้เกิดมุมมองที่ชัดเจนทำให้เข้าใจระบบของงานมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับ Marquardt (1996) ซึ่งกล่าวว่ากลยุทธ์ส่งเสริมและมีการปฏิบัติในวิธีการคิดอย่างเป็นระบบ เน้นให้พนักงานรู้ว่าขอขมาความรับผิดชอบและอำนาจสูงสุดของตนเองอยู่ตรงไหนแล้วทำการวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นโดยค้นหาสาเหตุให้พบก่อน พยายามแยกแยะรายละเอียดปลีกย่อยของปมปัญหาที่ซับซ้อนออกมาจนเหลือปมปัญหาหลัก ต้องสร้างวัฒนธรรมที่มุ่งเน้นการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ถือความผิดพลาดเป็นบทเรียน ด้วยการร่วมกันเปิดเผยและวิเคราะห์ข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นเพื่อแสดงให้เห็นว่าผู้คนในองค์การสามารถร่วมกันปรับปรุงข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นได้ แนวทางในการพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์จึงต้องกำหนดทิศทางการดำเนินงานและสร้างความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรได้ใช้ความสามารถในการค้นหา ระบุปัญหาอย่างเป็นระบบ มีเหตุผล ใช้ข้อมูล ข้อเท็จจริงและเหตุผล ในการวิเคราะห์และตัดสินใจ และใช้ข้อผิดพลาดในการทำงาน มาเป็นบทเรียนเพื่อปรับปรุงแก้ไข

8. องค์ประกอบที่ 8 การขับเคลื่อนภารกิจวิสัยทัศน์ร่วม ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ พบว่า ตัวบ่งชี้ที่มีน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด คือ มหาวิทยาลัยส่งเสริมให้บุคลากรได้วางแผนงานของตนเองให้สอดคล้องกับพันธกิจและเป้าหมายของมหาวิทยาลัย (0.742) รองลงมาคือผู้บริหารกระตุ้นให้บุคลากรปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ที่กำหนด (0.706) สอดคล้องกับ Senge (1990) การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน จะเป็นการทำความเข้าใจร่วมกันในการตั้งเป้าหมายและมองอนาคตไปในทิศทางเดียวกัน โดย

ให้สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการสร้างภาพอนาคตของหน่วยงาน การที่เป้าหมายของพนักงานและองค์การอยู่ในทิศทางเดียวกัน การที่พนักงานมีความมุ่งมั่นที่จะทำให้วิสัยทัศน์ขององค์กรนั้นเป็นจริง การขับเคลื่อนภารกิจทุกอย่างขององค์การให้มุ่งสู่เป้าหมายเดียวกัน การยอมรับว่าความสำเร็จขององค์การเป็นภาระงานของบุคลากรทุกคน บุคลากรต้องมีความเข้าใจในวิสัยทัศน์ขององค์การอย่างชัดเจน การที่บุคลากรมีความมุ่งมั่นที่จะทำให้วิสัยทัศน์ขององค์กรนั้นเป็นจริง ดังนั้นในการกำหนดแนวทางในการพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยการสร้างความเข้าใจในวิสัยทัศน์ของมหาวิทยาลัย อย่าง ชัดเจน กระตุ้นให้บุคลากรปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ที่กำหนด เพื่อให้สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างจริงจัง และส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรวางแผนงานของตนเองให้สอดคล้องกับพันธกิจและเป้าหมายของมหาวิทยาลัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

มหาวิทยาลัยควรนำองค์ประกอบ ทั้ง 8 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่ยั่งยืน 2) การเปิดพื้นที่การเรียนรู้ในการปรับปรุงงานอย่าง 3) การเพิ่มขีดความสามารถให้เชี่ยวชาญและรอบรู้ 4) การพัฒนาทักษะกระบวนการคิด 5) ภาวะผู้นำและการให้อำนาจ 6) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ 7) การสร้างแบบแผนความคิดตามความเป็นจริง และ 8) การขับเคลื่อนภารกิจสู่วิสัยทัศน์ร่วม มาจัดทำเป็นนโยบายและแนวทางการพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้ให้แก่คณะและหน่วยงานต่าง ๆ ได้ปฏิบัติต่อไป

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยประเมินผลการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปใช้เป็นกรอบในการวิจัย

2.2 ควรทำการวิจัยศึกษาเปรียบเทียบองค์ประกอบของการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในระดับคณะหรือระดับวิทยาเขต เพื่อให้ได้องค์ประกอบที่เหมาะสมกับบริบทขององค์กรนั้นๆ

เอกสารอ้างอิง

กองแผนงาน. (2550). นโยบายและแผนพัฒนามหาวิทยาลัยในช่วงปี พ.ศ. 2550-2554

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ [ออนไลน์] 10 มีนาคม 2555 จาก

<http://www.planning.psu.ac.th/images/files/information/planning/plan10.pdf>

ชูเกียรติ บุญเกษม. (2550). รูปแบบความสัมพันธ์เชิงเส้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยนเรศวร. (สำเนา)

ปรัชญา ชูมนาสี. (2553). รูปแบบกลยุทธ์การจัดการองค์การแห่งการเรียนรู้เพื่อการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ. ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต การพัฒนารพพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง. (สำเนา)

ปาริชาติ คุณปลื้ม. (2548). การพัฒนารูปแบบองค์การแห่งการเรียนรู้ของมหาวิทยาลัยเอกชนในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา. (สำเนา)

ผ่องศรี วาณิชชุกวงศ์. (2546). เอกสารการสอน ระเบียบวิธีการวิจัยทางการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 4).

ปีที่ 1 : ฝ่ายเทคโนโลยีการศึกษา สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (2555). เกี่ยวกับ ม.อ. [ออนไลน์] 16 มีนาคม 2555, จาก

<http://www.psu.ac.th/about>

มาลี ธรรมศิริ. (2549). การพัฒนารูปแบบองค์การแห่งการเรียนรู้. โดยผ่านหน่วยพัฒนาวิทยาการ. [ออนไลน์]. 10 พฤษภาคม 2555 จาก <http://www.school.obac.go.th>

มาลี สืบกระแส. (2552). การพัฒนารูปแบบองค์การแห่งการเรียนรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยสยาม. (สำเนา)

ยงยุทธ เกษสาคร. (2541). ภาวะผู้นำและการจูงใจ. กรุงเทพฯ : ศูนย์เอกสารและตำรา สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.

วิจารณ์ พานิช. (2546). สูการสร้างสรรคสูงส่งเติมศักยภาพการจัดการความรู้ในมหาวิทยาลัย วารสารศูนย์บริการวิชาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปีที่ 11 ฉบับที่ 3 .(ก.ค.-ก.ย.2546)

.(2549). การจัดการความรู้เพื่อการศึกษาและการค้นคว้าวิจัย. [ออนไลน์] 9 ธันวาคม 2554 จาก

www.kmi.or.th/KM_cd.html - 50k -

วิจารณ์ พานิช. (2550). ผู้บริหารองค์กรอัจฉริยะฉบับนักปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: สถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม (สคส.).

.(2554). การจัดการความรู้ [ออนไลน์] 9 ธันวาคม 2554 จาก

<http://www.thaiall.com/km/indexo.htm>

วิโรจน์ สารรัตน์. (2545). โรงเรียนองค์กรแห่งการเรียนรู้แนวคิดทางการบริหารการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: ทัพวิสุทย์

คันสนีย์ จะสุวรรณ. (2550). การพัฒนารูปแบบองค์การแห่งการเรียนรู้ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ. วิทยานิพนธ์. ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต : มหาวิทยาลัยศิลปากร. (สำเนา)

สมคิด สร้อยน้ำ. (2547). การพัฒนาตัวแบบองค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น. (สำเนา)

- สุรพงศ์ เอื้อศิริฤทธิ์. (2547). การพัฒนาตัวบ่งชี้รวมความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดภาคใต้. ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (สำเนา)
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2549). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) [ออนไลน์]. 31 มีนาคม 2555 จาก <http://www.nesdb.go.th/Default.aspx?tabid=139>
- สำนักงานประกันคุณภาพ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (2555). รายงานประจำปีการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม ปีการศึกษา 2553 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.(2552). ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) กรุงเทพฯ : บริษัท พรินทติ้งกราฟฟิค จำกัด
- อดิศร ไชยคุปต์. (2549). ได้กำหนดยุทธศาสตร์ไว้หลายด้านและในยุทธศาสตร์ ด้านที่ 4. [ออนไลน์]. 29 ตุลาคม 2554 จาก www.oja.go.th/human/education/data/human-admin1.doc
- Bennett and O'Brien. (1994). Predictors of learning organizations: a human resource development practitioner's perspective: Retrieved April, 30, 2012 from <http://www.emeraldinsight.com/Insight/viewContentItem.do?contentType=Article&hdAction=lnkhtml&contentId=882583>
- Garvin, D. (1993). Building a learning organization. Harvard Business Review, 71, 78-91.
- 62 Naresuan University Journal 2005; 13(3)
- Kaiser, S.M. (2000). Mapping the learning organization: Exploring a model of organizational learning. Ph.D. Dissertation, Louisiana State University, U.S.A.
- Marquardt, Michael J., & Reynolds, A. (1994). The global learning organization. New York : Irwin.
- Marquardt, Michael J. (1996). Building the learning organization: a systems approach to quantum improvement and global success. New York : McGraw-Hill.
- . (2002). Building the Learning Organization Mastering The 5 Elements for Corporate Learning. USA : Prentice-Hall.
- Pedler, B., Burgoyne, J. and Boydell, T. (1991). The Learning Company. A strategy for sustainable development. London: McGraw-Hill.
- Senge, P. M. (1990). The fifth disciplines: the art and practice of learning organization. London: Century Business.
- . (1990). The challenges to sustaining Momentum in Learning organizations: Retrieved December, 10, 2011 from <http://www.iaf-world.org/files/members/Journal03-2001.pdf#page=86>
- . (1996). The Fifth Discipline Fieldbook. New York : Doubleday.
- . (2006). The Fifth Discipline : The art and practice of the learning organization. New York : Doubleday

ปัญหาและแนวทางการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมตามทัศนะของครูในสถานศึกษา
สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

Emotional Quotient of Teachers Opinions on Problems and Guideline of Multicultural
Education in Schools under the Three Southern Border Provinces.

อุษมน ลีโด^{1*} และเอกรินทร์ สังข์ทอง²

¹ นักศึกษาปริญญาโท ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

*E-mail: usmun2007@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับปัญหาเปรียบเทียบปัญหา และศึกษาแนวทางการแก้ปัญหาการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมตามทัศนะของครูในสถานศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 387 คน เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่ามี 5 ระดับ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าการทดสอบ (t-test) จำแนกตามตัวแปร วิชยฐานะค่าการทดสอบ (F-test) และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า

1. ครูในสถานศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีระดับปัญหาการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมตามทัศนะของครู โดย ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2. ผลการวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมตามทัศนะของครูในสถานศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้จำแนกตาม ขนาดโรงเรียน ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ .01 โดย ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็กมีทัศนะต่อปัญหาการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมน้อยกว่าครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลาง ครูที่มีวิทยฐานะกับครูที่ไม่มีวิทยฐานะ มีระดับปัญหาการจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรมศึกษา โดย ภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ทางสถิติที่ระดับ .01 โดยทัศนะของครูที่มีวิทยฐานะมีระดับปัญหาการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมมากกว่าครูที่ไม่มีวิทยฐานะ

3. ผลการวิเคราะห์แนวทางการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรม ในด้านนโยบายในโรงเรียนจะต้องจัดการศึกษาโดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมและในด้านหลักสูตรจะต้องเป็นหลักสูตรที่ให้ความสำคัญความแตกต่างของผู้เรียน เข้าใจความต้องการของชุมชน กิจกรรมการเรียนการสอนจะต้องให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริงโดยใช้สื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสม และต้องเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ส่วนครูจะต้องเข้าใจบริบทของพื้นที่มีการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนอยู่ตลอดเวลาเป็นแบบอย่างที่ดีให้ศิษย์

คำสำคัญ: ปัญหาการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรม แนวทางการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรม ทัศนะของครู

Abstract

The objectives of the research were to study and to compare the level of problems and to study the approach of teachers' opinions on multi cultural education problem of elementary school education area in three southern border provinces. The samples used were 387 teachers at elementary education area in three southern border provinces. The instrument used in the research was the 5 level rating scale questionnaires. The data were analyzed by using percentage, mean, standard deviation, T-test, according to the academic standing variable, F-test, and data analysis.

The results of research were found that,

1. the level of teachers' opinions on multi cultural education problem of elementary school education area in three southern border provinces in the overall were at the medium level.
2. The analysis result to compare to teachers' opinions on multi cultural education problem of elementary school education area in three southern border provinces according to school size, in the overall were significant difference at the 0.01 level. Teachers, who worked in the small school, had less opinion to the multi cultural education problem than teachers who worked in the large and medium schools. According to the academic standing, teachers who had the academic standing and teachers who did not have the academic standing, had the multi cultural education problem's level in the overall were significant difference at the 0.01 level. Teachers' opinions that had the academic standing had more multi cultural education problem's level than teachers who did not have the academic standing.
3. The analysis result of multi cultural education approach in the field of school policy has to manage the education with the community's participation and in the field of the curriculum must focus on the differences of the students, and understand the community's needs. Learning activities must require the students to practice using instructional media appropriately and give a chance to communities for participating in learning management. Teachers have to understand the context of the developing instructional media area all the time and be good examples for the students.

Keywords: Multi Cultural Education Problems, Multi Cultural Education Approach, Teachers' Opinions

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้บัญญัติเกี่ยวกับนโยบายด้านการศึกษาในมาตรา 80(3)ไว้ว่า พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับความต้องการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมโดยมีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาไว้ในมาตรา 6 ว่าการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรม

ในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

การพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์และการพัฒนาสังคมให้เป็นสังคมที่มีความสุขสิ่งเหล่านี้จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือ ดังคำกล่าวของ ศิริจิต สุรินทร์ (2556) กล่าวว่า การหลอมรวมให้ทุกคนเป็นคนไทย โดยผ่านเครื่องมือสำคัญ คือนโยบายด้านภาษา และ การศึกษา ดังเช่น ปัจจุบันสภาพความมั่นคงแห่งชาติได้ปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ต่อเรื่องความหลากหลายทางเชื้อชาติวัฒนธรรมภายในรัฐ โดยไม่ได้มองว่าความหลากหลายเป็นภัยต่อความมั่นคงของชาติอีกต่อไป และหันมาให้ความสำคัญกับความมั่นคงของประชาชนว่าเป็นส่วนสำคัญต่อความมั่นคงของรัฐ ใช้กรอบความคิดแบบสันติวิธีที่ยอมรับสังคมที่มีความหลากหลายทางเชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม และความแตกต่างทางความคิดเห็น โดยมองว่าหัวใจของความมั่นคงของชาติ คือความรัก ความสามัคคีของคนในชาติ รวมทั้งการให้เกียรติซึ่งกันและกัน และการมีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียมของทุกภาคส่วน ซึ่งจะทำให้คนในชาติสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขส่วน พลังทางสังคมสู่การพัฒนาสุขภาพของคนได้ (2552) มองว่า การศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ นับเป็นกุญแจสำคัญที่สุดประการหนึ่งในการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ หากคุณภาพการศึกษาต่ำก็ย่อมส่งผลกระทบต่อปัญหาสุขภาพ การว่างงาน การถูกเอารัดเอาเปรียบ การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม ส่วน อับดุลการิม รามันห์สิริวงศ์ (2554 อ้างถึงใน ปรีชาชาญ แก้วนัย และ คีสิน กุศลสถานภาพ 2556) จากปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่สามจังหวัด รัฐบาลควรกำหนดนโยบายและบริหารจัดการงานของภาครัฐในเขตพื้นที่จังหวัดภาคใต้ตอนล่างโดยใช้กระบวนการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนอย่างจริงจังและให้ความสำคัญกับเครือข่ายภาคการศึกษา โดยยึดคนและชุมชนท้องถิ่นเป็นฐานรากของการพัฒนาการเปิดพื้นที่ทางอำนาจ พื้นที่ทางวัฒนธรรม ความเชื่อ พื้นที่ทางประวัติศาสตร์ พื้นที่ทางความรู้ พื้นที่ทางสาธารณะ ให้มีการเคลื่อนไหว การแสดงออก สอดคล้องกับ สุธีรัช ชูชื่น (2555) กล่าวว่า สามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีลักษณะพิเศษอันเนื่องมาจากบริบทของสภาพทางสังคมและวัฒนธรรม การปฏิรูปการศึกษาจึงเป็นแนวทางสำคัญ ซึ่งควรบูรณาการทั้งหลักการของสังคมและวัฒนธรรม เพื่อนำมาซึ่งการยอมรับในหลากหลายของอัตลักษณ์ภาษา ศาสนา และวัฒนธรรม และเป็นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและเครื่องบ่งชี้ความเจริญของประเทศด้วย

ในส่วนโรงเรียนของรัฐในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้จะเป็นตัวผสมผสานความแตกต่างทางวัฒนธรรมให้มีความกลมกลืน มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันยอมรับความแตกต่างที่มีในสังคมได้อย่างเป็นสุข ดังเช่นคำกล่าวของ Sungtong (2007) โรงเรียนของรัฐเองก็มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบและแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตประเพณี ความเชื่อ และศาสนาของนักเรียนโดยเฉพาะนักเรียนไทยมุสลิมที่เข้าสู่ระบบการศึกษาภาคบังคับของรัฐ สอดคล้องกับ รายงานของ คณะอนุกรรมการศึกษาวิถีทางการพัฒนาเพื่อความมั่นคงของมนุษย์ (2547) ระบบการศึกษาของประชากรในโรงเรียนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้สามารถจำแนกออกได้เป็นสองส่วนคือ 1)การศึกษาในวิชาสามัญ และ 2)การศึกษาในวิชาศาสนา ในมุมมองของชาวไทยเชื้อสายมลายูในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ การศึกษาในวิชาศาสนาถือว่าเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการเป็นมุสลิมที่ดี การศึกษาวิชาสามัญก็เริ่มมีความสำคัญเพิ่มมากขึ้น(โดยเฉพาะในสายตาของผู้ปกครองมุสลิม) ที่จะทำให้ผู้ที่จบการศึกษานั้นสามารถหางานทำและดำเนินชีวิตได้ในระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย แม้ว่าการศึกษาในวิชาสามัญจะมีบทบาทและความสำคัญเพิ่มมากขึ้นสำหรับชาวไทยเชื้อสายมลายู แต่ก็มีได้หมายความว่าชาวไทยเชื้อสายมลายูเหล่านี้จะละเลยหรือให้ความสำคัญกับการศึกษาในวิชาศาสนา น้อยลง กลุ่มคนเหล่านี้กลับพยายามให้ความสำคัญกับการศึกษาทั้งในวิชาศาสนาและสามัญควบคู่กันไปอย่างลงตัว เช่นเดียวกับ จงรัก พลาคัย (2552) การจัดการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ทั้งในระบบที่เป็นทางการ,ไม่เป็นทางการ และการศึกษาตามอัธยาศัย ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบและความแตกต่างเชิงวัฒนธรรม ก่อให้เกิดปัญหาทั้งในด้านนโยบายและการเปลี่ยนแปลงนโยบายการจัดการศึกษาท้องถิ่นในแนวโน้มทิศทางการบูรณาการทางสังคมและวัฒนธรรม ปัญหาด้านคุณภาพการศึกษา ปัญหาด้านการใช้ภาษาในการเรียน และปัญหาด้านบุคลากรทางการศึกษา สอดคล้องกับ เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2552) สภาพการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยที่ประชาชนกำลังประสบปัญหาและต้องอยู่ท่ามกลางสภาพแวดล้อมทางสังคมที่วิกฤติและอันตรายนานาประการ ไม่ได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึง ขาดโอกาสการเข้ารับบริการทางการศึกษาในระบบจำนวนมากและผลสัมฤทธิ์ของเรียนโดยรวมอยู่ในระดับต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับชาติมากขึ้น รัฐบาลได้มีนโยบายที่ต้องการให้พื้นที่ของจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ จังหวัดยะลาจังหวัดปัตตานี จังหวัดนราธิวาส จังหวัดสตูล และ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา ได้แก่ อำเภอจะนะนาหวี สะบ้าย้อย และเทพา เป็น “เขตพัฒนาพื้นที่พิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้” ที่จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาอย่าง

เร่งด่วน โดยเฉพาะด้านการศึกษาที่ต้องจัดให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมให้เกิดสันติสุข ทั้งนี้เพื่อส่งผลต่อการพัฒนาคนและสังคมของประเทศให้มีคุณภาพต่อไป

จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นพื้นที่ที่มีลักษณะพิเศษทางสังคมและวัฒนธรรมแตกต่างจากพื้นที่ส่วนอื่นของประเทศ เนื่องจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ส่วนใหญ่กว่าร้อยละ 75 นับถือศาสนาอิสลามและนิยมใช้ภาษามลายูท้องถิ่นในชีวิตประจำวัน ส่วนที่เหลืออีกประมาณร้อยละ 24 เป็นผู้นับถือศาสนาพุทธอาศัยอยู่อย่างกระจัดกระจายทั้งในเขตเมืองและพื้นที่ชนบท จังหวัดชายแดนภาคใต้จึงมีลักษณะทางสังคมที่มีอัตลักษณ์เฉพาะและมีประวัติศาสตร์ของตนเอง ประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่กว่าร้อยละ 80 ใช้ภาษามลายูเป็นภาษาประจำ บางคนสามารถพูดและฟังภาษาไทยได้ชัดเจนแต่บางคนไม่สามารถสื่อสารและใช้ภาษาไทยได้ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดความไม่เข้าใจกันความหวาดระแวงซึ่งกันและกัน

จากความสำคัญของพหุวัฒนธรรมศึกษาและประเด็นดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยในฐานะนักการศึกษา พยายามสรุปประเด็นที่น่าสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมในสถานศึกษาของรัฐในเขตพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในประเด็นต่อไปนี้ นโยบายการบริหารจัดการ หลักสูตรสถานศึกษาที่สะท้อนพหุวัฒนธรรม กิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน การพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจของการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัญหาการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมตามทัศนะของครูในโรงเรียน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมตามทัศนะของครูในโรงเรียน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยจำแนกตาม ประสบการณ์ทำงาน ขนาดโรงเรียน ภูมิภาค และวิทยฐานะในเขตพื้นที่การศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
3. เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ปัญหาการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมตามทัศนะของครูในโรงเรียน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed methods) ซึ่งประกอบด้วยวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการศึกษาปัญหาและแนวทางการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมตามทัศนะของครูในสถานศึกษาสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

สมมุติฐานการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาปัญหาการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมตามทัศนะของครูในโรงเรียน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้วิจัยได้ตั้งสมมุติฐานของการวิจัยไว้ดังนี้

1. ครู ในสถานศึกษาสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่มีประสบการณ์ต่างกัน มีทัศนะต่อปัญหาการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน
2. ครู ในสถานศึกษาสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่มีขนาดโรงเรียนต่างกัน มีทัศนะต่อปัญหาการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน
3. ครูในโรงเรียนสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่มีภูมิภาคต่างกัน มีทัศนะต่อปัญหาการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน

4. ครู โรงเรียนของรัฐในเขตพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่มีวิทยฐานะต่างกัน มีทัศนคติต่อปัญหาการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครู ในโรงเรียนสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปีการศึกษา 2557 จำนวน 387 คน ได้มาโดยดำเนินการตามขั้นตอนการกำหนดกลุ่มตัวอย่างจากการคำนวณโดยใช้สูตร Yamané จากการสุ่มแบบชั้นภูมิอย่างเป็นสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) และสุ่มอย่างง่าย เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามโดยผู้วิจัยสร้างจากแนวคิดที่ได้ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารและประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สามจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการปัญหาการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมตามทัศนคติของครูในสถานศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ 5 ด้าน ค่าความเชื่อมั่น 0.994

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าสถิติต่างๆโดยอาศัยคอมพิวเตอร์ ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้แบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ทำการวิเคราะห์ โดยแยกข้อมูลตามตัวแปรที่ศึกษา เพื่อนำมาหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำมาเสนอผลวิเคราะห์ลงในตาราง

2. ระดับปัญหาการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมตามทัศนคติของครูในสถานศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) เพื่อทราบระดับปัญหาการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมโรงเรียนของรัฐในเขตพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย (Arithmetic mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) แล้วแปลความหมายของค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์สัมบูรณ์ (Absolute criteria)

3. หาค่าการทดสอบ (T-test) เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมโรงเรียนของรัฐในเขตพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำแนกตามตัวแปร วิทยฐานะของบุคลากรในสถานศึกษาเพื่อใช้ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มมีคุณลักษณะที่เป็นอิสระจากกันความแปรปรวนของประชากรทั้งสองกลุ่มเท่ากัน

4. หาค่าการทดสอบ (F-test) เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมโรงเรียนของรัฐในเขตพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำแนกตามตัวแปร ขนาดสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา ประสพการณ์การปฏิบัติงาน โดยทำการวิเคราะห์ ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) หากพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปผลการศึกษาดังนี้

1.ครูในสถานศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีระดับปัญหาการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมตามทัศนคติของครู โดย ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้าน

นโยบาย ด้านการพัฒนาครู มีปัญหาการจัดการศึกษาอยู่ในระดับมาก และด้านหลักสูตร ด้านกิจกรรม การเรียนการสอน และ ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน มีระดับปัญหาการจัดการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง ในด้านนโยบายการบริหารจัดการ มีระดับปัญหาการจัดการศึกษาสูงกว่าระดับอื่น ส่วนด้านกิจกรรมการเรียน การสอนที่หลากหลาย มีระดับปัญหาการจัดการศึกษาต่ำกว่าระดับอื่น

2.ครูมีระดับปัญหาการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมตามทัศนะของครูในสถานศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำแนกตาม ขนาดโรงเรียน ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ .01 โดย ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็กมีทัศนะต่อปัญหาการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมน้อยกว่าครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ทางสถิติที่ .01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffepพบว่า ทุกด้านโดยครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็กมีทัศนะต่อปัญหาการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมน้อยกว่าครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลาง

3. ระดับปัญหาการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมตามทัศนะของครูในสถานศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำแนกตามวิทยฐานะ ครูที่มีวิทยฐานะกับครูที่ไม่มีวิทยฐานะ มีระดับปัญหาการจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรมศึกษา โดย ภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ทางสถิติที่ระดับ .01 โดยทัศนะของครูที่มีวิทยฐานะมีระดับปัญหาการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมมากกว่าครูที่ไม่มีวิทยฐานะ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ทางสถิติที่ .01คือ ทุกด้านครูที่มีวิทยฐานะมีทัศนะระดับปัญหาการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมมากกว่าครูที่ไม่มีวิทยฐานะ

4. ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยครั้งนี้ สรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้ ในด้านนโยบายในโรงเรียนจะต้องมีส่วนร่วมในการสร้างความเข้าใจกับชุมชน โดยการจัดการศึกษาโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม มีการเชิญวิทยากรในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ในด้านหลักสูตรสถานศึกษาที่สะท้อนพหุวัฒนธรรมศึกษา เป็นหลักสูตรที่ให้ความสำคัญความแตกต่างของผู้เรียน เข้าใจความต้องการของชุมชนสามารถบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับสังคมปัจจุบันได้ และผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยความสุข ในด้านกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย ครูจะต้องรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลและเข้าใจว่าเด็กมีพื้นฐานที่แตกต่างกัน อาจจะมีการสอนที่นักเรียนได้ปฏิบัติจริงโดยใช้สื่อการสอนที่เหมาะสม และมีวิธีการประเมินผลอย่างหลากหลาย ในด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนในสังคมพหุวัฒนธรรมเป็นการเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโรงเรียนจะต้องเป็นหน่วยงานหนึ่งที่คอยให้บริการแก่ชุมชนในด้านต่างๆ ดังเช่น อาคารสถานที่ อุปกรณ์ เทคโนโลยีต่างๆ ในด้านการพัฒนาครู ครูจะต้องเข้าใจบริบทของพื้นที่ที่มีการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนอยู่ตลอดเวลา เป็นแบบอย่างที่ดีให้ศิษย์ และมีการจัดสภาพแวดล้อมอย่างเหมาะสม รู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีการจัดทำแผนการสอนซ่อมเสริมนักเรียนเป็นรายบุคคล

อภิปรายผล

การอภิปรายผลการวิจัยเชิงปริมาณ จากการวิเคราะห์ข้อมูลการจัดการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมตามทัศนะของครูในสถานศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ นำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานได้ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 1.เพื่อศึกษาระดับปัญหาการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมตามทัศนะของครูในสถานศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ผลการวิจัย พบว่า ระดับปัญหาการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมตามทัศนะของครูในสถานศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดย ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง(ค่อนข้างมาก) ซึ่งผลการวิจัยมีความใกล้เคียงกับงานวิจัยของ ณิชกมล สัมฤทธิ์ผล (2552 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในสังคมพหุวัฒนธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปัตตานี เขต 2 ซึ่งผลการวิจัย พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้เป็นเพราะว่า ครูที่อยู่ในพื้นที่สามจังหวัด ส่วนหนึ่งมีการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมและยังมีส่วนหนึ่งที่ยังไม่เปิดใจที่จะสร้างความเข้าใจกับพหุวัฒนธรรมในพื้นที่ ดังคำกล่าวที่ว่า ครูที่สอนในชั้นเรียนพหุวัฒนธรรมจะต้องมีใจกว้าง รวมถึงจะต้องรู้จักนักเรียนของตนทั้งใน

และนอกห้องเรียน หากครูยังลังเลที่จะเปิดใจกว้าง ชั้นเรียนนั้นก็จะไม่มีความก้าวหน้า และนักเรียนก็จะเกิดความบาดหมางกัน ครูต้องมีความสนใจนักเรียน ไม่กลัวในเรื่องต่างๆ ควรพยายามทำในสิ่งใหม่ๆ หรือสิ่งที่แตกต่างออกไป และต้องมั่นใจว่าจะสามารถจัดการสิ่งต่างๆ ได้ (อามัดไญนี ดาโอะ, 2551) เมื่อพิจารณาการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมตามที่เสนอของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังนี้

1. ด้านนโยบายการบริหารจัดการ ครูในสถานศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีระดับปัญหาการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมตามที่เสนอของครู ในด้านนโยบายการบริหารจัดการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของไมยิตะ สะออน (2555 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในสังคมพหุวัฒนธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามที่เสนอของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 ซึ่งผลการวิจัย พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากผลการวิจัย ปรากฏ เช่นนี้ก็เพราะว่า ครูในพื้นที่สามจังหวัดมองว่านโยบายการบริหารจัดการการศึกษาตามแนวพหุวัฒนธรรมนั้นยังขาดความชัดเจนและขาดทิศทางในการดำเนินงาน อีกทั้งครูมองว่าสถานศึกษาขาดการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ที่ชัดเจนในการบริหารงานจึงมองไม่เห็นภาพนโยบายเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติจึงทำให้มีที่ชนะต่อปัญหาในด้านต่างๆ มาก

2. หลักสูตรสถานศึกษาสะท้อนพหุวัฒนธรรมครูในสถานศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีระดับปัญหาการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมตามที่เสนอของครู ในด้านหลักสูตรสถานศึกษาสะท้อนพหุวัฒนธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้เพราะว่าหลักสูตรที่มาจากส่วนกลางเป็นหลักหลักสูตรที่มาตรฐานแต่ในพื้นที่สามจังหวัดยังเป็นอุปสรรคในการดำเนินงาน เช่น ภาษาของคนในพื้นที่ ที่เป็นปัญหาถึงแม้เราจะมองว่าหลักสูตรมีมาตรฐานแต่การจัดการศึกษาที่ผ่านมาไม่เคยประสบความสำเร็จ อีกทั้งหลักสูตรที่มาจากส่วนกลางยังไม่สนองต่อความต้องการของคนพื้นที่ได้พอสมควร อีกทั้งครูอาจมองว่าหลักสูตรยังขาดการสอดแทรกให้เกิดความเข้าใจในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคลและวัฒนธรรมที่หลากหลายในชั้นเรียน และยังขาดกระบวนการบูรณาการเรียนรู้ออกไปให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์เกิดความเข้าใจในความแตกต่างระหว่างกันจึงทำให้ครูมีที่ชนะต่อปัญหาในด้านดังกล่าวอยู่ในระดับปานกลาง

3. กิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย ครูในสถานศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีระดับปัญหาการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมตามที่เสนอของครู ในด้านกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางสอดคล้องกับงานวิจัยของ Gates (2006 : Abstract) ได้สำรวจความรู้ด้านพหุวัฒนธรรมของครูระดับประถมศึกษาในโรงเรียนของรัฐ โดยใช้มิติของการศึกษาพหุวัฒนธรรมด้านการบูรณาการในเนื้อหา ผลการสำรวจพบว่า ครูมีความรู้เกี่ยวกับการศึกษาพหุวัฒนธรรมด้านการบูรณาการในเนื้อหา อยู่ในระดับปานกลางผลการวิจัย ปรากฏเช่นนี้เพราะครูมองว่าสถานศึกษาขาดความรู้ความเข้าใจ ในการออกแบบหรือนำกิจกรรมการเรียนการสอนที่เชื่อมโยงกับการจัดการศึกษาตามพหุวัฒนธรรมมาใช้ในชั้นเรียน จึงทำให้ขาดการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนที่มีพื้นฐานแตกต่างกันมีปฏิสัมพันธ์กันและอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความเข้าใจ อีกทั้งครูยังขาดการพัฒนาวัตกรรมการเรียนการสอนตามแนวทางพหุวัฒนธรรมเพื่อช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนบนพื้นฐานความแตกต่าง ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้จึงทำให้ครูมองว่าปัญหาการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพหุวัฒนธรรมในด้านกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายอยู่ในระดับมาก การบูรณาการเนื้อหา เป็นการผสมผสานเนื้อหา หลอมรวมทฤษฎีกับการปฏิบัติ หรือเนื้อหาวิชาที่สอนกับชีวิตจริงดังคำที่ว่า การจัดการศึกษาแนวพหุวัฒนธรรม

4. การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนในสังคมพหุวัฒนธรรม ครูในสถานศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีระดับปัญหาการจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรมศึกษา ในด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนในสังคมพหุวัฒนธรรมโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางจากผลการวิจัยปรากฏ เช่นนี้เป็นเพราะครูมองว่าสถานศึกษาขาดการเปิดโอกาสให้ชุมชนและผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย รวมถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมอื่นๆ ทั้งๆ ที่พื้นที่ดังกล่าวที่ตั้งอยู่ในบริบทของความหลากหลายทางวัฒนธรรมและการที่สถานศึกษาขาดการสร้าง ความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนนั้นปัญหาส่วนหนึ่งเกิดเกิดมาจากความไม่สงบในพื้นที่ ทำให้ผู้บริหารและครูเกิดความไม่ไว้วางใจต่อกันและไม่กล้าที่จะดำเนินโครงการบางโครงการเพื่อเป็นการส่งเสริมความสัมพันธ์กับชุมชนนอกจากนี้ปัญหาการสร้าง ความสัมพันธ์กับชุมชนก็เกิดมาจากตัวชุมชนเอง กล่าวคือ ชุมชนบางส่วน ยังไม่ค่อยให้ความสนใจการเรียนของลูกหลานของ

ตน (อามัดไญนี คาโอะ 2551) ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้ครุมองว่าปัญหาด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนในสังคมพหุวัฒนธรรมยังปรากฏให้เห็นอยู่ในพื้นที่

5.การพัฒนาครุให้มีความรู้ความเข้าใจการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรม ครุในสถานศึกษา สังกัดเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีระดับปัญหาการจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรม ในด้านการ พัฒนาครุให้มีความรู้ความเข้าใจพหุวัฒนธรรมศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้ เป็นเพราะครุมอง ว่าสถานศึกษายังขาดการส่งเสริมให้ครุมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับหลักการและแนวคิดในการจัดการเรียนการสอนตาม แนวทางพหุวัฒนธรรมศึกษา ในขณะที่เดียวกันสถานศึกษายังขาดการจัดให้มีเวทีเพื่อให้ครุมีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับ ประสบการณ์การทำงานภายใต้ข้อจำกัดในสังคมพหุวัฒนธรรม การให้ความสำคัญในการจัดจัดการศึกษาในสังคมพหุ วัฒนธรรมของผู้บริหารมีน้อยทำให้เกิดปัญหา

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมตามทัศนะของครุในโรงเรียน สังกัดเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยจำแนกตาม ประสบการณ์ทำงาน ขนาดโรงเรียน ภูมิภาค และ วิชยฐานะในเขตพื้นที่การศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

2.1 ครุที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานต่างกัน มีระดับปัญหาการจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรมศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครุมีปัญหาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรม ศึกษาไม่แตกต่างกัน การที่ผลวิจัยเป็นเช่นนี้ เป็นเพราะครุ เป็นผู้มีความสำคัญและต้องมีความรู้ ความสามารถมีทักษะและเจต คตที่ถูกต้องในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของผู้เรียนแต่ละบุคคล ครุที่เข้ามาปฏิบัติงานสอน ไม่ว่าจะเป็นครุที่มีประสบการณ์มากหรือน้อยก็ตาม จะได้รับการอบรม ให้ความรู้ความสามารถในเรื่องหลักสูตร การ พัฒนาการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การสร้างและนำสื่อไปใช้กับผู้เรียน และการวัดผลประเมินผลในทิศทาง เดียวกัน ครุส่วนใหญ่ที่สอนในพื้นที่สามจังหวัดส่วนใหญ่แล้วจะเป็นคนในพื้นที่ บุคลากรเหล่านี้จะมีความรู้ความเข้าใจในพหุ วัฒนธรรมอยู่แล้วในบางส่วนส่งผลให้ครุที่ประสบการณ์แตกต่างกันมีความคิดเห็นในเรื่องการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรม ตามทัศนะของครุในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ไม่แตกต่างกัน

2.2 ปัญหาการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมตามทัศนะของครุในสถานศึกษา สังกัด เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำแนกตาม ขนาดโรงเรียน ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญที่ .01 โดยครุที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็กมีทัศนะต่อปัญหาการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมน้อยกว่าครุที่ ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลาง การที่ผลวิจัยเป็นเช่นนี้ เพราะว่าเป็นโรงเรียนขนาดเล็กเป็นโรงเรียนที่มีบุคลากรที่ อยู่ภายในโรงเรียนน้อยทำให้ภาพความแตกต่างที่เกิดในกลุ่มมีเล็กน้อยเมื่อนำไปเปรียบเทียบกับโรงเรียนใหญ่และขนาดกลาง ซึ่งบุคลากรภายในโรงเรียนมีจำนวนมากและมีความแตกต่างที่เกิดในกลุ่มก็มากด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้ครุที่ปฏิบัติงานในโรงเรียน ขนาดเล็ก มองว่าตนเองมีปัญหาในการจัดการศึกษาตามพหุวัฒนธรรมน้อยกว่าโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่

2.3 ระดับปัญหาการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมตามทัศนะของครุในสถานศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำแนกตามภูมิภาคพบว่า ครุที่มีภูมิลำเนาต่างกัน มี ระดับปัญหาการจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรมศึกษาโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน การที่ผลวิจัยเป็นเช่นนี้ เพราะ ภูมิภาคของกลุมตัวอย่างในพื้นที่จังหวัด ปัตตานี ยะลา นราธิวาส เป็นภูมิลำเนาที่อยู่ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่ง ลักษณะ สังคม วัฒนธรรมในพื้นที่ วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ที่คล้ายคลึงกัน หรือความเป็นพหุวัฒนธรรมที่คล้ายๆกัน ทำให้ผลวิจัย ที่ออกมาไม่แตกต่างกัน

2.4 ระดับปัญหาการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมตามทัศนะของครุในสถานศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำแนกตามวิทยฐานะ ครุที่มีวิทยฐานะกับครุที่ไม่มีวิทย ฐานะ มีระดับปัญหาการจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรมศึกษา โดย ภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ทางสถิติที่ ระดับ .01 โดยครุที่มีวิทยฐานะมีทัศนะต่อปัญหาการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมสูงกว่าครุที่ไม่มีวิทยฐานะ การที่ผลวิจัย

เป็นเช่นนี้เพราะครูที่มีวิทยฐานะเป็นผู้มีความรู้ และมีประสบการณ์อีกทั้งครูที่มีวิทยฐานะเป็นผู้ที่ปฏิบัติงานในพื้นที่มาอย่างยาวนาน และมีโอกาสในการเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนตามแนวทางพหุวัฒนธรรมจึงทำให้มองเห็นประเด็นที่เป็นปัญหา ข้อจำกัด และจุดด้อยของสถานศึกษาได้ลึกซึ้งและกว้างกว่าครูที่ไม่มีวิทยฐานะ ด้วยเหตุผลดังกล่าว

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3. เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ปัญหาการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมตามที่คณะของครูในโรงเรียน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

1. ด้านนโยบายการบริหารจัดการ

โรงเรียนจะต้องมีส่วนร่วมในการสร้างความเข้าใจกับชุมชน จัดการศึกษาโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม ในการคิด ร่วมกัน ตามความต้องการของชุมชน เช่น การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น รวมถึงการเชิญวิทยากรในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ดังคำกล่าวที่ว่านโยบาย รัฐต้องกำหนดนโยบายเชิงโครงสร้าง เพื่อแก้ไขปัญหาในท้องถิ่น โดยต้องสนับสนุนความหลากหลายทางวัฒนธรรม เช่น การส่งเสริมให้มีการศึกษาด้านสังคม วัฒนธรรม อันเป็นพื้นฐานความเข้าใจที่ถูกต้อง เป็นต้น รัฐต้องอาศัยองค์ความรู้แบบองค์รวม ซึ่งต้องเป็นองค์ความรู้ที่เข้าถึงความเป็นจริงของสังคม และปราศจากอคติจุดประสงค์ของนโยบาย ควรประกอบด้วยวิธีการให้สิทธิทางกฎหมายแก่การศึกษาพหุวัฒนธรรม (สุธีรัช ชูชื่น. 2555)

2 ด้านหลักสูตรสถานศึกษาที่สะท้อนพหุวัฒนธรรมศึกษา

หลักสูตรสถานศึกษาที่สะท้อนพหุวัฒนธรรมศึกษาต้อง เป็นหลักสูตรที่ให้ความสำคัญความแตกต่างของผู้เรียน เข้าใจความต้องการของชุมชนสามารถบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับสังคมปัจจุบันได้ และผู้เรียนได้เรียนรู้ได้อย่างมีความสุข ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้สอดคล้องกับอามัดไญนี ดาโอ๊ะ, (2551) ที่กล่าวว่า หลักสูตรจะต้องแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงและวิธีการดำเนินการทางสังคมที่มีต่อการศึกษาพหุวัฒนธรรมมากกว่าที่จะเป็นส่วนเสริมของรายวิชาหรือหลักสูตร นั้นย่อมหมายความว่า จะต้องมีการปรับแนวคิดของหลักสูตร โดยการทำให้เนื้อหาชนกลุ่มน้อยในชุมชนเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตร(อามัดไญนี ดาโอ๊ะ, 2551)

3 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย

กิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย ครูจะต้องรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลและเข้าใจว่าเด็กมีพื้นฐานที่แตกต่างกัน อาจจะมีการสอนที่นักเรียนได้ปฏิบัติจริงและมีวิธีการประเมินผลอย่างหลากหลาย ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ เพราะว่าเป็นพื้นที่ที่เป็นสังคมพหุวัฒนธรรมนักเรียนมีความแตกต่างก่อนการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนครูจำเป็นต้องรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลก่อนเพื่อจะได้เตรียมการสอนที่เหมาะสมกับนักเรียน สอดคล้องกับ สุธีรัช ชูชื่น (2555) การจัดการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรมศึกษา เป็นการจัดการศึกษาแบบองค์รวม คือ จัดกิจกรรมพร้อมๆกัน ทั้งด้านการบูรณาการเนื้อหา กระบวนการสร้างองค์ความรู้ การลดอคติการสอนที่ยึดหลักยุติธรรม และการปรับโครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรมในโรงเรียน

4 ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนในสังคมพหุวัฒนธรรมศึกษา

การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนในสังคมพหุวัฒนธรรมเป็นการเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโรงเรียนจะต้องเป็นหน่วยงานหนึ่งที่คอยให้บริการแก่ชุมชนในด้านต่างๆ ดังเช่น อาคารสถานที่ อุปกรณ์เทคโนโลยีต่างๆ ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เพราะชุมชนในสังคมพหุวัฒนธรรมมีส่วนสำคัญในการจัดการศึกษาถือว่าชุมชนอาจเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน เพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจบนสังคมที่แตกต่างกัน ดังคำกล่าวของ ส่วน เอกรินทร์ สังทอง (2555) จำเป็นที่จะมีการทำงานเชิงบูรณาการเพื่อเป้าหมายเดียวกันโดยอาศัยความร่วมมือของชุมชนและผู้ปกครองพหุวัฒนธรรมนั้น จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความซาบซึ้งเห็นความสำคัญของความหลากหลายซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนมีความตระหนักและเห็นคุณค่าของการอยู่ร่วมกันบนความแตกต่าง

5 ด้านการพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจพหุวัฒนธรรมศึกษาในสถานศึกษา

ครูจะต้องเข้าใจบริบทของพื้นที่ที่มีการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนอยู่ตลอดเวลา และมีการจัดสภาพแวดล้อมอย่างเหมาะสม รู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีการจัดทำแผนการสอนซ่อมเสริมนักเรียนเป็นรายบุคคล ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เพราะว่านักเรียนในสังคมพหุวัฒนธรรมมีความแตกต่างจำเป็นต้องทำแผนการสอนซ่อมเสริมเพื่อสร้างคุณภาพทางการศึกษาให้เกิดขึ้นในสังคมดังกล่าวที่ว่า ครูที่สอนในชั้นเรียนพหุวัฒนธรรมจะต้องมีใจกว้าง รวมถึงจะต้องรู้จักนักเรียนของตนทั้งในและนอกห้องเรียน หากครูยังลั้งเลที่จะเปิดใจกว้าง ชั้นเรียนนั้นก็จะมีไม่มีความก้าวหน้า และ

นักเรียนก็จะเกิดความบาดหมางกัน ครูต้องมีความสนใจนักเรียน ไม่กลัวในเรื่องต่างๆ ควรพยายามทำในสิ่งใหม่ๆ หรือสิ่งที่แตกต่างออกไป และต้องมั่นใจว่าจะสามารถจัดการสิ่งต่างๆ ได้ (อามัดไญนี ดาโอะ. 2551)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยพบว่า ระดับปัญหาการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมตามทัศนะของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ครูมีทัศนะต่อปัญหาการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมในด้านนโยบายการบริหารจัดการ อยู่ใน ระดับมาก เพราะครูมองว่านโยบายการบริหารจัดการการศึกษาตามแนวพหุวัฒนธรรมนั้นยังขาดความชัดเจนและขาดทิศทางในการดำเนินงาน อีกทั้ง ครูอาจมองว่าสถานศึกษายังขาดการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ที่ชัดเจนในการบริหารงาน ผู้บริหารควรจะมีการกำหนดนโยบายของโรงเรียนในด้านการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมอย่างเป็นรูปธรรม อาจมีการเขียนเป็นวิสัยทัศน์ของโรงเรียนและเขียนเป็นพันธกิจที่โรงเรียนจะต้องดำเนินการเพื่อให้การจัดการศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดได้มีคุณภาพต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษางานวิจัยทั้งเชิงคุณภาพและปริมาณ ในการศึกษาในระดับปัญหาการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมตามทัศนะของผู้บริหารการศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

เอกสารอ้างอิง

- จรูญ จิวานาน. (2538). “การศึกษาสำหรับสังคมหลายวัฒนธรรม”. *วารสารรัฐสมิแล*. 16, 22-26.
- จงรัก พลาศัย. (2552) การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏวราชนครินทร์*, 1: 1-20
- จิตราภา กุณชุลบุตร. (2550). *การวิจัยสำหรับนักวิจัยรุ่นใหม่*. กรุงเทพฯ :โรงพิมพ์บริษัท สหธรรมมิกจำกัด
- นฤพนธ์ ดั้ววิเศษ. (2554) ศัพท์มานุษยวิทยา *พหุวัฒนธรรม*,13(73): 3-5
- นิเลาะแวอุซิงและคณะ. (2552). *การจัดการศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้*. ปัตตานี :มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- บัญญัติ ยงยวน, ปันดดา ธนเศรษฐกร, และวสุนันท์ ชุ่มเชื้อ. (2553) *รายงานการวิจัยการพัฒนา รูปแบบการจัดการศึกษาพหุวัฒนธรรมในโรงเรียนประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล
- บรรจง ฟารุ่งสาบ, ไช่มก อุทยานลี และ เอกรินทร์ สังข์ทอง. (2549). “รายงานการวิจัยประมวล องค์ความรู้ในพหุวัฒนธรรมศึกษา จังหวัดชายแดนใต้”. *วารสารศึกษาศาสตร์*. 18(2),125-133.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2543). *สถิติวิเคราะห์เพื่อการวิเคราะห์*. กรุงเทพฯ :โรงพิมพ์เรือนแก้วพิมพ์
- เบญจา ยอดดำเนิน-แอ็ดติง และคณะ. (2552). *การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ : การจัดการข้อมูล การตีความ และการหาความหมาย*. นครปฐม :สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล
- ผ่องศรี วาณิชชฎากวศ์. (2546). *ระเบียบวิธีวิจัยทางการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่4). ปัตตานี :ภาควิชา บริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
- ปรีชาชาญ แก้วนัย, และศิริน กุศลสถานภาพ (2556) *การผสมผสานทางวัฒนธรรมระหว่างไทยพุทธ กับไทยมุสลิมในเขตจังหวัดภาคใต้ตอนล่าง*. ปัตตานี :มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- ยุพดี ยศวริตสกุล. (2555) รูปแบบการจัดการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับชาวมอแกนในสังคม พหุวัฒนธรรม จังหวัดพังงา *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี*, 23(2): 36-48

- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2538). **เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา**. (พิมพ์ครั้งที่4).กรุงเทพฯ :สุวีริยาสาส์น
วิจิตรฯ. (2551) **ภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูใน
อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี** สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
- ศิริจิต สุนันต๊ะ. (2556) สถานการณ์โต้แย้งเรื่องพหุวัฒนธรรมในประเทศไทย **วารสารภาษาและวัฒนธรรม**, 32: 7-30
- สุกรี หลังปู่เต๊ะ และคณะ (2552) **สังคมพหุวัฒนธรรม : พลังทางสังคมสู่การพัฒนาสุขภาวะ
ของคนได้** ใน สุกรี หลังปู่เต๊ะ และ สุวิทย์หมาดอะดำ (บรรณาธิการ), สุขภาวะทางปัญญา
สร้างสุขคนได้
- สุธีรัช ชูชื่น. (2555) พหุวัฒนธรรมศึกษาใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ...ทางเลือกหรือทางรอด
วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์,8(2): 124-136
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2552). **สภาพการจัดการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้**. (พิมพ์ครั้งที่
2). กรุงเทพมหานคร : สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษาสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ
- อามัดไญนี ดาโอ๊ะ. (2551) **การสอนพหุวัฒนธรรมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้.จำเป็น จริงหรือ?**.
(ออนไลน์). สืบค้นจาก : <http://www.saengtham.com/collum5.pdf>. (23 กันยายน
2557).
- เอกรินทร์ สังข์ทอง. (2551) **ภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมของผู้บริหารโรงเรียนของรัฐในสาม
จังหวัดชายแดนภาคใต้**. ปัตตานี :มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
- เอกรินทร์ สีมหาศาล. (2546) **กระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่3.
กรุงเทพมหานคร : บุ๊คพอยท์

ปัจจัยองค์การแห่งการเรีนรู้ที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1

Learning Organization Factors Affecting Internal Quality Assurance
of Schools under the Jurisdiction of Pattani Educational Service Area Office I

เจาะรอกีเยาะห์ ดือเราะ^{1*} และ วุฒิชัย เนียมเทศ ²

¹ นักศึกษาปริญญาโท ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

² อาจารย์ ดร. ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

Jek.30free@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับการเป็นองค์กรแห่งการเรีนรู้ของสถานศึกษา 2) ระดับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 3) ความสัมพันธ์ระหว่างองค์การแห่งการเรีนรู้กับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 4) ปัจจัยองค์การแห่งการเรีนรู้ที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยนี้ได้แก่โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 104 โรงเรียน เครื่องมือเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าตามหลักการของลิเคิร์ท มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .975 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันและการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบ Stepwise ผลการวิจัยสรุปได้ว่า 1) ระดับการเป็นองค์กรแห่งการเรีนรู้ของสถานศึกษาในสังกัด โดยภาพรวมและรายด้าน ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 2) ระดับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยภาพรวมและรายด้าน ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 3) องค์กรแห่งการเรีนรู้มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4) ปัจจัยองค์การแห่งการเรีนรู้ที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาได้แก่ ด้านความคิดอย่างเป็นระบบ ด้านการเรีนรู้เป็นทีมและด้านการใช้เทคโนโลยี สามารถพยากรณ์ได้ร้อยละ 61.40 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ ในรูปของคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

$$\text{สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ } \hat{Y} = 1.925 + .561 (X_1) + .303 (X_5) + .133 (X_7)$$

$$\text{สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน } \hat{Z} = .707 (X_1) + .391 (X_5) + .205 (X_7)$$

คำสำคัญ: องค์กรแห่งการเรีนรู้, การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1

Abstract

This research was intended 1) to study the level of Learning Organization in schools 2) to study the level of Internal Quality Assurance of Schools 3) to investigate the relationship between Learning Organization with Internal Quality Assurance of Schools 4) to indicate the aspects of Learning Organization which were best Internal Quality Assurance of Schools. The sample were 104 schools from the primary schools under the jurisdiction of Pattani primary educational service area office I. The instrument for data collection was a five-rating-scale questionnaire about the Learning Organization and Internal Quality Assurance in schools. The reliability questionnaire was .975 and the data were analyzed by mean statistics regression analysis. The findings were summarized as follows : 1) The Learning Organization under the jurisdiction of Pattani primary educational service area office I, as a whole and as an individual aspect was at a high level. 2) The Internal Quality Assurance of Schools Pattani primary

educational service area office I ,as a whole and as an individual aspect was at a high level. 3) The relationship between the Learning Organization and Internal Quality Assurance were significantly related positive at the 0.01 level. 4) The predictors for Internal Quality Assurance of Schools were in 3 aspects, System Thinking, Team Learning and Technology Application affecting Internal Quality Assurance of Schools, with the predictive power of 61.40 percent, statistically significant at 0.01 The predictive equations in raw score

$$\hat{Y} = 1.925 + .561(X_1) + .303(X_5) + .133(X_7) \text{ The predictive equations in standard score. } \hat{Z} = .707(X_1) + .391(X_5) + .205(X_7)$$

Keyword : Learning Organization, Internal Quality Assurance of Schools , The jurisdiction of Pattani primary educational service area office I

บทนำ

เป้าหมายการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561) มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและการเรีนรู้ และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ทั้งนี้เพื่อให้คนไทยได้เรีนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ คุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญที่ทุกฝ่ายที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาต้องตระหนักและดำเนินการจนบรรลุผลในที่สุด ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาจึงเป็นกลไกสำคัญที่จะช่วยในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของคนไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553: คำนำ) ดังนั้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจำเป็นต้องบริหารจัดการศึกษาในเชิงคุณภาพ โดยมีประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกลไกสำคัญที่เสริมและผลักดันให้กระบวนการทำงานในทุกระดับและบุคลากรที่เกี่ยวข้องดำเนินไปอย่างสอดรับกันเป็นระบบ มุ่งหน้าไปในทิศทางที่ได้ร่วมกันกำหนดไว้เพื่อบรรลุเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยหลักการและวิธีการบริหารและการจัดการคุณภาพ (Quality Management) สมัยใหม่ที่เน้นการสร้างเชื่อมั่นให้กับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องว่าผู้เรีนรู้จะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ ดังนั้น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนในหมวด 6 เรื่องมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา มาตราที่ 47 ว่า ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา การประกันคุณภาพการศึกษาจึงเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้เกี่ยวข้องว่าผู้เรีนรู้ทุกคนจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพจากสถานศึกษา (สำนักงานทดสอบทางการศึกษาระดับชาวจังหวัดสงขลา, 2544) คุณภาพจะช่วยให้ประชาชนมีคุณธรรมสามารถดำรงอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข มีความรู้ ความสามารถและทักษะในการแสวงหาความรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ปรับตัวได้ทันต่อการเปลียนแปลงของสังคมในอนาคต มีความสามารถในการประกอบอาชีพพึ่งตนเองได้ ดำรงชีวิตอย่างมีความสุขและมีศักดิ์ศรี สามารถพัฒนาตนเองและร่วมพัฒนาสังคมได้อย่างเหมาะสม (วิระยุทธ ชาตะกาญจน์, 2551) แม้ว่าการพัฒนาให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษาจะผ่านไปแล้วช่วงระยะหนึ่ง คือรอบทศวรรษที่ผ่านมา (พ.ศ. 2542-2551)กระแสสังคมก็ยังมีวิพากษ์ วิจารณ์ว่าระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษายังไม่เข้มแข็ง สถานศึกษาไม่ได้สร้างระบบให้เกิดขึ้นอย่างจริงจัง มุ่งเน้นการปรับปรุงเพื่อให้ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกเท่านั้น (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2554: บทนำ)

การที่จะทำให้การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาประสบผลสำเร็จนั้น สถานศึกษาต้องพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรีนรู้(Learning organization) โดยครูและบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาต้องเป็นบุคคลแห่งการเรีนรู้ กล่าวคือ รู้จักพัฒนาตนเอง ใฝ่เรีนรู้ มีการแลกเปลี่ยนเรีนรู้ มีการทำงานในรูปแบบที่มงานและแบ่งปันความรู้ตลอดเวลา สถานศึกษาจะต้องพัฒนาความเชี่ยวชาญให้เพียงพอแก่การปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลียนแปลงไปอย่างรวดเร็ว และสถานการณ์ของต่างประเทศที่มีผลกระทบต่อประเทศไทยโดยตรง องค์กรแห่งการเรีนรู้

(Learning Organization) เป็นการบริหารรูปแบบหนึ่งที่ใช้เป็นพื้นฐานในการก้าวไปสู่ความสำเร็จขององค์กรภายใต้สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างไม่หยุดยั้ง

องค์กรแห่งการเรียนรู้เป็นองค์กรที่มีความมุ่งมั่นที่จะขยายขีดความสามารถของตนผ่านกระบวนการเรียนรู้กันเป็นทีมอย่างต่อเนื่อง และต้องเป็นองค์กรที่มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้และพัฒนาความรู้ความสามารถรวมทั้งมีการสร้างการสรรหา การถ่ายโอนความรู้ และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันเป็นผลมาจากความรู้ มีการกระจายอำนาจ (empowerment) ให้กับสมาชิกในองค์กรเพื่อกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือ และการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม ส่งเสริมการสนทนาอย่างเปิดเผยและเชื่อมโยงการพึ่งพาระหว่างบุคคล องค์กร รวมทั้งชุมชนที่องค์กรตั้ง ทั้งนี้โดยใช้แนวคิดทางการบริหารจัดการความรู้และเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อสร้างองค์ความรู้หรือนวัตกรรมที่มีคุณค่าต่อตนเอง ต่อทีม และต่อองค์กรทั้งนี้เพื่อสร้างผลลัพธ์ที่ต้องการโดยเน้นที่กระบวนการเรียนรู้ของคนในองค์กร (เมตตา เทพประทุน 2551: 3) ดังนั้นการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้จึงมีความสัมพันธ์กับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเนื่องจาก โรงเรียนถือเป็นส่วนหนึ่งขององค์กรทางสังคมที่เน้นการเรียนรู้ แก้ไขปัญหาเพื่อการเปลี่ยนแปลงที่ดีมีคุณค่า เพราะโรงเรียนเป็นองค์กรที่มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องการสอนและการเรียนรู้เป็นหลัก เป้าหมายสุดท้ายของโรงเรียนก็คือ คุณภาพของนักเรียน ดังนั้นในบรรดาองค์กรประเภทต่างๆ โรงเรียนจึงควรเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้มากกว่าองค์กรใดๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศศิธร วชิรปัญญาพงศ์ (ม.ป.ป.) ได้ทำการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของการจัดการความรู้ และองค์กรแห่งการเรียนรู้ต่อการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาผลการวิจัยพบว่า องค์กรแห่งการเรียนรู้ส่งผลทางตรงเชิงบวกกับการประกันคุณภาพการศึกษาที่ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ .60 และส่งผลโดยรวมทางบวกที่ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.60 สามารถอธิบายได้ว่า ผลการดำเนินงานขององค์กรนั้นขึ้นอยู่กับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาระดับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 1 ว่าอยู่ในระดับใดและศึกษาระดับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 1 ว่าอยู่ในระดับใด การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา มีความสัมพันธ์การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 1 หรือไม่ และปัจจัยองค์กรแห่งการเรียนรู้ด้านใดที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 1 ซึ่งผลการวิจัยจะเป็นข้อมูลในการปรับปรุง แก้ไข และเป็นแรงบันดาลใจให้ผู้เกี่ยวข้องในสถานศึกษาได้พัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ได้ตามมาตรฐานโดยใช้กระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และเพื่อให้ สอดรับกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ให้พัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะคุณภาพด้านผู้เรียนให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้รับบริการต่อไป

วัตถุประสงค์ การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1
2. เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรแห่งการเรียนรู้กับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1
4. เพื่อศึกษาปัจจัยองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 1

สมมติฐานการวิจัย

1. องค์กรแห่งการเรียนรู้มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1
2. ปัจจัยองค์กรแห่งการเรียนรู้อย่างน้อยหนึ่งด้านที่เป็นตัวแปรพยากรณ์การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 1

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 139 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่าง คือโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 104 โรงเรียน โดยใช้สูตร Yamane เพื่อคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง และทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิอย่างมีสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) โดยเทียบสัดส่วนจากประชากรในแต่ละศูนย์เครือข่ายและสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) แบบจับฉลากไม่ใส่คืน ผู้ให้ข้อมูลในแต่ละโรงเรียนประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน หรือหัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โรงเรียนละ 3 คน รวมผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งสิ้น จำนวน 312 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 ใน 7 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการคิดอย่างเป็นระบบ 2) ด้านจิตใจที่ใฝ่พัฒนาตนเอง 3) ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ร่วม 4) ด้านแบบจำลองความคิด 5) ด้านการเรียนรู้เป็นทีม 6) ด้านการจัดการความรู้ 7) ด้านการใช้เทคโนโลยี และแบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 ใน 8 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 2) ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 3) ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ 4) ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 4) ด้านการจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา 6) ด้านการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 7) ด้านการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน 8) ด้านการจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .975 สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัย

1. ระดับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 ในภาพรวมและรายด้าน ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยด้านการเรียนรู้เป็นทีมมีการปฏิบัติสูงสุด ด้านการจัดการความรู้และด้านการใช้เทคโนโลยีมีการปฏิบัติต่ำสุด ดังตาราง 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต1 ในภาพรวมและรายด้าน

ด้านที่	ระดับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในภาพรวม	\bar{X}	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
1	ด้านความคิดเชิงระบบ	3.98	.346	มาก
2	ด้านจิตใจที่ใฝ่พัฒนาตนเอง	4.04	.306	มาก
3	ด้านการมีส่วนร่วม	4.02	.342	มาก
4	ด้านแบบจำลองความคิด	3.98	.333	มาก
5	ด้านการเรียนรู้เป็นทีม	4.10	.355	มาก
6	ด้านการจัดการความรู้	3.88	.423	มาก
7	ด้านการใช้เทคโนโลยี	3.88	.423	มาก
รวม		3.98	.306	มาก

2. ระดับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 ในภาพรวมและรายด้าน ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยด้านการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายในและด้านการจัดให้มีพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่องมีการปฏิบัติสูงสุดและ ส่วนด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษากับด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศมีการปฏิบัติต่ำสุด ดังตาราง 2

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับระดับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต1 ในภาพรวมและรายด้าน

ด้านที่	ระดับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในภาพรวม	\bar{X}	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
1	ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา	4.18	.364	มาก
2	ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา	4.11	.322	มาก
ด้านที่	ระดับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในภาพรวม	\bar{X}	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
3	ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ	4.11	.322	มาก
4	ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา	4.12	.304	มาก
5	ด้านการจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา	4.17	.315	มาก
6	ด้านการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา	4.16	.342	มาก
7	ด้านการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน	4.21	.350	มาก
8	ด้านการจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง	4.21	.309	มาก
รวม		4.16	.274	มาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างองค์การแห่งการเรียนรู้กับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 1 มีความสัมพันธ์ทางบวกโดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง (r) .544 -.764 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้พบว่าองค์การแห่งการเรียนรู้มีความสัมพันธ์กับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในระดับค่อนข้างสูงเรียงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จากมากไปน้อยดังนี้ ด้านการคิดอย่างเป็นระบบ (r = .707) ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ร่วม (r = .688) ด้านการทำงานเป็นทีม (r = .683) ด้านจิตใจที่ใฝ่พัฒนาตนเอง (r = .647) ด้านแบบจำลองความคิด (r = .635) ด้านการจัดการความรู้และด้านการใช้เทคโนโลยี (r = .623) ดังตาราง 3

ตาราง 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ระหว่างองค์การแห่งการเรียนรู้ของ สถานศึกษากับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	X ₇	Y
X ₁	1							
X ₂	.764**	1						
X ₃	.762**	.676**	1					
X ₄	.678**	.717**	.647**	1				
X ₅	.640**	.633**	.687**	.647**	1			
X ₆	.652**	.642**	.581**	.678**	.544**	1		
X ₇	.652**	.642**	.581**	.678**	.544**	1.000**	1	
Y	.707**	.647**	.688**	.635**	.683**	.623**	.623**	1

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ปัจจัยองค์การแห่งการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต1พบว่าตัวแปรด้านองค์การแห่งการเรียนรู้ 3 ตัว จากตัวแปรทั้งหมด7ตัวมีค่าสัมประสิทธิ์พหุคูณตั้งแต่ .707-783 โดยตัวแปรองค์การแห่งการเรียนรู้ด้านความคิดอย่างเป็นระบบ (X₁) มีค่าสัมประสิทธิ์พหุคูณเท่ากับ.707ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์เท่ากับ.500 (ร้อยละ50.0) ตัวแปรองค์การแห่งการเรียนรู้ด้านการเรียนรู้เป็นทีม (X₅) มีค่าสัมประสิทธิ์พหุคูณเท่ากับ.769 ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์เท่ากับ.591(ร้อยละ59.0)และตัวแปรองค์การแห่งการเรียนรู้ด้านการใช้เทคโนโลยี(X₇)มีค่าสัมประสิทธิ์พหุคูณเท่ากับ.783 ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์เท่ากับ.614 (ร้อยละ 61.4)เป็นค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ที่สูงที่สุด ดังนั้นปัจจัยองค์การแห่งการเรียนรู้ด้านความคิดอย่างเป็นระบบ ด้านการเรียนรู้เป็นทีม และด้านการใช้เทคโนโลยีสามารถพยากรณ์การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังตาราง 4

ตาราง 4 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยองค์การแห่งการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต1

ตัวแปร	R	R ²	Adjusted R ²	S.E. _e	F	Sig
X ₁	.707	.500	.496	.19529	102.18	.000
X ₁ X ₅	.769	.591	.583	.17765	22.25	.000
X ₁ X ₅ X ₇	.783	.614	.602	.17342	5.98	.016

5. องค์การแห่งการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 1 โดยวิธี Stepwise เมื่อนำปัจจัยด้านการคิดอย่างเป็นระบบ ด้านการเรียนรู้เป็นทีมและด้านการใช้เทคโนโลยีซึ่งเป็นตัวพยากรณ์ไปสร้างสมการพยากรณ์ โดยมีการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสามารถสร้างสมการในรูปของคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$Y_1 = 1.925 + .561(X_1) + .303(X_5) + .133(X_7)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z_1 = .707(X_1) + .391(X_5) + .205(X_7)$$

ตาราง 5 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน องค์การแห่งการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 1 โดยวิธี Stepwise

ตัวแปรอิสระ	B	SEb	Beta	t	Sig t
ค่าคงที่ (constant)	1.925	.222	-	8.659	.000
การคิดอย่างเป็นระบบ	.561	.056	.707	10.109	.000
การเรียนรู้เป็นทีม	.303	.064	.391	4.718	.000
การใช้เทคโนโลยี	.133	.054	.205	2.466	.016

R = .783, R² = .614, Adjusted R² = .602, S.E.b = .17342, F = 5.982

อภิปรายผล

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาระดับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมใจ นิคม (2554: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่ององค์การแห่งการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อระดับการยอมรับนวัตกรรมของครูในจังหวัดปัตตานีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 15 พบว่า สถานศึกษามีระดับการปฏิบัติตามแนวคิดองค์การแห่งการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของดวงตารา เจริญวงศ์ (2550: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การบริหารโรงเรียนให้เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 ผลการจากการวิจัย พบว่า การบริหารโรงเรียนให้เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 พบว่าในภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากสถานศึกษา มีการส่งเสริมให้ครูผู้สอนและบุคลากรต่างๆ ทำงานร่วมกันในรูปแบบทีมงาน มีการส่งเสริมให้สมาชิกมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันมากขึ้น ยึดหลักการมีส่วนร่วมในการทำงาน มีการประชุมปรึกษาหารือ ให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วมมือในการแก้ปัญหา และ สนับสนุนการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างเพื่อนครูด้วยกัน การทำงานเป็นทีม ทำให้เกิดความร่วมมือและเกิดพลังในการทำงานให้งานบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย สอดคล้องกับSenge (1996 อ้างถึงในณัฐพันธ์ เจริญนนท์, 2544 : 101) กล่าวว่าการทำงานเป็นทีม มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งสำหรับองค์กร เนื่องจากทีมสามารถช่วยส่งเสริมความร่วมมือ และการสร้างการแข่งขันและการสร้างพลังรวม (Synergy) ในการนำองค์การไปสู่เป้าหมายและความสำเร็จต่างๆ ความร่วมมือร่วมใจซึ่งกันและกันเป็นคุณลักษณะสำคัญขององค์การแห่งการเรียนรู้ ด้วยเหตุดังกล่าวจึงทำให้สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้โดยภาพรวมและรายด้าน ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านการเรียนรู้เป็นทีมมีการปฏิบัติสูงสุด

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน ปฏิบัติอยู่ในระดับมากซึ่งสอดคล้องกับ

งานวิจัยของ ชานูซี ยีปง (2554 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องปัจจัยวัฒนธรรมองค์การที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในตามการรับรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 มีความสัมพันธ์ระหว่าง การปฏิบัติตามกระบวนการประกันคุณภาพภายในของผู้บริหารสถานศึกษา กับผลการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติตามกระบวนการประกันคุณภาพภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ เนื่องจากสถานศึกษาทุกแห่งมีการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายในอย่างสม่ำเสมอ มีการรายงานต่อสาธารณชนเพื่อเป็นหลักฐานยืนยันการพัฒนาสถานศึกษา นอกจากนี้สถานศึกษามีการจัดทำรายงานประจำปีเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายในซึ่งเป็นภาระงานปกติที่สถานศึกษาทุกแห่งดำเนินการอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) สถานศึกษาทุกแห่งจะต้องมีการประกันคุณภาพภายในให้เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารและการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา เพื่อพัฒนาคุณภาพให้เป็นไปตามมาตรฐาน และรายงานผลต่อต้นสังกัดทุกปี เพื่อชี้จุดเด่น จุดควรพัฒนาให้สถานศึกษาได้พัฒนาคุณภาพต่อไป ซึ่งตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 6 ว่าด้วยมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา มาตรา 48 ให้หน่วยงานต้นสังกัด และสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ดังนั้นสถานศึกษาจึงมีการสร้างจิตสำนึกการพัฒนาให้เกิดขึ้นกับครูและบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา โดยถือว่าการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นวัฒนธรรมการทำงานปกติของสถานศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาจึงมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายในและด้านการจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่องมีการปฏิบัติสูงสุด

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์การแห่งการเรียนรู้กับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่าองค์การแห่งการเรียนรู้มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในระดับค่อนข้างสูง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของศิริพร จินดาพงษ์ (2549: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกรรมการบริหารองค์การแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการบริหารองค์การแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของชานูซี ยีปง (2554 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องปัจจัยวัฒนธรรมองค์การที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในตามการรับรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า วัฒนธรรมองค์การทุกด้านมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ เนื่องจาก สถานศึกษามีการส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจในระบบงานและกระบวนการดำเนินงานในสถานศึกษา มีการส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรทำงานเป็นระบบมองความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆในภาพรวมมากกว่ามองแยกเป็นส่วนๆซึ่งทำให้บุคลากรมีความชัดเจนในระบบงานมากขึ้น ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับยุรพร ศุภรัตน์ (2552: 5) กล่าวว่า การคิดเชิงระบบ เป็นการมองภาพและความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆโดยรวม แทนการมองที่เฉพาะหรือมองที่เฉพาะ ซึ่งจะทำให้สามารถมองเห็นเหตุการณ์ที่ซับซ้อนได้ชัดเจนขึ้นและนำไปสู่กระบวนการเปลี่ยนแปลงอย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยเหตุนี้องค์การแห่งการเรียนรู้มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ในระดับค่อนข้างสูง

วัตถุประสงค์ข้อที่ 4 เพื่อศึกษาปัจจัยองค์การแห่งการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต1 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านความคิดอย่างเป็นระบบ มีค่าสัมประสิทธิ์พหุคูณเท่ากับ.707ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์เท่ากับ.500 (ร้อยละ50.0) ตัวแปรองค์การแห่งการเรียนรู้ด้านการเรียนรู้เป็นทีม มีค่าสัมประสิทธิ์พหุคูณเท่ากับ.769 ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์เท่ากับ.591(ร้อยละ59.0)และตัวแปรองค์การแห่งการเรียนรู้ด้านการใช้เทคโนโลยี(X₇)มีค่าสัมประสิทธิ์พหุคูณเท่ากับ.783 ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์เท่ากับ.614(ร้อยละ61.4)เป็นค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ที่สูงที่สุด ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 ที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศศิธร วชิรปัญญาพงศ์ (ม.ป.ป.)ได้ทำการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของการจัดการความรู้ และองค์การแห่งการเรียนรู้ต่อการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาผลการวิจัยพบว่า องค์การแห่งการเรียนรู้ส่งผลทางตรงเชิงบวกกับการประกันคุณภาพการศึกษาที่ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ.60และส่งผลโดยรวมทางบวกที่ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ0.60สามารถอธิบายได้ว่า ผลการดำเนินงานขององค์การนั้นขึ้นอยู่กับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เนื่องจากว่าปัจจุบันสถานศึกษามีการส่งเสริมบุคลากรให้มีการคิดอย่างเป็นระบบ เป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับของบุคคลให้ต่อเนื่องเป็นระบบ การที่แต่ละบุคคลมีความคิดแบบองค์รวม(Holistic) ทำให้สามารถมองกรอบของงานได้อย่างเป็นระบบ ช่วยให้เห็นรูปแบบต่างๆได้อย่างชัดเจนในการที่จะตัดสินใจ แก้ปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับ วีรวุธ มาชะศิริานนท์ (2542 : 35) กล่าวว่า การคิดและการปฏิบัติอย่างเป็นระบบ จะต้องมีความเข้าใจในภาพรวมที่ชัดเจนของความสัมพันธ์ที่ต่อเนื่องกันของทุกๆระบบ ตลอดทั่วทั้งองค์การ ซึ่งประจวบกับชีวิตของมนุษย์จะต้องมาจากการประสานงานกันของทุกๆระบบในร่างกายมนุษย์ที่ต้องทำงานในหน้าที่อย่างสมดุล และสอดคล้องกัน ซึ่งองค์การทุกอย่างองค์การก็สามารถเปรียบได้กับร่างกายมนุษย์เราได้เช่นกัน ดังนั้นการคิดหรือจะปฏิบัติ ก็จะต้องตระหนักถึงความเป็นระบบไว้เสมอ

นอกจากการคิดและการปฏิบัติเป็นระบบแล้ว สถานศึกษายังส่งเสริมให้บุคลากรทำงานในรูปแบบทีมงาน เพราะการทำงานเป็นทีมมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งสำหรับองค์การ การเรียนรู้และการทำงานเป็นทีมจะช่วยส่งเสริมความร่วมมือ และการสร้างการแข่งขันและการสร้างพลังร่วมเครือข่ายทรัพยากรต่างๆทั้งภายในทีมและระหว่างทีมกับบุคคลภายนอกทีม สร้างพันธมิตรในทุกองค์การให้เป็นไปอย่างรวดเร็ว ยืดหยุ่นขึ้นและฉลาดขึ้นและเป็นการนำองค์การไปสู่เป้าหมายและความสำเร็จต่างๆ ดังแนวคิดของธงชัย สมบูรณ์ (2543) ที่กล่าวถึงการเรียนรู้ที่เป็นทีมช่วยให้ผู้คนในองค์กรมีประสบการณ์กับสิ่งต่างๆ จากมุมมองที่หลากหลาย ทำให้ขยายขอบเขตของการรับรู้ มีความเข้าใจที่แหลมคม มีความชัดเจนของตนเอง และสุดท้ายคือการพัฒนาตนเอง การเรียนรู้เป็นทีมช่วยให้เกิดความร่วมมือ ร่วมใจกัน สื่อสารและประสานงานรวมทั้ง ทำให้รับรู้ว่าสมาชิกขององค์กรอื่นๆสามารถใช้เป็นแหล่งที่มาเรียนรู้ของตน

นอกจากการเรียนรู้เป็นทีมแล้วสถานศึกษาได้มีการจัดระบบสารสนเทศให้เป็นหมวดหมู่ครอบคลุมและเพียงพอต่อการนำไปใช้ในการวางแผนจัดการศึกษา สืบค้นได้ง่ายรวดเร็ว ผู้รับผิดชอบดูแลสารสนเทศของสถานศึกษามีการทำงานอย่างเป็นระบบ กำหนดกรอบการเก็บข้อมูล เฉพาะที่จำเป็น วางแผนการเก็บข้อมูล ซึ่ง อาศัยความร่วมมือจากบุคลากรทุกฝ่ายสร้างความเข้าใจ ให้ทุกฝ่ายมีความตระหนักถึงความจำเป็นในการเก็บข้อมูลและสารสนเทศเพื่อให้เกิดความร่วมมือและให้ข้อมูลที่ถูกต้อง ข้อมูลและสารสนเทศทั้งหลายล้วนได้จากครูและบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาทั้งสิ้น เมื่อมีความเข้าใจที่ถูกต้อง การได้มาซึ่งข้อมูลก็จะมีราคาถูกและได้ข้อมูลที่เป็นปัจจุบันการจัดเก็บข้อมูลและสารสนเทศ สถานศึกษามีการจัดเก็บในรูปแบบของแฟ้มเอกสาร หรือจัดเก็บโดยใช้ระบบต่างๆจากคอมพิวเตอร์ ดังที่ ญัฐภรณ์ เขจรนันท์ (2544: 82) ได้กล่าวว่า เทคโนโลยีเป็นปัจจัยแวดล้อมสำคัญที่สามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่เป็นบวกหรือเป็นลบแก่องค์การ โดยผลกระทบของเทคโนโลยีจะมีอิทธิพลต่อการดำเนินงานและการดำรงอยู่ขององค์การสมัยใหม่ ทั้งทางตรงและทางอ้อมปัจจุบันสถานศึกษาขนาดใหญ่ใช้คอมพิวเตอร์ช่วยในการบันทึกข้อมูล ประมวลผล แล้วสรุปเป็นสารสนเทศ เพื่อการใช้งานได้ทันทีเช่นเดียวกับสถานศึกษาขนาดกลางและขนาดเล็ก หลายโรงเรียนมีการใช้คอมพิวเตอร์ในการเก็บข้อมูลและสารสนเทศเช่นเดียวกัน จึงทำให้ปัจจัยองค์การแห่งการเรียนรู้ด้านความคิดอย่างเป็นระบบ รองลงมาคือการเรียนรู้เป็นทีม และการใช้เทคโนโลยีเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยระดับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาด้านการจัดการความรู้และด้านการใช้เทคโนโลยีมีการปฏิบัติต่ำสุดดังนั้นสถานศึกษาควรมีการจัดการความรู้ในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบความรู้ได้ที่ยังไม่ชัดเจน ควรจัดการให้เป็นความรู้ที่ชัดเจนและมีการแลกเปลี่ยนแบ่งปันความรู้ระหว่างกัน ควรประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการปฏิบัติงานในการเรียนรู้อย่างทั่วถึง เพื่อให้มีการเก็บ ประมวล ถ่ายทอดข้อมูลกันได้อย่างรวดเร็วและถูกต้อง สร้างเครือข่ายในการทำงานและจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศได้อย่างเป็นระบบ

1.2 จากผลการวิจัยระดับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาด้านการเรียนรู้เป็นที่มีการปฏิบัติสูงสุด ดังนั้นสถานศึกษาควรส่งเสริมรูปแบบการทำงานเป็นทีมอย่างต่อเนื่อง เพราะการทำงานเป็นทีมจะทำให้เกิดพลังในการบรรลุเป้าหมายของงานได้อย่างรวดเร็ว

1.3 จากผลการวิจัยระดับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศมีการปฏิบัติต่ำสุดดังนั้นสถานศึกษาควรมีการจัดระบบบริหารและสารสนเทศที่สามารถสืบค้นได้อย่างสะดวก รวดเร็ว จัดเป็นหมวดหมู่ครอบคลุมและเพียงพอต่อการนำไปใช้ในการวางแผนจัดการศึกษาและทำเป็นปัจจุบันอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยอื่นที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1

2.2 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรแห่งการเรียนรู้กับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยการวิจัยเชิงคุณภาพ

2.3 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษากับคุณภาพการศึกษาในด้านอื่นๆ นอกเหนือจากการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เช่น ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน

2.4 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษากับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่นๆ เพื่อนำมาเปรียบเทียบและใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2544). *การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา: แนวทางการบริหารจัดการคุณภาพสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ชาญชัย ยิปง. (2554). *ปัจจัยวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในตามการรับรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี*. (สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์).
- ณัฐพันธ์ เขจรนนท์. (2544). *ยอคกลยุทธ์การบริหารสำหรับองค์กรยุคใหม่*. กรุงเทพฯ: ด้านสุทธการพิมพ์.
- ดวงดารา เจริญวงศ์. (2550). “การบริหารโรงเรียนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2. (สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์).
- ประพนธ์ มีสุข. (2552). “ความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติตามกระบวนการประกันคุณภาพภายในของผู้บริหารสถานศึกษากับผลการประเมินคุณภาพภายนอกแรกของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 1. (สารนิพนธ์ศึกษาศาสตร มหาบัณฑิต, สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์).
- เมตตา เทพประทุม. (2551). *ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านโป่งวิทยา*. (การ ค้นคว้าอิสระ ศึกษา ศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร).
- ศิริพร จินดาพงษ์. (2549). “ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกรรมการบริหารองค์กรแห่งการเรียนรู้ของ ผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1. (งานนิพนธ์การศึกษา มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา).
- ศศิธร วชิรปัญญาพงศ์ (ม.ป.ป.)*ความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของการจัดการความรู้ และองค์กรแห่งการเรียนรู้ต่อการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา(การจัดการดุขฎิบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีปทุม).*
- ยุรพร ศุทธรัตน์. (2552). *องค์กรเพื่อการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: แอคทีฟ พรินท์.
- วีรุธ มาฆะศิริานนท์. (2542). *องค์กรเรียนรู้สู่องค์กรอัจฉริยะ*. กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- วีระยุทธ ชาตะกาญจน์. (2551). *เทคนิคการบริหารสำหรับนักบริหารการศึกษามีอาชีพ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรภัทร์ ภูเจริญ. (2543). *100 เครื่องมือนักบริหารสมัยใหม่*. กรุงเทพฯ: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี ไทยญี่ปุ่น
- สำนักงานทดสอบทางการศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *แนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานทดสอบทางการศึกษาระดับชาติดิการกระทรวงศึกษาธิการ. (2544). *แนวทางการรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปีของสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.
- _____ (2554). “แนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา กฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา” พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบรับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษากับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน
ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1

The Relationship between Servant Leadership of School Administrators and the Work
Morale of Teachers in Narathiwat Primary Educational Service Area Office I

อดิศักดิ์ สະแต¹ และเรธา ชูสุวรรณ²

¹ นักศึกษาปริญญาโท ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

² อาจารย์ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

E-mail : adisak_satae@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับภาวะผู้นำแบบรับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบรับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษากับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1 จำนวน 298 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) ระดับภาวะผู้นำแบบรับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบรับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษากับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1 มีความสัมพันธ์กันในทางบวกอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ($r=.654$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำแบบรับใช้ ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ครู ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

The purposes of this research aimed to study 1) The Administrator servant leadership level, 2) The level of the teacher's work morale, 3) The relationship between servant leadership of School Administrators and the work morale of teachers in Narathiwat Primary Educational Service Area Office I. The sample consisted of 298 teachers drawn from the schools in Narathiwat Primary Educational Service Area Office I. A rating scale questionnaire was applied for data gathering which earned data were analyzed to obtain mean, standard deviation and Pearson's correlation coefficient.

The result revealed as follows 1) The total aspect as well as by item of the servant leadership of The Administrator teachers in Narathiwat Primary Educational Service Area Office I were found obviously at a high level. 2) The teacher's work morale in Narathiwat Primary Educational Service Area Office I was

clearly found in overall aspect and by item at a high level. 3) The administrators servant leadership and The teacher's work morale in Narathiwat Primary Educational Service Area Office I was strong positively correlated ($r=654$)with the statistical significance at .01 level.

Keywords: Servant leadership, Morale, Teacher, Administrator

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ต่างมีอุดมการณ์และหลักการการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นแห่งความรู้และเพื่อให้เกิดความพึงพอใจได้รับโอกาสเท่าเทียมกันการศึกษาพัฒนาคนได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตอันเป็นเงื่อนไขไปสู่ระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ที่พึงประสงค์อุดมการณ์ของการจัดการศึกษาคือ การจัดให้มีการศึกษาตลอดชีวิตและการสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ การศึกษาที่สร้างคุณภาพชีวิตและสังคมบูรณาการอันเป็นเงื่อนไขอย่างสมดุลระหว่างปัญญาธรรม คุณธรรม และวัฒนธรรมเป็นการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อคนไทยทั้งปวง มุ่งสร้างพื้นฐานที่ดีในวัยเด็ก ปลูกฝังความเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมตั้งแต่วัยการศึกษาขั้นพื้นฐานและพัฒนาความรู้ความสามารถเพื่อการทำงานที่มีคุณภาพโดยให้สังคมทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาได้ตรงความต้องการของผู้เรียนและสามารถตรวจสอบได้อย่างมั่นใจว่าการศึกษาเป็นกระบวนการของการชีวิตและสังคมเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนสามารถพึ่งตนเองและพึ่งกันเองสามารถแข่งขันได้ในระดับนานาชาติ (สำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2551: 77)

การปฏิรูปการศึกษาไทยในปัจจุบัน ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 บัญญัติไว้ว่าในการจัดการศึกษาให้คำนึงถึงการมีส่วนร่วม และให้การกระจายอำนาจสู่สถานศึกษาและชุมชนให้มากที่สุดให้ผู้บริหารสถานศึกษามีอิสระในการและใช้ดุลยพินิจของวิชาชีพในการจัดการของสถานศึกษานั้นๆให้มากขึ้นซึ่งการบริหารงานสถานศึกษาต้องอาศัยบุคคลที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในการทำงาน มีวิสัยทัศน์และที่สำคัญต้องเป็นบุคคลที่มีภาวะผู้นำสูงและสามารถใช้ภาวะผู้นำได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อที่จะบริหารงานให้สำเร็จตามเป้าหมายวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ (พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2 และ3) พ.ศ. 2545: 26) การจัดการศึกษาในประเทศไทย เป็นภาระหน้าที่โดยตรงของรัฐและเพื่อเป็นการเปิดโอกาส

อย่างไรก็ตามในยุคแห่งการเริ่มต้นของศตวรรษที่ 21 เทคโนโลยีและโลกาภิวัตน์มีอิทธิพลอย่างมากต่อองค์การและรูปแบบการทำงาน ด้วยการเปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลันทำให้องค์การมีลักษณะยืดหยุ่น และไร้ขอบเขตและโครงสร้างที่แน่นอนและเนื้อหาของการทำงานยังเปลี่ยนแปลงไป จากการทำงานที่อาศัยความสามารถทางร่างกายกลายเป็นการทำงานที่ต้องใช้ความสามารถหรือความฉลาดทางปัญญามากกว่า ดังนั้นในการทำงานจึงไม่สามารถสังเกตการณ์ ตรวจสอบและควบคุมได้อย่างทั่วถึง แสดงให้เห็นถึงการมีผู้นำที่เก่งเพียงคนเดียวอาจไม่สามารถเกิดประสิทธิผลแต่สมาชิกในกลุ่มในทีมต้องมีภาวะผู้นำร่วมกันด้วย (Den Hartog and Koopman, 2001: 180-181) อีกทั้ง กลยุทธ์ ตัวแบบ เทคนิค และการปฏิบัติอาจไม่ช่วยให้เกิดประโยชน์ หากไม่มีความเข้าใจพื้นฐานแรงบันดาลใจของคนที่สร้างความผูกพันระหว่างผู้นำกับผู้ตาม และไม่สามารถหาวิธีการสร้างคุณค่าในตัวผู้ที่มาช่วยสร้างอนาคตขององค์กรได้ ซึ่งหากองค์กรยังบริหารจัดการคนทำงานตามแบบยุคอุตสาหกรรมที่เน้นการควบคุมเข้มงวดและบังคับศักยภาพของมนุษย์ไว้ สิ่งนี้ถือเป็นความล้มเหลวโดยสิ้นเชิง (दनัย จันทร้อย ,2548) วิถีทางเดียวที่จะช่วยสนับสนุนยุคการทำงานโดยอาศัยความรู้ คือ การมอบอำนาจแก่คนและสภาพการณ์เดียวที่จะเกิดการมอบอำนาจแก่คนได้ นั่นคือ วัฒนธรรมองค์กรที่ไว้วางใจสูง และปรัชญาการมอบอำนาจที่กลับทิศทางให้ผู้นำกลายเป็นผู้รับใช้ (Covey, 2001 อ้างถึงใน สัมฤทธิ์ กางเพ็ง, 2557 : 77)

ด้วยเหตุนี้หลักการของภาวะแบบรับใช้อาจเป็นคำตอบที่เหมาะสมสำหรับสภาพการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นโดยภาวะผู้นำให้บริการเป็นแนวคิดที่มีพื้นฐานของการทำงานเป็นทีม การอยู่ร่วมกันเป็นชุมชน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีพฤติกรรมที่ประกอบด้วยคุณธรรม การดูแลเอาใจใส่เพื่อนร่วมงาน และการมุ่งพัฒนาให้เพื่อนร่วมงานได้เจริญงอกงาม ซึ่งสามารถให้องค์กรพัฒนาคุณภาพได้ (Spears, 1996 อ้างถึงใน สัมฤทธิ์ กางเพ็ง, 2557 : 80) ภาวะผู้นำให้บริการเป็นตัวอย่างที่ดีในการ

มอบอำนาจแก่คน ที่ถือว่าเป็นหลักการสำคัญยิ่งสำหรับภาวะผู้นำใฝ่บริการ และหลักการดังกล่าวยังตั้งอยู่บนความเป็นจริงเชิงปฏิบัติ (Covey, 2001 อ้างถึงใน สัมฤทธิ์ กางเพ็ง, 2557 : 77) ผู้บริหารสถานศึกษาที่ปฏิบัติตามแนวคิดของผู้นำใฝ่บริการจะมองข้าม หรือไม่ใส่ใจกับการแข่งขัน แต่จะนำแบบแผนหรือวิธีการตัดสินใจของกลุ่ม ที่ให้ความสำคัญและรับรู้ถึงคุณค่าของผู้ร่วมงานเข้ามาแทนที่ผู้บริหารจะให้ความเอาใจใส่ในการพัฒนาศักยภาพของผู้ร่วมงานที่เขาเล็งเห็นถึงพื้นฐานที่สำคัญและจำเป็นเกี่ยวกับการเป็นผู้นำใฝ่บริการ ผู้นำประเภทนี้ดูเหมือนว่าจะมีศักยภาพที่ปรับปรุงพัฒนาสิ่งแวดล้อมทั้งหมดในสถานศึกษาที่พวกเขาให้การศึกษอบรม ใช้ชีวิตเพื่อการรับใช้ (Livovich, 1992 อ้างถึงในสัมฤทธิ์ กางเพ็ง, 2557 : 79)

การที่บุคคลจะปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นต่อเมื่อมีขวัญกำลังใจที่ดีในการรับการตอบสนองด้านความต้องการอย่างเหมาะสมเพราะขวัญกำลังใจย่อมให้เกิดเกื้อกูลต่อการปฏิบัติงาน ขวัญกำลังใจของบุคคลหรือคนในหน่วยงานที่เป็นองค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งที่จะทำให้งานบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพการเสริมสร้างขวัญกำลังใจก็ช่วยก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานหลายประการ คือ มีความสนใจรักศรัทธาและเชื่อมั่นต่อหน่วยงานที่มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานมีความร่วมมือร่วมใจต่อผู้บังคับบัญชาไม่มีความเสียสละความรับผิดชอบอย่างเต็มที่และ ปรีชาพร วงศอนุดรโรจน์ (2547 : 134) ได้กล่าวถึงขวัญและกำลังใจในแนวทางเดียวกันว่า คำว่า “ขวัญและกำลังใจ” ทางการศึกษาได้เข้ามาและได้รับการยอมรับเป็นอย่างดีจากผู้บริหาร เนื่องจากผู้บริหารตระหนักดีว่าทรัพยากรการบริหารที่สำคัญที่สุด คือ คน เพราะคนเป็นผู้นำให้งานสำเร็จหรือล้มเหลว มีประสิทธิภาพสูงหรือต่ำบุคคลที่มีขวัญดีจะมีพฤติกรรมดังต่อไปนี้

1. มีความกระตือรือร้นที่จะร่วมทำงาน เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของสถานศึกษา
2. อยู่ในระเบียบวินัยและเต็มใจที่จะทำตามระเบียบข้อบังคับต่างๆ
3. มีแรงจูงใจและความสนใจในงานอย่างมาก
4. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
5. ความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล

ในขณะที่ นุชลี โพธิวรกร (2549 : 23) กล่าวว่า “ขวัญ” หมายถึง กำลังใจในการต่อสู้ส่วน “กำลังใจ” หมายถึง ขวัญความฮึกเหิมตั้งนั้นเมื่อรวมคำว่า “ขวัญและกำลังใจ” เข้าด้วยกันในแง่ของการปฏิบัติงานแล้ว “ขวัญและกำลังใจในการทำงานคือสภาพทางจิตใจของผู้ปฏิบัติงาน เช่น ความรู้สึกหรือความนึกคิดที่ได้รับอิทธิพลแรงกดดันหรือสิ่งเร้าจากปัจจัยสภาพแวดล้อมในองค์การที่อยู่รอบตัวเขาและจะมีปฏิกริยาโต้กลับคือพฤติกรรมในการทำงานซึ่งมีผลโดยตรงต่อผลงานของบุคคลนั้น” จะเห็นได้ว่าการสร้างขวัญและกำลังใจเป็นเรื่องที่สำคัญในการสร้างแรงจูงใจของบุคลากรในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนตามการรับรู้ของครูกับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี พบว่า มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับค่อนข้างสูง (สุนันทา ไกยเดช, 2548) ส่วน กาญจน์ณัฐฐา ศิริเพ็ญ (2556) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษากับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนในจังหวัดเลย พบว่ามีความสัมพันธ์กันทางบวก

จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงบทบาทของผู้บริหารที่ควรมีภาวะผู้นำ เพื่อการนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบรับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษากับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำแบบรับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 1
2. เพื่อศึกษาระดับของขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาสเขต 1

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำแบบรับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษากับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1

วิธีการศึกษา

วิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ(Quantitative Research) โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำแบบรับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษากับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้ คือแบบสอบถาม โดยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาแนวคิดที่เป็นเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบรับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษากับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1 แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมภาวะผู้นำแบบรับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1 และแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1 สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 329 คน ได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร Yamane (1973 : 888 อ้างถึงในผ่องศรี วาณิชยศุภวงศ์, 2546 : 100)

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เมื่อผู้วิจัยได้รับข้อมูลแล้ว จึงดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าสถิติต่างๆ ด้วยคอมพิวเตอร์ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Coefficients)

ผลการศึกษา

จากการวิเคราะห์ข้อมูลภาวะผู้นำแบบรับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษากับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1 ปรากฏผลดังนี้

1. ผลการศึกษาผู้บริหารมีพฤติกรรมภาวะผู้นำแบบรับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละองค์ประกอบพบว่า ผู้บริหารมีพฤติกรรมในทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับมาก ยกเว้นการสร้างชุมชน อยู่ในระดับมากที่สุด

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถสรุปได้ดังนี้

1.1 ด้านการแสดงความน่าเชื่อถือ ผู้บริหารมีพฤติกรรมภาวะผู้นำแบบรับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1 การแสดงความน่าเชื่อถือโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าผู้บริหารมีพฤติกรรมส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก และผู้บริหารไม่เคยยอมรับคำวิจารณ์จากครูกับผู้บริหารคิดว่าการเปิดรับข้อมูลจากครูเป็นเรื่องที่เสียเวลาโดยเปล่าประโยชน์ ผู้บริหารมีพฤติกรรมอยู่ในระดับปานกลาง

1.2 ด้านการให้คุณค่าแก่ผู้อื่น ผู้บริหารมีพฤติกรรมภาวะผู้นำแบบรับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1 การให้คุณค่าแก่ผู้อื่นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริหารมีพฤติกรรมในทุกข้ออยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านการพัฒนาผู้อื่น ผู้บริหารมีพฤติกรรมภาวะผู้นำแบบรับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1 การพัฒนาผู้อื่นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริหารมีพฤติกรรมในทุกข้ออยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านการสร้างชุมชน ผู้บริหารมีพฤติกรรมภาวะผู้นำแบบรับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 1 การสร้างชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริหารมีพฤติกรรมส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง และผู้บริหารให้โอกาสต่อครูได้แสดงออกตามลักษณะเฉพาะของแต่ละคน ผู้บริหารมีพฤติกรรมอยู่ในระดับมาก

1.5 ด้านการแสดงภาวะผู้นำ ผู้บริหารมีพฤติกรรมภาวะผู้นำแบบรับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 1 การแสดงภาวะผู้นำ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริหารมีพฤติกรรมส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก และผู้บริหารไม่จำเป็นต้องแสดงความกล้าหาญในการกระทำต่างๆ ผู้บริหารมีพฤติกรรมอยู่ในระดับปานกลาง

1.6 ด้านการแบ่งปันอำนาจ ผู้บริหารมีพฤติกรรมภาวะผู้นำแบบรับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 1 การแบ่งปันอำนาจโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริหารมีพฤติกรรมในทุกข้ออยู่ในระดับมาก

2. ผลการศึกษาระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าครูมีขวัญและกำลังใจอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถสรุปผลได้ดังนี้

2.1 ด้านความต้องการประสบความสำเร็จ ครูมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 1 ด้านความต้องการประสบความสำเร็จของครู โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าครูมีขวัญและกำลังใจอยู่ในระดับมากทุกข้อ

2.2 ด้านการยอมรับนับถือ ครูมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 1 ด้านการยอมรับนับถือของครู โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าครูมีขวัญและกำลังใจอยู่ในระดับมากทุกข้อ

2.3 ด้านความมีสัมพันธภาพ ครูมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 1 ด้านความมีสัมพันธภาพของครู โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าครูมีขวัญและกำลังใจส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ยกเว้นท่านมีความขัดแย้งกับเพื่อนร่วมงานในสถานศึกษาที่ปฏิบัติอยู่ ครูมีขวัญและกำลังใจในระดับปานกลาง

2.4 ด้านสภาพการทำงาน ครูมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 1 ด้านสภาพการทำงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าครูมีขวัญและกำลังใจอยู่ในระดับมากทุกข้อ

2.5 ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ ครูมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 1 ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าครูมีขวัญและกำลังใจในระดับมากทุกข้อ

3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบรับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษากับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 1 มีความสัมพันธ์กันทางบวกอยู่ในระดับค่อนข้างสูงเท่ากับ .654 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01ซึ่งมีความสอดคล้องกับสมมุติฐาน

การอภิปรายผลการวิจัย เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบรับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษากับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 1 ผู้วิจัยขออภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้และสมมุติฐาน ดังนี้

1. ระดับภาวะผู้นำแบบรับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 1 ซึ่งได้แก่ การแสดงความน่าเชื่อถือ การให้คุณค่าแก่ผู้อื่น การพัฒนาผู้อื่น การสร้างชุมชนและการแบ่งปันอำนาจ

ผลการวิจัยพบว่า ระดับภาวะผู้นำแบบรับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กาญจนันธุ์ฐธา ศิริเพ็ญ (2556 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษากับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนในจังหวัดเลย พบว่า ครูในสถานศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำใฝ่บริการโดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก และรายด้านอยู่ในระดับ มาก สอดคล้อง กับงานวิจัยของบังอร ไชยเผือก (2550 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาคุณลักษณะภาวะผู้นำใฝ่บริการและบรรยากาศของโรงเรียนคาทอลิก สังกัดคณะภคินีพระกุมารเยซู พบว่า คุณลักษณะภาวะผู้นำใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากยังสอดคล้องกับงานวิจัยของอรสิริ ศรีศักดิ์ (2554 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษากับความผูกพันต่อองค์กรของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีระดับภาวะผู้นำใฝ่บริการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและงานวิจัยของดวงกมล ทับลือชัย (2554 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต1 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีระดับภาวะผู้นำใฝ่บริการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้านทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ปัจจุบันความคิดเห็นเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำและผู้ตามมีการเปลี่ยนแปลงไปมากจากอดีต การบริหารเน้นการควบคุมกลายมาเป็นการมอบอำนาจการแข่งขันกลายเป็นการให้ความช่วยเหลือการเน้นรางวัลที่เป็นวัตถุประสงค์ของการกลายเป็นการรักษาสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ใต้บังคับบัญชาซึ่งการเปลี่ยนแปลงชี้ให้เห็นถึงสัจธรรมว่าทุกสิ่งทุกอย่างย่อมมีการเปลี่ยนแปลงเปลี่ยนกระบวนทัศน์ในการบริหารจัดการของผู้บริหาร เพื่อพัฒนาการบริหารงานให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมในยุคโลกาภิวัตน์การเป็นผู้นำแบบรับใช้นั้นจะต้องเรียนรู้ที่จะคิดในรูปแบบของการควบคุมร่วมซึ่งก็คือการหาข้อตกลงระหว่างผู้นำและผู้ตามมากกว่าจะเป็นการควบคุมผู้นำแบบรับใช้จะสร้างความสัมพันธ์กับผู้ตามบนพื้นฐานของความคิดวัฒนธรรมที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเพื่อนำไปสู่เป้าหมายขององค์กรผู้บริหารจึงจำเป็นต้องมีลักษณะการอำนวยความสะดวกโดยการรับใช้ผู้ตามซึ่งเป็นความรับผิดชอบตามธรรมชาติของผู้นำให้คุณค่าและความสำคัญในความเป็นบุคคลของมนุษย์ทุกคนรับใช้ความต้องการของกลุ่มมากกว่าความต้องการส่วนตัว ไม่แสวงหาผลประโยชน์เพื่อตนเอง และเป็นบุคคลที่มีคุณธรรมสูง ผู้บริหารใช้อำนาจในทางศีลธรรมกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือร่วมใจ และส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ร่วมงานประสบความสำเร็จ เพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายร่วมกัน

จากผลการวิจัยภาวะผู้นำแบบรับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นรายด้าน เมื่อเรียงลำดับ ค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยซึ่งผู้วิจัยขออภิปรายผลเฉพาะด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดและต่ำสุดดังนี้

ด้านการสร้างชุมชน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อาจเนื่องมาจากการบริหารจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษา2542และฉบับแก้ไขพ.ศ.เพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 บัญญัติไว้ว่าในการจัดการศึกษาให้คำนึงถึงการมีส่วนร่วม โดยภาวะผู้นำแบบรับใช้เป็นแนวคิดที่มีพื้นฐานของการทำงานเป็นทีม การอยู่ร่วมกันเป็นชุมชน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การกำหนดเป้าหมายในการทำงานร่วมกันและมีความเท่าเทียมกัน รวมถึงความสามัคคีและพึ่งพาซึ่งกันและกันในกลุ่มชนส่งผลให้เกิดการทำงานอย่างสร้างสรรค์ ทำให้องค์กรประสบผลตามเป้าหมายซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของThompson (2005, สัมฤทธิ์ กางเพ็ง, 2557 : 90) ให้ความหมายของคำว่า “กลุ่มชน” หมายถึง “สังคม” เช่น การทำให้องค์กร กลุ่มชน หมายถึงการพึ่งพาซึ่งกันและกัน คนที่เป็นผู้นำที่มีศักยภาพต้องเป็นบุคคลที่ได้รับความไว้วางใจและสามารถสร้างจิตตารมณ์และสร้างบรรยากาศทางจริยธรรมและค้ำจุน สนับสนุนให้บุคลากรปฏิบัติตามกฎ กติกา ขององค์กรของตนซึ่งเป็นการ สนับสนุนให้องค์กรประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย จากความสำคัญดังกล่าวมานั้นทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้ตระหนักถึงความสำคัญที่

จำเป็นต้องนำไปปฏิบัติอย่างจริงจังและผู้บริหารสถานศึกษานำไปปฏิบัติในสถานศึกษาจึงส่งผลให้ภาวะผู้นำแบบปรับใช้ด้านการสร้างกลุ่มชน อยู่ในระดับมากที่สุด

ด้านการแสดงความน่าเชื่อถือ อยู่ในระดับมาก ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดแต่ถึงแม้ว่าจะมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดแต่โดยภาพรวมแล้วยังอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากในการบริหารสถานศึกษาภาวะผู้นำแบบปรับใช้ของผู้บริหารต้องอยู่บนคุณค่าทางศีลธรรมเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากการดูแลปกครองครูเป็นเรื่องที่ยากซึ่งผู้บริหารจำเป็นต้องมีจิตสำนึกในการดูแลรับผิดชอบเพื่อคนอื่นมากขึ้นกว่านี้จะส่งผลให้คนอื่นไว้วางใจและความรับผิดชอบใดๆที่ผู้บริหารได้รับต้องปฏิบัติด้วยความไว้วางใจเชื่อใจได้แก่การมอบหมายงานและรับผิดชอบต่ออีกทั้งด้วยครูที่มีภาระการสอนและต้องรับผิดชอบต่องานที่นอกเหนือจากปฏิบัติงานสอนทำให้ครูขาดการปฏิสัมพันธ์กันอาจทำการสื่อสารไม่ตรงกันจากเหตุผลดังกล่าวทำให้ด้านการแสดงความน่าเชื่อถือจึงเกิดขึ้นน้อย

2. ระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 1 ซึ่งได้แก่ ด้านความต้องการประสบความสำเร็จและความก้าวหน้า ด้านการยอมรับนับถือ ด้านความมีสัมพันธภาพ ด้านสภาพการทำงาน ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ

ผลการวิจัยพบว่า ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของตวันโรสณา โตะนิแต (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดยะลา ผลการวิจัยพบว่า ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูอยู่ในระดับมาก ในส่วนของด้านความเจริญเติบโตและการพัฒนา สอดคล้องงานวิจัยของชุมพล พงษากกลาง (2548 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องขวัญกำลังใจที่ปฏิบัติงานในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดหนองคาย ผลการวิจัยพบว่า ด้านความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ด้านความสัมพันธ์ ด้านการยอมรับในหน่วยงานและด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา อยู่ในระดับมากและยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมควร นันตระกูล (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงานครู เทศบาลโรงเรียนสังกัดเขตการศึกษา 10 ผลการศึกษาพบว่า ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงานครู เทศบาล โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารและด้านมั่นคงปลอดภัยและความก้าวหน้าอยู่ในระดับมาก

ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้ อาจเพราะว่า ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อความมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์กรเป็นอย่างยิ่ง การที่บุคลากรในองค์กรมีขวัญและกำลังใจที่ดีจะช่วยให้เกิดประโยชน์เกื้อกูลต่อการบริหารงาน คือผู้ร่วมงานจะมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานและมีความรักความผูกพันกะบองค์การ สร้างความศรัทธา ความจงรักภักดีต่อหมู่คณะ เกิดความร่วมมือร่วมใจในการทำงาน ในทางตรงกันข้ามถ้าผู้ร่วมงานในองค์กรมีความเบื่อหน่าย ขาดความรับผิดชอบ ซึ่งอาจขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน หรือเสียขวัญและกำลังใจ จึงเป็นภาระหน้าที่ของผู้บริหารที่จะต้องส่งเสริมและบำรุงขวัญและกำลังใจของผู้ร่วมงานให้มีขวัญดีอยู่เสมอ

จากผลการวิจัยขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูเป็นรายด้าน เมื่อเรียงลำดับ ค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยซึ่งผู้วิจัยขออภิปรายผลเฉพาะด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดและต่ำสุดดังนี้

ด้านความต้องการประสบความสำเร็จ ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีความเฉลี่ยสูงที่สุด อยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่า อาชีพครูเป็นอาชีพที่ได้รับเกียรติและเป็นที่น่าเชื่อถือ มีความก้าวหน้าเป็นที่ยอมรับจากสังคมพร้อมกับประโยชน์ที่ได้รับจากการสอนจากการสอนกับการปฏิบัติหน้าที่อย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรี จึงทำให้ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 1 ด้านความต้องการประสบความสำเร็จ อยู่ในระดับมาก

ด้านการยอมรับนับถือ ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีความเฉลี่ยน้อยที่สุด แต่ยังคงอยู่ในระดับมาก เช่นกัน อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูแสดงความคิดเห็น และผู้ร่วมร่วมงานต่างก็ยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ผู้บริหารชมเชย แสดงความยกย่อง เมื่อทำงานสำเร็จ ให้เกียรติครูอย่างเหมาะสม เปิดเผยเป็นลายลักษณ์อักษร เช่น ใบประกาศ เกียรติบัตร ยอมรับในผลงานและจัดให้มีการเผยแพร่แก่ผู้ที่สนใจและที่สำคัญผู้บริหารให้ความเชื่อถือ ในความรู้ของครูต่อการปฏิบัติงานได้ตามบทบาทอย่างเต็มที่ ด้วยเหตุผลดังกล่าวส่งผลให้ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 1 ด้านการยอมรับนับถือ อยู่ในระดับมาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบรับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษากับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 1 สามารถสรุปได้ดังนี้

ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำแบบรับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษากับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 1 มีความสัมพันธ์กันในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สอดคล้องกับผลงานวิจัยของกาญจนาภรณ์ ศิริเพ็ญ (2556 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษากับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนในจังหวัดเลยพบว่า ภาวะผู้นำใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวก กับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยครั้งนี้ สรุปเป็นข้อเสนอแนะสำหรับนำผลการวิจัยไปใช้และการศึกษาครั้งต่อไปดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำแบบรับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษา ในด้านการแสดงความน่าเชื่อถือมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่นๆ ผู้บริหารควรให้ความสำคัญต่อบทบาทที่มีต่อครูทั้งในส่วนของกรยอมรับข้อผิดพลาดของตนเอง การเปิดรับข้อมูลจากครูและการรู้จักตนเองจากการเรียนรู้ของผู้อื่น การเสียสละและมีความรับผิดชอบร่วมกับผู้อื่น

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรรับฟังความคิดเห็นของครูหรือความคิดเห็นต่างเพื่อสะท้อนปัญหาเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.3 จากผลการวิจัย พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบรับใช้ของผู้บริหารกับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูมีความสัมพันธ์กันทางบวกคือ มี ความสัมพันธ์กันไปในทิศทางเดียวกัน แสดงให้เห็นว่า เมื่อผู้นำมีภาวะผู้นำแบบรับใช้สูงส่งผลให้ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูก็สูงตามไปด้วย ดังนั้นผู้บริหารจึงควรให้ความสำคัญในการนำภาวะผู้นำแบบรับใช้ไปใช้ในการบริหารงานให้มากขึ้นซึ่งจะส่งผลต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูมากขึ้นด้วย

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำแบบรับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพของผู้บริหาร

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูเพื่อผู้บริหารใช้เป็นแนวทางในการบริหารโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- กาญจนา ภูษิตศิริ. (2556). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำผู้บริหารกับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนในจังหวัดเลย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย).
- ชุมพล พงษากกลาง. (2548). ขวัญกำลังใจของบุคลากรที่ปฏิบัติงานในสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา จังหวัดหนองคาย. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น).
- ดนัย จันทร์เจ้าฉาย. (2548). อุปนิสัยที่ 8. แปลจาก *The 8th habit : From effectiveness to greatness*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : อัมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- ดวงกมล ทับลือชัย. (2554). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำผู้บริหารของสถานศึกษา กับ การบริหารงานวิชาการ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ขอนแก่น เขต 1. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย).
- ด่วนโรสมา โตะนิแต. (2550). ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในเขตพื้นที่ การศึกษาจังหวัดยะลา. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี).
- นุชลี โพธิ์วารการ. (2549). พฤติกรรมผู้นำ ความพึงพอใจในการทำงานและขวัญกำลังใจในการทำงานของพนักงานบริษัท หลักทรัพย์ ย่านถนนราชดำริ กรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).
- บังอร ไชยเผือก. (2550). การศึกษาคุณลักษณะของผู้นำแบบปรับใช้และบรรยากาศของโรงเรียนคาทอลิกสังกัดคณะภคินีพระกุมารเยซู. (สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2551). จิตวิทยาอุตสาหกรรม. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- ผ่องศรี วานิชย์วงศ์. (2546). เอกสารการสอนระเบียบวิธีวิจัยทางการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่6). ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- สมควร นันตระกุล. (2548). ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงานครูเทศบาลโรงเรียน ในสังกัดเขตการศึกษา 10. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี).
- สัมฤทธิ์ กางเพ็ง. (2557). ภาวะผู้นำแบบบริการในองค์กร : แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัย. ขอนแก่น: คลังนานาวิทยา
- สุนันทา ไทยเดช. (2545). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนตามการรับรู้ของครูกับ ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร).
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(2551). มาตรฐาน ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การพิจารณา เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานรอบ 2 (พ.ศ. 2549-2553). กรุงเทพฯ.
- อรศิริ ศรศักดิ์. (2554). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำผู้บริหารสถานศึกษากับ ความผูกพันต่อองค์กร ของครู ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่นเขต 1. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย).
- Den H. D. N. and Koopman, P. L. (2001). *Leadership in organizations*. England : SAGE.

ผลการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยา
ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และเจตคติต่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

Effects of Project-Based Learning on Biology Achievement, Science Process Skills
and Attitude Towards Science Process Skills of Grade 10 Students.

นางสาวนุรีญา ตอเลาะ* ผศ.ดร.ณัฐวิทย์ พจนตันติ** ดร.ณรงศ์ศักดิ์ ครอบคอบ***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยา ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และเจตคติต่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยในครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/8 กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 โรงเรียน เดชะปัตตนยานุกูล อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี จำนวน 1 ห้องเรียน นักเรียนรวม 37 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยใช้เวลาในการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน 16 ชั่วโมง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ตามขั้นตอนการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ เรื่องการสืบพันธุ์และการเจริญเติบโตของ สัตว์ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยา แบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ แบบวัดเจตคติต่อ ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ แบบสังเกตและแบบบันทึกภาคสนามของผู้วิจัย ซึ่งดำเนินการทดลองแบบกลุ่มทดลองหนึ่ง กลุ่ม วัดผลก่อนและหลังการทดลอง (One group Pretest-Posttest Design) วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน ทดสอบค่าที่ชนิดกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test dependent group) และคะแนนพัฒนาการ ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ร้อยละ 70.27 มีพัฒนาการระดับกลาง และนักเรียนร้อยละ 29.73 มีพัฒนาการระดับสูง และนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยา ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และเจตคติต่อทักษะ กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยา ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์
เจตคติต่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

*นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี nureedabio@hotmail.com

**อาจารย์ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

***อาจารย์ภาควิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

Abstract

This research aimed to study the effects of project-based learning on biology achievement, science process skills and the attitude towards science process skills of grade 10 students. The target samples of the study were thirty-seven students of grade 10/8 in the second semester of the academic year of 2014 which were at Dechapattanayanukul School, Muang District, Pattani Province, Thailand, selected by purposive sampling. They were instructed via using project-based learning for 16 hours. The research instruments consisted of a lesson plan for the project-based learning under the topic of the reproduction and animal growth, achievement test, science process skills test, attitude towards science process skills test, observation form and the researcher's field-note. The experimental research was conducted using one group pretest-posttest design. The data was analyzed by mean, standard deviation, t-test dependent group and gain score. The results were shown as follow. Students learning by project based learning approach had the gain score among the students 70.27% of them were in medium level and 29.73% of them were in high level. The students mean score of the post-test on biology achievement, science process skills and attitude towards science process skills was higher than the pre-test mean score of at the significant level of .01.

Keywords: project-based learning, biology achievement, science process skill, attitude towards science-process skill

บทนำ

การศึกษาเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาคนและประเทศชาติ หากสามารถใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามศักยภาพและเต็มขีดความสามารถของแต่ละบุคคลแล้ว ประเทศจะมีทรัพยากรบุคคลที่ทรงปัญญา โดยเฉพาะอย่างยิ่งสังคมแห่งโลกอนาคตที่เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้และสังคมแห่งปัญญา การปฏิรูปการศึกษาต่างมุ่งหวังในการพัฒนาคนในสังคมไทยอย่างเต็มตามศักยภาพ (ลัดดา ภูเกียรติ, 2552: 12) สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) มาตรา 22 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545: 11) ได้ระบุว่า “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ”

การจัดการเรียนรู้โดยยึดหลักผู้เรียนเป็นสำคัญจะต้องสอดคล้องกับการพัฒนาการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในการออกแบบและดำเนินกิจกรรมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองได้อย่างมีคุณค่า ส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา ความรู้ด้านเทคโนโลยีและทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำเนินชีวิต (สุพรรณิ ขาญประเสริฐ, 2557: 3) ซึ่งการเรียนวิทยาศาสตร์ผู้เรียนมักคิดว่าวิทยาศาสตร์เป็นเรื่องไกลตัว ทำให้ไม่สามารถนำความรู้มาสัมพันธ์กับการดำรงชีวิต นอกจากนี้การเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ได้นั้นเนื้อหาความรู้ด้วยวิธีการบรรยาย ทำให้ผู้เรียนไม่มีโอกาสแสดงความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ไม่มีการวางแผน และไม่เกิดทักษะในการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 (วิจารณ์ พานิช, 2555: 17) นอกจากนี้ปัญหาการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ที่เน้นการบรรยายทำให้ไม่มีการฝึกฝนผู้เรียนให้เกิดทักษะกระบวนการ

ทางวิทยาศาสตร์ กระบวนการทำงาน และเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ (พิศาล สร้อยสุหรั, 2544: 19) จากการประเมินผลนักเรียนนานาชาติ (Program for International Student Assessment: PISA) ซึ่งได้เน้นความรู้และทักษะที่จำเป็นเพื่อการปรับตัวให้เข้ากับโลกที่เปลี่ยนแปลง จากผลการประเมิน ในปีค.ศ. 2012 พบว่าคะแนนเฉลี่ยวิทยาศาสตร์ของนักเรียนไทยได้พัฒนาสูงขึ้นจากคะแนน PISA ในปี ค.ศ. 2000 แต่ผลการประเมินการเรียนรู้เรื่องวิทยาศาสตร์ไม่ถึงระดับมาตรฐาน (สสวท, 2556: 19) นอกจากนี้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนเดชะปัตตนยานุกูล จากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) (กระทรวงศึกษาธิการ, 2557: 47) พบว่า ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ชั้น ม.3 และ ม.6 อยู่ในระดับพอใช้ จากผลการประเมินดังกล่าว เนื้อหาความรู้ไม่เพียงพอในการเรียนรู้ ทักษะต่างๆเป็นสิ่งที่จำเป็นก็เป็นที่สำคัญสำหรับการเรียนรู้ ดังนั้นการเรียนรู้จะต้องพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความหมาย (สุมาลี ชัยเจริญ, 2551: 211) โดยการเรียนรู้จะต้องผ่านกระบวนการคิดโดยผู้เรียนเป็นผู้ลงมือกระทำ (active) และสร้างความรู้ด้วยตนเอง (สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2556: 210) การจัดการเรียนรู้จะต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ร่วมกัน ร่วมกันสืบค้นหาคำตอบด้วยตัวผู้เรียนสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้และค้นพบความจริงต่างๆด้วยตัวเอง (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2552: 331)

การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (Inquiry method) เป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการให้ผู้เรียนเป็นผู้ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดคำถาม การคิดและแสวงหาความรู้ ข้อเท็จจริงโดยใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ในการหาคำตอบ (ภพ เลหาไพบูลย์, 2542: 123; สมบัติ การจนารักษ์, 2545: 18; สาโรช โศภีรักษ์, 2546: 77 และทีศนา แคมมณี, 2556: 141) ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะกระบวนการต่างๆในการเรียนรู้ ทั้งกระบวนการคิด กระบวนการแก้ปัญหา เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองในสิ่งที่สนใจและเนื้อหาได้อย่างลึกซึ้งทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์, 2544 : 70, ลัดดา ภูเกียรติ, 2552: 76) ซึ่งเป็นการจัดสภาพการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนศึกษาในเรื่องที่ตนสนใจอย่างลุ่มลึกหรือสิ่งที่สงสัย อยากรู้คำตอบ โดยผู้เรียนค้นคว้าด้วยตนเอง ได้ลงมือปฏิบัติจริงตามความถนัดและความสามารถผ่านกระบวนการคิด การแก้ปัญหา โดยอาศัยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแสวงหาหาคำตอบอย่างเป็นระบบและมีขั้นตอนชัดเจน เริ่มตั้งแต่การเลือกหัวข้อ การวางแผนการทำงาน ตลอดจนการร่วมกันประเมินผลของโครงการ ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และค้นพบความรู้ใหม่ด้วยตัวเอง ครูเป็นเพียงผู้ให้คำปรึกษาเท่านั้น (สุวิทย์ มูลคำ และ อรทัย มูลคำ, 2545: 84; ลัดดา ภูเกียรติ, 2552: 22; พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และคณะ, 2553: 25; วัฒนา มัคคสมัน, 2554: 25 และทีศนา แคมมณี, 2556: 139) ซึ่งการเรียนรู้ในปัจจุบัน ผู้เรียนส่วนใหญ่เรียนรู้จากหนังสือเรียน หรือได้รับการเรียนรู้แบบบรรยาย ไม่ได้ลงมือปฏิบัติ หรือใช้ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เพื่อค้นหาข้อเท็จจริงด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนเรียนรู้แบบท่องจำ ไม่สามารถจับเนื้อหาหรือสาระสำคัญได้ ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนลดลง ดังนั้นการค้นพบความรู้ด้วยตนเองจากการลงมือปฏิบัติทำโครงการทำให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ กระตุ้นให้ผู้เรียนมีความสนใจต่อการเรียนตลอดเวลา ซึ่งทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น (สกล สมจิตต์, 2556: 46) และการใช้ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ในการแสวงหาความรู้ทางวิทยาศาสตร์ ส่งเสริมให้ผู้เรียนค้นหาคำตอบด้วยตนเองอย่างมีหลักการตามกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และมีเจตคติต่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

จากเหตุผลและความจำเป็นข้างต้น ผู้วิจัยสนใจการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยา ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และเจตคติต่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/8 โรงเรียนเดชะปัตตนยานุกูล เพื่อส่งเสริมผู้เรียนสามารถเรียนรู้ ค้นพบคำตอบด้วยตนเองในเรื่องที่ผู้เรียนสนใจ และสามารถใช้ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแสวงหาความรู้ทางวิทยาศาสตร์จากการทำโครงงาน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยา ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน
2. เพื่อศึกษาคะแนนพัฒนาการ (Gain score) ของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

3. เพื่อเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

4. เพื่อเปรียบเทียบเจตคติต่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้มีแบบแผนการวิจัยเชิงทดลองเบื้องต้น (Pre – experimental design) ซึ่งดำเนินการทดลองแบบกลุ่มทดลองหนึ่งกลุ่ม วัดผลก่อนและหลังการทดลอง (One group Pretest-Posttest Design) (ผ่องพรรณ ตรียมงคลกุล และสุภาพ ฉัตรภรณ์, 2555: 59) กลุ่มเป้าหมายเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/8 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 โรงเรียนเดชะปัตตนยานุกูล อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ห้องเรียนจำนวน 1 ห้องเรียน นักเรียนจำนวน 37 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ตามขั้นตอนการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ เรื่อง การสืบพันธุ์และการเจริญเติบโตของสัตว์ โดยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ตามขั้นตอนของลัดดา ภูเกียรติ (2552: 28-42) มี 7 ขั้นตอน ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 1 แผน ระยะเวลา 16 ชั่วโมง
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยา เรื่องการสืบพันธุ์และการเจริญเติบโตของสัตว์ เป็นแบบทดสอบแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ
3. แบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ 9 ทักษะ เป็นแบบทดสอบแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ
4. แบบวัดเจตคติต่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียน แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบวัดเจตคติของ Likert จำนวน 20 ข้อ
5. แบบสังเกต
6. แบบบันทึกภาคสนาม

คุณภาพของเครื่องมือ

1. แผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ตามขั้นตอนการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ เรื่อง การสืบพันธุ์และการเจริญเติบโตของสัตว์ มีค่าความสอดคล้องเฉลี่ย เท่ากับ 4.50 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.52 เมื่อเทียบเกณฑ์แล้วอยู่ในเกณฑ์ที่มีความเหมาะสมมาก โดยใช้เกณฑ์ของวิเชียร เกตุสิงห์ (2538: 8-11)
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยา เรื่องการสืบพันธุ์และการเจริญเติบโตของสัตว์ ค่าดัชนีความเที่ยงตรง (Validity) มีค่าความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.60-1.00 ค่าความยากระหว่าง 0.32-0.73 ค่าอำนาจจำแนกมีค่าระหว่าง 0.29-0.71 และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบทั้งฉบับโดยสูตรของ Kuder – Recharadson 20 (KR – 20) มีค่าเท่ากับ 0.78
3. แบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ค่าดัชนีความเที่ยงตรง (Validity) มีค่าความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.60-1.00 ค่าความยากระหว่าง 0.27-0.68 ค่าอำนาจจำแนกมีค่าระหว่าง 0.35-0.71 และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบทั้งฉบับโดยสูตรของ Kuder – Recharadson 20 (KR – 20) มีค่าเท่ากับ 0.73
4. แบบวัดเจตคติต่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ค่าดัชนีความเที่ยงตรง (Validity) มีค่าความสอดคล้อง (IC) ระหว่าง 0.60-1.00 ค่าอำนาจจำแนกมีค่าระหว่าง 0.23-0.75 และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบวัดทั้งฉบับโดยหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (alpha coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) มีค่าเท่ากับ 0.68

วิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลโดยนำคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยา ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และเจตคติ ต่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ โดยหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละ ทดสอบความแตกต่างก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้สถิติทดสอบค่าที่ชนิดกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test dependent group)
2. วิเคราะห์คะแนนพัฒนาการ (Gain Score) จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยา ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้สูตรคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ (Relative gain score) และแปลคะแนนตามเกณฑ์ระดับพัฒนาการ โดยใช้เกณฑ์ของศิริชัย กาญจนวสี (2552: 266-267)
3. วิเคราะห์คะแนนแบบวัดเจตคติต่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ แปลผลค่าเฉลี่ยของคะแนนกับเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยข้อมูลแบบวัดเจตคติต่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์
4. รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสังเกตและการบันทึกภาคสนามมาวิเคราะห์ และประมวลผลในรูปความเรียง

ผลการศึกษา

1. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยา ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยา เรื่องการสืบพันธุ์และการเจริญเติบโตของสัตว์ โดยเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยา ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ โดยการทดสอบค่าที่ชนิดกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test dependent group) ดังตาราง 1

ตาราง 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยา เรื่องการสืบพันธุ์และการเจริญเติบโตของสัตว์ ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ

ทดสอบ	คะแนนเต็ม	N	\bar{x}	S.D.	t-value	p-value
ก่อนเรียน	30	37	11.08	2.20	32.34**	.00
หลังเรียน	30	37	20.03	2.12		

** p < .01

จากตาราง 1 พบว่า คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยา เรื่องการสืบพันธุ์และการเจริญเติบโตของสัตว์ ก่อนการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ เท่ากับ 11.08 คะแนนเต็ม 30 คะแนน และคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยา หลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ เท่ากับ 20.03 คะแนนเต็ม 30 คะแนน เมื่อทดสอบความแตกต่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยา ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยาหลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ผลคะแนนพัฒนาการ (Gain score) เรื่อง การสืบพันธุ์และการเจริญเติบโตของสัตว์ ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาคะแนนพัฒนาการทางการเรียนชีววิทยาของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยาเรื่องการสืบพันธุ์และการเจริญเติบโตของสัตว์ ดังตาราง 2

ตาราง 2 คะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์เฉลี่ยของนักเรียนแต่ละระดับพัฒนาการ

เกณฑ์คะแนนพัฒนาการ	ระดับพัฒนาการ	คะแนนเฉลี่ยพัฒนาการสัมพัทธ์ของนักเรียน	นักเรียน (คน)	ร้อยละ
76-100	พัฒนาการระดับสูงมาก	-	-	-
51- 75	พัฒนาการระดับสูง	57.43	11	29.73
26-50	พัฒนาการระดับกลาง	43.29	26	70.27

0-25

พัฒนาการระดับต้น

จากตาราง 2 พบว่า คะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ทางการเรียนชีววิทยาของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า นักเรียนมีคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์เฉลี่ย เท่ากับ 43.29 จำนวน 26 คน ร้อยละ 70.27 ของนักเรียนทั้งหมด อยู่ในระดับพัฒนาการระดับกลาง และนักเรียนมีคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์เฉลี่ย เท่ากับ 57.43 จำนวน 11 ร้อยละ 29.73 ของนักเรียนทั้งหมด อยู่ในระดับพัฒนาการระดับสูง

จากผลการวิจัยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฟารีดา มาฮามัด (2552: 98) มารียะห์ มะเซ็ง (2555: 104) และ ศิริวรรณ หะมิงมะ (2556: 105-116) เนื่องจากการจัดการเรียนแบบโครงการได้จัดสภาพการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้นักเรียนเรียนรู้จากปัญหาหรือสิ่งที่นักเรียนสนใจ โดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแก้ปัญหาและค้นคว้าหาคำตอบในเชิงลึกภายใต้เนื้อหาเรื่อง การสืบพันธุ์และการเจริญเติบโตของสัตว์ ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง เริ่มตั้งแต่การเลือกหัวข้อ ตลอดจนการประเมินโครงการ โดยครูคอยให้คำแนะนำ สนับสนุนให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้เข้าใจและเห็นจริงด้วยตนเอง (สุวิทย์ มูลคำ และ อรทัย มูลคำ, 2545: 84, ลัดดา ภูเกียรติ, 2552: 22, พิมพ์นธ์ เดชะคุปต์ และคณะ 2553: 25, วัฒนา มัคคสมัน, 2554: 25, ทิศนา ขามมณี, 2556: 139) ดังนั้นการจัดการเรียนรู้แบบโครงการทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีจากการลงมือปฏิบัติจริงด้วยตนเอง “Learning by doing” สอดคล้องตามแนวคิดของ John Dewey (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2552: 343) เมื่อนักเรียนมีโอกาสลงมือปฏิบัติ (active) ด้วยตัวเองในสิ่งที่นักเรียนสนใจ เรียนรู้วิธีการค้นหาความจริงด้วยตัวเอง ทำให้นักเรียนสามารถคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาได้ สามารถหาคำตอบจากการลงมือทำ ทำให้นักเรียนค้นพบคุณค่าความสามารถของตนเองในการแก้ปัญหาต่างๆ ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักใช้ความคิดและทำให้นักเรียนเกิดความมั่นใจในความสามารถของตนเองในการแก้ปัญหา (สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2556: 320) นอกจากนี้นักเรียนได้ศึกษาข้อมูลอย่างเป็นระบบช่วยให้จับเนื้อหาสำคัญได้ และประสบการณ์ช่วยให้นักเรียนได้รวบรวมความเข้าใจ การใช้ทักษะ และเจตคติที่ดีสู่การพัฒนาความรู้จากการทำโครงการ (บุปผชาติ ทัพทิกรณ์, 2551: 60-61) และกระตุ้นให้นักเรียนมีความสนใจต่อการเรียนตลอดเวลาทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น (สกล สมจิตต์, 2556: 46) ซึ่งผลคะแนนพัฒนาการของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ พบว่า นักเรียนร้อยละ 70.27 มีพัฒนาการระดับกลาง และนักเรียนร้อยละ 29.73 มีพัฒนาการระดับสูง สอดคล้องกับ สุทธาวรรณ ภาณรัตน์ (2553: 129) และ ศิริชัย กาญจนวาสี (2556: 165) ได้กล่าวว่า พัฒนาการทางการเรียนรู้จะเพิ่มขึ้นและสูงขึ้นในช่วงปลาย เนื่องจากผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ซึมซับ ผักผ่อนและพัฒนาทักษะความสามารถจากการทำลงมือทำกิจกรรมที่เกิดจากการจัดการเรียนรู้ ส่งผลให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทางด้านความรู้ความสามารถ และพฤติกรรมอันพึงประสงค์ตรงตามจุดมุ่งหมาย

3. การเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ

ผู้วิจัยได้ใช้แบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ 9 ทักษะที่นักเรียนต้องใช้ในการทำโครงการ โดยการเปรียบเทียบคะแนนทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ โดยการทดสอบค่าทีชนิดกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test dependent group) ดังตาราง 3

ตาราง 3 ผลการเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ

ทดสอบ	คะแนนเต็ม	N	\bar{x}	S.D.	t-value	p-value
ก่อนเรียน	30	37	10.84	2.50	52.45**	.00
หลังเรียน	30	37	21.32	2.65		

**p < .01

จากตาราง 3 พบว่า คะแนนเฉลี่ยทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ก่อนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน เท่ากับ 10.84 คะแนนเต็ม 30 คะแนน และคะแนนเฉลี่ยทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ หลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน เท่ากับ 21.32 คะแนนเต็ม 30 คะแนน เมื่อทดสอบความแตกต่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยา ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของเครือดาว ชำหิณตั้ง (2552: 56) สุนัสตา สำราญ (2552: 77) และกับศิริวรรณ หะมิงมะ (2556 : 106) เนื่องจากการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานนักเรียนจะเรียนจะต้องแก้ปัญหาและค้นหาความจริงโดยอาศัยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งในแต่ละขั้นตอนในการทำโครงงาน นักเรียนจะต้องลงมือปฏิบัติโดยใช้ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการวางแผน นำไปสู่กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ทางวิทยาศาสตร์ (Klopfer, 1971: 568) และทักษะที่นักเรียนจะต้องนำมาใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนรู้ เช่น การสังเกต การจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล การลงความเห็นจากข้อมูล การพยากรณ์ การตั้งสมมติฐาน การกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการ การกำหนดและควบคุมตัวแปร การทดลอง และการตีความหมาย และลงข้อสรุป เป็นเครื่องมือสำคัญในการทำโครงงาน ซึ่งจะทำให้นักเรียนเกิดความชำนาญในการคิด ค้นหาคำตอบ ความรู้ รวมทั้งการแก้ปัญหา การค้นหาคำตอบจากสิ่งที่นักเรียนสนใจ (สุวิทย์ มูลคำ และ อรทัย มูลคำ, 2545: 84-85, พิมพันธ์ เดชะคุปต์และ เพียว ยินดีสุข, 2548: 9) ดังนั้นการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานนักเรียนสามารถเรียนรู้ค้นหาคำตอบด้วยตนเองโดยใช้ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เป็นแนวทางในการแสวงหาคำตอบแก้ปัญหาในหัวข้อโครงงานที่นักเรียนสนใจ

4. การเปรียบเทียบเจตคติต่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบวัดเจตคติต่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ จำนวน 20 ข้อ โดยการเปรียบเทียบเจตคติต่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ซึ่งมีระดับ ความคิดเห็น 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง โดยทำการทดสอบค่าทีชนิดกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test dependent group) ดังตาราง 4

ตาราง 4 ผลการเปรียบเทียบเจตคติต่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

ทดสอบ	คะแนนเต็ม	N	\bar{x}	S.D.	t-value	p-value
ก่อนเรียน	5	37	2.37	0.22	43.13**	.00
หลังเรียน	5	37	4.13	0.17		

**p < .01

จากตาราง 4 พบว่า คะแนนเฉลี่ยเจตคติต่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ก่อนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน เท่ากับ 2.37 คะแนนเต็ม 5 คะแนน และคะแนนเฉลี่ยเจตคติต่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ หลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน เท่ากับ 4.13 คะแนนเต็ม 5 คะแนน เมื่อทดสอบความแตกต่างเจตคติต่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยแบ่งเจตคติต่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ 9 ทักษะ แต่ละทักษะมีระดับเจตคติ ดังตาราง 5

ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับเจตคติต่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์แต่ละทักษะของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

เจตคติต่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์	\bar{x}	S.D.	ระดับเจตคติ
ทักษะการสังเกต	4.20	0.53	เห็นด้วย
ทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล	3.19	0.44	ไม่แน่ใจ
ทักษะการลงความเห็นจากข้อมูล	4.09	0.55	เห็นด้วย
ทักษะการพยากรณ์	3.66	0.53	เห็นด้วย
ทักษะการตั้งสมมติฐาน	4.47	0.41	เห็นด้วย
ทักษะการกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการ	4.30	0.51	เห็นด้วย
ทักษะการกำหนดและควบคุมตัวแปร	4.32	0.50	เห็นด้วย
ทักษะการทดลอง	4.51	0.53	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
ทักษะการตีความหมายและลงข้อสรุป	4.40	0.50	เห็นด้วย

จากตาราง 5 พบว่า เจตคติต่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ซึ่งมีทั้งหมด 9 ทักษะ พบว่า ทักษะการทดลอง มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ 4.51 มีเจตคติอยู่ในระดับ “เห็นด้วยอย่างยิ่ง” และทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือ 3.19 มีเจตคติอยู่ในระดับ “ไม่แน่ใจ”

การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน นักเรียนได้ใช้ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการปฏิบัติในแต่ละขั้นตอนของการทำโครงงาน ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และประสบการณ์ในการใช้ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการลงมือปฏิบัติ ส่งผลให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมที่ดีและมีความพร้อมในการเรียนรู้โดยใช้ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ (Allport, 1935: 81 (อ้างถึงใน ชิตชนก เชียงเช่า, 2535: 159), บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2540: 239) โดยเฉพาะทักษะการทดลอง มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ 4.51 อยู่ในระดับ “เห็นด้วยอย่างยิ่ง” เนื่องจากนักเรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองในหัวข้อที่นักเรียนสนใจ ทำให้นักเรียนกระตือรือร้นและตื่นตัวในการทำทดลอง นอกจากนี้ทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือ 3.19 อยู่ในระดับ “ไม่แน่ใจ” ซึ่งนักเรียนจะต้องนำข้อมูลที่ได้จากการวัด การทดลอง การสังเกต มาจัดกระทำใหม่ และนำเสนอข้อมูลในรูปแบบต่างๆให้ผู้อื่นเข้าใจ ซึ่งนักเรียนขาดความรอบคอบในการจดบันทึกผล การจัดเก็บข้อมูลที่มีจำนวนมากจากการทดลองปฏิบัติจริง นักเรียนจะต้องเรียนรู้การจัดกระทำข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ทำให้นักเรียนพบปัญหาต่างๆ และนักเรียนส่วนใหญ่แสดงพฤติกรรมการจัดกระทำข้อมูลเป็นสิ่งที่ยุ่งยาก เนื่องจากข้อมูลที่มีจำนวนมาก การจัดระบบของข้อมูลที่ไม่เป็นระบบ ซึ่งนักเรียนสามารถแก้ปัญหาและค้นหาคำตอบได้ด้วยตนเอง สอดคล้องตามแนวทฤษฎีประสบการณ์ของ John Dewey ได้กล่าวถึง การเรียนรู้ที่เกิดจากการลงมือปฏิบัติจริงด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนเกิดการค้นพบและการแก้ปัญหา เมื่อนักเรียนมีความสุขกับเรียนรู้ได้อย่างสนุกสนานตามความสนใจ ตามความสามารถและตามศักยภาพของนักเรียน และได้ฝึกปฏิบัติฝึกทักษะจนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทำให้มีความเชื่อมั่นและแรงจูงใจในใฝ่เรียนรู้ (สุรางค์ โค้วตระกูล, 2556:

244) ดังนั้นพฤติกรรมความพร้อมในการใช้ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์จนทำให้นักเรียนเกิดความชำนาญ ส่งผลให้นักเรียนมีความสุขและสนุกในการเรียนรู้โดยใช้ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการเรียนรู้แบบโครงการ

ข้อเสนอแนะ

1. การจัดการเรียนแบบโครงการ ครูและนักเรียนจะต้องเตรียมความพร้อมก่อนการจัดการเรียนรู้ โดยครูจะต้องชี้แจงก่อนการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนเข้าใจรูปแบบและวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้อย่างถ่องแท้
2. ครูควรจัดเตรียมความพร้อมของสถานที่ในการจัดการเรียนรู้ เสนอแนวทางในการเรียนรู้ภายในและภายนอกห้องเรียน เพื่อให้นักเรียนได้พบเจอกับปัญหาและสภาพแวดล้อมของจริง
3. การจัดการเรียนรู้ควรส่งเสริมให้นักเรียนบูรณาการหลายๆ วิชา เช่น ชีววิทยา เคมี ฟิสิกส์ สังคม คณิตศาสตร์ เป็นต้น เพื่อให้นักเรียนสามารถนำความรู้หลายๆ ด้านมาประยุกต์ใช้ในการทำโครงการ

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว.
- สกล สมจิตต์. (2556). *สื่อและนวัตกรรมการศึกษา*. ยะลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2552). *80 นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*. กรุงเทพฯ: แดเน็กซ์ อินเทอร์เน็ตเซอร์เวชั่น.
- ชาติรี เกิดธรรม. (2542). *การเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง*. กรุงเทพฯ: เซ็นเตอร์ ดิสคัฟเวอรี.
- ชิดชนก เชิงเขาว์. (2535). *วิจัยทางการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 3. ปัตตานี: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ทิศนา ขมมณี. (2556). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. พิมพ์ครั้งที่ 17. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เทพกัญญา พรหมขัตแก้ว. (2557). *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรูแบบโครงการ [ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์]. วารสารสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 42(188), 14.*
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2540). *ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ผดุงยศ ดวงมาลา. (2530). *การสอนวิทยาศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษา*. ภาควิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. ปัตตานี: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ผ่องพรรณ ตรียมงคลกุล และสุภาพ ฉัตรภรณ์. (2555). *การออกแบบการวิจัย*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พิศาล สร้อยอุร่า. (2544). *การศึกษาวิชาวิทยาศาสตร์ในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2544). *การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ: แนวคิด วิธีและเทคนิคการสอน*. กรุงเทพฯ: เดอะมาสเตอร์กรุ๊ป แมเนจเม้นท์.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และ พเยาว์ ยินดีสุข. (2548). *วิธีวิทยาการสอนวิทยาศาสตร์ทั่วไป*. กรุงเทพฯ: พัฒนาคุณภาพวิชาการ.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์, พเยาว์ ยินดีสุข และ ราเชน มีศรี. (2551). *การสอนคิดด้วยโครงการ: การเรียนการสอนแบบบูรณาการ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____ . (2553). *การสอนคิดด้วยโครงการ: การเรียนการสอนแบบบูรณาการ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- พาริตา มาฮามัด. (2553). ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสังคมของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์).
- ภพ เล่าไพบูลย์. (2542). แนวการสอนวิทยาศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- มารียะห์ มะเซ็ง. (2555). ผลการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์).
- ลัดดา ภูเกียรติ. (2552). การสอนแบบโครงงานและการสอนแบบใช้วิจัยเป็นฐาน: งานที่ครูประถมทำได้. กรุงเทพฯ: สาธิตแอนด์ซันพริ้นติ้ง จำกัด.
- วัฒนา มัคคสมัน. (2550). การสอนแบบโครงการ. กรุงเทพฯ: วี พริ้นท์.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรีสฤษดิ์วงศ์.
- วิเชียร เกตุสิงห์. (2538). การวิจัยปฏิบัติการ. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ศิริชัย กาญจนวสี. (2552). ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริวรรณ หะมิงมะ. (2556). ผลการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในสังคมพหุวัฒนธรรม. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์).
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2555). คู่มือครูรายวิชาพื้นฐานวิทยาศาสตร์. กรุงเทพฯ: สกสศ. ลาดพร้าว.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2556). ผลการประเมิน PISA 2012 คณิตศาสตร์ การอ่าน และวิทยาศาสตร์ บทสรุปสำหรับผู้บริหาร. สมุทรปราการ: แอดวานซ์ พริ้นติ้ง เซอร์วิส.
- สมบัติ การจนารักพงศ์. (2545). เทคนิคการสอนให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิด. กรุงเทพฯ: อารักษ์.
- สาโรช โศภีรักษ์. (2546). นวัตกรรมการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพฯ: บิ๊ก พอยท์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 15. (2557). การตรวจสอบคุณภาพการศึกษาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) เพื่อรับรองคุณภาพภายนอกกรอบสาม. 42-43. สืบค้นเมื่อ 15 ตุลาคม 2557, สืบค้นจาก <http://www.mathayom15.org/web2012/modules>.
- สุมาลี ชัยเจริญ. (2551). เทคโนโลยีการศึกษา หลักการ ทฤษฎี สู่การปฏิบัติ. ขอนแก่น: คลังนานาวิทยา.
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2556). จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิทย์ มูลคำ และ อรทัย มูลคำ. (2545). 21 วิธีการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด. กรุงเทพฯ: ภาคพิมพ์.
- Klopfer, L. E. (1971). *Handbook on Formative and Summative Evaluation of Student Learning*. New York: McGraw-Hill Book.

การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของคณาจารย์ มหาวิทยาลัยในภาคใต้ตอนล่าง

ศัจฉนันท์ แก้ววงศ์ศรี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอกรินทร์ สังข์ทอง รองศาสตราจารย์ ดร.ผ่องศรี วาณิชย์ศุภวงศ์
และ ดร.ชวลิต เกิดทิพย์

ภาควิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
E-mail : ke.sajanun@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของคณาจารย์ มหาวิทยาลัยในภาคใต้ตอนล่าง โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการคือ 1) ศึกษาความเหมาะสมขององค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของคณาจารย์ มหาวิทยาลัยภาคใต้ตอนล่าง 2) ทดสอบความสอดคล้องของโมเดลที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ตามเกณฑ์ที่กำหนด 3) ตรวจสอบค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ตามเกณฑ์ที่กำหนด เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมขององค์ประกอบ มีข้อความจำนวน 70 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่น 0.981 ประชากร คือ คณาจารย์ในมหาวิทยาลัยภาคใต้ตอนล่าง 6 สถาบัน ทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิอย่างเป็นสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) จำนวน 1,000 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนและสถิติอ้างอิงด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ในการใช้เทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis : EFA) และใช้เทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis : CFA) ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของคณาจารย์ มหาวิทยาลัยในภาคใต้ตอนล่าง ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ โดยเรียงจากค่าน้ำหนักขององค์ประกอบมากไปหาน้อย ได้แก่ องค์ประกอบด้านการดูแล (0.98) องค์ประกอบด้านความเป็นพลเมืองดี (0.89) องค์ประกอบด้านสัมพันธภาพ (0.88) องค์ประกอบด้านความเป็นมืออาชีพ และองค์ประกอบด้านความเหตุผลเชิงจริยธรรม (0.84)

คำสำคัญ: จริยธรรม, ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม

Development of Lecturers' Ethical Leadership of the Lower Southern Universities, Thailand

ABSTRACT

The purpose of this research was to develop the ethical leadership indicators for lecturers, The objectives were as follows : 1) to study the appropriateness of ethical leadership indicators selected as structural model with specified criterion, 2) to test the congruence of developed model, and empirical data as specified criterion, and 3) to investigate the factor loading as specified criterion. Data were collected by using the 5 level rating scale questionnaire with reliability coefficient of 0.981 from 1,000 Lecturer in the Lower Southern University selected by multistage sampling. Data were analyzed by using descriptive statistic, and inferential statistic by statistical program. The research findings were as follows: There were 5 factors. Orderly arranged from the greater to lesser ones, the Ethics of Care were at 0.93, the Ethics of Good citizenship were at 0.89, the Ethics of Relationship were at 0.88, and the Ethics of the Profession and the Ethics of Critique were equally at 0.84.

Keywords: ethics, ethical leadership

บทนำ

ปัจจุบันสังคมไทยกำลังเผชิญกับกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้ชีวิตของคนเปลี่ยนไป อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่ขาดความสมดุล มีผลทำให้กระแสวัตถุนิยมมีความรุนแรงมากขึ้นก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ที่ซับซ้อนตามมามากมาย ดังจะเห็นได้จากสภาวะวิกฤติด้านต่าง ๆ การดำรงชีวิตที่เต็มไปด้วยการแข่งขัน การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม การคอร์รัปชัน คดีอาชญากรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะแวดวงทางการศึกษาการรายงานข่าวการกระทำผิดจรรยาบรรณของอาจารย์โดยสื่อมวลชนเพิ่มมากขึ้น เช่น กรณีอาจารย์มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในเรื่องของความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับศิษย์ กรณีนักศึกษาทอมร้องเรียนพฤติกรรมอาจารย์หญิงว่ามีการละเมิดทางเพศบุคคลอื่นที่ไม่ใช่คู่สมรสของตน หรือแม้แต่การละเมิดทางเพศเดียวกัน ทั้งในเรื่องอาจารย์ชายเกรดให้นักศึกษา หรือเรียกรับเงินจากนักศึกษาเพื่อแลกกับผลสอบเกรดเอ หรืออาจารย์สั่งให้นักศึกษานำเสื้อหรือสิ่งของมาบริจาค แต่กลับสั่งให้เอามาเฉพาะของใหม่ๆ โดยที่นักศึกษาไม่รู้ภายหลังว่าอาจารย์มีรายขายเสื้อผ้า หรืออาจารย์ใช้อำนาจหน้าที่ไม่เหมาะสมโดยชวนให้นักศึกษามาหาที่ห้องพักของตนแล้วถูกอาจารย์ข่มขืน หรือบางครั้งอาจารย์เล่าเรื่องตลกทางเพศ เล่นเกมเกี่ยวกับสรีระร่างกายผู้หญิงจนเป็นเรื่องปกตติธรรมและเกินขอบเขต เป็นต้นมา ซึ่งสิ่งเหล่านี้ไม่อาจปฏิเสธได้ว่าเป็นภาพสะท้อนให้เห็นถึงความเสื่อมถอยทางจริยธรรมเป็นอย่างมาก สอดคล้องกับการรายงานปัญหาการประพฤติผิดจรรยาบรรณของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา ปี พ.ศ. 2545 – 2550 ที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) รับเรื่องไว้ประกอบด้วย เรื่องคณาจารย์ที่ถูกลงโทษทางวินัยร้ายแรง เนื่องจากการลวนลามหรือล่วงละเมิดทางเพศนิสิตนักศึกษา จำนวน 12 ราย แยกเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยของรัฐ 6 ราย มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ 3 ราย และมหาวิทยาลัยในสังกัดอีก 3 ราย นอกจากนี้ ในช่วงเวลาดังกล่าวยังมีผู้ถูกลงโทษทั้งสิ้น 47 ราย (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินผลคุณภาพการศึกษา, 2555) จากสภาพดังกล่าวการศึกษาจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาสมาชิกของสังคมให้เกิดการเรียนรู้และเข้าใจซึ่งกันและกัน เข้าใจสังคมที่ตนเองอาศัยอยู่ และเป็นเครื่องมือที่จะหล่อหลอมจิตใจและความรู้สึกของคนที่อยู่ในสังคมเดียวกันแม้แตกต่างทางด้านศาสนา ภาษา ประเพณีและวัฒนธรรมให้มีความรู้สึกผูกพัน และเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเพื่อสร้างเอกภาพให้เกิดขึ้นในสังคม ดังนั้นการพัฒนาคนจึงถือเป็นภารกิจสำคัญยิ่งที่จะต้องพัฒนาคนให้ดีและมีจริยธรรมเสียก่อนจึงจะพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมให้สำเร็จได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งต้องอาศัยคนที่มีคุณภาพ อันประกอบด้วย ความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย สติปัญญาความรู้ และความมีจริยธรรม ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายการปฏิรูปการศึกษารอบสอง

จริยธรรม มีความสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างสันติสุข ทั้งนี้เพราะความสัมพันธ์ของมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมมีลักษณะเป็นปฏิพัทธ์ (Interaction) กล่าวคือ มีการปฏิบัติต่อกันทั้งทางสร้างสรรค์และบ่อนทำลาย การปลูกฝังจริยธรรมจึงเป็นการสร้างคนให้เป็นคนมีจิตใจประเสริฐสมบูรณ์ขยายขอบเขตคุณงามความดีโอบอ้อมอารีช่วยเหลือผู้อื่นให้พบกับสิ่งดีงามมีความสุขโดยทั่วกันด้วยความรักและเมตตาธรรม (ประภาศรี สีหอำไพ, 2540) ดังนั้น จริยธรรมจึงเป็นกลไกอย่างหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของคนในสังคม ทำหน้าที่เป็นบรรทัดฐานของความประพฤติเป็นสิ่งที่กำหนดว่าอะไรควรประพฤติปฏิบัติเพื่อให้เกิดความดีและความถูกต้องในสังคมมีจุดหมายปลายทางอยู่ที่คุณความดีของสังคมในส่วนรวม การปลูกฝังจริยธรรมจึงควรหล่อหลอมควบคู่ไปกับวิชาความรู้ตั้งแต่เบื้องต้นโดยมุ่งไปที่เด็กที่กำลังเติบโตเป็นกำลังในอนาคตของชาติบ้านเมือง ดังเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2545-2559 และการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง กำหนดให้จัดการศึกษามีจุดมุ่งหมายและมีหลักการกำหนดไว้ในมาตรา 6 ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” โดยยึดการจัดการศึกษาให้เป็นคนดี มีจริยธรรมในหมวด 4 มาตรา 23 ซึ่งเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของผู้เรียนในแต่ละระดับ และมาตรา 28 หลักสูตรการ ศึกษา ระดับต่าง ๆ รวมทั้งหลักสูตรการศึกษาสำหรับบุคคลตามมาตรา 10 วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่ ต้องมีลักษณะหลากหลาย ทั้งนี้ให้จัดตามความเหมาะสมของแต่ละระดับโดยมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลให้เหมาะสมแก่วัยและศักยภาพ สารของหลักสูตรทั้งที่เป็น

วิชาการและวิชาชีพ ต้องมุ่งพัฒนา คนให้มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม (คณะกรรมการศึกษาแห่งชาติ, 2545)

มหาวิทยาลัย เป็นสถาบันทางการศึกษาที่มีบทบาทสำคัญในการผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพอันเป็นพื้นฐานในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษาอันอยู่บนหลักการที่เน้นการพัฒนาที่สมบูรณ์รอบด้านทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญาและสังคม อีกทั้งยังเพียบพร้อมด้วยจริยธรรม ซึ่งจะเป็นพื้นฐานที่จะนำไปสู่การพัฒนาตนเองของคนเรา นอกจากนี้จะจัดการศึกษาให้พัฒนาคนแล้วสิ่งที่จะต้องพัฒนาควบคู่ไปด้วย นั่นคือ การปลูกฝังจริยธรรมที่ดีงาม นับว่าเป็นภารกิจที่ทำทนายมหาวิทยาลัยว่าทำอย่างไรจึงจะทำให้เด็กดีมีจริยธรรมตามมาด้วยเก่งและมีคุณภาพ แสดงว่านอกจากจะต้องมีความรู้แล้วต้องมีความประพฤติที่ดีด้วย ดังนั้น ผู้ที่มีบทบาทสำคัญและมีความใกล้ชิดสนิทสนมกับศิษย์และเป็นผู้นำทางจริยธรรมที่ดีแก่ศิษย์ได้คงไม่มีใครปฏิบัติหน้าที่ได้เหมาะสมไปกว่า “คณาจารย์” ดังแนวคิดของ ผกา สัตยธรรม (2544) ที่กล่าวว่า ครูเป็นผู้นำทางสังคมเป็นผู้ให้แสงสว่างทางปัญญาแก่ศิษย์ครูที่ดีจึงต้องมีจริยธรรมในฐานะที่เป็นผู้สอนสร้างคนให้เป็นคนดีและพัฒนาสังคมให้เจริญก้าวหน้า ครูจึงมีพันธกิจที่จะต้องกระทำตนเองให้ดี ให้มีความเป็นมนุษย์ให้น่ายกย่องนับถือเสียก่อนจึงจะไปสอนคน ดังคำกล่าวที่ว่า “จะสอนสิ่งใดแก่ใครก็จะต้องสร้างสิ่งนั้นให้มีขึ้นในตัวเราเสียก่อน” หาไม่แล้วก็จะเข้าทำนองแม่ปูสอนลูกปู หรือครูเป็นตัวแบบที่บูดเบี้ยวเสียเองเช่นนี้แล้วจะไปสอนศิษย์ให้เป็นคนดีมีจริยธรรมได้อย่างไร เช่นเดียวกับที่ พระมหาอุเทน ปัญญาปริทัตต์ (2546) กล่าวไว้ว่า ความดีงามเป็นสิ่งที่มนุษย์บัญญัติขึ้นส่วนจริยธรรมเป็นกรอบในการควบคุมความประพฤติ การเข้าไปอยู่ในกรอบจริยธรรมมิได้หมายความว่าจะเป็นผู้ดีมีจริยธรรม ดังนั้น ความเป็นครูมิได้เกิดจากกรอบจริยธรรม หากแต่เกิดจากใจที่ผานเข้ากับจริยธรรมและยินดีประพฤติปฏิบัติตาม มิฉะนั้นความเป็นครูก็จะมีเฉพาะเวลาสอนเท่านั้น อีกทั้งจริยธรรมยังเป็นปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมให้เป็นผู้ที่มีประสิทธิภาพด้วย การพัฒนาภาวะเชิงจริยธรรมของคณาจารย์จึงมีความสำคัญมาก ที่จะต้องให้เกิดขึ้นในตัวคณาจารย์โดยยึดถือจริยธรรมเป็นแบบแผนในการดำเนินชีวิต จะใช้เพียงตัวบทกฎหมายเพื่อกำหนดแนวทางให้คณาจารย์ประพฤติปฏิบัติคงเป็นไปได้ไม่ถึงจุดหมาย การที่คณาจารย์จะมีวินัยและจริยธรรมให้เป็นที่ยอมรับของศิษย์ผู้ปกครอง และคนในสังคม ว่าคณาจารย์เป็นปูชนียบุคคลที่ควรให้ความเชื่อถือและนับถือได้จึงต้องพัฒนาจาก “จิตใต้สำนึก” ของความเป็นครู จิตสำนึกของความเป็นครู เกิดจากคณาจารย์ต้องรู้บทบาทของครูว่าควรมีบทบาทอย่างไร รู้ว่าจริยธรรมของครูมีอะไรบ้าง หากพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมให้เกิดในตัวครูคู่กับความรู้ได้ ก็จะได้ครูที่มีความเป็นครูโดยสมบูรณ์ นอกจากนี้ การปฏิบัติตนอยู่ในกรอบจริยธรรมของคณาจารย์ยังช่วยให้สถาบันครูเป็นสถาบันที่สังคมเชื่อถือได้อย่างสนิทใจดังที่เป็นมาแต่อดีต เมื่อสังคมมีครูดีที่มีทั้งความรู้การพัฒนาประเทศก็ย่อมเป็นไปได้อย่างรวดเร็วมีคุณภาพ

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของคณาจารย์จึงได้จัดทำงานวิจัยนี้ขึ้น โดยผู้วิจัยนำองค์ความรู้ที่ได้จากการ ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับด้านภาวะผู้นำและด้านจริยธรรม มากำหนดเป็นกรอบความคิดในการสังเคราะห์และคัดกรอกตัวแปรภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของคณาจารย์มหาวิทยาลัยในภาคใต้ตอนล่าง ด้วยหวังว่าผลการวิจัยจะทำให้ได้องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของคณาจารย์มหาวิทยาลัยในภาคใต้ตอนล่าง เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารมหาวิทยาลัยในการวางแผน กำกับติดตามการประเมินผลการปฏิบัติงานของได้บังคับบัญชา ตลอดจนเป็นข้อมูลพื้นฐานแก่คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ในการพัฒนาตนให้เป็นผู้นำเชิงจริยธรรม อันจะก่อให้เกิดผลโดยตรงต่อการผลิตบัณฑิต การพัฒนาสังคม และประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของคณาจารย์ มหาวิทยาลัยในภาคใต้ตอนล่าง

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติ ดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ คณาจารย์ของมหาวิทยาลัยในภาคใต้ตอนล่าง จาก 6 สถาบัน ในปีการศึกษา 2557 ได้แก่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย มหาวิทยาลัยทักษิณ มหาวิทยาลัยนเรศวรราชชนครินทร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา และมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา รวมทั้งสิ้นจำนวน 3,850 คน และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดขนาดและทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิอย่างเป็นสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) กลุ่มใดมีจำนวนมากก็เอามาก กลุ่มใดมีจำนวนน้อยก็เอาน้อย เอามาเป็นสัดส่วนด้วยการเทียบสัดส่วนกันตามจำนวนประชากรที่มีอยู่กับจำนวนประชากรทั้งหมด โดยยึดหลักการกระจายของข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นตัวแทนที่ดี (พ่องศรี วาณิชยศุวงศ์, 2546) โดยผู้วิจัยบูรณาการเข้ากับแนวคิดของ Stevens, Tabachnick & Fidell, Munro (1996 ; 2001 ; 2001 : อ้างถึงใน เพชรน้อย สิงห์ช่างชัย, 2549) ซึ่งมีข้อตกลงเบื้องต้นเกี่ยวกับจำนวนตัวแปรในการวิเคราะห์องค์ประกอบว่าควรมีมากกว่า 30 ตัวแปร และให้ใช้จำนวนข้อมูลมากกว่าจำนวนตัวแปรอย่างน้อย 5-10 เท่า โดยในการวิจัยครั้งนี้มีตัวแปรทั้งหมด 70 ตัวแปร ดังนั้น ขนาดของกลุ่มตัวอย่างต้องมีไม่น้อยกว่า 350 คน ซึ่งเป็นเกณฑ์ขั้นต่ำ สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 1,000 คน นับว่ามีความเหมาะสมตามเงื่อนไขในการวิเคราะห์ข้างต้น

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยเป็นแบบสอบถามภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของคณาจารย์ มหาวิทยาลัยในภาคใต้ตอนล่าง ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการสังเคราะห์กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผสมรวมกับข้อมูลจากการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพลักษณ์ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของคณาจารย์ โดยแบบสอบถามประกอบด้วย 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของคณาจารย์ มีลักษณะเป็นแบบเลือกรายการ (Checklist) มี 5 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ตำแหน่งทางวิชาการ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการสอน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของคณาจารย์ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) กำหนดระดับการประเมินไว้ 5 ระดับ จำนวน 70 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

มหาวิทยาลัยในพื้นที่จังหวัดสงขลา ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ใช้ระยะเวลาประมาณสองสัปดาห์ สำหรับมหาวิทยาลัยอื่น ๆ ผู้วิจัยจัดส่งทางไปรษณีย์ จำนวน 1,400 ฉบับ และได้รับกลับคืนมา จำนวน 1,096 ฉบับ ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและคัดเลือกมาจำนวน 1,000 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 78.29

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าสถิติร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ใช้อธิบายข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

2. ค่าสถิติไค-สแควร์ (Chi-square Statistic) เป็นค่าสถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานทางสถิติว่าฟังก์ชันความสอดคล้องมีค่าเป็นศูนย์หรือไม่ ถ้าค่าสถิติไค-สแควร์ มีค่าต่ำมากหรือยังมีค่าเข้าใกล้ศูนย์มากเท่าใด แสดงว่าโมเดลสมมติฐานการวิจัยสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

3. ดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (Goodness of Fit Index : GFI) ดัชนี GFI เป็นอัตราส่วนของผลต่างระหว่างฟังก์ชันความสอดคล้องจากโมเดลก่อนและหลังปรับโมเดลกับฟังก์ชันความสอดคล้องก่อนปรับโมเดล ดัชนี GFI จะมีค่าอยู่ระหว่าง 0 และ 1 ถ้าค่าเข้าใกล้ 1 แสดงว่าโมเดลสมมติฐานการวิจัยมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดัชนี GFI ควรมีค่าตั้งแต่ 0.90 ขึ้นไป

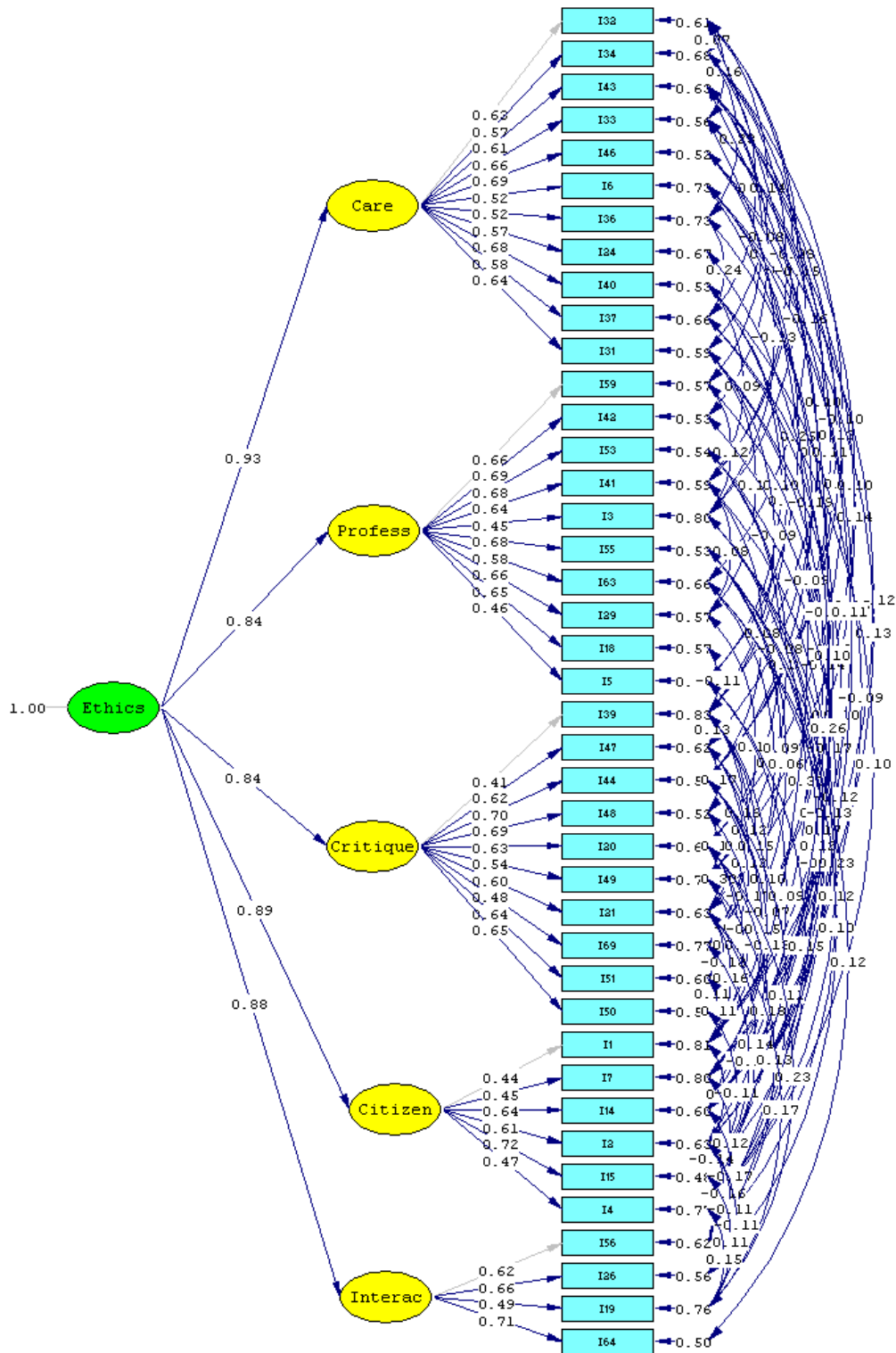
4. ดัชนีวัดระดับความสอดคล้องที่ปรับแล้ว (Adjusted Goodness-of -Fit Index : AGFI) เมื่อนำดัชนี GFI มาปรับแก้โดยคำนึงถึงขนาดขององศาความเป็นอิสระ จำนวน ตัวแปรและขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จะได้ค่าดัชนี AGFI ซึ่งมีคุณสมบัติเช่นเดียวกับดัชนี GFI นั่นคือ จะมีค่าอยู่ระหว่าง 0 และ 1 ถ้าค่าเข้าใกล้ 1 แสดงว่าโมเดลสมมติฐานการวิจัยมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดัชนี AGFI ควรมีค่าตั้งแต่ 0.90 ขึ้นไป

5. ค่ารากที่สองของค่าเฉลี่ยความคลาดเคลื่อนกำลังสองของการประมาณค่า (Root Mean Square Error of Approximation : RMSEA) เป็นค่าที่บอกถึงความไม่สอดคล้องของโมเดลที่สร้างขึ้นกับเมตริกซ์ความแปรปรวนร่วมของประชากรซึ่งค่า RMSEA ที่น้อยกว่า 0.05 แสดงว่ามีความสอดคล้องกันสนิท (Close Fit) ถ้ามีค่าอยู่ระหว่าง 0.05 ถึง 0.08 แสดงว่าโมเดลสอดคล้องในระดับดีพอสมควร และถ้ามีค่าอยู่ระหว่าง 0.08 ถึง 0.10 แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องในระดับปานกลาง แต่อย่างไรก็ตามค่าที่ใช้ได้และถือว่าโมเดลที่สร้างขึ้นสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ควรมีค่าไม่เกิน 0.08

ผลการศึกษา

ผลของการวิเคราะห์หองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของคณาจารย์ มหาวิทยาลัยในภาคใต้ตอนล่าง พบว่าประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ 41 ตัวแปร โดยมีรายละเอียดปรากฏดังภาพที่ 1

Chi-Square=1759.33, df=665, P-value=0.0532, RMSEA=0.037

ภาพที่ 1 ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของคณาจารย์ (Ethics)

จากภาพที่ 1 ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของคณาจารย์ มหาวิทยาลัยในภาคใต้ตอนล่าง ทั้ง 5 องค์กรประกอบ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง .84 - .93 โดยเรียงลำดับมากไปหาน้อย คือ องค์ประกอบด้านการดูแล(.93) องค์ประกอบด้านความเป็นพลเมืองดี (.89) องค์ประกอบด้านสัมพันธภาพ (.88) องค์ประกอบด้านความเป็นมืออาชีพ และองค์ประกอบด้านความเหตุผลเชิงจริยธรรม (.84) ตามลำดับ รายละเอียดตัวแปรของแต่ละองค์ประกอบแสดงดังตาราง 1

ตาราง 1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของคณาจารย์ มหาวิทยาลัยในภาคใต้ตอนล่าง

ตัวแปร	ค่าน้ำหนัก องค์ประกอบ	R ²
องค์ประกอบด้านการดูแล (Ethics of Care)		
แนะนำและชี้ประเด็นจริยธรรมแก่ผู้อื่นอยู่เสมอ	.62	.38
มีความศรัทธาในวิชาชีพครู	.57	.32
ประพฤติตนเป็นผู้นำในการอนุรักษ์และพัฒนาสังคมและศาสนา	.61	.38
ส่งเสริมคุณลักษณะด้านคุณธรรมแก่ศิษย์และผู้อื่น	.66	.44
แนะนำศิษย์ให้รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์	.69	.47
ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเต็มใจ	.52	.27
มีคุณลักษณะของครูที่ดี	.52	.27
มีความประหยัดและมีธรรมาภิบาล	.57	.32
ปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูอย่างเคร่งครัด	.68	.46
มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู	.58	.34
ตระหนักในคุณธรรมอยู่เสมอ	.64	.41
องค์ประกอบด้านความเป็นพลเมืองดี (Ethics of Good Citizenship)		
ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ	.44	.19
มีความจงรักภักดีต่อชาติและพระมหากษัตริย์	.45	.20
มีความตั้งใจจริงในการปฏิบัติหน้าที่	.64	.42
ปฏิบัติตนให้มีระเบียบวินัยอย่างเคร่งครัด	.61	.37
ปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมตามกาลเทศะ	.72	.51
แสดงออกถึงการเคารพต่อกฎหมายบ้านเมือง	.47	.22
องค์ประกอบด้านสัมพันธภาพ (Ethics of Relationship)		
มีความประนีประนอมถ้อยทีถ้อยอาศัย	.62	.38
มีความเป็นกัลยาณมิตรต่อทุกคน	.66	.44
มีความอดทนอดกลั้นต่อความคับข้องใจ	.49	.24
มีสัมมาคารวะและนอบน้อมถ่อมตน	.71	.50

ตาราง 1 (ต่อ)

ตัวแปร	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ	R ²
องค์ประกอบด้านความเป็นมืออาชีพ (Ethics of the Profession)		
ไม่แสวงผลประโยชน์อันเป็นอาภิสินจ้งจากศิษย์	.66	.44
ให้บริการด้วยความจริงใจและเสมอภาคแก่ศิษย์และผู้อื่น	.69	.47
มีความปรารถนาดีต่อศิษย์และผู้อื่น	.68	.46
ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความโปร่งใสและตรวจสอบได้	.64	.41
ซื่อสัตย์สุจริตต่อหน้าที่และต่อวิชาชีพ	.45	.25
ไม่เห็นแก่ตัวแปรและไม่เอารัดเอาเปรียบผู้อื่น	.68	.46
มีความกล้าหาญที่จะดำรงความยุติธรรม	.58	.34
ยึดหลักคุณธรรมความดีในการปฏิบัติงาน	.66	.44
ไม่เบียดเบียนและทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน	.65	.42
มีความยุติธรรมและวางใจเป็นกลางในการปฏิบัติงาน	.46	.26
องค์ประกอบด้านความเหตุผลเชิงจริยธรรม (Ethics of Critique)		
มีภาวะผู้นำทางวิชาการ	.41	.19
เป็นผู้มีนิสัยใฝ่รู้	.62	.38
ยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย	.70	.49
มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงาน	.69	.48
ใช้ปัญญาในการแก้ปัญหาต่างๆ	.63	.40
มีความเชื่อมั่นในตนเอง	.54	.29
มีความสามารถในการตัดสินใจแก้ปัญหาอย่างมีสติสัมปชัญญะ	.60	.36
เปิดใจกว้างที่จะเข้าใจค่านิยมของผู้อื่น	.48	.23
มีความสำนึกในหน้าที่ของตนและปฏิบัติงานด้วยความถูกต้องแม่นยำ	.64	.42
มีความสามารถในการพึ่งตนเอง	.65	.42

จากตาราง 1 องค์ประกอบที่ 1 ด้านการดูแล มีจำนวน 11 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ .52-.69 องค์ประกอบที่ 2 ด้านความเป็นพลเมืองดี มีจำนวน 6 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ .44-.72 องค์ประกอบที่ 3 ด้านสัมพันธ์ภาพ (Ethics of Relationship) มีจำนวน 4 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ .44 - .72 องค์ประกอบที่ 4 ด้านความเป็นมืออาชีพ มีจำนวน 10 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ .45-.69 องค์ประกอบที่ 5 ด้านความมีเหตุผลเชิงจริยธรรม มีจำนวน 10 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ .41-.69

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งเนื้อหาในการอภิปรายออกมาเป็น 3 ส่วน ซึ่งในแต่ละส่วนมีประเด็นนำมาอภิปรายดังนี้

1.ความเหมาะสมขององค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของคณาจารย์ มหาวิทยาลัยในภาคใต้ตอนล่าง ที่พัฒนามาจากหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัย เพื่อคัดสรรกำหนดไว้ในโมเดลความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างก่อนจะทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน โดยใช้เกณฑ์ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของเมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพบว่า ค่า KMO (Kaiser–Meyer–Olkin Measure of Sampling Adequacy) มีค่าเท่ากับ .944 ซึ่งมากกว่า .50 แสดงว่า

ข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์มีความเหมาะสมสำหรับนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบ ส่วนการทดสอบด้วย Bartlett's test of sphericity เป็นทดสอบสมมติฐานว่าเมทริกซ์สหสัมพันธ์นี้เป็นเมทริกซ์เอกภาพ (Identity matrix) หรือไม่ พบว่า ค่า Chi-Square = 23558.08 และมีค่านัยสำคัญทางสถิติ (Sig.) = .000 ซึ่งน้อยกว่า .05 คือ เมทริกซ์สหสัมพันธ์ที่ได้ไม่เป็นเมทริกซ์เอกภาพ แสดงว่า ตัวแปรทั้ง 70 ตัวแปร มีความสัมพันธ์กันและมีความเหมาะสมสำหรับการนำมาใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ได้กรอบที่ชัดเจนและเหมาะสม ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ความคิดเห็นจากคณาจารย์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอีกหลายท่าน และได้รับการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ จึงทำให้ผลการวิจัยดังกล่าวผ่านเกณฑ์ที่กำหนด

2. การทดสอบโมเดลในระดับองค์ประกอบของแต่ละองค์ประกอบที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน และทดสอบโมเดลในระดับองค์ประกอบหลักของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของคณาจารย์ ที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง ซึ่งผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับแรกของแต่ละองค์ประกอบทั้ง 5 โมเดล พบว่า องค์ประกอบทั้ง 5 โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ดีมาก และค่าน้ำหนักขององค์ประกอบของตัวแปรทั้ง 41 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักขององค์ประกอบของตัวแปรเกินกว่าเกณฑ์กำหนด 0.30 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า และผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองขององค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของคณาจารย์ พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ดีมาก โดยทั้ง 5 องค์ประกอบ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง 0.84 - 0.93 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปร ตั้งแต่ 0.41-0.72 ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร งานวิจัย และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบ ผนวการสัมภาษณ์ความคิดเห็นจากนักวิชาการหลายท่านเพื่อให้ได้กรอบแนวคิดที่ชัดเจน ซึ่งก่อนดำเนินการทดสอบผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยการหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ และหาความเชื่อมั่น(Reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาโดยใช้วิธีของครอนบาค จึงทำให้ได้องค์ประกอบทุกตัวผ่านกระบวนการทั้งหมดสามารถนำไปใช้ต่อไป

3. การตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลมาคัดเลือกองค์ประกอบว่ามีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor loading) ตามเกณฑ์ดังนี้ 1) เท่ากับหรือมากกว่า 0.7 สำหรับองค์ประกอบหลัก และ 2) เท่ากับหรือมากกว่า 0.30 สำหรับองค์ประกอบย่อยหรือตัวแปร ซึ่งผลการวิจัยมีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปรายผลดังนี้ ค่าน้ำหนักองค์ประกอบหลัก พบว่า ทุกองค์ประกอบมีค่าน้ำหนักสูงกว่า 0.70 โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ องค์ประกอบด้านการดูแล (0.93) องค์ประกอบด้านความเป็นพลเมืองดี (0.89) องค์ประกอบด้านสัมพันธภาพ (0.88) องค์ประกอบด้านความเป็นมืออาชีพ และองค์ประกอบด้านความมีเหตุผลเชิงจริยธรรม (0.84) ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องแบบจำลองหลักจริยธรรมสำหรับอาจารย์วิทยาลัยชุมชนของ Wood และ Adriel (2012) กล่าวไว้ว่า หลักจริยธรรมสำหรับอาจารย์ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1)จริยธรรมทางกฎหมาย เป็นการแสดงออกถึงการตัดสินใจอยู่บนพื้นฐานของความยุติธรรม ความถูกต้องและความเที่ยงตรง ซึ่งอาจารย์ต้องนำแนวทางของกฎหมาย ระเบียบ และนโยบายมาใช้ในระบบงานการต่างๆ 2) จริยธรรมทางการวิจารณ์ เป็นการแสดงออกโดยอาศัยความยุติธรรมและหลักของกฎหมายเข้ามาร่วมในการตัดสินใจ 3) จริยธรรมของการบริหาร คือ อาจารย์จะต้องแสดงออกถึงความรักเมตตา สงสารและเห็นอกเห็นใจกัน 4) จริยธรรมทางวิชาชีพ คือการยอมรับในแนวทาง การปฏิบัติที่มีเกียรติ มีประโยชน์ เช่น ปฏิบัติตามหลักธรรม เงื่อนไขและธรรมเนียมปฏิบัติ 5) จริยธรรมของชุมชนในท้องถิ่น อันได้แก่ การแสดงถึงความสนใจในแนวปฏิบัติที่ดีของชุมชน ภูมิหลังของชุมชนที่ควรยึดถือ เช่นเดียวกับ Josephson (2009) และ Bergthofer (2008) ที่กล่าวถึงภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของอาจารย์ว่า การเป็นผู้นำเชิงจริยธรรมควรมีความยุติธรรม มีความรับผิดชอบ มีความเคารพ แสดงออกถึงความ เป็นพลเมือง และสร้างความไว้วางใจให้เกิดขึ้นในองค์กร สำหรับองค์ประกอบด้านการดูแล มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด (.93) นั้นหมายถึงว่า คณาจารย์ส่วนใหญ่เห็นว่าการที่คณาจารย์จะมีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมได้นั้นจะต้องมีพฤติกรรมแสดงออกถึงการดูแลเอาใจใส่ให้นักศึกษาเป็นสำคัญ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากความคาดหวังของคนในสังคมว่าบทบาทสำคัญของคณาจารย์ คือ การดูแลเอาใจใส่และให้คำปรึกษาแก่ศิษย์ทั้งในเรื่องของการศึกษาเล่าเรียนและเรื่องอื่น ๆ ที่ศิษย์ต้องการคำปรึกษา อาจารย์เป็นบุคคลที่ใกล้ชิดกับนักเรียน จนอาจกล่าวได้ว่านักเรียนมีเวลาใกล้ชิดกับอาจารย์มากกว่าพ่อแม่ อาจารย์จึงเป็นบุคคลที่นักเรียนเชื่อถือ และรับการถ่ายทอดทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม (มารศรี จันทรมณี, 2540) สอดคล้องกับ พระธรรมปิฎก (2535) กล่าวว่า ครูต้อง

เป็นผู้ให้ความสนทนสนมแก่ศิษย์ เพื่อให้ศิษย์มีความสุขสบายใจ และกล้าที่จะเข้าไปปรึกษาหารือเรื่องต่าง ๆ ครูทำตัวให้น่ารักและเป็นที่รักแก่ศิษย์ ครูจะต้องดูแลและปกครองศิษย์ ให้ศิษย์มีความรู้สึกอบอุ่นใจ เป็นที่พึ่งได้และรู้สึกปลอดภัย ครูต้องประพฤติสมควรแก่ฐานะ เช่นเดียวกับ พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์ (2542) ที่กล่าวถึง ลักษณะของอาจารย์ตามความต้องการของสังคมนั้นคือ มีหน้าที่ชี้แนะเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความคิดและเกิดความกระตือรือร้นในค่านิยมหรือจริยธรรมของตนเอง นอกจากนี้ยังเป็นผู้คอยให้คำแนะนำสั่งสอนนักเรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม การรับการแนะนำสั่งสอนมีความสำคัญต่อพัฒนาการทางจริยธรรมของนักเรียน เพราะนักเรียนจะมีการเลียนแบบเป็นการดูดซึมพฤติกรรมของครูอาจารย์และเรียนรู้ที่นำไปปฏิบัติ เกิดเป็นค่านิยมทางจริยธรรมทั้งส่วนตัวและส่วนรวมของสังคม ดังนั้น จากผลการวิจัยและข้อมูลเชิงทฤษฎีที่ทำการสนับสนุนงานวิจัยดังกล่าวนี้จึงสามารถสรุปได้ว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของคณาจารย์มีความเป็นมาตรฐานและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริงในบริบทสังคมปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 องค์ประกอบที่ได้จากการศึกษานี้ผ่านกระบวนการวิจัยที่นำเชื่อถือและมีการสนับสนุนทางทฤษฎี ดังนั้น ครูผู้บริหารและผู้กำหนดนโยบาย สามารถนำองค์ประกอบและตัวแปรที่กำหนดเป็นแนวปฏิบัติที่เป็นบรรทัดทางจริยธรรมของคณาจารย์เนื่องจากองค์ประกอบที่ได้ศึกษามีความครอบคลุมประเด็นในมิติต่างๆ และสามารถนำไปใช้ได้จริง

1.2 ผลการวิจัยครั้งนี้ สามารถนำไปใช้ในการกำหนดรูปแบบพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของคณาจารย์ในลักษณะกิจกรรมหรือโครงการ เพื่อการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของคณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา โดยกำหนดเป็นโครงการที่สำคัญในการพัฒนาคณาจารย์ให้แสดงออกถึงบทบาทและพฤติกรรมเชิงจริยธรรม

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยพัฒนาองค์ประกอบ โดยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของคณาจารย์ เพื่อให้ได้ตัวแปรที่เป็นพฤติกรรมการแสดงออกซึ่งจะเป็นประโยชน์สำหรับการอธิบายภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของคณาจารย์ได้รายละเอียดชัดเจนมากขึ้น

2.2 ควรทำการวิจัยประเมินและติดตามผลภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของคณาจารย์ โดยการนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปใช้ในการวิจัยและพัฒนาต่อไป

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการศึกษาแห่งชาติ . 2545. *มาตรฐานการศึกษาเพื่อประเมินคุณภาพภายนอก : ระดับอุดมศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎมนตรี.
- ประกาศรี สีหอำไพ. 2540. *พื้นฐานการศึกษาทางศาสนาและจริยธรรม*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ผ่องศรี วาณิชย์ศุภวงศ์. 2544. *คุณธรรมของครู*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ผ่องศรี วาณิชย์ศุภวงศ์. 2546. *เอกสารคำสอนระเบียบวิธีวิจัยทางการศึกษา*. ปัตตานี : ฝ่ายเทคโนโลยีทางการศึกษา สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- พระมหาอุเทน ปัญญาปริทัศน์. 2546. *ครูสร้างคน*. กรุงเทพฯ : ธรรมดา.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตตโต). 2535. *พุทธธรรม*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์. 2542. *จริยธรรมของอาจารย์และนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตกรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เพชรน้อย สิงห์ช่างชัย. 2549. *หลักการและการใช้สถิติการวิเคราะห์ตัวแปรหลายตัว สำหรับการวิจัยทางการแพทย์*. พิมพ์ครั้งที่ 3. สงขลา : ชานเมืองการพิมพ์.
- มารศรี จันท์ศรี. 2540. *การศึกษาจริยธรรมของครูและนักเรียนประถมศึกษา*. (ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินผลคุณภาพการศึกษา. 2555. *คู่มือการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (พ.ศ.2554-2558) ระดับอุดมศึกษา ฉบับสถานศึกษา 2555*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา.
- Bergfhofer,D. 2008. Ethical Leadership. Retrieved August 20, 2014 . Available : <http://www.ethicalleadership.com/EthicalLeadership.htm>
- Josephson,M. 2009. Ethical Leadership Outcomes Student Leader Learning Outcomes (SLLO) Project. Retrieved August 10, 2014 . Available : <http://www.josephsoninstitute.org/med/med-2sixpillars.htm>
- Wood, J. L. & Adriel, A. H. (2012). Five Ethical Paradigms for Community College Leaders: Toward Constructing and Considering Alternative Courses of Action in Ethical Decision Making. *Journal of permissions*. 40(3):196-214.

**ผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา (STEM Education)
ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยา ความสามารถในการแก้ปัญหา และความพึงพอใจ
ต่อการจัดการเรียนรู้ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5**

**Effects of STEM Education Approach on Biology Achievement, Problem Solving Ability
and Instructional Satisfaction of Grade 11 Students.**

นางสาวนสรินทร์ ปือชา* ผศ.ดร.ณัฐวิทย์ พจนตันติ** ดร.ณรงค์ศักดิ์ ครอบคอบ***
ศษ.ม. สาขาวิชาการสอนวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
E-mail : i-lin@hotmail.co.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา (STEM Education) ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยา ความสามารถในการแก้ปัญหา และความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1 กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี จำนวน 1 ห้องเรียน นักเรียน 39 คน ซึ่งได้จากวิธีสุ่มอย่างง่ายด้วยการจับสลาก (Simple Random Sampling) โดยใช้เวลาในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา 18 ชั่วโมง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาที่มีขั้นตอนการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ เรื่อง การสืบพันธุ์ของพืชดอกและการเจริญเติบโต แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยา แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา แบบวัดความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ แบบบันทึกภาคสนามและแบบสัมภาษณ์ ซึ่งดำเนินการทดลองแบบกลุ่มทดลองหนึ่งกลุ่ม วัดผลก่อนและหลังการทดลอง (One group Pretest-Posttest Design) วิเคราะห์ข้อมูลโดยค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าทีชนิดกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test dependent group) ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษามีคะแนนพัฒนาการ ร้อยละ 41.03 อยู่ในระดับต้น ร้อยละ 30.77 อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 20.51 อยู่ในระดับสูง และร้อยละ 7.69 อยู่ในระดับสูงมาก นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยา ความสามารถในการแก้ปัญหา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา (STEM Education) อยู่ในระดับมา

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา การสืบเสาะหาความรู้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยา ความสามารถในการแก้ปัญหา ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้

*นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี i-lin@hotmail.co.th

**อาจารย์ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

***อาจารย์ภาควิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

Abstract

This research aimed to study the effects of STEM Education approach on biology achievement, problem solving ability and instructional satisfaction of grade 11 students. The samples of the study were thirty-nine students studying in grade 11/1 at Demonstration School Prince of Songkla University, Muang District, Pattani Province, Thailand, in the second semester of the 2014. The samples were selected by simple random sampling. They were instructed through using STEM education approach learning for 18 hours. The research instruments consisted of a lesson plans designed based on the STEM education approach learning under the topic of reproduction of flowering plants and their growth, achievement test, problem solving ability test, instructional satisfaction test, the researcher's field-note and interview. The experimental research was conducted using one group through pretest-posttest design. The data was analyzed by mean, standard deviation and t-test dependent group. The results were shown as follows. students learning by STEM education approach had the gain mean score 41.03% of the students were in primary level, 30.77% of the students were in medium level, 20.51% of the students were in high level and 7.69% of the students were in very high level. The students mean score of the post-test on biology achievement, problem solving ability was higher than the pre-test mean score at the significant level of .01 and students instructional satisfaction towards STEM education approach was high in all respects.

Keywords: STEM education approach learning, inquiry method, biology achievement, problem solving ability, Instructional satisfaction

บทนำ

ประเทศที่มีความเข้มแข็งด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นรากฐานสำคัญล้วนเป็นประเทศที่มีความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ ในขณะที่ประเทศกำลังพัฒนาพยายามพัฒนาสมรรถภาพด้านนี้ เช่นเดียวกับประเทศไทยที่กำลังตื่นตัวในการสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในการช่วยผลักดันการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของประเทศ (กำจัด มงคลกุล, 2549: 290) โดยบริบทของการสร้างความตระหนักและความสำคัญด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี นำมาซึ่งการเชื่อมต่อความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเหมาะสม เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดของประเทศ (รุ่งนภา ทัดท่าทราย, 2549: 293) การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมให้เจริญก้าวหน้า รวมทั้งการสร้างเสริมขีดความสามารถของประเทศในการแข่งขันระดับนานาชาติ มีปัจจัยสำคัญมาจากวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีได้มาเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของบุคคลมากขึ้น และยังเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยยกระดับมาตรฐานความเป็นอยู่ของประชาชนให้สูงขึ้นซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ที่มีเป้าหมายในการพัฒนาความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ให้มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งตอบสนองต่อการดำรงชีวิตของประชาชนให้สามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

แห่งชาติ, 2554: 13-14) จากเป้าหมายของการส่งเสริมพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจะต้องอาศัยการวางรากฐานทางการศึกษาที่มีคุณภาพ การยกระดับการพัฒนาทางด้านวิทยาศาสตร์ศึกษาจึงมีความจำเป็นที่ต้องให้ความสำคัญเพื่อทำให้คนไทยทุกคนมีความรู้ความเข้าใจในวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีนำไปสู่การพัฒนาคนอย่างมีคุณภาพให้คนไทยสามารถรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและแข่งขันกับประเทศอื่น และจากนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนาเยาวชนของชาติเข้าสู่ยุคศตวรรษ 21 ที่มุ่งส่งเสริมผู้เรียนให้มีคุณธรรม ทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ มีทักษะด้านเทคโนโลยี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 1-2)

สะเต็มศึกษา หรือ STEM Education เป็นคำย่อมาจาก วิทยาศาสตร์ (Science) เทคโนโลยี (Technology) วิศวกรรม (Engineering) และคณิตศาสตร์ (Mathematics) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีการบูรณาการระหว่างสาขาวิชาให้มีความเชื่อมโยงกับชีวิตจริงในการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพ เพื่อให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยีในชั้นเรียนกับบริบทโลกของความเป็นจริง เกิดทักษะสำคัญเพื่อการดำรงชีวิตในสังคมและการนำมาซึ่งการพัฒนาสิ่งใหม่ ๆ หรือนวัตกรรม เพื่อการพัฒนาขีดความสามารถของประเทศ (อภิสิทธิ์ ธิงไชย, 2556: 35) ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ ดร.พรพรรณ ไชยงกูร ผู้อำนวยการ สสวท. เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการตามแนวคิดสะเต็มศึกษา (STEM Education) ว่า “...แนวคิดในเรื่องสะเต็มศึกษานั้น เป็นกระบวนการ การเชิงระบบแบบวิทยาศาสตร์ ที่นำมาเชื่อมโยงในกระบวนการเรียนรู้ การสร้างสรรค์ผลงานหรือชิ้นงาน จากการคิดค้น การแก้ปัญหา การคิดวิเคราะห์ ซึ่งสามารถเตรียมความพร้อมสำหรับนักเรียน โดยนำสิ่งที่เรียนรู้ในระบบโรงเรียนไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพได้..” (สสวท, 2556: online) นอกจากนี้การจัดการศึกษาแบบบูรณาการที่เน้นให้ความสำคัญกับวิชา วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์และ คณิตศาสตร์อย่างเท่าเทียมกันหรือ STEM Education ยังเป็นรูปแบบการจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อการเตรียมคนไทยรุ่นใหม่ในศตวรรษที่ 21 เพราะธรรมชาติของทั้ง 4 วิชาที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้และความสามารถที่จะดำรงชีวิตได้ดีในศตวรรษที่ 21 สามารถพัฒนาให้ผู้เรียนนำความรู้ทุกแขนงทั้งด้านความรู้ ทักษะ การคิด และทักษะอื่นๆ มาใช้ในการแก้ปัญหา ค้นคว้า สร้าง และพัฒนาคิดค้นสิ่งต่างๆ ในโลกปัจจุบัน การเน้นความเข้าใจอย่างลึกซึ้งซึ่งการมีส่วนร่วมของผู้เรียนกับข้อมูลเครื่องมือทางเทคโนโลยี การสร้างความยืดหยุ่นในเนื้อหาวิชา ความท้าทาย ความสร้างสรรค์ ความแปลกใหม่ และการแก้ปัญหาในโลกอนาคตได้อย่างแท้จริง

จากบริบทของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จังหวัดปัตตานี ที่มีการจัดการเรียนรู้ที่ยังคงเน้นรูปแบบการบรรยายอันเนื่องมาจากระยะเวลาการเรียนการสอนที่มีจำนวนจำกัดแต่เนื้อหาหลักสูตรที่ผู้เรียนต้องเรียนมีจำนวนมาก ผู้สอนจึงต้องจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้รับเนื้อหาสาระวิชาตามที่หลักสูตรได้กำหนดไว้ และจากการสอบถามจากผู้เรียนถึงแนวการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องการ ผู้เรียนส่วนใหญ่ต้องการให้ครูผู้สอนเน้นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการบรรยายมากกว่าการจัดการเรียนรู้ที่เน้นลงมือปฏิบัติ โดยผู้เรียนให้เหตุผลว่า การเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาผู้เรียนจำเป็นต้องเน้นสาระเนื้อหาเพื่อใช้สอบแข่งขันต่าง ๆ ทั้งการสอบวัดความรู้เนื้อหาวิชาจากกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นหรือทางสถานศึกษาจัดแข่งขัน เป็นต้น แต่การสอบวัดความรู้ที่สำคัญที่สุดสำหรับผู้เรียนในระดับมัธยมปลายนั้นคือการสอบเข้าเรียนในระดับอุดมศึกษาในอนาคต ผู้เรียนจึงให้ความสำคัญกับเนื้อหาความรู้ในบทเรียนมากกว่าการเรียนการสอนที่เน้นทักษะกระบวนการลงมือปฏิบัติ เพราะผู้เรียนให้เหตุผลว่า ในการสอบเข้าเรียนต่อในระดับอุดมศึกษานั้น ข้อสอบที่ใช้วัดความรู้ นั้นเป็นข้อสอบที่เน้นวัดเนื้อหาสาระวิชามากกว่าการสอบที่เน้นทักษะกระบวนการนั่นเอง จากการที่ผู้เรียนไม่เห็นความสำคัญของการเรียนวิทยาศาสตร์เนื่องจากไม่สามารถนำเอาความรู้มาใช้ในชีวิตประจำวันได้นั้น ส่งผลให้ผู้เรียนขาดทักษะกระบวนการที่สำคัญในการนำเอาความรู้วิทยาศาสตร์ที่ได้เรียนรู้มาแก้ปัญหาในชีวิตจริง เพราะในความเป็นจริงการเรียนเพียงเพื่อมุ่งเอา

เนื้อหาสาระผู้เรียนสามารถที่จะเรียนด้วยตนเองได้ เช่น การอ่านหนังสือทบทวน การเรียนทวิวิชา เป็นต้น จากปัญหาข้างต้น ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ที่ต้องการให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของความรู้ทางด้านเนื้อหาสาระวิทยาศาสตร์ ที่ผู้เรียนต้องการมุ่งหวังสำหรับการสอบอยู่แล้วมาเรียนบูรณาการกับเนื้อหาวิชาอื่น ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของ วิทยาศาสตร์ที่สามารถนำความรู้มาใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้ และแสดงให้ผู้เรียนเห็นถึงในความเป็นจริงการแก้ปัญหา นั้นไม่ได้ใช้เนื้อหาความรู้เพียงวิชาใดวิชาหนึ่งเท่านั้นจำเป็นจะต้องใช้ความรู้หลากหลายวิชาในการคลี่คลายปัญหาที่เกิดขึ้น

จากเป้าหมายและความสำคัญข้างต้น ผู้วิจัยได้สนใจศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา (STEM Education) ซึ่งเป็นการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ที่ใช้ขั้นตอนการสืบเสาะหาความรู้ในการพัฒนานักเรียนมัธยมศึกษา ตอนปลายชั้นปีที่ 5 ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ให้มีความสามารถในการแก้ปัญหา เรื่อง การสืบพันธุ์ของ พืชดอกและการเจริญเติบโต โดยการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวสามารถเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาในปัจจุบัน เพื่อให้สอดคล้องกับการพัฒนานักเรียนด้านสมรรถนะและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตาม หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ดังที่กำหนดไว้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด สะเต็มศึกษา (STEM Education)
2. เพื่อศึกษาคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ (Relative Gain Score) ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด สะเต็มศึกษา (STEM Education)
3. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหา ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตาม แนวคิดสะเต็มศึกษา (STEM Education)
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา (STEM Education)

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้มีแบบแผนการวิจัยเชิงทดลองเบื้องต้น (Pre – experimental design) ซึ่งดำเนินการทดลองแบบ กลุ่มทดลองหนึ่งกลุ่ม วัดผลก่อนและหลังการทดลอง (One group Pretest-Posttest Design) (ผ่องพรรณ ตรียมงคลกุล และสุภาพ ฉัตรภรณ์, 2555: 57-60) กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ห้องเรียนจำนวน 1 ห้องเรียน นักเรียนจำนวน 39 คน ที่ได้จากการวิธีสุ่มอย่างง่ายด้วยการจับสลาก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1. แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เรื่อง การสืบพันธุ์ของพืชดอกและการเจริญเติบโต ที่มีขั้นตอนการ เรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นตอน จำนวน 1 แผน ระยะเวลา 18 ชั่วโมง
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยา เรื่อง การสืบพันธุ์ของพืชดอกและการเจริญเติบโต เป็น แบบทดสอบแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ

3. แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา ผู้วิจัยเป็นผู้สร้างขึ้น ซึ่งใช้กระบวนการคิดแก้ปัญหา แบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ
4. แบบวัดความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา (STEM Education) เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ของลิเคิร์ต (Likert Scale) จำนวน 30 ข้อ
5. แบบบันทึกภาคสนาม
6. แบบสัมภาษณ์นักเรียนเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้

วิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือ

1. หาค่าความตรง (Validity) ของแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาโดยใช้เกณฑ์ (วิเชียร เกตุสิงห์, 2538: 8-11) มีค่าความสอดคล้องเฉลี่ย 4.53 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยา โดยใช้สูตรดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (IOC) มีค่า 0.67-1 แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา และแบบวัดความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้สูตรดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามที่ต้องการวัด (IC) มีค่า 0.67-1
2. หาค่าความยาก (P) ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยา ซึ่งมีค่าความยากง่าย 0.38-0.75 ค่าอำนาจจำแนก 0.25-0.75 และแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา มีค่าความยากง่าย 0.45-0.76 และค่าอำนาจจำแนก 0.23-0.65
3. หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบทั้งฉบับโดยใช้สูตรของ Kuder – Recharadson 20 (KR-20) ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยามีค่าเท่ากับ 0.93 และค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดแบบวัดความสามารถในแก้ปัญหา มีค่าเท่ากับ 0.85
4. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ โดยการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (alpha coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) มีค่าเท่ากับ 0.73

วิเคราะห์ข้อมูล

1. นำคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยา และผลคะแนนวัดความสามารถในการแก้ปัญหา หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละและทดสอบความแตกต่างก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้สถิติทดสอบค่าทีชนิดกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test dependent group)
2. นำคะแนนผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียนหาค่าคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ (Relative gain score) โดยใช้สูตรคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ (Relative gain score) และแปลคะแนนตามเกณฑ์ระดับพัฒนาการ โดยใช้เกณฑ์ของศิริชัย กาญจนวสี (ศิริชัย กาญจนวสี, 2552: 266-267)
3. นำคะแนนที่ได้จากการประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้นำมาวิเคราะห์โดยวิธีการหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
4. รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสังเกตและการบันทึกบันทึกภาคสนามเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้นำมาวิเคราะห์ประมวลผล ในรูปความเรียง

ผลการศึกษา

(1) การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยา ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา (STEM Education)

ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยา เรื่องการสืบพันธุ์ของพืชดอก และการเจริญเติบโต ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา (STEM Education) จากการทดสอบค่าทีชนิดกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test dependent group) ดังตาราง 1

ตาราง 1: ค่าสถิติทดสอบทีแบบกลุ่มเดียว ของคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยา

การทดสอบ	คะแนนเต็ม	N	\bar{x}	S.D.	t-test	p-value
ก่อนเรียน	40	39	21.23	5.05	7.380**	.00
หลังเรียน	40	39	28.26	5.32		

**p<.01

จากตาราง 1 แสดงให้เห็นว่าคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยาก่อนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา (STEM Education) มีค่าเท่ากับ 21.23 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 5.03 และคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยาหลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา (STEM Education) มีค่าเท่ากับ 28.26 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 5.32 เมื่อทดสอบความแตกต่างผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา (STEM Education) สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา (STEM Education) ส่งผลให้นักเรียนมีพัฒนาการผลสัมฤทธิ์ที่สูงขึ้น เนื่องจากนักเรียนสามารถเรียนเนื้อหาวิชาจากการประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันที่นักเรียนสนใจ ส่งเสริมให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนที่ไม่ได้เรียนเพียงแค่นี้อาผ่านตัวอักษรที่เบื้อหนายในท้องเรียนที่ถูกจำกัดแค่พีชไมก็ชนิด แต่เป็นการเรียนเนื้อหาจากการลงมือปฏิบัติจริง ทดลอง สังเกต ด้วยตนเองนอกจากนี้จากการที่นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตัวเองจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ นั้นทำให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาวิชามากขึ้น เพราะนักเรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กับสังคมชุมชนรอบตัวผ่านการนำความรู้ที่ได้ไปสร้างสรรค์ชิ้นงานหรือนวัตกรรมในการแก้ปัญหา นักเรียนจะต้องศึกษาความรู้ของศาสตร์รายวิชานั้น ๆ ให้ถ่องแท้เพื่อที่สามารถนำความรู้ดังกล่าวไปบูรณาการกับเนื้อหาสาระจากสาขาวิชา เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์และคณิตศาสตร์เข้าด้วยกัน และในการสร้างสรรค์ชิ้นงานหรือนวัตกรรมสำหรับการแก้ปัญหาที่ส่งผลให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ในเนื้อหาวิชาผ่านจากการลงมือปฏิบัติแทนการเรียนรู้เนื้อหาผ่านการสอนแบบบรรยาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจาร์ส อินทลาภพร และคณะ (2558: 70) ได้ศึกษาการศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาสำหรับผู้เรียนระดับประถมศึกษา ที่กล่าวโดยสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาเป็นการจัดการเรียนรู้ที่สามารถเชื่อมโยงแนวคิดในสาระวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ และคณิตศาสตร์ ที่ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายต่อนักเรียน

(2) ผลคะแนนพัฒนาการ (Gain score) เรื่อง การสืบพันธุ์ของพืชดอกและการเจริญเติบโตของสัตว์ ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา (STEM Education)

การศึกษาคะแนนพัฒนาการทางการเรียนชีววิทยาของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา (STEM Education) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยาเรื่องการสืบพันธุ์ของพืชดอกและการเจริญเติบโต ดังตาราง 2

ตาราง 2: กราฟแสดงผลคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา (STEM Education)

คะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์	ระดับพัฒนาการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
76-100	พัฒนาการระดับสูงมาก	3	7.69
51-75	พัฒนาการระดับสูง	8	20.51
26-50	พัฒนาการระดับกลาง	12	30.77
0-25	พัฒนาการระดับต้น	16	41.03

จากตาราง 2 นักเรียนมีระดับพัฒนาการทางการเรียนชีววิทยาทั้งในระดับสูงมาก สูง ปานกลาง และต้น โดยร้อยละ 7.69 มีพัฒนาการระดับสูงมาก ร้อยละ 20.51 มีพัฒนาการระดับสูง ร้อยละ 30.77 มีพัฒนาการระดับปานกลางและ ร้อยละ 41.03 มีพัฒนาการระดับต้น แสดงให้เห็นว่า การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา (STEM Education) ส่งผลให้นักเรียนพัฒนาการทางการเรียนชีววิทยา ซึ่งสอดคล้องกับ สุทธาวรรณ ภาณุรัตน์ (2553: 129) และศิริชัย กาญจนวาสี (2552: 165) ที่ว่า พัฒนาการทางการเรียนรู้จะเพิ่มขึ้นและสูงขึ้นในช่วงปลาย เนื่องจากผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ซึมซับ ผึกฝน และพัฒนาทักษะความสามารถจากการทำลงมือทำกิจกรรมที่เกิดจากการจัดการเรียนรู้ ส่งผลให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทางด้านความรู้ความสามารถ และพฤติกรรมอันพึงประสงค์ตรงตามจุดมุ่งหมาย

(3) การเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหา ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา (STEM Education)

ผลการเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหา ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา (STEM Education) จากการทดสอบค่าทีชนิดกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test dependent group) ดังตาราง 3

ตาราง 3: ค่าสถิติทดสอบทีแบบกลุ่มเดียว ของคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการแก้ปัญหา

การทดสอบ	คะแนนเต็ม	N	\bar{x}	S.D.	t-test	p-value
ก่อนเรียน	40	39	22.27	0.59	5.829**	.00
หลังเรียน	40	39	28.56	0.85		

**p<.01

จากตาราง 3 แสดงให้เห็นว่าคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการแก้ปัญหา ก่อนเรียนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา (STEM Education) มีค่าเท่ากับ 22.27 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.59 และคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการแก้ปัญหา หลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา (STEM Education) มีค่าเท่ากับ 28.56 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.85 เมื่อทดสอบความแตกต่างผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา (STEM Education) สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา (STEM Education) ส่งผลให้นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาสูงขึ้น เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา (STEM Education) เปิดโอกาสให้นักเรียนระบุปัญหาที่นักเรียนตามความสนใจของนักเรียนจากบริบทรอบ ๆ ตัวนักเรียน ทำให้นักเรียนสามารถเลือกวิธีแก้ปัญหาตามความสามารถและความถนัด นักเรียนคิดวิธีการแก้ปัญหาโดยใช้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์มาบูรณาการกับความรู้ทางด้านเทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์

และคณิตศาสตร์เป็นพื้นฐานในการแก้ปัญหา และเรีนรู้วิธีการแก้ปัญหาได้ถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับ พิมพันธ์ เตชะคุปต์ (2544: 94)และเพยาว์ ยินดีสุข (2548: 48-56) ที่กล่าวว่า การจัดกิจกรรมที่มีการบูรณาการเชื่อมโยงเนื้อหาสาระวิทยาศาสตร์กับการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหา ทำให้ผู้เรีนมีการสำรวจตรวจสอบ ค้นหาวิธีการในการแก้ปัญหาซึ่งถือเป็นการปลูกฝังคุณลักษณะของวิทยาศาสตร์ให้เกิดขึ้นกับตัวของผู้เรีน นั่นคือ “เด็กคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น” สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภัญญา ศรีสาคร (2547: 138-148) ที่กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรีนรู้ช่วยส่งเสริมให้ได้ฝึกกระบวนการวิเคราะห์สาเหตุ หาวิธีแก้ปัญหาและวิเคราะห์ผลที่ได้รับ ซึ่งมีประโยชน์เพราะช่วยให้ผู้เรีนสามารถคิดหาแนวทางในการแก้ปัญหาได้หลากหลายแนวทาง ทำให้ผู้เรีนมีเจตคติที่ดีต่อการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นหรืออาจจะเกิดขึ้นกับตนเองและสามารถนำกระบวนการคิดที่ได้รับการฝึกไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ส่งเสริมให้ผู้เรีนเกิดการเรีนรู้อย่างมีความหมาย รวมถึงการสร้างองค์ความรู้ใหม่สามารถนำความรู้ที่ได้จากการค้นพบด้วยตัวเองสอดคล้องกับแนวคิดของการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) ได้กล่าวว่าโดยสรุปว่า กระบวนการเรีนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดความสนใจ ทำให้ผู้เรีนเกิดการเรีนรู้ด้วยตนเองจากการคิดหาทางแก้ปัญหา และในการเรีนรู้ด้วยตัวเองมีส่วนช่วยให้ความสามารถในการแก้ปัญหาของผู้เรีนสูงขึ้น (วิดาต หยะยิตาเฮอร์, 2557: 89)

(4) ความพึงพอใจต่อการจัดการเรีนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา (STEM Education) ของผู้เรีนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ดังตาราง 4

ตาราง 4: ระดับความพึงพอใจต่อการจัดการเรีนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา (STEM Education) ในแต่ละองค์ประกอบ

องค์ประกอบการจัดการเรีนรู้	\bar{x}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
บทบาทผู้สอน	3.96	0.40	มาก
บทบาทผู้เรีน	4.72	0.58	มากที่สุด
วิธีการจัดการเรีนรู้	4.59	0.56	มากที่สุด
การวัดและประเมินผล	3.96	0.37	มาก
ประโยชน์ที่ผู้เรีนได้รับ	4.02	0.35	มาก
รวม	4.25	0.45	มาก

จากตาราง 4 แสดงให้เห็นว่าผู้เรีนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรีนรู้ในด้านบทบาทผู้สอน ด้านการวัดและประเมินผล และด้านประโยชน์ที่ผู้เรีนได้รับอยู่ในระดับมาก และผู้เรีนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรีนรู้ในด้านบทบาทผู้เรีน และด้านวิธีการจัดการเรีนรู้อยู่ในระดับมากที่สุด โดยรวมผู้เรีนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรีนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา (STEM Education) อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า ความพึงพอใจต่อการจัดการเรีนรู้นั้นมีผลต่อการเรีนรู้ของผู้เรีน เนื่องจากหากผู้สอนจัดการเรีนรู้ที่ผู้เรีนสนใจ ชอบ รู้สึกดี ก็จะส่งผลต่อการรับรู้ การใฝ่รู้ใฝ่เรีน การสนใจการเรีนเพิ่มเติมขึ้น (เสาวลักษณ์ เหลืองดี, 2552: 119-111 และอัมพวา รักบิดา, 2549: 94-105)

การจัดการเรีนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา (STEM Education) เป็นการจัดการกิจกรรมการเรีนรู้ทุกขั้นตอนเน้นให้ผู้เรีนเป็นสำคัญ ผู้เรีนร่วมในการคิดวางแผน ค้นคว้าหาข้อมูลการแก้ปัญหาตามแนวคิดสะเต็มศึกษา (STEM Education) โดยใช้กระบวนการกลุ่มโดยผู้เรีนเลือกศึกษาตามความสนใจของผู้เรีนจากประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นในบริบท

ของสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง จากสิ่งรอบ ๆ ตัวโดยผ่านการใช้ทักษะการสังเกตของนักเรียน นักเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายในการเรียนรู้ การคิดวางแผนการแก้ปัญหา และแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง โดยให้แหล่งการเรียนรู้ที่อยู่ในบริบทรอบตัวของนักเรียนเอง ทำให้นักเรียนสามารถคิดวิธีการแก้ปัญหาได้ด้วยตัวของนักเรียนเอง ส่งผลต่อการตอบสนองความพึงพอใจของนักเรียนที่สามารถเรียนรู้ได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดแนวคิดสะเต็มศึกษา (STEM Education) อันส่งผลให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้วิทยาศาสตร์อย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับ ทิศนา ขัมมณีและคณะ (2544:15) และจันทร์ดา พิทักษ์สารี (2547:90) กล่าวว่า การเรียนรู้จะเกิดได้ดีเมื่อนักเรียนเป็นผู้เรียนลงมือกระทำด้วยตนเอง นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่ผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่มีความหมายและเกิดความพึงพอใจที่ดีจากการเรียนรู้ที่เกิดจากการศึกษาด้วยตนเอง อีกทั้งการจัดการเรียนรู้ที่ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา (STEM Education) นี้มุ่งเน้นให้นักเรียนสามารถนำความรู้ ทักษะ และประสบการณ์จากการเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งสอดคล้องกับ ญรัทธิย พจนตันติ (2544: 226) และ อัมพวา รักบิดา (2549: 106) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ที่นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ในทุกขั้นตอน นักเรียนสามารถเรียนรู้ตามความสนใจของนักเรียน โดยให้นักเรียนเชื่อมโยงความรู้ออกมาสู่ประเด็นปัญหาสังคม นำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ ในการนำความรู้ในห้องเรียนไปใช้จริงในชีวิตประจำวัน ซึ่งถือเป็นผลผลิตที่สำคัญของการศึกษา เพราะนักเรียนสามารถแปลงความรู้ภายในห้องเรียนออกมาสู่ชีวิตจริงได้ และถือเป็นการเรียนการสอนที่บรรลุตามวัตถุประสงค์ของเป้าหมายการศึกษาที่สามารถผลิต บุคลากรที่มีความสามารถในการเตรียมพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

1. ก่อนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา (STEM Education) ครูผู้สอนควรมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา (STEM Education) ได้เป็นอย่างดี ครูผู้สอนควรเตรียมตัวและทำหน้าที่ตนเองให้พร้อมต่อการจัดการเรียนรู้ เช่น การวางแผนการจัดการเรียนรู้รอบคอบและมีประสิทธิภาพ การดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามขั้นตอนที่วางแผนไว้ เพื่อให้การจัดการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
2. ก่อนการจัดการเรียนรู้ครูผู้สอนควรชี้แจงทำความเข้าใจให้นักเรียนเข้าใจรูปแบบการจัดการเรียนรู้ให้ถ่องแท้ ให้นักเรียนเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง โดยให้นักเรียนมีอิสระในด้านการคิดภายใต้ขอบข่ายเนื้อหา โดยครูผู้สอนมีหน้าที่คอยชี้แนะให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิด
3. ครูผู้สอนควรศึกษาแนวคิดสะเต็มศึกษา (STEM education) ระดับการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ การวัดและประเมินผลตามแนวสะเต็มศึกษาให้เข้าใจอย่างลึกซึ้ง เพื่อการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนมากที่สุด
4. ครูผู้สอนควรให้นักเรียนมีความคุ้นเคยกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา (STEM Education) โดยอาจใช้ระยะเวลาในช่วงภาคการศึกษาที่ 1 ในการจัดการเรียนรู้เพื่อทราบข้อบกพร่อง ปัญหาที่พบ นำไปสู่การแก้ไขและปรับปรุงแนวทางการจัดการเรียนรู้ได้อย่างชัดเจน
5. การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา (STEM Education) มีข้อจำกัดเรื่องเวลา ครูผู้สอนควรยืดหยุ่นเรื่องระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมในแต่ละขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ตามความเหมาะสม

บรรณานุกรม

- กำจัด มงคลกุล. (2545). ยุทธศาสตร์ชาติในการสร้างความตระหนักด้านวิทยาศาสตร์ สถานภาพและเข้มทิศสำหรับประเทศไทย. วารสารวิทยาศาสตร์, 60(4), 290-292.
- จำรัส อินทลาภาพร และคณะ. (2558). การศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษาสำหรับผู้เรียนระดับประถมศึกษา. วารสารวิชาการ Veridian E-Journal, 8(1), 61-73.
- ณัฐวิทย์ พจนตันติ. 2544. “การเรียนการสอนตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสังคม”,
- พเยาว์ ยินดีสุข. (2548). ทักษะ 5C เพื่อพัฒนาหน่วยการเรียนรู้และการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิมพ์พันธ์ เตชะคุปต์. (2544). การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ: แนวคิดวิธีและเทคนิคการสอน1. กรุงเทพฯ: บริษัทเดอะมาสเตอร์กรุ๊ปแมนเนจเม้นต์ จำกัด.
- รุ่งนภา ทัดท่าทราย. (2549). ไชปริศนาแห่งภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วยจิตสำนึกความตระหนักด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. วารสารวิทยาศาสตร์, 59(4), 293-294.
วารสารสงขลานครินทร์. 7 (พฤษภาคม 2544), 226-233.
- วิเชียร เกตุสิงห์. (2538). การวิจัยปฏิบัติการ. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- วิดาต หยีตาเฮร์. (2557). ผลของรูปแบบการเรียนการสอนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น (7E) ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนความสามารถในการแก้ปัญหา และเจตคติต่อการเรียนวิชาเคมีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในสังคมพหุวัฒนธรรม. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2552). ทฤษฎีทดสอบแบบดั้งเดิม CLASSICAL TEST THEORY. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2545). คู่มือการจัดสาระกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์. กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2556, ธันวาคม 10). เด็ก ๆ อนุบาลสนุกกับ “สะเต็มศึกษา” ผ่านโครงการปฐมวัย. [เว็บไซต์]. สืบค้นจาก <http://www.ipst.ac.th/web/index.php/news-and-announcements/articles/item/1324-2014-06-17-09-41-46>.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2554). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ สิบเอ็ด พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช ๒๕๕๑. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา.
- สุกัญญา ศรีสาคร. (2547). การพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการคิดแก้ปัญหาอนาคต. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุทธาวรรณ ภาณรัตน์. (2553). การเปรียบเทียบพัฒนาการทางทักษะการเขียนเรียงความภาษาไทยของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างกลุ่มที่ประเมินตนเองโดยใช้แบบตรวจสอบรายการกับแบบสอบถามปลายเปิด. ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- เสาวลักษณ์ เหลืองดี. (2552). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบสืบเสาะหาความรู้ที่มีต่อความเข้าใจแนวคิดและความพึงพอใจ สารการเรีเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องแสงและการเกิดภาพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อภิสิทธิ์ ธงไชย. (2556). เทคโนโลยีและวิศวกรรมคืออะไรในระดั่มศึกษา. สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.), 42(185), 10-13.
- อัมพวา รักบิดา. (2549). ผลของการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสังคมต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

ความขัดแย้ง สาเหตุของความขัดแย้ง และการจัดการความขัดแย้งในองค์กร: กรณีศึกษาวิทยาลัยในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดปัตตานี

นิพิธดาวส์ นิและ^{1*}, ปุณณารักษ์ อนันตธนวัฒน์¹, ฟ้าฮียะห์ เจ๊ะเฮง¹,
อุยัยลา แช¹, สุนิสา แวดราแม่¹ และเอกรินทร์ สังข์ทอง²

¹ นักศึกษาปริญญาโท ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

E-mail :nik_dao@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์1) เพื่อศึกษาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในวิทยาลัยสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดปัตตานี2) เพื่อศึกษาสาเหตุของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในวิทยาลัยสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดปัตตานี3) เพื่อศึกษาวิธีการจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารและครูในวิทยาลัยสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดปัตตานี ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นผู้บริหารหรือรองผู้บริหารและครูของวิทยาลัยสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดปัตตานี จำนวน 12 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจงเครื่องมือในการวิจัยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึกทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิเคราะห์เนื้อหาผลการวิจัยพบว่าความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในวิทยาลัยสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดปัตตานีเป็นความขัดแย้งระหว่างบุคคลสาเหตุของความขัดแย้งในวิทยาลัยสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดปัตตานีพบว่ามีสาเหตุจากสาเหตุด้านการสื่อสาร ด้านพฤติกรรมบุคคล ด้านการบริหารจัดการในองค์กรด้านตำแหน่งอำนาจหน้าที่ และด้านความไม่ยุติธรรมแนวทางการจัดการความขัดแย้งในวิทยาลัยสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดปัตตานีพบว่า ควรใช้แนวทางการประชุมบุคลากรอย่างต่อเนื่อง การจัดกิจกรรมเสริมสร้างความสามัคคี และการกระจายอำนาจให้ผู้บริหารและรองผู้บริหารเป็นผู้ช่วยแก้ไขหรือลดความขัดแย้งผลจากการวิจัยนี้สะท้อนให้เห็นว่าผู้เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับแนวทางเพื่อการแก้ไขปัญหาอย่างต่อเนื่องและอย่างร่วมมือกันเพื่อให้ความขัดแย้งในองค์กรถูกขจัดออกไป

คำสำคัญ: การวิจัยเชิงคุณภาพ, ความขัดแย้ง, สาเหตุของความขัดแย้ง, การจัดการความขัดแย้ง

Conflicts , Causes of Conflicts and Conflicts Management in Organization: A Case Study of Colleges in Pattani Vocational Education Commission

Nifradow Nilaeh^{1*}, Punyarat Anantathanawat¹, Fathiyah Cheheng¹,

Luaiy Lasae¹, Sunisa Waedramae¹ and Ekkarin Sungtong²

¹Students in Master Degree in Educational Administration, Faculty of Education,
Prince of Songkla University Pattani Campus.

²Associated Professor Dr. Department of Educational Administration , Faculty of Education,
Prince of Songkla University Pattani Campus

*E-mail : nik_dao@hotmail.com

Abstract

This qualitative research aimed to examine (1) conflicts in organization in case study of colleges under Pattani Vocational Education Commission (2) causes of conflict in organization in case of colleges under Pattani Vocational Education Commission (3) strategies in dealing with conflicts in colleges under Pattani Vocational Education Commission. The key informants of this study were 12 persons including administrators or deputy directors and teachers. The purposeful selection was employed for site selection and participant recruitment in this research. The research instruments in this study were semi-structured interview protocols. Content analysis was employed to analyze qualitative data. The study revealed that the conflict found in this study was the interpersonal conflicts. The causes of conflict in colleges under Pattani Vocational Education Commission were communication, individual behaviors, organizational management, position-authority and unfairness.

The proposed guidelines in dealing with conflicts found this study included continuous personnel meeting, doing activities on the unity and the decentralization of administrators or deputy directors to manage and solve the conflicts in organization. This study suggests that the strategies in managing conflicts should be continuously and collaboratively scrutinized by related stakeholders in order to eliminate conflicts in the organization.

Keywords: Qualitative research, Conflicts in Organization, Causes of Conflicts in Organization, Conflicts Management in Organization

บทนำ

การบริหารงานใดๆ ก็ตามประสิทธิภาพของงานเป็นสิ่งที่ผู้บริหารมีความปรารถนาที่จะให้เกิดขึ้นภายในองค์การของตนแต่ความเป็นจริงแล้วผลสำเร็จของการบริหารงานอาจไม่มีประสิทธิภาพสูงตามที่ผู้บริหารต้องการทั้งนี้อาจเป็นเพราะเกิดปัญหาและอุปสรรคขึ้นอันเนื่องมาจากความขัดแย้งซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ เพราะการทำงานภายในองค์การบุคลากรทุกคนต่างมุ่งที่จะประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานของตนและเมื่อต่างคนต่างมุ่งหวังก็อาจทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้งขึ้นดังที่

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2540) กล่าวว่า มนุษย์ต้องการความสำเร็จ การกระทำของมนุษย์เพื่อที่จะให้เกิดความสำเร็จนี้ส่วนหนึ่งนำไปสู่ความขัดแย้งซึ่งความขัดแย้งจะเกิดเพิ่มขึ้นเมื่อคนเราพยายามต่อสู้ให้ได้มาในสิ่งที่ตนเองต้องการ

ความขัดแย้งในองค์การเกิดขึ้นได้ในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับที่มีผู้เกี่ยวข้องน้อยไปจนถึงระดับระดับที่มีผู้เกี่ยวข้องมาก แต่ระดับจะมีลักษณะแตกต่างกันออกไป วันชัย มีชาติ (2556) ได้แบ่งระดับความขัดแย้งในองค์การออกเป็น 5 ระดับ คือ 1) ความขัดแย้งภายในบุคคล (intrapersonal conflict) 2) ความขัดแย้งระหว่างบุคคล (interpersonal conflict) 3) ความขัดแย้งภายในกลุ่ม (intragroup conflict) 4) ความขัดแย้งระหว่างกลุ่ม (intergroup conflict) 5) ความขัดแย้งภายในองค์การ (intraorganizational conflict) และ 6) ความขัดแย้งระหว่างองค์การ (interorganizational conflict)

เมื่อความขัดแย้งเป็นสิ่งที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ จึงต้องรู้จักและเข้าใจสาเหตุของความขัดแย้งเพื่อที่จะหาแนวทางในการรับมือและจัดการกับความขัดแย้งที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งความขัดแย้งนี้มักเกิดจากสาเหตุที่แตกต่างกัน ดังที่กิติมา ปรีดีติลล (2542) ได้แบ่งสาเหตุของความขัดแย้งเป็น 2 ประเภท คือ 1) ความขัดแย้งระหว่างบุคคลเกิดจากความคิดเห็นต่างกันการรับรู้ ค่านิยม ปรัชญาความเชื่อต่างกันความอคติต่อกันตลอดจนผลประโยชน์ที่ขัดกันก่อให้เกิดความขัดแย้งได้ 2) ความขัดแย้งในองค์การเกิดจากการแข่งขันในบทบาทหน้าที่ของฝ่ายควบคุมงานและเมื่อความขัดแย้งเกิดขึ้นแล้วต้องอาศัยการจัดการที่เหมาะสมซึ่ง Donnelly Gibson and Ivancevich (1987: อ้างถึงใน รังสรรค์ เหมันต์, 2546) ได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการความขัดแย้งไว้ว่าการจัดการกับความขัดแย้งอาจจะใช้ยุทธวิธีจัดการโดยทางตรงและทางอ้อมการใช้ทางอ้อม คือ การลดความขัดแย้งด้วยการต่อรองชักชวนมาเป็นพวกและการแก้ปัญหาาร่วมกันซึ่งน่าจะนำมาใช้ก่อนหากไม่ได้ผลจึงใช้ทางตรงคือการมุ่งเอาชนะโดยยึดเป้าหมายขององค์การเป็นหลักและให้ความสำคัญกับการประสานงานมากขึ้น นอกจากนี้ วิจิตร วรุตบางกูร (2546) ได้เสนอแนวคิดในการเลือกใช้วิธีจัดการความขัดแย้งไว้ 5 ประเภทได้แก่ 1) การเอาชนะ 2) การยอมตามผู้อื่น 3) การหลีกเลี่ยงความขัดแย้ง 4) การร่วมมือแก้ปัญหา 5) การประนีประนอม ซึ่งปัญหาความขัดแย้งนี้เกิดขึ้นได้กับคนทุกระดับ โดยเฉพาะในระดับหน่วยงานต่าง ๆ ผู้บริหารจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่จะต้องเป็นผู้แก้ปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ ให้ลุล่วงไปด้วยดี

จากประเด็นความขัดแย้ง สาเหตุของความขัดแย้ง และการจัดการความขัดแย้งดังกล่าววิทยาลัยในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเป็นองค์การหนึ่งทางการศึกษาที่มีโอกาสประสบปัญหาความขัดแย้งได้โดยเฉพาะวิทยาลัยในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดปัตตานีซึ่งอยู่ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ย่อมมีความแตกต่างทางด้านศาสนา วัฒนธรรม และสังคม ความแตกต่างดังกล่าวหากผู้คนขาดความเข้าใจและการยอมรับในความแตกต่างระหว่างกันก็อาจนำไปสู่ปัญหาและความขัดแย้งได้ในที่สุด(เอกรินทร์ สังข์ทองและคณะ, 2555) วิทยาลัยในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในจังหวัดปัตตานีมีจำนวนทั้งสิ้น 6 วิทยาลัยปัญหาหรือความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในวิทยาลัยส่วนใหญ่อาจเป็นปัญหาความขัดแย้งระหว่างบุคคลอันเนื่องมาจากความคิดเห็นที่แตกต่างกันมีการรับรู้ที่แตกต่างกันมีค่านิยมที่แตกต่างกันและผลประโยชน์ไม่ตรงใจกัน ความขัดแย้งเหล่านี้หากเกิดขึ้นในวิทยาลัยแล้ว ย่อมทำให้ประสิทธิภาพของงานลดลงและส่งผลกระทบต่อการศึกษาได้ (พนัส หันนาคินทร์, 2542) ผู้บริหารวิทยาลัยจึงมีภาระหน้าที่ที่จะต้องให้ความสนใจต่อสาเหตุของปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นและเอาใจใส่ที่จะหาวิธีการจัดการกับความขัดแย้งอย่างจริงจังทั้งนี้เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่บุคลากรของวิทยาลัยเพื่อให้การบริหารงานของวิทยาลัยเกิดประสิทธิภาพมากขึ้นเช่นเดียวกับองค์การอื่นๆ ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความขัดแย้ง สาเหตุของความขัดแย้ง และการจัดการความขัดแย้งในวิทยาลัยสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดปัตตานีเพื่อให้เข้าใจถึงความขัดแย้งในประเด็นดังกล่าว รวมทั้งวิธีการจัดการความขัดแย้งที่ผู้บริหารส่วนใหญ่เลือกใช้ใช้อันจะเกิดประโยชน์ต่อผู้บริหารวิทยาลัยรุ่นใหม่ได้ศึกษาและเรียนรู้ เพื่อนำไปปรับใช้ในการบริหารและแก้ปัญหาความขัดแย้งได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในวิทยาลัยสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดปัตตานี
2. เพื่อศึกษาสาเหตุของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในวิทยาลัยสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดปัตตานี
3. เพื่อศึกษาวิธีการจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารและครูในวิทยาลัยสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดปัตตานี

คำถามของการวิจัย

1. วิทยาลัยสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดปัตตานีมีความขัดแย้งใดบ้างในองค์กร
2. สาเหตุของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในวิทยาลัยสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดปัตตานี เกิดจากสาเหตุใด
3. ผู้บริหารและครูในวิทยาลัยสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดปัตตานี มีการจัดการความขัดแย้งในองค์กรหรือใช้วิธีการจัดการความขัดแย้งวิธีใดอย่างไร

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้กรณีศึกษาวิทยาลัยในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดปัตตานี เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้ คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์แบบปลายเปิด แต่เน้นการเจาะลึกของการสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้บริหารหรือรองผู้บริหารและครูของวิทยาลัยในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดปัตตานี รวมทั้งสิ้นจำนวน 12 คน จากวิทยาลัยในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดปัตตานีทั้ง 6 วิทยาลัย โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposeful selection) การเลือกแบบเจาะจงเป็นการเลือกอย่างตั้งใจ (Low และคณะ, 1998 อ้างถึงในเอกรินทร์ สังข์ทอง, 2551) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญต้องปฏิบัติหน้าที่ในวิทยาลัยสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดปัตตานี และเป็นผู้บริหารหรือรองผู้บริหารและครูที่มีส่วนเกี่ยวข้องหรือรับรู้โดยตรงเกี่ยวกับความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในวิทยาลัยสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดปัตตานี และแสดงเจตจำนงในการเข้าร่วมการวิจัยอย่างสมัครใจ ทั้งนี้ผู้วิจัยจะใช้ชื่อที่สมมติขึ้นกับผู้ให้ข้อมูลทุกคนที่เข้าร่วมให้ข้อมูลในงานวิจัยดังกล่าว การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยนี้ทำโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้เวลาประมาณ 1.30-2 ชั่วโมง ทั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีสัมภาษณ์โดยตรง (face-to-face) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ณ สถานศึกษาของผู้ให้ข้อมูลสำคัญหรือสถานที่อื่น ๆ ตามความเหมาะสมบนพื้นฐานของความปลอดภัยของผู้ให้ข้อมูลสำคัญในกรณีเผชิญกับภาวะการณ์ไม่ปกติในพื้นที่ในขณะที่ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลใช้หลักการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย ข้อมูลที่ได้จะนำเสนอในรูปแบบของการพรรณนาและมีการอ้างอิงข้อมูลจากบทสัมภาษณ์เพื่อสนับสนุนข้อค้นพบ (Strauss และ Corbin, 1990) ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย และมีการตรวจสอบข้อมูลโดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญและผู้วิจัย

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสามารถนำมาสรุปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้เป็น 3 ข้อ ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ศึกษาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในวิทยาลัยสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดปัตตานี ผลการวิจัยพบว่า ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในวิทยาลัยสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดปัตตานี เป็น **ความขัดแย้งระหว่างบุคคล (interpersonal conflict)** ซึ่งมาจาก 2 กรณี คือ 1) ความไม่เข้าใจกันจากการสื่อสารที่ไม่ถูกต้อง และ 2) ความอิจฉาริษยาจากตัวบุคคล ซึ่งในประเด็นของความไม่เข้าใจกันจากการสื่อสารที่ไม่ถูกต้องสอดคล้องกับคำกล่าวของผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1 ที่กล่าวไว้ว่า “เกิดการสื่อสารที่ไม่เข้าใจ สื่อไม่ตรงความหมายนำพาความขัดแย้งอยู่เสมอ” และในประเด็นความอิจฉาริษยาจากตัวบุคคล ดังคำกล่าวของผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 5 กล่าวว่า “อิจฉาคนอื่น เห็นใครได้ดีกว่าไม่ได้” ซึ่งผู้วิจัยได้เห็นว่าทั้ง 2 ประเด็นนี้ เป็นความขัดแย้งระหว่างบุคคล (interpersonal conflict) ซึ่งเป็นความขัดแย้งที่น่าสนใจ ที่เกิดขึ้นในวิทยาลัยสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดปัตตานี

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ศึกษาสาเหตุของความขัดแย้งในวิทยาลัยสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดปัตตานี ผลการวิจัยพบว่า มีสาเหตุของความขัดแย้ง 5 สาเหตุ ดังนี้

2.1 เกิดจากสาเหตุด้านการสื่อสาร โดยแบ่งเป็นสาเหตุย่อย ได้แก่ การขาดการสื่อสารที่ชัดเจน ดังคำกล่าวของผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2 กล่าวว่า “บางครั้งสื่อสารกับเราทางอ้อม ไม่ยอมพูดกับเราตรงๆ ทำงานก็ลำบาก” และสาเหตุการแบ่งฝ่ายของผู้ปฏิบัติงาน ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการสื่อสาร ดังคำกล่าวของผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 3 กล่าวว่า “พูดกับหัวหน้างานก็พูดยาก สื่อสารไม่เข้าใจ พูดอย่างไรก็เราไม่ใช่เด็กฝ่ายแกล” เป็นต้น

2.2 เกิดจากสาเหตุด้านพฤติกรรมบุคคล โดยแบ่งเป็นสาเหตุย่อย ได้แก่ บุคคลที่ไม่ยอมเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ดังคำกล่าวของผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 7 กล่าวว่า “คนที่อยู่แบบไหนก็แบบนั้น โลกจะเปลี่ยน ผมจะเปลี่ยนก็ไม่สนใจ ราวกับไม่รู้ร้อนรู้หนาว”, พฤติกรรมบุคคลที่เกิดจากความอิจฉาริษยา ดังคำกล่าวของผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 4 กล่าวว่า “ที่นี่ เขาไม่ชอบคนที่เด่นกว่า ถึงกับแทงข้างหลังเพราะความอิจฉา ริษยานี้แหละ” และการไม่พัฒนาตนเอง ดังคำกล่าวของผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 9 กล่าวว่า “เป็นหัวหน้าแผนกนานแล้วก็ประมาณเจ้าที่แรง ไม่ทำอะไร เป็นแต่เฝ้าแผนก ไม่ได้พัฒนาสร้างสรรค์แผนกวิชาหรือวิทยาลัย” เป็นต้น

2.3 เกิดจากสาเหตุด้านการบริหารจัดการในองค์กร โดยแบ่งเป็นสาเหตุย่อย ได้แก่ การไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ตามระเบียบ ดังคำกล่าวของผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด กล่าวในลักษณะว่า “ฝ่ายบริหารจัดการดูแลไม่เต็มที่เท่าที่ควร ไม่ทำตามหน้าที่ของตนเองก็เป็นปัญหาแบบนี้”, การขาดทักษะการทำงานในหน้าที่ของฝ่ายบริหาร ดังคำกล่าวของผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 6 กล่าวว่า “รองบางคนก็ทำงานไม่เป็น เคยอยู่แต่ฝ่ายวิชาการ พอมาเป็นรองฝ่ายแผนกก็ทำอะไรไม่ถูก ต้องมาถามลูกน้อง แล้วแบบนี้ใช้ผู้นำใหม่ ปัญหาอื่นๆก็ตามมา” และการขาดความต่อเนื่องในการกำกับ ติดตาม และประเมินผล ดังคำกล่าวของผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 4 กล่าวว่า “สั่งทำโครงการ แต่ไม่ถามว่าทำเป็นอย่างไร มีอุปสรรคบ้างไหม เราต้องการคนช่วยรีเปลา สิ่งนี้ไม่เคยมี มาถามอีกทีตอนจะปิดงบ” เป็นต้น

2.4 เกิดจากสาเหตุด้านตำแหน่งอำนาจหน้าที่ ดังคำกล่าวของผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมดกล่าวในลักษณะว่า “ตำแหน่งสูง-ต่ำ ก็เป็นปัญหา ขัดแย้งกันโดยนัย ไม่พอใจเพราะคิดว่าคนที่สั่งงานใช้อำนาจกับบุคคลที่ตำแหน่งต่ำกว่า” สิ่งนี้เป็นจุดฉนวนความขัดแย้งเล็ก ๆ ในใจของคนในวิทยาลัย

2.5 เกิดจากสาเหตุด้านความไม่ยุติธรรม ดังคำกล่าวของผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 10 กล่าวว่า

“เป็นหัวหน้าแผนกเป็นผู้ทำหน้าที่จัดตารางสอน ก็เลือกจัดตารางสอนให้ตัวเองได้คาบนอกเพื่อจะเบิกเงินได้เต็มที่ ส่วนคนอื่นในแผนกจะได้หรือไม่ ไม่สนใจเพราะตัวเองกินอิ่มก็พอ” ตัวอย่างนี้ชี้ให้เห็นว่าบุคคลเกิดความไม่พอใจเนื่องจากได้รับความไม่เสมอภาค มีคนใช้สิทธิ์ในทางที่ไม่เหมาะสม

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ศึกษาวิธีการจัดการความขัดแย้งในวิทยาลัยสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดปัตตานี ผลการวิจัยพบว่า ใช้แนวทางการประชุมบุคลากรอย่างต่อเนื่อง การจัดกิจกรรมเสริมสร้างความสามัคคี และการกระจายอำนาจให้ผู้บริหารและรองผู้บริหารเป็นผู้ช่วยแก้ไขหรือลดความขัดแย้ง ซึ่งเป็นสิ่งที่ทางผู้บริหารและครูในวิทยาลัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดปัตตานีเล็งเห็นความสำคัญของการนำแนวทางดังกล่าวมาใช้อย่างต่อเนื่องและมีความตระหนักในการหาวิธีการที่จะช่วยลดความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในองค์กรได้

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ทั้ง 3 ข้อ สามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัย ได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1: ศึกษาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในวิทยาลัยสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดปัตตานี

ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในวิทยาลัยสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดปัตตานี เป็นความขัดแย้งระหว่างบุคคล (interpersonal conflict) ซึ่งมาจาก 2 กรณี คือ 1) ความไม่เข้าใจกันจากการสื่อสารที่ไม่ถูกต้อง และ 2) ความอิจฉาริษยาจากตัวบุคคล โดยที่ความขัดแย้งนี้เป็นผลให้เป็นอุปสรรคต่อการทำงานในองค์กรสอดคล้องกับแนวคิดของ ฌ็อง-ฌัก กูว์แตง (2551) ความไม่เข้าใจกันจากการสื่อสารที่ไม่ถูกต้องนำไปสู่ความขัดแย้งในด้านต่างๆ เช่นเดียวกับ แนวคิดของ สง่า โพธิ์วัง (2548) ความขัดแย้งเกิดจากความต้องการของปัจเจกบุคคลในด้านวัตถุประสงค์ของแต่ละบุคคลแต่ละกลุ่มมีความอยากได้คล้ายๆ เป็นสาเหตุให้เกิดแบ่งพรรคแบ่งพวก และแยกคนในองค์กรให้ห่างกัน ทำให้ทุกคนมีความรู้สึกว่ามี “เรา” มี “เขา” ซึ่งเป็นชนวนก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างบุคคลได้ และในประเด็นความขัดแย้งเรื่อง ความอิจฉา ริษยาที่เกิดขึ้นในตัวบุคคลอันส่งผลให้เกิดการแสดงออกของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม นำพาสู่ความขัดแย้งระหว่างบุคคล สมยศ นาวิ การ (2545) ได้ให้ความหมายว่าความขัดแย้ง หมายถึง การไม่เห็นพ้องที่เกิดขึ้นจากความแตกต่างระหว่างบุคคลสองคนหรือกลุ่มสองกลุ่มหรือมากกว่า ภายใต้ความขัดแย้งขององค์กร บุคคลหรือกลุ่มอาจจะขัดขวางเป้าหมายหรืองานระหว่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ วันชัย วัฒนศัพท์ และคณะ (2547) ความไม่ลงรอยกัน หรือสภาวะที่ไม่เห็นพ้องต้องกัน หรือความเป็นปฏิปักษ์กัน ระหว่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลตั้งแต่ 2 กลุ่มขึ้นไป โดยมีสาเหตุมาจากวัตถุประสงค์ที่ไม่สามารถเข้ากันได้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2: ศึกษาสาเหตุของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในวิทยาลัยสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดปัตตานี

ความขัดแย้งระหว่างบุคคล (interpersonal conflict) ที่เกิดขึ้นในวิทยาลัยในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดปัตตานีเป็นความขัดแย้งสามารถจำแนกสาเหตุออกเป็น 5 สาเหตุ ดังต่อไปนี้

2.1) สาเหตุด้านการสื่อสาร การสื่อสารที่ไม่ตรงกัน สื่อสารไม่ถูกต้อง นำพาไปสู่ความเข้าใจผิดและส่งผลต่อการกระทำที่ผิดจากวัตถุประสงค์ของผู้สื่อสาร ทำให้เกิดปัญหาความไม่เข้าใจกันและเกิดความขัดแย้งขึ้นระหว่างบุคคล หรือกลุ่มคนในองค์กรซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ C.Gilles Van Wijk (1984 อ้างถึงในสุนีย์ เฟงประภฤติ, 2547) กล่าวว่า อุปสรรคของการติดต่อสื่อสาร เนื่องจากบุคลากรในแต่ละหน่วยงานมีพื้นฐานความรู้ การศึกษา หรือการอบรมที่แตกต่างกัน มีผลทำให้การติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคล กลุ่ม หรือหน่วยงานขาดความเข้าใจ หรือเกิดการเข้าใจผิดซึ่งกันและกัน ซึ่งมีผลทำให้ไม่สามารถประสานงานและร่วมมือร่วมใจกันได้

2.2) สาเหตุด้านพฤติกรรมบุคคลบุคคลที่ไม่ยอมเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมมีลักษณะความเป็นตัวเองมากเกินไป ส่งผลให้เกิดปัญหาในการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น และพฤติกรรมบุคคลที่เกิดจากความอิจฉาริษยาส่งผลให้แสดงพฤติกรรมออกมาที่ไม่เหมาะสม แสดงออกมาเป็นด้านลบ เป็นผลให้เกิดความขัดแย้งระหว่างบุคคล และส่งผลให้เกิดบรรยากาศที่ไม่ดีขององค์กร เป็นอย่างมากนอกจากนี้ผลการวิจัยพบว่าการไม่พัฒนาตนเองเป็นพฤติกรรมของบุคคลกลุ่มหนึ่งที่ทำงานโดยไม่คิดจะพัฒนา สร้างสรรค์สิ่งดี ๆ ให้กับองค์กร โดยยึดถือแต่ความสบายของตนเองเท่านั้น ไม่คำนึงถึงส่วนรวม นำพาไปสู่ปัญหาในการทำงาน เพื่อนรู้สึกไม่มีความเสมอภาคคนกลุ่มนี้จึงก่อให้เกิดความขัดแย้งในองค์กร จากผลการวิจัยนี้สามารถอธิบายถึงพฤติกรรมของบุคคลที่นำไปสู่ความขัดแย้งตามแนวคิดของ De Bono (1987 อ้างถึงในสุนีย์ เพ็งประภฤติ, 2547) ที่แสดงให้เห็นว่าบุคคลมีความคิดเห็นไม่ตรงกัน เกิดจากสาเหตุ 3 ประการ คือ มองเห็นสิ่งต่าง ๆ ไม่เหมือนกัน มีความต้องการสิ่งต่าง ๆ ไม่เหมือนกันและมีแบบของความคิดไม่เหมือนกัน ซึ่งสาเหตุของความขัดแย้งระหว่างบุคคลดังกล่าวทำให้เกิดความขัดแย้งขึ้นในองค์กรตั้งแต่ระดับน้อยไปจนถึงระดับมาก

2.3) สาเหตุด้านการบริหารจัดการในองค์กรการบริหารจัดการที่ไม่เหมาะสม ไม่โปร่งใส นำพาสู่ความไม่ไว้วางใจของสมาชิกในองค์กร สิ่งนี้เป็นผลให้เกิดความขัดแย้งขึ้นในองค์กรได้ การไม่ปฏิบัติหน้าที่อย่างเคร่งครัดของฝ่ายบริหารเป็นสาเหตุหนึ่งที่สำคัญทำให้องค์กรเกิดความขัดแย้งขึ้นเพราะผู้ที่ทำหน้าที่เป็นฝ่ายบริหารต้องเป็นบุคคลที่เป็นแบบอย่างที่ดีขององค์กร ไม่ประพฤดิหรือวางตัวไม่เหมาะสม หรือเลือกปฏิบัติในการทำงานกับแต่ละบุคคล การขาดทักษะการทำงานในหน้าที่ของฝ่ายบริหาร มีผู้บริหารจำนวนหนึ่งที่ไม่มีความชำนาญในฝ่ายงานของตนเองแต่ต้องการปฏิบัติหน้าที่ในฝ่ายนั้น ทำให้บุคลากรไม่เคารพ และเชื่อถือในการทำงาน เป็นผลให้เกิดความไม่ไว้วางใจในการทำงาน ส่งผลให้เกิดความขัดแย้งระหว่างการทำงานได้ ซึ่งสอดคล้องแนวคิดด้านการบริหารจัดการของWalton and Robert Mckersie (1965อ้างถึงในสุนีย์ เพ็งประภฤติ, 2547) ได้กล่าวถึงสาเหตุสำคัญของความขัดแย้งภายในองค์กร ด้านโครงสร้างขององค์กร ก่อให้เกิดความขัดแย้งได้ใน 4 ลักษณะคือ ความขัดแย้งในสายงานและระดับการบังคับบัญชา ความขัดแย้งในหน้าที่ ความขัดแย้งระหว่างสายการบังคับบัญชากับสายอำนวยการ และความขัดแย้งระหว่างองค์กรรูปนัยกับรูปนัย นอกจากนี้สาเหตุการขาดความต่อเนื่องในการกำกับ ติดตามและประเมินผลภายในองค์กรก็ทำให้เกิดความขัดแย้งได้ ปัญหานี้เกิดจากการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารจากผู้บริหารคนเดิมมาเป็นผู้บริหารคนใหม่ ซึ่งผู้บริหารคนใหม่ไม่มีการสนับสนุน ติดตามประเมินผลการดำเนินงานจากผู้บริหารคนเดิม ทำให้ครูหรือบุคลากรที่ทำหน้าที่นั้นเกิดความไม่พอใจและรู้สึกว่าไม่มีคุณค่าในการทำงานนั้นๆ สอดคล้องกับแนวคิดของ De Bono (1987 อ้างถึงในสุนีย์ เพ็งประภฤติ, 2547)ซึ่งให้เห็นระบบราชการในปัจจุบันมักจะเปลี่ยนหัวหน้ากันบ่อยครั้ง หัวหน้าคนใหม่อาจเป็นคนเก่งจึงมักจะคิดงานใหม่ ๆ เพื่อสนองนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดย่อมต้องการคนมาทำงาน เมื่อไม่มีอัตรากำลังเพิ่มก็ต้องเอาคนเก่าจากที่ต่าง ๆ มาทำงาน มีการยืมตัวมาช่วยราชการบุคลากรเก่าก็ต้องรับทำงานเพื่อสนองนโยบาย ผลที่เกิดตามมาคืองานปกติซึ่งเป็นงานประจำเกิดค้างค้ำ ทำให้เกิดความเสียหายแก่ราชการในระยะยาว แต่หัวหน้าคนใหม่และผู้ร่วมงานอาจได้ผลงานและก้าวหน้าคนที่ทำงานปกติทำงานประจำไม่ได้มีส่วนในงานใหม่นั้นจึงมีความไม่พอใจนำไปสู่ความขัดแย้งในที่สุด

2.4) สาเหตุด้านตำแหน่งอำนาจหน้าที่เป็นผลต่อความรู้สึกของบุคคลในองค์กร เมื่อเกิดความรู้สึกว่าบุคคลที่มีตำแหน่งสูงกว่า ย่อมมีอำนาจหน้าที่ในการทำสิ่งต่าง ๆ ได้มากกว่า เช่น ข้าราชการกับพนักงานหรือลูกจ้าง ซึ่งบุคคลที่มีตำแหน่งสูงและใช้อำนาจหน้าที่ในทางที่ไม่ถูกต้อง ซึ่งผลดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ De Bono (1987 อ้างถึงในสุนีย์ เพ็งประภฤติ, 2547) แสดงให้เห็นว่าบุคคลมีความคิดเห็นไม่ตรงกัน เกิดจากสาเหตุ 3 ประการ คือ มองเห็นสิ่งต่าง ๆ ไม่เหมือนกัน มีความต้องการสิ่งต่าง ๆ ไม่เหมือนกันและมีแบบของความคิดไม่เหมือนกัน ซึ่งสาเหตุของความขัดแย้งระหว่างบุคคลดังกล่าวทำให้เกิดความขัดแย้งขึ้นในองค์กรตั้งแต่ระดับน้อยไปจนถึงระดับมาก เป็นอุปสรรคในการพัฒนาองค์กรในที่สุด

2.5) สาเหตุด้านความไม่ยุติธรรมเนื่องจากบุคคลหรือกลุ่มคนมีความรู้สึก รับรู้ว่าตนเองไม่ได้รับความเสมอภาคหรือความยุติธรรม ก่อให้เกิดความรู้สึกเป็นลบต่อกลุ่มคนบางกลุ่มในองค์กร จากการวิจัยพบตัวอย่างเหตุการณ์ความขัดแย้ง ได้แก่ “การจัดคาบตารางสอนเพื่อนับจำนวนคาบโหลด เป็นค่าสอนพิเศษให้กับครู กลุ่มคนที่เป็นคนจัดมักจะถูกเลือกให้ตนเองได้รับสิทธินี้ก่อนผู้อื่น จึงทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันในการได้รับสิทธิประโยชน์ จึงทำให้เกิดความไม่พอใจและขัดแย้งกันของบุคลากรในแผนกวิชา” สอดคล้องกับแนวคิดของ Walton and Robert Mckersie (1965 อ้างถึงในสุนีย์ เฟ่งประภคิต, 2547) ได้กล่าวว่าการมีความคาดหวังที่ต่างกัน เกิดจากกลุ่มภายในองค์กร มีจุดมุ่งหมาย ลำดับความสำคัญ ความปรารถนาและพฤติกรรมแตกต่างกัน มีสาเหตุมาจากแรงจูงใจ การรับรู้และอารมณ์ที่แตกต่างกัน ความแตกต่างกันทั้งสามเป็นสาเหตุสำคัญของความขัดแย้งภายในองค์กรซึ่งความคาดหวังและการรับรู้ที่ต่างกันของบุคคลในองค์กรสามารถนำความรู้สึกว่าได้รับความไม่เสมอภาคและเป็นสาเหตุหนึ่งของความขัดแย้งที่เกิดขึ้น

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 : ศึกษาวิธีการจัดการความขัดแย้ง

จากผลการวิจัยสามารถสรุปวิธีการจัดการความขัดแย้งของวิทยาลัยในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดปัตตานี สามารถสรุปเป็นภาพรวมโดยย่อดังนี้

3.1) การจัดประชุมบุคลากรภายในวิทยาลัยอย่างต่อเนื่อง การประชุมเป็นวิธีการที่ช่วยให้จัดการความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในองค์กรได้ดีในระดับหนึ่ง ทุกวิทยาลัยได้ใช้วิธีการเรียกประชุมปรึกษาหารือในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งต่างๆ โดยที่ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ของความขัดแย้งที่เกิดขึ้น บางครั้งต้องใช้วิธีการประชุมย่อยเฉพาะกลุ่มเพื่อหาข้อยุติและแก้ปัญหาข้อขัดแย้งได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Thomas (1976 อ้างถึงในเสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์, 2545) เสนอวิธีแก้ปัญหาไว้ 5 วิธีคือ 1)การแข่งขัน 2)การแก้ปัญหาร่วมกัน 3)การถอยหนี 4) การยอมตาม 5)การประนีประนอมและวิธีการจัดประชุมบุคลากรเป็นการประนีประนอมเพื่อลดความขัดแย้งที่เกิดขึ้นได้นอกจากนี้แนวคิดของ March and Simon (1958 อ้างถึงในเสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์, 2545) การเกลี้ยกล่อมโดยใช้เทคนิคศิลปะชักจูงเพื่อให้ทุกฝ่ายเห็นกับประโยชน์ส่วนรวมเกิดความร่วมมือกัน ปฏิบัติงานการต่อรองโดยยึดมั่นอยู่บนพื้นฐานของความยุติธรรมกลวิธีทางการเมืองการใช้อำนาจต่อรองด้วยการรวมตัวกันระหว่างบุคคลหรือกลุ่มเพื่อให้มีพลังอำนาจมากขึ้นในการเจรจาต่อรองซึ่งถือว่าเป็นแนวทางที่ช่วยลดปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นได้

3.2) การใช้กิจกรรมที่เสริมสร้างความสามัคคี เพื่อให้ครูและบุคลากรในองค์กรปรับทัศนคติต่อกันมีการจัดกิจกรรมที่ให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมเพื่อให้มีความใกล้ชิด สนับสนุนและเข้าใจกันมากยิ่งขึ้นสอดคล้องกับแนวคิดของ March and Simon (1958 อ้างถึงในเสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์, 2545) ได้เสนอแนวทางแก้ปัญหาความขัดแย้งว่า การเลือกแนวทางที่ทำให้เกิดความพึงพอใจร่วมกันให้ความสำคัญกับข้อมูลข่าวสารเป็นแนวทางที่ช่วยปรับทัศนคติของบุคคลและแก้ไขความขัดแย้งลงได้

3.3) การบริหารจัดการของฝ่ายบริหาร กล่าวคือ ฝ่ายบริหาร อันประกอบด้วย ผู้บริหารและรองผู้บริหารทั้ง 4 ฝ่าย เป็นบุคคลที่ช่วยแก้ไขปัญหาหรือลดความขัดแย้งได้ดีที่สุด เนื่องจาก ฝ่ายบริหารมีอิทธิพลต่อครูและบุคลากรในวิทยาลัย สามารถบริหารจัดการสิ่งต่างๆให้ถูกต้องและเหมาะสม ซึ่งแนวคิดของวิจิตร วรุตบางกูร (2546) ยังได้เสนอวิธีป้องกันความขัดแย้งแก่ผู้บริหารไว้ดังนี้ 1)ให้ทำตัวเสมือนพองน้ำอดทนต่อทำที่อื่นเป็นศัตรูของคนอื่นอย่าทำตัวเป็นกระเจงกเพราะการตอบโต้ปฏิกิริยาที่เป็นปฏิกิริยาจะเป็นการเพิ่มความขัดแย้งให้รุนแรงขึ้น 2)พึงระวังการแยกคู่อริออกจากกันเพื่อให้ต่างฝ่ายต่างเย็นลงบางครั้งกลับทำให้สถานการณ์ตึงเครียดยิ่งขึ้นเพราะต่างมีเวลาหาข้อแก้ตัวมากขึ้น 3) ให้ความสำคัญต่อความรู้สึกขมขื่นมากกว่าความสำคัญในประเด็นที่ขัดแย้งกันอยู่ซึ่งจะช่วยลดความเครียดและลดความรุนแรงของสถานการณ์ได้บ้าง นอกจากนี้เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ (2545) ได้เสนอวิธีจัดการกับปัญหาความขัดแย้งตามแนวคิดของ Thomas and Kilmann ไว้ว่าเป็นการจัดการกับความขัดแย้งที่ตั้งอยู่บน 2 มิติคือมิติแห่งการยึดประโยชน์ส่วนตัวหมายถึงการยืนยันรักษาผลประโยชน์ให้ เป็นไปตามความต้องการและความพอใจของตนเองกับมิติแห่งการยึดประโยชน์ของผู้อื่นหมายถึงมิติแห่งการร่วมมือร่วมใจพยายามให้เป็นไปตามความต้องการและพอใจของผู้อื่น

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะสำหรับนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลจากการวิจัยพบว่า ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในวิทยาลัยในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดปัตตานีเป็นความขัดแย้งระหว่างบุคคล ซึ่งมาจาก 2 กรณีคือ 1) ความไม่เข้าใจกันจากการสื่อสารที่ไม่ถูกต้อง และ 2) ความอิจฉาริษยาจากตัวบุคคล ดังนั้น ผู้บริหารและครูที่มีผลกระทบโดยตรงกับความขัดแย้งนี้ ควรตระหนักและทำความเข้าใจถึงข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นอย่างจริงจัง

1.2 ผลการวิจัยพบว่าสาเหตุของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในวิทยาลัยสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดปัตตานี เกิดจากสาเหตุด้านการสื่อสาร ด้านพฤติกรรมบุคคล ด้านการบริหารจัดการในองค์กร ด้านตำแหน่งอำนาจหน้าที่ และด้านความไม่ยุติธรรม ผู้บริหารในฐานะเป็นผู้ที่มีอิทธิพลและมีอำนาจต่อการบริหารองค์การมากที่สุด ต้องให้ความสำคัญต่อสาเหตุความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในองค์กรเพื่อหาแนวทางป้องกันความขัดแย้งนั้นต่อไป

1.3 ผลการวิจัยพบว่า วิธีการจัดการความขัดแย้งในวิทยาลัยสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดปัตตานีควรใช้แนวทางการประชุมบุคลากรอย่างต่อเนื่องการจัดกิจกรรมเสริมสร้างความสามัคคี และการกระจายอำนาจให้ผู้บริหารและรองผู้บริหารเป็นผู้ช่วยแก้ไขหรือลดความขัดแย้ง ซึ่งผู้บริหารควรนำข้อมูลที่ได้ไปแก้ไขและป้องกันความขัดแย้งของสถานศึกษาและใช้มาตรการแนวทางการแก้ไขความขัดแย้งที่เกิดขึ้นอย่างเคร่งครัดและต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

ควรจะมีการศึกษาแนวทางหรือรูปแบบที่จะช่วยแก้ไขปัญหาลดความขัดแย้งในองค์กรได้เฉพาะเจาะจงตามบริบทของสถานศึกษาการอาชีวศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กิตติมา ปรีดีติลก. (2542). *ทฤษฎีบริหารองค์การ*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: ธนะการพิมพ์.
- ณัฐรุพันธ์ เขจรนนท์. (2551). *พฤติกรรมองค์การ*. กรุงเทพมหานคร : ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- พนัส หันนาคินทร์. (2542). *หลักการบริหารโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- รังสรรค์ เหมันต์. (2546). *การจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม*. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วันชัย มีชาติ. (2556). *พฤติกรรมกรบริหารองค์การสาธารณะ*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วันชัย วัฒนศัพท์ และคณะ. (2547). *ความขัดแย้ง: หลักการและเครื่องมือแก้ปัญหา*. (พิมพ์ครั้งที่ 2).
นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า.
- วิจิตรวราตบางกูร. (2546). *ศิลปศาสตร์นำรู้สำหรับผู้นำ*. กรุงเทพฯ: รวมสาสน์.
- สุนีย์เพ่งประกฤติ. (2547). *แบบภาวะผู้นำกับวิธีการแก้ไขความขัดแย้งของผู้บริหารโรงเรียนตามความ
คิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาตร
มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สง่า โปธิวัง. (2548). “*ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในองค์การบริหาร*”, *รวมบทความทาง
บริหารการศึกษา เล่ม 14*. กรุงเทพฯ: สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สมยศ นาวิการ. (2545). *การบริหารแบบมีส่วนร่วม*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เสริมศักดิ์วิศาลาภรณ์. (2545). *ความขัดแย้ง – การบริหารเพื่อความสำเร็จ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
ตะเกียง.
- เอกรินทร์ สังข์ทอง. (2551). *ภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมของผู้อำนวยการโรงเรียนของรัฐ ในสามจังหวัด
ชายแดนภาคใต้*. รายงานการวิจัย สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- เอกรินทร์สังข์ทองและ คณะ. (2555). *การกำหนดนโยบายและการนำนโยบายโรงเรียนแนวพหุวัฒนธรรม
ศึกษาไปสู่การปฏิบัติ: กรณีศึกษาโรงเรียนเทศบาลสามัคคี จังหวัดปัตตานี*. รายงานการวิจัย
สาขาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- Strauss, A., & Corbin, J. (1990). *Basics of Qualitative Research: Grounded Theory
Procedures and Techniques*. Newbury Park: SAGE.

ผลของการจัดการเรีนรู้แบบ KWL Plus ที่มีต่อความสามารถทางการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียน ระดับชั้นประถมศีกษาปีที่ 6

Effects of KWL Plus on English Reading Ability of Grade 6 Students

อานัส มะเต็ง^{1*} ธีระยุท รัชชะ^{2*} ณรงค์ศักดิ์ ครอบคอบ^{3*} และธีรพงค์ แก่นอินทร์^{4*}

¹นักศีกษา หลักสูตรศีกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ภาควิชาการศีกษา คณะศีกษาศาสตร
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

²อาจารย์ ดร. ภาควิชาการศีกษา คณะศีกษาศาสตร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

³อาจารย์ ดร. ภาควิชาประเมินผลและวิจัยทางการศีกษา คณะศีกษาศาสตร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

⁴อาจารย์ รศ.ดร. ภาควิชาการศีกษา คณะศีกษาศาสตร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

E-mail : nanananana611@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบความสามารถทางการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับชั้นประถมศีกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรีนรู้แบบ KWL Plus และ 2) ศีกษาความพึงพอใจของนักเรียนระดับชั้นประถมศีกษาปีที่ 6 ต่อการจัดการเรีนรู้แบบ KWL Plus กลุ่มเป้าหมายเป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศีกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านใหม่ อำเภอยะหริ่ง จังหัดปัตตานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศีกษาประถมศีกษาปัตตานีเขต 1 ภาคเรีนที่ 2 ประจำปีการศีกษา 2557 จำนวน 16 คน ได้จากการวิธิการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรีนรู้แบบ KWL Plus 2) แบบวัดความสามารถทางการอ่านภาษาอังกฤษ และ 3) แบบวัดความพึงพอใจต่อการจัดการเรีนรู้แบบ KWL Plus ดำเนินการทดลองแบบกลุ่มเดียววัดหลายครั้งแบบอนุกรมเวลา (One group time series design) วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติ Wilcoxon Signed – Rank Test ผลการวิจัยพบว่า 1) ความสามารถทางการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับชั้นประถมศีกษาปีที่ 6 หลังได้รับการจัดการเรีนรู้แบบ KWL Plus สูงกว่าก่อนเรีนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 2) นักเรียนที่เรีนโดยการจัดการเรีนรู้แบบ KWL Plus มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรีนรู้อยู่ในระดับมีความพึงพอใจมาก

คำสำคัญ: การจัดการเรีนรู้แบบ KWL Plus ความสามารถทางการอ่านภาษาอังกฤษ

Abstract

This research aimed to 1) compare the English reading ability of grade 6 students and 2) study the satisfaction of grade 6 students toward learning by using KWL Plus technique. The target group of this research were 16 students in grade 6 at Banmai School, Yaring District, Pattani Province under jurisdiction of the office of Pattani Primary Educational Service Area 1 during the second semester of the 2014 academic year, selected by purposive sampling. The research instruments included 1) the lesson plans by KWL Plus technique 2) an English reading ability test and 3) questionnaires on satisfaction toward learning by using KWL Plus technique. The research was conducted with one group time series design. The data were analyzed by mean, standard deviation and Wilcoxon signed – rank test. The results were shown as follow 1) The English reading ability of students by using KWL Plus technique after the instruction was higher than that before the instruction significantly at .05 2) Students' satisfaction toward learning by using KWL Plus technique was at high level.

Keywords: KWL Plus, English reading ability

บทนำ

สภาพโลกที่ไร้พรมแดนที่เชื่อมทุกประเทศให้กลายเป็นสมคมโลก เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารองค์ความรู้ วัฒนธรรมทางสังคมตลอดจนเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นอย่างเสรี เป็นผลให้เกิดการตื่นตัวในการพัฒนาทักษะภาษาต่างประเทศอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นภาษาอังกฤษ ภาษาจีน ภาษาเกาหลี ภาษาญี่ปุ่น และอื่นๆ แต่อย่างไรก็ตามภาษาอังกฤษก็ยังคงเป็นภาษาที่ยอมรับ และเป็นภาษาสำคัญในฐานะภาษากลางของโลก (Global English) โดยปัจจุบันภาษาอังกฤษได้พัฒนา กลายเป็นภาษาสากล (English as an International Language) เพื่อใช้ในการติดต่อสื่อสาร การดำเนินกิจกรรมประเภทต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษา การทำธุรกิจ การลงทุนการท่องเที่ยวกับนานาประเทศ รวมทั้งในการใช้ชีวิตประจำวันก็ยังใช้ภาษาอังกฤษในระบบเทคโนโลยีสารสนเทศอีกด้วย (ณภัทร วุฒิมงศา, 2557: 89) ทั้งนี้ในปี พ.ศ. 2558 ประเทศไทยจะเข้าร่วมเป็นสมาชิกประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) อย่างเต็มรูปแบบ จึงมีการคาดการณ์ว่าในการเป็นประชาคมอาเซียนนั้นวิถีชีวิตของคนไทยจะต้องปรับเปลี่ยนพอสมควร เนื่องด้วยกฎบัตรอาเซียนข้อ 34 ได้บัญญัติไว้ว่าภาษาที่ใช้ในการทำงานของอาเซียนคือ ภาษาอังกฤษ (สมเกียรติ อ่อนวิมล, 2555: Online) ด้วยเหตุนี้ประชาชนในประเทศสมาชิกอาเซียน 10 ประเทศจะต้องใช้ภาษาอังกฤษในการดำเนินชีวิตและประกอบอาชีพมากขึ้น นอกเหนือจากการใช้ภาษาประจำชาติของตน ดังนั้นนักเรียนและนักศึกษาไทยจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องเรียนรู้ และสามารถใช้อังกฤษในการสื่อสารให้ทัดเทียมกับประเทศอื่นๆ ในประชาคมอาเซียน

สำหรับประเทศไทยมีการกำหนดในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ให้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเป็นสาระการเรียนรู้พื้นฐาน โดยกำหนดภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศที่กำหนดให้เรียนตลอดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีจุดมุ่งหมายและคาดหวังให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อภาษาอังกฤษ โดยที่สถานศึกษาสามารถจัดทำสาระการเรียนรู้เพื่อฝึกให้นักเรียนเกิดความชำนาญในทักษะทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน อีกทั้งสนับสนุนให้นักเรียนได้เรียนตามความถนัดความสนใจความต้องการตลอดจนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล ทั้งนี้เพื่อเตรียมพร้อมผู้เรียนให้มีความรู้ และสามารถนำภาษาอังกฤษไปใช้ได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 220) อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษของ IMD World Competitive Yearbook 2011 พบว่า ในกลุ่มประเทศอาเซียนประเทศที่มีระดับทักษะภาษาอังกฤษสูงสุด คือ สิงคโปร์ รองลงมาคือ ฟิลิปปินส์ และมาเลเซีย ส่วนประเทศไทยยังเป็นรองอินโดนีเซียซึ่งสอดคล้องกับการจัดอันดับของ English Proficiency Index (EFI) โดยแบ่งเป็น 5 ระดับ ได้แก่

กลุ่มประเทศที่มีทักษะภาษาอังกฤษระดับสูงมาก ระดับสูง ระดับปานกลาง ระดับต่ำ และระดับต่ำมาก พบว่า ประเทศไทยอยู่ในกลุ่มประเทศที่มีทักษะภาษาอังกฤษในระดับต่ำมาก โดยอยู่ในลำดับที่ต่ำกว่าอินโดนีเซีย และเวียดนามด้วย (กิตติ ประเสริฐสุข, 2555: Online) ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินำขั้นพื้นฐาน (O-NET) 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ในคะแนนทักษะการใช้ภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทั้ง 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า ในปีการศึกษา 2555 และ 2556 มีคะแนนเฉลี่ยเพียง 32.96 คะแนน และ 32.71 คะแนนตามลำดับ จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2555, 2556: Online) เช่นเดียวกับผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินำขั้นพื้นฐาน (O-NET) วิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานีเขต 1 พบว่า ในปีการศึกษา 2555 และ 2556 มีคะแนนเฉลี่ยเพียง 32.68 คะแนน และ 37.14 คะแนนตามลำดับ จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2555, 2556: Online) จากข้อมูลดังกล่าวมาแสดงให้เห็นว่า ประเทศไทยยังมีปัญหาด้านทักษะการใช้ภาษาอังกฤษเป็นอย่างมาก แม้ว่าจะมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นแต่ยังอยู่ในเกณฑ์ต่ำ ดังนั้นจึงถือว่าเป็นสิ่งจำเป็นที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงในการเตรียมความพร้อมนักเรียนให้เรียนรู้ และมีทักษะภาษาอังกฤษที่ดี

จุดอ่อนของการเรียน และการใช้ภาษาอังกฤษของคนไทยนั้น จากการวิจัยเกี่ยวกับอาการภาษาบกพร่องของ ดร. อินทรา ศรีประสิทธิ์ มีข้อสังเกตที่เป็นปมปัญหาที่น่าสนใจซึ่งส่วนใหญ่เป็นปัญหาเกี่ยวกับการอ่าน อาทิเช่น อ่านไม่ออก ถอดรหัสตัวอักษรให้เป็นเสียงไม่เป็น ถ้าให้อ่านจะอ่านช้า อ่านแบบตะกุกตะกักหรืออ่านไม่คล่อง อ่านออกเสียงไม่ชัด อ่านไม่มีความรู้สึก เห็นคำใหม่อ่านไม่ออก และอื่นๆ (อินทรา ศรีประสิทธิ์, 2557: Online) ข้อบกพร่องเหล่านี้จึงนำมาซึ่งการไม่ชอบอ่าน และไม่ชอบเรียนภาษาอังกฤษ การอ่านจึงเป็นเรื่องที่จำเป็นในการแสวงหาความรู้ ซึ่งสอดคล้องกับ สุภัทรา อักษรานุเคราะห์ (2532: 84) ได้กล่าวว่า การอ่านเป็นทักษะที่มีความสำคัญในการศึกษาทุกระดับชั้น และทุกรายวิชา การศึกษาทั้งใน และนอกห้องเรียนต้องใช้ทักษะการอ่านเป็นหลักในการศึกษาหาความรู้ และเป็นกุญแจนำไปสู่การแสวงหาความรู้ในระดับที่สูงขึ้น อีกทั้งการเรียนภาษาอังกฤษสำหรับประเทศที่มีเจ้าของภาษาที่ทักษะที่เป็นประโยชน์มากที่สุด ได้แก่ ทักษะการอ่าน เนื่องจากต้องใช้การอ่านในการแสวงหาความรู้ เสริมสร้างความคิด และประสบการณ์ที่นำไปใช้พัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง และสังคม (Ward, 1980: 2)

การจัดการเรียนรู้แบบ KWL Plus เป็นการจัดการเรียนรู้ที่สนับสนุนให้ผู้เรียนนำความรู้เดิมหรือประสบการณ์เดิมมาใช้ในการตีความเนื้อเรื่องที่อ่าน และยังทำให้นักเรียนทราบถึงจุดประสงค์ในการอ่าน โดยผ่านการตั้งคำถามและการแลกเปลี่ยนข้อมูลกับเพื่อนในกลุ่มร่วมกัน (เกียรติชัย ยานะรังสี, 2540: 3) นอกจากนี้การจัดการเรียนรู้แบบ KWL Plus สามารถนำมาใช้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านได้ทุกระดับ และยังสามารถพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์การคิดอย่างมีวิจักษณ์ญาณ และการคิดอย่างสร้างสรรค์ได้อีกด้วย (วัชราน เล่าเรียนดี, 2547: 145) ทั้งนี้ยังส่งเสริมการเรียนรู้ในสิ่งที่ผู้เรียนต้องการรู้โดยผ่านการระดมสมอง การทำงานร่วมกับกลุ่ม การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และการแก้ปัญหาาร่วมกัน สิ่งเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดปัญญา และเกิดการเรียนรู้ที่ยั่งยืน และมีความสุขในการเรียน

ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญ และมีความสนใจในการจัดการเรียนรู้แบบ KWL Plus ที่เน้นการพัฒนาการอ่านของผู้เรียน และเชื่อว่าวิธีการนี้จะช่วยพัฒนาการอ่านของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านใหม่ ให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้น และเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบกับเวลาเรียนตามปกติ ผู้วิจัยจะให้การสอนซ่อมเสริมโดยให้จัดสอนซ่อมเสริมนอกเวลาจากตารางสอนปกติในการจัดการเรียนรู้แบบ KWL Plus

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถทางการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ KWL Plus
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ต่อการจัดการเรียนรู้แบบ KWL Plus

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental designs) เป็นการทดลองแบบกลุ่มเดียววัดหลายครั้งแบบอนุกรมเวลา (One group time series design) ซึ่งเป็นแบบแผนที่มีการทดสอบก่อน และหลังการทดลองหลายครั้ง (ไพศาลวรคำ, 2554: 136) มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความสามารถทางการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนก่อน และหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ และเพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้แบบ KWL Plus

กลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านใหม่ อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ประจำปีการศึกษา 2557 ห้องเรียนจำนวน 1 ห้อง นักเรียนจำนวน 16 คน

เครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบ KWL Plus จำนวน 5 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวมทั้งหมด 10 ชั่วโมง การวิเคราะห์หาคุณภาพเครื่องมือโดยตรวจสอบความถูกต้องเชิงเนื้อหาและนำมาหาดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแผนการจัดการเรียนรู้ มีค่า IOC เท่ากับ 0.67 – 1.00

การจัดการเรียนรู้แบบ KWL Plus มีขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ขั้น K (What do I know) รู้อะไร

ขั้นตอนนี้ นักเรียนต้องตรวจสอบว่าตัวเองมีความรู้เพียงใด ซึ่งเป็นการนำความรู้เดิมมาใช้ และยังเป็นเตรียมนักเรียนให้พร้อมในการเรียนรู้เนื้อหาใหม่ โดยยึดพื้นฐานการบูรณาการระหว่างความรู้พื้นฐาน และเรื่องที่ผู้เรียนจะอ่านเป็นสิ่งที่จะช่วยให้นักเรียนสามารถสร้างความหมายของบทอ่านได้ดี และนักเรียนควรได้รับการกระตุ้นความรู้พื้นฐานอย่างเหมาะสม

2. ขั้น W (What do I want to learn) ต้องการรู้อะไร

เป็นขั้นตอนที่นักเรียนจะต้องถามตนเองว่า ต้องการรู้อะไรในเรื่องที่จะอ่านบ้าง ทั้งนี้คำถามที่นักเรียนตั้งขึ้นก่อนการอ่านนี้ จะเป็นการตั้งเป้าหมายในการอ่าน อีกทั้งยังเป็นการคาดหวังว่าจะพบอะไรในเรื่องที่ตนเองอ่านอีกด้วย

3. ขั้น L (What Did I learn) ได้เรียนรู้อะไร

เป็นขั้นตอนที่นักเรียนสำรวจตนเองว่า นักเรียนได้เรียนรู้อะไรบ้างจากเรื่องที่อ่าน โดยผู้เรียนต้องหาคำตอบให้กับคำถามที่ตั้งไว้ในขั้นตอน W พร้อมทั้งจดบันทึกสิ่งที่ตนเองได้เรียนรู้ และสำรวจคำถามที่ยังไม่สามารถหาคำตอบได้ เพื่อหาคำตอบต่อไป

4. ขั้น Plus (การเขียนแผนผังความคิดและการเขียนสรุป)

เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้จากขั้น K มาจัดกลุ่มตามประเภทของข้อมูล โดยนำความคิดหลักเขียนไว้ตรงกลาง แล้วแตกสาขาออกเป็นความคิดรองหรือความคิดย่อยและเขียนสรุปความจากแผนผังความคิดเพิ่มเติมอีกครั้งหนึ่ง (Carr และ Ogle, 1987: 626-631; วัชรรา เล่าเรียนดี, 2548: 146-147)

2) แบบวัดความสามารถทางการอ่านภาษาอังกฤษ ใช้ในการทดสอบก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ KWL Plus ซึ่งเป็นแบบวัดชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ วิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือของแบบวัดความสามารถทางการอ่านภาษาอังกฤษ โดยใช้สูตรดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม (IOC) มีค่าเท่ากับ 0.67 – 1.00 ค่าความยากง่าย (p) มีค่าระหว่าง 0.20 – 0.50 ค่าอำนาจจำแนก (r) มีค่าเท่ากับ 0.20 – 0.50 และหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรของ Kuder – Recharadson (KR – 20) เท่ากับ 0.76

3) แบบวัดความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบ KWL Plus เป็นแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับของ Likert (Likert Scale) โดยครอบคลุมเนื้อหาการจัดการเรียนรู้ 4 ด้าน คือ บทบาทครู การจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และประโยชน์ที่ได้รับ จำนวน 20 ข้อ วิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือแบบวัดความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบ KWL Plus ด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับองค์ประกอบการจัดการเรียนรู้

(IOC) มีค่าเท่ากับ 0.67 – 1.00

การวิเคราะห์ข้อมูลของแบบวัดความสามารถทางการอ่านภาษาอังกฤษ หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) โดยใช้สถิติทดสอบ Wilcoxon Signed – Rank Test ส่วนแบบวัดความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบ KWL Plus หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ของ บุญชม ศรีสะอาด (2546: 100) จากนั้นนำเสนอข้อมูลในรูปแบบความเรียง

ผลการวิจัย

1. การเปรียบเทียบความสามารถทางการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อน และหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ KWL Plus โดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และคะแนนค่าสถิติ Wilcoxon Signed – Rank Test คะแนนความสามารถทางการอ่าน รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และคะแนนค่าสถิติ Wilcoxon Signed – Rank Test คะแนนความสามารถทางการอ่าน

ทดสอบ	N	(\bar{X})	S.D	Z	Asymp. Sig. (2-tailed)
ก่อนเรียน	16	8.94	3.820	2.979 ^a	.003
หลังเรียน	16	10.25	3.838		

ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถทางการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ KWL Plus สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถทางการอ่านภาษาอังกฤษโดยการจัดการเรียนรู้แบบ KWL Plus ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังเรียน พบว่า คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน คือ ($\bar{X} = 8.94$, S.D = 3.820) น้อยกว่าคะแนนเฉลี่ยหลังการเรียน คือ ($\bar{X} = 10.25$, S.D = 3.838) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

การจัดการเรียนรู้แบบ KWL Plus เน้นการจัดระบบความรู้เป็นขั้นตอน มีการตั้งเป้าหมาย และมีการคาดหวังในการเรียนตลอดจนสามารถรับรู้ความสามารถของตนเองจึงทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจ และเกิดการเรียนรู้ในเรื่องที่ตนเองเรียนเป็นอย่างดี ทั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ คะนิงนิตย์ ม่วงสี (2553) ได้ศึกษาความสามารถทางการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยวิธีการ KWL Plus ผลการวิจัย พบว่าความสามารถทางการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนเรียนมีค่าเท่ากับ 19.24 และมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 25.20 ซึ่งมีค่าสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อีกทั้งการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการ KWL Plus มุ่งเน้นให้นักเรียนได้ใช้ความคิดในการตั้งคำถาม ตลอดจนตรวจสอบ และเปลี่ยนแปลงความคิด ก่อนที่จะสรุปความคิดในที่สุด ซึ่งช่วยให้เกิดความเข้าใจจากเรื่องที่อ่านลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น ประกอบกับขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้แบบ KWL Plus เป็นขั้นตอนที่ฝึกให้นักเรียนแสวงหาความรู้ แสวงหาคำตอบของคำถามจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิราภรณ์ บุญณรงค์ (2554) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนด้วยเทคนิค KWL Plus กับวิธีการสอนแบบปกติ ผลการศึกษาพบว่า ความสามารถด้านการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อน และหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWL Plus แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ค่าเฉลี่ยของความสามารถด้านการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนเช่นกัน ผลลัพธ์ดังกล่าวอาจเป็นเพราะการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWL Plus เป็นการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาการฝึกคิดของผู้เรียนอย่างมีระบบ เป็นขั้นตอนที่ชัดเจนเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ง่ายยิ่งขึ้น อีกทั้งยังสามารถเชื่อมโยงความรู้ที่เกิดขึ้นจากขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ KWL Plus แต่ละขั้นตอนเพื่อช่วยพัฒนาความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญของผู้เรียนให้เพิ่มมากยิ่งขึ้น

ขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้แบบ KWL Plus สามารถพัฒนาความสามารถทางการอ่านของนักเรียนโดยผ่านกิจกรรมในแต่ละขั้นตอน

1. รู้อะไรบ้าง กิจกรรมในขั้นนี้ครูทบทวนความรู้เดิมของนักเรียน โดยให้เชื่อมโยงกับเนื้อหาใหม่ที่จะเรียน การนำเข้าสู่บทเรียนโดยใช้รูปภาพ และคำศัพท์ พร้อมทั้งอ่านออกเสียงคำศัพท์จะช่วยกระตุ้นให้เกิดความสนใจ ครูจะต้องนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับหัวข้อของเรื่องที่จะเรียน โดยเน้นให้นักเรียนทุกคนสนทนาตามหัวข้อดังกล่าว ทั้งนี้เป็นการกระตุ้นความรู้เดิมและยังเป็นการตรวจสอบความพร้อมของนักเรียน สิ่งสำคัญคือ ครูต้องเน้นให้นักเรียนจัดประเภทของข้อมูลที่ตนเองทราบในหัวข้อต่อความเข้าใจ เช่น หากเรียนเรื่อง The Giant Giraffe นักเรียนอาจจัดประเภทของข้อมูลออกมาเป็น ที่อยู่อาศัย ความสามารถ หรือลักษณะของยีราฟ เป็นต้น

2. ขั้น W (What do I want to learn) ต้องการรู้อะไร

การตั้งคำถามเป็นการวางเป้าหมาย และวางจุดมุ่งหมายในการเรียน นักเรียนต้องถามตนเอง และพิจารณาว่าตนเองต้องการที่จะเรียนรู้อะไรบ้าง การเรียนโดยปกตินี้ นักเรียนไม่ได้รับโอกาสในการคิดหาตนเองต้องการรู้อะไร การเน้นย้ำให้มีการตั้งเป้าหมายด้วยการตั้งคำถามทำให้นักเรียนมีสมาธิ และถามตนเองอย่างจริงจังเกี่ยวกับเรื่องที่เรียนว่าอยากรู้อะไร ทั้งนี้การเขียนในส่วนนี้จะได้รับการตรวจทานจากเพื่อน และครูจะตรวจทานอีกครั้ง สิ่งสำคัญในขั้นนี้คือ การเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามให้มากที่สุดในเรื่องที่นักเรียนไม่เข้าใจ ครูต้องมีความอดทนเพื่อให้นักเรียนบรรลุขั้นตอนนี้

3. ขั้น L (What Did I learn) ได้เรียนรู้อะไร

นักเรียนได้ความรู้อะไรบ้างจากเรื่องที่ได้อ่าน โดยที่นักเรียนเขียนคำตอบจากเนื้อเรื่องที่อ่าน การระบุสิ่งที่ตนเองเรียนรู้ เป็นอีกขั้นตอนหนึ่งที่เน้นย้ำว่าตนเองเรียนรู้อะไรบ้าง ในส่วนนี้นักเรียนจะรู้สึกว่าได้บรรลุเป้าหมายของการตั้งจุดมุ่งหมายในการเรียน เกิดความภูมิใจในการเรียน และสร้างแรงบันดาลใจแก่ตนเองมากยิ่งขึ้น สิ่งสำคัญในขั้นนี้คือ ให้นักเรียนตรวจสอบความถูกต้องของคำถามที่ตนเองตั้งกับคำตอบที่ได้รับ ว่ามีความถูกต้องหรือไม่

4. ขั้น Plus (การเขียนแผนผังความคิดและการเขียนสรุป)

การเขียนแผนผังความคิด นักเรียนสามารถใช้ทักษะ และพัฒนาตนเองในด้านการเชื่อมโยงความรู้ที่เรียนให้เป็นในรูปแบบที่เข้าใจมากยิ่งขึ้น ขั้นตอนดังกล่าวทำให้นักเรียนมีจินตนาการในการเชื่อมโยงความรู้ เพิ่มความเข้าใจต่อเนื้อหาที่เรียน ฝึกการเรียงลำดับเหตุการณ์และเรียงลำดับข้อมูลอย่างเป็นขั้นตอน สามารถแยกแยะข้อมูลให้เกิดความเหมาะสม ทำให้นักเรียนไม่รู้สึกเบื่อหน่ายในการเรียนอีกด้วย ฉะนั้นการจัดประเภทของข้อมูลในการทำแผนผังความคิดจึงเป็นสิ่งสำคัญ แบ่งออกเป็นหัวข้อที่ชัดเจน เข้าใจง่าย เช่น เนื้อเรื่องที่ทำการเรียนเป็นเรื่องเกี่ยวกับสัตว์ อาจจะทำประเภทของข้อมูลเป็น สถานที่อาศัย อาหาร ความสามารถ เป็นต้น

การเขียนสรุปความเป็นอีกส่วนในการจัดการเรียนแบบ KWL Plus ในส่วนนี้นักเรียนได้พัฒนาความสามารถในการคิดรวบยอดความรู้ที่เรียนตลอดจนเรียบเรียงออกมาด้วยตนเอง ทั้งนี้อยู่บนพื้นฐานของความเข้าใจของตนเอง ส่งผลให้นักเรียนเกิดความภูมิใจ และเห็นคุณค่าในการเรียนแต่ละครั้ง สร้างเจตคติที่ดีในการเรียนครั้งต่อไป และเสริมสร้างมุมมองของนักเรียนให้เป็นคนที่มีมองโลกในแง่บวกอีกด้วย

2. การศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ต่อการจัดการเรียนรู้แบบ KWL Plus ด้วยแบบวัดความพึงพอใจมาตราส่วนประมาณ ค่า 5 ระดับ ประกอบด้วย ด้านบทบาทครู ด้านการจัดการเรียนรู้ด้านการวัดและประเมินผลและด้านประโยชน์ที่ได้รับ ได้ผลวิเคราะห์ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ระดับความพึงพอใจของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ต่อการจัดการเรียนรู้แบบ KWL Plus

องค์ประกอบด้าน	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
ด้านบทบาทครู	4.30	0.77	มาก
ด้านการจัดการเรียนรู้	4.49	0.75	มาก
ด้านการวัดและประเมินผล	4.40	0.77	มาก
ด้านประโยชน์ที่ได้รับ	4.50	0.64	มาก
รวม	4.43	0.73	มาก

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบ KWL Plus ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43, S.D = 0.73$) ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการเรียนรู้แบบ KWL Plus นั้น เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิด มีกิจกรรมที่หลากหลาย ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ไม่ว่าจะเป็นการทบทวนความรู้เดิมของตนเองก่อนการเรียนรู้ครั้งใหม่ การตั้งเป้าหมายหรือความคาดหวังต่อสิ่งที่เรียนส่งผลให้นักเรียนเห็นคุณค่าในการเรียน เกิดความภาคภูมิใจต่อตนเอง มีความสนุกสนาน มุ่งมั่นในการพัฒนาตนเองรวมทั้งสามารถพัฒนาทักษะด้านการตั้งคำถามของตนเองอีกด้วย

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านประโยชน์ที่ได้รับ ($\bar{X} = 4.50, S.D = 0.64$) รองลงมาคือด้านการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.49, S.D = 0.75$) สำหรับด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านบทบาทครู ($\bar{X} = 4.30, S.D = 0.77$) เนื่องจากครูอาจมีข้อบกพร่องบางด้าน อาทิเช่น การเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม การแนะนำนักเรียนในระหว่างการจัดการเรียนรู้อาจไม่ครอบคลุมนักเรียนทุกคน การตั้งคำถามของครูไม่น่าสนใจ และไม่มีหลากหลาย เป็นต้น

ระดับความพึงพอใจของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบ KWL Plus รายด้าน ซึ่งประกอบด้วย ด้านบทบาทครู ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผลและด้านประโยชน์ที่ได้รับ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ คะเนิงนิตย์ ม่วงสี (2553) ได้ศึกษาความสามารถทางการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยวิธีการ KWL Plus ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในการเรียนภาษาอังกฤษโดยวิธีการ KWL Plus นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกิจกรรมที่ใช้ในการเรียนการสอนนักเรียนได้ทำกิจกรรมร่วมกัน มีการคิดอย่างอิสระ กิจกรรมที่มีการระดมสมองของแต่ละคน การตั้งคำถามและอื่นๆ ทำให้นักเรียนเกิดความสนุกสนานในการเรียนแต่ละชั้น อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิไล ปันวาระ (2554) ได้ศึกษาการพัฒนาชุดกิจกรรมการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจเรื่อง Food for Health โดยใช้กลวิธีการสอนแบบ KWL Plus สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากการใช้ภาพประกอบในการจัดการเรียนรู้ช่วยลดความเบื่อหน่ายได้ อีกทั้งการมีปฏิสัมพันธ์ในการเรียนสามารถเสริมสร้างความมั่นใจในตนเองในการแสดงความคิดเห็น และมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

กิจกรรมที่มีความหลากหลายในการจัดการเรียนรู้แบบ KWL Plus ในทุกๆด้านนั้นเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ให้นักเรียนเกิดความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก การทบทวนความรู้เดิมของนักเรียนโดยการจัดข้อมูล การจัดการเรียนรู้ประเภทนี้ไม่ปรากฏบ่อยครั้งนัก ฉะนั้นจึงถือว่าเป็นเรื่องที่นักเรียนไม่เคยสัมผัสและมีปฏิสัมพันธ์มาก่อน จึงทำให้นักเรียนเกิดความสนใจและต้องการเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการดังกล่าว การเรียบเรียงความคิดในเรื่องที่ตนเองกำลังจะเรียน การตั้งคำถาม โดยส่วนใหญ่การเรียนการสอนภาษาอังกฤษตามปกติเปิดโอกาสให้นักเรียนวางเป้าหมายในสิ่งที่จะปรากฏต่อตนเองน้อยมาก การจัดการเรียนรู้แบบ KWL Plus ส่งเสริม และพยายามให้นักเรียนถามใจตนเอง เห็นคุณค่าและเห็นความสำคัญของตนเอง เห็นความสำคัญของการเรียนรู้ พัฒนาทัศนคติของตนเอง มองโลกในแง่ดีและคิดบวกต่อการเรียน การรวบรวมข้อมูลให้เป็นรูปแบบของแผนผังความคิดเปิดโอกาสให้นักเรียนนำข้อมูลที่ผ่านจากกิจกรรม KWL มาเชื่อมโยงความสัมพันธ์และจัดระบบให้เกิดความเข้าใจง่าย ทำให้นักเรียนมีไหวพริบ เกิดการสังเกต มีการคิดวิเคราะห์ตลอดจนสามารถแยกแยะข้อคำถาม และ

คำตอบที่เหมาะสมกันอย่างถูกต้อง เป็นการพัฒนาทักษะโดยที่ตนเองไม่รู้ตัว กิจกรรมที่เกิดขึ้นซึ่งผ่านการจัดการเรียนรู้แบบ KWL Plus ล้วนทำให้นักเรียนเกิดความสนใจ มีความสนุก และแฝงไปด้วยการพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้อย่างไม่สิ้นสุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ตามลำดับ ดังต่อไปนี้

- 1.1 ครูต้องเตรียมการจัดการเรียนรู้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะการตั้งคำถามให้มีความหลากหลาย ถือว่าเป็นอีกเครื่องมือหนึ่งที่มีความสำคัญ เพราะจะทำให้การจัดการเรียนรู้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ และประสบความสำเร็จ
- 1.2 บทอ่านที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้นั้นควรเป็นเนื้อหาที่นักเรียนคุ้นเคยหรือเป็นสิ่งที่อยู่ใกล้ตัว ตลอดจนเนื้อหาในการนำการจัดการเรียนรู้นั้นต้องน่าสนใจ ไม่ยาวเกินไป และควรมีรูปภาพสีสันสวยงามเพื่อสร้างแรงจูงใจแก่นักเรียนอีกด้วย

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้แบบ KWL Plus ที่มีต่อตัวแปรอื่นๆ เช่น ความฉลาดทางอารมณ์ เจตคติต่อการเรียน ทักษะการคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ ความคิดสร้างสรรค์
- 2.2 ควรนำการจัดการเรียนรู้แบบ KWL Plus ไปเปรียบเทียบกับจัดการเรียนรู้แบบอื่นๆ เพื่อเป็นการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษให้มีประสิทธิภาพ และประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น
- 2.3 ควรใช้รูปแบบของแผนผังความคิดในการจัดการเรียนรู้ให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น เช่น แผนผังแบบโครงสร้าง แผนผังต้นไม้ แผนผังแบบตาราง แผนผังแบบวัฏจักร เป็นต้น

บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตร

แห่งประเทศไทย.

กิตติ ประเสริฐสุข. (2555). *ASEAN Insight: ทักษะภาษาอังกฤษกับอาเซียน*. กรุงเทพฯ: 12.

เกียรติชัย ยานะรังษี. (2540). *ผลของการสอนเค ดับบลิว แอล ที่มีต่อความเข้าใจในการอ่านและความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่).

คะนิงนิตย์ ม่วงสี. (2553). *ความสามารถทางการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยวิธี KWL PLUS*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา).

จิราภรณ์ บุญณรงค์. (2554). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอน*

ด้วยเทคนิค KWL PLUS กับวิธีสอนแบบปกติ. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร).

ณภัทร วุฒิวงศา.(2557). *กลยุทธ์สร้างแรงจูงใจ: การพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ*. วารสารนักบริหาร. 34 (1), 89-97

บุญชม ศรีสะอาด. (2546). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: สิริวิยาสาน์.

ไพศาล วรคำ. (2554). *การวิจัยทางการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. มหาสารคาม: ดกสิลาการพิมพ์.

วัชรา เล่าเรียนดี. (2547). *เทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้สำหรับครูมืออาชีพ*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วัชรา เล่าเรียนดี. (2548). *เทคนิคและยุทธวิธีพัฒนาทักษะการคิดการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*. นครปฐม: มหาวิทยาลัย

ศิลปากร.

วิลโล ปันวาละ. (2554). การพัฒนาชุดกิจกรรมการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจเรื่อง *Food for Health* โดยใช้กลวิธีการสอน

แบบ KWL Plus สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร).

สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). (2555). ค่าสถิติพื้นฐานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2555. สืบค้นเมื่อ 20 ธันวาคม 2556, สืบค้นจาก <http://www.onetresult.niets.or.th/AnnouncementWeb/Notice/FrBasicStat.aspx>.

สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). (2556). ค่าสถิติพื้นฐานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2556. สืบค้นเมื่อ 20 ธันวาคม 2556, สืบค้นจาก <http://www.onetresult.niets.or.th/AnnouncementWeb/Notice/FrBasicStat.aspx>.

สมเกียรติ อ่อนวิมล. (2555). ภาษาอังกฤษกับอนาคตของไทยในอาเซียน. สืบค้นเมื่อวันที่ 28 ธันวาคม 2557, สืบค้นจาก <http://blog.eduzones.com/wigi/81880>.

สุภัทรา อักษรานุเคราะห์. (2532). การสอนทักษะทางภาษาและวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อินทรา ศรีประสิทธิ์. (2557). 7 ขั้นตอนที่จะทำให้คนไทยเก่งภาษาอังกฤษอย่างถาวรและแท้จริง. สืบค้นเมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน 2557, สืบค้นจาก <http://www.okanation.net.blog/englishclinic/2009/06/24/entry-3>.

Carr, E.M., & Ogle, D. (1987). KWL Plus: A Strategy for Comprehension and Summarization. *Journal of Reading*.

30(7), 626-631.

Ward, James. (1980). Techniques for Teaching Reading. *English Teacher Forum*. 18(2), 12.

**ผลสัมฤทธิ์ทางการเรีนโดยใช้บทเรีนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย เรื่อง การสังเคราะห์ด้วยแสงของพืช
ของนักศีกษาปริญญาตรีมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา**

Achievement by using computer multimedia through photosynthesis of plant
Of undergraduates Songkhla Rajabhat University

ปภาวรินทร์ ย้งนคร สุวรรณิ พรหมศิริ และ สธน เสนาสวัสดิ์

สาขาวิทยาศาสตร์ศีกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ถ. กาญจนวนิช ตำบลเขารูปช้าง อำเภอเมือง จ้งหวัดสงขลา 90000
E-mail : paphawarin210@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างและหาประสิทธิภาพบทเรีนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย เรื่อง การสังเคราะห์ด้วยแสงของพืช สำหรับนักศีกษาระดับปริญญาตรี ให้ได้ประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 2) ศีกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรีนของนักศีกษาที่ได้ใช้บทเรีนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย เรื่องการสังเคราะห์ด้วยแสงของพืช ที่สร้างขึ้นทั้งก่อนและหลังเรีน 3) ศีกษาความพึงพอใจที่มีต่อการเรีนด้วยบทเรีนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย เรื่อง การสังเคราะห์ด้วยแสงของพืช กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศีกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ที่ลงทะเบียนเรีนภาคเรีนที่ 2 ปีการศีกษา 2557 ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1) บทเรีนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย เรื่อง การสังเคราะห์ด้วยแสงของพืช 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรีนแบบปรนัย 5 ตัวเลือกและอัตนัย 3) แบบสอบถามความพึงพอใจหลังจากใช้บทเรีนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(Standard Deviation) ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง(IOC) ค่าความเชื่อมั่น (KR-20) และการทดสอบค่าที (t-test for dependent sample) ผลการวิจัยพบว่า (1) บทเรีนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ (80.19/82.00) (2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรีนของนักศีกษาหลังเรีนด้วยบทเรีนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย เรื่อง การสังเคราะห์ด้วยแสงของพืช สูงกว่าก่อนเรีนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (3) ความพึงพอใจของนักศีกษาระดับปริญญาตรี ที่มีต่อการเรีนด้วยบทเรีนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย เรื่อง การสังเคราะห์ด้วยแสงของพืช อยู่ในระดับมาก แสดงว่าบทเรีนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด ผลสัมฤทธิ์ทางการเรีนและความพึงพอใจสูงขึ้น

คำสำคัญ : บทเรีนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย การสังเคราะห์ด้วยแสงของพืช

Abstract

The objectives of this research were 1) Construction and performance of computer Multimedia instruction through photosynthesis of plant for undergraduates students so as to attain the efficiency by the 80/80. 2) Compare learning achievement of the student' learning of computer multimedia instruction through photosynthesis of plant by pre-test and post-test and 3) To examine student satisfaction towards of computer multimedia instruction through photosynthesis of plant. The sampling group, selected by purposive sampling, undergraduates Songkhla Rajabhat University enrolled in semester the 2/2557 by purposive sampling consisted of 30 undergraduates .The research instruments consisted of computer multimedia instruction through photosynthesis of plant, multiple-choice of five and subjective achievement test and a rating-scale questionnaire on the satisfaction. The statistics use the data analysis mean score value, standard deviation index of Item Objective Congruence (IOC), Reliability (KR-20) and t-test for dependent sample. The research results shows that this performance of computer multimedia instruction through photosynthesis for undergraduate students so as to attain the efficiency was 80.19/82.00. Achievement of the student' learning of computer multimedia instruction through photosynthesis after learning higher than before the course was administered, statistic significant difference at .05. The satisfaction with towards of computer multimedia instruction through photosynthesis was at high level. The show that computer multimedia instruction to attain the efficiency. Achievement and satisfaction was higher.

Keywords : Computer Multimedia , Photosynthesis of plants

บทนำ

การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่งโดยจะต้องเป็นการศึกษาที่ทำให้ศักยภาพที่มีอยู่ในตัวคนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มความสามารถ (ณกมล ชาวปลายนา, 2544: 46-58) ควรมีการผสมผสานความรู้ในด้านต่างๆอย่างให้สมดุลกัน มีการปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้เกิดแก่ผู้เรียน มีการอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เรียนในเรื่องของบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน แหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด การใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยจัดการศึกษาเป็นแนวทางหนึ่งซึ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีศักยภาพ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2553 หมวด 9 เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มาตรา 66 ผู้เรียนมีสิทธิได้รับการพัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในโอกาสแรกที่สามารถ เพื่อให้มีความรู้และทักษะที่เพียงพอที่จะใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542) ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในปัจจุบัน ทำให้มัลติมีเดียถูกนำไปใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆในแทบทุกแขนง โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการศึกษาที่มีการนำไปใช้ในการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง (ณัฐกร สงคราม, 2553: 1) ซึ่งในด้านการศึกษาก็ได้มีการนำคอมพิวเตอร์ไปช่วยในการสอนมากขึ้น ทั้งยังกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในบทเรียนมากยิ่งขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ทำให้เกิดความสนุกไม่รู้สึกเบื่อหน่ายการ

เรียน ช่วยส่งเสริมลักษณะที่ดีในการศึกษาหาความรู้ ช่วยให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ และช่วยแก้ไขปัญหาความแตกต่างระหว่างบุคคลได้ (กิดานันท์ มลิทอง, 2543: 88) นอกจากนี้ประโยชน์ของเทคโนโลยีที่มีผลต่อการศึกษาช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับรู้และเรียนรู้ได้ในปริมาณที่เพิ่มขึ้นในเวลาจำกัด รวมถึงให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียนและได้มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ที่ครูสอน (วรวิทย์ นิเทศศิลป์, 2551: 16)

คอมพิวเตอร์มัลติมีเดียเป็นสื่อที่นิยมใช้ในการสอนเนื่องจากการนำเสนอสื่อหลายสื่อมาผสมผสานเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ ได้แก่ ข้อความ เสียง กราฟิก ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว โดยอาศัยศักยภาพทางคอมพิวเตอร์ ทำให้ เกิดปฏิสัมพันธ์โต้ตอบกับผู้เรียนได้ เป็นการเชื่อมโยงทฤษฎีและการปฏิบัติเข้าด้วยกัน บทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียเป็นสื่อที่สร้างขึ้นโดยได้รับอิทธิพลจากแนวคิดของนักจิตวิทยาในกลุ่มพฤติกรรมนิยมที่มีความเชื่อว่า การสอนที่ได้กำหนดวัตถุประสงค์เอาไว้ล่วงหน้าเป็นอย่างดีมีความเหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคน โดยจัดรูปแบบการนำเสนอความรู้เป็นหน่วยย่อยที่สัมพันธ์กันเป็นลำดับจะช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์และบรรลุผลในการเรียนที่ต่อเนื่อง (วุฒิชัย ประสารสอย, 2543: 63) โดยสอดคล้องกับทฤษฎีการสร้างความรู้ (Constructivism) ที่มีรากฐานมาจากทฤษฎีพัฒนาการของเพียเจต์ (Piaget) เรียกว่า ทฤษฎีการเรียนรู้พุทธิปัญญานิยม (Cognitive constructivism) และของวิกีทอสกี (Vygotsky) ที่เน้นเกี่ยวกับบริบททางสังคม (Social constructivism) แนวคิดของทฤษฎีนี้มุ่งเน้นการสร้างมากกว่าการรับความรู้ โดยเชื่อว่าการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นภายในของผู้เรียนโดยมีผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้จากความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่พบเห็น กับความรู้ความเข้าใจเดิมที่มีมาก่อนโดยพยายามนำความเข้าใจเกี่ยวกับเหตุการณ์และปรากฏการณ์ที่ตนพบเห็นมาสร้างเป็นโครงสร้างทางปัญญา (Cognitive structure) หรือที่เรียกว่า สกีม่า (Schema) เพื่อเชื่อมโยงความรู้ให้เข้าสู่สภาพสมดุลหรือเกิดการเรียนรู้ (สุมาลี ชัยเจริญ, 2547: 16) ภายใต้แนวคิดการสร้างความรู้ บทบาทของผู้เรียนจะเป็นผู้ลงมือกระทำ ในขณะที่ผู้สอนจะเป็นผู้แนะแนว ออกแบบการเรียนการสอน จัดรูปแบบภารกิจการเรียนรู้ สร้างสิ่งแวดล้อมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์อย่างมีความหมายกับเนื้อหาทางวิชาการ รวมถึงการส่งเสริมผู้เรียน ด้วยกระบวนการทางพุทธิปัญญาเกี่ยวกับการเลือก การจัดหมวดหมู่ การบูรณาการ ข้อมูลสารสนเทศ (Mayer, 1996) และการที่ผู้เรียนได้เชื่อมโยงสิ่งที่เรียนรู้ใหม่เข้าสู่โครงสร้างทางปัญญาจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถคงความรู้ และจัดลำดับความคิดเพื่อเชื่อมโยงความรู้ ทำให้เกิดความเข้าใจ เป็นการเรียนรู้อย่างมีความหมาย (Ausubel, 1969) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการเรียนแบบรายบุคคล (Individualized instruction) ช่วยลดปัญหาการเรียนการสอนแบบกลุ่มใหญ่ ซึ่งไม่สามารถตอบสนองต่อผู้เรียนแต่ละคนที่มีความแตกต่างกันได้ อันเป็นปัญหาสำคัญในการเรียนการสอน (อนันต์ มนต์สันติเยะ, 2546: 5)

ในสภาพปัจจุบันพบว่าการจัดการเรียนการสอนวิชาชีววิทยานั้น ครูส่วนใหญ่จะใช้วิธีการสอนแบบบรรยายอย่างเดียวไม่เห็นความจำเป็นของการใช้สื่อ (สุนีย์ คล้ายนิล, 2545: 41-48) โดยเฉพาะเนื้อหาเรื่อง การสังเคราะห์ด้วยแสงของพืช มีลักษณะเป็นนามธรรม เข้าใจยาก และส่วนที่เป็นทฤษฎีผู้เรียนต้องใช้จินตนาการทำให้มีโอกาสเข้าใจคาดเคลื่อนหรือไม่เข้าใจได้ และส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน (นภดล บุญมา, 2550: 4) นอกจากนี้ยังพบว่านักศึกษาในระดับอุดมศึกษามีแนวความคิดที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับการหายใจ และการสังเคราะห์ด้วยแสง (นุชนารถ ลิมาภิรักษ์, 2543: บทคัดย่อ) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ปีการศึกษา 2553 ภาคเรียนที่ 1 นักศึกษารหัส 524284 โปรแกรมวิชาเอกชีววิทยา จำนวน 34 คน โดยใช้แบบทดสอบเรื่อง การสังเคราะห์ด้วยแสงของพืช จำนวน 30 ข้อ ซึ่งในหัวข้อการสังเคราะห์ด้วยแสงของพืช คิดเป็นร้อยละ 8 ของเนื้อหาทั้งหมด พบว่าผลสัมฤทธิ์หลังเรียนของนักศึกษา คือ ร้อยละ 34.5 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ร้อยละ 50 ของแบบทดสอบ โดยนักศึกษากลุ่มนี้ได้ผ่านการเรียนรู้ เรื่องการสังเคราะห์ด้วยแสงของพืช โดยใช้ power point ในการบรรยาย และจากการศึกษาเอกสารวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนา คอมพิวเตอร์มัลติมีเดียการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย เรื่อง ระบบหมุนเวียนเลือด กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่าผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนหลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียอยู่ในระดับมากที่สุด (วนิดา ไร่คง, 2555: บทคัดย่อ) และจากผลการวิจัยของจุฑาทิพย์ วุฒิงาม (2555) เรื่อง การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย เรื่อง ระบบเครื่องเสียงและระบบฉายภาพเทคโนโลยีการศึกษา พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลัง

เรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักศึกษาที่เรียนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

จากเหตุผลของสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยคาดว่าแนวทางแก้ไขโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียมาใช้เป็นสื่อสำหรับการจัดการเรียนการสอน จะทำให้ผู้เรียนเรียนรู้และเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้น เนื่องจากเนื้อหาเรื่องการสังเคราะห์ด้วยแสงของพืชมีเนื้อหาที่ยาก กระบวนการเข้าใจยาก จึงต้องใช้เวลาในการเรียนรู้และทำความเข้าใจกระบวนการต่างๆ และเพื่อช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้น ผู้วิจัยจึงพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยเลือกใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียเพื่อใช้ในการสอน เรื่อง การสังเคราะห์ด้วยแสงของพืช สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ซึ่งการเรียนรู้ด้วยตนเองและสื่อการสอนที่น่าสนใจจะส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนสูงขึ้นกว่าปีการศึกษา 2553 และผู้เรียนมีความสุขในการเรียนมากขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย เรื่อง การสังเคราะห์ด้วยแสงของพืช สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ให้ได้ประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80
2. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา ก่อนและหลังการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย เรื่องการสังเคราะห์ด้วยแสงของพืช
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ที่เรียนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย เรื่อง การสังเคราะห์ด้วยแสงของพืช

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้มีรูปแบบการวิจัย กึ่งทดลอง เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Quasi experimental research) แบบใช้กลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียว (One group pretest-posttest design) (องอาจ นัยพัฒน์, 2554: 122-123) โดยวิจัยได้วางแผนการดำเนินการเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล
3. วิธีการสร้างและเก็บข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ นักศึกษาปริญญาตรี โปรแกรมวิชาชีววิทยาและชีววิทยาประยุกต์ ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา พุทธศาสตร์ รหัสวิชา 43022014 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา จังหวัดสงขลา จำนวน 30 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาปริญญาตรี โปรแกรมวิชาชีววิทยาและชีววิทยาประยุกต์ ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา พุทธศาสตร์ รหัสวิชา 43022014 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา จังหวัดสงขลา จำนวน 30 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.บทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย เรื่อง การสังเคราะห์ด้วยแสงของพืช

บทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย เรื่อง การสังเคราะห์ด้วยแสงของพืช สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี โปรแกรมวิชาชีววิทยาและชีววิทยาประยุกต์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 ซึ่งแบ่งเนื้อหาออกเป็น 6 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ความหมายและองค์ประกอบของการสังเคราะห์ด้วยแสงของพืช

ตอนที่ 2 ปัจจัยที่มีผลต่อการสังเคราะห์ด้วยแสงของพืช

ตอนที่ 3 ปฏิกริยาเคมีในกระบวนการสังเคราะห์ด้วยแสงของพืช

ตอนที่ 4 การสังเคราะห์ด้วยแสงของพืช C_3

ตอนที่ 5 การสังเคราะห์ด้วยแสงของพืช C_4

ตอนที่ 6 การสังเคราะห์ด้วยแสงของพืช CAM

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การสังเคราะห์ด้วยแสงของพืช

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 1 ฉบับ แบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบทดสอบปรนัย 5 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน (30 คะแนน) และตอนที่ 2 แบบทดสอบอัตนัย จำนวน 5 ข้อละ 2 คะแนน (10 คะแนน) โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย เรื่อง การสังเคราะห์ด้วยแสงของพืช ในการจัดการเรียนรู้ แล้วเปรียบเทียบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี โปรแกรมวิชาชีววิทยาและชีววิทยาประยุกต์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557

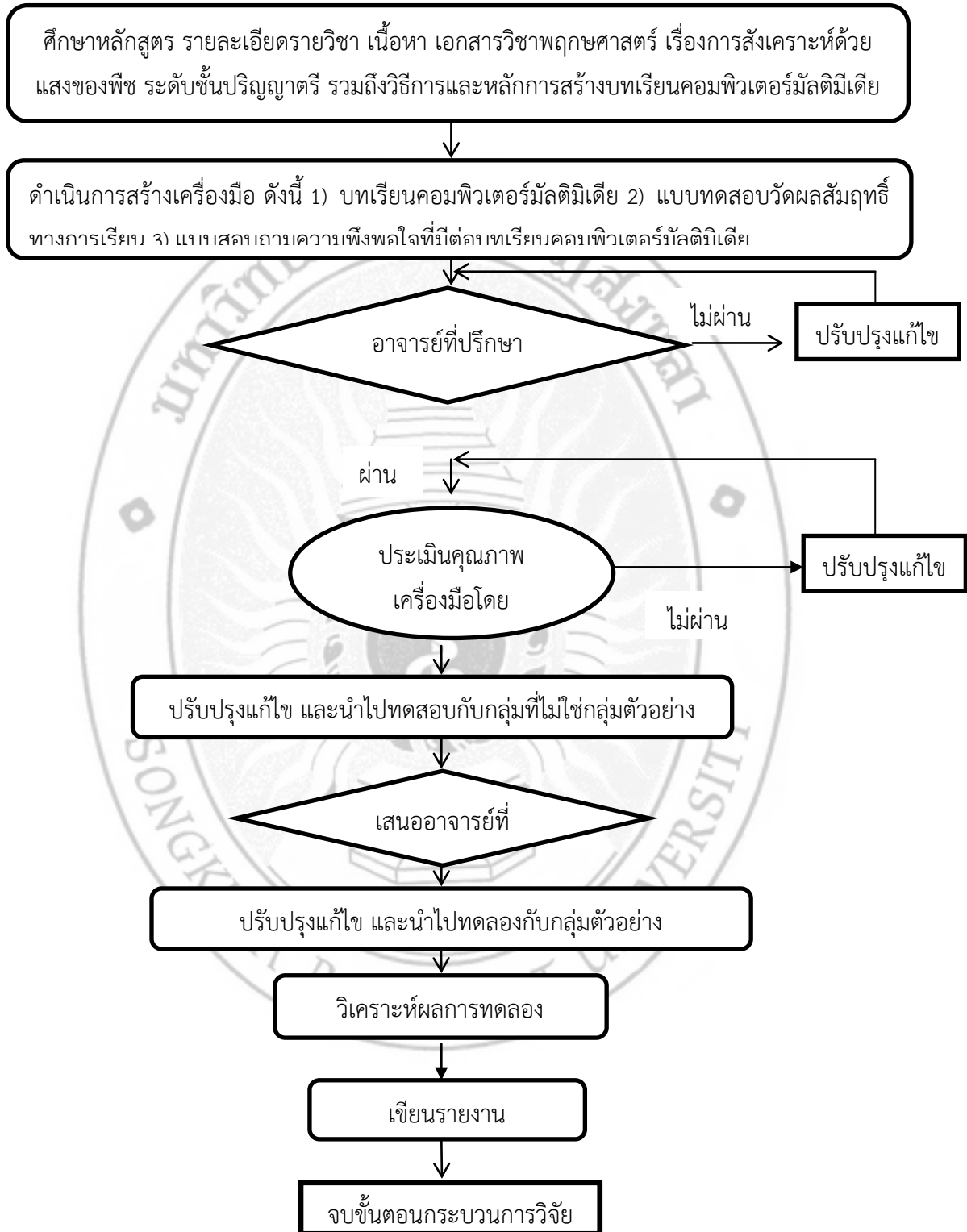
3. แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย เรื่อง การสังเคราะห์ด้วยแสงของพืช

แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย เรื่อง การสังเคราะห์ด้วยแสงของพืช สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา จำนวน 16 ข้อ ตามแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ (Rating scale) ของลิเคิร์ท (1967) และกำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการให้ความหมาย โดยใช้แนวความคิดของเบสท์ (Best :1986 :195) โดยให้ค่าเฉลี่ยเป็นรายด้านและรายข้อ

วิธีการสร้างและเก็บรวบรวมข้อมูล

กระบวนการวิจัยครั้งนี้มีการดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 . แสดงขั้นตอนกระบวนการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อสอบเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก ค่าดัชนีความสอดคล้อง ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบวัดความพึงพอใจ วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย โดยหาค่าเฉลี่ยร้อยละของคะแนนของนักศึกษาที่ได้จากการทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียน

จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังจากใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียเพื่อหา E1/E2 เกณฑ์ประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียในการวิจัยครั้งนี้ใช้เกณฑ์ 80/80 และค่าสถิติพื้นฐาน ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและคำนวณสถิติโดยการทดสอบค่าทีเพื่อทดสอบสมมติฐาน

ผลการศึกษา

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ได้ทำการเสนอข้อมูลเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการหาประสิทธิภาพบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย เรื่อง การสังเคราะห์ด้วยแสงของพืช สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ให้ได้ประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 พบว่า ประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย เรื่อง การสังเคราะห์ด้วยแสงของพืช สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา มีค่าประสิทธิภาพ (E_1/E_2) ดังตาราง

ตารางที่ 1 : ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย เรื่อง การสังเคราะห์ด้วยแสงของพืช ของนักศึกษาปริญญาตรีมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

ผลลัพธ์	ร้อยละ
คะแนนการทดสอบระหว่างเรียน (E_1)	80.19
คะแนนทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียน (E_2)	82.00

จากตารางที่ 1 พบว่า บทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย เรื่อง การสังเคราะห์ด้วยแสงของพืช สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.19/82.00 ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ และเกณฑ์ที่กำหนดไว้ แสดงให้เห็นว่า บทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย เรื่อง การสังเคราะห์ด้วยแสงของพืช มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80/80 เมื่อคิดจากการทำแบบทดสอบระหว่างเรียนและแบบทดสอบหลังเรียนของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาก่อนและหลังการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย เรื่องการสังเคราะห์ด้วยแสงของพืช ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ก่อนและหลังเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย มีรายละเอียดตามตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 : ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย ของนักศึกษาปริญญาตรีมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

การทดสอบ	N	คะแนนเต็ม	\bar{x}	S.D.	t	Sig. (1-tailed)
ก่อนเรียน	30	40	10.45	2.437	-30.46*	0.0000
หลังเรียน	30	40	31.37	1.974	20.44*	0.0000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับที่ .05

จากตาราง 2 พบว่า การทดสอบคะแนนของนักศึกษา มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเฉลี่ย เท่ากับ 10.45 คะแนนและมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน เท่ากับ 31.37 เมื่อเทียบระหว่างคะแนนสอบทั้งสองครั้ง พบว่า คะแนนสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่ได้เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย เรื่อง การสังเคราะห์ด้วยแสงของพืช หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ที่เรียนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย เรื่อง การสังเคราะห์ด้วยแสงของพืช โดยใช้แบบประเมินคุณภาพสื่อแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) 5 ระดับ ของลิเคิร์ท (1967) และกำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการให้ความหมาย โดยใช้แนวความคิดของเบสท์ (Best :1986 :195) โดยให้ค่าเฉลี่ยเป็นรายด้านและรายข้อ แสดงได้ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 : ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย เรื่อง การสังเคราะห์ด้วยแสงของพืช ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

รายการประเมิน	\bar{x}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
ด้านความรู้และประโยชน์การใช้งาน	4.17	0.56	มาก
ด้านเทคนิคการสอน	4.19	0.71	มาก
ด้านสื่อการสอน	4.24	0.64	มาก
ด้านระยะเวลา	3.80	0.68	มาก
ด้านการวัดและประเมินผล	4.09	0.65	มาก
รวมเฉลี่ย	4.10	0.65	มาก

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่าผลการศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย เรื่อง การสังเคราะห์ด้วยแสงของพืช มีความพึงพอใจในทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยมีระดับความพึงพอใจเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.71 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาที่ได้เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย เรื่อง การสังเคราะห์ด้วยแสงของพืช มีความพึงพอใจอยู่ในระดับ

อภิปรายผล

1. ประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย เรื่อง การสังเคราะห์ด้วยแสงของพืช สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.19/82.00 ซึ่งหมายความว่า บทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียทำให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้อะหว่างเรียนเฉลี่ยร้อยละ 80.19 และนักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเฉลี่ยร้อยละ 82.00 แสดงว่า บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่กำหนดไว้สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 คือ บทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย เรื่อง การสังเคราะห์ด้วยแสงของพืช ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ทั้งนี้เพราะการออกแบบบทเรียน ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามวิธีการสร้างบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนอย่างเป็นระบบ โดยมีการศึกษาและวิเคราะห์เนื้อหาที่จะสร้าง กำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ทดสอบ ผ่านการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญทั้งทางด้านเนื้อหา การนำเสนอ ด้านภาพ เสียง การใช้ภาษา ด้านตัวอักษรสี ด้านการจัดการบทเรียน ด้านการวัดผลประเมินผล และผ่านการปรับปรุงกับกลุ่มย่อยแล้วนำไปทดสอบจริง และมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับคนอื่น ๆ ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองซึ่งเป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยผู้เรียนมีบทบาทในการเรียนรู้อย่างเต็มที่ เพื่อเชื่อมโยงความรู้ให้เข้าสู่สภาพสมดุลและเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง (สุมาลี ชัยเจริญ, 2547: 16)

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย เรื่อง การสังเคราะห์ด้วยแสงของพืช มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2 คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่ได้เรียนจากบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย เรื่อง การสังเคราะห์ด้วยแสงของพืชหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เป็นการสอนโดยการเรียนแบบบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ช่วยให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อาจเป็นเพราะบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ตามลำพัง ผู้เรียนมีสมาธิมากขึ้น และสามารถเรียนรู้ตามความถนัดก่อนหลัง ซึ่งตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล (อนันต์ มนต์สันติเยะ, 2546: 5) นอกจากนี้ยังสามารถบันทึกผลการเรียนรู้ของนักศึกษาได้ทำให้ตรวจสอบคะแนนที่ผ่านมาได้ ทำให้ทราบถึงความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของตนเองตลอดเวลา จึงเกิดแรงกระตุ้น และมีความกระตือรือร้นในการเรียน ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นสอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกรัตน์ วุฒิวิชาภรณ์ (2554: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ผลการใช้สื่อมัลติมีเดียร่วมกับวิธีการเรียนแบบสืบเสาะหาความรู้ที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาชีววิทยา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนทวารวดี จังหวัดนครปฐม” ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียนด้วยสื่อมัลติมีเดียร่วมกับวิธีการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

3. ความพึงพอใจของ นักศึกษาระดับ ปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ที่มีต่อการเรียนด้วย บทเรียนคอมพิวเตอร์คอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย เรื่อง การสังเคราะห์ด้วยแสงของพืช โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (= 4.10) สอดคล้องกับ สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3 คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาที่ได้เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย เรื่อง การสังเคราะห์ด้วยแสงของพืช มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก และนักศึกษามีพฤติกรรมที่ให้ความสนใจ ตั้งใจ มีความกระตือรือร้นที่จะเรียน และมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จันจิรา จันทรปาน (2554: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การสร้างสื่อคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ โดยใช้รูปแบบการฝึกคิดนอกกรอบแบบเลี้ยงแนวคิดเดิมและสร้างแนวคิดใหม่” ความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อสื่อมัลติมีเดีย อยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

จากการพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย เรื่อง การสังเคราะห์ด้วยแสงของพืช สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ตามที่เสนอไปแล้วข้างต้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ควรมีการวิจัยปรับปรุงหรือพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียในการเรียนการสอน สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี ในรายวิชา เรื่อง หัวข้อ หรือหน่วยการเรียนรู้ต่อไป
2. ควรมีการศึกษาค้นคว้าเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียกับการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบอื่นๆ

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **แนวทางการปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษาตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ**. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ
- กิดานันท์ มลิทอง. (2543). **เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม**. กรุงเทพมหานคร: อรุณการพิมพ์
- จุฑาทิพย์ วุฒิจาม. (2555). “การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย เรื่อง ระบบเครื่องเสียงและระบบฉายวิชาเทคโนโลยีการศึกษา.” **วารสารวิชาการบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา**. ปีที่ 8 (กุมภาพันธ์-พฤษภาคม), 72-75
- ณกมล ชาวปลายนา. (2544). **การบูรณาการปรัชญาและศาสนาเพื่อการศึกษา**. กรุงเทพฯ: อักษรไทย
- ณัฐกร สงคราม. (2553). **การออกแบบและพัฒนา มัลติมีเดียเพื่อการเรียนรู้**. กรุงเทพฯ: วี เจ พรินต์ติ้ง
- นภดล บุญญา. (2550). **ผลการเรียนรู้เรื่อง การสังเคราะห์ด้วยแสงในพืช โดยเรียนผ่านเว็บเพื่อ การศึกษาบนอินเทอร์เน็ต**. ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต(วิทยาศาสตร์ศึกษา). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- นุชนารถ ลิมาภิรักษ์. (2543). **การเปรียบเทียบแนวความคิดเลือกเกี่ยวกับโมเดลชีววิทยา: การ หายใจ การหายใจ และการสังเคราะห์ด้วยแสงและการสังเคราะห์ด้วยแสง ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนแบบ Wheatley กับการเรียนแบบสืบเสาะ สสวท**. กศ.ม. สาขาวิชา วิทยาศาสตร์ศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- วนิดา ใช้คง. (2555). “การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย เรื่อง ระบบหมุนเวียนเลือด กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่2.” **วารสารวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา** ปีที่ 8 (กุมภาพันธ์ – พฤษภาคม), 83-87
- วุฒิชัย ประสารสอย. (2545). **การใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน** กรุงเทพฯ: บุ๊คพอยท์ จำกัด
- วรวิทย์ นิเทศศิลป์. (2551). **สื่อและนวัตกรรมแห่งการเรียนรู้ Instructional and Innovation for learning**. ปทุมธานี: บริษัทสกายบุ๊กส์ จำกัด
- สุนีย์ คล้ายนิล. (2545). **การศึกษาวิทยาศาสตร์ไทยเทียบกับนานาชาติ**. กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริม การสอนวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542**. กรุงเทพฯ: สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
- อนันต์ มนต์สันเทียะ. (2546). **การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนรูปแบบสถานการณ์จำลอง เรื่อง อุบัติเหตุ วิชา จรรยาบรรณนักเรียนพลตำรวจ**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต สถาบันราชภัฏนครราชสีมา
- Ausubel. (1969). **Education psychology : A cognitive view**. New York : Holt Rinehart and Winston.
- Mayer, R.E. (1996). **Designing Instruction for Constructivist Learning**. **Instructional Design Theories And Models: A New Paradigm of Instructional Theory**. Volume II. Newjersy: Lawrence Erlbaum Associates.

การส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองดีของสถานศึกษาอาชีวศึกษา
ตามทัศนะของครูใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้
Teachers' Opinions on Promotion of Good Citizenship of
Vocational Colleges in Three Southern Border Provinces

เอกองค์ หลงราม^{1*} และเอกรินทร์ สังข์ทอง²

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

E-mail: ekong2002@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed methods) ซึ่งประกอบด้วยการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับ เปรียบเทียบ รวมถึงแนวทางการส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองดีของสถานศึกษาอาชีวศึกษาใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ครูในสถานศึกษาอาชีวศึกษา ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 244 คน จากสถานศึกษา 13 วิทยาลัย ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นครูสถานศึกษาละ 1 คน รวม 13 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าตามแบบของ Likert ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.865 และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง การวิจัยเชิงปริมาณวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่า T (T-test) การทดสอบค่า F (F-test) ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัย ผลการวิจัยสรุปผลได้ ดังนี้ ครูมีทัศนะต่อการส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองดีในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดสถานศึกษาต่างกัน และที่ตั้งของสถานศึกษาต่างกัน มีทัศนะต่อการส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองดีในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ยกเว้นครูที่มีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกัน มีทัศนะต่อการส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองดีในภาพรวมแตกต่างกัน แนวทางการส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองดีของสถานศึกษา คือ ส่งเสริมให้ครูมีการปลูกฝังนักเรียน นักศึกษาให้เป็นกิจนิสัย ให้ความสำคัญของการพึ่งตนเอง ส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมที่ทุกคนมีส่วนร่วมและอธิบายให้ความรู้วิธีที่จะต้องปฏิบัติที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเคารพสิทธิผู้อื่น โดยการปฏิบัติจริง

คำสำคัญ : การจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองดี สถานศึกษาอาชีวศึกษา จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทัศนะ

Abstract

This mixed methods research including quantitative and qualitative study aimed to investigate the level, to compare, and to examine teachers' opinion on promotion of good citizenship of Vocational Colleges in three Southern border provinces of Thailand. The samples in this study were 244 teachers at Vocational Colleges in three southern border provinces from 13 colleges. Key informants in qualitative part were 13 teachers from 13 colleges. The instrument used in the quantitative research was a five point Likert rating scale questionnaire of which the reliability equaled .865. The research instrument for qualitative study was a semi-structured interview protocol. The quantitative data were analyzed using the percentage, mean, standard deviation, t-test and F-test. Inductive method was employed for data analysis in qualitative part.

The results of this study showed that teachers' opinions on promotion of good citizenship in the overall and each aspect were found at a high level. Teachers' opinions whose degree, and who worked in different size and location of colleges were not found a statistically significant difference both in the overall and each aspect. But overall, those who had different experiences, reflected the different opinions on the promotion of good citizenship. The guidelines of the promotion of good citizenship were to promote teachers to teach students the importance of self-sufficiency, enhance the group activities that everyone can participate, and describe how to behave to respect others' rights by practicality.

Keywords : promotion of good citizenship, Vocational Colleges, Southern border provinces of Thailand, opinions

บทนำ

ศูนย์พัฒนาหลักสูตร กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2544) ได้กล่าวว่า ในโลกปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เป็นโลกที่ไร้พรมแดน มีการสื่อสารความรู้ ข้อมูลข่าวสารอย่างไร้ขีดจำกัด การแข่งขันกันพัฒนาทางด้านอุตสาหกรรม วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี รวมทั้งการแข่งขันทางการค้า มีค่านิยมทางวัตถุสูงมาก เกิดการเอาเปรียบซึ่งกันและกัน มุ่งแสวงหาผลประโยชน์ให้กับตนเองและพรรคพวกมากกว่าส่วนรวมขาดการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมอย่างจริงจังและต่อเนื่องทำให้เกิดภาวะขาดสมดุล ทั้งทางจิตใจและวัตถุ สิ่งต่างๆ ดังกล่าวนี้นำมาซึ่งผลทำให้สังคมไทยมีปัญหาสลับซับซ้อนกันมากขึ้น และเมื่อเกิดปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำอย่างรุนแรงตั้งแต่ พ.ศ. 2539 เป็นต้นมาทำให้เกิดปัญหาเพิ่มพูนหลายด้านทั้งปัญหาเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและวัฒนธรรม อันส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนอย่างมาก ก่อให้เกิดปัญหาทางคุณธรรมจริยธรรม สังคมขาดระเบียบวินัย ขาดความรับผิดชอบ เกิดปัญหาทุจริตคอร์รัปชันในทุกวงการ เกิดปัญหาอาชญากรรมมากขึ้น ปัญหาการแพร่ขยายโรคเอดส์ และการติดยาเสพติดอย่างรุนแรงในสังคมเกิดกับเยาวชนของชาติเพิ่มขึ้นโดยลำดับ ดังจะเห็นได้จากการสำรวจของคณะกรรมการป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติด กระทรวงศึกษาธิการ ข้อมูลรายงาน ณ วันที่ 30 มีนาคม 2543 พบว่า มีนักเรียนกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด จำนวน 35,428 คน กลุ่มที่ใช้สารประเภทเหล้า/บุหรี่ จำนวน 52,665 คน จากนักเรียนจำนวน 7,091,759 คน นอกจากนี้ยังมีปัญหานักเรียนเล่นการพนัน นักเรียนยกพวกตีกันระหว่างโรงเรียน รวมทั้งปัญหาทางเพศอันเกิดจากการแพร่หลายของสื่อลามก เป็นต้น การเกิดภาวะวิกฤติดังกล่าวทำให้หลายฝ่ายมีความเห็นว่าสังคมปัจจุบันเกิดการย่อหย่อนในการอบรมปณิธานให้เยาวชนของชาติมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง และรับผิดชอบต่อส่วนรวม มีคุณธรรม จริยธรรมที่ด้อยลง มีความซื่อสัตย์สุจริตมีระเบียบวินัย ขยัน อดทน ประหยัด ลดค่านิยมเชิงวัตถุ มุ่งพัฒนาคนให้มีชีวิตที่พอเพียง โดยสถานศึกษาสมควรได้จัดกระบวนการเรียนรู้หน้าที่พลเมือง-ศีลธรรม เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่ยั่งยืนและเป็นพลเมืองดีของสังคมต่อไป

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (2555) กล่าวว่า พลเมืองหมายถึงหมู่คนที่ เป็นของประเทศใดประเทศหนึ่ง เช่น ปัจจุบันประเทศไทยมีพลเมือง 60 ล้านคน คำว่าพลเมือง แปลว่า กำลังของเมือง หมายถึงคนทั้งหมดซึ่งเป็นกำลังของประเทศทั้งในทางเศรษฐกิจ การทหาร และอำนาจต่อรองกับประเทศอื่น ๆ โดยความหมายของคำว่าพลเมือง จึงหมายถึงคนที่สนับสนุนเป็นกำลังอำนาจของผู้ปกครอง เป็นคนที่อยู่ในการควบคุมดูแลของผู้ปกครอง เช่น รัฐบาลมีหน้าที่บริหารประเทศ เพื่อให้พลเมืองมีความอยู่ดีกินดี ดังนั้นคำว่า พลเมืองดีในวิถีชีวิตประชาธิปไตย จึงหมายถึง พลเมืองที่มีคุณลักษณะที่สำคัญ คือ เป็นผู้ที่ยึดมั่นในหลักศีลธรรมและคุณธรรมของศาสนา มีหลักการทางประชาธิปไตยในการดำรงชีวิต ปฏิบัติตนตามกฎหมาย ดำรงตนเป็นประโยชน์ต่อสังคม โดยมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน อันจะก่อให้เกิดการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ ให้เป็นสังคม และเป็นประเทศประชาธิปไตยอย่างแท้จริงตามหลักการทางประชาธิปไตย การเป็นพลเมืองจะมีลักษณะอย่างไรนั้น สังคมจะเป็นผู้กำหนดลักษณะที่พึงประสงค์เพื่อที่จะได้พลเมืองที่ดี คุณสมบัติของสมาชิกในสังคมจะต้องมีคุณสมบัติพื้นฐานคือ คุณสมบัติทั่วไปของการเป็นพลเมืองดี เช่น ขยัน อดทน ซื่อสัตย์ ประหยัด รับผิดชอบต่อส่วนรวม มีเหตุผล โอบอ้อมอารี มีเมตตา เห็นความสำคัญประโยชน์ส่วนรวม และมีคุณสมบัติเฉพาะ คือ คุณสมบัติเฉพาะอย่าง ที่สังคมต้องการให้บุคคลพึงปฏิบัติ เช่น

ต้องการบุคคลที่มีคุณธรรมนำความรู้ ต้องการให้คนในสังคมไทยหันมาสนใจ พัฒนาวิจัยในงานอาชีพด้านการเกษตรให้มากขึ้น เพราะเป็นพื้นฐานของสังคมไทย

การอาชีวศึกษา เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดการเรียนการสอนสายอาชีพตั้งแต่ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) และระดับปริญญาตรีด้านเทคโนโลยีและสายปฏิบัติการ ตามสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน 2538 ได้ให้ความหมายของการอาชีวศึกษาว่าเป็นการศึกษาวิชาชีพที่มุ่งฝึกลักษณะนิสัยรักการทำงาน มีความรัก มีความรู้ ความชำนาญในอาชีพที่สอดคล้องกับความถนัดและความสนใจของผู้เรียน มุ่งเน้นให้สามารถนำไปประกอบอาชีพได้ตามควรแก่วัยและความสามารถ การจัดการอาชีวศึกษา จึงมุ่งผลิตรากำลังคนที่มีทักษะในระดับกึ่งฝีมือ ระดับฝีมือ และระดับผู้ชำนาญเฉพาะอย่างให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน รวมถึงความต้องการทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ตามพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา (2551) ว่ากระบวนการศึกษา เพื่อผลิตและพัฒนาากำลังคนในด้านวิชาชีพระดับ ฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี โดยที่กฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ ได้บัญญัติให้มีคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เพื่อควบคุมดูแลการจัดการอาชีวศึกษา รวมทั้งการดำเนินการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการอาชีวศึกษา ซึ่งการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพนั้น ถือเป็นกระบวนการผลิตและพัฒนา กำลังคนเพื่อเพิ่มผลผลิตและส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจและเทคโนโลยีของประเทศให้ได้ระดับมาตรฐานสากล ทำให้ประชาชนสามารถประกอบอาชีพโดยอิสระและพึ่งตนเองได้ นอกจากนี้สมควรกำหนดให้มีสถาบันการอาชีวศึกษาซึ่งเป็น สถานศึกษาของรัฐที่จัดการศึกษาระดับปริญญาและเป็นนิติบุคคลในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยมีการ จัดการอาชีวศึกษาที่ดำเนินการอย่างเป็นเอกภาพในด้านนโยบายและมีการกระจายอำนาจไปสู่ระดับปฏิบัติการ เพื่อให้การจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพในทุกระดับมีคุณภาพและประสิทธิภาพเกิดผลสำเร็จแก่ประชาชนโดยเฉพาะ นักเรียนนักศึกษา อันจะเป็นการสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและแผนการศึกษาแห่งชาติ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2556) ได้กล่าวว่า จากปัญหานักเรียนนักศึกษาทะเลาะวิวาทและยกพวกตีกัน ดังปรากฏเป็นข่าวในสื่อสารมวลชนทั้งหนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ และสื่อสารทางสังคม (Social media) เป็นวิกฤตปัญหาใน สังคมไทยที่ส่งผลกระทบต่อหลายฝ่ายในสังคมไทย สร้างความปวดร้าวทางจิตใจของพ่อแม่ผู้ปกครอง ทั้งผู้กระทำและ ผู้ถูกกระทำ ต้องสูญเสียชีวิตและทรัพย์สิน สูญเสียอนาคตอันสดใส ทั้ง ๆ ที่บุคคลเหล่านั้นควรต้องเป็นพลังสำคัญในการสร้าง ชาติให้เจริญก้าวหน้า เมื่อมีการเสนอข่าวในลักษณะที่ทำให้ผู้กระทำผิดได้รับความสนใจจากสังคม ทำให้เกิดการเลียนแบบ พฤติกรรมการใช้ความรุนแรงยิ่งขึ้นไปอีก การทะเลาะวิวาทและยกพวกตีกัน จากที่เคยชกต่อยโดยใช้ไม้กับมีดได้เพิ่มความรุนแรงถึงขั้นใช้ปืนและระเบิดเป็นอาวุธในการประหารฝ่ายตรงข้ามโดยไม่เกรงกลัวต่อกฎหมายและบาปบุญคุณโทษ ทำให้มีผู้เสียชีวิตทั้งที่เป็นนักเรียนนักศึกษาฝ่ายตรงข้ามและประชาชนผู้บริสุทธิ์ครั้งละหลาย ๆ คน ทรัพย์สินต่าง ๆ ทั้งที่เป็นของ ประชาชนและของรัฐถูกทำลายเสียหายมากมายโดยไม่มีใครรับผิดชอบ เมื่อผู้กระทำผิดซึ่งส่วนใหญ่ยังเป็นเยาวชนถูกจับมา ลงโทษก็สร้างปัญหาซ้ำซ้อนที่รัฐจะต้องใช้งบประมาณและบุคลากรจำนวนมากในการเยียวยาและอบรมสั่งสอนให้เป็นคนดีอีก การทะเลาะวิวาทและยกพวกตีกันของนักเรียนนักศึกษา จึงเป็นวิกฤตปัญหาที่สร้างความสูญเสียเป็นอนันต์ทั้งทาง เศรษฐกิจและสังคมของประเทศชาติเป็นส่วนรวม

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (2557) กล่าวว่า ในขณะนี้มโนนโยบายด้านการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์และ หน้าที่พลเมืองของคณะกรรมการรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (คสช.) ที่ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนในชาติ ได้มีความรู้ความเข้าใจ ในเรื่องประวัติศาสตร์ ความเป็นไทย รักชาติ ศาสนา และเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ และเป็นพลเมืองดีในระบบอบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความปรองดองสมานฉันท์ เพื่อสันติสุขในสังคมไทยและกำหนดค่านิยม หลัก 12 ประการ เพื่อสร้างคนไทยที่เข้มแข็งนำไปสู่การสร้างสรรคประเทศไทยให้เข้มแข็ง

จากปัญหาพลเมืองขาดคุณธรรมและจริยธรรม โดยเฉพาะใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งมีความละเอียดอ่อนใน ด้านของเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา สังคมและวัฒนธรรม เป็นเหตุให้เกิดปัญหาสถานการณ์ความรุนแรงมาอย่างยาวนานตั้งแต่รุ่นปู่ ย่า ตา ยายและหนักขึ้นในช่วงตั้งแต่ปี พ.ศ.2547 เป็นต้นมา ประกอบกับการยั่วยู่ของสื่อต่าง ๆ ทำให้เกิดการเลียนแบบ และ แดกแยกความสามัคคีอย่างรุนแรงมากยิ่งขึ้น สถาบันอาชีวศึกษาใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นสถานศึกษาที่มีนักเรียน นักศึกษาเข้ามาศึกษาพอสมควร ผู้วิจัยจึงได้มีความสนใจทำการศึกษาร่วมกับการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองดีของ

สถานศึกษาอาชีวศึกษาตามทัศนะของครูใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะต่อการส่งเสริมการจัดการศึกษา เพื่อความเป็นพลเมืองดีของสถานศึกษาใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับการส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองดีของสถานศึกษาอาชีวศึกษาตามทัศนะของครูใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้
2. เพื่อเปรียบเทียบการส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองดีของสถานศึกษาอาชีวศึกษาตามทัศนะของครูใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำแนกตามภูมิภาคการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน ขนาดของสถานศึกษา และที่ตั้งของสถานศึกษา
3. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองดีของสถานศึกษาอาชีวศึกษาตามทัศนะของครูใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

สมมุติฐานการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองดีของสถานศึกษาอาชีวศึกษาตามทัศนะของครูใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้วิจัยได้ตั้งสมมุติฐานของการวิจัยไว้ดังนี้

1. ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีทัศนะต่อการส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองดีของสถานศึกษาอาชีวศึกษาแตกต่างกัน
2. ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีทัศนะต่อการส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองดีของสถานศึกษาอาชีวศึกษาแตกต่างกัน
3. ครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีทัศนะต่อการส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองดีของสถานศึกษาอาชีวศึกษาแตกต่างกัน
4. ครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดที่แตกต่างกัน มีทัศนะต่อการส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองดีของสถานศึกษาอาชีวศึกษาแตกต่างกัน

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed methods) ซึ่งประกอบด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองดีของสถานศึกษาอาชีวศึกษาตามทัศนะของครูใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เปรียบเทียบการส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองดี และแนวทางการส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองดีของสถานศึกษาอาชีวศึกษาใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมผสานเชิงฝังในขยายความ (Embedded mixed methods design) ของ Creswell และ Clark (2007 อ้างถึงใน จิตราภา กุณชลบุตร, 2550) ซึ่งเป็นการทำวิจัย โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพคู่ขนานในช่วง เวลาเดียวกัน โดยการวิจัยเชิงปริมาณดำเนินการสำรวจโดยใช้แบบสอบถาม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อสอบถามระดับการส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองดี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ จำนวน 244 คน จากสถานศึกษา 13 วิทยาลัย ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ ดำเนินการสัมภาษณ์ครูในสถานศึกษาอาชีวศึกษาใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ สถานศึกษาละ 1 คน รวมทั้งสิ้น 13 คน

ผลการศึกษา

การวิจัยเชิงปริมาณ ผลการวิจัยเชิงปริมาณครั้งนี้ สามารถสรุปประเด็นสำคัญได้ดังต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในเขต 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษา ปริญญาตรีหรือต่ำกว่า คิดเป็นร้อยละ 79.5 ครูที่มีวุฒิการศึกษา สูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 20.5 ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงาน มากกว่า 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 40.2 รองลงมา ระหว่าง 5 – 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 36.1 และน้อยกว่า 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 23.8 ตามลำดับ ครูส่วนใหญ่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาขนาดกลาง คิดเป็นร้อยละ 61.9 รองลงมาสถานศึกษาขนาดเล็ก คิดเป็นร้อยละ 32 และสถานศึกษาขนาดใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 6.1 ตามลำดับ และครูส่วนใหญ่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในจังหวัดปัตตานี คิดเป็นร้อยละ 48.0 รองลงมาคือจังหวัดยะลา คิดเป็นร้อยละ 39.8 และจังหวัดนราธิวาส คิดเป็นร้อยละ 12.3 ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองดีของสถานศึกษาอาชีวศึกษาตามทัศนะของครูใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านการเข้าใจและมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและการเมืองการปกครอง มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่น ๆ และด้านการพึ่งตนเองมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าด้านอื่น ๆ

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อเปรียบเทียบการส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองดีของสถานศึกษาอาชีวศึกษาตามทัศนะของครูใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน ขนาดของสถานศึกษา และที่ตั้งของสถานศึกษา สามารถสรุปได้ว่า

3.1 ครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในเขต 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีทัศนะต่อการส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองดีของสถานศึกษาอาชีวศึกษาใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีทัศนะต่อการส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองดีของสถานศึกษาอาชีวศึกษาใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ไม่แตกต่างกัน

3.2 ครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในเขต 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่มีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกัน มีทัศนะต่อการส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองดีของสถานศึกษาอาชีวศึกษาใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในภาพรวมแตกต่างกัน โดยที่ครูที่มีประสบการณ์น้อยกว่า 5 ปีมีทัศนะต่อการส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองดีสูงกว่าครูที่มีประสบการณ์มากกว่า 10 ปี เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าครูที่มีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกัน มีทัศนะต่อการส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองดี ด้านการเคารพสิทธิผู้อื่น ด้านการยอมรับความแตกต่าง และด้านความรับผิดชอบต่อสังคม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.3 ครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในเขต 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่มีขนาดสถานศึกษาต่างกัน มีทัศนะต่อการส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองดีของสถานศึกษาอาชีวศึกษาใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดสถานศึกษาต่างกัน มีทัศนะต่อการส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองดี ด้านการยอมรับความแตกต่าง และด้านความรับผิดชอบต่อสังคม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.4 ครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในเขต 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่มีที่ตั้งของสถานศึกษาต่างกัน มีทัศนะต่อการส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองดีของสถานศึกษาอาชีวศึกษาใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าครูที่มีที่ตั้งของสถานศึกษาต่างกัน มีทัศนะต่อการส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองดีของสถานศึกษาอาชีวศึกษาใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ไม่แตกต่างกัน

การวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยในครั้งนี้ สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

ผลการวิเคราะห์การสัมภาษณ์แนวทางการส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองดีของสถานศึกษาอาชีวศึกษาตามทัศนะของครูใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีประเด็นสำคัญดังนี้

1.ด้านการพึ่งตนเอง สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูมีการปลูกฝังนักเรียน นักศึกษาให้เป็นกิจนิสัย และอธิบายให้เห็นความสำคัญของคุณลักษณะในด้านการพึ่งตนเอง เช่น ส่งเสริมให้นักเรียน นักศึกษาสามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้เหมาะสมกับวัย การปลูกจิตสำนึกให้รู้จักการพึ่งพาตนเองและรู้จักช่วยเหลือผู้อื่น ไม่ว่าจะเป็นการเดินทางมาสถานศึกษา การใช้ชีวิตในสถานศึกษา การเรียนเป็นต้น โดยต้องทำอย่างต่อเนื่องจึงจะเห็นผล

2.ด้านการเคารพสิทธิผู้อื่น สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมที่ทุกคนมีส่วนร่วมและอธิบายให้ความรู้ วิธีที่จะต้องปฏิบัติที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเคารพสิทธิผู้อื่น โดยการปฏิบัติจริง และอบรมให้นักเรียน นักศึกษาเกิดการเรียนรู้อารมณ์และกติกาสังคมอย่างถูกต้อง เพื่อให้การดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข เช่น การเข้าแถวในการใช้บริการต่าง ๆ ครูจะต้องอธิบายว่าหากมีคนลัดคิวจะเกิดปัญหาขึ้นอย่างไร และจะส่งผลต่อตนเองอย่างไร กิจกรรมอย่างนี้ควรจัดให้มีขึ้นบ่อย ๆ เพื่อฝึกนักเรียน นักศึกษา ให้เกิดเป็นกิจนิสัย ควรให้นักเรียน นักศึกษามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์สุจริต การไม่ส่งเสียงดังหรือสร้างความรำคาญให้กับสังคม เพื่อให้นักเรียน นักศึกษาในสถานศึกษานั้นปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่พึงประสงค์

3.ด้านการยอมรับความแตกต่าง สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูได้ให้ความรู้ที่ถูกต้องแก่นักเรียน นักศึกษา และให้เข้าร่วมโครงการหรือกิจกรรมที่ต่างพึ่งพาอาศัยกัน ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น และยอมรับความแตกต่างกันได้โดยไม่แตกแยก ส่งเสริมการสร้างสามัคคีให้กับนักเรียน นักศึกษาที่นับถือศาสนาต่างกัน ให้ความรัก ช่วยเหลือเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน เพราะทุกศาสนาล้วนต้องการสั่งสอนให้คนเป็นคนดี ใช้กระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม และให้เคารพเสียงข้างน้อย จัดการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการกลุ่มบ่อย ๆ ซึ่งจะช่วยส่งเสริมทักษะการทำงานร่วมกันหรือทำงานเป็นทีมและอยู่ร่วมกัน และจะเกิดการยอมรับในความแตกต่างมากขึ้น ตลอดจนถ่ายทอดความรู้ให้นักเรียน นักศึกษาให้มีความเข้าใจในด้านต่าง ๆ

4.ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูสอนการสร้างจิตสำนึกของการเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน และการสร้างรูปแบบที่ถูกต้องให้นักเรียน นักศึกษาได้เห็นเป็นแบบอย่าง เช่น ครูควรประพฤติตนเป็นแบบอย่างในด้านต่าง ๆ พ่อแม่ต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับลูก ก็จะส่งผลให้เด็กโตขึ้นกลายเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพและรู้จักรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมสืบไป สถานศึกษาควรมีการออกแบบการเรียนการสอนที่ใช้กระบวนการกลุ่มและกิจกรรมที่มุ่งเน้นการปฏิบัติจริง ควรกำหนดเป็นเอกลักษณ์หรือพันธกิจของสถานศึกษา เพื่อการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง จัดให้มีโครงการต่าง ๆ ที่ทำให้นักเรียน นักศึกษา ได้มีส่วนร่วมในการช่วยเหลือสังคม เช่น การทำความสะอาด การทาสี การปลูกต้นไม้ เป็นต้น รับผิดชอบในหน้าที่ของตนเองที่มีต่อสังคม ปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดีตามหลักศาสนาและหลักธรรมที่ตนนับถือ น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตนเอง รักษาขนบธรรมเนียมประเพณี ทำนุบำรุงศาสนสถาน ร่วมรณรงค์ให้มีส่วนร่วมรักษาสภาพแวดล้อม และร่วมกันอนุรักษ์พลังงาน

5.ด้านการเข้าใจและมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและการเมืองการปกครอง สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูให้ความรู้กับนักเรียน นักศึกษา ในเรื่องระบอบการปกครองของประเทศไทย ว่ามีการปกครองแบบประชาธิปไตยโดยมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยใช้ที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ ที่ทำให้คนไทยรักและสามัคคี ควรจัดให้มีกิจกรรมและการให้ความรู้อย่างต่อเนื่อง ของความหมายของคำว่าประชาธิปไตยและให้เล็งเห็นถึงประโยชน์ของการปกครองโดยระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยให้หน่วยงานภายนอกเข้ามามีส่วนร่วม ให้นักเรียน นักศึกษาได้มีความรู้ที่ถูกต้องและเข้าใจตรงกัน ควรจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งแบบประชาธิปไตยภายในสถานศึกษา ตลอดจนสอดแทรกความรู้เข้าไปในรายวิชาต่าง ๆ เพื่อเป็นการสร้างความตระหนักให้กับนักเรียน นักศึกษา

การอภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองดีของสถานศึกษาอาชีวศึกษาตามทัศนะของครูใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีประเด็นที่น่าสนใจ ซึ่งผู้วิจัยนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาระดับการส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองดีของสถานศึกษาอาชีวศึกษาตามทัศนะของครูใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

ผลการวิจัยพบว่า ครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในเขต 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้มีทัศนคติต่อการส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองดีของสถานศึกษาอาชีวศึกษาใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ทุกสถานศึกษาได้ให้ความสำคัญกับประเด็นดังกล่าวเนื่องจากความเป็นพลเมืองดีเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของสังคม ทุกสังคมย่อมต้องการพลเมืองที่มีคุณภาพซึ่งหมายถึง มีร่างกายจิตใจที่ดี คิดเป็น ทำเป็น แก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งสถานศึกษามีการสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมเข้าในกิจกรรมการเรียนการสอนในทุกรายวิชา เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ของผู้เรียนควบคู่ไปกับคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งจะช่วยส่งเสริมความก้าวหน้าและความสำเร็จให้แก่ชีวิตของผู้เรียน อีกทั้งยังเป็นการสร้างคุณลักษณะของนักเรียน นักศึกษาที่พึงประสงค์ให้แก่สังคมได้ด้วย เมื่อพิจารณาผลการวิจัยเป็นรายด้าน สามารถอภิปรายได้ดังนี้

1.1 ด้านการพึ่งตนเอง ผลการวิจัยพบว่า ครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในเขต 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้มีทัศนคติต่อการส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองดีของสถานศึกษาอาชีวศึกษาใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการพึ่งตนเองอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การพึ่งตนเองเป็นคุณลักษณะสำคัญต้น ๆ ที่ผู้เรียนจะต้องให้ความสำคัญ และหากผู้เรียนพึ่งตนเองได้ก็เป็นการแบ่งเบาภาระของตนเองและของบุคคลอื่น อีกทั้งประเด็นดังกล่าวกำลังได้รับความสนใจอย่างมากเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาประเทศ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง แผนการพัฒนาในรูปแบบเดิมที่เน้นในด้านปริมาณการเติบโตด้านต่างๆ และการเพิ่มผลผลิต ด้วยเหตุผลดังกล่าวทำให้ครูมีทัศนคติต่อการส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีในด้านการพึ่งตนเองอยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านการเคารพสิทธิผู้อื่น ผลการวิจัยพบว่าครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในเขต 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้มีทัศนคติต่อการส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองดีของสถานศึกษาอาชีวศึกษาใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการเคารพสิทธิผู้อื่น ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ครูอาจมองว่า การเป็นผู้ที่จะเคารพสิทธิผู้อื่นเราจำเป็นต้องรู้จัก ข้อบังคับของสังคมและบทบัญญัติของกฎหมาย เช่น ไม่ล่วงละเมิดสิทธิของผู้อื่น หรือไม่กระทำผิดตามที่กฎหมายกำหนดจะทำให้สังคมมีระเบียบสงบสุขทุกคนอยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์ ไม่หวาดระแวงคิดร้ายต่อกันและมีความเข้าใจในสิทธิและหน้าที่เป็นคู่กัน เมื่อมีสิทธิก็ต้องมีหน้าที่ พลเมืองของประเทศมีทั้งสิทธิและหน้าที่ แต่จะมีมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับกฎหมายของประเทศนั้นๆ และแน่นอนว่าประเทศที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยประชาชนมีสิทธิมากกว่าการปกครองในระบอบอื่น เพราะมีสิทธิที่สำคัญที่สุด คือ สิทธิในการปกครองตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ วราภรณ์ สามโกเศศ (2554) กล่าวว่า การเคารพสิทธิผู้อื่น ไม่ใช่สิทธิเสรีภาพของตนไปละเมิดสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่น

1.3 ด้านการเคารพความแตกต่าง ผลการวิจัยพบว่า ครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในเขต 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้มีทัศนคติต่อการส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองดีของสถานศึกษาอาชีวศึกษาใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการเคารพความแตกต่างอยู่ในระดับมาก เพราะครูอาจมองว่า การเคารพความแตกต่าง มีความสำคัญ ซึ่งการเคารพความแตกต่างเป็นการเคารพในความเป็นมนุษย์โดยไม่แบ่งชั้นวรรณะ ไม่ดูถูก ดูแคลนกัน ไม่ถือยศ ถือศักดิ์ ถือชาติตระกูล ถือชนชั้น และเคารพในความสามารถของกันและกัน ด้วยเหตุผลดังกล่าว ทำให้ครูมีทัศนคติต่อการส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีในด้านการเคารพความแตกต่างอยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ผลการวิจัยพบว่า ครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในเขต 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้มีทัศนคติต่อการส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองดีของสถานศึกษาอาชีวศึกษาใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมอยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ เพราะครูอาจมองว่า ความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นภาระหน้าที่ของทุกคนที่จะต้องเกี่ยวข้อง และมีส่วนร่วมต่อสังคมที่ตนดำรงอยู่ ซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับหลายสิ่งหลายอย่างตั้งแต่สังคมขนาดเล็ก ๆ เช่น ในห้องเรียน สถานศึกษา บ้าน จนถึงสังคมขนาดใหญ่ เช่น ชุมชน จังหวัด ประเทศ การกระทำของนักเรียน นักศึกษาไม่ว่าจะคนใดย่อมมีผลกระทบต่อสังคมไม่มากก็น้อย ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของทุกคนที่จะต้องมีการกระทำที่และความรับผิดชอบต่อสังคมที่ตนปฏิบัติต่อสังคม ด้วยเหตุผลดังกล่าว ทำให้ครูมีทัศนคติต่อการส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีในด้านความรับผิดชอบต่อสังคมอยู่ในระดับมาก

1.5 ด้านการเข้าใจและมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและการเมืองการปกครอง ผลการวิจัยพบว่าครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในเขต 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้มี

ทัศนคติต่อการส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองดีของสถานศึกษาอาชีวศึกษาใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการเข้าใจและมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและการเมืองการปกครองอยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ เพราะครูอาจมองว่า หากนักเรียน นักศึกษาเป็นผู้ที่ยึดมั่นในหลักการทางประชาธิปไตยในการดำรงชีวิต ปฏิบัติตนตามกฎหมาย และดำรงตนเป็นประโยชน์ต่อสังคม มีการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน จะทำให้เกิดการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ ทำให้เป็นสังคมและเป็นประเทศประชาธิปไตยอย่างแท้จริงตามหลักการทางประชาธิปไตย ด้วยเหตุผลดังกล่าว ทำให้ครูมีทัศนคติต่อการส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีในด้านการเข้าใจและมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและการเมืองการปกครองอยู่ในระดับมาก

2. วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบการส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองดีของสถานศึกษาอาชีวศึกษาตามทัศนะของครูใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน ขนาดของสถานศึกษา และที่ตั้งของสถานศึกษา

2.1 สมมุติฐานข้อที่ 1 ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีทัศนคติต่อการส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองดีของสถานศึกษาอาชีวศึกษาแตกต่างกัน

ผลการวิจัยพบว่า ครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในเขต 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีทัศนคติต่อการส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองดีของสถานศึกษาอาชีวศึกษาใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

การที่ผลวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเนื่องมาจากทุกสถานศึกษา ได้รับนโยบายการจัดการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตราที่ 6 ที่กล่าวว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม” และมาตราที่ 7 “ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง” ดังนั้นครูไม่ว่าจะมีวุฒิการศึกษาในระดับใดต่างก็มีความเข้าใจในเหตุผลและความจำเป็นในการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองดีด้วยเหตุผลดังกล่าว ทำให้ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีทัศนคติต่อการส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีไม่แตกต่างกัน

2.2 สมมุติฐานข้อที่ 2 ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีทัศนคติต่อการส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองดีของสถานศึกษาอาชีวศึกษาแตกต่างกัน

ผลการวิจัยพบว่า ครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในเขต 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่มีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกัน มีทัศนคติต่อการส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองดีของสถานศึกษาอาชีวศึกษาใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในภาพรวมแตกต่างกัน โดยครูที่มีประสบการณ์น้อยกว่า 5 ปีมีทัศนคติต่อการส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองดีของสถานศึกษาอาชีวศึกษาใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้สูงกว่าครูที่มีประสบการณ์มากกว่า 10 ปี ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

การที่ผลวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเนื่องมาจากครูที่มีประสบการณ์สูงมักจะมีเชื่อมั่นในตัวเองสูง คิดว่าความคิดของตัวเองถูกเสมอทำให้เมื่อมองในด้านการเคารพสิทธิผู้อื่น ด้านการยอมรับความแตกต่าง และด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ที่สถานศึกษาส่งเสริมยังมีน้อยอยู่เมื่อเทียบกับความรู้ที่ได้จากประสบการณ์ของตนเองที่ผ่าน ๆ มา ในขณะที่ครูที่มีประสบการณ์น้อยกว่า 5 ปี เพิ่งเข้ามาทำงานในสถานศึกษาทำให้มีข้อมูลเปรียบเทียบระดับการส่งเสริมของสถานศึกษาข้างน้อยอยู่ ด้วยเหตุผลดังกล่าว ทำให้ครูที่มีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกัน มีทัศนคติต่อการส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีแตกต่างกัน

2.3 สมมุติฐานข้อที่ 3 ครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีทัศนคติต่อการส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองดีของสถานศึกษาอาชีวศึกษาแตกต่างกัน

ผลการวิจัยพบว่าครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในเขต 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดสถานศึกษาต่างกัน มีทัศนะต่อการส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองดีของสถานศึกษาอาชีวศึกษาใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

การที่ผลวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเนื่องมาจากครูจากทุกสถานศึกษา ได้รับนโยบายการจัดการศึกษา ตามแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555 - 2559 โดยกระทรวงศึกษามุ่งเน้นพัฒนาคุณภาพการศึกษา และสร้างโอกาสทางการศึกษาให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้คนไทยทุกกลุ่มทุกวัยมีคุณภาพ มีความพร้อมทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีจิตสำนึกของความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดี ตระหนักและรู้คุณค่าของขนบธรรมเนียม ประเพณี ศิลปะ วัฒนธรรมที่ดีงาม มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลียนแปลง และตอบสนองต่อทิศทางการพัฒนาประเทศ ดังนั้นครูไม่ว่าจะปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาที่มีขนาดแตกต่างกันจึงมีทัศนะต่อการส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองดีไม่แตกต่างกัน

2.4 สมมติฐานข้อที่ 4 ครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดที่แตกต่างกัน มีทัศนะต่อการส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองดีของสถานศึกษาอาชีวศึกษาแตกต่างกัน

ผลการวิจัยพบว่าครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในเขต 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่มีที่ตั้งของสถานศึกษาต่างกัน มีทัศนะต่อการส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองดีของสถานศึกษาอาชีวศึกษาใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

การที่ผลวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเนื่องมาจากครูได้ให้ความสำคัญกับการสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมเข้าในกิจกรรมการเรียนการสอนในทุกรายวิชา เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ของผู้เรียนควบคู่ไปกับคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งจะช่วยส่งเสริมความก้าวหน้าและความสำเร็จให้แก่ชีวิตของผู้เรียน อีกทั้งยังเป็นการสร้างคุณลักษณะของผู้เรียนที่พึงประสงค์ให้แก่สังคมได้ด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (2557) กล่าวว่า ในขณะนี้มโนนโยบายด้านการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์และหน้าที่พลเมืองของคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (คสช.) ที่ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนในชาติ ได้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องประวัติศาสตร์ ความเป็นไทย รักชาติ ศาสนา และเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ และเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความปรองดองสมานฉันท์ เพื่อสันติสุขในสังคมไทยและกำหนดค่านิยมหลัก 12 ประการ เพื่อสร้างคนไทยที่เข้มแข็งนำไปสู่การสร้างสรรคประเทศไทยให้เข้มแข็ง ดังนั้นการส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองดีในแต่ละจังหวัดจึงเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ทำให้ครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาในจังหวัดที่ต่างกันมีทัศนะต่อการส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีไม่แตกต่างกัน

3. วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองดีของสถานศึกษาอาชีวศึกษาตามทัศนะของครูใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

3.1 ด้านการพึ่งตนเอง

ผลจากการวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองดีของสถานศึกษาอาชีวศึกษาตามทัศนะของครูใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในด้านการพึ่งตนเองนั้นมีประเด็นที่โดดเด่นในเรื่องการส่งเสริมให้ครูมีการปลูกฝังนักเรียน นักศึกษาให้เป็นกิจนิสัย และอธิบายให้เห็นความสำคัญของคุณลักษณะในด้านการพึ่งตนเองอย่างสม่ำเสมอ มีความสอดคล้องกับแนวคิดของสิริมา ภิญโญนนตพงษ์ (2550) กล่าวว่า การพึ่งพาตนเอง (Independent) คือความสามารถของเด็กที่จะช่วยเหลือตนเองให้ได้มากที่สุด โดยไม่เป็นภาระคนอื่นมากเกินไป มีความสมดุลและความพอดีในชีวิต เป็นสภาวะทางกายที่สอดคล้องกับสภาวะทางจิตใจที่เป็นอิสระ หากผู้เรียนมีการพึ่งตนเองได้แล้วก็จะทำให้ผู้เรียนมีพัฒนาการในการพึ่งตนเองได้สูงและเติบโตขึ้นเป็นพลเมืองที่พึ่งตนเองได้ไม่เป็นภาระต่อสังคมในอนาคตต่อไป

3.2 ด้านการเคารพสิทธิผู้อื่น

จากผลการวิจัยแนวทางประเด็นหนึ่งที่สำคัญเกี่ยวกับการส่งเสริมการเคารพสิทธิผู้อื่น คือ การส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมที่ทุกคนมีส่วนร่วมและอธิบายให้ความรู้วิธีที่จะต้องปฏิบัติที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเคารพสิทธิผู้อื่น โดยการปฏิบัติจริง และอบรมให้นักเรียน นักศึกษาเกิดการเรียนรู้กฎเกณฑ์และกติกาของสังคมอย่างถูกต้อง เพื่อให้ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข แนวทางดังกล่าวนี้มีความสอดคล้องกับสภาพ ปรุสชาติ (2546:26)กล่าวว่าผู้ที่เคารพสิทธิผู้อื่นต้องเป็น

บุคคลที่มีเหตุผล ยอมรับความจริง เคารพในศีลธรรมและส่วนรวม มีความเคารพซึ่งกันและกัน มีความถือหลักของการทำงานร่วมกัน และเคารพกฎหมาย ดำเนินชีวิตในกรอบของกฎหมาย ดังนั้นหากต้องการให้ผู้เรียนรู้จักเคารพสิทธิผู้อื่น สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูมีการส่งเสริมโดยกระทำผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ในเชิงบูรณาการ และทุกคนมีส่วนร่วม ก็จะช่วยให้คนที่แตกต่างกันเกิดการยอมรับและเคารพสิทธิของผู้อื่นมากยิ่งขึ้น

3.3 ด้านการเคารพความแตกต่าง

จากผลการวิจัยสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูได้ให้ความรู้ที่ถูกต้องแก่นักเรียน นักศึกษา และให้เข้าร่วมโครงการหรือกิจกรรมที่ต้องพึ่งพาอาศัยกัน ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น และยอมรับความแตกต่างกันได้โดยไม่แตกแยก ส่งเสริมการสร้างสามัคคีให้กับนักเรียน นักศึกษาที่นับถือศาสนาต่างกัน ให้มีความรัก ช่วยเหลือเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน ใช้กระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม และให้เคารพเสียงข้างน้อย จัดการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการกลุ่มบ่อย ๆ ซึ่งจะส่งเสริมทักษะการทำงานร่วมกันหรือทำงานเป็นทีมและอยู่ร่วมกัน แนวทางดังกล่าวนี้สอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (2555:15) ได้กล่าวถึงเกี่ยวกับการเคารพความแตกต่างว่า ประชาธิปไตยคือระบอบการปกครองที่อำนาจอสูงสุดในประเทศเป็นของประชาชน ดังนั้นในระบอบประชาธิปไตยไม่ว่าประชาชนจะแตกต่างหรือสูงต่ำกันอย่างไร ไม่ว่าจะร่ำรวยหรือยากจน จะเป็นเจ้านายหรือลูกน้อง จะมีอาชีพอะไร ทุกคนล้วนแต่เท่าเทียมกันในฐานะที่เป็นเจ้าของประเทศ ทุกคนจึงต้องเคารพหลักความเสมอภาค และจะต้องเห็นคนเท่าเทียมกัน ดังนั้นหากสถานศึกษาสามารถส่งเสริมให้ครูให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการเคารพความแตกต่าง ผู้เรียนในสถานศึกษาอาชีวศึกษาใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งมีความหลากหลายทางวัฒนธรรมก็จะอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข

3.4 ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม

จากผลการวิจัยสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูสอนการสร้างจิตสำนึกของการเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน และการสร้างรูปแบบที่ถูกต้องให้นักเรียน นักศึกษาได้เห็นเป็นแบบอย่าง เช่น ครูควรประพฤติตนเป็นแบบอย่างในด้านต่าง ๆ พ่อแม่ต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับลูก ก็จะส่งผลให้เด็กโตขึ้นกลายเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพและรู้จักรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมสืบไป สถานศึกษาควรมีการออกแบบการเรียนการสอนที่ใช้กระบวนการกลุ่มและกิจกรรมที่มุ่งเน้นการปฏิบัติจริง ควรกำหนดเป็นเอกลักษณ์หรือพันธกิจของสถานศึกษา เพื่อการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง จัดให้มีโครงการต่าง ๆ ที่ทำให้นักเรียน นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในการช่วยเหลือสังคม เช่น การทำความสะอาด การทาสี การปลูกต้นไม้ เป็นต้น รับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเองที่มีต่อสังคม ปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดีตามหลักศาสนาและหลักธรรมที่ตนนับถือน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตนเอง รักษาขนบธรรมเนียมประเพณี ฟื้นฟูบำรุง ศาสนสถาน ร่วมรณรงค์ให้มีส่วนร่วมรักษาสภาพแวดล้อม และร่วมกันอนุรักษ์พลังงาน แนวทางดังกล่าวนี้สอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (2556:41) ได้กล่าวไว้ว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 บัญญัติไว้ใน มาตรา 73 ว่าบุคคลมีหน้าที่รับราชการทหาร ช่วยเหลือราชการ รับผิดชอบต่อสังคม พิทักษ์ ปกป้อง และสืบสานศิลปวัฒนธรรมของชาติและภูมิปัญญาท้องถิ่น และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

3.5 ด้านการเข้าใจและมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและการเมืองการปกครอง

จากผลการวิจัยสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูให้ความรู้กับนักเรียน นักศึกษา ในเรื่องระบอบการปกครองของประเทศไทย ว่ามีการปกครองแบบประชาธิปไตยโดยมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยใช้เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ ที่ทำให้คนไทยรักและสามัคคี ควรจัดให้มีกิจกรรมและการให้ความรู้อย่างต่อเนื่อง ของความหมายของคำว่าประชาธิปไตยและให้เล็งเห็นถึงประโยชน์ของการปกครองโดยระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยให้หน่วยงานภายนอกเข้ามามีส่วนร่วม ให้นักเรียน นักศึกษาได้มีความรู้ที่ถูกต้องและเข้าใจตรงกัน ควรจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งแบบประชาธิปไตยภายในสถานศึกษา ตลอดจนสอดแทรกความรู้เข้าไปในรายวิชาต่าง ๆ เพื่อเป็นการสร้างความตระหนักให้กับนักเรียน นักศึกษา และควรมีการประชาสัมพันธ์บ่อย ๆ แนวทางดังกล่าวนี้สอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (2556:38) ได้กล่าวไว้ว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 บัญญัติไว้ใน มาตรา 70 ว่าบุคคลมีหน้าที่พิทักษ์รักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรง

เป็นประมุข ตลอดจนสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (2557:10) ที่กล่าวว่าผู้สอนจะต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิถีประชาธิปไตยโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ มีพฤติกรรมหรือวิถีชีวิตประชาธิปไตย มีเจตคติ ค่านิยม และศรัทธาการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ข้อเสนอแนะ

1. ในด้านการพึ่งตนเอง พบว่า ครูมีทักษะต่อการส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีต่ำกว่าด้านอื่นๆ โดยเฉพาะในประเด็นที่สถานศึกษาส่งเสริมให้ผู้เรียนทำบัญชีรายรับและรายจ่ายของตนเอง ดังนั้นสถานศึกษาควรส่งเสริมให้มีกิจกรรมหรือ แรงจูงใจในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีในด้านนี้ให้มากขึ้น
2. ครูที่มีประสบการณ์น้อยกว่า 5 ปีมีทักษะต่อการส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองดีของสถานศึกษา อาชีวศึกษาใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้สูงกว่าครูที่มีประสบการณ์มากกว่า 10 ปี ดังนั้นครูที่มีประสบการณ์มากกว่า 10 ปี ควรให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีให้มากขึ้น
3. สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ควรจัดให้มีการอบรม สัมมนาให้ตรงกับสภาพปัญหา และแนวทางการส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองดีในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้

อ้างอิง

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2556). *แนวทางการแก้ปัญหาความรุนแรงในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2555). *พลเมืองในระบอบประชาธิปไตย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2541). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อลักษณะความเป็นพลเมืองของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: _____ . (2546). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- วรากรณ์ สามโกเศศ. (2554ก). (3 มีนาคม). *การศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง*. มติชน.
- ศูนย์พัฒนาหลักสูตรกรมวิชาการ. (2544). *คู่มือการจัดการกระบวนการเรียนรู้หน้าที่พลเมือง-ศีลธรรมระดับประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว. _____ . (2551). *พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- จิตราภา กุณชลบุตร. (2550). *การวิจัยสำหรับนักวิจัยรุ่นใหม่*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์บริษัทสหธรรมิก จำกัด.
- สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์. (2550). *การศึกษาปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์วิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- สถาพร ปุริสชาติ. (2546). *บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกระบี่*. (วิทยานิพนธ์ ศศ.ม., มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์).
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2556). *สิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่ของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง. (2557). *แนวทางการใช้คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตยฯตามจุดเน้นที่ 3 ความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข*. กรุงเทพฯ: _____
- สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (2557). *คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี*. สืบค้นเมื่อ 10 กรกฎาคม 2558 จาก http://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/download/article/article_20150401102120.pdf.

ปัญหา ความต้องการและรูปแบบที่เหมาะสมในการพัฒนาวิทยฐานะ :

กรณีศึกษาของครูประถมศึกษาในจังหวัดยะลา

Problems, Needs, and an Appropriate Model of Academic Standing Development:

A Case Study of Elementary Teachers in Yala Province

กัญญา บิลหมาด¹ นูรฟาฎิมะฮ์ สะดียามู¹ พิรสุทธิ์ ปิ¹ มารีแย ลือโมะ¹

สวลี มะตาวา¹ และ เอกรินทร์ สังข์ทอง²

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

E-mail : Butter_head47@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงคุณภาพเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหา ความต้องการ และรูปแบบที่เหมาะสม ในการพัฒนาวิทยฐานะของครูประถมศึกษาในจังหวัดยะลา ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคือ ครูที่ทำงานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1, 2 และ 3 ที่กำลังดำเนินการพัฒนาวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ ผ่านการประเมินวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ และอยู่ในช่วงเฝ้าระวังการพัฒนาวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ รวมทั้งสิ้น 12 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและตัวผู้วิจัยเอง ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า ครูประถมศึกษาในจังหวัดยะลา ประสบปัญหาเรื่องเวลา ในการเขียนหรือทำผลงานทางวิชาการเนื่องจากหน้าที่ความรับผิดชอบที่มีมากมายในแต่ละวัน ไม่สามารถเข้าถึงแหล่งความรู้หรือการสืบค้นเอกสารที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากมีปัญหาในการเดินทาง ขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในด้านการเขียนงานวิชาการ ส่งผลให้ขาดทักษะด้านการทำวิจัยและการเขียนรายงานประเมินผลงานที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งส่วนนี้เป็นส่วนที่สำคัญของเกณฑ์การพิจารณาเพื่อเลื่อนวิทยฐานะ ครูทุ่มเวลาให้กับการพัฒนาวิทยฐานะ ทำให้ไม่มีเวลากับครอบครัว และยังส่งผลต่อเนื่องจากปัญหาด้านสุขภาพอีกด้วย ด้านความต้องการในการพัฒนาวิทยฐานะพบว่า ครูให้ความสำคัญและมีความต้องการในการพัฒนาวิทยฐานะ ในด้านความรู้การทำวิจัย ความรู้ด้านกลุ่มเนื้อหาสาระ และด้านการได้รับความช่วยเหลือจากเพื่อนร่วมงานและหน่วยงานอื่น และต้องการให้หน่วยงานต้นสังกัดเข้ามามีส่วนในการช่วยเหลือ ประสานงาน และอำนวยความสะดวกในการดำเนินการพัฒนาวิทยฐานะ ส่วนรูปแบบของการพัฒนาวิทยฐานะของครู ยังคงต้องการให้ใช้เกณฑ์การพัฒนาวิทยฐานะ รูปแบบดั้งเดิมที่มีการประเมินโดยการเขียนรายงานวิจัย และสร้างนวัตกรรม รวมทั้งการประเมินเชิงประจักษ์ โดยให้มีเกณฑ์การพัฒนาวิทยฐานะของแต่ละมหาวิทยาลัยเป็นมาตรฐานเดียวกันและการประเมินที่สอดคล้องกับบริบทพื้นที่ของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ หรืออาจใช้รูปแบบใหม่โดยการยกเลิกรูปแบบการพัฒนาวิทยฐานะเพื่อเปลี่ยนแปลงสู่ระบบการไหลของขั้นเงินเดือน

คำสำคัญ : ปัญหาในการพัฒนาวิทยฐานะ, ความต้องการในการพัฒนาวิทยฐานะ, รูปแบบในการพัฒนาวิทยฐานะ

Problems, Needs, and an Appropriate Model of Academic Standing Development: A Case Study of Elementary Teachers in Yala Province

Kanya Bilmad¹ Nurfatimah Sadiyah¹ Farhah Pi¹ Mareeyae Luemoh¹
Savalee Madava¹ and Ekkarin Sungtong²

¹Graduate Students In Educational Administration Faculty Of Education Prince Of Songkla University

²Assistant Professor Ph.D. (Educational Administration) Faculty Of Education Prince Of Songkla University

E-mail : Butter_head47@hotmail.com

Abstract

The purposes of this qualitative research were to study the problems, needs, and an Appropriate Model of Academic Standing Development: A Case Study of Elementary Teachers in Yala Province as perceived by elementary teachers in Yala province, under the office of Yala primary educational service area 1-3 those were in progress to development academic standing in senior professional, passed evaluation of academic standing in senior professional, and were in the range of remedies development academic standing in senior professional totally 12 persons. Which is obtained by sampling. The research instruments were semi-structured interview study, the document, research, and researcher. The data were collected by using indepth interview. Data analyzed using content analysis. The research findings revealed that teachers in Yala the time experienced problems in writing or doing academic work, because there are so many responsibilities on a daily basis. Knowledge can not be accessed or searched documents. Due to travel problems Lack of knowledge and understanding in the field of academic writing. The lack skills to do research and write a report assessing the contributions of duty, the most important part of the criteria to advance academic standing. Teachers devote time to developing academic standing. No more time with family an ongoing health problems too. The need to Academic Standing Development, teachers to focus and need to develop accreditation knowledge of research methodology, knowledge of the content and obtaining assistance from colleagues and other agencies. And require the agency to become involved in helping coordinate and facilitate the implementation of accreditation. The model of Academic Standing Development, teachers needs to use a criterion to traditional model is knowledge of research methodology, create innovation and empirical assessment. All university to criteria are accredited and developed for each of the same standard. Assessing the context of the three southernmost provinces or using the new model form developed by canceling a traditional model and change to new model is the flow of the salary.

Keywords The problems in the development academic standing, Needs in the development academic standing, Appropriate model in the development academic standing

บทนำ

การพัฒนาวิชาชีพครูคือการพัฒนางานในหน้าที่ ซึ่งครูที่ดีพึงกระทำ การพัฒนางานสอนที่ประสบผลสำเร็จจะส่งผลให้ครูก้าวหน้าไปสู่มาตรฐานวิชาชีพชั้นสูง เรื่องของความก้าวหน้าในวิชาชีพ และค่าตอบแทนที่จะได้รับ จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะหากครูขาดความพร้อมในพื้นฐานการดำเนินชีวิต และมองไม่เห็นความก้าวหน้าของตนเองแล้ว แม้จะได้รับการพัฒนาองค์ความรู้เพิ่มให้มากมายเพียงใด ความกระตือรือร้นและการทุ่มเทกับการทำหน้าที่ก็คงเกิดขึ้นได้ไม่เต็มศักยภาพ ความก้าวหน้าในวิชาชีพครูสามารถก้าวไปได้ ไกลถึงวิทยฐานะเชี่ยวชาญพิเศษเทียบเท่ากับระดับ 10 หรือระดับอภิบติ มีเงินค่าวิทยฐานะตำแหน่งตามหลักเกณฑ์

โดยที่วิทยฐานะ คือตำแหน่งความรู้ ความสามารถ ความชำนาญการ หรือความเชี่ยวชาญของ ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาในการปฏิบัติงานวิชาชีพ สำหรับข้าราชการครูได้มีการกำหนดตำแหน่งและ

วิทยฐานะ ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2547 โดยมี ก.ค.ศ.เป็นผู้จัดทำมาตรฐานตำแหน่งวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยคำนึงถึงมาตรฐานวิชาชีพ คุณวุฒิ การศึกษา การอบรม ประสบการณ์ ระยะเวลาการปฏิบัติงานหรือผลงานที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ของครู เพื่อให้ได้รับวิทยฐานะตามศักยภาพของแต่ละบุคคล ซึ่งตำแหน่งวิทยฐานะของครู ตามมาตรา 39 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2547 มีดังนี้ 1) ครูชำนาญการ 2) ครูชำนาญการพิเศษ 3) ครูเชี่ยวชาญ 4) ครูเชี่ยวชาญพิเศษ (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา, 2552)

จากการที่กำหนดให้ข้าราชการครูมีตำแหน่งวิทยฐานะ ทำให้ข้าราชการครูสามารถทำผลงานเพื่อขอเลื่อนตำแหน่งวิทยฐานะได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เรียกโดยย่อว่า “ก.ค.ศ.” เป็นองค์กรกลางบริหารงานบุคคล มีการกำหนดให้ตำแหน่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นตำแหน่งที่ 3 มีวิทยฐานะ ซึ่งสามารถก้าวได้ถึงวิทยฐานะเชี่ยวชาญพิเศษ มีเงินเดือน เงินวิทยฐานะเป็นของตนเองทำให้สามารถกำหนดเงินเดือนเงินวิทยฐานะ และเงินประจำตำแหน่งให้มีความสอดคล้องและเหมาะสม เป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2551 ส่งผลให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาขอรับการประเมินเพื่อเลื่อนหรือให้มีวิทยฐานะที่สูงขึ้นมีรายได้เพียงพอและเหมาะสมกับฐานะทางสังคมและวิชาชีพของตน เพื่อเป็นแรงจูงใจให้ข้าราชการครูได้พัฒนาตนเองด้านความรู้ ด้านอาชีพและสถาบันทางสังคม

ในปัจจุบันการประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อให้ข้าราชการครูมีวิทยฐานะ ใช้แบบประเมินของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) ซึ่งยังไม่มีความยืดหยุ่นบ้างว่าเหมาะสมหรือตรงกับความต้องการของข้าราชการครูที่เกี่ยวข้องเพียงใด อาจจะทำให้การพิจารณาแต่งตั้งเป็นไปอย่างไม่เหมาะสม ขาดความบริสุทธิ์ยุติธรรม บุคลากรจะขาดขวัญกำลังใจอันจะส่งผลต่อไปถึงประสิทธิภาพการปฏิบัติงานได้ ผลกระทบจะกระจายไปทั่ววงการการศึกษา เกิดการหาทางลัดเพื่อขึ้นสู่วิทยฐานะที่ตนเองต้องการ เกิดการคัดลอกผลงาน วิชาการอย่างไม่ละอายใจ เกิดการทิ้งศิษย์ให้นั่งอยู่ในห้องโดยไม่มีครูอยู่ หรือมีครูก็สอนไม่เต็มที่

เพราะใจคิดแต่เรื่องการทำผลงาน มีการใช้ระบบอุปถัมภ์รู้จักคนใหญ่ คนโต คนมีตำแหน่งที่ช่วยให้ตนเองได้สมหวัง (สุรพล บุญเกิด, 2554)

ทุกวันนี้ครูมีภารกิจจำนวนมากมายทั้งภารกิจที่กระทรวงมอบหมายให้ และการเลื่อนวิทยฐานะยังทำให้ครูห่างไกลต่อการสอน คุณภาพของการสอนหนึ่งสัปดาห์ก็ตกลงไปเรื่อยๆ ประสิทธิภาพไม่ได้เกิดขึ้นจริง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนค่อนข้างมีน้อย นักวิจัยในฐนะครูเล็งเห็นถึงความสำคัญเรื่องการพัฒนาวิทยฐานะและปัญหาที่เกิดจากการพัฒนาวิทยฐานะ จึงมีความประสงค์จะศึกษา เรื่องดังกล่าว โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษา เพื่อศึกษาปัญหา ความต้องการและรูปแบบที่เหมาะสม ในการพัฒนาวิทยฐานะของครูประถมศึกษาในจังหวัดยะลา ผลที่ได้จากการศึกษาจะช่วยให้เข้าใจถึงปัญหา ความต้องการและรูปแบบที่เหมาะสมในการพัฒนาวิทยฐานะของครูประถมศึกษาในจังหวัดยะลา ซึ่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สามารถนำข้อมูลมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางการทำวิทยฐานะชำนาญการพิเศษต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้กรณีศึกษา (Case study) ของครูประถมศึกษาในจังหวัดยะลา ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคือ ครูที่ทำงานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยะลา เขต 1,2 และ 3 ที่กำลังดำเนินการพัฒนาวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ ผ่านการประเมินวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ และอยู่ในช่วงเฝ้าระวังการพัฒนาวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ จำนวนทั้งสิ้น 12 คน ได้มาโดยการเลือกอย่างเจาะจง เครื่องมือในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์แบบปลายเปิด แต่เน้นการเจาะลึกของการสัมภาษณ์ นอกจากนี้ โดยสร้างความน่าเชื่อถือของเครื่องมือโดยการให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ ความถูกต้องเหมาะสม การใช้ภาษาและ ข้อคำถามที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยจะใช้เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้แก่ คู่มือการประเมินข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อให้มีวิทยฐานะและเลื่อนวิทยฐานะ ในการสนับสนุนการอธิบายตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยและเครื่องมือหนึ่งที่สำคัญในการวิจัยครั้งนี้ คือ ตัวผู้วิจัยเอง ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้เวลาประมาณ 1-1.30 ชั่วโมงต่อคน ทั้งนี้ผู้วิจัยจะใช้วิธีการสัมภาษณ์โดยตรง (face-to-face) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ณ สถานศึกษาของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา ทั้งนี้ ผู้วิจัยจะใช้ชื่อที่สมมติขึ้นกับผู้ให้ข้อมูลทุกคนที่เข้าร่วมให้ข้อมูลในงานวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยสร้างความน่าเชื่อถือของข้อมูลด้วยวิธีการตรวจสอบภายนอก โดยการเสนอผลการวิจัยให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญตรวจสอบและวิจารณ์ เพื่อความซื่อสัตย์และการตีความของนักวิจัยถูกต้องหรือใช้ได้ในทัศนะของผู้ให้ข้อมูลอย่างน้อยเพียงใด (ชาย โพธิสิตา, 2556)

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ปัญหา ในการพัฒนาวิทยฐานะของครูประถมศึกษาในจังหวัดยะลา

ผลการวิจัยพบว่า ในการพัฒนาวิทยฐานะของครูประถมศึกษาในจังหวัดยะลา ประสบปัญหา ดังนี้

1.1 เวลาในการเขียนหรือทำผลงานทางวิชาการกล่าวคือ เวลาทั้งวันของครูต้องอยู่กับนักเรียน เตรียมแผนเตรียมการสอน เตรียมวัดผลสัมฤทธิ์ เตรียมสื่อที่จะสอนในแต่ละวันจะต้องทุ่มเท การแบ่งเวลาและการให้ความสำคัญกับภาระหน้าที่หลักเป็นเรื่องที่ครูควรตระหนักเป็นอย่างมาก การทำผลงานเกี่ยวกับการพัฒนาวิทยฐานะถือเป็นภาระหน้าที่ที่เป็นเรื่องรอง ครูต้องจัดลำดับความสำคัญและต้องแบ่งเวลาการทำงานให้ชัดเจนไม่ควรเบียดเบียนเวลาเรียนของเด็ก ดังคำกล่าวของ **ครูคนที่ 3** ที่ว่า “ต้องแบ่งเวลาให้ได้เพราะไม่ยอมเบียดเบียนเวลาทำงานโดยเฉพาะงานสอน กับการพัฒนาวิทยฐานะก็ต้องทุ่มเทมาก ๆ อยากให้มันดี อยากให้ผ่าน”

1.2 การเขียนผลงานทางวิชาการ สาเหตุส่วนใหญ่เนื่องจากครู ขาดความรู้และความมั่นใจในการทำงานวิทยฐานะหรืองานวิจัย การใช้ศัพท์ทางวิชาการ ดังคำกล่าวของ**ครูคนที่ 9** ที่สะท้อนว่า “เรื่องนี้เป็นปัญหามาก เพราะครูไม่ใช่คนวิจัยและนักเขียน ครูจะต้องนำความรู้จากผู้รู้ มาเขียนและทำผลงานซึ่งอาจจะเข้าใจคลาดเคลื่อนได้” จากปัญหาดังกล่าวสรุปได้ว่าปัญหาด้านการเขียนผลงานทางวิชาการของครูเนื่องจากขาดความมั่นใจในด้านการเขียนงานวิชาการ ประกอบกับครูขาดทักษะด้านการทำวิจัยและเขียนผลงานวิชาการหรือการเขียนรายงานประเมินผลงานที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งส่วนนี้เป็นส่วนที่สำคัญของเกณฑ์การพิจารณาเพื่อเลื่อนวิทยฐานะ

1.3 ไม่มีเวลาให้ครอบครัว ครูที่ทุ่มเวลาให้กับการพัฒนาวิทยฐานะ จะประสบปัญหาเกี่ยวกับการให้เวลากับครอบครัว ดังคำกล่าวในทำนองเดียวกันของ**ครูคนที่ 7** ว่า “ครอบครัวก็เป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยให้เราประสบความสำเร็จ ยกตัวอย่างเช่น ถ้าครอบครัวของเราไม่สนับสนุน ไม่เข้าใจ อุปสรรคต่างๆ ก็เกิดขึ้น สิ่งสำคัญที่สุดคือ เราจะต้องเปิดใจ ถามใจตัวเองก่อนว่าเราอยากทำหรือไม่ ถ้าใจเราอยากจะทำ ปัญหาอุปสรรคทุกอย่างจะผ่านไปได้ด้วยดี” ทั้งนี้ เมื่อครูเริ่มทำงานด้านการพัฒนาวิทยฐานะ จะไม่มีเวลาให้ลูก ไม่มีเวลาให้สามี เนื่องจากครอบครัวเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยให้ประสบความสำเร็จ การสนับสนุนและความเข้าใจจากคนในครอบครัวจะช่วยให้งานทุกอย่างราบรื่นและสำเร็จได้ด้วยดี

1.4 การสืบค้นเอกสาร/งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นอีกปัญหาที่สำคัญและส่งผลกระทบต่อการทำงานทางวิชาการ **ครูคนที่ 2** ประสบปัญหาเรื่องการสืบค้นเอกสารการทำวิจัยดังนี้ “เนื่องจากเราทำงานอยู่ในโรงเรียน ทุกสิ่งทุกอย่างเรื่องด้านวิชาการ งานเอกสาร เราต้องหาจากที่อื่น ไซ้ใหม่ ใครที่ทำเหมือนกับเรา ใครที่ทำแล้วประสบความสำเร็จ ใครที่ทำ

เรื่องนี้แล้วได้ผลต่อเนื่องมายังไง เราต้องไปหา นั่นแหละที่ยาก เราอยู่ในโรงเรียนสิ่งที่เราสามารถจะค้นได้ ในโรงเรียน เราก็หา ในอินเทอร์เน็ต จากเพื่อนครูในบริเวณใกล้ๆ แต่มันก็น้อย ที่จริงข้อมูลเหล่านั้นเราต้องไปหาในหอสมุด นั่นคือสิ่งที่เราจะได้ เต็มๆ แต่เราไม่มีเวลาตรงนั้น และก็เรื่องปัญหาการเดินทาง”

จากปัญหาเรื่องการสืบค้นเอกสารการทำวิจัยที่ครูประสบจะเห็นได้ว่าเป็นผลเชื่อมโยงมาจาก ปัญหาเรื่องการเดินทาง และเวลาที่ใช้ในการสืบค้นเอกสาร แม้ปัจจุบันข้อมูลต่างๆ ถูกย่อให้สามารถสืบค้นได้ง่ายขึ้นโดยการสืบค้นผ่านทาง อินเทอร์เน็ต แต่ขณะเดียวกันครูก็ต้องมีวิจารณญาณในการเลือกใช้ข้อมูลเหล่านั้น

1.5 สุขภาพ สุขภาพดี คือสิ่งที่ทุกคนปรารถนาต้องเตรียมสุขภาพด้วยการหาเวลาออกกำลังกาย หากเครียดก็จะเกิดความกดดันซึ่งส่งผลเสียต่อสุขภาพ นอกจากนี้ **ครูคนที่ 1** ได้แสดงทัศนะว่า “มองไปว่าตัวเอง ไม่พร้อมเรื่องสุขภาพ ต้องเตรียมสุขภาพด้วยการหาเวลาออกกำลังกาย ถ้าเรามีเวลาดูอยู่ตรงนั้น ลงงานตรงนั้นอย่างเดียว ทุกคนที่อาจจะพบสัจธรรมจริงๆ เหมือนที่บางคนเส้นเลือดในสมองแตก หรือเครียดจนสุดๆ มันเป็นอย่างนี้ เพราะเวลามันติดอยู่ติดเดียวแล้วเราพยายามจะผ่านมันไปให้ได้แล้วเรื่องเวลาจะเป็นตัวกดดันเรามาก คือ หากไม่ปล่อยวางมันจะแย่”

1.6 ความไม่แน่ใจในผลงานหรือนวัตกรรม เมื่อครูจัดทำผลงานหรือนวัตกรรมจึงเกิดความไม่แน่ใจว่าผลงานที่ทำ ถูกต้องหรือไม่ หรือไม่แน่ใจว่าจะมีผลงานมากพอที่จะนำมาใช้ประกอบประเมิน ดังคำกล่าวของ **ครูคนที่ 11** ได้สะท้อนคิดใน มุมมองอีกด้านว่า “กระบวนการที่ทางกระทรวงให้มา ก็มีปัญหา ที่มีปัญหาเพราะว่าไม่มีผลงานอะไร ที่จะทำวิทยฐานะ” จาก มุมมองดังกล่าว สะท้อนให้เห็นว่า ครูที่ขอรับการประเมินวิทยฐานะต้องมีการเตรียมผลงานด้านสื่อและนวัตกรรมที่เกี่ยวข้อง กับการจัดการเรียนการสอน แต่เกิดปัญหาความไม่แน่ใจในนวัตกรรมว่าจะเป็นอย่างไ ผลงานจะออกมาดีและเป็นที่ยอมรับหรือไม่

1.7 งบประมาณ การพัฒนาวิทยฐานะจำเป็นต้องใช้เงินทุนที่ค่อนข้างสูง ในแต่ละขั้นตอนหรือกระบวนการทำ เช่น ใช้ในการเดินทางติดต่อประสานงานต่างๆ การอบรม การผลิตสื่อหรือนวัตกรรม เป็นต้น ดังคำกล่าวของ **ครูคนที่ 7** ได้แสดง ทัศนะว่า “ถ้าเราไม่ได้วางแผนในการทำวิทยฐานะ เมื่อถึงช่วงเวลาในการทำวิทยฐานะ ก็ทำไปทั้งๆ ที่ตัวเองไม่พร้อมเมื่อต้องใช้ เงินทุนจึงต้องไปกู้หนี้ยืมสินมา มันอยู่ที่ว่าแต่ละคนที่วางแผนจะใช้เงินแบบไหน” ดังนั้น การเตรียมการด้านงบประมาณ มีการ เตรียมทุนและวางแผนเกี่ยวกับการใช้เงินถือเป็นเรื่องที่สำคัญ

ตอนที่ 2 ความต้องการ ในการพัฒนาวิทยฐานะของครูประถมศึกษาในจังหวัดยะลา

2.1 ครูให้ความสำคัญในการพัฒนาวิทยฐานะ เพื่อเป็นการพัฒนาตนเอง โดยสร้างนวัตกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่าง แท้จริง และเป็นศักดิ์ศรีแห่งวิชาชีพรวมทั้งความมั่นคงในหน้าที่การงานและการเงิน ซึ่ง **ครูคนที่ 3** ได้ให้ทัศนะว่า “ครูเขาให้ ความสำคัญกับการพัฒนาวิทยฐานะทุกคนนะ ก็คือหนึ่งเลย การทำวิทยฐานะก็เพื่อเป็นการได้พัฒนาตนเอง เพิ่มศักยภาพใน การพัฒนาตนเองด้วย”

2.2 ครูมีความต้องการในการพัฒนาวิทยฐานะ โดยมองในเรื่องของการได้รับค่าตอบแทนที่สูง ความเจริญก้าวหน้า ของหน้าที่การงาน การยอมรับทางสังคม **ครูคนที่ 5** ได้ให้ทัศนะว่า “แน่นอน ครูทุกคนต้องการพัฒนาวิทยฐานะให้สูงขึ้น เพราะวิทยฐานะตำแหน่งต่างๆมีค่าตอบแทนสูงมากพอสมควร และฐานะทางสังคมดีขึ้น เป็นที่ยอมรับจากสังคม” และเพื่อ ยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนด้วย นอกจากนี้ยังมีครูที่ไม่ต้องการพัฒนาวิทยฐานะเช่นเดียวกัน เนื่องจากมองว่า เป็นการเบียดเบียนเวลางาน และคิดว่าเป็นเรื่องยาก ไม่ชอบความก้าวหน้า

2.3 ครูมีความต้องการในการพัฒนาวิทยฐานะด้านความรู้การวิจัยและความรู้กลุ่มเนื้อหาสาระมาก เนื่องจากครูขาด ความรู้ วิธีการทำที่ถูกต้อง มองเห็นว่าจำเป็นจะต้องมีการให้อบรมและให้มีผู้เชี่ยวชาญเป็นที่ปรึกษาในการทำวิจัย **ครูคนที่ 4** ได้ให้ทัศนะว่า “อยากได้ความรู้ด้านวิจัย 5 บทค่ะ ทำอย่างไรให้ถูกต้อง อยากได้ผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้ค่ะ” นอกจากนี้ครูยัง ต้องการความช่วยเหลือของเพื่อนร่วมงานหรือหน่วยงานอื่นๆด้วย คือต้องการให้ผู้บังคับบัญชาอำนวยความสะดวกให้รวมทั้ง เพื่อนร่วมงานคอยช่วยเหลือดูแล แลกเปลี่ยนความรู้กัน และให้หน่วยงานช่วยจัดอบรมให้

2.4 ความต้องการให้หน่วยงานต้นสังกัดเข้ามาช่วยเหลือในการพัฒนาวิทยฐานะ พบว่าครูต้องการให้หน่วยงานต้น สังกัดช่วยติดต่อและเป็นผู้ประสานงาน รวมทั้งเป็นผู้จัดอบรมในการทำวิทยฐานะ **ครูคนที่ 3** ได้ให้ทัศนะว่า “อยากให้ช่วยใน การจัดอบรมให้เรา ช่วยเป็นตัวกลางติดต่อสื่อสารให้เรา คอยติดต่อประสานงานให้”

ตอนที่ 3 รูปแบบที่เหมาะสมในการพัฒนาวิทยฐานะตามความคิดเห็นของครูประถมศึกษาในจังหวัดยะลา

3.1 การใช้รูปแบบดั้งเดิม

รูปแบบของการพัฒนาวิทยฐานะตามหลักเกณฑ์ ว.17 และ ว.10 พบว่า เห็นด้วยและมองว่าเหมาะสม เพราะทำให้ครูมีการพัฒนาตนเองด้านความรู้ของการทำรายงานวิจัยและการสร้างนวัตกรรม เพื่อนำไปพัฒนาเด็กได้อย่างแท้จริง ส่วนรูปแบบ ว.10 ทำให้ครูลดภาระในการเตรียมเอกสารด้านรายงานการวิจัย นำเสนอเฉพาะนวัตกรรมกับผลงานของเด็ก โดยมีรูปแบบการประเมินเชิงประจักษ์ และเสนอให้คณะกรรมการที่ประเมิน วิทยฐานะเข้าใจบริบทพื้นที่โรงเรียนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ อย่างไรก็ตามครูมีข้อสังเกตว่าหากยังประเมินแบบเก่านี้จะต้องมีเกณฑ์การพัฒนาวิทยฐานะของแต่ละมหาวิทยาลัยให้เป็นมาตรฐานเดียวกันและการประเมินที่สอดคล้องกับบริบทพื้นที่ของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งให้รัฐมีนโยบายสร้างระบบเยียวยาผู้ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน เนื่องจากครูมองว่านโยบายนี้ช่วยส่งเสริม สนับสนุนให้ครูมีขวัญกำลังใจในการพัฒนาวิทยฐานะ ทำให้ครูที่ไม่ผ่านเกณฑ์สามารถเข้ารับการอบรม แล้วไปปรับปรุง แก้ไขผลงานใหม่หรือทำผลงานใหม่ได้

3.2 การใช้รูปแบบใหม่

ในขณะเดียวกันก็มีแนวคิดที่ไม่เห็นด้วยกับหลักเกณฑ์การประเมินแบบ ว.17 และ ว.10 โดยมีมุมมองว่า ว.17 มุ่งเน้นแต่งานเอกสาร รายงานวิจัย ไม่ได้พัฒนาเด็กอย่างแท้จริง ทำให้ผลสัมฤทธิ์ต่ำลง ขัดแย้งกับผลงานครูที่มี วิทยฐานะเพิ่มขึ้น ส่วน ว.10 มีเหตุผลว่าครูบางคนไม่สอน ไม่ทำผลงานจริง ใช้วิธีการลอกผลงานหรือจ้างทำผลงาน กระบวนการประเมินของกรรมการไม่ค่อยทำตามกฎระเบียบ โดยใช้ระบบอุปถัมภ์เกื้อหนุนให้พวกพ้อง ผลที่ได้รับคือ ครูที่ผ่านการพัฒนาวิทยฐานะผ่านง่ายและได้ครูที่ไม่มีคุณภาพ ซึ่งครูบางส่วน มีแนวคิดที่อยากให้ยกเลิกทั้ง 2 รูปแบบ และเสนอแนวคิดใหม่คือ การไหลขึ้นของเงินเดือน ซึ่งมีมาตรการมารองรับหรือป้องกัน โดยการประเมินจากเนื้องานจริงของครู

อภิปรายผล

ปัญหา ในการพัฒนาวิทยฐานะของครูประถมศึกษาในจังหวัดยะลา

จากผลการวิจัยพบว่า ปัญหา ในการพัฒนาวิทยฐานะของครูประถมศึกษาในจังหวัดยะลา มีประเด็นปัญหาที่สำคัญในส่วนของการทำผลงานทางวิชาการ ที่มีสาเหตุทั้งโดยตรงและโดยอ้อมจากปัญหาด้านเวลา ความรู้ความเข้าใจ การสืบค้นข้อมูล ตลอดจนปัญหาด้านงบประมาณ นอกจากนี้ยังส่งผลกระทบต่อครอบครัวและสุขภาพของครูอีกด้วย จากการศึกษาที่ครูประสบกับปัญหาดังกล่าว อาจเกิดจากสาเหตุ คือ ภาระงานของครูในแต่ละวันที่มีมากจนเวลาไม่พอ นอกจากงานสอน ครูยังต้องทำงานพิเศษอื่นๆ บางคราวต้องทำงาน หรือมีกิจกรรมร่วมกับชุมชน รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ยิ่งในปัจจุบันการประเมินตัดสินคุณภาพโรงเรียนและคุณภาพครูมักวัดกันด้วยเอกสาร ภาระงานครูจึงเพิ่มเป็นทวีคูณ จนทำให้ครูไม่มีเวลาในการหาความรู้เพิ่มเติม ในเรื่องภาระงานของครูได้มีเสียงสะท้อนจากนักวิชาการ ดร.ยงยุทธ แฉล้มวงษ์ นักวิจัยสถาบันวิจัยและพัฒนาแห่งประเทศไทย หรือทีดีอาร์ไอ กล่าวว่า “ทุกวันนี้ที่ครูมีภารกิจจำนวนมากมาย ทั้งภารกิจที่กระทรวงมอบหมายให้ และการเลื่อน

วิทยฐานะ ยิ่งทำให้ครูห่างไกลต่อการสอน คุณภาพของการสอนหนังสือก็ตกลงไปเรื่อยๆ อย่างน่าเสียดาย”

การดำเนินการเขียนผลงานทางวิชาการ นวัตกรรมทางการศึกษา และรวบรวมหลักฐานการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในลักษณะ และรูปแบบต่างๆ ที่มีความหลากหลาย เป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความยุ่งยากลำบากเป็นอย่างยิ่ง ต้องใช้เวลาและทรัพยากรเป็นอย่างมาก ซึ่งบางครั้งอาจต้องทำในเวลาปฏิบัติหน้าที่ในการสอนหรืองานประจำอื่นๆ การสืบค้นและการสร้างหลักฐาน เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับการรายงานผลการปฏิบัติงาน เป็นสิ่งที่ยุ่งยากก่อให้เกิดภาวะตึงเครียดและความคับข้องใจเป็นอย่างมาก เป็นสาเหตุของความเสื่อมโทรมของสุขภาพร่างกายและจิตใจ ของข้าราชการครูเหล่านั้น

ความต้องการในการพัฒนาวิทยฐานะของครูประถมศึกษาในจังหวัดยะลา

จากผลการวิจัยพบว่า การให้ความสำคัญในการพัฒนาวิทยฐานะของครูนั้นมาจากการเห็นความสำคัญของการได้พัฒนาตนเอง รวมทั้งความมั่นคงในหน้าที่การงานและการเงิน สิ่งนี้สะท้อนให้เห็นว่า วิทยฐานะเป็นเครื่องแสดงถึงศักยภาพการทำงาน การประสบความสำเร็จและการได้รับความความยกย่องนับถือจากสังคม มีเกียรติ เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง

ตามทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของ Maslow ขั้นที่4 กล่าวว่า ความต้องการการยกย่อง(Esteem Needs) เป็นความต้องการการได้รับนับถือ ความมีชื่อเสียงเกียรติยศ เพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง บุคคลจึงพยายามทำสิ่งต่างๆให้ประสบความสำเร็จ จนเป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่น (ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, 2541) สอดคล้องกับ สร้อยตระกูล (ติวานนท์) อรรถมานะ (2550) กล่าวว่า ความต้องการที่จะได้รับการยกย่อง เป็นที่ยอมรับและมีคุณค่าในสายตาคนอื่นนั้น เป็นเรื่องเกี่ยวกับความสามารถที่แท้จริง ความสำเร็จ และความเคารพที่ได้รับจากคนอื่น ครูส่วนใหญ่จึงมีความต้องการในการพัฒนาวิทยฐานะ เนื่องจากวิทยฐานะได้รับผลตอบแทนที่คุ้มค่า แต่การพัฒนาวิทยฐานะนั้นเป็นเรื่องยากเช่นกัน ครูจึงต้องเตรียมความพร้อมอย่างดีในการพัฒนาวิทยฐานะ สำหรับความต้องการในการพัฒนาวิทยฐานะในแต่ละด้าน จากผลการวิจัยพบว่า ครูมีความต้องการในด้านของการอบรมความรู้การทำวิจัย 5 บทและผลงานวิชาการมาก เนื่องจากครูขาดความรู้ความชำนาญด้านนี้เป็นหลัก จึงทำให้ไม่มีความชำนาญ เขียนผิดหลักวิธี เป็นส่วนที่ไม่ผ่านการประเมินวิทยฐานะ สะท้อนให้เห็นว่าครูที่ไม่ผ่านการประเมินวิทยฐานะนั้นมีสาเหตุมาจากการเขียนงานวิจัยและผลงานวิชาการไม่ถูกต้องเป็นหลักนั่นเอง ด้านการได้รับความช่วยเหลือจากเพื่อนร่วมงานและหน่วยงานอื่น พบว่าครูมีความต้องการ สืบเนื่องมาจากความต้องการการอบรมความรู้การทำวิจัยและผลงานวิชาการ คือ ครูต้องการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การทำวิจัยและผลงานวิชาการ รวมถึงให้มีหน่วยงานจัดอบรม และต้องการกำลังใจในการทำวิทยฐานะด้วย สำหรับความต้องการการช่วยเหลือจากหน่วยงานต้นสังกัด ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า หน่วยงานต้นสังกัดไม่ได้เข้ามามีส่วนในการช่วยเหลือ ประสานงาน และอำนวยความสะดวกให้เท่าที่ควร ทำให้การดำเนินการพัฒนาวิทยฐานะนั้นค่อนข้างลำบากและเกิดอุปสรรค ขาดข้อมูลในการดำเนินการพัฒนาวิทยฐานะ เป็นผลให้ครูเกิดความท้อและเกิดทัศนคติด้านลบต่อหน่วยงานต้นสังกัด ส่งผลไปยังการทำงานอาจทำให้ขาดประสิทธิภาพได้

รูปแบบที่เหมาะสม ในการพัฒนาวิทยฐานะของครูประถมศึกษาในจังหวัดยะลา

จากผลการวิจัยพบว่า รูปแบบที่เหมาะสมในการพัฒนาวิทยฐานะมี 2 รูปแบบ คือ รูปแบบดั้งเดิม และ รูปแบบใหม่ โดยครูมองว่าการใช้รูปแบบดั้งเดิมนั้นทำให้ได้พัฒนาตนเองด้านความรู้การทำวิจัยและการสร้างนวัตกรรม สามารถนำไปพัฒนาเด็กอย่างแท้จริงและยังสอดคล้องกับบริบทของสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในสามจังหวัดชายแดนใต้ ทั้งนี้ครูมองว่ารูปแบบดั้งเดิมก็มีปัญหาเหมือนกัน แต่ไม่ถึงขั้นอุปสรรค เพราะการมีวิทยฐานะถือเป็นความภาคภูมิใจสูงสุดของความเป็นครู แสดงถึงการพัฒนาผู้เรียนและพัฒนาตนเองอย่างสมบูรณ์และเป็นรูปธรรม และหากจะให้เกิดผลดีในการใช้รูปแบบดั้งเดิม รัฐต้องสร้างระบบเยียวยาผู้ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินมาสนับสนุนเพื่อสร้างขวัญและกำลังใจแก่ครูในการพัฒนาวิทยฐานะ

ขณะเดียวกันครูที่ไม่เห็นด้วยกับรูปแบบดั้งเดิม มีแนวคิดว่าผลงานของครูที่มีวิทยฐานะเพิ่มขึ้นนั้นไม่สามารถตอบโจทย์การพัฒนาเด็กและขัดแย้งกับสภาพความเป็นจริง เนื่องจากมีการคัดลอกผลงาน อ้างการทำผลงานและมีพวกพ้องอุปถัมภ์ให้ผ่านการประเมิน สะท้อนให้เห็นว่า การพัฒนาวิทยฐานะรูปแบบเดิมนั้น ก่อให้เกิดการทุจริตในกระบวนการเลื่อนวิทยฐานะ ขาดความโปร่งใสในการตรวจสอบ ครูเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว ขาดจรรยาบรรณและความรับผิดชอบในเนื้อหาของครูเอง เพื่อเป็นอีกวิธีหนึ่งที่จะสามารถแก้ปัญหานี้ได้ ครูจึงได้เสนอรูปแบบใหม่ คือ ให้มีการไหลของเงินเดือนสำหรับครูทุกคน และให้มีมาตรการรองรับหรือป้องกันการทุจริต โดยประเมินจากเนื้อหาของงานจริงของครู

บทสรุป

จากผลการวิจัยพบว่าครูประถมศึกษาในจังหวัดยะลาประสบปัญหาในการทำวิทยฐานะ ผลวิจัยสะท้อนให้เห็นว่าการทำวิทยฐานะนั้นมีความยุ่งยากซับซ้อนในเรื่องของการทำผลงาน ต้องใช้การทู่แท้ เสียสละเป็นอย่างมากทั้งในเรื่องเวลา งบประมาณ และยังส่งผลกระทบต่อสุขภาพด้วย แต่อย่างไรก็ตามผลวิจัยยังสะท้อนให้เห็นถึงมุมมองที่ขัดแย้งกัน กล่าวคือ แม้จะประสบปัญหาดังกล่าว ครูก็ยังมีความต้องการในการทำวิทยฐานะโดยมองในเรื่องของการได้รับค่าตอบแทนที่สูง ความมั่นคงและความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงานและการเงิน อีกทั้งเป็นศักดิ์ศรีแห่งวิชาชีพ ได้รับความยกย่องนับถือจากสังคม มีเกียรติ เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง และผลวิจัยยังสะท้อนให้เห็นว่ารูปแบบดั้งเดิมคือ ว.17และ ว.10 เหมาะสมที่จะใช้พัฒนาวิทยฐานะโดยให้มีระบบเยียวยาเข้ามาสนับสนุน แต่อย่างไรก็ตามผลงานตามรูปแบบดั้งเดิมนั้นไม่ก่อให้เกิดการพัฒนาอย่าง

แท้จริง รูปแบบใหม่คือ ให้มีการไหลของเงินเดือนสำหรับครูทุกคน อาจเป็นทางเลือกหนึ่งที่เหมาะสมในการใช้พัฒนาวิทยฐานะ

ข้อเสนอแนะ

1. จากปัญหาที่ค้นพบในการวิจัย ภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สถานศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จะต้องใส่ใจกับปัญหาเหล่านั้นอย่างจริงจัง โดยอาจจะนำผลการประเมินครูมาวิเคราะห์เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางในการพัฒนา ฝึกอบรมให้มีคุณภาพสูงขึ้น
2. ในการประเมินรูปแบบที่เหมาะสมว่าจะมีการดำเนินการหรือยกเลิกในรูปแบบใดๆ ควรมีการศึกษาเชิงลึกทั้งด้านปริมาณและคุณภาพต่อไป

บรรณานุกรม

- ชาย โปธิสิตา. (2556). *ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ*. (ครั้งที่ 6). กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด.
- บุญจันทร์ ไพอุปรี. (2546). *ศึกษาการพัฒนาบุคลากรเพื่อจัดทำผลงานทางวิชาการ เพื่อขอกำหนดตำแหน่ง อาจารย์ 3 ของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย. สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- ไพฑูริย์ คงเทียน. (2544). *ศึกษาปัญหาการทำผลงานทางวิชาการของข้าราชการครูในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ*. งานนิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ยงยุทธ แฉล้มวงษ์. (2554). *แผนนโยบาย ศธ.ต้นเหตุการศึกษาไทยตกต่ำ! ครูอยากเติบโตเลื่อนวิทยฐานะ “ง่าย 2 เด้ง” (ตอนที่ 1)*. [ออนไลน์] (25 กุมภาพันธ์, 2558) จาก <http://www.manager.co.th>
- รัตนา ศรีเหรียญ. (2552). *ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวิทยฐานะข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษากับคุณภาพการศึกษา*. รายงานการวิจัย. สำนักงาน ก.ค.ศ. กระทรวงศึกษาธิการ.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2541). *พฤติกรรมมองค์การ*. กรุงเทพฯ : ซีระฟิล์มและเซเท็กซ์.
- สร้อยตระกูล (ตียนานท์) อรรถมานะ. (2550). *หลักสูตรและการจัดการมัธยมศึกษา*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สุธี ประจงศักดิ์. (2554). *การศึกษากระบวนการพัฒนาวิทยฐานะครูชำนาญการ ไปสู่ตำแหน่งวิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ*. *วารสารการศึกษาและพัฒนาสังคม*, ปีที่ 7, หน้า 57.
- สุรพล บุญเกิด. (2554). *แนวทางพัฒนาผลงานที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่เพื่อผ่านเกณฑ์การประเมินในการขอเลื่อนวิทยฐานะชำนาญการพิเศษของครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3*. งานนิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. (2552). *หลักเกณฑ์การประเมินผลงานทางวิชาการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา*.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2553). *แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559)*. กรุงเทพมหานคร. פרקหวานกราฟฟิค.

สภาการดำเนินงาน ปัญหาและข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการโครงการเกษตร
เพื่ออาหารกลางวันในโรงเรียนถิ่นทุรกันดารตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2
Performance ,Problem and Suggestion in Administration of School Lunch
Program under Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn Project under
Songkhla Primary Education Service Area office 2

ณัทกร แก้วประทุม¹ วิมลลักษณ์ ชิววิจิตรกุล¹ สุวิทย์ เขยบัวแก้ว¹ อุเชน ไชยภูมิ¹ ณัชจรีย์ เพียรทองสงฆ์^{1*}
และเอกรินทร์ สังข์ทอง²

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

*Malee_777_777@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงคุณภาพเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาการดำเนินงานโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันในโรงเรียนถิ่นทุรกันดารตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 2) ศึกษาปัญหาการดำเนินงานโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันในโรงเรียนถิ่นทุรกันดารตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 และ 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการดำเนินงานโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันในโรงเรียนถิ่นทุรกันดารตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคือ ผู้อำนวยการโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน ครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน ครูผู้รับผิดชอบสหกรณ์โรงเรียน และผู้ปกครองนักเรียนในโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันโรงเรียนถิ่นทุรกันดารตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โรงเรียนละ 5 คน จำนวน 7 โรงเรียน รวมจำนวน 35 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง เอกสารที่เกี่ยวข้องและตัวผู้วิจัยเอง ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่าโรงเรียนมีความพร้อมในด้านปัจจัยนำเข้า ได้แก่งบประมาณ บุคลากร สถานที่ และระยะเวลา ส่วนด้านกระบวนการ มีกระบวนการบริหารงานสอดคล้องกับหลักการบริหารงานคุณภาพ PDCA ทำให้มีผลผลิตเป็นไปตามกิจกรรมของโครงการ ส่วนปัญหาในการดำเนินงานยังพบว่าการเบิกจ่าย การจัดซื้อจัดจ้าง มีขั้นตอนซับซ้อนและยุ่งยาก การควบคุมและติดตามการดำเนินงานยังไม่เป็นไปตามแผนงาน ส่งผลให้ผลผลิตบางกิจกรรมไม่ได้ตามเป้าหมาย ส่วนข้อเสนอแนะโรงเรียนในโครงการฯ ต้องการให้มีการโอนจัดสรรงบประมาณไปยังโรงเรียนโดยตรง เน้นการควบคุมกำกับติดตามการดำเนินงานแต่ละกิจกรรมของโรงเรียน และต้องการให้หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีบทบาทในการดำเนินงานมากขึ้น

คำสำคัญ : การบริหารจัดการ โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันในโรงเรียนถิ่นทุรกันดารตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

Abstract

The objectives of this qualitative research were; 1) to study the performances of agricultural project for School Lunch Program of remote area schools under Her Royal Highness Maha Chakkri Sirindhorn Initiative Project under Songkhla Primary Education Service Area Office 2 administration and: 2) to study the performance conditions and problems of agricultural project for School Lunch Program of remote area schools under Her Royal Highness Maha Chakkri Sirindhorn Initiative Project under Songkhla Primary Education Service Area Office 2 administration and: 3) to study the performance suggestions of agricultural project for School Lunch Program of remote area schools under Her Royal Highness Maha Chakkri Sirindhorn Initiative Project under Songkhla Primary Education Service Area Office 2 administration. Purposive sampling was employed to select 35 Key informants from 7 schools as follows: school directors, teachers who were responsible for Agricultural Projects, School Lunch Programs and School Co-operatives and parents from schools which provided agricultural project for School Lunch Program of remote area schools under Her Royal Highness Maha Chakkri Sirindhorn Initiative Project. The data collecting instrument was semi instructed interview form. Research data was gathered by in-depth interviews and analyzed by using content analysis. The findings of the research were; 1) Schools had input factor readiness as follows: budget, personnel, location and duration. And in process factors; the management processes were in accordance with the principles of PDCA quality management and project activities. 2) Operating problems were the budget disbursement and purchasing difficulties. Controlling and monitoring could not be on track according to the plans which caused some activities could not be operated in accordance with the targeted plans. And 3) Suggestions from schools under the project were; project allowances should be transferred directly to each school, each school's activities should be monitored and controlled intensively and appropriately, and relevant agencies should play more roles in operating projects.

Keywords : Administration, School Lunch Program under Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn Project

บทนำ

ปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตของมนุษย์ ได้แก่ อาหาร ยารักษาโรค เครื่องนุ่งห่ม และที่อยู่อาศัย ซึ่งอาหารเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ร่างกายเจริญเติบโต ให้พลังงานแก่ร่างกาย ช่วยซ่อมแซมส่วนที่สึกหรอ ถ้าร่างกายไม่ได้รับสารอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการและมีปริมาณที่เพียงพอกับความต้องการ จะมีผลต่อการพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ และจิตใจ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของ Abraham H. Maslow โดยเชื่อว่ามนุษย์มีความต้องการตลอดเวลาและความต้องการของคนจะเป็นตัวกระตุ้นให้คนแสดงพฤติกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการทางกายภาพ ซึ่งเป็นความต้องการพื้นฐานทางร่างกายเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ (วันชัย มีชาติ, 2548 : 75)

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2545-2559 มีเจตนารมณ์มุ่งพัฒนาชีวิตให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545: 9) สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ.2545 และฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553 มาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น

ได้อย่างมีความสุข การที่จะทำให้มนุษย์มีความสมบูรณ์ด้านร่างกาย ต้องเริ่มตั้งแต่แรกเกิดจนตลอดชีวิต โดยเฉพาะในวัยเด็ก หากไม่ได้รับการบริโภคอาหารที่มีคุณค่าหรือไม่เพียงพอ จะทำให้เกิดภาวะทุพโภชนาการซึ่งส่งผลกระทบต่อสมรรถภาพในการเรียนรู้ของเด็ก จากงานวิจัยของ นิตยา ศษภักดี (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ) ศึกษาสภาพโภชนาการเด็กใน 14 หมู่บ้าน 5 จังหวัดทางภาคเหนือและตะวันออกเฉียงเหนือ ระหว่าง พ.ศ.2533-2539 พบว่าผลกระทบของภาวะทุพโภชนาการและขาดแคลนอาหารทำให้เด็กอายุ 3-6 ปี ในหมู่บ้านดังกล่าวมีการเติบโตไม่สมวัยและมีปัญหาด้านพัฒนาการทางสมองถึงร้อยละ 25 ระดับเขาวนปัญญาที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำกว่าปกติ การขาดแคลนอาหารในวัยเด็กมิได้มีผลกระทบต่อการพัฒนาทางร่างกายเท่านั้น ยังมีผลกระทบต่อสมองของเด็ก แพทย์ยืนยันว่าสมองของเด็กจะเติบโตเร็วที่สุด ในช่วงวัย 0-6 ปี แต่ถ้าไม่ได้รับสารอาหารเพียงพอส่งผลต่อการเจริญเติบโตทั้งสมองและร่างกายซึ่งจะส่งผลกระทบต่อพัฒนาการเรียนรู้ และคุณภาพในวัยที่โตขึ้น

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงมีพระราชดำริเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารเพื่อให้ มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยทรงเล็งเห็นว่า การได้รับประทานอาหารกลางวันจะนำไปสู่การเจริญเติบโตและพัฒนาการของเด็กทั้งร่างกาย สติปัญญาและอารมณ์ได้อย่างเต็มศักยภาพ ทำให้เด็กเติบโตอย่างคนที่มีคุณภาพ เป็นกำลังที่จะช่วยพัฒนาชุมชนของตนเองและประเทศชาติต่อไป ทรงเริ่มต้นการดำเนินงานในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนและขยายผลต่อไปยังโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ ศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียน และโรงเรียนสอนศาสนาอิสลาม โดยมุ่งเน้นให้นักเรียน ครู และผู้ปกครอง ร่วมกันทำการเกษตรในโรงเรียนแล้วนำผลผลิตที่ได้มาประกอบเป็นอาหารกลางวัน ซึ่งนอกจากจะช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนอาหารกลางวันแล้ว ยังทำให้นักเรียนได้รับความรู้ด้านโภชนาการและด้านการเกษตรแผนใหม่ ที่สามารถนำไปใช้ประกอบเป็นอาชีพต่อไป (สำนักงานโครงการสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, 2551)

การดำเนินงานโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน จังหวัดสงขลาได้นำหลักการดำเนินงานโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน ที่ดำเนินการในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จำนวน 10 โรงเรียนในพื้นที่จังหวัดสงขลา ไปขยายผลในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ตั้งแต่ปี 2555-2557 จำนวน 31 โรงเรียน กระจายอยู่ในพื้นที่ 6 อำเภอ ได้แก่ อำเภอจะนะ เทพาสะบาย้อย นาทวี ควนเนียง และอำเภอรัตภูมิ ในปีงบประมาณ 2557 มีโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 เข้าร่วมโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน จำนวน 3 โรงเรียน คือ โรงเรียนบ้านคลองช้าง อำเภอควนเนียง โรงเรียนบ้านหนองปลิง อำเภอควนเนียง และโรงเรียนชุมชนบ้านโคกค้าย อำเภอรัตภูมิ และปีงบประมาณ 2558 ได้ขยายผลโครงการดังกล่าวเพิ่มขึ้น จำนวน 4 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบ้านหัวไทร อำเภอควนเนียง โรงเรียนบ้านบางเหรียง อำเภอควนเนียง โรงเรียนบ้านชายคลอง อำเภอรัตภูมิ และโรงเรียนบ้านคลองนกระทุง อำเภอบางกล่ำ โดยโรงเรียนที่เข้าร่วมในปีแรกจะได้รับจัดสรรงบประมาณ จำนวน 100,000 บาท ส่วนปีถัดไปโรงเรียนจะได้รับจัดสรรงบประมาณ จำนวน 70,000 บาท ในทุกปี จากความสำคัญและประเด็นปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นนักการศึกษาตระหนักและเห็นความสำคัญ จึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงาน ปัญหา และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานเพื่อนำผลวิจัยไปสู่การพัฒนาปรับปรุงโครงการในโอกาสต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันในโรงเรียนถิ่นทุรกันดารตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2
2. เพื่อศึกษาปัญหาการดำเนินงานโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันในโรงเรียนถิ่นทุรกันดารตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการดำเนินงานโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันในโรงเรียนถิ่นทุรกันดารตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2

วิธีการศึกษา

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งเป็นงานวิจัยที่ช่วยสะท้อนให้เห็นปรากฏการณ์ บริบท และความเป็นจริงทางสังคมหรือประเด็นใดประเด็นหนึ่งในเชิงลึกที่ผู้วิจัยต้องการศึกษา การออกแบบงานวิจัยนี้ใช้วิธีวิจัยแบบกรณีศึกษาซึ่งจะช่วยให้เข้าใจโครงการในแนวกว้าง (ชาย โพลิตตา, 2556) โดยศึกษาจากโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการฯ ทั้งหมด 7 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยนี้ คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน ครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน ครูผู้รับผิดชอบสหกรณ์โรงเรียน และผู้ปกครอง โรงเรียนละ 5 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 35 คน เครื่องมือในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เป็นแบบสัมภาษณ์แบบปลายเปิด เน้นการเจาะลึกของการสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และเอกสารที่เกี่ยวข้อง วิธีการสร้างเครื่องมือในการวิจัย ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับโครงการเกษตรฯ กำหนดขอบเขตของเครื่องมือในการสัมภาษณ์ในภาพกว้าง ๆ โดยแบ่งแบบสัมภาษณ์เป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงาน ปัญหา และข้อเสนอแนะ แล้วจึงนำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านตรวจสอบความถูกต้องของแบบสัมภาษณ์ด้านความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ด้านเนื้อหา และการใช้ภาษา จากนั้นพัฒนาปรับปรุงให้สมบูรณ์และครอบคลุมประเด็นและตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้ง จึงนำแบบสัมภาษณ์ไปใช้กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ได้รับการเลือกแบบเจาะจงในการศึกษา การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ทำโดย สัมภาษณ์เชิงลึกโดยใช้เวลาประมาณ 1.30-2 ชั่วโมง นำผลจากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา โดยการมุ่งเน้นหาประเด็นใจความสำคัญของแต่ละประเด็นมาทำการเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่าง จัดระเบียบการบรรยายเนื้อหาของข้อความหรือถ้อยคำจากบทสัมภาษณ์ และเอกสารอย่างเป็นระบบ ความเป็นวัตถุวิสัย และอิงกรอบแนวคิดหรือทฤษฎี (Weber, 1985) แล้วจึงนำเสนอข้อค้นพบทั้งหมดในรูปแบบความเรียงแบบ ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการดำเนินงานโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันในโรงเรียนถิ่นทุรกันดารตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 มีสภาพดังนี้

1.1 **โรงเรียนมีความพร้อมในการเข้าร่วมโครงการฯ** ดังที่ผู้อำนวยการโรงเรียน 2 อธิบายว่า “ในวันประชุมหัวหน้าส่วนราชการของอำเภอ โรงเรียนได้รับการประสานจากทางจังหวัดว่า โรงเรียนมีความพร้อมหรือไม่ หากจะเข้าร่วมโครงการให้มาสำรวจพื้นที่ภายในโรงเรียนเห็นว่ามีเหมาะสม หลังจากนั้นทางอำเภอจึงเสนอชื่อโรงเรียนไปยังจังหวัด” ส่วนผู้อำนวยการโรงเรียน 4 กล่าวว่า “โรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกจากเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลาเขต 2 เนื่องจากเป็นสถานศึกษาเศรษฐกิจพอเพียง ปีงบประมาณ 2554 และได้รับการสนับสนุนเงินทุนหมุนเวียนเพื่อโครงการอาหารกลางวัน จึงเห็นว่ามีความพร้อมในการเข้าร่วมโครงการ เพราะเป็นเรื่องเดียวกัน เพื่อขยายผลต่อยอด” และครูที่รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวันโรงเรียน 3 กล่าวว่า “โรงเรียนได้รับคัดเลือกจากทางจังหวัดและเห็นว่าเป็นโครงการที่มีประโยชน์” สอดคล้องกับครูผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียน 1 กล่าวว่า “รู้สึกดีที่โรงเรียนเข้าร่วมโครงการเนื่องจากนักเรียนและผู้ปกครองได้มีแนวทางการเรียนรู้ไปประกอบอาชีพ”

ส่วนการบริหารจัดการโครงการด้านปัจจัยนำเข้า แยกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร ด้านสถานที่ และระยะเวลา ผลการวิจัยพบว่า

ด้านงบประมาณที่ทางโครงการได้รับมีความเพียงพอ ดังผู้อำนวยการโรงเรียน 5 กล่าวว่า “งบประมาณมีความพร้อมเพียงพอตามสภาพ เพราะได้รับจัดสรรจากงบประมาณยุทธศาสตร์จังหวัดที่โรงเรียนเข้าร่วมโครงการปีงบประมาณ 2556 จำนวน 100,000 บาทและปีงบประมาณ 2557 จำนวน 70,000 บาท โรงเรียนสามารถดำเนินโครงการ กิจกรรม ความต้องการ และตามบริบทของแต่ละโรงเรียน” สอดคล้องกับผู้อำนวยการโรงเรียน 2 กล่าวว่า “งบประมาณมีความเพียงพอตามสภาพแต่ไม่มีความพร้อมในการใช้เนื่องจากลำดับขั้นตอนการเบิกจ่ายงบประมาณ ที่ต้องเสนอต่อเขตพื้นที่การศึกษาและเขต

พื้นที่การศึกษารวบรวมเสนออนุมัติจากผู้ว่าราชการจังหวัด ทำให้ไม่เป็นไปตามระยะเวลาการผลิตที่แต่ทางโรงเรียนได้
แก้ปัญหาโดยนำงบประมาณอื่นมาสำรองจ่ายก่อน

ด้านบุคลากร พบว่าบุคลากรมีความพร้อม ตั้งผู้อำนวยการโรงเรียน 2 กล่าวว่า “บุคลากรมีความพร้อมและมีความ
ตั้งใจในการปฏิบัติงานมาก เนื่องจากมีความรู้พื้นฐานในการทำเกษตรอยู่แล้ว” สอดคล้องกับครูผู้รับผิดชอบโครงการเกษตร
โรงเรียน 4 กล่าวว่า “ครูมีความพร้อมแต่จำนวนบุคลากรไม่เพียงพอ เนื่องจากเป็นโรงเรียนขนาดเล็กก็ยังคงได้ผู้ปกครองนักเรียน
เข้ามาช่วย จึงทำให้การทำงานสำเร็จไปได้ด้วยดีและโรงเรียนส่วนใหญ่มีผู้บริหารที่มีความรู้ และมีความชอบเป็นส่วนตัว เห็นได้
จากการดำเนินกิจกรรมต่างๆก่อนที่จะเข้าร่วมโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันตามแนวทางพระราชดำริ เช่น โครงการ
เกษตรพอเพียง โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ โครงการเงินทุนหมุนเวียนเพื่ออาหารกลางวัน”

ด้านสถานที่ มีความพร้อมมากในทุกโรงเรียน เช่นผู้อำนวยการโรงเรียน 2 กล่าวว่า “ทางโรงเรียนมีเนื้อที่เพียงพอ
ในการจัดทำโครงการอยู่แล้ว แต่จะมีปัญหาบ้างก็จะเป็นเรื่องน้ำที่ขาดในฤดูแล้ง” สอดคล้องกับผู้อำนวยการโรงเรียน 4
กล่าวว่า “ทางโรงเรียนมีเนื้อที่เพียงพอ ในการจัดทำโครงการ แต่จะมีปัญหาในช่วงหน้าฝน จะมีน้ำท่วมขัง บางพื้นที่จะทำให้
พืชผักเสียหาย”

ด้านระยะเวลา ในการดำเนินกิจกรรมโครงการต่าง ๆ มีความล่าช้า เพราะได้รับงบประมาณล่าช้า
ทำให้การจัดซื้อจัดจ้างล่าช้า การดำเนินการไม่ตรงกับระยะเวลาการผลิต ดังคำกล่าวของครูผู้รับผิดชอบโครงการเกษตรฯ
โรงเรียน 7 “กระบวนการขั้นตอนในการยื่นโครงการของงบประมาณจากจังหวัด และการจัดสรรงบประมาณ มาไว้ที่โรงเรียนทำให้
การจัดซื้อจัดจ้างไม่ทันกับความต้องการใช้ให้เป็นไปตามฤดูกาล หรือช่วงเปิดเทอม” สำหรับระยะเวลาในการทำกิจกรรม
กระทบต่อการเรียนการสอนปกติบ้าง แต่โรงเรียนแก้ปัญหาโดยปรับตารางเรียนในแต่ละวันซึ่งควรรับผิดชอบโครงการเกษตรฯ
โรงเรียน 1 กล่าวว่า “โรงเรียนมีการจัดเป็นชั่วโมงเกษตร โดยปรับตารางเรียนใหม่เร่งเวลาคาบเรียนละ 10 นาที” และผู้
อำนวยการโรงเรียน 3 กล่าวว่า “การเลี้ยงสัตว์สามารถทำได้ตลอดปี ส่วนการปลูกผักจะขาดผู้มารดน้ำในช่วงปิดเทอม”

ข้อค้นพบจากการวิจัยในประเด็นปัจจัยนำเข้า ซึ่งประกอบด้วย ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร ด้านสถานที่ และด้าน
ระยะเวลา ผลวิจัยพบว่ามีความพร้อมเกือบทุกด้านทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ มีข้อจำกัดด้านงบประมาณในการเบิกจ่าย และ
ดำเนินการล่าช้าไม่ตรงกับฤดูกาลผลิต และไม่สอดคล้องกับการเปิดปิดภาคเรียน

1.2 กระบวนการ

ผลวิจัยพบว่าโรงเรียนมีขั้นตอนกระบวนการดำเนินงาน เริ่มตั้งแต่กระบวนการวางแผนโดยประชุมสร้างความเข้าใจ
แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งความเป็นมาและวัตถุประสงค์โครงการดังคำกล่าวของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียน 4
ที่ว่า “โรงเรียนได้เชิญให้มาประชุมเรื่องโครงการนี้บอกที่มาโครงการ แนวทางการดำเนินงานทั้งยังให้ไปศึกษา
ดูงานพร้อมครูและนักเรียน” สอดคล้องกับผู้อำนวยการโรงเรียน 2 กล่าวว่า “เมื่อผมได้รับนโยบายมาก็เริ่มจากการมาประชุม
คณะกรรมการเพื่อปรึกษาหารือร่วมกันวางแผนดำเนินงาน จัดแบ่งภาระให้กับครู นักเรียนดำเนินงาน
โดยจัดทำคำสั่งมอบหมายหน้าที่ เสนอโครงการขออนุมัติ ลงมือปฏิบัติตามแผน กิจกรรมที่กำหนด มีการติดตาม
แต่ละขั้นตอนการดำเนินงาน เมื่อมีปัญหาที่ได้วิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุ เช่น ผลผลิตจากกิจกรรมเพาะเห็ด
ไม่เป็นไปตามเป้าหมาย ทางโรงเรียนได้ร่วมกันวิเคราะห์ว่าเกิดจากขั้นตอนการเพาะเชื้อและการดูแล จึงส่งบุคลากรไปอบรม
และศึกษาดูงานโครงการเศรษฐกิจพอเพียง”

1.3 ผลผลิต

ผลผลิตพบว่า ผลผลิตจากโครงการเป็นไปตามเป้าหมาย บางกิจกรรมคือกิจกรรมการเลี้ยงไก่กับการปลูกผัก
ดังคำกล่าวของครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน โรงเรียน 3 “เรามีไข่ไก่และผักในการประกอบอาหาร
ถ้ามีเหลือส่งขายให้ผู้ปกครองและครู” เมื่อได้ผลผลิตแล้ว จะขายให้กับสหกรณ์โรงเรียน เพื่อส่งขายต่อโครงการอาหารกลางวัน
บางกิจกรรมไม่เป็นไปตามเป้าหมาย เช่นกิจกรรมเพาะเห็ดและกิจกรรมเลี้ยงปลาตก

สำหรับผลลัพธ์ที่เกิดจากโครงการ/กิจกรรม คือนักเรียน ครู และชุมชน ได้บริโภคอาหารอย่างปลอดภัย ส่งผลให้
นักเรียนมีภาวะทุพโภชนาการลดลง สร้างนิสัยให้นักเรียนมีความรับผิดชอบ มีความสุขในการลงมือปฏิบัติ เรียนรู้วิธีการ

ทำงาน รู้จักการคำนวณต้นทุนผลผลิต กำหนดราคาขาย จัดทำบัญชีรับจ่าย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเพื่อน สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างครู นักเรียน และชุมชน

2. ปัญหาการดำเนินงานโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันในโรงเรียนถิ่นทุรกันดารตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 พบว่า ปัญหา **ด้านงบประมาณ** ขั้นตอนในการขออนุมัติโครงการการเบิกจ่ายและจัดซื้อ ไม่ทันกับช่วงเวลาในการจัดกิจกรรม **ด้านบุคลากร** ในโรงเรียนขนาดเล็กมีไม่เพียงพอ ไม่เอื้อต่อการดำเนินงานในบางกิจกรรม **ด้านสถานที่** มีปัญหาตามสภาพพื้นที่ในฤดูกาล **ด้านกระบวนการ** ขั้นตอนที่ถูกกำหนดมาซับซ้อน และยุ่งยาก แบบเอกสารการดำเนินการแต่ละกิจกรรมมีมาก ดังคำกล่าวของผู้อำนวยการโรงเรียน 6 “*ไม่อยากให้มีการกำหนดกรอบการดำเนินงานกิจกรรม แต่ควรประเมินที่ผลผลิต แล้วให้โรงเรียนอธิบายว่าทำอย่างไร*” มีบางโรงเรียนดำเนินกิจกรรมไม่เป็นไปตามแผนปฏิบัติงานที่กำหนดไว้ ไม่ได้มีการควบคุมและติดตามการปฏิบัติงานของนักเรียนอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง **ด้านผลผลิต** ไม่สามารถส่งต่อโครงการอาหารกลางวันได้อย่างต่อเนื่อง เนื่องจากผลผลิตไม่หลากหลาย เมนูอาหารซ้ำ นักเรียนอาจเกิดความเบื่อหน่าย ส่วนกิจกรรมเพาะเห็ดไม่ได้ผล และการเลี้ยงปลาตกไม่ได้น้ำหนักตามเกณฑ์

จากผลการศึกษาปัญหาในการดำเนินงานพบว่า งบประมาณมีขั้นตอนการเบิกจ่ายยุ่งยากซับซ้อนและไม่สอดคล้องกับการดำเนินกิจกรรม การดำเนินงานขาดการตรวจสอบ กำกับ ติดตามที่เป็นระบบ ทำให้บางกิจกรรมไม่เป็นไปตามเป้าหมาย การจัดทำเอกสารโดยเฉพาะกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียน มีมากเกินไปและเป็นการเพิ่มภาระให้กับบุคลากรอีกด้วย

3. ข้อเสนอแนะการดำเนินงานโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันในโรงเรียนถิ่นทุรกันดารตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ผลวิจัยพบว่า โรงเรียนในโครงการฯ ต้องการให้มีการโอนจัดสรรงบประมาณไปยังโรงเรียนโดยตรง เพื่อความสะดวกในการบริหารจัดการ ดังคำกล่าวของผู้อำนวยการโรงเรียน 1 ว่า “*ทางจังหวัดควรโอนงบประมาณมาตั้งที่โรงเรียนเพื่อความสะดวกในการดำเนินงาน*” และต้องการให้มีการยืดหยุ่นขั้นตอนกระบวนการ แต่ควรเน้นการควบคุมกำกับติดตามไปที่ผลผลิตของแต่ละโรงเรียน ทั้งยังต้องการให้หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีบทบาทในการดำเนินงาน

จากการศึกษาข้อเสนอแนะพบว่าโรงเรียนต้องการให้มีการโอนจัดสรรงบประมาณไปยังโรงเรียนโดยตรง เพื่อความสะดวกในการบริหารจัดการ และต้องการให้มีการยืดหยุ่นขั้นตอนกระบวนการ แต่ควรเน้นการควบคุมกำกับติดตามไปที่ผลผลิตของแต่ละโรงเรียน ทั้งยังต้องการให้หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีบทบาทในการดำเนินงาน

อภิปรายผล

สภาพการดำเนินงานโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันในโรงเรียนถิ่นทุรกันดารตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 พบว่าปัจจัยนำเข้าซึ่งประกอบด้วยงบประมาณ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ สถานที่ มีความพร้อมการดำเนินงานอยู่แล้วซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการคัดเลือกที่ได้รับการคัดเลือกโดยจังหวัด ซึ่งการดำเนินการผ่านทางนายอำเภอหรือได้รับการคัดเลือกจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลาเขต 2 ที่คัดเลือกจากโรงเรียนที่เป็นโรงเรียนเศรษฐกิจ

พอเพียงหรือได้รับสนับสนุนเงินทุนหมุนเวียนเพื่ออาหารกลางวัน โดยเฉพาะผู้บริหารและบุคลากรซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบและมีส่วนสำคัญในการบริหารจัดการให้โครงการสำเร็จ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพ์ใจ ไชมาลา (2553)

ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาการบริหารจัดการโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันโรงเรียนในโครงการพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีโรงเรียนช่งเต่า ต้องตระหนักด้านนโยบาย ต้องเตรียมบุคคลที่เกี่ยวข้องอย่างจริงจัง การจัดเตรียมงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ ที่เพียงพอจะส่งผลต่อความสำเร็จของโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน

ด้านกระบวนการ ในการดำเนินงานของโรงเรียนมีกระบวนการทำงานโดยใช้วงจรคุณภาพ PDCA คือ เริ่มจากการวางแผนโดยการประชุมพูดคุยเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง การวางแผนการทำงาน มอบหมายงานทำให้ทุกคนรู้และเข้าใจทั้งหลักการ วิธีการ และสิ่งที่ได้รับมอบหมาย สามารถลงมือปฏิบัติงานได้

ตามแผนที่วางไว้โดยการมีส่วนร่วมของครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน มีการติดตามตรวจสอบผลการดำเนินงานจากผู้อำนวยการโรงเรียนหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย เมื่อเกิดปัญหาในขั้นตอนใด จะวิเคราะห์สาเหตุและปรับปรุงแก้ไข ทำให้ผลผลิตเป็นไปตามเป้าหมายสอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2549 : 7-16) ที่กล่าวว่า การพัฒนาสถานศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์และเกิดผลสำเร็จ ผู้บริหารจะต้องสร้างระบบการทำงานที่เข้มแข็งเน้นการมีส่วนร่วม ใช้เทคนิคการบริหารและการจัดการ ได้แก่ วงจรคุณภาพ PDCA ของเดมมิง (Deming cycle) เป็นเทคนิคที่ผู้บริหารส่วนใหญ่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย เพราะเป็นกระบวนการที่มีการตรวจสอบตนเองอยู่ตลอดเวลา ตั้งแต่ขั้นการวางแผน (Plan) ปฏิบัติตามแผน (Do) การตรวจสอบหรือการประเมิน (Check) และการนำผลการประเมินย้อนกลับไปทบทวนปรับปรุง แก้ไข และกำหนดขั้นตอนใหม่ (Action) โดยเฉพาะกิจกรรมการเลี้ยงไก่ไข่และการปลูกผัก แต่สิ่งที่เป็นความคุ้มค่าของโครงการ คือ ผลลัพธ์ที่เกิดกับนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน เป็นประสบการณ์ในการทำงานผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เกิดความรู้จากการปฏิบัติงาน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การร่วมกิจกรรมทำให้เกิดความรักความผูกพัน ซึ่งเป็นหลักและต้นทุนทางสังคมในการอยู่ร่วมกัน สอดคล้องกับหลักการทรงงานที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงใช้ดำเนินงานพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร สรุปได้ดังนี้ (สำนักงานโครงการสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี 2551:2)

1. โรงเรียนหรือสถานศึกษาเป็นฐานของการพัฒนา ทั้งนี้เพราะสถานศึกษา 1) เป็นสถานที่ที่รวมเด็กในวัยเรียนของชุมชน ทำให้เข้าถึงเด็กได้ง่ายและครอบคลุมได้ทั้งหมด ง่ายต่อการดำเนินงาน 2) เป็นสถานที่ที่มีผู้มีความรู้ คือ ครู ซึ่งเป็นแกนสำคัญในการถ่ายทอดให้เด็กได้พัฒนาความรู้และทักษะต่าง ๆ และ 3) เป็นสถานที่ที่คนในชุมชนเข้าถึงได้ง่าย จึงเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชนได้

2. การพึ่งตนเอง ทรงเน้นให้เด็กและเยาวชนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง เพื่อให้ได้รับความรู้และฝึกฝนทักษะทั้ง 4 ด้าน คือ พุทธิศึกษา จริยศึกษา หัตถศึกษา และพลศึกษา ซึ่งเป็นความรู้และทักษะที่นำไปใช้ได้ ในชีวิตจริงและในที่สุดสามารถดำเนินการพัฒนาได้ด้วยตนเอง

3. การมีส่วนร่วมของชุมชน โดยการให้ประชาชนในชุมชนเข้าร่วมในทุกกิจกรรมของโรงเรียน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันจากการลงมือปฏิบัติ ความรู้และเทคโนโลยีต่างๆ จะถูกถ่ายทอดลงสู่ชุมชน นำไปใช้พัฒนาชุมชนของตนเองได้ เป็นการเสริมสร้างพลังและความเข้มแข็งของชุมชน นำไปสู่การพึ่งตนเอง ทำให้ชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน

4. การใช้ทรัพยากรร่วมกันอย่างประหยัดและเกิดประสิทธิผลสูงสุด ในการดำเนินการพัฒนาในบางครั้งจำเป็นต้องเสริมหรือสนับสนุนในส่วนต่างๆ ที่ชุมชนขาดแคลน ดังเช่น เทคโนโลยี ความรู้ วัสดุ อุปกรณ์ งบประมาณดำเนินการบางส่วนทั้งหมดนี้จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากบุคคลภายนอกทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ซึ่งจะต้องมีการประสานงานอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนกันแต่สามารถสนับสนุนซึ่งกันและกันได้

จากความพร้อมด้านปัจจัยนำเข้าทั้งบุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ และมีการบริหารจัดการโดยใช้วงจรคุณภาพ PDCA ทำให้เกิดผลผลิตและเป็นไปตามเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ของโครงการ ผลลัพธ์ที่ได้ คือ ความร่วมมือ ความผูกพัน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างโรงเรียน ชุมชน ซึ่งความพร้อมด้านต่างๆ ถือเป็นปัจจัยสำคัญส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานโครงการ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของประชุม รอดประเสริฐ (2541 : 66) ที่ว่า ระบบจะประกอบด้วย 3 ส่วนหลัก ๆ คือ สิ่งป้อนเข้าไป (Input) กระบวนการ (Process) ผลผลิต (Product) ซึ่งทั้ง 3 องค์ประกอบนี้จะมีความสัมพันธ์ต่อกันและกัน และทำงานร่วมกันเป็นวัฏจักร เมื่อส่วนใดส่วนหนึ่งมีปัญหาไม่ทำงาน ส่วนอื่นก็จะหยุดชะงักไปด้วยนอกจากนี้ ระบบยังมีความสัมพันธ์ต่อสภาพแวดล้อม (Environment) อย่างใกล้ชิด

ปัญหาในการดำเนินงานพบว่า ด้านงบประมาณ มีขั้นตอนการเบิกจ่ายยุ่งยากซับซ้อน เนื่องจากเป็นงบประมาณยุทธศาสตร์จังหวัดและเป็นอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัดที่มีนโยบายในการมอบอำนาจแต่ละปีมีความแตกต่างกัน แต่ก็มี ความยุ่งยากเหมือนกันทุกปี อาจเป็นเพราะกฎหมายไม่เอื้อในการมอบอำนาจให้กับทางโรงเรียน หรือทางจังหวัดในการจัดซื้อจัดจ้างไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดต้องรายงานต่อสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีเป็นประจำทุกปี ทำให้การดำเนินงานล่าช้า ไม่ตรงตามฤดูกาลผลิต ผลการดำเนินงานบางกิจกรรมไม่เป็นไปตามเป้าหมาย เช่น การจัดซื้อก้อนเห็ดในฤดูร้อนจะส่งผลต่อผลผลิตของเห็ด กอปรกับทางจังหวัดต้องรายงานผลการดำเนินงานและเตรียมการใน

การบริการเสด็จ ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องวางแผนในการจัดทำเอกสารมากเกินไป โดยเฉพาะกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียน ซึ่งเป็นภาระในการดำเนินงานและการปฏิบัติงานอื่นๆ

ข้อเสนอแนะ

1. จังหวัดควรจัดสรรและอนุมัติงบประมาณให้โรงเรียนโดยตรง เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการดำเนินงานเหมาะสมกับสภาพการดำเนินงานของแต่ละโรงเรียน
2. โรงเรียนควรประชุมวางแผนร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและชุมชน เพื่อขอความร่วมมือสนับสนุนงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ และบุคลากร
3. โรงเรียนควรประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในแต่ละด้าน ตลอดจนจัดหาแหล่งเรียนรู้ที่อยู่ในชุมชนเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับนักเรียน และเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมโครงการ

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์พรทิทวานกราฟิค.
- เกรียงศักดิ์ เขียวยิ่ง. (2550). การบริหารทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพฯ: รุ่งเรืองรัตน์พรินต์ติ้ง.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2545). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2545-2559. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- โครงการสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, สำนักงาน. (2551). แผนพัฒนาเด็กและเยาวชน ในถิ่นทุรกันดารตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ฉบับที่ 4 พ.ศ.2550-2559. กรุงเทพฯ: สำนักงานโครงการสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี.
- ประชุม รอดประเสริฐ. (2541). การบริหารโครงการ. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: เนติกุลการพิมพ์
- ประทีป บุญทวี. (2548). การดำเนินงานโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดนภาค 3. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พิมพ์ใจ ไชมาลา (2553). การพัฒนาการบริหารจัดการโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันโรงเรียนในโครงการพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีโรงเรียนช่งเต่า. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
- วันชัย มีชาติ. (2550). การบริหารองค์การ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์.
- วิฑูรย์ สิมะโชคดี. (2548). TQM FOR SMEs. ปทุมธานี: บริษัท พิทู ดีไซน์ แอนด์ พรินท์ จำกัด.
- สมศักดิ์ สิ้นธุระเวชญ์. (2542). มุ่งสู่คุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุรียนต์ กุลโพณเมือง. (2546). การพัฒนาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนบ้านหนองช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 1. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เอกรินทร์ สังข์ทอง. (2551). รายงานการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมของผู้อำนวยการโรงเรียนของรัฐ ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. ปัตตานี: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (สำเนา).
- Arlin, Marin. (1977). *The Science of Nutrition*. (2nd Ed.) New York: Macmillan Publishing.
- Bargman, N. Diane Gunter. (1984). *Administration of School Lunch Programs for Small Medium and Large School*. Dissertation Abstracts International.

กลุ่มที่ 2

การพัฒนาหลักสูตร

การศึกษาความรู้สึกเชิงจำนวนในการแก้ปัญหา เรื่อง การบวก การลบ
การคูณและการหารเศษส่วน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
ในสังคมพหุวัฒนธรรม

The study of number sense in problem-solving on addition, subtraction,
multiplication and division of fractions for grade 8
students in multicultural society

นายอานัส รุ่งวิทย์พันธ์, ผศ.ดร.บุญญาสา แซ่หล่อ และ ดร.อลิสรา ชมชื่น
ภาควิชาการศึกษา สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
E-mail : fhan13@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงคุณภาพนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้สึกเชิงจำนวนในการแก้ปัญหาเรื่องการบวก การลบ การคูณ และการหารเศษส่วน โดยกลุ่มเป้าหมายคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 9 คน ซึ่งใช้วิธีเลือกแบบเฉพาะเจาะจงอย่าง มีจุดมุ่งหมาย จากกลุ่มของนักเรียนเชื้อสายไทยพุทธ นักเรียนเชื้อสายไทยมุสลิมและนักเรียนเชื้อสายไทยจีน กลุ่มละ 3 คน ซึ่งแต่ละกลุ่มที่เลือกมานั้นจะมีนักเรียนหนึ่งคนที่มีวิถีการดำเนินชีวิตคลุกคลีอยู่กับการคิดเลข การคำนวณ การใช้คณิตศาสตร์อยู่เป็นประจำ โดยนักเรียนกลุ่มเป้าหมายทั้งหมดนี้เข้าร่วมโครงการวิจัยด้วยความสมัครใจ และนักเรียนแต่ละกลุ่มเป็นนักเรียนที่สามารถสื่อสารการคิดในการแก้ปัญหาของตนได้ จากนั้นดำเนินการวิจัยโดยให้นักเรียนทำแบบทดสอบความรู้สึกเชิงจำนวน 3 ชุด ใช้เวลาทดสอบวันละ 1 ชุด ชุดละ 20 นาที แต่ครั้งผู้วิจัยจะสังเกตพฤติกรรมการแก้ปัญหา สัมภาษณ์เชิงลึกหลังทดสอบ และเก็บรวบรวมข้อมูลพร้อมทั้งทำการวิเคราะห์และตรวจสอบข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า (1) นักเรียนมีความรู้สึกเชิงจำนวนที่หลากหลาย โดยนิยมใช้การนับและคำนวณดำเนินการแก้ปัญหา ทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านการเข้าใจความหมายของจำนวน ด้านการเข้าใจขนาดของจำนวน ด้านการใช้ตัวอ้างอิงอย่างเหมาะสม ด้านการรู้ถึงผลสัมพัทธ์ของการดำเนินการของจำนวน และด้านการพัฒนาวิธีการประมาณค่าและการพิจารณาความสมเหตุสมผลของคำตอบ (2) นักเรียนทั้ง 3 กลุ่ม ใช้ความรู้สึกเชิงจำนวนในการแก้ปัญหาไม่แตกต่างกัน และ (3) นักเรียนที่มีวิถีชีวิตคลุกคลีอยู่กับตัวเลขและนักเรียนที่ไม่มีวิถีชีวิตคลุกคลีอยู่กับตัวเลข ใช้ความรู้สึกเชิงจำนวนในการแก้ปัญหาไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: ความรู้สึกเชิงจำนวน การแก้ปัญหา สังคมพหุวัฒนธรรม

Abstract

This qualitative research aimed to study the number sense in problem-solving on addition, subtraction, multiplication and division of fractions. The sample were 9 students' grade 8, selected by purposive sampling from Buddhism Muslim and Chinese groups that each group has one student who related to mathematics in daily life, join this project by volunteered, and be able to represent thinking in problem-solving. Normally, they do 3 number sense tests 20 minutes per time. Then researcher observed, in-depth interviewed, and analyzed with interpretation of data. It is found that (1) Students responded to problem-solving on number sense in a variety of ways of mathematical thinking on 5 frameworks that understanding the meaning of numbers, recognizing the magnitude of numbers, using benchmarks appropriately, knowing the relative effect of operation on numbers, and developing estimation strategies and judging the reasonableness of the results (2) Those 3 group have not different though of number sense in problem solving and (3) Both students , relation with mathematics in daily life and no relation with mathematics in daily life, have not different though of number sense in problem-solving.

Keywords: number sense, problem solving, multicultural society

บทนำ

คณิตศาสตร์จัดว่ามีบทบาทสำคัญยิ่งในการพัฒนาความคิดของมนุษย์ ทำให้มนุษย์มีความคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบมีแบบแผน สามารถวิเคราะห์ปัญหา หรือสถานการณ์ได้อย่างถี่ถ้วนรอบคอบ ช่วยให้คาดการณ์ วางแผน ตัดสินใจแก้ปัญหาและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้องเหมาะสม นอกจากนี้คณิตศาสตร์ยังช่วยพัฒนามนุษย์ให้สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และอารมณ์ สามารถคิดเป็นทำเป็น แก้ปัญหาเป็น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับยุพิน พิพิธกุล (2537) ได้กล่าวว่า “คณิตศาสตร์เป็นวิชาที่เกี่ยวกับความคิด เราใช้คณิตศาสตร์พิสูจน์อย่างมีเหตุผลว่าสิ่งที่เราคิดนั้น เป็นความจริงหรือไม่ ด้วยวิธีคิด เราก็นำคณิตศาสตร์ไปแก้ไขปัญหาวทางวิทยาศาสตร์ได้ คณิตศาสตร์ช่วยให้เราเป็นผู้มีเหตุผล เป็นคนใฝ่รู้ ตลอดจนพยายามคิดสิ่งที่แปลกใหม่ คณิตศาสตร์จึงเป็นรากฐานความเจริญของเทคโนโลยีด้านต่างๆ” ดังนั้นการคิดจึงเป็นกลไกสำคัญในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ซึ่งต้องใช้ในการเรียนรู้และแยกแยะสิ่งที่ดีและไม่ดี เป็นส่วนหนึ่งที่ต้องการเรียนรู้ในอนาคต และเป็นคุณลักษณะที่ต้องการส่งเสริมให้เกิดขึ้นในเด็กไทย การคิดเป็นทักษะมีใช้พรสวรรค์ เพราะการคิดสามารถฝึกฝนได้ การส่งเสริมทักษะการคิดเป็นพื้นฐานสำคัญในการปลูกฝังกระบวนการคิดที่มีความซับซ้อนมากขึ้น และมีเป้าหมายชัดเจนในการนำไปใช้ประโยชน์ โดยสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551) กำหนดสาระหลักของคณิตศาสตร์ที่เกี่ยวกับจำนวนและการดำเนินการ ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ไว้ว่าความรู้สึกรู้จักจำนวนจำเป็นสำหรับนักเรียนทุกคน ซึ่งแนวคิดเรื่องความรู้สึกรู้จักจำนวน เป็นเรื่องที่มีอยู่ในการสอนคณิตศาสตร์อยู่แล้ว โดยเฉพาะเรื่องจำนวน แต่ในบางครั้งการจัดการเรียนการสอนส่วนใหญ่ยังไม่ให้ความสนใจเท่าที่ควร ซึ่งมุ่งเน้นไปที่เนื้อหาสาระและขั้นตอนการคำนวณมากกว่า ซึ่งหลักสำคัญของมาตรฐานนี้ คือ การพัฒนาความรู้สึกรู้จักจำนวน ประกอบกับ การมีความรู้สึกรู้จักจำนวนที่ดีนั้นจะช่วยให้เด็กสามารถพิจารณาตัดสินความสมเหตุสมผลของผลลัพธ์เชิงการคำนวณและคำตอบของปัญหาเชิงตัวเลขที่ถูกเสนอได้อย่างถูกต้อง

จากการศึกษาของมาร์คอฟิตส์และคณะ (Markovits and others, 1994) ในการสอนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 เรื่อง เศษส่วนและทศนิยม พบว่าเมื่อให้นักเรียนใส่จุดทศนิยมในคำตอบของปัญหาต่อไปนี้

3.5x	5.5x
<u>4.5</u>	<u>3.2</u>
<u>1575</u>	<u>176</u>

นักเรียนที่มีความรู้สึกรู้จักจำนวนก็สามารถใส่จุดทศนิยมได้อย่างถูกต้องอย่างง่ายดาย ถึงแม้พวกเขาจะไม่ทราบขั้นตอนวิธีทำ แต่พบว่านักเรียนบางคนใส่จุดที่คำตอบเป็น 1.76 โดยพวกเขาไม่ได้พิจารณาว่าคำตอบนั้นสมเหตุสมผลหรือไม่ จำเพาะกฎเกณฑ์ที่เคยท่องจำมาและไม่คิดว่ากฎเกณฑ์จะไม่จริง

สังคมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย มีโครงสร้างทางสังคมในลักษณะพิเศษ คือเป็นดินแดนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม เพราะฉะนั้นการจัดการศึกษาจึงมีความแตกต่างไปจากภูมิภาคอื่นๆ เช่น นักเรียนที่เรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจะหยุดเรียนในวันศุกร์เสาร์ของทุกสัปดาห์ แต่นักเรียนที่เรียนในโรงเรียนของรัฐจะหยุดเรียนในวันเสาร์อาทิตย์ของทุกสัปดาห์ การใช้ชีวิตของนักเรียนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เราจะพบกับความหลากหลายทางวัฒนธรรม ไม่ว่าจะวัฒนธรรมที่มองเห็น อย่างเช่น การแต่งกาย ภาษาพูด และวัฒนธรรมที่มองไม่เห็น อย่างเช่น ค่านิยม ความเชื่อ ระบบคิด เป็นต้น (ฐิติมดี อาพัทธนานนท์, 2554) จากระบบคิดที่หลากหลายนี้จะมีผลต่อการคิดแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนหรือไม่ อย่างไร และนักเรียนที่มีวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ได้แก่ นักเรียนเชื้อสายพุทธ นักเรียนเชื้อสายมุสลิม และนักเรียนเชื้อสายจีน จะนำความรู้สึกรู้จักจำนวนมาช่วยคิดแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ หรือไม่ อย่างไร

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความรู้สึกรู้จักจำนวนในการแก้ปัญหาเรื่อง การบวก การลบ การคูณ และการหาร เศษส่วนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในสังคมพหุวัฒนธรรม โดยการศึกษาความรู้สึกรู้จักจำนวนในครั้งนี้เป็นการศึกษาตามกรอบแนวคิดใน 5 ด้านของ Yang (2004) คือ 1) การเข้าใจความหมายของจำนวน 2) การเข้าใจขนาดของจำนวน 3) การใช้ตัวอ้างอิงอย่างเหมาะสม 4) การรู้ถึงผลลัพธ์ของการดำเนินการของจำนวน 5) การพัฒนายุทธวิธีการประมาณค่าและการพิจารณาความสมเหตุสมผลของคำตอบ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความรู้สึกเชิงจำนวนในการแก้ปัญหา เรื่องการบวก การลบ การคูณ และการหารเศษส่วน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในสังคมพหุวัฒนธรรม
2. เพื่อเปรียบเทียบความรู้สึกเชิงจำนวนในการแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในสังคมพหุวัฒนธรรม
3. เพื่อเปรียบเทียบการใช้ความรู้สึกเชิงจำนวนในการแก้ปัญหา ระหว่างนักเรียนที่มีวิถีชีวิตคลุกคลีอยู่กับตัวเลขกับนักเรียนที่ไม่มีวิถีชีวิตคลุกคลีอยู่กับตัวเลข

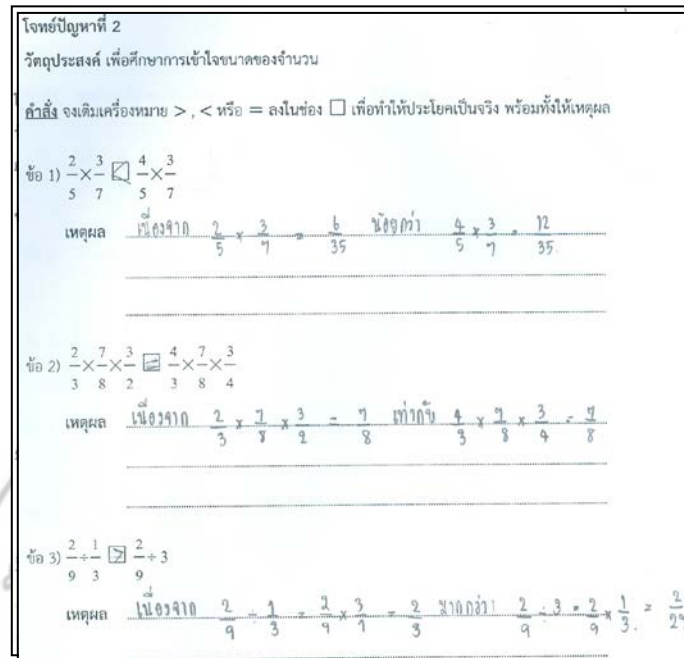
วิธีการศึกษา

ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนในสังคมพหุวัฒนธรรม จำนวน 9 คน ซึ่งผู้วิจัยทำการสังเกตชั้นเรียนอย่างไม่มีส่วนร่วม สอบถามอาจารย์ผู้สอนในรายวิชาคณิตศาสตร์และอาจารย์ที่ปรึกษาประจำชั้นเรียนของนักเรียน จากนั้นจึงทำการเลือกแบบเฉพาะเจาะจงอย่างมีจุดมุ่งหมาย จากกลุ่มของนักเรียนเชื้อสายไทยพุทธ นักเรียนเชื้อสายไทยมุสลิม และนักเรียนเชื้อสายไทยจีน กลุ่มละ 3 คน ซึ่งแต่ละกลุ่มเป้าหมายที่เลือกมานั้นจะมีนักเรียนหนึ่งคนที่มีวิถีชีวิตคลุกคลีอยู่กับตัวเลข การคำนวณ การใช้คณิตศาสตร์อยู่เป็นประจำ โดยนักเรียนกลุ่มเป้าหมายทั้งหมดนี้เข้าร่วมโครงการวิจัยด้วยความสมัครใจ และนักเรียนแต่ละกลุ่มเป็นนักเรียนที่สามารถสื่อสารการคิดในการแก้ปัญหาของตนได้ จากนั้นดำเนินการวิจัยโดยให้นักเรียนทำแบบทดสอบความรู้สึกเชิงจำนวน 3 ชุด ใช้เวลาทดสอบวันละ 1 ชุด ชุดละ 20 นาที หลังทดสอบแต่ละครั้งผู้วิจัยจะสังเกตพฤติกรรมในการแก้ปัญหา สัมภาษณ์เชิงลึกและวิเคราะห์ข้อมูลโดยทำไปพร้อมๆ กับการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยจะต้องทำย้อนกลับไปกลับมาหลายๆ ครั้ง ระหว่างการเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล จนกระทั่งความรู้ได้ถึงจุดอิ่มตัว ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพเป็นการวิเคราะห์เชิงบรรยายและเชิงเนื้อหา โดยผู้วิจัยไม่ได้วิเคราะห์ข้อมูลเพียงคนเดียวแต่จะมีผู้วิเคราะห์ข้อมูลอีก 2 คนมาช่วยตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า ในด้านวิธีการรวบรวมข้อมูล การตรวจสอบด้านข้อมูล และการตรวจสอบข้อมูลของผู้วิจัยที่แตกต่างกัน เพื่อความน่าเชื่อถือของผลการวิจัย

ผลการศึกษา

นักเรียนกลุ่มเป้าหมายที่เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในสังคมพหุวัฒนธรรม เข้าใจความรู้สึกเชิงจำนวนในการแก้ปัญหาที่หลากหลาย โดยนิยมใช้การนับและคำนวณดำเนินการแก้ปัญหามากที่สุด จากนั้นใช้วิธีการพิจารณาตัวเลขในข้อที่มีคำตอบตรงตัว แต่ในข้ออื่นที่มีตัวเลขไม่ตรงกับคำตอบของภาพนั้น นักเรียนจะแสดงวิธีคิดหรือวิธีการคำนวณในตัวเลขตามหลักการบวก การลบ การคูณและการหารเศษส่วน ซึ่งนักเรียนจะใช้วิธีการที่เคยเรียนมาในห้องเรียนหรือบางครั้งใช้วิธีคิดเลขในใจโดยไม่ต้องเขียนทด สรุปหาผลลัพธ์ที่ถูกต้องที่สุด เพื่อให้เห็นความรู้สึกเชิงจำนวนในการแก้ปัญหาของนักเรียน ผู้วิจัยขอเสนอตัวอย่างภาพรวมของวิธีคิดตามกรอบแนวคิดการวิจัย ใน 5 ด้าน ดังต่อไปนี้

ด้านที่ 1 การเข้าใจความหมายของจำนวน จากภาพที่ 1 จะเห็นว่านักเรียนแก้ปัญหาโดยวิธีการนับภาพ และแสดงวิธีการคิดหาคำตอบจากตัวเลข ซึ่งสังเกตเห็นว่าช่วงแรกนักเรียนมีการคิดเลข ทดเลขทางขวามือ เพื่อหาคำตอบจากตัวเลข หลังจากนั้นนักเรียนเขียนจำนวนในรูปเศษส่วนได้เป็น $\frac{3}{6}$ แล้วใช้วิธีทอนตัวเลขที่สามารถตัดทอนกันได้ ต่อมานักเรียนอธิบายเพิ่มเติมว่า จริงๆแล้วไม่จำเป็นต้องใช้วิธีการตัดทอนก็ได้ แค่เราดูส่วนที่แรงแง จากที่เห็นคือส่วนที่แรงแงนั้นคิดเป็นครึ่งหนึ่งของจำนวนทั้งหมด คำตอบสุดท้ายจึงได้เป็น $\frac{1}{2}$ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความรู้สึกเชิงจำนวนในการเข้าใจความหมายของเศษส่วน

ภาพที่ 1 ตัวอย่างการแก้โจทย์ปัญหาของนักเรียนในด้านที่ 1 ด้านการเข้าใจความหมายของจำนวน

ด้านที่ 2 การเข้าใจขนาดของจำนวน จากภาพที่ 2 จะเห็นว่านักเรียนแสดงวิธีคิดตามหลักการคูณและหารเศษส่วน ด้วยการหาผลลัพท์โดยใช้วิธีหอนตัวเลขที่สามารถตัดทอนกันก่อนที่จะทำการเปรียบเทียบ โดยสามารถแก้ปัญหาและ

แสดงวิธีคิดอย่างมีเหตุผล เช่น $\frac{6}{35}$ น้อยกว่า $\frac{12}{35}$ เพราะว่า 6 น้อยกว่า 12 หรือบอกได้ว่า $\frac{2}{3} \times \frac{3}{8} \times \frac{3}{2}$ เท่ากับ $\frac{7}{8}$ และ

$\frac{4}{3} \times \frac{7}{8} \times \frac{3}{4}$ เท่ากับ $\frac{7}{8}$ เหมือนกัน โดยคิดจากสมบัติการสลับที่ของจำนวนและวิธีหอนตัวเลข เช่น $\frac{2}{3} \times \frac{3}{2}$ มีค่าเท่ากับ 1

และ $\frac{4}{3} \times \frac{3}{4}$ ก็มีค่าเท่ากับ 1 เหมือนกัน ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า $\frac{2}{3} \times \frac{7}{8} \times \frac{3}{2}$ เท่ากับ $\frac{4}{3} \times \frac{7}{8} \times \frac{3}{4}$ หรือบอกได้ว่า $\frac{2}{9} \div \frac{1}{3}$ มีค่า

เท่ากับ $\frac{2}{3}$ และ $\frac{2}{9} + 3$ มีค่าเท่ากับ $\frac{27}{9}$ จากวิธีคิดตามหลักการคูณและหารเศษส่วนโดยการเปลี่ยนเครื่องหมายหารเป็นคูณ

แล้วกลับเศษของตัวหารให้เป็นส่วน หลังจากได้ผลลัพท์สุดท้ายแล้วก็ทำการเปรียบเทียบระหว่าง $\frac{2}{3}$ กับ $\frac{2}{27}$ ด้วยการ

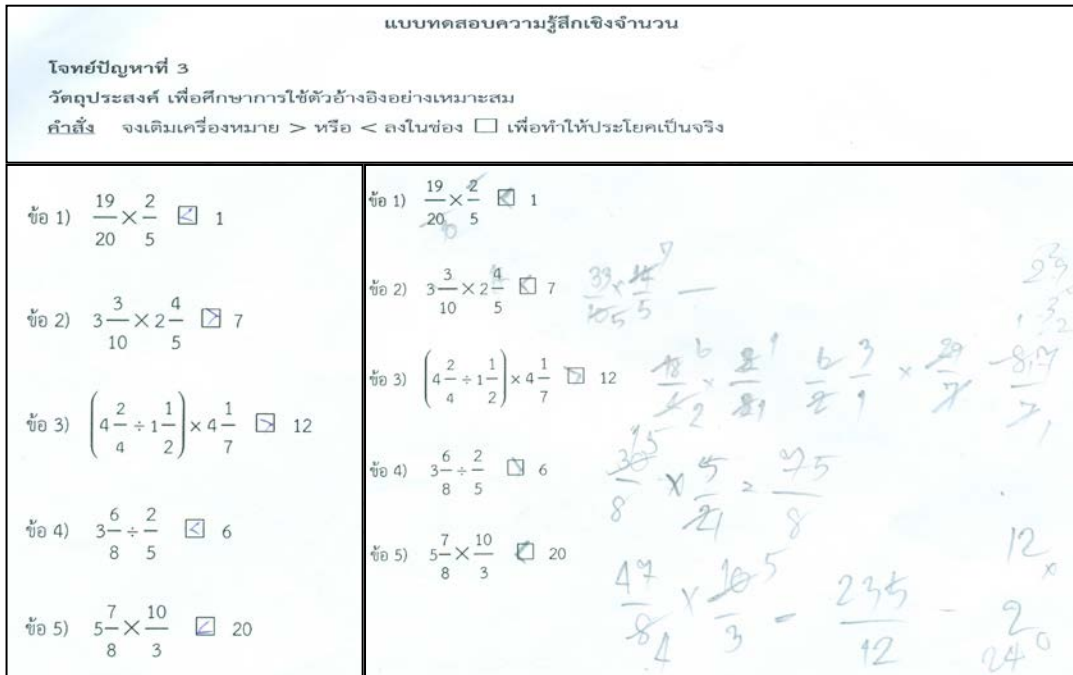
พิจารณาตัวส่วน จะเห็นว่า 3 น้อยกว่า 27 ดังนั้นตัวส่วนที่มากจะมีค่าน้อยกว่าตัวส่วนที่น้อย จึงสรุปได้ว่า $\frac{2}{3}$ มากกว่า $\frac{2}{27}$

จากที่กล่าวมาทั้งหมดนี้แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีความรู้สึกเชิงจำนวนในการเข้าใจขนาดของจำนวน กล่าวคือนักเรียนสามารถบอกได้ว่าจำนวนที่เขียนในรูปเศษส่วนจำนวนหนึ่งมีค่ามากกว่า น้อยกว่า หรือเท่ากับ จำนวนอีกจำนวนหนึ่งได้ โดยไม่จำเป็นต้องเปรียบเทียบ โดยใช้วิธีการหาตัวคูณร่วมน้อยหรือวิธีการทำส่วนให้เท่ากันหรือใช้วิธีการคูณไขว้ซึ่งเป็นวิธีการที่นักเรียนเข้าใจจากประสบการณ์ของตนเอง

ภาพที่ 2 ตัวอย่างการแก้โจทย์ปัญหาของนักเรียนในด้านที่ 2 ด้านการจำแนกขนาดของจำนวน

ด้านที่ 3 การใช้ตัวอ้างอิงอย่างเหมาะสม จากภาพที่ 3 ผู้วิจัยขอนำเสนอวิธีการคิดที่แตกต่างกันระหว่างการคิดโดยใช้ความรู้สึกเชิงจำนวนโดยใช้ตัวอ้างอิง(ภาพทางซ้ายมือ)กับการคิดตามหลักการคูณ การหารและการเปรียบเทียบเศษส่วน(ภาพทางขวามือ) จะเห็นว่านักเรียนที่คิดตามหลักการ พยายามที่จะหาผลลัพธ์ก่อนทำการเปรียบเทียบ แต่นักเรียนที่ใช้ความรู้สึกเชิงจำนวนพยายามใช้ตัวอ้างอิงมาช่วยคิดโดยไม่ต้องทำตามหลักการเปรียบเทียบเศษส่วน

ภาพที่ 3 ตัวอย่างเปรียบเทียบการแก้โจทย์ปัญหาของนักเรียนในด้านที่ 3 ด้านการใช้ตัวอ้างอิงอย่างเหมาะสม

ยกตัวอย่างด้านที่ 3 ของข้อ 1) $\frac{19}{20} \times \frac{2}{5}$ นักเรียนใช้วิธีคิดในใจโดยนำเศษมาคูณกับเศษและนำส่วนมาคูณกับส่วน ได้ผลลัพธ์เป็น $\frac{38}{100}$ แสดงว่า $\frac{38}{100}$ มีค่าน้อยกว่า 1 เพราะตัวเศษน้อยกว่าตัวส่วน ดังนั้น นักเรียนจึงตอบว่า $\frac{19}{20} \times \frac{2}{5}$ น้อยกว่า 1 โดยที่ไม่ต้องทอนตัวเลขหรือว่าทำตัวส่วนให้เท่ากันตามหลักการเปรียบเทียบเศษส่วน แต่ใช้การพิจารณาจากตัวอ้างอิงที่นักเรียนทราบค่าอยู่แล้ว ซึ่งในข้อนี้นักเรียนใช้ 1 เป็นตัวอ้างอิง

ด้านที่ 4 การรู้ถึงผลสัมพัทธ์ของการดำเนินการของจำนวน โดยให้นักเรียนเลือกจำนวนมาเพียง 3 จำนวนเท่านั้น จากจำนวน $\frac{2}{3}, -\frac{4}{5}, \frac{5}{6}, -\frac{3}{7}$ ตามภาพที่ 4 ปรากฏว่านักเรียนเลือก $\frac{2}{3}, -\frac{4}{5}$ และ $\frac{5}{6}$ โดยตัดจำนวน $-\frac{3}{7}$ เพราะนักเรียนคิดว่ามีค่าน้อยที่สุด เนื่องจากตัวเศษน้อยกว่าตัวส่วนหรืออีกเหตุผลหนึ่งที่ว่าตัวเศษมีค่าไม่ถึงครึ่งของตัวส่วน หลังจากนั้นจึงนำมาสร้างเป็น $\frac{2}{3} + \frac{5}{6} - (-\frac{4}{5})$ ซึ่งทำให้มีค่าที่สูงที่สุด ในทางกลับกัน ถ้าหากใส่เครื่องหมายลบหน้าจำนวนทั้ง 3 จำนวน คือ $-\frac{2}{3} - \frac{5}{6} - \frac{4}{5}$ ก็จะได้ผลลัพธ์ที่มีค่าน้อยที่สุดเช่นกัน

แบบทดสอบความรู้เชิงจำนวน

โจทย์ปัญหาที่ 4
วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการรู้ผลสัมพัทธ์ของการดำเนินการต่างๆของจำนวน
คำสั่ง ให้นักเรียนหาวิธีการที่หลากหลาย เพื่อหาผลบวก หรือ ผลลบ ระหว่างจำนวนที่กำหนดให้ โดยเลือกมาได้เพียง 3 จำนวนเท่านั้น ในแต่ละครั้ง เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่มีค่าสูงสุด และน้อยที่สุด

$\frac{2}{3}$ $-\frac{4}{5}$ $\frac{5}{6}$ $-\frac{3}{7}$

ข้อ 1) ผลลัพธ์ที่มีค่าสูงสุด
ตอบ. $\frac{2}{3} + \frac{5}{6} - (-\frac{4}{5})$

แนวคิด ทวำทำผลบวกมากที่สุด พัด ผลลบทำผลลบที่น้อยที่สุด พัดลบลบได้บวก

ข้อ 2) ผลลัพธ์ที่มีค่าน้อยที่สุด
ตอบ. $-\frac{2}{3} - \frac{5}{6} + (-\frac{4}{5})$

แนวคิด ทำจำนวนที่ลบกับบวกให้ลบไปให้ ผลลัพธ์น้อย!

ภาพที่ 4 ตัวอย่างการแก้โจทย์ปัญหาของนักเรียนในด้านที่ 4 ด้านการรู้ถึงผลสัมพัทธ์ของการดำเนินการของจำนวน

ด้านที่ 5 การพัฒนาวิธีการประมาณค่าและการพิจารณาความสมเหตุสมผลของคำตอบ ในการศึกษา
ด้านนี้พบว่า นักเรียนเริ่มมีประสบการณ์เกี่ยวกับความรู้เชิงจำนวน นักเรียนมีทักษะทางด้านการแก้ปัญหา มีการทำความเข้าใจ
เข้าใจโจทย์ก่อนที่จะดำเนินการแก้ปัญหาตามเงื่อนไขที่โจทย์กำหนดให้ ดังเช่นภาพที่ 5 (ทางซ้ายมือ) โจทย์กำหนดให้มีเลข $\frac{1}{2}$,
 $\frac{2}{3}$ และ $\frac{1}{3}$ จากนั้นโจทย์สั่งให้นักเรียนเลือกตัวเลข ไปวางในช่องว่างของตาราง 3×3 เพื่อให้ได้ผลบวกของจำนวนในแนวตั้ง
แนวนอน และแนวเฉียง เท่ากันทุกแนว ผลปรากฏว่านักเรียนจะสังเกตตัวเลขที่โจทย์กำหนดมาให้แล้วเลือกวางเลข 0 ไว้ที่ช่อง
ตรงกลางตาราง จากนั้นนำจำนวนที่เป็นจำนวนตรงข้ามกันมาวางไว้คนละด้านของเลข 0 ในแนวเดียวกัน เพราะนักเรียนให้
เหตุผลว่าจำนวนตรงข้ามกันจะบวกกันได้ 0 เสมอ เช่น $-\frac{2}{3} + \frac{2}{3}$ หรือ $\frac{1}{2} - \frac{1}{2}$ หรือ $-\frac{1}{3} + \frac{1}{3}$ เป็นต้น เมื่อนักเรียนวาง
จำนวนเสร็จแล้ว นักเรียนก็มีการตรวจคำตอบอีกครั้งหนึ่ง ส่วนทางขวามือของภาพที่ 5 โจทย์ให้นักเรียนประมาณค่าและ
พิจารณาตัวเลขที่กำหนดให้ในวงเล็บ โดยเริ่มต้นนักเรียนพยายามประมาณค่าเศษส่วนให้เป็นจำนวนเต็มหรือมองเศษส่วนที่
ค่าใกล้เคียงกับ $\frac{1}{2}$ ตัวอย่างเช่นข้อ 1) $\frac{9}{11}$ นักเรียนจะประมาณค่าเป็น 1 ซึ่งจากการสัมภาษณ์นักเรียนบอกว่า 9 มีค่า

ใกล้เคียง 11 นักเรียนจึงประมาณค่าเป็น 1 หรือข้อ 2) $\frac{4}{9}$ นักเรียนจะประมาณค่าเป็น $\frac{1}{2}$ เพราะว่า 4 มีค่าใกล้เคียงครึ่งหนึ่งของ 9 ดังนั้น $\frac{4}{9}$ จึงมีค่าใกล้เคียง $\frac{1}{2}$ หรือข้อ 6) $3\frac{2}{9} \times 2\frac{7}{9} \times 4\frac{1}{5}$ นักเรียนประมาณค่าได้ 36 จากการสัมภาษณ์นักเรียนบอกว่า $3\frac{2}{9}$ ประมาณค่าเป็น 3, $2\frac{7}{9}$ ประมาณค่าเป็น 3 และ $4\frac{1}{5}$ ประมาณค่าเป็น 4 ดังนั้นเมื่อนำจำนวนทั้งสามมาคูณกันก็จะได้ $3 \times 3 \times 4$ จึงมีค่าประมาณ 36 หรือข้อ 9) $3\frac{17}{20} \div \frac{4}{9}$ นักเรียนประมาณค่าได้ 9 จากการสัมภาษณ์นักเรียนบอกว่า $3\frac{17}{20}$ ประมาณค่าเป็น 4, $\frac{4}{9}$ ประมาณค่าเป็น $\frac{1}{2}$ ดังนั้น $3\frac{17}{20} \div \frac{4}{9}$ จึงคิดเป็น $4 \div \frac{1}{2}$ จะได้ 4×2 มีคำตอบเป็น 8 ซึ่งเป็นคำตอบที่ใกล้เคียง 9 มากที่สุด และข้อ 10) $\frac{1}{18} \times 3\frac{1}{9}$ มีค่าใกล้เคียงกับ 0 มากที่สุด ซึ่งจากการสัมภาษณ์นักเรียนบอกว่า $3\frac{1}{9}$ ประมาณค่าเป็น 3 และ $\frac{1}{18}$ มีค่าใกล้เคียง 0 ดังนั้น $\frac{1}{18} \times 3\frac{1}{9}$ จึงคิดเป็น 0×3 จะได้คำตอบสุดท้ายเป็น 05

แบบทดสอบความรู้เชิงจำนวน	แบบทดสอบความรู้เชิงจำนวน									
<p>โจทย์ปัญหาที่ 5 วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการพัฒนาวิธีการประมาณค่าและการพิจารณาความสมเหตุสมผลของคำตอบ คำสั่ง ให้นักเรียนนำจำนวน $0, \frac{2}{3}, \frac{1}{6}, \frac{1}{2}, \frac{1}{3}, \frac{1}{6}$ ไปวางลงในช่องว่างของตาราง เพื่อไม่ให้ผลบวกของจำนวนทั้ง 3 จำนวนในแนวนั่ง แนวนอน และแนวเฉียงเท่ากันทุกแนว</p> <table border="1" style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <tr> <td>$\frac{1}{2}$</td> <td>$-\frac{1}{3}$</td> <td>$-\frac{1}{6}$</td> </tr> <tr> <td>$-\frac{2}{3}$</td> <td>0</td> <td>$+\frac{2}{3}$</td> </tr> <tr> <td>$\frac{1}{6}$</td> <td>$\frac{1}{3}$</td> <td>$-\frac{1}{2}$</td> </tr> </table> <p>หมายเหตุ เมื่อจัดวางเสร็จแล้ว จีบบวกกันดู ถ้าแต่ละแนวเท่ากันก็ถูกต้อง</p> <p>แนวคิด วิธีนี้น่าสนใจในตารางที่วางไว้ข้างบน ทุกแนวก็จะมีค่าเท่ากัน 0 ผลลัพธ์จึงเหลือ</p>	$\frac{1}{2}$	$-\frac{1}{3}$	$-\frac{1}{6}$	$-\frac{2}{3}$	0	$+\frac{2}{3}$	$\frac{1}{6}$	$\frac{1}{3}$	$-\frac{1}{2}$	<p>โจทย์ปัญหาที่ 5 วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการพัฒนาวิธีการประมาณค่าและการพิจารณาความสมเหตุสมผลของคำตอบ คำสั่ง ให้นักเรียนวงคำตอบ จากตัวเลือกที่กำหนดไว้ในวงเล็บ</p> <p>ข้อ 1) $\frac{9}{11}$ มีค่าใกล้เคียงกับจำนวนใดมากที่สุด (0 , 1)</p> <p>ข้อ 2) $\frac{4}{9}$ มีค่าใกล้เคียงกับจำนวนใดมากที่สุด ($\frac{1}{2}$, 1)</p> <p>ข้อ 3) $3\frac{9}{10}$ มีค่าใกล้เคียงกับจำนวนใดมากที่สุด (3 , 4)</p> <p>ข้อ 4) $4\frac{4}{5}$ มีค่าใกล้เคียงกับจำนวนใดมากที่สุด (4 , 5)</p> <p>ข้อ 5) $2\frac{2}{9}$ มีค่าใกล้เคียงกับจำนวนใดมากที่สุด (2 , 3)</p> <p>ข้อ 6) $3\frac{2}{9} \times 2\frac{7}{9} \times 4\frac{1}{5}$ มีค่าใกล้เคียงกับจำนวนใดมากที่สุด (24 , 36)</p> <p>ข้อ 7) $1\frac{2}{11} \times \frac{5}{9}$ มีค่าใกล้เคียงกับจำนวนใดมากที่สุด (1 , 3)</p> <p>ข้อ 8) $\frac{1}{8} \div 1\frac{9}{11}$ มีค่าใกล้เคียงกับจำนวนใดมากที่สุด (0 , 2)</p> <p>ข้อ 9) $3\frac{17}{20} \div \frac{4}{9}$ มีค่าใกล้เคียงกับจำนวนใดมากที่สุด (4 , 9)</p> <p>ข้อ 10) $\frac{1}{18} \times 3\frac{1}{9}$ มีค่าใกล้เคียงกับจำนวนใดมากที่สุด (0 , 3)</p>
$\frac{1}{2}$	$-\frac{1}{3}$	$-\frac{1}{6}$								
$-\frac{2}{3}$	0	$+\frac{2}{3}$								
$\frac{1}{6}$	$\frac{1}{3}$	$-\frac{1}{2}$								

ภาพที่ 5 ตัวอย่างการแก้โจทย์ปัญหาการบวก การลบ การคูณและการหารเศษส่วนของนักเรียนในด้านที่ 5

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยได้ใช้กรอบแนวคิดเกี่ยวกับความรู้สึกเชิงจำนวนของ Yang (2004) ซึ่งสามารถอภิปรายผลการวิจัยในแต่ละด้านดังนี้

1) นักเรียนมีความรู้สึกเชิงจำนวนด้านการเข้าใจความหมายของจำนวน โดยสามารถมองเห็นความสัมพันธ์ของจำนวน เข้าใจการแสดงรูปแบบต่างๆของจำนวนเกี่ยวกับการบวก การลบ การคูณและการหารเศษส่วน ซึ่งภานูรัตน์ มงฤทธิ์ (2553) กล่าวว่า “นักเรียนเข้าใจเกี่ยวกับเศษส่วนอย่างต่ำ เศษเกิน และจำนวนคละ รวมทั้งประยุกต์ใช้วิธีการคิดที่หลากหลาย เพื่อแสดงแทนจำนวนได้” ครูควรเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงวิธีคิดที่หลากหลาย สร้างความรู้สึกทางบวกในการคิดแก้ปัญหา ต้องเร้าความสนใจ และสร้างตัวเลือกคำตอบที่ถูกต้องหลายตัวเลือก

2) นักเรียนมีความรู้สึกเชิงจำนวนด้านการเข้าใจขนาดของจำนวน ซึ่งเปรียบเทียบเศษส่วน 2 จำนวน โดยสามารถอธิบายเหตุผลของคำตอบได้อย่างถูกต้องตามหลักการ นักเรียนไม่จำเป็นต้องคำนวณ ซึ่งสุพรรณิ เผ่าพงษ์ (2553) กล่าวว่า “นักเรียนระบุได้อย่างถูกต้องว่า เศษส่วนใดมีค่ามากกว่า น้อยกว่า หรือเท่ากับเศษส่วนอื่นๆที่โจทย์กำหนดให้ และสามารถเลือกใช้จำนวนที่มีค่าใกล้เคียงมาช่วยในการคิดคำนวณในใจได้” ครูควรกระตุ้นให้นักเรียนเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เก่า จนเข้าใจปัญหาและสามารถแก้ปัญหาตามวิถีทางของตนเองได้สำเร็จ

3) นักเรียนมีความรู้สึกเชิงจำนวนด้านการใช้ตัวอ้างอิงอย่างเหมาะสม มาแก้โจทย์ปัญหาที่แตกต่างกันได้อย่างง่าย และรวดเร็ว ซึ่งตัวอ้างอิงที่นักเรียนใช้บ่อยสุด คือ 1 และ $\frac{1}{2}$ สอดคล้องกับเอมอร์ สิทธิรักษ์ (2546) ที่กล่าวว่า “นักเรียนเห็น

ประโยชน์ของการใช้ตัวอ้างอิง โดยส่วนมากชอบที่จะใช้ตัวอ้างอิงในการประมาณค่าคำตอบ เปรียบเทียบเศษส่วน และพิจารณาความสมเหตุสมผลของคำตอบ ซึ่งจะรวดเร็วและไม่ต้องเสียเวลาแสดงวิธีทำ” ครูควรให้ความสำคัญเป็นพิเศษในการสอนเรื่องนี้ โดยเฉพาะคำว่า ตัวอ้างอิง ซึ่งอาจจะเป็นคำศัพท์ใหม่ที่นักเรียนต้องใช้เวลาทำความเข้าใจ

4) นักเรียนมีความรู้สึกเชิงจำนวนด้านการรู้ถึงผลสัมพัทธ์ของการดำเนินการของจำนวน โดยนักเรียนรู้ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการบวก ลบ คูณและหารเศษส่วน ว่า การบวกและการคูณนั้นไม่ได้ทำให้ผลลัพธ์เพิ่มขึ้นเสมอไป เช่นเดียวกับการลบและการหารก็ไม่ได้ทำให้ผลลัพธ์ลดลงเสมอไป ถ้านักเรียนต้องการให้ได้ผลลัพธ์ที่มีค่ามากที่สุดแล้วต้องพยายามทำจำนวนนั้นให้เป็นจำนวนบวก แต่ถ้านักเรียนต้องการให้ได้ผลลัพธ์ที่มีค่าน้อยที่สุดแล้วต้องพยายามทำจำนวนนั้นให้เป็นจำนวนลบ ดังนั้น ครูควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้อธิบายเหตุผลของข้อสรุปที่ได้

5) นักเรียนมีความรู้สึกเชิงจำนวนด้านการพัฒนาวิธีการประมาณค่าและการพิจารณาความสมเหตุสมผลของคำตอบ โดยนักเรียนนำความรู้หรือวิธีการคิดต่างๆเกี่ยวกับจำนวนมาอธิบายหรือแสดงได้ว่าคำตอบที่ได้สมเหตุสมผลหรือไม่ ดังนั้น นักเรียนสามารถพูดและเขียนอธิบายเหตุผลการคิดของตนเองได้มากขึ้น โดยใช้ความหมายหรือขนาดของจำนวน การใช้ตัวอ้างอิง การรู้ถึงผลสัมพัทธ์ของการดำเนินการวิจัย และการประมาณค่าอธิบายความสมเหตุสมผล นั่นคือ ครูควรให้นักเรียนได้สื่อความคิดของนักเรียนเองโดยใช้ตัวแทนความคิดในรูปที่สามารถมองเห็นภาพได้อย่างชัดเจนและในรูปคำพูด

6) นักเรียนทั้ง 3 กลุ่มจากกลุ่มของนักเรียนเชื้อสายไทยพุทธ นักเรียนเชื้อสายไทยมุสลิม และนักเรียนเชื้อสายไทยจีน ใช้ความรู้สึกเชิงจำนวนในการแก้ปัญหาไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจมีเหตุผลที่ว่านักเรียนทุกคนมีประสบการณ์ในชั้นเรียนหรือประสบการณ์ใหม่ที่พบนอกชั้นเรียน จนสามารถแก้ปัญหาตามวิถีคิดของตนเองได้สำเร็จ ไม่เกี่ยวข้องกับเชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรมประเพณี ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้มีเจตนาสร้างความแตกแยกในสังคม แต่เพียงแคต้องการหาคำตอบตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนั้นครูควรระวังประเด็นนี้ให้ดี โดยอย่าให้เกิดความเลื่อมล้ำหรือเอนเอียงไปทางกลุ่มหนึ่งกลุ่มใด ในขณะที่สอนก็ควรแบ่งกลุ่มในชั้นเรียนตามปกติ

7) นักเรียนที่มีวิถีชีวิตคลุกคลีอยู่กับตัวเลขและนักเรียนที่ไม่มีวิถีชีวิตคลุกคลีอยู่กับตัวเลข ใช้ความรู้สึกเชิงจำนวนในการแก้ปัญหาไม่แตกต่างกัน นั่นคือนักเรียนที่พ่อแม่มีอาชีพค้าขายโดยวิถีชีวิตตัวเองคลุกคลีอยู่กับตัวเลขและนักเรียนทั่วไปที่พ่อแม่ไม่ได้มีอาชีพค้าขายโดยวิถีชีวิตไม่ได้คลุกคลีอยู่กับตัวเลข เมื่อเจอโจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ส่วนมากก็จะใช้วิธีคิดตามหลักการที่ตัวเองเคยเรียนมาในชั้นเรียน บางครั้งนักเรียนเจอตัวเลขที่มีจำนวนมากเวลาช่วยพ่อแม่ขายของที่บ้าน ตามที่ผู้วิจัย

สัมภาษณ์พบว่า นักเรียนนิยมใช้เครื่องคิดเลขช่วยแก้ปัญหาการคำนวณ เพราะสะดวกและแม่นยำกว่าการคิดโดยไม่ใช้เครื่องคิดเลข อีกทั้งช่วยป้องกันความผิดพลาดในการคำนวณด้วย

เอกสารอ้างอิง

- ฐิติมดี อาพัทธนันท์. (2554). นโยบายการศึกษาและการปฏิบัติของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้กับความ เป็นพหุวัฒนธรรม : กรณีศึกษาโรงเรียนในจังหวัดปัตตานี. วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 17(4), 545-560.
- รุ่งทิพา นามำรุ่ง. (2550). วิถีธรรมชาติแห่งการคิดเชิงคณิตศาสตร์เรื่องการคูณและการหารของเด็กที่มีอายุตั้งแต่ 7-10 ปี. ปริญญาโท กศ.ด.(คณิตศาสตร์ศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ยุพิน พิพิธกุล. (2537). การเรียนการสอนคณิตศาสตร์. กรุงเทพฯ: เอ็ดดิสันเพรส โปรดักซ์.
- ภาณุรัตน์ มองฤทธิ์. (2553). การศึกษาความรู้สึกเชิงจำนวนในการแก้ปัญหา เรื่องการบวกและการลบเศษส่วนของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนศรีหนองกาววิทยา อำเภอหนองสองห้อง จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.(คณิตศาสตร์ศึกษา). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุพรรณิ เผ่าพงษ์. (2553). การศึกษาความรู้สึกเชิงจำนวนในการแก้ปัญหา เรื่องการคูณและการหารเศษส่วนของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนศรีหนองกาววิทยา อำเภอหนองสองห้อง จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.(คณิตศาสตร์ศึกษา). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้ แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- เอมอร สิทธิรักษ์. (2546). การพัฒนาสำนึกเกี่ยวกับจำนวนเรื่องเศษส่วนและทศนิยมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. ปริญญาโท กศ.ด.(คณิตศาสตร์ศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Markovits,Zvia and Sowder,Judith. (1994). Developing number sense : An intervention study in grade 7. *Journal for research in Mathematics Education*, 25(1), 4-29.
- Yang,D.C.,Hsu,C.J.,&Huang,M.C. (2004). A study of teaching and learning number sense for sixth grade students in Taiwan. *International Journal of Science and Mathematics Education*, 2(3), 407-430.

การพัฒนาทักษะการเขียนบทสรุปและวิจารณ์ผลการทดลองของรายวิชาปฏิบัติการฟิสิกส์ทั่วไป 1 Development of Experimental Summary and Discussion Skill of General Physics I Laboratory

วิไลพร ลักขมีวานิชย์^{1*} นภรัตน์ จิวาลักษณ์² ดวงเดือน เทพนวล² และสุกิจ ทองแบน²

¹ ภาควิชาฟิสิกส์และวิทยาศาสตร์ทั่วไป คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

² ภาควิชาเคมี คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

*E-mail : vilaiporn7503@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างรูปแบบการสอนที่สามารถพัฒนาทักษะการเขียนบทสรุปและวิจารณ์ผลการทดลองของนักศึกษาในรายวิชาปฏิบัติการฟิสิกส์ทั่วไป 1 (สอดคล้องกับมาตรฐานผลการเรียนที่คาดหวังของการศึกษาระดับอุดมศึกษาของไทยด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลขและการสื่อสาร) และเพื่อสำรวจประเด็นความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนในการเขียนบทสรุปและวิจารณ์ผลการทดลองของนักศึกษา กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 87 เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 สังกัดสาขาวิชาเคมี เป็นนักศึกษาที่เรียนรายวิชาปฏิบัติการฟิสิกส์ทั่วไป 1 ตามแผนการเรียนเสนอแนะในภาคเรียนที่ 2/2557 ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบการสอนที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาทักษะการสื่อสารของบทสรุปและวิจารณ์ เป็นการให้ข้อมูลย้อนกลับ การทำซ้ำ และการทำต่อเนื่อง ส่วนประเด็นของความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนที่ส่งผลให้นักศึกษาไม่สามารถเขียนบทสรุปได้คือ การนำข้อมูลมาเขียนพรรณนา การคัดลอกทฤษฎี การอธิบายวิธีการทดลอง การลอกเพื่อนและการเขียนโดยไม่ระบุหน่วยของปริมาณ

คำสำคัญ : ทักษะด้านการวิเคราะห์เชิงตัวเลขและการสื่อสาร การให้ข้อมูลย้อนกลับ การทำซ้ำ การทำต่อเนื่อง

Abstract

This research is aimed to develop teaching model which is able to develop the students' writing skill, following the Thai standard of expected learning outcomes on numerical evaluation and writing skills, on experimental summary and discussion in General Physic I Laboratory and to explore misunderstanding issues on this writing. Eighty seven percent of student samples are Chemistry students, taking regularly course in second term of the 2014 academic year. The results show that reflecting data, replete and continuity are the best teaching to use. Misunderstanding issues explored are describing data, theory written, describing procedure of experiment, copying friend, and writing without unit.

คำสำคัญ : numerical evaluation and writing skill, reflecting data, replete, continuity

บทนำ

การจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษานั้นมีการพัฒนาทักษะต่างๆ ของผู้เรียนให้สอดคล้องและสัมพันธ์กับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ได้กำหนดกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TOF) ไว้ 5 ด้าน คือ 1) ด้านคุณธรรมจริยธรรม 2) ด้านความรู้ 3) ด้านทักษะทางปัญญา 4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ 5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยี การเขียนสรุปและการอภิปรายผลในรายวิชาปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์นั้นถือได้ว่าเป็นทักษะการสื่อสาร บรรดาสุขขัตติ (2552) ได้ให้หลักการเขียนบทสรุปและการอภิปรายผลไว้ว่า การสรุปผลการวิจัย เป็นการกล่าวถึงผลที่ได้จากข้อค้นพบสำคัญ อภิปรายและวิจารณ์ผล โดยชี้ให้เห็นว่าผลการวิจัยที่ได้สอดคล้องหรือขัดแย้งกับหลักการ ทฤษฎี หรือผลการวิจัยของผู้อื่นที่ทำไว้อย่างไร ถ้าขัดแย้งให้เสนอความคิดเห็น หรือเหตุผล หรือข้อจำกัดที่ทำให้ได้ผลเช่นนั้น การอภิปรายผลควรแยกประเด็นอภิปรายทีละประเด็น ไม่จำเป็นต้องอภิปรายทุกรายการตามข้อสรุปของผลการวิจัย อาจยกประเด็นที่เป็นที่น่าสังเกตหรือโดดเด่น หรือประเด็นที่ข้อสรุปไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ส่วนการอภิปรายผลการวิจัย เป็นการประเมินหรือขยายความของผลการวิจัย เพื่อยืนยันว่าผลการวิจัยที่น่าเชื่อถือ ถูกต้อง เป็นจริง โดยชี้ให้เห็นว่า ผลการวิจัยสอดคล้องหรือไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย ตรงตามข้อเท็จจริงที่พบ ตรงตามแนวคิด ทฤษฎีและผลการวิจัยคนอื่นหรือไม่ อย่างไร ผลการวิจัยนั้นเป็นไปตามแนวความคิด ทฤษฎีอะไรบ้าง รวมทั้งมีความขัดแย้งหรือไม่ ถ้ามีความขัดแย้งควรต้องอธิบายเหตุผลและหาข้อมูลสนับสนุน ชี้แจงความเป็นไปได้ของผลการวิจัยนั้น (นิศารัตน์ อ้วยสั่ว, 2553) แม้ว่าผู้สอนจะให้ความสำคัญและเน้นการฝึกฝนการเขียนสรุปและการอภิปรายผลแก่ผู้เรียนอย่างมากแล้วก็ตาม แต่จากประสบการณ์การสอนในรายวิชาปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ที่ผ่านมา ผู้วิจัยพบว่า มีนักศึกษาเป็นจำนวนมากไม่เข้าใจว่าควรสรุปและอภิปรายผลการทดลองอย่างไร อีกทั้งมีความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนต่อวิธีการเขียนบทสรุปและอภิปรายผลการทดลอง ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงออกแบบการจัดการเรียนการสอนที่สามารถพัฒนาทักษะการเขียนบทสรุปและวิจารณ์ผลการทดลองของนักศึกษาในรายวิชาปฏิบัติการฟิสิกส์ทั่วไป 1 เพื่อให้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยี

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อสร้างรูปแบบการสอนที่สามารถพัฒนาทักษะการเขียนบทสรุปและวิจารณ์ผลการทดลองของนักศึกษาในรายวิชาปฏิบัติการฟิสิกส์ทั่วไป 1 เพื่อให้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังด้านทักษะด้านการวิเคราะห์เชิงตัวเลขและการสื่อสาร
- 2) เพื่อสำรวจประเด็นความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนในการเขียนบทสรุปและอภิปรายผลการทดลองของนักศึกษาหลังจากได้รับการพัฒนาทักษะการเขียนบทสรุปและวิจารณ์ผลการทดลอง

วิธีการศึกษา

1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรของการวิจัยนี้เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี ภาคปกติ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาฟิสิกส์ทั่วไป 1 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 59 คน ส่วนตัวอย่างทั้งหมดมี 24 คน แยกเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 หลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาเคมี (เรียนตามแผน) จำนวน 21 คน นักศึกษาชั้นปีที่ 4 หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเคมี จำนวน 2 คน ข้อมูลพฤติกรรมของนักศึกษาที่นำมาพิจารณาเป็นข้อมูลของนักศึกษาที่คงสภาพอยู่จนตลอดภาคเรียน และได้รับการประเมินผลการเรียนรู้เป็นระดับคะแนน A ถึง F เท่านั้น ไม่นับนักศึกษาที่ขาดสอบปลายภาค (M) หรือถอนการลงทะเบียนระหว่างภาค (W)

2) เครื่องมือที่ใช้

เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัยและรวบรวมข้อมูล มี 2 ชนิด คือ

- (1) แบบสรุปและวิจารณ์ผลการทดลอง เป็นแบบสรุปที่นักศึกษาเขียนขึ้นเมื่อทำการทดลองเสร็จแล้ว ดังนั้นแบบสรุปและวิจารณ์ผลการทดลองที่นักศึกษาเขียนขึ้นจึงมี 10 ชุด ต่อเนื่องกันตลอดภาคเรียน

(2) เกณฑ์การวัดและประเมินผลแบบบูรณาการ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น แยกพิจารณา 3 แนวทางกว้าง ๆ ได้แก่

(2.1) ด้านความถูกต้องและความครบถ้วนของเนื้อหา โดยงานวิจัยนี้กำหนดให้เนื้อหาที่สมบูรณ์ของบทสรุปและ
วิจารณ์ผลการทดลอง ควรประกอบด้วยการระบุวัตถุประสงค์ การสรุปข้อมูลที่สำคัญ และการวิจารณ์ผลการทดลอง
ลักษณะการเขียน ควรอยู่ในลักษณะของการเขียนเป็นประโยคด้วยคำ/คำศัพท์ ที่ถูกต้อง ใช้สำนวนภาษาถูกต้อง สละสลวย
กระชับ ชัดเจน และไม่ใช้คำฟุ่มเฟือย

(2.2) การเรียงลำดับข้อความหรือข้อมูลที่สำคัญ โดยต้องถ่ายทอดเนื้อหาออกอย่างเป็นระบบ มีความ
ต่อเนื่องของเนื้อหาที่เขียน ทำความเข้าใจหรือสื่อความหมายได้

(2.3) สรุปประเด็นที่นักศึกษาไม่สามารถเขียนบทสรุปและวิจารณ์ผลการทดลอง ตลอดจนวิเคราะห์หาความ
เข้าใจที่คาดเคลื่อนต่อการเขียนบทสรุป

3) ขั้นตอนและวิธีดำเนินการวิจัย แยกเป็น 3 ขั้นตอน คือ

1) สำนวจความรู้อุ้ความเข้าใจเดิมของนักศึกษาที่มีต่อการเขียนบทสรุปและวิจารณ์ผลการทดลอง ซึ่งอยู่ในช่วง 3
สัปดาห์แรกของการทดลอง โดยผู้สอนสอนเฉพาะส่วนของทฤษฎีและทำความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการทดลอง จากนั้น
ให้นักศึกษาเขียนบทสรุปและวิจารณ์ผลการทดลองจากประสบการณ์เดิมที่นักศึกษามีอยู่ จากนั้นจึงทำการประเมินการเขียน
ของนักศึกษาเพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับในสัปดาห์ที่ 4 ต่อไป

2) ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรสรุปให้ถูกต้องโดยการใช้ความรู้แก่นักศึกษาด้วยการ

(2.1) ให้ข้อมูลย้อนกลับ ด้วยการตรวจงานแล้วชี้แจงเป็นรายบุคคล

(2.2) ให้เกณฑ์การประเมินชิ้นงานแก่นักศึกษา เพื่อให้ให้นักศึกษาได้ทราบถึงวิธีการเขียนที่ถูกต้อง รายละเอียดของ
ขั้นตอนการวิจัย แยกตามสัปดาห์ที่นักศึกษาทำการทดลองดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 1

3) วิเคราะห์หาความถี่ และร้อยละของนักศึกษาที่เขียนบทสรุปและวิจารณ์ผลการทดลอง โดยแยกประเด็นการ
วัดผลออกเป็น 3 ประเด็น คือ (3.1) ด้านความถูกต้องขององค์ประกอบ (3.2) ด้านการเรียงลำดับความคิด และ (3.3) ด้าน
ความเข้าใจที่คาดเคลื่อนต่อการเขียนบทสรุป

ตารางที่ 1 วิธีการสอนแยกตามสัปดาห์ของการทดลอง

สัปดาห์ที่ ¹	วิธีการสอน
1-3	- ผู้สอนสอนเฉพาะในส่วนของเนื้อหาทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง วิธีการทดลอง ตลอดจนข้อควรปฏิบัติต่าง ๆ ของรายวิชา - ผู้สอนตรวจรายงานการทดลอง และบทสรุป แต่ยังไม่ให้ข้อมูลสะท้อนกลับ
4	- ผู้สอนให้ข้อมูลสะท้อนกลับของการทดลองที่ 1 – 3 แล้วให้นักศึกษาทำซ้ำได้ ด้วยการนำรายงานกลับไปแก้ไขตามที่ได้รับคำชี้แจงเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่มแล้ว
5	- ผู้สอนตรวจรายงานของสัปดาห์ที่ 4 แล้วให้ข้อมูลย้อนกลับ ให้นักศึกษาแก้ไขส่วนที่บกพร่องพร้อมทั้งชี้แจงเกณฑ์การประเมิน
6-10	- ผู้สอนทำเช่นเดียวกับสัปดาห์ที่ 5

หมายเหตุ ผลการวิจัยนำเฉพาะการเขียนสรุปและวิจารณ์ผลการทดลองครั้งแรก ของแต่ละการทดลองมาวิเคราะห์ผล
ส่วนผลการทำซ้ำจนถูกต้องของแต่ละการทดลองเป็นผลการเรียนสุดท้ายเพื่อนำไปประเมินผลการเรียนของ
รายวิชา

¹ ไม่เกี่ยวข้องกับสัปดาห์ของภาคการศึกษา เป็นสัปดาห์ของการทำการทดลองไม่นับการสอบกลาง หรือสอบปลายภาค

4) เกณฑ์การประเมินผลงาน

จากการวิเคราะห์การเขียนบทสรุปและวิจารณ์ผลการทดลองของนักศึกษาโดยใช้เกณฑ์การวัดและประเมินผล ที่แยกพิจารณา 3 ด้าน ที่สรุปได้ดังแสดง ตารางที่ 2 โดยสรุปได้ว่า

- 1) ด้านความถูกต้องและความครบถ้วนของเนื้อหา มีจุดมุ่งหมายหลักให้นักศึกษาเขียนเนื้อหาให้ตรงประเด็นที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ โดยต้องครอบคลุม (1) ระบุวัตถุประสงค์ของการวิจัย (2) สรุปข้อมูลที่สำคัญของการทดลอง และ (3) มีการวิจารณ์ผลการทดลอง คะแนนความสำคัญของการวัดผลส่วนนี้เป็น 3 คะแนน
- 2) ด้านการลำดับหรือเรียบเรียงความคิดที่แสดงออกมาอย่างเป็นระบบ มีจุดมุ่งหมายพิจารณาด้านการเรียบเรียงความคิดเพื่อถ่ายทอดเนื้อหาอย่างเป็นระบบ มีความต่อเนื่องของเนื้อหาที่เขียน ผู้อ่านทำความเข้าใจตามได้ สื่อความหมายได้ดี คะแนนความสำคัญของการวัดผลส่วนนี้เป็น 2 คะแนน
- 3) ด้านความเข้าใจที่คาดเคลื่อนต่อการเขียนบทสรุป จากผลการประเมินในด้านการลำดับความเรียงพบว่า มีนักศึกษาบางส่วนไม่สามารถเขียนบทสรุปและวิจารณ์ผลการทดลองได้ โดยบางส่วนมีความเข้าใจคาดเคลื่อนในการเขียนบทสรุป โดย (1) เขียนพรรณนาข้อมูล (2) นำเอาข้อมูลที่ไม่สำคัญมาเขียนพรรณนา (3) การคัดลอกทฤษฎี โดยตัดตอนทฤษฎีบางส่วนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้น ๆ มาเขียน (4) การอธิบายวิธีการทดลอง เป็นการนำเอาวิธีการทดลองมาเขียนพรรณนา (5) มีการคัดลอกเพื่อน (มีนักศึกษาบางคนไม่สามารถเขียนบทสรุปได้เอง จึงคัดลอกจากเพื่อน) (6) การเขียนโดยไม่ระบุหน่วย (หน่วยเป็นสิ่งสำคัญสำคัญการเขียนบทความทางวิทยาศาสตร์ หากไม่ระบุย่อมาให้บทความนั้น ๆ ขาดความสมบูรณ์)

ตารางที่ 2 เกณฑ์การวัดและประเมินผลการเขียนบทสรุปและวิจารณ์ผลการทดลอง

(1) ด้านความถูกต้อง ครบถ้วนของเนื้อหา (ประเมินผลเป็นคะแนน)	
คะแนน	เกณฑ์การพิจารณา
3	มีรายละเอียดเนื้อหาตรงกับประเด็นที่กำหนดไว้ 3 ด้านได้แก่ การเขียนวัตถุประสงค์ การสรุปข้อมูลที่สำคัญ และการวิจารณ์ผลการทดลอง
2	มีรายละเอียดอย่างใดอย่างหนึ่ง 2 ด้าน
1	มีรายละเอียดอย่างใดอย่างหนึ่ง 1 ด้าน
0	ไม่ปรากฏรายละเอียดทั้ง 3 ด้าน
การประเมินผล : - คิดเป็นคะแนน - นับจำนวนนักศึกษาที่ระบุองค์ประกอบทั้งสาม แล้วคิดเป็นค่าร้อยละของนักศึกษาที่ระบุองค์ประกอบสำคัญที่กำหนด	
(2) ด้านการลำดับ หรือเรียบเรียงความคิด (ประเมินผลเป็นคะแนน)	
คะแนน	เกณฑ์การพิจารณา
2	มีการเรียบเรียงความคิดและถ่ายทอดเนื้อหาออกมาอย่างเป็นระบบ มีความต่อเนื่องของเนื้อหาที่เขียนทำความเข้าใจตามได้ สื่อความหมายได้ดี นิยามให้เป็น “เขียนได้”
1	มีการเรียบเรียงความคิดและถ่ายทอดเนื้อหาไม่เป็นระบบ ลำดับของเนื้อหาไม่ต่อเนื่อง แต่สามารถอ่านแล้วทำความเข้าใจตามได้ นิยามให้เป็น “เขียนแบบไม่เข้าใจ”
0	ไม่สามารถเรียบเรียงข้อความเพื่อใด ๆ นิยามให้เป็น “เขียนไม่ได้”
การประเมินผล : - คิดเป็นคะแนน - นับจำนวนนักศึกษาที่ “เขียนได้” “เขียนแบบไม่เข้าใจ” และ “เขียนไม่ได้” แล้วนำไปคำนวณเป็นค่าร้อยละ ที่คะแนนการเขียนแต่ละระดับ	

(3) ด้านความเข้าใจที่คาดเคลื่อนต่อการเขียนบทสรุป

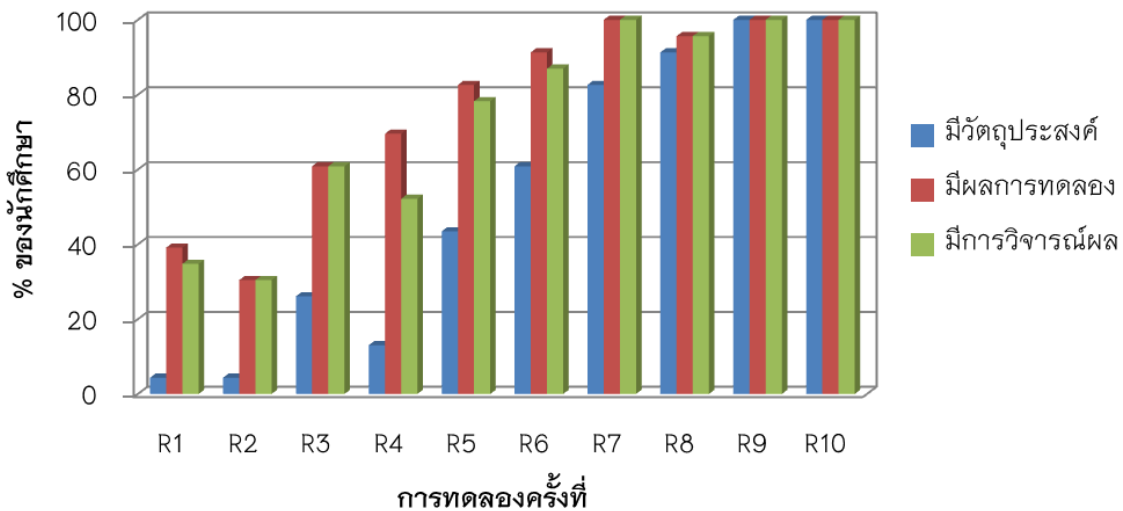
สืบเนื่องการเขียนบทสรุปไม่ได้ (ได้คะแนนในข้อ (2) เป็น 0) พบว่า ลักษณะการเขียนหรือใช้ภาษาที่ไม่เหมาะสม (ซึ่งงานวิจัยนี้ขอนิยามให้เป็นความเข้าใจที่คาดเคลื่อนของนักศึกษาในการเขียนบทสรุปและวิจารณ์ผลการทดลอง) แยกเป็น 5 ลักษณะ คือ (3.1) เขียนแบบพรรณนาข้อมูล (3.2) คัดลอกทฤษฎี (3.3) อธิบายวิธีการทดลอง (3.4) การลอกเพื่อน และ (3.5) การเขียนโดยไม่ระบุหน่วยวัด

การประเมินผล : นับจำนวนนักศึกษาที่ในลักษณะดังกล่าว แล้วนำไปคำนวณเป็นค่าร้อยละ ที่คะแนนการเขียนแต่ละลักษณะ

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาแยกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

(1) ด้านความถูกต้อง ครบถ้วนของเนื้อหา พบว่า 4 การทดลอง นักศึกษาประมาณร้อยละ 4-20 ระบุวัตถุประสงค์ของการทดลอง และเมื่อผู้สอนให้ข้อมูลย้อนกลับ การทำงานในครั้งต่อ ๆ มา นักศึกษาก็มีการระบุวัตถุประสงค์ของการทดลองได้ทดลองได้ครบถ้วน เช่นเดียวกับการนำข้อมูลสำคัญและการวิจารณ์ผลการทดลองของนักศึกษามีลักษณะที่ดีขึ้น อย่างต่อเนื่องดังแสดงในภาพที่ 1

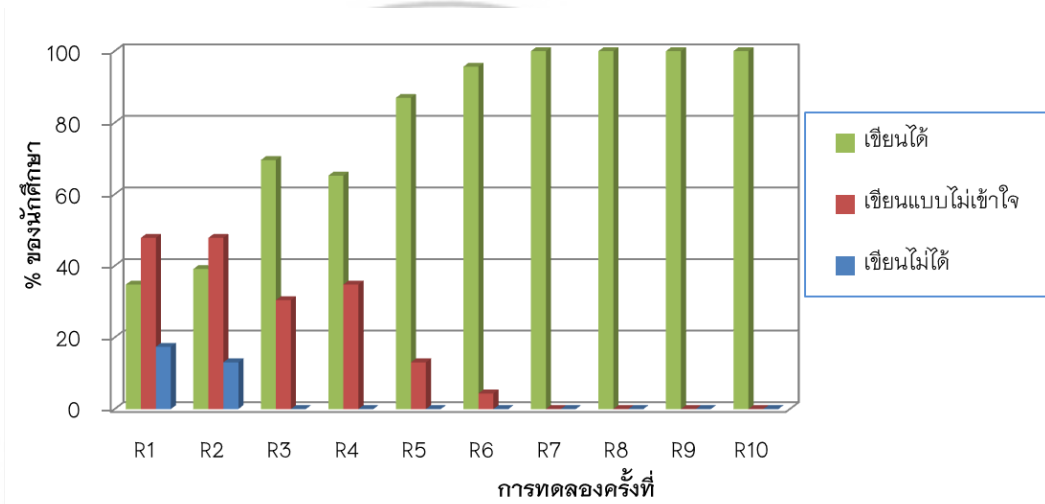

ภาพที่ 1 ร้อยละของนักศึกษาที่ระบุ (1) วัตถุประสงค์การทดลอง (2) ผลการทดลองที่สำคัญ และ (3) วิจารณ์ผลการทดลองในบทสรุปและวิจารณ์ผลการทดลอง ของรายงานการทดลองที่ 1 – 10 (แทนด้วย R1 ถึง R10 ตามลำดับ)

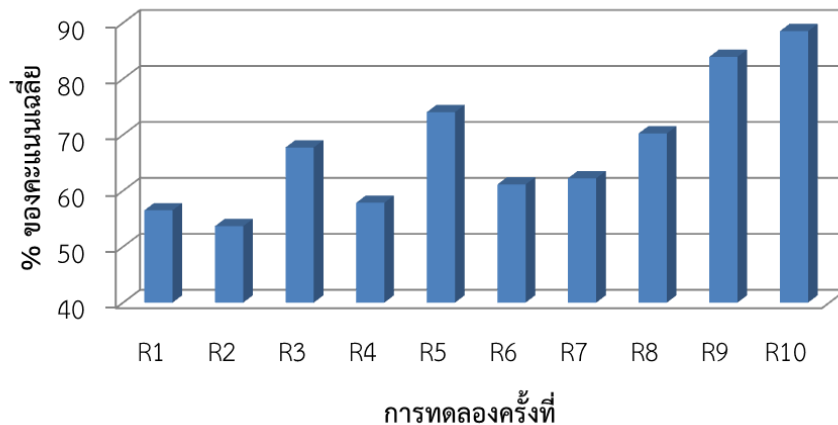
(2) ด้านการลำดับเรียงเรียงความคิด พบว่า 2 การทดลองแรก นักศึกษาประมาณร้อยละ 15 “เขียนไม่ได้” โดยนักศึกษาไม่สามารถเขียนบทสรุปและวิจารณ์ผลการทดลองได้ และพบว่ามี การ “เขียนแบบไม่เข้าใจ” ที่แสดงด้วยการเรียงเรียงความคิดและถ่ายทอดเนื้อหาไม่เป็นระบบ ลำดับของเนื้อหาไม่ต่อเนื่อง แต่ผู้อ่านยังสามารถอ่านแล้วทำความเข้าใจตามได้ปรากฏในการทดลองที่ 1-6 โดยมีจำนวนร้อยละของนักศึกษาลดลงอย่างชัดเจน และปรากฏว่าการทดลองที่ 7 – 10 ไม่พบว่าการเรียงเรียงในลักษณะดังกล่าวอีก และในทางกลับกันร้อยละของนักศึกษาที่ “เขียนได้” หรือสามารถเรียงเรียงความคิดและถ่ายทอดเนื้อหาออกมาอย่างเป็นระบบ มีความต่อเนื่องของเนื้อหาที่เขียน ทำให้ผู้อ่านสามารถทำความเข้าใจตามได้ มีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องการลำดับของการทำการทดลอง ดังแสดงในภาพที่ 2 นั่นคือการทำซ้ำอย่างต่อเนื่องสามารถพัฒนาการ

เขียนบทสรุปและวิจารณ์ของนักศึกษาได้ การยืนยันผลการวิจัยในประเด็นนี้แสดงได้จากแผนภูมิพัฒนาการของค่าร้อยละของคะแนนเฉลี่ยรวม (เทียบกับคะแนนเต็ม) ในภาพที่ 3 โดยพบว่าร้อยละของคะแนนของนักศึกษาในการประเมินการเขียนบทสรุปและวิจารณ์ต่อเนื่องจากการทดลองที่ 1 ถึง การทดลองที่ 10 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเป็นลำดับจากค่าประมาณร้อยละ 50 ถึง 87 ตามลำดับ

ภาพที่ 2 ร้อยละของนักศึกษาที่เขียนบทสรุปและวิจารณ์ผลการทดลองในลักษณะที่ (1) สามารถเขียนได้ (2) เขียนได้แบบไม่เข้าใจ และ (3) เขียนไม่ได้ ของรายงานการทดลองที่ 1 – 10 (แทนด้วย R1 ถึง R10 ตามลำดับ)

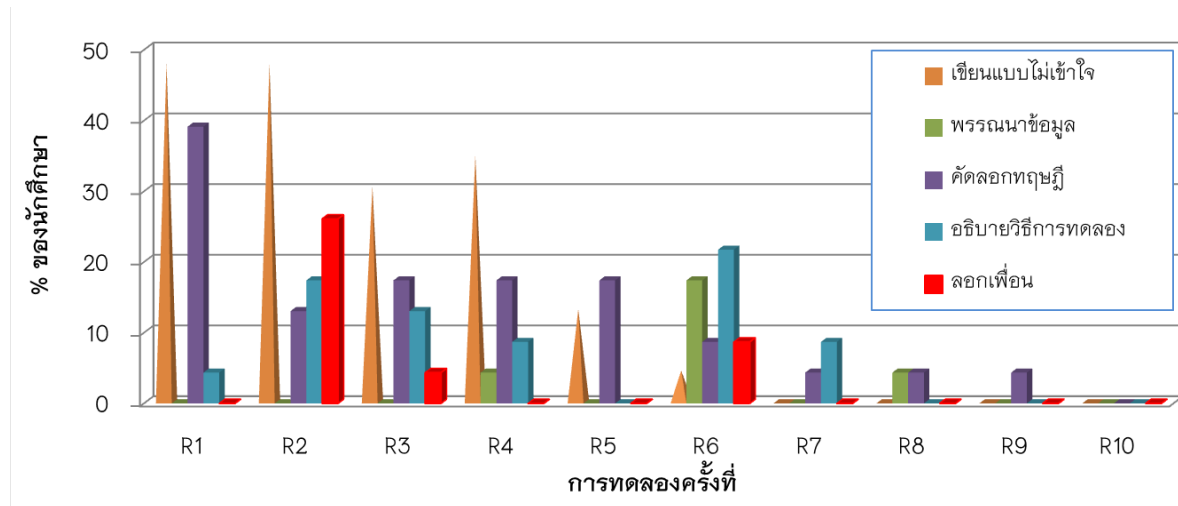

ภาพที่ 3 ร้อยละของคะแนนรวมเฉลี่ยของนักศึกษาที่เขียนบทสรุปและวิจารณ์ผลการทดลองในการเขียนรายงานการทดลองที่ 1 – 10 (แทนด้วย R1 ถึง R10 ตามลำดับ)

(3) **ด้านความเข้าใจที่คาดเคลื่อน** การลำดับเรียงเรียงความคิด เมื่อนำเอาผลการเขียนแบบไม่เข้าใจ ในหัวข้อการลำดับเรียงเรียงความคิด (ข้อมูลในรูปที่ 2) มาเขียนใหม่ร่วมกับ “ความเข้าใจที่คาดเคลื่อน” ด้านการเขียนอื่น ๆ ซึ่งได้แก่ มีการพรรณนาข้อมูล มีการคัดลอกทฤษฎี อธิบายวิธีการทดลอง และ ลอกเพื่อน ได้ข้อมูลเป็นจำนวนร้อยละของนักศึกษาดัง

ภาพที่ 4 พบว่าแนวโน้มของคำร้อยละดังกล่าวลดลงตามลำดับของการทดลองที่ทำอย่างต่อเนื่อง แต่ยังมีนักศึกษาบางคนยังคงมีการคัดลอกทฤษฎีส่งในการทดลองครั้งที่ 9 แต่เมื่อไปดูในรายละเอียดพบว่านักศึกษาคนดังกล่าวเป็นศึกษาตกค้างที่ขาดเรียนบ่อย จึงทำให้ขาดการทำความเข้าใจเป็นรายบุคคล การคัดลอกเพื่อนของนักศึกษาในการทดลองที่ 6 เกิดขึ้นกับนักศึกษา 1 คู่ เนื่องจาก นักศึกษา 1 คน (ใน สองคน) ประสบอุบัติเหตุ จึงมอบหมายให้บุคคลที่สามลอกข้อมูลดังกล่าวจากเพื่อนส่งเป็นรายงาน

ภาพที่ 4 ร้อยละของนักศึกษาที่เขียนสรุปแบบไม่เข้าใจ มีการพรรณนาข้อมูล มีการคัดลอกทฤษฎี อธิบายวิธีการทดลอง และลอกเพื่อน ในการเขียนรายงานการทดลองที่ 1 – 10 (แทนด้วย R1 ถึง R10 ตามลำดับ)

สรุปและข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยสรุปได้รูปแบบการสอนที่สามารถพัฒนาทักษะการเขียนบทสรุปและวิจารณ์ผลการทดลองทางวิทยาศาสตร์ของนักศึกษาต้อง ประกอบด้วย (1) การให้ข้อมูลย้อนกลับ (2) การทำซ้ำ และ (3) การทำต่อเนื่อง จึงส่งผลให้นักศึกษาสามารถพัฒนาทักษะการสื่อสารด้วยการเขียนได้อย่างชัดเจน พัฒนาการด้านความถูกต้องของเนื้อหาที่ครบตามประเด็นด้านการระบุวัตถุประสงค์การทดลอง การเขียนผลการทดลองที่สำคัญ และการวิจารณ์ผลการทดลองที่ได้ เพิ่มขึ้นจากประมาณร้อยละ 20 จนถึง ร้อยละ 100 ในสองการทดลองสุดท้าย พัฒนาการด้านการลำดับ-เรียงเรียงความคิดของนักศึกษาพบว่า ในการทดลองครั้ง 3 ครั้งสุดท้าย นักศึกษาทุกคนสามารถเรียงเรียงใจความสำคัญของการทดลองมาเขียนเป็นบทสรุปได้ โดยคะแนนการเขียนบทสรุปเฉลี่ยของนักศึกษามีค่าเพิ่มขึ้นจากประมาณร้อยละ 55 ในการทดลองครั้งแรก จนถึงร้อยละ 85 ในการทดลองครั้งสุดท้าย ส่วนความเข้าใจที่คาดเคลื่อนของนักศึกษาส่งผลให้นักศึกษา (1) ไม่สามารถเขียนบทสรุปและวิจารณ์ผลการทดลองได้ (2) นำเอาข้อมูลการทดลองมาเขียนพรรณนาในบทสรุป (3) คัดลอกส่วนของทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมาเขียนเป็นสรุป (4) เขียนอธิบายวิธีการทดลอง (5) ลอกบทสรุปและวิจารณ์ของเพื่อน ร้อยละของนักศึกษาที่มีความเข้าใจคาดเคลื่อนในแต่ละประเด็นมีประมาณร้อยละ 40 ในการเขียนครั้งแรก ปริมาณเหล่านี้ลดลงเรื่อย ๆ จนเป็นศูนย์ เมื่อนักศึกษาได้เขียนบทสรุปต่อเนื่องกันจนครบ 10 การทดลอง พัฒนาการที่ปรับเปลี่ยนไปสืบเนื่องจากการสอนด้วยวิธีการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่นักศึกษา หลังจากทราบประสบการณ์เดิมจากการเขียนบทสรุปและวิจารณ์ผลการทดลองในสามครั้งแรก นอกจากนั้น การให้โอกาสทำซ้ำยังมีผลดีต่อการทำความเข้าใจของนักศึกษา

ข้อเสนอแนะต่องานวิจัยครั้งนี้คือ

- (1) ควรมีการศึกษาความเข้าใจที่คาดเคลื่อนของการเขียนบทสรุปและวิจารณ์ผลการทดลอง ในทุกแขนงของวิทยาศาสตร์ เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่เป็นกลางแล้วนำไปถอดเป็นบทเรียนแก่นักศึกษา
- (2) ควรมีการทำแบบฝึกสำหรับการเขียนบทสรุปและวิจารณ์ผลการทดลองให้นักศึกษาในหลากหลายบริบทของการทดลอง เพื่อให้ให้นักศึกษาได้เข้าใจถึงหลักการที่แท้จริงว่าการเขียนมีหลากหลายรูปแบบขึ้นกับธรรมชาติของการทดลองที่แตกต่างกัน

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณโครงการวิจัยในอุดมศึกษาและพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ที่ให้การสนับสนุนทุนอุดหนุนการวิจัยประจำปีงบประมาณ 2558 (รหัสโครงการ 2558A13062004)

เอกสารอ้างอิง

- บรรดล สุขปิติ. (2552). การเขียนรายงานผลการวิจัยในชั้นเรียน. ข้อมูลออนไลน์จาก: http://www.research.npru.ac.th/development/research_npru/images/.../3.6.doc [20 มิถุนายน 2557].
- นิศารัตน์ อัยสัว. (2553). การเขียนอภิปราย ข้อมูลออนไลน์จาก: <http://www.l3nr.org/posts/409544>. [20 มิถุนายน 2557].
- วิภาวรรณ วงษ์สุวรรณ คงเฝ้า. (2556). การพัฒนาแนวทางการตรวจงาน การให้ข้อมูลย้อนกลับ และผลของการให้ข้อมูลย้อนกลับงานเขียนของนิสิตระดับปริญญาบัณฑิตชั้นปีที่ 1. วารสารครุศาสตร์ 41, 1 (มกราคม-มีนาคม): 180-194

องค์ประกอบและแนวทางการพัฒนาการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงของครูในประเทศไทย

ศันสนีย์ ปุณณัน

นักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

เอกรินทร์ สังข์ทอง

Ph.D. (Educational Administration), ผู้ช่วยศาสตราจารย์

ชวลิต เกิดทิพย์

ศษ.ด. (ศึกษาศาสตร์ศึกษาศาสตร์บัณฑิต), อาจารย์

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปัตตานี

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นวิจัยเชิงคุณภาพมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบและแนวทางการพัฒนาการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงของครูในประเทศไทย ด้วยการศึกษาระบบการศึกษาแบบ พหุกรรมิ โดยเลือกโรงเรียนแบบเฉพาะเจาะจง ในแต่ละภูมิภาคที่มีการจัดการศึกษาตามแนวทาง การเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงของครูจำนวน 5 โรงเรียนและ 1 กลุ่มโรงเรียน ต้นแบบ เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก เลือกทั้งผู้บริหารสถานศึกษา ครู รวมจำนวน 62 คน การศึกษาเอกสาร และการสนทนากลุ่มกับตัวแทนจากพื้นที่ศึกษา นักวิชาการ และผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คนเพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงของครู เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง เอกสารที่เกี่ยวข้อง และคำถามการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การสร้างทฤษฎีจากข้อมูล

ผลการวิจัยพบว่าองค์ประกอบและแนวทางการพัฒนาการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงมี 6 ประการคือ 1) การมีวิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วมของครูในโรงเรียน โดยการกระตุ้นให้ยึดมั่นในวิสัยทัศน์ เป้าหมายและพันธะสัญญาของครู การส่งเสริมการจัดการศึกษาแบบองค์รวมและการมุ่งเน้นการจัดการศึกษาโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ 2) วิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยการพัฒนาทักษะการคิดใคร่ครวญอย่างสม่ำเสมอ การพัฒนาทักษะชีวิตและการเรียนรู้ไปกับเด็ก 3) การสร้างวิธีการเรียนรู้ร่วมกันโดยการใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพและการใช้สุนทรียะสนทนาเป็นเครื่องมือการเรียนรู้ 4) การเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติโดยการฝึกปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ การเรียนรู้บนฐานประสบการณ์ในงานจริง และการใช้ KM เรียนรู้ในงานที่ปฏิบัติอย่างเป็นระบบ 5) การทำงานเป็นทีม โดยทีมเริ่มจากพลังวิสัยทัศน์ร่วม เป้าหมายร่วม การสร้างค่านิยมการทำงานเป็นทีม การติดตาม ประเมิน ปรับปรุง และพัฒนาการทำงานของทีมนำด้วยระบบ PDCA และการจัดวาระเฉลิมฉลองความสำเร็จของทีม และ 6) การสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ โดยการสร้างวัฒนธรรมการสื่อสารที่สร้างสรรค์ การถ่ายทอดประสบการณ์และการปฏิสัมพันธ์อย่างสร้างสรรค์

คำสำคัญ: การเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง, การสร้างทฤษฎีจากข้อมูล, การวิจัยเชิงคุณภาพ

Elements and Guidelines to Develop Transformative Learning for Teachers in Thailand

Sansanee Puranan

Doctoral Student of Educational Administration Program

Ekkarin Sungtong

Ph.D. (Educational Administration), Assistant Professor

Chawalit Kerdtip

Ed.D.(Educational Administration)

Department of Educational Administration

Faculty of Education, Prince of Songkla University, Pattani Campus

Abstract

This qualitative research aimed to investigate elements and guidelines to develop Transformative Learning for teachers in Thailand through multi-case studies of schools. A purposeful selection was used to include five schools in each region of the country, and one group of best practice schools models, where teachers practice transformative Learning. The in-depth interviews were conducted with 62 key informants including school administrators and teachers. Data collection was also made through a document study and a focus group discussion of 9 persons including representatives from the areas, academics, and experts in the field in order to examine the congruence way to develop transformative learning for teachers. The research tools were a semi-structured interview protocol, related documents, a field note form, and a guided question for the focus group. The grounded theory technique was used to analyze the data of the study..

The study revealed the 6 elements and guidelines to develop transformative learning for teachers in Thailand are as follow: 1) Shared vision and shared goal of teachers in school is by emphasis Shared goal between administrators and teachers, emphasis the practice of holistic approach and self-directed learning; 2) Self-directed learning is by developing reflective thinking skills, developing life skills, and developing Learning equity between teachers and students, 3) Shared learning mode is by using professional learning community and dialogue as learning tools, consistently hold an after action review, present Kalyanamitra or compassionate toward each others, also present respect and care for each other in the community, 4) Learning by doing is by consistently practice problem based learning and knowledge management in the work field from real experience, 5) Team working is by rooted a team from a shared vision and/or a shared goal and built core team value within a team, follow-up, assess/evaluate, improve, and develop a better team using PDCA and occasionally celebrate team success, and 6) Practice creative communication is by building creative communication culture, pass on learning experiences from one to another and built creative relationship between the team

Keywords: Transformative Learning, Grounded theory technique, Qualitative research

บทนำ

การพัฒนาวิชาชีพครูที่เป็นระบบหนึ่งในหัวใจสำคัญของการปฏิรูปการเรียนรู้สำหรับการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับยุคศตวรรษที่ 21 จะประสบความสำเร็จได้จำเป็นต้องอาศัย “วิถีคิด” ที่นอกกรอบเดิมพอสมควร กล่าวคือ จะต้องออกนอก “ร่อง” หรือช่องทางเดิม ๆ ที่เคยชิน หรือ การพลิกกระบวนทัศน์ (Shift paradigm) ที่มีอยู่เดิมเกี่ยวกับเรียนเสียใหม่ (ประพนธ์ ผาสุขยัต, 2547) ดังการพัฒนาวิชาชีพครูในนานาประเทศที่เร่งขับเคลื่อนไปสู่การจัดการเรียนรู้เพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 หลากหลายประเทศ ตัวอย่างเช่น การพัฒนาวิชาชีพครูด้วยแนวทางการศึกษาบทเรียน (Lesson study) ของประเทศญี่ปุ่น ที่เน้นการพัฒนาครูในชั้นเรียนจริงที่ครูทำงาน ด้วยการศึกษาและสะท้อนชั้นเรียนจริง (Reflection) ร่วมกันของทีมครู เพื่อการเรียนรู้และพัฒนาตนเองร่วมกันของครูจนสร้างเป็นวัฒนธรรมการเรียนรู้ของครู (ไมตรี อินทร์ประสิทธิ์, 2546) เช่นเดียวกับประเทศไทยการเปลียนแปลงวิถีการเรียนรู้ของครู บนสภาพบริบทของสังคมวิชาชีพครูในประเทศไทยนั้น จำเป็นต้องมีความเข้าใจการเปลียนแปลงระดับลึก เพื่อก้าวข้ามวิถีการเรียนรู้แบบเดิมคือครูคือผู้สอน (Teacher) ไปครูคือผู้เรียนรู้ (Learner) ดังผลจากการวิจัยของการพัฒนาวิชาชีพครู (Professional development) ของ หฤทัย อนุสรราชกิจ (2549) ที่มีมุมมองสำคัญคือ ครูจำเป็นต้องเข้าใจตัวเองก่อน แล้วถึงจะเข้าใจเด็กอย่างแท้จริงโดยเรียนรู้ที่จะพัฒนาภายในจิตใจของตน ให้ครูคลายการยึดตนเองลง รู้ตัว มีสติกำกับกระทำของตนเอง รับรู้ธรรมชาติอย่างลึกซึ้งซึ่งตามจริง ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพภายในของครู และการเปลียนมุมมองและการปฏิบัติต่อไป

ฉะนั้นการเรียนรู้เพื่อการเปลียนแปลงของครูจะช่วยให้ครูเปลียนแปลงโลกทัศน์ เห็นความจริงแท้ในการสอน กับ ประสบการณ์ตรงของครู โดยเฉพาะในแง่ความองงามในการพัฒนาตนเอง สู่การพัฒนาวิชาชีพครู (Carusetta และ Cranton, 2005) การใช้แนวคิดการเรียนรู้เพื่อการเปลียนแปลง จึงเป็นแนวคิดที่เชื่อถือได้ว่าสามารถนำมาใช้เปลียนผ่านครู เพื่อแก้ปัญหาอย่างองค์รวมทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพ (Cranton, 2003)

เมื่อก้าวถึงการเรียนรู้เพื่อการเปลียนแปลงนั้น นักการศึกษาที่มีมุมมองที่แตกต่างกันในหลายๆ ลักษณะ มิติของการมองเกี่ยวกับการเรียนรู้เพื่อการเปลียนแปลงนั้นมีหลายระดับ ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ และจุดมุ่งหมายปลายทางของการเรียนรู้ อย่างไรก็ตามหากมองในภาพกว้างของนิยามของการเรียนรู้เพื่อการเปลียนแปลงนั้นหมายถึง กระบวนการเรียนรู้เพื่อการปรับเปลี่ยนแนวคิด ทักษะคิด ที่นำไปสู่การเปลียนพฤติกรรมในการทำความเข้าใจตนเองและผู้อื่น ผ่านการเรียนรู้จากประสบการณ์ในวิถีชีวิตและวิถีปฏิบัติงานจากกิจกรรมที่หลากหลาย จากกระบวนการสะท้อนคิดอย่างใคร่ครวญ ซึ่งมีการสื่อสารร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ ทำให้จิตใจเปิดกว้าง สามารถทำความเข้าใจคุณค่าและความเชื่อมโยงกับสิ่งที่ได้เรียนรู้กับการปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน เกิดการเปลียนแปลงการรับรู้ ความคิด ทักษะคิด หรือเหตุผล เป็นการเปลียนเปลียนที่เกิดขึ้นภายในบุคคล ซึ่งเป็นสิ่งซึ่งกำหนดการกระทำหรือพฤติกรรมของบุคคลนั้น ทั้งนี้แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้เพื่อการเปลียนแปลงถูกกล่าวถึงเป็นครั้งแรกโดย Mezirow (1997) ซึ่งนิยามเอาไว้ว่า เป็นกระบวนการการเปลียนแปลงกรอบอ้างอิง (Frames of references) ได้แก่ มุมมองในการให้ความหมาย แบบแผนความคิด และชุดความคิดความเชื่อ ที่เราใช้อยู่เป็นประจำโดยไม่รู้ตัว เพื่อให้ความคิดนั้นครอบคลุมมากขึ้น จำแนกแยกแยะได้ดีขึ้น เปิดกว้างขึ้น มีความพร้อมทางอารมณ์ที่จะเปลียนแปลงได้ และสามารถใคร่ครวญได้ดีขึ้น ทำให้เรามีความเชื่อและทักษะที่เป็นจริงและขึ้นนำการกระทำที่เหมาะสมขึ้น ต่อมา Beger (2004), Taylor, ได้อ้างถึง Mezirow (1978) ในการอธิบายถึงการเรียนรู้ที่เปลียนแปลงว่า เป็นวิถีการคิดแบบหนึ่งซึ่งมีการเพิ่มขึ้น รวมตัว แบ่งแยก หรือบูรณาการประสบการณ์สู่มุมมองทักษะใหม่ เป็นการเปลียนในระดับที่ลึกไปถึง ค่านิยม เจตคติ และความเข้าใจ ไม่ใช่การเรียนรู้ทุกอย่างจะมีศักยภาพของพัฒนาการเช่นนี้ เพราะการเรียนรู้เพื่อการเปลียนแปลงเป็นเสมือนรูปแบบการเรียนรู้ใหม่ที่ใหญ่กว่าเดิม โดยเปลียนในระดับลึก คือเปลียนตัวตนมนุษย์ในระดับที่มากกว่า การเรียนรู้ที่เป็นการได้มาซึ่งความรู้ Kegan (1994) ได้ขยายความแนวคิดดังกล่าวว่า เป็นการเปลียนในเชิงการให้ความหมาย

ใหม่ต่อสิ่งนั้นๆ ของบุคคล ซึ่งมีความซับซ้อนมากขึ้น การเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นเมื่อบุคคลเปลี่ยนแปลงซึ่งไม่ใช่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือความรู้สึก แต่เป็นการเปลี่ยนการรับรู้ไม่ใช่เพียงว่ารู้อะไร แต่เป็นวิธีการที่บุคคลนั้นให้ความหมายเกี่ยวกับสิ่งนั้นๆ Apt (2003) มองการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงโดยมุ่งเน้นที่ระดับบุคคลว่า การเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง เป็นทฤษฎีการเรียนรู้ที่เป็นพลวัต เกิดขึ้นเมื่อปัจเจกบุคคลสะท้อนความคิดต่อสมมุติฐานหรือความคาดหวัง แล้วมีการค้นหาสาเหตุ ทบทวนหรือเปลี่ยนแปลงความคิด จึงเป็นการอธิบายว่า ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยการบูรณาการความรู้ใหม่กับความรู้เดิม รวมทั้งความเชื่อและประสบการณ์ ในขณะที่ Krathwohl, Bloom และ Masia (1964) อธิบายถึงการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในไว้ 2 มุมมอง คือ (1) การเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในเป็นการเจริญเติบโตภายในของบุคคลที่เกิดจากการยอมรับทัศนคติ หลักเกณฑ์ หลักการ หรือเหตุผล จนกลายเป็นส่วนหนึ่งของบุคคลนั้นในการตัดสินใจคุณค่า หรือกำหนดการกระทำ (2) การเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในเกิดจากการเรียนรู้ที่อาศัยธรรมชาติอันนอกตัวมาพัฒนาธรรมชาติภายในตัว ขณะที่ Covey (2004) ได้ให้ข้อสังเกตว่ากระบวนการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในนั้นเป็นกระบวนการที่คุณภาพของธรรมชาติภายนอกมีอิทธิพลต่อการปรับเปลี่ยนภายใน จากนิยามดังกล่าวข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่าโลกตะวันตกต่างมุ่งให้ความสำคัญกับกรอบแนวคิดของการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงจะเป็นตัวจักรที่สำคัญของปัจเจกบุคคลต่อการเรียนรู้ในกระแสของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ความรู้มีการหลั่งไหล สังคมมีความซับซ้อน การเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงต้องการอาศัยมิติการมองที่ซับซ้อนและลึกซึ้งซึ่งจะช่วยให้บุคคลสามารถเรียนรู้ได้อย่างเข้าใจถ่องแท้

ทั้งนี้แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงในสังคมไทยดูเหมือนจะมีการเคลื่อนไหว และนักวิชาการหลายท่านต่างให้ความสนใจ เกี่ยวกับแนวคิดดังกล่าวเช่นกัน แต่กระแสความสนใจอาจเกิดขึ้นอย่างช้าๆ ทั้งนี้นักวิชาการท่านหนึ่งที่มีความสนใจเป็นพิเศษคือ นายแพทย์ประเวศ วะสี (2547) โดยมองว่าการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงเป็นการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายใน (Internalization) เป็นการเรียนรู้ที่ธรรมชาติภายนอกและธรรมชาติภายในหรือจิตใจเชื่อมต่อกันอย่างที่ว่าเมื่อเรียนรู้อะไรก็พัฒนาธรรมชาติภายในให้สูงขึ้นตลอดเวลา เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่การเรียนรู้ธรรมชาติอันนอกตัวทุกชนิดมาพัฒนาธรรมชาติในตัว (จิต) ตลอดเวลา เป็นกระบวนการของบุคคลที่เกิดการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ (Transform) จากการรับรู้คุณลักษณะด้วยการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมไปสู่คุณลักษณะที่เกิดขึ้นภายในตนเอง ในขณะที่ อติศร จันทรสุข , ธนา นิลชัยโกวิทย์ และอัญชลี สติระเศรษฐ์ (2552) ได้นิยามว่าการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงเป็นการศึกษาเพื่อการเปลี่ยนแปลงอย่างลึกซึ้ง (Transformative Education) เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักรู้ต่อโลกภายในของตนเอง ที่ประกอบด้วยความคิด ความรู้สึก ความเชื่อ ทัศนคติ การมองโลก และชีวิต รวมไปถึงพฤติกรรมในชีวิตประจำวันในแต่ละช่วงขณะ ความตระหนักรู้ดังกล่าวนี้จะทำให้ผู้เรียนก้าวล่วงสู่การพัฒนาตนให้เป็นคนที่สมบูรณ์ และสร้างสรรค์ปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อสรรพชีวิตและสิ่งแวดล้อมรอบตัวในลักษณะที่เกื้อกูลกันได้ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาองค์ประกอบและแนวทางการพัฒนาการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงของครูในประเทศไทย

วิธีการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นวิจัยเชิงคุณภาพและเป็นส่วนหนึ่งของการงานวิจัย เรื่องการพัฒนาการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงของครูในประเทศไทย โดยเน้นการศึกษาพหุกรณี โดยเลือกโรงเรียนแบบเจาะจงในแต่ละภูมิภาคที่มีการพัฒนาการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงของครูในประเทศไทย โดยมีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1) กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยคือ โรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนจำนวน 5 โรงเรียนและ 1 กลุ่มโรงเรียน โดยเลือกแบบเจาะจงกรณีที่เป็นต้นแบบ เป็นตัวแทนแต่ละภูมิภาคที่มีการจัดการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงของครู

2) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยเลือกแบบเฉพาะเจาะจง ประกอบด้วย ครูและผู้บริหารทั้ง 5 โรงเรียนและ 1 กลุ่มโรงเรียนจำนวน 62 คน

3) เครื่องมือวิจัยและวิธีการเก็บข้อมูลได้แก่แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง แบบสังเกต และแฟ้มบันทึกข้อมูลภาคสนาม วิธีการเก็บข้อมูลโดยผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In - depth Interview) การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม การศึกษาเอกสาร และการสนทนากลุ่ม (Focus group)

4) การวิเคราะห์ข้อมูลการวิเคราะห์ข้อมูลวิจัยในครั้งนี้ใช้เทคนิควิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา โดยใช้เทคนิควิธีการสร้างทฤษฎีจากข้อมูล(Grounded theory technic)

5) การสร้างความน่าเชื่อถือของงานวิจัย ใช้หลักสร้างความสัมพันธ์และความคุ้นเคยกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญในพื้นที่ศึกษา ทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการเพื่อสร้างความไว้วางใจ การใช้เวลาที่เหมาะสมในการเก็บข้อมูล มีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า โดยใช้แหล่งข้อมูลและการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างหลากหลาย รวมถึงการตรวจสอบกับเพื่อนคู่วิจัย

ผลการศึกษา

บทความนี้เป็นนำเสนอผลการวิจัยแนวทางต่างๆเพื่อให้เห็นภาพไปสู่การปฏิบัติที่เป็นจริง ทั้งจากโรงเรียนในพื้นที่ศึกษา โดยนำเสนอผลการวิจัยแนวทางบนพื้นฐานของความสอดคล้องกับองค์ประกอบเป็นแนวทางในการส่งเสริมในแต่ละองค์ประกอบของการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงของครูในประเทศไทย ทั้งนี้ผู้วิจัยนำเสนอเป็นแนวทางหลักและแนวทางย่อยๆทั้ง 6 องค์ประกอบ สรุปดังตารางต่อไปนี้

องค์ประกอบ	แนวทางการพัฒนา
1. การมีวิสัยทัศน์ และเป้าหมาย ร่วมของครูในโรงเรียน	1.1 กระตุ้นให้ยึดมั่นในวิสัยทัศน์ เป้าหมายและพันธะสัญญาของผู้บริหารและครู 1.2 ส่งเสริมการจัดการศึกษาแบบองค์รวม 1.3 มุ่งเน้นการจัดการศึกษาโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

องค์ประกอบ	แนวทางการพัฒนา
<p>2. วิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self- Directed Learning Mode)</p> <p>2.1 การเรียนรู้อย่างลึกซึ้ง (Deep learning)</p> <p>2.2 การสะท้อนคิดด้วยตนเอง (Self-reflection)</p> <p>2.2.1 การเชื่อมโยงภายในตัวครู</p> <p>2.2.2 การเชื่อมโยงระหว่างตัวเองกับเพื่อนร่วมงาน</p> <p>2.2.3 การเชื่อมโยงการเรียนรู้กับเด็ก</p>	<p>2.1 การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์</p> <p>2.1.1 การคิดเชิงวิพากษ์ (Critical thinking)</p> <p>2.1.2 การสะท้อนคิด (Reflection thinking)</p> <p>2.2 การพัฒนาทักษะชีวิต (Life skills)</p> <p>2.2.1 การเตรียมทักษะชีวิตครู</p> <p>2.2.3 การให้โอกาส หรือ สร้างโจทย์ให้เผชิญทดสอบทักษะชีวิตครูบนฐานงานจริง</p> <p>2.3 การเรียนรู้ไปพร้อมเด็ก</p>
<p>3. การสร้างวิธีการเรียนรู้ร่วมกัน (Shared Learning Mode Building)</p> <p>3.1. การสร้างพื้นที่การเรียนรู้</p> <p>3.1.1 การสร้างพื้นที่เรียนรู้ภายใน (Internal learning space building)</p> <p>3.1.2 การสร้างพื้นที่เรียนรู้ในระบบ</p> <p>3.2. การสร้างความสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตร (Amicable relation building)</p>	<p>3.1 การใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ PLC</p> <p>3.1.1 ทุกคนในวงได้เล่าเรื่องของตนเอง (Story telling)</p> <p>3.1.2 ขณะที่ครูท่านหนึ่งพูด ท่านอื่นในวงจะฟังอย่างตั้งใจ (Deep listening)</p> <p>3.1.3 แลกเปลี่ยนประสบการณ์ของตนเอง (Sharing)</p> <p>3.1.4 สะท้อนการเรียนรู้ (Reflection)</p> <p>3.2 การใช้สุนทรียะสนทนาเป็นเครื่องมือการเรียนรู้</p> <p>3.3 การใช้การทบทวนงานอย่างสม่ำเสมอ (After Action Review หรือ AAR)</p> <p>3.3.1 มีเจ้าภาพคอยอำนวยความสะดวก AAR</p> <p>3.3.2 มีการจัดวาระการทบทวนร่วมกันหลังการปฏิบัติงานร่วมกันทันทีที่สิ้นสุดงาน</p> <p>3.3.3 มีการจัดบรรยากาศแบบเปิดให้ทุกคนรู้สึกเท่าเทียม</p> <p>3.3.4 มีประเด็นสำคัญเป็นหลักในการนำทบทวนร่วมกัน</p> <p>3.3.5 มีการบันทึกเก็บประเด็นที่เกิดจากการทบทวนเรียนรู้ร่วมกันอย่างเป็นระบบ</p> <p>3.4 การแสดงออกอย่างเป็นกัลยาณมิตร ใส่ใจดูแลกัน</p> <p>3.4.1 เริ่มจากวิสัยทัศน์ที่มององค์กรเป็นชุมชนที่อยู่และเรียนรู้ร่วมกันแบบพึ่งพาอาศัยกันและกัน</p> <p>3.4.2 การจัดระบบโครงสร้างแบบแนวระนาบ (Horizontal structure)</p> <p>3.4.3 การจัดกิจกรรมหรือกิจกรรมที่ทำให้สัมพันธ์กันและกันในเชิงสร้างสรรค์</p> <p>3.4.4 การจัดพื้นที่หรือสถานที่อำนวยความสะดวกให้เกิดความรู้สึกเหมือนการอยู่ร่วมกันในบ้านหลังเดียวกัน</p>

องค์ประกอบ	แนวทางการพัฒนา
<p>4. การเรีนรูู้ผ่านการปฏิบัติ (Learning by doing)</p>	<p>4.1 ฝึกปฏิบัติอย่างสม่าเสมอ</p> <p>4.1.1 การนำปฏิบัติสม่าเสมอด้วยความเพียร</p> <p>4.1.2 การนำปฏิบัติสม่าเสมอด้วยการเอื้อจากระบบขององค์กร</p> <p>4.1.3 การนำปฏิบัติสม่าเสมอด้วยพลังชุมชนทางวิชาชีพ (PLC)</p> <p>4.2 การเรีนรูู้บนฐานประสบการณ์ในงานจริง</p> <p>4.2.1 แนวทางการศึกษาชั้นเรีน (Lesson study หรือ LS)</p> <p>4.2.2 แนวทางการเรีนรูู้ผ่านการเผชิญสถานการณ์ปัญหาจริง (Problem-based learning หรือ PBL) ประกอบด้วย (1) โจทย์ปัญหาที่ครูเรีนรูู้ต้องเป็นโจทย์จริงในการทำงานของครู (2) การแก้ปัญหาใด ๆ ได้ดีควรเป็นการทำงานร่วมกันแบบทีมวิชาชีพ (3) เปิดโอกาสให้พื้นที่ครูได้ลงมือทำ เป็นเจ้าของโจทย์ปัญหานั้น ๆ</p> <p>4.3 การใช้ KM เรีนรูู้ในงานที่ปฏิบัติ</p> <p>4.3.1 ใช้ KM อย่างมีเป้าหมายการดำเนินการ ซึ่งประกอบด้วย (1) เป้าหมายของงาน (2) เป้าหมายการพัฒนาคน (3) เป้าหมายการพัฒนาองค์กรไปเป็นองค์กรเรีนรูู้ และ (4) เป้าหมายการสร้างความเป็นชุมชน เป็นหมู่คณะ ความเอื้ออาทรระหว่างกันในการทำงาน</p> <p>4.3.2 ใช้ KM อย่างครบวงจรและต่อเนื่อง</p> <p>4.3.3 ใช้ AAR หรือการทบทวนหลังการปฏิบัติ (After Action Review-AAR)</p>
<p>5. การทำงานเป็นทีม (Team working)</p> <p>5.1 ทีมเชิงระบบ</p> <p>5.2 ทีมสร้างการเรีนรูู้</p>	<p>5.1 ทีมเริ่มจากพลังวิสัยทัศน์ร่วม เป้าหมายร่วม</p> <p>5.2 การสร้างค่านิยมการทำงานเป็นทีม</p> <p>5.2.1 การคิดเชิงบวก</p> <p>5.2.2 สร้างความเป็นเจ้าขององค์กรร่วมกัน</p> <p>5.2.3 ยึดเป้าหมายและความสุขในการทำงานร่วมกันมากกว่ายึดความพึงพอใจส่วนตัว</p> <p>5.3 การติดตาม ประเมิน ปรับปรุง และพัฒนาการทำงานของทีมด้วยระบบ PDCA</p> <p>5.4 การจัตัวาระเฉลิมฉลองความสำเร็จของทีม</p>

องค์ประกอบ	แนวทางการพัฒนา
6. การสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ (Creative communication)	6.1 การสร้างวัฒนธรรมการสื่อสารที่สร้างสรรค์ 6.2 การถ่ายทอดประสบการณ์ 6.3 การปฏิสัมพันธ์อย่างสร้างสรรค์ 6.3.1 การปฏิสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด 6.3.2 การเคารพ (Respect) 6.3.3 ไม่มีคำว่าเกรงใจกันในการเรียนรู้ร่วมกัน

อภิปรายผล

องค์ประกอบที่ 1 การมีวิสัยทัศน์ และเป้าหมาย ร่วมของครูในโรงเรียนพร้อมแนวทางการพัฒนา

การพัฒนาวิสัยทัศน์ และเป้าหมายร่วมของครูในโรงเรียนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงครูในประเทศไทย Covey (2004) กล่าวโดยสรุปว่าการเข้าถึงอัจฉริยภาพและแรงจูงใจของมนุษย์ ต้องมีวิถีคิดชุดใหม่ ทักษะชุดใหม่ ที่เป็นลักษณะการศึกษาแบบองค์รวม ที่มีเป้าหมายมุ่งที่ผู้เรียนเป็นสำคัญสอดคล้องกับแนวคิด Schmoker (2004) กล่าวว่าการยึดมั่นในวิสัยทัศน์เชิงศรัทธาร่วม เป็นฐานรากของการสร้างชุมชนการเรียนรู้ให้ครูได้เห็นภาพความสำเร็จของงานที่ทำ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาอย่างมีทิศทาง สามารถกำหนดภารกิจในการทำงานร่วมกันอย่างมีพันธะผูกพัน และความสำคัญของวิสัยทัศน์ไปในแนวทางเดียวกัน

องค์ประกอบที่ 2 วิธีการเรียนรู้ด้วยตนเองพร้อมแนวทางการพัฒนา

วิธีการเรียนรู้ด้วยตนเองประกอบด้วยการเรียนรู้อย่างลึกซึ้งและการสะท้อนคิดด้วยตนเอง ในการเชื่อมโยงภายในตัวครู กับเพื่อนร่วมงาน และเด็ก แนวทางเบื้องต้นแสดงให้เห็นว่า ทักษะที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง เป็นทักษะที่ครูจะต้องนำตนเองไปเรียนรู้ฝึกฝนตนเองให้มีทักษะการคิดใคร่ครวญ และทักษะชีวิต และพัฒนาทักษะนั้นให้มีความไวเพียงพอในการเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงตนเองในวิถีชีวิตและการงานจริง แนวทางการฝึกทักษะดังกล่าวสอดคล้องกับ การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดของ วิจารย์ พานิช (2555) ได้กล่าวสรุปประเด็นว่า การสอนน้อย เรียนรู้มากขึ้น (Teach Less Learn More) เมื่อเปลี่ยนจากการสอนเป็นส่งเสริมการเรียนรู้ และเรียนรู้กับเด็ก ทุกอย่างก็เปลี่ยนไป เด็กมีชีวิตชีวามากขึ้น มีทักษะการเรียนรู้ มีทักษะชีวิต ซึ่งครูต้องมีการฝึกฝนตนเองและเป็นผู้เรียนรู้เช่นเดียวกัน

องค์ประกอบที่ 3 การสร้างวิธีการเรียนรู้ร่วมกันพร้อมแนวทางการพัฒนา

การสร้างวิธีการเรียนรู้ร่วมกัน ด้วยการสร้างพื้นที่การเรียนรู้ และการสร้างความสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตร ที่เป็นแนวทางเตรียมให้ครูมีวุฒิภาวะที่พร้อมกับการเรียนรู้ ในการพัฒนาตนเองอย่างเปิดใจเรียนรู้ การใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพโดยบูรณาการเข้ากับกิจกรรมต่าง ๆ ที่หลากหลายเช่นการฟังอย่างลึกซึ้ง การใช้เรื่องเล่า การทบทวนและสะท้อนการเรียนรู้ การใช้สุนทรียะสนทนาเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่ตระหนักรู้กัน การแสดงออกอย่างดูแลเอาใจใส่กัน

องค์ประกอบที่ 4 การเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติพร้อมแนวทางการพัฒนา

เป็นการจัดกระบวนการในฐานงานจริง ที่ครูลงมือทำด้วยตนเอง ด้วยแรงจูงใจ และเจตจำนงของตนเอง สิ่งที่ทำนั้นท้าทายความอยากรู้และความสามารถ หรือต้องใช้ทักษะต่าง ๆ ที่ยังไม่คุ้นเคยมาก่อน กลายเป็นความภาคภูมิใจ และตระหนัก

มั่นใจในความสามารถ (Self-Esteem) ของตน สอดคล้องกับ Braud และ Anderson (1998) ที่ระบุว่า การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ เป็น “การเปลี่ยนแปลงตัวตน” (Transformation of self) เป็นการหลอมรวมสิ่งที่ได้เรียนรู้จากประสบการณ์เข้าไปในตัวคนทันที ทำให้ความคิดนั้นเคลื่อนผ่านความรู้สึกและลงสู่ประสบการณ์ที่มีชีวิต โดยใช้ KM เรียนรู้ในงานที่ปฏิบัติ

องค์ประกอบที่ 5 การทำงานเป็นทีมพร้อมแนวทางการพัฒนา

การทำงานเป็นทีมทั้งทีมเชิงระบบ และทีมสร้างการเรียนรู้ เป็นพื้นฐานร่วมกับการจัดโครงสร้างการทำงานเชิงระบบ จึงทำให้เกิดองค์ประกอบพร้อมในการทำงานเป็นทีมเพื่อการเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงตนเองและชั้นเรียน สอดคล้องกับ วิจารย์พานิช (2552) ได้กล่าวเพิ่มเติมว่าการบริหารองค์กรที่มีความซับซ้อนที่เรียกว่าองค์กรเคอร์ดิค มองลักษณะคล้ายสิ่งมีชีวิตผสมผสานระเบียบและความไร้ระเบียบ เป็นลักษณะทีมที่มีความมุ่งมั่น (Purpose) และหลักการ (Principle) ที่มั่นคง มีการดูแลควบคุมงานกันเอง (Self-Organize) ผู้บริหารองค์กรมีหน้าที่ส่งเสริม(Enable) การทำงานของหน่วยงานย่อย รวมไปถึงจากรอบด้าน สร้างเอกภาพภายใน ใช้ความร่วมมือและแข่งขันอย่างสร้างสรรค์ เป็นวิธีส่งเสริมความเป็นมนุษย์ โดยใช้ภาวะผู้นำการทำงานที่มีประสิทธิภาพจะส่งผลต่อการเติบโตในด้านวิถีการเรียนรู้แห่งตน

องค์ประกอบที่ 6 การสื่อสารอย่างสร้างสรรค์พร้อมแนวทางการพัฒนา

เป็นกระบวนการของการสร้างวัฒนธรรมให้กับตนเองและทีม ในการมีปฏิสัมพันธ์อย่างสร้างสรรค์ มีการเคารพความแตกต่าง การถ่ายทอดประสบการณ์ด้วย การสื่อสารอย่างสร้างสรรค์สู่บุคคลอื่น เป็นการพัฒนาการสื่อสารให้เป็นเครื่องมือสร้างความรู้ที่เกิดจากกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 2 ทาง และฝึกทักษะที่หลากหลาย และสามารถสร้างองค์ความรู้ของตนเองได้ อันเป็นพื้นฐานของ สังคมฐานความรู้ ที่เข้มแข็งเป็นการจัดการศึกษา ที่ตั้งอยู่บนฐานทางศีลธรรมและจรรยาบรรณ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการทำงานและการใช้ชีวิตเชิงบวกในทุกมิติ

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงได้เสนอแนวทางบางประการที่เป็นประโยชน์สำหรับวิจัยครั้งต่อไปไว้ดังนี้

1. ควรมีการศึกษาและพัฒนากการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง ตามแนวทางของโรงเรียนทั้งโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่ เพื่อศึกษาความเหมือนและความต่างในรายละเอียดต่างๆ
2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรจัดทำวิจัยตามแนวทาง การพัฒนาการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงครูไปใช้เพื่อส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาวิชาชีพครูในโรงเรียนโดยเน้นโรงเรียนเป็นฐาน

เอกสารอ้างอิง

โครงการเอกสารวิชาการการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง ลำดับที่ 3. (2552). **สายธารทฤษฎีและแนวปฏิบัติการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงบรรณนิทัศน์ บทความวิชาการต่างประเทศ ระหว่างปี 1996-2008.** นครปฐม: ศูนย์จิตตปัญญาศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล.

จิรัฐกาล พงศ์ภคเธียร. (2550). **การวิจัยและพัฒนาจิตตปัญญาศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย.** วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (สำเนา)

ธนา นิลชัยโกวิทย์,อดิสร จันทรสุข,พงษ์ธร ตันตฤทธิศักดิ์ และอัญชลี สติเรศรัฐ.(2550). รายงาน **โครงการวิจัยเพื่อพัฒนาชุดการเรียนรู้การอบรมและกระบวนการด้านจิตตปัญญาศึกษา.**กรุงเทพฯ: ศูนย์จิตตปัญญาศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล.

ประพนธ์ ผาสุขยืด. (2547). **การจัดการความรู้ฉบับมือใหม่หัดขับ.** กรุงเทพฯ: ไยไหม.

ประเวศ วะสี. (2547). **การเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายใน.** ใน ประเวศ วะสี (บรรณาธิการ) **ธรรมชาติของสรรพสิ่ง: การเข้าถึงความจริงทั้งหมด.** กรุงเทพฯ: มูลนิธิสำนึกรักบ้านเกิด.

- ไมตรี อินทร์ประสิทธิ์และคณะ. (2546). การเตรียมบริบทสำหรับการนำการพัฒนาวิชาชีพครูแบบ
ญี่ปุ่นที่เรียนว่าการศึกษา “การศึกษาขั้นเรียน” (Lesson Study) มาใช้ในประเทศไทย.
ใน ศิริพร วัชชวัลคุ, กิตติ ประเสริฐสุข (บรรณาธิการ), *เครือข่ายญี่ปุ่นศึกษาใน
ประเทศไทย เอกสารหลังประชุมวิชาการ ระดับชาติ ครั้งที่ 1* (หน้า 152-163) กรุงเทพฯ:
บริษัท สร้างสื่อ.
- วิจารณ์ พานิช. (2552). *เคอร์ติค: อลหม่านสู่ระเบียบ*. กรุงเทพฯ: ซีโน พับลิชชิ่ง.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: ตถาตา พับลิเคชั่น.
- เอกรินทร์ สังข์ทอง. (2552). “ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในสังคมพหุวัฒนธรรม: การทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และการปฏิบัติ”
วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปีที่ 20(1), 1-16.
- Apt,B. (2003). **Transformation learning and qualitative evaluation**. [online]. Available from :
<http://www.indiana.edu/~1506/transeval.html>.
- Berger, J .G. (2004). Doncing on the threshold of meaning: Recognizing and understanding the growing
edge. *Journal of Transformative Education*, 2(4), 336-351.
- Braud, W. & Anderson, R. (1998). *Transpersonal Research Methods for the
Social Sciences: Honoring Human Experience*. California:
Sage Publications, Inc.
- Carusetta, E. & Cranton, P. (2005). Nurturing authenticity: A conversation with
teachers. *Teaching in Education*, 10(3), 285 - 297.
- Covey, S. (2004). *The Seven Habits of Highly Effective People*. London: Simon &
Schuster.
- Cranton, P., & King, K.P. (2003). *Transformative Learning as a professional
development goal. New Direction for Adult and Continuing Education*,
98(Summer), 31 - 37.
- Dirkx, J.M. (1997). Nurturing soul in adult learning. *New Directions for Adult and Continuing
Education*. 74(Summer): 79-88.
- Kegan, R. (1994). *In Over Our Heads: The Mental Demands of Modern Life*. Cambridge:
Harvard University Press.
- Krathwohl, D.R., Bloom, B.S., and Masia, B.B. (1964). **Taxonomy of educational objectives : The
classification of educational goals, Handbook 2: Affective domain**. New York: David
Mckay.
- Mezirow, J. (1978). Perspective Transformation. *Adult Education*. 28: 100 – 110.
- Mezirow, J. (1997). Transformative Learning: Theory to Practice, in P. Cranton (ed.)
- Mezirow, J. (2000). Learning to Think like an Adult’ In Mezirow, J. and Associates (Eds.).
- Schmoker, M. (2004). *Learning communities at the crossroads: Toward the best
Schools we’ve ever had*, Phi Delta Kappan, 84 – 88.
- Taylor, K., Marienau, C., and Fiddler, M. (2000). *Developing adult learners*. San Francisco, CA: Jossey-Bass.

กลุ่มที่ 3

การวัด ประเมินผลและการ ประกันคุณภาพทางการศึกษา

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง บรรยากาศ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนยะหริ่ง โดยวิธีการสอนแบบใช้แผนที่ความคิด (Mind Map) กับวิธีการสอนแบบบรรยาย (Lecture)

A comparison of atmospheric science achievement of prathom 6 students Yaring school by the teaching methods with Mind Map and lecture

นางสาวนิรุสนา เจ๊ะบู¹, บุษพรรณ เชิดเกียรติสกุล² และมัทธิ เวดราแม่^{3*}
Niroosna Cheboo¹, Busaban Chirkitsakul², and Mahdee Weadramae^{3*}

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง บรรยากาศ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนยะหริ่ง โดยวิธีการสอนแบบใช้แผนที่ความคิด (Mind Map) กับวิธีการสอนแบบบรรยาย (Lecture) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 และ 6/2 ที่กำลังศึกษาในภาคการเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 โรงเรียนยะหริ่ง จำนวน 60 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ คือ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้วิธีการสอนแบบแผนที่ความคิด แบบบรรยาย และแบบทดสอบหลังเรียนเรื่อง บรรยากาศ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบค่าที (t-test) แบบกลุ่ม ตัวอย่าง 2 กลุ่มมีความเป็นอิสระจากกัน ผลการวิจัยพบว่า คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบใช้แผนที่ความคิด เท่ากับ 11.26 และคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบบรรยายเท่ากับ 7.06 เมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนที่ได้รับการสอนทั้งสองวิธี พบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบแผนที่ความคิดมีผลสัมฤทธิ์สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบบรรยาย

คำสำคัญ : วิธีการสอนแบบแผนที่ความคิด วิธีการสอนแบบบรรยาย ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

Abstract

This study aimed to compare the achievement of students in science subject at prathom 6 school Yaring. The teaching method used Mind Map and lecture. The sample used in this study was conducted with 60 students at 6/1 and 6/2, who is studying in second semester of academic year 2557, Yaring School, which came from a simple random sampling. The instruments were lesson plans that use teaching methods mind maps and lecture, posttest atmosphere. The statistics used to data analysis, mean, standard deviation and t test (t-test) with two sample groups are independent. The results of this study showed that The average score of the students who were taught using Mind Maps equal to 11.26 and the average score of the students receive lectures was 7.06, compared the achievement of students found that students be taught a Mind map have higher achievement than students who received a lecture.

Keywords : teaching methods, mind maps, teaching methods lectures, student achievement.

บทนำ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ได้กล่าวเกี่ยวกับการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ไว้ว่า วิทยาศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่งในสังคมโลกปัจจุบันและอนาคต เพราะวิทยาศาสตร์เกี่ยวข้องกับทุกคนทั้งในชีวิตประจำวันและการงานอาชีพต่าง ๆ ตลอดจนเทคโนโลยี เครื่องมือเครื่องใช้และผลผลิตต่าง ๆ ที่มนุษย์ได้ใช้เพื่ออำนวยความสะดวกในชีวิตและการทำงาน เหล่านี้ล้วนเป็นผลของความรู้วิทยาศาสตร์ ผสมผสานกับความคิดสร้างสรรค์และศาสตร์อื่นๆ การเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ เป็นกระบวนการหนึ่งที่จะช่วยให้มนุษย์ได้พัฒนาวิธีคิดทั้งความคิดเป็นเหตุเป็นผล คิดสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์ วิจัย มีทักษะสำคัญในการค้นคว้าหาความรู้ มีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ สามารถตัดสินใจโดยใช้ข้อมูลที่หลากหลายและมีประสิทธิภาพที่ตรวจสอบได้ วิทยาศาสตร์เป็นวัฒนธรรมของโลกสมัยใหม่ซึ่งเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ (knowledge-based society) ทุกคนจึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้รู้วิทยาศาสตร์ เพื่อที่จะมีความรู้ความเข้าใจในธรรมชาติและเทคโนโลยีที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้น สามารถนำความรู้ไปใช้อย่างมีเหตุผล สร้างสรรค์ และมีคุณธรรม

วิธีสอนหรือกิจกรรมในการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ที่นิยมใช้มีหลายวิธี แต่ไม่มีข้อมูลยืนยันว่ามีวิธีสอนหรือกิจกรรมใดที่ดีที่สุด เหมาะสมกับทุกสถานการณ์ ดังนั้นครูวิทยาศาสตร์จึงต้องใช้ดุลยพินิจในการเลือกใช้วิธีสอนที่เหมาะสมกับความสามารถของนักเรียน เนื้อหาวิชา ตลอดจนอุปกรณ์การสอนที่มีอยู่ การสอนที่มักมีการใช้ในการสอน คือ การสอนแบบบรรยาย ซึ่งเป็นวิธีสอนที่ครูถ่ายทอดความรู้จำนวนมากแก่นักเรียนโดยตรง (ภพ เลหาทไพบูลย์ 2542) แต่ข้อเสียที่เกิดขึ้นมีหลายประการ เช่น ผู้สอนไม่ทราบผลว่าผู้เรียนเข้าใจหรือไม่ ผู้เรียนไม่มีโอกาสแสดงออก อาจเบื่อหน่ายง่าย และเป็นภาระที่จะทำให้ผู้เรียนสนใจ จากการศึกษาของซูลิพร ฤทธิเดช (2547) ได้เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ชนิดของคำในภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ใช้การจัดการเรียนรู้แบบใช้และไม่ใช้แผนที่ความคิด พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ชนิดของคำในภาษาไทย ของนักเรียนที่จัดการเรียนรู้โดยใช้แผนที่ความคิดสูงกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่จัดการเรียนรู้โดยไม่ใช้แผนที่ความคิด แผนที่ความคิดช่วยให้ประหยัดเวลาในการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดกลุ่มเนื้อหา การปรับปรุง การระลึก การสร้างสมความคิดสร้างสรรค์ (สมศักดิ์ สินธุระเวชณ์ : 2542) สถาบันราชภัฏนครราชสีมาได้ทำการฝึกอบรมการใช้แผนที่ความคิดให้กับคณาจารย์จำนวน 138 คน (ธัญญา ผลอนันต์, 2544 อ้างใน ซูลิพร ฤทธิเดช, 2547) ปรากฏว่านักเรียนตั้งใจเรียนและให้ความสนใจกับการเรียนการสอนมากขึ้น

ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกใช้วิธีการสอนแบบแผนที่ความคิด (Mind Map) ในการสอนรายวิชาวิทยาศาสตร์ เพราะการเรียนวิทยาศาสตร์มีเนื้อหาที่แตกแขนงหลายๆ ด้าน การจัดระบบทางความคิดจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการเรียนในรายวิชานี้ เนื่องจากผู้ที่เรียนสามารถจัดระบบทางความคิดแสดงให้เห็นถึงการเรียนรู้อย่างมีความหมายอันจะส่งผลให้เกิดความรู้ ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชานี้สูงขึ้น โดยเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างวิธีการสอนแบบใช้แผนที่ความคิด (Mind Map) ในการสอนกับวิธีการสอนแบบบรรยาย เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาวิธีการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนยะหริ่ง โดยวิธีการสอนแบบใช้แผนที่ความคิด (Mind Map) กับวิธีการสอนแบบบรรยาย (Lecture)

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่กำลังศึกษาในภาคการเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 โรงเรียนยะหริ่ง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 และ 6/2 ที่กำลังศึกษาในภาคการเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 โรงเรียนยะหริ่ง จำนวน 60 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย

2. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

- 2.1 ตัวแปรต้น คือ วิธีการสอน (แบบแผนที่ความคิดและแบบบรรยาย)
- 2.2 ตัวแปรตาม คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียน
3. ระยะเวลาในการดำเนินงาน
ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2557

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การสอนแบบบรรยาย หมายถึง วิธีสอนที่ครูพูด บอกเล่า หรืออธิบายเนื้อหาหรือเรื่องราวต่างๆ ให้นักเรียนฟัง ไม่ว่าจะใช้เวลาสั้นยาวเพียงใด ผู้สอนจะเป็นฝ่ายเตรียมการศึกษาค้นคว้าเรื่องราวต่างๆ มาแล้ว นักเรียนเป็นฝ่ายมารับผลการศึกษาค้นคว้านั้น
2. การสอนแบบใช้แผนที่ความคิด (Mind Map) หมายถึง กระบวนการกระตุ้นความคิดเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน ให้ผู้เรียนคิดอย่างอิสระและสร้างสรรค์ตามทิศทางและเป้าหมายที่ตนต้องการ เพื่อจัดกลุ่มความคิดตามลำดับความสำคัญของความคิด
3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนนที่นักเรียนทำได้จากการทำแบบทดสอบ การเรียนรู้ ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้น และหาคุณภาพแล้ว
4. กลุ่มควบคุม หมายถึง กลุ่มนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้วิธีการสอนแบบบรรยาย (Lecture)
5. กลุ่มทดลอง หมายถึง กลุ่มนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้วิธีการสอนแบบใช้แผนที่ความคิด (Mind Map)

สมมติฐานการวิจัย

ซูลีพร ฤทธิเดช (2547) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องชนิดของคำในภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้และไม่ใช้แผนที่ความคิด (Mind Map) ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ชนิดของคำในภาษาไทย ของนักเรียนที่จัดการเรียนรู้โดยใช้แผนที่ความคิดสูงกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนที่จัดการเรียนรู้โดยไม่ใช้แผนที่ความคิด

ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานทางการวิจัยว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้วิธีการสอนแบบใช้แผนที่ความคิด (Mind Map) มีผลสัมฤทธิ์ทางเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ดีกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้วิธีการสอนแบบบรรยาย (Lecture)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นแบบแผนการทดลอง โดยกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมที่ไม่เท่าเทียมกันและวัดผลหลังการทดลอง

ผังการทดลอง

E-group

C-group

X O_{2E}

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้วิธีการสอนจำนวน 2 แผน แผนละ 2 คาบ คาบละ 50 นาที
2. แบบทดสอบหลังเรียน เรื่อง บรรยายภาค

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม
2. ทำการสอนนักเรียนกลุ่มทดลองโดยใช้วิธีสอนแบบแผนที่ความคิด (Mind Map) และกลุ่มควบคุมโดยใช้วิธีสอนแบบบรรยาย (Lecture)
3. ทำการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรีนด้วยแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นทั้งสองกลุ่ม

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติเชิงพรรณนาที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. สถิติเชิงอ้างอิงที่ใช้ ได้แก่ การทดสอบทีแบบกลุ่มอิสระ (Independent-samples *t*-test)

ผลการวิจัย

จากผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรีนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่าคะแนนเฉลี่ยคะแนนของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนโดยวิธีการสอนแบบแผนที่ความคิดกับวิธีการสอนแบบบรรยาย มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ โดยคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบแผนที่ความคิดมีค่าเท่ากับ 11.26 ซึ่งสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยวิธีสอนแบบบรรยายที่มีค่าเท่ากับ 7.06 รายละเอียดดังตาราง

วิธีการสอน	n	\bar{X}	S.D.	t	df	sig.
บรรยาย	30	7.06	2.64	9.63	58	0.00
ใช้แผนที่ความคิด	30	11.26	1.64			
รวม	60					

*p-value < 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัย เรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรีนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยวิธีการสอนแบบใช้แผนที่ความคิด (Mind Map) กับวิธีการสอนแบบบรรยาย (Lecture) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนยะหริ่ง แล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ พบว่ามีความสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ชูสิทธิ์ ฤทธิเดช (2547) ได้ศึกษาเรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรีน เรื่องชนิดของคำในภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่จัดการเรีนรู้โดยใช้และไม่ใช้แผนที่ความคิด (Mind Mapping) ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรีน เรื่อง ชนิดของคำในภาษาไทย ของนักเรียนที่จัดการเรีนรู้โดยใช้แผนที่ความคิดสูงกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรีนของนักเรียนที่จัดการเรีนรู้โดยไม่ใช้แผนที่ความคิด อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 และยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของอังคณา เลิศศรี (2551) ได้ทำงานวิจัยเรื่องการใช้แผนที่ความคิดเพื่อเสริมสร้างทักษะการสรุปความคิดรวบยอดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดดอนชัย จังหวัดเชียงใหม่พบว่า การใช้แผนที่ความคิดสามารถเสริมทักษะการสรุปความคิดรวบยอดของนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับดี และเมื่อพิจารณาในรายละเอียดทักษะการสรุปความคิดรวบยอด เรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ อยู่ในระดับดีมาก

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. ควรศึกษาการใช้แผนที่ความคิดในการจัดการเรียนการสอนกับรายวิชาอื่นๆ
2. ควรศึกษาการใช้แผนที่ความคิดในการจัดการเรียนการสอนเปรียบเทียบกับรูปแบบการสอนโดยวิธีอื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

- ชูลีพร ฤทธิ์เดช. (2557). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง ชนิดของคำในภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่จัดการเรียนรู้แบบแผนที่ความคิด. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ภพ เลหาไพบุลย์.(2542). แนวการสอนวิทยาศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิชย์
- สมศักดิ์ สิ้นธุระเวชญ์. ยุทธศาสตร์การสอน. วารสารวิชาการ 2, 1 (มกราคม 2542) : 30-31,51
- อังคณา เลิศศรี. (2551). การใช้แผนที่ความคิดเพื่อเสริมสร้างทักษะการสรุปความคิดรวบยอด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดดอนชัย จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ มหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติของ
นักศึกษาสาขาวิชาฟิสิกส์ ในรายวิชาอุณหพลศาสตร์กับรายวิชาปฏิบัติการกลศาสตร์และอุณหพลศาสตร์

The Relationship between Learning Outcomes following Thailand Qualifications
Framework for Higher Education of Physics Students on Thermodynamics and
Mechanics and Thermodynamics Laboratory

ดวงเดือน เทพนวล¹ นภารัตน์ จิวาลักษณ์¹ สุกิจ ทองแบน¹ วาสนา ประภาเลิศ¹ จันทร์ฉาย ยานะ¹
อิติรัตน์ เปรมประสพโชค² และ วิไลพร ลักขมวิวัฒน์^{3*}

¹ภาควิชาเคมี คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

²ภาควิชาอุตสาหกรรมเกษตร คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

³ภาควิชาฟิสิกส์และวิทยาศาสตร์ทั่วไป คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

E-mail : vilaiporn7503@gmail.com (Corresponding author)

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนผลการเรียนรู้ของรายวิชาอุณหพลศาสตร์กับรายวิชาปฏิบัติการกลศาสตร์และอุณหพลศาสตร์ ที่ออกแบบให้มีการวัดและประเมินผลตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ มีตัวอย่างนักศึกษาจำนวน 39 คน ที่ลงทะเบียนเรียน 2 รายวิชา ทั้งสองรายวิชามีผู้สอนคนเดียวกัน มีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้จาก การเข้าเรียน การนำเสนอผลงาน การทำแบบฝึกหัดหรือการสรุปย่อก่อนทดลอง การทำรายงานและการสอบ ผลการวิจัยพบว่า คะแนนผลการเรียนรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรม (TQF1) ด้านความรู้ (TQF2) ด้านทักษะทางปัญญา (TQF3) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ (TQF4) และ ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (TQF5) มีความสัมพันธ์กับคะแนนรวม (TQFT) ด้วยระดับที่ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงกว่าค่าวิกฤติที่ค่านัยสำคัญร้อยละ 99 และที่ความเป็นอิสระ 37 ($r_{c@df=37,99\%} = 0.418$) ทุกกรณี โดยค่า r ของทุกคู่มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.55 คะแนน TQF2 และ TQF5 มีความสัมพันธ์กับคะแนนรวม (TQFT) ระดับสูง ($r > 0.90$) นอกจากนี้ยังพบว่า ความสัมพันธ์ของคะแนน TQF ระหว่างสองรายวิชา ในด้าน TQF2 และ TQF5 มีความสัมพันธ์กันในระดับดี ด้วยค่า r มากกว่า 0.80 ในขณะที่ TQF1 และ TQF4 มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำด้วยค่า r น้อยกว่า 0.6

คำสำคัญ : การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ รายวิชาอุณหพลศาสตร์ ปฏิบัติการกลศาสตร์และอุณหพลศาสตร์ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

Abstract

This research is aim to study the relationship of the learning outcomes, designed an assessment following Thailand Qualifications Framework for Higher Education (TQF: HEd), of Thermodynamics and Laboratory of Mechanics and Thermodynamics. Thirty nine students enrolled these subjects, which were taught by the same lecturer during the 2nd semester of the 2015 academic year. Six activities were performs for evaluation: attention, presentation, exercise, pre-summary of laboratory theory and procedure, report and examination. It was found that the learning outcomes of these two subjects, the Ethics and Moral (TQF1), Knowledge (TQF2), Cognitive Skills (TQF3), Interpersonal Skills and responsibility (TQF4), and Numerical analysis, Communication and Information Technology Skills (TQF5) , were correlated to the total learning outcomes (TQFT). The coefficients of these correlations were higher than that of the critical value of 0.418 at 99% of significant and 37 degree of freedom ($r \geq 0.55$). The internal correlation of TQF2-TQFT and TQF5-TQFT were found in

High level ($r \geq 0.90$) for both subjects. The external correlation between these two subjects presented good relation ($r \geq 0.80$) for both TQF2 and TQF5 while the correlation of TQF1 and TQF4 were low level ($r \leq 0.60$)

Key Words : Measurement and evaluation, Thailand Qualifications Framework for Higher Education (TQF: HED), Thermodynamics, Laboratory of Mechanics and Thermodynamics, Coefficient of correlation

บทนำ

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ได้กำหนดกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (Thailand Qualifications Framework for Higher Education (TQF: HED) ไว้ 5 ด้าน คือ 1) ด้านคุณธรรมจริยธรรม 2) ด้านความรู้ 3) ด้านทักษะทางปัญญา 4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ 5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยี ทั้งนี้ตามระบบและกลไกของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ต้องมีการออกแบบวิธีการสอนในแต่ละรายวิชาของหลักสูตร เพื่อให้นักศึกษาได้รับการส่งเสริมและพัฒนาทักษะต่างๆ อย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลาตามหลักสูตร (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2552) สำหรับรายวิชาทางด้านวิทยาศาสตร์ซึ่งเป็นศาสตร์ที่ศึกษา ค้นคว้า เพื่ออธิบายธรรมชาติรอบๆ ตัวเรา โดยทั่วไปจำแนกออกเป็น 3 แขนงใหญ่ ได้แก่ แขนงวิชาฟิสิกส์ เคมี และชีววิทยา ศาสตร์ด้านนี้มีความสำคัญต่อการพัฒนาอนาคตของประเทศชาติ เพราะเป็นศาสตร์พื้นฐานแห่งการพัฒนาไปสู่ความเจริญก้าวหน้า หลากหลายสาขา ทั้งด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ วิศวกรรมศาสตร์ หรือด้านเทคโนโลยี รายวิชาทางด้านวิทยาศาสตร์จึงถูกบรรจุให้เป็นศาสตร์แห่งการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตั้งแต่การศึกษาขั้นพื้นฐานจนถึงระดับมหาวิทยาลัย การจัดการเรียนการสอนในศาสตร์นี้มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องใช้ทักษะการเรียนรู้ทั้งทางด้านทฤษฎี และจากการทดลองประกอบกัน ดังนั้นส่วนใหญ่ในรายวิชาทางด้านวิทยาศาสตร์จึงมีทั้งรายวิชาบรรยายและปฏิบัติการควบคู่กันไป เพื่อให้นักศึกษาได้มีความรู้ สามารถคิดวิเคราะห์ ฝึกปฏิบัติ รวมถึงมีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ซึ่งสอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (จิริณี ตันศิริตวันวงศ์, 2552)

กระบวนการจัดการเรียนรู้ตลอดจนเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ โดยใช้ Experiences plan ซึ่งเป็นเครื่องมือที่เน้นให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการแก้ไขปัญหาภายในกลุ่ม การทดสอบด้วยแบบทดสอบที่วัดสถานการณ์ภายในห้องเรียน และ แบบทดสอบที่วัดความสามารถในการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุเป้าหมายของกรอบมาตรฐาน TQF ทำให้ตระหนักถึงข้อต่อกลวงร่วมกันระหว่างบุคคลและการปฏิบัติตามในสัดส่วนที่สูงที่สุด ส่วนด้านความรู้ และด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาครู อยู่ในระดับกลางและสูง (Prachagool and Nuangchaleram, 2012) กระบวนการจัดการเรียนการสอนภายในห้องเรียนที่มีการพัฒนาผลการเรียนรู้ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ภายใต้ กรอบ TQF ที่เน้นกระบวนการวิจัย (Research based Learning : RBL) สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาผลการเรียนรู้ของนักศึกษาได้ 3 ด้าน คือ ทักษะทางปัญญา ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และ ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (Luanganggoon Nuchwana, 2012) นอกจากนั้นการหาความสัมพันธ์ทางสถิติระหว่างปัจจัยต่างๆ ภาวะทางอารมณ์ ผลการเรียน หรือผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ (จตุพล ยงศร, 2554 และ สมใจ วินิจกุล, 2557) มีความสำคัญต่อการสะท้อนถึงการบรรลุเป้าหมายของการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรนั้นๆ ด้วย ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงมุ่งรวบรวมข้อมูลผลการเรียนรู้ทั้ง 5 ด้านตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา ของนักศึกษาเป็นรายบุคคลอย่างเป็นระบบ โดยมีการกำหนดตัวชี้วัดที่สำคัญและเหมาะสมในแต่ละกิจกรรมของ 2 รายวิชาตัวอย่างทางวิทยาศาสตร์ที่มีธรรมชาติต่างกัน แต่มีนักศึกษาเป็นกลุ่มเดียวกัน อาจารย์ผู้สอนคนเดียวกัน ข้อมูลที่ได้จะนำมาวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของคะแนนผลการเรียนรู้ใน

แต่ละด้าน เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงความเหมาะสมและความสอดคล้องของกระบวนการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงกับกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละรายวิชา แล้วนำข้อมูลที่ได้ไปพัฒนาการจัดการเรียนการสอน วิธีการเก็บข้อมูลในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของนักศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนของผลการเรียนรู้ของนักศึกษาในรายวิชา อดุลศาสตร์และปฏิบัติการกลศาสตร์และอดุลศาสตร์ ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยประเภทสำรวจ มีกลุ่มตัวอย่างรายวิชาเป็นรายวิชาที่ผู้วิจัยเป็นผู้สอน ในหลักสูตรของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ประจำปีการศึกษา 2/2556 จำนวน 2 รายวิชา ได้แก่ รายวิชาอดุลศาสตร์ และรายวิชาปฏิบัติการกลศาสตร์และอดุลศาสตร์ ที่มีธรรมชาติของรายวิชาเป็นแบบเน้นบรรยายและเน้นทำการทดลอง ตามลำดับ รายวิชาทั้งสองมีผู้สอนเป็นคนเดียวกัน มีนักศึกษากลุ่มเดียวกัน อยู่ชั้นปีที่ 2 หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาฟิสิกส์ จำนวน 39 คน ผู้สอนออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา 5 ด้าน พร้อมทั้งกำหนดรูปแบบและเกณฑ์การวัดและประเมินผลจากกิจกรรมการเข้าเรียน การนำเสนอผลงานทั้งงานกลุ่มและงานเดี่ยว การทำแบบฝึกหัด การทำรายงาน และการสอบ (ประกอบด้วย การสอบย่อยระหว่างภาคเรียน การสอบกลางภาค และการสอบปลายภาคเรียน) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลวิจัย คือ แบบสังเกตและประเมินพฤติกรรมในชั้นเรียน แบบการประเมินการปฏิบัติ แบบฝึกหัด แบบประเมินชิ้นงานหรือรายงาน แบบประเมินการนำเสนอผลงาน และแบบทดสอบอัตนัยและปรนัยที่มีการกำหนดตัวชี้วัดที่สำคัญที่มีความสอดคล้องกับเนื้อหาและธรรมชาติของรายวิชา มีขั้นตอนการออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในการวัดผล คือ (1) กำหนดตัวชี้วัดของมาตรฐานผลการเรียนรู้ทั้ง 5 ด้าน (2) กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้และออกแบบเกณฑ์การวัดและประเมินผล (3) วิเคราะห์ข้อมูล ดังรายละเอียดต่อไปนี้

(1) ตัวชี้วัดของมาตรฐานผลการเรียนรู้ทั้ง 5 ด้าน

งานวิจัยนี้ได้กำหนดตัวชี้วัดของมาตรฐานผลการเรียนรู้ทั้ง 5 ด้าน โดยให้มีความชัดเจนเป็นรูปธรรม ทั้งนี้อาจมีความแตกต่างจากมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่ระบุไว้ในหลักสูตรของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ในบางประเด็น มีรายละเอียดดังนี้

- 1) ด้านคุณธรรมจริยธรรม (TQF1) มีประเด็นย่อยในการวัดและประเมินผลดังนี้
 - 1.1) ความมีวินัยในการเข้าเรียน หรือ ส่งงานตรงเวลา
 - 1.2) ความมุ่งมั่นตั้งใจ ใฝ่เรียนรู้
 - 1.3) ความซื่อสัตย์สุจริต ในการทำงาน ไม่คัดลอกผลงานของผู้อื่น
 - 1.4) ปฏิบัติตามกฎกติกาประจำวิชาที่มีการตกลงกันไว้ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน ตลอดจนกฎกติกาอื่นๆ
 - 1.5) อ้างอิงผลงานที่ได้จากการสืบค้น
- 2) ด้านความรู้ (TQF2) แยกประเด็นย่อยในการวัดและประเมินดังนี้
 - 2.1) ความรู้และความเข้าใจจากการที่ได้รับมอบหมายให้แสวงหาความรู้จากแหล่งข้อมูล
 - 2.2) ความรู้และความเข้าใจจากการเรียนเนื้อหาในรายวิชา
 - 2.3) สามารถประยุกต์ใช้ความรู้สู่การอธิบายและวิเคราะห์ได้อย่างลึกซึ้งโดยทำโจทย์ได้
 - 2.4) สามารถผสมผสานความรู้ในรายวิชานี้เข้ากับความรู้ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันจากรายวิชาอื่น
- 3) ด้านทักษะทางปัญญา (TQF3) มีประเด็นย่อยในการวัดและประเมินผลดังนี้
 - 3.1) สามารถศึกษาค้นคว้าข้อมูลหรือให้ข้อมูลขั้นสูงนอกเหนือจากการมอบหมายได้ด้วยตนเอง
 - 3.2) สามารถบูรณาการความรู้มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนา หรือแก้ไขปัญหาจากสถานการณ์ต่างๆได้
 - 3.3) ความสามารถในการแก้ปัญหา หรือการนำไปใช้ได้อย่างมีสัมฤทธิ์ผล

- 3.4) ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
- 4) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ (TQF4) มีประเด็นย่อยในการวัดและประเมินผลดังนี้
- 4.1) การมีส่วนร่วมในการทำงานกลุ่ม
 - 4.2) การแสดงความคิดเห็นหรือตั้งคำถามในขณะมีการอภิปราย
 - 4.3) การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
 - 4.4) ผลงานมีประสิทธิภาพทั้งคุณภาพและปริมาณ แสดงถึงความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย
- 5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (TQF5) แยกพิจารณาประเด็นย่อยในการวัดและประเมินดังนี้
- 5.1) ความสามารถในการคำนวณเชิงตัวเลข
 - 5.2) ความสามารถในการแปลความหมายข้อมูลเชิงตัวเลข
 - 5.3) ความสามารถในการใช้ภาษาพูดและภาษาเขียนเพื่อการสื่อสาร
 - 5.4) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสืบค้นข้อมูลโดยศึกษาด้วยตนเองสามารถนำเสนอและสื่อสารได้

(2) กิจกรรมการเรียนรู้และเกณฑ์การวัดและประเมินผล

รายวิชาอุณหพลศาสตร์และรายวิชาปฏิบัติการกลศาสตร์และอุณหพลศาสตร์ มีกิจกรรมการเรียนรู้ วิธีการสอน รวมถึงการวัดและประเมินผลที่แตกต่างกันตามธรรมชาติของรายวิชา คณะแผนผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของแต่ละกิจกรรมของสองรายวิชา แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 คณะแผนผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (ร้อยละของคะแนนทั้งรายวิชา) แยกตามกิจกรรมการเรียนการสอน

กิจกรรม	รายวิชา	ร้อยละของคะแนน	
		อุณหพลศาสตร์	ปฏิบัติการกลศาสตร์และอุณหพลศาสตร์
1. การเข้าเรียน (Attention)		10	10
2. การทำแบบฝึกหัด (Exercise)		20	-
3. การสรุปก่อนทำการทดลอง (Pre Summary)		-	10
4. การทำรายงาน (Report) หรือ การทำรายงานการทดลอง (Experimental report)		10	40
5. การนำเสนองาน (Presentation)		-	20
6. การทดสอบ (Examination)		60	20
รวม (Total)		100	100

เงื่อนไขการประเมินผลการเรียน ตามคะแนนผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของทั้งสองรายวิชา แบ่งเป็น 6 กิจกรรม ที่แสดงด้วยแผนภูมิในภาพที่ 1 และมีรายละเอียดของแต่ละกิจกรรมดังนี้

1) การเข้าเรียน (Attention ย่อเป็น ATT) การเข้าเรียนมุ่งพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้วยการชวนข้อเข้าเรียน มีการสุ่มประเมินการเข้าชั้นเรียนตรงเวลา (ประมาณร้อยละ 30 ของการเรียนทั้งภาคเรียน) และหากนักศึกษามาเรียนสายเกิน 30 นาที คณะแผนการเข้าเรียนครั้งนั้นจะเป็นครั้งหนึ่งของคะแนนเต็ม แต่หากนักศึกษามีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องเข้าเรียนสาย เช่น ป่วย หรือมีกิจธุระจำเป็นไม่สามารถมาเรียนได้ ผู้สอนพิจารณายกเว้นได้ ซึ่งนักศึกษาสามารถลาเรียนได้สูงสุด 2 ครั้งต่อภาคเรียน (ไม่นำวันลาดังกล่าวเป็นคะแนนเข้าเรียน การพิจารณาแยกเป็นรายกรณี) นอกจากนั้นผู้สอนประเมินการตั้งใจเรียน เช่น มีการโต้ตอบ ชักถาม หรือการไม่เล่นโทรศัพท์ระหว่างเรียน เป็นต้น

คะแนนการเข้าเรียนตลอด ภาคเรียนคิดเป็นร้อยละ 7 ความตั้งใจเรียนคิดเป็นร้อยละ 3 (รวมร้อยละ 10 ของคะแนนทั้งหมดของรายวิชา)

2) การทำแบบฝึกหัด (Exercise) การทำแบบฝึกหัดกลยุทธ์ที่ต้องการให้นักศึกษาได้ทบทวนความรู้ที่ได้เรียนในห้องเรียน ได้แก่ การมอบหมายงานให้ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม และมอบหมายให้ทำแบบฝึกหัด เพื่อเพิ่มทักษะทั้งด้านความรู้ ปัญหา (แก้ปัญหาโจทย์ที่เกี่ยวข้องกับการประยุกต์ใช้ หรือบูรณาการกับสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่เรียน) เกณฑ์การประเมินแบบฝึกหัดประกอบด้วย การประเมินด้าน 1) การส่งงานตรงเวลา 2) การนำเอาความรู้มาประยุกต์ใช้ 3) ความสามารถในการใช้ความรู้ในการแก้ปัญหา 4) ความสามารถในการสื่อสารด้านภาษา และ 5) ความร่วมมือระหว่างเพื่อนที่ร่วมกันทำงานกลุ่ม แบบฝึกหัดที่มอบหมายในรายวิชาอุณหพลศาสตร์มีทั้งสิ้น 10 งาน แบ่งเป็นงานเดี่ยว 8 งานและงานกลุ่ม 2 งาน มีคะแนนรวมคิดเป็นร้อยละ 20 สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ด้าน TQF1 TQF2 และ TQF3 คิดเป็นร้อยละ 6 5 และ 3 ตามลำดับ โดยที่ TQF1 เน้นการส่งงานตรงเวลา และมีการอ้างอิงเอกสารอ้างอิงในงานที่ได้รับมอบหมายให้มีการสืบค้น ส่วน TQF4 และ TQF5 มีคะแนนเป็นร้อยละ 4 และ 2 ตามลำดับ ใน TQF4 การประเมินด้านการมีส่วนร่วมหรือการให้ความร่วมมือในการทำงานกลุ่ม และการร่วมแสดงความคิดเห็น ตลอดจนการทำงานได้ประสิทธิภาพ และมีความกระตือรือร้น ส่วนด้าน TQF5 เป็นการประเมินการนำเสนอข้อมูลและการแปลผลจากการทำแบบฝึกหัดได้ถูกต้อง ส่วนในรายวิชาปฏิบัติการกลศาสตร์และอุณหพลศาสตร์ไม่มีการทำแบบฝึกหัด

3) การสรุปก่อนทำการทดลอง (แทนด้วย Pre Summary) มีคะแนนรวม 10 คะแนน เป็นงานที่นักศึกษาต้องศึกษารายละเอียดด้านทฤษฎี วัตถุประสงค์การทดลอง วิธีการทดลองและวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลให้เข้าใจก่อนทำการทดลองในทุกสัปดาห์ ดังนั้นจึงมีข้อตกลงให้มีการส่งบทสรุปดังกล่าวก่อนวันทำการทดลองอย่างน้อย 1 วัน เพื่อผู้สอนตรวจและเสนอแนะในวันที่ทำการทดลอง การวัดและประเมินผลในกิจกรรมนี้กระจายทุก TQF ดังนั้นงานนี้นักศึกษาต้องทำทุกสัปดาห์จำนวน 14 ชิ้นงาน งานสรุปอาจเป็นรูปแผนผังความคิด หรือสรุปย่อ เป็นชิ้นงาน 1 หน้ากระดาษ

4) การทำรายงาน (Report) รายวิชาอุณหพลศาสตร์ผู้สอนได้มอบหมายให้นักศึกษาทำรายงานในประเด็น “อุณหพลศาสตร์ในชีวิตประจำวัน” โดยมีการแจ้งล่วงหน้าในช่วงแรกของภาคเรียน เพื่อให้นักศึกษาได้เตรียมตัวและมองหาหัวข้อที่ตนเองสนใจ งานนี้สามารถประเมินได้ทั้งด้าน การตรงต่อเวลา การทำงานเป็นระบบระเบียบแสดงถึงความตั้งใจทำงาน ความสามารถในการสรุปเนื้อหา ความสามารถในการสื่อสารด้านภาษา ด้านจริยธรรมของนักวิทยาศาสตร์โดยการอ้างอิงเอกสารงานที่นำมาเสนอ คะแนนรวมของการทำรายงานคิดเป็นร้อยละ 10 ของคะแนนทั้งรายวิชา ส่วนในรายวิชาปฏิบัติการกลศาสตร์และอุณหพลศาสตร์ เป็นการทำการรายงานการทดลอง (Experimental Report) ที่ประกอบไปด้วยการกำหนดวัตถุประสงค์ การบันทึกผลการทดลอง การวิเคราะห์และแปลผลการทดลอง และการสรุปและวิจารณ์ผลการทดลอง ดังนั้นรายงานส่วนนี้มีทั้งหมดมีจำนวน 14 เรื่อง คิดเป็นคะแนนรวมร้อยละ 40 ของรายวิชา การวัดประเมินผลเน้นด้านการสื่อสารด้านภาษาและความครบถ้วนของการสรุปและวิจารณ์ผลการทดลอง (ตัวชี้วัด 5.3) การคำนวณ (วิเคราะห์ผลการทดลองที่ถูกต้อง) การตรงต่อเวลา (ส่งงานตรงเวลา) ความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาที่ทำการทดลอง และการแสดงความคิดเห็นตลอดจนการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นในขณะร่วมทำการทดลอง

5) การนำเสนองาน (Presentation ย่อเป็น PPT) เป็นการทำงานกลุ่ม โดยนำเอาผลการทดลองที่กลุ่มของตนเองได้รับมอบหมาย ในรายวิชาปฏิบัติการมานำเสนอหน้าชั้นเรียน การประเมินเน้นด้านการสื่อสารทั้งด้านภาษาและเทคโนโลยี (ตัวชี้วัด 5.3 และ 5.4) ด้านการมีส่วนร่วม การแสดงความคิดเห็น (ตัวชี้วัด 4.1 และ 4.2) นอกจากนี้ก็เป็นด้านการส่งงานตรงเวลา ความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาที่นำมาเสนอ และความคิดสร้างสรรค์ด้านเทคนิคและวิธีการนำเสนองาน มีคะแนนรวม 20 คะแนน

6) การสอบ (Examination) แบ่งเป็นการสอบย่อย (Test) การสอบกลางภาค (Mid Term) และการสอบปลายภาค (Final) โดยการสอบย่อยที่จัดขึ้นท้ายชั่วโมงเป็นการสอบทบทวนความรู้ ทักษะด้านปัญหา และทักษะการนำเสนอตัวเลขและการแปลผลจากการคำนวณ โดยจัดให้มีการทดสอบ 3 ครั้ง ในสัปดาห์ที่ 4 9 และ 10 ของภาคการศึกษาที่มีจำนวนทั้งสิ้น 15 สัปดาห์ การสอบย่อยเป็นการทวนสอบความรู้เฉพาะเรื่องสั้น ๆ ที่นักศึกษาได้เรียนมาในช่วง 1 หรือ 2 สัปดาห์ ส่วนการสอบกลางภาค และปลายภาคเป็นการสอบในสัปดาห์ที่ 8 และ 16 ของภาคการศึกษาตามลำดับ คะแนนการทดสอบการสอบกลางภาคและสอบปลายภาค มีค่าร้อยละ 15 20 และ 25 รวมเป็นร้อยละ 60 การสอบมุ่งเน้นประเมินผลด้านความรู้

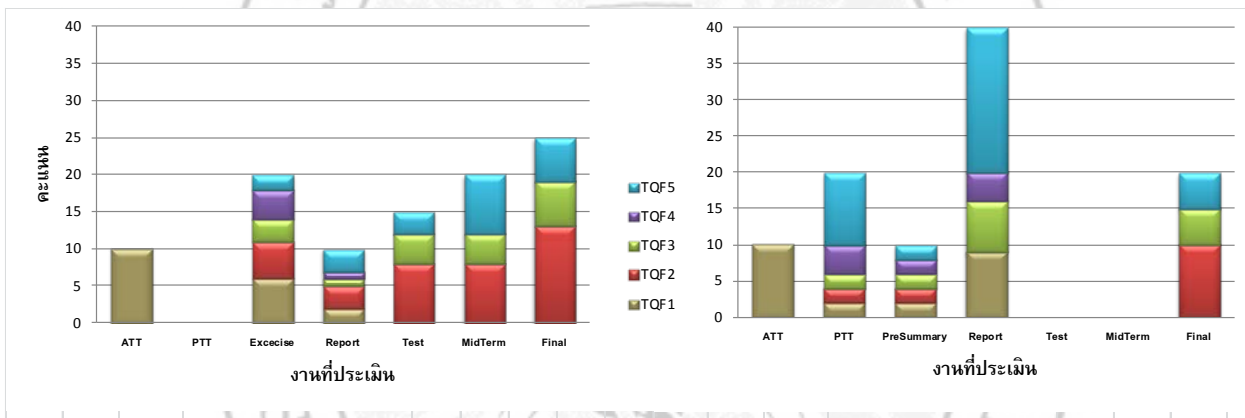

ปัญญา และการคำนวณและการแปลผลข้อมูล ส่วนรายวิชาปฏิบัติการกลศาสตร์และอุณหพลศาสตร์มีเฉพาะการสอบปลายภาคที่มีการวัดผลการเรียนรู้ 3 ด้าน เช่นกัน

ทั้งสองรายวิชามีการกำหนดคะแนนผลการเรียนรู้ที่คาดหวังในแต่ละกิจกรรม โดยแยกตามตัวชี้วัดของมาตรฐานผลการเรียนรู้ทั้ง 5 ด้าน (TQF1-TQF5) ตามที่กำหนดไว้ข้างต้น คะแนนรวมในแต่ละด้าน ของแต่ละกิจกรรม แสดงดังภาพที่ 1

(3) การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้สอนได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้และวัด ประเมินผลตามที่ได้ออกแบบไว้ พร้อมทั้งเก็บข้อมูลผลการเรียนรู้แต่ละด้านในกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆเป็นรายบุคคลแล้วจึงนำข้อมูลมาประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปที่พัฒนาขึ้นบนกระดานคำนวณ Excel ที่สามารถติดตามพัฒนาการของนักศึกษาเป็นรายบุคคลในแต่ละรายวิชา จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลคะแนน TQF ของนักศึกษาเป็นรายบุคคล เพื่อหาความสัมพันธ์ของคะแนนผลการเรียนรู้ TQF ในแต่ละด้าน ภายในรายวิชาเดียวกัน และความสัมพันธ์ของคะแนนผลการเรียนรู้ใน TQF แต่ละด้านระหว่างสองรายวิชาที่นักศึกษาเรียนพร้อมกัน โดยการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร โดยการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product-Moment Correlation Coefficient, r) ด้วยโปรแกรม Excel

(ก) รายวิชาอุณหพลศาสตร์

(ข) รายวิชาปฏิบัติการกลศาสตร์และอุณหพลศาสตร์

ภาพที่ 1 คะแนนเต็มของผลการเรียนรู้ที่คาดหวังแยกตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ 5 ด้าน ของแต่ละกิจกรรมที่ทำการวัดและประเมินผล ในรายวิชา (ก) อุณหพลศาสตร์ และ (ข) รายวิชาปฏิบัติการกลศาสตร์และอุณหพลศาสตร์

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

(1) ผลการเรียนรู้ของนักศึกษา

ผลการเรียนรู้ของนักศึกษาแสดงด้วยคะแนนเฉลี่ย ร้อยละของคะแนนเฉลี่ยเทียบกับคะแนนเต็ม และค่าร้อยละของสัมประสิทธิ์ความผันแปร (% C_v) แยกตามมาตรฐานการเรียนรู้ 5 ด้าน แสดงในตารางที่ 2 ผลการเรียนรู้ด้าน TQF2 TQF3 และ TQF5 ของรายวิชาอุณหพลศาสตร์ มีค่าร้อยละของคะแนนเฉลี่ยเทียบกับคะแนนเต็มของทั้งสามด้านมีค่าประมาณ 53 47 และ 45 ตามลำดับ ส่วนค่า % C_v ของผลการเรียนรู้ทั้งสามมีค่าสูงในช่วง 30 - 32 ซึ่งหมายความว่าคะแนนทั้งสามส่วนนี้มีความแตกต่างกันมากระหว่างนักศึกษาเก่งและนักศึกษาที่มีผลการเรียนอ่อน ในขณะที่ผลการเรียนรู้ทั้งสามด้านของรายวิชาปฏิบัติการกลศาสตร์และอุณหพลศาสตร์ มีค่าร้อยละของคะแนนคิดเป็นร้อยละ 60 63 และ 70 ตามลำดับ รวมถึงมีค่า % C_v ต่ำกว่าอยู่ในช่วง 11-21 แสดงให้เห็นว่านักศึกษามีผลการเรียนรู้ที่ดีในรายวิชาปฏิบัติการมากกว่ารายวิชาบรรยาย และคะแนนของนักศึกษาไม่มีความแตกต่างกันมากนัก พบข้อสังเกตว่าค่าร้อยละของคะแนนเฉลี่ยเทียบกับคะแนนเต็มของ TQF1 และ TQF4 ของทั้งสองรายวิชาสูงกว่าร้อยละ 80 ด้วยค่า % C_v ในช่วง 4-19 แสดงให้เห็นว่าการประเมินให้คะแนนสูง

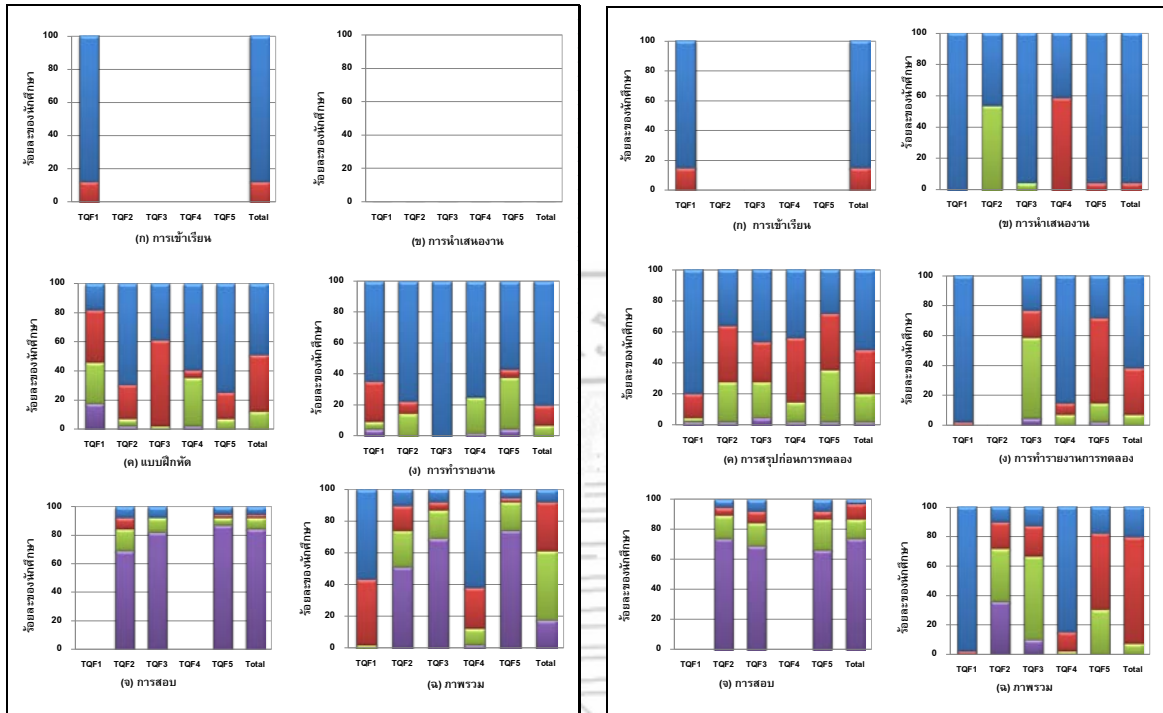

และมีคะแนนใกล้เคียงกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกลุ่มนักศึกษาที่มีพฤติกรรม ความสามารถระดับใกล้เคียงกัน หรือ เครื่องมือการวัดและประเมินผลแบบบูรณาการที่ใช้สำหรับการวัดและประเมินผลด้าน TQF1 และ TQF4 ไม่สามารถใช้จำแนกระดับพฤติกรรมของนักศึกษาจากการสังเกตของผู้สอนได้อย่างชัดเจน

ผลการเรียนรู้ของนักศึกษา ถูกนำมาประเมินคุณภาพเป็นสี่ระดับ คือ ดีมาก (มากกว่าร้อยละ 80) ดี (ร้อยละ 65-80) พอใช้ (ร้อยละ 50-65) และควรปรับปรุง (ต่ำกว่าร้อยละ 50) ภาพที่ 2 แสดงระดับคุณภาพของผลการเรียนรู้ของนักศึกษาในแต่ละกิจกรรมที่ทำการประเมินโดยมีข้อมูลแยกตาม TQF ในแต่ละด้าน การสอบนั้นมีการวัดและประเมินผลเฉพาะ 3 ด้านคือ TQF2 TQF3 และ TQF5 โดยรายวิชาบรรยายมีสัดส่วนคะแนนสอบสูงถึงร้อยละ 60 ส่งผลให้ผลการเรียนรวมของรายวิชาอุณหพลศาสตร์มีร้อยละของนักศึกษาที่อยู่ในระดับ “ควรปรับปรุง” สูง ในขณะที่รายวิชาปฏิบัติการมีสัดส่วนของคะแนนสอบเพียงร้อยละ 20 ทำให้ผลการเรียนรวมของรายวิชานี้อยู่ในระดับที่ดีกว่า จากข้อมูลแสดงให้เห็นชัดเจนว่านักศึกษาร้อยละ 90 มีความรับผิดชอบต่อการเข้าเรียนอย่างสม่ำเสมอในระดับ “ดีมาก” การวัดและประเมินผลจากการนำเสนอผลงาน การทำแบบฝึกหัด และการทำรายงาน มีการกระจายของผลการเรียนรู้ในทุกระดับและส่วนใหญ่อยู่ในระดับ “ดีมาก” ทั้งนี้กิจกรรมดังกล่าวเป็นกิจกรรมที่ทำภายในห้องเรียนหรือเป็นงานที่ได้รับมอบหมายเป็นกลุ่ม ซึ่งนักศึกษามีโอกาสได้แลกเปลี่ยน เรียนรู้ และทำงานร่วมกัน ซึ่งแตกต่างจากการวัดและประเมินผลจากการสอบที่นักศึกษาทำเป็นรายบุคคล จะเห็นได้ว่านักศึกษาร้อยละ 90 อยู่ในระดับ “ควรปรับปรุง” กิจกรรมที่ทำภายในห้องเรียนหรือเป็นงานที่ได้รับมอบหมายเป็นกลุ่มเป็นการเรียนแบบร่วมมือซึ่งเป็นวิธีหนึ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้แบบมีส่วนร่วมซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่สัมพันธ์กับชีวิตจริง ได้รับการฝึกฝนทักษะกระบวนการแสวงหาความรู้ การบันทึกสิ่งที่ได้เรียนรู้ ทักษะการคิด การจัดการความรู้ การสร้างความรู้ใหม่ การแสดงออก และการทำงานเป็นกลุ่ม (บัญญัติ ชำนาญกิจ, 2553) ดังนั้นจากผลการวิจัยอาจกล่าวได้ว่า การมอบหมายงานกลุ่มหรือใช้เทคนิคการจัดการเรียนแบบร่วมมือถือว่าเป็นวิธีที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้วิธีหนึ่ง

ตารางที่ 2 คะแนนเฉลี่ย ร้อยละของคะแนนเฉลี่ยเทียบกับคะแนนเต็ม และค่าร้อยละของสัมประสิทธิ์ความผันแปรแยกตามมาตรฐานการเรียนรู้ 5 ด้าน

มาตรฐานการเรียนรู้	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ย	ร้อยละของคะแนนเฉลี่ย	ร้อยละของสัมประสิทธิ์ความผันแปร, %C _v
รายวิชาอุณหพลศาสตร์				
TQF1	17.0	13.9	82	10.6
TQF2	37.0	19.6	53	32.2
TQF3	18.0	8.0	47	35.7
TQF4	6.0	5.1	84	19.1
TQF5	22.0	9.8	45	30.7
TQF-รวม	100.0	56.7	62	20.2
รายวิชาปฏิบัติการกลศาสตร์และอุณหพลศาสตร์				
TQF1	20.0	18.0	90	4.2
TQF2	21.0	12.5	60	21.3
TQF3	15.0	9.0	63	18.9
TQF4	12.0	10.4	87	10.7
TQF5	32.0	22.5	70	11.6
TQF-รวม	100.0	73.9	73.9	11.0

(ก) รายวิชาอุณหพลศาสตร์

(ข) รายวิชาปฏิบัติการกลศาสตร์และอุณหพลศาสตร์

ภาพที่ 2 ร้อยละของนักศึกษาที่มีผลการเรียนระดับ “ดีมาก” ถึง “ควรปรับปรุง” แยกตาม TQF1 ถึง TQF5 และ ผลรวม TQF 5 ด้าน ของการวัดและประเมินผลใน 5 กิจกรรมย่อย และภาพรวม ของรายวิชา (ก) อุณหพลศาสตร์ และ (ข) รายวิชาปฏิบัติการกลศาสตร์และอุณหพลศาสตร์

(2) ความสัมพันธ์ภายในระหว่าง TQF และความสัมพันธระหว่างรายวิชา

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ภายในระหว่าง TQF ของแต่ละรายวิชาแสดงด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ TQF1-TQF2, TQF1-TQF3, ..., TQF1-TQFT, TQF2-TQF3, ..., TQF2-TQFT, TQF3-TQF4, ..., TQF3-TQFT, ..., TQF5-TQFT จำนวนรวม 15 คู่ต่อรายวิชา แสดงในตารางที่ 3 ในรายวิชาอุณหพลศาสตร์ พบว่าทุกคู่ TQF ที่วิเคราะห์มีความสัมพันธ์จัดอยู่ในระดับ “สูง” (ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ $r \geq 0.70$ แปลผลความสัมพันธ์แบบไม่ใช่พาราเมตริก ตามเกณฑ์ของ Hinkle D. E. (1998: 118) ในทุกกรณียกเว้น คู่ของ TQF3 และ TQF4 ที่มีค่า r ต่ำกว่าค่าวิกฤต ($r_{c@df=37,99\%} = 0.418$) ที่ ความเชื่อมั่น 0.01 และเป็นอิสระ 37 หากพิจารณาเฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนผลการเรียนรู้แต่ละด้านกับคะแนนรวม พบว่าความสัมพันธ์ของ คู่ของ TQF2-TQFT TQF3-TQFT และ TQF5-TQFT มีค่า r สูงกว่า 0.90 จัดอยู่ในระดับสูงมาก ในขณะที่ คู่ของ TQF1-TQFT และ TQF4-TQFT มีค่า r อยู่ระหว่าง 0.69 – 0.82 จัดอยู่ในระดับปานกลางถึงสูง ($r > 0.90$) นั้นแสดงถึงผลการเรียนรู้ด้าน TQF2 TQF3 และ TQF5 มีความสัมพันธ์กับผลการเรียนรู้ในภาพรวมของนักศึกษา นักศึกษาที่มีผลการเรียนดี จะมีคะแนนของผลการเรียนทั้ง 3 ด้านนี้สูงด้วย ในขณะที่นักศึกษาที่มีผลการเรียนด้าน TQF1 และ TQF4 สูง ไม่สามารถบอกได้ว่าจะมีผลการเรียนในภาพรวมต้องสูงตาม

ในการวิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ของผลการเรียนรู้ TQF ระหว่างรายวิชา มีจุดมุ่งหมายเพื่อประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษากลุ่มนี้นักศึกษาแต่ละคนมีผลการเรียนรู้ในวิชาบรรยายและรายวิชาปฏิบัติการไปในทิศทางเดียวกันหรือไม่ โดยพิจารณาจากสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของคะแนน TQF แต่ละด้านของ 2 รายวิชา จำนวนรวม 6 คู่ แสดงในตารางที่ 4 พบว่าในคะแนนผลการเรียนรู้ในภาพรวมของนักศึกษากลุ่มนี้ของ 2 รายวิชาที่มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง ($0.70 < r < 0.89$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าค่า r ของ TQF2 และ TQF5 มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง แสดงให้เห็นว่าผลการเรียนรู้ด้านความรู้และด้านการคำนวณของนักศึกษากลุ่มนี้ไปในทิศทางเดียวกันทั้งสองรายวิชา ในขณะที่ด้านอื่นๆ มีความสัมพันธ์ใน

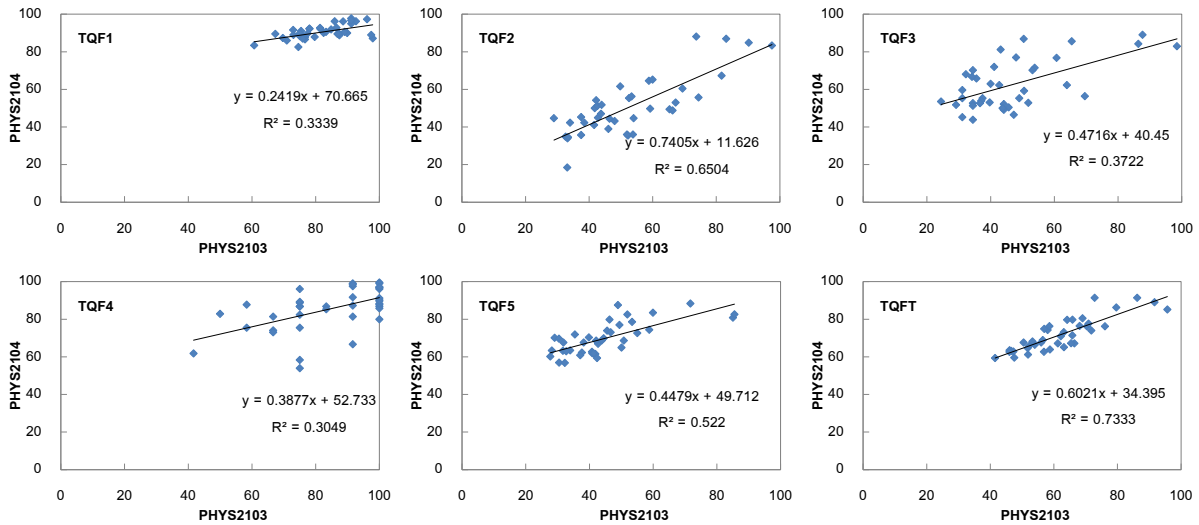
ระดับปานกลาง ($0.50 < r < 0.69$) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ รวมถึงเกณฑ์การวัดและประเมินผลที่แตกต่างกันระหว่างรายวิชาบรรยายและรายวิชาปฏิบัติ ทำให้คะแนนผลการเรียนรู้ทั้ง 3 ด้านนี้ไม่สอดคล้องกันในสองรายวิชาที่ถึงแม้ว่าจะเป็นนักศึกษาในกลุ่มเดียวกัน ผู้สอนคนเดียวกัน หากพิจารณาจากกราฟแผนภาพการกระจายของคะแนนในแต่ละ TQF ของรายวิชาทั้งสอง โดยกำหนดให้ X เป็นคะแนนของรายวิชาอุณหพลศาสตร์ ส่วน Y เป็นคะแนนของรายวิชาปฏิบัติการกลศาสตร์และอุณหพลศาสตร์ ดังแสดงในภาพที่ 3 จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่าด้าน TQF1 คะแนนเกาะกลุ่มกันและค่อนข้างไปในทางที่มีคะแนนสูง คือช่วงประมาณ 80-100 ในรายวิชาปฏิบัติการ (PHYS2104) และ ช่วงประมาณ 60-100 ในรายวิชาบรรยาย (PHYS2103) ตรงกันข้ามกับด้านผลการเรียนรู้ด้าน TQF2 ที่มีการกระจายของคะแนนมากในทั้งสองรายวิชา คือช่วงประมาณ 30-90 กราฟการกระจายนี้ทำให้เห็นข้อมูลคะแนนที่ผู้สอนได้ทำการวัดและประเมินนักศึกษาเป็นทั้งในภาพรวมและรายบุคคลได้อย่างชัดเจน

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ภายในของแต่ละ TQF ของรายวิชาอุณหพลศาสตร์ และรายวิชาปฏิบัติการกลศาสตร์และอุณหพลศาสตร์ ($r_{c@df=37,99\%} = 0.418$)

r	TQF1	TQF2	TQF3	TQF4	TQF5	TQF1	TQF2	TQF3	TQF4	TQF5
	รายวิชาอุณหพลศาสตร์					รายวิชาปฏิบัติการกลศาสตร์และอุณหพลศาสตร์				
TQF2	0.7276					0.6411				
TQF3	0.5677	0.9056				0.4966	0.8168			
TQF4	0.6717	0.5332	0.3841			0.5068	0.6906	0.6161		
TQF5	0.6515	0.9372	0.9610	0.5035		0.6627	0.8559	0.8349	0.7452	
Total	0.8027	0.9557	0.8997	0.7079	0.9488	0.6879	0.9410	0.9025	0.8221	0.9448

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสถิติของผลการเรียนระหว่างรายวิชาอุณหพลศาสตร์ และรายวิชาปฏิบัติการกลศาสตร์และอุณหพลศาสตร์ ($r_{c@df=37,99\%} = 0.418$)

รายวิชา (\bar{x} , %Cv และ n)	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของคู่ TQF					
	TQF1	TQF2	TQF3	TQF4	TQF5	TQFT
PHYS2103 อุณหพลศาสตร์ $\bar{x}=62$, %Cv=20, n=39						
PHYS2104ปฏิบัติการกลศาสตร์และ อุณหพลศาสตร์ $\bar{x}=72$, %Cv=12, n=39	0.5779	0.8065	0.6101	0.5550	0.7225	0.8563

ภาพที่ 3 การกระจายคะแนนและสมการถดถอยของคู่คะแนน TQF ระหว่างรายวิชาอุณหพลศาสตร์ และรายวิชาปฏิบัติการกลศาสตร์และอุณหพลศาสตร์

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

ผลการเรียนรู้ของนักศึกษา ใน 3 ด้านหลัก ที่ทำการวัดและประเมินผลคือ ด้านความรู้ ทักษะทางปัญญา และ การคำนวณ การแปลผลเชิงตัวเลข อยู่ในระดับปานกลางถึงระดับดี ในขณะที่ผลการเรียนรู้ในด้านคุณธรรมจริยธรรมและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบซึ่งเป็นเพียง 2 ด้านรอง อยู่ในระดับดีมาก จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของคะแนนผลการเรียนรู้ระหว่างรายวิชาด้วยกันแสดงให้เห็นว่าคะแนนผลการเรียนในภาพรวมสอดคล้องกับระดับทักษะและความสามารถของนักศึกษาใน 3 ด้านหลัก ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของผลการเรียนระหว่างสองรายวิชาที่มีเพียงด้านความรู้และการคำนวณ การแปลผลเชิงตัวเลข ที่มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง ความสอดคล้องของผลการเรียนระหว่างรายวิชาขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง เช่น ประเภทรายวิชา ธรรมชาติของรายวิชา กิจกรรมการจัดการเรียนการสอน และความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นของเครื่องมือที่ใช้วัดและประเมินผล

จากข้อมูลวิจัยพบว่าคะแนนด้านคุณธรรมและด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ไม่มีการกระจายของข้อมูลตามหลักของสถิติ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผลด้วยแบบประเมินพฤติกรรมที่ไม่สามารถจำแนกระดับทักษะความสามารถของนักศึกษาได้อย่างแท้จริงหรืออาจรวมถึงความโน้มเอียงของผู้ประเมิน จึงควรมีการปรับปรุง แก้ไข ให้เหมาะสมต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณโครงการวิจัยในอุดมศึกษาและพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ที่ให้การสนับสนุนทุนอุดหนุนการวิจัยประจำปีงบประมาณ 2558 (รหัสโครงการ. 2557A13062001)

เอกสารอ้างอิง

- จตุพล ยงศร. (2554). การศึกษาความสัมพันธ์ของความเครียดกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาใน รายวิชา LB213 ความรู้เบื้องต้นทางมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ. เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการ “มหาวิทยาลัยไทยกับความรับผิดชอบต่อสังคม” มหาวิทยาลัยกรุงเทพ วิทยาเขตรังสิต. 135 – 142.
- จิรณี ตันติรัตนวงศ์. (2552). นโยบายการจัดทำกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศ และการจัดทำหลักสูตรรายวิชาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ. เอกสารประกอบการบรรยายโครงการอบรมการจัดทำกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา, มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- ทิตนา แชนณี. (2551). ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัด กระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บัญญัติ ชำนาญกิจ. (2553). การจัดการความรู้ด้านการวิจัยในชั้นเรียน : เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ. วารสารการจัดการองค์ความรู้ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์. 3 . 35-49.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2552). ประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษา เรื่อง แนวทางการปฏิบัติ ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552
- สมใจ วินิจกุล. (2557). ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนสอบคัดเลือกในระบบรับตรง กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 คณะพยาบาลศาสตร์เกื้อการุณย์ มหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช. วารสารเกื้อการุณย์. 21(พิเศษ). 94-107.
- Luanganggoon, N. (2012). **How to Link Teaching and Research to Enhance Students’ Learning Outcomes: Thai University Experience.** Procedia - Social and Behavioral Sciences, 69, 213–219.
- Prachagool, V. and Nuangchalem, P. (2012). **Study on Group-based Problem-solving of Pre-service Teachers in Early Childhood Education Program.** Journal of Applied Sciences Research, 8(3): 1642-1645.

ผลการสอนแบบสาธิตที่มีต่อการพัฒนาทักษะการใช้เครื่องมือและฟังก์ชันโปรแกรม Paint ของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเทศบาล 4 วัดนพวงศาราม จังหวัดปัตตานี

Results demonstrated development of teaching skills and functionality of the Paint
program Grade 4 Tessaban 4 Watnoppavonsaram School, Pattani

นาซีฟา เจ๊ะมุดอ¹, จุฑา ธรรมชาติ², และมัธดี แวดรามะ^{3*}
Nazifah Che-mudo¹, Chuta Tammachat², and Mahdee Waedramae^{3*}

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาทักษะการใช้เครื่องมือและฟังก์ชันโปรแกรม Paint (2) เปรียบเทียบทักษะการใช้เครื่องมือและฟังก์ชันโปรแกรม Paint ก่อนและหลังการสอนแบบสาธิตและ (3) ศึกษาคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์จากการสอนแบบสาธิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในการวิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงทดลอง กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/5 โรงเรียนเทศบาล 4 วัดนพวงศาราม จังหวัดปัตตานี จำนวน 35 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้แบบสาธิต แบบทดสอบและแบบประเมิน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ จำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที่แบบประชากรสองกลุ่มไม่เป็นอิสระจากกัน ผลการวิจัย พบว่า (1) คะแนนทักษะการใช้เครื่องมือและฟังก์ชันโปรแกรม Paint ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.51 คะแนน หลังเรียนค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.97 คะแนน (2) นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบสาธิตมีทักษะการใช้เครื่องมือและฟังก์ชันโปรแกรม Paint หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ (3) คะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ของนักเรียน ที่ได้รับการสอนแบบสาธิตส่วนใหญ่มีพัฒนาการหลังเรียนเป็นไปในทิศทางบวก โดยมีพัฒนาการสูงสุดอยู่เท่ากับ 100 คะแนน และมีพัฒนาการน้อยที่สุดเท่ากับ -20 คะแนน

คำสำคัญ : การสอนแบบสาธิต, ทักษะการใช้เครื่องมือและฟังก์ชันโปรแกรม Paint

¹ นักศึกษาปริญญาตรี สาขาเทคโนโลยีสารสนเทศและการประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี 94000

² ผศ.ภาควิชาประเมินผลและวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ปัตตานี 94000

³ อ.ดร.ภาควิชาประเมินผลและวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ปัตตานี 94000

* Corresponding author: e-mail: s5420117195@gmail.com

Abstract

The purpose of this study (1) study the skills to use the tools and functions program Paint (2) was to compare the skills and functions program Paint before and after the instruction, demonstration, and (3) study development score relative to teaching. Demonstration of grade 4 in research methodology experimental research. The samples Grade 4/5 students at Public School 4 Watnoppavonsaram school, a total of 30 people. The instruments used were Lesson plans demonstration Test and evaluation. The statistics used for data analysis were percentage, mean and standard deviation and Test two groups dependent. The findings of the research were (1) the instrumental skills and functions program Paint before classes had an average of 3.51 score after learning an average of 4.97 score (2) the students have demonstration has been teaching instrumental skills and functions program Paint after higher than the previous level of statistical significance .05 and (3) development scores of students demonstration had been taught most of the classes are developing in a positive direction. The development score of up to 100 score and score minimum -20 score.

Keywords : teaching demonstration, Skills tools and functions the program Paint

บทนำ

การศึกษาในศตวรรษที่ 21 เป็นการศึกษาที่เน้นการเรียนรู้ในเชิงรุก ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้และเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถและทักษะต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงของกระแสความรู้อยู่ตลอดเวลา สารการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาให้ผู้เรียนมีทักษะการใช้เครื่องมือทางด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยี ในการแสวงหาความรู้ดังกล่าวตลอดจนสร้างองค์ความรู้ใหม่อย่างสร้างสรรค์ ซึ่งการพัฒนาเทคโนโลยีในปัจจุบันมีผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนทำให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ด้านวิชาคอมพิวเตอร์ไปประยุกต์ใช้กับงานอื่นๆ ได้ กิจกรรมทางคอมพิวเตอร์จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดทักษะการปฏิบัติงานได้อย่างหลากหลาย อันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อตลอดจนนำไปสู่การพัฒนางานในการประกอบอาชีพ

จากการสังเกตพฤติกรรมนักเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเทศบาล 4 วัดนพวงศารามที่ผ่านมาพบว่า นักเรียนมีความสามารถทางการเรียนวิชาคอมพิวเตอร์แตกต่างกัน โดยเฉพาะทักษะการใช้เครื่องมือและฟังก์ชันของโปรแกรม Paint อยู่ในระดับพอใช้ เนื่องจากฟังก์ชันการใช้งานส่วนใหญ่เป็นภาษาอังกฤษ นักเรียนอ่านไม่ออกและไม่สามารถแปลความหมายได้ ทำให้ใช้งานโปรแกรม ได้เล็กน้อย ผู้สอนไม่คำนึงถึงความรู้เดิมของนักเรียนในแต่ละคนว่าเป็นอย่างไร ทำให้นักเรียนบางคนตามเนื้อหาไม่ทัน ขาดการลงมือปฏิบัติ ส่งผลให้นักเรียนขาดทักษะการใช้เครื่องมือและฟังก์ชันของโปรแกรม Paint

จากสภาพปัญหาของนักเรียนขาดทักษะในการใช้เครื่องมือและฟังก์ชันของโปรแกรม Paint คณะผู้วิจัยเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการพัฒนาทักษะการใช้เครื่องมือและฟังก์ชันของโปรแกรม Paint การสอนแบบสาธิตเป็นการสอนวิธีหนึ่งที่ให้นักเรียนศึกษาและดูขั้นตอนการปฏิบัติก่อนที่จะลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง อีกทั้งช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ใหม่ๆ ด้วยตนเองและสามารถนำไปใช้ในการเรียนต่อไปได้

การนำการสอนแบบสาธิตมาใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาคอมพิวเตอร์ เป็นวิธีที่ช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้โดยผู้เรียนได้รับประสบการณ์ ตรง เกิดการเรียนรู้จากการสังเกต ขั้นตอนและกระบวนการสาธิต จากการศึกษาผลการวิจัยที่ผ่านมาของ รสรินทร์ ขุนแก้ว (2542) ที่ศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้แบบสาธิต เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาศิลปะสำหรับครูปฐมวัย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนภายหลังการสอนโดยใช้รูปแบบการสอนแบบสาธิตสูงขึ้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นงเยาว์ สีเหลือง (2553) ได้ศึกษาการสอนแบบสาธิตเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการใช้โปรแกรมประมวลผลคำ ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่1 ภายหลังได้รับการสอนแบบสาธิต

พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 จากผลการวิจัยดังกล่าว จะเห็นได้ว่าการสอนแบบสาธิตเป็นการสอนที่สามารถช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจและสนใจในการเรียน ช่วยพัฒนาทักษะที่เกี่ยวข้องในรายวิชาได้

จากสภาพปัญหาดังกล่าว จะเห็นได้ว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเทศบาล 4 วัดนพวงศาราม บางส่วนยังขาดทักษะในการใช้เครื่องมือและฟังก์ชันโปรแกรม Paint ส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน คณะผู้วิจัยจึงสนใจพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดทักษะการใช้เครื่องมือและฟังก์ชันโปรแกรม Paint โดยการนำวิธีการสอนแบบสาธิตมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดยให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติตามขั้นตอนด้วยตนเอง โดยการวิจัยในครั้งนี้คณะผู้วิจัยต้องการศึกษาว่าการสอนแบบสาธิตจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดทักษะการใช้เครื่องมือและฟังก์ชันต่างๆในโปรแกรมคอมพิวเตอร์เพิ่มขึ้นหรือไม่ อย่างไร

วัตถุประสงค์

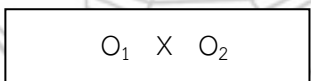
1. เพื่อศึกษาทักษะการใช้เครื่องมือและฟังก์ชันโปรแกรม Paint ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ด้วยการสอนแบบสาธิต
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการใช้เครื่องมือและฟังก์ชันของโปรแกรม Paint ก่อนและหลังการสอนแบบสาธิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
3. เพื่อศึกษาคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์วิชาคอมพิวเตอร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จากการสอนแบบสาธิต

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยมุ่งศึกษาผลการสอนแบบสาธิตที่มีต่อทักษะการใช้เครื่องมือและฟังก์ชันโปรแกรม Paint ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเทศบาล 4 วัดนพวงศาราม จังหวัดปัตตานี โดยใช้กิจกรรมสาธิตการทำการ์ดเนื่องในโอกาสวันพ่อ ด้วยโปรแกรม Paint กิจกรรมสาธิตการทำการ์ด ประกอบด้วยกิจกรรมที่เน้นให้นักเรียนมีความรู้ในการเลือกใช้เครื่องมือและฟังก์ชันในการวาดภาพ คณะผู้วิจัยจะสาธิตควบคู่กับอธิบายการใช้เครื่องมือและฟังก์ชันในโปรแกรม Paint เพื่อให้ นักเรียนสามารถทำการ์ดวันพ่อได้

วิธีการศึกษา

การวิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงทดลอง ออกแบบการทดลองแบบกลุ่มเดียววัดผลก่อนและหลังเรียน (One-Group Pretest-Posttest Design) ดังแผนภาพ

โดย O_1 หมายถึง การวัดผลก่อนเรียน
 O_2 หมายถึง การวัดผลหลังเรียน
 \times หมายถึง การสอนแบบสาธิต

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยประกอบด้วยเครื่องมือวิจัย 3 ประเภท คือ (1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบสาธิต (2) แบบทดสอบวัดทักษะการใช้เครื่องมือและฟังก์ชันโปรแกรม Paint (3) แบบประเมินการ์ดวันพ่อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ (1) ขั้นตอนการทดลอง (2) ขั้นการทดลอง และ (3) ขั้นหลังการทดลอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลวิจัยครั้งนี้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติในการวิเคราะห์ โดยมีสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงสรุปอ้างอิง ได้แก่ การทดสอบที่แบบประชากรสองกลุ่มไม่เป็นอิสระจากกัน

ผลการวิจัย

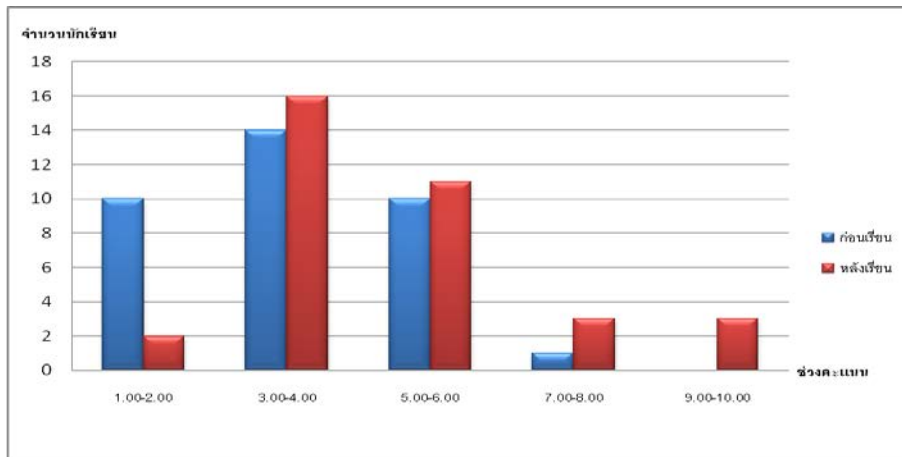
1. ทักษะการใช้เครื่องมือและฟังก์ชันของโปรแกรม Paint ก่อนเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนเรียนเท่ากับ 3.51 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.72 คะแนน หลังเรียนมีค่าเฉลี่ยคะแนนเท่ากับ 4.97 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.95 คะแนน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบทักษะการใช้เครื่องมือและฟังก์ชันโปรแกรม Paint ระหว่างคะแนนก่อนและหลังเรียนวิชาคอมพิวเตอร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

คะแนน	n	Mean	S.D.	Paired Differences		t	df	Sig
				Mean	S.D.			
หลังเรียน	35	4.97	1.95	1.46	1.12	7.69	34	0.00
ก่อนเรียน	35	3.51	1.72					

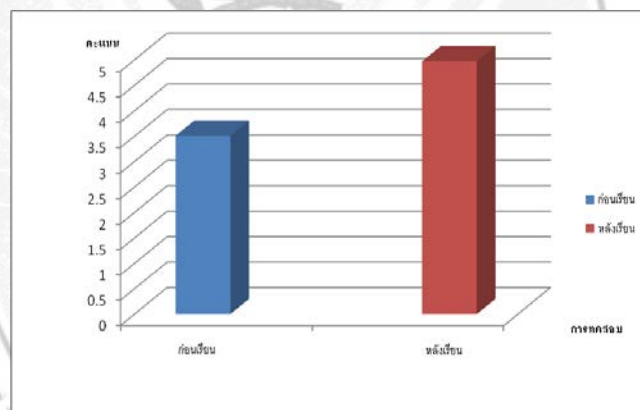
ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของนักเรียนจำแนกตามช่วงคะแนนทดสอบในการเรียนวิชาคอมพิวเตอร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ช่วงคะแนน	ก่อนเรียน		หลังเรียน	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1.00-2.00	10	28.57	2	5.71
3.00-4.00	14	40.00	16	45.71
5.00-6.00	10	28.57	11	31.43
7.00-8.00	1	2.86	3	8.57
9.00-10.00	0	0	3	8.57
รวม	35	100	35	100

แผนภาพที่ 1 จำนวนและร้อยละของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำแนกตามช่วงคะแนนก่อนและหลังเรียน

2. ผลการเปรียบเทียบทักษะการใช้เครื่องมือและฟังก์ชันของโปรแกรม Paint ระหว่างคะแนนก่อนและหลังเรียนวิชาคอมพิวเตอร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า นักเรียนมีค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังแผนภาพที่ 2

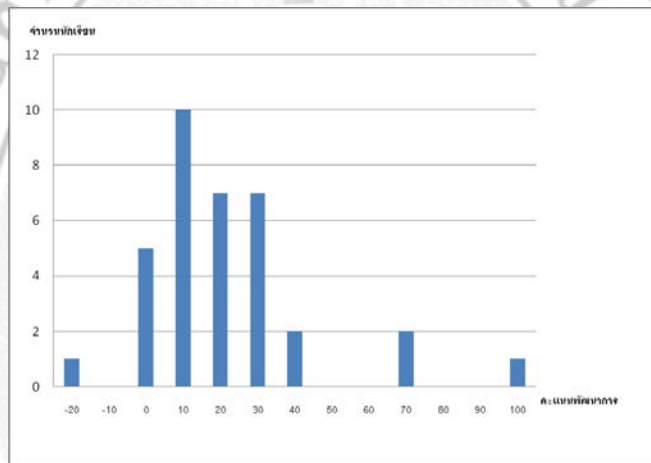
แผนภาพที่ 2 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนทดสอบก่อนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

3. คะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ของนักเรียนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนแบบสาธิตส่วนใหญ่มีพัฒนาการหลังเรียนเป็นไปในทิศทางบวก โดยมีพัฒนาการสูงสุดอยู่เท่ากับ 100 คะแนน และมีพัฒนาการน้อยที่สุดเท่ากับ -20 คะแนน ดังตารางที่ 4 และแผนภาพที่ 3

ตารางที่ 4 คะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์หลังการเรียนวิชาคอมพิวเตอร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ช่วงคะแนน	จำนวนคน		เปอร์เซ็นต์
	n		%
ลดลง	1		2.86
คงที่	5		14.29
เพิ่มขึ้น	29		82.86
รวม	35		100.00

แผนภาพที่ 3 คะแนนพัฒนาการหลังเรียนโปรแกรม Paint ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ทักษะการใช้เครื่องมือและฟังก์ชันโปรแกรม Paint ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบสาธิตจะมีคะแนนวัดทักษะการใช้เครื่องมือและฟังก์ชันโปรแกรม Paint หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบสาธิตจะมีทักษะการใช้เครื่องมือและฟังก์ชันโปรแกรม Paint สูงขึ้นโดยมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และยังแสดงให้เห็นถึงพัฒนาการทางบวกของนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบสาธิตซึ่งหลังจากที่นักเรียนได้รับการสอนแบบสาธิต

ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบสาธิตจะมีทักษะการใช้เครื่องมือและฟังก์ชันโปรแกรม Paint สูงขึ้นโดยมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน มีความสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อรรถธรัตน์ บุญยะผลานันท์ (2547) พบว่าผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบสาธิตหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนเช่นเดียวกับงานวิจัยของ ธิปอง กัลป์ติวาณิชย์ (2556) ที่พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยการฝึกทักษะปฏิบัติวิชาคอมพิวเตอร์กราฟิก โดยใช้การเรียนแบบผสมผสานด้วยวิธีการสอนแบบสาธิต มีคะแนนผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และงานวิจัยของนางเยาว์ สีเหลือง (2553) พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบสาธิตมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ที่ระดับ .05 จากงานวิจัยจะเห็นได้ว่าผลการวิจัยที่ศึกษาการจัดการเรียนการสอนแบบสาธิตมีผลสอดคล้องในทิศทางเดียวกัน คือ นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยวิธีการสาธิตสามารถเพิ่มผลสัมฤทธิ์ในการเรียนของนักเรียนได้

คะแนนวัดทักษะการใช้เครื่องมือและฟังก์ชันโปรแกรม Paint หลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบสาธิตสูงกว่าก่อนเรียนนั้น สามารถอธิบายได้ว่า การจัดการเรียนการสอนแบบสาธิตสามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนที่มีความแตกต่างกันได้ ในการเรียนรู้ มุ่งให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง มุ่งแก้ไขปัญหาต่างๆของผู้เรียนแต่ละคนที่มีความสามารถแตกต่างกัน การสอนแบบสาธิตเป็นการสอนรูปแบบหนึ่งที่สามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอนให้มีความมีประสิทธิภาพมากขึ้นและสามารถพัฒนาทักษะทางการเรียนคอมพิวเตอร์ให้สูงขึ้นอย่างมีคุณภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การจัดการเรียนรู้โดยการสาธิตทำให้ความสามารถในด้านทักษะการใช้เครื่องมือและฟังก์ชันโปรแกรม Paint สูงขึ้น ดังนั้นครูผู้สอนสามารถนำวิธีการสอนแบบสาธิตไปใช้สอนได้ โดยเฉพาะการสอนที่เน้นการปฏิบัติ จะทำให้นักเรียนเข้าใจมากยิ่งขึ้นและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการสอนเรื่องอื่นๆ

1.2 ในการวิจัยครั้งนี้มีการจัดการเรียนการสอนที่ใช้การสาธิตประกอบ ซึ่งต้องใช้เวลาพอสมควร ดังนั้นผู้สอนจึงควรมีการวางแผนการดำเนินกิจกรรมการให้เหมาะสมและครอบคลุมเนื้อหาสาระที่ต้องการสอน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ในการวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาและเปรียบเทียบทักษะการใช้เครื่องมือและฟังก์ชันโปรแกรม Paint ระหว่างคะแนนก่อนและหลังเรียนวิชาคอมพิวเตอร์ของนักเรียนในกลุ่มเดียวกัน ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรออกแบบวิจัยแบบประชากรสองกลุ่มที่เป็นอิสระจากกัน เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบผลการเรียนระหว่างการใช้การสอนแบบสาธิตกับการจัดการเรียนรู้แบบอื่น ผลการวิจัยจะสะท้อนถึงประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนแบบสาธิตให้ชัดเจนมากขึ้น

2.2 จากผลการวิจัยพบว่าการสอนสาธิตทำให้นักเรียนมีทักษะการใช้เครื่องมือและฟังก์ชันโปรแกรม Paint สูงขึ้น ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ศึกษาทักษะการใช้เครื่องมือและฟังก์ชันจากโปรแกรม Paint เท่านั้น ในการวิจัยครั้งต่อไปอาจจะมีเปรียบเทียบทักษะการใช้เครื่องมือและฟังก์ชันจากโปรแกรมอื่นๆ ที่เหมาะสมกับผู้เรียน เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้รายวิชาคอมพิวเตอร์ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

นงเยาว์ สีเหลือง. (2553). การสอนแบบสาธิตเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาการใช้โปรแกรมประมวลคำ.

วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ วิชาพัฒนศึกษา แผนกบริหารธุรกิจ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสุราษฎร์ธานี

ธิปไตย กัลป์ดิวงษ์. (2556). ผลการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยวิธีการสอนแบบสาธิตเพื่อการฝึกทักษะปฏิบัติวิชา

คอมพิวเตอร์กราฟิก เรื่องการสร้างภาพเคลื่อนไหว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสิรินธรราช

วิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา

มหาวิทยาลัยศิลปากร

รสรินทร์ ชุนแก้ว. (2542). ศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้แบบสาธิต เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาศิลปะ

สำหรับครูปฐมวัย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อรรถรัตน์ บุญยะผลานันท์. (2547). ผลการพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบสาธิตบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

เรื่องการใช้โปรแกรม Macromedia Dreamweaver MX 2004 ขึ้นพื้นฐาน สำหรับบุคคลทั่วไป.

วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดกระบวนการเรียนรู้กับปัญหาการเขียนตอบข้อสอบอัตนัยวิชากฎหมายศึกษา
เปรียบเทียบระหว่างมหาวิทยาลัยรามคำแหงและมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

Relationship between Learning Process and Problematic of Law to Subjective Questions
: A Comparative Study of Ramkhamheang University and Prince of Songkla University

มงคล มาลยารม คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

E-mail Mongkhol.m@psu.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยนี้เป็นการศึกษาสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ และปัญหาการเขียนตอบข้อสอบอัตนัยวิชากฎหมายระหว่างนักศึกษาคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เพื่อนำมาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดกระบวนการเรียนรู้กับปัญหาการเขียนตอบข้อสอบอัตนัยวิชากฎหมายของนักศึกษาทั้งสองมหาวิทยาลัย และข้อเสนอแนะแนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อแก้ไขปัญหาการเขียนตอบข้อสอบอัตนัยวิชากฎหมายโดยใช้วิธีศึกษาข้อมูลเอกสารเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีหลักการจัดกระบวนการเรียนรู้และจัดเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนักศึกษาซึ่งเป็นผู้เขียนตอบข้อสอบ อาจารย์ผู้สอนซึ่งเป็นผู้ตรวจข้อสอบ และผู้บริหารซึ่งเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบนโยบายในการจัดการเรียนการสอนผลการศึกษาวิจัยพบว่าการเขียนตอบข้อสอบอัตนัยวิชากฎหมายของนักศึกษาทั้งสองมหาวิทยาลัยมีปัญหาการใช้ภาษาไทย การวินิจฉัยข้อเท็จจริงเข้ากับข้อกฎหมาย การตอบไม่ตรงคำถาม ไม่ครบประเด็นคำถาม และเกินประเด็นคำถาม การใช้รูปแบบการเขียน รวมถึงปัญหาหลายมือและความเป็นระเบียบเรียบร้อย ปัญหาดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับการจัดกระบวนการเรียนรู้ภายใต้แนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ที่สำคัญซึ่งประกอบด้วยการจัดประสบการณ์เรียนรู้และการจัดปัจจัยส่งเสริมการเรียนรู้ที่เหมาะสม สำหรับแนวทางแก้ไขปัญหาคือควรจัดกระบวนการเรียนรู้การเขียนตอบข้อสอบอัตนัยวิชากฎหมายให้สอดคล้องกับหลักทฤษฎีการเรียนรู้โดยมีความพร้อมทั้งในด้านประสบการณ์เรียนรู้และปัจจัยส่งเสริมการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับผู้สอน ผู้เรียน สภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีการฝึกปฏิบัติบ่อยครั้งและต่อเนื่อง

คำสำคัญ : การจัดกระบวนการเรียนรู้, ข้อสอบอัตนัยวิชากฎหมาย

Abstract

The study aimed to investigate the relationship between the learning processes and performance in subjective law examinations of undergraduate students from two universities. The subjects were students at The Faculty of Law, Prince of Songkla university and students from Faculty of Law, Ramkhamhaeng University. The main purpose of the study was on diagnosing problems faced by the students when taking the examinations.

The research instruments were learning process theories and interviews with the subjects, subject lecturers and those responsible for the faculty's academic affairs. It was found that both subject groups of subjects had problems in the use of Thai language, analyses of facts and law provision, irrelevant answers to the questions, incomplete responses to the questions, improper register, poor handwriting.

Such problems are related to the learning process based on important learning theories including the provision of learning experiences and factors enhancing learning outcomes. Suggested solutions to the problems are the organization of activities to teach learners to write and respond to subjective questions in law. In addition, learning process should involve learners equipped with relevant experiences and effective learning factors.

Keywords : Learning Process , Subjective Examination

บทนำ

การเขียนเป็นปัจจัยสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของนักศึกษาวิชากฎหมาย และผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมายไม่ว่าจะในฐานะเป็นทนายความ อัยการ ผู้พิพากษา หรือนิติกรในหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน โดยเฉพาะความรู้และทักษะในการเขียนตอบข้อสอบอัตนัยวิชากฎหมายของนักศึกษาคณะนิติศาสตร์ที่ถือเป็นปัจจัยเป้าหมายของการสำเร็จการศึกษาเนื่องจากการวัดและประเมินผลการศึกษาตามหลักสูตรทางนิติศาสตร์จะวัดกันด้วยข้อสอบอัตนัยที่ผู้เรียนต้องเขียนตอบโดยอาศัยทักษะทั้งที่เป็นความเข้าใจ ความจำ และการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ รวมทั้งการประยุกต์ใช้ที่เกิดจากกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพตามหลักทฤษฎีการเรียนรู้ที่เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมค่อนข้างถาวรอันเป็นผลมาจากการฝึกหัด (สุจิตราพรมนุชาธิป , 2547) ที่พัฒนามาจากกระบวนการเรียนรู้อันประกอบด้วยการจัดประสบการณ์ (experiences) ความเข้าใจ (understanding) และความนึกคิด (thinking) ให้กับผู้เรียนอย่างต่อเนื่องและเหมาะสมตามสาเหตุของปัญหาและตามศักยภาพของผู้เรียน (Crow , 1948)

การจัดกระบวนการเรียนรู้การเขียนตอบข้อสอบอัตนัยวิชากฎหมายเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพนอกจากจะต้องจัดกระบวนการเรียนรู้บนพื้นฐานของหลักทฤษฎีการเรียนรู้ภายใต้การจัดประสบการณ์เรียนรู้และปัจจัยที่ส่งเสริมการเรียนรู้ที่เป็นความพร้อมด้านกายภาพ ด้านจิตใจ ด้านอารมณ์ สังคม และด้านวิชาการของผู้เรียนอย่างเหมาะสม (ชาญชัย อินทรประวัตติ , 2545) หรือสภาพแวดล้อมทางการเรียนในมหาวิทยาลัยที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักศึกษาได้แก่สภาพแวดล้อมด้านวิชาการ ด้านการบริหาร ด้านการให้บริการ ด้านสังคมกลุ่มเพื่อนและด้านอาคารสถานที่ (ดร.ณิ สุวรรณชวลิต , 2533) ทั้งจะต้องยึดถือปฏิบัติตามแนวการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ในส่วนของการจัดกระบวนการเรียนรู้ของสถานศึกษาที่บัญญัติไว้ในมาตรา 24 ว่าจะต้องจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ต้องฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดกระบวนการเรียนรู้กับปัญหาการเขียนตอบข้อสอบอัตนัยวิชากฎหมายจึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในอันที่จะนำผลการศึกษามาเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาคือการตอบข้อสอบอัตนัยวิชากฎหมายให้กับนักศึกษาวินิจฉัย ทั้งนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าคณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยรามคำแหง และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ต่างเป็นสถานศึกษาในระดับอุดมศึกษาของรัฐที่บริหารจัดการศึกษาให้เป็นไปตามแนวทางการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2552 โดยใช้เครื่องมือวัดและประเมินผลการศึกษาของนักศึกษารายวิชากฎหมายด้วยข้อสอบอัตนัย เหมือนกัน แต่แตกต่างกันในด้านที่มาของนักศึกษาซึ่งนักศึกษาของคณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์มาจากการรับนักศึกษาเข้าเรียนโดยระบบการสอบคัดเลือกเข้าเรียนในมหาวิทยาลัย ส่วนนักศึกษาของคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง มาจากผู้สำเร็จการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโดยไม่ต้องผ่าน

ระบบการสอบคัดเลือกเข้าเรียน และระเบียบการศึกษาของมหาวิทยาลัยรามคำแหงไม่มีการบังคับให้นักศึกษาต้องเข้าชั้นเรียนในขณะที่นักศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ต้องเข้าชั้นเรียนและมีเวลาเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละแปดสิบของเวลาเรียนทั้งหมดในแต่ละภาคการศึกษาจึงจะมีสิทธิเข้าสอบปลายภาค ด้วยความแตกต่างและข้อจำกัดในระบบการจัดการเรียนการสอนของทั้งสองมหาวิทยาลัย จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการกระบวนการเรียนรู้อัตนัยวิชาการกับการเขียนตอบข้อสอบอัตนัยวิชาการกฎหมายระหว่างคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหงและมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการกระบวนการเรียนรู้วิชากฎหมาย
2. เพื่อศึกษาปัญหาการเขียนตอบข้อสอบอัตนัยวิชากฎหมาย
3. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการกระบวนการเรียนรู้กับปัญหาการเขียนตอบข้อสอบอัตนัยวิชากฎหมาย โดยเปรียบเทียบระหว่างมหาวิทยาลัยรามคำแหงกับมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
4. เพื่อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาการเขียนตอบข้อสอบอัตนัยวิชากฎหมาย

วิธีการศึกษา

เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยใช้เทคนิคการวิจัยดังนี้

1. การวิจัยเอกสารด้วยการศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เช่น ห้องสมุดกฎหมาย หอสมุดของมหาวิทยาลัย สื่ออินเทอร์เน็ต ร้านจำหน่ายหนังสือ
2. การสัมภาษณ์เชิงลึกประชากรกลุ่มตัวอย่างเพื่อให้ได้ข้อมูลสภาพปัญหาการเขียนตอบข้อสอบอัตนัยวิชากฎหมาย ความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจัดการกระบวนการเรียนรู้ และความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการกระบวนการเรียนรู้อัตนัยวิชาการเขียนตอบข้อสอบอัตนัยวิชากฎหมาย โดยกลุ่มประชากรที่ศึกษาเป็นผู้เกี่ยวข้องกับการเขียนตอบและตรวจข้อสอบอัตนัยวิชากฎหมายในระดับปริญญาตรีของคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้แก่ นักศึกษาซึ่งเป็นผู้เขียนตอบข้อสอบ ผู้ตรวจข้อสอบซึ่งเป็นผู้สอนรายวิชากฎหมาย ผู้บริหารคณะนิติศาสตร์ซึ่งเป็นผู้กำหนดนโยบายและกำกับดูแลการจัดการเรียนการสอนและการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ของทั้งสองมหาวิทยาลัย ได้แก่ คณบดี รองคณบดีฝ่ายวิชาการ และคณะกรรมการประจำคณะทุกคน รวมทั้งการศึกษาวិเคราะห์ รวบรวมข้อมูลจากการเขียนตอบข้อสอบรายวิชากฎหมายลักษณะนี้ กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และกฎหมายลักษณะพยานหลักฐานในภาคการศึกษาที่ 1/2556ของนักศึกษาทั้งสองมหาวิทยาลัย ๆ ละ 120 คน

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการกระบวนการเรียนรู้อัตนัยวิชาการเขียนตอบข้อสอบอัตนัยวิชากฎหมายเปรียบเทียบระหว่างคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหงและ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พบว่า

1. สภาพปัญหาการเขียนตอบข้อสอบอัตนัยวิชากฎหมายของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้แก่

1.1 ปัญหาการอ้างหลักกฎหมายเป็นการเขียนตอบข้อสอบโดยไม่อ้างหลักกฎหมาย อ้างหลักกฎหมายผิดหรือไม่ตรงกับที่ต้องวินิจฉัยเป็นคำตอบ เขียนตัวบทกฎหมายไว้หลาย ๆ มาตราตามที่จำได้ไว้ในส่วนแรกของคำตอบ บางมาตราไม่เกี่ยวข้องที่จะต้องให้ตอบข้อสอบ และการอ้างชื่อกฎหมายผิด

ผู้ให้สัมภาษณ์ที่เป็นนักศึกษาส่วนใหญ่ของทั้งสองมหาวิทยาลัยยังให้ข้อมูลตรงกันว่า การอ้างหลักกฎหมายให้ถูกต้องในการเขียนตอบข้อสอบอัตรวิชากรกฎหมายจะต้องมีความจดจำและเข้าใจหลักกฎหมายที่จะต้องตอบคำถามตามโจทย์เป็นสำคัญ ถ้าไม่มีความเข้าใจในหลักกฎหมายหรือจำหลักกฎหมายที่จะต้องนำมาใช้ตอบข้อสอบไม่ได้ก็ไม่สามารถอ้างหลักกฎหมายให้ตรงตามที่โจทย์ต้องการให้ตอบได้

นักศึกษา A คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง เป็นคนหนึ่งที่ให้ข้อมูลถึงปัญหาข้างต้นโดยกล่าวไว้ว่า

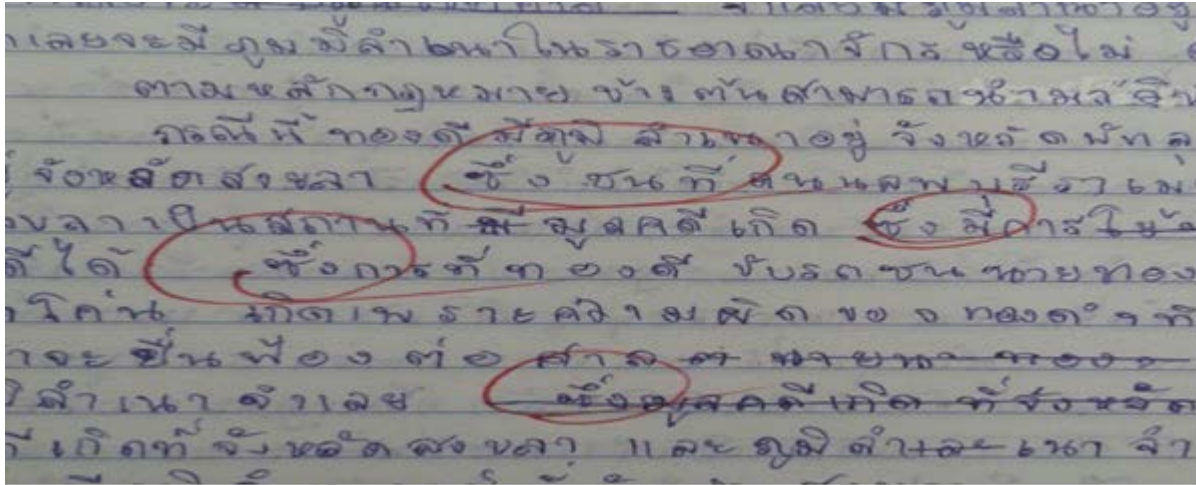
“ข้อสอบกฎหมายบางข้อที่ไม่เข้าใจหรือไม่แน่ใจในหลักกฎหมายที่จะใช้ตอบหรือจำหลักกฎหมายไม่ได้ก็จะใช้วิธีคาดเดา หรือเขียนหลักกฎหมายขึ้นตามความนึกคิดของตนเอง ส่วนใหญ่มักได้คำตอบที่ผิดการอ้างหลักกฎหมายได้ถูกต้องจึงจำเป็นต้องทำความเข้าใจหลักกฎหมายมาก่อนเข้าห้องสอบ”

1.2 ปัญหาการวินิจฉัยปรับข้อเท็จจริงเข้ากับข้อกฎหมาย เป็นการเขียนตอบข้อสอบโดยไม่มีกรวินิจฉัยปรับข้อเท็จจริงเข้ากับข้อกฎหมาย เขียนตอบข้อสอบโดยลอกข้อเท็จจริงตามโจทย์แล้วตอบแบบฟันธงโดยไม่ได้อธิบายหรือวินิจฉัยข้อเท็จจริง เขียนตอบข้อสอบโดยใช้ความคิดเห็นส่วนตัววินิจฉัยปัญหาตามโจทย์เข้ากับข้อกฎหมาย

นักศึกษา B คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง เป็นคนหนึ่งที่ให้สัมภาษณ์กล่าวอ้างต่อปัญหานี้ว่า “ข้อสอบกฎหมายบางวิชายากมากนอกจากต้องอ่านตำราแล้วยังต้องเข้าชั้นเรียนด้วยจึงจะเข้าใจหลักกฎหมาย และรู้คำตอบที่ข้อสอบต้องการให้ตอบ แล้วจึงจะเขียนวินิจฉัยปรับข้อเท็จจริงจากโจทย์เข้ากับข้อกฎหมายได้”

1.3 ปัญหาการตอบไม่ตรงคำถาม เกินประเด็นคำถาม ไม่ครบประเด็นคำถามเป็นการเขียนตอบในลักษณะของการสรุปคำตอบตอนท้ายได้คำตอบไม่ตรงกับที่คำถามต้องการให้ตอบ เขียนตอบเฉพาะประเด็นหลักโดยไม่ตอบประเด็นปลีกย่อย อันมีสาเหตุมาจากขาดความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจนในหลักกฎหมายที่ต้องใช้ตอบข้อสอบ รวมถึงจดจำหลักกฎหมายที่จะต้องให้ตอบไม่ได้

1.4 ปัญหาการใช้ภาษาไทยในการเขียนตอบข้อสอบเป็นการเขียนด้วยลายมืออ่านยากหรืออ่านไม่ออก เขียนตัวสะกดการันต์ผิด ใช้ภาษาที่ไม่ถูกต้องเหมาะสม เขียนประโยคโดยเรียงถ้อยคำไม่ถูกต้องตามโครงสร้างของประโยคในภาษาไทย การเรียบเรียงลำดับใจความของคำตอบขาดความต่อเนื่อง เขียนเรื่องเดียวกันซ้ำหลายครั้ง รวมถึงขาดความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการเขียน

ภาพแสดงตัวอย่างการเขียนตอบข้อสอบกฎหมายโดยใช้คำบุพเพทพุ่มเพื่อยกเว้นความจำเป็น

ปัญหาการเขียนตอบข้อสอบด้วยลายมือที่อ่านยากหรืออ่านไม่ออกเกิดจากการเขียนหวัด เขียนด้วยตัวอักษรเล็กถี่ ไม่มีหัว เขียนตัวอักษรติดกันจนเกินไปทำให้การตรวจข้อสอบเกิดความล่าช้า เสียเวลา บางกรณีที่เขียนอ่านยากมาก ๆ จะใช้วิธีปรับตกในรายวิชานั้นโดยไม่ตรวจข้อสอบให้

ปัญหาการเขียนด้วยลายมืออ่านไม่ออกหรืออ่านยากนี้ พบว่า นักศึกษา C คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เป็นนักศึกษาที่มีผลการเรียนดีมาก แต่อาจารย์ผู้ตรวจข้อสอบมักจะเรียกให้ไปอ่านสมุดคำตอบด้วยตนเองบ่อยครั้งซึ่งนักศึกษานี้ให้สัมภาษณ์ว่า “ที่ต้องเขียนด้วยลายมืออ่านไม่ออกเพราะต้องเขียนให้เร็ว ถ้าเขียนช้าโดยพะวงอยู่กับความเป็นระเบียบเรียบร้อยจะทำให้คิดคำตอบไม่ออก”

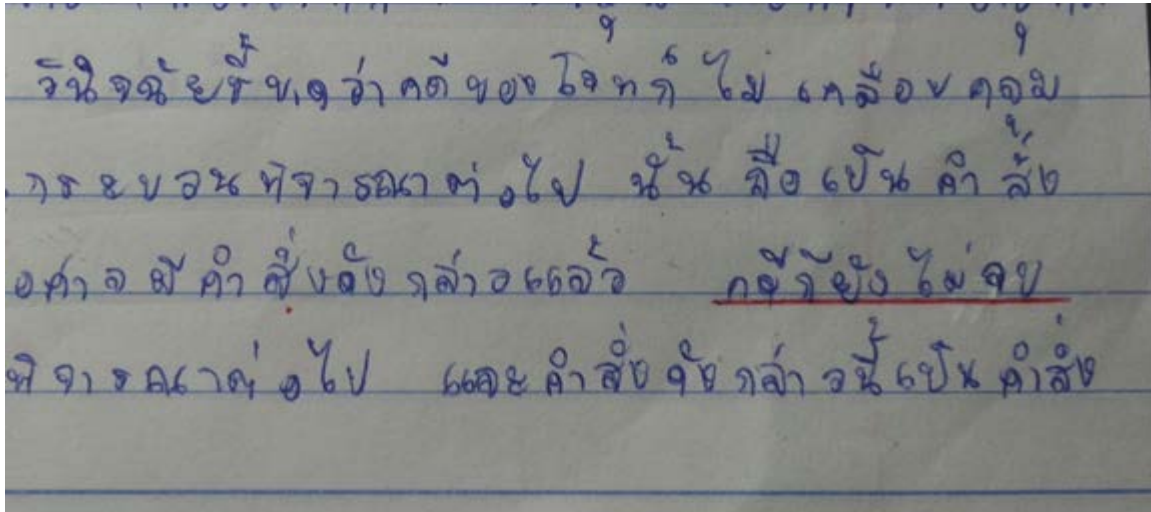
ในขณะที่ปัญหาการเขียนตัวสะกดการันต์ผิดจะพบในการตรวจข้อสอบอัตนัยวิชากฎหมายของนักศึกษาระดับปริญญาตรีทุกรายวิชาและทุกภาคการศึกษา ทั้งนี้ พบว่าคำที่นักศึกษาคณะนิติศาสตร์ ทั้งสองมหาวิทยาลัยมักเขียนผิดบ่อยเรียงตามลำดับจากผิดบ่อยมากไปหาน้อย ได้แก่

- “อนุญาต” เขียนผิดเป็น “อนุญาติ” ร้อยละ 35
- “โจทก์” ที่หมายถึงผู้ฟ้องคดีเขียนผิดเป็น “โจทย์” ร้อยละ 27
- “ฉะนั้น” เขียนผิดเป็น “ฉนั้น” ร้อยละ 21
- “กฎหมาย” เขียนผิดเป็น “กฎหมาย” ร้อยละ 20
- “ปรากฏ” เขียนผิดเป็น “ปรากฏ” ร้อยละ 19
- “สาปสูญ” เขียนผิดเป็น “สาปสูญ” ร้อยละ 18
- “สังเกตุ” เขียนผิดเป็น “สังเกตุ” ร้อยละ 16
- “กระบวนพิจารณา” เขียนผิดเป็น “ขบวนพิจารณา” ร้อยละ 12
- “สันนิษฐาน” เขียนผิดเป็น “สันนิฐาน” ร้อยละ 9
- “สาธารณประโยชน์” เขียนผิดเป็น “สาธารณะประโยชน์” ร้อยละ 7

ปัญหาการใช้ภาษาที่ไม่ถูกต้องเหมาะสมในการเขียนตอบข้อสอบเป็นการใช้ภาษาพูดหรือภาษาที่นิยมพูดกันตามยุคสมัยในกลุ่มวัยรุ่น แทนการใช้ภาษาเขียนหรือภาษากฎหมาย เช่น ใช้คำว่า “แบบว่า” “ประมาณว่า” “จริง ๆ แล้ว” หรือ

ใช้วลีว่า “กฎหมายบอกว่า” แทนการใช้คำว่า “กฎหมายบัญญัติว่า หรือกฎหมายกำหนดว่า” “คดียังไม่จบ” แทนการใช้คำว่า “คดียังไม่ถึงที่สุด”

ภาพแสดงการเขียนตอบข้อสอบกฎหมายของนักศึกษาที่เป็นการใช้คำไม่ถูกต้องเหมาะสม

การใช้ภาษาที่ไม่ถูกต้องเหมาะสมในการเขียนตอบข้อสอบยังรวมทั้งการใช้คำฟุ่มเฟือยหรือเขียนข้อความที่มีเนื้อหาเดียวกันซ้ำหลายครั้ง ส่วนปัญหาการเขียนประโยคโดยเรียงถ้อยคำไม่ถูกต้องตามโครงสร้างของประโยคในภาษาไทยเป็นการใช้คำผิดหน้าที่ในประโยค เช่น ใช้คำกริยาและคำบุพบทซึ่งทำหน้าที่เชื่อมคำในประโยคมาเป็นคำขึ้นต้นประโยค

ปัญหาการเรียบเรียงลำดับใจความของคำตอบขาดความต่อเนื่องเกิดจากขาดการวางแผนในการเขียน และไม่ทราบคำตอบที่ชัดเจนจึงวางแผนการเขียนให้เรียงลำดับกันไปได้

นักศึกษา D คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์เป็นผู้หนึ่งที่ให้สัมภาษณ์ว่าเคยมีปัญหการเขียนตอบข้อสอบอัตนัยวิชากฎหมายในลักษณะที่เป็นการเขียนเรียงลำดับใจความขาดความต่อเนื่อง เขียนซ้ำวกไปวนมา ถึงกับกล่าวย้าความรู้สึกในขณะเขียนตอบข้อสอบว่า

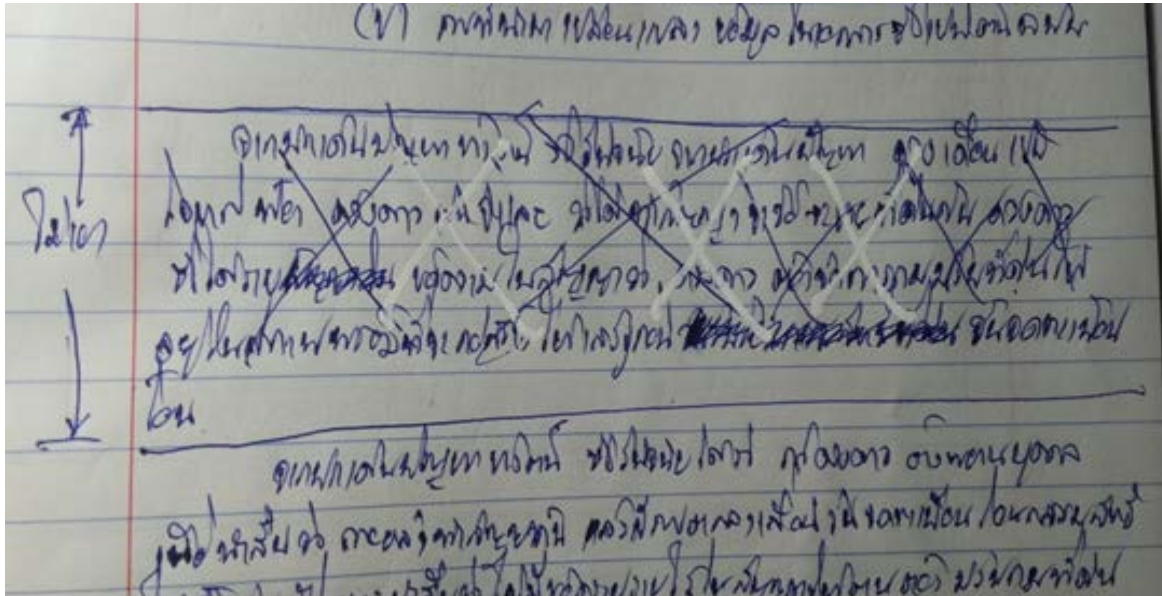
"ใจความของเนื้อหาที่เขียนตอบข้อสอบลงไปขาดความต่อเนื่องเพราะข้อสอบบางข้อยาวมาก คิดคำตอบไม่ออกจึงวางแผนการเขียนไม่ได้ คิดอะไรได้ก็เขียน ๆ ลงไป ไม่สนใจว่าเนื้อหาจะมีความต่อเนื่องหรือไม่ และที่เขียนวกไปวนมาเพราะทุกประเด็นที่ตอบต้องลอกใจทย์มาใส่ และต้องลอกใจทย์ในทุกประเด็นที่ตอบ ทำให้ต้องลอกใจทย์ซ้ำ ๆ กันหลายหน"

อาจารย์ F ผู้สอนรายวิชากฎหมาย คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ถึงกับกล่าวย้าถึงปัญหานี้ว่า"ต้องใช้เวลามากกับการอ่านสมุดคำตอบที่เขียนวกไปวนมา เนื้อหาปนกันไม่แยกประเด็นให้ชัดเจนขาดความต่อเนื่อง บางครั้งถึงกับต้องแยกสมุดคำตอบที่เป็นปัญหาออกมาต่างหากเพื่อไว้ตรวจทีหลัง"

ปัญหาความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการเขียนตอบข้อสอบมีสาเหตุมาจากการเขียน โดยไม่มีย่อหน้าหรือย่อหน้าไม่ถูกต้องหรือมีย่อหน้าแต่เว้นระยะของย่อหน้าน้อยเกินไป มากเกินไป กรณีมีหลายย่อหน้า แต่ละย่อหน้าไม่เท่ากันการใช้น้ำยาลบคำผิด หรือขีดฆ่าคำที่เขียนผิดหรือประโยคที่ไม่ต้องการตอบจนสปรกการเขียนติดกันโดยไม่เว้นวรรคตอนซึ่งได้แก่ การไม่

เว้นวรรคตอนระหว่างคำที่ต้องเว้น เขียนติดกันโดยไม่เว้นวรรคระหว่างประโยค เขียนเว้นวรรคตอนสั้นบ้างยาวบ้าง เขียนฉีกคำระหว่างบรรทัดที่เป็นคำเดียวกันแต่ไม่เขียนให้อยู่ในบรรทัดเดียวกัน

ภาพแสดงการเขียนตอบข้อสอบกฎหมายโดยใช้ปากกาขีดฆ่าข้อความที่ไม่ต้องการออก
จนขาดความเป็นระเบียบเรียบร้อย

1.5 ปัญหาการใช้รูปแบบการเขียนที่ไม่ถูกต้องในการเขียนตอบข้อสอบ เป็นการใช้รูปแบบการเขียนตอบแบบบรรยายซึ่งเป็นลักษณะของการเขียนตอบข้อสอบอัตโนมัติที่ต้องตอบโดยอธิบายหลักทฤษฎีกฎหมายมาใช้กับการตอบข้อสอบ ปัญหาตุ๊กตาที่ต้องวินิจฉัยข้อเท็จจริงเข้ากับข้อกฎหมาย และใช้วิธีการตอบข้อสอบตุ๊กตาที่ต้องวินิจฉัยปัญหาข้อเท็จจริงเข้ากับข้อกฎหมายมาตอบข้อสอบแบบบรรยายทฤษฎีหลักกฎหมาย ซึ่งปัญหานี้มักเกิดกับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 ซึ่งทำข้อสอบรายวิชากฎหมายที่เรียนในชั้นปีแรก ๆ เช่น วิชากฎหมายลักษณะหนี้ กฎหมายอาญา 1 เป็นต้น ส่วนนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 ซึ่งทำข้อสอบรายวิชากฎหมายตามแผนการเรียนที่ต้องเรียนในช่วงชั้นปีหลัง ๆ พบว่ามีปัญหาการใช้รูปแบบในการเขียนน้อยมาก

เมื่อได้เปรียบเทียบสภาพปัญหาการเขียนตอบข้อสอบอัตนัยวิชากฎหมายที่กล่าวมาทั้งหมดของนักศึกษาทั้งสองมหาวิทยาลัยพบว่ามีความเหมือนกันในทุกลักษณะของสภาพปัญหา คือ ปัญหาการอ้างหลักกฎหมายปัญหาการวินิจฉัยข้อเท็จจริงเข้ากับข้อกฎหมายปัญหาการตอบไม่ตรงคำถาม เกินประเด็นคำถาม ไม่ครบประเด็นคำถามปัญหาการใช้ภาษาไทยและปัญหาการใช้รูปแบบการเขียน

นอกจากนี้ยังพบว่าลักษณะของปัญหาการอ้างหลักกฎหมายมีมากที่สุดในการเขียนตอบข้อสอบของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 และนักศึกษาชั้นปีที่ 4 มีปัญหานี้น้อยกว่าชั้นปีอื่น สาเหตุเป็นเพราะนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ปีที่ 2 ได้การเขียนตอบข้อสอบน้อยกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 4 ทำให้ความรู้และทักษะในการเขียนตอบข้อสอบมีน้อยด้วยเช่นกัน ทั้งนี้ ผู้ให้สัมภาษณ์ที่เป็นนักศึกษาให้ข้อมูลสรุปได้ว่าความรู้และทักษะในการเขียนตอบข้อสอบอัตนัยวิชากฎหมายมีพัฒนาการมาจากการได้เขียนตอบข้อสอบในการสอบวัดผลบ่อยครั้งมากกว่าการได้เรียนรู้จากอาจารย์ผู้สอนในชั้นเรียน ส่วนลักษณะของปัญหา

การตอบไม่ตรงคำถาม เกินประเด็นคำถาม ไม่ครบประเด็นคำถามพบมากที่สุดในการเขียนตอบข้อสอบรายวิชากฎหมายอาญา เหมือนกันทั้งสองมหาวิทยาลัย

ส่วนที่แตกต่างกันของสภาพปัญหาการเขียนตอบข้อสอบอัตรณ์วิชากฎหมายของนักศึกษาคณะนิติศาสตร์ทั้งสองมหาวิทยาลัย พบว่ามีความแตกต่างกันในระดับความมากน้อยของแต่ละลักษณะของสภาพปัญหา เช่น

นักศึกษาคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง เขียนตอบข้อสอบโดยไม่อ้างหลักกฎหมาย และอ้างหลักกฎหมายผิดมีมากกว่านักศึกษาคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ส่วนปัญหาการเขียนตัวบทกฎหมายไว้หลาย ๆ มาตราตามที่จำได้ไว้ในส่วนแรกของคำตอบบางมาตราไม่เกี่ยวข้องที่จะต้องใช้อธิบายข้อสอบ พบว่านักศึกษาคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์มีระดับของปัญหามากกว่านักศึกษาคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

นักศึกษาคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่เขียนตอบข้อสอบเพียงลอกโจทย์ แล้วให้คำตอบว่าได้หรือไม่ได้ ชอบหรือไม่ชอบด้วยกฎหมาย โดยไม่วินิจฉัยให้เหตุผลตามกฎหมาย พบว่ามีร้อยละ 72 ของนักศึกษาที่ให้สัมภาษณ์ในขณะที่นักศึกษาคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ที่ให้สัมภาษณ์เพียงร้อยละ 9 ที่เคยเขียนตอบข้อสอบในลักษณะเช่นนี้

ทั้งนี้ สภาพปัญหาการเขียนตอบข้อสอบอัตรณ์วิชากฎหมายที่ได้ศึกษาพบว่าสอดคล้องกับความเห็นของนักวิชาการทางกฎหมายหลายท่าน เช่น

ข้อผิดพลาดในการตอบข้อสอบวิชากฎหมายว่าเน้นแต่ตรงคำตอบโดยไม่สนใจหลักกฎหมาย ไม่มีการปรับข้อเท็จจริงตามคำถามเข้ากับหลักกฎหมาย มีการลอกคำถามมาทั้งหมดแล้วก็สรุปตรงคำตอบแทนที่จะแยกตอบข้อเท็จจริงตามคำถามเป็นเรื่อง ๆ ไปแล้วปรับหลักกฎหมายที่ถูกต้องเป็นประเด็นไป(พรเพชร วิชิตชลชัย , 2550)

การตอบข้อสอบกฎหมายว่ามีหลักเกณฑ์ที่แตกต่างไปจากการเขียนตอบธรรมดา สิ่งทีพึงระวังก็คือ การตอบไม่ตรงตรง ตอบในสิ่งที่ไม่ได้ถาม ตอบในขณะที่จิตไม่ปกติ เขียนเรื่องส่วนตัว(หยุด แสงอุทัย , 2546)

ปัญหาในการตอบข้อสอบที่คล้ายคลึงกัน ได้แก่ ปัญหาหลายมี้อ่านยากและการเขียนหนังสือแบบไม่มีย่อหน้า ไม่เว้นวรรค ใช้ภาษาและไวยากรณ์ผิด ตอบไม่ครบคำถาม ตอบคำถามในมุมมองที่แคบ ไม่อ้างอิงสิ่งที่เรียนมา ขาดแกนความคิดหรือสาระในคำตอบ ขาดการลำดับเรื่อง (วิชัย กอสงวนมิตร , 2554)

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ของผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอน และนักศึกษาของคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พบว่าไม่เข้าใจและไม่สามารถอธิบายความหมายของการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามหลักทฤษฎีการเรียนรู้ได้ แต่สามารถให้รายละเอียดได้ว่าการเรียนรู้หลักกฎหมายและการเขียนตอบข้อสอบอัตรณ์วิชากฎหมายของนักศึกษาเกิดจากการได้รับประสบการณ์เรียนรู้ และปัจจัยที่ส่งเสริมการเรียนรู้

การจัดกระบวนการเรียนรู้การเขียนตอบข้อสอบอัตรณ์วิชากฎหมายของคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เป็นการจัจัดประสบการณ์เรียนรู้ และปัจจัยที่ส่งเสริมการเรียนรู้การเขียนตอบข้อสอบอัตรณ์วิชากฎหมายในรูปแบบที่มีทั้งแตกต่างและไม่แตกต่างกัน ดังนี้

2.1 ประสบการณ์เรียนรู้การเขียนตอบข้อสอบอัตรณ์วิชากฎหมายที่นักศึกษาระดับปริญญาตรีของคณะนิติศาสตร์ ทั้งสองมหาวิทยาลัยได้รับไม่แตกต่างกัน ได้แก่ ประสบการณ์เรียนรู้การเขียนตอบข้อสอบอัตรณ์วิชากฎหมายในกิจกรรมปฐมนิเทศนักศึกษาใหม่ การแนะนำของอาจารย์ผู้สอนในชั้นเรียน การศึกษาจากหนังสือตำรา เอกสารความรู้เกี่ยวกับการเขียนตอบข้อสอบอัตรณ์วิชากฎหมาย การติววิชากฎหมายโดยกลุ่มหรือชมรมนักศึกษา การสนทนาแลกเปลี่ยนระหว่างเพื่อนนักศึกษา ส่วนรูปแบบประสบการณ์เรียนรู้การเขียนตอบข้อสอบอัตรณ์วิชากฎหมายที่นักศึกษาระดับปริญญาตรีของคณะนิติศาสตร์ ทั้งสองมหาวิทยาลัยได้รับแตกต่างกัน ได้แก่ ประสบการณ์เรียนรู้การเขียนตอบข้อสอบอัตรณ์วิชากฎหมายของคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มีกำหนดไว้ในรายวิชาทักษะเพื่อการศึกษากฎหมาย เป็นรายวิชาบังคับเรียนตาม

หลักสูตรที่มีกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นการจัดประสบการณ์เรียนรู้และฝึกทักษะการเขียนตอบข้อสอบอัตนัยวิชากฎหมายให้แก่ผู้เรียน อีกทั้งยังมีระเบียบมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์กำหนดให้มีการจัดสอบกลางภาคเพื่อทราบพัฒนาการของผู้เรียนเพื่อผู้เรียนได้แก้ไขปรับปรุงพฤติกรรมการเรียนรู้ของตนและผู้สอนได้ปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอน

2.2 ปัจจัยส่งเสริมการเรียนรู้การเขียนตอบข้อสอบอัตนัยวิชากฎหมายของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะนิติศาสตร์ ของทั้งสองมหาวิทยาลัยที่ไม่แตกต่างกัน คือ สื่อการเรียนรู้เพื่อการเขียนตอบข้อสอบอัตนัยวิชากฎหมายทั้งที่เป็นหนังสือ ตำรา เอกสารความรู้ต่าง ๆ ส่วน ปัจจัยส่งเสริมการเรียนรู้ของคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหงมีข้อจำกัดหลายด้าน ทั้ง ด้านตัวผู้สอนที่ไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม หรือดูแลแก้ไขพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ทั่วถึง เนื่องจากจำนวนนักศึกษามีมากจึงต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลักกฎหมายในรูปแบบการบรรยายให้ความรู้เพียงอย่างเดียว ด้านตัวผู้เรียนมีข้อจำกัดเกี่ยวกับแรงจูงใจ พื้นฐานประสบการณ์และความพร้อมในการเรียนรู้ ด้านการบริหารจัดการศึกษาก็เป็นการจัดการศึกษาในระบบมหาวิทยาลัยเปิด ไม่มีระเบียบมหาวิทยาลัยบังคับให้นักศึกษาต้องเข้าชั้นเรียน ไม่มีการจัดสอบกลางภาคเพื่อทราบพัฒนาการของผู้เรียนและให้มีโอกาสแก้ไขปรับปรุงการเรียนรู้ของตน ส่วนปัจจัยส่งเสริมการเรียนรู้ของคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มีข้อจำกัดน้อยมาก กล่าวคือ ด้านผู้สอนสามารถดูแลพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างใกล้ชิดเป็นรายบุคคล เนื่องจากจำนวนนักศึกษาน้อย และพื้นฐานศักยภาพการเรียนรู้ของนักศึกษาที่สูง สภาพบรรยากาศการเรียนรู้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบที่หลากหลาย และผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้านการบริหารจัดการศึกษาเป็นการจัดการศึกษาในระบบมหาวิทยาลัยปิด มีระเบียบมหาวิทยาลัยบังคับให้นักศึกษาต้องเข้าชั้นเรียน และมีเวลาเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเวลาเรียนทั้งหมดจึงจะมีสิทธิเข้าสอบปลายภาค ทั้งยังมีระเบียบมหาวิทยาลัยกำหนดให้มีการจัดสอบกลางภาคเพื่อทราบพัฒนาการของผู้เรียนและให้มีโอกาสแก้ไขปรับปรุงการเรียนรู้ของตน

2.3 ประสบการณ์เรียนรู้และปัจจัยส่งเสริมการเรียนรู้การเขียนตอบข้อสอบอัตนัยวิชากฎหมายของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะนิติศาสตร์ ของทั้งสองมหาวิทยาลัย สามารถวิเคราะห์เปรียบเทียบและอภิปรายผลไปสู่ความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับปัญหาการเขียนตอบข้อสอบอัตนัยวิชากฎหมายได้ว่าความพร้อมของประสบการณ์เรียนรู้ และปัจจัยส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อการเขียนตอบข้อสอบอัตนัยวิชากฎหมายของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงทำให้ภาพรวมของปัญหาการเขียนตอบข้อสอบอัตนัยวิชากฎหมายของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์มีน้อย ในขณะที่ประสบการณ์เรียนรู้และปัจจัยส่งเสริมการเรียนรู้ในการเขียนตอบข้อสอบอัตนัยวิชากฎหมายของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง มีข้อจำกัดหลายด้านจึงมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงทำให้ระดับของลักษณะสภาพปัญหาการเขียนตอบข้อสอบอัตนัยวิชากฎหมายทั้งปัญหาการอ้างหลักกฎหมายปัญหาการวินิจฉัยปรับข้อเท็จจริงเข้ากับข้อกฎหมายปัญหาการตอบไม่ตรงคำถามเกินประเด็นคำถาม ไม่ครบประเด็นคำถามปัญหาการใช้ภาษาไทย และปัญหาการใช้รูปแบบการเขียนมีมากกว่านักศึกษาคณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

3. ผลการศึกษาวิจัยข้างต้นสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ ดังนี้

3.1 การเขียนตอบข้อสอบอัตนัยวิชากฎหมายเป็นทักษะที่ต้องฝึกปฏิบัติบ่อย ๆ และต่อเนื่องจึงจะเกิดการเรียนรู้และมีทักษะในการเขียนอย่างมีประสิทธิภาพ การจัดกระบวนการเรียนรู้การเขียนตอบข้อสอบอัตนัยวิชากฎหมายจึงต้องจัดให้มีการฝึกปฏิบัติการเขียนตอบข้อสอบบ่อยครั้งและต่อเนื่อง ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัยที่พบว่านักศึกษาคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้รับการจัดประสบการณ์เรียนรู้การเขียนตอบข้อสอบอัตนัยวิชากฎหมายโดยการ

ฝึกทักษะการเขียนบ่อยครั้งและต่อเนื่อง จึงทำให้ปัญหาการเขียนตอบข้อสอบอัตนัยวิชากฎหมายมีน้อย สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ของ ราล์ฟ ดับเบิลยู ไทเลอร์ (Ralph W. Tylor , 1963) ที่กล่าวถึงการเรียนรู้ในวิชาทักษะว่าต้องเปิดโอกาสให้มีการฝึกทักษะในกิจกรรมและประสบการณ์บ่อย ๆ และต่อเนื่องกัน

3.2 การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพเป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้บนพื้นฐานของหลักทฤษฎีการเรียนรู้ที่ต้องจัดประสบการณ์เรียนรู้โดยคำนึงถึงลักษณะและธรรมชาติการเรียนรู้ของผู้เรียน มีปัจจัยที่ส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีความพร้อมและเหมาะสมทั้งในด้านตัวผู้เรียน บทเรียน วิธีการจัดการเรียนรู้ สภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้และตัวผู้สอนผลการศึกษาวิจัยพบว่านักศึกษาคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้รับประสบการณ์เรียนรู้ และปัจจัยส่งเสริมการเรียนรู้การเขียนตอบข้อสอบอัตนัยวิชากฎหมายที่มีความพร้อมในด้านตัวผู้เรียนที่มีศักยภาพและแรงจูงใจในการเรียนรู้ มีการจัดประสบการณ์เรียนรู้การเขียนตอบข้อสอบอัตนัยวิชากฎหมายให้กับนักศึกษาอย่างเป็นระบบ ผู้สอนกับผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่เอื้อต่อการเรียนรู้สามารถดูแลพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างทั่วถึง จึงมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับการเขียนตอบข้อสอบอัตนัยวิชากฎหมายของนักศึกษา ทำให้ปัญหาการเขียนตอบข้อสอบอัตนัยวิชากฎหมายของนักศึกษาทั้งปัญหาการอ้างหลักกฎหมายปัญหาการวินิจฉัยปรับข้อเท็จจริงเข้ากับข้อกฎหมาย ปัญหาการตอบไม่ตรงคำถาม เกินประเด็นคำถาม ไม่ครบประเด็นคำถามปัญหาการใช้ภาษาไทย และปัญหาการใช้รูปแบบการเขียนมีน้อยสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ และแนวการจัดกระบวนการเรียนรู้ ดังนี้

ทฤษฎีการเรียนรู้แบบพฤติกรรมนิยม (Behavioral Theories) ที่อธิบายว่าพฤติกรรมทุกอย่างเกิดขึ้นโดยการเรียนรู้ สภาพแวดล้อมของการเรียนรู้จะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของผู้เรียน(Smith. M.K. , 1999)

ทฤษฎีการเรียนรู้พุทธิปัญญานิยม (Cognitive Theories) ที่กล่าวถึงการเรียนรู้ของผู้เรียนว่าขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะและภูมิความรู้ของผู้เรียนแต่ละคนเป็นพื้นฐาน ผู้จัดกระบวนการเรียนรู้หรือผู้สอนต้องเป็นผู้จัดสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ที่มีโครงสร้างที่ดีและเหมาะสมเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเลือกนำไปศึกษาและเรียนรู้ได้ (Merriam , S and Caffarella , 1998) ที่สำคัญคือต้องสอนศิลปะการเรียนรู้ให้ผู้เรียน และต้องให้ผู้เรียนลงมือกระทำเองไม่ว่าผู้สอนจะใช้วิธีการอย่างไร (สุรางค์ ไคว์ตระกูล , 2541)

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญา (Social Cognitive Learning Theory) ที่อธิบายว่าการเรียนรู้เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและสิ่งแวดล้อม กระบวนการจูงใจ (Motivation Process) มีผลต่อพฤติกรรมที่ผู้เรียนเลียนแบบ ตัวแบบซึ่งครูหรือผู้สอนเป็นตัวแบบที่มีอิทธิพลต่อผู้เรียนที่อาจใช้ตัวเองเป็นตัวแบบให้เป็นประโยชน์ในการเรียนรู้ของผู้เรียน (Bandura , 1963)

สรุปผลการศึกษาวิจัยที่กล่าวมาได้ว่าการจัดกระบวนการเรียนรู้กับการเขียนตอบข้อสอบอัตนัยวิชากฎหมายของคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ประกอบด้วยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และปัจจัยที่ส่งเสริมการเรียนรู้ทั้งในด้านตัวผู้เรียน หลักสูตร วิธีจัดการเรียนรู้ สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางกายภาพและทางจิตวิทยา และตัวผู้สอนมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับปัญหาการเขียนตอบข้อสอบอัตนัยวิชากฎหมายของนักศึกษาทั้งสองมหาวิทยาลัยที่มีปัญหาการใช้ภาษาไทย การอ้างหลักกฎหมาย การวินิจฉัยข้อเท็จจริงเข้ากับข้อกฎหมาย การตอบไม่ตรงคำถาม ไม่ครบประเด็นคำถาม และเกินประเด็นคำถามปัญหาการใช้รูปแบบในการเขียน รวมถึงปัญหาหลายมือและความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการเขียนตอบข้อสอบทั้งนี้ ระดับปัญหาของนักศึกษาคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหงมีมากกว่านักศึกษาคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อันเนื่องมาจากระบบการบริหารจัดการศึกษามีผลให้ประสบการณ์การเรียนรู้และปัจจัยที่ส่งเสริมการเรียนรู้ที่นักศึกษาได้รับมีความแตกต่างกันในลักษณะที่นักศึกษาคณะนิติศาสตร์

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้รับประสบการณ์เรียนรู้และฝึกทักษะการเขียนตอบข้อสอบบ่อยครั้งและต่อเนื่องมากกว่า
นักศึกษาคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ข้อเสนอแนะ

แนวทางแก้ไขปัญหาการเขียนตอบข้อสอบอัตนัยวิชากฎหมายของนักศึกษาทั้งสองมหาวิทยาลัยที่ได้จากการ
สัมภาษณ์ผู้มีประสบการณ์ด้านการจัดการเรียนการสอนวิชากฎหมาย ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารจัดการศึกษา และด้านการ
สอนในสาขาวิชาชีพครูในสถาบันอุดมศึกษา สรุปได้ดังนี้

1. การจัดการเรียนการสอนรายวิชากฎหมายนอกจากจะเป็นการจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และเข้าใจหลักกฎหมายตาม
สังเขปของรายวิชาแล้ว ควรจัดให้มีกระบวนการเรียนรู้การเขียนตอบข้อสอบเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนการสอนใน
รายวิชานั้นด้วย

2. การจัดกระบวนการเรียนรู้การเขียนตอบข้อสอบอัตนัยวิชากฎหมายให้กับผู้เรียนต้องจัดให้เหมาะสมสอดคล้องกับ
ลักษณะของระบบการเรียนการสอน และสอดคล้องกับหลักแนวคิดและทฤษฎีการเรียนรู้ กล่าวคือ การจัดกระบวนการเรียนรู้
การเขียนตอบข้อสอบอัตนัยวิชากฎหมายของนักศึกษาที่มีข้อจำกัดในการจัดประสบการณ์และปัจจัยส่งเสริมการเรียนรู้อัน
เนื่องมาจากเป็นระบบการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยในระบบเปิดที่มีนักศึกษามีจำนวนมาก ไม่มีระเบียบบังคับให้
นักศึกษาต้องเข้าชั้นเรียน ผู้สอนไม่สามารถดูแลพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างทั่วถึง ควรจัดรูปแบบกระบวนการเรียนรู้
การเขียนตอบข้อสอบอัตนัยวิชากฎหมายที่มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับข้อจำกัดดังกล่าวด้วยการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน
เช่น สร้างแบบฝึกทักษะการเขียนตอบข้อสอบอัตนัยวิชากฎหมายให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากง่ายไปสู่ยากสอดคล้องกับธรรมชาติ
การเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

3. การบริหารจัดการศึกษาตามหลักสุนทรียศาสตร์บัณฑิตควรมีระบบในการจัดกระบวนการเรียนรู้ และปัจจัย
ส่งเสริมการเรียนรู้การเขียนตอบข้อสอบอัตนัยวิชากฎหมายที่มีความหลากหลาย ต่อเนื่อง บ่อยครั้ง และมีความเหมาะสม
สอดคล้องกับพื้นฐานศักยภาพการเรียนรู้ของนักศึกษาควบคู่ไปกับการจัดกระบวนการเรียนรู้หลักกฎหมาย

3. ควรส่งเสริมสนับสนุนให้คณาจารย์ในสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษามีความรู้ความเข้าใจและทักษะในการจัด
กระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปตามหลักทฤษฎีและธรรมชาติการเรียนรู้

4. ควรจัดสื่อเพื่อการเรียนรู้การเขียนตอบข้อสอบอัตนัยวิชากฎหมายที่มีความเหมาะสม เอื้อต่อการเรียนรู้ มีความ
หลากหลายและเพียงพอต่อความต้องการของนักศึกษาโดยเฉพาะสื่อการเรียนการสอนที่เป็นเทคโนโลยีสารสนเทศซึ่งเหมาะกับ
ผู้เรียนในสถาบันอุดมศึกษาที่ไม่มีระเบียบบังคับให้ต้องเข้าชั้นเรียน ภายใต้หลักการเรียนรู้สำหรับโลกยุคใหม่ที่ไม่ได้จำกัดการ
เรียนรู้อยู่แต่เฉพาะในห้องเรียนเท่านั้น แต่ต้องทำให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่ได้โดยใช้การจัดการความรู้
(Knowledge Management)

5. ควรจัดระบบการติดตามดูแลแก้ไขปัญหาคือการเขียนตอบข้อสอบอัตนัยวิชากฎหมายให้กับนักศึกษา
เป็นรายบุคคลที่มีความสะดวก เหมาะสม และสอดคล้องกับธรรมชาติการเรียนรู้ของผู้เรียน

เอกสารอ้างอิง/References

ภาษาไทย

- สุจิตรา พรหมบุษยาธิป.2547.การประยุกต์จิตวิทยาเพื่อการเรียนรู้.คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
- สุรางค์ไคว้ตระกูล. 2541.จิตวิทยาการศึกษา.สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สำเร็จ บุญเรืองรัตน์ และราชันย์ บุญธิดา. 2546.ความเชื่อมั่นของการตรวจให้คะแนนข้อสอบอัตนัย. วารสารการวัดผล การศึกษา.25(73)
- อนงค์ วิเศษสุวรรณ. 2550 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.วารสารศึกษาศาสตร์. 18(12)
- หยุด แสงอุทัย. 2546. การศึกษาวิชากฎหมาย. กรุงเทพฯ : ประกายพริก.
- อารี พันธุ์มณี. 2546. จิตวิทยาสร้างสรรค์การเรียนการสอน. กรุงเทพมหานคร : ไยไหมเอ็ดดูเคท

ภาษาอังกฤษ

- Bandura A, **The Role of Imitation in Personality Development.** Journal of Nursery Education.1963
- Crow, L.D. and A. Crow (eds), **Reading in Human Learning.** New York : Mackay,1963
- Merriam, S and Caffarella (1991), **Learning in Adulthood.**Accomprehensive guild, Sanfrancisco: Jossy Bass,1991

ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต

- พรเพชร วิชิตชลชัย : ข้อผิดพลาด 10 ประการในการตอบข้อสอบวิชากฎหมาย www.siamjurist.c
- Smith. M. K, **Learning theory, the encyclopedia of informal education,** www.infed.org/biblio/b-learn.htm,1999

กลุ่มที่ 4

เทคโนโลยีและนวัตกรรมทาง การศึกษา

การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สำหรับการเรียนการสอนรายวิชาฟิสิกส์ เรื่อง คลื่นกล The Development of E-book for Physics Instruction in Topic of Mechanical Wave

วนรรชนันท์ เอียดเต็ม อนุมิตี เดชชนะ และ สธน เสนาสวัสดิ์
สาขาวิทยาศาสตร์ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ถ.กาญจนวนิช ต.เขารูปช้าง อ.เมือง จ.สงขลา 90000
E-mail: mse_p@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีเป้าหมายเพื่อนำเสนอการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สำหรับการเรียนการสอนรายวิชาฟิสิกส์ เรื่องคลื่นกลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 วิจัยดำเนินการวิจัยประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การวิเคราะห์ การออกแบบ การพัฒนา และการหาคุณภาพของหนังสือ ซึ่งหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่องคลื่นกล ที่ได้จากการพัฒนาประกอบไปด้วยเนื้อหา 8 หน่วยการเรียนรู้ย่อย คือ การถ่ายโอนพลังงานของคลื่นกล คลื่นผิวน้ำ การซ้อนทับของคลื่น การสะท้อน การหักเห การแทรกสอด คลื่นนิ่งและการสั่นพ้อง และสุดท้ายเป็นการเลี้ยวเบนของคลื่นตามลำดับ โดยผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อคุณภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ได้พัฒนาขึ้นมีค่าความเหมาะสมอยู่ในระดับใช้ได้ดีมาก ($\bar{X} = 4.71$, S.D. = 0.45) ทั้งนี้เนื่องจากความสมบูรณ์ในการออกแบบของหนังสือด้านมัลติมีเดียและด้านเนื้อหา มีทั้งภาพ กราฟิก วิดีทัศน์ ตัวอักษรที่ขยายได้และอ่านง่าย มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างหนังสือและผู้เรียน นอกจากนี้ยังมีการประเมินผลในตอนหลังอีกด้วย ดังนั้นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ได้จากการพัฒนาสามารถนำไปใช้กับการเรียนการสอนในรายวิชาฟิสิกส์ เรื่องคลื่นกล ได้เป็นอย่างดี

คำสำคัญ : หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ คลื่นกล

Abstract

The objective of this research is presented, a development of e-book for physics instruction of mechanical wave of Mattayomsuksa 5 students. The methodology is consists of 4 steps, analysis, design, development and quality finding of e-book. The e-book of mechanical wave was developed which is consisting contents of 8 learning units, energy transfer of mechanical wave, water surface waves, superposition of wave, reflection, refraction, interference, standing wave and resonance, and diffraction respectively. The e-book was evaluated by 3 educator experts which is showed that the appropriation of development of e-book for physics instruction was excellent at very good level ($\bar{X} = 4.71$, S.D. = 0.45). Because of, the completing of e-book in designing which is multimedia and content. In conclusion, the developed e-book for topic of mechanical wave can be used physics instruction as well.

Keywords: E-book, Mechanical wave

บทนำ

ในศตวรรษที่ 21 ถือว่าเป็นยุคที่มนุษย์มีความใกล้ชิดเกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีสารสนเทศกันอย่างกว้างขวาง อาจกล่าวได้ว่าไม่มีใครไม่รู้จักเทคโนโลยีสารสนเทศที่เรียกว่า “คอมพิวเตอร์” โดยเฉพาะในกลุ่มนักเรียนนักศึกษา ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่เป็นความหวังของประเทศในการขับเคลื่อนประเทศไทยให้เป็นประเทศที่มีการพัฒนาทัดเทียมนานาชาติอารยะประเทศ ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีทำให้ข้อมูลข่าวสารและความรู้ ซึ่งประกอบกันเป็น “สารสนเทศ” นั้น สามารถล้นไหลได้สะดวก รวดเร็ว จนสามารถประยุกต์ใช้ได้อย่างกว้างขวาง ดังนั้นเทคโนโลยีสารสนเทศจึงเป็นเครื่องมือที่สามารถนำประโยชน์มาสู่

การศึกษา ได้อย่างเหมาะสมหากรู้จักใช้ให้เป็นประโยชน์และคุ้มค่าต่อการลงทุน (คณะกรรมการดำเนินงานโครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน, 2548)

สืบเนื่องจากในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 22 ได้กล่าวถึงการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ และในมาตรา 65 ยังส่งเสริมให้มีการพัฒนาบุคลากรทั้งด้านผู้ผลิตและผู้ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้มีความรู้ความสามารถ และทักษะในการผลิต รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพอีกด้วย (กรมวิชาการ, 2546: 6-15)

สภาพการณ์ปัจจุบันพบว่า นักเรียนไทยมีคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐานหรือโอเน็ต (Ordinary National Educational Test, O-NET) ของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีค่าสถิติคะแนนเฉลี่ยวิชาวิทยาศาสตร์ในปี พ.ศ.2555 - 2557 คิดเป็นร้อยละ 33.10, 30.48 และ 32.57 ตามลำดับ ส่วนที่เกี่ยวข้องกับวิชาฟิสิกส์โดยมีค่าสถิติคะแนนเฉลี่ยในปี พ.ศ. 2556 - 2558 คิดเป็นร้อยละ 29.84, 28.29 และ 26.27 ตามลำดับ (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2558) จะเห็นได้ว่า คะแนนการสอบโอเน็ต ซึ่งเป็นการสอบขั้นพื้นฐานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยเฉพาะสาระวิชาฟิสิกส์มีผลคะแนนน้อยมากเมื่อเทียบกับ 100 คะแนน และยังลดลงตามลำดับในแต่ละปี

การจัดการเรียนรู้เพื่อให้อุดหนุนกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่กล่าวไว้ข้างต้น สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องจัดเนื้อหาสาระกิจกรรมให้อุดหนุนกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน โดยเฉพาะวิชาฟิสิกส์ที่มีปรากฏการณ์ต่างๆมากมายที่ต้องอาศัยสื่อการสอนเป็นตัวกลางที่จะช่วยอธิบายหลักการต่างๆให้ผู้เรียนเข้าใจมากขึ้น เพราะการที่ผู้สอนใช้สื่ออย่างมีประสิทธิภาพจะช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงทำให้เกิดความคิดรวบยอดดีขึ้นในเนื้อหาเกิดความรู้คงทน ซึ่งทำให้ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนดีขึ้นและการที่นักเรียนได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติฝึกทำผ่านสื่อ ส่งผลให้เกิดความเข้าใจด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนมองเห็นว่าวิทยาศาสตร์เป็นเรื่องไม่ยากเกินความเข้าใจ และทำให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนวิทยาศาสตร์ (สาโรจน์ จ้องสละ, 2554 อ้างถึง พรรณนารัตน์ อภรณ์พิศาร, 2548) สอดคล้องกับทฤษฎีการรับรู้ของเอดกา เดล ซึ่งได้แบ่งลำดับของโสตทัศนวัสดุตามประสบการณ์โดยเรียงลำดับประสบการณ์จากรูปรธรรมไปสู่นามธรรม ผู้เรียนจะเกิดประสบการณ์การเรียนรู้มากที่สุดเมื่อได้รับประสบการณ์ตรง รองลงมาคือประสบการณ์รอง เป็นการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนเรียนรู้ จากสิ่งที่ใกล้เคียงความเป็นจริง ซึ่งอาจเป็นของจำลอง หรือสถานการณ์จำลองก็ได้ (Dale, 1954)

ปัจจัยหนึ่งที่จะช่วยในการแก้ปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ของนักเรียนต่ำก็คือการส่งเสริมให้มีการจัดการเรียนการสอนผ่านกิจกรรมต่างๆ โดยสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้อุดหนุนกับเนื้อหาสาระการเรียนรู้ และหลักการทฤษฎีต่างๆ สามารถอธิบายหลักการต่างๆให้เห็นเป็นรูปธรรมมากขึ้น นักเรียนสามารถเข้าใจได้โดยง่ายไม่ซับซ้อน และสามารถศึกษาทบทวนบทเรียนด้วยตนเองได้ตลอดเวลา การพัฒนาสื่อการเรียนการสอนระบบสารสนเทศ เช่น หนังสือเรียนอิเล็กทรอนิกส์ (e-book) สามารถทำเป็นสื่อการเรียนที่ตรงกับเนื้อหาในแต่ละวิชา มีแบบทดสอบถามนักเรียน นักเรียนสามารถทำและรู้คำตอบทันทีที่เป็นการบริการเทคโนโลยีที่สามารถเข้ามาปฏิรูปการศึกษาไทยได้อย่างกว้างขวางและท้าทาย เป็นการเปิดโอกาสทางการศึกษาสำหรับทุกคนทุกสถานที่ และได้ตลอดเวลา เป็นการศึกษาตลอดเวลา เพื่อต้องการให้คนเป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียนเกิดการเรียนรู้ เห็นจริงด้วยตนเอง มีเสรีภาพแห่งการเรียนรู้ (ปิยะวรรณ ปรสันตสุข, 2555)

นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยของ นิตากร แสงพงศานนท์ (2554: บทคัดย่อ) วิจัยการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่องกระบวนการเปลี่ยนแปลงของโลก กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพ 82.43/87.36 ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 และมีความพึงพอใจต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์อยู่ในระดับระดับมากที่สุด และยังมีงานวิจัยต่างประเทศที่สนับสนุนการพัฒนาสื่อการเรียนรู้อยู่โดยการนำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์มาช่วยในการเรียนการสอน ดังนี้ Nasser (2012: 52) ได้ศึกษาผลการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาภาษาอังกฤษที่มหาวิทยาลัยคิงซูด พบว่า นักศึกษาที่เรียนโดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอนมีผลการเรียนดีกว่านักศึกษาที่เรียนแบบปกติ สอดคล้องกับ Kaona (2007) ได้

ทำการศึกษาผลการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เนื้อหาเกี่ยวกับการฝึกทักษะด้านกีฬาพบว่า กลุ่มทดลองที่ได้ศึกษาด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ประสบผลสำเร็จในการเรียนมากกว่ากลุ่มควบคุมซึ่งศึกษาด้วยหนังสือปกติ

จากการศึกษาผลการวิจัยเกี่ยวกับสื่อเพื่อการเรียนการสอน พบว่าการนำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์มาช่วยในการผลิตสื่อการเรียนการสอนที่มีคุณภาพเช่นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ สามารถทำให้นักเรียนที่ใช้สื่อมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นได้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สำหรับการเรียนการสอนวิชาฟิสิกส์ เรื่องคลื่นกล
2. เพื่อประเมินคุณภาพหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สำหรับการเรียนการสอนวิชาฟิสิกส์ เรื่องคลื่นกล

วิธีการศึกษา

กระบวนการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์วิชาฟิสิกส์ สำหรับการเรียนการสอนวิชาฟิสิกส์ เรื่องคลื่นกล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีการดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 . แสดงขั้นตอนกระบวนการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ วิชาฟิสิกส์

1) ศึกษาและวิเคราะห์เนื้อหาวิชาฟิสิกส์ โดยพิจารณาจากความสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดและเนื้อหาการเรียนรู้แกนกลางตามลำดับ โดยเนื้อหาแบ่งออกเป็น 8 หน่วยการเรียนรู้ย่อย ดังนี้ 1) การถ่ายโอนพลังงานของคลื่นกล 2) คลื่นผิวหน้า 3) การซ้อนทับของคลื่น 4) การสะท้อน 5) การหักเห 6) การแทรกสอด 7) คลื่นนิ่งและการสั่นพ้องและ 8) การเลี้ยวเบนตามลำดับ

2) ออกแบบองค์ประกอบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ โดยศึกษาวัตถุประสงค์การเรียนรู้ของแต่ละหน่วยการเรียนรู้เพื่อกำหนด กรอบและตามด้วยรายละเอียดของเนื้อหา ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมทั้ง 3 ด้านคือ ความรู้ความเข้าใจ ทักษะกระบวนการ และจิตวิทยาศาสตร์ สอดแทรกลงในหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ โดยองค์ประกอบของสื่อจะนำเสนอทั้งเนื้อหา กิจกรรมการทดลอง ตัวอย่างการคำนวณ และการประเมินลักษณะเป็นแบบทดสอบท้ายบทเรียนแต่ละหน่วยรายละเอียดดังนี้

2.1) เนื้อหาส่วนใหญ่จะสอดคล้องกับหนังสือเรียนรายวิชาฟิสิกส์เพิ่มเติม เล่ม 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ของ สสวท. โดยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แต่ละหน่วย จะกระตุ้นเร้าให้เกิดความสนใจ เช่น มีภาพเคลื่อนไหว 2 หรือ 3 มิติ เพื่อให้นักเรียนสามารถมองเห็นคุณสมบัติต่างๆของคลื่นกล ได้อย่างชัดเจนและเข้าใจง่ายขึ้น นอกจากนี้การตอบสนองการประเมินอย่างรวดเร็วจะทำให้นักเรียนมีความอยากรู้ อยากเรียน เกิดการค้นคว้าเพิ่มเติมมากยิ่งขึ้น

2.2) กิจกรรมการทดลองก็จะมีวีดิทัศน์การทดลองในแต่ละเรื่อง เพื่อเป็นตัวอย่างในการทดลองและสามารถแก้ปัญหาอุปสรรคหรือเวลาเรียนไม่เพียงพอ นักเรียนก็จะสามารถทำความเข้าใจจากวีดิทัศน์ได้ด้วยตนเอง ซึ่งใกล้เคียงกับการทดลองจริงมาก

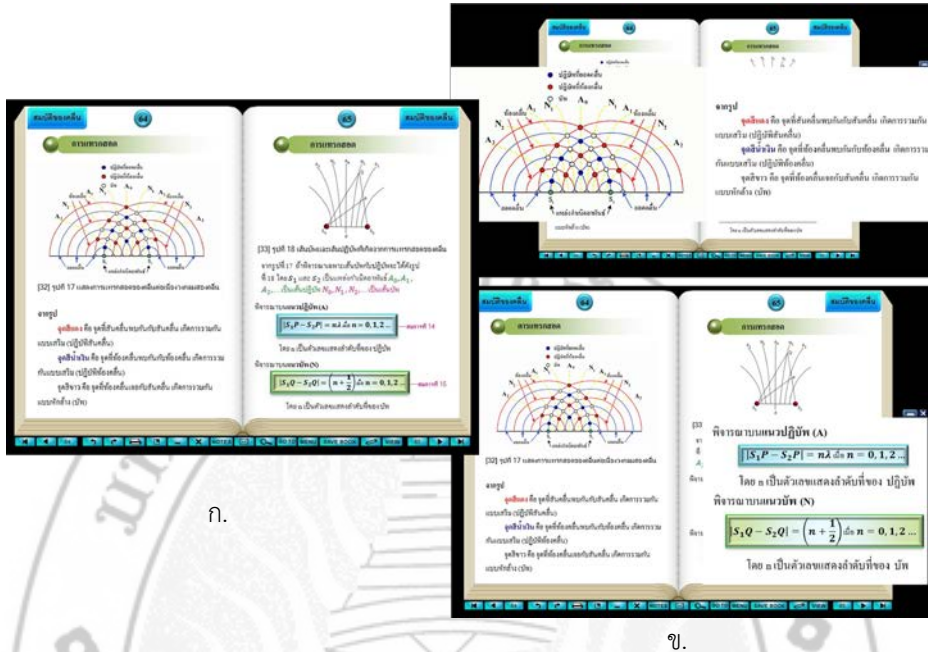
2.3) มีความหลากหลายของตัวอย่างการคำนวณ ซึ่งแสดงการคำนวณเป็นขั้นตอนไว้อย่างละเอียด เข้าใจง่าย นักเรียนสามารถศึกษาและทบทวนได้ด้วยตนเองตลอดเวลา

2.4) มีแบบทดสอบท้ายบทเรียนแต่ละบท เป็นการประเมินความเข้าใจของนักเรียนระหว่างเรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ผลที่ได้จากการเรียน จะแสดงให้เห็นว่านักเรียนมีความเข้าใจบทเรียนนั้นๆ หรือไม่ ถ้ายังไม่เข้าใจก็สามารถกลับไปทบทวนด้วยตนเองได้

3) พัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สำหรับการเรียนการสอนวิชาฟิสิกส์ เรื่องคลื่นกล

3.1) ศึกษาวิธีการสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป การกำหนดค่าคุณสมบัติต่างๆให้กับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ การแทรกไฟล์รูปภาพ การแทรกไฟล์มัลติมีเดีย

3.2) ศึกษาการใช้คำสั่ง Popup ขยายตัวหนังสือหรือรูปภาพ ให้แสดงผลขยายโดดเด่นมาจากหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้ และสามารถปิดหน้าต่าง Popup ได้เมื่ออ่านเสร็จ โดยแสดงตัวอย่างดังภาพที่ 2 (ภาพ ก. คือภาพหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ยังไม่ได้ใช้คำสั่ง Popup และภาพ ข. คือหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ดับเบิลคลิกบนส่วนที่จะขยาย คำสั่ง Popup ก็จะทำให้การขยายภาพหรือตัวหนังสือให้ทันที และสามารถปิดหน้าต่างที่ขยายได้ด้วยคำสั่ง กากบาท X ที่หัวมุมขวาของภาพนั้น)

ภาพที่ 2 . แสดงตัวอย่างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้คำสั่ง Popup ในการขยายตัวหนังสือหรือรูปภาพ

3.3) ศึกษาขอบเขตความสามารถในการแทรกสื่อการเรียนการสอนรูปแบบต่างๆ เช่นข้อจำกัดของประเภทไฟล์นามสกุลไฟล์ เช่น ไฟล์รูปภาพต้องนามสกุล .bmp .jpg .gif เท่านั้นและรูปแบบตัวอักษรที่มีขีดจำกัดเพียงไม่กี่แบบและไม่สามารถเขียนสมการทางคณิตศาสตร์ได้ เป็นต้น แต่เราสามารถแก้ปัญหาข้อจำกัดดังกล่าวได้ โดยการประยุกต์ใช้โปรแกรมเสริมต่างๆ เช่น โปรแกรม PhotoScape ในการปรับขนาดแต่งไฟล์ภาพและเปลี่ยนนามสกุลไฟล์, ใช้โปรแกรมตัดต่อวีดิทัศน์ในการตัดต่อไฟล์และเปลี่ยนนามสกุลไฟล์วีดิทัศน์, หรือการใช้โปรแกรม Powerpoint ช่วยในส่วนของการปรับรูปแบบตัวอักษรให้มีความหลากหลายมากขึ้นรวมถึงการเขียนสมการทางคณิตศาสตร์ต่างๆด้วย ซึ่งผู้วิจัยจะใช้วิธีเขียนข้อความลงโปรแกรม Powerpoint แล้วบันทึกเป็นไฟล์รูปภาพหลังจากนั้นจึงนำมาแทรกในโปรแกรมสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์อีกต่อหนึ่ง

3.4) ค้นหาข้อมูลสื่อมัลติมีเดียต่างๆ โดยเฉพาะภาพเคลื่อนไหว เพื่อให้เนื้อหาเข้าใจง่ายมีความเป็นรูปธรรมมากขึ้น จากสื่อออนไลน์ เช่น www.youtube.com, www.google.com, หรือเว็บไซต์ในสังกัดของ สสวท. เป็นต้น

3.5) เขียนรายการ ที่จะแทรกสื่อมัลติมีเดียทั้งภาพ ภาพเคลื่อนไหว เสียงและวีดิโอต่างๆลงในแต่ละเนื้อหาย่อย

3.6) สร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ตามที่ได้ออกแบบไว้ในข้อ 2) โดยแสดงตัวอย่างบางส่วนดังภาพที่ 3 หรือสามารถแจ้งขอโหลดหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่พัฒนาขึ้นได้ที่อีเมลของผู้วิจัย E-mail: mse_p@hotmail.com

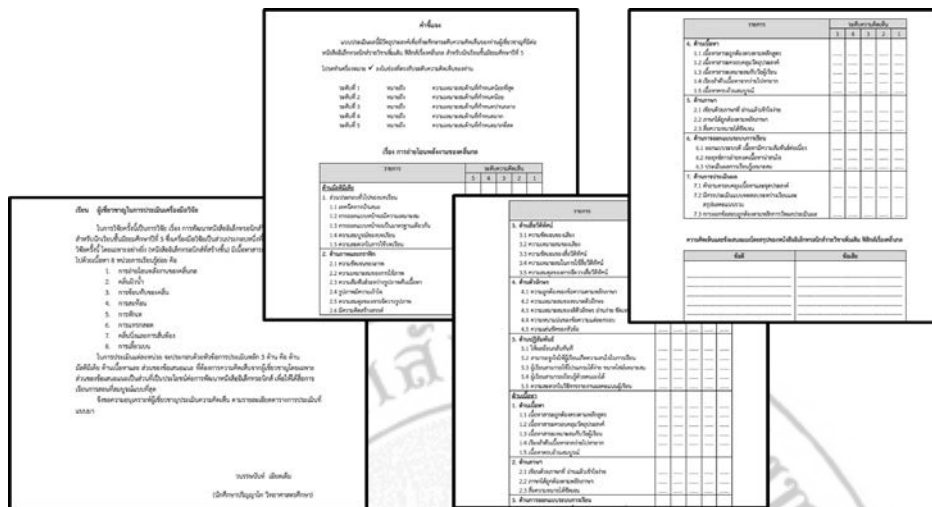
ภาพที่ 3 . แสดงตัวอย่างบางส่วนของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ได้พัฒนาขึ้น

3.7) สร้างแบบทดสอบท้ายบทเรียน ในแต่ละหน่วยย่อย เป็นแบบทดสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือกและสร้างลิงค์ส่งคำตอบ แล้วหนังสืออิเล็กทรอนิกส์จะแสดงผลคะแนนและเฉลยคำตอบที่ถูกต้องให้ โดยแสดงตัวอย่างดังภาพที่ 4 (ก. ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกทุกข้อ ข. คลิกส่งคำตอบที่ปุ่มสี่สีมุมขวาล่าง ค. หนังสือแสดงผลคะแนนและเฉลยคำตอบให้ทันที)

ภาพที่ 4 . แสดงตัวอย่างแบบทดสอบท้ายบทเรียน ในหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ได้พัฒนาขึ้น

- 3.8) นำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่พัฒนาขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาและภาษาที่ใช้
- 3.9) ปรับปรุงแก้ไขหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
- 3.10) ทำการบีบอัดไฟล์เพื่อเผยแพร่ผลงาน โดยผลงานเป็นได้ทั้งสื่อ Offline ในรูปแบบ .exe สื่อออนไลน์ .html ร่วมกับ ไฟล์นามสกุลเฉพาะของโปรแกรมสำเร็จรูป สื่อที่ได้มีขนาดเล็กเหมาะสำหรับการนำเสนอผ่านเว็บไซต์ แต่การเรียกดูจำเป็นต้องติดตั้ง โปรแกรมอ่านหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ก่อนจึงจะแสดงผลได้ และ Screen Saver (.scr) สำหรับการรักษาอายุจอภาพคอมพิวเตอร์ด้วย
- 3.11) สร้างแบบประเมินคุณภาพ (ไชยยศ เรื่องสุวรรณ, 2533: 131) ประกอบไปด้วย 2 ด้าน ได้แก่ ด้านมัลติมีเดีย และด้านเนื้อหา ซึ่งเป็นแบบประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยแสดงตัวอย่างดังภาพที่ 5

ภาพที่ 5 . แสดงตัวอย่างแบบประเมินคุณภาพหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ได้พัฒนาขึ้น

4) ประเมินคุณภาพหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สำหรับการเรียนการสอนวิชาฟิสิกส์ เรื่องคลื่นกลที่พัฒนาขึ้น โดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านประเมินคุณภาพ เพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงแก้ไขต่อไป

ผลการศึกษา

1) ผลการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สำหรับการเรียนการสอนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง คลื่นกล ทำให้ได้สื่อการเรียนการสอนวิชาฟิสิกส์เรื่อง คลื่นกล ที่สามารถบีบอัดไฟล์ภาพ เสียง ภาพเคลื่อนไหว สื่อมัลติมีเดียต่างๆ ให้อยู่ในหนังสืออิเล็กทรอนิกส์จำนวน 95 หน้า ที่มีขนาดไฟล์เล็กเพียง 190 Mb ได้ ซึ่งสะดวกในการนำไปใช้ในการเรียนการสอนจริงและนักเรียนสามารถบันทึกไฟล์กลับไปทบทวนบทเรียนที่ได้ก็ได้อีกด้วย จุดเด่นอีกประการหนึ่งคือมีลักษณะไม่ตายตัว สามารถแก้ไขปรับปรุงเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา อีกทั้งยังสามารถ เชื่อมโยงไปสู่ข้อมูลที่เกี่ยวข้องได้โดยใช้ความสามารถของไฮเปอร์เท็กซ์

2) ผลการประเมินคุณภาพหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สำหรับการเรียนการสอนวิชาฟิสิกส์ เรื่องคลื่นกล แบ่งเป็นหน่วยย่อย 8 หัวข้อ โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนวิชาฟิสิกส์ จำนวน 3 ท่าน โดยใช้แบบประเมินคุณภาพ ประกอบไปด้วย 2 ด้าน ได้แก่ ด้านมัลติมีเดีย และด้านเนื้อหา ซึ่งเป็นแบบประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (ไชยยศ เรื่องสุวรรณ, 2533: 131) มีรายละเอียดแสดงดังตารางที่ 1-8

ตารางที่ 1 : ผลการประเมินคุณภาพหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่องคลื่นกล หน่วยที่ 1 การถ่ายโอนพลังงานของคลื่นกล

รายการประเมิน	คะแนนเฉลี่ยจากผู้เชี่ยวชาญ(คนที่)			ค่าเฉลี่ย \bar{x}	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D.
	1	2	3		
ด้านมัลติมีเดีย					
1. ส่วนประกอบทั่วไปของบทเรียน	5.00	5.00	4.20	4.73	0.46
2. ด้านภาพและกราฟิก	5.00	5.00	4.17	4.72	0.48
3. ด้านสื่อวีดิทัศน์	4.60	5.00	4.20	4.60	0.58
4. ด้านตัวอักษร	4.80	4.80	4.00	4.53	0.46
5.ด้านปฏิสัมพันธ์	5.00	5.00	4.60	4.87	0.23

ด้านเนื้อหา					
1. ด้านเนื้อหา	5.00	5.00	4.40	4.80	0.35
2. ด้านภาษา	5.00	5.00	4.00	4.67	0.58
3. ด้านการออกแบบระบบการเรียนรู้	5.00	5.00	4.00	4.67	0.58
4. ด้านการประเมินผล	5.00	5.00	4.00	4.67	0.58
เฉลี่ยรวม				4.70	0.48

จากตารางที่ 1 ผลการประเมินหนังสืออิเล็กทรอนิกส์รายวิชาฟิสิกส์ เรื่องคลื่นกล หน่วยที่ 1 การถ่ายโอนพลังงานของคลื่นกล โดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า มีค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ทุกด้านอยู่ในช่วง 4.50-5.00 หมายถึงอยู่ในระดับใช้ได้ดีมาก โดยเฉพาะในส่วนของปฏิสัมพันธ์ และด้านเนื้อหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และจากผลของค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแสดงให้เห็นว่าความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญไปในทิศทางเดียวกัน คือหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่พัฒนาขึ้นมีจุดเด่นในส่วนของการให้ผลย้อนกลับทันที สามารถจูงใจให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียน ผู้เรียนสามารถใช้โปรแกรมได้ง่าย ขนาดไฟล์เหมาะสม ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้และมีความสะดวกในวิธีการรายงานผลคะแนนผู้เรียน เนื้อหาสาระถูกต้องตรงตามหลักสูตร ครอบคลุมวัตถุประสงค์เหมาะสมกับวัยผู้เรียนเรียงลำดับเนื้อหาจากง่ายไปหายาก และเนื้อหาครบถ้วนสมบูรณ์ ทั้งนี้ผู้เชี่ยวชาญได้มีข้อเสนอแนะในส่วนของคุณภาพหนังสือบางส่วนเล็กและไฟล์เสียงไม่ชัดเจนบางช่วง

ตารางที่ 2 : ผลการประเมินคุณภาพหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่องคลื่นกล หน่วยที่ 2 คลื่นผิวน้ำ

รายการประเมิน	คะแนนเฉลี่ยจากผู้เชี่ยวชาญ(คนที่)			ค่าเฉลี่ย \bar{x}	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D.
	1	2	3		
ด้านมัลติมีเดีย					
1. ส่วนประกอบทั่วไปของบทเรียน	5.00	5.00	4.20	4.73	0.46
2. ด้านภาพและกราฟิก	5.00	5.00	4.17	4.72	0.48
3. ด้านสื่อวีดิทัศน์	4.60	5.00	4.20	4.73	0.46
4. ด้านตัวอักษร	4.80	4.80	4.00	4.53	0.46
5.ด้านปฏิสัมพันธ์	5.00	5.00	4.40	4.80	0.35
ด้านเนื้อหา					
1. ด้านเนื้อหา	5.00	5.00	4.20	4.73	0.46
2. ด้านภาษา	5.00	5.00	4.00	4.67	0.58
3. ด้านการออกแบบระบบการเรียนรู้	5.00	5.00	4.00	4.67	0.58
4. ด้านการประเมินผล	5.00	5.00	4.33	4.78	0.38
เฉลี่ยรวม				4.71	0.47

จากตารางที่ 2 ผลการประเมินหนังสืออิเล็กทรอนิกส์รายวิชาฟิสิกส์ เรื่องคลื่นกล หน่วยที่ 2 คลื่นผิวน้ำ โดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า มีค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ทุกด้านอยู่ในช่วง 4.50-5.00 หมายถึงอยู่ในระดับใช้ได้ดีมาก โดยเฉพาะในส่วนของปฏิสัมพันธ์และด้านการประเมินผล มีค่าเฉลี่ยสูงสุดและผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นไปในทิศทางเดียวกัน คือหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่พัฒนาขึ้นมีจุดเด่นในส่วนของคุณภาพปฏิสัมพันธ์เหมือนหน่วยที่ 1 และมีความสะดวกในวิธีการรายงานผลคะแนนผู้เรียน คำถามครอบคลุมเนื้อหา

และจุดประสงค์มีการประเมินแบบทดสอบระหว่างเรียนและสรุปผลคะแนนรวมการออกข้อสอบถูกต้องตามหลักการวัดผล ประเมินผล ทั้งนี้ผู้เชี่ยวชาญได้มีข้อเสนอแนะว่า ควรจะเพิ่มวีดิทัศน์ที่เร้าความสนใจมากกว่านี้ และควรเพิ่มขั้นตอนการทดลอง

ตารางที่ 3 : ผลการประเมินคุณภาพหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่องคลื่นกล หน่วยที่ 3 การซ้อนทับของคลื่น

รายการประเมิน	คะแนนเฉลี่ยจาก ผู้เชี่ยวชาญ(คนที่)			ค่าเฉลี่ย \bar{x}	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D.
	1	2	3		
ด้านมัลติมีเดีย					
1. ส่วนประกอบทั่วไปของบทเรียน	5.00	5.00	4.00	4.67	0.58
2. ด้านภาพและกราฟิก	4.83	5.00	4.17	4.67	0.58
3. ด้านสื่อวีดิทัศน์	4.20	4.80	4.20	4.40	0.69
4. ด้านตัวอักษร	4.80	4.80	4.00	4.53	0.46
5.ด้านปฏิสัมพันธ์	5.00	5.00	4.60	4.87	0.23
ด้านเนื้อหา					
1. ด้านเนื้อหา	5.00	5.00	4.20	4.73	0.46
2. ด้านภาษา	5.00	5.00	4.00	4.67	0.58
3. ด้านการออกแบบระบบการเรียน	5.00	5.00	4.33	4.78	0.38
4. ด้านการประเมินผล	5.00	5.00	4.33	4.78	0.38
เฉลี่ยรวม				4.68	0.48

จากตารางที่ 3 ผลการประเมินหนังสืออิเล็กทรอนิกส์วิชาฟิสิกส์ เรื่องคลื่นกล หน่วยที่ 3 การซ้อนทับของคลื่น โดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า มีค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 4.50-5.00 หมายถึงอยู่ในระดับใช้ได้ดีมาก เหมือนหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 และ 2 แต่มีในส่วนของสื่อวีดิทัศน์ ที่มีค่าเฉลี่ย (\bar{x}) อยู่ในช่วง 3.50-4.49 หมายถึงอยู่ในระดับใช้ได้ดี ที่ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าควรใส่ไฟล์เสียงประกอบสื่อวีดิทัศน์เพื่อให้เข้าใจง่ายมากขึ้น ซึ่งผู้วิจัยจะปรับแก้ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อไป

ตารางที่ 4 : ผลการประเมินคุณภาพหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่องคลื่นกล หน่วยที่ 4 การสะท้อน

รายการประเมิน	คะแนนเฉลี่ยจาก ผู้เชี่ยวชาญ(คนที่)			ค่าเฉลี่ย \bar{x}	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D.
	1	2	3		
ด้านมัลติมีเดีย					
1. ส่วนประกอบทั่วไปของบทเรียน	5.00	5.00	4.00	4.67	0.58
2. ด้านภาพและกราฟิก	5.00	5.00	4.17	4.72	0.48
3. ด้านสื่อวีดิทัศน์	4.80	4.80	4.20	4.60	0.46
4. ด้านตัวอักษร	5.00	4.80	4.00	4.60	0.58
5.ด้านปฏิสัมพันธ์	5.00	5.00	4.60	4.87	0.23
ด้านเนื้อหา					
1. ด้านเนื้อหา	5.00	5.00	4.20	4.73	0.46
2. ด้านภาษา	4.67	5.00	4.00	4.56	0.58
3. ด้านการออกแบบระบบการเรียน	5.00	5.00	4.33	4.78	0.38
4. ด้านการประเมินผล	5.00	5.00	4.33	4.78	0.38
เฉลี่ยรวม				4.70	0.46

จากตารางที่ 4 ผลการประเมินหนังสืออิเล็กทรอนิกส์วิชาฟิสิกส์ เรื่องคลื่นกล หน่วยที่ 4 การสะท้อน โดยผู้เชี่ยวชาญพบว่า มีค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 4.50-5.00 หมายถึงอยู่ในระดับใช้ได้ดีมาก โดยเฉพาะด้านปฏิสัมพันธ์ ด้านการออกแบบระบบการเรียนดี เนื้อหาที่มีความสัมพันธ์ต่อเนื่อง กลยุทธ์การถ่ายทอดเนื้อหาที่น่าสนใจ ประเมินผลการเรียนรู้เหมาะสม และผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นไปในทางเดียวกัน

ตารางที่ 5 : ผลการประเมินคุณภาพหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่องคลื่นกล หน่วยที่ 5 การหักเห

รายการประเมิน	คะแนนเฉลี่ยจากผู้เชี่ยวชาญ(คนที่)			ค่าเฉลี่ย \bar{x}	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D.
	1	2	3		
ด้านมัลติมีเดีย					
1. ส่วนประกอบทั่วไปของบทเรียน	5.00	5.00	4.20	4.73	0.46
2. ด้านภาพและกราฟิก	5.00	5.00	4.67	4.89	0.19
3. ด้านสื่อวีดิทัศน์	4.80	5.00	4.00	4.60	0.58
4. ด้านตัวอักษร	4.80	4.80	4.00	4.53	0.46
5.ด้านปฏิสัมพันธ์	5.00	5.00	4.60	4.87	0.23
ด้านเนื้อหา					
1. ด้านเนื้อหา	5.00	5.00	4.40	4.80	0.35
2. ด้านภาษา	5.00	5.00	4.00	4.67	0.58
3. ด้านการออกแบบระบบการเรียน	5.00	5.00	4.00	4.67	0.58
4. ด้านการประเมินผล	5.00	5.00	4.67	4.89	0.19
เฉลี่ยรวม				4.74	0.40

จากตารางที่ 5 ผลการประเมินหนังสืออิเล็กทรอนิกส์วิชาฟิสิกส์ เรื่องคลื่นกล หน่วยที่ 5 การหักเห โดยผู้เชี่ยวชาญพบว่า มีค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 4.50-5.00 หมายถึงอยู่ในระดับใช้ได้ดีมาก โดยเฉพาะในส่วนของภาพ กราฟิกและการประเมินผล มีค่าเฉลี่ยสูงสุดและผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นไปในทิศทางเดียวกัน คือความชัดเจนของภาพดี มีความเหมาะสมของการใช้ภาพ ความสัมพันธ์ระหว่างรูปภาพกับเนื้อหาดี รูปภาพมีความเข้าใจความสมดุลของการจัดวางรูปภาพดีและมีความคิดสร้างสรรค์ และผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่ามีควมสะดวกในวิธีการรายงานผลคะแนนผู้เรียน คำถามครอบคลุมเนื้อหา และจุดประสงค์มีการประเมินแบบทดสอบระหว่างเรียนและสรุปผลคะแนนรวมการออกข้อสอบถูกต้องตามหลักการวัดผลประเมินผลอีกด้วย

ตารางที่ 6 : ผลการประเมินคุณภาพหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่องคลื่นกล หน่วยที่ 6 การแทรกสอด

รายการประเมิน	คะแนนเฉลี่ยจากผู้เชี่ยวชาญ(คนที่)			ค่าเฉลี่ย \bar{x}	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D.
	1	2	3		
ด้านมัลติมีเดีย					
1. ส่วนประกอบทั่วไปของบทเรียน	5.00	5.00	4.00	4.67	0.58
2. ด้านภาพและกราฟิก	5.00	5.00	4.17	4.72	0.48
3. ด้านสื่อวีดิทัศน์	5.00	5.00	4.20	4.73	0.46
4. ด้านตัวอักษร	5.00	5.00	4.00	4.67	0.58
5.ด้านปฏิสัมพันธ์	5.00	5.00	4.60	4.87	0.23

ด้านเนื้อหา					
1. ด้านเนื้อหา	5.00	5.00	4.40	4.80	0.35
2. ด้านภาษา	5.00	5.00	4.00	4.67	0.58
3. ด้านการออกแบบระบบการเรียนรู้	5.00	5.00	4.33	4.78	0.38
4. ด้านการประเมินผล	5.00	5.00	4.33	4.78	0.38
เฉลี่ยรวม				4.74	0.45

จากตารางที่ 6 ผลการประเมินหนังสืออิเล็กทรอนิกส์วิชาฟิสิกส์ เรื่องคลื่นกล หน่วยที่ 6 การแทรกสอด โดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า มีค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 4.50-5.00 หมายถึงอยู่ในระดับใช้ได้ดีมาก โดยเฉพาะในด้านปฏิสัมพันธ์และด้านเนื้อหา และการประเมินผล มีค่าเฉลี่ยสูงสุดและผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ เนื้อหาสาระถูกต้องตรงตามหลักสูตร ครอบคลุมวัตถุประสงค์ เหมาะสมกับวัยผู้เรียน เรียงลำดับเนื้อหาจากง่ายไปหายากและเนื้อหามีความครบถ้วนสมบูรณ์

ตารางที่ 7 : ผลการประเมินคุณภาพหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่องคลื่นกล หน่วยที่ 7 คลื่นนิ่งและการสั่นพ้อง

รายการประเมิน	คะแนนเฉลี่ยจาก ผู้เชี่ยวชาญ(คนที่)			ค่าเฉลี่ย \bar{x}	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D.
	1	2	3		
ด้านมัลติมีเดีย					
1. ส่วนประกอบทั่วไปของบทเรียน	5.00	5.00	4.20	4.73	0.46
2. ด้านภาพและกราฟิก	5.00	5.00	4.00	4.67	0.58
3. ด้านสื่อวีดิทัศน์	5.00	5.00	4.20	4.73	0.46
4. ด้านตัวอักษร	4.80	5.00	4.00	4.60	0.58
5.ด้านปฏิสัมพันธ์	5.00	5.00	4.40	4.80	0.35

ตารางที่ 7 : ผลการประเมินคุณภาพหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่องคลื่นกล หน่วยที่ 7 คลื่นนิ่งและการสั่นพ้อง (ต่อ)

รายการประเมิน	คะแนนเฉลี่ยจาก ผู้เชี่ยวชาญ(คนที่)			ค่าเฉลี่ย \bar{x}	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D.
	1	2	3		
ด้านเนื้อหา					
1. ด้านเนื้อหา	5.00	5.00	4.00	4.67	0.58
2. ด้านภาษา	5.00	5.00	4.00	4.67	0.58
3. ด้านการออกแบบระบบการเรียนรู้	5.00	5.00	4.00	4.67	0.58
4. ด้านการประเมินผล	5.00	5.00	4.33	4.78	0.38
เฉลี่ยรวม				4.70	0.50

จากตารางที่ 7 ผลการประเมินหนังสืออิเล็กทรอนิกส์วิชาฟิสิกส์ เรื่องคลื่นกล หน่วยที่ 7 คลื่นนิ่งและการสั่นพ้อง โดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า มีค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 4.50-5.00 หมายถึงอยู่ในระดับใช้ได้ดีมาก โดยเฉพาะในด้านปฏิสัมพันธ์ ด้านการประเมินผล ด้านสื่อวีดิทัศน์และด้านส่วนประกอบทั่วไป เทคนิคการนำเสนอ การออกแบบหน้าจอก็มีความเหมาะสม การออกแบบหน้าจอเป็นมาตรฐานเดียวกัน ความสมบูรณ์ของบทเรียน ความสะดวกในการใช้บทเรียนอยู่ในระดับดี มาก ทั้งนี้ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนะว่าควรเพิ่มจุดประสงค์ด้านทักษะการคำนวณ เพื่อให้สอดคล้องเนื้อหาและแบบทดสอบ

ตารางที่ 8 : ผลการประเมินคุณภาพหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่องคลื่นกล หน่วยที่ 8 การเลี้ยวเบน

รายการประเมิน	คะแนนเฉลี่ยจาก ผู้เชี่ยวชาญ(คนที่)			ค่าเฉลี่ย \bar{x}	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D.
	1	2	3		
ด้านมัลติมีเดีย					
1. ส่วนประกอบทั่วไปของบทเรียน	5.00	5.00	4.60	4.87	0.23
2. ด้านภาพและกราฟิก	5.00	5.00	4.50	4.83	0.29
3. ด้านสื่อวีดิทัศน์	4.80	4.80	4.00	4.53	0.46
4. ด้านตัวอักษร	4.80	5.00	4.00	4.60	0.58
5. ด้านปฏิสัมพันธ์	5.00	5.00	4.40	4.80	0.35
ด้านเนื้อหา					
1. ด้านเนื้อหา	4.80	4.80	4.20	4.60	0.35
2. ด้านภาษา	5.00	5.00	4.00	4.67	0.58
3. ด้านการออกแบบระบบการเรียน	5.00	5.00	4.67	4.89	0.19
4. ด้านการประเมินผล	5.00	5.00	4.33	4.78	0.38
เฉลี่ยรวม				4.73	0.38

จากตารางที่ 8 ผลการประเมินหนังสืออิเล็กทรอนิกส์วิชาฟิสิกส์ เรื่องคลื่นกล หน่วยที่ 8 การเลี้ยวเบน โดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า มีค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 4.50-5.00 หมายถึงอยู่ในระดับใช้ได้ดีมาก โดยเฉพาะในด้านการออกแบบระบบการเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุดและความเห็นของผู้เชี่ยวชาญไปในทิศทางเดียวกัน คือ ออกแบบระบบดี เนื้อหา มีความสัมพันธ์ต่อเนื่อง กลยุทธ์การถ่ายทอดเนื้อหาน่าสนใจ ประเมินผลการเรียนรู้เหมาะสม ทั้งนี้ผู้เชี่ยวชาญมีข้อเสนอแนะว่า ควรเพิ่มการบรรยายได้ภาพ และวีดิทัศน์แสดงปรากฏการณ์ยังไม่ชัดเจนถ้าปรับแก้จะทำให้สื่อมีคุณภาพมาก

สรุปได้ว่าหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สำหรับการเรียนการสอนวิชาฟิสิกส์ เรื่องคลื่นกลที่พัฒนาขึ้น เมื่อผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญพบว่า มีค่าเฉลี่ยรวมทั้งเล่มทุกบทเรียนคือ ($\bar{x} = 4.71$, S.D.= 0.45) อยู่ในระดับใช้ได้ดีมาก สามารถนำไปใช้ประกอบการสอนวิชาฟิสิกส์ เรื่องคลื่นกล ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเมื่อได้สื่อการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพ เมื่อนำไปใช้ในกระบวนการเรียนการสอนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง คลื่นกล ก็ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้นได้ ซึ่งจะมีการหาประสิทธิภาพหนังสืออิเล็กทรอนิกส์และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ต่อไป

การวิจัยในครั้งนี้ยังไม่ได้นำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้กับผู้เรียน ในชั้นเรียน ดังนั้นในการวิจัยต่อเนืองครั้งต่อไปจะเป็นการนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวไปทดสอบประสิทธิภาพกับกลุ่มผู้เรียน โดยเริ่มจากนำไปทดสอบใช้กับนักเรียนรายบุคคล (1:1:1) จำนวน 3 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง โดยเป็นนักเรียน เก่ง ปานกลาง อ่อน อย่างละ 1 คน เพื่อตรวจสอบด้านภาษา การควบคุมเวลาของการเรียน และความเข้าใจในการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่พัฒนาขึ้น แล้วปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง หลังจากนั้นนำมาทดสอบใช้กับนักเรียนกลุ่มย่อย (3:3:3) จำนวน 9 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง โดยเป็นนักเรียน เก่ง ปานกลาง อ่อน อย่างละ 3 คน เพื่อหาประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่พัฒนาขึ้น ให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐาน 75/75 แล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องอีกครั้งหนึ่ง แล้วนำสื่อการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นไปใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างพร้อมหาประสิทธิภาพของสื่อการเรียนการสอน ซึ่งเป็นประสิทธิภาพของสื่อการเรียนการสอนในการวิจัยต่อไป

ข้อเสนอแนะ

- 1) การวิจัยในครั้งนี้เป็นขั้นตอนในการหาความเหมาะสมของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สำหรับการเรียนการสอนวิชาฟิสิกส์ เรื่องคลื่นกลที่ได้ทำการพัฒนาขึ้นเพื่อให้ได้ความเหมาะสมและคุณภาพที่ดีเท่าที่จำเป็น ดังนั้นการวิจัยครั้งต่อไปควรมุ่งหาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สำหรับการเรียนการสอนวิชาฟิสิกส์ เรื่องคลื่นกลที่ได้พัฒนาขึ้นนี้ไปทดสอบหาประสิทธิภาพกับกลุ่มตัวอย่าง และวิเคราะห์หาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในโอกาสต่อไป
- 2) หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่พัฒนาขึ้น สามารถนำไปใช้กับการเรียนการสอนวิชาฟิสิกส์ เรื่องคลื่นกล เพื่อแก้ปัญหาโรงเรียนที่ไม่มีอุปกรณ์ หรือนักเรียนมีเวลาเรียนไม่พอ อันเนื่องมาจากเหตุการณ์ความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพราะนักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง
- 3) เป็นแนวทางในการพัฒนาสื่อการเรียนรู้วิชาฟิสิกส์หรือวิชาอื่นๆ ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์อักษรไทย.
- คณะกรรมการดำเนินงานโครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน. (2548). เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาและการสื่อสาร ICT / คณะกรรมการดำเนินงานโครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- ไชยยศ เรืองสุวรรณ. (2533). เทคนิคการออกแบบและการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- นิศากร แสงพงคานนท์. (2554). การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) เรื่อง กระบวนการเปลี่ยนแปลงของโลก กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. คุรุศาสตร์มหา-บัณฑิต หลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัยราชภัฏ-สกลนคร.
- ปิยะวรรณ ปรสันติสุข. (2555). ปฏิรูปการเรียนรู้ด้วยระบบเทคโนโลยี. (Online). http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=29763&Key=news_research, 10 ตุลาคม 2555
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). (2558). ผลการวิเคราะห์คะแนนสอบ O-NET ม.6 ระดับประเทศ. (Online). <http://www.onetresult.niets.or.th/AnnouncementWeb/Notice/FrBasicStat.aspx>, 16 เมษายน 2558.
- สาโรจน์ จ้องสละ. (2554). “การใช้ชุดทดลองทัศนศาสตร์เพื่อเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนเรื่องเลนส์ และทัศนอุปกรณ์. วารสารอิเล็กทรอนิกส์ (Veridian E-Journal) มหาวิทยาลัยศิลปากร. พฤษภาคม – สิงหาคม, 410.
- Dale, Edgar. (1954). *Audio-Visual Method in Teaching*. New York: The Dryden Press.
- Katona G. (2007). The use of digital materials for instruction n sport topics at the University of West Hungary. *International Journal of Education and Development*. (Online) <http://ijedict.dec.uwi.edu//viewarticle.php?id=275&layout=html>, 9 May 2010.
- Nasser Saleh Al-Mansour.(2012). The effect of computer-assisted instruction on Saudi University students’ learning of English. *Journal of King Saud University – Languages and Translation*. 24 (October), 51-56.

ผลของการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์วิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชนที่มีต่อ
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติ และความคงทนในการเรียนรู้วิชาฟิสิกส์

ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

The Effects of Using Computer Simulation toward Learning Achievement, Attitude
and Retention in the Concept Physics on “Momentum and Collission”
of Upper Secondary School Students.

วรรณดี สันโท¹, อนุมิตี เดชนะ² และสธน เสนาสวัสดิ์³

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิทยาศาสตร์ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

² อาจารย์ประจำโปรแกรมฟิสิกส์และวิทยาศาสตร์ทั่วไป คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

³ ประธานกรรมการประจำหลักสูตรวิทยาศาสตรศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

*E-mail : wandeesho125@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาและหาประสิทธิภาพบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์วิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3) เปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์ และ 4) ศึกษาความคงทนในการเรียนรู้วิชาฟิสิกส์ ของนักเรียนที่เรียนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 แผนการเรียนวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ โรงเรียนนวมาริเฉลิม จังหวัดสงขลา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ได้จากวิธีสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) 1 ห้องเรียน จำนวน 37 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ 2) บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์วิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน และ 4) แบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบที (t-test)

ผลการวิจัยพบว่า

1) บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์วิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน มีประสิทธิภาพ 77.07/75.95 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 75/75 2) นักเรียนที่เรียนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน มีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์หลังเรียนคิดเป็นร้อยละ 75.95 ผลการประเมินจัดอยู่ในระดับดีมาก 3) เจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์ของนักเรียนที่เรียนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) นักเรียนที่เรียนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน มีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนทันทีและหลังเรียนผ่านไป 2 สัปดาห์ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่านักเรียนมีความคงทนในการเรียนรู้วิชาฟิสิกส์

คำสำคัญ: บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ เจตคติ ความคงทนในการเรียนรู้ โมเมนตัมและการชน

Abstract

The purposes of this research were to 1) develop and validate the efficiency of computer simulation lessons on “Momentum and Collision” 2) compare learning achievement 3) compare the physics learning attitude and 4) study learning retention in the concept physics on “Momentum and Collision” of upper secondary school students. The researcher samples consisted of 37 Mathayomsuksa 5 students in 2013 academic year at Worranarichalerm Songkhla School, Meuang Songkhla, Songkhla by cluster random sampling. The research instruments were 1) lesson plans on “Momentum and Collision” 2) the computer simulation lessons on “Momentum and Collision” 3) the learning achievement test in the concept physics on “Momentum and Collision” and 4) the physics learning attitude test. The data were analyzed to obtain mean, standard deviation and t-test.

The results of this research indicated that; 1) The computer simulation lessons had the efficiency of 77.07/75.95 2) The students’ learning achievement on “Momentum and Collisions” after using computer simulation lessons was significantly higher than before using at the .05 level and had the average score at 75.95 percent, which was at very good level 3) The students’ physics learning attitude after using computer simulation lessons was significantly higher than before using at the .05 level and 4) students who learned with the computer simulation lessons had the average score of learning achievement that after learning immediately and 2 weeks after learning were not statistically different at .05. It meant students had the learning retention in the concept physics.

Keywords: computer simulation lessons, The physics learning attitude, learning retention, Momentum and Collision

บทนำ

วิชาฟิสิกส์เป็นสาขาหนึ่งของวิทยาศาสตร์ที่มีความสำคัญมากและมุ่งศึกษาเกี่ยวกับความจริงที่เกิดขึ้นในธรรมชาติ เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจปรากฏการณ์ธรรมชาติ และสามารถค้นคว้าหาข้อเท็จจริงอย่างมีเหตุผล ฟิสิกส์จึงมีส่วนสนับสนุนให้ผู้เรียนรู้จักการค้นพบความรู้เป็นอย่างมาก นอกจากนี้ฟิสิกส์ยังเป็นพื้นฐานของการนำไปประยุกต์ใช้ในศาสตร์อื่นๆ อีกมากมาย เช่น ในด้านวิศวกรรมศาสตร์ ด้านการแพทย์ เป็นต้น รวมทั้งการนำไปใช้ในการพัฒนาด้านเทคโนโลยีอันนำไปสู่การพัฒนาประเทศในอนาคต

สภาพการณ์ปัจจุบันพบว่าการสอนฟิสิกส์ยังมีลักษณะครูเป็นศูนย์กลาง มุ่งเน้นให้นักเรียนจดจำสมการคณิตศาสตร์และการนำไปใช้ และผู้เรียนส่วนมากไม่ได้สนใจที่จะเรียนฟิสิกส์ด้วยความอยากรู้ แต่มักจะมุ่งไปที่การทำโจทย์ยากๆ ให้ได้เพียงอย่างเดียวเพราะต้องเตรียมตัวไปสอบแข่งขันเพื่อเข้ามหาวิทยาลัย จึงทำให้ผู้เรียนขาดความรู้ความเข้าใจแนวคิดทางฟิสิกส์ ประกอบกับธรรมชาติของวิชาฟิสิกส์ที่มีลักษณะเนื้อหาเป็นนามธรรม ไม่สามารถมองเห็นภาพในเชิงประจักษ์ได้ ผู้สอนจัดการเรียนการสอนได้ยากเพราะผู้เรียนไม่สามารถสังเกตได้โดยตรง และในบางหัวข้อไม่สามารถจัดการทดลอง สาธิตหรือจัดประสบการณ์ตรงให้กับผู้เรียนได้ ทำให้ผู้เรียนไม่เข้าใจในสถานการณ์ที่เกิดขึ้น (ศุภชัย ทวี, 2548: 2) ดังนั้นหากผู้เรียนเรียนด้วยความไม่เข้าใจตั้งแต่เริ่มต้นจะทำให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ไม่ดีต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์ ขาดแรงจูงใจในการเรียนรู้จนเกิดความเบื่อหน่าย ไม่อยากเรียนหรือเรียนเพื่อที่จะท่องจำสูตรและฝึกทำโจทย์เพื่อเตรียมตัวสอบเท่านั้น ซึ่งเป็นความจำในระยะเวลาสั้น ไม่เกิดความคงทนในการเรียนรู้และไม่ได้ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจความคิดรวบยอดที่แท้จริงจนกระทั่งนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ต่อไปได้ สอดคล้องกับผลการทดสอบของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือ O-NET ปี พ.ศ. 2550-2555 ระดับประเทศ วิชาวิทยาศาสตร์ แยกรายสาระได้แก่ สาระแรงและ

การเคลื่อนที่ พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 33.60, 34.83, 23.93, 30.41, 22.58 และ 27.95 ตามลำดับ สารที่ 5 พลังงาน มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 38.33, 31.29, 30.97, 31.56, 27.40 และ 23.26 ตามลำดับ (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.), 2556) จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าคะแนนผลการสอบวัดความรู้ขั้นพื้นฐานวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สารที่เกี่ยวกับวิชาฟิสิกส์มีผลคะแนนน้อยมากเมื่อเทียบกับคะแนนเต็ม 100 คะแนน

ปัจจุบันนักการศึกษาได้นำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนมากขึ้นเพื่อกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน และลดความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน การใช้เทคโนโลยีช่วยในการจัดการเรียนการสอนที่น่าสนใจและมีความสำคัญประการหนึ่งคือ คอมพิวเตอร์ เนื่องจากบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนจัดเป็นสื่อการเรียนการสอนที่สามารถสนองตอบความมุ่งหมายของการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง(คินุพล พิมพ์พก, 2550: 2) สอดคล้องกับทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) ที่เชื่อว่าการเรียนรู้เป็นกระบวนการพัฒนาการทางสติปัญญาที่ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้อยู่ของตนเอง กระบวนการสร้างความรู้เกิดจากการที่ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรง จากการใช้ประสาทสัมผัส การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและกระบวนการคิด นอกจากนี้ข้อดีอีกประการหนึ่งของคอมพิวเตอร์ช่วยสอนคือ ความสามารถในการนำเสนอข้อมูลได้ทั้งอักษร ภาพ เสียง การเคลื่อนไหว การจำลองสถานการณ์ ผู้เรียนสามารถมีปฏิสัมพันธ์หรือโต้ตอบได้ทันที ได้รับความสนใจ ซึ่งหากผู้เรียนได้รับประสบการณ์การเรียนรู้เช่นนี้จะทำให้ความรู้ที่ผู้เรียนได้รับมีความคงทนทางการเรียนสูงสอดคล้องกับทฤษฎีการรวบรวมประสบการณ์ของ Edgar Dale โดยเฉพาะคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบจำลองสถานการณ์ ซึ่งเป็นโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่สามารถจำลองปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในธรรมชาติหรือกระบวนการต่างๆ ตามทฤษฎีและหลักการทางวิทยาศาสตร์ที่นำมาแสดง สาธิต หรือทดลองให้นักเรียนเห็นเป็นรูปธรรมได้

จากความสำเร็จและสภาพปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า ปัญหาในการเรียนการสอนฟิสิกส์มีสาเหตุสำคัญประการหนึ่งคือ กระบวนการสอนที่มีได้มุ่งเน้นปลูกฝังความรู้แนวคิดหลักแต่เป็นการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนท่องจำ ตอบได้ในช่วงระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น ไม่ใช่ความรู้ที่คงทน นอกจากนี้ครูผู้สอนยังขาดการนำเทคนิควิธีการสอนหรือสื่อการสอนที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ฟิสิกส์ที่มีลักษณะเนื้อหาส่วนใหญ่เป็นนามธรรมให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจด้วยการเห็นเชิงประจักษ์หรือเป็นรูปธรรมได้ ส่งผลต่อความเข้าใจ เจตคติ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฟิสิกส์เป็นอย่างมาก ปัญหาดังกล่าวจึงมีความสำคัญควรได้รับการแก้ไขและพัฒนาอย่างเร่งด่วนด้วยการปรับกระบวนการเรียนเปลี่ยนวิธีการสอนของครูเลือกใช้สื่อการสอนที่ทันสมัย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดองค์ความรู้จากการเรียนฟิสิกส์มากที่สุด และองค์ความรู้ที่เกิดขึ้นมานั้นมีความคงทนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อไปได้ ดังนั้นการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยจึงได้พัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์มาใช้เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนวิชาฟิสิกส์ให้มีความน่าสนใจและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประสิทธิภาพผู้เรียนในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติ และความคงทนในการเรียนรู้วิชาฟิสิกส์ให้มากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์วิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนกับหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน
3. เพื่อเปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์ก่อนเรียนกับหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน
4. เพื่อศึกษาความคงทนในการเรียนรู้วิชาฟิสิกส์ของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน

วิธีการศึกษา

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลองที่มีการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนกับกลุ่มเดียว (One group pretest-posttest design) โดยผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ ของโรงเรียนวรนารีเฉลิม จังหวัดสงขลา จำนวน 3 ห้องเรียน รวม 150 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ โรงเรียนวรนารีเฉลิม จังหวัดสงขลา 1 ห้องเรียน จำนวน 37 คน ด้วยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

2. ศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตร

ศึกษาหลักสูตร มาตรฐานการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ คู่มือครู เนื้อหาสาระการเรียนรู้ เรื่อง โมเมนตัมและการชน โดยใช้สาระการเรียนรู้ตามหนังสือเรียนรายวิชาเพิ่มเติม ฟิสิกส์ เล่ม 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จัดทำโดยสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อกำหนดกรอบเนื้อหาและได้จัดแบ่งเนื้อหาออกเป็น 7 หน่วยการเรียนรู้ย่อย ได้แก่ 1) โมเมนตัม 2) แรงและการเปลี่ยนโมเมนตัม 3) การคลและแรงคล 4) การชนในหนึ่งมิติ 5) กฎการอนุรักษ์โมเมนตัม 6) การชนในสองมิติ และ 7) การระเบิด นำมาเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือวิจัย

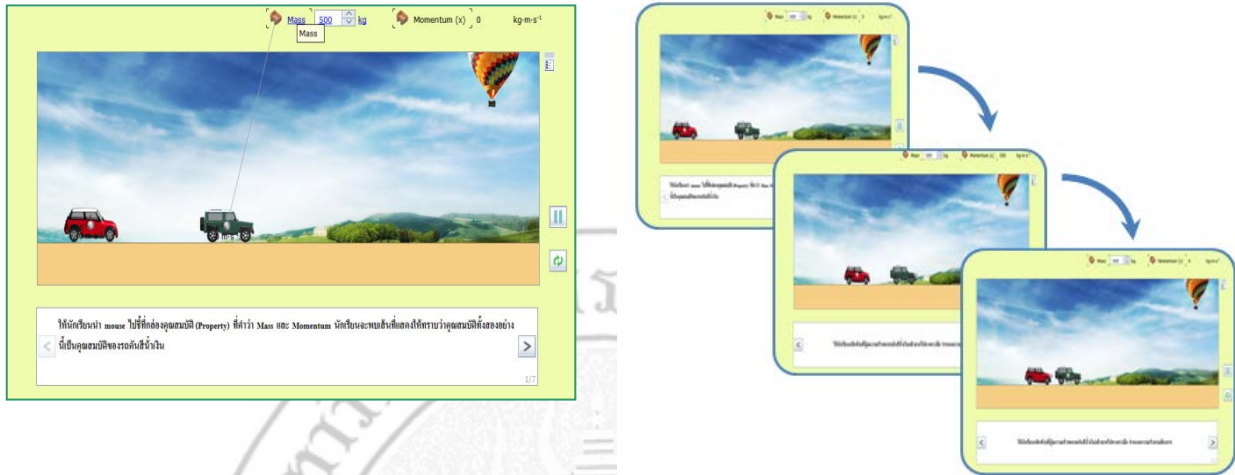
3. สร้างเครื่องมือและหาประสิทธิภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์ ซึ่งมีขั้นตอนการสร้างและหาประสิทธิภาพดังนี้

3.1 แผนการจัดการเรียนรู้ สร้างขึ้นตามแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ในคู่มือครูรายวิชาเพิ่มเติม ฟิสิกส์ เล่ม 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จัดทำโดยสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงศึกษาธิการ และมีการสอดแทรกบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ทุกกิจกรรม จำนวน 7 แผน ใช้เวลา 18 ชั่วโมง ผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence : IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน สูงกว่า 0.5 อยู่ในเกณฑ์ใช้ได้ทุกแผน และ มีคุณภาพและความเหมาะสมอยู่ที่ระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.51

3.2 บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ ผู้วิจัยสร้างบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ทั้งหมด 7 หน่วยการเรียนรู้ ทุกหน่วยการเรียนรู้ในบทเรียนมีองค์ประกอบสำคัญ 2 ส่วน คือ

3.2.1 โปรแกรมคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ที่มีการทดลองเสมือนประกอบหน่วยการเรียนรู้ทั้ง 7 หน่วย จำนวน 12 สถานการณ์ สอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมและแนวคิดหลัก เรื่อง โมเมนตัมและการชน ดังแสดงตัวอย่างในภาพที่ 1

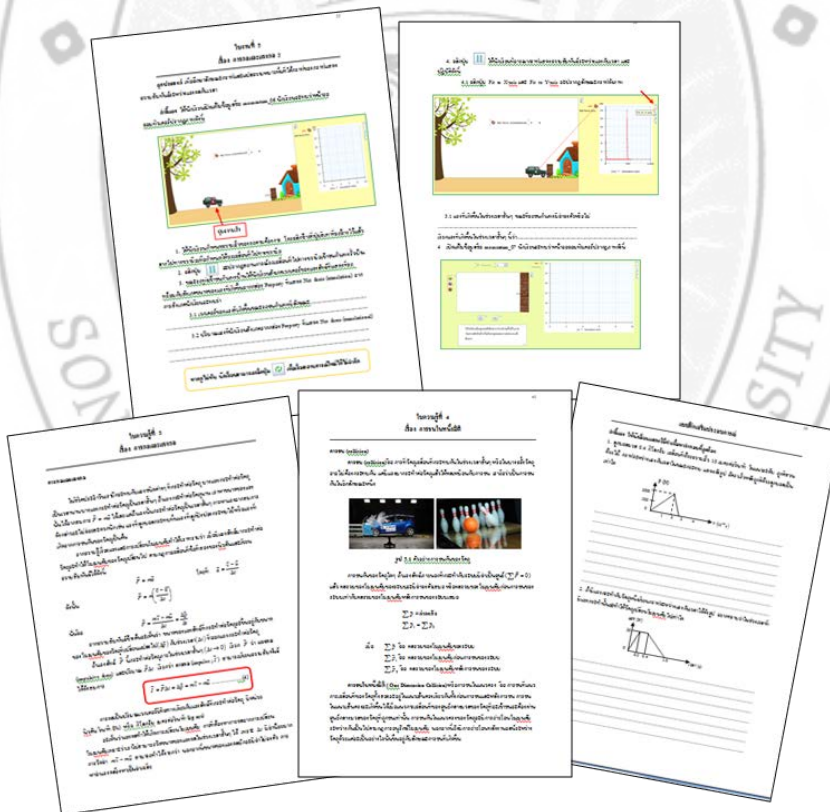
ภาพที่ 1 ตัวอย่างโปรแกรมคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ เรื่อง โมเมนตัม

จากภาพที่ 1 จะเห็นว่าโปรแกรมคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ที่ออกแบบไว้ประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 4 ส่วน คือ 1) ช่องกำหนดตัวแปรสำหรับจำลองสถานการณ์ ผู้เรียนสามารถกำหนดตัวแปรหรือปรับเปลี่ยนตัวแปรในส่วนนี้ได้ตามต้องการ 2) ภาพสถานการณ์จำลอง เป็นส่วนที่จำลองสถานการณ์ให้ผู้เรียนเห็นเป็นภาพเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่องและสัมพันธ์กับตัวแปรที่ผู้เรียนกำหนดไว้ เช่น หากผู้เรียนกำหนดตัวแปรความเร็วไว้มาก ผู้เรียนก็จะเห็นภาพรถเคลื่อนที่เร็วมากเช่นกัน 3) กล่องข้อความแสดงคำสั่ง ซึ่งจะสัมพันธ์กับใบงานในคู่มือนักเรียน โดยจะเป็นคำสั่งให้ผู้เรียนจำลองสถานการณ์เพื่อให้ผู้เรียนเห็นสถานการณ์จนนำไปสู่การสรุปแนวคิดหลักตามวัตถุประสงค์ของแต่ละสถานการณ์ 4) ปุ่ม start stop และปุ่ม reloads สำหรับให้ผู้เรียนเริ่มต้นจำลองสถานการณ์ หยุดการจำลองสถานการณ์ และทำซ้ำได้ตามที่ผู้เรียนต้องการ

3.2.2 คู่มือการทำกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบไปด้วยคู่มือครูและคู่มือนักเรียน โดยในคู่มือนักเรียนจะมีคำชี้แจงการใช้งาน ใบความรู้ ใบงาน และแบบฝึกเสริมประสบการณ์ ทั้งหมด 7 หน่วยการเรียนรู้ มีสถานการณ์จำลองและการทดลองเสมือน จำนวน 12 สถานการณ์ เพื่อให้นักเรียนทำกิจกรรมการเรียนรู้โดยศึกษาคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ควบคู่กับการทำใบงาน ใบความรู้ และแบบฝึกเสริมประสบการณ์ ตามลำดับเนื้อหา ส่วนในคู่มือครูมีองค์ประกอบเช่นเดียวกับคู่มือนักเรียน แต่เพิ่มแผนการจัดการเรียนรู้ วิธีการติดตั้งและการใช้งานโปรแกรม ดังแสดงในภาพที่ 2-3

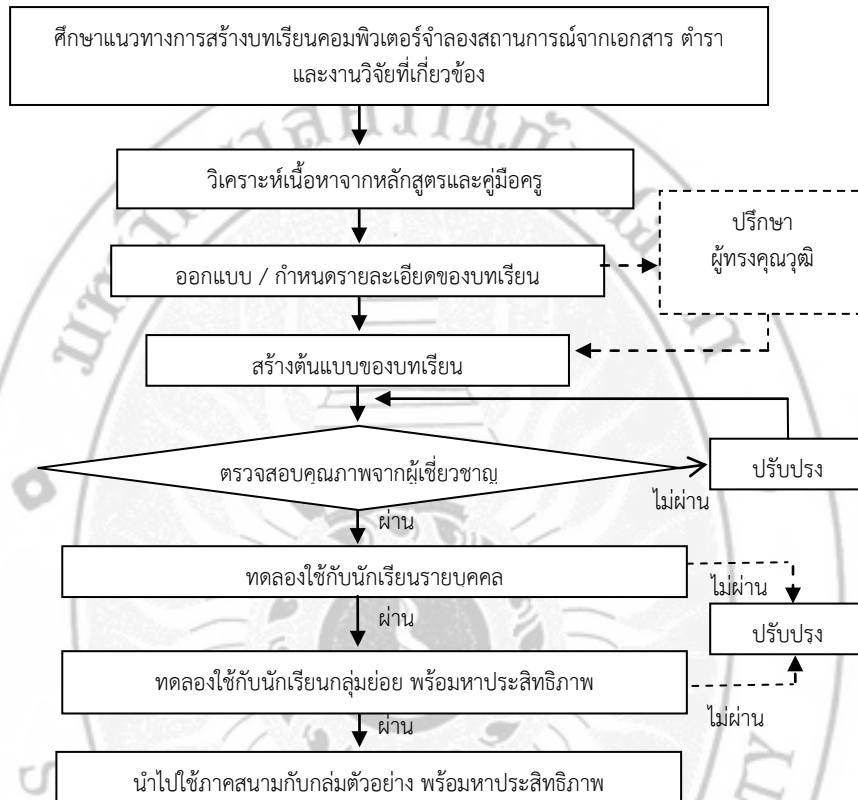
ภาพที่ 2 คู่มือครูและคู่มือนักเรียนบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์

ภาพที่ 3 ตัวอย่างใบงาน ใบความรู้ และแบบฝึกเสริมประสบการณ์ในคู่มือนักเรียน

จากนั้นนำบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมพบว่า บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ทุกด้านและมีคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.68 มีความเหมาะสมสำหรับนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด จากนั้นนำไปทดลองใช้กับนักเรียนรายบุคคล กลุ่มย่อย และภาคสนามเพื่อหาประสิทธิภาพ สามารถเขียนเป็นผังงาน สรุปได้ดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพของการจัดทำบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน

3.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก ผ่านการตรวจสอบพิจารณาโดยผู้เชี่ยวชาญ พิจารณาคัดเลือกเฉพาะข้อที่มีค่า IOC ระหว่าง 0.50 ถึง 1.00 ค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.20 ถึง 0.80 และค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง 0.20 ถึง 1.00 จำนวน 30 ข้อ นำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability; r_{tt}) ตามวิธีของ Kuder Richardson (KR-20) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับเท่ากับ 0.85

3.4 แบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์ ผู้วิจัยสร้างแบบวัดตามแนวทางของลิเคิร์ท ประกอบด้วยข้อคำถามที่มีลักษณะการตอบแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ประกอบด้วย ข้อคำถามเชิงนิมิต (Positive) และข้อคำถามเชิงนิเสธ (Negative) มีเนื้อหาครอบคลุมองค์ประกอบของเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์ จำนวน 20 ข้อ ผ่านการตรวจสอบพิจารณาโดยผู้เชี่ยวชาญและมีค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์ทั้งฉบับเท่ากับ 0.90

4. ดำเนินการทดลอง

การดำเนินการทดลองเพื่อเก็บข้อมูลวิจัย ผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างไว้ตามแนวทางในคู่มือครูของ สสวท. มีขั้นตอนดังนี้

- 4.1 ให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์ก่อนเรียน
- 4.2 ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างไว้ ใช้ระยะเวลา 18 ชั่วโมง
- 4.3 ให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์หลังเรียนทันที
- 4.4 ให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนผ่านไปแล้ว 2 สัปดาห์
5. วิเคราะห์ข้อมูล
- 5.1 การวิเคราะห์ผลจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ เกี่ยวกับความสอดคล้องของวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมกับข้อสอบ ใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง โดยนำคำตอบของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนมาแปลงเป็นคะแนน
- 5.2 การวิเคราะห์หาคุณภาพของแบบทดสอบ การหาค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก ค่าความเชื่อมั่น และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบทดสอบโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป
- 5.3 การวิเคราะห์ผลจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้เรียน เกี่ยวกับความเหมาะสมบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ โดยหาค่าเฉลี่ยจากคะแนนที่แจกแจงความถี่แล้ว และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป
- 5.4 การแปลความหมายของแบบประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553: 209)
- 5.5 วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ใช้สูตร E_1/E_2 (บุญชม ศรีสะอาด, 2553: 154) เพื่อทดสอบประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75
- 5.6 การวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์ก่อนและหลังเรียน รวมทั้งการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนทันทีกับหลังเรียนผ่านไปแล้ว 2 สัปดาห์ วิเคราะห์ผลโดยทดสอบความแตกต่างที่ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

ผลการศึกษา

1. บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีประสิทธิภาพดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 : ค่าประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ทดลองใช้ภาคสนาม

N	ประสิทธิภาพของกระบวนการ			ประสิทธิภาพของผลลัพธ์			E_1/E_2
	คะแนนเต็ม	\bar{x}	E_1	คะแนนเต็ม	\bar{x}	E_2	
37	70	53.95	77.07	30	22.78	75.95	77.07/75.95

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ (E_1/E_2) แสดงให้เห็นว่าบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 77.07/75.95 ตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือ 75/75

2. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ก่อนเรียนกับหลังเรียน โดยใช้วิธีการทางสถิติ คือ การทดสอบที (t-test) แบบ dependent Samples ดังนี้

ตารางที่ 2: การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ก่อนเรียนกับ หลังเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้คอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ (คะแนนเต็ม 30 คะแนน)

กลุ่มตัวอย่าง	n	\bar{x}	S.D.	t	p
Pretest	37	9.95	2.83	-19.371*	.00
Posttest	37	22.78	3.47		

*p< .05

จากตารางที่ 2 พบว่า คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ก่อนเรียนกับหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้คอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และเมื่อนำคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์หลังเรียนซึ่งมีค่าเท่ากับ 22.78 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 75.95 เทียบกับเกณฑ์การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกระทรวงศึกษาธิการ พบว่านักเรียนมีผลการประเมินจัดอยู่ในระดับดีมาก

3. การเปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์ของนักเรียนที่เรียนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ก่อนเรียนกับหลังเรียน โดยใช้วิธีการทางสถิติ คือ การทดสอบที (t-test) แบบ dependent Samples ดังนี้

ตารางที่ 3: การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ก่อนเรียนกับหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้คอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์

กลุ่มตัวอย่าง	n	\bar{x}	S.D.	t	p
Pretest	37	3.27	.45	-3.21*	.003
Posttest	37	3.61	.41		

*p< .05

จากตาราง 3 พบว่า คะแนนเฉลี่ยเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ก่อนเรียนกับหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้คอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และเมื่อนำคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์หลังเรียนซึ่งมีค่าเท่ากับ 3.61 คะแนน แปลความหมายของค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์การประเมินของบุญชม ศรีสะอาด (2553: 209) แสดงว่านักเรียนมีเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์อยู่ในระดับดีมาก

4. การศึกษาความคงทนในการเรียนรู้วิชาฟิสิกส์ของนักเรียนที่ได้รับเรียนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน โดยการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนทันทีกับใช้ทดสอบหลังเรียน 2 สัปดาห์ มาเปรียบเทียบความแตกต่าง โดยใช้วิธีการทางสถิติ คือ การทดสอบที (t-test) แบบ dependent Samples ดังนี้

ตารางที่ 4: การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ของนักเรียนที่เรียนโดยใช้คอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์จากการสอบหลังเรียนทันทีและจากการสอบหลังเรียน 2 สัปดาห์ (คะแนนเต็ม 30 คะแนน)

กลุ่มตัวอย่าง	n	\bar{x}	S.D.	t	p
Posttest1	37	22.78	3.47	1.81	.08
Posttest2	37	22.08	3.77		

จากตารางที่ 4 พบว่า คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ของนักเรียนที่เรียนโดยใช้คอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์จากการสอบหลังเรียนทันทีและจากการสอบหลังเรียน 2 สัปดาห์ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่านักเรียนมีความคงทนในการเรียนรู้วิชาฟิสิกส์

ดังนั้นสรุปได้ว่า บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน มีประสิทธิภาพเท่ากับ 77.07/75.95 เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้คือ 75/75 ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์วิชาฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าผู้เรียนที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์นี้มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหามากยิ่งขึ้น ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์หลังเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.61 และความรู้ความเข้าใจที่ผู้เรียนได้รับจากกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์เป็นความรู้ที่คงทนซึ่งพิจารณาได้จากการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยจากการสอบหลังเรียนจบเนื้อหาและจากการสอบหลังเรียนเมื่อผ่านไป 2 สัปดาห์ ที่พบว่าคะแนนเฉลี่ยจากการสอบทั้งสองครั้งไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ผู้วิจัยได้พัฒนาและสร้างบทเรียนอย่างเป็นระบบ คือ ศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ศึกษาแนวคิดหลักที่สำคัญ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ก่อนจัดแบ่งเนื้อหาออกเป็นหน่วยย่อยสอดคล้องกับแนวคิดหลักสำคัญและกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ศึกษาหลักการสร้างบทเรียนและทฤษฎีการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมากที่สุด จัดลำดับเนื้อหาการเรียนจากง่ายไปหายาก รูปแบบการนำเสนอที่น่าสนใจ ประกอบด้วยภาพที่มีสีสัน มีการเคลื่อนไหวของสถานการณ์ได้อย่างต่อเนื่อง สามารถจำลองสถานการณ์ได้สอดคล้องกับทฤษฎีทางฟิสิกส์ คะแนนเฉลี่ยจากการประเมินคุณภาพของผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับมากที่สุด นอกจากนี้ได้นำบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ไปทดลองกับนักเรียนรายบุคคล จำนวน 3 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนเก่ง อ่อน ปานกลาง เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมด้านภาษา เวลา และความเข้าใจในการใช้บทเรียน ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องและนำมาทดลองกับนักเรียนกลุ่มย่อย จำนวน 9 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง และเป็นนักเรียนเก่ง อ่อน ปานกลาง เพื่อหาประสิทธิภาพครั้งที่ 1 ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องและนำไปทดลองใช้กับนักเรียนภาคสนามเพื่อหาประสิทธิภาพครั้งสุดท้าย จนกระทั่งได้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้

นักเรียนจำลองสถานการณ์จากโปรแกรมคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ตามคำสั่งในใบกิจกรรมอย่างเป็นขั้นตอน ผู้เรียนสังเกตสถานการณ์จำลองที่เกิดขึ้นพร้อมตอบคำถามจากปรากฏการณ์ที่เห็น ซึ่งคำถามจะมุ่งให้นักเรียนสืบเสาะหาความรู้ด้วยตนเอง จนได้ข้อสรุปของแนวคิดหลักตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ หากผู้เรียนไม่เข้าใจหรือสังเกตปรากฏการณ์ไม่ทันผู้เรียนสามารถทำการทดลองซ้ำได้หลายๆ ครั้ง ตามที่ต้องการ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในเนื้อหาทางฟิสิกส์ที่มีความซับซ้อน ยุ่งยาก ไม่สามารถมองเห็นได้ในสถานการณ์จริง ต้องอาศัยการจินตนาการ หรือบางสถานการณ์อาจก่อให้เกิดอันตรายกับผู้เรียนได้เป็นอย่างดี เช่น สถานการณ์การชนกันของวัตถุ ซึ่งในความเป็นจริงเป็นสถานการณ์ที่เป็นอันตราย ผู้เรียนไม่สามารถมองเห็นปริมาณหรือตัวแปรทางฟิสิกส์ที่ส่งผลให้เกิดสถานการณ์การชนกันได้ แต่การใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ผู้เรียนสามารถมองเห็นปริมาณทางฟิสิกส์ได้อย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองสอดคล้องกับทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์สูงขึ้น เช่นเดียวกับงานวิจัยของ Bozkurt and Ilik (2010: 4587) ได้ทำการศึกษามผลของการใช้คอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ต่อความเชื่อและความสำเร็จในการเรียนฟิสิกส์ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาฟิสิกส์ทั่วไป 1 พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ประสบความสำเร็จในการเรียนฟิสิกส์มากกว่ากลุ่มที่เรียนแบบปกติ และจิเรเดช พ้าเลิศ (2552: 123) พบว่า คอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ช่วยส่งเสริมการค้นพบและขยายความเข้าใจในหลักการสำคัญๆ ทางฟิสิกส์ ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์หลังการสอนสูงกว่าก่อนการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้กิตติพงษ์ ตาลอำไพ (2552: 133) พัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมัลติมีเดีย วิชา ฟิสิกส์ เรื่อง

การชนและโมเมนตัม และวรรณ คัมเสาร์ (2555: 97) ได้ทำการพัฒนาบทเรียนมัลติมีเดียแบบสถานการณ์จำลอง เรื่อง วัสดุและสมบัติของวัสดุ เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมัลติมีเดีย หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

นอกจากนี้คณะจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิจัยสังเกตพบว่านักเรียนให้ความสนใจและตื่นตัวกับการได้เห็นสถานการณ์จำลองในบทเรียน เรื่อง โมเมนตัมและการชน มาก ผู้เรียนพยายามจะปรับเปลี่ยนตัวแปรหรือศึกษาสถานการณ์อื่นๆ ที่นอกเหนือจากการกำหนดไว้ในใบงานแล้วนำมาวิพากษ์กัน เกิดบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ ทำให้การเรียนการสอนในห้องเรียนไม่น่าเบื่อหรือซ้ำซาก จำเจ ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นต่อการเรียน สอดคล้องกับแนวทางการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียนของอาภรณ์ ใจเที่ยง (2550: 65) ผู้เรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์และผู้เรียนมีความคงทนในการเรียนรู้ สอดคล้องกับหลักการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความคงทนในการเรียนรู้ของวารินทร์ รัตมีพรหม (2533: 35 อ้างถึงใน รักษสิริแพงป้อง, 2554: 88) ที่กล่าวว่า ถ้าผู้เรียนได้เรียนรู้สิ่งที่มีความหมายเป็นประโยชน์ด้วยความเข้าใจ ได้ฝึกฝนตนเองมากๆ ได้ทำซ้ำๆ และสิ่งที่เรียนนั้นมีความน่าสนใจ จะทำให้ผู้เรียนไม่มีการลืมเนื้อหาที่เรียนนั้นแม้เนื้อหาที่เรียนนั้นจะยังไม่ครบถ้วนหรือยากต่อการทำความเข้าใจเพียงใดหากมีความหมายต่อผู้เรียนย่อมก่อให้เกิดความคงทนในการเรียนรู้ได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของชัยณรงค์ แก้วสุก (2550: 98) ทำการศึกษาผลการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบ ED³U (explore, diagnose, design, discuss, use) ร่วมกับคอมพิวเตอร์สถานการณ์จำลองที่มีต่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้รูปแบบ ED³U ร่วมกับคอมพิวเตอร์สถานการณ์จำลองมีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองทันทีและหลังการทดลอง 2 สัปดาห์ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือนักเรียนมีความคงทนในการเรียนรู้ เช่นเดียวกับสุจิตา ดำน้อย และคณิตา นิจจรัลกุล (2554: 23) ทำการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์หลังเรียนจบทันทีกับผลสัมฤทธิ์หลังเรียนผ่านไป 2 สัปดาห์ของนักเรียนที่เรียนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนประเภทสถานการณ์จำลอง เรื่อง สารรอบตัวเรา พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ไม่แตกต่างกัน แสดงว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนประเภทสถานการณ์จำลองมีความคงทนในการเรียนรู้

จากผลการวิจัยข้างต้น บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์จึงเป็นสื่อการเรียนรู้ที่จะช่วยครูผู้สอนแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์สูงขึ้น ส่งเสริมเจตคติที่ดีต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์ รวมทั้งสร้าง ความคงทนในการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการนำบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์วิชาฟิสิกส์ไปใช้ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติต่อการเรียน และความคงทนในการเรียนรู้วิชาฟิสิกส์ เนื้อหาอื่นๆ เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
2. ควรมีการนำบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ไปใช้วิจัยเพื่อศึกษาเปรียบเทียบหรือแก้ปัญหาทางการเรียนด้านอื่นๆ เช่น ด้านความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ การพัฒนาการคิด หรือการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ด้านอื่นๆ ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน
3. ควรมีการเปรียบเทียบผลจากการนำบทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์ไปใช้กับบทเรียนคอมพิวเตอร์หรือสื่อการเรียนรู้อื่นๆ เพื่อศึกษาตัวแปรและปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กิตติพงษ์ ตาลอำไพ. (2552). **การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมัลติมีเดียวิชาฟิสิกส์ เรื่อง การชนและโมเมนตัม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- จิระเดช ฟ้าเลิศ. (2552). **ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา เรื่อง แรง มวล และการเคลื่อนที่ ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โดยใช้คอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์เสริมการสอน**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชัยณรงค์ แก้วสุก. (2550). **ผลของการเรียนการสอนชีววิทยาโดยใช้รูปแบบ ED³U ร่วมกับคอมพิวเตอร์สถานการณ์จำลองที่มีต่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). **การวิจัยเบื้องต้น** (ฉบับปรับปรุงใหม่). พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- รักษศิริ พงษ์ป้อง. (2554). **การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการเรียนรู้ เรื่อง สิ่งมีชีวิตกับกระบวนการดำรงชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินระดับหูหนวกจากการสอนแบบ POSSE ร่วมกับสื่อวีดิทัศน์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วรรณภา คุ่มเสาร์. (2555). **การพัฒนาบทเรียนมัลติมีเดียแบบสถานการณ์จำลองเรื่องวัสดุและสมบัติของวัสดุ เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ด้านการสังเกตและการทดลองชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลโพธาราม**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สินุพล พิมพ์พก. (2550). **ผลการพัฒนาบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง แรงและการเคลื่อนที่ สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 4**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศุภชัย ทวี. (2548). **การสอนตามแบบจำลองเชิงความคิดด้วยคอมพิวเตอร์จำลองสถานการณ์แบบปฏิสัมพันธ์ เรื่อง การเคลื่อนที่ของนิวตัน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). (2556). **ค่าสถิติผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน O-Net (Online)**. <http://www.niets.or.th>, 20 เมษายน 2556.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงศึกษาธิการ. (2556). **คู่มือครู รายวิชาเพิ่มเติม ฟิสิกส์ เล่ม 2 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ สกสศ. ลาดพร้าว.
- _____. (2556). **หนังสือเรียน รายวิชาเพิ่มเติม ฟิสิกส์ เล่ม 2 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ สกสศ. ลาดพร้าว.
- สุธิพร ดำน้อย และคณิตา นิจจรัลกุล. (2553). **ผลของการเรียนบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนประเภทสถานการณ์จำลองที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องสารรอบตัวเราของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6**. วิทยบริการ. 22 (มกราคม-เมษายน 2553), 17.
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2550). **หลักการสอน**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- Bozkurt, E. and Ilik, A. 2010. **The effect of computer simulations over students' beliefs on physics and physics success**. *Procedia Social and Behavioral Sciences*. 2 (January): 4587-4591.

กลุ่มที่ 5

การศึกษาเพื่อการพัฒนาสังคม

การศึกษาเจตคติของนักศึกษา ต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษา

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

A Study of Student Perspective toward Organizing Student Activities in Prince of Songkla University, Pattani campus

อับดุลเลาะ เจ๊ะหลง ศษ.ม. (ศึกษาศาสตร์เพื่อพัฒนาชุมชน), นักวิชาการอุดมศึกษา
คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเจตคติของนักศึกษา ต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ชั้นปีที่ 1-4 ปีการศึกษา 2555 ทุกคณะ จำนวนทั้งสิ้น 381 คน โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เป็นเครื่องมือในการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย การศึกษาพบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี มีเจตคติต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี โดยรวมและในแต่ละด้านอยู่ในระดับมาก โดยวิเคราะห์เป็นรายด้าน ดังนี้

กิจกรรมด้านวิชาการ ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษา มีเจตคติต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษาด้านวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ กิจกรรมด้านวิชาการนั้น ส่งเสริมให้นักศึกษาได้เพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการกว้างขึ้น และต่ำสุดคือ กิจกรรมด้านวิชาการนั้น ส่งเสริมให้นักศึกษามีโอกาส พัฒนาความรู้ความสามารถทางวิชาการ

กิจกรรมด้านกีฬา ผลการวิจัยพบว่า มีเจตคติต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษาด้านกีฬา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า กิจกรรมด้านกีฬานั้น ได้ส่งเสริมให้นักศึกษาได้พัฒนาด้านน้ำใจของนักกีฬา รู้แพ้ รู้ภัย และรู้จักการทำงานเป็นทีม และต่ำสุดคือ กิจกรรมด้านกีฬานั้นยังได้ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมด้านกีฬาเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนักศึกษา อาจารย์ เจ้าหน้าที่ และผู้บริหาร

กิจกรรมด้านบำเพ็ญประโยชน์ ผลการวิจัยพบว่า มีเจตคติต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษาด้านบำเพ็ญประโยชน์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษามากที่สุด คือ กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์นั้น ส่งเสริมให้นักศึกษามีจิตสำนึกที่ดีในการช่วยเหลือสังคม ส่งเสริมให้มีความเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์เพื่อนมนุษย์ และต่ำสุดคือ กิจกรรมด้านบำเพ็ญประโยชน์นั้น ส่งเสริมให้นักศึกษามีการพัฒนาด้านความสามัคคีจากการได้ทำกิจกรรมกับชุมชน

กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษา มีเจตคติต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า นักศึกษามีเจตคติต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษามากที่สุด คือ กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมนั้น ส่งเสริมให้นักศึกษามีความภาคภูมิใจ และซาบซึ้งในศิลปวัฒนธรรมไทยมากขึ้น และต่ำสุดคือ กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมนั้น มีรูปแบบการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย

คำสำคัญ : เจตคติ, กิจกรรมนักศึกษา, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

Abstract

This research aims to study on student's perspective toward organizing student activities in Prince of Songkla University, Pattani campus, and is considered a Quantitative Research. There are three hundred and eighty-one students in year 1 – 4 of all faculties of the academic year of 2012 used as research sample with questionnaire used as research instrument. As analyzed by percentage statistics and standard deviation, it results that the students of Prince of Songkla University, Pattani campus, posses high-level perspective toward student activity organizing, both generally and specifically. Analyzed in particular field, the findings are shown as following.

The research findings show that the students have perspective toward academic activity organizing in good rating scale, both generally and specifically. The highest average is that academic activity promotes students on gathering and widening their academic knowledge. The lowest average, in the other hand, is that the academic activity promotes the students on developing their academic savvy.

Secondly, the findings show that, in general, the students have perspective toward sport activity organizing in good rating scale. Analyzed specifically, the highest average is that the sport activity promotes students on sportsmanship and team playing. The lowest average is that the sport activity promotes good relationship among students, lecturers, staffs, and board members.

Thirdly, the findings show that, in general, the students have perspective toward volunteering activity organizing in good rating scale. Specifically, the highest average is that the volunteering activity promotes students' awareness of social responsibility and self-sacrifice. Besides, the lowest average is that the volunteering activity promotes student's unity improvement from joining community activities.

Finally, the research findings show that, in general, the students have perspective toward arts and cultural activity organizing in good rating scale. Analyzed specifically, the highest average is that the arts and cultural activity promotes students on having more pride and appreciation for Thai art and culture. The lowest average, in the other hand, shows that various arts and cultural activities have been organized in the campus.

Keywords: Perspective, Student Activity, Prince of Songkla University

บทนำ

การพัฒนาศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ในประเทศให้มีคุณภาพและศักยภาพ นั้นจะต้องให้มีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในประเทศให้มีความรู้ ความสามารถ เพียงพอและมีคุณค่าพร้อมต่อการตอบสนองการพัฒนาประเทศในทุกด้านและจำเป็นต้องอาศัยกลไกทางการศึกษา เนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการหนึ่งที่สำคัญอย่างยิ่ง ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และมีคุณธรรมจริยธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา : 2548) การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทำให้การเตรียมทรัพยากรบุคคลมีความสำคัญต่อการนำพาประเทศสู่ความผาสุก การพัฒนาคนในชาติให้มีคุณภาพ ด้วยการกำหนดนโยบายให้ความสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของชาติให้มีคุณภาพ มีคุณธรรม ซึ่งเป็นแนวทางประการหนึ่งที่ทุกองค์กรต้องตระหนักถึงความสำคัญและนำไปปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน

การศึกษาในระดับอุดมศึกษา มีหน้าที่ในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของประเทศ ผลิตบัณฑิตเพื่อตอบสนองความต้องการกำลังคนของประเทศ ตามมาตรฐานวิชาการและวิชาชีพสู่การเป็นบุคคลที่สมบูรณ์ (Manhood) และผลิตบัณฑิตให้เป็นบุคคลที่มีความสมบูรณ์พร้อมมีสุขภาพและบุคลิกภาพดี มีสมรรถภาพสูง เป็นบุคคลที่พึงประสงค์ของสังคม เป็นบัณฑิตที่มี

คุณลักษณะที่เก่ง มีความรู้ เชี่ยวชาญ ชำนาญการ ทั้งทางด้านวิชาการความรู้ทั่วไป เชี่ยวชาญการในแต่ละสาขาวิชาชีพ เป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม ซื่อสัตย์ สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ทั้งทางกาย ทางใจ เบิกบานแจ่มใส ไม่เครียดแค้นชิงชังสังคม เป็นบุคคลที่มีสุขภาพดี มีร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง โดยสรุปการจัดการการศึกษาในระดับอุดมศึกษา จึงต้องดำเนินการทั้งด้านการเรียนการสอน เพื่อเสริมสร้างพัฒนาความรู้ทางวิชาการ และวิชาชีพ ตลอดจนสนับสนุนการจัดกิจกรรมของนักศึกษาเพื่อพัฒนานักศึกษาให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีคุณภาพและสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (สำนักส่งเสริมและพัฒนาศึกษภาพนักศึกษา : 2551)

การจัดกิจกรรมนักศึกษา ถือเป็นอีกหนึ่งองค์ประกอบสำคัญ ในการพัฒนานักศึกษาในระดับอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาให้เป็นบัณฑิตที่สมบูรณ์และพึงประสงค์ของสังคม จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารงานวิจัย พบว่า การจัดกิจกรรมนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาที่ผ่านมา ส่วนใหญ่ไม่มีกรอบแนวทางดำเนินงานที่เป็นระบบชัดเจน ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยเฉพาะ ตัวของนักศึกษาที่ขาดความชัดเจน ว่าตนเองมีจุดมุ่งหมาย มีบทบาท และมีความรับผิดชอบต่อสังคม ชุมชน และประเทศชาติอย่างไร ที่สำคัญนักศึกษากว่าครึ่งไม่เห็นความสำคัญในการจัดกิจกรรมนักศึกษา ผู้บริหารระดับอุดมศึกษาไม่ให้ความสำคัญต่องานด้านกิจกรรมนักศึกษาเท่าที่ควร อาจารย์ที่ปรึกษาขาดความเข้าใจและประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมนักศึกษาอย่างเป็นระบบ ขาดการวางแผนกิจกรรมนักศึกษาที่มีความหลากหลาย (ผากจิต คุณรัตน์, 2545 และนิตา สุวรรณประเทศ, 2544)

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เป็นหนึ่งในมหาวิทยาลัยชั้นนำของประเทศไทย ได้เปิดสาขาวิชาและหลักสูตรการสอนที่หลากหลาย มีหน้าที่ในการผลิตบัณฑิต บริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม พร้อมทั้งส่งเสริมกระบวนการสร้างความเข้มแข็งทางด้านทักษะชีวิต และการจัด กิจกรรมนักศึกษาโดยใช้หลักการมีส่วนร่วมของชุมชน สังคม บนพื้นฐานความหลากหลายทางวัฒนธรรมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ (มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์: 2550) ในปี พ.ศ. 2550 เป็นต้นมา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนานักศึกษา เพื่อให้นักศึกษาเป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์ จึงได้ออกประกาศเรื่องกำหนดให้นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรตามระเบียบว่าด้วยการศึกษาในชั้นปริญญาตรี (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 โดยกำหนดให้นักศึกษาต้องเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรจำนวนไม่น้อยกว่า 17 กิจกรรม และมีจำนวนชั่วโมงไม่น้อยกว่า 100 ชั่วโมง จึงจะมีสิทธิเข้ารับพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และได้มีการประกาศเรื่อง การเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาตามระเบียบว่าด้วยการศึกษาในชั้นปริญญาตรี (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 ที่ส่งเสริมการพัฒนานักศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ 4 ด้าน ประกอบด้วย กิจกรรมด้านวิชาการ กิจกรรมด้านบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมด้านกีฬา และกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม (มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ : 2554) ซึ่งในสภาพการณ์ปัจจุบัน แม้มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ได้มีกิจกรรมนักศึกษา ทั้ง 4 ด้านแล้ว แต่กิจกรรมนักศึกษาก็ยังไม่สามารถพัฒนาไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ เนื่องจากการจัดกิจกรรมนักศึกษายังประสบปัญหาและอุปสรรคบางประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบการจัดการโครงการ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านกิจกรรมนักศึกษาของผู้นำนักศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมนักศึกษา ตลอดจนยังขาดการติดตาม วัดผลประเมินผลโครงการที่ชัดเจน (อนุศักดิ์ ตั้งปณิธานวัฒน์ และคณะ : 2550)

จากสภาพการณ์ของความจำเป็นที่จะต้องพัฒนานักศึกษา รวมถึงนโยบายของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ที่ให้ความสำคัญของการดำเนินงานและพัฒนากิจกรรมนักศึกษา ทำให้ทุกภาคส่วนในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมนักศึกษาต้องร่วมดำเนินการพัฒนากิจกรรมนักศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยในฐานะที่รับผิดชอบงานพัฒนานักศึกษา คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จึงมีความสนใจที่จะศึกษาเจตคติของนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษา เพื่อนำมาเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนากิจกรรมนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ให้ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาเจตคติของนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษา ใน 4 ด้าน ประกอบด้วย กิจกรรมด้านวิชาการ กิจกรรมด้านบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมด้านกีฬา และกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. เจตคติ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของกลุ่มนักศึกษาที่มีต่อกระบวนการ และรูปแบบกิจกรรมที่กำหนดให้กับนักศึกษา ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

2. การจัดกิจกรรมนักศึกษา หมายถึง กิจกรรมเสริมหลักสูตรที่มหาวิทยาลัยจัดให้นักศึกษา และส่งเสริมให้นักศึกษาจัดขึ้นเองตามความสนใจ และด้วยความสมัครใจของนักศึกษาโดย มีอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้บริหารคอยให้คำปรึกษาแนะนำ ไม่เกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน เพื่อส่งเสริมและพัฒนานักศึกษาให้มีความสมบูรณ์ ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ประกอบด้วย

2.1 กิจกรรมด้านวิชาการ หมายถึง กิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อส่งเสริมให้นักศึกษามีโอกาสในการพัฒนาความรู้ความสามารถทางวิชาการ ส่งเสริมให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และพัฒนานักศึกษาให้มีลักษณะเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี รู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่น สามารถวิเคราะห์และแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง นอกจากนี้ยังสามารถนำความรู้ ทักษะและประสบการณ์ต่างๆไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการทำงานในอนาคต

2.2 กิจกรรมด้านกีฬา หมายถึง กิจกรรมที่ทำให้นักศึกษาเกิดความสุขสนุกสนาน ผ่อนคลายความตึงเครียดและออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษามีน้ำใจเป็นนักกีฬา สามารถพัฒนาบุคลิกภาพและสมรรถภาพทางด้านร่างกาย และจิตใจของนักศึกษา และเพื่อส่งเสริมให้นักศึกษามีความรู้และทักษะในการเล่นกีฬา มีเจตคติที่ดีต่อการแข่งขันกีฬามหาวิทยาลัย และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสถาบันอื่นๆ

2.3 กิจกรรมด้านบำเพ็ญประโยชน์ หมายถึง กิจกรรมนักศึกษาที่จัดขึ้นเพื่อพัฒนาและทำประโยชน์แก่สังคม การดูแลรักษาและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมปลูกฝังให้นักศึกษารู้จักการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ในการบำเพ็ญประโยชน์ อาสาพัฒนา อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และสร้างสรรค์ความเจริญให้แก่ท้องถิ่น รู้จักวางแผนงานอย่างเป็นระบบ พัฒนาทักษะในการทำงานเป็นกลุ่ม เสริมสร้างความสามัคคีในการทำกิจกรรม มีความอดทนและเสียสละ สามารถแก้ปัญหาได้อย่างมีเหตุผล มีความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนาชุมชนส่งเสริมให้นักศึกษาได้เรียนรู้และเข้าใจสภาพที่แท้จริงของสังคมจากประสบการณ์ตรง

2.4 กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม หมายถึง กิจกรรมนักศึกษาที่จัดขึ้นที่ส่งเสริมการอนุรักษ์ศิลปะและวัฒนธรรมท้องถิ่น ส่งเสริมให้นักศึกษามีความรู้และทักษะทางศิลปวัฒนธรรมและทางด้านสุนทรียภาพ ปลูกฝังให้นักศึกษามีจิตสำนึกที่ดีต่อการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ส่งเสริมให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการเผยแพร่ด้วยการปฏิบัติจริง สืบสานศิลปวัฒนธรรมสู่สังคมด้วยค่านิยมที่ถูกต้อง ส่งเสริมให้นักศึกษา รู้คุณค่า ความสำคัญและเกิดความภาคภูมิใจในศิลปวัฒนธรรม อันเป็นมรดกอันล้ำค่าและเอกลักษณ์อันดีงามของชาติ

3. นักศึกษา หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาในระดับชั้นปีที่1-4 ปีการศึกษา 2555 ในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ประกอบด้วย คณะศึกษาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะศิลปกรรมศาสตร์ คณะวิทยาการสื่อสาร คณะรัฐศาสตร์ และวิทยาลัยอิสลามศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ชั้นปีที่ 1-4 ปีการศึกษา 2555 ประกอบด้วย คณะศึกษาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี วิทยาลัยอิสลามศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ คณะวิทยาการสื่อสาร และคณะรัฐศาสตร์ จำนวนทั้งสิ้น 8,003 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางเครซีและมอร์แกน (Krejcie, R. & Morgan, D.W., 1970) เท่ากับ 381 คน และใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญเพื่อกระจายกลุ่มตัวอย่างที่สนใจและมีประสบการณ์ด้านการจัดกิจกรรมโดยตรง (Convenience Sampling)

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ใน 4 ด้าน ประกอบด้วย

1. กิจกรรมด้านวิชาการ
2. กิจกรรมด้านบำเพ็ญประโยชน์
3. กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม
4. กิจกรรมด้านกีฬา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือและวิธีการหาประสิทธิภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับการศึกษาเจตคติของนักศึกษา ต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ดังนี้

ขั้นตอนแบบสอบถาม

1) กำหนดจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างเครื่องมือในเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อศึกษาเจตคติของนักศึกษาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ใน 4 ด้าน ประกอบด้วย กิจกรรมด้านวิชาการ กิจกรรมด้านบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม และกิจกรรมด้านกีฬา

2) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมนักศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือในการวิจัย

3) ดำเนินการสร้างแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยนี้ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้ คือ

ตอนที่ 1. ข้อมูลที่เกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ การศึกษา คณะ ชั้นปี ศาสนา

ตอนที่ 2. ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาเจตคติของนักศึกษาต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษา ใน 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านวิชาการ ด้านบำเพ็ญประโยชน์ ด้านศิลปวัฒนธรรม และด้านกีฬา ซึ่งเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) กำหนดคะแนนเป็น 5 ระดับ และมีเกณฑ์กำหนดการให้คะแนนดังนี้

คะแนน 5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุดหรือเหมาะสมมากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง เห็นด้วยมากหรือเหมาะสมมาก

คะแนน 3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลางหรือเหมาะสมปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง เห็นด้วยน้อยหรือเหมาะสมน้อย

คะแนน 1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุดหรือเหมาะสมน้อยที่สุด

ตอนที่ 3. เป็นข้อคำถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเจตคติของนักศึกษาต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

4) นำร่างแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบเพื่อปรับปรุงแก้ไข

5) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงทางด้านเนื้อหา ความถูกต้องของเนื้อหา โดยคัดเลือกแต่เฉพาะข้อความที่ผู้เชี่ยวชาญลงความเห็น่าใช้ได้เท่านั้น โดยใช้เกณฑ์ยอมรับของผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน นำไปใช้เป็นข้อคำถามในแบบสอบถาม เพื่อพิจารณาความสอดคล้องกับนิยามศัพท์ ตรวจสอบและแก้ไขปรับปรุงด้านเนื้อหาและภาษาที่ใช้ให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการวิจัย โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item – objective congruence: IOC) มีค่าเท่ากับ.972

6) นำแบบสอบถามไปปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. สํารวจเจตคติของนักศึกษาต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ใน 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านวิชาการ ด้านบำเพ็ญประโยชน์ ด้านศิลปวัฒนธรรม และด้านกีฬา โดยสำรวจจากแบบสอบถาม
2. นำผลสำรวจเจตคติของนักศึกษาต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ใน 4ด้านข้างต้น มาวิเคราะห์ โดยการหาค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาการศึกษเจตคติของนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษา ผู้วิจัยได้สรุปและอภิปรายผลโดยรวมในแต่ละด้าน ดังนี้

1. ผลการศึกษาเจตคติของนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษา ด้านวิชาการ พบว่า นักศึกษาโดยส่วนใหญ่มีเจตคติต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษาอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดกิจกรรมด้านวิชาการนั้นได้ส่งเสริมให้นักศึกษาได้เพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการอย่างกว้างขวางขึ้น ($\bar{X} = 3.99$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมหาวิทยาลัยได้มุ่งเน้นและส่งเสริมให้นักศึกษาพัฒนาความรู้และทักษะด้านวิชาการอย่างมีคุณภาพ โดยเรียนรู้จากกิจกรรมต่างๆ เช่น การฝึกอบรมเรื่องที่เห็นว่ามีความประโยชน์ต่อนักศึกษา และเรื่องที่นักศึกษาสนใจ อาทิเช่น การปรับบุคลิกภาพ เพื่อสร้างความมั่นใจ ภาวะความเป็นผู้นำ ทักษะการพูดในที่สาธารณะ ทักษะทางสังคมความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์ เป็นต้น ดังที่ วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2538) กล่าวไว้ว่า กิจกรรมนักศึกษาเป็นการเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้มีประสบการณ์ด้านการทำงานร่วมกับกลุ่ม สามารถเสนอความคิดเห็น แสดงตน แลกเปลี่ยนความคิดเห็น พัฒนาความเข้าใจร่วมกัน พัฒนาความเป็นผู้นำ เสริมสร้างความสามัคคีระหว่างหมู่คณะ รู้จักการอยู่ร่วมกับผู้อื่น และการทำงานร่วมกับผู้อื่น รู้จักฝึกหัดการทำงานอย่างมีระบบและฝึกความคิด การตัดสินใจอย่างมีเหตุผล แต่ในขณะเดียวกันระดับความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ในเรื่องการส่งเสริมให้นักศึกษามีโอกาส พัฒนาความรู้ความสามารถทางวิชาการนั้นยังน้อย ($\bar{X} = 0.66$) อาจจะเป็นผลจากการจัดกิจกรรมทางวิชาการยังไม่สอดคล้องตามความต้องการของกลุ่มนักศึกษา และยังไม่เมือเวลาในการแลกเปลี่ยนความรู้ทางวิชาการที่ชัดเจนและเพียงพอ

โดยสรุปแล้ว การจัดกิจกรรมนักศึกษาทางด้านวิชาการของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ถือเป็นอีกแนวทางหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตได้เพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการอย่างกว้างขวางขึ้น แต่มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ทางมหาวิทยาลัยควรสร้างโอกาส และเวทีในการจัดกิจกรรมนักศึกษาทางด้านวิชาการให้มากขึ้น เพื่อเป็นโอกาสในการพัฒนาให้นักศึกษาให้มีคุณภาพทางวิชาการมากขึ้นกว่าเดิม

2. ผลการศึกษาเจตคติของนักศึกษาต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ด้านกีฬา พบว่า นักศึกษามีเจตคติต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษาอยู่ในระดับมาก มีเจตคติต่อการจัดกิจกรรมทางด้านกีฬามากที่สุดคือ ทางมหาวิทยาลัยได้มีการส่งเสริมให้นักศึกษาได้พัฒนาทางด้านน้ำใจนักกีฬา รู้แพ้ รู้ภัย และรู้จักการทำงานเป็นเป็นทีม ($\bar{X} = 4.02$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมหาวิทยาลัยได้มุ่งเน้นและส่งเสริมให้นักศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของกิจกรรมกีฬา โดยจัดให้มีการบริการด้านสุขภาพ และจัดการแข่งขันกีฬาเพื่อสร้างทักษะและประสบการณ์ให้กับนักศึกษาได้ออกกำลังกาย เรียนรู้กฎ กติกา มารยาท เพื่อให้เกิดพัฒนาการในทุกด้านและนำมาซึ่งความพร้อมในการเรียนและปฏิบัติงาน นอกจากนี้มหาวิทยาลัยเองยังมีนโยบายในการส่งเสริมสุขภาพให้กับนักศึกษา อีกด้วยดังที่ สรัญญา บุญเกิด (2542) กล่าวถึงไว้ว่า กิจกรรมกีฬาซึ่งอยู่ภายใต้การจัดการและการดำเนินการที่ถูกต้องจะช่วยส่งเสริมให้บุคคลเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจ สามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้เป็นอย่างดี เช่น ด้านลักษณะประจำตัวจะส่งเสริมให้เป็นผู้ที่มีความกล้า ความคิดริเริ่ม ความอดทน ความเชื่อมั่นในตนเอง สำหรับลักษณะในหมู่พวกจะช่วยเหลือให้เป็นผู้ที่มีความเห็นอกเห็นใจ มีความสุภาพ มีความร่วมมือกัน มีความซื่อสัตย์สุจริต มีน้ำใจนักกีฬา เคารพในสิทธิผู้อื่น เสียสละประโยชน์ส่วนตนและเป็นผู้ที่นำและผู้ตามที่ดี จะทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถรู้พฤติกรรมของผู้ที่มีส่วนร่วมได้เป็นอย่างดี เพื่อจะช่วยเหลือ แก้ไข ให้เป็นผู้ที่มีคุณลักษณะเป็นที่ปรารถนาของสังคมและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ในขณะเดียวกัน นักศึกษามีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมทางด้านกีฬาของ

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานีนั้นยังขาดการสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมกีฬาเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนักศึกษา อาจารย์ เจ้าหน้าที่ และผู้บริหาร ($\bar{X} = 3.85$)

โดยสรุปแล้ว การจัดกิจกรรมนักศึกษาด้านกีฬาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานีนั้น ทางมหาวิทยาลัยได้มีการส่งเสริมให้นักศึกษาได้พัฒนาทางด้านน้ำใจนักกีฬา รู้แพ้ รู้ภัย และรู้จักการทำงานเป็นเป็นทีมได้อย่างดี และควรส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมกีฬาระหว่างนักศึกษา บุคลากร เจ้าหน้าที่ อาจารย์ และผู้บริหารเพื่อให้เกิดความผูกพันในฐานลูกสงขลานครินทร์ ตลอดจนสร้างโอกาสในการสร้างมิตรภาพระหว่างนักศึกษา บุคลากร อาจารย์และผู้บริหารอีกด้วย

3. ผลการศึกษาเจตคติของนักศึกษาต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ด้านบำเพ็ญประโยชน์พบว่า นักศึกษามีเจตคติต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษาอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์นั้นได้ส่งเสริมให้นักศึกษามีจิตสำนึกที่ดีในการช่วยเหลือสังคม ส่งเสริมให้มีความเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์เพื่อนมนุษย์ ($\bar{X} = 4.28$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์และรักษาสีเสื้อแตรล้อมช่วยให้นักศึกษาได้รู้จักการทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ และเสียสละเพื่อส่วนรวม ได้เข้าใจสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนที่อยู่ในที่ห่างไกลความเจริญ ขาดแคลนสิ่งอำนวยความสะดวก ขาดโอกาสในการศึกษา ฯลฯ นักศึกษาจึงอาสาเข้าไปพัฒนาสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ดังที่ สำเนาวิ ขจรศิลป์ (2538) กล่าวไว้ว่า กิจกรรมพัฒนาสังคมเป็นการส่งเสริมให้นักศึกษาได้รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ในการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ อาสาพัฒนา อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และสร้างสรรค์ความเจริญให้แก่ท้องถิ่น ตลอดจนมีความสำนึกถึงความรับผิดชอบที่ดีต่อสังคมโดยเฉพาะชนบทเสริมสร้างให้นักศึกษามีความสามัคคี มีความรับผิดชอบ และเสียสละเพื่อส่วนรวมในระหว่างนักศึกษาร่วมสถาบันและสถาบันต่างกัน เพื่อฝึกให้นักศึกษา เป็นผู้ที่มีความสามารถและเป็นผู้ตามที่ดีโดยรู้จักการทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ รู้จักผ่อนปรนและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น แก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น มีเหตุผล รอบคอบ และอดทน ส่งเสริมและกระตุ้นให้ประชาชนในชนบทเห็นความสำคัญของการพัฒนา รวมทั้งมีความคิดที่สร้างสรรค์ความเจริญให้แก่ท้องถิ่นของตนเอง และมีความเสียสละเพื่อส่วนรวม ซึ่งยังได้สอดคล้องกับปณิธานของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ในการสร้างจิตวิญญาณช่วยเหลือสังคม ดังพระราชปณิธานในสมเด็จพระบรมราชชนก ที่ว่า “ขอให้ถือประโยชน์ส่วนตัวเป็นกิจที่สอง ประโยชน์ของเพื่อนมนุษย์เป็นกิจที่หนึ่ง ลาก ทรัพย์ และเกียรติยศจะตกมาแก่ท่านเอง ถ้าท่านทรงธรรมะแห่งอาชีพไว้ให้บริสุทธิ์” ซึ่งเป็นจิตวิญญาณที่สำคัญยิ่งของมหาวิทยาลัยในการบ่มเพาะและพัฒนา นักศึกษาอีกด้วย ในขณะที่เดียวกัน นักศึกษายังมีความคิดเห็นว่า กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์นั้นยังขาดการสร้างความคิดจากการทำกิจกรรมในชุมชน ($\bar{X} = 4.14$)

โดยสรุปแล้ว การจัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานีนั้นได้ส่งเสริมให้มีความเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์เพื่อนมนุษย์ ดังพระราชปณิธานในสมเด็จพระบรมราชชนก ที่ว่า “ขอให้ถือประโยชน์ส่วนตัวเป็นกิจที่สอง ประโยชน์ของเพื่อนมนุษย์เป็นกิจที่หนึ่ง ลาก ทรัพย์ และเกียรติยศจะตกมาแก่ท่านเอง ถ้าท่านทรงธรรมะแห่งอาชีพไว้ให้บริสุทธิ์” ซึ่งเป็นจิตวิญญาณที่สำคัญยิ่งของมหาวิทยาลัยในการบ่มเพาะและพัฒนา นักศึกษาอีกด้วย สิ่งที่สำคัญอีกประการที่ควรตระหนักนั้นก็คือ การสร้างความผูกพัน ความสามัคคีในชุมชนนั้น ต้องมีความหนักแน่นกว่าที่เป็นอยู่ และการจัดกิจกรรมนักศึกษาทางด้านบำเพ็ญประโยชน์ทุกครั้งนั้น ต้องตระหนักถึงการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนอีกด้วย

4. ผลการศึกษาเจตคติของนักศึกษาต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ด้านศิลปวัฒนธรรม พบว่า นักศึกษามีเจตคติต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษาอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจกรรมทางด้านศิลปวัฒนธรรมนั้นเป็นการส่งเสริมให้นักศึกษามีความภาคภูมิใจ และซาบซึ้งในศิลปวัฒนธรรมไทยมากขึ้น ($\bar{X} = 3.87$) ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะมหาวิทยาลัยส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมด้านศิลปะและวัฒนธรรมไทย โดยมีงานพัฒนานักศึกษา และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมที่มีการจัดกิจกรรมด้านศิลปะและวัฒนธรรมในรูปแบบของการอนุรักษ์ จัดขึ้นทั้งภายในมหาวิทยาลัยและนอก ดังที่ วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2538) กล่าวไว้ว่า กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม เป็นการพัฒนานักศึกษามีความเป็นไทย รู้จักภาคภูมิใจในความมีเอกลักษณ์ของชาติ ชื่นชมศิลปวัฒนธรรม ระเบียบ ประเพณี ดนตรี นาฏศิลป์ไทยและพัฒนานักศึกษาให้มีบุคลิกภาพ มีความสามัคคี มีความประพฤติที่ดีงามสอดคล้องกับลักษณะวัฒนธรรมของคนไทย และเป็นบุคคลที่มีประโยชน์ เป็นที่ต้องการของสังคม และยังคงความงดงามในฐานะที่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มีนโยบายและพันธกิจในฐานะเป็นศูนย์กลางของภาคใต้ในการอนุรักษ์ และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในพื้นที่อีกด้วย ใน

ขณะเดียวกัน นักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานีมีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษาด้านบำเพ็ญประโยชน์ว่า กิจกรรมนั้นยังขาดรูปแบบการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย ควบคู่เทคโนโลยีร่วมสมัยเข้ามามีบทบาทต่อการพัฒนาการจัดกิจกรรมนักศึกษาให้มากขึ้น พร้อมทั้งให้อาจารย์หรือผู้บริหารให้ความสำคัญในเรื่องการใช้เทคโนโลยี หรือแนวคิดด้านนวัตกรรมใหม่ๆ เข้ามาพัฒนานักศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ขวลิต เกิดทิพย์ (2553) ซึ่งได้ศึกษาภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีการศึกษาสำหรับผู้บริหารเพื่อการปฏิรูปการศึกษาทศวรรษที่สอง (2552-2561) พบว่าผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญกับการเตรียมบุคลากรซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการทำให้การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศบรรลุวัตถุประสงค์เท่าที่ควร รวมถึงการเตรียมให้บุคลากรสามารถทำงานร่วมกันในรูปแบบใหม่ เนื่องจากเทคโนโลยีไปใช้จำเป็นต้องมีการทำงานในลักษณะผสมผสานมากขึ้น

โดยสรุปแล้วการจัดกิจกรรมนักศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรม ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานีนั้น ได้ส่งเสริมให้นักศึกษามีความภาคภูมิใจ และซาบซึ้งในศิลปวัฒนธรรมไทย แต่มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ทางมหาวิทยาลัยควรสร้างกิจกรรมทางด้านศิลปวัฒนธรรม ที่มีความหลากหลายมากขึ้น สามารถตอบสนองความต้องการของนักศึกษา และส่งเสริมการยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรมของนักศึกษา ได้อย่างลงตัว

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการนำความคิดเห็นและเจตคติดังกล่าวมากำหนด แนวทางในการพัฒนางานกิจการนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
2. เปรียบเทียบเจตคติ ของนักศึกษา ผู้บริหาร คณาจารย์ ต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมายได้อย่างชัดเจนมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ชวลิต เกิดทิพย์. (2553). *ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีการศึกษาสำหรับผู้บริหารเพื่อการปฏิรูปการศึกษา ทศวรรษที่สอง (2552-2561)*. วารสารศึกษาศาสตร์ ปีที่21 ฉบับที่2.
- นิตา สุวรรณประเทศ. (2544). *การจัดกิจกรรมนักศึกษาของสถาบันราชภัฏ กลุ่มภาคเหนือตอนล่าง*. พิษณุโลก : สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม.
- มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (2554). *รายงานผลงานดำเนินงาน 2552-2553 กองแผนงานวิทยาเขตปัตตานี*. สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (2550). *นโยบายและแผนพัฒนามหาวิทยาลัย*. กองแผนงาน สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (2554). *เอกสารสรุปมติที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินกิจกรรมนักศึกษา*. สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. (2538). *กิจกรรมนักศึกษายุคโลกาภิวัตน์*. คณะกรรมการกิจการนักศึกษาสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2548). *คู่มือการดำเนินโครงการเสริมสร้างและพัฒนา ศักยภาพ นิสิตนักศึกษาสถาบันการศึกษาของรัฐและเอกชน*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.
- สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพนิสิตนักศึกษา (2550). *สรุปโครงการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพ นิสิตนักศึกษา ปีงบประมาณ 2549*. สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพนิสิตนักศึกษา
- สำเนาวิ ขจรศิลป์. (2538). *มติใหม่ของกิจการนักศึกษา 2: การพัฒนานักศึกษา*. กรุงเทพฯ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต.
- สร้อยญา บุญเกิด. (2542). *ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมนักศึกษาของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่*. การค้นคว้าแบบอิสระ ศษ.ม. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อนุศักดิ์ ตั้งปณิธานวัฒน์. มนทิพย์ นาคะสุวรรณ. บุญพา โชขัต.(2549). งานกิจกรรมนักศึกษา โครงการจัดตั้งกองกิจการนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
- Krejcie, R.,& Morgan, D.W.(1970) *Determining sample size for research activities*. *Journal of Education and Psychological Measurement*

**การศึกษาทักษะการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21
ของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี**
**The Study of Life Skills in 21st Century
Among Student of Faculty of Science and Technology
Prince of Songkla University, Pattani campus**

อับดุลเลาะ เจ๊ะหลง ศษ.ม. (ศึกษาศาสตร์เพื่อพัฒนาชุมชน), นักวิชาการอุดมศึกษา
คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทักษะการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนานักศึกษาและหลักสูตรการเรียนการสอนให้ก้าวทันกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ชั้นปีที่ 1-4 ปีการศึกษา 2557 จำนวนทั้งสิ้น 261 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการศึกษาทักษะการดำรงชีวิตของนักศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษา คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย การศึกษาพบว่าทักษะการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษา คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี โดยรวมและในแต่ละด้านอยู่ในระดับมาก โดยวิเคราะห์ภาพรวมจากทักษะพบว่า นักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีความพร้อมต่อการปรับตัว และการบริหารจัดการเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะการมีความคิดเชิงสร้างสรรค์ที่หลากหลาย สร้างประโยชน์ต่อตนเอง และผู้อื่น มีความสามารถตีข้อมูลและสรุปผลจากการวิเคราะห์ได้ดี มีความเข้าใจถึงกระบวนการสื่อสาร เนื้อหาของการสื่อสาร ผู้รับสาร ได้อย่างชัดเจน สำหรับการใช้ชีวิตในสังคม มีเคารพความแตกต่างทางวัฒนธรรม ทำงานได้อย่างดีร่วมกับผู้อื่นที่มีพื้นฐานแตกต่างกันทางสังคม มีการวางแผนอนาคต มีการกำหนดเป้าหมายการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีทักษะการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อความสะดวก รวดเร็วในการทำงาน มีความรู้ ความเข้าใจ ในการสร้างสมดุลของการทำงานในอนาคตเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการสร้างสรรค์ และความเสมอภาคอย่างรอบด้าน

คำสำคัญ : ทักษะการดำรงชีวิต, นักศึกษา, คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

Abstract

This research aims to study life skills in 21st Century among students of Faculty of Science and Technology, Prince of Songkla University Pattani campus, in order to use as fundamental information for student's development and academic curriculum to keep up with the transformative world. The research is considered a survey research. There are two hundred and sixty-one students in year 1 – 4 of Faculty of Science and Technology, Prince of Songkla University, Pattani campus, academic year of 2014, used as research sample with questionnaire used as research instrument. As analyzed by percentage statistics and

standard deviation, it results that the students of Faculty of Science and Technology, possess high-level of life skills in 21st century, both generally and specifically. Analyzed generally by skills, it results that the students are ready for adaptation and management to keep up with transformative 21st Century world; especially, having various creativities, being beneficial to society and themselves, having good skills in analysis and analysis result, and having good understanding in communication, communication content, and receiver. In terms of living in society, the students respect cultural diversity and, also, they work well under the diversity. The students, moreover, have their future plans, and have planned their goals in working with others as well as having computer literacy to work effectively. They appear to have knowledge and understanding about making balance in future work to a creative change and about all-around equality. Faculty of Science and Technology, in this case, distinctly has student developmental strategy in accordance with current 21st Century conceptual framework, making its students well-prepared for various labour needs in the future.

Keywords: life skill, Student, Faculty of Science and technology

บทนำ

การศึกษานับเป็นหัวใจที่สำคัญในการดำรงชีวิตให้ก้าวทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก ซึ่งการพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืนจะต้องให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างทุนของประเทศที่มีอยู่ให้เข้มแข็งและมีพลังเพียงพอในการขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะการพัฒนาคนหรือทุนมนุษย์ให้เข้มแข็ง พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงโลกยุคศตวรรษที่ 21 และการเสริมสร้างปัจจัยแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพของคนในเชิงสถาบัน ระบบ โครงสร้างของสังคมให้เข้มแข็ง สามารถเป็นภูมิคุ้มกันการเปลี่ยนแปลงต่างๆที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้อย่างมีคุณภาพ กระทรวงศึกษาธิการ (2550) คณะกรรมการการอุดมศึกษาได้จัดทำมาตรฐานการอุดมศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ การศึกษาระดับอุดมศึกษาของชาติ ปรัชญาของการอุดมศึกษามุ่งเน้นในการผลิตบัณฑิตที่มีความรอบรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม มีความคิด วิเคราะห์และสังเคราะห์อย่างเป็นระบบ หมั่นแสวงหาความรู้ด้วยตัวเอง มีทักษะการสื่อสารที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม พร้อมสามารถบูรณาการความรู้ในด้านต่างๆ โดยต้องผสมผสานสาระความรู้ให้ได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา ควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมในแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา การเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ทำให้การเตรียมทรัพยากรบุคคลมีความสำคัญต่อการนำพาประเทศสู่ความผาสุก การพัฒนาคนในชาติให้มีคุณภาพ ด้วยการกำหนดนโยบายให้ความสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของชาติโดยเฉพาะการศึกษาในระดับอุดมศึกษาให้มีคุณภาพ มีคุณธรรม เป็นบุคคลที่พึงประสงค์ของสังคม เป็นบัณฑิตที่มีคุณลักษณะที่เก่ง มีความรู้ เชี่ยวชาญ ชำนาญการ ทั้งทางด้านวิชาการความรู้ทั่วไป เชี่ยวชาญการในแต่ละสาขาวิชาชีพ เป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม ซื่อสัตย์ สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2551)

การพัฒนาคุณภาพบัณฑิตของการอุดมศึกษาไทยแม้จะมีการดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง แต่ในปัจจุบันพบว่าคุณภาพอุดมศึกษายังไม่มีคุณภาพเท่าที่ควรและมีจุดอ่อนในหลายประเด็นประกอบด้วยปัญหาการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคมไทย นอกจากนี้สถาบันอุดมศึกษาบางแห่งยังไม่มีค่านิยมและเกิดความซับซ้อนในการดำเนินงาน ขาดการมีส่วนร่วมของชุมชนองค์กรเอกชนและผู้ประกอบการในการพัฒนาคุณภาพอุดมศึกษา หลักสูตรการเรียนการสอนยังล้าสมัย ไม่เกิดการปรับ

เปลี่ยนแปลงหลักสูตรตามกระแสแห่งการเปลี่ยนแปลง ดังนั้นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพของการอุดมศึกษาที่สำคัญ จะต้อง ความเข้มแข็งและแลกเปลี่ยนความรู้ใหม่ จัดการศึกษาเฉพาะทางที่ลงลึกเพื่อให้เกิดความเชี่ยวชาญ อันเป็นการพัฒนาโดย สร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมใหม่ๆ รวมถึงต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่อาจจะเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ซึ่งปัญหา ดังกล่าวส่งผลต่อการพัฒนาบัณฑิตไทยทั้งในด้านสมรรถนะและความประพฤติโดยตรง (สำนักงานคณะกรรมการการ อุดมศึกษา, 2551)

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เป็นอีกหนึ่งคณะชั้นนำในการผลิต บัณฑิต วิจัย และบริการวิชาการแก่สังคม ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ในระดับอาเซียน มียุทธศาสตร์เพื่อผลิตบัณฑิต ที่มีคุณภาพและคุณธรรม มีการพัฒนางานวิจัยและวิชาการเป็นที่ยอมรับในระดับชาติและนานาชาติ และมีการบริการวิชาการ ถ่ายทอดเทคโนโลยี และสร้างเสริมเครือข่ายเพื่อความมั่นคงของสังคม มีการบริหารจัดการองค์การอย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับการ ยุทธศาสตร์ในการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพและคุณธรรมนั้น คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้กำหนดเป้าประสงค์ให้ บัณฑิตมีทักษะการดำเนินชีวิตตามแนวทางศตวรรษที่ 21 (มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2554) โดยเฉพาะวิทยาการทางด้าน เทคโนโลยีสารสนเทศเจริญก้าวหน้าและเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว สังคมเปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมข่าวสาร ความรู้และ ข้อมูลข่าวสารสามารถสื่อสารกันทั่วโลก คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจึงไม่อาจหยุดนิ่งภายใต้บริบทความเปลี่ยนแปลง และความก้าวหน้าของวิทยาการต่าง ๆ เปรียบเสมือนเป็นคลังแห่งสมองของสังคม มีความเข้มแข็ง สามารถผลิตกำลังคนให้ ปรับเปลี่ยนตามความต้องการของภาคการผลิตต่าง ๆ การค้นคว้าวิจัยเพื่อพัฒนาสิ่งผลิตและเทคโนโลยีทางการผลิตที่แข่งขัน กับนานาชาติได้ รวมทั้งการบริหารจัดการทางด้านวิชาการและการศึกษา

ต่อเนื่องในรูปแบบต่าง ๆ ให้แก่ชนทุกชั้นในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง บัณฑิตคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ถือเป็นหัวใจหลักสำคัญในการพัฒนาและบ่มเพาะเพื่อให้เป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์ของสังคม คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จึงได้พัฒนาวิสัยทัศน์การเรียนรู้ของบัณฑิตสู่ทักษะการดำเนินชีวิตในศตวรรษที่ 21 โดย ผสมผสานองค์ความรู้ ทักษะเฉพาะด้าน ความชำนาญการและความรู้เท่าทันด้านต่างๆเข้าด้วยกัน ผ่านกระบวนการพัฒนา นักศึกษา กิจกรรมนักศึกษา เพื่อให้เข้าใจถึงทักษะต่างๆ ที่นำไปสู่ความสำเร็จทั้งในด้านการงานและการดำเนินชีวิต ในโลก ในศตวรรษที่ 21 ที่เปลี่ยนไปจากศตวรรษที่ 20 และ 19 โดยทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ที่สำคัญที่สุด คือ ทักษะการเรียนรู้ ส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้อุ้ให้บัณฑิตในศตวรรษที่ 21 มีความรู้ความสามารถ และทักษะจำเป็น ซึ่งเป็น ผลจากการปฏิรูประบบเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการเตรียมความพร้อมด้านต่างๆ ที่เป็นปัจจัย สนับสนุนที่จะทำให้เกิดการพัฒนาออกจากสาระวิชาหลัก อาทิเช่น ศิลปะ คณิตศาสตร์การปกครอง หน้าที่พลเมือง เศรษฐศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และรายวิชาพื้นฐานต่างๆ แล้ว ยังมีการส่งเสริมความเข้าใจใน เนื้อหาวิชาแกนหลัก และสอดแทรกทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เข้าไปในทุกวิชาแกนหลัก ประกอบด้วยความรู้เกี่ยวกับโลก ความรู้เกี่ยวกับการเงิน เศรษฐศาสตร์ ธุรกิจ และการเป็นผู้ประกอบการ ความรู้ด้านการเป็นพลเมืองที่ดี ความรู้ด้านสุขภาพ ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม (วิจารณ์ พานิช, 2555) นอกจากนี้ยังส่งเสริมทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม ซึ่งจะเป็เป็นตัวกำหนด ความพร้อมของนักศึกษาเข้าสู่โลกการทำงานที่มีความซับซ้อนมากขึ้นในปัจจุบัน ได้แก่ความริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรม การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา การสื่อสารและการร่วมมือ ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี อัน เนื่องมาจากในปัจจุบันมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านทางสื่อและเทคโนโลยีมากมาย นักศึกษาจึงต้องมีความสามารถในการ แสดงทักษะ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และปฏิบัติงานได้หลากหลาย โดยอาศัยความรู้ในหลายด้าน ประกอบด้วยความรู้ด้าน สารสนเทศ ความรู้เกี่ยวกับสื่อ ความรู้ด้านเทคโนโลยี ทักษะด้านชีวิตและอาชีพ ในการดำรงชีวิตและทำงานในยุคปัจจุบันให้ ประสบความสำเร็จ ตลอดจนความยืดหยุ่นและการปรับตัว การริเริ่มสร้างสรรค์และเป็นตัวของตัวเอง ทักษะสังคมและสังคม ข้ามวัฒนธรรมการเป็นผู้สร้างหรือผู้ผลิต และความรับผิดชอบเชื่อถือได้ ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ ซึ่งทักษะที่ได้กล่าวมา ข้างต้น นับว่าเป็นทักษะใหม่ที่นักศึกษา คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จำเป็นจะต้องมีเพื่อ ให้ เกิดการพัฒนา และเกิดการเปลี่ยนแปลง ก้าวทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในอนาคต ผู้วิจัยในฐานะผู้ปฏิบัติงานด้าน พัฒนานักศึกษา ของคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี มีความสนใจที่จะศึกษา ทักษะการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษา คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนา

นักศึกษา ตลอดจนเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนานักศึกษาและหลักสูตรการเรียนการสอน เพื่อให้ก้าวทันกับกระแสการเปลี่ยนแปลงในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ศึกษาทักษะการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษา คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนานักศึกษาและหลักสูตรการเรียนการสอนให้ก้าวทันกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ทักษะ หมายถึง ชีตความสามารถของบุคคลที่เกิดจากความรู้ ประสบการณ์ และคุณลักษณะบุคคล ซึ่งอาจแสดงออกเป็นวิธีคิดหรือพฤติกรรมที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่จนประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย และมีสามารถทำงานได้จนเกิดความโดดเด่นกว่าบุคคลอื่น
2. นักศึกษา หมายถึง บุคคลที่กำลังศึกษาอยู่ในคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ในระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1- 4 ประจำปีการศึกษา 2557
3. คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี หมายถึง คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
4. ทักษะการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 หมายถึง ทักษะการดำเนินชีวิตของคนรุ่นใหม่เพื่อพัฒนากระบวนการคิด พฤติกรรมและการเรียนรู้ในยุคสมัยที่มีการพัฒนาการทางด้านเทคโนโลยี ซึ่งประกอบด้วย 7 ทักษะ ประกอบด้วย
 - 4.1 ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา
 - 4.2 ทักษะด้านการสร้างสรรค์ และนวัตกรรม
 - 4.3 ทักษะด้านความเข้าใจความต่างวัฒนธรรมต่างกระบวนทัศน์
 - 4.4 ทักษะด้านความร่วมมือการทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ
 - 4.5 ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ
 - 4.6 ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
 - 4.7 ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ชั้นปีที่ 1-4 ปีการศึกษา 2557 โดยกำหนดประมาณขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางเครซีและมอร์แกน Krejcie, R.& Morgan, D.W. (1970) ซึ่งได้กลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 261 คน ใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นอย่างเป็นสัดส่วน (Stratified random sampling) และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random Sampling)

โดยกำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาการวิจัย เพื่อศึกษาทักษะการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ประกอบด้วย 7 ทักษะ ดังนี้

1. ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา
2. ทักษะด้านการสร้างสรรค์ และนวัตกรรม
3. ทักษะด้านความเข้าใจความต่างวัฒนธรรมต่างกระบวนทัศน์
4. ทักษะด้านความร่วมมือการทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ
5. ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ

6. ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
7. ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือและวิธีการหาประสิทธิภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการ วิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับการศึกษาทักษะการดำรงชีวิตของนักศึกษา ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษา คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ดังนี้

1) กำหนดจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาทักษะการ ดำรงชีวิตของนักศึกษา ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษา คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ใน 7 ด้าน ประกอบด้วย

- 1.1 ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา
- 1.2 ทักษะด้านการสร้างสรรค์ และนวัตกรรม
- 1.3 ทักษะด้านความเข้าใจความต่างวัฒนธรรมต่างกระบวนทัศน์
- 1.4 ทักษะด้านความร่วมมือการทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ
- 1.5 ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ
- 1.6 ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
- 1.7 ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้

2) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทักษะการดำรงชีวิตของนักศึกษา ในศตวรรษที่ 21 ของ นักศึกษา คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

3) ดำเนินการสร้างแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้ คือ

ตอนที่ 1. ข้อมูลที่เกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ การศึกษา สาขา ชั้น ปี ศาสนา

ตอนที่ 2. ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาทักษะการดำรงชีวิตของนักศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษา คณะ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ตอนที่ 3. เป็นข้อคำถาม ปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการศึกษาทักษะการดำรงชีวิตของนักศึกษา ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษา คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ซึ่งเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) กำหนดคะแนนเป็น 5 ระดับ และมีเกณฑ์กำหนดการให้คะแนนดังนี้

คะแนน 5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุดหรือเหมาะสมมากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง เห็นด้วยมากหรือเหมาะสมมาก

คะแนน 3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลางหรือเหมาะสมปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง เห็นด้วยน้อยหรือเหมาะสมน้อย

คะแนน 1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุดหรือเหมาะสมน้อยที่สุด

ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายค่าคะแนนเฉลี่ยดังนี้

ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายความว่า ผู้ตอบเห็นด้วยในระดับมากที่สุด

ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.51 - 4.20 หมายความว่า ผู้ตอบเห็นด้วยในระดับมาก

ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.61 - 3.50 หมายความว่า ผู้ตอบเห็นด้วยในระดับปานกลาง

ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายความว่า ผู้ตอบเห็นด้วยในระดับน้อย

ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายความว่า ผู้ตอบเห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด

4) นำร่างแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ที่ปรึกษางานวิจัย ตรวจสอบเพื่อปรับปรุง

5) นำแบบสอบถามไปปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของที่ปรึกษางานวิจัย แล้วนำเสนอคณะกรรมการวิจัย ประจำคณะ จำนวน 8 ท่านเพื่อพิจารณาตรวจสอบอีกครั้งหนึ่งเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา โดย

พิจารณา ความสอดคล้องกับนิยามศัพท์ ตรวจสอบและแก้ไขปรับปรุงด้านเนื้อหาและภาษาที่ใช้ให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการวิจัย โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item – objective congruence: IOC)

6) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงเรียบร้อยแล้ว ไปดำเนินการทดลองใช้ (Try Out) กับนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ โดยคัดเลือกจำนวน 30 คน

7) นำแบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์ที่ผ่านการทดลองใช้ (Try Out) มาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามในรายด้านและทั้งฉบับ ด้วยวิธีของ Alpha Reliability coefficient ผลการวิเคราะห์พบว่า ค่าความเชื่อมั่นรวมทั้งฉบับเท่ากับ .972

8) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว จัดพิมพ์ฉบับจริงเพื่อเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) สำรองการศึกษาทักษะการดำรงชีวิตของนักศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ทั้ง 7 ด้าน โดยสำรวจจากแบบสอบถาม

2) นำผลของการศึกษาทักษะการดำรงชีวิตของนักศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี โดยการหาค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาทักษะการดำรงชีวิตของนักศึกษา ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ผู้วิจัยได้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์เพื่อหาค่าสถิติต่อไปนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างวิเคราะห์ โดยการแจกแจงความถี่และคำนวณค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการศึกษาทักษะการดำรงชีวิตของนักศึกษา ใน ศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ทั้ง 7 ด้าน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลและตรวจให้คะแนนเป็นรายชื่อ แล้วนำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นรายด้าน และเฉลี่ยรวมทุกด้าน ซึ่งการพิจารณาของคะแนนโดยใช้เกณฑ์ส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิด เกี่ยวกับข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำเสนอในรูปแบบความถี่ของคำตอบ

สรุปผลการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ที่กำลังศึกษาชั้นปีที่ 1-4 ประจำปี 2558 จำนวนทั้งสิ้น 261 คน เพศหญิงมีจำนวนมากที่สุด จำนวน 162 คน คิดเป็นร้อยละ 62.1 ส่วนเพศชาย มีจำนวนทั้งสิ้น 99 คน คิดเป็นร้อยละ 37.9 ศาสนาอิสลามมากที่สุด จำนวน 216 คน คิดเป็นร้อยละ 82.6 ศาสนาพุทธ 43 คน คิดเป็นร้อยละ 16.5 และศาสนาคริสต์และอื่นๆ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.8 ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 42.1 รองลงมาคือนักศึกษาชั้นปีที่ 2 จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 27.2 นักศึกษาชั้นปีที่ 3 จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 14.9 นักศึกษาชั้นปีที่ 4 จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 15.7 ตามลำดับ ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาจากสาขาวิทยาศาสตร์การอาหารและโภชนาการ จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 13.0 รองลงมาคือ สาขาวิชาคณิตศาสตร์ประยุกต์ จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 12.3 รองลงมาที่มีจำนวนที่เท่ากัน คือ สาขาเคมีชีววิทยาและเคมีอุตสาหกรรม จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 11.9 สาขาวิชาเทคโนโลยียาง จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 11.1 สาขาวิชาเทคโนโลยีการประมง จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 10.3 สาขาวิชาเทคโนโลยีการเกษตร จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 8.4 สาขาวิชาโภชนศาสตร์และการกำหนดอาหาร จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 7.7 สาขาวิชาฟิสิกส์ จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 7.3 สาขาวิชาวิทยาศาสตร์นิเทศ จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 6.1 ตามลำดับ ส่วน

ใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นนักศึกษาในสังกัดหอพักมหาวิทยาลัย จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 86.7 รองลงมาคือ บ้านพักส่วนตัว จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 32.3 รองลงมาคือหอพักเอกชน จำนวน 46 คิดเป็นร้อยละ 17.6 ตามลำดับ

2. นักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีทักษะด้านการสร้างสรรค์ และนวัตกรรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.64$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีความคิดเชิงสร้างสรรค์ที่หลากหลาย สร้างประโยชน์ต่อตนเอง และผู้อื่น ($\bar{X} = 3.45$) และต่ำสุดคือ มีเครือข่ายองค์กรด้านพัฒนาความคิดสร้างสรรค์เพื่อสร้างประโยชน์แก่สังคม ($\bar{X} = 0.66$)

นักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี มีระดับทักษะการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะในการแก้ปัญหา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.63$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า นักศึกษามีระดับทักษะมากที่สุด คือ ตีข้อมูลและสรุปผลจากการวิเคราะห์ที่ได้ดีที่สุด ($\bar{X} = 3.0$) และต่ำสุดคือ ระดับทักษะการแยกส่วนปัญหาอยู่ในระดับ ($\bar{X} = 4.14$)

นักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี มีระดับทักษะการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ด้านทักษะการสื่อสารสารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.53$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า นักศึกษามีระดับทักษะ มากที่สุด คือ เข้าใจถึงกระบวนการสื่อสาร ผู้ให้สารเนื้อหาของสารสื่อสาร ผู้รับสาร ได้อย่างชัดเจนช่องทางของการสื่อสารผลของการสื่อสาร ($\bar{X} = 3.62$) และต่ำสุดคือ ระดับทักษะการมีความรู้ ความเข้าใจ ค่านิยม ทักษะการสื่อสาร ($\bar{X} = 3.44$)

นักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี มีระดับทักษะการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ด้านความเข้าใจความแตกต่างวัฒนธรรมต่างกระบวนการที่คน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.61$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า นักศึกษามีระดับทักษะมากที่สุด คือ เคารพความแตกต่างทางวัฒนธรรมและทำงานและวัฒนธรรมได้อย่างผลดีร่วมกับผู้อื่นที่มีพื้นฐานแตกต่างกันทางสังคม ($\bar{X} = 3.80$) และต่ำสุดคือ ระดับทักษะการตอบสนองความเห็น และคุณค่าที่แตกต่างอย่างใจกว้าง ($\bar{X} = 3.47$)

นักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี มีระดับทักษะการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ด้านทักษะการสื่อสารสารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.63$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า นักศึกษามีระดับทักษะ มากที่สุด คือ กำหนดเป้าหมายการทำงานร่วมกันกับผู้อื่นตามเกณฑ์ที่กำหนดได้อย่างชัดเจน บนพื้นฐานความสำเร็จ ($\bar{X} = 3.72$) และต่ำสุดคือ ระดับทักษะการทำให้ผู้อื่นเกิดพลังในการทำงานให้บรรลุผลสำเร็จร่วมกัน ($\bar{X} = 3.47$)

นักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี มีระดับทักษะการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.64$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า นักศึกษามีระดับทักษะมากที่สุด คือ ใช้เครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อความสะดวก รวดเร็วในการทำงานของยุคเทคโนโลยีต่อการปฏิบัติงาน เพื่อให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลง ($\bar{X} = 3.70$) และต่ำสุดคือ ระดับทักษะการมีความรู้พื้นฐานทางด้านระบบสื่อสารต่างๆระบบฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ และระบบเครือข่าย ($\bar{X} = 3.54$)

นักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี มีระดับทักษะการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ด้านทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.61$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า นักศึกษามีระดับทักษะมากที่สุด คือ มีความรู้ ความเข้าใจ ในการสร้างสมดุลของการทำงานในอนาคตเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ในการสร้างสรรค์ และความเสมอภาคอย่างรอบด้าน ($\bar{X} = 3.79$) และต่ำสุดคือ ระดับทักษะ

ความสามารถหลอมรวมผลสะท้อนของงานในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 3.59$)

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเพิ่มเติม โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำเสนอในรูปแบบความถี่ของคำตอบ ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอเป็นประเด็นดังนี้

1. อยากให้ทางมหาวิทยาลัยเพิ่มบทบาทด้านการวางแผนกิจกรรมนักศึกษาแบบแนวใหม่มากขึ้นและมีการพัฒนานักศึกษาที่มีรูปแบบกิจกรรมและแนวคิดใหม่ๆ จำนวน 34 คน
2. ผู้บริหารและอาจารย์ หรือผู้เกี่ยวข้องด้านการจัดกิจกรรมนักศึกษา ให้ความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษาโดยกลุ่มนักศึกษาให้มากขึ้น เพื่อให้ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมของนักศึกษา จำนวน 30 คน
3. ผู้เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมนักศึกษา หรือผู้เข้ามามีบทบาทในการพัฒนานักศึกษา ควรเลือกจากประสบการณ์ และเข้าใจวัฒนธรรมพื้นที่ จำนวน 18 คน
4. การพัฒนานักศึกษาควรมีการวางแผนแนวปฏิบัติเพื่อส่งเสริมการยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม จำนวน 18 คน
5. การพัฒนานักศึกษาควรมีการวางแผนแนวปฏิบัติเพื่อส่งเสริมการบูรณาการระหว่างกิจกรรมนักศึกษาและวิชาการ จำนวน 16 คน
6. ทุกครั้งที่เริ่มกิจกรรม ควรแนะนำปรัชญา วัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมนักศึกษา เพื่อให้การดำเนินงานสามารถสร้างคุณประโยชน์ต่อกลุ่มเป้าหมายได้อย่างดี พร้อมทั้งเชื่อมโยงการพัฒนาทักษะการใช้ชีวิต จำนวน 12 คน

การอภิปรายผล

จากการศึกษาทักษะการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษา คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปและอภิปรายผล โดยรวมในแต่ละด้าน ดังนี้

1. ผลการศึกษาทักษะการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษา คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ในด้านการสร้างสรรค์ และนวัตกรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.64$) โดยเฉพาะการมีความคิดเชิงสร้างสรรค์ที่หลากหลาย สร้างประโยชน์ต่อตนเอง และผู้อื่น ($\bar{X} = 3.45$) ทั้งนี้คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนานักศึกษาด้านการส่งเสริมการมีความคิดสร้างสรรค์ เน้นการสร้างประโยชน์เพื่อชุมชน สามารถต่อยอดความคิดสร้างสรรค์จากการเรียนการสอนไปเป็นนวัตกรรมใหม่เพื่อสังคม ซึ่งสอดคล้องกับนีลลีย์ (Neeley, 2004) ที่ได้ศึกษาหลักสูตรการแนะนำเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของผู้เรียน กล่าวคือ ต้องมีการพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเอง มีแรงจูงใจเพื่อความสำเร็จ มีอัธมโนต่อตนเองอย่างสร้างสรรค์ เพราะทั้งหมดจะช่วยให้เกิดเครือข่ายการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ได้เป็นอย่างดี ในขณะที่เดียวกัน จากการศึกษาครั้งนี้ทำให้ทราบถึงระดับทักษะด้านการมีเครือข่ายองค์กรด้านพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ เพื่อสร้างประโยชน์แก่สังคมนั้นยังอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 0.66$) ซึ่งสอดคล้องกับ กัสต้าซิลเดอร์ และบรูค (Gazda, Childers and Brooks, 1987) ที่กล่าวว่า การมีมนุษยสัมพันธ์และการสื่อสารกลุ่มระหว่างบุคคลนั้นจะต้องมีการสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่น สร้างการมีส่วนร่วมระหว่างกัน และเป็นทักษะที่จำเป็นอย่างหนึ่งในการดำเนินชีวิตของบุคคลไม่ว่าจะเป็น การให้ความร่วมมือในการทำงาน

โดยสรุปแล้ว คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี มีแนวทางในการพัฒนานักศึกษาด้านการสร้างสรรค์ และนวัตกรรม อย่างชัดเจนอันเนื่องจากได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนานักศึกษาอย่างชัดเจน แต่ต้องมีการส่งเสริมการสร้างเครือข่ายเพื่อให้เกิดการสร้างแนวคิดใหม่ๆ ในการสร้างสรรคงานเพื่อให้เกิดนวัตกรรมใหม่ๆ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ เกิดประโยชน์ต่อตัวเองและผู้อื่นอย่างชัดเจนขึ้น

2. ผลการศึกษาทักษะการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษา คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ในด้านกรคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะในการแก้ปัญหา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.63$) โดยเฉพาะการตีข้อมูลและสรุปผลจากการวิเคราะห์ได้ดีที่สุด ($\bar{X} = 3.70$) ซึ่งทักษะการคิดวิเคราะห์ วิจารณ์ หรือการคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นความสามารถของบุคคลในการวิเคราะห์แยกแยะข้อมูล ข่าวสาร ปัญหาและ วิจารณ์สถานการณ์ต่างๆออกมาดี เป็นที่พึงประสงค์แก่ตนเองและส่วนรวมก็ควรกระทำ เพราะทำให้เกิดผลดีเพื่อจุดประสงค์ที่จะพัฒนาทักษะชีวิตให้มีความเจริญก้าวหน้า สามารถอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขในสังคมมนุษย์ (สำนักงานเขตพื้นที่ปัตตานี

เขต 1, 2551) ในขณะเดียว ระดับทักษะการแยกส่วนปัญหาอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 4.14$) ซึ่งบุคคลอาจจะไม่ทราบถึงที่มาของปัญหาอย่างแท้จริง เมื่อบุคคลมีปัญหาดังกล่าวที่ไม่สามารถแก้ไขได้ทำให้เกิดภาวะตึงเครียดทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ทักษะการแก้ปัญหาจะช่วยให้บุคคลสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตของเขาได้ ซึ่งลักษณะของผู้มีทักษะการแก้ปัญหาจะต้องมีความสามารถในการรับรู้ปัญหาสาเหตุของปัญหาทางเลือกวิเคราะห์ข้อดีข้อเสียของแต่ละทางเลือก ตัดสินใจเลือกทางแก้ปัญหาที่เหมาะสม และลงมือแก้ไขปัญหาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม (Bloggang, 2551)

โดยสรุปแล้ว คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีนั้นได้กำหนดยุทธศาสตร์และนโยบายด้านพัฒนานักศึกษาด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะในการแก้ปัญหาอย่างชัดเจนและสามารถเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนานักศึกษาให้เป็นบัณฑิตที่มีวิจารณญาณและทักษะการแก้ปัญหา ทั้งนี้ยังเปิดโอกาสให้นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาเพื่อบริหารโครงการด้วยตัวเอง รู้จักการทำงานและการแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ ควรได้รับการส่งเสริมให้นักศึกษาพัฒนาทักษะแยกส่วนของปัญหา รู้จักการวิเคราะห์ออกเป็นเป็นระบบ มีที่มา และแนวทางในการแก้ไขปัญหาเรื่องต่างๆที่เกิดขึ้นได้อย่างชัดเจน

3. ผลการศึกษาทักษะการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษา คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ในด้านทักษะการสื่อสารสารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.53$) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเข้าใจถึงกระบวนการสื่อสาร ผู้ให้สารเนื้อหาของการสื่อสาร ผู้รับสาร ได้อย่างชัดเจน ช่องทางของการสื่อสารผลของการสื่อสาร ($\bar{X} = 3.62$) ซึ่งสอดคล้องกับกรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาวของเครือข่ายการพัฒนาบัณฑิตอุดมคติไทย ที่กำลังส่งเสริมคุณลักษณะบัณฑิตที่เด่นชัดและสูงกว่าอดีต ทำให้นักศึกษาจำเป็นต้องพัฒนาขีดความสามารถให้อยู่ในระดับสากลให้ได้ ซึ่งมีความรู้ ความเข้าใจในการสื่อสารรอบด้าน เพื่อใช้ชีวิตในสังคมที่หลากหลาย และสังคมไร้พรมแดนโดยไม่มีข้อจำกัด ในขณะเดียวกันระดับทักษะการมีความรู้ ความเข้าใจ ค่านิยม ทักษะที่ดีในการสื่อสารของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีนั้นจะต้องมีการพัฒนามากขึ้น ($\bar{X} = 3.44$) ซึ่งการควบคุมการใช้สื่อและเทคโนโลยี การสื่อสารต่างๆรวมถึงอุปกรณ์และเทคโนโลยีเป็นสิ่งที่ไม่เข้ากันง่าย ทั้งโทรศัพท์มือถือ แท็บเล็ต และอินเทอร์เน็ต ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีทั้งข้อดีและข้อเสีย ที่ปัจจุบันไม่สามารถหลีกเลี่ยงการใช้งานอุปกรณ์เหล่านี้ได้แล้ว จากความสำคัญดังกล่าวนี้จำเป็นต้องเป็นแนวทางสำคัญในการส่งเสริมและพัฒนาทัศนคติที่ดีต่อการสื่อสาร (ผู้จัดการออนไลน์, 2555)

โดยสรุปแล้วคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ได้มีการส่งเสริมทักษะการสื่อสารสารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อให้กับนักศึกษาอยู่ในระดับมาก อันเนื่องมาจากคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนานักศึกษา มีโครงการที่ส่งเสริมการเรียนรู้เท่าทันสื่อได้อย่างชัดเจน นำไปสู่การพัฒนานักศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้จะต้องปรับทัศนคติที่ดีต่อการสื่อสารมากขึ้น เพื่อให้นักศึกษาใช้ชีวิตในสังคมไร้พรมแดนได้อย่างมีความสุข เท่าทันสื่อ และการเปลี่ยนแปลงของโลกไร้พรมแดน

4. ผลการศึกษาทักษะการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษา คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ในด้านความเข้าใจความแตกต่างวัฒนธรรมต่างกระบวนทัศน์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.61$) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการ เคารพความแตกต่างทางวัฒนธรรมและทำงานและวัฒนธรรมได้อย่างผลดีร่วมกับผู้อื่นที่มีพื้นฐานแตกต่างกันทางสังคม ($\bar{X} = 3.80$) ซึ่งสอดคล้องกับการพัฒนานักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ที่ส่งเสริมให้นักศึกษาเรียนรู้วัฒนธรรมที่หลากหลาย สามารถใช้ชีวิตได้อย่างมีความสุขท่ามกลางความหลากหลายทางวัฒนธรรมและสอดคล้องกับนิลเลย์ (Neeley, 2004) ที่ส่งเสริมการรับรู้และเข้าใจความแตกต่างกันต่าง ๆ ด้านภาษา การตระหนักรู้ความหมายของภูมิหลังเกี่ยวกับวัฒนธรรมของบุคคลอื่นเพื่อการอยู่รอดในสังคมอย่างมีความสุข ในขณะเดียวกัน ระดับทักษะการตอบสนอง ความเห็น และคุณค่าที่แตกต่างอย่างใจกว้างของนักศึกษา คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจะต้องได้รับการพัฒนา ($\bar{X} = 3.47$) ซึ่งสอดคล้องกับคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ที่มีนโยบายในการพัฒนานักศึกษาเพื่อส่งเสริมการเปิดใจอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข และยังสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่าเด็กไทยยังขาดทักษะในการดำรงชีวิต ซึ่งทำให้เด็กหลายคนมีปัญหาในการเข้าสังคมและการอยู่ร่วมกับผู้อื่น รวมไปถึงการที่เด็กไม่สามารถดูแลตนเองได้ และมีทักษะไม่มากพอที่จะสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ด้วยตัวเอง (ผู้จัดการออนไลน์, 2555)

โดยสรุปแล้วคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ได้มีนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนานักศึกษาในด้านความเข้าใจความแตกต่างวัฒนธรรมต่างกระบวนทัศน์ ทั้งนี้ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี อยู่ในพื้นที่ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ทำให้นักศึกษาตระหนักถึงความสำคัญในการใช้ชีวิตร่วมกันอย่างมีความสุข ทั้งนี้จะต้องมีการพัฒนาทักษะการตอบสนอง ความเห็น และคุณค่าที่แตกต่างอย่างใจกว้างของนักศึกษาให้มากขึ้นซึ่งอาจจะเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งในการพัฒนานักศึกษา เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมต่างกระบวนทัศน์มากขึ้น

5. ผลการศึกษาทักษะการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษา คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ในด้านทักษะการสื่อสารสารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.63$) โดยเฉพาะทักษะการกำหนดเป้าหมายการทำงานร่วมกันกับผู้อื่นตามเกณฑ์ที่กำหนดได้อย่างชัดเจน บนพื้นฐานความสำเร็จ ($\bar{X} = 3.72$) อันเนื่องจากคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ได้มีการส่งเสริมการทำงานร่วมกันในองค์กร ส่งเสริมให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพในทุกสาขา ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ศึกษามีพัฒนาการด้านการสื่อสารสารสนเทศ รู้เท่าทันสื่อ ในขณะที่เดียวกันทักษะการทำให้ผู้อื่นเกิดพลังในการทำงานให้บรรลุผลสำเร็จร่วมกันนั้นยังอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 3.47$) แมนกรูก้า วิทแมน และโพสนอร์ (Mangrulkar, Whitman, & Posner, 2001) ได้ศึกษาเกี่ยวกับวิธีการพัฒนาทักษะชีวิตในเด็กและวัยรุ่นได้แบ่งองค์ประกอบสำคัญของโปรแกรมการพัฒนาทักษะชีวิตไว้ 3 ทักษะ คือ องค์ประกอบทักษะทางสังคม (Social Skills) ประกอบด้วย ทักษะการติดต่อสื่อสารทักษะการปฏิเสธและเจรจาต่อรอง ทักษะการกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม ทักษะระหว่างบุคคล (การพัฒนาสัมพันธภาพที่ดี) ทักษะการให้ความร่วมมือ ทักษะการเห็นอกเห็นใจบุคคลอื่น พ่อแม่ กลุ่มเพื่อน หรือบุคคลอื่น ๆ ในสังคม สิ่งเหล่านี้จะเพิ่มความซับซ้อนของการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมให้กับวัยรุ่นการที่วัยรุ่นขาดทักษะทางสังคมที่พอเพียงหรือวัยรุ่นที่ล้มเหลวในการพัฒนาทักษะสำหรับการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น อาจถูกการปฏิเสธจากกลุ่มสังคมนั้นและนำมาซึ่งพฤติกรรมต่าง ๆ ที่ไม่เหมาะสม เช่น พฤติกรรมก้าวร้าว การแยกตัวออกจากสังคม การใช้สารเสพติดต่าง ๆ เป็นต้น องค์ประกอบทักษะทางความคิด (Cognitive Skills) ประกอบด้วย ทักษะการแก้ปัญหาและทักษะการตัดสินใจ (การเข้าใจผลที่จะเกิดขึ้นของการกระทำ การกำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหา) การพัฒนาทักษะชีวิตส่วนใหญ่จะรวมทักษะทางสังคมและทักษะทางความคิดเข้าด้วยกันการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ เป็นทักษะสำคัญของทักษะทางความคิดในการที่จะช่วยพัฒนาทักษะชีวิตให้กับวัยรุ่น จากทฤษฎีของแบนดูรา (Bandura, 1997). กล่าวไว้ว่าบุคคลที่มีประสบการณ์ที่ยุ่งยากเกี่ยวกับการตัดสินใจและการแก้ปัญหา จะส่งผลให้บุคคลนั้นไม่สามารถสร้างเป้าหมายที่เหมาะสมและประสบความสำเร็จในเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้ ดังนั้น สิ่งสำคัญในการฝึกทักษะการตัดสินใจและการแก้ปัญหาให้กับวัยรุ่นนั้นจะต้องออกแบบโมเดลให้วัยรุ่นเรียนรู้ว่าอย่างไร (How) ไม่ใช่รู้วาคืออะไร (What) เท่านั้น เนื่องจากทักษะทางความคิดจะช่วยให้เด็กนำทักษะที่ได้ฝึกไปประยุกต์ใช้ในการต่อต้านหรือปฏิเสธความกดดันจากกลุ่มเพื่อน สื่อ และสังคม โดยการเรียนรู้ที่จะคิดอย่างมีวิจารณญาณเกี่ยวกับความกดดันต่าง ๆ ที่เข้ามาคุกคามในชีวิต นอกจากนี้ทักษะทางความคิดยังมีความสัมพันธ์กับการประเมินตนเอง (Self-Evaluation) ซึ่งจะช่วยสะท้อนในเรื่องค่านิยมที่มีต่อพฤติกรรมต่าง ๆ ของบุคคลและคุณภาพของบุคคลตลอดจนบุคคลอื่น อีกทั้งยังเกี่ยวข้องกับการคาดหวัง หรือระดับที่ตนเองคาดหวังที่พยายามกำหนดเป้าหมายหรือผลที่จะเกิดขึ้นในชีวิตอย่างแท้จริงในอนาคต บุคคลที่มีความเชื่อในเชิงสาเหตุหรือเหตุผลจะมีแนวโน้มที่จะสัมพันธ์กับพฤติกรรมเชิงบวกและพฤติกรรมที่สร้างสรรค์ ตลอดจนประสบความสำเร็จทางการศึกษา ส่วนการสร้างการตัดสินใจจะเกี่ยวข้องกับกระบวนการเชิงเหตุผลการจัดการของความยุ่งยากในการเลือกสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยเฉพาะภายใต้สถานการณ์ที่ตรงเครียด โดยสามารถระบุประเด็นปัญหาสำคัญหรือแก้ปัญหา การกำหนดเป้าหมายการเลือกทางเลือกที่เหมาะสมและความเป็นไปได้ของผลที่จะเกิดขึ้น

โดยสรุปแล้วคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี มีนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนานักศึกษา และส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในด้านทักษะการสื่อสารสารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ โดยรวมอยู่ในระดับมาก อันเนื่องมาจากได้กำหนดเป็นคุณลักษณะบัณฑิตที่สำคัญของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ส่งผลให้นักศึกษาให้ความสำคัญในการเรียนรู้และทำความเข้าใจทางด้านสื่อสารสนเทศ ทั้งนี้ จะต้องมีการส่งเสริมทักษะการทำให้ผู้อื่นเกิดพลังในการทำงาน เพื่อเป็นแนวทางในการใช้ชีวิตในสังคมที่กว้างขึ้น พร้อมร่วมรับผิดชอบในฐานะเป็นพลเมืองโลก

6. ผลการศึกษาทักษะการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษา คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ในด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.64$) โดยเฉพาะอย่างยิ่งระดับทักษะการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อความสะดวก รวดเร็วในการทำงานของยุคเทคโนโลยีต่อการปฏิบัติงาน เพื่อให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลง ($\bar{X} = 3.70$) ทั้งนี้ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนานักศึกษาอย่างชัดเจน มีโครงการที่ส่งเสริมการพัฒนานักศึกษาด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยี พร้อมทั้งคณะมีหลักสูตรการสอนด้านคอมพิวเตอร์เทคโนโลยี ที่บูรณาการในรายวิชาที่ชัดเจน ในขณะที่ระดับทักษะการมีความรู้พื้นฐานทางด้าน ระบบสื่อสารต่างๆ ระบบฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ และระบบเครือข่าย ของนักศึกษา คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 3.54$)

โดยสรุปแล้ว คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ได้มีการส่งเสริมและกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนานักศึกษา ในด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยี ชัดเจน ส่งผลให้เกิดการพัฒนาทักษะด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีได้อย่างชัดเจน ทั้งนี้จะต้องมีส่งเสริมและผลักดันให้เกิดการเรียนรู้ทางด้านความรู้พื้นฐาน ระบบสื่อสารต่างๆ ระบบฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ และระบบเครือข่ายให้ดีขึ้น

7. ผลการศึกษาทักษะการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษา คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ในทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.61$) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีความรู้ ความเข้าใจ ในการสร้างสมดุลของการทำงานในอนาคตเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการสร้างสรรค์ และความเสมอภาคอย่างรอบด้านยังอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$) ซึ่งในห้วงเวลาของศตวรรษที่ 21 ศิษย์หลานเข้ามา นับกว่าทศวรรษแล้ว สังคมโลกเต็มไปด้วยการเปลี่ยนแปลง การปรับตัว และการบริหารจัดการเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง เหล่านั้น สำหรับผู้ใหญ่ โดยทั่วไปได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนผ่านของบริบททางสังคมอย่างหลีกเลี่ยงไม่พ้นเช่นเดียวกับเด็กนักศึกษา ที่เป็นทั้งผลพวงและเป็นโจทย์สำคัญของสังคมว่า จะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างไร ตั้งแต่วัยเริ่มต้น ให้มีพื้นฐานที่ดี มั่นคง สามารถเติบโตและอยู่รอดได้อย่างมีคุณภาพในอนาคตและต่ำสุดคือ ระดับทักษะความสามารถหลอมรวมผลสะท้อนของงานในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ผู้จัดการออนไลน์, 2555) ซึ่งความท้าทายเดียวกันทำให้นักศึกษาตระหนักถึงความสำคัญการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว และส่งผลต่อพฤติกรรมนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดี

โดยสรุปแล้ว คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานีได้มีการส่งเสริมการพัฒนานักศึกษาเพื่อให้เกิดการพัฒนาทักษะใหม่ในศตวรรษที่ 21 ในด้านการส่งเสริมการประกอบอาชีพและการเรียนรู้ในการทำงานในอนาคตโดย กำหนดให้นักศึกษาเรียนรู้การเป็นผู้ประกอบการ และสามารถผลิตสินค้าจากวิชาชีพสู่การเป็นอาชีพในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถตอบโจทย์การเปลี่ยนแปลงและความต้องการของตลาดแรงงานได้อย่างดี

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการหาแนวทางการพัฒนานักศึกษาโดยใช้แนวคิดทักษะใหม่ในศตวรรษที่ 21
2. เปรียบเทียบความคิดเห็น ของนักศึกษา ผู้บริหาร คณาจารย์ ต่อทักษะของนักศึกษาเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนานักศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาและหาแนวทางการพัฒนานักศึกษาให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). **กรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาตามแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.2545-2559) ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10.** กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการ สภาการศึกษา
- บุญชม ศรีสะอาด. (2543). **การวิจัยเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา.** กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาสน์
- ผู้จัดการออนไลน์. (2555). **เด็กพันธุ์ใหม่ในศตวรรษที่ 21 หน้าตาควรเป็นอย่างไร..!!**
วันที่ค้นหา 24 เมษายน 2558, เข้าถึงได้ที่: <http://www.manager.co.th/family>
(2555). **นักวิชาการห่วงเด็กเล็ก สมองพัฒนาไม่ครบส่วน!**
วันที่ค้นหา 24 เมษายน 2558, เข้าถึงได้ที่: <http://www.manager.co.th/family>
- วิจารณ์ พานิช. (2555). **วิถีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21.** กรุงเทพฯ: แผนพัฒนาเพื่อสุขภาพ มูลนิธิสดศรี – สฤษดิ์วงศ์.
- มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (2554). **รายงานผลงานดำเนินงาน 2552-2553 กองแผนงานวิทยาเขตปัตตานี.** สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2551) **สรุปโครงการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพนิสิตนักศึกษา ปีงบประมาณ 2550.** สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพนิสิตนักศึกษา
- Bandura A. (1997). **Social learning theory.** Engle woods Clift, N.J: Prentice-Hall.
- Bloggang. (2551). **Life skills.** Retrieved April20, 2015 From [http:// www.bloggang.com](http://www.bloggang.com)
- Gazda, G. M., Childers. W. C.& Brooks, D.k. (1987). **Foundation of Counseling and human service.** New York: Mc Graw Hill.
- Krejcie, R.,& Morgan, D.W.(1970) *Determining sample size for research activities.*
Journal of Education and Psychological Measurement
- Neeley, S.J.(2004). **A model comprehensive development guidance and counseling program for texas public school.** AustunL Texas Education Agency

การใช้สารสนเทศและความต้องการสารสนเทศในการสอนระดับปริญญาตรี

ของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏวราชนครินทร์

กลสมรรถ พจนาวาณิชย์ ฤทัยชนนี สิทธิชัย และ อัญญ์นิชตา รุ่งวิชานวัฒน์

สาขาวิชาการจัดการสารสนเทศ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

*E-mail : konsangpaap@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการใช้สารสนเทศและความต้องการสารสนเทศ ในการสอนระดับปริญญาตรีของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏวราชนครินทร์ 2) เปรียบเทียบการใช้สารสนเทศและความต้องการสารสนเทศ จำแนกตามปัจจัยบุคคล 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้สารสนเทศ กับความต้องการสารสนเทศ และ 4) ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้สารสนเทศ กลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง ซึ่งเป็นอาจารย์ที่สอนในระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏวราชนครินทร์ ปีการศึกษา 2555 จำนวน 97 คน เครื่องมือการวิจัย คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน และสถิติอ้างอิง โดยทดสอบสมมติฐานของความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ด้วยสถิติ (t-test) และความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA) หากพบมีความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ใช้วิธีการของเชฟเฟ่ เพื่อเปรียบเทียบรายคู่ ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

- 1) การใช้สารสนเทศ และความต้องการสารสนเทศในการสอนระดับปริญญาตรีของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏวราชนครินทร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง
- 2) การใช้สารสนเทศ แตกต่างกันตามตำแหน่งทางวิชาการ และประเภทคณะที่สังกัด ส่วนความต้องการสารสนเทศ แตกต่างกันตามอายุ และประเภทคณะที่สังกัด
- 3) การใช้สารสนเทศ กับความต้องการสารสนเทศ มีความสัมพันธ์ในทางบวก ระดับสูง
- 4) ผู้สอนส่วนใหญ่มีปัญหาและให้ข้อเสนอแนะในการใช้สารสนเทศในการสอนด้านวิชาที่สอนมากที่สุด ได้แก่ ทรัพยากรมีไม่เพียงพอกับความต้องการ รวมถึงแหล่งข้อมูลที่ไม่ครอบคลุมสาขาวิชาที่เปิดสอน

คำสำคัญ : การใช้สารสนเทศ, ความต้องการสารสนเทศ, อาจารย์ผู้สอน, การสอน

The Information Use and Needs for Undergraduate Lecturers Teaching at Princess of Naradhiwas University

Kolsmat Pogjanawanit Ruthaychonnee Sittichai and Annichata Ruangvichaniwat

Information Management , Faculty of Humanities and Social Sciences, Prince of Songkla University, Pattani Campus :

Email : konsangpaap@gmail.com

Abstract

The purposes of this research were 1) to study information use and needs of undergraduate lecturers teaching at Princess of Naradhiwas University 2) to compare between information use and needs 3) to study the relation between information use and needs and 4) know problems and suggestions about Information use for teaching. The samples of this research were 97 lecturers who taught undergraduate program at Princess of Naradhiwas University in academic year of 2012. The tools of the research were questionnaire. The statistics for analyzing included percentage, standard deviation, Pearson correlation coefficient and inference statistics. In addition, hypothesis testing of the differences was use t-test, one-way ANOVA, and Scheffé test for pair matching comparison. The result of the research found that

- (1) The overall Information use and needs of lecturers who taught undergraduate program at Princess of Naradhiwas University were rated at the moderate level.
- (2) Information use was different by academic title and faculty. Moreover, information need was different by age and faculty.
- (3) There was a positive relationship between Information use and needs at high level.
- 4) The problems and suggestions of information use in teaching aspect by the most of lecturers were inadequacies of resources and information resources were not uncovered all the courses.

Keyword: Information use, information needs, lecturers, teaching

บทนำ

มหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษา มีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญ 4 ประการ ได้แก่ การสอน การวิจัย การทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม และการให้บริการทางวิชาการแก่สังคม (สำนักมาตรฐานอุดมศึกษามหาวิทยาลัย, 2541) ในด้านการสอน อาจารย์เป็นผู้นำหน้าที่ถ่ายทอดวิชาความรู้ด้านต่าง ๆ ทักษะ และแนวคิดที่ถูกต้องให้แก่ผู้เรียน เพื่อผลิตบัณฑิตให้มี ความรู้ความสามารถทางด้านวิชาการ ตลอดจนมีคุณธรรมและจริยธรรม โดยอาศัยสื่อและวิธีการสอนที่เหมาะสม เพื่อให้ สอดคล้องกับหลักสูตรและตัวผู้เรียน (สุมิตรา จิระวุฒินันท์, 2543) ดังนั้น เพื่อส่งเสริมการสอนให้มีศักยภาพ อาจารย์ใน มหาวิทยาลัยจึงจำเป็นต้องพัฒนาตนเองให้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญทั้งในด้านเนื้อหา วิธีการ หรือเทคนิคต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การเรียนการสอนอยู่เสมอ โดยเฉพาะในกระบวนการจัดการเรียนการสอน มีการนำสารสนเทศเข้ามาใช้สนับสนุนให้การเรียน การสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (ทรงวิทย์ เจริญกิจจนลาภ, 2552)

ในปีการศึกษา 2554 มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ ได้จัดการเรียนการสอนระดับปริญญาตรี จำนวน 20 หลักสูตร จาก 8 คณะ และมีห้องสมุดมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ เป็นแหล่งสารสนเทศที่เป็นสถาบันเพียงแห่งเดียว ของมหาวิทยาลัย มุ่งเน้นบริการสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน

ในหลักสูตรต่าง ๆ ตลอดจนการวิจัยของอาจารย์ นักศึกษา และบุคลากรของมหาวิทยาลัย และเพื่อการเรียนรู้ของชุมชน ผู้วิจัยในฐานะบุคลากรสายปฏิบัติการฝ่ายห้องสมุด จึงเห็นความสำคัญของการศึกษาการใช้และความต้องการสารสนเทศ เพื่อ ศึกษาการใช้และความต้องการสารสนเทศ และปัญหาการใช้สารสนเทศในการสอน อันจะเป็นแนวทางให้แก่ห้องสมุด ได้ จัดหาสารสนเทศให้สอดคล้องกับการใช้และความต้องการ ของผู้สอนมากที่สุด ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้อาจารย์ สามารถปฏิบัติภาระงานในหน้าที่ดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

การวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการใช้สารสนเทศและความต้องการสารสนเทศ ในการสอนระดับปริญญาตรี ของอาจารย์มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ 2) เปรียบเทียบการใช้สารสนเทศและความต้องการสารสนเทศ จำแนกตาม ปัจจัยบุคคล 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้สารสนเทศกับความต้องการสารสนเทศ และ 4) เพื่อทราบปัญหาและ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้สารสนเทศในการสอน

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. การใช้สารสนเทศ

1.1 ความหมายและวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศ

การใช้สารสนเทศเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการแสวงหาสารสนเทศตามกิจกรรมที่บุคคลกระทำ เพื่อให้ได้ สารสนเทศมาใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ เพื่อสนองความต้องการของผู้แสวงหา เป็นแนวทางในการตัดสินใจ สนองความ อารมณ์ คลายความสงสัย ตอบคำถาม ศึกษา ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมให้กับตนเอง ช่วยเพิ่มพูนสติปัญญา ความรอบรู้ของ

บุคคลนั้นให้ลึกซึ้งกว้างไกลและบรรลุตามเป้าหมาย การใช้สารสนเทศย่อมแตกต่างกันไปตามบริบทและสภาพการณ์แวดล้อม (นวพร ไชยทองศรี, 2549; จุฑามาย อารมณีสวะ, 2551; อาอีฉ๊ะ มาระมาต, 2551)

1.2 การใช้สารสนเทศเพื่อการสอนของอาจารย์ในมหาวิทยาลัย

อาจารย์จำเป็นต้องใช้สารสนเทศในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อไม่ตีพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ มาประกอบการสอนเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทั้งจากการอ่าน การศึกษาค้นคว้า และติดตามความรู้ใหม่ ๆ อยู่เสมอ ทั้งในสาขาวิชาของตนและความรู้ในด้านอื่น ๆ อยู่ประจำ การศึกษาการใช้สารสนเทศเพื่อการสอนของอาจารย์ จึงเป็นการศึกษาเพื่อให้ได้ข้อมูลการใช้สารสนเทศของอาจารย์ในการนำมาวางแผน และกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศได้อย่างเหมาะสมจากการศึกษาการใช้สารสนเทศในด้านต่าง ๆ เพื่อการสอนของอาจารย์ พอสรุปได้ดังนี้ (จิรวรรณ ภักดีบุตร, 2535)

1) สาขาวิชาของสารสนเทศ อาจารย์ใช้สารสนเทศเฉพาะในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาเฉพาะที่ตนสอน หรือในสาขาวิชาที่ตนสังกัด ซึ่งเป็นสาขาวิชาที่อาจารย์มีพื้นฐาน ความสนใจในสาขาวิชานั้น ๆ หรือได้พัฒนาความรู้ในสาขาวิชานั้นแล้วในภายหลัง เพื่อนำมาใช้ในการเรียนการสอน

2) ขอบเขตเนื้อหาของสารสนเทศ อาจารย์ส่วนใหญ่ใช้มีลักษณะเนื้อหาเสนอรายละเอียดข้อมูลที่ถูกต้องสมบูรณ์จำนวนเพียงพอ และมีความต่อเนื่อง เกณฑ์การคัดเลือกสารสนเทศเพื่อนำมาใช้ในการสอนของอาจารย์ มีเนื้อหาที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การสอน มีเนื้อหาตรงตามบทเรียน มีลักษณะเหมาะสมกับระดับการศึกษาของผู้เรียน ปรากฏแหล่งอ้างอิงชัดเจน เนื้อหามีความน่าสนใจ ทันสมัยและสามารถติดตามนำมาใช้ได้สะดวก

3) รูปแบบของสารสนเทศ อาจารย์ใช้สารสนเทศในรูปแบบสื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ หนังสือตำรา วารสาร เป็นต้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสื่อรูปแบบนี้สามารถเก็บรักษาไว้ใช้เป็นหลักฐานได้นาน เนื้อหาของสารสนเทศที่นำเสนอมีความถูกต้องสามารถถ่ายทอดสารสนเทศผ่านตัวอักษรได้ดี

4) ภาษาของสารสนเทศ อาจารย์จำนวนมากเลือกใช้สารสนเทศที่นำเสนอภาษาที่ตนถนัดและคุ้นเคย แต่ทั้งนี้อาจารย์ยังต้องสามารถใช้สารสนเทศในภาษาอื่นเช่นภาษาอังกฤษ ได้ดีด้วย เพราะในปัจจุบันการสื่อสารมีความกว้างขวางมากขึ้น

5) ความทันสมัยของสารสนเทศ อาจารย์สาขาวิชาวิทยาศาสตร์มักใช้สารสนเทศที่มีช่วงความทันสมัยใหม่ที่สุดเพื่อสามารถติดตามวิทยาการ ความก้าวหน้าทางวิชาการใหม่ ๆ ในการนำมาปรับปรุงการสอนให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้น

6) แหล่งสารสนเทศ การใช้แหล่งสารสนเทศต่าง ๆ นั้น อาจารย์มักใช้สารสนเทศจากแหล่งสารสนเทศที่อาจารย์เชื่อว่าสามารถให้สารสนเทศที่ต้องการใช้ได้อย่างถูกต้อง จำนวนเพียงพอ มีการจัดระบบที่มีความคงที่ ใช้งานง่าย รวมทั้งควรเป็นแหล่งสารสนเทศที่อยู่ใกล้ตัว

2. ความต้องการสารสนเทศ

2.1 ความหมายและวัตถุประสงค์ของความต้องการสารสนเทศ

ความต้องการสารสนเทศ คือความประสงค์ที่จะได้รับสารสนเทศ ตระหนักถึงช่องว่างทางความรู้ หรือการขาดสารสนเทศ ซึ่งผลักดันให้เกิดการแสวงหา ทำให้บุคคลค้นหาสารสนเทศเพื่อหาคำตอบของปัญหา หรือทำความเข้าใจ และนำสารสนเทศที่ได้มาใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ความต้องการของผู้ใช้บริการสารสนเทศ โดยแต่ละบุคคลมีความต้องการที่แตกต่างกันออกไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการซึ่งนอกจากปัจจัยด้านอาชีพ หน้าที่ความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานแล้ว ยังมีปัจจัยอื่น ๆ อีก ได้แก่ คุณสมบัติส่วนตัวของผู้ใช้สารสนเทศ มีส่วนกำหนดพฤติกรรมการค้นหา และการใช้สารสนเทศ เพราะเป็นพื้นฐานและความสนใจส่วนตัวของผู้ใช้แต่ละบุคคล (วรพร นิพสิทธิ์, 2548; วัชรภรณ์ ตั้งควนิชย์, 2554)

2.2 องค์ประกอบความต้องการสารสนเทศ

องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการกระตุ้นหรือลดความต้องการสารสนเทศของแต่ละบุคคลที่สำคัญมี 3 ประการคือ 1) องค์ประกอบด้านผู้ใช้ เป็นความต้องการพื้นฐานทางร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา ความต้องการ ตามลักษณะอาชีพตามบทบาทและหน้าที่ของผู้ปฏิบัติงานความต้องการเฉพาะบุคคลและสังคม 2) องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมหรือระบบที่บุคคลเป็นสมาชิกอยู่ และ 3) องค์ประกอบด้านแหล่งสารสนเทศ (วรพร นิพสิทธิ์, 2548)

3. ความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการสารสนเทศและการใช้สารสนเทศ

การใช้สารสนเทศมีความสัมพันธ์กับความต้องการสารสนเทศ เนื่องจากการใช้สารสนเทศเป็นผลสืบเนื่องจากการที่บุคคลมีความต้องการสารสนเทศและมีการแสวงหาสารสนเทศ โดยผู้ใช้สารสนเทศเป็นผู้กำหนดความต้องการสารสนเทศและนำไปสู่การใช้สารสนเทศในด้านรูปแบบ เนื้อหาจากแหล่งสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อสนองความต้องการของผู้ใช้ การใช้สารสนเทศจะสิ้นสุดลงเมื่อสารสนเทศนั้นสามารถตอบสนองและนำไปใช้งานหรือนำไปแก้ไขปัญหได้ตามจุดมุ่งหมาย (ประภาวดี สืบสนธิ์, 2539)

4. องค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาประกอบด้วย 6 องค์ประกอบดังนี้ (ทบวงมหาวิทยาลัย, 2544)

1) ด้านหลักสูตร คือแผนการเรียนหรือรายวิชาต่างๆ ที่กำหนดให้เรียน มีโครงสร้างพื้นฐาน 4 พื้นฐานหลัก ได้แก่ วัตถุประสงค์ เนื้อหาวิชา วิธีสอน และการประเมินผล

2) ด้านอาจารย์ สถาบันอุดมศึกษาควรมีระบบการสรรหา พัฒนา และจรรงรักษาไว้ซึ่งอาจารย์ที่มีคุณวุฒิ ความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ คุณธรรมและจริยธรรม มีการกำหนดภารกิจของ อาจารย์และมีการประเมินผลการปฏิบัติภารกิจอย่างสม่ำเสมอ เพื่อพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน

3) ด้านกระบวนการเรียนการสอน การวางแผนการบริหารงานด้วยความร่วมมือของบุคลากรในสถานศึกษาเพราะในการจัดการเรียนการสอนต้องเกี่ยวข้องกับการจัดตารางสอน การจัดแผนการสอน การจัดชั้นเรียนและการจัดผู้สอน

4) ด้านนักศึกษา องค์ประกอบด้านนักศึกษา ที่สำคัญได้แก่ การรับนักศึกษาใหม่ ภารกิจของนักศึกษา การติดตามและประเมินคุณภาพของบัณฑิต

5) ด้านการวัดและประเมินผล การประเมินผลผู้เรียนพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกต พฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรม

6) ด้านปัจจัยเกื้อหนุน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักศึกษาอย่างมีคุณภาพ และประสิทธิภาพ มีอาคารสถานที่ที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนการสอนในหลายรูปแบบ มีวัสดุอุปกรณ์ที่เอื้ออำนวยต่อการค้น

วิธีการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ อาจารย์ผู้สอนในระดับปริญญาตรี ที่ปฏิบัติงาน ณ มหาวิทยาลัย นราธิวาสราชนครินทร์ ประจำปีการศึกษา 2555 (ไม่นับจำนวนอาจารย์ลาศึกษาต่อ) จำนวน 165 คน เนื่องจากการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มประชากรที่กำหนดข้างต้น ปรากฏว่าเก็บข้อมูลได้เพียง 97 คน จึงกำหนดเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 97 คน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงกำหนดให้เป็นกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของอาจารย์ ที่ตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งมีวิธีการสร้างแบบสอบถาม โดยศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร ตำรา ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ศึกษารูปแบบ และวิธีการสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมขอบเขตเนื้อหา และกำหนดโครงสร้างเนื้อหาของแบบสอบถาม นำมาออกแบบเพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์มากที่สุด และนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้ว เสนอ ผู้ทรงคุณวุฒิ หรือผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหา หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับประเด็นเนื้อหา ได้ค่าความสอดคล้องตั้งแต่ 0.60 – 1.00

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการตรวจสอบรายชื่อกลุ่มประชากร และทำการแจกแบบสอบถามตามคณะ พร้อมทั้งชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย และขอความร่วมมือในการกรอกแบบสอบถาม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ดังนี้

- 1) วิเคราะห์ลักษณะทั่วไปของกลุ่มประชากรและ โดยหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ
- 2) วิเคราะห์ระดับการใช้สารสนเทศ โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- 3) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและ ข้อเสนอแนะ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา แจกแจงความถี่และ ประมวลผลความคิดเห็นที่ได้ สรุปผลในภาพรวม
- 4) ทดสอบสมมติฐานด้วย t-test และ One-Way ANOVA เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่าง ของการใช้

สารสนเทศ ความต้องการสารสนเทศ กับปัจจัยส่วนบุคคล และนำเสนอผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Sheffe')

5) ทดสอบความสัมพันธ์ของการใช้สารสนเทศกับความต้องการสารสนเทศ โดยใช้การทดสอบนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient)

ผลการวิจัย

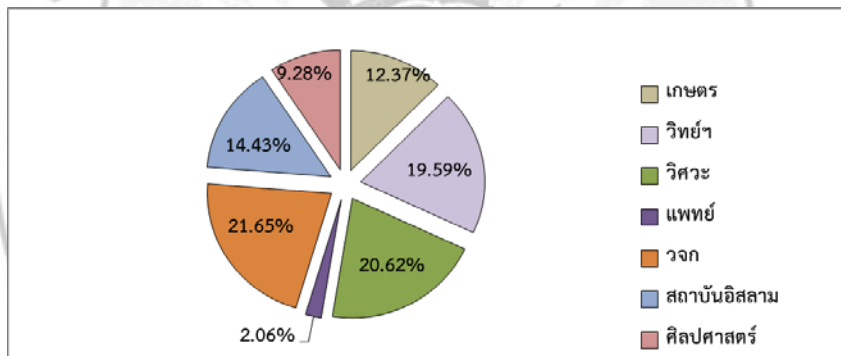
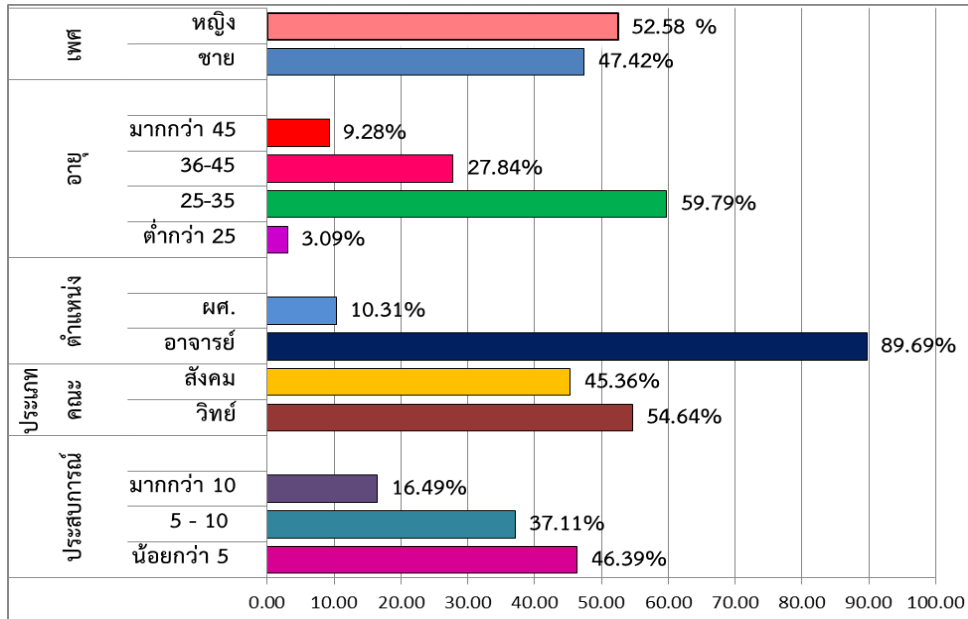
ผลการวิจัยครั้งนี้ มี 5 ประเด็นหลัก ได้แก่ 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม 2) ผลการศึกษาและผลเปรียบเทียบระดับการใช้และระดับความต้องการสารสนเทศ 3) ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้กับความต้องการสารสนเทศ 4) ผลการทดสอบสมมติฐาน และ 5) ปัญหาและข้อเสนอแนะในการใช้สารสนเทศในการสอน

1) ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นอาจารย์เพศหญิงมากกว่าเพศชาย จำนวน 51 คน (ร้อยละ 52.60)

มีอายุระหว่าง 25 - 35 ปี จำนวน 58 คน (ร้อยละ 59.80) ส่วนใหญ่ยังไม่มีตำแหน่งทางวิชาการ จำนวน 87 คน (ร้อยละ 89.70) สังกัดในคณะที่จัดการเรียนการสอนสายวิทยาศาสตร์ จำนวน 53 คน (ร้อยละ 54.60) และ สายสังคมศาสตร์ จำนวน 44 คน (ร้อยละ 45.40) อาจารย์ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการสอนน้อยกว่า

5 ปี จำนวน 45 คน (ร้อยละ 46.40) ดังรายละเอียดในแผนภูมิ 1

แผนภูมิ 1 แสดงข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

2) ผลการศึกษาและเปรียบเทียบระดับการใช้และความต้องการสารสนเทศในการสอนระดับปริญญาตรีของอาจารย์

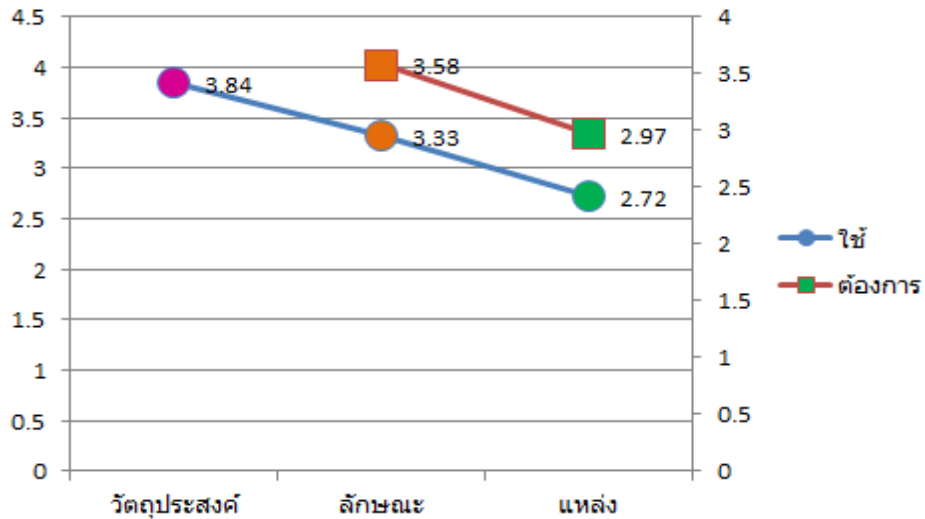
2.1) ผลการศึกษาระดับการใช้และระดับความต้องการสารสนเทศ

(1) การใช้สารสนเทศ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีการใช้สารสนเทศ เพื่อวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการสอน ในระดับมาก ส่วนลักษณะและแหล่งสารสนเทศมีการใช้

ในระดับปานกลาง

(2) ความต้องการสารสนเทศ โดยภาพรวม ระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้สอนมีความต้องการสารสนเทศด้านลักษณะสารสนเทศ ในระดับมาก และมีความต้องการสารสนเทศด้านแหล่งสารสนเทศ ในระดับปานกลาง ดังสรุปในแผนภูมิ ดังนี้

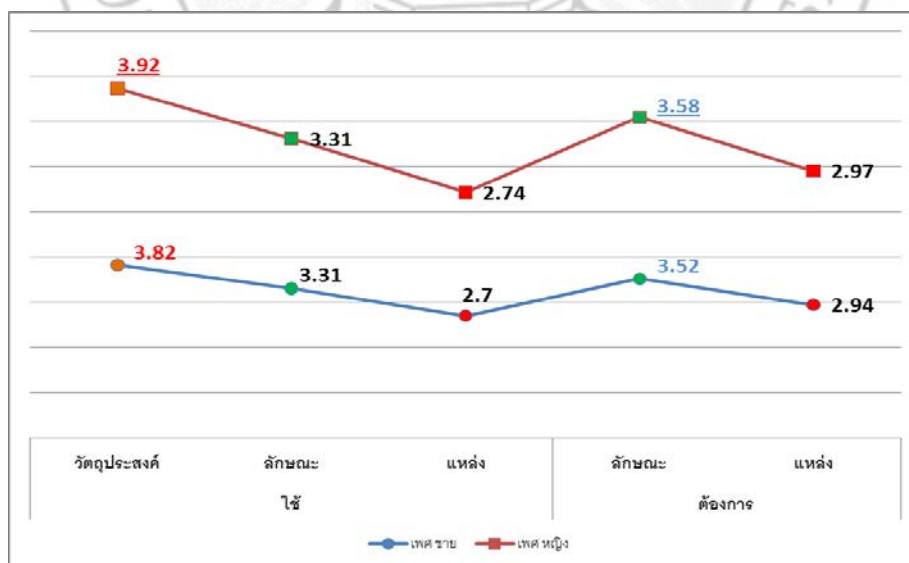

แผนภูมิ 2 แสดงระดับการใช้และระดับความต้องการสารสนเทศ จำแนกตามเป็นรายด้าน

2.2) ผลการเปรียบเทียบระดับการใช้และระดับความต้องการสารสนเทศ จำแนกตามปัจจัยบุคคล

การเปรียบเทียบระดับการใช้สารสนเทศ และระดับความต้องการสารสนเทศของอาจารย์ผู้สอน จำแนกตามปัจจัยบุคคล ผลปรากฏดังแผนภูมิ ดังนี้

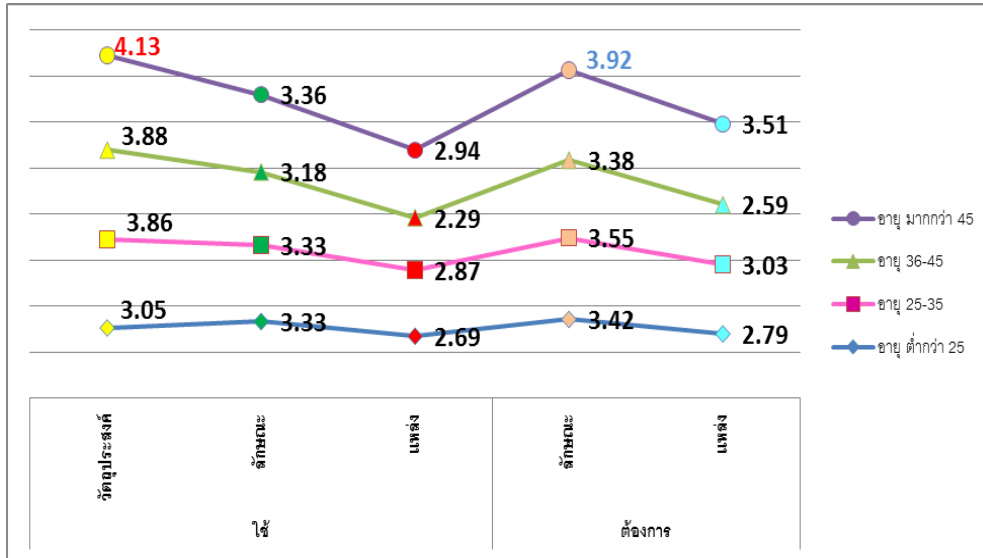
(1) จำแนกตามเพศ

แผนภูมิ 3 แสดงการเปรียบเทียบระดับการใช้และความต้องการสารสนเทศ จำแนกตามเพศ

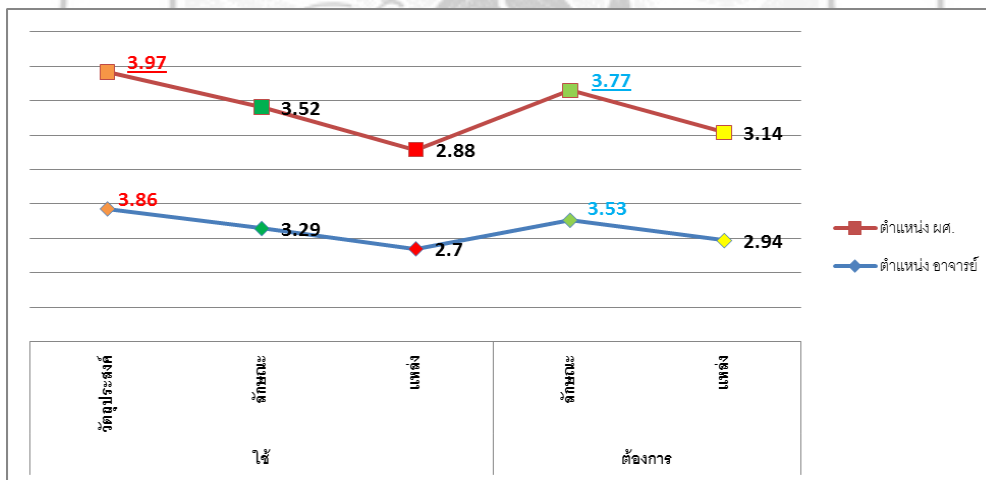

(2) จำแนกตามอายุ

แผนภูมิ 4 แสดงการเปรียบเทียบระดับการใช้และความต้องการสารสนเทศจำแนกตามอายุ

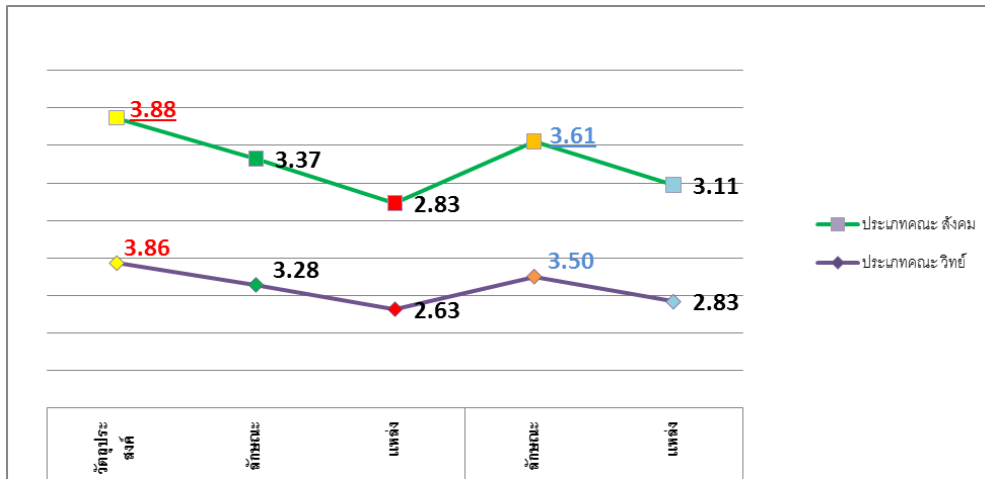
(3) จำแนกตามตำแหน่งทางวิชาการ

แผนภูมิ 5 แสดงการเปรียบเทียบระดับการใช้และความต้องการสารสนเทศ จำแนกตามตำแหน่งทางวิชาการ

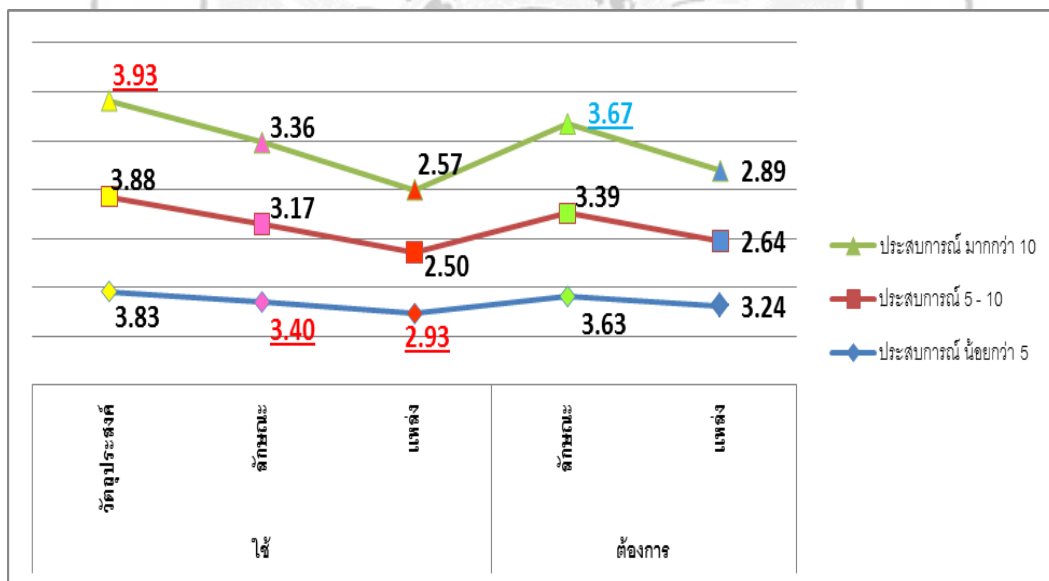

(4) จำแนกตามประเภทคณะที่สังกัด

แผนภูมิ 6 แสดงการเปรียบเทียบระดับการใช้และความต้องการสารสนเทศ จำแนกตามประเภทคณะที่สังกัด

(5) จำแนกตามประสบการณ์ในการสอน

แผนภูมิ 7 แสดงการเปรียบเทียบระดับการใช้และความต้องการสารสนเทศ

จำแนกตามประสบการณ์ในการสอน

ผลการเปรียบเทียบระดับการใช้สารสนเทศ และความต้องการสารสนเทศในการสอน จำแนกตามปัจจัยบุคคล ตามแผนภูมิข้างต้น ผลปรากฏว่า

(1) การใช้สารสนเทศ

(1.1) อาจารย์ผู้สอนเพศหญิงมีการใช้สารสนเทศด้านวัตถุประสงค์และด้านแหล่งสารสนเทศมากกว่าอาจารย์ผู้สอนเพศชาย โดยใช้ด้านวัตถุประสงค์อยู่ในระดับมาก และใช้ด้านแหล่งสารสนเทศอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านลักษณะสารสนเทศทั้งเพศชายและหญิง มีการใช้เท่ากันอยู่ในระดับปานกลาง

(1.2) อาจารย์ผู้สอนที่มีอายุมากกว่า 45 ปี มีการใช้สารสนเทศทุกด้านมากกว่าช่วงอายุอื่น โดยใช้ด้านวัตถุประสงค์มากที่สุด อยู่ในระดับมาก

(1.3) อาจารย์ผู้สอนที่มีตำแหน่งทางวิชาการมีการใช้สารสนเทศทุกด้านมากกว่าผู้สอนที่ไม่มีตำแหน่งทางวิชาการ โดยใช้ด้านวัตถุประสงค์มากที่สุด อยู่ในระดับมาก

(1.4) อาจารย์ผู้สอนที่สังกัดสายสังคมศาสตร์มีการใช้สารสนเทศทุกด้านมากกว่าผู้สอนที่สังกัดสายวิทยาศาสตร์ โดยใช้ด้านวัตถุประสงค์มากที่สุด อยู่ในระดับมาก

(1.5) อาจารย์ผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการสอนมากกว่า 10 ปีขึ้นไป มีการใช้ด้านวัตถุประสงค์มากกว่าช่วงประสบการณ์อื่น โดยใช้ อยู่ในระดับมาก ส่วนอาจารย์ผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการสอนน้อยกว่า 5 ปี มีการใช้ด้านลักษณะสารสนเทศ และแหล่งสารสนเทศมากกว่าช่วงประสบการณ์อื่น โดยใช้อยู่ในระดับปานกลาง

(2) ความต้องการสารสนเทศ

(2.1) อาจารย์ผู้สอนเพศหญิงมีความต้องการสารสนเทศทุกด้านมากกว่าอาจารย์ผู้สอนเพศชาย โดยต้องการด้านวัตถุประสงค์มากที่สุด อยู่ในระดับมาก

(2.2) อาจารย์ผู้สอนที่มีอายุมากกว่า 45 ปี มีความต้องการสารสนเทศทุกด้านมากกว่าช่วงอายุอื่น โดยต้องการด้านลักษณะสารสนเทศมากที่สุด อยู่ในระดับมาก

(2.3) อาจารย์ผู้สอนที่มีตำแหน่งทางวิชาการมีความต้องการสารสนเทศทุกด้านมากกว่าผู้สอนที่ไม่มีตำแหน่งทางวิชาการ โดยต้องการด้านลักษณะสารสนเทศมากที่สุด อยู่ในระดับมาก

(2.4) อาจารย์ผู้สอนที่สังกัดสายสังคมศาสตร์มีความต้องการสารสนเทศทุกด้านมากกว่าอาจารย์ผู้สอนที่สังกัดสายวิทยาศาสตร์ โดยต้องการด้านลักษณะสารสนเทศมากที่สุด อยู่ในระดับมาก

(2.5) อาจารย์ผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการสอนมากกว่า 10 ปีขึ้นไป มีความต้องการทุกด้านมากกว่าช่วงประสบการณ์อื่น โดยต้องการด้านลักษณะสารสนเทศมากที่สุดอยู่ในระดับมาก

3) ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้กับความต้องการสารสนเทศ

การใช้สารสนเทศ กับความต้องการสารสนเทศ มีค่าความสัมพันธ์ในทางบวก ในระดับสูง

4) ผลการทดสอบสมมติฐาน

การใช้สารสนเทศในการสอนในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ยกเว้น (1) ตำแหน่งทางวิชาการแตกต่างกัน ด้านลักษณะสารสนเทศ โดยผู้สอนที่มีตำแหน่งทางวิชาการแตกต่างกับผู้สอนที่ไม่มีตำแหน่งทางวิชาการ และ (2) ประเภทคณะที่สังกัดแตกต่างกันด้านแหล่งสารสนเทศ โดยประเภทคณะสายสังคมศาสตร์แตกต่างกับประเภทคณะสายวิทยาศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ส่วน ความต้องการสารสนเทศในการสอนในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ยกเว้น (1) ประเภทคณะที่สังกัด แตกต่างกัน ด้านแหล่งสารสนเทศ โดยประเภทคณะสายสังคมศาสตร์แตกต่างกับประเภทคณะสายวิทยาศาสตร์ และ (2) อายุแตกต่างกัน ด้านลักษณะสารสนเทศ โดยผู้สอนที่มีอายุมากกว่า 45 ปี ต่างกับผู้สอนที่มีอายุ 36 – 45 ปี และประสบการณ์ในการสอนแตกต่างกันในด้านลักษณะสารสนเทศ โดยผู้สอนที่มีประสบการณ์

ในการสอน น้อยกว่า 5 ปี ต่างกับ ผู้สอนที่มีประสบการณ์ 5 – 10 ปีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากการทดสอบสมมติฐานข้างต้น ผู้วิจัยขอเสนอผลการทดสอบสมมติฐาน และนำเสนอผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ (Scheffe') เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับการใช้และระดับความต้องการ กับปัจจัยส่วนบุคคล ดังนี้

- (1) การใช้สารสนเทศ แตกต่างกันตามตำแหน่งทางวิชาการและประเภทคณะที่สังกัด

ตำแหน่งทางวิชาการ

การใช้สารสนเทศ	จำแนกตามตำแหน่งทางวิชาการ					
	อาจารย์ (n=87)		ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (n=10)		t	Sig.
	\bar{x}	S.D	\bar{x}	S.D		
1.วัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศในการสอน	3.85	0.65	3.96	0.50	-.522	.240
2.ลักษณะสารสนเทศ	3.16	0.48	3.43	0.26	-2.662	.036*
3.แหล่งสารสนเทศ	2.69	1.04	2.87	0.86	-.529	.452
รวม	2.93	0.71	3.15	0.47	-.954	.135

*นัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับการใช้สารสนเทศเพื่อการสอนในระดับปริญญาตรีของอาจารย์มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ จำแนกตามตำแหน่งทางวิชาการ พบว่า ผู้สอนที่มีตำแหน่งทางวิชาการมีการใช้สารสนเทศด้านลักษณะสารสนเทศแตกต่างกับผู้สอนที่ไม่มีตำแหน่งทางวิชาการ ส่วนด้านวัตถุประสงค์ และแหล่งสารสนเทศ ไม่แตกต่างกัน เนื่องจากผู้ที่มีตำแหน่งทางวิชาการมีทักษะในการใช้ลักษณะสารสนเทศ ด้านเนื้อหา รูปแบบ ภาษา ความทันสมัย และคุณภาพของสารสนเทศ รวมถึงกระบวนการรวบรวมและจัดเตรียมสารสนเทศ ในการนำมาใช้เพื่อขอตำแหน่งทางวิชาการจึงทำให้มีความ

เข้าใจและมีประสบการณ์ในการสรรหาสารสนเทศมาใช้ในการสอน มากกว่ากลุ่มผู้สอนที่ไม่มีตำแหน่งทางวิชาการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพลิน จิตเจริญสมุทร (2548) ที่ได้ทดสอบสมมติฐาน พบว่า ผู้สอนที่มีตำแหน่งทางวิชาการมีการใช้สารสนเทศด้านลักษณะสารสนเทศ แตกต่างกับผู้สอนที่ไม่มีตำแหน่งทางวิชาการ

ประเภทคณะที่สังกัด

การใช้สารสนเทศ	จำแนกตามประเภทคณะที่สังกัด				t	Sig.
	สายวิทยาศาสตร์ (n=53)		สายสังคมศาสตร์ (n=44)			
	\bar{x}	S.D	\bar{x}	S.D		
1.วัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศในการสอน	3.86	0.65	3.87	0.64	-1.126	.930
2.ลักษณะสารสนเทศ	3.16	0.49	3.23	0.44	-.610	.465
3.แหล่งสารสนเทศ	2.62	1.13	2.81	0.86	-.934	.022*
รวม	2.89	0.77	3.02	0.59	-0.912	.032*

*นัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับการใช้สารสนเทศเพื่อการสอนในระดับปริญญาตรีของอาจารย์มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ จำแนกตามประเภทคณะที่สังกัด พบว่าผู้สอนที่สังกัดสายสังคมศาสตร์ มีการใช้สารสนเทศด้านแหล่งสารสนเทศแตกต่างกับผู้สอนที่สังกัดสายวิทยาศาสตร์ ส่วนด้านวัตถุประสงค์ในการใช้สารสนเทศ และด้านลักษณะสารสนเทศมีการใช้ไม่แตกต่างกัน เนื่องจาก ประเภทคณะสายสังคมศาสตร์ นอกจากข้อมูลที่ใช้เฉพาะสาขามีจำนวนมากแล้วยังครอบคลุมถึงข้อมูลที่เก่า เช่น ข้อมูลประวัติศาสตร์ สังคมยุคต่าง ๆ เป็นต้น ในขณะที่ประเภทคณะสายวิทยาศาสตร์ถึงแม้จะมีข้อมูลที่เฉพาะเช่นกัน แต่เน้นไปในเชิงของระเบียบวิธี การทดลอง วิเคราะห์ สังเคราะห์ จากความหลากหลายของทรัพยากรดังกล่าว ทำให้สารสนเทศถูกจัดเก็บอยู่ในแหล่งต่าง ๆ จำนวนมาก ผู้สอนสายสังคมศาสตร์ จึงมีการใช้สารสนเทศจากแหล่งต่างๆ มากกว่ากลุ่มผู้สอนที่สังกัดสายวิทยาศาสตร์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพลิน จิตเจริญสมุทร (2548) ที่ได้ทดสอบสมมติฐาน พบว่าอาจารย์ผู้สอนที่สังกัดแต่ละกลุ่มคณะมีการใช้สารสนเทศประเภทสื่อตีพิมพ์ และฐานข้อมูลออนไลน์แตกต่างกัน

(2) ความต้องการสารสนเทศ แตกต่างกันตามอายุ และประเภทคณะที่สังกัด

อายุ

การใช้สารสนเทศ	จำแนกตามประเภทคณะที่สังกัด				t	Sig.
	สายวิทยาศาสตร์ (n=53)		สายสังคมศาสตร์ (n=44)			
	\bar{x}	S.D	\bar{x}	S.D		
1.วัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศในการสอน	3.86	0.65	3.87	0.64	-.126	.930
2.ลักษณะสารสนเทศ	3.16	0.49	3.23	0.44	-.610	.465
3.แหล่งสารสนเทศ	2.62	1.13	2.81	0.86	-.934	.022*
รวม	2.89	0.77	3.02	0.59	-.912	.032*

*นัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับความต้องการสารสนเทศเพื่อการสอนในระดับปริญญาตรีของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏวราชนครินทร์ จำแนกตามอายุ พบว่า อาจารย์ผู้สอนที่มีอายุมากกว่า 45 ปี มีความต้องการสารสนเทศด้านลักษณะสารสนเทศ แตกต่างจากอาจารย์ผู้สอนที่มีอายุ 36-45 ปี ส่วนด้านแหล่งสารสนเทศ มีความต้องการไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทรงวิทย์ เจริญกิจจนลาภ (2552) ที่ได้ทดสอบสมมติฐานพบว่า อาจารย์ผู้สอนที่มีอายุมากกว่า 45 ปี มีความต้องการสารสนเทศที่มีรูปแบบ และความทันสมัย มากกว่ากลุ่มอายุอื่น ๆ

ประเภทคณะที่สังกัด

ความต้องการสารสนเทศ	จำแนกตามประเภทคณะที่สังกัด				t	Sig.
	สายวิทยาศาสตร์ (n=53)		สายสังคมศาสตร์ (n=44)			
	\bar{x}	S.D	\bar{x}	S.D		
1.ลักษณะสารสนเทศ	3.39	0.52	3.46	0.40	-.818	.077
2.แหล่งสารสนเทศ	2.81	1.22	3.10	0.96	-1.272	.013*
รวม	3.10	0.82	3.28	0.63	-1.242	.005*

*นัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับความต้องการสารสนเทศเพื่อการสอนในระดับปริญญาตรีของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏวราชนครินทร์ จำแนกตามประเภทคณะที่สังกัด พบว่า ผู้สอนที่สังกัดคณะสายสังคมศาสตร์ มีความต้องการสารสนเทศด้านแหล่งสารสนเทศ แตกต่างกับผู้สอนที่สังกัดสายวิทยาศาสตร์ ส่วนด้านลักษณะสารสนเทศไม่แตกต่างกัน เนื่องจาก ประเภทคณะสายสังคมศาสตร์เป็นสาขาวิชาที่ต้องนำสารสนเทศที่มีอยู่ไปประยุกต์ใช้ เช่น ด้านการจัดการ ด้านสังคม เป็นต้น ดังนั้นจึงมีความต้องการทั้งเนื้อหาสารสนเทศที่มีความละเอียดครบถ้วนและแหล่งสารสนเทศที่มีเพียงพอ

เหมาะสมและสามารถศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของพรพรรณ จันทร์แดง (2552) ที่ได้ทดสอบสมมติฐานพบว่า คณาจารย์ที่สอนในคณะสายสังคมศาสตร์ มีสภาพความต้องการแหล่งสารสนเทศมากกว่าคณาจารย์ที่สอนในคณะสายวิทยาศาสตร์ โดยต้องการแหล่งสารสนเทศสื่อมวลชนมากที่สุด รองลงมาคือแหล่งสารสนเทศบุคคล และแหล่งสารสนเทศสถาบัน

(3) ความต้องการสารสนเทศ แตกต่างกันตามอายุ และประเภทคณะที่สังกัด

		การใช้สารสนเทศ	ความต้องการสารสนเทศ
การใช้สารสนเทศ	Pearson Correlation	1	.820
	Sig. (2-tailed)		.000
	n	97	97
ความต้องการสารสนเทศ	Pearson Correlation	.820	1
	Sig. (2-tailed)	.000	
	n	97	97

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า การใช้และความต้องการสารสนเทศในระดับปริญญาตรีของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนรินทร์ มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าความสัมพันธ์ในทางบวก ในระดับสูง ($r = 0.82$)

5) ปัญหาและข้อเสนอแนะในการใช้สารสนเทศในการสอน

อาจารย์ผู้สอนมีปัญหาและข้อเสนอแนะในการใช้สารสนเทศในการสอนด้านวิชาที่สอนมากที่สุด ได้แก่ ทรัพยากรมีน้อย และมีไม่เพียงพอกับความต้องการรวมถึงแหล่งข้อมูลที่ไม่ครอบคลุมสาขาวิชาที่เปิดสอน รองลงมาพบปัญหาในด้านแหล่งสารสนเทศ เช่น แหล่งสารสนเทศ มีไม่เพียงพอต่อความต้องการ ขาดแหล่ง ข้อมูลในการค้นคว้า ไม่สามารถเข้าถึงแหล่งหรือเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องได้ ส่วนด้านเนื้อหา รูปแบบ ภาษา และความทันสมัย พบปัญหา เช่น สารสนเทศขาดความทันสมัย ไม่สามารถใช้อินเตอร์เน็ตหรือเว็บฐานข้อมูลที่ตรงตามสาขา

ข้อเสนอแนะ

1) ข้อเสนอแนะสำหรับอาจารย์ผู้สอน

1.1 มหาวิทยาลัยควรสนับสนุนให้สายวิชาการหรือผู้สอน มีการพัฒนาตนเองโดยการฝึกอบรมพัฒนาทักษะการใช้ฐานข้อมูลและเข้าถึงสารสนเทศ ประเภทต่าง ๆ เพื่อเป็นประโยชน์ในการค้นคว้าหาสารสนเทศมาใช้ในการเรียนการสอน

1.2 ควรกำหนดแผนปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมการใช้สารสนเทศในกระบวนการสอนทุกระดับ

1.3 ควรจัดให้มีการให้ความรู้ในการใช้สารสนเทศ รวมถึงประเมินผลการใช้สารสนเทศ ของอาจารย์

ผู้สอน เพื่อสะท้อนถึงปัญหา และการติดตามผลการใช้สารสนเทศ

เอกสารอ้างอิง

จิรวรรณ ภัคติบุตร. (2535). ปัจจัยและพฤติกรรมการค้นหาสารสนเทศ. ใน สารนิเทศศาสตร์เบื้องต้นหน่วยที่ 1-7. นนทบุรี :

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

จุตหมาย อารมณสวะ. (2551). การใช้สารสนเทศของครูผู้ทำหน้าที่นิเทศในโรงเรียนระดับ

มัธยมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

ทบวงมหาวิทยาลัย. (2544). นโยบายแนวทางและวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา.

ส่วนวิจัยและพัฒนาสำนักมาตรฐานอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : ทบวงมหาวิทยาลัย.

ทรงวิทย์ เจริญกิจจนลาภ. (2552). สภาพการใช้ ความต้องการและปัญหาในการใช้สารสนเทศ

เพื่อการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ. รายงานการศึกษา

อิสระ. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ธวัช เต็มถวณ. (2548). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพในการ

จัดการศึกษา ระดับปริญญาตรีของสถาบันอุดมศึกษาสังกัดกรมศิลปากร. ปริญญาดุขฎฐี

บัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

นวพร ไชยทองศรี.(2549).การใช้สารสนเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้าและการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษา

ระดับปริญญาโท คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. ปริญญาศิลปศาสตร

มหาบัณฑิต สาขาสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

ประภาวดี สืบสนธิ์. (2530). ความต้องการใช้สารสนเทศ. ใน เอกสารการสอนวิชาการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ หน่วยที่ 1-

8. พิมพ์ครั้งที่ 4. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

พรพรรณ จันทร์แดง.(2552). เรื่องการใช้และความต้องการสารสนเทศ ของอาจารย์และนิสิต

มหาวิทยาลัยนเรศวร พะเยา (งานวิจัยฉบับนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยนเรศวร พะเยา). พะเยา :
มหาวิทยาลัยนเรศวร พะเยา.

ไพลิน จิตเจริญสมุทร(2547). การใช้สารสนเทศของอาจารย์และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. ปรินญาศิลปศาสตร์มหาบัณฑิต

สาขาสารสนเทศศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

วรพร นิยมพลีศิริ. (2548). ความต้องการและการใช้สารสนเทศของพนักงานธนาคารกสิกรไทยในเขต

กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบรรณารักษศาสตร์และ

สารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.

วัชรภรณ์ ตั้งควนิชัย. (2554). ความต้องการสารสนเทศของบุคลากรในกระทรวงยุติธรรม.

วิทยานิพนธ์ ปรินญาศิลปศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และ

สารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

สุมิตรา จิระวุฒินันท์. (2543). การสืบค้นสารสนเทศทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. ขอนแก่น :

ห้องสมุดคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ส่วนมาตรฐานการศึกษาและหลักสูตร สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา. (2541). ประมวลชื่อหลักสูตร สาขาวิชาและปริญญาของ

สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ : ทบวงมหาวิทยาลัย.

อาอีฉะ มาระมาต. (2551). การใช้สารสนเทศเพื่อการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาของนักเรียนชั้น

มัธยมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดสตูลและจังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ – สกุล	นางสาววรรณดี สัน โห
เกิดเมื่อ	25 กุมภาพันธ์ 2522
สถานที่เกิด	อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	13/3 หมู่ 3 ตำบลนาทับ อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา โทรศัพท์ 083-5929310
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	ครูชำนาญการ
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนวนรารีเฉลิม จังหวัดสงขลา
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2541	มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6) จากโรงเรียนสรรเสริญอิสลาม
พ.ศ. 2544	วิทยาศาสตรบัณฑิต (วท.บ.) สาขาฟิสิกส์ เกียรตินิยมอันดับ 2 คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
พ.ศ. 2545	ประกาศนียบัตรบัณฑิต (ป.บัณฑิต) สาขาวิชาชีพครู คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
พ.ศ. 2557	ครุศาสตรมหาบัณฑิต (คม.) สาขาวิทยาศาสตรศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา